This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

FROM THE LIBRARY OF
Professor Karl Heinrich Rau
OF THE UNIVERSITY OF HEIDELBERG
PRESENTED TO THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
BY
Mr. Philo Parsons
OF DETROIT
1871

PR 828
H7
T22
1870
v. 1-2
1 Bound

Diogenes Laertius 17771

DIOGENIS LAERTII

Lives, teachings, and sayings of the famous philosophers

DE

VITIS PHILOSOPHORUM

LIBRI X

CUM INDICE RERUM.

PARSONS LIBRARY University MICH.

AD

OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM

ACCURATE EDITI.

EDITIO STEREOTYPA C. TAUCHNITII.
NOVA IMPRESSIO.

TOM. I. LIB. I—VI.

LIPSIAE
SUMPTIBUS OTTONIS HOLTZE.
1870.

888
25
T32
1370
v.1-2
Bohr

IMPRESSERUNT METZGER & WITTIG, LIPSIAE.

DIOGENIS LAERTII
DE
VITIS, DOGMATIBUS
ET
APOPHTHEGMATIS EORUM
QUI IN PHILOSOPHIA
CLARUERUNT.

PROOEMIUM.

I. 1. *Τὸ τῆς φιλοσοφίας ἔργον ἔνιοί φασιν ἀπὸ Βαρβάρων ὄρξαι. Γεγενῆσθαι γὰρ παρὰ μὲν Πέρσαις Μάγους, παρὰ δὲ Βαβυλωνίοις ἢ Ἀσσυρίοις Χαλδαίους, καὶ Γυμνοσοφιστὰς παρὰ Ἰνδοῖς· παρά τε Κελτοῖς καὶ Γαλάταις τοὺς καλουμένους Δρυΐδας καὶ Σεμνοθέους· καθά φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Μαγικῷ, καὶ Σωτίων ἐν τῷ εἰκοστῷ τρίτῳ τῆς Διαδοχῆς. Φοινικά τε γενέσθαι Ὄχον, καὶ Θρᾷκα Ζάμολξιν, καὶ Λίβυν Ἄτλαντα. Αἰγύπτιοι μὲν γὰρ Νείλου γενέσθαι παῖδα Ἥφαιστον· ὃν ἄρξαι φιλοσοφίας, ἧς τοὺς προεστῶτας, ἱερέας εἶναι καὶ προφήτας.*

II. 2. *Ἀπὸ δὲ τούτου εἰς Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα ἐτῶν εἶναι μυριάδας τέσσαρας, καὶ ὀκτακισχίλια ὀκτακόσια ἑξηκοντατρία ἔτη. Ἐν οἷς ἥλιον μὲν*

ἐκλείψεις γενέσθαι τριακοσίας ἑβδομηκοντατρεῖς, σελήνης δὲ ὀκτακοσίας τριακονταδύο. Ἀπὸ δὲ τῶν Μάγων, ὧν ἄρξαι Ζωροάστρην τὸν Πέρσην, Ἑρμόδωρος μὲν ὁ Πλατωνικὸς, ἐν τῷ περὶ μαθημάτων φησὶν, εἰς τὴν Τρωϊκὰς ἅλωσιν ἔτη γεγονέναι πεντακισχίλια· Ξάνθος δὲ ὁ Λυδὸς, εἰς τὴν Ξέρξου διάβασιν ἀπὸ τοῦ Ζωροάστρου, ἑξακόσιά φησι· καὶ μετ' αὐτὸν γεγονέναι πολλοὺς τινας Μάγους κατὰ διαδοχὴν, Ὀστάνας καὶ Ἀστραψύχους, καὶ Γωβρύας καὶ Παζάτας, μέχρι τῆς Περσῶν ὑπ' Ἀλεξάνδρου καταλύσεως.

III. 3. Ἀνθάνουσι δ' αὐτοὺς τὰ τῶν Ἑλλήνων κατορθώματα, ἀφ' ὧν μὴ ὅτι γε φιλοσοφία, ἀλλὰ καὶ γένος ἀνθρώπων ἤρξε, Βαρβάροις προσάπτοντες. Ἰδοὺ γοῦν, παρὰ μὲν Ἀθηναίοις γέγονε Μουσαῖος, παρὰ δὲ Θηβαίοις Λίνος. Καὶ τὸν μὲν, Εὐμόλπου παῖδά φασι, ποιῆσαι δὲ Θεογονίαν καὶ σφαῖραν πρῶτον· φάναι τε ἐξ ἑνὸς τὰ πάντα γενέσθαι, καὶ εἰς ταὐτὸν ἀναλύεσθαι. Τοῦτον τελευτῆσαι Φαληροῖ, καὶ αὐτῷ ἐπιγεγράφθαι τόδε τὸ ἐλεγεῖον·

Εὐμόλπου φίλον υἱὸν ἔχει τὸ Φαληρικὸν οὖδας,
Μουσαῖον, φθίμενον σῶμ', ὑπὸ τῷδε τάφῳ.

Ἀπὸ τοῦ πατρὸς δὲ τοῦ Μουσαίου καὶ Εὐμολπίδαι καλοῦνται παῤ Ἀθηναίοις. 4. Τὸν δὲ Λίνον, παῖδα εἶναι Ἑρμοῦ καὶ Μούσης Οὐρανίας· ποιῆσαι δὲ κοσμογονίαν, ἡλίου καὶ σελήνης πορείαν, καὶ ζώων καὶ καρπῶν γενέσεις. Τούτῳ ἀρχὴ τῶν ποιημάτων ἥδε,

Ἦν ποτέ τοι χρόνος οὗτος, ἐν ᾧ ἅμα πάντ' ἐπέφυκει.

Ὅθεν λαβὼν Ἀναξαγόρας, πάντα ἦφη χρήματα γεγο-

νέναι ὁμοῦ· νοῦν δὲ ἑλθόντα, αὐτὰ διακοσμῆσαι. Τὸν δὲ Λίνον τελευτῆσαι ἐν Εὐβοίᾳ, τοξευθέντα ὑπὸ Ἀπόλλωνος· καὶ αὐτῷ ἐπιγεγράφθαι,

Ὧδε Λίνον Θηβαῖον ἐδέξατο γαῖα θανόντα,
Μούσης Οὐρανίης υἱὸν ἐϋστέφανον.

Καὶ ὧδε μὲν ἀφ' Ἑλλήνων ἦρξε φιλοσοφία· ἧς καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τὴν Βάρβαρον ἀπέστραπται προσηγορίαν.

IV. 5. Οἱ δὲ τὴν εὕρεσιν διδόντες ἐκείνοις, παραγουσι καὶ Ὀρφέα τὸν Θρᾷκα, λέγοντες φιλόσοφον γεγονέναι, καὶ εἶναι ἀρχαιότατον. Ἐγὼ δέ, εἰ τὸν περὶ θεῶν ἐξαγορεύσαντα τοιαῦτα, χρὴ φιλόσοφον καλεῖν, οὐκ οἶδα. Τίνα γὰρ δεῖ προσαχορεύειν τὸν πᾶν τὸ ἀνθρώπειον πάθος ἀφειδοῦντα τοῖς θεοῖς προστρίψαι, καὶ τὰ σπανίως ὑπό τινων ἀνθρώπων αἰσχρουργούμενα καὶ τῷ τῆς φωνῆς ὀργάνῳ; Τοῦτον δὲ ὁ μὲν μῦθος ὑπὸ γυναικῶν ἀπολέσθαι φησί· τὸ δ' ἐν Δίῳ τῆς Μακεδονίας ἐπίγραμμα, κεραυνωθῆναι αὐτὸν, λέγον οὕτως,

Θρῃΐκα χρυσολύρην τῆδ' Ὀρφέα μοῦσαι ἔθαψαν,
Ὃν κτάνεν ὑψιμέδων Ζεὺς φολόεντι βέλει.

V. 6. Οἱ δὲ φάσκοντες ἀπὸ Βαρβάρων ἄρξαι φιλοσοφίαν, καὶ τὸν τρόπον παῤ ἑκάστοις αὐτῆς ἐκτίθενται· καί φασι, τοὺς μὲν Γυμνοσοφιστὰς καὶ Δρυΐδας αἰνιγματωδῶς ἀποφθεγγομένους φιλοσοφῆσαι, σέβειν θεοὺς, καὶ μηδὲν κακὸν δρᾶν, καὶ ἀνδρείαν ἀσκεῖν· τοὺς γοῦν Γυμνοσοφιστὰς καὶ θανάτου καταφρονεῖν φησι Κλείταρχος ἐν τῇ δωδεκάτῃ.

VI. Τοὺς δὲ Χαλδαίους περὶ ἀστρονομίαν καὶ προρρήσεις ἀσχολεῖσθαι· τοὺς δὲ Μάγους περί τε

θεραπείαν θεῶν διατρίβειν, καὶ θυσίας καὶ εὐχάς, ὡς αὐτοὺς μόνους ἀκουομένους. Ἀποφαίνεσθαί τε περί τε οὐσίας θεῶν καὶ γενέσεως, οὓς καὶ πῦρ εἶναι, καὶ γῆν, καὶ ὕδωρ. Τῶν δὲ ξοάνων καταγινώσκειν, καὶ μάλιστα τῶν λεγόντων ἄῤῥενας εἶναι θεοὺς καὶ θηλείας. 7. Περί τε δικαιοσύνης λόγους ποιεῖσθαι, καὶ ἀνόσιον ἡγεῖσθαι πυρὶ θάπτειν· καὶ ὅσιον νομίζειν μητρὶ ἢ θυγατρὶ μίγνυσθαι, ὡς ἐν τῷ εἰκοστῷ τρίτῳ φησὶν ὁ Σωτίων. Ἄσκιῆν τε καὶ μαντικὴν καὶ πρόῤῥησιν, καὶ αὐτοῖς θεοὺς ἐμφανίζεσθαι λέγοντας. Ἀλλὰ καὶ εἰδώλων πλήρη εἶναι τὸν ἀέρα, κατὰ ἀπόῤῥοιαν ὑπὸ ἀναθυμιάσεως εἰςκρινομένων ταῖς ὄψεσι τῶν ὀξυδερκῶν. Προκοσμήματά τε καὶ χρυσοφορίας ἀπαγορεύειν. Τούτων δὲ ἐσθὴς μὲν λευκή· στιβὰς δὲ, εὐνή· καὶ λάχανον τροφὴ, τυρός τε, καὶ ἄρτος εὐτελής· καὶ κάλαμος ἡ βακτηρία. Ὧι κεντοῦντες (φασὶ) τοῦ τυροῦ ἀνῃροῦντο, καὶ ἀπήσθιον. 8. Τὴν δὲ γοητικὴν μαντείαν οὐδ' ἔγνωσάν, φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Μαγικῷ, καὶ Δείνων ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν ἱστοριῶν. Ὃς καὶ μεθερμηνευόμενόν φησι τὸν Ζωροάστρην ἀστροθύτην εἶναι· φησὶ δὲ τοῦτο καὶ ὁ Ἑρμόδωρος. Ἀριστοτέλης δ' ἐν πρώτῳ περὶ Φιλοσοφίας καὶ πρεσβυτέρους εἶναι τῶν Αἰγυπτίων· καὶ δύο κατ' αὐτοὺς εἶναι ἀρχὰς, ἀγαθὸν δαίμονα, καὶ κακὸν δαίμονα· καὶ τῷ μὲν ὄνομα εἶναι Ζεὺς καὶ Ὡρομάσδης· τῷ δὲ Ἅιδης καὶ Ἀρειμάνιος. Φησὶ δὲ τοῦτο καὶ Ἕρμιππος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Μάγων, καὶ Εὔδοξος ἐν τῇ περιόδῳ, καὶ Θεόπομπος ἐν τῇ ὀγδόῃ τῶν Φιλιππικῶν. 9. Ὃς καὶ ἀναβιώσεσθαι, κατὰ τοὺς Μάγους, φησὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἔσεσθαι

ἀθανάτους, καὶ τὰ ὄντα ταῖς αὐτῶν ἐπικλήσεσι διαμενεῖν. Ταῦτα δὲ καὶ Εὔδημος ὁ Ῥόδιος ἱστορεῖ. Ἑκαταῖος δὲ, καὶ γεννητοὺς τοὺς θεοὺς εἶναι κατ' αὐτούς. Κλέαρχος δὲ ὁ Σολεὺς ἐν τῷ περὶ παιδείας, καὶ τοὺς Γυμνοσοφιστὰς ἀπογόνους εἶναι τῶν Μάγων φησίν. Ἔνιοι δὲ καὶ τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τούτων εἶναι. Πρὸς τούτοις καταγινώσκουσιν Ἡροδότου οἱ τὰ περὶ Μάγων γράψαντες. Μὴ γὰρ ἄνω εἰς τὸν ἥλιον βέλη Ξέρξην ἀκοντίσαι, μηδ' εἰς τὴν θάλασσαν πέδας καθεῖναι, θεοὺς ὑπὸ τῶν Μάγων παραδεδομένους. Τὰ μέντοι ἀγάλματα εἰκότως καθαιρεῖν.

VII. 10. Τὴν δὲ τῶν Αἰγυπτίων φιλοσοφίαν εἶναι τοιαύτην, περί τε θεῶν καὶ ὑπὲρ δικαιοσύνης. Φάσκειν τε ἀρχὴν μὲν εἶναι τὴν ὕλην, εἶτα τὰ τέσσαρα στοιχεῖα ἐξ αὐτῆς διακριθῆναι, καὶ ζῷά τινα ἀποτελεσθῆναι. Θεοὺς δ' εἶναι ἥλιον καὶ σελήνην· τὸν μὲν, Ὄσιριν· τὴν δ', Ἶσιν καλουμένην. Αἰνίττεσθαί τε αὐτοὺς διά τε κανθάρου, καὶ δράκοντος, καὶ ἱέρακος, καὶ ἄλλων· ὥς φησι Μάνεθως ἐν τῇ τῶν Φυσικῶν ἐπιτομῇ, καὶ Ἑκαταῖος ἐν τῇ πρώτῃ περὶ τῆς Αἰγυπτίων φιλοσοφίας. Κατασκευάζειν δὲ ἀγάλματα καὶ τεμένη, τῷ μὴ εἰδέναι τὴν τοῦ θεοῦ μορφήν. 11. Τὸν κόσμον γεννητὸν καὶ φθαρτὸν καὶ σφαιροειδῆ· τοὺς ἀστέρας πῦρ εἶναι, καὶ τῇ τούτων πράσει τὰ ἐπὶ γῆς γίνεσθαι. Σελήνην ἐκλείπειν, εἰς τὸ σκίασμα τῆς γῆς ἐμπίπτουσαν. Τὴν ψυχὴν καὶ ἐπιδιαμένειν, καὶ μετεμβαίνειν. Τετοὺς κατὰ αἶρος τροπὴν ἀποτελεῖσθαι. Τά τε ἄλλα φυσιολογεῖν, ὡς Ἑκαταῖός τε καὶ Ἀρισταγόρας ἱστοροῦσιν.

Ἔθεσαν δὲ καὶ νόμους ὑπὲρ δικαιοσύνης, οἷς εἰς Ἑρμῆν ἀνήνεγκαν. Καὶ τὰ εὔχρηστα τῶν ζώων θεοὺς ἐδόξασαν. Λέγουσι δὲ καὶ ὡς αὐτοὶ γεωμετρίαν, καὶ ἀστρολογίαν, καὶ ἀριθμητικὴν ἀνεῦρον. Καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς εὑρέσεως ὧδε ἔχει.

VIII. 12. Φιλοσοφίαν δὲ πρῶτος ὠνόμασε Πυθαγόρας, καὶ ἑαυτὸν φιλόσοφον, ἐν Σικυῶνι διαλεγόμενος Λέοντι τῷ Σικυωνίων τυράννῳ, ἢ Φλιασίων, καθά φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῇ περὶ τῆς ἅπνου. Μηδένα γὰρ εἶναι σοφὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἢ θεόν. Θᾶττον δὲ ἐκαλεῖτο σοφία, καὶ σοφὸς ὁ ταύτην ἐπαγγελλόμενος, ὃς εἴη ἂν κατὰ ἀκρότητα ψυχῆς ἀπηκριβωμένος· φιλόσοφος δὲ, ὁ σοφίαν ἀσπαζόμενος.

IX. Οἱ δὲ σοφοὶ, καὶ σοφισταὶ ἐκαλοῦντο. Καὶ οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ ποιηταὶ, σοφισταί. Καθὰ καὶ Κράτινος ἐν Ἀρχιλόχῳ τοὺς περὶ Ὅμηρον καὶ Ἡσίοδον ἐπαινῶν, οὕτως καλεῖ. 13. Σοφοὶ δὲ ἐνομίζοντο οἵδε· Θαλῆς, Σόλων, Περίανδρος, Κλεόβουλος, Χείλων, Βίας, Πιττακός. Τούτοις προσαριθμοῦσιν Ἀνάχαρσιν τὸν Σκύθην, Μύσωνα τὸν Χηνέα, Φερεκύδην τὸν Σύριον, Ἐπιμενίδην τὸν Κρῆτα· ἔνιοι καὶ Πεισίστρατον τὸν τύραννον. Καὶ οἱ μέν, σοφοί.

X. Φιλοσοφίας δὲ δύο γεγόνασι διαδοχαὶ, ἥ τε ἀπὸ Ἀναξιμάνδρου, καὶ ἡ ἀπὸ Πυθαγόρου. Τοῦ μὲν, Θαλοῦ διακηκοότος, Πυθαγόρου δὲ Φερεκύδης καθηγήσατο. Καὶ ἐκαλεῖτο ἡ μὲν, Ἰωνικὴ, ὅτι Θαλῆς Ἴων ὢν (Μιλήσιος γὰρ) καθηγήσατο Ἀναξιμάνδρου· ἡ δὲ, Ἰταλικὴ, ἀπὸ Πυθαγόρου, ὅτι τὰ πλεῖστα κατὰ τὴν Ἰταλίαν διέτριψε. 14. Καταλήγει

δὲ ἡ μὲν, εἰς Κλειτόμαχον, καὶ Χρύσιππον, καὶ Θεόφραστον, ἡ Ἰωνικὴ· ἡ δὲ Ἰταλικὴ, εἰς Ἐπίκουρον. Θαλοῦ μὲν γὰρ διήκουσεν Ἀναξίμανδρος, οὗ Ἀναξιμένης, οὗ Ἀναξαγόρας, οὗ Ἀρχέλαος, οὗ Σωκράτης, ὁ τὴν ἠθικὴν εἰσαγαγών· οὗ οἵ τε ἄλλοι Σωκρατικοὶ καὶ Πλάτων, ὁ τὴν ἀρχαίαν Ἀκαδημίαν συστησάμενος· οὗ Σπεύσιππος καὶ Ξενοκράτης, οὗ Πολέμων, οὗ Κράντωρ καὶ Κράτης, οὗ Ἀρκεσίλαος, ὁ τὴν μέσην Ἀκαδημίαν εἰσηγησάμενος· οὗ Λακύδης, ὃ τὴν νέαν Ἀκαδημίαν φιλοσοφήσας· οὗ Καρνεάδης, οὗ Κλειτόμαχος. Καὶ ὧδε μὲν εἰς Κλειτόμαχον. 15. Εἰς δὲ Χρύσιππον οὕτω καταλήγει. Σωκράτους διήκουσεν Ἀντισθένης, οὗ Διογένης ὁ κύων, οὗ Κράτης ὁ Θηβαῖος, οὗ Ζήνων ὁ Κιτιεὺς, οὗ Κλεάνθης, οὗ Χρύσιππος. Εἰς δὲ Θεόφραστον οὕτως· Πλάτωνος Ἀριστοτέλης διήκουσεν, οὗ Θεόφραστος. Καὶ ἡ μὲν Ἰωνικὴ τοῦτον καταλήγει τὸν τρόπον. Ἡ δὲ Ἰταλικὴ οὕτω· Φερεκύδους Πυθαγόρας, οὗ Τήλαυγης ὁ υἱὸς, οὗ Ξενοφάνης, οὗ Παρμενίδης, οὗ Ζήνων ὁ Ἐλεάτης, οὗ Λεύκιππος, οὗ Δημόκριτος, οὗ πολλοὶ μὲν, ἐπ' ὀνόματος δὲ, Ναυσιφάνης καὶ Ναυκυδης, ὧν Ἐπίκουρος.

XI. 16. Τῶν δὲ φιλοσόφων, οἱ μὲν γεγόνασι δογματικοὶ· οἱ δὲ, ἐφεκτικοί. Δογματικοὶ μὲν, ὅσοι περὶ τῶν πραγμάτων ἀποφαίνονται, ὡς καταληπτῶν· ἐφεκτικοὶ δὲ, ὅσοι ἐπέχουσι περὶ αὐτῶν, ὡς ἀκαταλήπτων. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν κατέλιπον ὑπομνήματα, οἱ δὲ ὅλως οὐ συνέγραψαν, ὥσπερ κατά τινας, Σωκράτης, Στίλπων, Φίλιππος, Μενέδημος, Πύῤῥων, Θεόδωρος, Καρνεάδης, Βρύσων· κατά τινας, Πυ-

θαγόρας, Ἀρίστων ὁ Χίος, πλὴν ἐπιστολῶν ὀλίγων. Οἱ δὲ ἀνὰ ἓν συγγράψαντες, Μέλισσος, Παρμενίδης, Ἀναξαγόρας· πολλὰ δὲ Ζήνων, πλείω Ξενοφάνης, πλείω Δημόκριτος, πλείω Ἀριστοτέλης, πλείω Ἐπίκουρος, πλείω Χρύσιππος.

XII. 17. Τῶν δὲ φιλοσόφων, οἱ μὲν ἀπὸ πόλεων προςηγορεύθησαν, ὡς οἱ Ἠλειακοὶ, καὶ Μεγαρικοὶ, καὶ Ἐρετρικοὶ, καὶ Κυρηναϊκοί· οἱ δὲ ἀπὸ τόπων, ὡς οἱ Ἀκαδημαϊκοὶ καὶ Στωϊκοί. Ἀπὸ συμπτωμάτων δὲ, ὡς οἱ Περιπατητικοί. Καὶ ἀπὸ σκωμμάτων, ὡς οἱ Κυνικοί. Οἱ δὲ ἀπὸ διαθέσεων, ὡς οἱ Εὐδαιμονικοί. Τινὲς ἀπὸ οἰήσεως, ὡς οἱ φιλαλήθεις, καὶ ἐλεγκτικοὶ, καὶ ἀναλογητικοί. Ἔνιοι δ' ἀπὸ τῶν διδασκάλων, ὡς οἱ Σωκρατικοὶ καὶ Ἐπικούρειοι, καὶ τὰ ὅμοια. Καὶ οἱ μὲν, ἀπὸ τῆς περὶ φύσιν πραγματείας, φυσικοί· οἱ δὲ, ἀπὸ τῆς περὶ τὰ ἤθη σχολῆς, ἠθικοί· διαλεκτικοὶ δὲ, ὅσοι περὶ τὴν τῶν λόγων τερθρείαν κατατρίβονται.

XIII. 18. Μέρη δὲ φιλοσοφίας τρία, φυσικὸν, ἠθικὸν, διαλεκτικόν· φυσικὸν μὲν, τὸ περὶ κόσμου, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ· ἠθικὸν δὲ, τὸ περὶ βίου καὶ τῶν πρὸς ἡμᾶς· διαλεκτικὸν δὲ, τὸ ἀμφοτέρων τοὺς λόγους πρεσβεῦον. Καὶ μέχρι μὲν Ἀρχελάου τὸ φυσικὸν εἶδος ἦν· ἀπὸ δὲ Σωκράτους, ὡς προείρηται, τὸ ἠθικόν· ἀπὸ δὲ Ζήνωνος τοῦ Ἐλεάτου, τὸ διαλεκτικόν· τοῦ δὲ ἠθικοῦ γεγόνασιν αἱρέσεις δέκα, Ἀκαδημαϊκὴ, Κυρηναϊκὴ, Ἠλειακὴ, Μεγαρικὴ, Κυνικὴ, Ἐρετρικὴ, Διαλεκτικὴ, Περιπατητικὴ, Στωϊκὴ, Ἐπικούρειος. 19. Ἀκαδημαϊκῆς μὲν οὖν τῆς ἀρχαίας προέστη Πλάτων, τῆς μέσης Ἀρκεσίλαος, τῆς νέας

Λακύδης· Κυρηναϊκῆς Ἀρίστιππος ὁ Κυρηναῖος, Ἠλειακῆς Φαίδων ὁ Ἠλεῖος, Μεγαρικῆς Εὐκλείδης Μεγαρεύς, Κυνικῆς Ἀντισθένης ὁ Ἀθηναῖος, Ἐρετρικῆς Μενέδημος Ἐρετριεύς, Διαλεκτικῆς Κλειτόμαχος Καρχηδόνιος, Περιπατητικῆς Ἀριστοτέλης Σταγειρίτης, Στωϊκῆς Ζήνων Κιττιεύς. Ἡ δὲ Ἐπικούρειος ἀπ' αὐτοῦ κέκληται Ἐπικούρου. Ἱππόβοτος δ' ἐν τῷ περὶ αἱρέσεων, ἐννέα φησὶν αἱρέσεις καὶ ἀγωγὰς εἶναι· πρώτην, Μεγαρικήν· δευτέραν, Ἐρετρικήν· τρίτην, Κυρηναϊκήν· τετάρτην, Ἐπικούρειον· πέμπτην Ἀννικέρειον· ἕκτην, Θεοδώρειον· ἑβδόμην, Ζηνώνειον, τὴν καὶ Στωϊκήν· ὀγδόην, Ἀκαδημαϊκὴν τὴν ἀρχαίαν· ἐνάτην, Περιπατητικήν. 20. *Οὔτε δὲ Κυνικήν, οὔτε Ἠλειακήν, οὔτε Διαλεκτικήν. Τὴν μὲν γὰρ Πυῤῥώνειον οὐδ' οἱ πλείους προσποιοῦνται, διὰ τὴν ἀσάφειαν. Ἔνιοι δὲ κατά τι μὲν αἵρεσιν εἶναί φασιν αὐτὴν, κατά τι δὲ οὔ. Δοκεῖ μὲν γὰρ αἵρεσις εἶναι. Αἵρεσιν δὲ λέγομεν, φασὶ, τὴν λόγῳ τινὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀκολουθοῦσαν, ἢ δοκοῦσαν ἀκολουθεῖν· καθ' ὃ εὐλόγως ἂν αἵρεσιν τὴν σκεπτικὴν καλοῖμεν. Εἰ δὲ αἵρεσιν νοοῖμεν πρόσκλισιν ἐν δόγμασιν, ἀκολουθίαν ἔχουσιν, οὐκέτ' ἂν προσαγορεύοιτο αἵρεσις· οὐ γὰρ ἔχει δόγματα. Αἵδε μὲν ἀρχαὶ καὶ διαδοχαὶ, καὶ τοσαῦτα μέρη, καὶ τόσαι φιλοσοφίας αἱρέσεις.*

XIV. 21. *Ἔτι δὲ πρὸ ὀλίγου καὶ ἐκλεκτική τις αἵρεσις εἰσήχθη ὑπὸ Ποτάμωνος τοῦ Ἀλεξανδρέως, ἐκλεξαμένου τὰ ἀρέσαντα ἐξ ἑκάστης τῶν αἱρέσεων. Ἀρέσκει δ' αὐτῷ (καθά φησιν ἐν τῇ στοιχειώσει) δύο κριτήρια τῆς ἀληθείας εἶναι, τὸ μὲν, ὡς ὑφ' οὗ γί-*

γνεται ἡ κρίσις, τουτέστι τὸ ἡγεμονικόν· τὸ δὲ, ὡς δι' οὗ, οἷον τὴν ἀκριβεστάτην φαντασίαν. Ἀρχάς τε τῶν ὅλων, τήν τε ὕλην καὶ τὸ ποιοῦν, ποιησίν τε καὶ τόπον. Ἐξ οὗ γὰρ, καὶ ἐφ' οὗ, καὶ ποίῳ, καὶ ἐν ᾧ. Τέλος δὲ εἶναι ἐφ' ὃ πάντα ἀναφέρεται, ζωὴν κατὰ πᾶσαν ἀρετὴν τελείαν, οὐκ ἄνευ τῶν τοῦ σώματος κατὰ φύσιν ἀγαθῶν, καὶ τῶν ἐκτός. Δεκτέον δὲ περὶ αὐτῶν ἀνδρῶν, καὶ πρῶτόν γε περὶ Θαλοῦ.

LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

THALES.

I. 22. Ἦν τοίνυν ὁ Θαλῆς (ὡς μὲν Ἡρόδοτος καὶ Δοῦρις καὶ Δημόκριτός φασιν) πατρὸς μὲν Ἐξαμίου, μητρὸς δὲ Κλεοβουλίνης, ἐκ τῶν Θηλιδῶν, οἵ εἰσι Φοίνικες, εὐγενέστατοι τῶν ἀπὸ Κάδμου καὶ Ἀγήνορος, καθὰ καὶ Πλάτων φησί. Καὶ πρῶτος σοφὸς ὠνομάσθη, ἄρχοντος Ἀθήνησι Δαμασίου, καθ' ὃν καὶ οἱ ἑπτὰ σοφοὶ ἐκλήθησαν, ὥς φησι Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐν τῇ τῶν ἀρχόντων ἀναγραφῇ. Ἐπολιτογραφήθη δὲ ἐν Μιλήτῳ, ὅτε ἦλθε σὺν Νειλέῳ ἐκπεσόντι Φοινίκης. Ὡς δ' οἱ πλείους φασὶν, ἰθαγενὴς Μιλήσιος ἦν, καὶ γένους λαμπροῦ.

II. 23. Μετὰ δὲ τὰ πολιτικὰ τῆς φυσικῆς ἐγένετο θεωρίας, καὶ κατά τινας μὲν σύγγραμμα κατέλιπεν οὐδέν· ἡ γὰρ εἰς αὐτὸν ἀναφερομένη ναυτικὴ

Ἀστρολογία, Φώκου λέγεται εἶναι τοῦ Σαμίου. (Καλλίμαχος δ' αὐτὸν οἶδεν εὑρετὴν τῆς ἄρκτου τῆς μικρᾶς, λέγων ἐν τοῖς ἰάμβοις οὕτως·

Καὶ τῆς ἡμάξης ἐλέγετο σαθμήσασθαι
Τοὺς ἀστερίσκους, ἣ πλέουσι Φοίνικες.)

Κατά τινας δὲ δύο μόνα συνέγραψε, περὶ τροπῆς καὶ ἰσημερίας, τὰ ἄλλα καταληπτὰ εἶναι δοκιμάσας. Δοκεῖ δὲ κατά τινας πρῶτος ἀστρολογῆσαι, καὶ ἡλιακὰς ἐκλείψεις καὶ τροπὰς προειπεῖν, ὥς φησιν Εὔδημος ἐν τῇ περὶ τῶν ἀστρολογουμένων ἱστορίᾳ· ὅθεν αὐτὸν καὶ Ξενοφάνης καὶ Ἡρόδοτος θαυμάζει. Μαρτυρεῖ δ' αὐτῷ καὶ Ἡράκλειτος καὶ Δημόκριτος.

III. 24. Ἔνιοι δὲ καὶ αὐτὸν πρῶτον εἰπεῖν φασιν ἀθανάτους τὰς ψυχάς. Ὧν ἐστι Χοίριλος ὁ ποιητής. Πρῶτος δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τροπῆς ἐπὶ τροπὴν πάροδον εὗρε, καὶ πρῶτος τὸ τοῦ ἡλίου μέγεθος τοῦ σεληναίου ἑπτακοσιοστὸν καὶ εἰκοστὸν ἀπεφήνατο, κατά τινας. Πρῶτος δὲ καὶ τὴν ὑστέραν τοῦ μηνὸς, τριακάδα εἶπε. Πρῶτος δὲ καὶ περὶ φύσεως διελέχθη, ὥς τινες. Ἀριστοτέλης δὲ καὶ Ἱππίας φασὶν αὐτὸν καὶ τοῖς ἀψύχοις μεταδιδόναι ψυχὰς, τεκμαιρόμενον ἐκ τῆς λίθου τῆς μαγνήτιδος, καὶ τοῦ ἠλέκτρου. Παρά τε Αἰγυπτίων γεωμετρεῖν μαθόντα, φησὶ Παμφίλη, πρῶτον καταγράψαι ἐπὶ ἡμικυκλίου τὸ τρίγωνον ὀρθογώνιον, καὶ θῦσαι βοῦν. 25. Οἱ δὲ Πυθαγόραν φασὶν, ὧν ἐστιν Ἀπολλόδωρος ὁ λογιστικός. Οὗτος προήγαγεν ἐπὶ πλεῖστον, ἃ φησι Καλλίμαχος ἐν τοῖς ἰάμβοις, Εὔφορβον εὑρεῖν τὸν Φρύγα· οἷον σκαληνὰ τρίγωνα, καὶ ὅσα γραμμικῆς ἔχεται θεωρίας. Δοκεῖ δὲ καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς ἄριστα βουν-

λεῦσθαι. Κροίσου γὰρ πέμψαντος πρὸς Μιλησίους ἐπὶ συμμαχίᾳ, ἐκώλυσεν· ὅπερ, Κύρου κρατήσαντος, ἔσωσε τὴν πόλιν. Καὶ αὐτὸς δέ φησιν, ὡς Ἡρακλείδης ἱστορεῖ, μονήρη αὐτὸν γεγονέναι καὶ ἰδιαστήν.

IV. 26. Ἔνιοι δὲ καὶ γῆμαι αὐτὸν, καὶ Κίβισσον υἱὸν ἔχειν. Οἱ δὲ ἄγαμον μεῖναι, τῆς δὲ ἀδελφῆς τὸν υἱὸν θέσθαι· ὅτε καὶ ἐρωτηθέντα, διὰ τί οὐ τεκνοποιεῖ, διὰ φιλοτεκνίαν, εἰπεῖν. Καὶ λέγουσιν, ὅτι τῆς μητρὸς ἀναγκαζούσης αὐτὸν γῆμαι, Νὴ Δία, ἔλεγεν, οὐδέπω καιρός. Εἶτα, ἐπειδὴ παρήβησεν, ἐγκειμένης, εἰπεῖν, οὐκέτι καιρός.

V. Φησὶ καὶ ὁ Ῥόδιος Ἱερώνυμος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν σποράδην ὑπομνημάτων, ὅτι βουλόμενος δεῖξαι ῥᾴδιον εἶναι πλουτεῖν, φορᾶς μελλούσης ἐλαιῶν ἔσεσθαι, προνοήσας, ἐμισθώσατο τὰ ἐλαιουργεῖα, καὶ πάμπλειστα συνεῖλε χρήματα.

VI. 27. Ἀρχὴν δὲ τῶν πάντων ὕδωρ ὑπεστήσατο, καὶ τὸν κόσμον ἔμψυχον καὶ δαιμόνων πλήρη. Τάς τε ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ, φασὶν αὐτὸν εὑρεῖν, καὶ εἰς τριακοσίας ἑξήκοντα πέντε ἡμέρας διειλεῖν. Οὐδείς τε αὐτοῦ καθηγήσατο, πλὴν ὅτ᾽ εἰς Αἴγυπτον ἐλθὼν τοῖς ἱερεῦσι συνδιέτριψεν. Ὁ δὲ Ἱερώνυμος καὶ ἐκμετρῆσαί φησιν αὐτὸν τὰς πυραμίδας, ἐκ τῆς σκιᾶς παρατηρήσαντα, ὅτε ἡμῖν ἰσομεγέθεις εἰσί. Συνεβίω δὲ καὶ Θρασυβούλῳ τῷ Μιλησίων τυράννῳ, καθά φησιν Μινύης.

VII. Τὰ δὲ περὶ τὸν τρίποδα φανερὰ, τὸν εὑρεθέντα ὑπὸ τῶν ἁλιέων, καὶ διαπεμφθέντα τοῖς σοφοῖς ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν Μιλησίων. 28. Φασὶ γὰρ Ἰωνικούς τινας νεανίσκους βόλον ἀγοράσαι παρὰ Μιλη-

σίων ἁλιέων· ἀνασπασθέντος δὲ τοῦ τρίποδος, ἀμφισβήτησις ἦν· ἕως οἱ Μιλήσιοι ἔπεμψαν εἰς Δελφοὺς, καὶ ὁ θεὸς ἔχρησεν οὕτως·

Ἔκγονε Μιλήτου, τρίποδος πέρι Φοῖβον ἐρωτᾷς;
Τίς σοφίῃ πάντων πρῶτος, τούτου τρίποδ' αἰδῶ.

Δίδωσιν οὖν Θαλῇ, ὁ δὲ ἄλλῳ, καὶ ἄλλος ἄλλῳ, ἕως Σόλωνος· ὁ δὲ ἔφη σοφίᾳ πρῶτον εἶναι τὸν θεὸν, καὶ ἀπέστειλεν εἰς Δελφους. Ταῦτα δὴ ὁ Καλλίμαχος ἐν τοῖς ἰάμβοις ἄλλως ἱστορεῖ, παρὰ Λεανδρίου λαβὼν τοῦ Μιλησίου· Βαθυκλέα γάρ τινα Ἀρκάδα φιάλην καταλιπεῖν, καὶ ἐπισκῆψαι δοῦναι τῶν σοφῶν τῷ πρωτίστῳ. Ἐδόθη δὴ Θαλῇ, καὶ κατὰ περίοδον πάλιν Θαλῆ. 29. *Ὁ δὲ τῷ Διδυμαίῳ Ἀπόλλωνι ἀπέστειλεν, εἰπὼν οὕτω, κατὰ τὸν Καλλίμαχον,*

Θαλῆς με τῷ μεδεῦντι Νειλέω δήμου
Δίδωσι, τοῦτο δὶς λαβὼν ὠριστεῖον.

Τὸ δὲ πεζὸν οὕτως ἔχει· Θαλῆς Ἑξαμίου Μιλήσιος Ἀπόλλωνι Δελφινίῳ Ἑλλήνων ἀριστεῖον δὶς λαβών. Ὁ δὲ περισυναγὼν τὴν φιάλην τοῦ Βαθυκλέους παῖς, Θυρίων ἐκαλεῖτο, καθά φησιν Ἔλευσις ἐν τῷ περὶ Ἀχιλλέως, καὶ Ἀλέξων ὁ Μύνδιος ἐν ἐννάτῳ Μυθικῶν. Εὔδοξος δ' ὁ Κνίδιος, καὶ Εὐάνθης ὁ Μιλήσιος, φασὶ τῶν Κροίσου τινὰ φίλων λαβεῖν παρὰ τοῦ βασιλέως ποτήριον χρυσοῦν, ὅπως δῷ τῷ σοφωτάτῳ τῶν Ἑλλήνων. 30. *Τὸν δὲ δοῦναι Θαλῇ, καὶ περιελθεῖν εἰς Χίλωνα, ὃν πυνθάνεσθαι τοῦ Πυθίου, τίς αὐτοῦ σοφώτερος; καὶ τὸν ἀνειπεῖν Μύσωνα, περὶ οὗ λέξομεν. Τοῦτον οἱ περὶ τὸν Εὔδοξον ἀντὶ*

Κλεοβούλου τιθέναι, Πλάτων δ' ἀντὶ Περιάνδρου. Περὶ αὐτοῦ δὴ τάδε ἀνεῖπεν ὁ Πύθιος·

Οἰταίην τινα φημὶ Μύσων' ἐν Χηνὶ γενέσθαι
Σοῦ μᾶλλον πραπίδεσσιν ἀρηρότα πευκαλίμῃσιν.

Ὁ δ' ἐρωτήσας ἦν Ἀνάχαρσις. Δαίδαχος δ' ὁ Πλατωνικὸς καὶ Κλέαρχος φιάλην ἀποσταλῆναι ὑπὸ Κροίσου Πιττακῷ, καὶ οὕτω περιενεχθῆναι. Ἄνδρων δ' ἐν τῷ τρίποδι, Ἀργείους ἄθλον ἀρετῆς τῷ σοφωτάτῳ τῶν Ἑλλήνων τρίποδα θεῖναι· κριθῆναι δὲ Ἀριστόδημον Σπαρτιάτην, ὃν παραχωρῆσαι Χείλωνι. 31. Μέμνηται τοῦ Ἀριστοδήμου καὶ Ἀλκαῖος οὕτως,

Ὡς γὰρ δή ποτ' Ἀριστόδαμον,
Ὃν φασιν οὐκ ἀπάλαμνον
Ἐν Σπάρτᾳ λόγον εἰπεῖν·
Χρήματ' ἀνὴρ· πενιχρὸς δ' οὐδεὶς πέλετ' ἔσθλός.

Ἔνιοι δέ φασιν ὑπὸ Περιάνδρου Θρασυβούλῳ τῷ Μιλησίων τυράννῳ πλοῖον ἔμφορτον ἀποσταλῆναι. Τοῦ δὲ περὶ τὴν Κῶαν θάλασσαν ναυαγήσαντος, ὕστερον εὑρεθῆναι πρός τινων ἁλιέων τὸν τρίποδα. Φανόδικος δὲ περὶ τὴν Ἀθηναίων θάλασσαν εὑρεθῆναι, καὶ ἀνενεχθέντα εἰς ἄστυ, γενομένης ἐκκλησίας, Βίαντι πεμφθῆναι· διὰ τί δὲ, ἐν τῷ περὶ Βίαντος λέξομεν. 32. Ἄλλοι φασὶν ἡφαιστότευκτον εἶναι αὐτὸν, καὶ δοθῆναι πρὸς τοῦ θεοῦ Πέλοπι γαμοῦντι· αὖθίς τε εἰς Μενέλαον ἐλθεῖν, καὶ σὺν τῇ Ἑλένῃ ἁρπασθέντα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ῥιφθῆναι εἰς τὴν Κῶαν θάλασσαν πρὸς τῆς Λακαίνης, εἰπούσης ὅτι περιμάχητος ἔσται. Χρόνῳ δὲ Λεβεδίων τινῶν αὐτάθη γρῖπον ὠνησαμένων,

καταληφθῆναι καὶ τὸν τρίποδα. Μαχομένων δὴ πρὸς τοὺς ἁλιέας, γενέσθαι τὴν ἄνοδον ἕως τῆς Κῶ. Καὶ ὡς οὐδὲν ἥνυτον, τοῖς Μιλησίοις μηνύουσιν. Οἱ δ' ἐπειδὴ διαπρεσβευόμενοι ἠλογοῦντο, πρὸς τοὺς Κώους πολεμοῦσι. Καὶ πολλῶν ἐκπερώσθεν πιπτόντων, ἐκπίπτει χρησμὸς, δοῦναι τῷ σοφωτάτῳ· καὶ ἀμφότεροι συνήνεσαν Θαλῆ. Ὁ δὲ μετὰ τὴν περίοδον τῷ Διδυμαίῳ τίθησιν Ἀπόλλωνι.

33. Κώοις μὲν οὖν τοῦτον ἐχρήσθη τὸν τρόπον·

Μὴ πρότερον λήξειν νεῖκος Μερόπων καὶ Ἰώνων,
Πρὶν τρίποδα χρύσειον, ὃν Ἥφαιστος βάλε πόντῳ,
Ἐκ πόλιος πέμψητε, καὶ ἐς δόμον ἀνδρὸς ἵκηται,
Ὃς διδάκει τά τ' ὄντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα.

Μιλησίοις δὲ,

Ἔχγονε Μιλήτου, τρίποδος πέρι Φοῖβον ἐρωτᾷς·
ὡς προείρηται. Καὶ τόδε μὲν οὕτως. Ἕρμιππος δ' ἐν τοῖς βίοις, εἰς τοῦτον ἀναφέρει τὸ λεγόμενον ὑπό τινων περὶ Σωκράτους. Ἔφασκε γάρ, φασὶ, τριῶν τούτων ἕνεκα χάριν ἔχειν τῇ τύχῃ· πρῶτον μὲν, ὅτι ἄνθρωπος ἐγενόμην, καὶ οὐ θηρίον εἶτα, ὅτι ἀνὴρ, καὶ οὐ γυνή· τρίτον, ὅτι Ἕλλην, καὶ οὐ βάρβαρος.

VIII. 34. Ἀγόμενος δ' ἀγόμενος ὑπὸ γραὸς ἐκ τῆς οἰκίας, ἵνα τὰ ἄστρα κατανοήσῃ, εἰς βόθρον ἐμπεσεῖν, καὶ αὐτῷ ἀνοιμώξαντι φάναι τὴν γραῦν· Σὺ γάρ, ὦ Θαλῆ, τὰ ἐν ποσὶν οὐ δυνάμενος ἰδεῖν, τὰ ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴει γνώσεσθαι; Οἶδε δ' αὐτὸν ἀστρο-

νομούμενον καὶ Τίμων, καὶ ἐν τοῖς Σίλλοις ἐπαινεῖ αὐτὸν, λέγων,

Οἷόν θ' ἑπτὰ Θάλητα σοφῶν σοφὸν, ἀστρονόμημα.

Τὰ δὲ γεγραμμένα ὑπ' αὐτοῦ φησὶ Λόβων ὁ Ἀργεῖος εἰς ἔπη τείνειν διακόσια. Ἐπιγεγράφθαι δ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς εἰκόνος τάδε,

Τόνδε Θαλῆν Μίλητος Ἰὰς θρέψασ' ἀνέδειξεν
Ἀστρολόγον πάντων πρεσβύτατον σοφίᾳ.

IX. 35. *Τῶν δὲ ἀδομένων αὐτοῦ τάδε εἶναι,*

Οὔ τι τὰ πολλά γ' ἔπη φρονίμην ἀπεφήνατο δόξαν.

Ἕν τι μάτευε σοφὸν, ἓν τι κέδνὸν αἱροῦ.

Λύσεις γὰρ ἀνδρῶν κωτίλων γλώσσας ἀπεραντολόγους.

Φέρεται δὲ ἀποφθέγματα αὐτοῦ τάδε. Πρεσβύτατον τῶν ὄντων, Θεός· ἀγέννητον γάρ. Κάλλιστον, κόσμος· ποίημα γὰρ Θεοῦ. Μέγιστον, τόπος· ἅπαντα γὰρ χωρεῖ. Τάχιστον, νοῦς· διὰ παντὸς γὰρ τρέχει. Ἰσχυρότατον ἀνάγκη· κρατεῖ γὰρ πάντων. Σοφώτατον, χρόνος· ἀνευρίσκει γὰρ πάντα. Οὐδὲν ἔφη τὸν θάνατον διαφέρειν τοῦ ζῆν. Σὺ οὖν, ἔφη τις. διὰ τί οὐκ ἀποθνήσκεις; Ὅτι, ἔφη, οὐδὲν διαφέρει Πρὸς τὸν πυθόμενον, τί πρότερον ἐγεγόνει, νὺξ ἢ ἡμέρα; Ἡ νὺξ, ἔφη, μιᾷ ἡμέρᾳ πρότερον. Ἠρώτησέ τις αὐτὸν, εἰ λήθοι θεοὺς ἄνθρωπος ἀδικῶν· Ἀλλ' οὐδὲ διανοούμενος, ἔφη. Πρὸς τὸν μοιχὸν, ἐρόμενον εἰ ὀμόσει μὴ μεμοιχευκέναι, Οὐ χεῖρον, ἔφη, μοιχείας ἐπιορκία. Ἐρωτηθεὶς, τί δύσκολον; ἔφη, τὸ ἑαυτὸν γνῶναι· τί δὲ εὔκολον; τὸ ἄλλῳ ὑποτίθεσθαι.

Τί ἥδιστον; τὸ ἐπιτυγχάνειν. Τί τὸ θεῖον; τὸ μήτε ἀρχὴν ἔχον, μήτε τελευτήν. Τί δύσκολον εἴη τεθεαμένος; γέροντα, ἔφη, τύραννον. Πῶς ἄν τις ἀτυχίαν ῥᾷστα φέροι; εἰ τοὺς ἐχθροὺς χεῖρον πράσσοντας βλέποι. Πῶς ἂν ἄριστα καὶ δικαιότατα βιώσαιμεν; ἐὰν ἃ τοῖς ἄλλοις ἐπιτιμῶμεν, αὐτοὶ μὴ δρῶμεν. 37. *Τίς εὐδαίμων; ὁ τὸ μὲν σῶμα ὑγιής, τὴν δὲ τύχην εὔπορος, τὴν δὲ ψυχὴν εὐπαίδευτος. Φίλων παρόντων καὶ ἀπόντων μεμνῆσθαί φησι. Μὴ τὴν ὄψιν καλλωπίζεσθαι, ἀλλὰ τοῖς ἐπιτηδεύμασιν εἶναι καλόν. Μὴ πλούτει, φησὶ, κακῶς, μηδὲ διαβαλλέτω σε λόγος πρὸς τοὺς πίστεως κεκοινωνηκότας. Οὓς ἂν ἐράνους εἰσενέγκῃς, φησὶ, τοῖς γονεῦσι, τοὺς αὐτοὺς προσδέχου καὶ παρὰ τῶν τέκνων. Τὸν Νεῖλον εἶπε πληθύνειν ἀνακοπτομένων τῶν ῥευμάτων ὑπὸ τῶν ἐτησίων ἐναντίων ὄντων.*

X. *Φησὶ δ' Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς Χρονικοῖς, γεγεννῆσθαι αὐτὸν κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς τριακοστῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος.* 38. *Ἐτελεύτησε δ' ἐτῶν ἑβδομήκοντα ὀκτὼ, ἢ (ὡς Σωσικράτης φησὶν) ἐννενήκοντα. Τελευτῆσαι γὰρ ἐπὶ τῆς πεντηκοστῆς ὀγδόης Ὀλυμπιάδος, γεγονότα κατὰ Κροῖσον, ᾧ καὶ τὸν Ἅλυν ὑποσχέσθαι ἄνευ γεφύρας περάσαι, τὸ ῥεῖθρον παραιρέψαντα.*

XI. *Γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι Θαλαῖ (καθά φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς ὁμωνύμοις) πέντε. Ὧν πρῶτος, ῥήτωρ Καλαντιανός, κακόζηλος. Δεύτερος, ζωγράφος, Σικυώνιος, μεγαλοφυής. Τρίτος ἀρχαῖος πάνυ, κατὰ Ἡσίοδον, καὶ Ὅμηρον, καὶ Λυκοῦργον. Τέταρτος, οὗ μέμνηται Δοῦρις ἐν τῷ περὶ ζωγραφίας.*

Πέμπτος, νεώτερος, ἄδοξος, οὗ μνημονεύει Διονύσιος ἐν Κριτικοῖς

XII. 39. *Ὁ δ' οὖν σοφὸς ἐτελεύτησεν ἀγῶνα θεώμενος γυμνικὸν, ὑπό τε καύματος καὶ δίψους καὶ ἀσθενείας, ἤδη γηραιός. Καὶ αὐτοῦ ἐπιγέγραπται τῷ μνήματι,*

Ἦ ὀλίγον τόδε σῆμα· τὸ δὲ κλέος οὐρανόμηκες
Τῷ πολυφροντίστῳ τοῦτο Θαλήτος ὄρη.

Ἔστι καὶ παρ' ἡμῶν εἰς αὐτὸν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἐπιγραμμάτων, ἢ παμμέτρῳ, τοδὶ τὸ ἐπίγραμμα,

Γυμνικὸν αὖ ποτ' ἀγῶνα θεώμενον, Ἠλεῖε Ζεῦ,
Τὸν σοφὸν ἄνδρα Θαλῆν ἥρπασας ἐκ σταδίων.
Αἰνέω· ἔτι μιν ἐγγὺς ἀπήγαγες· ἦ γὰρ ὁ πρέσβυς
Οὐκέθ' ὁρᾷν ἀπὸ γῆς ἀστέρας ἠδύνατο.

XIII. 40. *Τούτου ἐστὶ, τὸ Γνῶθι σαυτόν· ὅπερ Ἀντισθένης ἐν ταῖς διαδοχαῖς Φημονόης εἶναι φησὶν, ἐξιδιοποιήσασθαι δὲ αὐτὸ Χείλωνα.*

XIV. *Περὶ δὴ τῶν ἑπτὰ (ἄξιον γὰρ ἐνταῦθα καθολικῶς κἀκείνων ἐπιμνησθῆναι) λόγοι φέρονται τοιοῦτοι. Δάμων ὁ Κυρηναῖος, γεγραφὼς περὶ τῶν φιλοσόφων, πᾶσιν ἐγκαλεῖ, μάλιστα δὲ τοῖς ἑπτά. Ἀναξιμένης δέ φησι πάντας ἐπιθέσθαι ποιητικῆς. Ὁ δὲ Δικαίαρχος οὔτε σοφοὺς, οὔτε φιλοσόφους φησὶν αὐτοὺς γεγονέναι, συνετοὺς δέ τινας καὶ νομοθετικούς. Ἀρχέτιμός τε ὁ Συρακούσιος ὁμιλίαν αὐτῶν γέγραφεν παρὰ Κυψέλῳ, ἣ καὶ αὐτός φησι περιτυχεῖν· Εὔφορος δὲ παρὰ Κροίσῳ, πλὴν Θαλοῦ. Φασὶ δέ τινες καὶ ἐν Πανιωνίῳ, καὶ ἐν Κορίνθῳ, καὶ ἐν Δελφοῖς συνελθεῖν αὐτούς.* 41. *Διαφωνοῦνται*

δὲ καὶ ἀποφάσεις αὐτῶν, καὶ ἄλλου ἄλλο φασὶν εἶναι· ὡς ἐκεῖνο,

Ἦν Λακεδαιμόνιος Χείλων σοφὸς, ὃς τάδ' ἔλεξε,
Μηδὲν ἄγαν, καιρῷ πάντα πρόεστι καλά.

Στασιάζεται δὲ καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν. Ἀνάνδριος μὲν γὰρ ἀντὶ Κλεοβούλου καὶ Μύσωνος Λεώφαντον Γορσιάδα, Ἀρβίδιον ἢ Ἐφέσιον, ἐγκρίνει, καὶ Ἐπιμενίδην τὸν Κρῆτα. Πλάτων δ' ἐν Πρωταγόρᾳ, Μύσωνα ἀντὶ Περιάνδρου. Εὔφορος δὲ ἀντὶ Μύσωνος Ἀνάχαρσιν. Οἱ δὲ καὶ Πυθαγόραν προσγράφουσι. Δικαίαρχος δὲ τέσσαρας ὁμολογημένους ἡμῖν παραδίδωσι Θαλῆν, Βίαντα, Πιττακὸν, Σόλωνα. Ἄλλους δὲ ὀνομάζει ἓξ, ὧν ἐκλέξασθαι τρεῖς, Ἀριστόδημον, Πάμφιλον, Χείλωνα Λακεδαιμόνιον, Κλεόβουλον, Ἀνάχαρσιν, Περίανδρον. Ἔνιοι προστιθέασιν Ἀκουσίλαον, Κάβα ἢ Σκάβρα, Ἀργεῖον. 42. Ἕρμιππος δ' ἐν τῷ περὶ τῶν νομοθετῶν, ἑπτακαίδεκά φησιν· ὧν τοὺς ἑπτὰ ἄλλους ἄλλως αἱρεῖσθαι. Εἶναι δὲ, Σόλωνα, Θαλῆν, Πιττακὸν, Βίαντα, Χείλωνα, Κλεόβουλον, Περίανδρον, Ἀνάχαρσιν, Ἀκουσίλαον, Ἐπιμενίδην, Λεώφαντον, Φερεκύδην, Ἀριστόδημον, Πυθαγόραν, Λάσον Χαρμαντίδου ἢ Σισυμβρίνου, ἤ, ὡς Ἀριστόξενος, Χαβρίνου, Ἑρμιονέα, Ἀναξαγόραν. Ἱππόβοτος δ' ἐν τῇ τῶν φιλοσόφων ἀναγραφῇ· Ὀρφέα, Λίνον, Σόλωνα, Περίανδρον, Ἀνάχαρσιν, Κλεόβουλον, Μύσωνα, Θαλῆν, Βίαντα, Πιττακὸν, Ἐπίχαρμον, Πυθαγόραν.

XV. Φέρονται δὲ καὶ τοῦ Θαλοῦ ἐπιστολαὶ αἵδε.

Θαλῆς Φερεκύδει.

43. Πυνθάνομαί σε πρῶτον Ἰώνων μέλλειν λό-

γους ἀμφὶ τῶν θείων χρημάτων εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐκφαίνειν. Καὶ τάχα μὲν ἡ γνώμη τοι δικαίη, ἐς τὸ ξυνὸν καταθέσθαι γραφήν, μᾶλλον ἢ ἐφ' ὁποιοισοῦν ἐπιτρέπειν χρῆμα εἰς οὐδὲν ὄφελος. Εἰ δή τοι ἥδιον, ἐθέλω γενέσθαι λεσχηνωτὴς περὶ ὁτέων γράφεις· καὶ ἦν κελεύῃς, παρά σε ἀφίξομαι ἐς Σύρον. Ἦ γὰρ ἂν οὐ φρενήρεες εἴημεν ἐγώ τε καὶ Σόλων ὁ Ἀθηναῖος, πλώσαντες μὲν ἐς Κρήτην κατὰ τὴν κεῖθι ἱστορίην, πλώσαντες δὲ ἐς Αἴγυπτον, ὁμιλήσαντες τοῖς ἐκείνῃ ὅσοι ἱερέες τε καὶ ἀστρονόμοι, παρὰ σὲ δὲ μὴ πλώσαιμεν. Ἥξει γὰρ καὶ ὁ Σόλων, ἦν ἐπιτρέπῃς. 44. Σὺ μέν τοι χωροφιλέων, ὀλίγα φοιτέεις ἐς Ἰωνίην, οὐδέ σε πόθη ἔσχει ἀνδρῶν ξείνων· ἀλλά, ὡς ἔλπομαι, ἐνὶ μούνῳ χρήματι πρόσκεαι, τῇ γραφῇ. Ἡμεῖς δὲ οἳ μηδὲν γράφοντες περιχωρέομεν τήν τε Ἑλλάδα καὶ Ἀσίην.

XVI. Θαλῆς Σόλωνι.

Ὑπαποσκὰς ἐξ Ἀθηναίων, δοκέεις ἄν μοι ἁρμοδιώτατα ἐν Μιλήτῳ οἶκον πυιέεσθαι παρὰ τοῖς ἀποίκοις ὑμέων. Καὶ γὰρ ἐνταῦθά τοι δεινὸν οὐδέν. Εἰ δὲ ἀσχαλήσεις ὅτι καὶ Μιλήσιοι τυραννεόμεθα (ἐχθαίρεις γὰρ πάντας αἰσυμνήτας) ἀλλὰ τέρποιο ἂν σὺν τοῖς ἑταίροις ἡμῖν καταβιούς. Ἐπέστειλε δέ σοι καὶ Βίης ἥκειν ἐς Πριήνην· σὺ δὲ εἰ προσηνέστερόν τοι τὸ Πριηνέων ἄστυ κεῖθι οἰκέειν, καὶ αὐτοὶ παρά σε οἰκήσομεν.

CAPUT II.

SOLON.

I. 45. Σόλων Ἐξηκεστίδου Σαλαμίνιος, πρῶτον μὲν τὴν σεισάχθειαν εἰσηγήσατο Ἀθηναίοις. Τὸ δὲ ἦν λύτρωσις σωμάτων τε καὶ κτημάτων. Καὶ γὰρ ἐπὶ σώμασιν ἐδανείζοντο, καὶ πολλοὶ δι' ἀπορίαν ἐθήτευον. Ἑπτὰ δὴ ταλάντων ὀφειλομένων αὐτῷ πατρῴων, συνεχώρησε πρῶτος, καὶ τοὺς λοιποὺς τὸ ὅμοιον προὔτρεψε πρᾶξαι. Καὶ οὗτος ὁ νόμος ἐκλήθη σεισάχθεια· φανερὸν δὲ, διὰ τί. Ἔπειτα τοὺς λοιποὺς νόμους ἔθηκεν, οὓς μακρὸν ἂν εἴη διεξιέναι, καὶ ἐς τοὺς ἄξονας κατέθετο.

II. 46. Τὸ δὲ μέγιστον, τῆς πατρίδος αὐτοῦ Σαλαμῖνος ἀμφισβητουμένης ὑπό τε Ἀθηναίων καὶ Μεγαρέων, καὶ πολλάκις τῶν Ἀθηναίων ἐπταικότων ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ ψηφισαμένων, εἴ τις ἔτι συμβουλεύσει περὶ Σαλαμῖνος μάχεσθαι, θανάτῳ ζημιοῦσθαι· οὗτος μαίνεσθαι προσποιησάμενος, καὶ στεφανωσάμενος, εἰσέπεσεν εἰς τὴν ἀγορᾶν· ἔνθα τοῖς Ἀθηναίοις ἀνέγνω διὰ τοῦ κήρυκος τὰ συντεινόντα περὶ Σαλαμῖνος ἐλεγεῖα, καὶ παρώρμησεν αὐτοὺς. Καὶ αὖθις πρὸς τοὺς Μεγαρέας ἐπολέμησαν [illegible] κων διὰ Σόλωνα. 47. Ἦν δὲ τὰ ἐλεγεῖα τὰ [illegible] καθαψάμενα τῶν Ἀθηναίων, ταῦτα

Εἴην δὴ τότ' ἐγὼ Φολεγάνδριος ἢ Σαλαμίνος,
Ἀντί γ' Ἀθηναίου, πατρίδ' ἀμειψάμενος.
Αἶψα γὰρ ἂν φάτις ἥδε μετ' ἀνθρώπους γενοίου
Ἀττικὸς οὗτος ἀνὴρ τῶν Σαλαμῖν' [illegible]

γους ἀμφὶ τῶν θείων χρημάτων εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐκφαίνειν. Καὶ τάχα μὲν ἡ γνώμη τοι δικαίη, ἐς τὸ ξυνὸν καταθέσθαι γραφήν, μᾶλλον ἢ ἐφ' ὁποιοισοῦν ἐπιτρέπειν χρῆμα εἰς οὐδὲν ὄφελος. Εἰ δή τοι ἤδιον, ἐθέλω γενέσθαι λεσχηνωτὴς περὶ ὁτέων γράφεις· καὶ ἦν κελεύῃς, παρά σε ἀφίξομαι ἐς Σύρον. Ἦ γὰρ ἂν οὐ φρενήρεες εἴημεν ἐγώ τε καὶ Σόλων ὁ Ἀθηναῖος, πλώσαντες μὲν ἐς Κρήτην κατὰ τὴν κεῖθι ἱστορίην, πλώσαντες δὲ ἐς Αἴγυπτον, ὁμιλήσαντες τοῖς ἐκείνῃ ὅσοι ἱερέες τε καὶ ἀστρονόμοι, παρὰ σὲ δὲ μὴ πλώσαιμεν. Ἧκει γὰρ καὶ ὁ Σόλων, ἦν ἐπιτρέπῃς. 44. Σὺ μέν τοι χωροφιλέων, ὀλίγα φοιτέεις ἐς Ἰωνίην, οὐδέ σε πόθη ἔσχει ἀνδρῶν ξείνων· ἀλλὰ, ὡς ἔλπομαι, ἐνὶ μούνῳ χρήματι πρόσκεαι, τῇ γραφῇ. Ἡμεῖς δὲ οἳ μηδὲν γράφοντες περιχωρέομεν τήν τε Ἑλλάδα καὶ Ἀσίην.

XVI. Θαλῆς Σόλωνι.

Ἔπαποσὰς ἐξ Ἀθηναίων, δοκέεις ἄν μοι ἁρμοδιώτατα ἐν Μιλήτῳ οἶκον πυιέεσθαι παρὰ τοῖς ἀποίκοις ὑμέων. Καὶ γὰρ ἐνταῦθά τοι δεινὸν οὐδέν. Εἰ δὲ ἀσχαλήσεις ὅτι καὶ Μιλήσιοι τυραννεόμεθα (ἐχθαίρεις γὰρ πάντας αἰσυμνήτας) ἀλλὰ τέρποιο ἂν σὺν τοῖς ἑταίροις ἡμῖν καταβιούς. Ἐπέστειλε δέ σοι καὶ Βίης ἥκειν ἐς Πριήνην· σὺ δὲ εἰ προσηνέστερόν τοι τὸ Πριηνέων ἄστυ κεῖθι οἰκέειν, καὶ αὐτοὶ παρά σε οἰκήσομεν.

CAPUT II.

SOLON.

I. 45. Σόλων Ἐξηκεστίδου Σαλαμίνιος, πρῶτον μὲν τὴν σεισάχθειαν εἰσηγήσατο Ἀθηναίοις. Τὸ δὲ ἦν λύτρωσις σωμάτων τε καὶ κτημάτων. Καὶ γὰρ ἐπὶ σώμασιν ἐδανείζοντο, καὶ πολλοὶ δὲ ἀπορίαν ἐθήτευον. Ἔπειτα δὴ ταλάντων ὀφειλομένων αὐτῷ πατρῴων, συνεχώρησε πρῶτος, καὶ τοὺς λοιποὺς τὸ ὅμοιον προὔτρεψε πρᾶξαι. Καὶ οὗτος ὁ νόμος ἐκλήθη σεισάχθεια· φανερὸν δέ, διὰ τί. Ἔπειτα τοὺς λοιποὺς νόμους ἔθηκεν, οὓς μακρὸν ἂν εἴη διεξιέναι, καὶ ἐς τοὺς ἄξονας κατέθετο.

II. 46. Τὸ δὲ μέγιστον, τῆς πατρίδος αὐτοῦ Σαλαμῖνος ἀμφισβητουμένης ὑπό τε Ἀθηναίων καὶ Μεγαρέων, καὶ πολλάκις τῶν Ἀθηναίων ἐπταικότων ἐν τοῖς πολέμοις, καὶ ψηφισαμένων, εἴ τις ἔτι συμβουλεύσει περὶ Σαλαμῖνος μάχεσθαι, θανάτῳ ζημιοῦσθαι· οὗτος μαίνεσθαι προσποιησάμενος, καὶ στεφανωσάμενος, εἰσέπεσεν εἰς τὴν ἀγοράν· ἔνθα τοῖς Ἀθηναίοις ἀνέγνω διὰ τοῦ κήρυκος τὰ συντείνοντα περὶ Σαλαμῖνος ἐλεγεῖα, καὶ παρώρμησεν αὐτούς. Καὶ αὖθις πρὸς τοὺς Μεγαρέας ἐπολέμησαν, καὶ ἐνίκων διὰ Σόλωνα. 47. Ἦν δὲ τὰ ἐλεγεῖα τὰ μάλιστα καθαψάμενα τῶν Ἀθηναίων, ταῦτα·

Εἴην δὴ τόδ' ἐγὼ Φολεγάνδριος ἢ Σικινίτης
Ἀντί γ' Ἀθηναίου, πατρίδ' ἀμειψάμενος.
Αἶψα γάρ ἄν φάτις ἥδε μετ' ἀνθρώποισι γένοιτο,
Ἀττικὸς οὗτος ἀνὴρ τῶν Σαλαμῖν' ἀφέντων·

εἶτα,

Ἴομεν εἰς Σαλαμῖνα μαχησόμενοι περὶ νήσου
Ἱμερτῆς, χαλεπόν τ' αἶσχος ἀπωσόμενοι.

Ἔπεισε δὲ αὐτοὺς καὶ τὴν ἐν Θρᾴκῃ Χερρόνησον προσκτήσασθαι. 48. Ἵνα δὲ μὴ δοκοίη βίᾳ μόνον, ἀλλὰ καὶ δίκῃ τὴν Σαλαμῖνα κεκτῆσθαι, ἀνασκάψας τινὰς τάφους, ἔδειξε τοὺς νεκροὺς πρὸς ἀνατολὰς ἐστραμμένους, ὡς ἦν ἔθος θάπτειν Ἀθηναίοις· ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς τάφους πρὸς ἕω βλέποντας, καὶ ἀπὸ τῶν δήμων τοὺς χρηματισμοὺς ἐγκεχαραγμένους, ὅπερ ἦν ἴδιον Ἀθηναίων. Ἔνιοι δὲ φασι καὶ ἐγγράψαι αὐτὸν εἰς τὸν κατάλογον τοῦ Ὁμήρου μετὰ τὸν

Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας,
Στῆσε δ' ἀγὼν, ἵν' Ἀθηναίων ἵσταντο φάλαγγες.

III. Τοῦ δὴ λοιποῦ προσεῖχον αὐτῷ ὁ δῆμος, καὶ ἡδέως καὶ τυραννεῖσθαι ἤθελον παρ' αὐτοῦ. 49. Ὁ δὲ οὐχ εἵλετο, ἀλλὰ καὶ Πεισίστρατον τὸν συγγενῆ, καθά φησι Σωσικράτης, προαισθόμενος, τὸ ἐφ' ἑαυτῷ διεκώλυσεν. Ἥξας γὰρ εἴς τινα ἐκκλησίαν μετὰ θᾴρακος καὶ ἀσπίδος, προεῖπεν αὐτοῖς τὴν ἐπίθεσιν τοῦ Πεισιστράτου· καὶ οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ βοηθεῖν ἕτοιμος εἶναι· λέγων ταῦτα· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν μὲν σοφώτερος, τῶν δὲ ἀνδρειότερός εἰμι· σοφώτερος μὲν τῶν τὴν ἀπάτην Πεισιστράτου μὴ συνιέντων· ἀνδρειότερος δὲ τῶν ἐπισταμένων μὲν, διὸ δέος δὲ σιωπώντων. Καὶ ἡ βουλὴ, Πεισιστρατίδαι ὄντες, μαίνεσθαι ἔλεγον αὐτόν. Ὅθεν εἶπε ταυτί·

Δείξει δὴ μανίην μὲν ἐμὴν βαιὸς χρόνος ἀστοῖς,
Δείξει ἀληθείης ἐς μέσον ἐρχομένης.

50. Τὰ δὲ περὶ τὴς τοῦ Πεισιστράτου τυραννίδος ἐλεγεῖα, προλέγοντος αὐτοῦ, ταῦτα ἦν,

Ἐκ νεφέλης φέρεται χιόνος μένος ἠδὲ χαλάζης,
Βροντὴ τ' ἐκ λαμπρῆς γίνεται ἀστεροπῆς.
Ἀνδρῶν δ' ἐκ μεγάλων πόλις ὄλλυται· εἰς δὲ μοναρχου
Δῆμος ἀϊδρείῃ δουλοσύνην ἔπεσεν.

IV. Ἤδη δὲ αὐτοῦ κρατοῦντος οὐ πείθων, ἔθηκε τὰ ὅπλα πρὸ τοῦ στρατηγίου, καὶ εἰπὼν, Ὦ πατρὶς, βεβοήθηκά σοι καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἀπέπλευσεν εἰς Αἴγυπτον καὶ εἰς Κύπρον· καὶ πρὸς Κροῖσον ἦλθεν. Ὅτε καὶ ἐρωτηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, Τίς σοι δοκεῖ εὐδαίμων; Τέλλος, ἔφη, Ἀθηναῖος, καὶ Κλέοβις καὶ Βίτων, καὶ τὰ θρυλλούμενα. 51. Φασὶ δέ τινες, ὅτι κοσμήσας ἑαυτὸν ὁ Κροῖσος παντοδαπῶς, καὶ καθίσας εἰς τὸν θρόνον, ἤρετο αὐτὸν, εἴ τι θέαμα κάλλιον τεθέαται; Ὁ δὲ, ἀλεκτρυόνας, εἶπε, φασιανοὺς, καὶ ταὼς· φυσικῷ γὰρ ἄνθει κεκόσμηνται, καὶ μυρίῳ καλλίονι. Ἐκεῖθέν τε ἀπαλλαγεὶς, ἐγένετο ἐν Κιλικίᾳ, καὶ πόλιν ᾤκισεν, ἣν ἀπ' αὐτοῦ Σόλους ἐκάλεσεν. Ὀλίγους τέ τινας τῶν Ἀθηναίων ἐγκατῴκισεν, οἳ τῷ χρόνῳ τὴν φωνὴν ἀποξενωθέντες συνοικίζειν ἐλέχθησαν. Καὶ εἰσὶν οἱ μὲν ἔνθεν Σολεῖς· οἱ δ' ἀπὸ Κύπρου, Σόλιοι.

V. Ὅτε τὸν Πεισίστρατον ἔμαθεν ἤδη τυραννεῖν, τάδε ἔγραψε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους·

52. Εἰ δὲ πεπόνθατε δεινὰ δι' ὑμετέρην κακότητα,
Μή τι θεοῖς τούτων μοῖραν ἐπαμφέρετε.
Αὐτοὶ γὰρ τούτους ηὐξήσατε, φύσια δόντες,

Καὶ διὰ ταῦτα κακὴν ἔσχετε δουλοσύνην.
Ἡμέων δ' εἷς μὲν ἕκαστος ἀλώπεκος ἤχνεσι βαίνει,
Σύμπασι δ' ὑμῖν κοῦφος ἔνεστι νόος.
Εἰς γὰρ γλῶσσαν ὁρᾶτε, καὶ εἰς ἔπος αἰόλον ἀνδρός·
Εἰς ἔργον δ' οὐδὲν γιγνόμενον βλέπετε.
Καὶ οὗτος μὲν ταῦτα.

VI. *Πεισίστρατος δ' αὐτῷ φεύγοντι τοῦτον ἐπιστέλλει τὸν τρόπον·*

Πεισίστρατος Σόλωνι.

53. *Οὔτε μόνος Ἑλλήνων τυραννίδι ἐπεθύμην, οὔτε ὡς οὐ προσῆκον μοι, γένους ὄντι τῶν Κοδριδῶν. Ἀνείλαβον γὰρ ἐγὼ ἃ ὁμόσαντες Ἀθηναῖοι παρέξειν Κόδρῳ τε καὶ τῷ ἐκείνου γένει, ἀφείλοντο. Τὰ δ' ἄλλα ἁμαρτάνω οὐδὲν, ἢ περὶ θεοὺς, ἢ περὶ ἀνθρώπους, ἀλλὰ καθότι σὺ διέθηκας τοὺς θεσμοὺς Ἀθηναίοις, ἐπιτροπῶ πολιτεύειν. Καὶ ἄμεινόν τε πολιτεύουσιν, ἢ κατὰ δημοκρατίαν· ἐῶ γὰρ οὐδένα ὑβρίζειν· καὶ ὁ τύραννος ἐγὼ οὐ πλεῖόν τι φέρομαι τἀξιώματος καὶ τῆς τιμῆς, ὁποῖα δὲ καὶ τοῖς πρὶν βασιλεῦσιν ἦν τὰ ῥητὰ γέρα. Ἀπάγει δὴ ἕκαστος Ἀθηναίων τοῦ αὑτοῦ κλήρου δεκάτην, οὐκ ἐμοὶ, ἀλλὰ ὁπόθεν ἔσται ἀναλοῦν εἴς τε θυσίας τὰς δημοτελεῖς, καὶ εἴτι ἄλλο τῶν κοινῶν, καὶ ἢν ὁ πόλεμος ἡμᾶς καταλάβῃ.* 54. *Σοὶ δ' ἐγὼ οὔτε μέμφομαι μηνύσαντι τὴν ἐμὴν διάνοιαν. Εὐνοίᾳ γὰρ τῆς πόλεως μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ ἐμὸν ἔχθος ἐμήνυες· ἔτι τε ἀμαθίᾳ τῆς ἀρχῆς, ὁποίαν τινὰ ἐγὼ καταστήσομαι. Ἐπεὶ μαθὼν, τάχα ἂν ἠνέσχου καθισταμένου, οὐδὲ ἔφυγες. Ἐπάνιθι τοίνυν οἴκαδε, πιστεύων μοι καὶ ἀνωμότῳ,*

ἄχαρι μηδὲν πείσεσθαι Σόλωνα ἐκ Πεισιστράτου. Ἴσθι γάρ, μηδὲ ἄλλον τινὰ πεπονθέναι τῶν ἐμῶν ἐχθρῶν. Ἢν ἀξιώσῃς τῶν ἐμῶν φίλων εἰς εἶναι, ἔσῃ ἀνὰ πρώτους· οὐ γάρ τι ἐν σοὶ ἐνορῶ δολερὸν ἢ ἄπιστον. Εἴτε ἄλλως Ἀθήνῃσιν οἰκεῖν, ἐπιτετράψεται· ἡμῶν δὲ εἵνεκα μὴ ἐστέρησο τῆς πατρίδος. Ταῦτα μὲν Πεισίστρατος.

VII. Σόλων δὲ ὅρον ἀνθρωπίνου βίου φησὶν εἶτη ἑβδομήκοντα. 55. Δοκεῖ δὲ καὶ κάλλιστα νομοθετῆσαι· Ἐάν τις μὴ τρέφῃ τοὺς γονέας, ἄτιμος ἔστω. Ἀλλὰ καὶ ὁ τὰ πατρῶα κατεδηδοκὼς, ὁμοίως· καὶ ὁ ἀργὸς ὑπεύθυνος ἔστω παντὶ τῷ βουλομένῳ γράφεσθαι. Λυσίας δ' ἐν τῷ κατὰ Νικίου Δράκοντά φησι γεγραφέναι τὸν νόμον, Σόλωνα δὲ τεθεικέναι. Τόν τε ἡταιρηκότα εἴργειν τοῦ βήματος.

VIII. Συνέστειλε δὲ καὶ τὰς τιμὰς τῶν ἐν ἀγῶνι ἀθλητῶν, Ὀλυμπιονίκῃ μὲν τάξας πεντακοσίας δράχμας, Ἰσθμιονίκῃ δὲ ἑκατόν, καὶ ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ἄλλων. Ἀπειρόκαλον γὰρ ἐξαίρειν τὰς τούτων τιμάς· ἀλλ' ἄμεινον ἐκείνων τῶν ἐν πολέμοις τελευτησάντων, ὧν καὶ τοὺς υἱοὺς δημοσίᾳ δεῖν τρέφεσθαι καὶ παιδεύεσθαι. 56. Ὅθεν καὶ ἐζήλουν καλοὶ κἀγαθοὶ γίνεσθαι κατὰ πόλεμον· ὡς Πολύζηλος, ὡς Κυναίγειρος, ὡς Καλλίμαχος, ὡς σύμπαντες οἱ Μαραθωνομάχοι. Ἔτι δ' Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων καὶ Μιλτιάδης, καὶ μυρίοι ὅσοι. Ἀθληταὶ δὲ καὶ ἀσκούμενοι, πολυδάπανοι· καὶ νικῶντες, ἐπιζήμιοι. Καὶ στεφανοῦνται κατὰ τῆς πατρίδος μᾶλλον, ἢ κατὰ τῶν ἀνταγωνιστῶν· γέροντές τε γενόμενοι, κατὰ τὸν Εὐριπίδην,

Τριβωνος ἐκλείποντες οἴχονται κρόκας.
Ὅπερ συνιδὼν ὁ Σόλων μετρίως αὐτοὺς ἀπεδέξατο.

IX. Κάλλιστον δὲ κἀκεῖνο, Τὸν ἐπίτροπον τῇ τῶν ὀρφανῶν μητρὶ μὴ συνοικεῖν· μηδ' ἐπιτροπεύειν, εἰς ὃν ἡ οὐσία ἔρχεται, τῶν ὀρφανῶν τελευτησάντων. 57. Κἀκεῖνο, Δακτυλιογλύφῳ μὴ ἐξεῖναι σφραγῖδα φυλάττειν τοῦ πραθέντος δακτυλίου. Καὶ ἐὰν ἕνα ὀφθαλμὸν ἔχοντος ἐκκόψῃ τις, ἀντεκκόπτειν τοὺς δύο. Ἃ μὴ ἔθου, μὴ ἀνέλῃ· εἰ δὲ μή, θάνατος ἡ ζημία. Τῷ ἄρχοντι, ἂν μεθύων ληφθῇ, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν. Τά τε Ὁμήρου ἐξ ὑποβολῆς γέγραφε φαψῳδεῖσθαι, οἷον ὅπου ὁ πρῶτος ἔληξεν, ἐκεῖθεν ἄρχεσθαι τὸν ἐχόμενον. Μᾶλλον οὖν Σόλων, Ὅμηρον ἐφώτισεν, ἢ Πεισίστρατος, ὥς φησι Διευχίδας ἐν πέμπτῳ Μεγαρικῶν. Ἦν δὲ μάλιστα τὰ ἔπη ταυτί,

Οἱ δ' ἄρ' Ἀθήνας εἶχον, καὶ τὰ ἑξῆς.

Πρῶτος δὲ Σόλων τὴν τριακάδα, ἕνην καὶ νέαν ἐκάλεσεν. 58. Καὶ πρῶτος τὴν συναγωγὴν τῶν ἐννέα ἀρχόντων ἐποίησεν, εἰς τὸ συνειπεῖν· ὡς Ἀπολλόδωρός φησιν ἐν δευτέρῳ περὶ νομοθετῶν. Ἀλλὰ καὶ τῆς στάσεως γενομένης, οὔτε μετὰ τῶν ἐξ ἄστεος, οὔτε μετὰ τῶν πεδιέων, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τῶν παραλίων ἐτάχθη.

X. Ἔλεγε δὲ τὸν μὲν λόγον εἴδωλον εἶναι τῶν ἔργων. Βασιλέα δὲ, τὸν ἰσχυρότατον τῇ δυνάμει· τοὺς δὲ νόμους τοῖς ἀραχνίοις ὁμοίους· καὶ γὰρ ἐκεῖνα, ἐὰν μὲν ἐμπέσῃ τι κοῦφον καὶ ἀσθενὲς, στέγειν· ἐὰν δὲ μεῖζον, διακόψαν οἴχεσθαι. Ἔφασκέ τε, σφραγίζεσθαι δεῖν τὸν μὲν λόγον σιγῇ, τὴν δὲ σιγὴν καιρῷ. 59. Ἔλεγε δὲ τοὺς παρὰ τοῖς τυράννοις δυναμένους,

παραπλησίους εἶναι ταῖς ψήφοις ταῖς ἐπὶ τῶν λογισμῶν. Καὶ γὰρ ἐκείνων ἑκάστην ποτὲ μὲν πλείω σημαίνειν, ποτὲ δὲ ἧττω· καὶ τούτων τὸν τυράννους ποτὲ μὲν ἕκαστον μέγαν ἄγειν καὶ λαμπρὸν, ποτὲ δὲ ἄτιμον. Ἐρωτηθεὶς διὰ τί κατὰ πατροκτόνου νόμον οὐκ ἔθηκε; διὰ τὸ ἀπείπισαι, ἔφη. Πῶς τε ἥκιστα ἀδικοῖεν οἱ ἄνθρωποι; εἰ ὁμοίως, ἔφη, ἄχθοιντο τοῖς ἀδικουμένοις οἱ μὴ ἀδικούμενοι. Καὶ τὸν μὲν κόρον ὑπὸ τοῦ πλούτου γεννᾶσθαι, τὴν δὲ ὕβριν ὑπὸ τοῦ κόρου.

XI. Ἠξίωσέ τε Ἀθηναίους τὰς ἡμέρας κατὰ σελήνην ἄγειν. Καὶ Θέσπιν ἐκώλυσε τραγῳδίας ἄγειν τε καὶ διδάσκειν, ὡς ἀνωφελῆ τὴν ψευδολογίαν. 60. Ὅτ᾽ οὖν Πεισίστρατος ἑαυτὸν κατέτρωσεν, ἐκεῖθεν μὲν ἔφη ταῦτα φύναι.

XII. Τοῖς τε ἀνθρώποις συνεβούλευσεν (ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν τῷ περὶ τῶν φιλοσόφων αἱρέσεων) τάδε, Καλοκἀγαθίαν ὅρκου πιστοτέραν ἔχε. Μὴ ψεύδου. Τὰ σπουδαῖα μελέτα. Φίλους μὴ ταχὺ κτῶ· οὓς δ᾽ ἂν κτήσῃ, μὴ ἀποδοκίμαζε. Ἄρχε, πρῶτον μηθὲν ἄρχεσθαι. Συμβούλευε μὴ τὰ ἥδιστα, ἀλλὰ τὰ κάλλιστα. Νοῦν ἡγεμόνα ποιοῦ. Μὴ κακοῖς ὁμίλει. Θεοὺς τίμα. Γονέας αἰδοῦ.

XIII. Φασὶ δ᾽ αὐτὸν καὶ Μιμνέρμου γράψαντος,

Αἶ γὰρ ἄτερ νούσων τε καὶ ἀργαλέων μελεδώνων
Ἑξηκονταέτη μοῖρα κίχοι θανάτου.

61. ἐπιτιμῶντα αὐτῷ εἰπεῖν,

Ἀλλ᾽ εἴ μοι κἂν νῦν ἔτι πείσεαι, ἔξελε τοῦτο·
Μηδὲ μέγαιρ᾽, ὅτι σεῦ τοῖον ἐπεφραδόμην·
Καὶ μεταποίησον λιγέως ταδί, ὧδε δ᾽ ἄειδε,

Ὀγδωκονταέτη μοῖρα κίχοι θανάτου.

XIV. Τῶν δὲ ᾀδομένων αὐτοῦ ἐστι τάδε,

Πεφυλαγμένος ἄνδρα ἕκαστον,
Ὅρα μὴ κρυπτὸν ἔγχος ἔχων
Κραδίῃ, φαιδρῷ προσενέπῃ προσώπῳ,
Γλῶσσα δέ οἱ διχόμυθος
Ἐπ μελαίνας φρενὸς γεγωνῇ.

Γέγραφε δὲ δῆλον μὲν ὅτι τοὺς νόμους, καὶ δημηγορίας δὲ καὶ εἰς ἑαυτὸν ὑποθήκας, ἐλεγεῖα, καὶ τὸ περὶ Σαλαμῖνος καὶ τῆς Ἀθηναίων πολιτείας, ἔπη πεντακισχίλια, καὶ ἰάμβους καὶ ἐποδούς.

XV. 62: Ἐπὶ δὲ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ ἐπιγέγραπται τόδε,

Ἰδὼν Μήδων ἄδικον παύσας ὕβριν, ἥδε Σόλωνα
Τόνδε τεκνοῖ Σαλαμὶς θεσμοθέτην ἱερόν.

Ἤκμαζε μὲν οὖν περὶ τὴν τεσσαρακοστὴν ἕκτην Ὀλυμπιάδα, ἧς τῷ τρίτῳ ἔτει ἦρξεν Ἀθηναίων, καθά φησι Σωσικράτης· ὅτε καὶ τίθησι τοὺς νόμους. Ἐτελεύτησε δ' ἐν Κύπρῳ, βιοὺς ἔτη ὀγδοήκοντα· τοῦτον ἐπισκήψας τοῖς ἰδίοις τὸν τρόπον, ἀποκομίσαι αὐτοῦ τὰ ὀστᾶ εἰς Σαλαμῖνα, καὶ τεφρώσαντας εἰς τὴν χώραν σπεῖραι. Ὅθεν καὶ Κρατῖνος ἐν τοῖς Χείρωσί φησιν, αὐτὸν ποιῶν λέγοντα,

Οἰκεῖω δὲ νῆσον, ὡς μὲν ἀνθρώπων λόγος
Ἐσπαρμένος κατὰ πᾶσαν Αἴαντος πόλιν.

63. Ἔστι δὲ καὶ ἡμέτερον ἐπίγραμμα ἐν τῇ προειρημένῃ παμμέτρῳ, ἔνθα καὶ περὶ πάντων τῶν τελευτησάντων ἐλλογίμων διείλεγμαι παντὶ μέτρῳ, καὶ ῥυθμῷ, ἐπιγράμμασι καὶ μέλεσιν, ἔχον οὕτως,

Σῶμα μὲν ἥρε Σόλωνος ἐν ἀλλοδαπῇ Κύπριον πῦρ

Ὁστᾶ δ' ἔχει Σαλαμὶς, ὧν κόνις ἀστάχυες.
Ψυχὴν δ' ἄξονες εὐθὺς ἐς οὐρανὸν ἤγαγον. Εὖ γὰρ
Θῆκε νόμους αὐτοῖς, ἄχθεα κουφότατα.

XVI. Ἀπεφθέγξατο δὲ, φασὶ, Μηδὲν ἄγαν. Καὶ αὐτόν φησι Διοσκουρίδης ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν, ἐπειδὴ δακρύοι τὸν παῖδα τελευτήσαντα (ὃν ἡμεῖς οὐ παρειλήφαμεν) πρὸς τὸν εἰπόντα, Ἀλλ' οὐδὲν ἀνύττεις, εἰπεῖν, Διὰ τοῦτο δὲ τοῦτο δακρύω, ὅτι οὐδὲν ἀνύττω.

XVII. Φέρονται δὲ αὐτοῦ καὶ ἐπιστολαὶ αἵδε.

Σόλων Περιάνδρῳ.

64. Ἐπαγγέλλεις μοι πολλοὺς τοι ἐπιβουλεύειν. Σὺ δὲ εἰ μὲν μέλλεις ἐκποδὼν ἅπαντας ποιήσεσθαι, οὐκ ἂν φθάνοις. Ἐπιβουλεύσειε δ' ἄν τις καὶ τῶν ἀνυπόπτων· ὁ μὲν δεδιὼς περὶ αὐτῷ, ὁ δὲ σοῦ καταγνούς, οὐκ ἔσθ' ὅ τι οὐκ ὀρῴωδοῦντος· κἂν τῇ πόλει χάριν κατάθοιτο ἐξευρών, ἣν μὴ ὕποπτος εἴης. Ἄριστον μὲν οὖν ἦν ἀπέχεσθαι, ἵνα τῆς αἰτίας ἀπαλλαγείης. Εἰ δὲ πάντως τυραννητέον, φροντίζειν ὅπως τὴν ἀλλοδαπὴν δύναμιν μείζονα ἕξεις τῆς ἐν τῇ πόλει, καὶ οὐδεὶς ἔτι τοι δεινός, μηδὲ σὺ ἐκποδών τινα ποιοῦ.

XVIII. Σόλων Ἐπιμενίδῃ.

Οὔτε οἱ ἐμοὶ θεσμοὶ ἆρα Ἀθηναίους ἐπιπολὺ ὠνήσειν ἔμελλον, οὔτε σὺ καθήρας τὴν πόλιν ὤνησας. Τό τε γὰρ θεῖον καὶ οἱ νομοθέται οὐ καθ' ἑαυτὰ δύνανται ὀνῆσαι τὰς πόλεις· οἱ δὲ ἀεὶ τὸ πλῆθος ἄγοντες, ὅπως ἂν γνώμης ἔχωσιν. Οὕτω δὲ καὶ τὸ θεῖον καὶ οἱ νόμοι, εὖ μὲν ἀγόντων, εἰσὶν ὠφέλιμοι·

κακῶς δὲ ἀγόντων, οὐδὲν ὠφελοῦσιν. 65. Οὐδ' οἱ ἐμοὶ ἀμείνους εἰσὶ, καὶ ὅσα ἐγὼ ἐνομοθέτησα. Οἱ δ' ἐπιτρέποντες τὸ κοινὸν ἔβλαπτον, οἳ οὐκ ἐγένοντο ἐμποδὼν Πεισιστράτῳ ἐπιθέσθαι τυραννίδι. Οὐδὲ ἐγὼ προλέγων πιστὸς ἦν· ἐκεῖνος δὲ πιστότερος, κολακεύων Ἀθηναίους, ἐμοῦ ἀληθεύοντος Ἐγὼ δὴ θέμενος πρὸ τοῦ στρατηγίου τὰ ὅπλα, εἶπον, τῶν μὲν μὴ αἰσθανομένων Πεισίστρατον τυραννησείοντα, εἶναι ξυνετώτερος, τῶν δὲ ὀκνούντων ἀμύνασθαι ἀλκιμώτερος. Οἱ δὲ μανίαν Σόλωνος κατεγίνωσκον. Τελευτῶν δὲ ἐμαρτυράμην, Ὦ πατρὶς, οὗτος μὲν Σόλων, ἕτοιμός τοι καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀμύνειν· τοῖς δ' αὖ καὶ μαίνεσθαι δοκῶ. Ὥστε ἄπειμί οἱ ἐκ μέσου, ὁ μόνος ἐχθρὸς Πεισιστράτου. Οὗτοι δὲ καὶ δορυφορούντων αὐτὸν, εἴτι βούλονται. Ἴσθι γὰρ τὸν ἄνδρα, ὦ ἑταῖρε, δεινότατα ἀψάμενον τῆς τυραννίδος. 66. Ἤρξατο μὲν δημαγωγεῖν· εἶτα δὲ ἑαυτῷ τραύματα ποιήσας, παρελθὼν ἐπ' Ἠλιαίαν ἐβόα, φάμενος πεπονθέναι ταῦτα ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν· καὶ φύλακας ἠξίου παρασχεῖν οἱ τετρακοσίους τοὺς νεωτάτους. Οἱ δὲ ἀνηκουστήσαντές μου, παρέσχον τοὺς ἄνδρας· οὗτοι δὲ ἦσαν κορυνηφόροι. Καὶ μετὰ τοῦτο τὸν δῆμον κατέλυσεν. Ἡμάτην ἔσπευδον ἀπαλλάξαι τοὺς πένητας αὐτῶν τῆς θητείας, οἵγε δὴ νῦν ξύμπαντες ἐνὶ δουλεύουσι Πεισιστράτῳ.

XIX. Σόλων Πεισιστράτῳ.

Πιστεύω μηδὲν κακὸν ὑπὸ σοῦ πείσεσθαι. Καὶ γὰρ πρὸ τῆς τυραννίδος φίλος σοὶ ἦν, καὶ νῦν οὐ μᾶλλον διάφορος, ἢ τῶν ἄλλων τις Ἀθηναίων, ὅτῳ μὴ ἀρέσκει τυραννὶς. Εἴτε δὲ ὑφ' ἑνὸς ἄρχεσθαι ἀμει-

νον αὐτοῖς, εἴτε δεῖ δημοκρατεῖσθαι, πεπείσθω ᾗ ἑκάτερος γινώσκει. 67. *Καί σε φημὶ πάντων τυράννων εἶναι βέλτιστον. Ἐπανήκειν δέ μοι Ἀθήναζε οὐ καλῶς ἔχον ὁρῶ, μὴ μέ τις μέμψηται, εἰ διαθεὶς Ἀθηναίοις ἰσοπολιτείαν, καὶ παρὼν τυραννεῖν αὐτὸς οὐκ ἀξιώσας, νῦν ἐπανελθὼν ὀψοκοίμην οἷς σὺ πράσσεις.*

XX. *Σόλων Κροίσῳ.*

Ἄγαμαί σε τῆς περὶ ἡμᾶς φιλοφροσύνης· καὶ νὴ τὴν Ἀθηνᾶν, εἰ μὴ περὶ παντός μοι ἦν οἰκεῖν ἐν δημοκρατίᾳ, ἐδεξάμην ἂν μᾶλλον τὴν δίαιταν ἔχειν ἐν τῇ παρά σοι βασιλείᾳ, ἢ Ἀθήνησι, τυραννοῦντος βιαίως Πεισιστράτου. Ἀλλὰ καὶ ἡδίων ἡμῖν ἡ βιοτὴ, ἔνθα πᾶσι τὰ δίκαια καὶ ἴσα. Ἀφίξομαι δ' οὖν παρά σε, σπεύδων τοι ξένος γενέσθαι.

CAPUT III.

CHILO.

I. 68. *Χείλων Δαμαγήτου, Λακεδαιμόνιος. Οὗτος ἐποίησεν ἐλεγεῖα εἰς ἔπη διακόσια, καὶ ἔφασκε πρόνοιαν περὶ τοῦ μέλλοντος λογισμῷ καταληπτὴν, εἶναι ἀνδρὸς ἀρετήν. Πρός τε τὸν ἀδελφὸν δυσφοροῦντα, ὅτι μὴ ἔφορος ἐγένετο, αὐτοῦ ὄντος, Ἐγὼ μὲν γὰρ ἐπίσταμαι, εἶπεν, ἀδικεῖσθαι, σὺ δὲ οὔ. Γέγονε δὲ ἔφορος κατὰ τὴν πεντηκοστὴν ἕκτην Ὀλυμπιάδα. Παμφίλη δέ φησι, κατὰ τὴν ἕκτην. Καὶ πρῶτον ἔφορον γενέσθαι ἐπὶ Εὐθυδήμου, ὥς φησι Σωσικράτης. Καὶ πρῶτος εἰσηγήσατο ἐφόρους τοῖς βασιλεῦσι παραζευγνύναι. Σάτυρος δὲ Λυκοῦργον. Οὗτος (ὡς*

φησιν Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ) Ἱπποκράτει θυομένῳ ἐν Ὀλυμπίᾳ, τῶν λεβήτων αὐτομάτων ζεσάντων, συνεβούλευσεν ἢ μὴ γῆμαι, ἢ, εἰ ἔχοι γυναῖκα, ἐκπέμψαι, καὶ παῖδας ἀπείπασθαι.

II. 69. Φασὶ δ' αὐτὸν καὶ Αἰσώπου πυθέσθαι, ὁ Ζεὺς τί εἴη ποιῶν; Τὸν δὲ φάναι, Τὰ μὲν ὑψηλὰ ταπεινοῦν, τὰ δὲ ταπεινὰ ὑψοῦν. Ἐρωτηθεὶς, τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων; ἔφη, Ἐλπίσιν ἀγαθαῖς. Τί δύσκολον; Τὸ τὰ ἀπόῤῥητα σιωπῆσαι, καὶ σχολὴν εὖ διαθέσθαι, καὶ ἀδικούμενον δύνασθαι φέρειν. Προσέταττε δὲ καὶ ταῦτα· Γλώττης κρατεῖν, καὶ μάλιστα ἐν συμποσίῳ. Μὴ κακολογεῖν τοὺς πλησίον· εἰ δὲ μή, ἀκούσεσθαι ἐφ' οἷς λυπήσεσθαι. Μὴ ἀπειλεῖν μηδενί· γυναικῶδες γάρ. 70. Ταχύτερον ἐπὶ τὰς ἀτυχίας τῶν φίλων ἢ ἐπὶ τὰς εὐτυχίας πορεύεσθαι. Γάμον εὐτελῆ ποιεῖσθαι. Τὸν τεθνηκότα μὴ κακολογεῖν. Γῆρας τιμᾶν. Φυλάττειν ἑαυτόν. Ζημίαν αἱρεῖσθαι μᾶλλον ἢ κέρδος αἰσχρόν· ἡ μὲν γὰρ ἅπαξ ἐλύπησε· τὸ δὲ διὰ παντός. Ἀτυχοῦντι μὴ ἐπιγελᾶν. Ἰσχυρὸν ὄντα πρᾶον εἶναι, ὅπως οἱ πλησίον αἰδῶνται μᾶλλον, ἢ φοβῶνται. Μανθάνειν τῆς αὐτοῦ οἰκίας καλῶς προστατεῖν. Τὴν γλῶτταν μὴ προτρέχειν τοῦ νοῦ. Θυμοῦ κρατεῖν. Μαντικὴν μὴ ἐχθαίρειν. Μὴ ἐπιθυμεῖν ἀδυνάτων. Ἐν ὁδῷ μὴ σπεύδειν. Λέγοντα μὴ κινεῖν τὴν χεῖρα· μανικὸν γάρ. Νόμοις πείθεσθαι. Ἡρεμίᾳ χρῆσθαι. 71. Τῶν δὲ ᾀδομένων αὐτοῦ μάλιστα εὐδοκίμησεν ἐκεῖνο,

Ἐν λιθίναις ἀκόναις
ὁ χρυσὸς ἐξετάζεται,

διδοὺς βάσανον φανεράν·
ἐν δὲ χρυσῷ ἀν-
δρῶν ἀγαθῶν τε κακῶν τε
νοῦς ἔδωκ᾽ ἔλεγχον.

III. *Φασὶ δ᾽ αὐτόν ποτε, γηραιὸν ἤδη ὄντα, εἰπεῖν ὡς οὐδὲν συνειδείη ἄγνωμον ἑαυτῷ ἐν τῷ βίῳ· διστάζειν δὲ περὶ ἑνός. Κρίνων γάρ ποτε φίλῳ δίκην, αὐτὸς μὲν κατὰ τὸν νόμον, τὸν δὲ φίλον πείσειεν ἀποδικάσαι αὐτοῦ, ἵνα ἀμφότερα, καὶ τὸν νόμον καὶ τὸν φίλον, τηρήσῃ.*

IV. *Ἐνδοξότατος δὲ μάλιστα παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐγένετο, προειπὼν περὶ Κυθήρων, τῆς νήσου τῆς Λακωνικῆς. Καταμαθὼν γὰρ τὴν φύσιν αὐτῆς, Εἴθε, ἔφη, μὴ ἐγεγόνει, ἢ γενομένη καταβυθισθῆναι. Καὶ εὖ προὐνοήσατο.* 72. *Δημάρατος μὲν γάρ, φυγὰς ὢν Λακεδαιμονίων, Ξέρξῃ συνεβούλευσε τὰς ναῦς συνέχειν ἐν τῇ νήσῳ. Κἂν ἐαλώκει ἡ Ἑλλάς, εἰ ἐπείσθη Ξέρξης. Ὕστερόν τε Νικίας ἐπὶ τῶν Πελοποννησιακῶν καταστρεψάμενος τὴν νῆσον, φρουρὰν ἐγκατέστησεν Ἀθηναίων, καὶ πάμπολλα τοὺς Λακεδαιμονίους πακὰ διέθηκε.*

V. *Βραχυλόγος τε ἦν· ὅθεν καὶ Ἀρισταγόρας ὁ Μιλήσιος τοῦτον τὸν τρόπον Χειλώνειον καλεῖ. Βράγχου δὲ εἶναι, ὃς τὸ ἱερὸν ἔκτισε τὸ ἐν Βραγχίδαις. Ἦν δὲ γέρων περὶ τὴν πεντηκοστὴν δευτέραν Ὀλυμπιάδα, ὅτε Αἴσωπος ὁ λογοποιὸς ἤκμαζεν. Ἐτελεύτησε δ᾽, ὡς φησιν Ἕρμιππος, ἐν Πίσῃ, τὸν υἱὸν ὀλυμπιονίκην ἀσπασάμενος πυγμῆς. Ἔπαθε δὲ τοῦτο ὑπερβολῇ τε χαρᾶς καὶ ἀσθενείᾳ πολυετίας. Καὶ αὐτὸν πάντες οἱ κατὰ τὴν πανήγυριν ἐντιμόταια*

παρέπεμψαν. Ἔστι δὲ καὶ εἰς τοῦτον ἐπίγραμμα ἡμῶν,

73. Φωσφόρε σοι Πολύδευκες ἔχω χάριν, οὕνεκα υἱὸς
Χείλωνος πυγμῇ χλωρὸν ἔλεν κότινον.
Εἰ δ' ὁ πατὴρ στεφανοῦχον ἰδὼν τέκνον ἤμυσεν ἡσθείς,
Οὐ νεμεσητόν· ἐμοὶ τοῖος ἴτω θάνατος.

Ἐπὶ δὲ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ ἐπιγέγραπται τόδε·

Τόνδε δορυστέφανος Σπάρτα Χείλων' ἐφύτευσεν,
Ὃς τῶν ἑπτὰ σοφῶν πρῶτος ἔφυ σοφίῃ.

VI. Ἀπεφθέγξατο, Ἐγγύα, πάρα δ' ἄτα. Ἔστιν αὐτοῦ καὶ ἐπιστόλιον τόδε.

Χείλων Περιάνδρῳ.

Ἐπιστέλλεις ἐμὶν ἀστρατείαν ἐπὶ ἐκδάμως, ὡς αὐτὸς καὶ ἐξέρποις. Ἐγὼν δὲ δοκέω καὶ τὰ οἰκεῖα σφαλερὰ ἦμεν ἀνδρὶ μονάρχῳ, καὶ τῆνον τυράννων εὐδαιμονίζω, ὅστις καὶ οἴκοι ἐξ αὐτὸς αὐτοῦ κατθάνῃ.

CAPUT IV.

PITTACUS.

I. 74. Πιττακὸς Ῥοῤῥαδίου Μιτυληναῖος. Φησὶ δὲ Λοῦρις, τὸν πατέρα αὐτοῦ Θρᾷκα εἶναι. Οὗτος μετὰ τῶν Ἀλκαίου γενόμενος ἀδελφῶν, Μέλαγχρον καθεῖλε, τὸν τῆς Λέσβου τύραννον· καὶ περὶ τῆς Ἀχιλλείτιδος χώρας μαχομένων Ἀθηναίων καὶ Μιτυληναίων, ἐστρατήγει μὲν αὐτὸς, Ἀθηναίων δὲ Φρύνων παγκρατιαστὴς ὀλυμπιονίκης. Συνέθετο δὴ μονο-

μαχῆσαι πρὸς αὐτόν· καὶ δίκτυον ἔχων ὑπὸ τὴν ἀσπίδα, λαθραίως περιέβαλε τὸν Φρύνωνα, καὶ κτείνας, ἀνεσώσατο τὸ χωρίον. Ἕτερον μέντοι φησὶν Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς Χρονικοῖς διαδικασθῆναι τοὺς Ἀθηναίους περὶ τοῦ χωρίου πρὸς τοὺς Μιτυληναίους, ἀκούοντος τῆς δίκης Περιάνδρου, ὃν καὶ τοῖς Ἀθηναίοις προσκρῖναι.

II. Τότε δ' οὖν τὸν Πιττακὸν ἰσχυρῶς ἐτίμησαν οἱ Μιτυληναῖοι, καὶ τὴν ἀρχὴν ἐνεχείρησαν αὐτῷ. Ὁ δὲ δέκα ἔτη κατασχών, καὶ εἰς τάξιν ἀγαγὼν τὸ πολίτευμα, κατέθετο τὴν ἀρχήν, καὶ δέκα ἐπεβίω ἄλλα. Καὶ χώραν αὐτῷ ἀπένειμαν οἱ Μιτυληναῖοι· ὃ δὲ ἱερὰν ἀνῆκεν, ἥτις νῦν Πιττάκειος καλεῖται. Σωσικράτης δέ φησιν, ὅτι, ὀλίγον ἀποτεμόμενος, ἔφη, Τὸ ἥμισυ τοῦ παντὸς πλεῖον εἶναι. Ἀλλὰ καὶ Κροίσου διδόντος χρήματα οὐκ ἐδέξατο, εἰπὼν ἔχειν ὧν ἐβούλετο διπλάσια· ἄπαιδος γὰρ ταδελφοῦ τελευτήσαντος κεκληρονομηκέναι.

III. Παμφίλη δέ φησιν ἐν δευτέρῳ τῶν ὑπομνημάτων, ὡς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Τυρράϊον, καθήμενον ἐπὶ κουρείου ἐν Κύμῃ, χαλκεύς τις πέλεκυν ἐμβαλὼν ἀνέλοι. Τῶν δὲ Κυμαίων πεμψάντων τὸν φονέα τῷ Πιττακῷ, μαθόντα καὶ ἀπολύσαντα εἰπεῖν, Συγγνώμη μετανοίας κρείσσων. Ἡράκλειτος δέ φησιν, Ἀλκαῖον ὑποχείριον λαβόντα καὶ ἀπολύσαντα φάναι, Συγγνώμη τιμωρίας κρείσσων. Νόμους δὲ ἔθηκε τῷ μεθύοντι, ἐὰν ἁμάρτῃ, διπλῆν εἶναι τὴν ζημίαν· ἵνα μὴ μεθύωσι, πολλοῦ κατὰ τὴν νῆσον οἴνου γινομένου.

IV. Εἰπέ τε χαλεπὸν, εὐθὺν ἔμμεναι. Οὗ καὶ Σιμωνίδης μέμνηται, λέγων,

Ἄνδρα ἀγαθὸν ἀληθέως γενέσθαι χαλεπὸν, τὸ Πιττάκειον.

77. Μέμνηται αὐτοῦ καὶ Πλάτων ἐν Πρωταγόρᾳ· Ἀνάγκη δ' οὐδὲ θεοὶ μάχονται· καὶ, Ἀρχὴ ἄνδρα δεικνύει. Ἐρωτηθεὶς δέ ποτε τί ἄριστον, Τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν. Καὶ ὑπὸ Κροίσου, τίς ἀρχὴ μεγίστη; ἡ τοῦ ποικίλου, ἔφη, ξύλου· σημαίνων τὸν νόμον. Ἔλεγε δὲ καὶ τὰς νίκας ἄνευ αἵματος ποιεῖσθαι. Ἔφη δὲ καὶ πρὸς τὸν Φωκαϊκὸν φάσκοντα, Δεῖν ζητεῖν ἄνθρωπον σπουδαῖον, Ἂν λίαν, ἔφη, ζητῇς, οὐχ εὑρήσεις. Καὶ πρὸς τοὺς πυνθανομένους τί εὐχάριστον, Χρόνος, ἔφη. Ἀφανὲς, τὸ μέλλον. Πιστὸν, γῆ· ἄπιστον, θάλασσα. 78. Ἔλεγέ τε συνετῶν ἀνδρῶν εἶναι, πρὶν γενέσθαι τὰ δυσχερῆ, προνοῆσαι ὅπως μὴ γένηται· ἀνδρείων δὲ, γενόμενα εὖ θέσθαι. Ὁ μέλλεις πράττειν, μὴ πρόλεγε· ἀποτυχὼν γὰρ, γελασθήσῃ. Ἀτυχίαν μὴ ὀνειδίζειν, νέμεσιν αἰδούμενον. Παρακαταθήκην λαβόντα, ἀποδοῦναι. Φίλον μὴ λέγειν κακῶς, ἀλλὰ μηδὲ ἐχθρόν. Εὐσέβειαν ἀσκεῖν. Σωφροσύνην φιλεῖν. Ἀλήθειαν ἔχειν, πίστιν, ἐμπειρίαν, ἐπιδεξιότητα, ἑταιρίαν, ἐπιμέλειαν.

V Τῶν δὲ ᾀδομένων αὐτοῦ μάλιστα εὐδοκίμησε τάδε,

Ἔχοντα δεῖ τόξον καὶ ἰοδόκον φαρέτραν
Στείχειν ποτὶ φῶτα κακόν.
Πιστὸν γὰρ οὐδὲν γλῶσσα διὰ στόματος λαλεῖ,
Διχόμυθον ἔχουσα [κραδίᾳ] νόημα.

79. Ἐποίησε δὲ καὶ ἐλεγεῖα ἔπη ἑξακόσια, καὶ ὑπὲρ νόμων καταλογάδην τοῖς πολίταις.

VI. Ἤκμαζε μὲν οὖν περὶ τὴν τεσσαρακοστὴν

δευτέραν Ὀλυμπιάδα· ἐτελεύτησε δ' ἐπὶ Ἀριστομένους, τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς πεντηκοστῆς δευτέρας Ὀλυμπιάδος, βιοὺς ὑπὲρ ἔτη ἑβδομήκοντα, ἤδη γηραιός. Καὶ αὐτῷ ἐπὶ τοῦ μνήματος ἐπιγέγραπται τόδε,

Οἰκείοις δακρύοις ἃ γειναμένα καταθάπτει
Ἐνθάδε Πιττακὸν ἥδ' ἱερὰ Λέσβος.
Ἀπόφθεγμα αὐτοῦ, Καιρὸν γνῶθι.

VII. Γέγονε δὲ καὶ ἕτερος Πιττακὸς νομοθέτης (ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν ἀπομνημονευμάτων πρώτῳ, καὶ Δημήτριος ἐν ὁμωνύμοις) ὃς καὶ μικρὸς προσηγορεύθη.

VIII. Τὸν δ' οὖν σοφὸν λέγεταί ποτε νεανίσκῳ συμβουλευομένῳ περὶ γάμου ταῦτα εἰπεῖν, ἃ φησι Καλλίμαχος ἐν τοῖς ἐπιγράμμασι·

80. Ξεῖνος Ἀταρνείτης τις ἀνήρετο Πιττακὸν οὕτως
Τὸν Μιτυληναῖον, παῖδα τὸν Τῥάδιον·
Ἄττα, γέρον, δοιός με καλεῖ γάμος. Ἡ μία μὲν δὴ
Νύμφη καὶ πλούτῳ καὶ γενεῇ κατ' ἐμέ·
Ἡ δ' ἑτέρη προβέβηκε. Τί λώϊον; εἴθ' ἄγε σύν μοι
Βούλευσον, ποτέρην εἰς ὑμέναιον ἄγω.
Εἶπεν· ὁ δὲ σκίπωνα, γεροντικὸν ὅπλον, ἀείρας,
Ἤνιδ' ἐκεῖνοί σοι πᾶν ἐρέουσιν ἔπος.
Οἱ δ' ἄρ' ὑπὸ πληγῇσι θοὰς βέμβικας ἔχοντες
Ἔστρεφον εὐρείῃ παῖδες ἐνὶ τριόδῳ.
Κείνων ἔρχεο, φησί, μετ' ἴχνια. Χὠ μὲν ἐπέστη
Πλησίον. Οἱ δ' ἔλεγον, Τὴν κατὰ σαυτὸν ἕλα.
Ταῦτ' ἄϊων ὁ ξεῖνος ἐφείσατο μείζονος οἴκου

Δράξασθαι, παίδων κληδόνι συνθέμενος,
Τὴν δ' ὀλίγην, ὡς κεῖνος, ἐς οἰκίον ἤγαγε νύμφην.
Οὕτω καὶ σὺ, Δίων, τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα.

81. *Δοκεῖ δ' ἐκ διαθέσεως αὐτὰ εἰρηκέναι. Εὐγενεστέρα γὰρ αὐτῷ οὖσα ἡ γυνὴ, ἐπειδήπερ ἦν Δράκοντος ἀδελφὴ τοῦ Πενθίλου, σφόδρα κατεσοβαρεύετο αὐτοῦ.*

IX. *Τοῦτον Ἀλκαῖος Σαράποδα μὲν καὶ Σάραπον ἀποκαλεῖ, διὰ τὸ πλατύπουν εἶναι καὶ ἐπισύρειν τὼ πόδε· Χειροπόδην δὲ, διὰ τὰς ἐν τοῖς ποσὶ ῥαγάδας, ἃς χειράδας ἐκάλουν· Γαύρικα δὲ, ὡς εἰκῆ γαυριῶντα· Φύσκωνα δὲ καὶ Γάστρωνα, ὅτι παχὺς ἦν· ἀλλὰ μὴν καὶ Ζοφοδορπίδαν, ὡς ἄλυχνον· Ἀγάσυρτον δὲ, ὡς ἐπισεσυρμένον καὶ ῥυπαρόν. Τούτῳ γυμνάσιον, σῖτον ἀλεῖν, ὥς φησι Κλέαρχος ὁ φιλόσοφος.*

X. *Καὶ αὐτοῦ ἐστιν ἐπιστόλιον τοιόνδε.*

Πιττακὸς Κροίσῳ.

Κέλεαί με ἱκνεῖσθαι ἐς Λυδίαν, ὅπως σοι τὸν ὄλβον ἴδοιμι. Ἐγὼ δὲ καὶ μὴ ὁρεὶς πέπεισμαι τὸν Ἀλυάττεω παῖδα τῶν βασιλήων πολυχρυσότατον πέλειν. Οὐδέν τε πλέον ἄμμιν ἱκομένοις ἐς Σάρδις· χρυσοῦ γὰρ οὐ δεύμεθ', ἀλλ' ἃ πέπαμαι, ἄρκια καὶ τοῖς ἐμοῖς ἑταίροις. Ἔμπας δ' ἴξομαι, ὡς ἀνδρὶ ξείνῳ γενοίμην τοι ὁμίλαος.

CAPUT. V.

BIAS.

I. 82. *Βίας Τευτάμου, Πριηνεὺς, προκεκριμένος τῶν ἑπτὰ ὑπὸ Σατύρου. Τοῦτον οἱ μὲν πλούσιον, Δοῦρις δὲ πάροικόν φησι γεγονέναι. Φανόδικος δὲ κόρας αἰχμαλώτους λυτρωσάμενον Μεσσηνίας, θρέψαι τε ὡς θυγατέρας, καὶ προῖκας ἐπιδοῦναι, καὶ εἰς τὴν Μεσσήνην ἀποστεῖλαι τοῖς πατράσιν αὐτῶν. Χρόνῳ δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις, ὡς προείρηται, τοῦ τρίποδος εὑρεθέντος ὑπὸ τῶν ἁλιέων, τοῦ χαλκοῦ ἐπιγραφὴν ἔχοντος, Τῷ σοφῷ, Σάτυρος μέν φησι παρελθεῖν τὰς κόρας (οἱ δὲ, τὸν πατέρα αὐτῶν, ὡς καὶ Φανόδικος) εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ εἰπεῖν τὸν Βίαντα σοφὸν, διηγησαμένας τὰ καθ' ἑαυτάς. Καὶ ἀπεστάλη ὁ τρίπους, καὶ ὁ Βίας ἰδὼν, ἔφη τὸν Ἀπόλλω σοφὸν εἶναι, οὐδὲ προσήκατο.*

II. 83. *Οἱ δὲ λέγουσιν ἐν Θήβαις τῷ Ἡρακλεῖ αὐτὸν ἀναθεῖναι, ἐπεὶ ἀπόγονος ἦ Θηβαίων, ἀποικίαν ἐς Πριήνην στειλάντων· ὥσπερ καὶ Φανόδικός φησι. Λέγεται δὲ καὶ Ἀλυάττου πολιορκοῦντος Πριήνην, τὸν Βίαντα, πιήναντα δύο ἡμιόνους, ἐξελάσαι εἰς τὸ στρατόπεδον. Τὸν δὲ συνιδόντα καταπλαγῆναι, μέχρι καὶ ἀλόγων διατείνειν αὐτῶν τὴν εὐσθένειαν, καὶ ἐβουλήθη σπείσασθαι, καὶ εἰσέπεμψεν ὄγγελον. Βίας δὲ σωροὺς ψάμμου χέας, καὶ ἄνωθεν σῖτον περιχέας, ἔδειξε τῷ ἀνθρώπῳ· καὶ τέλος μαθὼν ὁ Ἀλυάττης, εἰρήνην ἐσπείσατο πρὸς τοὺς Πριηνέας. Θᾶττον δ' αὐτῷ πέμψαντι πρὸς τὸν Βίαντα, ἵνα ἥκῃ παρ' αὐτὸν,*

Ἐγὼ δέ, φησιν, Ἀλυάττῃ κελεύω κρόμμυα ἐσθίειν, ἴσον τῷ κλαίειν.

III. 84. Λέγεται δὲ καὶ δίκας δεινότατος γεγονέναι εἰπεῖν. Ἐπ' ἀγαθῷ μέντοι τῇ τῶν λόγων ἰσχύϊ προσεχρῆτο. Ὅθεν καὶ Δημόδικος ὁ Ἀλείριος τοῦτο αἰνίττεται, λέγων,

Ἦν τύχῃς κρίνων, δικάζευ τὴν Πριηνίην δίκην.
Καὶ Ἱππώνακ', ἅ
Καὶ δικάζεσθαι Βίαντος τοῦ Πριηνέως κρείσσων.

IV. Τοῦτον οὖν καὶ ἐτελεύτα τὸν τρόπον. Δίκην γὰρ ὑπέρτινος λέξας ἤδη ὑπέργηρως ὑπάρχων, μετὰ τὸ καταπαῦσαι τὸν λόγον, ἀπέκλινε τὴν κεφαλὴν εἰς τοὺς τοῦ τῆς θυγατρὸς υἱοῦ κόλπους. Εἰπόντος δὲ καὶ τοῦ ἐξ ἐναντίας, καὶ τῶν δικαστῶν τὴν ψῆφον ἐνεγκόντων τῷ ὑπὸ τοῦ Βίαντος βοηθουμένῳ, λυθέντος τοῦ δικαστηρίου, νεκρὸς ἐν τοῖς κόλποις εὑρέθη. 85. Καὶ αὐτὸν μεγαλοπρεπῶς ἔθαψεν ἡ πόλις, καὶ ἐπέγραψαν,

Κλεινῆς ἐν δαπέδοισι Πριήνης φύντα καλύπτει
Ἥδε Βίαντα πέτρα, κόσμον Ἴωσι μέγαν.

Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς,

Τῇδε Βίαντα κέκευθε, τὸν ἀτρέμας ἤγαγεν Ἑρμῆς
Εἰς ἀΐδην, πολιῷ γήρᾳ νιφόμενον.
Εἶπε γάρ, εἶπε δίκην ἑτάρου τινός, εἶτ' ἀποκλινθεὶς
Παιδὸς ἐς ἀγκαλίδας, μακρὸν ἔτεινεν ὕπνον.

V. Ἐποίησε δὲ περὶ Ἰωνίας, τίνα μάλιστα ἂν τρόπον εὐδαιμονοίη, εἰς ἔτη δισχίλια. Τῶν δὲ ᾀδομένων αὐτοῦ εὐδοκίμησε τάδε,

Ἀστοῖσιν ἄρεσκε πᾶσιν, ἐν πόλει αἰὲ μένῃς·
Πλείσταν γὰρ ἔχει χάριν· αὐθάδης δὲ τρόπος
Πολλάκι βλαβερὰν ἐξέλαμψεν ἅταν.

86. Καὶ τὸ μὲν, ἰσχυρὸν γενέσθαι, τῆς φύσεως ἔργον· τὸ δὲ λέγειν δύνασθαι τὰ συμφέροντα τῇ πατρίδι, ψυχῆς ἴδιον καὶ φρονήσεως. Εὐπορίαν δὲ χρημάτων πολλοῖς καὶ διὰ τύχην περιγίνεσθαι. Ἔλεγε δὲ ἀτυχῆ εἶναι τὸν ἀτυχίαν μὴ φέροντα. Καὶ νόσον ψυχῆς, τὸ τῶν ἀδυνάτων ἐρᾶν, ἀλλοτρίων δὲ κακῶν ἀμνημόνευτον εἶναι. Ἐρωτηθεὶς τί δυσχερές, Τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον, ἔφη, μεταβολὴν εὐγενῶς ἐνεγκεῖν. Συμπλέων ποτὲ ἀσεβέσι, χειμαζομένης τῆς νεὼς, κἀκείνων τοὺς θεοὺς ἐπικαλουμένων, Σιγᾶτε, ἔφη, μὴ αἰσθωνται ὑμᾶς ἐνθάδε πλέοντας. Ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ἀσεβοῦς ἀνθρώπου, τί ποτέ ἐστιν εὐσέβεια, ἐσίγα· τοῦ δὲ τὴν αἰτίαν τῆς σιγῆς πυθομένου, Σιωπῶ, ἔφη, ὅτι περὶ τῶν οὐδὲν σοι προσηκόντων πυνθάνῃ. 87. Ἐρωτηθεὶς τί γλυκὺ ἀνθρώποις, Ἐλπὶς, ἔφη. Ἥδιον ἔλεγε δικάζειν μεταξὺ ἐχθρῶν ἢ φίλων. Τῶν μὲν γὰρ φίλων πάντως ἐχθρὸν ἔσεσθαι τὸν ἕτερον· τῶν δὲ ἐχθρῶν τὸν ἕτερον φίλον. Ἐρωτηθεὶς τί ποιῶν ἄνθρωπος τέρπεται, ἔφη, Κερδαίνων. Ἔλεγε τὸν βίον οὕτω δεῖν μετρεῖν, ὡς καὶ πολὺν καὶ ὀλίγον χρόνον βιωσομένους. Καὶ φιλεῖν ὡς μισήσοντας· τοὺς γὰρ πλείστους εἶναι κακούς. Συνεβούλευέ τε ὧδε, Βραδέως ἐγχείρει τοῖς πραττομένοις· ὃ δ' ἂν ἕλῃ, βεβαίως τηρῶν διάμενε. Μὴ τοχὺ λάλει· μανίαν γὰρ ἐμφαίνει. Φρόνησιν ἀγάπα. 88. Περὶ θεῶν λέγε, ὡς εἰσίν. Ἀνάξιον ἄνδρα μὴ ἐπαίνει διὰ πλοῦτον. Πείσας λάβε, μὴ βιασάμενος. Ὅ, τι ἂν ἀγαθὸν

πράττῃς, εἰς θεοὺς ἀνάπεμπε. Ἐφόδιον ἀπὸ νεότητος εἰς γῆρας ἀναλάμβανε σοφίαν· βεβαιότερον γὰρ τοῦτο τῶν ἄλλων κτημάτων.

VI. Μέμνηται τοῦ Βίαντος καὶ Ἱππώνακτος, ὡς προείρηται. Καὶ ὁ δυσάρεστος Ἡράκλειτος μάλιστα αὐτὸν ἐπῄνεσε, γράψας, Ἐν Πριήνῃ Βίας ἐγένετο ὁ Τευτάμεω, οὗ πλείων λόγος ἢ τῶν ἄλλων. Καὶ οἱ Πριηνεῖς δὲ αὐτῷ τέμενος καθιέρωσαν τὸ Τευτάμειον λεγόμενον. Ἀπεφθέγξατο, Οἱ πλεῖστοι κακοί.

CAPUT VI.

CLEOBULUS.

I. 89. Κλεόβουλος, Εὐαγόρου, Λίνδιος· ὡς δὲ Δοῦρις, Κάρ. Ἔνιοι δὲ, εἰς Ἡρακλέα ἀναφέρειν τὸ γένος αὐτόν. Ῥώμῃ δὲ καὶ κάλλει διαφέρειν, μετασχεῖν τε τῆς ἐν Αἰγύπτῳ φιλοσοφίας. Γενέσθαι τε αὐτῷ θυγατέρα Κλεοβουλίνην, αἰνιγμάτων ἑξαμέτρων ποιήτριαν· ἧς μέμνηται καὶ Κρατῖνος ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι, πληθυντικῶς ἐπιγράψας. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἀνανεώσασθαι αὐτὸν ἀπὸ Δαναοῦ.

II. Οὗτος ἐποίησεν ἄσματα καὶ γρίφους εἰς ἔπη τρισχίλια. Καὶ τὸ ἐπίγραμμα τινὲς τὸ ἐπὶ Μίδῃ τοῦτον φασὶ ποιῆσαι,

Χαλκῆ παρθένος εἰμὶ, Μίδου δ' ἐπὶ σήματι κεῖμαι.
Ἔστ' ἂν ὕδωρ τε ῥέῃ, καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ,
90. Ἠέλιός τ' ἀνιὼν λάμπῃ, λαμπρά τε σελήνη,
Καὶ ποταμοί γε ῥέωσιν, ἀνακλύζῃ δὲ θάλασσα,

Αὐτοῦ τῇδε μένουσα πολυκλαύστῳ ἐπὶ τύμβῳ,
Ἀγγελέω παριοῦσι, Μίδας ὅτι τῇδε τέθαπται.
Φέρουσι δὲ μαρτύριον, Σιμωνίδου ᾆσμα, ὅπου φησὶ,
Τίς κεν αἰνήσειε νῷ πίσυνος
Λίνθου ναέταν Κλεόβουλον,
Ἀενάοις ποταμοῖς,
Ἄνθεσί τ' εἰαρινοῖς,
Ἀελίου τε φλογὶ, χρυσᾶς τε σελάνας,
Καὶ θαλασσαίαισι δίναις
Ἀντιθέντα μένος στάλας;
Ἅπαντα γάρ ἐστι θεῶν ἥσσω·
Λίθον δὲ καὶ βρότειοι παλάμαι θραύοντι.
Μωροῦ φωτὸς ἅδε βουλά.
Οὗ γὰρ εἶναι Ὁμήρου τὸ ἐπίγραμμα, πολλοῖς ἔτεσι προέχοντος, φασὶ, τὸν Μίδαν.

III. Φέρεται δ' αὐτοῦ ἐν τοῖς Παμφίλης ὑπομνήμασι καὶ αἴνιγμα τοιόνδε,

91. Εἷς ὁ πατὴρ, παῖδες δὲ δυώδεκα· τῶν δὲ χ' ἑκάστῳ
Παῖδες ἔασι τριήκοντ', ἄνδιχα εἶδος ἔχουσαι·
Ἧι μὲν λευκαὶ ἔασιν ἰδεῖν, ᾗ δ' αὖτε μέλαιναι·
Ἀθάνατοι δέ τ' ἐοῦσαι ἀποφθινύθουσιν ἅπασαι.
Ἔστι δὲ ὁ ἐνιαυτός.

IV. Τῶν δὲ ᾀδομένων ἠὐδοκίμησεν αὐτοῦ τάδε·
Ἀμουσία τὸ πλέον μέρος ἐν βροτοῖσι,
Λύγων τε πλῆθος. Ἀλλ' ὁ καιρὸς ἀρκέσει.
Φρόνει τὶ κεδνόν. Μὴ μάταιος ὄχαρις γινέσθω.
Ἔφη δὲ δεῖν συνοικίζειν τὰς θυγατέρας, παρθένους μὲν τὴν ἡλικίαν, τῷ δὲ φρονεῖν γυναῖκας· ὑποδεικνὺς ὅτι δεῖ παιδεύεσθαι καὶ τὰς παρθένους. Ἔλεγέ τε τὸν

φίλον δεῖν εὐεργετεῖν, ὅπως ᾖ μᾶλλον φίλος· τὸν δὲ ἐχθρὸν, φίλον ποιεῖν· φυλάσσεσθαι γὰρ τῶν μὲν φίλων τὸν ψόγον· τῶν δὲ ἐχθρῶν τὴν ἐπιβουλήν. 92. Καὶ, ὅταν τις ἐξίῃ τῆς οἰκίας, ζητειτω πρότερον, τί μέλλει πράσσειν· καὶ ὅταν εἰσέλθῃ πάλιν, ζητείτω τί ἔπραξε. Συνεβούλευέ τε εὖ τὸ σῶμα ἀσκεῖν. Φιλήκοον εἶναι μᾶλλον ἢ φιλόλαλον· φιλομαθῆ μᾶλλον ἢ ἀμαθῆ. Γλῶσσαν εὔφημον ἴσχειν. Ἀρετῆς οἰκεῖον εἶναι, κακίας ἀλλότριον. Ἀδικίαν φεύγειν. Πόλει τὰ βέλτιστα συμβουλεύειν. Ἡδονῆς κρατεῖν. Βίᾳ μηδὲν πράττειν. Τέκνα παιδεύειν. Ἔχθραν διαλύειν. Γυναικὶ μὴ φιλοφρονεῖσθαι, μηδὲ μάχεσθαι, ἀλλοτρίων παρόντων· τὸ μὲν γὰρ, ἄνοιαν· τὸ δὲ, μανίαν σημαίνειν. Οἰκέτην πάροινον μὴ κολάζειν· δοκεῖν γὰρ παροινεῖν. Γαμεῖν ἐκ τῶν ὁμοίων· ἂν γὰρ ἐκ τῶν κρειττόνων λάβῃς, φησὶ, δεσπότας κτήσῃ τοὺς συγγενέας. 93. Μὴ ἐπιγελᾶν τοῖς σκωπτομένοις· ἀπεχθήσεσθαι γὰρ τούτοις. Εὐτυχῶν μὴ ὕσθι ὑπερήφανος· ἀπορήσας, μὴ ταπεινοῦ. Τὰς μεταβολὰς τῆς τύχης γενναίως ἐπίστασο φέρειν.

V. Ἐτελεύτησε δὲ γηραιὸς, ἔτη βιοὺς ἑβδομήκοντα· καὶ αὐτῷ ἐπεγράφη·

Ἄνδρα σοφὸν Κλεόβουλον ἀποφθίμενον καταπενθεῖ
Ἧδε πάτρα Λίνδος, πόντῳ ἀγαλλομένη.

VI. Ἀπεφθέγξατο, Μέτρον ἄριστον. Καὶ Σόλωνι ἐπέστειλεν οὕτω·

Κλεόβουλος Σόλωνι.

Πολλοὶ μὲν τινες εἰσὶν ἑταῖροι, καὶ οἶκος παντί. Φαμὶ δὲ ἐγὼν ποτνιωτάταν ἐσεῖσθαι Σόλωνι τὰν Λίν-

δον δαμοκρατεομέναν. Καὶ ἁ νῦσος πελαγία, ἔνθα οἰκέοντι οὐδὲν δεινὸν ἐκ Πεισιστράτου· Καὶ τοὶ ἰταῖροι δὲ ἑκαστόθεν πάρ τοι βασοῦνται.

CAPUT VII.

PERIANDER.

I. 94. Περίανδρος Κυψέλλου, Κορίνθιος, ἀπὸ τοῦ τῶν Ἡρακλειδῶν γένους. Οὗτος γήμας Λυσίδην, ἢν αὐτὸς Μέλισσαν ἐκάλει, τὴν Προκλέους, τοῦ Ἐπιδαυρίων τυράννου, καὶ Ἐρισθενείας τῆς Ἀριστοκράτους παιδὸς, ἀδελφῆς δὲ τοῦ Ἀριστοδήμου, θυγατέρα, οἱ σχεδὸν πάσης Ἀρκαδίας ἐπῆρξαν (ὥς φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τῷ περὶ ἀρχῆς) παῖδας ἐξ αὐτῆς ἐποίησε δύο, Κύψελλον καὶ Λυκόφρονα· τὸν μὲν νεώτερον, συνετόν· τὸν δὲ πρεσβύτερον, ἄφρονα. Χρόνῳ δὴ ὑπὸ ὀργῆς βαλὼν ὑποβάθρῳ, ἢ λακτίσας τὴν γυναῖκα, ἔγκυον οὖσαν, ἀπέκτεινε, πεισθεὶς διαβολαῖς παλλακίδων, ἃς ὕστερον ἔκαυσε. Τόν τε παῖδα ἀπεκήρυξεν εἰς Κέρκυραν, λυπούμενον ἐπὶ τῇ μητρὶ, ᾗ ὄνομα Λυκόφρων.

II. 95. Ἤδη δὲ ἐν γήρᾳ καθεστὼς μετεπέμπετο αὐτὸν, ὅπως παραλάβῃ τὴν τυραννίδα· ὃν φθάσαντες οἱ Κερκυραῖοι διεχρήσαντο· ὅθεν ὀργισθεὶς ἔπεμψε τοὺς παῖδας αὐτῶν πρὸς Ἀλυάττην ἐπ' ἐκτομῇ. Προσσχούσης δὲ τῆς νεὼς Σάμῳ, ἱκετεύσαντες τὴν Ἥραν, ὑπὸ τῶν Σαμίων διεσώθησαν. Καὶ ὃς ἀθυμήσας ἐτελεύτησεν, ἤδη γεγονὼς ἔτη ὀγδοήκοντα. Σωσικράτης δέ φησι πρότερον Κροίσου τελευτῆσαι αὐτὸν

ἔτεσι τετταράκοντα καὶ ἑνὶ πρὸ τῆς τεσσαρακοστῆς ἐννάτης Ὀλυμπιάδος. Τοῦτον Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ ξένον φησὶν εἶναι Θρασυβούλῳ τῷ Μιλησίων τυράννῳ. 96. Φησὶ δὲ Ἀριστιππος ἐν πρώτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς περὶ αὐτοῦ τάδε, ὡς ἄρα ἐρασθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ Κράτεια, συνῆν αὐτῷ λάθρα· καὶ ὃς ἤδετο. Φανεροῦ δὲ γενομένου, βαρὺς πᾶσιν ἐγένετο, διὰ τὸ ἀλγεῖν ἐπὶ τῇ φωρᾷ. Ἀλλὰ καὶ Ἔφορος ἱστορεῖ ὡς εὔξαιτο, εἰ νικήσειεν Ὀλύμπια τεθρίππῳ, χρυσοῦν ἀνδριάντα ἀναθεῖναι. Νικήσας δὲ, καὶ ἀπορῶν χρυσίου, κατά τινα ἑορτὴν ἐπιχώριον κεκοσμημένας ἰδὼν τὰς γυναῖκας, πάντα ἀφεῖλετο τὸν κόσμον, καὶ ἔπεμψε τὸ ἀνάθημα.

III. Λέγουσι δέ τινες, ὡς Θελήσας αὐτοῦ τὸν τάφον μὴ γνωσθῆναι, τοιοῦτόν τι ἐμηχανήσατο. Δυσὶν ἐκέλευσεν νεανίσκοις (δείξας τινὰ ὁδὸν) ἐξελθεῖν νύκτωρ, καὶ τὸν ἀπαντήσαντα ἀνελεῖν καὶ θάψαι. Ἔπειτα βαδίζειν ἄλλους τε κατὰ τούτων τέσσαρας, καὶ ἀνελόντας θάψαι· πάλιν τε κατὰ τούτων πλείονας. Καὶ οὕτως αὐτὸς τοῖς πρώτοις ἐντυχὼν ἀνῃρέθη. Κορίνθιοι δὲ ἐπί τι κενοτάφιον ἐπέγραψαν αὐτῷ τόδε·

97. Πλούτου καὶ σοφίης πρύτανιν πατρὶς ἥδε Κόρινθος
Κόλποις ἀγχιάλοις γῆ Περίανδρον ἔχει.

Ἔστι καὶ ἡμῶν,

Μή ποτε λυπήσῃ σε, τὸ μή σε τυχεῖν τινος, ἀλλὰ
Τέρπεο πᾶσιν ὁμῶς, οἷσι δίδωσι θεός.
Καὶ γὰρ ἀθυμήσας ὁ σοφὸς Περίανδρος ἀπέσβη,
Οὔνεκεν οὐκ ἔτυχεν πρήξιος ἧς ἔθελεν.

IV. *Τούτου ἐστὶ καὶ τὸ Μηδὲν χρημάτων ἕνεκα πράττειν· δεῖν γὰρ τὰ κερδαντὰ κερδαίνειν. Ἐποίησε δὲ καὶ ὑποθήκας εἰς ἔπη διαχίλια. Εἰπέ τε τοὺς μέλλοντας ἀσφαλῶς τυραννήσειν, τῇ εὐνοίᾳ δορυφορεῖσθαι, καὶ μὴ τοῖς ὅπλοις. Καί ποτε ἐρωτηθεὶς, διὰ τί τυραννεῖ; ἔφη, Ὅτι καὶ τὸ ἑκουσίως ἀποστῆναι, καὶ τὸ ἀφαιρεθῆναι, κίνδυνον φέρει. Ἔλεγε δὲ καὶ τάδε, Καλὸν ἡσυχία. Ἐπισφαλὲς προπέτεια. Κέρδος αἰσχρόν. Δημοκρατία κρεῖττον τυραννίδος. Αἱ μὲν ἡδοναὶ, φθαρταί· αἱ δὲ τιμαὶ, ἀθάνατοι. Εὐτυχῶν μὲν, μέτριος ἴσθι· δυστυχῶν δὲ, φρόνιμος.* 98. *Φίλοις εὐτυχοῦσι καὶ ἀτυχοῦσιν ὁ αὐτὸς ἴσθι. Ὃ ἂν ὁμολογήσῃς, διατήρει. Λόγων ἀποῤῥήτων ἐκφορὰν μὴ ποιοῦ. Μὴ μόνον τοὺς ἁμαρτάνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς μέλλοντας, κόλαζε.*

V. *Οὗτος πρῶτος δορυφόρους ἔσχε, καὶ τὴν ἀρχὴν εἰς τυραννίδα μετέστησε. Καὶ οὐκ εἴα ἐν ἄστει ζῆν τοὺς βουλομένους, καθά φησιν Εὔφορος καὶ Ἀριστοτέλης.*

VI. *Ἤκμαζε δὲ περὶ τὴν τριακοστὴν ὀγδόην Ὀλυμπιάδα, καὶ ἐτυράννησεν ἔτη τετταράκοντα. Σωτίων δὲ, καὶ Ἡρακλείδης, καὶ Παμφίλη ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν ὑπομνημάτων, δύο φασὶ Περιάνδρους γεγονέναι, τὸν μὲν, τύραννον, τὸν δὲ, σοφὸν καὶ Ἀμπρακιώτην.* 99. *Τοῦτο καὶ Νεάνθης φησὶν ὁ Κυζικηνὸς, ἀνεψιούς τε εἶναι ἀλλήλοις. Καὶ Ἀριστοτέλης μὲν τὸν Κορίνθιόν φησιν εἶναι τὸν σοφόν· Πλάτων δὲ, οὔ φησι. Τούτου ἐστὶ, Μελέτη τὸ πᾶν. Ἤθελε δὲ καὶ τὸν Ἰσθμὸν διορύξαι.*

VII. *Φέρεται δὲ αὐτοῦ καὶ ἐπιστολή.*

Περίανδρος τοῖς Σοφοῖς.

Πολλὰ χάρις τῷ Πυθοῖ Ἀπόλλωνι, ὅτ' εἰς ἓν ἐλθόντας αὐτεῖ. Ἥξουντι καὶ ἐς Κόρινθον ταὶ ἐμαὶ ἐπιστολαί. Ἐγὼν δὲ ὑμᾶς ἀποδέχομαι, ὡς ἴσετε αὐτοί, ὅτι δαμοτικώτατα. Πεύθομαι ὡς πέρυτι ἐγένετο ὑμῶν ἄλλα παρὰ τὸν Λυδὸν ἐς Σάρδεις. Ἤδη ὦν μὴ ὀκνεῖτε καὶ παρ' ἐμὲ φοιτῆν τὸν Κορίνθου τύραννον. Ὑμᾶς γὰρ καὶ ἄσμενοι ὄψονται Κορίνθιοι φοιτεῦντας εἰς οἶκον τὸν Περιάνδρου.

VIII. *Περίανδρος Προκλεῖ.*

100. *Ἁμῖν μὲν ἀκούσιον τᾶς δάμαρτος τὸ ἄγος· τὺ δὲ, ἐκὼν τῷ παιδὶ ἦν ἀπὸ θυμοῦ ποιήσαις, ἀδικεῖς. Ἢ ὦν παῦσον τὰν ἀπήνειαν τῷ παιδός, ἢ ἐγώ τοι ἀμυνοῦμαι. Καὶ γὰρ δὴ καὶ αὐτὸς ποινὰς ἔτισα τήν τε θυγατρὶ κατακαύσας αὖται καὶ τὰ πασᾶν Κορινθίαν εἵματα.*

IX. *Ἔγραψε δὲ αὐτῷ καὶ Θρασύβουλος οὕτως·*

Θρασύβουλος Περιάνδρῳ.

Τῷ μὲν κήρυκι σεῦ οὐδὲν ἀποκρινάμην. Ἀγαγὼν δὲ αὐτὸν ἐς λήϊον, τοὺς ὑπερφυέας τῶν ἀσταχύων ῥάβδῳ παίων ἀπεθέριζον, ὁμαρτέοντος ἐκείνου· καί σοι ἀναγγελεῖ, εἰ ἐπέροιο, ὅ, τι μευ ἀκούσειεν ἢ ἴδοι. Σύ τε ποίει οὕτως, ἢν γ' ἐθέλῃς καρτύνασθαι τὴν αἰσυμνητίην· τοὺς ἐξόχους τῶν πολιτέων ἐξαίρειν, ἢν τέ τις ἐχθρός τοι φαίνηται, ἢν τε μή. Τύπτοις ἀνδρὶ αἰσυμνήτῃ καὶ τῶν τις ἑταίρων.

CAPUT VIII.

ANACHARSIS SCYTHA.

I. 101. Ἀνάχαρσις ὁ Σκύθης, Γνούρου μὲν ἦν υἱός, ἀδελφὸς δὲ Καδουίδου, τοῦ Σκυθῶν βασιλέως, μητρὸς δὲ Ἑλληνίδος.

II. Διὸ καὶ δίγλωττος ἦν. Οὗτος ἐποίησεν τῶν τε παρὰ τοῖς Σκύθαις νομίμων, καὶ τῶν παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, εἰς εὐτέλειαν βίου, καὶ τὰ κατὰ τὸν πόλεμον, ἔπη ὀκτακόσια. Παρέσχε δὲ καὶ ἀφορμὴν παροιμίας, διὰ τὸ παρ' ἡμῖν αὐτὸς εἶναι, τὴν ἀπὸ Σκυθῶν φῆσιν.

III. Λέγει δὲ αὐτὸν Σωσικράτης ἐλθεῖν εἰς Ἀθήνας κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἑβδόμην Ὀλυμπιάδα, ἐπὶ ἄρχοντος Εὐκράτους. Ἕρμιππος δὲ πρὸς τὴν Σόλωνος οἰκίαν ἀφικόμενον, τῶν θεραπόντων τινὶ κελεῦσαι, μηνῦσαι ὅτι παρεῖη πρὸς αὐτὸν Ἀνάχαρσις, καὶ βούλοιτο αὐτὸν θεάσασθαι, ξένος τε, εἰ οἷόν τε, γενέσθαι. 102. Καὶ ὁ θεράπων εἰσαγγείλας ἐκελεύσθη ὑπὸ τοῦ Σόλωνος εἰπεῖν αὐτῷ, ὅτι περ ἐν ταῖς ἰδίαις πατρίσι ξένους ποιοῦνται. Ἔνθεν ὁ Ἀνάχαρσις ἐλθὼν ἔφη, νῦν αὐτὸς ἐν τῇ πατρίδι εἶναι, καὶ προσήκειν αὐτῷ ξένους ποιεῖσθαι. Ὁ δὲ, καταπλαγεὶς τὴν ἑτοιμότητα, εἰσέφρησεν αὐτὸν, καὶ μέγιστον φίλον ἐποιήσατο.

IV. Μετὰ χρόνον δὲ παραγενόμενος εἰς τὴν Σκυθίαν, καὶ νομίζων τὰ νόμιμα παραλύειν τῆς πατρίδος, πολὺς ὢν ἐν τῷ ἑλληνίζειν, τοξευθεὶς ἐν κυνηγεσίῳ πρὸς τοῦ ἀδελφοῦ, τελευτᾷ, εἰπών, Διὰ μὲν τὸν

λόγον ἐκ τῆς Ἑλλάδος σωθῆναι, διὰ δὲ τὸν φθόνον ἐν τῇ οἰκείᾳ ἀπολέσθαι. Ἔνιοι δὲ τελετὰς Ἑλληνικὰς διατελοῦντα διαχρησθῆναι. Καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν,

103. Ἐς Σκυθίην Ἀνάχαρσις ὅτ' ἦλυθε, πολλὰ πλανηθείς,
Πάντας ἔπειθε βιοῦν ἤθεσιν Ἑλλαδικοῖς.
Τὸν δ' ἔτι μῦθον ἄκραντον ἐνὶ στομάτεσσιν ἔχοντα
Πτηνὸς ἐς ἀθανάτους ἥρπασεν ὦκα δόναξ.

V. Οὗτος τὴν ἄμπελον εἶπε τρεῖς φέρειν βότρυς· τὸν πρῶτον, ἡδονῆς· τὸν δεύτερον, μέθης· τὸν τρίτον, ἀηδίας. Θαυμάζειν δὲ ἔφη, πῶς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἀγωνίζονται μὲν οἱ τεχνίται, κρίνουσι δὲ οἱ μὴ τεχνίται. Ἐρωτηθεὶς, πῶς οὐκ ἂν γένοιτό τις φιλοπότης; Εἰ πρὸ ὀφθαλμῶν, εἶπεν, ἔχοι τὰς τῶν μεθυόντων ἀσχημοσύνας. Θαυμάζειν τε ἔλεγε, πῶς οἱ Ἕλληνες νομοθετοῦντες κατὰ τῶν ὑβριζόντων, τοὺς ἀθλητὰς τιμῶσιν ἐπὶ τῷ τύπτειν ἀλλήλους. Μαθὼν τέτταρας δακτύλους εἶναι τὸ πάχος τῆς νεώς, Τοσοῦτον ἔφη τοῦ θανάτου τοὺς πλέοντας ἀπέχειν. 104. Τὸ ἔλαιον μανίας φάρμακον ἔλεγε, διὰ τὸ ἀλειφομένους τοὺς ἀθλητὰς ἐπιμαίνεσθαι ἀλλήλοις. Πῶς, ἔλεγεν, ἀπαγορεύοντες τὸ ψεύδεσθαι, ἐν ταῖς καπηλείαις φανερῶς ψεύδονται; Καὶ θαυμάζειν φησὶ, πῶς Ἕλληνες ἀρχόμενοι μὲν ἐν μικροῖς πίνουσι, πλησθέντες δὲ ἐν μεγάλοις. Ἐπιγράφεται δὲ αὐτοῦ ταῖς εἰκόσι, Γλώσσης, γαστρὸς, αἰδοίων κρατεῖν. Ἐρωτηθεὶς, εἰ εἰσὶν ἐν Σκύθαις αὐλοί; εἶπεν, Ἀλλ' οὐδὲ ἄμπελοι. Ἐρωτηθεὶς, τίνα τῶν πλοίων εἰσὶν ἀσφαλέστερα, ἔφη, Τὰ νενεωλκημένα. Καὶ τοῦτο ἔφη θαυ-

μασιώτατον ἑωρακέναι παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὅτι τὸν μὲν κάπνον ἐν τοῖς ὄρεσι καταλείπουσι, τὰ δὲ ξύλα εἰς τὴν πόλιν κομίζουσιν. Ἐρωτηθεὶς, ποτέροιν πλείους εἰσὶν, οἱ ζῶντες, ἢ οἱ νεκροί; ἔφη, Τοὺς οὖν πλέοντας ποῦ τίθης; Ὀνειδιζόμενος ὑπὸ Ἀττικοῦ, ὅτι Σκύθης ἐστὶν, ἔφη, Ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ὄνειδος ἡ πατρὶς, σὺ δὲ τῆς πατρίδος. 105. Ἐρωτηθεὶς, τί ἐστιν ἐν ἀνθρώποις ὀγαθόν τε καὶ φαῦλον; ἔφη, Γλῶσσα. Κρεῖττον ἔλεγεν ἕνα φίλον ἔχειν πολλοῦ ἄξιον, ἢ πολλοὺς μηδενὸς ἀξίους. Τὴν ἀγορὰν ὡρισμένον ἔφη τόπον εἶς τὸ ἀλλήλους ἀπατᾶν καὶ πλεονεκτεῖν. Ὑπὸ μειρακίου παρά πότον ὑβρισθεὶς, ἔφη, Μειράκιον, ἐὰν νέος ὢν τὸν οἶνον οὐ φέρῃς, γέρων γενόμενος ὕδωρ οἴσεις.

VI. Εὗρε δ' εἰς τὸν βίον ἄγκυράν τε καὶ κεραμικὸν τροχὸν, ὥς τινες.

VII. Καὶ ἐπέστειλεν ὧδε·

Ἀναχάρσις Κροίσῳ.

Ἐγὼ, βασιλεῦ Λυδῶν, ἀφῖγμαι εἰς τὴν τῶν Ἑλλήνων, διδαχθησόμενος ἦθη τὰ τούτων καὶ ἐπιτηδεύματα. Χρυσοῦ δ' οὐδὲν δέομαι, ἀλλ' ἀπόχρη με ἐπανήκειν ἐς Σκύθας ἄνδρα ἀμείνονα. Ἥκω γοῦν ἐς Σάρδεις, πρὸ μεγάλου ποιούμενος ἂν γνώμῃ τοι γενέσθαι.

CAPUT IX.

MYSON.

I. 106. Μύσων Στρύμωνος, ὥς φησι Σωσικράτης, Ἑρμίππον παραιθέμενος, τὸ γένος Χηνεὺς, ἀπὸ κώ-

III. *Γνωσθεὶς δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησι, θεοφιλέστατος εἶναι ὑπελήφθη.* 110. *Ὅθεν Ἀθηναίοις τῷ τε λοιμῷ κατεχομένοις ἔχρησεν ἡ Πυθία καθῆραι τὴν πόλιν· οἱ δὲ πέμπουσι ναῦν τε καὶ Νικίαν τὸν Νικηράτου εἰς Κρήτην, καλοῦντες τὸν Ἐπιμενίδην. Καὶ ὃς ἐλθὼν Ὀλυμπιάδι τεσσαρακοστῇ ἕκτῃ ἐκάθηρεν αὐτῶν τὴν πόλιν, καὶ ἔπαυσε τὸν λοιμὸν τοῦτον τὸν τρόπον. Λαβὼν πρόβατα μέλανά τε καὶ λευκά, ἤγαγε πρὸς τὸν Ἄρειον πάγον· κἀκεῖθεν εἴασεν ἰέναι οἷ βούλοιντό, προστάξας τοῖς ἀκολούθοις, ἔνθα ἂν κατακλίνοι αὐτῶν ἕκαστον, θύειν τῷ προσήκοντι θεῷ· καὶ οὕτω λῆξαι τὸ κακόν. Ὅθεν ἔτι καὶ νῦν ἐστιν εὑρεῖν κατὰ τοὺς δήμους τῶν Ἀθηναίων βωμοὺς ἀνωνύμους, ὑπόμνημα τῆς τότε γενομένης ἐξιλάσεως. Οἱ δὲ τὴν αἰτίαν εἰπεῖν τοῦ λοιμοῦ τὸ Κυλώνειον ἄγος, σημαίνοντες τὴν ἀπαλλαγήν· καὶ διὰ τοῦτο ἀποθανεῖν δύο νεανίας, Κρατῖνον καὶ Κτησίβιον, καὶ λυθῆναι τὴν συμφοράν.* 111. *Ἀθηναῖοι δὲ τάλαντον ἐψηφίσαντο δοῦναι αὐτῷ, καὶ ναῦν τὴν ἐς Κρήτην ἀπάξουσαν αὐτόν. Ὁ δὲ τὸ μὲν ἀργύριον οὐ προσήκατο· φιλίαν δὲ καὶ συμμαχίαν ἐποιήσατο Κνωσσίων καὶ Ἀθηναίων.*

IV. *Καὶ ἐπανελθὼν ἐπ᾽ οἶκου, μετ᾽ οὐ πολὺ μετήλλαξεν, ὥς φησι Φλέγων ἐν τῷ περὶ μακροβίων, βιοὺς ἔτη ἑπτά, καὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν· ὡς δὲ Κρῆτες λέγουσι, ἐνὸς δέοντα τριακόσια· ὡς δὲ Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος ἀκηκοέναι φησὶ, τέτταρα πρὸς τοῖς πεντήκοντα καὶ ἑκατόν.*

V. *Ἐποίησε δὲ Κουρήτων καὶ Κορυβάντων γένεσιν καὶ θεογονίαν, ἔπη πεντακισχίλια· Ἀργοῦς ναυ-*

πηγίαν τε, καὶ Ἰάσονος εἰς Κόλχους ἀπόπλουν, ἔπη ἑξακισχίλια πεντακόσια. 112. Συνέγραψε δὲ καὶ καταλογάδην περὶ θυσιῶν, καὶ τῆς ἐν Κρήτῃ πολιτείας· καὶ περὶ Μίνω καὶ Ῥαδαμάνθυος, εἰς ἔπη τετρακισχίλια.

VI. Ἱδρύσατο δὲ καὶ παρ' Ἀθηναίοις τὸ ἱερὸν τῶν σεμνῶν θεῶν, ὡς φησι Λόβων ὁ Ἀργεῖος ἐν τῷ περὶ ποιητῶν. Λέγεται δὲ καὶ πρῶτος οἰκίας καὶ ἀγροὺς καθῆραι, καὶ ἱερὰ ἱδρύσασθαι.

VII. Εἰσὶ δ' οἳ μὴ κοιμηθῆναι αὐτὸν λέγουσιν, ἀλλὰ χρόνον τινὰ ἐκπατῆσαι, ἀσχολούμενον περὶ ῥιζοτομίαν.

VIII. Φέρεται δ' αὐτοῦ καὶ ἐπιστολὴ πρὸς Σόλωνα τὸν νομοθέτην, περιέχουσα πολιτείαν, ἣν διέταξε Κρησὶ Μίνως. Ἀλλὰ Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς περὶ ὁμωνύμων ποιητῶν τε καὶ συγγραφέων, διελέγχειν πειρᾶται τὴν ἐπιστολὴν ὡς νεωτέραν, καὶ μὴ τῇ Κρητικῇ φωνῇ γεγραμμένην, Ἀτθίδι δὲ, καὶ ταύτῃ νέᾳ.

IX. Ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλην εὗρον ἐπιστολὴν ἔχουσαν οὕτως.

Ἐπιμενίδης Σόλωνι.

113. Θάῤῥει, ὦ ἑταῖρε. Αἳ γὰρ ἔτι θητεύουσιν Ἀθηναίοις καὶ μὴ εὐνομημένοις ἐπεθήκατο Πεισίστρατος, εἶχε καὶ τὰν ἀρχὰν ἀεὶ, ἀνδραποδιξάμενος τὼς πολιήτας· νῦν δὲ οὐ κακὼς ἄνδρας δουλῶται· τοὶ μεμναμένοι τᾶς Σόλωνος μανύσιος, ἀλγόοντι παῖδα αἰσχύνας, οὐδὲ ἀνέξονται τυραννούμενοι. Ἀλλ' αἶκε Πεισίστρατος κατασχεθῇ τὰν πόλιν, οὐ μὰν ἐς παῖδας τήνω ἔλπομαι τὸ κράτος ἵξεσθαι. Δυσμάχα-

νον γὰρ, ἀνθρώπως ἐλευθεριάξαντας ἐν τεθμοῖς ἀρίστοις. δούλως ἦμεν. Τὺ δὲ μὴ ἀλᾶσθαι, ἀλλ' ἕρπε ἐς Κρήτην ποθ' ἅμμε· τουτᾶ γὰρ οἴκ ἐυεῖται τοι δεινὸς ὁ μόναρχος. Αἴ δέ πη πλατείᾳ ἐγκύρσωντί τοι τήνω τοι φίλοι, δειμαίνω μή τι δεινὸν πάθῃς. 114. Καὶ οὗτος μὲν ὧδε.

X. Φησὶ δὲ Δημήτριος τινὰς ἱστορεῖν, ὡς λάβοι παρὰ νυμφῶν ἔδεσμά τι, καὶ φυλάττοι ἐν χηλῇ βοός· προσφερόμενός τε κατ' ὀλίγον, μηδεμιᾷ κενοῦσθαι ἀποκρίσει, μηδὲ ὀφθῆναι ποτὲ ἐυθίων. Μέμνηται αὐτοῦ καὶ Τίμαιος ἐν τῇ δευτέρᾳ.

XI. Λέγουσι δέ τινες ὅτι Κρῆτες αὐτῷ θύουσιν ὡς θεῷ. Φασὶ γὰρ καὶ γνωστικώτατον γεγονέναι. Ἰδάντα γοῦν τὴν Μουνυχίαν παρ' Ἀθηναίοις, ἀγνοεῖν, φάναι, αὐτοὺς, ὅσων κακῶν αἴτιον ἔσται τοῦτο τὸ χωρίον αὐτοῖς· ἐπεὶ κἂν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτὸ διαφορῆσαι. Ταῦτα ἔλεγε τοσούτοις πρότερον χρόνοις. Λέγεται δὲ, ὡς καὶ πρῶτος αὐτὸν Αἰακὸν λέγαι, καὶ Λακεδαιμονίοις προείποι τὴν ὑπὸ Ἀρκάδων ἅλωσιν. Προσποιηθῆναί τε πολλάκις ἀναβεβικέναι. 115. Θεόπομπος δ' ἐν τοῖς θαυμασίοις, κατασκευάζοντος αὐτοῦ τὸ τῶν νυμφῶν ἱερὸν, φαγῆναι φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ, Ἐπιμενίδη, μὴ νυμφῶν, ἀλλὰ Διός. Κρησί τε προειπεῖν τὴν Λακεδαιμονίων ἥτταν ὑπὸ Ἀρκάδων, καθάπερ προείρηται. Καὶ δὴ καὶ ἐληφθησαν πρὸς Ὀρχομενῷ.

XII. Γηρᾶσαί τε ἐν τοσαύταις ἡμέραις αὐτὸν, ὅσα περ ἔτη κατεκοιμήθη· καὶ γὰρ τοῦτό φησι Θεόπομπος. Μυρωνιανὸς δ' ἐν ὁμοίοις φησὶν, ὅτι Κούρητα αὐτὸν ἐκάλουν Κρῆτες. Καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ

φυλάττουσι Λακεδαιμόνιοι παρ' ἑαυτοῖς, κατά τι λόγιον, ὡς φησι Σωσίβιος ὁ Λάκων.

XIII. Γεγόνασι δὲ καὶ Ἐπιμενίδαι ἄλλοι δύο· ὅ τε γενεαλόγος, καὶ τρίτος ὁ Δωριστὶ γεγραφὼς περὶ Ῥόδου.

CAPUT XI.

PHERECYDES.

I. 116. Φερεκύδης, Βάθυος, Σύριος, καθά φησιν Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς, Πιττακοῦ διακήκοε.

II. Τοῦτόν φησι Θεόπομπος πρῶτον περὶ φύσεως καὶ θεῶν Ἕλλησι γράψαι. Πολλὰ δὲ καὶ θαυμάσια λέγεται περὶ αὐτοῦ. Καὶ γὰρ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς ψάμμου περιπατοῦντα, καὶ ναῦν οὐριοδρομοῦσαν ἰδόντα, εἰπεῖν, ὡς μεῖ' οὐ πολὺ καταδύσεται· καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ καταδύναι. Καὶ ἀνιμηθέντος ἐκ φρέατος ὕδατός, πιόντα, προειπεῖν, ὡς εἰς τρίτην ἡμέραν ἔσοιτο σεισμός· καὶ γενέσθαι. Ἀνιόντα τε εἰς Ὀλυμπίαν ἐς Μεσσήνην, τῷ ξένῳ Περιλάῳ συμβουλεῦσαι μετοικίσαι μετὰ τῶν οἰκείων· καὶ τὸν μὴ πεῖσθῆναι, Μεσσήνην δὲ ἁλωκέναι.

III. 117. Καὶ Λακεδαιμονίοις εἰπεῖν, μήτε χρυσὸν τιμᾶν μήτε ἄργυρον, ὡς φησι Θεόπομπος ἐν τοῖς θαυμασίοις. Προστάξαι δὲ αὐτῷ ὄναρ τοῦτο τὸν Ἡρακλέα· ὃν καὶ τῆς αὐτῆς νυκτὸς τοῖς βασιλεῦσι κελεῦσαι Φερεκύδῃ πείθεσθαι. Ἔνιοι δὲ Πυθαγόρᾳ περιάπτουσι ταῦτα.

IV. Φησὶ δ' Ἕρμιππος, πολέμου συνεστῶτος

Ἐφεσίοις καὶ Μάγνησι, βουλόμενον τοὺς Ἐφεσίους νικῆσαι, πυθέσθαι τινὸς παριόντος πόθεν εἴη, τοῦ δ' εἰπόντος, Ἐξ Ἐφέσου, Ἤκουσόν με τοίνυν, ἔφη, τῶν σκελῶν, καὶ θὲς εἰς τὴν τῶν Μαγνήτων χώραν, καὶ ἀπάγγειλόν σου τοῖς πολίταις, μετὰ τὸ νικῆσαι, αὐτόθι με θάψαι. 118. Ἐπεσκηφέναι τε ταῦτα Φερεκύδην ὁ μὲν ἀπήγγειλεν· οἱ δέ, μετὰ μίαν ἐπελθόντες, κρατοῦσι τῶν Μαγνήτων, καὶ τόν τε Φερεκύδην μεταλλάξαντα θάπτουσιν αὐτόθι, καὶ μεγαλοπρεπῶς τιμῶσιν.

V. Ἔνιοι δέ φασιν ἐλθόντα εἰς Δελφοὺς ἀπὸ τοῦ Κωρυκείου ὄρους αὐτὸν διακῆσαι. Ἀριστόξενος δ', ἐν τῷ περὶ Πυθαγόρου καὶ τῶν γνωρίμων αὐτοῦ, φησὶ, νοσήσαντα αὐτὸν ὑπὸ Πυθαγόρου ταφῆναι ἐν Δήλῳ. Οἱ δὲ, φθειριάσαντα τὸν βίον τελευτῆσαι· ὅτε καὶ Πυθαγόρου παραγενομένου καὶ πυνθανομένου πῶς διακέοιτο, διαβαλόντα τῆς θύρας τὸν δάκτυλον εἰπεῖν, Χρωτὶ δῆλα. Καὶ τοὐντεῦθεν παρὰ τοῖς φιλολόγοις ἡ λέξις ἐπὶ τῶν χειρόνων τάττεται· οἱ δ' ἐπὶ τῶν βελτίστων χρώμενοι, διαμαρτάνουσιν. 119. Ἔλεγέ τε, ὅτι οἱ θεοὶ τὴν τράπεζαν θυωρὸν καλοῦσιν.

VI. Ἄνδρων δ' ὁ Ἐφέσιος δύο φησὶ γεγονέναι Φερεκύδας Συρίους· τὸν μὲν, ἀστρολόγον· τὸν δὲ, θεολόγον υἱὸν Βάδυος, ᾧ καὶ Πυθαγόραν σχολάσαι. Ἐρατοσθένης δ' ἕνα μόνον, καὶ ἕτερον Ἀθηναῖον, γενεαλόγον. Σώζεται δὲ τοῦ Συρίου τό τε βιβλίον ὃ συνέγραψεν, οὗ ἡ ἀρχὴ, Ζεὺς μὲν καὶ χρόνος εἰς ἀεὶ, καὶ χθὼν ἦν. Χθονίῃ δὲ ὄνομα ἐγένετο Γῆ, ἐπειδὴ αὐτῇ Ζεὺς γέρας διδοῖ. Σώζεται δὲ καὶ ἡλιοτρόπιον ἐν Σύρᾳ τῇ νήσῳ.

VII. *Φησὶ δὲ Δοῦρις ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἱερῶν, ἐπιγεγράφθαι αὐτῷ τὸ ἐπίγραμμα τόδε,*

120. *Τῆς σοφίης πάσης ἐν ἐμοὶ τέλος· ἦν δέ τι πλεῖον,*
Πυθαγόρῃ τῷ Μνησάρχου λέγε ταῦθ', ὅτι πρῶτος ἁπάντων
Ἐστὶν ἀν' Ἑλλάδα γῆν. Οὐ ψεύδομαι ὧδ' ἀγορεύων.

Ἴων δ' ὁ Χῖος περὶ αὐτοῦ φησιν,
Ὡς ὁ μὲν ἠνορέῃ τε κεκασμένος ἤδὲ καὶ αἰδοῖ,
Καὶ φθίμενος ψυχῇ τερπνὸν ἔχει βίοτον.
Εἴπερ Πυθαγόρης ἐτύμως ὁ σοφὸς περὶ πάντων
Ἀνθρώπων γνώμας εἶδε καὶ ἐξέμαθεν.

Ἔστι καὶ ἡμῶν οὕτως ἔχον τῷ μέτρῳ τῷ Φερεκρατείῳ,
Τὸν κλεινὸν Φερεκύδην,
Ὃν τίκτει ποτὲ Σῦρος,

121. *Ἐς φθῖρας λόγος ἐστὶν*
Ἀλλάξαι τὸ πρὶν εἶδος,
Θεῖναί τ' εὐθὺ κελεύειν
Μαγνήτων, ἵνα νίκην
Δοίη τοῖς Ἐφέσοιο
Γενναίοις πολίταις.
Ἦν γὰρ χρησμὸς, ὃν ᾔδει
Μοῦνος, τοῦτο κελεύων·
Καὶ θνήσκει παρ' ἐκείνοις.
Ἆρ' οὖν τοῦτ' ἄρ' ἀληθὲς
Ἴν, εἴ τις σοφός, ὄντως
Καὶ ζῶν ἐστιν ὄνησις,
Χ' ὅταν μηδὲν ὑπάρχῃ.

Γέγονε δὲ κατὰ τὴν πεντηκοστὴν ἐννάτην Ὀλυμπιάδα.

VIII. *Καὶ ἐπέστειλεν ὧδε.*

Φερεκύδης Θαλῇ.

122. *Εὖ θνήσκοις, ὅταν τοι τὸ χρεὼν ἥκοι. Νοῦσός με καταλελάβηκε, δεδεγμένον τὰ παρὰ σέο γράμματα. Φθειρῶν ἔβρυον πῶς, καὶ με εἶχεν ἠϊάλος. Ἐπέσκηψα δ' ὧν τοῖσι οἰκιήτῃσι, ἐπήν με καταθάψωσιν, ἐς σὲ τὴν γραφὴν ἐνέγκαι. Σὺ δὲ ἢν δοκιμώσῃς σὺν τοῖς ἄλλοις σοφοῖς, οὕτω μιν φῆνον· ἢν δὲ οὐ δοκιμώσητε, μὴ φήνῃς. Ἐμοὶ μὲν γὰρ εὔκω ἠνδανεν. Ἔστι δὲ οὐκ ἀπρεπὴς πρηγμάτων, οὐδ' ὑπισχνέομαι οὔτ' ἀληθὲς εἰδέναι. Δύσα δ' ἂν ἐπιλέγῃ θεολογέων, τὰ ἄλλα χρὴ νοεῖν. Ἅπαντα γὰρ αἰνίσσομαι. Τῇ δὲ νούσῳ πιεζόμενος ἐπὶ μᾶλλον, οὔτε τῶν τινα ἰητρῶν, οὔτε τοὺς ἑταίρους ἐσιέμην. Προσεστεῶσι δὲ τῇ θύρῃ, καὶ εἰρομένοις ὁκοῖόν τι εἴη, διεὶς δάκτυλον ἐκ τῆς κλειήθρης, ἔδειξ' ἂν ὃς ἔθυον τοῦ κακοῦ. Καὶ πρόειπ' αὐτοῖσιν ἥκειν ἐς τὴν ὑστεραίην ἐπὶ τὰς Φερεκύδεω ταφάς.*

Καὶ οὗτοι μὲν οἱ κληθέντες σοφοὶ, οἷς τινες καὶ Πεισίστρατον τὸν Τύραννον προσκαταλέγουσι. Λεκτέον δὲ περὶ τῶν φιλοσόφων· καὶ πρωϊόν γε ἀρκτέον ἀπὸ τῆς Ἰωνικῆς φιλοσοφίας, ἧς καθηγήσατο Θαλῆς, οὗ διήκουσεν Ἀναξίμανδρος.

LIBER SECUNDUS.

CAPUT I.

ANAXIMANDER.

I. 1. Ἀναξίμανδρος Πραξιάδου, Μιλήσιος.

II. Οὗτος ἔφασκεν ἀρχὴν καὶ στοιχεῖον τὸ ἄπειρον· οὐ διορίζων ἀέρα, ἢ ὕδωρ, ἢ ἄλλο τι. Καὶ τὰ μὲν μέρη μεταβάλλειν, τὸ δὲ πᾶν ἀμετάβλητον εἶναι. Μένην τε τὴν γῆν κεῖσθαι, πίντρου τάξιν ἐπέχουσαν, οὖσαν σφαιροειδῆ. Τὴν τε σελήνην ψευδοφαῆ, καὶ ἀπὸ ἡλίου φωτίζεσθαι. Ἀλλὰ καὶ τὸν ἥλιον οὐκ ἐλάττονα τῆς γῆς, καὶ καθαρώτατον πῦρ.

III. Κύρε δὲ καὶ γνώμονα πρῶτος, καὶ ἔστησεν ἐπὶ τῶν σκιοθήρων ἐν Λακεδαίμονι, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ· τροπάς τε καὶ ἰσημερίας σημαίνοντα· καὶ ὡροσκόπια κατεσκεύασε. 2. Καὶ γῆς καὶ θαλάσσης περίμετρον πρῶτος ἔγραψεν. Ἄλλα καὶ σφαῖραν κατεσκεύασε. Τῶν δὲ ἀρεσκόντων αὐτῷ πεποίηται κεφαλαιώδη τὴν ἔκθεσιν, ἥπερ περιέτυχε καὶ ὁ Ἀπολλόδωρος ὁ Ἀθηναῖος.

IV. Ὃς καί φησιν αὐτὸν ἐν τοῖς χρονικοῖς, τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς πεντηκοστῆς ὀγδόης Ὀλυμπιάδος, ἐτῶν εἶναι ἑξήκοντα τεσσάρων· καὶ μετ' ὀλίγον τελευτῆσαι, ἀκμάσαντά πη μάλιστα κατὰ Πολυκράτην τὸν Σάμου τύραννον. Τούτου φασὶν ᾄδοντος καταγε-

λάσαι τὰ παιδάρια. Τὸν δὲ μαθόντα, φάναι, Βέλτιον οὖν ἡμῖν ἀστέον διὰ τὰ παιδάρια.

V. Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Ἀναξίμανδρος ἱστορικὸς, καὶ αὐτὸς Μιλήσιος, τῇ Ἰάδι γεγραφώς.

CAPUT II.

ANAXIMENES.

I. 3. Ἀναξιμένης Εὐρυστράτου Μιλήσιος, ἤκουσεν Ἀναξιμάνδρου· ἔνιοι δὲ καὶ Παρμενίδου φασὶν ἀκοῦσαι αὐτόν. Οὗτος ἀρχὴν ἀέρα εἶπε, καὶ τὸ ἄπειρον. Κινεῖσθαι δὲ τὰ ἄστρα οὐχ ὑπὲρ γῆν, ἀλλὰ περὶ γῆν. Κέχρηται τε γλώσσῃ Ἰάδι ἁπλῇ καὶ ἀπερίττῳ. Καὶ γεγένηται μὲν (καθά φησιν Ἀπολλόδωρος) τῇ ἑξηκοστῇ τρίτῃ Ὀλυμπιάδι, ἐτελεύτησε δὲ περὶ τὴν Σάρδεων ἅλωσιν.

II. Γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι δύο, Λαμψακηνοί· ῥήτωρ, καὶ ἱστορικὸς, ὃς ἀδελφῆς υἱὸς ἦν τοῦ ῥήτορος, τοῦ τὰς Ἀλεξάνδρου πράξεις γεγραφότος.

III. Οὗτος δὲ ὁ φιλόσοφος καὶ ἐπέστειλεν ὧδε.

Ἀναξιμένης Πυθαγόρῃ.

4. Θαλῆς ἐκ καλοῦ ἐπὶ γήρως οὐκ εὔποτμος οἴχεται. Εὐφρόνης, ὥσπερ εἴωθεν, ἅμα τῇ ἀμφιπόλῳ προϊὼν ἐκ τοῦ αὐλίου τὰ ἄστρα ἐθηεῖτο· καὶ, οὐ γὰρ ἐς μνήμην ἔθετο, θηεύμενος, εἰς τὸ κρημνῶδες ἐμβὰς καταπίπτει. Μιλησίοισι μὲν νῦν ὁ αἰθερολόγος ἐν τοιῷδε κεῖται τέλει, ἡμέες δὲ οἱ λεσχηνῶται, αὐτοί τε μεμνώμεθα τοῦ ἀνδρὸς, οἵ τε ἡμέων παῖδές τε καὶ λευχηνῶται. Ἐπιδεξιοίμεθα δ' ἔτι τοῖς ἐκείνου λό-

γοις. Ἀρχὰ μέν τοι παντὸς τοῦ λόγου, Θαλῆ ἀνακείσθω.

IV. Καὶ πάλιν.

Ἀναξιμένης Πυθαγόρῃ.

5. Εὐβουλότατος εἰς ἡμέων. Μεταναστὰς ἐκ Σάμου εἰς Κρότωνα, ἐνθάδε εἰρηνεῖς· οἱ δὲ Αἰακέος παῖδες ἄλλοις τὰ κακὰ ἔρδουσι, καὶ Μιλησίους οὐκ ἐπιλείπουσιν αἰσυμνῆται. Δεινὸς δὲ ἡμῖν καὶ ὁ Μήδων βασιλεὺς, οὐκ ἦν γε ἐθέλωμεν δασμοφορέειν. Ἀλλὰ μέλλουσι δὴ ἀμφὶ τῆς ἐλευθερίης ἁπάντων Ἴωνες Μήδοις καθίστασθαι ἐς πόλεμον· καταστᾶσι δὲ οὐκέτι ἐλπὶς ἡμῖν σωτηρίης. Κῶς ἂν οὖν Ἀναξιμένης ἐν θυμῷ ἐπέχοι αἰθερολογέειν, ἐν δείματι ἐὼν ὀλέθρου ἢ δουλοσύνης; Σὺ δὲ εἶ, καταθύμιος μὲν Κροτωνιήτῃσι, καταθύμιος δὲ καὶ τοῖσι ἄλλοισιν Ἰταλιώτῃσι· φοιτέουσι δέ τοι λεσχηνῶται καὶ ἐκ Σικελίης.

CAPUT III.

ANAXAGORAS.

I. 6. Ἀναξαγόρας Ἡγησιβούλου ἢ Εὐβούλου, Κλαξομένιος. Οὗτος ἤκουσεν Ἀναξιμένους, καὶ πρῶτος τῇ ὕλῃ νοῦν ἐπέστησεν, ἀρξάμενος οὕτω τοῦ συγγράμματος, ὅ ἐστιν ἡδέως καὶ μεγαλοφρόνως ἡρμηνευμένον. Πάντα χρήματα ἦν ὁμοῦ· εἶτα νοῦς ἐλθὼν αὐτὰ διεκόσμησε. Παρ᾽ ὃ καὶ νοῦς ἐπεκλήθη. Καί φησι περὶ αὐτοῦ Τίμων ἐν τοῖς Σίλλοις οὕτω,

Καί που Ἀναξαγόρην φάσ᾽ ἔμμεναι ἄλκιμον ἥρω,
Νοῦν, ὅτι δὴ νόος αὐτῷ, ὃς ἐξαπίνης ἐπαείρας

Πάντα συνεσφήκωσεν ὁμοῦ τεταραγμένα πρόσθεν.

II. Οὗτος εὐγενείᾳ καὶ πλούτῳ διαφέρων ἦν, ἀλλὰ καὶ μεγαλοφροσύνῃ· ὅς γε τὰ πατρῷα παρεχώρησε τοῖς οἰκείοις. 7. Αἰτιαθεὶς γὰρ ὑπ' αὐτῶν ὡς ἀμελῶν, Τί οὖν, ἔφη, οὐχ ὑμεῖς ἐπιμελεῖσθε; Καὶ τέλος ἀπέστη, καὶ περὶ τὴν τῶν φυσικῶν θεωρίαν ἦν, οὐ φροντίζων τῶν πολιτικῶν. Ὅτε καὶ πρὸς τὸν εἰπόντα, Οὐδέν σοι μέλει τῆς πατρίδος; Εὐφήμει, ἔφη· ἐμοὶ γὰρ καὶ σφόδρα μέλει τῆς πατρίδος, δείξας τὸν οὐρανόν.

III. Λέγεται δὲ κατὰ τὴν Ξέρξου διάβασιν εἴκοσιν ἐτῶν εἶναι, βεβιωκέναι δὲ ἑβδομήκοντα δύο. Φησὶ δ' Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς χρονικοῖς, γεγενῆσθαι αὐτὸν τῇ ἑβδομηκοστῇ Ὀλυμπιάδι, τεθνηκέναι δὲ τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ἑβδομηκοστῆς ὑγδόης. Ἤρξατο δὲ φιλοσοφεῖν Ἀθήνῃσιν ἐπὶ Καλλίου, ἐτῶν εἴκοσιν ὤν, ὡς φησι Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐν τῇ τῶν ἀρχόντων ἀναγραφῇ· ἔνθα καί φασιν αὐτὸν ἐτῶν διατρίψαι τριάκοντα.

IV. 8. Οὗτος ἔλεγε τὸν ἥλιον μύδρον εἶναι διάπυρον, καὶ μείζω τῆς Πελοποννήσου. Οἱ δέ φασι Τάνταλον. Τὴν δὲ σελήνην οἰκήσεις ἔχειν, ἀλλὰ καὶ λόφους, καὶ φάραγγας. Ἀρχὰς δὲ τὰς ὁμοιομερείας· καθάπερ γὰρ ἐκ τῶν ψυγμάτων λεγομένων τὸν χρυσὸν συνεστάναι, οὕτως ἐκ τῶν ὁμοιομερῶν μικρῶν σωμάτων τὸ πᾶν συγκεκρίσθαι. Καὶ νοῦν μὲν ἀρχὴν κινήσεως. Τῶν δὲ σωμάτων τὰ μὲν βαρέα τὸν κάτω τόπον, ὡς τὴν γῆν, τὰ δὲ κοῦφα τὸν ἄνω ἐπισχεῖν, ὡς τὸ πῦρ· ὕδωρ δὲ καὶ ἀέρα, τὸν μέσον. Οὕτω γὰρ ἐπὶ

τῆς γῆς πλατείας οὔσης τὴν θάλασσαν ὑποστῆναι, διατμισθέντων ὑπὸ τοῦ ἡλίου τῶν ὑγρῶν. 9. Τὰ δ' ἄστρα κατ' ἀρχὰς μὲν θολοειδῶς ἐνεχθῆναι, ὥστε κατὰ κορυφὴν τῆς γῆς τὸν ἀεὶ φαινόμενον εἶναι πόλον, ὕστερον δὲ τὴν ἔγκλισιν λαβεῖν. Καὶ τὸν γαλαξίαν ἀνάκλασιν εἶναι φωτὸς ἡλιακοῦ, μὴ καταλαμπομένων τῶν ἄστρων. Τοὺς δὲ κομήτας, σύνοδον πλανητῶν, φλόγας ἀφιέντων· τούς τε διάττοντας οἷον σπινθῆρας ἀπὸ τοῦ ἀέρος ἀποπάλλεσθαι. Ἀνέμους γίνεσθαι λεπτυνομένου τοῦ ἀέρος ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Βροντὰς, σύγκρουσιν νεφῶν· ἀστραπὰς, ἔκτριψιν νεφῶν· σεισμὸν, ὑπονόστησιν ἀέρος εἰς γῆν. Ζῶα γινέσθαι ἐξ ὑγροῦ καὶ θερμοῦ καὶ γεώδους· ὕστερον δὲ, ἐξ ἀλλήλων. Καὶ ἄῤῥενα μὲν ἀπὸ τῶν δεξιῶν, θήλεα δὲ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν.

V. 10. Φασὶ δ' αὐτὸν προειπεῖν τὴν περὶ Αἰγὸς ποταμὸν γενομένην τοῦ λίθου πτῶσιν, ὃν εἶπεν ἐκ τοῦ ἡλίου πεσεῖσθαι. Ὅθεν καὶ Εὐριπίδην, μαθητὴν ὄντα αὐτοῦ, χρυσέαν βῶλον εἰπεῖν τὸν ἥλιον ἐν τῷ Φαέθοντι. Ἀλλὰ καὶ εἰς Ὀλυμπίαν ἐλθόντα ἐν δερματίνῳ καθίσαι, ὡς μέλλοντος ὕειν· καὶ γενέσθαι. Πρός τε τὸν εἰπόντα, εἰ τὰ ἐν Λαμψάκῳ ὄρη ἔσται ποτὲ θάλαττα; φασὶν εἰπεῖν, Ἐάν γε ὁ χρόνος μὴ ἐπιλίπῃ.

VI. Ἐρωτηθείς ποτε, εἰς τί γεγένηται; Εἰς θεωρίαν, ἔφη, ἡλίου καὶ σελήνης καὶ οὐρανοῦ. Πρὸς τὸν εἰπόντα, Ἐστερήθης Ἀθηναίων, Οὐμενοῦν, ἔφη, ἀλλὰ ἐκεῖνοι ἐμοῦ. Ἰδὼν τὸν Μανσώλου τάφον, ἔφη, Τάφος πολυτελὴς λελιθωμένης ἐστὶν οὐσίας εἴδωλον. 11. Πρὸς τὸν δυσφοροῦντα ὅτι ἐπὶ ξένης

τελευτᾷ, Πανταχόθεν, ἔφη, ὁμοία ἐστὶν ἡ εἰς ᾅδου κατάβασις.

VII. Δοκεῖ δὲ πρῶτος (καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ) τὴν Ὁμήρου ποίησιν ἀποφῆναθαι εἶναι περὶ ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης· ἐπὶ πλεῖον δὲ προστῆναι τοῦ λόγου Μητρόδωρον τὸν Λαμψακηνόν, γνώριμον ὄντα αὐτοῦ, ὃν καὶ πρῶτον σπουδάσαι τοῦ ποιητοῦ περὶ τὴν φυσικὴν πραγματείαν.

VIII. Πρῶτος δὲ Ἀναξαγόρας καὶ βιβλίον ἐξέδωκε συγγραφῆς. Φησὶ δὲ Σειληνὸς ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἱστοριῶν, ἐπὶ ἄρχοντος Διμύλου λίθον ἐξ οὐρανοῦ πεσεῖν· 12. τὸν δὲ Ἀναξαγόραν εἰπεῖν, ὡς ὅλος ὁ οὐρανὸς ἐκ λίθων συγκέοιτο· τῇ σφοδρᾷ δὲ περιδινήσει συνεστάναι, καὶ ἀνεθέντα κατενεχθῆσεσθαι.

IX. Περὶ δὲ τῆς δίκης αὐτοῦ διάφορα λέγεται. Σωτίων μὲν γάρ φησιν ἐν τῇ διαδοχῇ τῶν φιλοσόφων, ὑπὸ Κλέωνος αὐτὸν ἀσεβείας κριθῆναι, διότι τὸν ἥλιον μύδρον ἔλεγε διάπυρον· ἀπολογησαμένου δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ Περικλέους τοῦ μαθητοῦ, πέντε ταλάντοις ζημιωθῆναι καὶ φυγαδευθῆναι. Σάτυρος δ' ἐν τοῖς βίοις ὑπὸ Θουκυδίδου φησὶν εἰσαχθῆναι τὴν δίκην, ἀντιπολιτευσαμένου τῷ Περικλεῖ. Καὶ οὐ μόνον ἀσεβείας, ἀλλὰ καὶ μηδισμοῦ, καὶ ἀπόντα καταδικασθῆναι θανάτου. 13. Ὅτε καὶ ἀμφοτέρων αὐτῷ προσαγγελθέντων, τῆς τε καταδίκης καὶ τῆς τῶν παίδων τελευτῆς, εἰπεῖν, περὶ μὲν τῆς καταδίκης, ὅτι Ἄρα κἀκείνων κἀμοῦ πάλαι ἡ φύσις κατεψηφίσατο. Περὶ δὲ τῶν παίδων, ὅτι Ἤιδειν αὐτοὺς θνητοὺς γεννήσας. Οἱ δὲ εἰς Σόλωνα τοῦτο ἀναφέρουσιν· ἄλλοι

δὲ εἰς Ξενοφῶντα. Τοῦτον δὲ καὶ θάψαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν αὐτοὺς Δημήτριός φησιν ὁ Φαληρεὺς ἐν τῷ περὶ γήρως. Ἕρμιππος δ' ἐν τοῖς βίοις φησὶν, ὅτι καθειρχθη ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τεθνηξόμενος. Περικλῆς δὲ παρελθὼν εἶπεν, εἴ τι ἔχουσιν ἐγκαλεῖν αὐτῷ κατὰ τὸν βίον; Οὐδὲν δὲ εἰπόντων, Καὶ μὴν ἐγὼ, ἔφη, τούτου μαθητής εἰμι. Μὴ οὖν διαβολαῖς ἐπαρθέντες ἀποκτείνητε τὸν ἄνδρωπον, ἀλλ' ἐμοὶ πεισθέντες ἄφετε. Καὶ ἀφείθη. Οὐκ ἐνεγκὼν δὲ τὴν ὕβριν, ἑαυτὸν ἐξήγαγεν. 14. Ἱερώνυμος δὲ ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν σποράδην ὑπομνημάτων φησὶν, ὅτι ὁ Περικλῆς παρήγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ δικαστήριον, διεῤῥυηκότα καὶ λεπτὸν ὑπὸ νόσου, ὥστε ἐλέῳ μᾶλλον ἢ κρίσει ἀφεθῆναι. Καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς δίκης αὐτοῦ τοσαῦτα. Ἔδοξε δέ πως καὶ Δημοκρίτῳ ἀπεχθῶς ἐσχηκέναι, ἀποτυχὼν τῆς πρὸς αὐτὸν κοινολογίας.

X. Καὶ τέλος ἀποχωρήσας εἰς Λάμψακον, αὐτόθι κατέστρεψεν. Ὅτε καὶ τῶν ἀρχόντων τῆς πόλεως ἀξιούντων, τί βούλεται αὐτῷ γενέσθαι; φάναι, Τοὺς παῖδας, ἐν ᾧ ἂν ἀποθάνῃ μηνὶ, κατὰ ἔτος παίζειν συγχωρεῖν. Καὶ φυλάττεται τὸ ἔθος καὶ νῦν. 15. Τελευτήσαντα δὴ αὐτὸν ἔθαψαν ἐντίμως οἱ Λαμψακηνοὶ, καὶ ἐπέγραψαν,

Ἐνθάδε πλεῖστον ἀληθείας ἐπὶ τέρμα περήσας
Οὐρανίου κόσμου, κεῖται Ἀναξαγόρας.

Ἔστι καὶ ἡμῶν εἰς αὐτὸν,

Ἥλιον πυρόεντα μύδρον ποτὲ φάσκειν ὑπάρχειν,
Καὶ διὰ τοῦτο θανεῖν μέλλειν Ἀναξαγόρας·

Ἀλλ' ὁ φίλος Περικλῆς μὲν ἐρύσατο τοῦτον, ὁ δ' αὐτὸν

Ἐξάγαγεν βιότου, μαλθακίῃ σοφίης.

XI. Γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι τρεῖς Ἀναξαγόραι, ὧν ἐν οὐδενὶ πάντα· ἀλλ' ὁ μὲν ἦν ῥήτωρ Ἰσοκράτειος· ὁ δ', ἀνδριαντοποιὸς, οὗ μέμνηται Ἀντίγονος· ἄλλος, γραμματικὸς Ζηνοδότειος.

CAPUT IV

ARCHELAUS.

I. 16. Ἀρχέλαος, Ἀθηναῖος, ἢ Μιλήσιος, πατρὸς Ἀπολλοδώρου· ὡς δέ τινες, Μύθωνος· μαθητὴς Ἀναξαγόρου, διδάσκαλος Σωκράτους.

II. Οὗτος πρῶτος ἐκ τῆς Ἰωνίας τὴν φυσικὴν φιλοσοφίαν μετήγαγεν Ἀθήναζε, καὶ ἐκλήθη φυσικὸς, παρὸ καὶ ἔλεξεν ἐν αὐτῷ ἡ φυσικὴ φιλοσοφία, Σωκράτους τὴν ἠθικὴν εἰσαγαγόντος. Ἔοικε δὲ καὶ οὗτος ἅψασθαι τῆς ἠθικῆς. Καὶ γὰρ περὶ νόμων πεφιλοσόφηκε, καὶ καλῶν καὶ δικαίων· παρ' οὗ λαβὼν Σωκράτης, τῷ αὐξῆσαι εἰς τὸ εὑρεῖν ὑπελήφθη.

III. Ἔλεγε δὲ, δύο αἰτίας εἶναι γενέσεως, θερμὸν καὶ ψυχρόν· καὶ τὰ ζῶα ἀπὸ τῆς ἰλύος γεννηθῆναι. Καὶ τὸ δίκαιον εἶναι καὶ τὸ αἰσχρὸν οὐ φύσει, ἀλλὰ νόμῳ. Ὁ δὲ λόγος αὐτῷ οὕτως ἔχει· 17. τηκόμενόν φησι τὸ ὕδωρ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, καθὸ μὲν εἰς τὸ πυρῶδες συνίσταται, ποιεῖν γῆν· καθὸ δὲ περιῤῥεῖ, ἀέρα γεννᾶν. Ὅθεν ἡ μὲν ὑπὸ τοῦ ἀέρος, ὁ δὲ ὑπὸ τῆς τοῦ πυρὸς περιφορᾶς κρατεῖται. Γεννᾶσθαι δὲ φησι τὰ ζῶα ἐκ θερμῆς τῆς γῆς, καὶ ἰλὺν παραπλησίαν γάλακτι, οἷον τροφήν, ἀνείσης. Οὕτω δὲ καὶ τοὺς

ἀνθρώπους ποιῆσαι. Πρῶτος δὲ εἶπε φωνῆς γένεσιν τὴν τοῦ ἀέρος πλῆξιν. Τὴν δὲ θάλατταν ἐν τοῖς κοίλοις διὰ τῆς γῆς ῥεομένην συνεστάναι. Μέγιστον τῶν ἄστρων τὸν ἥλιον, καὶ τὸ πᾶν ἄπειρον.

IV. Γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι τρεῖς Ἀρχέλαοι· ὁ χωρογράφος τῆς ὑπὸ Ἀλεξάνδρου πατηθείσης γῆς· ὁ τὰ ἰδιοφυῆ ποιήσας· ἄλλος τεχνογράφος ῥήτωρ.

CAPUT V.

SOCRATES.

I. 18. Σωκράτης Σωφρονίσκου μὲν ἦν υἱὸς λιθουργοῦ, καὶ Φαιναρέτης μαίας (ὡς καὶ Πλάτων ἐν Θεαιτήτῳ φησὶν) Ἀθηναῖος, τὸν δῆμον Ἀλωπεκῆθεν.

II. Ἐδόκει δὲ συμποιεῖν Εὐριπίδῃ. Ὅθεν Μνησίλοχος οὕτω φησί·

Φρύγες ἐστὶ καινὸν δρᾶμα τοῦτ' Εὐριπίδου,
Ὧι καὶ τὰ φρύγανα ὑποτίθησι Σωκράτης.

καὶ πάλιν,

Εὐριπίδης, σωκρατογόμφους.

καὶ Καλλίας πεδήταις,

Ἤδη σὺ σεμνή, καὶ φρονεῖς οὕτω μέγα.
Ἔξεστι γάρ μοι. Σωκράτης γὰρ αἴτιος.

Ἀριστοφάνης νεφέλαις,

Εὐριπίδης δ' ὁ τὰς τραγῳδίας ποιῶν
Τὰς περιλαλούσας οὗτός ἐστι τὰς σοφάς.

III. 19. Ἀκούσας δὲ Ἀναξαγόρου, κατά τινας, ἀλλὰ καὶ Δάμωνος, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς, μετὰ τὴν ἐκείνου καταδίκην διήκουσεν Ἀρχελάου τοῦ

φυσικοῦ· υὗ καὶ παιδικὰ γενέσθαι φησὶν Ἀριστόξενος.

IV. Δοῦρις δὲ καὶ δουλεῦσαι αὐτὸν καὶ ἐργάσασθαι λίθους. Εἶναί τε αὐτοῦ καὶ τὰς ἐν ἀκροπόλει Χάριτας ἔνιοί φασιν, ἐνδεδυμένας οὔσας. Ὅθεν καὶ Τίμωνα ἐν τοῖς Σίλλοις εἰπεῖν,

Ἐκ δ' ἄρα τῶν ἀπέκλινε λιθοξόος, ἐννομολέσχης,
Ἑλλήνων ἐπαοιδὸς, ἀκριβολόγους ἀποφήνας,
Μυκτὴρ, ῥητορύμυκτος, ὑπατικὸς, εἰρωνευτής.

V. Ἦν γὰρ καὶ ἐν τοῖς ῥητορικοῖς δεινὸς, ὥς φησι καὶ Ἰδομενεύς. Ἀλλὰ καὶ οἱ τριάκοντα αὐτὸν ἐκώλυσαν τέχνας διδάσκειν λόγων, ὥς φησι Ξενοφῶν. 20. Καὶ Ἀριστοφάνης αὐτὸν κωμῳδεῖ, ὡς τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιοῦντα. Καὶ γὰρ πρῶτος (ὥς φησι καὶ Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ) μετὰ τοῦ μαθητοῦ Αἰσχίνου ῥητορεύειν ἐδίδαξε. Λέγει δὲ τοῦτο καὶ Ἰδομενεὺς ἐν τοῖς περὶ τῶν Σωκρατικῶν. Καὶ πρῶτος περὶ βίου διελέχθη· καὶ πρῶτος φιλοσόφων καταδικασθεὶς ἐτελεύτα. Φησὶ δ' αὐτὸν Ἀριστόξενος ὁ Σπινθάρου καὶ χρηματίσασθαι· τιθέντα γοῦν, τὸ βαλλόμενον κέρμα ἀθροίζειν· εἶτ' ἀναλώσαντα, πάλιν τιθέναι. Κρίτωνα δ' ἀναστῆσαι αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἐργαστηρίου, καὶ παιδεῦσαι, τῆς κατὰ ψυχὴν χάριτος ἐρασθέντα, Δημήτριός φησιν ὁ Βυζάντιος.

VI. 21. Γνόντα δὲ τὴν φυσικὴν θεωρίαν μηδὲν εἶναι πρὸς ἡμᾶς, τὰ ἠθικὰ φιλοσοφεῖν ἄρξαι ἐπί τε τῶν ἐργαστηρίων καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ· κἀκεῖνα δὲ φάσκειν ζητεῖν,

Ὅ, τι τοι ἐν μεγάροισι κακόν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται.

Πολλάκις δὲ βιαιότερον ἐν ταῖς ζητήσεσι διαλεγόμενον, κονδυλίζεσθαι καὶ παρατίλλεσθαι, τὸ πλέον τε γελᾶσθαι καταφρονούμενον· καὶ πάντα ταῦτα φέρειν ἀνεξικάκως. Ὅθεν καὶ λακτισθέντα, ἐπειδὴ ἠνέσχετο, τινὸς θαυμάσαντος, εἰπεῖν, Εἰ δέ με ὄνος ἐλάκτισε, δίκην ἂν αὐτῷ ἐλάγχανον; Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Δημήτριος.

VII. 22. *Ἀποδημίας δὲ οὐκ ἐδεήθη, καθάπερ οἱ πλείους, πλὴν εἰ μὴ στρατεύεσθαι ἔδει. Τὸ δὲ λοιπὸν αὐτόθι μένων, φιλονεικότερον συνεζήτει τοῖς προσδιαλεγομένοις, οὐχ ὥστε ἀφελέσθαι τὴν δόξαν αὐτούς, ἀλλ' ὥστε τὸ ἀληθὲς ἐκμαθεῖν πειρᾶσθαι. Φασὶ δ' Εὐριπίδην αὐτῷ δόντα τοῦ Ἡρακλείτου σύγγραμμα, ἔρεσθαι, Τί δοκεῖ; Τὸν δὲ φάναι, Ἃ μὲν συνῆκα, γενναῖα· οἶμαι δὲ, καὶ ἃ μὴ συνῆκα· πλὴν Δηλίου γέ τινος δεῖται κολυμβητοῦ. Ἐπεμελεῖτο δὲ καὶ σωμασκίας, καὶ ἦν εὐέκτης. Ἐστρατεύσατο γοῦν εἰς Ἀμφίπολιν· καὶ Ξενοφῶντα ἀφ' ἵππου πεσόντα ἐν τῇ κατὰ Δήλιον μάχῃ, διέσωσεν ὑπολαβών·* 23. *ὅτε καὶ πάντων φευγόντων Ἀθηναίων, αὐτὸς ἠρέμα ἀνεχώρει, παρεπιστρεφόμενος ἡσυχῇ, καὶ τηρῶν ἀμύνασθαι, εἴ τις οἱ ἐπέλθοι. Ἐστρατεύσατο δὲ καὶ εἰς Ποτίδαιαν διὰ θαλάττης· πεζῇ γὰρ οὐκ ἐνῆν, τοῦ πολέμου κωλύοντος. Ὅτε καὶ μεῖναι νυκτὸς ὅλης ἐφ' ἑνὸς σχήματος αὐτόν φασι, καὶ ἀριστεύσαντα αὐτόθι παρηχωρῆσαι Ἀλκιβιάδῃ τοῦ ἀριστείου, οὗ καὶ ἐραυσθῆναί φησιν αὐτὸν Ἀρίστιππος ἐν τετάρτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς. Ἴων δὲ ὁ Χῖος, καὶ νέον ὄντα εἰς Σάμον σὺν Ἀρχελάῳ ἀποδημῆσαι. Καὶ Πυθῶδε ἐλθεῖν,*

Ἀριστοτέλης φησίν. Ἀλλὰ καὶ εἰς Ἰσθμὸν, ὡς Φαβωρῖνος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων.

VIII. 24. Ἦν δὲ καὶ ἰσχυρογνώμων καὶ δημοκρατικὸς, ὡς δῆλον ἔκ τε τοῦ μὴ εἶξαι τοῖς περὶ Κριτίαν, κελεύουσι Λέοντα τὸν Σαλαμίνιον, πλούσιον ἄνδρα, ἀγαγεῖν πρὸς αὐτοὺς, ὥστε ἀπολέσθαι· ἀλλὰ καὶ μόνος ἀποψηφίσασθαι τῶν δέκα στρατηγῶν. Καὶ ἑνὸν αὐτῷ ἀποδρᾶναι τῆς εἱρκτῆς, μὴ ἐθελῆσαι· τοῖς τε κλαίουσιν αὐτὸν ἐπιπλῆξαι, καὶ τοὺς καλλίστους λόγους ἐκείνους δεδεμένον διαθέσθαι. Αὐτάρκης τε ἦν καὶ σεμνός.

IX. Καί ποτε Ἀλκιβιάδου (καθά φησι Παμφίλη ἐν τῷ ἑβδόμῳ τῶν ὑπομνημάτων) διδόντος αὐτῷ χώραν μεγάλην ἵνα οἰκοδομήσηται οἰκίαν, φάναι, Καὶ εἰ ὑποδημάτων ἔδει, βύρσαν μοι ἐδίδους, ἵν' ἐμαυτῷ ὑποδήματα ποιησαίμην; καὶ καταγέλαστος ἂν ἦν λαβών. 25. Πολλάκις δ' ἀφορῶν εἰς τὰ πλήθη τῶν πιπρασκομένων, ἔλεγε πρὸς αὑτὸν, Πόσων ἐγὼ χρείαν οὐκ ἔχω; Καὶ συνεχὲς ἐκεῖνα ἀνεφθέγγετο τὰ ἰαμβεῖα,

Τὰ δ' ἀργυρώματ' ἐστὶν, ἢ τε πορφύρα,
Εἰς τοὺς τραγῳδοὺς χρήσιμ', οὐκ εἰς τὸν βίον.

Ὑπερεφρόνησε δὲ καὶ Ἀρχελάου τοῦ Μακεδόνος, καὶ Σκώπα τοῦ Κρανωνίου, καὶ Εὐρυλόχου τοῦ Λαρισσαίου, μήτε χρήματα προσέμενος αὐτῶν, μήτε παρ' αὐτοὺς ἀπελθών. Εὐτακτός τε ἦν τὴν δίαιταν οὕτως, ὥστε πολλάκις Ἀθήνηαι λοιμῶν γενομένων μόνος οὐκ ἐνόσησε.

X. Φησὶ δ' Ἀριστοτέλης, δύο γυναῖκας αὐτὸν ἀγαγέσθαι· προτέραν μὲν Ξανθίππην, ἐξ ἧς αὐτῷ

γενέσθαι Λαμπροκλέα. Δευτέραν δὲ, Μυρτώ, τὴν Ἀριστείδου τοῦ δικαίου θυγατέρα, ἣν καὶ ἄπροικον λαβεῖν· ἐξ ἧς γενέσθαι Σωφρονίσκον καὶ Μνέξενον. Οἱ δὲ πρωτέραν γῆμαι τὴν Μυρτὼ φασιν· ἔνιοι δὲ, καὶ ἀμφοτέρας ἔχειν ὁμοῦ. Ὧν ἐστι Σάτυρός τε καὶ Ἱερώνυμος ὁ Ῥόδιος. Φασὶ γὰρ, βουληθέντας Ἀθηναίους, διὰ τὸ λειπανδρεῖν, συναυξῆσαι τὸ πλῆθος, ψηφίσασθαι, Γαμεῖν μὲν ἀστὴν μίαν, παιδοποιεῖσθαι δὲ καὶ ἐξ ἑτέρας· ὅθεν τοῦτο ποιῆσαι καὶ Σωκράτην.

XI. Ἦν δ' ἱκανὸς καὶ τῶν σκωπτόντων αὐτὸν ὑπερορᾷν. 27. Καὶ ἐσεμνύνετο ἐπὶ τῇ εὐτελείᾳ. Μισθὸν τε οὐδένα εἰσεπράξατο. Καὶ ἔλεγεν, ἡδιστα ἐσθίων, ἥκιστα ὄψου προσδεῖσθαι· καὶ ἥδιστα πίνων, ἥκιστα τὸ μὴ παρὸν παρὸν ἀναμένειν· καὶ ἐλαχίστων δεόμενος, ἔγγιστα εἶναι θεῶν. Τοῦτο δ' ἐνέστι καὶ παρὰ τῶν κωμῳδοποιῶν λαβεῖν, οἳ λανθάνουαιν ἑαυτοὺς, δι' ὧν σκώπτουσιν, ἐπαινοῦντες αὐτόν. Ἀριστοφάνης μὲν οὕτως,

Ὦ τῆς μεγάλης ἐπιθυμήσας σοφίας, ἄνθρωπε, δικαίως,
Ὡς εὐδαίμων παρ' Ἀθηναίοις καὶ τοῖς ἄλλοισι διαζῇς.

εἶτα,

Μνήμων καὶ φρονιστὴς, καὶ τὸ ταλαίπωρον ἔνεστιν
Ἐν τῇ γνώμῃ, κοὐκ ἔτι κάμνεις, οὔθ' ἑστὼς, ὁπότε βαδίζων,
Οὔτ' αὖ ῥιγῶν ἄχθηλίαν, οὔτ' ἀριστᾶν ἐπιθυμεῖς,
Οἴνου τ' ἀπέχῃ καὶ ἀδδηφαγίας, καὶ τῶν ἄλλων ἀνονήτων.

28. Ἀμειψίας δ' ἐν Τρίβωνι παράγων αὐτόν φησιν οὕτως,

Σώκρατες, ἀνδρῶν βέλτιστ' ὀλίγων, πολλῶν δὲ ματαιότατ', ἥκεις
Καὶ σὺ πρὸς ἡμᾶς, καρτερικός τ' εἶ. Πόθεν ἄν σοι χλαῖνα γένοιτο;
Τουτὶ τὸ κακὸν τῶν σκυτοτόμων κατ' ἐπήρειαν γεγένηται.

Οὗτος μέντοι πεινῶν οὕτως, οὐ πώποτ' ἔτλη κολακεῦσαι. Τοῦτο δ' αὐτοῦ τὸ ὑπεροπτικὸν καὶ μεγαλόφρον ἐμφαίνει καὶ Ἀριστοφάνης, λέγων οὕτως,

Ὅτι βρενθύῃ τ' ἐν ταῖς ὁδοῖς, καὶ τὼ ὀφθαλμὼ παραβάλλεις,
Κἀνυποδητεῖς, κακὰ πόλλ' ἀνέχῃ, καὶ ἐν ἡμῖν σεμνοπροσωπεῖς.

Καί τοι ἐνίοτε πρὸς τοὺς καιροὺς ἁρμοττόμενος, καὶ λαμπρὰ ἠμπίσχετο· καθάπερ ἐν τῷ Πλάτωνος συμποσίῳ παρ' Ἀγάθωνα βαδίζων.

XII. 29. Ἱκανὸς δ' ἀμφότερα ἦν καὶ προτρέψαι καὶ ἀποτρέψαι. Ὥσπερ τὸν Θεαίτητον, περὶ ἐπιστήμης διαλεχθεὶς, ἔνθεον ἀπέπεμψε, καθὰ καὶ Πλάτων φησίν. Εὐθύφρονα δὲ τῷ πατρὶ γραψάμενον ξενίας δίκην, περὶ οὐσίου τινὰ διαλεχθεὶς ἀπήγαγε. Καὶ τὸν Λύσιν δὲ ἠθικώτατον ἐποίησε προτρέψας. Ἦν γὰρ ἱκανὸς ἀπὸ τῶν πραγμάτων τοὺς λόγους εὑρίσκειν. Ἐνέτρεψε δὲ καὶ Λιμπροκλέα τὸν υἱὸν τῇ μητρὶ ἀγριαινόμενον, ὥς που καὶ Ξενοφῶν εἴρηκε. Καὶ Γλαύκωνα μὲν τὸν Πλάτωνος ἀδελφὸν θέλοντα πολιτεύεσθαι, ἀπέστησε, διὰ τὸ ἀπείρως ἔχειν, ὥς φησιν ὁ Ξενοφῶν· Χαρμίδην δὲ τούναντίον

ἐπέστησεν, οἰκείως ἔχοντα. 30. Ἐπῆρε δὲ καὶ εἰς φρόνημα Ἰφικράτην τὸν στρατηγὸν, δείξας αὐτῷ τοῦ κουρέως Μίδου ἀλεκτρυόνας ἀντίον τῶν Καλλίου πτερυξαμένους. Καὶ αὐτὸν Γλαυκωνίδης ἠξίου τῇ πόλει περιποιεῖν, καθάπερ φασιανὸν ὄρνιν, ἢ ταώ. Ἔλεγε δὲ ὡς θαῦμα, τὰ μὲν ἕκαστον εἰπεῖν ἂν ῥᾳδίως ὅσα ἔχοι, φίλους δ' οὐκ ἂν ὀνομάσαι ὁπόσους κέκτηται· οὕτως ὀλιγώρως ἔχειν περὶ αὐτούς. Ὁρῶν δ' Εὐκλείδην ἐσπουδακότα περὶ τοὺς ἐριστικοὺς λόγους, Ὦ Εὐκλείδη ἔφη, σοφισταῖς μὲν δυνήσῃ χρῆσθαι, ἀνθρώποις δὲ οὐδαμῶς. Ἄχρηστον γὰρ ᾠετο εἶναι τὴν περὶ ταῦτα αἰσχρολογίαν, ὡς καὶ Πλάτων ἐν Εὐθυδήμῳ φησί.

XIII. 31. Χαρμίδου τε οἰκέτας αὐτῷ διδόντος, ἵν' ἀπ' αὐτῶν προσοδεύοιτο, οὐχ εἵλετο· καὶ τὸ κάλλος ὑπερεῖδεν Ἀλκιβιάδου, κατά τινας.

XIV. Καὶ ἐπῄνει σχολὴν, ὡς κάλλιστον κτημάτων, καθά καὶ Ξενοφῶν ἐν συμποσίῳ φησίν. Ἔλεγε δὲ καὶ ἓν μόνον ἀγαθὸν εἶναι, τὴν ἐπιστήμην· καὶ ἓν μόνον κακὸν, τὴν ἀμαθίαν. Πλοῦτον δὲ καὶ εὐγένειαν οὐδὲν σεμνὸν ἔχειν· πᾶν δὲ τοὐναντίον κακόν. Εἰπόντος γοῦν τινος αὐτῷ ὡς εἴη Ἀντισθένης μητρὸς Θρᾴττης, Σὺ δ' ὤου, ἔφη, οὕτως ἂν γενναῖον ἐκ δυοῖν Ἀθηναίοιν γενέσθαι; Φαίδωνα δὲ διὰ αἰχμαλωσίαν ἐπ' οἰκήματος καθήμενον προσέταξε Κρίτωνι λυτρώσασθαι, καὶ φιλόσοφον ἀπεργάσατο.

XV. 32. Ἀλλὰ καὶ λυρίζειν ἐμάνθανεν, ὅτε καιρός· μηδὲν λέγων ἄτοπον εἶναι, ἃ τις μὴ οἶδεν ἐκμανθάνειν. Ἔτι τε ὠρχεῖτο συνεχὲς, τῇ τοῦ σώματος εὐεξίᾳ λυσιτελεῖν ἡγούμενος τὴν τοιαύτην γυμνασίαν, ὡς καὶ Ξενοφῶν ἐν συμποσίῳ φησίν.

XVI. Ἔλεγε δὲ καὶ προσημαίνειν τὸ δαιμόνιον τὰ μέλλοντα αὐτῷ. Τό, τε εὖ ἄρχεσθαι, μικρὸν μὲν μὴ εἶναι, παρὰ μικρὸν δέ. Καὶ εἰδέναι μὲν μηδέν, πλὴν αὐτὸ τοῦτο εἰδέναι. Τούς τε τὰ ὥρια πολλοῦ ἐωνημένους, ἀπογινώσκειν ἔλεγεν εἰς τὰς ὥρας ἐλθεῖν. Καί ποτε ἐρωτηθεὶς, τίς ἀρετὴ νέου; Τὸ μηδὲν ἄγαν, εἶπεν. Ἔφασκέ τε δεῖν γεωμετρεῖν, μέχρι ἄν τις μέτρῳ δύνηται γῆν τε παραλαβεῖν καὶ παραδοῦναι. 33. Εὐριπίδου δ' ἐν τῇ Αὐγῇ εἰπόντος περὶ ἀρετῆς,

Κράτιστον εἰκῇ ταῦτ' ἐᾶν ἀφειμένα,
ὑναστὰς ἐξῆλθε· φήσας, γελοῖον εἶναι, ἀνδράποδον μὲν μὴ εὑρισκόμενον, ἀξιοῦν ζητεῖν· ἀρετὴν δ' οὕτω ἐᾶν ἀπολωλέναι. Ἐρωτηθεὶς, πότερον γῆμαι ἢ μή; ἔφη, Ὅ ἂν αὐτῶν ποιήσῃς, μεταγνώσῃ. Ἔλεγέ τε θαυμάζειν τῶν τὰς λιθίνους εἰκόνας κατασκευαζομένων, τοῦ μὲν λίθου προνοεῖν, ὡς ὁμοιότατος ἔσται· αὑτῶν δ' ἀμελεῖν, ὡς μὴ ὁμοίους τῷ λίθῳ φαίνεσθαι· ἠξίου δὲ καὶ τοὺς νέους συνεχῶς κατοπτρίζεσθαι, ἵν' εἰ μὲν καλοὶ εἶεν, ἄξιοι γίγνοιντο· εἰ δ' αἰσχροὶ, παιδείᾳ τὴν δυσειδειαν ἐπικαλύπτοιεν. 34. Καλέσας ἐπὶ δεῖπνον πλουσίους, καὶ τῆς Ξανθίππης αἰδουμένης, ἔφη, Θαῤῥεῖ· εἰ μὲν γὰρ εἶεν μέτριοι, συμπεριενεχθεῖεν ἄν· εἰ δὲ φαῦλοι, ἡμῖν αὐτῶν οὐδὲν μελήσει. Ἔλεγε, τοὺς μὲν ἄλλους ἀνθρώπους ζῆν, ἵν' ἐσθίοιεν· αὐτὸν δὲ ἐσθίειν, ἵνα ζώῃ. Πρὸς τὸ οὐκ ἀξιόλογον πλῆθος ἔφασκεν, ὅμοιον εἶ τις τετράδραχμον ἓν ἀποδοκιμάζων, τὸν ἐκ τῶν τοιούτων σωρὸν ὡς δόκιμον ἀποδέχοιτο. Αἰσχίνου δὲ εἰπόντος, Πένης εἰμὶ καὶ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἔχω, δίδωμι δέ σοι ἐμαυτόν· Ἆρ' οὖν, εἶπεν, οὐκ αἰσθάνῃ τὰ μέγιστά μοι διδούς;

Πρὸς τὸν ἀποδυσπετοῦντα ἐπὶ τῷ παροράσθαι, ὁπότε ἐπανέστησαν οἱ τριάκοντα, Ἆρα, ἔφη, μή τι σοι μεταμέλει; 35. Πρὸς τὸν εἰπόντα, Θάνατόν σου κατέγνωσαν Ἀθηναῖοι. Κἀκείνων, φησὶν, ἡ φύσις. Οἱ δὲ τοῦτ' Ἀναξαγόραν φασὶν εἰπεῖν. Τῆς γυναικὸς εἰπούσης, Ἀδίκως ἀποθνήσκεις, Σὺ δὲ, ἔφη, δικαίως ἐβούλου; Ὄναρ δόξας τινὰ αὐτῷ λέγειν,

Ἥματί κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἱκοιο·

πρὸς Αἰσχίνην ἔφη, Εἰς τρίτην ἀποθανοῦμαι. Μέλλοντί τε αὐτῷ τὸ κώνειον πίεσθαι, Ἀπολλόδωρος ἱμάτιον ἐδίδου καλὸν, ἵν' ἐν ἐκείνῳ ἐναποθάνῃ· καὶ ὃς, Τί δ', ἔφη, τὸ ἐμὸν ἱμάτιον ἐμβιῶναι μὲν ἐπιτήδειον, ἐναποθανεῖν δὲ οὐχί; Πρὸς τὸν εἰπόντα, Κακῶς ὁ δεῖνά σε λέγει· Καλῶς γὰρ, ἔφη, λέγειν οὐκ ἔμαθε. 36. Στρέψαντος Ἀντισθένους τὸ διερρωγὸς τοῦ τρίβωνος εἰς τοὐμφανές, Ὁρῶ σου, ἔφη, διὰ τοῦ τρίβωνος τὴν κενοδοξίαν. Πρὸς τὸν εἰπόντα, Οὐ σοὶ λοιδορεῖται ὁ δεῖνα; Οὐχὶ, ἔφη· ἐμοὶ γὰρ οὐ πρόσεστι ταῦτα. Ἔλεγε δὲ τοῖς κωμικοῖς δεῖν ἐπιτηδες ἑαυτὸν διδόναι. Εἰ μὲν γάρ τι τῶν προσόντων λέξειαν, διορθώσονται· εἰ δ' οὔ, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς.

XVII. Πρὸς Ξανθίππην, πρότερον μὲν λοιδοροῦσαν, ὕστερον δὲ καὶ περιχέασαν αὐτῷ, Οὐκ ἔλεγον, εἶπεν, ὅτι Ξανθίππη βροντῶσα, καὶ ὕδωρ ποιήσει; Πρὸς Ἀλκιβιάδην εἰπόντα, οὐκ ἀνεκτὴ ἡ Ξανθίππη λοιδοροῦσα, Ἀλλ' ἔγωγ', ἔφη, συνείθισμαι, καθαπερεὶ καὶ τροχηλέας ἀκούων συνεχές. Καὶ σὺ μέν, εἶπε, χηνῶν βοώντων ἀνέχῃ. 37. Τοῦ δὲ εἰπόντος, Ἀλλά μοι ὠὰ καὶ νεοττοὺς τίκτουσι· Κἀμοὶ, φησὶ, Ξανθίππη παιδία γεννᾷ. Ποτὲ αὐτῆς ἐν ἀγορᾷ καὶ

θοιμάτιον περιελομένης, συνεβούλευον οἱ γνώριμοι χερσὶν ἀμύνασθαι· Νὴ Δί', εἶπεν, ἵν' ἡμῶν πυκτευόντων, ἕκαστος ὑμῶν λέγοι, εὖ Σώκρατες, εὖ Ξανθίππη. Ἔλεγε συνεῖναι τραχείᾳ γυναικὶ, καθάπερ οἱ ἱππικοὶ θυμοειδέσιν ἵπποις. Ἀλλ' ὡς ἐκεῖνοι, φησὶ, τούτων κρατήσαντες, ῥᾳδίως τῶν ἄλλων περιγίνονται, οὕτω κἀγὼ Ξανθίππῃ χρώμενος, τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις συμπεριενεχθήσομαι.

XVIII. Ταῦτα δὴ καὶ τοιαῦτα λέγων καὶ πράττων, πρὸς τῆς Πυθίας ἐμαρτυρήθη, Χαιροφῶντι ἀνελούσης ἐκεῖνο δὴ τὸ περιφερόμενον,

Ἀνδρῶν ἁπάντων Σωκράτης σοφώτατος.

38. Ἀφ' οὗ δὴ καὶ ἐφθονήθη μάλιστα. Καὶ δὴ καὶ ὅτι διήλεγχε τοὺς μεγαλοφρονοῦντας ἐφ' ἑαυτοῖς, ὡς ἀνοήτους, καθάπερ Μέλιτον καὶ Ἄνυτον· ὡς καὶ ἐν τῷ Πλάτωνός ἐστι Μένωνι. Οὗτος γὰρ οὐ φέρων τὸν ὑπὸ Σωκράτους χλευασμὸν, πρῶτον μὲν ἐπῆλειψεν αὐτῷ τοὺς περὶ Ἀριστοφάνην· ἔπειτα καὶ Μέλιτον συνέπεισεν ἀπενέγκασθαι κατ' αὐτοῦ γραφὴν ἀσεβείας καὶ τῶν νέων διαφθορᾶς. Ἀπηνέγκατο μὲν οὖν τὴν γραφὴν ὁ Μέλιτος· εἶπε δὲ τὴν δίκην Πολύευκτος, ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ. Συνέγραψε δὲ τὸν λόγον Πολυκράτης ὁ σοφιστὴς, ὥς φησιν Ἑρμιππος· ἢ Ἄνυτος, ὥς τινες. Προητοίμασε δὲ πάντα Λύκων ὁ δημαγωγός. 39. Ἀντισθένης δ' ἐν ταῖς τῶν φιλοσόφων διαδοχαῖς, καὶ Πλάτων ἐν ἀπολογίᾳ, τρεῖς αὐτοῦ κατηγορῆσαί φασιν, Ἄνυτον καὶ Λύκωνα καὶ Μέλιτον· τὸν μὲν Ἄνυτον περὶ τῶν δημιουργῶν καὶ τῶν πολιτικῶν ὀργιζόμενον· τὸν δὲ Λύκωνα, ὑπὲρ τῶν ῥητόρων· καὶ τὸν

Μέλιτον ὑπὲρ τῶν ποιητῶν· οὓς ἅπαντας ὁ Σωκράτης διέσυρε. Φαβωρῖνος δέ φησιν ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων, μὴ εἶναι ἀληθῆ τὸν λόγον τὸν Πολυκράτους. Ἐν αὐτῷ γάρ, φησὶ, μνημονεύει τῶν ὑπὸ Κόνωνος τειχῶν ἀνασταθέντων. Ἃ γέγονεν ἐν ἔτεσιν ἓξ τῆς Σωκράτους τελευτῆς ὕστερον. Καὶ ἔστιν οὕτως ἔχον.

XIX. 40. Ἡ δ' ἀντωμοσία τῆς δίκης τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον. Ἀνάκειται γὰρ ἔτι καὶ νῦν (φησὶ Φαβωρῖνος ἐν τῷ Μητρῴῳ). Τάδε ἐγράψατο καὶ ἀνθωμολογήσατο Μέλιτος Μελίτου Πιτθεὺς, Σωκράτει Σωφρονίσκου Ἀλωπεκῆθεν. Ἀδικεῖ Σωκράτης, οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσηγούμενος· ἀδικεῖ δὲ καὶ τοὺς νέους διαφθείρων. Τίμημα θάνατος.

XX. Ὁ δ' αὖ φιλόσοφος, Λυσίου γράψαντος ἀπολογίαν αὐτῷ, διαγνοὺς, ἔφη, Καλὸς μὲν ὁ λόγος, ὦ Λυσία, οὐ μὴν ἁρμόττων ἐμοί. Δηλαδὴ γὰρ ἦν τὸ πλέον δικανικὸς, ἢ ἐμφιλόσοφος. 41. Εἰπόντος δὲ τοῦ Λυσίου, Πῶς, εἰ καλός ἐστιν ὁ λόγος, οὐκ ἂν σοι ἁρμόττοι; ἔφη, Οὐ γὰρ καὶ ἱμάτια καλὰ καὶ ὑποδήματα εἴη ἂν ἐμοὶ ἀνάρμοστα; Κρινομένου δ' αὐτοῦ, φησὶν Ἰοῦστος ὁ Τιβεριεὺς ἐν τῷ στέμματι, Πλάτωνα ἀναβῆναι ἐπὶ τὸ βῆμα, καὶ εἰπεῖν, Νεώτατος ὢν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἐπὶ τὸ βῆμα ἀναβάντων· τοὺς δικαστὰς ἐκβοῆσαι, Καταβάντων, τουτέστι καταβῆθι.

XXI. Ὅτ' οὖν κατεδικάσθη, διακοσίαις ὀγδηκονταμιᾷ πλείοσι ψήφοις τῶν ἀπολυουσῶν· καὶ τιμωμένων τῶν δικαστῶν, τί χρὴ παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀπο-

τίσαι; πέντε καὶ εἴκοσιν ἔφη δραχμὰς ἀποτίσειν. Εὐβουλίδης μὲν γάρ φησιν, ἑπατὸν ὁμολογῆσαι. 42. Θορυβησάντων δὲ τῶν δικαστῶν, Ἕνεκα μέν, εἶπε, τῶν ἐμοὶ διαπεπραγμένων τιμῶμαι τὴν δίκην τῆς ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως. Καὶ οἱ θάνατον αὐτοῦ κατέγνωσαν, προσθέντες ἄλλας ψήφους ὀγδοήκοντα. Καὶ δεθεὶς, μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας ἔπιε τὸ κώνειον, πολλὰ καλὰ κἀγαθὰ διαλεχθείς, ἃ Πλάτων ἐν τῷ Φαίδωνί φησιν.

XXII. Ἀλλὰ καὶ παιᾶνα κατά τινας ἐποίησεν, οὗ ἡ ἀρχή·

Δήλι' Ἄπολλον, χαῖρε, καὶ Ἄρτεμι, παῖδε κλεεινώ.

Διονυσόδωρος δέ φησι, μὴ εἶναι αὐτοῦ τὸν παιᾶνα. Ἐποίησε δὲ καὶ μῦθον Αἰσώπειον, οὐ πάνυ ἐπιτετευγμένως, οὗ ἡ ἀρχή·

Αἴσωπος ποτ' ἔλεξε Κορίνθιον ἄστυ νέμουσι,
Μὴ κρίνειν ἀρετὴν λαοδίκῳ σοφίῃ.

XXIII. 43. Ὁ μὲν οὖν ἐξ ἀνθρώπων ἦν. Ἀθηναῖοι δ' εὐθὺς μετέγνωσαν, ὥστε κλεῖσαι καὶ παλαίστρας καὶ γυμνάσια. Καὶ τοὺς μὲν ἐφυγάδευσαν· Μελίτου δὲ θάνατον κατέγνωσαν. Σωκράτη δὲ χαλκῆς εἰκόνος ἐτιμήσαντο, ἣν ἔθεσαν ἐν τῷ πομπείῳ, Λυσίππου ταύτην ἐργασαμένου. Ἄνυτόν τε ἐπιδημήσαντα αὐθημερὸν ἐξεκήρυξαν Ἡρακλεῶται. Οὐ μόνον δὲ ἐπὶ Σωκράτους Ἀθηναῖοι πεπόνθασι τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλείστων ὅσων. Καὶ γὰρ Ὅμηρον (καθά φησιν Ἡρακλείδης) πεντήκοντα δραχμαῖς, ὡς μαινόμενον, ἐτίμησαν· καὶ Τυρταῖον παρακόπτειν ἔλεγον, καὶ Ἀστυδάμαντα πρῶτον τῶν περὶ Αἰσχύλον

ἐτίμησαν εἰκόνι χαλκῇ. 44. Εὐριπίδης δὲ καὶ ὀνειδίζει αὐτοῖς ἐν τῷ Παλαμήδει, λέγων,

Ἐκάνετ' ἐκάνετε τὰν πάνσοφον
Τὰν οὐδὲν ἀλγύνουσαν ἀηδόνα μοῦσαν.

Καὶ τάδε μὲν ὧδε. Φιλόχωρος δέ φησι, προτελευτῆσαι τὸν Εὐριπίδην τοῦ Σωκράτους. Ἐγεννήθη δὲ (καθά φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς χρονικοῖς) ἐπὶ Ἀφεψίωνος, ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς ἑβδομηκοστῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος, Θαργηλιῶνος ἕκτῳ, ὅτε καθαίρουσι τὴν πόλιν Ἀθηναῖοι, καὶ τὴν Ἄρτεμιν γενέσθαι Δήλιοί φασιν. Ἐτελεύτησε δὲ τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ἐνενηκοστῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος, γεγονὼς ἐτῶν ἑβδομήκοντα. Καὶ ταῦτά φησι καὶ Δημήτριος ὁ Φαληρεύς. 45. Ἔνιοι γὰρ ἑξήκοντα ἐτῶν τελευτῆσαι αὐτόν φασιν.

XXIV. Ἀμφότεροι δὲ ἤκουσαν Ἀναξαγόρου, καὶ οὗτος καὶ Εὐριπίδης, ὃς καὶ τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ἑβδομηκοστῆς πέμπτης Ὀλυμπιάδος ἐγεννήθη ἐπὶ Καλλιάδου. Δοκεῖ δέ μοι καὶ περὶ τῶν φυσικῶν ὁ Σωκράτης διειλέχθαι. Ὅπου γε καὶ περὶ προνοίας τινὰ διαλέγεται, καθά φησι καὶ Ξενοφῶν, καί τοι περὶ μόνων τῶν ἠθικῶν ποιεῖσθαι τοὺς λόγους αὐτὸν εἰπών. Ἀλλὰ καὶ Πλάτων ἐν τῇ ἀπολογίᾳ μνησθεὶς Ἀναξιμένους καὶ ἄλλων φυσικῶν, ἃ Σωκράτης ἀρνεῖται, περὶ τούτων αὐτὸς λέγει, καίπερ ἀνατιθεὶς πάντα Σωκράτει. Φησὶ δ' Ἀριστοτέλης, μάγον τινὰ ἐλθόντα ἐκ Συρίας εἰς Ἀθήνας, τά τε ἄλλα καταγνῶναι τοῦ Σωκράτους, καὶ δὴ καὶ βίαιον ἔσεσθαι τὴν τελευτὴν αὐτῷ. 46. Ἔστι δὲ καὶ ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτω·

Πίνε νυν ἐν Διὸς ὤν, ὦ Σώκρατες. Ἦ σε γὰρ ὄντως
Καὶ σοφὸν εἶπε θεὸς, καὶ θεὸς ἡ σοφίη.
Πρὸς γὰρ Ἀθηναίων κώνειον ἁπλῶς μὲν ἐδέξω,
Αὐτοὶ δ' ἐξέπιον τοῦτο τεῷ στόματι.

XXV. *Τούτῳ τὶς, καθά φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τρίτῳ περὶ ποιητικῆς, ἐφιλονείκει Ἀντιόλοχος Λήμνιος, καὶ Ἀντιφῶν ὁ τερατοσκόπος, ὡς Πυθαγόρᾳ Κύδων καὶ Ὀνάτας· καὶ Σάγαρις Ὁμήρῳ ζῶντι, ἀποθανόντι δὲ Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος· καὶ Κέρκωψ Ἡσιόδῳ ζῶντι, τελευτήσαντι δὲ ὁ προειρημένος Ξενοφάνης· καὶ Πινδάρῳ Ἀμφιμένης ὁ Κῷος· Θάλητι δὲ Φερεκύδης, καὶ Βίαντι Σάλαρος Πριηνεύς· Πιττακῷ Ἀντιμενίδας καὶ Ἀλκαῖος, Ἀναξαγόρᾳ Σωσίβιος, καὶ Σιμωνίδῃ Τιμοκρέων.*

XXVI. 47. *Τῶν δὲ διαδεξαμένων αὐτὸν, τῶν λεγομένων Σωκρατικῶν, οἱ κορυφαιότατοι μὲν Πλάτων, Ξενοφῶν, Ἀντισθένης. Τῶν δὲ φερομένων δέκα οἱ διασημότατοι τέσσαρες, Αἰσχίνης, Φαίδων, Εὐκλείδης, Ἀρίστιππος. Λεκτέον δὲ πρῶτον περὶ Ξενοφῶντος· εἶτα περὶ Ἀντισθένους ἐν τοῖς κυνικοῖς· ἔπειτα περὶ τῶν Σωκρατικῶν, εἶθ' οὕτω περὶ Πλάτωνος· ἐπεὶ κατάρχει τῶν δέκα αἱρέσεων, καὶ τὴν πρώτην Ἀκαδημίαν αὐτὸς συνεστήσατο. Ἡ μὲν οὖν ἀκολουθία τοῦτον ἐχέτω τὸν τρόπον.*

XXVII. *Γέγονε δὲ Σωκράτης καὶ ἕτερος, ἱστορικὸς, περιήγησιν Ἄργους γεγραφώς· καὶ ἄλλος, περιπατητικὸς, Βιθυνός· καὶ ἕτερος, ἐπιγραμμάτων ποιητὴς· καὶ ὁ Κῷος, ἐπικλήσεις θεῶν γεγραφώς.*

CAPUT VI.

XENOPHON.

I. 48. *Ξενοφῶν, Γρύλλου μὲν ἦν υἱὸς, Ἀθηναῖος, τὸν δῆμον Ἐρχιεύς· αἰδήμων δὲ καὶ εὐειδέστατος εἰς ὑπερβολήν.*

II. *Τοῦτον ἐν στενωπῷ φασιν ἀπαντήσαντα Σωκράτει, διατεῖναι τὴν βακτηρίαν καὶ κωλύειν παριέναι, πυνθανόμενον ποῖ πιπράσκοιτο τῶν προσφερομένων ἕκαστον· ἀποκριναμένου δὲ πάλιν πυθέσθαι, Ποῦ δὲ καλοὶ κἀγαθοὶ γίνονται ἄνθρωποι; ἀπορήσαντος δὲ, Ἔπου τοίνυν, φάναι, καὶ μάνθανε. Καὶ τοὐντεῦθεν ἀκροατὴς Σωκράτους ἦν.*

III. *Καὶ πρῶτος ὑπουημειωσάμενος τὰ λεγόμενα, εἰς ἀνθρώπους ἤγαγεν, ἀπομνημονεύματα ἐπιγράψας. Ἀλλὰ καὶ ἱστορίαν φιλοσόφων πρῶτος ἔγραψε.*

IV. *Καὶ αὐτόν φησιν Ἀρίστιππος, ἐν τετάρτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς, ἐρασθῆναι Κλεινίου· πρὸς ὃν καὶ ταῦτα εἰπεῖν·* 49. *Νῦν γὰρ ἐγὼ Κλεινίαν ἥδιον μὲν θεῶμαι ἢ τἄλλα πάντα ἐν ἀνθρώποις καλά. Τυφλὸς δὲ τῶν ἄλλων πάντων δεξαίμην ἂν ἢ Κλεινίου ἑνὸς ὄντος γενέσθαι. Ἄχθομαι δὲ καὶ νυκτὶ καὶ ὕπνῳ, ὅτι ἐκεῖνον οὐχ ὁρῶ· ἡμέρᾳ δὲ καὶ ἡλίῳ τὴν μεγίστην χάριν οἶδα, ὅτι μοι Κλεινίαν ἀναφαίνουσι.*

V. *Κύρῳ δὲ φίλος ἐγένετο τοῦτον τὸν τρόπον. Ἦν αὐτῷ συνήθης Πρόξενος ὄνομα, γένος Βοιώτιος, μαθητὴς μὲν Γοργίου τοῦ Λεοντίνου, φίλος δὲ Κύρῳ. Οὗτος ἐν Σάρδεσι διατρίβων παρὰ τῷ Κύρῳ,*

ἔπεμψεν εἰς Ἀθήνας ἐπιστολὴν Ξενοφῶντι, καλῶν αὐτὸν ἵνα γένηται Κύρῳ φίλος· ὁ δὲ τὴν ἐπιστολὴν δεικνύει Σωκράτει, καὶ σύμβουλον ἤρείτο. 50. Καὶ ὃς ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς Δελφοὺς χρησόμενον τῷ Θεῷ. Πείθεται Ξενοφῶν· ἦκει παρὰ τὸν Θεόν· πυνθάνεται, οὐχὶ εἰ χρὴ ἀπιέναι πρὸς Κῦρον, ἀλλ' ὅπως. Ἐφ' ᾧ καὶ Σωκράτης αὐτὸν ἠτιᾶτο μέν, συνεβούλευσε δὲ ἐξελθεῖν. Καὶ ὃς γίνεται παρὰ Κύρῳ, καὶ τοῦ Προξένου φίλος οὐχ ἧττον ἦν αὐτῷ. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα τὰ κατὰ τὴν ἀνάβασιν γενόμενα, καὶ τὴν κάθοδον, ἱκανῶς αὐτὸς ἡμῖν διηγεῖται.

VI. Ἐχθρῶς δὲ διέκειτο πρὸς Μένωνα τὸν Φαρσάλιον περὶ τὸν χρόνον τῆς ἀναβάσεως, τὸν ξεναγόν. Ὅτε καὶ λοιδορῶν αὐτόν φησιν, αὐτοῦ μείζοσι κεχρῆσθαι παιδικοῖς. Ἀλλὰ καὶ Ἀπολλωνίδῃ τινὶ ὀνειδίζει. τετρῆσθαι τὰ ὦτα.

VII. 51. Μετὰ δὲ τήν τε ἀνάβασιν καὶ τὰς ἐν τῷ Πόντῳ συμφορὰς, καὶ τὰς παρασπονδήσεις τὰς Σεύθου τοῦ τῶν Ὀδρυσῶν βασιλέως, ἦκεν εἰς Ἀσίαν πρὸς Ἀγησίλαον τὸν Λακεδαιμονίων βασιλέα, μισθοῦ τοὺς Κύρου στρατιώτας αὐτῷ παρασχών· φίλος τε ἦν εἰς ὑπερβολήν. Παρ' ὃν καιρὸν ἐπὶ Λακωνισμῷ φυγὴν ὑπ' Ἀθηναίων κατεγνώσθη. Γενόμενος δ' ἐν Ἐφέσῳ, καὶ χρυσίον ἔχων, τὸ μὲν ἥμισυ Μεγαβύζῳ δίδωσι τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερεῖ φυλάττειν, ἕως ἂν ἐπανέλθῃ· εἰ δὲ μή, ἄγαλμα ποιησάμενον, ἀναθεῖναι τῇ θεῷ. Τοῦ δὲ ἡμίσεος ἔπεμψεν εἰς Δελφοὺς ἀναθήματα. Ἐντεῦθεν ἦλθεν μετὰ Ἀγησιλάου εἰς τὴν Ἑλλάδα, κεκλημένου εἰς τὸν πρὸς Θηβαίους πόλεμον· καὶ αὐτῷ προξενίαν ἔδοσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι.

VIII. 52. Ἐντεῦθεν ἐάσας τὸν Ἀγησίλαον, ἦλθεν εἰς Σκιλλοῦντα, χωρίον τῆς Ἠλείας, ὀλίγον τῆς πόλεως ἀπέχον. Ἔῤῥιπτο δὲ αὐτῷ καὶ γύναιον, ὄνομα Φιλησία, καθά φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης· καὶ δύο υἱεῖς, Γρύλλος καὶ Διόδωρος, ὥς φησι Δείναρχος ἐν τῷ πρὸς Ξενοφῶντα ἀποστασίου, οἳ καὶ Διόσκουροι ἐπεκαλοῦντο. Ἀφικομένου δὲ τοῦ Μεγαβύζου κατὰ πρόφασιν τῆς πανηγύρεως, κομισάμενος τὰ χρήματα, χωρίον ἐπρίατο, καὶ καθιέρωσε τῇ θεῷ, δι' οὗ ποταμὸς ἔῤῥει Σελινοῦς, ὁμώνυμος τῷ ἐν Ἐφέσῳ· τοὐντεῦθεν διετέλει κυνηγετῶν, καὶ τοὺς φίλους ἑστιῶν, καὶ τὰς ἱστορίας συγγράφων. Φησὶ δ' ὁ Δείναρχος ὅτι καὶ οἰκίαν καὶ ἀγρὸν αὐτῷ ἔδοσαν Λακεδαιμόνιοι. 53. Ἀλλὰ καὶ Φιλοπίδαν τὸν Σπαρτιάτην φασὶν αὐτῷ πέμψαι αὐτόθι δωρεάν, ἀνδράποδα αἰχμάλωτα ἐκ Λαρδάνου· καὶ τὸν διαθέσθαι αὐτὰ ὡς ἐβούλετο. Ἠλείους τε στρατευσαμένους εἰς τὸν Σκιλλοῦντα, καὶ βραδυνόντων Λακεδαιμονίων, ἐξελεῖν τὸ χωρίον.

IX. Ὅτε καὶ τοὺς υἱέας αὐτοῦ εἰς Λέπρεον ὑπεξελθεῖν μετ' ὀλίγων οἰκετῶν, καὶ αὐτὸν Ξενοφῶντα εἰς τὴν Ηλιν πρότερον, εἶτα καὶ εἰς Λέπρεον πρὸς τοὺς παῖδας, κἀκεῖθεν σὺν αὐτοῖς εἰς Κόρινθον διασωθῆναι, καὶ αὐτόθι κατοικῆσαι.

X. Ἐν τούτῳ δὲ ψηφισαμένων Ἀθηναίων βοηθεῖν Λακεδαιμονίοις, ἔπεμψε τοὺς παῖδας εἰς τὰς Ἀθήνας στρατευσομένους ὑπὲρ τῶν Λακεδαιμονίων. 54. Καὶ γὰρ ἐπεπαίδευντο αὐτόθι ἐν τῇ Σπάρτῃ, καθά φησι Διοκλῆς ἐν τοῖς βίοις τῶν φιλοσόφων. Ὁ μὲν οὖν Διόδωρος οὐδὲν ἐπιφανὲς πράξας, ἐκ τῆς μάχης ἀνασώζεται, καὶ αὐτῷ υἱὸς ὁμώνυμος γίνεται

τἀδελφῷ. Ὁ δὲ Γρύλλος τεταγμένος κατὰ τοὺς ἱππέας (ἦν δὲ ἡ μάχη περὶ Μαντίνειαν) ἰσχυρῶς ἀγωνισάμενος ἐτελεύτησεν, ὥς φησιν Ἔφορος ἐν τῇ πέμπτῃ καὶ εἰκοστῇ, Κηφισοδώρου μὲν ἱππαρχοῦντος, Ἡγησίλεω δὲ στρατηγοῦντος. Ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ καὶ Ἐπαμινώνδας ἔπεσε. Τηνικαῦτα δὴ καὶ τὸν Ξενοφῶντα φασὶ θύειν ἐστεμμένον. Ἀπαγγελθέντος δ' αὐτῷ τοῦ θανάτου, ἀποστεφανώσασθαι· ἔπειτα μαθόντα ὅτι γεννικῶς, πάλιν ἐπιθέσθαι τὸν στέφανον. 55. Ἔνιοι δὲ οὐδὲ δακρῦσαι φασὶν αὐτόν, Ἀλλὰ γὰρ, εἰπεῖν, ᾔδειν θνητὸν γεγεννηκώς. Φησὶ δὲ Ἀριστοτέλης, ὅτι ἐγκώμια καὶ ἐπιτάφιον Γρύλλου μυρίοι ὅσοι συγγράψειαν, τὸ μέρος καὶ τῷ πατρὶ χαριζόμενοι. Ἀλλὰ καὶ Ἕρμιππος ἐν τῷ περὶ Θεοφράστου, καὶ Σωκράτη φησὶ Γρύλλου ἐγκώμιον γεγραφέναι. Τίμων δ' ἐπισκώπτει αὐτὸν ἐν τούτοις,

Ἀσθενική τε λόγων δυὰς ἢ τριὰς, ἢ ἔτι πόρσω,
Οἷος Ξεινοφῶν, ἠὲ Αἰσχίνου οὐκ ἐπιπειθὴς
Γράψαι.

XI. Καὶ ὁ μὲν βίος αὐτῷ τοιόσδε. Ἤκμαζε δὲ κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς τετάρτης καὶ ἐνενηκοστῆς Ὀλυμπιάδος, καὶ ἀναβέβηκε σὺν Κύρῳ ἐπὶ ἄρχοντος Ξεναινέτου, ἐνὶ προτέρῳ ἔτει τῆς Σωκράτους τελευτῆς. 56. Κατέστρεψε δὲ (καθά φησι Στησικλείδης ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῇ τῶν ἀρχόντων καὶ Ὀλυμπιονικῶν ἀναγραφῇ) ἔτει πρώτῳ τῆς πέμπτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἐπὶ ἄρχοντος Καλλιδημίδου, ἐφ' οὗ καὶ Φίλιππος ὁ Ἀμύντου Μακεδόνων ἦρξε. Τέθνηκε δὲ ἐν Κορίνθῳ (ὡς φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης) ἤδη δηλαδὴ γηραιὸς ἱκανῶς.

XII. Ἀνὴρ τά τε ἄλλα γενομένος ἀγαθός, καὶ δὴ καὶ φίλιππος καὶ φιλοκύνηγος καὶ τακτικός, ὡς ἐκ τῶν συγγραμμάτων δῆλον· εὐσεβής τε καὶ φιλοθύτης, καὶ ἱερεῖα διαγνῶναι ἱκανός, καὶ Σωκράτη ζηλώσας ἀκριβῶς.

XIII. Συνέγραψε δὲ βιβλία πρὸς τὰ τετταράκοντα, ἄλλων ἄλλως διαιρούντων. 57. Τήν τε ἀνάβασιν, ἧς κατὰ βιβλίον μὲν ἐποίησε προοίμιον, ὅλης δὲ οὔ· καὶ Κύρου παιδείαν, καὶ Ἑλληνικά, καὶ ἀπομνημονεύματα· συμπόσιόν τε, καὶ οἰκονομικόν, καὶ περὶ ἱππικῆς, καὶ κυνηγετικόν, καὶ ἱππαρχικόν, ἀπολογίαν τε Σωκράτους, καὶ περὶ πόρων, καὶ Ἱέρωνα ἢ τυραννικόν, Ἀγησίλαόν τε, καὶ Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων πολιτείαν, ἣν φησιν οὐκ εἶναι Ξενοφῶντος ὁ Μάγνης Δημήτριος. Λέγεται δ' ὅτι καὶ τὰ Θουκυδίδου βιβλία λανθάνοντα ὑφελέσθαι δυνάμενος, αὐτὸς εἰς δόξαν ἤγαγεν.

XIV. Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Ἀττικὴ μοῦσα, γλυκύτητι τῆς ἑρμηνείας· ὅθεν καὶ πρὸς ἀλλήλους ζηλοτύπως εἶχον αὐτός τε καὶ Πλάτων, ὡς ἐν τῷ περὶ Πλάτωνος λέξομεν. 58. Ἔστι δὲ καὶ εἰς τοῦτον ἡμῶν ἐπιγράμματα τοῦτον ἔχοντα τὸν τρόπον,

Οὐ μόνον ἐς Πέρσας ἀνέβη Ξενοφῶν διὰ Κῦρον,
Ἀλλ' ἄνοδον ζητῶν ἐς Διὸς ἥτις ἄγοι.
Παιδείης γὰρ ἔδειξε Κύρου πράγματα δείξας,
Ὡς καλὸν ἡ σοφίη μνήσατο Σωκράτεος·
Ἄλλο, ὡς ἐτελεύτα·
Εἰ καί σε, Ξενοφῶν, Κραναοῦ Κέκροπός τε πολῖται
Φεύγειν κατέγνων, τοῦ φίλου χάριν Κύρου·

Ἀλλὰ Κόρινθος ἔδεκτο φιλόξενος, ἦ σὺ φιληδῶν
Οὕτως ἀρέσκῃ, κεῖθι καὶ μίνειν ἔγνως.

XV. 59. Εὗρον δὲ ἀλλαχόθι ἀκμάσαι αὐτὸν περὶ τὴν ἑνάτην καὶ ὀγδοηκοστὴν Ὀλυμπιάδα, σὺν τοῖς ἄλλοις Σωκρατικοῖς. Καὶ Ἴστρος φησὶν αὐτὸν φυγεῖν κατὰ ψήφισμα Εὐβούλου, καὶ κατελθεῖν κατὰ ψήφισμα τοῦ αὐτοῦ.

XVI. Γεγόναοι δὲ Ξενοφῶντες ἑπτά· πρῶτος αὐτὸς οὗτος· δεύτερος Ἀθηναῖος, ἀδελφὸς Πυθοστράτου, τοῦ τὴν Θησηΐδα πεποιηκότος, γεγραφὼς ἄλλα τε καὶ βίον Ἐπαμινώνδου καὶ Πελοπίδου· τρίτος, ἰατρὸς Κῷος· τέταρτος, ἱστορίαν Ἀννιβαϊκὴν γεγραφώς· πέμπτος, μυθώδη τραπεζίαν πεπραγματευμένος· ἕκτος Πάριος, ἀγαλματοποιός· ἕβδομος, κωμῳδίας ἀρχαίας ποιητής.

CAPUT VII.

AESCHINES.

I. 60. Αἰσχίνης, Χαρίνου τοῦ ἀλλαντοποιοῦ· οἱ δὲ, Λυσανίου, Ἀθηναῖος, ἐκ νέου φιλόπονος. Διὸ καὶ Σωκράτους οὐκ ἀπέστη.

II. Διὸ καὶ ἔλεγε, Μόνος ἡμᾶς οἶδε τιμᾶν ὁ τοῦ ἀλλαντοποιοῦ. Τοῦτον ἔφη Ἰδομενεὺς ἐντῷ δεσμωτηρίῳ συμβουλεῦσαι περὶ τῆς φυγῆς Σωκράτει, καὶ οὐ Κρίτωνα. Πλάτωνα δὲ, ὅτ' ἦν Ἀριστίππῳ μᾶλλον φίλος, Κρίτωνι περιθεῖναι τοὺς λόγους.

III. Διεβάλλετο δ' ὁ Αἰσχίνης καὶ μάλισθ' ὑπὸ Μενεδήμου τοῦ Ἐρετριέως, ὡς τοὺς πλείστους δια-

λόγους, ὄντας Σωκράτους, ὑποβάλλοιτο, λαμβάνων παρὰ Ξανθίππης. Ὧν οἱ μὲν καλούμενοι Ἀκέφαλοι, σφόδρ' εἰσὶν ἐκλελυμένοι, καὶ οὐκ ἐπιφαίνοντες τὴν Σωκρατικὴν εὐτονίαν, οὓς καὶ Πεισίστρατος ὁ Ἐφέσιος ἔλεγε μὴ εἶναι Αἰσχίνου. 61. Καὶ τῶν ἑπτὰ δὲ τοὺς πλείστους Περσαῖός φησι Πασιφῶντος εἶναι τοῦ Ἐρετριικοῦ, εἰς τοὺς Αἰσχίνου δὲ κατατάξαι. Ἀλλὰ καὶ τὸν Ἀντισθένους τόν τε μικρὸν Κῦρον, καὶ τὸν Ἡρακλέα τὸν ἐλάσσω, καὶ Ἀλκιβιάδην, καὶ τοὺς τῶν ἄλλων δὲ εὐσενώρηται. Οἱ δ' οὖν τοῦ Αἰσχίνου τὸ Σωκρατικὸν ἦθος ἀπομεμαγμένοι, εἰσὶν ἑπτά. Πρῶτος, Μιλτιάδης (διὸ καὶ ἀσθενίστερόν πως ἔχει) Καλλίας, Ἀξίοχος, Ἀσπασία, Ἀλκιβιάδης, Τήλαυγης, Ῥῖνων. Φασὶ δ' αὐτὸν δι' ἀπορίαν ἐλθεῖν εἰς Σικελλίαν πρὸς Διονύσιον, καὶ ὑπὸ μὲν Πλάτωνος παροφθῆναι, ὑπὸ δὲ Ἀριστίππου συσταθῆναι· δόντα τέ τινας τῶν διαλόγων, δῶρα λαβεῖν.

IV. 62. Ἔπειτ' ἀφικόμενον Ἀθήναζε, μὴ τολμᾶν σοφιστεύειν, εὐδοκιμούντων τότε τῶν περὶ Πλάτωνα καὶ Ἀρίστιππον· ἐμμίσθους δὲ ἀκροάσεις ποιεῖσθαι. Εἶτα συγγράφειν λόγους δικανικοὺς τοῖς ἀδικουμένοις. Διὸ καὶ τὸν Τίμωνα εἰπεῖν ἐπ' αὐτῷ, ἦτ' Αἰσχίνου οὐκ ἐπιπειθὴς γράψαι. Φασὶ δ' αὐτῷ λέγειν Σωκράτη, ἐπειδή περ ἐπιέζετο ὑπὸ πενίας, παρ' ἑαυτοῦ δανείζεσθαι, τῶν σιτίων ὑφαιροῦντα.

V. Τούτου τοὺς διαλόγους καὶ Ἀρίστιππος ὑπώπτευεν. Ἐν γοῦν Μεγάροις ἀναγινώσκοντος αὐτοῦ, φασι σκῶψαι, εἰπόντα· Πόθεν σοι, λῆστα, ταῦτα;

VI. 63. Φησὶ δὲ Πολύκριτος ὁ Μενδαῖος ἐν τῷ

πρώτῳ τῶν περὶ Διονύσιον, ἄχρι τῆς ἐκπτώσεως συμβιῶναι αὐτὸν τῷ τυράννῳ, καὶ ἕως τῆς Δίωνος εἰς Συρακούσας καθόδου· λέγων εἶναι σὺν αὐτῷ Καρκῖνον τὸν κωμῳδοποιόν. Φέρεται δὲ καὶ ἐπιστολὴ πρὸς Διονύσιον Αἰσχίνου.

VII. Ἦν δὲ καὶ ἐν τοῖς ῥητορικοῖς ἱκανῶς γεγυμνασμένος, ὡς δῆλον ἔκ τε τῆς ἀπολογίας τοῦ πατρὸς Φαίακος τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τῆς Δίωνος. Μάλιστα δὲ μιμεῖται Γοργίαν τὸν Λεοντῖνον. Καὶ Λυσίας δὲ κατ' αὐτοῦ συγγέγραφε λόγον, περὶ συκοφαντίας ἐπιγράψας· ἐξ ὧν δῆλον ὅτι καὶ ῥητορικός τις ἦν. Γνώριμος δὲ αὐτοῦ φέρεται εἷς, Ἀριστοτέλης, ὁ Μῦθος ἐπικληθείς.

VIII. 64. Πάντων μέντοι τῶν Σωκρατικῶν διαλόγων Παναίτιος ἀληθεῖς εἶναι δοκεῖ τοὺς Πλάτωνος, Ξενοφῶντος, Ἀντισθένους, Αἰσχίνου· διστάζει δὲ περὶ τῶν Φαίδωνος καὶ Εὐκλείδου. Τοὺς δὲ ἄλλους ἀναιρεῖ πάντας.

IX. Γεγόνασι δ' Αἰσχῖναι ὀκτώ· πρῶτος, αὐτὸς οὗτος· δεύτερος δὲ, ὁ τὰς τέχνας γεγραφὼς τὰς ῥητορικάς· τρίτος, ὁ ῥήτωρ ὁ κατὰ Δημοσθένην· τέταρτος, Ἀρκὰς, μαθητὴς Ἰσοκράτους· πέμπτος, ὁ Μιτυληναῖος, ὃν καὶ ῥητορομάστιγα ἐκάλουν· ἕκτος Νεαπολίτης, φιλόσοφος Ἀκαδημαϊκὸς, Μελανθίου τοῦ Ῥοδίου μαθητὴς καὶ παιδικά· ἕβδομος, Μιλήσιος, πολιτικὸς συγγραφεύς· ὄγδοος, ἀνδριαντοποιος.

CAPUT. VIII.

ARISTIPPUS.

I. 65. Ἀριστιππος τὸ μὲν γένος ἦν Κυρηναῖος, ἀφιγμένος δὲ Ἀθήναζε, καθά φησιν Αἰσχίνης, κατὰ κλέος Σωκράτους.

II. Οὗτος σοφιστεύσας (ὥς φησιν Φανίας ὁ Περιπατητικὸς, ὁ Ἐρέσιος) πρῶτος τῶν Σωκρατικῶν μισθοὺς εἰσεπράξατο, καὶ ἀπέστειλε χρήματα τῷ διδασκάλῳ. Καί ποτε πέμψας αὐτῷ μνᾶς εἴκοσι, παλινδρόμους ἔλαβεν, εἰπόντος Σωκράτους, τὸ δαιμόνιον αὐτῷ μὴ ἐπιτρέπειν ἐδυσχέραινε γὰρ ἐπὶ τούτῳ. Ξενοφῶν τε εἶχε πρὸς αὐτὸν δυσμενῶς· διὸ καὶ τὸν κατὰ τῆς ἡδονῆς λόγον Σωκράτει κατὰ Ἀριστίππου περιτέθεικεν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Θεόδωρος ἐν τῷ περὶ αἱρέσεων ἐκάκισεν αὐτὸν, καὶ Πλάτων ἐν τῷ περὶ ψυχῆς, ὡς ἐν ἄλλοις εἰρήκαμεν.

III. 66. Ἦν δὲ ἱκανὸς ἁρμόσασθαι καὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ καὶ προσώπῳ, καὶ πᾶσαν περίστασιν ἁρμονίως ὑποκρίνασθαι. Διὸ καὶ παρὰ Διονυσίῳ τῶν ἄλλων εὐδοκίμει μᾶλλον ἀεὶ τὸ προσπεσὸν εὖ διατιθέμενος. Ἀπέλαυε μὲν γὰρ ἡδονῆς τῶν παρόντων, οὐκ ἐθήρα δὲ πόνῳ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν οὐ παρόντων. Ὅθεν καὶ Διογένης βασιλικὸν κύνα ἔλεγεν αὐτόν. Ὁ δὲ Τίμων παρέφαγεν ὡς θρυπτόμενον, οὕτωσί πως εἰπών,

Οἷα τ' Ἀριστίππου τρυφερὴ φύσις ἀμφαφόωντος
Ψεύδη.

Τοῦτόν φασί ποτε κιλεῦσαι πέρδικα πεντήκοντα δραχ-

μῶν ἐωνηθῆναι. Αἰτιασαμένου δέ τινος, Σὺ δ' οὐκ ἂν, εἶπεν, ὀβολοῦ τοῦτον ἐπρίω; Ἐπινεύσαντος δὲ, Τοσοῦτον, ἔφη, ἐμοὶ δύνανται αἱ πεντήκοντα δραχμαί. 67. Διονυσίου δέ ποτε, τριῶν ἑταιρῶν οὐσῶν, μίαν ἐκλέξασθαι κελεύσαντος, τὰς τρεῖς ἀπήγαγεν, εἰπὼν, Οὐδὲ τῷ Πάριδι συνήνεγκε μίαν προκρῖναι. Ἀπαγαγὼν μέντοι, φασὶν, αὐτὰς ἄχρι τοῦ θυρῶνος, ἀπέλυσεν. Οὕτως ἦν καὶ ἑλέσθαι καὶ καταφρονῆσαι πολύς. Διό ποτε Στράτωνα, οἱ δὲ Πλάτωνα, πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν, Σοὶ μόνῳ δίδοται καὶ χλαμύδα φορεῖν καὶ ῥάκος. Διονυσίου δὲ προσπτύσαντος αὐτῷ, ἠνέσχετο. Μεμψαμένου δέ τινος, Εἶτα οἱ μὲν ἁλιεῖς, εἶπεν, ὑπομένουσι ῥαίνεσθαι τῇ θαλάττῃ, ἵνα κωβιὸν θηράσωσιν· ἐγὼ δὲ μὴ ἀνάσχωμαι ῥαμμάτι ῥανθῆναι, ἵνα βλέπον λάβω;

IV. 68. Παριόντα ποτὲ αὐτὸν λάχανα πλύνων Διογένης ἔσκωψε, καί φησιν, Εἰ ταῦτα ἔμαθες προσφέρεσθαι, οὐκ ἂν τυράννων αὐλὰς ἐθεράπευες. Ὁ δὲ, Καὶ σὺ, εἶπεν, εἶπερ ἤδεις ἀνθρώποις ὁμιλεῖν, οὐκ ἂν λάχανα ἔπλυνες. Ἐρωτηθεὶς, τί αὐτῷ περιγίγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη, Τὸ δύνασθαι πᾶσι θαῤῥούντως ὁμιλεῖν. Ὀνειδιζόμενός ποτ' ἐπὶ τῷ πολυτελῶς ζῆν, Εἰ τοῦτ', ἔφη, φαῦλόν ἐστιν, οὐκ ἂν ἐν ταῖς τῶν θεῶν ἑορταῖς ἐγίνετο. Ἐρωτηθείς ποτε, τί πλέον ἔχουσιν οἱ φιλόσοφοι; ἔφη, Ἐὰν πάντες οἱ νόμοι ἀναιρεθῶσιν, ὁμοίως βιώσομεν. 69. Ἐρωτηθεὶς ὑπὸ Διονυσίου, διὰ τί οἱ μὲν φιλόσοφοι ἐπὶ τὰς τῶν πλουσίων θύρας ἔρχονται, οἱ δὲ πλούσιοι ἐπὶ τὰς τῶν φιλοσόφων οὐκέτι; ἔφη, Ὅτι οἱ μὲν ἴσασιν ὧν δέονται, οἱ δὲ οὐκ ἴσασιν. Ὀνειδιζόμενός ποτ' ἐπὶ τῷ πολυτελῶς

ζῇν ὑπὸ Πλάτωνος, ἔφη, Ἆρα φαίνεταί σοι Διονύσιος ἀγαθός; Τοῦ δ' ὁμολογήσαντος, Καὶ μήν, ἔφη, ζῇ ἐμοῦ πολυτελέστερον. Ὡς οὐδὲν κωλύει καὶ πολυτελῶς καὶ καλῶς ζῇν. Ἐρωτηθεὶς, τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων; ἔφη, Ὥσπερ οἱ δεδαμασμένοι ἵπποι τῶν ἀδαμάστων. Εἰσιών ποτε εἰς ἑταίρας οἰκίαν, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μειρακίων τινὸς ἐρυθριάσαντος, Οὐ τὸ εἰσελθεῖν, ἔφη, χαλεπὸν, ἀλλὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἐξελθεῖν. 70. Αἰνίγμά τινος αὐτῷ προτείναντος, καὶ εἰπόντος, Λῦσον, Τί, ὦ μάταιε, ἔφη, λῦσαι θέλεις, ὃ καὶ δεδεμένον ἡμῖν πράγματα παρέχει; Ἄμεινον ἔφη ἑπαίτην ἢ ἀπαίδευτον εἶναι· οἱ μὲν γὰρ χρημάτων, οἱ δὲ ἀνθρωπισμοῦ δέονται. Λοιδορούμενός ποτε ἀνεγώρει· τοῦ δ' ἐπιδιώκοντος εἰπόντος, Τί φεύγεις; Ὅτι, φησὶ, τοῦ μὲν κακῶς λέγειν σὺ τὴν ἐξουσίαν ἔχεις· τοῦ δὲ μὴ ἀκούειν, ἐγώ. Εἰπόντος τινὸς, ὡς ἀεὶ τοὺς φιλοσόφους βλέπει παρὰ ταῖς τῶν πλουσίων θύραις, Καὶ γὰρ καὶ οἱ ἰατροὶ, φησὶ, παρὰ ταῖς τῶν νοσούντων· ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτό τις ἕλοιτ' ἂν νοσεῖν ἢ ἰατρεύειν. 71. Εἰς Κόρινθον αὐτῷ πλέοντί ποτε καὶ χειμαζομένῳ συνέβη ταραχθῆναι. Πρὸς οὖν τὸν εἰπόντα, Ἡμεῖς μὲν οἱ ἰδιῶται οὐ δεδυίκαμεν, ὑμεῖς δὲ οἱ φιλόσοφοι δειλιᾶτε· Οὐ γὰρ περὶ ὁμοίας, ἔφη, ψυχῆς ἀγωνιῶμεν ἕκαστοι. Σεμνυνομένου τινὸς ἐπὶ πολυμαθίᾳ, ἔφη, Ὥσπερ οὐχ οἱ τὰ πλεῖστα ἐσθίοντες καὶ γυμναζόμενοι ὑγιαίνουσι μᾶλλον τῶν τὰ δέοντα προσφερομένων, οὕτως οὐχ οἱ πολλὰ, ἀλλ' οἱ χρήσιμα ἀναγινώσκοντες, εἰσὶ σπουδαῖοι. Πρὸς τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ λογογράφον δίκην εἰπόντα καὶ νικήσαντα, ἔπειτα φάσκοντα πρὸς

αὐτὲν, τί σε ὤνησε Σωκράτης; ἔφη, Τοῦτο, τοὺς λόγους, οὓς εἶπας ὑπὲρ ἐμοῦ, ἀληθεῖς εἶναι. 72. Τὰ ἄριστα ὑπετίθετο τῇ θυγατρὶ Ἀρήτῃ, συνασκῶν αὐτὴν ὑπεροπτικὴν τοῦ πλείονος εἶναι. Ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, τι αὐτοῦ ὁ υἱὸς ἀμείνων ἔσται παιδευθείς; Καὶ εἰ μηδὲν ὕλλο, εἶπεν, ἐν γοῦν τῷ θεάτρῳ οὐ καθεδήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ. Συνιατάντος τινὸς αὐτῷ υἱὸν, ᾔτησε πεντακοσίας δραχμάς. Τοῦ δ' εἰπόντος, Τοσούτου δύναμαι ἀνδράποδον ὠνήσασθαι· Πρίω, ἔφη, καὶ ἕξεις δύο. Ἀργύριον εἶπε παρὰ τῶν γνωρίμων λαμβάνειν, οὐχ ἵνα αὐτὸς χρῷτο, ἀλλ' ἵνα ἐκεῖνοι εἰδεῖεν, εἰς τίνα δεῖ χρῆσθαι τοῖς ἀργυρίοις. Ὀνειδιζόμενός ποτε, ὅτι δίκην ἔχων, ἐμισθώσατο ῥήτορα· Καὶ γὰρ, ἔφη, ὅταν δεῖπνον ἔχω, μάγειρον μισθοῦμαι. 73. Ἀναγκαζόμενός ποτε ὑπὸ Διονυσίου εἰπεῖν τι τῶν ἐκ φιλοσοφίας, Γελοῖον, ἔφη, εἰ τὸ λέγειν μὲν παρ' ἐμοῦ πυνθάνῃ· τὸ δὲ, πότε δεῖ λέγειν σύ με διδάσκεις. Ἐπὶ τούτῳ δὴ ἀγανακτήσαντα τὸν Διονύσιον, ἔσχατον αὐτὸν κατακλῖναι· καὶ τὸν, Ἐνδοξότερον, φάναι, τὸν τόπον ἠθέλησας ποιῆσαι. Αὐχοῦντος τινὸς ἐπὶ τῷ κολυμβᾷν, Οὐκ αἰσχύνῃ, εἶπεν, ἐπὶ δελφῖνος ἔργοις ἀλαζονευόμενος; Ἐρωτηθείς ποτε, τίνι διαφέρει ὁ σοφὸς τοῦ μὴ σοφοῦ; ἔφη, Εἰς ἀγνῶτας τοὺς δύο γυμνοὺς ἀπόστειλον, καὶ εὖσῃ. Αὐχοῦντός τινος ἐπὶ τῷ πολλὰ πίνειν, καὶ μὴ μεθύσκεσθαι, Τοῦτο καὶ ἡμίονος, φησί. 74. Πρὸς τὸν αἰτιώμενον, ὅτι ἑταίρᾳ συνοικεῖ, Ἆρα γε, εἶπεν, μή τι διενέγκαι οἰκίαν λαβεῖν ἐν ᾗ πολλοί ποτε ᾤκησαν, ἢ μηδείς; Εἰπόντος δὲ, οὔ· Τί δὲ, πλεῦσαι ἐν νηΐ, ᾗ πυρίοι ποτὲ ἐνέπλευσαν, ἢ μηδὲ εἷς; Οὐδαμῶς. Οὐδ'

ἄρα γυναικὶ, ἔφη, συνεῖναι, ἦ πολλοὶ κέχρηνται, ἢ μηδείς. Πρὸς τὸν αἰτιώμενον ὅτι, Σωκράτους μαθητὴς ὤν, ἀργύριον λαμβάνει, Καὶ μάλα, εἶπε· καὶ γὰρ Σωκράτη, πεμπόντων αὐτῷ τινῶν καὶ σῖτον καὶ οἶνον, ὀλίγα λαμβάνοντα, τὰ λοιπὰ ἀποπέμπειν· εἶχε γὰρ ταμίας τοὺς πρώτους Ἀθηναίων· ἐγὼ δὲ Εὐτυχίδην ἀργυρώνητον. Ἐρχῆτο καὶ Λαΐδι τῇ ἑταίρᾳ, καθά φησι καὶ Σωτίων ἐν δευτέρᾳ τῶν διαδοχῶν. 75. Πρὸς οὖν τοὺς μεμφομένους ἔφη, Ἔχω Λαΐδα, ἀλλ' οὐκ ἔχομαι· ἐπεὶ τὸ κρατεῖν καὶ μὴ ἡττᾶσθαι ἡδονῶν, ἄριστον, οὐ τὸ μὴ χρῆσθαι. Πρὸς τὸν ὀνειδίσαντα αὐτῷ πολυτελῆ ὀψωνίαν, ἔφη, Σὺ δ' οὐκ ἂν τριωβόλου ταῦτ' ἐπρίω; Ὁμολογήσαντος δὲ, Οὐκέτι τοίνυν, ἔφη, φιλήδονος ἐγὼ, ἀλλὰ σὺ φιλάργυρος. Σίμου ποτὲ τοῦ Διονυσίου ταμίου πολυτελεῖς οἴκους αὐτῷ καὶ λιθοστρώτους δεικνύντος (ἦν δὲ Φρὺξ καὶ ὄλεθρος) ἀναχρεμψάμενος, προσέπτυσε τῇ ὄψει. Τοῦ δ' ἀγανακτήσαντος, Οὐκ εἶχον, εἶπε, τόπον ἐπιτηδειότερον. 76. Πρὸς Χαρώνδαν εἰπόντα (οἱ δὲ, πρὸς Φαίδωνα) Τίς ὁ μεμυρισμένος; Ἐγὼ, φησὶν, ὁ κακοδαίμων, κἀμοῦ κακοδαιμονέστερος, ὁ Περσῶν βασιλεύς. Ἀλλ' ὕρα μὴ ὡς οὐδὲν τῶν ἄλλων ζώων παρὰ τοῦτο τὶ ἐλαττοῦνται, οὕτως οὐδ' ἂν ἄνθρωπος. Κακοὶ κακῶς δ' ἀπόλοιντο οἱ κίναιδοι, οἵ τινες καλὸν ἡμῶν ἄλειμμα διαβάλλουσιν. Ἐρωτώμενος, πῶς ἀπέθανε Σωκράτης; ἔφη, Ὡς ἂν ἐγὼ εὐξαίμην. Πολυξένου ποτὲ τοῦ σοφιστοῦ εἰσελθόντος πρὸς αὐτὸν, καὶ θεασαμένου γυναῖκάς τε καὶ πολυτελῆ ὀψωνίαν, ἔπειτα αἰτιασαμένου, μικρὸν διαλιπὼν, Λίνασαι, ἔφη, καὶ σὺ μεθ' ἡμῶν σήμερον γενέσθαι; Τοῦ δ' ἐπινεύ-

σαντος· 77. Τί οὖν, ἔφη, ἐμέμφου; ἔοικας γὰρ οὐ τὴν ὀψωνίαν, ἀλλὰ τὸ ἀνάλωμα αἰτιᾶσθαι. Τοῦ θεράποντος ἐν ὁδῷ βαστάζοντος ἀργύριον, καὶ βαρυνομένου (ὡς φασιν οἱ περὶ τὸν Βίωνα ἐν ταῖς διατριβαῖς) Ἀπόχεε, ἔφη, τὸ πλέον, καὶ ὅσον δύνασαι βάστυζε. Πλέων ποτὲ, ἐπεὶ τὸ σκάφος ἔγνω πειρατικὸν, λαβὼν τὸ χρυσίον ἠρίθμει· ἔπειτα εἰς θάλατταν ὡς μὴ θέλων παρακατέβαλε, καὶ δῆθεν ἀνώμωξεν. Οἱ δὲ καὶ ἐπειπεῖν φασιν αὐτὸν, Ὡς ἄμεινον ταῦτα ὑπ' Ἀριστίππου, ἢ διὰ ταῦτα Ἀρίστιππον ἀπολέσθαι. Διονυσίου ποτὲ ἐρομένου, ἐπὶ τί ἥκοι; ἔφη, Ἐπὶ τῷ μεταδώσειν ὧν ἔχει, καὶ μεταλήψεσθαι ὧν μὴ ἔχει. 78. Ἔνιοι δ' οὕτως ἀποκρίνασθαι, Ὁπότε μὲν σοφίας ἐδεόμην, ἦκον παρὰ τὸν Σωκράτη· νῦν δὲ χρημάτων δεόμενος παρὰ σὲ ἥκω. Κατεγίνωσκε τῶν ἀνθρώπων, ὡς τὰ σκεύη μὲν ἐν ταῖς ἀγοραίαις σκοπούντων, τοὺς δὲ βίους εἰκῇ δοκιμαζόντων. Οἱ δὲ, τοῦτο Διογένους φασί. Καί ποτε παρὰ πότον κελεύσαντος Διονυσίου, ἕκαστον ἐν πορφυρᾷ ἐσθῆτι ὀρχήσασθαι, τὸν μὲν Πλάτωνα μὴ προσέσθαι, εἰπόντα·

Οὐκ ἂν δυναίμην θῆλυν ἐνδῦναι στολήν·

τὸν δ' Ἀρίστιππον λαβόντα, καὶ μέλλοντα ὀρχήσασθαι, εὐστόχως εἰπεῖν,

— — — καὶ γὰρ ἐν βακχεύμασιν
Οὗσ' ἦγε σώφρων οὐ διαφθαρήσεται.

79. Δεόμενος ποτὲ περὶ φίλου Διονυσίου, καὶ μὴ ἐπιτυγχάνων, εἰς πόδας αὐτοῦ ἔπεσε. Πρὸς οὖν τὸν ἐπισκώψαντα, Οὐκ ἐγὼ, φησὶν, αἴτιος, ἀλλὰ Διονύσιος ὁ ἐν τοῖς ποσὶ τὰς ἀκοὰς ἔχων. Διατρίβων ἐν Ἀσίᾳ, καὶ ληφθεὶς ὑπὸ Ἀρταφέρνου τοῦ σατράπου, πρὸς

τὸν εἰπόντα, Καὶ ὧδε θαῤῥεῖς; Πότε γὰρ, εἶπεν, ὦ μάταιε, θαῤῥήσαιμι ἂν μᾶλλον ἢ νῦν, ὅτε μέλλω Ἀρταφέρνῃ διαλέξασθαι; Τοὺς τῶν ἐγκυκλίων παιδευμάτων μετασχόντας, φιλοσοφίας δὲ ἀπολειφθέντας, ὁμοίους ἔλεγεν εἶναι τοῖς τῆς Πηνελόπης μνηστῆρσι Καὶ γὰρ ἐκείνους Μελανθὼ μὲν καὶ Πολυδώραν καὶ τὰς ἄλλας θεραπαίνας ἔχειν, πάσας δὲ μᾶλλον ἢ αὐτὴν τὴν δέσποιναν δύνασθαι γῆμαι. 80. Τὸ δ' ὅμοιον καὶ Ἀρίστων. Τὸν γὰρ Ὀδυσσέα, καταβάντα εἰς ᾅδου, τοὺς μὲν νεκροὺς πάντας σχεδὸν ἑωρακέναι καὶ συντετυχηκέναι, τὴν δὲ βασίλισσαν αὐτὴν μὴ τεθεᾶσθαι. Ὁ δ' οὖν Ἀριστιππος ἐρωτηθεὶς, τίνα ἐστὶν ἃ δεῖ τοὺς καλοὺς παῖδας μανθάνειν; ἔφη, Οἷς ἄνδρες γενόμενοι χρήσονται. Πρὸς τὸν εἰπόντα ἐν αἰτίᾳ, ὡς ἀπὸ Σωκράτους πρὸς Διονύσιον ἔλθοι, Ἀλλὰ πρὸς Σωκράτην, εἶπεν, ἦλθον, παιδείας δεόμενος· πρὸς δὲ Διονύσιον, παιδιᾶς. Ἐξ ὁμιλίας αὐτῷ χρηματισαμένῳ φησὶ Σωκράτης, Πόθεν σοι τοσαῦτα; καὶ ὅς, Ὅθεν σοι τὰ ὀλίγα. 81. Ἑταίρας εἰπούσης πρὸς αὐτὸν, Ἐκ σοῦ κύω, Οὐ μᾶλλον, ἔφη, γινώσκεις, ἢ εἰ δι' ὁλοσχοίνων ἰοῦσα ἔφασκες ὑπὸ τοῦδε κεκεντῆσθαι. Ἱππιάσατό τις αὐτὸν τὸν υἱὸν ἀποῤῥιπτοῦντα, ὥσπερ οὐκ ἐξ αὐτοῦ γεγονότα· καὶ ὅς, Καὶ τὸ φλέγμα, φησὶ, καὶ τοὺς φθείρας ἐξ ἡμῶν ἴσμεν γεννωμένους, ἀλλ' ἄχρεῖα ὄντα ὡς ποῤῥωτάτω ῥίπτομεν. Ἐκδεξάμενος τὸ ἀργύριον παρὰ Διονυσίου, Πλάτωνος ἅπαντος βιβλίον, πρὸς τὸν αἰτιασάμενον, Ἐγὼ μὲν γὰρ, εἶπεν, ἀργυρίων, Πλάτων δὲ βιβλίων ἐστὶν ἐνδεής. Πρὸς τὸν εἰπόντα, τίνος ἕνεκα ἐλέγχεται παρὰ Διονυσίου; Οὗ ἕνεκα, φησὶν, οἱ ἄλλοι ἐλέγχουσιν.

82. Ἤτει Διονύσιον ἀργύριον· καὶ ὃς, Ἀλλὰ μὴν ἔφης οὐκ ἀπορήσειν τὸν σοφόν· ὁ δὲ ὑπολαβών, Δός, εἶπε, καὶ περὶ τούτου ζητῶμεν. Δόντος δὲ, Ὁρᾷς, ἔφη, ὅτι οὐκ ἠπόρηκα. Ἐπόντος πρὸς αὐτὸν Διονυσίου,

Ὅστις γὰρ ὡς τύραννον ἐμπορεύεται,
Κείνου ἐστὶ δοῦλος, κἂν ἐλεύθερος μόλῃ,

ὑπολαβών,

Οὐκ ἔστι δοῦλος, ἂν [γ'] ἐλεύθερος μόλῃ.

Τοῦτο Διοκλῆς φησιν ἐν τῷ περὶ βίων φιλοσόφων. Ἄλλοι γὰρ εἰς Πλάτωνα ἀναφέρουσιν. Ὀργισθεὶς πρὸς Αἰσχίνην, μετ' οὐ πολύ, Οὐ διαλλαχθησόμεθα; οὐ παυσόμεθα, εἶπε, ληροῦντες; ἀλλὰ ἀναμενεῖς, ἕως ἄν τις ἡμᾶς ἐπὶ τῆς κύλικος φλυαρῶν διαλλάξῃ; Καὶ ὃς, Ἀσμένως, ἔφη. 83. Μνημόνευε τοίνυν, εἶπεν ὁ Ἀρίστιππος, ὅτι σοι πρότερος, πρεσβύτερος ὢν, προσῆλθον. Καὶ ὁ Αἰσχίνης, Εὖγε, νὴ τὴν Ἥραν, εὐλόγως εἶπας· ἐπεὶ πολλῷ μου βελτίων ὑπάρχεις. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἔχθρας, σὺ δὲ φιλίας ἄρχεις. Καὶ ταῦτα μὲν εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται.

V. Γεγόνασι δ' Ἀρίστιπποι τέσσαρες· περὶ οὗ τε ὁ λόγος· καὶ δεύτερος, ὁ τὰ περὶ Ἀρκαδίας γεγραφώς· τρίτος, ὁ μητροδίδακτος, θυγατριδοῦς τοῦ πρώτου· τέταρτος, ὁ ἐκ τῆς νεωτέρας Ἀκαδημίας.

VI. Τοῦ δὲ Κυρηναϊκοῦ φιλοσόφου φέρεται βιβλία, τρία μὲν ἱστορίας τῶν κατὰ Λιβύην, ἀπεσταλμένα Διονυσίῳ· ἓν δὲ, ἐν ᾧ διάλογοι πέντε καὶ εἴκοσιν, οἱ μὲν Ἀθῖδι, οἱ δὲ Λωρίδι διαλέκτῳ γεγραμμένοι, οἵδε· 84. Ἀρτάβαζος. Πρὸς τοὺς ναυαγούς. Πρὸς τοὺς φυγάδας. Πρὸς πτωχόν. Πρὸς Λαΐδα.

PARSONS LIBRARY
University of
MICHIGAN

Πρὸς Πᾶρον. Πρὸς Λαΐδα περὶ τοῦ κατόπτρου. Ἑρμείας. Ἐνύπνιον. Πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς κύλικος. Φιλόμηλος. Πρὸς τοὺς οἰκείους. Πρὸς τοὺς ἐπιτιμῶντας, ὅτι κέκτηται οἶνον παλαιὸν καὶ ἑταίρας. Πρὸς τοὺς ἐπιτιμῶντας ὅτι πολυτελῶς ὀψωνεῖ. Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀρήτην τὴν θυγατέρα. Πρὸς τὸν εἰς Ὀλυμπίαν γυμνάζοντα ἑαυτόν. Ἐρώτησις. Ἄλλη ἐρώτησις. Χρεῖα πρὸς Διονύσιον. Ἄλλη ἐπὶ τῆς εἰκόνος. Ἄλλη ἐπὶ τῆς Διονυσίου θυγατρός. Πρὸς τὸν οἰόμενον ἀτιμάζεσθαι. Πρὸς τὸν συμβουλεύειν ἐπιχειροῦντα. Ἔνιοι δὲ καὶ διατριβῶν αὐτόν φασιν ἓξ *γεγραφέναι· οἱ δ', οὐδ' ὅλως γράψαι· ὧν ἐστι καὶ Σωσικράτης ὁ Ῥόδιος.* 85. *Κατὰ δὲ Σωτίωνα ἐν δευτέρῳ, καὶ Παναίτιον, ἔστιν αὐτῷ συγγράμματα τάδε· Περὶ παιδείας, Περὶ ἀρετῆς, Προτρεπτικὸς, Ἀρτόβαζος, Ναυαγοὶ, Φυγάδες, Διατριβῶν ἓξ, Χρειῶν τρία, Πρὸς Λαΐδα, Πρὸς Πῶρον, Πρὸς Σωκράτην, Περὶ τύχης. Τέλος δ' ἀπέφαινε τὴν λείαν κίνησιν εἰς αἴσθησιν ἀναδιδομένην.*

VII. *Ἡμεῖς δ' ἐπειδὴ τὸν βίον ἀνεγράψαμεν αὐτοῦ, φέρε νῦν διέλθωμεν τοὺς ἀπ' αὐτοῦ Κυρηναϊκοὺς, οἵτινες ἑαυτοὺς, οἱ μὲν Ἡγησιακοὺς, οἱ δὲ Ἀννικερείους, οἱ δὲ Θεοδωρείους, προσωνόμαζον. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπὸ Φαίδωνος, ὧν τοὺς κορυφαιοτάτους Ἐρετρικοὺς ἔχειν οὕτως.* 86. *Ἀριστίππου διήκουσεν ἡ θυγάτηρ Ἀρήτη, καὶ Αἰθίωψ Πτολεμαεὺς, καὶ Ἀντίπατρος Κυρηναῖος· Ἀρήτης δὲ Ἀριστιππος ὁ μητροδίδακτος ἐπικληθεὶς, οὗ Θεόδωρος ὁ ἄθεος, εἶτα Θεός. Ἀντιπάτρου δ' Ἐτιμήδης Κυ-*

ρηναῖος, οὗ Παραιβάτης, οὗ Ἡγησίας ὁ Πεισιθάνατος, καὶ Ἀννίκεριs, ὁ Πλάτωνα λυτρωσάμενος.

VIII. Οἱ μὲν οὖν ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς τῆς Ἀριστίππου μείναντες, καὶ Κυρηναϊκοὶ προσαγορευθέντες, δόξαις ἐχρῶντο τοιαύταις. Δύο πάθη ὑφίσταντο, πόνον καὶ ἡδονήν· τὴν μὲν λείαν κίνησιν, τὴν ἡδονήν· τὸν δὲ πόνον, τραχεῖαν κίνησιν. 87. Μὴ διαφέρειν τε ἡδονὴν ἡδονῆς, μηδὲ ἡδεῖόν τι εἶναι· καὶ τὴν μέν, εὐδοκητὴν πᾶσι ζώοις· τὸν δ', ἀποκρουστικόν. Ἡδονὴν μέν τοι τὴν τοῦ σώματος, ἣν καὶ τέλος εἶναι, (καθά φησι καὶ Παναίτιος ἐν τῷ περὶ τῶν αἱρέσεων) οὐ τὴν καταστηματικὴν ἡδονήν, τὴν ἐπ' ἀναιρέσει ἀλγηδόνων, καὶ οἷον ἀνοχλησίαν, ἣν ὁ Ἐπίκουρος ἀποδέχεται, τέλος εἶναι φασί. Λοιπὸν δ αὐτοῖς καὶ τέλος εὐδαιμονίας διαφέρειν. Τέλος μὲν γὰρ εἶναι τὴν κατὰ μέρος ἡδονήν· εὐδαιμονίαν δὲ, τὸ ἐκ τῶν μερικῶν ἡδονῶν σύστημα, αἷς συναριθμοῦνται καὶ αἱ παρῳχηκυῖαι, καὶ αἱ μέλλουσαι. 88. Εἶναί τε τὴν μερικὴν ἡδονὴν, δι' αὐτὴν αἱρετήν· τὴν δ' εὐδαιμονίαν, οὐ δι' αὐτὴν, ἀλλὰ διὰ τὰς κατὰ μέρος ἡδονάς. Πίστιν δ' εἶναι τοῦ τέλος εἶναι τὴν ἡδονὴν, τὸ ἀπροαιρέτως ἡμᾶς ἐκ παίδων ᾠκειῶσθαι πρὸς αὐτήν, καὶ τυχόντας αὐτῆς μηθὲν ἐπιζητεῖν· μηθέν τε οὕτω φεύγειν, ὡς τὴν ἐναντίαν αὐτῇ ἀλγηδόνα. Εἶναι δὲ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν, κἂν ἀπὸ τῶν ἀσχημοτάτων γένηται, καθά φησιν Ἱππόβοτος ἐν τῷ περὶ τῶν αἱρέσεων. Εἰ γὰρ καὶ ἡ πρᾶξις ἄτοπος εἴη, ἀλλ' οὖν ἡ ἡδονὴ δὲ αὐτὴν αἱρετὴ καὶ ἀγαθόν. 89. Ἡ δὲ τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξαίρεσις (ὡς εἴρηται παρ' Ἐπικούρῳ) δοκεῖ αὐτοῖς μὴ εἶναι ἡδονή· οὐδὲ ἡ ἀηδονία ἀλγηδών.

Ἐν κινήσει γὰρ εἶναι ἀμφότερα, μὴ οὔσης τῆς ἀπορίας ἢ τῆς ἀηδονίας κινήσεως· ἐπεὶ ἡ ἀπονία, οἱονεὶ καθεύδοντός ἐστι κατάστασις. Δύνασθαι δὲ φασι καὶ τὴν ἡδονήν τινας μὴ αἱρεῖσθαι κατὰ διαστροφήν. Οὐ πάσας μέντοι τὰς ψυχικὰς ἡδονὰς καὶ ἀλγηδόνας ἐπὶ σωματικαῖς ἡδοναῖς καὶ ἀλγηδόσι γίνεσθαι. Καὶ γὰρ ἐπὶ ψιλῇ τῇ τῆς πατρίδος εὐημερίᾳ, ἥπερ τῇ ἰδίᾳ, χαρὰν ἐγγίνεσθαι. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κατὰ μνήμην τῶν ἀγαθῶν, ἢ προσδοκίαν, ἡδονήν φασιν ἀποτελεῖσθαι· ὅπερ ἤρεσκεν Ἐπικούρῳ. 90. Ἐκλύεται γὰρ τῷ χρόνῳ τὸ τῆς ψυχῆς κίνημα. Λέγουσι δὲ μηδὲ κατὰ φιλὴν τὴν ὅρασιν, ἢ τὴν ἀκοὴν, γίνεσθαι ἡδονάς. Τῶν γοῦν μιμουμένων θρήνους ἡδέως ἀκούομεν· τῶν δὲ κατὰ ἀλήθειαν ἀηδῶς. Μέσας τε καταστάσεις ὠνόμαζον ἀηδονίαν καὶ ἀπονίαν. Πολὺ μέν τοι τῶν ψυχικῶν τὰς σωματικὰς ἀμείνους εἶναι, καὶ τὰς ὀχλήσεις χείρους τὰς σωματικάς. Ὅθεν καὶ ταύταις κολάζεσθαι μᾶλλον τοὺς ἁμαρτάνοντας. Χαλεπώτερον γὰρ τὸ πονεῖν, οἰκειότερον δὲ τὸ ἥδεσθαι ὑπειλήμβανον. Ἔνθεν καὶ πλείονα οἰκονομίαν περὶ θάτερον ἐποιοῦντο. Διὸ καὶ κατὰ ταύτην αἱρετῆς οὔσης τῆς ἡδονῆς, τὰ ποιητικὰ ἐνίων ἡδονῶν ὀχληρὰ πολλάκις ἐναντιοῦσθαι· ὡς δυσκολώτατον αὐτοῖς φαίνεσθαι τὸν ἀθροισμὸν τῶν ἡδονῶν, εὐδαιμονίαν ποιοῦντα. 91. Ἀρέσκει δ' αὐτοῖς, μήτε τὸν σοφὸν πάντα ἡδέως ζῆν, μήτε πάντα φαῦλον ἐπιπόνως, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλεῖστον. Ἀρκεῖ δὲ, κἂν κατὰ μίαν τις προσπίπτουσαν ἡδέως ἐπανάγῃ. Τὴν φρόνησιν ἀγαθὸν μὲν εἶναι λέγουσιν, οὐ δὲ ἑαυτὴν δὲ αἱρετὴν, ἀλλὰ διὰ τὰ ἐξ αὐτῆς περιγινόμενα. Τὸν φίλον τῆς

χρείας ἕνεκα. Καὶ γὰρ μέρος σώματος μέχρις ἂν παρῇ, ἀσπάζεσθαι. Τῶν ἀρετῶν ἐνίας καὶ περὶ τοὺς ἄφρονας συνίστασθαι. Τὴν σωματικὴν ἄσκησιν συμβάλλεσθαι πρὸς ἀρετῆς ἀνάληψιν. Τὸν σοφὸν μήτε φθονήσειν, μήτε ἐρασθήσεσθαι, ἢ δεισιδαιμονήσειν· γίνεσθαι γὰρ ταῦτα παρὰ κενὴν δόξαν. Λυπήσεσθαι μέντοι καὶ φοβήσεσθαι· φυσικῶς γὰρ γίνεσθαι. 92. Καὶ τὸν πλοῦτον δὲ, ποιητικὸν ἡδονῆς εἶναι, οὐ δι' αὐτὸν αἱρετόν. Τά τε πάθη, καταληπτά. Ἔλεγον οὖν αὐτὰ, οὐκ ἀφ' ὧν γίνεται. Ἀφίσταντο δὲ καὶ τῶν φυσικῶν, διὰ τὴν ἐμφαινομένην ἀκαταληψίαν· τῶν δὲ λογικῶν, διὰ τὴν εὐχρηστίαν, ἥπτοντο. Μελέαγρος δὲ ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ δοξῶν, καὶ Κλειτόμαχος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τῶν αἱρέσεων, φασὶν αὐτοὺς ἄχρηστα ἡγεῖσθαι τό τε φυσικὸν μέρος καὶ τὸ διαλεκτικόν. Δύνασθαι γὰρ καὶ εὖ λέγειν, καὶ δεισιδαιμονίας ἐκτὸς εἶναι, καὶ τὸν περὶ θανάτου φόβον ἐκφεύγειν, τὸν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν λόγον ἐκμεμαθηκότα. 93. Μηδέν τε εἶναι φύσει δίκαιον, ἢ καλὸν, ἢ αἰσχρόν· ἀλλὰ νόμῳ καὶ ἔθει. Ὁ μέντοι σπουδαῖος οὐδὲν ἄτοπον πράξει διὰ τὰς ἐπικειμένας ζημίας καὶ δόξας. Εἶναι δὲ τὸν σοφόν. Προκοπήν τε ἀπολείπουσι καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις. Φασὶ δὲ καὶ λυπεῖσθαι ἄλλον ἄλλου μᾶλλον. Καὶ τὰς αἰσθήσεις μὴ πάντοτε ἀληθεύειν.

IX. Οἱ δὲ Ἡγησιακοὶ λεγόμενοι σκοποὺς μὲν εἶχον τοὺς αὐτοὺς, ἡδονὴν καὶ πόνον· μήτε δὲ χάριν τι εἶναι, μήτε φιλίαν, μήτε εὐεργεσίαν, διὰ τὸ μὴ δι' αὐτὰ ταῦτα αἱρεῖσθαι ἡμᾶς αὐτὰ, ἀλλὰ διὰ τὰς χρείας αὐτὰς, ὧν ἀπόντων μηδ' ἐκεῖνα ὑπάρχειν.

94. Τὴν εὐδαιμονίαν ὅλως ἀδύνατον εἶναι. Τὸ μὲν γὰρ σῶμα πολλῶν ἀναπεπλῆσθαι παθημάτων, τὴν δὲ ψυχὴν συμπαθεῖν τῷ σώματι καὶ ταράττεσθαι· τὴν δὲ τύχην πολλὰ τῶν κατ' ἐλπίδα κωλύειν. Ὅστε διὰ ταῦτα ἀνύπαρκτον τὴν εὐδαιμονίαν εἶναι. Τήν τε ζωὴν καὶ τὸν θάνατον αἱρετόν. Φύσει τε οὐδὲν ἡδὺ ἢ ἀηδὲς ὑπελάμβανον. Διὰ δὲ σπάνιν ἢ ξενισμὸν ἢ κόρον, τοὺς μὲν ἥδεσθαι, τοὺς δ' ἀηδῶς ἔχειν. Πενίαν καὶ πλοῦτον, πρὸς ἡδονῆς λόγον εἶναι οὐδέν· μὴ γὰρ διαφερόντως ἥδεσθαι τοὺς πλουσίους ἢ τοὺς πένητας. Δουλείαν ἐπίσης ἐλευθερίᾳ ἀδιάφορον πρὸς ἡδονῆς μέτρον, καὶ εὐγένειαν δυσγενείᾳ, καὶ δόξαν ἀδοξίᾳ. 95. Καὶ τῷ μὲν ἄφρονι τὸ ζῆν λυσιτελὲς εἶναι· τῷ δὲ φρονίμῳ, ἀδιάφορον. Τόν τε σοφὸν ἑαυτοῦ ἕνεκα πάντα πράξειν· οὐδένα γὰρ ἡγεῖσθαι τῶν ἄλλων ἐπίσης ἄξιον αὐτῷ. Κἂν γὰρ τὰ μέγιστα δοκῇ παρ' αὐτοῦ καρποῦσθαι, μὴ εἶναι ἀντάξια ὧν αὐτὸς παρίσχει. Ἀνῄρουν δὲ καὶ τὰς αἰσθήσεις οὐκ ἀκριβούσας τὴν ἐπίγνωσιν. Τῶν τ' εὐλόγως φαινομένων πάντα πράττειν. Ἔλεγον τὰ ἁμαρτήματα συγγνώμης τυγχάνειν· οὐ γὰρ ἑκόντα ἁμαρτάνειν, ἀλλά τινι πάθει πιεζόμενον. Καὶ μὴ μισήσειν, μᾶλλον δὲ μεταδιδάξειν. Τόν τε σοφὸν οὐχ οὕτω πλεονάσειν ἐν τῇ τῶν ἀγαθῶν αἱρέσει, ὡς ἐν τῇ τῶν κακῶν φυγῇ. 96. Τέλος τιθέμενον τὸ μὴ ἐπιπόνως ζῆν, μηδὲ λυπηρῶς. Ὅ δὴ περιγίνεσθαι τοῖς ἀδιαφορήσασι περὶ τὰ ποιητικὰ τῆς ἡδονῆς.

X. Οἱ δ' Ἀννικέρειοι, τὰ μὲν ἄλλα, κατὰ ταὐτὰ τούτοις· ἀπέλιπον δὲ καὶ φιλίαν ἐν βίῳ, καὶ χάριν, καὶ πρὸς γονέας τιμὴν, καὶ ὑπὲρ πατρίδος τὶ πράξειν.

Ὅθεν διὰ ταῦτα, κἂν ὀχλήσεις ἀναδέξηται ὁ σοφὸς, οὐδὲν ἧττον εὐδαιμονήσει, κἂν ὀλίγα ἡδέα περιγένηται αὐτῷ. Τήν τε τοῦ φίλου εὐδαιμονίαν δι' αὐτὴν μὴ εἶναι αἱρετήν· μηδὲ γὰρ αἰσθητὴν τῷ πέλας ὑπάρχειν. Μὴ εἶναί τε αὐτάρκη τὸν λόγον πρὸς τὸ θαῤῥῆσαι, καὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης ὑπεράνω γενέσθαι· δεῖν δὲ ἀνεθίζεσθαι, διὰ τὴν ἐκ πολλοῦ συντραφεῖσαν ἡμῖν φαύλην διάθεσιν. 97. Τόν τε φίλον μὴ διὰ τὰς χρείας μόνον ἀποδέχεσθαι, ὧν ὑπολειπουσῶν μὴ ἐπιστρέφεσθαι· ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν γεγονυῖαν εὔνοιαν, ἧς ἕνεκα καὶ πόνους ὑπομένειν, καί τοι τιθέμενον ἡδονὴν τέλος. Καὶ ἀχθόμενον ἐπὶ τῷ στέρεσθαι αὐτῆς, ὅμως ἑκουσίως ὑπομένειν διὰ τὴν πρὸς τὸν φίλον στοργήν.

XI. Οἱ δὲ Θεοδώρειοι κληθέντες τὴν μὲν ὀνομασίαν ἔσπασαν ἀπὸ Θεοδώρου τοῦ προγεγραμμένου, καὶ δόγμασιν ἐχρήσαντο τοῖς αὐτοῦ.

XII. Ἦν δὲ ὁ Θεόδωρος παντάπασιν ἀναιρῶν τὰς περὶ θεῶν δόξας· καὶ αὐτοῦ περιεύχομεν βιβλίῳ ἐπιγραφομένῳ Περὶ θεῶν, οὐκ εὐκαταφρονήτῳ· ἐξ οὗ φασὶν Ἐπίκουρον τὰ πλεῖστα λαβόντα εἰπεῖν. 98. Ἤκουσι δὲ καὶ Ἀννικέριδος ὁ Θεόδωρος, καὶ Διονυσίου τοῦ διαλεκτικοῦ, καθά φησιν Ἀντισθένης ἐν φιλοσόφων διαδοχαῖς.

XIII. Τέλος δ' ὑπελάμβανε χαρὰν καὶ λύπην· τὴν μέν, ἐπὶ φρονήσει· τὴν δὲ, ἐπὶ ἀφροσύνῃ. Ἀγαθὰ δὲ, φρόνησιν καὶ δικαιοσύνην· κακὰ δὲ, τὰς ἐναντίας ἕξεις· μέσα δὲ, ἡδονὴν καὶ πόνον· ἀνῄρει δὲ καὶ φιλίαν, διὰ τὸ μήτε ἐν ἄφροσιν αὐτὴν εἶναι, μήτ' ἐν σοφοῖς. Τοῖς μὲν γὰρ, τῆς χρείας ἀναιρεθείσης,

καὶ τὴν φιλίαν ἐκποδὼν εἶναι· τοὺς δὲ σοφοὺς, αὐτάρκεις ὑπάρχοντας, μὴ δεῖσθαι φίλων. Ἔλεγε δὲ καὶ εὔλογον εἶναι, τὸν σπουδαῖον μὴ ἐξαγαγεῖν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἑαυτόν· οὐ γὰρ ἀποβαλεῖν τὴν φρόνησιν ἕνεκα τῆς τῶν ἀφρόνων ὠφελείας. 99. Εἶναί τε πατρίδα τὸν κόσμον. Κλέψειν τε καὶ μοιχεύσειν καὶ ἱεροσυλήσειν ἐν καιρῷ. Μηδὲν γὰρ εἶναι τούτων αἰσχρὸν φύσει, τῇ ἐπ' αὐτοῖς δόξῃ αἰρομένης, ἣ σύγκειται ἕνεκα τῆς τῶν ἀφρόνων συνοχῆς. Φανερῶς δὲ τοῖς ἐρωμένοις ἄνευ πάσης ὑφοράσεως χρήσεσθαι τὸν σοφόν. Διὸ καὶ τοιούτους λόγους ἠρώτα, Ἆρά γε γυνὴ γραμματικὴ χρήσιμος ἂν εἴη, παρ' ὅσον γραμματική ἐστι; ναί. Καὶ παῖς καὶ νεανίσκος χρήσιμος ἂν εἴη, παρ' ὅσον γραμματικός ἐστι; ναί. Οὐκοῦν καὶ γυνὴ καλὴ, χρησίμη ἂν εἴη, παρ' ὅσον καλή ἐστι. Καὶ παῖς καὶ νεανίσκος καλὸς, χρήσιμος ἂν εἴη, παρ' ὅσον καλός ἐστι; ναί. Καὶ παῖς ἄρα καὶ νεανίσκος καλὸς πρὸς τοῦτ' ἂν εἴη χρήσιμος, πρὸς ὃ καλός ἐστι; ναί. 100. Ἔστι δὲ χρήσιμος πρὸς τὸ πλησιάζειν. Ἦν διδομένων, ἐπῆγεν, Οὐκοῦν εἴ τις πλησιασμῷ χρῷτο παρ' ὅσον χρήσιμός ἐστιν, οὐ διαμαρτάνει. Οὐδ' εἰ ἄρα κάλλει χρήσαιτο, παρ' ὅσον χρήσιμόν ἐστι, διαμαρτήσεται. Τοιαῦτα ἅττα διερωτῶν ἴσχυε τῷ λόγῳ.

XIV. Δοκεῖ δὲ Θεὸς κληθῆναι, Στίλπωνος αὐτὸν ἐρωτήσαντος οὕτως, Ἆρά γε, Θεόδωρε, ὃ εἶναι φῂς, τοῦτο καὶ εἶ; Ἐπινεύσαντος δὲ, Φῂς δ' εἶναι Θεός; Τοῦ δ' ὁμολογήσαντος, Θεὸς εἶ ἄρα, ἔφη. Ἀξιαμένου δὲ ἀσμένως, γελάσας φησὶν, Ἀλλ', ὦ μοχθηρὲ, τῷ λόγῳ τούτῳ καὶ κολοιὸς ἂν ὁμολογήσειας εἶναι,

καὶ ἄλλα μυρία. 101. Ὁ δ' οὖν Θεόδωρος προσκαθίσας ποτὲ Εὐρυκλείδῃ τῷ ἱεροφάντῃ, Λέγεμοι, ἔφη, Εὐρυκλείδη, τίνες εἰσὶν οἱ ἀσεβοῦντες περὶ τὰ μυστήρια; Εἰπόντος δ' ἐκείνου, Οἱ τοῖς ἀμυήτοις αὐτὰ ἐκφέροντες, Ἀσεβεῖς ἄρα, ἔφη, καὶ σύ, τοῖς ἀμυήτοις διηγούμενος.

XV. Καὶ μέντοι παρ' ὀλίγον ἐκινδύνευσεν εἰς Ἄρειον ἀναχθῆναι πάγον, εἰ μὴ Δημήτριος αὐτὸν ὁ Φαληρεὺς ἐρρύσατο. Ἀμφικράτης δὲ ἐν τῷ περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν φησὶ κώνειον αὐτὸν πιεῖν καταδικασθέντα.

XVI. Διατρίβων δὲ παρὰ Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου, ἀπεστάλη ποθ' ὑπ' αὐτοῦ πρὸς Λυσίμαχον πρεσβευτής. 102. Ὅτε καὶ παρρησιαζομένῳ φησὶν ὁ Λυσίμαχος, Λέγε μοι, Θεόδωρε, οὐ σὺ ὁ ἐκπεσὼν Ἀθήνηθεν; Καὶ ὅς, Ὀρθῶς ἀκήκοας· ἡ γὰρ τῶν Ἀθηναίων πόλις οὐ δυναμένη με φέρειν, ὥσπερ ἡ Σεμέλη τὸν Διόνυσον, ἐξέβαλε. Πάλιν δ' εἰπόντος τοῦ Λυσιμάχου, Βλέπε ὅπως μὴ παρίσῃ πρὸς ἡμᾶς ἔτι, Οὐκ ἄν, ἔφη, ἂν μὴ Πτολεμαῖος ἀποστείλῃ. Μύθρου δὲ τοῦ διοικητοῦ τοῦ Λυσιμάχου παρεστῶτος καὶ εἰπόντος, Ἔοικας σὺ μὴ μόνον θεοὺς ἀγνοεῖν, ἀλλὰ καὶ βασιλέας, Πῶς, εἶπεν, ἀγνοῶ, ὅπου γε καί σε θεοῖς ἐχθρὸν ὄντα νομίζω;

XVII. Φασὶ δέ ποτε ἐν Κορίνθῳ παρέρχεσθαι αὐτὸν, συχνοὺς ἐπαγόμενον μαθητάς, Μητροκλέα δὲ τὸν κυνικὸν σκάνδικας πλύνοντα εἰπεῖν, Σὺ ὁ σοφιστὴς οὐκ ἂν τοσούτων ἔχρῃζες μαθητῶν, εἰ λάχανα ἔπλυνες. Τὸν δὲ ὑπολαβόντα εἰπεῖν, Καὶ σὺ εἴπερ τοῖς ἀνθρώποις ᾔδεις ὁμιλεῖν, οὐκ ἂν τούτοις λαχά-

νοις ἐχρῷ. 103. Τὸ ὅμοιον ἀναφέρεται (καθάπερ προείρηται) εἰς τε Διογένη καὶ Ἀρίστιππον.

XVIII. Τοιοῦτος μὲν ὁ Θεόδωρος κἂν τούτοις. Τελευταῖον δ' εἰς Κυρήνην ἀπελθών, καὶ Μαρίῳ συμβιοὺς, ἐν πάσῃ τιμῇ διετέλει τυγχάνων, ἔνθεν τὸ πρῶτον ἐκβαλλόμενος, λέγεται χάριέν τι εἰπεῖν· ἔφη γὰρ, Κακῶς ποιεῖτε, ἄνδρες Κυρηναῖοι, ἐκ τῆς Λιβύης εἰς τὴν Ἑλλάδα με ἐξορίζοντες.

XIX. Θεόδωροι δὲ γεγόνασιν εἴκοσι. Πρῶτος, Σάμιος, υἱὸς Ῥοίκου. Οὗτός ἐστιν ὁ συμβουλεύσας ἄνθρακας ὑποτεθῆναι τοῖς θεμελίοις τοῦ ἐν Ἐφέσῳ νεώ. Καθύγρου γὰρ ὄντος τοῦ τόπου, τοὺς ἄνθρακας ἔφη, τὸ ξυλῶδες ἀποβαλόντας, αὐτὸ τὸ στερεὸν ἀπαθὲς ἔχειν ὕδατι. Δεύτερος, Κυρηναῖος, γεωμέτρης, οὗ διήκουσε Πλάτων. Τρίτος, ὁ προγεγραμμένος φιλόσοφος. Τέταρτος, οὗ τὸ φωναστικὸν φέρεται βιβλίον πώμαλον. 104. Πέμπτος, ὁ περὶ τῶν νομοποιῶν πεπραγματευμένος, ἀρξάμενος ἀπὸ Τερπάνδρου. Ἕκτος, στωϊκός. Ἕβδομος, ὁ τὰ περὶ Ῥωμαίων πεπραγματευμένος. Ὄγδοος, Συρακούσιος, περὶ τακτικῶν γεγραφώς. Ἔνατος, Βυζάντιος, ἀπὸ λόγων πολιτικῶν. Δέκατος, ὁμοίως, οὗ Ἀριστοτέλης μνημονεύει διὰ τῆς ἐπιτομῆς τῶν ῥητόρων. Ἑνδέκατος, Θηβαῖος, ἀνδριαντοποιός. Δωδέκατος, ζωγράφος, οὗ μέμνηται Πολέμων. Τρισκαιδέκατος, ζωγράφος, Ἀθηναῖος, ὑπὲρ οὗ γράφει Μηνόδοτος. Τεσσαρεσκαιδέκατος, Ἐφέσιος, ζωγράφος, οὗ μέμνηται Θεοφάνης, ἐν τῷ περὶ γραφικῆς. Πεντεκαιδέκατος, ποιητὴς ἐπιγραμμάτων. Ἑκκαιδέκατος, γεγραφὼς περὶ ποιητῶν. Ἑπτακαιδέκατος, ἰα-

ιρὸς, Ἀθηναίου μαθητής. Ὀκτωκαιδέκατος, Χῖος, φιλόσοφος στωϊκός. Ἐννεακαιδέκατος, Μιλήσιος, καὶ αὐτὸς στωϊκὸς φιλόσοφος. Εἰκοστὸς, ποιητὴς τραγῳδίας.

CAPUT IX.

PHAEDON.

I. 105. *Φαίδων, Ἠλεῖος, τῶν εὐπατριδῶν, συνεάλω τῇ πατρίδι, καὶ ἠναγκάσθη στῆναι ἐπ' οἰκήματος· ἀλλὰ τὸ θύριον προστιθεὶς μετεῖχε Σωκράτους, ἕως αὐτὸν λυτρώσασθαι τοὺς περὶ Ἀλκιβιάδην ἢ Κρίτωνα προὔτρεψε. Καὶ τοὐντεῦθεν ἐλευθερίως ἐφιλοσόφει. Ἱερώνυμος δ' ἐν τῷ περὶ ἕξεως καθαπτόμενος, δοῦλον αὐτὸν εἴρηκε.*

II. *Διαλόγους δὲ συνέγραψε γνησίους μὲν, Ζώπυρον, Σίμωνα, καὶ δισταζόμενον Νικίαν, Μήδιον (ὃν φασί τινες Αἰσχίνου, οἱ δὲ Πολυαίνου) Ἀντίμαχον, ἢ πρεσβύτας, (καὶ οὗτος δισταζεται.) Σκυθικοὺς λόγους. Καὶ τούτους τινὲς Αἰσχίνου φασί.*

III. *Διαδοχος δ' αὐτοῦ Πλειστανος, Ἠλεῖος· καὶ τρίτοι ἀπ' αὐτοῦ οἱ περὶ Μενέδημον τὸν Ἐρετριέα, καὶ Ἀσκληπιάδην τὸν Φλιάσιον, μετάγοντες ἀπὸ Στίλπωνος. Καὶ ἕως μὲν τούτων Ἠλειακοὶ προσηγορεύοντο· ἀπὸ δὲ Μενεδήμου, Ἐρετριακοὶ, περὶ οὗ λέξομεν ἐν ὑστέρῳ, διὰ τὸ καὶ αὐτὸν κατάρχειν αἱρέσεως.*

CAPUT X.

EUCLIDES.

I. 106. *Εὐκλείδης ἀπὸ Μεγάρων τῶν πρὸς Ἰσθμῷ, ἢ Γελῶος κατ' ἐνίους, ὥς φησιν Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς. Οὗτος καὶ τὰ Παρμενίδεια μετεχειρίζετο, καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ Μεγαρικοὶ προσηγορεύοντο, εἶτ' ἐριστικοὶ, ὕστερον δὲ διαλεκτικοὶ, οὓς οὕτως ὠνόμασε πρῶτος Διονύσιος ὁ Καρχηδόνιος, διὰ τὸ πρὸς ἐρώτησιν καὶ ἀπόκρισιν τοὺς λόγους διατίθεσθαι. Πρὸς τοῦτον φησὶν ὁ Ἑρμόδωρος ἀφικέσθαι Πλάτωνα, καὶ τοὺς λοιποὺς φιλοσόφους, μετὰ τὴν Σωκράτους τελευτὴν, δείσαντας τὴν ὠμότητα τῶν τυράννων.*

II. *Οὗτος ἦν τὸ ἀγαθὸν ἀπεφαίνετο πολλοῖς ὀνόμασι καλούμενον. Ὅτε μὲν γὰρ φρόνησιν, ὅτε δὲ θεὸν, καὶ ἄλλοτε νοῦν, καὶ τὰ λοιπά. Τὰ δ' ἀντικείμενα τῷ ἀγαθῷ ἀνῄρει, μὴ εἶναι φάσκων.* 107. *Ταῖς τε ἀποδείξεσιν ἐνίστατο, οὐ κατὰ λήμματα, ἀλλὰ κατ' ἐπιφοράν. Καὶ τὸν διὰ παραβολῆς λόγον ἀνῄρει, λίγων ἤτοι ἐξ ὁμοίων αὐτὸν, ἢ ἐξ ἀνομοίων συνίστασθαι. Καὶ εἰ μὲν ἐξ ὁμοίων, περὶ αὐτὰ δεῖν μᾶλλον, ἢ οἷς ὅμοιά ἐστιν ἀναστρέφεσθαι· εἰ δ' ἐξ ἀνομοίων, παρέλκειν τὴν παράθεσιν. Διὰ ταῦτα δὲ καὶ περὶ αὐτοῦ ταῦτά φησι Τίμων, προσπαρατρώγων καὶ τοὺς λοιποὺς Σωκρατικούς·*

Ἀλλ' οὔ μοι τούτων φλεδόνων μέλει· οὐδὲ γὰρ ἄλλου
Οὐδενός, οὐ Φαίδωνος, ὅτις γε μὲν οὐδ' ἐριδάντεω
Εὐκλείδου, Μεγαρεῦσιν ὃς ἔμβαλε λύσσαν ἐρισμοῦ.

III. 108 *Διαλόγους δὲ συνέγραψεν ἓξ· Λάμπριαν, Λισχίνην, Φοίνικα, Κρίτωνα, Ἀλκιβιάδην, Ἐρωτικόν.*

IV. *Τῆς δ' Εὐκλείδου διαδοχῆς ἐστι καὶ Εὐβουλίδης ὁ Μιλήσιος, ὃς καὶ πολλοὺς ἐν διαλεκτικῇ λόγους ἠρώτησε, τόν τε ψευδόμενον καὶ τὸν διαλανθάνοντα, καὶ Ἠλέκτραν, καὶ ἐγκεκαλυμμένον, καὶ σωρείτην, καὶ κερατίνην, καὶ φαλακρόν. Περὶ τούτου φησί τις τῶν κωμικῶν,*

Ὁ ὑβριστικὸς δ' Εὐβουλίδης κερατίνας ἐρωτῶν,
Καὶ ψευδ' ἀλαζόσι λόγοις τοὺς ῥήτορας κυλίων,
Ἀπῆλθ' ἔχων Δημοσθένους τὴν ῥωβυστωμυλήθραν.

Ἐώκει γὰρ αὐτοῦ καὶ Δημοσθένης ἀκηκυέναι, καὶ ῥωβικώτερος ὢν παύσασθαι. 109. *Ὁ δὲ Εὐβουλίδης καὶ πρὸς Ἀριστοτέλην διεφέρετο, καὶ πολλὰ αὐτὸν διαβέβληκε.*

V. *Μεταξὺ δὲ ἄλλων ὄντων τῆς Εὐβουλίδου διαδοχῆς Ἀλεξῖνος ἐγένετο Ἠλεῖος ἀνὴρ φιλονεικότατος· διὸ καὶ Ἐλεγξῖνος ἐπεκλήθη. Διεφέρετο δὲ μάλιστα πρὸς Ζήνωνα. Φησὶ δ' Ἕρμιππος περὶ αὐτοῦ, ὡς ἄρα ἀπελθὼν ἐκ τῆς Ἤλιδος εἰς Ὀλυμπίαν, οὐτόθι φιλοσοφοίη. Τῶν δὲ μαθητῶν αὐτοῦ πυνθανομένων, διὰ τί τῇδε κατοικεῖ, φάναι βούλεσθαι αἵρεσιν συστήσασθαι, ἣν Ὀλυμπιακὴν κληθήσεσθαι. Τοὺς δὲ, καὶ τοῖς ἐφοδίοις θλιβομένους, καὶ τὸ χωρίον νοσερὸν καταγνόντας, ἀπελθεῖν, καὶ τοῦ λοιποῦ διατρίβειν ἔρημον τὸν Ἀλεξῖνον σὺν οἰκέτῃ μόνῳ. Ἔπειτα μέντοι νηχόμενον ἐν τῷ Ἀλφειῷ νυχθῆναι καλάμῳ, καὶ οὕτω τελευτῆσαι.* 110. *Καὶ ἔστιν εἰς αὐτὸν ἡμῶν οὑτως ἔχον,*

Οὐκ ἄρα μῦθος ἦν ἐκεῖνος εἰκαῖος,
Ὡς ἀτυχής τις ἐὼν τὸν πόδα κολυμβῶν περιεπειρ-
πως
Ἥλω. Καὶ γὰρ ὁ σεμνὸς ἀνὴρ, πρὶν Ἀλφεὸν
Ποτ' ἐκπερᾶν, Ἀλεξῖνος θνήσκει νυχθεὶς καλάμῳ.

Γέγραφε δὲ οὐ μόνον πρὸς Ζήνωνα, ἀλλὰ καὶ ἄλλα βιβλία, καὶ πρὸς Ἔφορον τὸν ἱστοριογράφον.

VI. *Εὐβουλίδου δὲ καὶ Εὔφαντος γέγονεν ὁ Ὀλύνθιος, ἱστορίας γεγραφὼς τὰς κατὰ τοὺς χρόνους τοὺς ἑαυτοῦ. Ἐποίησε δὲ καὶ τραγῳδίας πλείους, ἐν αἷς εὐδοκίμει κατὰ τοὺς ἀγῶνας. Γέγονε δὲ καὶ Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως διδάσκαλος, πρὸς ὃν καὶ λόγον γέγραφε Περὶ βασιλείας, σφόδρα εὐδοκιμοῦντα. Τὸν βίον δὲ γήρᾳ κατέστρεψεν.*

VII. 111. *Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι διακηκοότες Εὐβουλίδου, ἐν οἷς καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Κρόνος.*

CAPUT XI.

DIODORUS.

I. *Διόδωρος, Ἀμειπίου, Ἰασεὺς, καὶ αὐτὸς Κρόνος ἐπίκλην, περὶ οὗ φησι Καλλίμαχος ἐν ἐπιγράμμασιν·*

Αὐτὸς ὁ Μῶμος
Ἔγραφεν ἐν τοίχοις, Ὁ Κρόνος ἐστὶ σοφός.

Ἦν δὲ καὶ οὗτος διαλεκτικὸς, πρῶτος δόξας εὑρηκέναι τὸν ἐγκεκαλυμμένον καὶ κερατίνην λόγον, κατά τινας· οὗτος παρὰ Πτολεμαίῳ τῷ Σωτῆρι διατρίβων λόγους τινὰς διαλεκτικοὺς ἠρωτήθη πρὸς Στίλπωνος· καὶ

παραχρῆμα μὴ δυνάμενος διαλύσασθαι, ὑπὸ τοῦ βασιλέως τά τε ἄλλα ἐπετιμήθη, καὶ δὴ καὶ Κρόνος ἤκουσεν ἐν σκώμματος μέρει. 112. Ἐξελθὼν δὴ τοῦ συμποσίου, καὶ λόγον γράψας περὶ τοῦ προβλήματος, ἀθυμίᾳ τὸν βίον κατέστρεψε. Καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν,

Κρόνε Διόδωρε, τίς σε δαιμόνων κακῇ
Ἀθυμίᾳ ξυνείρυσεν,
Ἵν' αὐτὸς αὐτὸν ἐμβάλῃς εἰς τάρταρον,
Στίλπωνος οὐ λύσας ἔπη
Αἰνιγματώδη; Τοιγὰρ εὑρέθης Κρόνος,
Ἔξωθεν τοῦ ῥῶ κάππα τε.

II. Τῶν δ' ἀπὸ Εὐκλείδου ἐστὶ καὶ Ἰχθύας Μετάλλου, ἀνὴρ γενναῖος, πρὸς ὃν καὶ Διογένης ὁ κυνικὸς διάλογον πεποίηται.

III. Κλεινόμαχός τε ὁ Θούριος, ὃς πρῶτος περὶ ἀξιωμάτων καὶ κατηγορημάτων, καὶ τῶν τοιούτων συνέγραψε.

IV. Καὶ Στίλπων ὁ Μεγαρεὺς, διασημότατος φιλόσοφος, περὶ οὗ λεκτέον.

CAPUT XII.

STILPO.

I. 113. Στίλπων, Μεγαρεὺς, τῆς Ἑλλάδος, διῆκουσε μὲν τῶν ἀπ' Εὐκλείδου τινῶν· οἱ δὲ καὶ αὐτοῦ Εὐκλείδου ἀκοῦσαί φασιν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ Θρασυμάχου τοῦ Κορινθίου, ὃς ἦν Ἰχθύᾳ γνώριμος, καθά φησιν Ἡρακλείδης.

II. Τοσοῦτον δ' εὑρεσιολογίᾳ καὶ σοφιστείᾳ προῆγε τοὺς ἄλλους, ὥστε μικροῦ δεῆσαι, πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ἀφορῶσαν εἰς αὐτὸν μεγαρίσαι. Περὶ τούτου φησὶ Φίλιππος ὁ Μεγαρικὸς κατὰ λέξιν οὕτω, Παρὰ μὲν γὰρ Θεοφράστου Μητρόδωρον τὸν Θεωρηματικὸν καὶ Τιμαγόραν τὸν Γελῶον ἀπέσπασε, παρὰ Ἀριστοτέλους δὲ τοῦ Κυρηναϊκοῦ Κλείταρχον καὶ Σιμμίαν· ἀπὸ δὲ τῶν διαλεκτικῶν, Παιώνειον μὲν ἀπὸ Ἀριστείδου· Δίφιλον δὲ τὸν Βοσποριανὸν Εὐφάντου, καὶ Μύρμηκα τὸν Ἐξαινέτου, παραγενομένους ὡς ἐλέγξοντας, ἀμφοτέρους ζηλωτὰς ἔσχε. 114. Χωρὶς τοίνυν τούτων Φρασίδημον μὲν τὸν περιπατητικὸν καὶ φυσικὸν ἔμπειρον ὄντα προσήγαγε, καὶ τὸν ῥητορικὸν Ἄλκιμον, ἁπάντων πρωτεύοντα τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ῥητόρων, Κράτητά τε, καὶ ἄλλους πλείστους ὅσους ἐθήρωσε. Καὶ δὴ καὶ Ζήνωνα τὸν Φοίνικα μετὰ τούτων ἀφείλετο.

III. Ἦν δὲ καὶ πολιτικώτατος. Καὶ γυναῖκα ἠγάγετο· καὶ ἑταίρᾳ συνῆν Νικαρέτῃ, ὥς φησί που καὶ Ὀνήτωρ. Καὶ θυγατέρα ἀκόλαστον ἐγέννησεν, ἣν ἔγημε γνώριμός τις αὐτοῦ Σιμμίας Συρακούσιος. Ταύτης οὐ κατὰ τρόπον βιούσης, εἶπέ τις πρὸς τὸν Στίλπωνα, ὡς καταισχύνοι αὐτόν· ὁ δέ, Οὐ μᾶλλον, εἶπεν, ἢ ἐγὼ ταύτην κοσμῶ.

IV. 115. Ἀπεδέχετο δ' αὐτὸν, φασὶ, καὶ Πτολεμαῖος ὁ Σωτήρ. Καὶ ἐγκρατὴς Μεγάρων γενόμενος, ἐδίδου τε ἀργύριον αὐτῷ, καὶ παρεκάλει εἰς Αἴγυπτον συμπλεῖν. Ὁ δέ, μέτριον μέν τι ταργυρίου προσήκατο· ἀρνησάμενος δὲ τὴν ὁδὸν, μετῆλθεν εἰς Αἴγιναν, ἕως ἐκεῖνος ἀπέπλευσεν. Ἀλλὰ καὶ Δημήτριος

ὁ Ἀντιγόνου, καταλαβὼν τὰ Μέγαρα, τήν τε οἰκίαν αὐτῷ φυλαχθῆναι, καὶ πάντα τὰ ἁρπασθέντα προὐνόησεν ἀποδοθῆναι. Ὅτε καὶ βουλομένῳ παρ' αὐτοῦ τῶν ἀπολωλότων ἀναγραφὴν λαβεῖν, ἔφη, μηδὲν τῶν οἰκείων ἀπολωλέναι· παιδείας γὰρ μηδένα ἐξενηνοχέναι, τόν τε λόγον ἔχειν καὶ τὴν ἐπιστήμην. 116. Καὶ αὐτῷ διαλεχθεὶς περὶ ἀνθρώπων εὐεργεσίας, οὕτως εἶχεν, ὥστε προσέχειν αὐτῷ.

V. Τοῦτόν φασι περὶ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς τοῦ Φειδίου τοιοῦτόν τινα λόγον ἐρωτῆσαι, Ἀρά γε ἡ τοῦ Διὸς Ἀθηνᾶ, θεός ἐστι; Φήσαντος δὲ, Ναί· Αὕτη δέ γε, εἶπεν, οὐκ ἔστι Διός, ἀλλὰ Φειδίου. Συγχωρουμένου δὲ, Οὐκ ἄρα, εἶπεν, αὐτὴ θεός ἐστιν. Ἐφ' ᾧ καὶ εἰς Ἄρειον πάγον προσκληθέντα, μὴ ἀρνήσασθαι, φάσκειν δ' ὀρθῶς διειλέχθαι. Μὴ γὰρ εἶναι αὐτὴν θεὸν, ἀλλὰ θεάν· θεοὺς δὲ εἶναι τοὺς ἄρρενας. Καὶ μέντοι τοὺς Ἀρεοπαγίτας εὐθέως αὐτὸν κελεῦσαι τῆς πόλεως ἐξελθεῖν. Ὅτε καὶ Θεόδωρον τὸν ἐπίκλην θεὸν ἐπισκώπτοντα εἰπεῖν, Πόθεν δὲ τοῦτ' ᾔδει Στίλπων; ἢ ἀνασύρας αὐτῆς τὸν κῆπον ἐθεάσατο; Ἦν δ' ἀληθῶς οὗτος μὲν θρασύτατος, Στίλπων δὲ κομψότατος. 117. Κράτητος γοῦν αὐτὸν ἐρωτήσαντος, εἰ οἱ θεοὶ χαίρουσι ταῖς προσκυνήσεσι καὶ εὐχαῖς, φασὶν εἰπεῖν, Περὶ τούτων μὴ ἐρώτα, ἀνόητε, ἐν ὁδῷ, ἀλλὰ μόνον. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Βίωνα ἐρωτηθέντα εἰ θεοί εἰσιν, εἰπεῖν,

Οὐκ ἀπ' ἐμοῦ σκεδάσεις ὄχλον, ταλαπείριε πρέσβυ;

VI. Ἦν δ' ὁ Στίλπων καὶ ἀφελὴς, καὶ ἀνεπίπλαστος, πρός τε τὸν ἰδιώτην εὔθετος. Κράτητος γοῦν ποτε τοῦ κυνικοῦ πρὸς μὲν τὸ ἐρωτηθὲν οὐκ ἀποκρι-

ναμένου, ἀποπαρδόντος δὲ, Ἥιδειν, ἔφη, ὡς πάντα μᾶλλον φθέγξῃ ἢ ἃ δεῖ. 118. *Ἀλλὰ καὶ ἰσχάδα προτείναντος αὐτῷ ποτε καὶ ἐρώτημα, δεξάμενον καταφαγεῖν. Τοῦ δὲ, Ὦ Ἡράκλεις, εἰπόντος, ἀπολώλεκα τὴν ἰσχάδα. Οὐ μόνον, ἔφη, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐρώτημα, οὗ ἦν ἀῤῥαβὼν ἡ ἰσχάς. Πάλιν δὲ ἰδὼν τὸν Κράτητα χειμῶνος συγκεκαυμένον, Ὦ Κράτης, εἶπε, δοκεῖς μοι χρείαν ἔχειν ἱματίου καινοῦ, ὅπερ ἦν, νοῦ καὶ ἱματίου. Καὶ τὸν αἰδεσθέντα παρῳδῆσαι εἰς αὐτὸν οὕτω,*

Καὶ μὴν καὶ Στίλπων᾽ ἔσιδον χαλεπ᾽ ἄλγε᾽ ἔχοντα
Ἐν Μεγάροις, ὅθι φασὶ Τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς.
Ἔνθά τ᾽ ἐρίζεσκε, πολλοὶ δ᾽ ἀμφ᾽ αὐτὸν ἑταῖροι·
Τὴν δ᾽ ἀρετὴν παρὰ γράμμα διώκοντες κατέτριβον.

119. *Λέγεται δ᾽ οὕτως Ἀθήνῃσιν ἐπιστρέψαι τοὺς ἀνθρώπους, ὥστ᾽ ἀπὸ τῶν ἐργαστηρίων συνθεῖν, ἵνα αὐτὸν θεάσαιντο. Καί τινος εἰπόντος, Στίλπων, θαυμάζουσί σε ὡς θηρίον, Οὐ μὲν οὖν, εἰπεῖν, ἀλλ᾽ ὡς ἄνθρωπον ἀληθινόν.*

VII. *Δεινὸς δὲ ἄγαν ὢν ἐν τοῖς ἐριστικοῖς, ἀνῄρει καὶ τὰ εἴδη, καὶ ἔλεγε τὸν λέγοντα ἄνθρωπον εἶναι, μηδένα. Οὔτε γὰρ τόνδε λέγειν οὔτε τόνδε. Τί γὰρ μᾶλλον τόνδε ἢ τόνδε; Οὔτε ἄρα τόνδε. Καὶ πάλιν, Τὸ λάχανον οὐκ ἔστι τὸ δεικνύμενον. Λάχανον μὲν γὰρ ἦν πρὸ μυρίων ἐτῶν. Οὐκ ἄρα ἐστὶ τοῦτο λάχανον. Φασὶ δ᾽ αὐτὸν ὁμιλοῦντα Κράτητι, μεταξὺ σπεῦσαι ἰχθῦς πρίασθαι. Τοῦ δ᾽ ἐπισπωμένου, καὶ φάσκοντος, Καταλείπεις τὸν λόγον; Οὐκ ἔγωγε, ἔφη, ἀλλὰ τὸν μὲν λόγον ἔχω, σὲ δὲ καταλεί-*

πω. Ὁ μὲν γὰρ λόγος περιμένει, τὸ δ' ὄψον πεπράσεται.

VIII. 120. Φέρονται δ' αὐτοῦ διάλογοι ἑννέα, ψυχροί· Μόσχος, Ἀρίστιππος ἢ Καλλίας, Πτολεμαῖος, Χαιρεκράτης, Μητροκλῆς, Ἀναξιμένης, Ἐπιγένης, Πρὸς τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα, Ἀριστοτέλης.

IX. Τούτου καὶ Ἡρακλείδης φησὶ τὸν Ζήνωνα ἀκοῦσαι τὸν τῆς στοᾶς κτίστην.

X. Γηραιὸν δὲ τελευτῆσαι φησὶν Ἕρμιππος, οἶνον προσενεγκάμενον, ὅπως θᾶττον ἀποθάνῃ. Ἔστι δὲ καὶ εἰς τοῦτον ἡμῶν,

Τὸν Μεγαρέα [τὸν] Στίλπωνα (γινώσκεις δ' ἴσως)
Γῆρας, ἔπειτα νόσος καθεῖλε, δύσμαχον ζυγόν
Ἀλλ' οἶνον εὗρε, τῆς κακῆς συνωρίδος
Φέρτερον ἡνίοχον· πιὼν γὰρ ἥλασε * *.

Προσεσκώφθη δὲ ὑπὸ Σοφίλου τοῦ κωμικοῦ ἐν δράματι Γάμοι,

Στίλπωνός ἐστι βύσμαθ' ὁ Χαρίνου λόγος.

CAPUT XIII.

CRITO.

I. 121. Κρίτων, Ἀθηναῖος. Οὗτος μάλιστα φιλοστοργότατα διετέθη πρὸς Σωκράτην, καὶ οὕτως ἐπεμελεῖτο αὐτοῦ, ὥστε μηδέποτε λείπειν τι τῶν πρὸς τὴν χρείαν.

II. Καὶ οἱ παῖδες δὲ αὐτοῦ διήκουσαν Σωκράτους, Κριτόβουλος, Ἑρμογένης, Ἐπιγένης, Κτήσιππος.

III. Ὁ δ' οὖν Κρίτων διαλόγους γέγραφεν ἐν ἑνὶ φερομένους βιβλίῳ ἑπτακαίδεκα, τοὺς ὑπογεγραμμένους, Ὅτι οὐκ ἐκ τοῦ μαθεῖν οἱ ἀγαθοὶ, Περὶ τοῦ πλεῖον ἔχειν, Τί τὸ ἐπιτήδειον ἢ Πολιτικὸς, Περὶ τοῦ καλοῦ, Περὶ τοῦ κακουργεῖν, Περὶ εὐθημοσύνης, Περὶ νόμου, Περὶ τοῦ θείου, Περὶ τεχνῶν, Περὶ συνουσίας, Περὶ σοφίας, Πρωταγόρας ἢ Πολιτικὸς, Περὶ γραμμάτων, Περὶ ποιητικῆς, Περὶ τοῦ καλοῦ, Περὶ τοῦ μαθεῖν, Περὶ τοῦ γνῶναι ἢ Περὶ ἐπιστήμης, Τί τὸ ἐπίστασθαι.

CAPUT XIV.

SIMON.

I. 122. Σίμων, Ἀθηναῖος, σκυτοτόμος. Οὗτος, ἐρχομένου Σωκράτους ἐπὶ τὸ ἐργαστήριον, καὶ διαλεγομένου τινὰ, ὧν ἐμνημόνευε ὑποσημειώσεις ἐποιεῖτο.

II. Ὅθεν Σκυτικοὺς αὐτοῦ τοὺς διαλόγους καλοῦσιν. Εἰσὶ δὲ τρεῖς καὶ τριάκοντα ἐν ἑνὶ φερόμενοι βιβλίῳ· Περὶ θεῶν, Περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, Περὶ τοῦ καλοῦ Τί τὸ καλὸν, Περὶ δικαίου πρῶτος, δεύτερος, Περὶ ἀρετῆς, ὅτι οὐ διδακτὸν, Περὶ ἀνδρείας, πρῶτον, δεύτερον, τρίτον· Περὶ νόμου, Περὶ δημαγωγίας, Περὶ τιμῆς, Περὶ ποιήσεως, Περὶ εὐπαθείας, Περὶ ἔρωτος, Περὶ φιλοσοφίας, Περὶ ἐπιστήμης, Περὶ μουσικῆς, Περὶ ποιήσεως, Τί τὸ καλὸν, 123. Περὶ διδασκαλίας, Περὶ τοῦ διαλέγεσθαι, Περὶ κρίσεως, Περὶ τοῦ ὄντος, Περὶ ἀριθμοῦ; Περὶ ἐπιμελείας, Περὶ τοῦ ἐργάζεσθαι, Περὶ φιλοκερδοῦς, Περὶ ἀλαζονείας, Περὶ τοῦ καλοῦ· οἱ δὲ, Περὶ τοῦ βου-

λεύεσθαι, Περὶ λόγου ἢ Περὶ ἐπιτηδειότητος, Περὶ κακουργίας.

III. Οὗτος, φασὶ, πρῶτος διελέχθη τοὺς λόγους τοὺς Σωκρατικούς. Ἐπαγγειλαμένου δὲ Περικλέους θρέψειν αὐτὸν, καὶ κελεύοντος ἀπιέναι πρὸς αὐτὸν, οὐκ ἂν, ἔφη, τὴν παῤῥησίαν ἀποδόσθαι.

IV. Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Σίμων, ῥητορικὰς τέχνας γεγραφώς· καὶ ἕτερος, ἰατρὸς, κατὰ Σέλευκον τὸν Νικάνορα· καί τις ἀνδριαντοποιός.

CAPUT XV.

GLAUCON

124. Γλαύκων, Ἀθηναῖος. Καὶ τούτου φέρονται ἐν ἑνὶ διάλογοι ἐννέα· Φείδυλος, Εὐριπίδης, Ἀμύντιχος, Εὐθίας, Λυσιθείδης, Ἀριστοφάνης, Κέφαλος, Ἀναξίφημος, Μενέξενος. Φέρονται καὶ ἄλλοι δύο καὶ τριάκοντα, οἳ νοθεύονται.

CAPUT XVI.

SIMMIAS.

Σιμμίας ὁ Θηβαῖος. Καὶ τούτου φέρονται ἐν ἑνὶ διάλογοι τρεῖς καὶ εἴκοσι· Περὶ σοφίας, Περὶ λογισμοῦ, Περὶ μουσικῆς, Περὶ ἐπῶν, Περὶ ἀνδρείας, Περὶ φιλοσοφίας, Περὶ ἀληθείας, Περὶ γραμμάτων, Περὶ διδασκαλίας, Περὶ τέχνης, Περὶ τοῦ ἐπιστατεῖν, Περὶ πρέποντος, Περὶ αἱρετοῦ καὶ φευκτοῦ, Περὶ φίλου, Περὶ τοῦ εἰδέναι, Περὶ ψυχῆς, Περὶ

τοῦ εὖ ζῆν, Περὶ δυνατοῦ, Περὶ χρημάτων, Περὶ ζωῆς, Τί τὸ καλὸν, Περὶ ἐπιμελείας, Περὶ ἔρωτος.

CAPUT XVII.

CEBES.

125. Κέβης ὁ Θηβαῖος. Καὶ τούτου φέρονται διάλογοι τρεῖς· Πίναξ, Ἑβδόμη, Φρύνιχος.

CAPUT XVIII.

MENEDEMUS.

I. Μενέδημος. Οὗτος τῶν ἀπὸ Φαίδωνος, Κλεισθένους, τοῦ τῶν Θεοπροπιδῶν καλουμένων υἱὸς, ἀνδρὸς εὐγενοῦς μὲν, ἀρχιτέκτονος δὲ καὶ πένητος. Οἱ δὲ καὶ σκηνορράφον αὐτὸν εἶναι φασὶ, καὶ μαθεῖν ἑκάτερα τὸν Μενέδημον. Ὅθεν γράψαντος αὐτοῦ ψήφισμά τι, καθήψατό τις Ἀλεξίνειος, εἰπὼν ὡς οὔτε σκηνὴν οὔτε ψήφισμα προσήκει τῷ σοφῷ γράφειν.

II. Πεμφθεὶς δὲ φρουρὸς ὁ Μενέδημος ὑπὸ τῶν Ἐρετριέων εἰς Μέγαρα, ἀνῆλθεν εἰς Ἀκαδημίαν πρὸς Πλάτωνα, καὶ θηραθεὶς κατέλιπε τὴν στρατείαν. 126. Ἀσκληπιάδου δὲ τοῦ Φλιασίου περισπάσαντος αὐτὸν, ἐγένετο ἐν Μεγάροις παρὰ Στίλπωνα, οὗπερ ἀμφότεροι διήκουσαν. Κἠντεῦθεν πλεύσαντες εἰς Ἴλιν, Ἀγχιπύλῳ καὶ Μόσχῳ τοῖς ἀπὸ Φαίδωνος παρέβαλον. Καὶ μέχρι μὲν τούτων (ὡς προείρηται ἐν τῷ περὶ Φαίδωνος) Ἠλειακοὶ προσηγορεύοντο· Ἐρετρικοὶ δ' ἐκλήθησαν ἀπὸ τῆς πατρίδος τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος.

III. *Φαίνεται δὴ ὁ Μενέδημος σεμνὸς ἱκανῶς γενέσθαι. Ὅθεν αὐτὸν Κράτης παρῳδῶν φησι,*

Φλιάσιον τ' Ἀσκληπιάδην, καὶ ταῦρον Ἐρέτρην.

ὁ δὲ Τίμων οὕτω,

Λόγων ἀνστήσας ἀφρυωμένος ἀφροσιβόμβαξ.

127. *Οὕτω δ' ἦν σεμνὸς, ὡς Εὐρύλοχον τὸν Κασανδρέα μετὰ Κλειππίδου Κυζικηνοῦ μειρακίου κληθέντα ὑπὸ Ἀντιγόνου ἀντειπεῖν. Φοβεῖσθαι γὰρ μὴ Μενέδημος αὖσθηται. Ἦν γὰρ καὶ ἐπισκώπτης καὶ παῤῥησιαστής. Μειρακίου γοῦν καταθρασυνομένου, εἶπε μὲν οὐδέν· λαβὼν δὲ κάρφος, διέγραφεν εἰς τοῦδαφος περαινομένου σχῆμα· ἕως ὁρώντων πάντων συνὲν τὸ μειράκιον τὴν ὕβριν, ἀπηλλάχθη. Ἱεροκλέους δὲ τοῦ ἐπὶ τοῦ Πειραιῶς συνανακάμπτοντος αὐτῷ ἐπὶ Ἀμφιαράου, καὶ πολλὰ λέγοντος περὶ τῆς ἁλώσεως τῆς Ἐρετρίας, ἄλλο μὲν οὐδὲν εἶπεν, ἠρώτησε δὲ εἰς τί αὐτὸν Ἀντίγονος περαίνει.* 128. *Πρὸς δὲ τὸν θρασυνόμενον μοιχὸν, Ἀγνοεῖς, ἔφη, ὅτι οὐ μόνον κράμβη χυλὸν ἔχει χρηστὸν, ἀλλὰ καὶ ῥαφανίδες; Πρὸς δὲ τὸν νεώτερον κεκραγότα, Σκέψαι, ἔφη, μή τι ὄπισθεν ἔχων λέληθας· Ἀντιγόνου δὲ συμβουλευομένου εἰ ἐπὶ κῶμον ἀφίκοιτο, σιωπήσας τἆλλα, μόνον ἐκέλευσεν ἀπαγγεῖλαι, ὅτι βασιλέως υἱός ἐστι. Πρὸς δὲ τὸν ἀναίσθητον ἀναφέροντά τι αὐτῷ εἰκαίως, ἠρώτησεν εἰ ἀγρὸν ἔχει; Φήσαντος δὲ, καὶ πάμπλειστα κτήματα· Πορεύου τοίνυν, ἔφη, κἀκείνων ἐπιμελοῦ, μὴ συμβῇ σοι καὶ ταῦτα καταφθεῖραι, καὶ κωμῳδὸν ἰδιώτην ἀποβαλεῖν. Πρὸς δὲ τὸν πυθόμενον εἰ γήμαι ὁ σπουδαῖος; ἔφη, Πότερον ἐγώ σοι σπουδαῖος δοκῶ, ἢ οὔ; Φήσαντος δὲ εἶναι· Ἐγὼ*

τοίνυν, εἶπε, γεγάμηκα. 129. Πρὸς δὲ τὸν εἰπόντα πολλὰ τὰ ἀγαθὰ, ἐπύθετο πόσα τὸν ἀριθμὸν, καὶ εἰ νομίζει πλείω τῶν ἑκατόν; Μὴ δυνάμενος δὲ τῶν καλούντων ἐπὶ δεῖπνον τινὸς περιελεῖν τὴν πολυτέλειαν, κληθείς ποτε, οὐδὲν μὲν εἶπε· σκωπτῶν δ' αὐτὸν ἐνουθέτησε, μόνας ἐλαίας προσενεγκάμενος.

IV. Διὰ δὴ οὖν τὸ παῤῥησιαστικὸν τοῦτο μικροῦ καὶ ἐκινδύνευσεν ἐν Κύπρῳ παρὰ Νικοκρέοντι σὺν Ἀσκληπιάδᾳ τῷ φίλῳ. Τοῦ γάρ τοι βασιλέως ἐπιμήνιον ἑορτὴν τελοῦντος, καὶ καλέσαντος καὶ τούτους, ὥσπερ τοὺς ἄλλους φιλοσόφους, τὸν Μενέδημον εἰπεῖν, Ὡς εἰ καλὸν ἦν ἡ τῶν τοιούτων ἀνδρῶν συναγωγὴ, καθ' ἡμέραν ἔδει γίνεσθαι τὴν ἑορτήν· εἰ δ' οὔ, περιττῶς καὶ νῦν. 130. Πρὸς δὲ τοῦτο ἀπαντήσαντος τοῦ τυράννου καὶ εἰπόντος, ὡς ταύτην τὴν ἡμέραν ἔχοι σχολάζουσαν πρὸς τὸ διακούειν φιλοσόφων, ἔτι καὶ μᾶλλον ἀτειρότερον ἐνέκειτο, δεικνὺς ἐπὶ τῆς θυσίας, ὡς χρὴ πάντα καιρὸν φιλοσόφων ἀκούειν, ἕως, εἰ μή τις αὐλητὴς αὐτοὺς διεπέμψατο, κἂν ἀπώλοντο. Ὅθεν χειμαζομένων ἐν τῷ πλοίῳ, τὸν Ἀσκληπιάδην φασὶν εἰπεῖν, ὡς ἡ μὲν τοῦ αὐλητοῦ εὐμουσία σέσωκεν αὐτούς, ἡ δὲ τοῦ Μενεδήμου παῤῥησία ἀπολώλεκεν.

V. Ἦν δὲ, φασὶ, καὶ ἐκκλίτης καὶ τὰ τῆς σχολῆς ἀδιάφορος. Οὔτε γοῦν τάξιν τινὰ ἦν παρ αὐτῷ βλέπειν, οὔτε βάθρα κύκλῳ διέκειτο· ἀλλ' οὗ ἂν ἕκαστος ἔτυχε περιπατῶν ἢ καθήμενος, ἤκουε, καὶ αὐτοῦ τοῦτον τρόπον διακειμένου.

VI. 131. Ἀγωνιάτης μέντοι, φασὶν, ἦν ἄλλως καὶ φιλόδοξος. Ὥστε τὸ πρότερον τέκτονι συνοικο-

δομοῦντες αὐτός τε καὶ ὁ Ἀσκληπιάδης, ὁ μὲν Ἀσκληπιάδης ἐφαίνετο γυμνὸς ἐπὶ τοῦ τέγους τὸν πηλὸν παραφέρων· ὁ δέ, εἴ τινα ἴδοι ἐρχόμενον, παρεκρύπτετο.

VII. Ἐπεὶ δ' ἤψατο τῆς πολιτείας, οὕτως ἦν ἀγωνιάτης, ὥστε καὶ τὸν λιβανωτὸν τιθεὶς, διήμαρτε καὶ τοῦ θυμιατηρίου. Καί ποτε Κράτητος περιϊσταμένου αὐτὸν, καὶ καθαπτομένου εἰς τὸ ὅτι πολιτεύεται, ἐκέλευσέ τισιν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἐμβαλεῖν αὐτόν. Τὸν δὲ μηδὲν ἧττον τηρεῖν παριόντα καὶ ὑπερκύπτοντα, Ἀγαμεμνόνειόν τε καὶ Ἡγησίπολιν ἀποκαλεῖν.

VIII. Ἦν δέ πως ἠρέμα καὶ δεισιδαιμονέστερος. 132. Σὺν γοῦν Ἀσκληπιάδῃ κατ' ἄγνοιαν ἐν πανδοκείῳ ποτὲ κρεάτων ῥιπτουμένων φαγὼν, ἐπειδὴ μάθοι, ἐναντία τε καὶ ὠχρία· ἕως Ἀσκληπιάδης ἐπετίμησεν αὐτῷ, ὡς οὐδὲν, εἰπών, ἠνόχλησεν αὐτὸν τὰ κρέα, ἡ δὲ περὶ τούτων ὑπόνοια. Τὰ δ' ἄλλα μεγαλόψυχος ἀνὴρ ἦν καὶ ἐλευθέριος.

IX. Κατά τε τὴν ἕξιν τὴν σωματικὴν, ἤδη καὶ πρεσβύτης ὑπάρχων, οὐδὲν ἧττον ἀθλητοῦ στερεός τε καὶ ἐπικεκαυμένος τὸ εἶδος· πίων τε καὶ τετριμμένος. Τὸ δὲ μέγεθος σύμμετρος, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ εἰκονίου τοῦ ἐν Ἐρετρίᾳ ἐν τῷ ἀρχαίῳ σταδίῳ. Ἔστι γὰρ, ὡς ἐπίτηδες, παράγυμνον, τὰ πλεῖστα μέρη φαῖνον τοῦ σώματος.

X. Ἦν δὲ καὶ φιλυπόδοχος, καὶ, διὰ τὸ νοσῶδες τῆς Ἐρετρίας, πλείω συνάγων συμπόσια· ἐν οἷς καὶ ποιητῶν καὶ μουσικῶν. Ἠσπάζετο δὲ καὶ Ἄρατον, καὶ Λυκόφρονα τὸν τῆς τραγῳδίας ποιητὴν, καὶ τὸν

Ῥόδιον Ἀνταγόραν. Μάλιστα δὲ πάντων Ὁμήρῳ προσεῖχεν, εἶτα καὶ τοῖς μελικοῖς, ἔπειτα Σοφοκλεῖ· καὶ δὴ καὶ Ἀχαιῷ, ᾧπερ καὶ δευτερεῖον ἐν τοῖς Σατύροις, Αἰσχύλῳ δὲ τὸ πρωτεῖον ἀπεδίδου. Ὅθεν καὶ πρὸς τοὺς ἀντιπολιτευομένους ταῦτα, φασὶ, προσεφέρετο,

Ἡλίσκετ' ἄρα καὶ πρὸς ἀσθενῶν ταχὺς,
Καὶ πρὸς χελώνης αἰετὸς βραχεῖ χρόνῳ.

Τ'αῦτα δὲ ἐστιν Ἀχαιοῦ ἐκ τῆς σατυρικῆς Ὀμφάλης. 134. Ὥστε πταίουσιν οἱ λέγοντες μηδὲν αὐτὸν ἀνεγνωκέναι πλὴν τῆς Μηδείας τῆς Εὐριπίδου, ἣν ἐν τοῖς Νεόφρονος εἶναι τοῦ Σικυωνίου φασί.

XI. Τῶν δὲ διδασκάλων τῶν περὶ Πλάτωνα καὶ Ξενοκράτην, ἔτι τε Παραιβάτην τὸν Κυρηναῖον κατεφρόνει· Στίλπωνα δὲ ἐθαυμάκει· καί ποτε ἐρωτηθεὶς περὶ αὐτοῦ, ἄλλο μὲν οὐδὲν εἶπε πλὴν, Ὅτι ἐλεύθερος.

XII. Ἦν δὲ καὶ δυσκατανόητος ὁ Μενέδημος, καὶ ἐν τῷ συνθέσθαι δυσπαναγώνιστος· ἐστρέφετό τε πρὸς πάντα, καὶ εὐρησιλόγει. Ἐριστικώτατός τε (καθά φησιν Ἀντισθένης ἐν διαδοχαῖς) ἦν. Καὶ δὴ καὶ τόδε ἐρωτᾶν εἰώθει, Τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου ἕτερόν ἐστι; Ναί. Ἕτερον δὲ ἐστι τὸ ὠφελεῖν τοῦ ἀγαθοῦ; Ναί. Οὐκ ἄρα τὸ ἀγαθὸν ὠφελεῖν ἐστιν. 135. Ἀνῄρει δὲ, φασὶ, καὶ τὰ ἀποφατικὰ τῶν ἀξιωμάτων, καταφατικὰ τιθείς. Καὶ τούτων τὰ ἁπλᾶ προσδεχόμενος, τὰ οὐχ ἁπλᾶ ἀνῄρει, λέγων συνημμένα καὶ συμπεπλεγμένα. Φησὶ δ' Ἡρακλείδης ἐν μὲν τοῖς δόγμασι Πλατωνικὸν εἶναι αὐτὸν, διαπαίζειν δὲ τὰ διαλεκτικά. Ὥστε Ἀλεξίνου ποτὲ διερωτήσαντος, εἰ

πέπαυται τὸν πατέρα τύπτων; Ἀλλ' οὔτ' ἔτυπτον, φάναι, οὔτε πέπαυμαι. Πάλιν τ' ἐκείνου λέγοντος, Ἐρρῆν εἰπόντα, ναὶ, ἦ δ' ὅς, λῦσαι τὴν ἀμφιβολίαν, Γελοῖον, εἶπε, τοῖς ὑμετέροις νόμοις ἀκολουθεῖν, ἐξὸν ἐν πύλαις ἀντιβῆναι. Βίωνός τε ἐπιμελῶς κατατρέχοντος τῶν μάντεων, νεκροὺς αὐτὸν ἐπισφάττειν ἔλεγε. 136. Καί ποτε τινὸς ἀκούσας, ὡς μέγιστόν ἀγαθὸν εἴη τὸ πάντων ἐπιτυγχάνειν ὧν τις ἐπιθυμεῖ, εἰπεῖν, Πολὺ δὲ μεῖζον τὸ ἐπιθυμεῖν ὧν δεῖ. Φησὶ δ' Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος γράψαι αὐτὸν μηδὲν, μηδὲ συντάξαι· ὥστε μηδὲ στηρίζειν ἐπί τινος δόγματος. Ἦν δὲ ταῖς ζητήσεσι, φησὶν, ὧδε μάχιμος ἦν, ὥσθ' ὑπώπια φέρων ἀπῄει. Ὅμως δ' οὖν τοιοῦτος ἐν τοῖς λόγοις ὑπάρχων, ἐν τοῖς ἔργοις πρᾴτατος ἦν. Ἀλεξῖνον γοῦν πολλὰ καταπαίζων καὶ σκληρῶς ἐπισκώπτων, ὅμως αὐτὸν εὖ ἐποίησε, τὴν γυναῖκα παραπέμψας ἐκ Δελφῶν ἕως Χαλκίδος, εὐλαβουμένην κλωπείας τε καὶ τὰς καθ' ὁδὸν λῃστείας.

XIII. 137. Φίλος τε ἦν μάλιστα, ὡς δῆλον ἐκ τῆς πρὸς Ἀσκληπιάδην συμπνοίας, οὐδέν τι διαφερούσης Πυλάδου φιλοστοργίας. Ἀλλὰ πρεσβύτερος Ἀσκληπιάδης, ὡς λέγεσθαι ποιητὴν μὲν αὐτὸν εἶναι, ὑποκριτὴν δὲ Μενέδημον. Καί ποτε φασὶν Ἀρχιπόλιδος τρισχίλια αὐτοῖς διαγράψαντος, στηριζομένους περὶ τοῦ τίς δεύτερος ἄψῃ, μηδέτερον λαβεῖν.

XIV. Λέγεται δὲ καὶ γυναῖκας ἀγαγέσθαι αὐτούς. Ὧν τὴν μὲν Θυγατέρα, Ἀσκληπιάδην· τὴν δὲ μητέρα, Μενέδημον. Κἄπειδὴ ἐτελεύτησε τῷ Ἀσκληπιάδῃ τὸ γύναιον, λαβεῖν τὸ τοῦ Μενεδήμου, ἐκεῖνον τε, ἐπειδὴ προῦσιτη τῆς πολιτείας, πλουσίαν γῆμαι.

Οὐδὲν μέντοι ἧττον μιᾶς οὔσης οἰκίας ἐπιτρέψαι τὸν Μενέδημον τὴν διοίκησιν τῇ προτέρᾳ γυναικί. 138. Ὁ μέντοι Ἀσκληπιάδης προκατέστρεψεν ἐν Ἐρετρίᾳ γηραιὸς ἤδη, συζήσας τῷ Μενεδήμῳ ἀφόδρα εὐτελῶς ἀπὸ μεγάλων. Ὥστε καὶ μετὰ χρόνον ἐλθόντος ἐπὶ κῶμον ἐρωμένου τοῦ Ἀσκληπιάδου, καὶ τῶν νεανίσκων ἀποκλειόντων αὐτὸν, ὁ Μενέδημος ἐκέλευσεν εἰςδέξασθαι, εἰπών, Ὅτι Ἀσκληπιάδης αὐτῷ, καὶ κατὰ γῆς ὤν, τὰς θύρας ἀνοίγει. Ἦσαν δ' οἱ σωματοποιήσαντες αὐτοὺς, Ἱππόνικός τε ὁ Μακεδὼν, καὶ Ἀγήτωρ ὁ Λαμιεύς· ὁ μὲν, ἑκατέρῳ δοὺς τριάκοντα μνᾶς, ὁ δ' Ἱππόνικος Μενεδήμῳ εἰς ἔκδοσιν τῶν θυγατέρων δυσχιλίας δραχμάς. Ἦσαν δὲ τρεῖς, καθά φησιν Ἡρακλείδης, ἐξ Ὡρωπίας αὐτῷ γυναικὸς γεγεννημέναι.

XV. 139. Τὰ δὲ συμπόσια τοῦτον ἐποιεῖτο τὸν τρόπον· προηρίστα μετὰ δυοῖν ἢ τριῶν, ἕως βραδέως ἦν τῆς ἡμέρας. Ἔπειτά τις ἐκάλει τοὺς παραγενομένους, καὶ αὐτοὺς ἤδη δεδειπνηκότας. Ὥστε εἴτις ἔλθοι θᾶττον, ἀνακάμπτων ἐπυνθάνετο τῶν ἐξιόντων τί εἴη παρακείμενον, καὶ πῶς ἔχοι τοῦ χρόνου. Εἰ μὲν οὖν λαχάνιον ἢ παρίσχιον, ἀνεχώρουν· εἰ δὲ κριάδιον, εἰσήεσαν. Ἦν δὲ τοῦ μὲν θέρους ψιαθος ἐπὶ τῶν κλινῶν· τοῦ δὲ χειμῶνος, κώδιον. Προσκεφάλαιον δ' αὐτῷ φέρειν ἔδει. Τό τε περιαγόμενον ποτήριον οὐ μεῖζον ἦν κοτυλαίου. Τράγημα, θέρμος, ἢ κύαμος· ἔστι δ' ὅτε καὶ τῶν ὡρίων ἄπιος, ἢ ῥόα, ἢ ὦχροι, ἢ νὴ Δι' ἰσχάδες. 140. Ἃ πάντα φησὶν ὁ Λυκόφρων ἐν τοῖς πεποιημένοις Σατύροις αὐτῷ, οὓς

Μενέδημον ἐπέγραψεν, ἐγκώμιον τοῦ φιλοσόφου ποιήσας τὸ δρᾶμα. Ὧν καί τινα ἐστὶ τοιαυτί,

Ὡς ἐκ βραχείας δαιτὸς ἡ βαιὰ κύλιξ
Αὐτοῖς κυκλεῖται πρὸς μέτρον, τράγημα δὲ
Ὁ σωφρονιστὴς τοῖς φιληκόοις λόγος.

XVI. *Τὰ μὲν οὖν πρῶτα κατεφρονεῖτο, κύων καὶ λῆρος ὑπὸ τῶν Ἐρετριέων ἀκούων· ὕστερον δ' ἐθαυμάσθη, ὥστε καὶ τὴν πόλιν ἐγχειρίσασθαι. Ἐπρέσβευσε δὲ καὶ πρὸς Πτολεμαῖον καὶ Λυσίμαχον, τιμώμενος πανταχοῦ· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς Δημήτριον. Καὶ τῆς πόλεως διακόσια τάλαντα τελούσης πρὸς ἔτος αὐτῷ, τὰ πεντήκοντα ἀφεῖλε. Πρὸς ὃν διαβληθεὶς, ὡς τὴν πόλιν ἐγχειρίζων Πτολεμαίῳ, ἀπολογεῖται δι' ἐπιστολῆς, ἧς ἡ ἀρχὴ,*

Μενέδημος Βασιλεῖ Δημητρίῳ χαίρειν.
141. *Ἀκούω πρός σε ἀνατεθῆναι περὶ ἡμῶν. Λόγος δὲ, διαβλέπειν αὐτὸν τῶν ἀντιπολιτευομένων τινὰ Αἰσχύλον.*

Δοκεῖ δ' ἐμβριθέστατα πρεσβεῦσαι πρὸς Δημήτριον ὑπὲρ τοῦ Ὠρωποῦ, ὡς καὶ Εὔφαντος ἐν Ἱστορίαις μνημονεύει.

XVII. *Ἠγάπα δὲ αὐτὸν καὶ Ἀντίγονος, καὶ μαθητὴν ἀνεκήρυττεν αὑτόν. Καὶ ἡνίκα ἐνίκα τοὺς Βαρβάρους περὶ Ἀυσιμαχίαν, γράφει ψήφισμα αὐτῷ Μενέδημος ἁπλοῦν τε καὶ ἀκόλακον, οὗ ἡ ἀρχὴ,*
141. *Οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ πρόβουλοι εἶπον, Ἐπειδὴ βασιλεὺς Ἀντίγονος μάχῃ νικήσας τοὺς Βαρβάρους, παραγίνεται εἰς τὴν ἰδίαν, καὶ τἆλλα πάντα πράσσει κατὰ γνώμην, ἔδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ. Διὰ*

ταῦτα δὴ καὶ τὴν ἄλλην φιλίαν ὑποπτευθεὶς προδιδόναι τὴν πόλιν αὐτῷ, διαβάλλοντος Ἀριστοδήμου, ὑπεξῆλθε· καὶ διέτριβεν ἐν Ὠρωπῷ, ἐν τῷ τοῦ Ἀμφιάρεω ἱερῷ· ἔνθα χρυσῶν ποτηρίων ἀπολομένων, καθά φησιν Ἕρμιππος, δόγματι κοινῷ τῶν Βοιωτῶν ἐκελεύθη μετελθεῖν. Ἐντεῦθεν ἀθυμήσας λαθραίως παρεισδὺς εἰς τὴν πατρίδα, καὶ τήν τε γυναῖκα καὶ τὰς θυγατέρας παραλαβών, πρὸς Ἀντίγονον ἐλθών, ἀθυμίᾳ τὸν βίον κατέστρεψε. 143. Φησὶ δ' αὐτὸν Ἡρακλείδης, πᾶν τοὐναντίον, πρόβουλον γενόμενον τῶν Ἐρετριέων, πολλάκις ἐλευθερῶσαι τὴν πόλιν ἀπὸ τῶν τυράννων ἐπαγομένων Δημήτριον. Οὐκ ἂν δὴ οὖν προδοῦναι αὐτὸν Ἀντιγόνῳ τὴν πόλιν, ἀλλὰ διαβολὴν ἀναλαβεῖν ψευδῆ. Φοιτᾶν τε πρὸς τὸν Ἀντίγονον, καὶ βούλεσθαι ἐλευθερῶσαι τὴν πατρίδα. Τοῦ δὲ μὴ εἴκοντος, ὑπ' ἀθυμίας ἀσιτήσαντα ἑπτὰ ἡμερῶν, τὸν βίον μεταλλάξαι. Τὰ ὅμοια τούτῳ καὶ Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος ἱστορεῖ. Μόνῳ δὲ Πιρσαίῳ διαπρύσιον εἶχε πόλεμον. Ἐδόκει γάρ, Ἀντιγόνου βουλομένου τὴν δημοκρατίαν ἀποκαταστῆσαι τοῖς Ἐρετριεῦσι χάριν Μενεδήμου, κωλύσαι. 144. Διὸ καί ποτε παρά πότον ὁ Μενέδημος ἤλεγξας αὐτὸν τοῖς λόγοις, τά τε ἄλλα ἔφη, καὶ δή, Φιλόσοφος μέν τοι τοιοῦτος, ἀνὴρ δὲ καὶ τῶν ὄντων καὶ τῶν γενησομένων κάκιστος.

XVIII. Ἐτελεύτα δέ, κατὰ τὸν Ἡρακλείδην, τέταρτον καὶ ἑβδομηκοστὸν ἔτος βιούς. Καὶ εἰς αὐτὸν ἡμῶν ἐστιν οὕτως ἔχον.

Ἔκλυον, Μενέδημε, τεὸν μόρον, ὡς ἐκὼν ἀπέσβης,
Ἐν ἡμέρῃσιν ἑπτὰ μηδὲν ἐσθίων.

Κἂν ἔργον ἔρεξας Ἐρετριακόν, ἀλλ' ὅμως ἄνανδρον· Ἀψυχίη γὰρ ἡγεμόνων ἔπεσε.

Καὶ οὗτοι μὲν οἱ Σωκρατικοὶ, καὶ οἱ ἀπ' αὐτῶν. Μετιτέον δὲ ἐπὶ Πλάτωνα, τὸν τῆς Ἀκαδημίας κατάρξαντα, καὶ τοὺς ἀπ' αὐτοῦ, ὁπόσοι γεγόνασιν ἐλλόγιμοι.

LIBER TERTIUS.

CAPUT I.

PLATO.

I. 1. *Πλάτων, Ἀρίστωνος καὶ Περικτιόνης, ἢ Ποτώνης, ἥτις τὸ γένος ἀνέφερεν εἰς Σόλωνα, Ἀθηναῖος. Τούτου γὰρ ἦν ἀδελφὸς Δρωπίδης, οὗ Κριτίας, οὗ Κάλλαισχρος, οὗ Κριτίας ὁ τῶν τριάκοντα, καὶ Γλαύκων, οὗ Χαρμίδης καὶ Περικτιόνη, ἧς καὶ Ἀρίστωνος Πλάτων, ἕκτος ἀπὸ Σόλωνος. Ὁ δὲ Σόλων εἰς Νηλέα καὶ Ποσειδῶνα ἀνέφερε τὸ γένος. Φασὶ δὲ καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἀνάγειν εἰς Κόδρον τὸν Μελάνθου, οἵτινες ἀπὸ Ποσειδῶνος ἱστοροῦνται, κατὰ Θράσυλον.* 2. *Σπεύσιππος δ' ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Πλάτωνος περὶ δείπνου, καὶ Κλέαρχος ἐν τῷ Πλάτωνος ἐγκωμίῳ, καὶ Ἀναξιλίδης ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ φιλοσόφων, φασὶν, ὡς Ἀθήνησιν ἦν λόγος, ὡραίαν οὖσαν τὴν Περικτιόνην βιάζεσθαι τὸν Ἀρίστωνα, καὶ μὴ τυγχάνειν. Παυόμενόν τε τῆς βίας ἰδεῖν τὴν τοῦ Ἀπόλλωνος ὄψιν· ὅθεν καθαρὰν γάμου φυλάξαι, ἕως τῆς ἀποκυήσεως.*

II. Καὶ γίνεται Πλάτων (ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς) ὀγδόῃ καὶ ὀγδοηκοστῇ Ὀλυμπιάδι, Θαργηλιῶνος ἑβδόμῃ· καθ' ἣν Δήλιοι τὸν Ἀπόλλωνα γενέσθαι φασί. Τελευτᾷ δ', ὥς φησιν Ἕρμιππος, ἐν γάμοις δειπνῶν, τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ὀγδόης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, βιοὺς ἔτος ἓν πρὸς τοῖς ὀγδοήκοντα. 3. Νεάνθης δέ φησιν αὐτὸν τεττάρων καὶ ὀγδοήκοντα τελευτῆσαι ἐτῶν. Ἔστιν οὖν Ἰσοκράτους νεώτερος ἔτεσιν ἕξ. Ὁ μὲν γὰρ ἐπὶ Λυσιμάχου, Πλάτων δὲ ἐπὶ Ἀμεινίου γέγονεν, ἐφ' οὗ Περικλῆς ἐτελεύτησεν.

III. Ἦν δὲ τὸν δῆμον Κολλυτεύς, ὥς φησιν Ἀντιλέων ἐν δευτέρῳ περὶ χρόνων. Καὶ ἐγεννήθη κατά τινας ἐν Αἰγίνῃ, ἐν τῇ Φειδιάδου οἰκίᾳ τοῦ Θάλητος, (ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ) τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ καὶ ἄλλων πεμφθέντος κληρούχου, καὶ ἐπανελθόντος εἰς Ἀθήνας, ὁπόθ' ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐξεβλήθησαν βοηθούντων Αἰγινήταις. Ἀλλὰ καὶ ἐχορήγησεν Ἀθήνῃσι Δίωνος ἀναλίσκοντος, ὥς φησιν Ἀθηνόδωρος ἐν ὀγδόῳ περιπάτων.

IV. 4. Ἔσχε δ' ἀδελφοὺς Ἀδείμαντον καὶ Γλαύκωνα, καὶ ἀδελφὴν Ποτώνην, ἐξ ἧς ἦν Σπεύσιππος.

V. Καὶ ἐπαιδεύθη μὲν γράμματα παρὰ Διονυσίῳ, οὗ καὶ μνημονεύει ἐν τοῖς ἀντερασταῖς· ἐγυμνάσατο δὲ παρὰ Ἀρίστωνι τῷ Ἀργείῳ, παλαιστῇ· ἀφ' οὗ καὶ Πλάτων διὰ τὴν εὐεξίαν μετωνομάσθη, πρότερον Ἀριστοκλῆς ἀπὸ τοῦ πάππου καλούμενος ὄνομα, καθά φησιν Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς. Ἔνιοι δὲ διὰ τὴν πλατύτητα τῆς ἑρμηνείας οὕτως ὀνομασθῆναι. Ἢ ὅτι πλατὺς ἦν τὸ μέτωπον, ὥς φησι Νεάνθης.

Εἰσὶ δ' οἱ καὶ παλαῖσαι φασὶν αὐτὸν Ἰσθμοῖ, καθὰ καὶ Δικαίαρχος ἐν πρώτῳ περὶ βίων.

VI. 5. Καὶ γραφικῆς ἐπιμεληθῆναι, καὶ ποιήματα γράψαι, πρῶτον μὲν διθυράμβους, ἔπειτα καὶ μέλη καὶ τραγῳδίας.

VII. Ἰσχνόφωνός τε, φασὶν, ἦν, ὡς καὶ Τιμόθεός φησιν ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ βίων. Λέγεται δ' ὅτι Σωκράτης ὄναρ εἶδεν κύκνου νεοττὸν ἐν τοῖς γόνασιν ἔχειν, ὃν καὶ παραχρῆμα πτεροφυήσαντα ἀναπτῆναι, ἡδὺ κλάγξαντα, καὶ μεθ' ἡμέραν Πλάτωνα αὐτῷ συστῆναι· τὸν δὲ, τοῦτον εἰπεῖν εἶναι τὸν ὄρνιν.

VIII. Ἐφιλοσόφει δὴ τὴν ἀρχὴν ἐν Ἀκαδημίᾳ, εἶτα ἐν τῷ κήπῳ τῷ παρὰ τὸν Κολωνόν, ὥς φησιν Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς καθ' Ἡράκλειτον. Ἔπειτα μέντοι μέλλων ἀγωνιεῖσθαι τραγῳδίᾳ πρὸ τοῦ Ὀλυμπιακοῦ θεάτρου, Σωκράτους ἀκούσας κατέφλεξε τὰ ποιήματα, εἰπών,

Ἥφαιστε, πρόμολ' ὧδε, Πλάτων νύ τι σεῖο χατέζει.

6. Τοὐντεῦθεν δὴ γεγονὼς, φασὶν, εἴκοσιν ἔτη, διήκουσε Σωκράτους. Ἐκείνου δ' ἀπελθόντος, πρασεῖχε Κρατύλῳ τε τῷ Ἡρακλειτείῳ, καὶ Ἑρμογένει τῷ τὰ Παρμενίδου φιλοσοφοῦντι. Ἔπειτα γενόμενος ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἐτῶν, καθά φησιν Ἑρμόδωρος, εἰς Μέγαρα πρὸς Εὐκλείδην σὺν ἄλλοις τισὶ Σωκρατικοῖς ὑπεχώρησεν. Ἔπειτα εἰς Κυρήνην ἀπῆλθε πρὸς Θεόδωρον τὸν μαθηματικόν· κἀκεῖθεν εἰς Ἰταλίαν πρὸς τοὺς Πυθαγορικοὺς, Φιλόλαον καὶ Εὔρυτον· ἔνθεν τε εἰς Αἴγυπτον παρὰ τοὺς προφήτας. Οὗ φασι καὶ Εὐριπίδην αὐτῷ συνακολουθῆσαι, καὶ αὐτόθι νοσή-

σαντα πρὸς τῶν ἱερέων ἀπολυθῆναι τῇ διὰ θαλάττης θεραπείᾳ. Ὅθεν καὶ εἰπεῖν,

Θάλασσα κλύζει πάντα τἀνθρώπων κακά.

7. Ἀλλὰ καὶ, καθ' Ὅμηρον, φάναι πάντας ἀνθρώπους Αἰγυπτίους ἰατροὺς εἶναι. Διέγνω δὴ ὁ Πλάτων, καὶ τοῖς μάγοις συμμίξαι· διὰ δὲ τοὺς τῆς Ἀσίας πολέμους ἀπέστη.

IX. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Ἀθήνας, διέτριβεν ἐν Ἀκαδημίᾳ. Τὸ δ' ἐστὶ γυμνάσιον προάστειον ἀλσῶδες, ἀπό τινος ἥρωος ὀνομασθὲν Ἀκαδήμου· καθὰ καὶ Εὔπολις ἐν ἀστρατεύτοις φησὶν,

Ἐν εὐσκίοις δρόμοισιν Ἀκαδήμου θεοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Τίμων εἰς τὸν Πλάτωνα λέγων φησὶ,

Τῶν πάντων δ' ἡγεῖτο πλατύστατος, ἀλλ' ἀγορητὴς
Ἡδυεπὴς, τέττιξιν ἰσογράφος, οἵ θ' Ἑκαδήμου
Δένδρει ἐφεζόμενοι ὄπια λειριόεσσαν ἱεῖσι.

8. Πρότερον γὰρ διὰ τοῦ ε Ἑκαδημία ἐκαλεῖτο. Ὁ δ' οὖν φιλόσοφος καὶ Ἰσοκράτει φίλος ἦν. Καὶ αὐτῶν Πραξιφάνης συνέγραψε διατριβήν τινα περὶ ποιητῶν, γενομένην ἐν ἀγρῷ παρὰ Πλάτωνι, ἐπιξενωθέντος τοῦ Ἰσοκράτους.

X. Καὶ αὐτὸν φησιν Ἀριστόξενος τρὶς ἐστρατεῦσθαι· ἅπαξ μὲν εἰς Τάναγραν, δεύτερον δὲ εἰς Κόρινθον, τρίτον ἐπὶ Δηλίῳ· ἔνθα καὶ ἀριστεῦσαι. Μίξιν τε ἐποιήσατο τῶν τε Ἡρακλειτείων λόγων καὶ Πυθαγορικῶν καὶ Σωκρατικῶν. Τὰ μὲν γὰρ αἰσθητὰ, καθ' Ἡράκλειτον· τὰ δὲ νοητὰ, κατὰ Πυθαγόραν· τὰ δὲ πολιτικὰ, κατὰ Σωκράτην ἐφιλοσόφει.

XI. 9. *Λέγουσι δέ τινες* (*ὧν ἐστι καὶ Σάτυρος*) *ὅτι Δίωνι ἐπέστειλεν εἰς Σικελίαν, ὠνήσασθαι τρία βιβλία Πυθαγορικὰ παρὰ Φιλολάου μνῶν ἑκατόν. Καὶ γὰρ ἐν εὐπορίᾳ, φασὶν, ἦν, παρὰ Διονυσίου λαβὼν ὑπὲρ τὰ ὀγδοήκοντα τάλαντα, ὡς καὶ Ὀνήτωρ φησὶν ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ, Εἰ χρηματιεῖται ὁ σοφός.*

XII. *Πολλὰ δὲ καὶ παρ' Ἐπιχάρμου τοῦ κωμῳδοποιοῦ προσωφέληται, τὰ πλεῖστα μεταγράψας, καθά φησιν Ἄλκιμος ἐν τοῖς πρὸς Ἀμύνταν, ἃ ἐστι τέτταρα. Ἔνθα καὶ ἐν τῷ πρώτῳ φησὶ ταῦτα· Φαίνεται δὲ καὶ Πλάτων πολλὰ τῶν Ἐπιχάρμου λέγων· σκεπτέον δὲ, ὃ Πλάτων φησὶν, αἰσθητὸν μὲν εἶναι, τὸ μηδέποτε ἐν τῷ ποιῷ μηδὲ ποσῷ διαμένον, ἀλλ' ἀεὶ ῥέον καὶ μεταβάλλον·* 10. *ὡς ἐξ ὧν ἄν τις ἀνέλῃ τὸν ἀριθμὸν, τούτων οὔτε ἴσων, οὔτε τινῶν, οὔτε ποσῶν, οὔτε ποιῶν ὄντων. Ταῦτα δ' ἐστὶν ὧν ἀεὶ γένεσις, οὐσία δὲ μηδέποτε πέφυκε. Νοητὸν δὲ, ἐξ οὗ μηδὲν ἀπογίνεται, μηδὲ προσγίνεται. Τοῦτο δ' ἐστὶν ἡ τῶν ἀϊδίων φύσις, ἣν ὁμοίαν τε καὶ τὴν αὐτὴν ἀεὶ συμβέβηκεν εἶναι. Καὶ μὴν ὅγε Ἐπίχαρμος περὶ τῶν αἰσθητῶν καὶ νοητῶν ἐναργῶς εἴρηκεν,*

A. *Ἀλλ' ἀεί τοι θεοὶ παρῆσαν, καὶ ὑπέλιπον οὐ πώποκα·*
Τάδε δ' ἀεὶ πάρεσθ' ὅμοια, διὰ δὲ τῶν αὐτῶν ἀεί.

B. *Ἀλλὰ λέγεται μὰν χάος πρᾶτον γενέσθαι τῶν θεῶν.*

A. *Πῶς δὲ κ'; ἀμήχανόν γ', ἀπό τινος μηδὲν ὅτι πρᾶτον μόλοι.*
Οὐκ ἄρ' ἔμολε πρᾶτον οὐδέν, οὐδὲ, μὰ Δία, δεύτερον.

11. *Τῶν δέ γ' ὧν ἄμμες νυν ὧδε λέγωμεν, μέλλει τάδ' εἶναι*
Ποτ' ἀριθμόν τις ἂν περισσὸν, αἱ δὲ λῇς τὸν ἄρτιον,
Ποτιθέμεν λῇ ψᾶφον, ἢ καὶ τὰν ὑπάρχουσαν λαβεῖν·
Ἦ δοκεῖ κᾆτοῖ καὶ ὁ αὐτὸς εἶμεν; B. *οὐκ ἐμὶν τάχα.*
A. *Οὐδὲ μάν, οὐδὲ ποτὶ μέτρον παχὺ ἐὰν λῇ ποτθέμεν*
Ἕτερον στερῥὸν μᾶκος, ἢ τοῦ πρόσθ' ἐόντος ἀποταμεῖν,
Ἔτι χ' ὑπάρχοι κεῖνο τὸ μέτρον. B *Οὐ γάρ.* A. *Ὧδε νῦν ὁρῇ*
Καὶ τὼς ἀνθρώπως· ὁ μὲν γὰρ αὔξεθ', ὁ δὲ γα μὰν φθίνει.
Ἐν μεταλλαγᾷ δὲ πάντες ἐντὶ πάντα τὸν χρόνον.
Ὁ δὲ μεταλλάσσει κατὰ φύσιν, [καὶ] οὔποκ' ἐν ταυτῷ μένει,
Ἀλλὰ ἕτερον εἴη κ' αὐτὸ [δὴ] τοῦ παρεξεστακότος.
Καὶ τὺ δὴ κᾀγὼ χθὲς ἄλλοι, καὶ νυν ἄλλοι τελέθομες,
*Καὐθις ἄλλοι, κ' οὔπω χ' αὐτοὶ *** καιτὸν λόγον.*

12. Ἔτι φησὶν ὁ Ἄλκιμος καὶ ταυτί· Φασὶν οἱ σοφοὶ τὴν ψυχὴν τὰ μὲν διὰ τοῦ σώματος αἰσθάνεσθαι, οἷον ἀκούουσαν, βλέπουσαν· τὰ δ' αὐτὴν καθ' αὑτὴν ἐνθυμεῖσθαι, μηδὲν τῷ σώματι χρωμένην. Διὸ καὶ τῶν ὄντων τὰ μὲν, αἰσθητὰ εἶναι· τὰ δὲ, νοητά. Ἧλν ἕνεκα καὶ Πλάτων ἔλεγεν, ὅτι δεῖ τοὺς συνιδεῖν τὰς τοῦ παντὸς ἀρχὰς ἐπιθυμοῦντας, πρῶτον μὲν αὐτὰς καθ' αὐτὰς διελέσθαι τὰς ἰδέας, οἷον ὁμοιότητα, καὶ μονάδα, καὶ πλῆθος, καὶ μέγεθος, καὶ

στάσιν, καὶ κίνησιν· δεύτερον, αὐτὸ καθ' αὑτὸ τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ δίκαιον, καὶ τὰ τοιαῦτα ὑποθέσθαι· 13. τρίτον, τῶν ἰδεῶν συνιδεῖν ὅσαι πρὸς ἀλλήλας εἰσὶν, οἷον ἐπιστήμην, ἢ μέγεθος, ἢ δεσποτείαν· ἐνθυμουμένους ὅτι τὰ παρ' ἡμῖν, διὰ τὸ μετέχειν ἐκείνων, ὁμώνυμα ἐκείνοις ὑπάρχοι· λέγω δὲ οἷον δίκαια μὲν, ὅσα τοῦ δικαίου· καλὰ δὲ, ὅσα τοῦ καλοῦ. Ἔστι δὲ τῶν εἰδῶν ἓν ἕκαστον ἀΐδιόν τε καὶ νόημα, καὶ πρὸς τούτοις ἀπαθές· διὸ καί φησιν ἐν τῇ φύσει τὰς ἰδέας ἑστάναι, καθάπερ παραδείγματα· τὰ δ' ἄλλα ταύταις ἐοικέναι, τούτων ὁμοιώματα καθεστῶτα. Ὁ τοίνυν Ἐπίχαρμος περί τε τοῦ ἀγαθοῦ καὶ περὶ τῶν ἰδεῶν οὕτω λέγει,

14. Α. Ἆρ' ἐστὶν αὔλησις τὶ πρᾶγμα; Β. Πάνυ μὲν οὖν.

Α. Ἄνθρωπος οὖν αὔλησίς ἐστιν; Β. Οὐδαμῶς.

Α. Φέρε ἴδω, τί δ' αὐλητάς, τίς εἰμέν τοι δοκεῖ; Ἄνθρωπος, ἢ οὔ γάρ; Β. Πάνυ μὲν οὖν. Α. Οὐκοῦν δοκεῖς

Οὕτως ἔχειν περὶ τ' ἀγαθοῦ, τὸ μέν, ἀγαθὸν, Τὸ δὲ πρᾶγμα εἶμεν καθ' αὑτό; Ὅστις δέ κα Εἰδῇ μαθὼν τῆνο, ἀγαθὸς ἤδη γίνεται.

Ὥσπερ γὰρ [εἰ] τὴν αὔλησιν αὐλητὰς μαθὼν, Ἢ ὀρχηστὰς τὴν ὄρχησιν, ἢ πλοκὰς πλοκάν, Ἢ πᾶν γ' ὁμοίως τῶν τοιούτων ὅ τι τὺ λῇς, Οὐχ αὑτὸς εἴη χ' ἃ τέχνα· τεχνικὸς γεμάν.

15. Πλάτων ἐν τῇ περὶ τῶν ἰδεῶν ὑπολήψει φησὶν, Εἴπερ ἐστὶ μνήμη, τὰς ἰδέας ἐν τοῖς οὖσιν ὑπάρχειν· διὰ τὸ τὴν μνήμην ἠρεμοῦντος τινὸς καὶ μένοντος εἶναι. Μένειν δὲ οὐδὲν ἕτερον, ἢ τὰς ἰδέας. Τίνα γὰρ

ἂν τρόπον, φησὶ, διεσώζετο τὰ ζῶα μὴ τῆς ἰδέας ἐφαπτόμενα, καὶ πρὸς τοῦτο τὸν νοῦν φυσικὸν εἰληφότα; Νῦν δὲ μνημονεύει τῆς ὁμοιότητός τε καὶ τροφῆς, ὁποία τις ἐστὶν αὐτοῖς, ἐνδεικνύμενα διότι πᾶσι τοῖς ζώοις ἔμφυτός ἐστιν ἡ τῆς ὁμοιότητος θεωρία. Διὸ καὶ τῶν ὁμοφύλων αἰσθάνεται. Πῶς οὖν ὁ Ἐπίχαρμος;

16. Εὖμαιε, τὸ σοφὸν ἐστιν οὐ καθ' ἓν μόνον,
Ἀλλ' ὅσα περ ** ζῇ πάντα καὶ γνώμαν ἔχει.
Καὶ γὰρ τὸ θῆλυ τῶν ἀλεκτορίδων γένος,
Αἰ λῆς καταμαθεῖν ἀτενές, οὐ τίκτει τέκνα
Ζώντ', ἀλλ' ἐπωάζει καὶ ποιεῖ ψυχὴν ἔχειν.
Τὸ δὲ σοφὸν ἃ φύσις τόδ' οἶδεν ὡς ἔχει
Μόνα. Πεπαίδευται γὰρ οὖν ταύτας ὕπο.

Καὶ πάλιν,

Θαυμαστὸν οὐδέν ἐστι, μὲ ταῦθ' οὕτω λέγειν,
Κἠν ἀνδάνειν αὐτοῖσιν αὐτοὺς, καὶ δοκεῖν
Καλῶς πεφυκέναι· καὶ γὰρ ἃ κύων κυνὶ
Κάλλιστον εἶμεν φαίνεται, καὶ βοῦς βοΐ,
Ὄνος δ' ὄνῳ κάλλιστον ***, ὗς δ' ὑΐ.

17. Καὶ ταῦτα μὲν καὶ τὰ τοιαῦτα διὰ τῶν τεσσάρων βιβλίων παραπήγνυσιν ὁ Ἄλκιμος, παρασημαίνων τὴν ἐξ Ἐπιχάρμου Πλάτωνι περιγενομένην ὠφέλειαν. Ὅτι δ' οὐδ' αὐτὸς Ἐπίχαρμος ἠγνόει τὴν αὑτοῦ σοφίαν, μαθεῖν ἐστι κἀκ τούτων, ἐν οἷς τὸν ζηλώσοντα προμαντεύεται·

Ὡς δὲ ἐγὼ δοκέω, δοκέω γὰρ σαφὲς ἄμμι τοῦθ', ὅτι
Τῶν ἐμῶν μνάμα ποκ' ἐσσεῖται λόγων τούτων ἔτι·
Καὶ λαβών τις αὐτὰ, περιδύσας τὸ μέτρον ὃ νῦν ἔχει,
Εἶμα δοὺς καὶ πορφυρᾶν λόγοισι ποικίλας καλοῖς,

Δυσπάλαιστος ὢν, τοὺς ἄλλους εὐπαλαίστους ἀποφανεῖ.

XIII. 18. *Δοκεῖ δὲ Πλάτων καὶ τὰ Σώφρονος τοῦ μιμογράφου βιβλία ἠμελημένα πρῶτος εἰς Ἀθήνας διακομίσαι, καὶ ἠθοποιῆσαι πρὸς αὐτῶν, ἃ καὶ εὑρεθῆναι ὑπὸ τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ.*

XIV. *Τρὶς δὲ πέπλευκεν εἰς Σικελίαν· πρῶτον μὲν κατὰ θέαν τῆς νήσου καὶ τῶν κρατήρων, ὅτε καὶ Διονύσιος ὁ Ἑρμοκράτους, τύραννος ὤν, ἠνάγκασεν ὥστε συμμίξαι αὐτῷ. Ὁ δὲ, διαλεγόμενος περὶ τυραννίδος, καὶ φάσκων ὡς οὐκ ἔστι τοῦτο κρεῖττον ὃ συμφέρον αὐτῷ μόνον, εἰ μὴ καὶ ἀρετῇ διαφέροι, προσέκρουσεν αὐτῷ. Ὀργισθεὶς γὰρ, Οἱ λόγοι σου, φησὶ, γεροντιῶσι. Καὶ ὃς, Σοῦ δέ γε τυραννιῶσιν. Ἐντεῦθεν ἀγανακτήσας ὁ τύραννος, πρῶτον μὲν ἀνελεῖν ὥρμησεν αὐτόν·* 19. *εἶτα παρακληθεὶς ὑπὸ Δίωνος καὶ Ἀριστομένους, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησε, παρέδωκε δ' αὐτὸν Πόλιδι τῷ Λακεδαιμονίῳ κατὰ καιρὸν διὰ πρεσβείαν ἀφιγμένῳ, ὥστε ἀποδόσθαι. Κἀκεῖνος ἀγαγὼν αὐτὸν εἰς Αἴγιναν, ἐπέπρασκεν. Ὅτε καὶ Χάρμανδρος Χαρμανδρίδου ἐγράψατο αὐτῷ δίκην θανάτου, κατὰ τὸν παρ' αὐτοῖς τεθέντα νόμον, τὸν πρῶτον ἐπιβάντα Ἀθηναίων τῇ νήσῳ, ἄκριτον ἀποθνήσκειν. Ἦν δ' αὐτὸς ὁ θεὶς τὸν νόμον, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ. Εἰπόντος δέ τινος, ἀλλὰ κατὰ παιδιὰν, φιλόσοφον εἶναι τὸν ἐπιβάντα, ἀπέλυσαν. Ἔνιοι δέ φασι παραχθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τηρούμενον μηδ' ὁτιοῦν φθέγξασθαι. Ἑτοίμως δὲ ἐκδέξασθαι τὸ συμβαῖνον. Οἱ δὲ ἀποκτεῖναι μὲν αὐτὸν οὐ διέγνωσαν, πωλεῖν δὲ*

ἤκριναν τῷ τρόπῳ τῶν αἰχμαλώτων. 20. Λυτροῦνται δὴ αὐτὸν κατὰ τύχην παρὼν Ἀννίκερις ὁ Κυρηναῖος εἴκοσι μνῶν· οἱ δὲ, τριάκοντα· καὶ ἀναπέμπει Ἀθήναζε πρὸς τοὺς ἑταίρους. Οἱ δ' εὐθὺς ταρύριον ἐξέπεμψαν, ὅπερ οὐ προσήκατο, εἰπὼν, μὴ μόνους ἐκείνους ἀξίους εἶναι Πλάτωνος κήδεσθαι. Ἔνιοι δὲ καὶ Δίωνα ἀποστεῖλαι φασὶ τὸ ἀργύριον, καὶ τὸν μὴ προσέσθαι, ἀλλὰ κηπίδιον αὐτῷ τὸ ἐν Ἀκαδημίᾳ πρίασθαι. Τὸν μέντοι Πόλιδα λόγος ὑπό τε Χαβρίου ἡττηθῆναι, καὶ μετὰ ταῦτα ἐν Ἑλίκῃ καταποντωθῆναι, τοῦ δαιμονίου μηνίσαντος αὐτῷ διὰ τὸν φιλόσοφον, ὡς καὶ Φαβωρῖνος φησὶν ἐν πρώτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων. 21. Οὐ μὴν δὲ ἡσύχαζεν ὁ Διονύσιος· μαθὼν δὲ ἐπέστειλε Πλάτωνι, μὴ κακῶς ἀγορεύειν αὐτόν. Καὶ ὃς ἀντεπέστειλε, μὴ τοσαύτην αὐτῷ σχολὴν εἶναι, ὥστε Διονυσίου μεμνῆσθαι.

XV. Δεύτερον πρὸς νεώτερον ἦκε Διονύσιον, αἰτῶν γῆν καὶ ἀνθρώπους τοὺς κατὰ τὴν πολιτείαν αὐτοῦ ζησομένους. Ὁ δὲ, καίπερ ὑποσχόμενος, οὐκ ἐποίησεν. Ἔνιοι δὲ φασι καὶ κινδυνεῦσαι αὐτὸν ὡς ἀναπείθοντα Δίωνα καὶ Θεώταν ἐπὶ τῇ τῆς νήσου ἐλευθερίᾳ· ὅτε καὶ Ἀρχύτας αὐτὸν ὁ Πυθαγορικὸς, γράψας ἐπιστολὴν πρὸς Διονύσιον, παρῃτήσατο, καὶ διέσωσεν εἰς Ἀθήνας. Ἔστι δὲ ἡ ἐπιστολὴ ἥδε.

Ἀρχύτας Διονυσίῳ ὑγιαίνειν.

22. Ἀπεστάλκαμεν πάντες οἱ Πλάτωνος φίλοι τὼς περὶ Λαμίσκον τε καὶ Φωτίδαν, ἀπολαμψόμενοι τὸν ἄνδρα, καττὰν παρὰ τὶν γενομέναν ὁμολογίαν. Ὀρθῶς δὲ καὶ ποιεῖς, μιμνασκόμενος τήνας τᾶς σπουδᾶς, ἁνίκα πάντας ἄμμε παρεκάλεις ποττὰν

Πλάτωνος ἄφιξιν, ἀξιῶν προτρέπεσθαί τε αὐτὸν καὶ ἀναδέχεσθαι τά τε ἄλλα καὶ τὰ περὶ τὰν ἀσφάλειαν, μέγοντί τε καὶ ἀφορμιῶντι. Μέμνασο δὲ καὶ τῆνο, ὅτι περὶ πολλῶ ἐποιήσω τὰν ἄφιξιν αὐτῶ. Καὶ ἀγάπας ἐκ τήνω τῶ χρόνω, ὡς οὐδένα τῶν παρὰ τίν. Αἰ δέ τις γέγονε τραχύτας, ἀνθρωπίζειν χρή, καὶ ποδιδόμεν ἀμῖν ἀβλαβῆ τὸν ἄνδρα. Ταῦτα γὰρ ποιῶν, δίκαια πράξεις, καὶ ἀμῖν χαριῆ.

XVI. *Τρίτον ἦλθε διαλλάξων Δίωνα Διονυσίῳ. Οὐ τυχὼν δὲ, ἄπρακτος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πατρίδα.*

XVII. *Ἔνθα πολιτείας μὲν οὐχ ἥψατο, καίτοι πολιτικὸς ὢν ἐξ ὧν γέγραφεν. Αἴτιον δὲ τὸ ἤδη τὸν δῆμον ἄλλοις πολιτεύμασιν ἐνειθίσθαι. Φησὶ δὲ Παμφίλη ἐν τῷ πέμπτῳ καὶ εἰκοστῇ τῶν ὑπομνημάτων, ὡς Ἀρκάδες καὶ Θηβαῖοι μεγάλην πόλιν οἰκίζοντες παρεκάλουν αὐτὸν νομοθέτην· ὁ δὲ, μαθὼν ἴσον ἔχειν οὐ θέλοντας, οὐκ ἐπορεύθη.*

XVIII. *Λόγος, ὅτι καὶ Χαβρίᾳ συνείπετο τῷ στρατηγῷ φεύγοντι θανάτου, μηδενὸς τῶν πολιτῶν τοῦτο πρᾶξαι βουληθέντος.* 24. *Ὅτε καὶ ἀνιόντι αὐτῷ εἰς τὴν ἀκρόπολιν σὺν τῷ Χαβρίᾳ, Κρώβυλος ὁ συκοφάντης ἀπαντήσας φησὶν, Ἄλλῳ συναγορεύων ἥκεις, ἀγνοῶν ὅτι καί σε τὸ Σωκράτους κώνειον ἀναμένει; Τὸν δὲ φάναι, Καὶ ὅτε ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐστρατευόμην, ὑπέμενον τοὺς κινδύνους· καὶ νῦν ὑπὲρ τοῦ καθήκοντος διὰ φίλον ὑπομενῶ.*

XIX. *Οὗτος πρῶτος ἐν ἐρωτήσει λόγον παρήνεγκεν, ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν ὀγδόῃ παντοδαπῆς ἱστορίας· καὶ πρῶτος τὸν κατὰ τὴν ἀνάλυσιν τῆς ζητήσεως τρόπον εἰσηγήσατο Λεωδάμαντι τῷ Θασίῳ.*

Καὶ πρῶτος ἐν φιλοσοφίᾳ ἀντίποδας ὠνόμασε, καὶ στοιχεῖον, καὶ διαλεκτικήν, καὶ ποιήματα, καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τὸν προμήκη, καὶ τῶν περάτων τὴν ἐπίπεδον ἐπιφάνειαν, καὶ θεοῦ πρόνοιαν. 25. *Καὶ πρῶτος τῶν φιλοσόφων ἀντεῖπε πρὸς τὸν λόγον τοῦ Λυσίου τοῦ Κεφάλου, ἐκθέμενος αὐτὸν κατὰ λέξιν ἐν τῷ Φαίδρῳ. Καὶ πρῶτος ἐθεώρησε τῆς γραμματικῆς τὴν δύναμιν. Πρῶτός τε ἀντειρηκὼς ᾠχεδὸν ἅπασι τοῖς πρὸ αὐτοῦ ζητεῖται διὰ τί μὴ ἐμνημόνευσε Δημοκρίτου.*

XX. *Τούτου, φησὶν Νεάνθης ὁ Κυζικηνός, εἰς Ὀλύμπια ἀνιόντος, τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας ἐπιστραφῆναι πρὸς αὐτόν· ὅτι καὶ Δίωνι συνέμιξε μέλλοντι στρατεύειν ἐπὶ Διονύσιον. Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων Φαβωρίνου φέρεται, ὅτι Μιθριδάτης ὁ Πέρσης ἀνδριάντα Πλάτωνος ἀνέθετο εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, καὶ ἐπέγραψε, Μιθριδάτης ὁ Ῥοδοβάτου Πέρσης Μούσαις εἰκόνα ἀνέθετο Πλάτωνος, ἣν Σιλανίων ἐποίησε.*

XXI. 26. *Φησὶ δ' Ἡρακλείδης, ὅτι νέος ὢν οὗτος ἦν αἰδήμων καὶ κόσμιος, ὥστε μηδέποτ' ὀφθῆναι γελῶν ὑπεράγαν.*

XXII. *Τοιοῦτος δ' ὢν, ὅμως ἐσκώφθη καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν κωμικῶν. Θεόπεμπτος γοῦν ἐν Αὐτοχάρει φησὶν οὕτως,*

— — — Ἓν γάρ ἐστιν οὐδὲ ἕν·
Τὰ δὲ δύο μόλις ἕν ἐστιν, ὥς φησι Πλάτων.

Ἀλλὰ καὶ Ἀναξανδρίδης ἐν Θησεῖ·

*Ὅτε τὰς μορίας ἔτρωγεν, ὥσπερ ** Πλάτων.*

Ἀλλὰ καὶ Τίμων, οὕτωσὶ παραγραμματίζων αὐτόν,

Ὡς ἀνέπλασε Πλάτων, πεπλασμένα θαύματα εἰδώς.

27. Ἄλεξις Μεροπίδι,

Εἰς καιρὸν ἥκεις. Ὡς ἔγωγ' ἀπορουμένη
Ἄνω κάτω τε περιπατοῦσ', ὥσπερ Πλάτων,
Σοφὸν οὐδὲν εὕρηκ', ἀλλὰ κοπιῶ τὰ σκέλη.

Καὶ ἐν Ἀγκυλίωνι,

Λέγεις περὶ ὧν οὐκ οἶσθα, συγγενῶς τρέχων
Πλάτωνι, καὶ γνώσῃ λίτρον καὶ κρόμμυον.

Ἄμφις Ἀμφικράτει,

Τὸ δ' ἀγαθὸν ὅ τι ποτ' ἐστὶν, οὗ σὺ τυγχάνειν
Μέλλεις διὰ ταύτην, ἧττον οἶδα τοῦτ' ἐγώ,
Ὦ δέσποτ', ἢ τὸ Πλάτωνος ἀγαθόν. Πρόσεχε δή.

28. Ἐν δὲ Δεξιδημίδῃ,

— — — ὦ Πλάτων,
Ὡς οὐδὲν οἶσθα πλὴν σκυθρωπάζειν μόνον,
Ὥσπερ κοχλίας σεμνῶς ἐπῃρκὼς τὰς ὀφρῦς.

Κρατῖνος ψευδυποβολιμαίῳ,

Α. Ἄνθρωπος εἶ δηλονότι, καὶ ψυχὴν ἔχεις.
Β. Κατὰ μὲν Πλάτων' οὐκ οἶδα, ὑπονοῶ δ' ἔχειν.

Ἄλεξις Ὀλυμπιοδώρῳ,

Σῶμα μὲν ἐμοῦ τὸ θνητὸν αὖον ἐγένετο,
Τὸ δ' ἀθάνατον ἐξῆρε πρὸς τὸν ἀέρα.
Ταῦτ' οὐ σχολὴ Πλάτωνος;

Καὶ ἐν Παρασίτῳ,

Ἢ μετὰ Πλάτωνος ἀδολεσχεῖν καταμόνας.

Χλευάζει δ' αὐτὸν καὶ Ἀναξίλας ἐν Βοτρυλίωνι καὶ Κίρκῃ καὶ Πλουσίαις.

XXIII. 29. Ἀρίστιππος δ' ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς, φησὶν αὐτὸν Ἀστέρος μειρα-

κίου τινὸς, ἀστρολογεῖν συνασκουμένου, ἐρασθῆναι, ἀλλὰ καὶ Δίωνος τοῦ προειρημένου. Ἔνιοι καὶ Φαίδρου φασί. Δηλοῦν δὲ τὸν ἔρωτα αὐτοῦ τάδε τὰ ἐπιγράμματα, ἃ καὶ πρὸς αὐτοῦ γενέσθαι εἰς αὐτοὺς,

Ἀστέρας εἰσαθρεῖς, ἀστὴρ ἐμός· εἴθε γενοίμην
Οὐρανὸς, ὡς πολλοῖς ὄμμασιν εἴς σε βλέπω.

Καὶ ἄλλο,

Ἀστὴρ πρὶν μὲν ἔλαμπες ἐνὶ ζωοῖσιν ἑῶος,
Νῦν δὲ θανὼν λάμπεις ἕσπερος ἐν φθιμένοις.

30. Εἰς δὲ τὸν Δίωνα ὧδε,

Δάκρυα μὲν Ἑκάβῃ τε καὶ Ἰλιάδεσσι γυναιξὶ
Μοῖραι ἐπέκλωσαν δήποτε γεινομέναις.
Σοὶ δὲ, Δίων, ῥέξοντι καλῶν ἐπινίκιον ἔργων,
Δαίμονες εὐφρείας ἐλπίδας ἐξέχεαν,
Κεῖσαι δ' εὐρυχόρῳ ἐν πατρίδι, τίμιος ἀστοῖς,
Ὤ ἐμὸν ἐκμήνας θυμὸν ἔρωτι Δίων.

Τοῦτο καὶ ἐπιγεγράφθαι φησὶν ἐν Συρακούσαις ἐπὶ τῷ τάφῳ. 31. Ἀλλὰ μὴν καὶ Ἀλέξιδος, φασὶν, ἐρασθεὶς καὶ Φαίδρου, καθὰ προείρηται, τοῦτον ἐποίησε τὸν τρόπον,

Νῦν ὅτε μηδὲν Ἄλεξις ὅσον μόνον εἶφ' ὅτι καλὸς
Ὤπται, καὶ πάντη πᾶς τις ἐπιστρέφεται·
Θυμὲ, τί μηνύεις κυσὶν ὀστέον; εἶτ' ἀνιήσεις
Ὕστερον. Οὐχ οὕτω Φαῖδρον ἀπωλέσαμεν;
Ἔχειν τε Ἀρχαιάνασσαν, εἰς ἣν καὶ αὐτὴν οὕτω ποιῆσαι,
Ἀρχαιάνασσαν ἔχω τὴν ἐκ Κολοφῶνος ἑταῖραν,
Ἧς καὶ ἐπὶ ῥυτίδων ἕζετο δριμὺς ἔρως.
Ἆ δειλοὶ, νεότητος ἀπαντήσαντες ἐκείνης
Ἱρωτοπλόου, δι' ὅσης ἤλθετε πυρκαϊῆς.

32. Ἀλλὰ καὶ εἰς Ἀγάθωνα,

Τὴν ψυχὴν, Ἀγάθωνα φιλῶν, ἐπὶ χείλεσιν εἶχον·
Ἦλθε γὰρ ἡ τλήμων ὡς διαβησομένη.

Καὶ ἄλλο,

Τῷ μήλῳ βάλλω σε· σὺ δ' εἰ μὲν ἐκοῦσα φιλεῖς με,
Δεξαμένη, τῆς σῆς παρθενίης μετάδος·
Εἰ δ' ἄρ' ὃ μὴ γένοιτο νοεῖς, τοὐτ' αὐτὸ λαβοῦσα
Σκέψαι τὴν ὥρην ὡς ὀλιγοχρόνιος.
Μῆλον ἐγὼ, βάλλει μὲ φιλῶν σέ τις· ἀλλ' ἐπινευσον,
Ξανθίππη, κἀγὼ καὶ σὺ μαραινόμεθα.

33. Φασὶ δὲ καὶ τὸ εἰς τοὺς Ἐρετριέας τοὺς συγγενευθέντας αὐτοῦ εἶναι·

Εὐβοίης γένος ἦμεν Ἐρετρικὸν, ἄγχι δὲ Σούσων
Κείμεθα· φεῦ γαίης τόσσον ἀφ' ἡμετέρης.

Κἀκεῖνο,

Ἃ Κύπρις Μούσαισι· Κοράσια, τὰν Ἀφροδίταν
Τιμᾶτ', ἢ τὸν Ἔρωτ' ὔμμιν ἐφοπλίσομαι.
Αἱ Μοῦσαι ποτὶ Κύπριν· Ἄρει τὰ στωμύλα ταῦτα·
Ἡμῖν οὐ πέταται τοῦτο τὸ παιδάριον.

Καὶ ἄλλο,

Χρυσὸν ἀνὴρ εὑρὼν, ἔλιπε βρόχον· αὐτὰρ ὁ χρυσὸν
Ὃν λίπεν οὐχ εὑρὼν, ἧψεν ἂν εὗρε βρόχον.

XXIV. 34. Ἀλλά τοι Μόλων ἀπεχθῶς ἔχων πρὸς αὐτὸν, Οὐ τοῦτό, φησι, θαυμαστὸν εἰ Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ, ἀλλ' εἰ Πλάτων ἐν Σικελίᾳ. Ἔοικε δὲ καὶ Ξενοφῶν πρὸς αὐτὸν ἔχειν οὐκ εὐμενῶς. Ὥσπερ γοῦν διαφιλονεικοῦντες, τὰ ὅμοια γεγράφασι, Συμπόσιον, Σωκράτους ἀπολογίαν, τὰ Ἠθικὰ ἀπο-

μνημονεύματα. Εἶθ' ὁ μὲν, πολιτείαν· ὁ δὲ, Κύρου παιδείαν. Καὶ ἐν τοῖς νόμοις ὁ Πλάτων πλάσμα φησὶν εἶναι τὴν παιδείαν αὐτοῦ· μὴ γὰρ εἶναι Κῦρον τοιοῦτον. Ἀμφότεροί τε Σωκράτους μνημονεύοντες, ἀλλήλων οὐδαμοῦ, πλὴν Ξενοφῶν Πλάτωνος ἐν τρίτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων. 35. Λέγεται δ' ὅτι καὶ Ἀντισθένης μέλλων ἀναγινώσκειν τι τῶν γεγραμμένων αὐτῷ, παρεκάλεσεν αὐτὸν παρατυχεῖν. Καὶ πυθόμενος τί μέλλει ἀναγινώσκειν, εἶπεν, ὅτι Περὶ τοῦ μὴ εἶναι ἀντιλέγειν. Τοῦ δ' εἰπόντος, Πῶς οὖν σὺ περὶ αὐτοῦ τούτου γράφεις; καὶ διδάσκοντος ὅτι περιτρέπεται, ἔγραψε διάλογον κατὰ Πλάτωνος, Σάθωνα ἐπιγράψας. Ἐξ οὗ διετέλουν ἀλλοτρίως ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους. Φασὶ δὲ καὶ Σωκράτην ἀκούσαντα τὸν Λύσιν ἀναγινώσκοντος Πλάτωνος, Ἡράκλεις, εἶπεν, ὡς πολλά μου κατεψεύδεθ' ὁ νεανίσκος. Οὐκ ὀλίγα γὰρ ὧν οὐκ εἴρηκε Σωκράτης, γέγραφεν ἀνήρ. 36. Εἶχε δὲ φιλέχθρως ὁ Πλάτων καὶ πρὸς Ἀρίστιππον. Ἐν γοῦν τῷ περὶ ψυχῆς διαβάλλων αὐτόν φησιν, ὅτι οὐ παρεγένετο Σωκράτει τελευτῶντι, ἀλλ' ἐν Αἰγίνῃ ἦν καὶ σύνεγγυς. Καὶ πρὸς Αἰσχίνην δέ τινα φιλοτιμίαν εἶχε. Φασὶ δ' ὅτι δή περ καὶ αὐτὸς εὐδοκίμει παρὰ Διονυσίῳ. Ὃν ἐλθόντα δι' ἀπορίαν, ὑπὸ μὲν Πλάτωνος παροφθῆναι, ὑπὸ δ' Ἀριστίππου συσταθῆναι. Τούς τε λόγους οὓς Κρίτωνι περιτέθεικεν, ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ περὶ τῆς φυγῆς συμβουλεύοντι, φησὶν Ἰδομενεὺς εἶναι Αἰσχίνου· τὸν δ' ἐκείνῳ περιθεῖναι διὰ τὴν πρὸς τοῦτον δυσμένειαν. 37. Αὐτοῦ δὲ Πλάτων οὐδαμόθι τῶν ἑαυτοῦ συγγραμμά-

των μνήμην πεποίηται, ὅτι μὴ ἐν τῷ περὶ ψυχῆς, καὶ ἀπολογίᾳ.

XXV. *Φησὶ δ' Ἀριστοτέλης τὴν τῶν λόγων ἰδέαν αὐτοῦ, μεταξὺ ποιήματος εἶναι καὶ πεζοῦ λόγου. Τοῦτον μόνον παρημεῖναι Πλάτωνι Φαβωρῖνός που φησὶν ἀναγινώσκοντι τὸν περὶ ψυχῆς, τοὺς δ' ἄλλους ἀναστῆναι πάντας. Ἔνιοί τε φασὶν ὅτι Φίλιππος ὁ Ὀπούντιος τοὺς νόμους αὐτοῦ μετέγραψεν ὄντας ἐν κηρῷ. Τούτου δὲ καὶ τὴν Ἐπινομίδα φασὶν εἶναι. Εὔφορίων δὲ καὶ Παναίτιος εἰρήκασι, πολλάκις ἐστραμμένην εὑρῆσθαι τὴν ἀρχὴν τῆς πολιτείας, ἣν πολιτείαν Ἀριστόξενός φησι πᾶσαν σχεδὸν ἐν τοῖς Πρωταγόρου γεγράφθαι ἀντιλογικοῖς.* 38. *Λύγον δὲ πρῶτον γράψαι αὐτὸν τὸν Φαῖδρον· καὶ γὰρ ἔχει μειρακιῶδές τι τὸ πρόβλημα. Δικαίαρχος δὲ καὶ τὸν τρόπον τῆς γραφῆς ὅλον ἐπιμέμφεται, ὡς φορτικόν.*

XXVI. *Ὁ γοῦν Πλάτων λέγεται, θεασάμενος τινὰ κυβεύοντα, αἰτιάσασθαι. Τοῦ δὲ εἰπόντος, ὡς ἐπὶ μικροῖς, Ἀλλὰ τό γε ἔθος, εἶπεν, οὐ μικρόν. Ἐρωτηθεὶς εἰ ἀπομνημόνευμά τι αὐτοῦ ἔσται ὥσπερ τῶν πρότερον, ἀπεκρίνατο, Ὀνόματος δεῖ τυχεῖν πρῶτον, εἶτα πολλὰ ἔσται. Εἰσελθόντος ποτὲ Ξενοκράτους, εἶπε μαστιγῶσαι τὸν παῖδα· αὐτὸν γὰρ μὴ δύνασθαι, διὰ τὸ ὠργίσθαι.* 39. *Ἀλλὰ καὶ πρός τινα τῶν παίδων, Μεμαστίγωσο ἄν, εἶπεν, εἰ μὴ ὠργιζόμην. Ἐφ' ἵππου καθίσας, εὐθέως κατέβη, φήσας εὐλαβεῖσθαι μὴ ἱπποτυφίᾳ ληφθῇ. Τοῖς μεθύουσι συνεβούλευε κατοπτρίζεσθαι· ἀποστήσεσθαι γὰρ τῆς τοιαύτης ἀσχημοσύνης. Πίνειν δ' εἰς μέθην οὐδαμοῦ πρέ-*

πον ἔλεγε, πλὴν ἐν ταῖς ἑορταῖς τοῦ καὶ τὸν οἶνον δόντος θεοῦ. Καὶ τὸ πολλὰ δὲ καθεύδειν ἀπήρεσκεν αὐτῷ. Ἐν γοῦν τοῖς νόμοις φησὶ, Κοιμώμενος δὲ οὐδεὶς οὐδενὸς ἄξιος. Εἶναι δὲ ἥδιστον τῶν ἀκουσμάτων τὴν ἀλήθειαν· οἱ δὲ, τὸ λέγειν τἀληθῆ. Καὶ περὶ ἀληθείας δ' ἐν τοῖς Νόμοις φησὶν οὕτως, 40. Καλὸν μὲν ἡ ἀλήθεια, ὦ ξένε, καὶ μόνιμον· ἔοικε δὲ οὐ ῥᾴδιον πείθειν.

XXVII. Ἀλλὰ καὶ ἠξίου μνημόσυνον αὑτοῦ λείπεσθαι ἢ ἐν φίλοις, ἢ ἐν βίβλοις.

XXVIII. Ἐξετόπιζε δὲ καὶ αὐτὸς τὰ πλεῖστα, καθά τινες φασί.

XXIX. Καὶ ἐτελεύτα μὲν ὃν εἴπομεν τρόπον, Φιλίππου βασιλεύοντος ἔτος τρισκαιδέκατον, καθὰ καὶ Φαβωρῖνος φησὶν ἐν ἀπομνημονευμάτων τρίτῳ· ὑφ' οὗ καὶ ἐπιτιμηθῆναι φησὶν αὐτὸν Θεόπομπος. Μυρωνιανὸς δ' ἐν ὁμοίοις φησὶ, Φίλωνα παροιμίας μνημονεύειν περὶ τῶν Πλάτωνος φθειρῶν, ὡς οὕτως αὐτοῦ τελευτήσαντος.

XXX. Καὶ ἐτάφη ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, ἔνθα τὸν πλεῖστον χρόνον διετέλεσε φιλοσοφῶν. 41. Ὅθεν καὶ Ἀκαδημαϊκὴ προσηγορεύθη ἡ ἀπ' αὐτοῦ αἵρεσις. Καὶ παρεπέμφθη πανδημεὶ πρὸς τῶν αὐτόθι, διαθέμενος τοῦτον τὸν τρόπον.

Τάδε κατέλιπε Πλάτων καὶ διέθετο· τὸ Ἐνιφιστιάδων χωρίον, ᾧ γείτων βοῤῥᾶθεν ἡ ὁδὸς ἡ ἐκ τοῦ Κηφισιάσιν ἱεροῦ, νότοθεν τὸ Ἡράκλειον τὸ ἐν Ἡφαιστιάδων, πρὸς ἡλίου δὲ ἀνιόντος Ἀρχέστρατος Φρεάριος, πρὸς ἡλίου δὲ δυομένου Φίλιππος Χολιδεύς. Καὶ μὴ ἐξέστω τοῦτο μηδενὶ μήτε ἀποδόσθαι, μήτε

ἀλλάξασθαι, ἀλλ' ἔστω Ἀδειμάντου τοῦ παιδίου εἰς τὸ δυνατόν. 42. Καὶ τὸ ἐν Ἐρισιάδων χωρίον, ὃ παρὰ Καλλιμάχου ἐπριάμην, ᾧ γείτων βοῤῥᾶθεν Εὐρυμιδῶν Μυῤῥινούσιος, νότοθεν δὲ Δημόστρατος Ξυπετεριών, πρὸς ἡλίου ἀνιόντος Εὐρυμιδῶν Μυῤῥινούσιος· πρὸς ἡλίου δυομένου Κηφισσός. Ἀργυρίου μνᾶς τρεῖς· φιάλην ἀργυρᾶν, ἣ ἔπουσαν ῥ ξ ε· κυμβεῖον ἄγων μ ε· δακτύλιον χρυσοῦν, καὶ ἐνώτιον χρυσοῦν, ἄγοντα συνάμφω δ' δραχμὰς, ὀβολοὺς τρεῖς. Εὐκλείδης ὁ λιθοτόμος ὀφείλει μοι τριῶν μνᾶς· Ἄρτεμιν ἀφίημι ἐλευθέραν. Οἰκίτας καταλείπω, Τύχωνα, Βίκταν, Ἀπολλωνιάδην, Διονύσιον. 43. Σκεύη τὰ γεγραμμένα, ὧν ἔχει τὰ ἀντίγραφα Δημήτριος. Ὀφείλω δ' οὐδενὶ οὐθέν. Ἐπίτροποι δὲ, Σωσθένης, Σπεύσιππος, Δημήτριος, Ἡγίας, Εὐρυμέδων, Καλλίμαχος, Θράσιππος. Καὶ διέθετο μὲν οὕτως. Ἐπεγράφη δ' αὐτῷ ἐπιγράμματα τάδε. Πρῶτον,

Σωφροσύνῃ προφέρων θνητῶν ἤθεί τε δικαίῳ,
Ἐνθάδε δὴ κεῖται δῖος Ἀριστοκλέης.
Εἰ δέ τις ἐκ πάντων σοφίης μέγαν ἔσχεν ἔπαινον,
Τοῦτον ἔχει πλεῖστον, καὶ φθόνος οὐχ ἕπεται.

44. Ἕτερον δὲ,

Γαῖα μὲν ἐν κόλπῳ κρύπτει τόδε σῶμα Πλάτωνος,
Ψυχὴ δ' ἀθανάτων τάξιν ἔχει μακάρων·
Τἰοῦ Ἀρίστωνος, τόν τις καὶ τηλόθι ναίων
Τιμᾷ ἀνὴρ ἀγαθὸς θεῖον ἰδόντα βίον.

Καὶ ἄλλο δὲ νεώτερον,

Λίετέ, τίπτε βέβηκας ὑπὲρ τάφον; ἢ τίνος, εἰπέ,
Ἀστερόεντα θεῶν οἶκον ἀποσκοπέεις;

Ψυχῆς εἰμὶ Πλάτωνος ἀποπταμένης ἐς Ὄλυμπον
Εἰκών, σῶμα δὲ τοῦ γηγενὲς Ἀτθὶς ἔχει.

45. Ἔστι καὶ ἡμέτερον οὕτως ἔχον,

Καὶ πῶς, εἰ μὴ Φοῖβος ἀν' Ἑλλάδα φῦσε Πλάτωνα,
Ψυχὰς ἀνθρώπων γράμμασιν ἡκέσατο;

Καὶ γὰρ ὁ τοῦδε γιγὼς Ἀσκληπιός ἐστιν ἰητὴρ
Σώματος, ὡς ψυχῆς ἀθανάτοιο Πλάτων:

Καὶ ἄλλο, ὡς ἑτελεύτα·

Φοῖβος ἔφυσε βροτοῖς Ἀσκληπιὸν ἠδὲ Πλάτωνα·
Τὸν μέν, ἵνα ψυχὴν, τὸν δ', ἵνα σῶμα σάοι.

Δαισάμενος δὲ γάμον πάλιν ἦλυθεν ἦν ποτε αὐτῷ
Ἔκτισε, καὶ δαπέδῳ Ζηνὸς ἐνιδρύσατο.

Καὶ τὰ μὲν ἐπιγράμματα ταῦτα.

XXXI. 46. Μαθηταὶ δ' αὐτοῦ, Σπεύσιππος Ἀθηναῖος, Ξενοκράτης Χαλκηδόνιος, Ἀριστοτέλης Σταγειρίτης, Φίλιππος ὁ Ὀπούντιος, Ἑστιαῖος Περίνθιος, Δίων Συρακούσιος, Ἄμυκλος Ἡρακλειώτης, Ἔραστος καὶ Κορίσκος Σκήψιοι, Τιμόλαος Κυζικηνός, Εὐαίων Λαμψακηνός, Πίθων καὶ Ἡρακλείδης Αἴνιοι, Ἱπποθαλῆς καὶ Κάλλιππος Ἀθηναῖοι, Δημήτριος Ἀμφιπολίτης, Ἡρακλείδης Ποντικὸς, καὶ ἄλλοι πλείους, σὺν οἷς καὶ γυναῖκες δύο, Λασθένεια Μαντινική, καὶ Ἀξιοθέα Φλιασία, ἣ καὶ ἀνδρεῖα ἠμπίσχετο, ὡς φησι Δικαίαρχος. Ἔνιοι δὲ καὶ Θεόφραστον ἀκοῦσαι φασὶν αὐτοῦ. Καὶ Ὑπερίδην τὸν ῥήτορα Χαμαιλέων φησὶ, καὶ Λυκοῦργον· ὁμοίως Πολέμων ἱστορεῖ καὶ Δημοσθένην. 47. Σιβύλλινος λέγει καὶ Μνησίστρατον Θάσιον, παρατιθέμενος ἐν δ' μελετητικῆς ὕλης. Καὶ εἰκός ἐστι.

XXXII. *Φιλοπλάτωνι δέ σοι δικαίως ὑπαρχούσῃ, καὶ παρ᾽ οντινοῦν τὰ τοῦ φιλοσόφου δόγματα φιλοτίμως ζητούσῃ, ἀναγκαῖον ἡγησάμην ὑπογράψαι καὶ τὴν φύσιν τῶν λόγων, καὶ τὴν τάξιν τῶν διαλόγων, καὶ τὴν ἔφοδον τῆς ἐπαγωγῆς, ὡς οἷόν τε στοιχειωδῶς καὶ ἐπὶ κεφαλαίων, πρὸς τὸ μὴ ἀμοιρεῖν αὐτοῦ τῶν δογμάτων τὴν περὶ τοῦ βίου συναγωγήν. Γλαῦκα γὰρ εἰς Ἀθήνας, φασὶν, εἰ δέῃ σοι τὰ καὶ εἴδος διηγεῖσθαι. Διαλόγους τοίνυν φασὶ πρῶτον γράψαι Ζήνωνα τὸν Ἐλεάτην.* 48. *Ἀριστοτέλης δὲ ἐν πρώτῳ περὶ ποιητῶν Ἀλεξαμενὸν Στορέα ἢ Τήϊον, ὡς καὶ Φαβωρῖνος ἐν ἀπομνημονεύμασι. Δοκεῖ δέ μοι Πλάτων, ἀκριβώσας τὸ εἶδος, καὶ τὰ πρωτεῖα δικαίως ἂν ὥσπερ τοῦ κάλλους οὕτω καὶ τῆς εὑρέσεως ἀποφέρεσθαι. Ἔστι δὲ διάλογος ἐξ ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως συγκείμενος περί τινος τῶν φιλοσοφουμένων καὶ πολιτικῶν, μετὰ τῆς πρεπούσης ἠθοποιΐας τῶν παραλαμβανομένων προσώπων, καὶ τῆς κατὰ τὴν λέξιν κατασκευῆς. Διαλεκτικὴ δέ ἐστι τέχνη λόγων, δι᾽ ἧς ἀνασκευάζομέν τι ἢ κατασκευάζομεν, ἐξ ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως τῶν προωμολογημένων.* 49. *Τοῦ δὲ λόγου τοῦ Πλατωνικοῦ δύο εἰσὶν ἀνωτάτω χαρακτῆρες· ὅ τε ὑφηγητικὸς, καὶ ὁ ζητητικός. Διαιρεῖται δ᾽ ὁ ὑφηγητικὸς εἰς δύο ἄλλους χαρακτῆρας· Θεωρηματικόν τε, καὶ πρακτικόν. Καὶ τῶν, ὁ μὲν Θεωρηματικὸς εἰς τὸν φυσικὸν καὶ λογικόν· ὁ δὲ πρακτικὸς, εἰς τὸν ἠθικὸν καὶ πολιτικόν. Τοῦ δὲ ζητητικοῦ, καὶ αὐτοῦ δύο εἰσὶν οἱ πρῶτοι χαρακτῆρες· ὅ τε γυμναστικὸς, καὶ ἀγωνιστικός. Καὶ τοῦ μὲν γυμναστικοῦ, μαιευτικός τε καὶ πειραστικός· τοῦ δὲ ἀγω*

νιστικοῦ, ἐνδεικτικὸς καὶ ἀνατρεπτικός. Οὐ λανθάνει δ' ἡμᾶς ὅτι τινὲς ἄλλως διαφέρειν τοὺς διαλόγους φασί. 50. Λέγουσι γὰρ αὐτῶν τοὺς μὲν δραματικοὺς, τοὺς δὲ διηγηματικοὺς, τοὺς δὲ μικτούς. Ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν τραγικῶς μᾶλλον ἢ φιλοσόφως τὴν διαφορὰν τῶν διαλόγων προσωνόμασαν. Εἰσὶ δὲ τοῦ μὲν φυσικοῦ εἷον ὁ Τίμαιος· τοῦ δὲ λογικοῦ, ὅ τε Πολιτικὸς καὶ ὁ Κρατύλος, καὶ Παρμενίδης, καὶ Σοφιστής· τοῦ δ' ἠθικοῦ, ἥ τε Ἀπολογία, καὶ ὁ Κρίτων, καὶ Φαίδων, καὶ Φαῖδρος. Καὶ τὸ Συμπόσιον, Μενέξενός τε, καὶ Κλειτοφῶν, καὶ Ἐπιστολαὶ καὶ Φίληβος, Ἵππαρχος, Ἀντιρασταί· τοῦ δὲ πολιτικοῦ ἥ τε Πολιτεία, καὶ οἱ Νόμοι, καὶ ὁ Μίνως, καὶ Ἐπινομὶς, καὶ ὁ Ἀτλαντικός. 51. Τοῦ δὲ μαιευτικοῦ, Ἀλκιβιάδαι, Θεάγης, Λύσις, Λάχης· τοῦ δὲ πειραστικοῦ Εὐθύφρων, Μένων, Ἴων, Χαρμίδης, Θεαίτητος. Τοῦ δὲ ἐνδεικτικοῦ, ὡς ὁ Πρωταγόρας· καὶ τοῦ ἀνατρεπτικοῦ, Εὐθύδημος, Ἱππίαι δύο, Γοργίας. Καὶ περὶ μὲν διαλόγου, τί ποτέ ἐστι, καὶ τίνες αὐτοῦ διαφοραὶ, ἀπόχρη λέγειν.

XXXIII. Ἐπεὶ δὲ πολλὴ στάσις ἐστὶ, καὶ οἱ μὲν φασὶν αὐτὸν δογματίζειν, οἱ δ' οὔ, φέρε καὶ περὶ τούτων διαλάβωμεν. Αὐτὸ τοίνυν τὸ δογματίζειν ἐστὶ δόγμα τιθέναι, ὡς τὸ νομοθετεῖν, νόμους τιθέναι. Δόγμα δὲ ἑκατέρως καλεῖται, τό, τε δοξαζόμενον καὶ ἡ δόξα αὐτή. 52. Τούτων δὲ τὸ μὲν δοξαζόμενον, πρότασίς ἐστιν· ἡ δὲ δόξα, ὑπόληψις. Ὁ τοίνυν Πλάτων περὶ μὲν ὧν κατείληφεν, ἀποφαίνεται, τὰ δὲ ψευδῆ διελέγχει, περὶ δὲ τῶν ἀδήλων ἐπέχει. Καὶ περὶ μὲν τῶν αὐτῷ δοκούντων ἀποφαίνεται διὰ

τεττάρων προσώπων, Σωκράτους, Τιμαίου, τοῦ Ἀθηναίου ξένου, τοῦ Ἐλεάτου ξένου. Εἰσὶ δ' οἱ ξένοι οὐχ, ὥς τινες ὑπέλαβον, Πλάτων καὶ Παρμενίδης, ἀλλὰ πλάσματά εἰσιν ἀνώνυμα. Ἐπεὶ καὶ τὰ Σωκράτους, καὶ τὰ Τιμαίου λέγων Πλάτων δογματίζει. Περὶ δὲ τῶν ψευδῶν ἐλεγχομένους εἰσάγει, οἷον Θρασύμαχον καὶ Καλλικλέα, καὶ Πῶλον, Γοργίαν τε καὶ Πρωταγόραν. Ἔτι δ' Ἱππίαν καὶ Εὐθύδημον, καὶ δὴ καὶ τοὺς ὁμοίους. 53. Ποιούμενος δὴ τὰς ἀποδείξεις πλείστῳ χρῆται τῷ τῆς ἐπαγωγῆς τρόπῳ, οὐ μὴν μονοτρόπως, ἀλλὰ διχῆ. Ἔστι μὲν γὰρ ἐπαγωγὴ, λόγος διά τινων ἀληθῶν τὸ ὅμοιον ἑαυτῷ ἀληθὲς οἰκείως ἐπιφέρων. Δύο δὲ τῆς ἐπαγωγῆς εἰσὶ τρόποι, ὅ τε κατ' ἐναντίωσιν, καὶ ὁ ἐκ τῆς ἀκολουθίας. Ὁ μὲν οὖν κατ' ἐναντίωσιν, ἐστὶν ἐξ οὗ τῷ ἐρωτωμένῳ περὶ πᾶσαν ἀπόκρισιν ἀκολουθῆσαι τὸ ἐναντίον. Οἷον, Ὁ ἐμὸς πατὴρ τῷ σῷ πατρὶ ἤτοι ἕτερός ἐστιν, ἢ ὁ αὐτός. Εἰ μὲν οὖν ἕτερός ἐστι τοῦ ἐμοῦ πατρὸς ὁ σὸς πατὴρ, πατρὸς ἕτερος ὤν, οὐκ ἂν εἴη πατήρ· εἰ δὲ ὁ αὐτός ἐστι τῷ ἐμῷ πατρὶ, ὁ αὐτὸς ὢν τῷ ἐμῷ πατρὶ, ὁ ἐμὸς ἂν εἴη πατήρ. 54. Καὶ πάλιν, Εἰ μή ἐστι ζῶον ὁ ἄνθρωπος, λίθος ἂν εἴη, ἢ ξύλον. Οὐκ ἔστι δὲ λίθος ἢ ξύλον· ἔμψυχον γάρ ἐστι, καὶ ἐξ αὐτοῦ κινεῖται. Ζῶον ἄρα ἐστίν· εἰ δὲ ζῶόν ἐστι, ζῶον δὲ καὶ κύων καὶ ὁ βοῦς, εἴη ἂν καὶ ὁ ἄνθρωπος ζῶον καὶ κύων καὶ βοῦς. Καὶ οὗτος μὲν ὁ τῆς ἐπαγωγῆς κατ' ἐναντίωσιν καὶ μάχην τρόπος ᾧ ἐχρῆτο, οὐ πρὸς τὸ δογματίζειν, ἀλλὰ πρὸς τὸ διελέγχειν. Ὁ δὲ τῆς ἀκολουθίας ἐστὶ διπλοῦς· ὁ μὲν, τὸ ἐπὶ μέρους ζητούμενον διὰ τοῦ ἐπὶ μέρους ἀποδεικνύς· ὁ

δὲ τὸ καθ᾽ ὅλου διὰ τοῦ ἐπὶ μέρους πιστούμενος. Καὶ ἔστιν ὁ μὲν πρότερος, ῥητορικός· ὁ δὲ δεύτερος, διαλεκτικός. Οἷον ἐν τῷ προτέρῳ ζητεῖται, εἰ ὕδε ἀπέκτεινεν· ἀπόδειξις, τὸ εὑρῆσθαι αὐτὸν κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἡμαγμένον. 55. Ῥητορικὸς δ᾽ ἐστὶν ὁ τρόπος τῆς ἐπαγωγῆς οὗτος· ἐπειδὴ καὶ ἡ ῥητορικὴ περὶ τὰ ἐπὶ μέρους, οὐ τὰ καθόλου τὴν πραγματείαν ἔχει. Ζητεῖ γὰρ οὐ περὶ αὐτοῦ τοῦ δικαίου, ἀλλὰ περὶ τῶν ἐπὶ μέρους δικαίων. Ὁ δ᾽ ἕτερός ἐστι διαλεκτικὸς, προαποδειχθέντος τοῦ καθόλου διὰ τῶν ἐπὶ μέρους, οἷον ζητεῖται εἰ ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, καὶ εἰ ἐκ τῶν τεθνεώτων οἱ ζῶντες. Ὅπερ ἀποδείκνυται ἐν τῷ περὶ ψυχῆς διά τινος καθολικοῦ, ὅτι ἐκ τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ καθόλου κατασκευάζεται, ἐκ τινῶν ὄντων ἐπὶ μέρους. Οἷον ὅτι τὸ καθεύδειν ἐκ τοῦ ἐγρηγορέναι, καὶ ἀνάπαλιν· καὶ τὸ μεῖζον ἐκ τοῦ μικροτέρου, καὶ ἀνάπαλιν. Τούτῳ δὲ ἐχρῆτο εἰς τὴν τῶν ἑαυτῷ δοκούντων κατασκευήν.

XXXIV. 56. Ὥσπερ δὲ τὸ παλαιὸν ἐν τῇ τραγῳδίᾳ πρότερον μὲν μόνος ὁ χορὸς διεθραμάτιζεν, ὕστερον δὲ Θέσπις ἕνα ὑποκριτὴν ἐξεῦρεν ὑπὲρ τοῦ διαναπαύεσθαι τὸν χορὸν, καὶ δεύτερον Αἰσχύλος, τὸν δὲ τρίτον Σοφοκλῆς, καὶ συνεπλήρωσαν τὴν τραγῳδίαν· οὕτως καὶ τῆς φιλοσοφίας ὁ λόγος, πρότερον μὲν ἦν μονοειδὴς, ὡς ὁ φυσικός· δεύτερον δὲ Σωκράτης προσέθηκε τὸν ἠθικόν· τρίτον δὲ Πλάτων τὸν διαλεκτικὸν, καὶ ἐτελεσιούργησε τὴν φιλοσοφίαν.

XXXV. Θρασύλλος δέ φησι καὶ κατὰ τὴν τραγικὴν τετραλογίαν ἐκδοῦναι αὐτὸν τοὺς διαλόγους.

Οἷον ἐκεῖνοι τέτρασι δράμασιν ἠγωνίζοντο, Διονυσίοις, Ληναίοις, Παναθηναίοις, Χύτροις, ὧν τὸ τέταρτον ἦν Σατυρικόν. Τὰ δὲ τέτταρα δράματα ἐκαλεῖτο Τετραλογία. 57. Εἰσὶ τοίνυν, φησὶν, οἱ πάντες αὐτῷ γνήσιοι διάλογοι, ἓξ καὶ πεντήκοντα· τῆς μὲν Πολιτείας εἰς δέκα διαιρουμένης (ἣν καὶ εὑρίσκεσθαι σχεδὸν ὅλην παρὰ Πρωταγόρᾳ ἐν τοῖς ἀντιλογικοῖς, φησὶ Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῆς ἱστορίας δευτέρῳ.) τῶν δὲ Νόμων, εἰς δυοκαίδεκα. Τετραλογίαι δὲ ἐννέα, ἑνὸς βιβλίου χώραν ἐπεχούσης τῆς Πολιτείας, καὶ ἑνὸς τῶν Νόμων. Πρώτην μὲν οὖν τετραλογίαν τίθησι, τὴν κοινὴν ὑπόθεσιν ἔχουσαν· παραδεῖξαι γὰρ βούλεται ὁποῖος ἂν εἴη ὁ τοῦ φιλοσόφου βίος, διπλαῖς δὲ χρῆται ταῖς ἐπιγραφαῖς ἑκάστου τῶν βιβλίων· τῇ μὲν, ἀπὸ τοῦ ὀνόματος· τῇ δὲ, ἀπὸ τοῦ πράγματος. 58. Ταύτης τῆς τετραλογίας, ἥτις ἐστὶ πρώτη, ἡγεῖται Εὐθύφρων, ἢ Περὶ ὁσίου· ὁ διάλογος δ' ἐστὶ πειραστικός. Δεύτερος, Ἀπολογία Σωκράτους, ἠθικός· τρίτος Κρίτων, ἢ Περὶ πρακτέου, ἠθικός. Τέταρτος, Φαίδων, ἢ Περὶ ψυχῆς, ἠθικός. Δευτέρα τετραλογία, ἧς ἡγεῖται Κρατύλος, ἢ Περὶ ὀρθότητος ὀνομάτων, λογικός· Θεαίτητος, ἢ Περὶ ἐπιστήμης, πειραστικός· Σοφιστὴς, ἢ Περὶ τοῦ ὄντος, λογικός. Πολιτικὸς, ἢ Περὶ βασιλείας, λογικός. Τῆς τρίτης ἡγεῖται Παρμενίδης, ἢ Περὶ ἰδεῶν, λογικός· Φίληβος, ἢ Περὶ ἡδονῆς, ἠθικός. Συμπόσιον, ἢ Περὶ ἀγαθοῦ, ἠθικός. Φαῖδρος, ἢ Περὶ ἔρωτος, ἠθικός. 59. Τῆς τετάρτης ἡγεῖται Ἀλκιβιάδης, ἢ Περὶ ἀνθρώπου φύσεως, μαιευτικός· Ἀλκιβιάδης δεύτερος, ἢ Περὶ προσευχῆς, μαιευτικός· Ἵππαρχος, ἢ Φιλοκερ-

δης, ἠθικός· Ἀντιφανεῖς, ἢ Περὶ φιλοσοφίας, ἠθικός. Τῆς πέμπτης ἡγεῖται Θεάγης, ἢ Περὶ φιλοσοφίας, μαιευτικός· Χαρμίδης, ἢ περὶ σωφροσύνης, πειραστικός· Λάχης, ἢ περὶ ἀνδρείας, μαιευτικός· Λύσις, ἢ Περὶ φιλίας, μαιευτικός. Τῆς ἕκτης ἡγεῖται Εὐθύδημος, ἢ Ἐριστικός, ἀνατρεπτικός· Πρωταγόρας, ἢ Σοφισταὶ, ἐνδεικτικός· Γοργίας, ἢ Περὶ ῥητορικῆς, ἀνατρεπτικός· Μένων, ἢ Περὶ ἀρετῆς, πειραστικός. 60. Τῆς ἑβδόμης ἡγοῦνται Ἱππίαι δύο· πρῶτος, ἢ Περὶ τοῦ καλοῦ· δεύτερος, ἢ Περὶ τοῦ ψεύδους, ἀνατρεπτικοί· Ἴων ἢ Περὶ Ἰλιάδος, πειραστικός· Μενέξενος, ἢ Ἐπιτάφιος, ἠθικός. Τῆς ὀγδόης ἡγεῖται Κλειτοφῶν, ἢ Προτρεπτικὸς, ἠθικός· Πολιτεία, ἢ Περὶ δικαίου, πολιτικός· Τίμαιος, ἢ Περὶ φύσεως, φυσικός· Κριτίας, ἢ Ἀτλαντικός, ἠθικός. Τῆς ἐννάτης ἡγεῖται Μίνως, ἢ Περὶ νόμου, πολιτικός· Νόμοι, ἢ Περὶ νομοθεσίας, πολιτικός· Ἐπινομὶς, ἢ Νυκτερινὸς σύλλογος, ἢ Φιλόσοφος, πολιτικός.

XXXVI. 61. Ἐπιστολαὶ τρισκαίδεκα, ἠθικαί· ἐν αἷς ἔγραφεν, Εὖ πράττειν· Ἐπίκουρος δὲ, Εὖ διάγειν· Κλέων, Χαίρειν. Ἡρὸς Ἀριστόδημον, μία· πρὸς Ἀρχύταν, δύο· πρὸς Διονύσιον, τέτταρες· πρὸς Ἑρμείαν, καὶ Ἔραστον, καὶ Κορίσκον, μία· πρὸς Λεωδάμαντα, μία· πρὸς Περδίκκαν, πρὸς τοὺς Δίωνος εἰκείους δύο. Καὶ οὗτος μὲν οὕτω διαιρεῖ, καὶ τινές.

XXXVII. Ἔνιοι δὲ, ὧν ἐστι καὶ Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικὸς, εἰς τριλογίας ἕλκουσι τοὺς διαλόγους. Καὶ πρώτην μὲν τιθέασιν, ἧς ἡγεῖται Πολιτεία, Τί-

μαιος, Κριτίας· δευτέραν, Σοφιστὴς, Πολιτικὸς, Κρατύλος· 62. τρίτην, Νόμοι, Μίνως, Ἐπινομὶς· τετάρτην, Θεαίτητος, Εὐθύφρων, Ἀπολογία· πέμπτην, Κρίτων, Φαίδων, Ἐπιστολαί. Τὰ δ' ἄλλα καθ' ἕν, καὶ ἀτάκτως. Ἄρχονται δὲ, οἱ μὲν, ὡς προείρηται, ἀπὸ τῆς Πολιτείας· οἱ δ', ἀπὸ Ἀλκιβιάδου μείζονος· οἱ δ', ἀπὸ Θεάγους· ἔνιοι δὲ, Εὐθύφρονος· ἄλλοι, Κλειτοφῶντος· τινὲς, Τιμαίου· οἱ δ', ἀπὸ Φαίδρου· ἕτεροι, Θεαιτήτου. Πολλοὶ δὲ Ἀπολογίαν τὴν ἀρχὴν ποιοῦνται. Νοθεύονται δὲ τῶν διαλόγων ὁμολογουμένως Μίδων ἢ Ἱπποστρόφος, Ἐρυξίας ἢ Ἐρασίστρατος, Ἀλκυών, Ἀκέφαλος ἢ Σίσυφος, Ἀξίοχος, Φαίακος, Δημοδόκος, Χελιδὼν, Ἑβδόμη, Ἐπιμενίδης. Ὧν ἡ Ἀλκυὼν, Λεοντός τινος εἶναι δοκεῖ, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων.

XXXVIII. 63. Ὀνόμασι δὲ κέχρηται ποικίλοις, πρὸς τὸ μὴ εὐσύνοπτον εἶναι τοῖς ἀμαθέσι τὴν πραγματείαν. Ἰδαίτατα μὲν σοφίαν ἡγεῖται εἶναι τὴν τῶν νοητῶν καὶ ὄντως ὄντων ἐπιστήμην, ἣν φησι περὶ θεὸν καὶ ψυχὴν σώματος κεχωρισμένην. Ἰδίᾳ δὲ σοφίαν καὶ τὴν φιλοσοφίαν καλεῖ, ὄρεξιν οὖσαν τῆς θείας σοφίας. Κοινῶς δὲ λέγεται παρ' αὐτῷ σοφία καὶ ἡ πᾶσα ἐμπειρία· οἷον ὅταν σοφὸν λέγῃ τὸν δημιουργόν. Χρῆται δὲ καὶ ἐπὶ διαφερόντων σημαινομένων τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασιν. Ὁ γοῦν φαῦλος λέγεται παρ' αὐτῷ καὶ ἐπὶ τοῦ ἁπλοῦ, ὡς καὶ παρὰ Εὐριπίδῃ ἐν Λυκιμνίῳ φέρεται ἐπὶ τοῦ Ἡρακλέους οὕτωσὶ,

Φαῦλον, ἄκομψον, τὰ μέγιστ' ἀγαθὸν,

Πᾶσαν ἐν ἔργῳ περιταμνόμενον
Σοφίαν, λέσχης ἀτρίβωνα.

64. *Χρῆται δὲ ὁ Πλάτων ἐνίοτε αὐτῷ καὶ περὶ τοῦ καλοῦ· ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐπὶ τοῦ μικροῦ. Πολλάκις δὲ καὶ διαφέρουσιν ὀνόμασιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημαινομένου χρῆται. Τὴν οὖν ἰδέαν, καὶ εἶδος ὀνομάζει, καὶ γένος, καὶ παράδειγμα, καὶ ἀρχήν, καὶ αἴτιον. Χρῆται δὲ καὶ ταῖς ἐναντίαις φωναῖς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ. Τὸ γοῦν αἰσθητόν, καὶ ὂν καλεῖ καὶ μὴ ὄν· ὂν μέν, διὰ τὸ γένεσιν αὐτοῦ εἶναι· μὴ ὂν δέ, διὰ τὴν συνεχῆ μεταβολήν. Καὶ τὴν ἰδέαν, οὔτε κινούμενον, οὔτε μένον. Καὶ ταυτὸ, καὶ ἕν, καὶ πολλά. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ πλειόνων εἴθισται ποιεῖν· ἔστι δὲ ἡ ἐξήγησις τῶν λόγων αὐτοῦ τριπλῆ.* 65. *Πρῶτον μὲν γὰρ ἐκδιδάξαι χρὴ, ὅ τι ἐστὶν ἕκαστον τῶν λεγομένων· ἔπειτα, τίνος ἕνεκα λέλεκται, πότερα κατὰ προηγούμενον, ἢ ἐν εἰκόνος μέρει, καὶ εἰς δογμάτων κατασκευὴν, ἢ εἰς ἔλεγχον τοῦ προσδιαλεγομένου· τὸ δὲ τρίτον, εἰ ὀρθῶς λέλεκται.*

XXXIX. *Ἐπεὶ δὲ καὶ σημεῖα τινὰ τοῖς βιβλίοις αὐτοῦ παρατίθενται, φέρε καὶ περὶ τούτων τι εἴπωμεν. Χ λαμβάνεται πρὸς τὰς λέξεις καὶ τὰ σχήματα, καὶ ὅλως τὴν Πλατωνικὴν συνήθειαν. Διπλῆ = πρὸς τὰ δόγματα, καὶ τὰ ἀρέσκοντα Πλάτωνι·* 66. *·Χ· περιεστιγμένον, πρὸς τὰς ἐκλογὰς καὶ καλλιγραφίας· διπλῆ περιεστιγμένη, πρὸς τὰς ἐνίων διορθώσεις· ὀβελὸς περιεστιγμένος, πρὸς τὰς εἰκαίους ἀθετήσεις· ἀντίσιγμα περιεστιγμένον, πρὸς τὰς διττὰς χρήσεις καὶ μεταθέσεις τῶν γραφῶν. Κιρκίνιον, πρὸς τὴν ἀγωγὴν τῆς φιλοσοφίας. Ἀστερίσκος,*

πρὸς τὴν συμφωνίαν ἐῶν δογμάτων· ὀβελοὺς, πρὸς τὴν ἀθέτησιν. Τὰ μὲν σημεῖα ταῦτα· καὶ τὰ βιβλία τοσαῦτα· ἅπερ (Ἀντίγονός φησιν ὁ Καρύστιος ἐν τῷ περὶ Ζήνωνος) νεωστὶ ἐκδοθέντα εἴ τις ἠθέλε διαγνῶναι, μισθὸν ἐτέλει τοῖς κεκτημένοις.

XL. 67. Τὰ δὲ ἀρέσκοντα αὐτῷ ταῦτα ἦν. Ἀθάνατον ἔλεγε τὴν ψυχὴν, καὶ πολλὰ μεταμφιεννυμένην σώματα, ἀρχήν τε ἔχειν ἀριθμητικήν· τὸ δὲ σῶμα γεωμετρικήν. Ὁρίζεσθαι δ' αὐτὴν ἰδίαν τοῦ παντὸς διεστῶτος πνεύματος. Αὐτοκίνητον δὲ εἶναι καὶ τριμερῆ. Τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς λογιστικὸν μέρος, περὶ τῇ κεφαλῇ καθιδρύσθαι· τὸ δὲ θυμοειδὲς, περὶ τῇ καρδίᾳ· τὸ δὲ ἐπιθυμητικὸν, περὶ τὸν ὀμφαλὸν καὶ τὸ ἦπαρ συνίστασθαι. 68. Περιέχειν δὲ ἐκ τοῦ μέσου διαπαντὸς κύκλῳ τὸ σῶμα, καὶ συνιστάναι ἐκ τῶν στοιχείων, διαιρεθέντων τε κατὰ ἁρμονικὰ διαστήματα, δύο κύκλους ποιεῖν συνημμένους· ὧν τὸν ἐντὸς κύκλον, ἑξαχῇ τμηθέντα, τοὺς ἅπαντας ἑπτὰ κύκλους ποιεῖν. Καὶ τοῦτον μὲν κατὰ διάμετρον κεῖσθαι ἐπ' ἀριστερὰ ἔσωθεν· τὸν δὲ, κατὰ πλευράν, ἐπὶ τὰ δεξιά· διὸ καὶ κρατεῖν αὐτὸν ἕνα ὄντα. Τὸν γὰρ ἕτερον ἔσωθεν διᾠῆσθαι. Καὶ τὸν μὲν, εἶναι ταὐτοῦ· τοὺς δὲ, θατέρου. Λέγων τὸν μὲν, τῆς ψυχῆς κίνησιν εἶναι· τὴν δὲ, τοῦ ὅλου καὶ τὰς τῶν πλανωμένων φοράς. 69. Οὕτω δ' ἐχούσης τῆς ἐκ μέσου τομῆς αὐτῇ προσαρμοζομένης πρὸς τὰ ἔσχατα, γινώσκειν τό τε ὂν τε, καὶ ἐναρμόζειν διὰ τὸ ἔχειν ἐν αὐτῇ τὰ στοιχεῖα κατὰ ἁρμονίαν. Καὶ γίνεσθαι δόξαν μὲν, κατὰ τὸν θατέρου κύκλον ὀρθουμένου· ἐπιστήμην δὲ, κατὰ τὸν ταὐτοῦ.

XLI. Δύο δὲ τῶν πάντων ἀπέφηνεν ἀρχὰς, θεὸν καὶ ὕλην, ὧν καὶ νοῦν προσαγορεύει καὶ αἴτιον. Εἶναι δὲ τὴν ὕλην ἀσχημάτιστον καὶ ἄπειρον, ἐξ ἧς γίνεσθαι τὰ συγκρίματα. Διάκτως δέ ποτε αὐτὴν κινουμένην, ὑπὸ τοῦ θεοῦ φησιν εἰς ἕνα συναχθῆναι τόπον, τάξιν ἀταξίας κρείττονα ἡγησαμένου. 70. Τραπέσθαι δὲ τὴν οὐσίαν ταύτην εἰς τέτταρα στοιχεῖα, πῦρ, ὕδωρ, ἀέρα, γῆν· ἐξ ὧν αὐτόν τε τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, γεννᾶσθαι. Μόνην δὲ τὴν γῆν ἀμετάβολον εἶναι φησί· νομίζων αἰτίαν τὴν τῶν σχημάτων διαφορὰν ἐξ ὧν σύγκειται. Τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ὁμογενῆ φησιν εἶναι τὰ σχήματα. Ἅπαντα γὰρ ἐξ ἑνὸς συγκεῖσθαι τοῦ προμήκους τριγώνου, τῆς δὲ γῆς ἴδιον εἶναι τὸ σχῆμα· πυρὸς μὲν γὰρ εἶναι στοιχεῖον πυραμίδα, ἀέρος τὸ ὀκτάεδρον, ὕδατος τὸ εἰκοσάεδρον, γῆς δὲ κύβον. Ὅθεν μήτε γῆν εἰς ταῦτα μεταβάλλειν, μήτε ταῦτα εἰς γῆν. 71. Οὐ διακεκρίσθαι δ' εἰς τοὺς οἰκείους τόπους ἕκαστον, ὅτι ἡ περιφορὰ σφίγγουσα, καὶ πρὸς τὸ μέσον συνάγουσα, συγκρίνει τὰ μικρά· τὰ δὲ διακρίνει, τὰ μεγάλα. Διόπερ τὰ εἴδη μεταβάλλοντα, καὶ τοὺς τόπους μεταβάλλειν. Κόσμον τε εἶναι ἕνα γεννητὸν, ἐπειδὴ καὶ αἰσθητός ἐστιν ὑπὸ θεοῦ κατεσκευασμένος. Ἔμψυχόν τε εἶναι, διὰ τὸ κρεῖττον εἶναι τοῦ ἀψύχου τὸ ἔμψυχον. Τοῦτό τε ὑποκεῖσθαι δημιούργημα τοῦ βελτίστου αἰτίου. Ἕνα τε αὐτὸν καὶ οὐκ ἄπειρον κατεσκευάσθαι, ὅτι καὶ τὸ ὑπόδειγμα ἓν ἦν, ἀφ' οὗ αὐτὸν ἐδημιούργησε. 72. Σφαιροειδῆ δὲ, διὰ τὸ καὶ τὸν γεννήσαντα τοιοῦτον ἔχειν σχῆμα. Ἐκεῖνον μὲν γὰρ περιέχειν τὰ ἄλλα ζῶα· τοῦτον δὲ, τὰ σχήματα

πάντων. Λεῖον δὲ, καὶ οὐδὲν ὄργανον ἔχοντα κύκλῳ, διὰ τὸ μηδεμίαν εἶναι χρῆσιν αὐτῶν. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἄφθαρτον διαμένειν τὸν κόσμον, διὰ τὸ μὴ διαλύεσθαι εἰς τὸν θεόν. Καὶ τῆς μὲν ὅλης γενέσεως αἴτιον εἶναι τὸν θεὸν, ὅτι πέφυκεν ἀγαθοποιὸν εἶναι τὸ ἀγαθόν. Τοῦ δὲ οὐρανοῦ τῆς γενέσεως τὸ ἄριστον αἴτιον. Τοῦ γὰρ καλλίστου τῶν γεννητῶν, τὸ ἄριστον εἶναι τῶν νοητῶν αἴτιον. Ὥστε ἐπεὶ τοιοῦτος ὁ θεὸς, ὅμοιος δὲ τῷ ἀρίστῳ ὁ οὐρανὸς, κάλλιστός γε ὢν, οὐδενὶ ἂν ὅμοιος εἴη τῶν γεννητῶν, ἀλλ' ἢ τῷ θεῷ. 73. Συνεστάναι δὲ τὸν κόσμον ἐκ πυρὸς, ὕδατος, ἀέρος, γῆς· ἐκ πυρὸς μὲν, ὅπως ὁρατὸς ᾖ· ἐκ γῆς δὲ, ὅπως στερεός· ἐξ ὕδατος δὲ καὶ ἀέρος, ὅπως ἀνάλογος· (αἱ γὰρ τῶν στερεῶν δυνάμεις δύο μεσότησιν ἀναλογοῦσιν, ὡς ἂν γενέσθαι τὸ πᾶν) ἐξ ἁπάντων δὲ, ἵνα τέλειος καὶ ἄφθαρτος ᾖ. Χρόνον τε γενέσθαι εἰκόνα τοῦ ἀϊδίου. Κἀκεῖνον μὲν ἀεὶ μένειν, τὴν δὲ τοῦ οὐρανοῦ φορὰν χρόνον εἶναι. Καὶ γὰρ νύκτα, καὶ ἡμέραν, καὶ μῆνα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, χρόνου μέρη εἶναι. Διόπερ ἄνευ τῆς τοῦ κόσμου φύσεως οὐκ εἶναι χρόνον· ἅμα γὰρ ὑπάρχειν αὐτὸν καὶ χρόνον εἶναι. 74. Πρὸς δὲ χρόνου γένεσιν ἥλιον καὶ σελήνην, καὶ τὰ πλανώμενα, γενέσθαι· ὅπως δὲ διάδηλος τῶν ὡρῶν ἡ ἀριθμὸς, καὶ μετάσχῃ τὰ ζῶα ἀριθμοῦ, τὸ τοῦ ἡλίου φῶς ἀνάψαι τὸν θεόν. Εἶναι δὲ ὑπὲρ μὲν τὸν τῆς γῆς κύκλον σελήνην, ἐν δὲ τῷ ἐχομένῳ ἥλιον, ἐν δὲ τοῖς ἐπάνω τοὺς πλανήτας. Ἔμψυχον δὲ πάντως, διὰ τὸ ἐμψύχῳ φορᾷ δεδέσθαι. Ἵνα δὲ ὁ κόσμος τελειωθῇ, γενόμενος ὁμοίως τῷ νοητῷ ζώῳ, τὴν τῶν ἄλλων ζώων γενέσθαι φύσιν. Ἐπεὶ

οὖν ἐκεῖνος εἶχε, καὶ τὸν οὐρανὸν ὅλον ἔχειν. Θεοὺς μὲν οὖν ἔχειν τὸ πολὺ πυρίνους· εἶναι δὲ τρία γένη τἆλλα, πτηνὸν, ἔνυδρον, πεζόν. 75. Γῆν δὲ πρεσβυτάτην μὲν εἶναι τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ θεῶν. Γενέσθαι δὲ δημιούργημα, ὡς νύκτα καὶ ἡμέραν ποιεῖν. Οὖσαν δὲ ἐπὶ τοῦ μέσου, κινεῖσθαι περὶ τὸ μέσον. Ἐπεὶ δ' αἰτίαι εἰσὶ δύο, τὰ μὲν διαμονὴν εἶναι, τὰ δ' ἐξ ἀναγκαίας αἰτίας, φησὶ, λεκτέον. Ταῦτα δ' ἐστὶν, ἀὴρ, πῦρ, γῆ, ὕδωρ. Καὶ οὐκ ὄντα μὲν στοιχεῖα κατ' ἀκρίβειαν, ἀλλὰ δεκτικά. Ταῦτα δ' ἐκ τῶν τριγώνων εἶναι συντιθεμένων, καὶ διαλύεσθαι εἰς ταῦτα. Στοιχεῖα δ' αὐτῶν εἶναι τό τε πρόμηκες τρίγωνον καὶ τὸ ἰσοσκελές. 76. Ἀρχὰς μὲν οὖν εἶναι καὶ αἴτια τὰ λεχθέντα δύο, ὧν παράδειγμα τὸν θεὸν καὶ τὴν ὕλην. Ὅπερ ἀνάγκη ἄμορφον εἶναι, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δεκτικῶν. Αἴτιον δὲ τούτων ἐξ ἀνάγκης εἶναι. Δεχόμενον γάρ πως τὰς ἰδέας γεννᾷν τὰς οὐσίας, καὶ δὶ ἀνομοιότητα δυνάμεως κινεῖσθαι, καὶ κινούμενον τὰ κινούμενα ἐξ αὐτῆς ἀντικινεῖν. Ταῦτα δὲ πρὶν μὲν, ἀλόγως κινεῖσθαι καὶ ἀτάκτως· ἐπεὶ δὲ ἤρξαντο συνιστάναι τὸν κόσμον, ἐκ τῶν ἐνδεχομένων ὑπὸ τοῦ θεοῦ συμμέτρως καὶ τεταγμένως γενέσθαι. 77. Τὰς μὲν γὰρ αἰτίας καὶ πρὸ τῆς οὐρανοποιΐας δύο εἶναι· καὶ τρίτην γένεσιν· ἀλλ' οὐ σαφεῖς, ἴχνη δὲ μόνον, καὶ ἀτάκτους. Ἐπειδὴ δὲ ὁ κόσμος ἐγένετο, λαβεῖν καὶ ταύτας τάξιν. Ἐξ ἁπάντων δὲ τῶν ὑπαρχόντων σωμάτων γενέσθαι τὸν οὐρανόν. Δοκεῖ δ' αὐτῷ τὸν θεὸν, ὡς καὶ τὴν ψυχὴν, ἀσώματον εἶναι. Οὕτω γὰρ μάλιστα φθορᾶς καὶ πάθους ἀνεπίδεκτον ὑπάρχειν. Τὰς δὲ ἰδέας ὑφίστασθαι, κπθὰ καὶ προείρηται, αἰτίας

τινὰς καὶ ἀρχὰς τοῦ τοιαῦτ' εἶναι τὰ φύσει συνεστῶτα, οἷά πέρ ἐστιν αὐτά.

XLII. 78. *Περὶ δὲ ἀγαθῶν ἢ κακῶν τοιαῦτα ἔλεγε. Τέλος μὲν εἶναι τὴν ἐξομοίωσιν τῷ Θεῷ. Τὴν δ' ἀρετὴν, αὐτάρκη μὲν εἶναι πρὸς εὐδαιμονίαν, ὀργάνων δὲ προσδεῖσθαι τῶν περὶ σῶμα πλεονεκτημάτων, ἰσχύος, ὑγείας, εὐαισθησίας, τῶν ὁμοίων· καὶ τῶν ἐκτὸς, οἷον πλούτου καὶ εὐγενείας καὶ δόξης. Οὐδὲν δὲ ἧττον εὐδαίμονα ἔσεσθαι τὸν σοφὸν, κἂν ταῦτα μὴ πωρῇ. Πολιτεύσεσθαι αὖ, καὶ γαμήσειν, καὶ τοὺς κειμένους νόμους οὐ παραβήσεσθαι. Ἐκ δὲ τῶν ἐνδεχομένων καὶ νομοθετήσειν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι, ἐὰν μὴ τέλεον εὐπαραίτητα ὁρᾷ τὰ πράγματα ἐν ὑπερβαλλούσῃ διαφορᾷ δήμου.* 79. *Οἴεται δὲ καὶ θεοὺς ἐφορᾶν τὰ ἀνθρώπινα, καὶ δαίμονας εἶναι. Ἔννοιάν τε καλοῦ πρῶτος ἀπεφήνατο τὴν ἐχομένην τοῦ ἐπαινετοῦ, καὶ λογικοῦ, καὶ χρησίμου, καὶ πρέποντος, καὶ ἁρμόττοντος. Ἅπερ πάντα ἔχεσθαι τοῦ ἀκολούθου τῇ φύσει, καὶ ὁμολογουμένου.*

XLIII. *Διελέχθη δὲ καὶ περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος· ὥστε καὶ τὴν ἐπιστήμην τοῦ ὀρθῶς ἀποκρίνεσθαι καὶ ἐρωτᾶν, πρῶτον αὐτὸν διασυστῆσαι κατακόρως χρησάμενον.*

XLV. *Ἐν δὲ τοῖς διαλόγοις καὶ τὴν δικαιοσύνην θεοῦ νόμον ὑπελάμβανεν, ὡς ἰσχυροτέραν προτρέψασθαι τὰ δίκαια πράττειν, ἵνα μὴ καὶ μετὰ θάνατον δίκας ὑπόσχοιεν οἱ κακοῦργοι.* 80. *Ὅθεν καὶ μυθικώτερος ἐνίοις ὑπελήφθη, τοῖς συγγράμμασιν ἐγκαταμίξας τὰς τοιαύτας διηγήσεις, ὅπως διὰ τοῦ ἀδήλου τρόπου τοῦ ἔχειν τὰ μετὰ τὸν θάνατον, οὕτως ἀπέχωνται*

τῶν ἀδικημάτων. Καὶ ταῦτα μὲν ἦν αὐτῷ τὰ ἀρέσκοντα.

XLV. Διῄρει δὲ, φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ τὰ πράγματα τοῦτον τὸν τρόπον. Τῶν ἀγαθῶν ἐστι τὰ μὲν ἐν ψυχῇ, τὰ δὲ ἐν σώματι, τὰ δὲ ἐκτός. Οἷον, ἡ μὲν δικαιοσύνη, καὶ ἡ φρόνησις, καὶ ἡ ἀνδρεία, καὶ ἡ σωφροσύνη, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐν ψυχῇ· τὸ δὲ κάλλος, καὶ ἡ εὐεξία, καὶ ἡ ὑγεία, καὶ ἡ ἰσχὺς, ἐν σώματι· οἱ δὲ φίλοι, καὶ ἡ τῆς πατρίδος εὐδαιμονία, καὶ ὁ πλοῦτος, ἐν τοῖς ἐκτός. 81. Τῶν ἀγαθῶν ἄρα τρία εἴδη ἐστί· τὰ μὲν ἐν ψυχῇ, τὰ δ' ἐν σώματι, τὰ δ' ἐκτός.

XLVI. Τῆς φιλίας τρία εἴδη· ἡ μὲν γὰρ αὐτῆς, ἐστὶ φυσική· ἡ δὲ ἑταιρική· ἡ δὲ, ξενική. Φυσικὴν μὲν οὖν ταύτην λέγομεν, ἣν οἱ γονεῖς πρὸς τὰ ἔκγονα ἔχουσι, καὶ οἱ συγγενεῖς πρὸς ἀλλήλους· ταύτην δὲ κεκλήρωται καὶ τἆλλα ζῶα. Ἑταιρικὴν δὲ καλοῦμεν τὴν ἀπὸ συνηθείας γινομένην, καὶ μηδὲν προσήκουσαν γένει, ἀλλ' οἷον ἡ Πυλάδου πρὸς Ὀρέστην. Ἡ δὲ ξενικὴ φιλία, ἡ ἀπὸ συστάσεως καὶ διὰ γραμμάτων γινομένη πρὸς τοὺς ξένους. Τῆς ἄρα φιλίας, ἡ μὲν ἐστι φυσικὴ, ἡ δὲ ἑταιρικὴ, ἡ δὲ ξενική. Προστιθέασι δέ τινες τετάρτην, ἐρωτικήν.

XLVII. 82. Τῆς πολιτείας ἐστὶν εἴδη πέντε. Τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς, ἐστὶ δημοκρατικόν· ἄλλο δὲ, ἀριστοκρατικόν· τρίτον δὲ, ὀλιγαρχικόν· τέταρτον, βασιλικόν· πέμπτον, τυραννικόν. Δημοκρατικὸν μὲν οὖν ἐστιν ἐν αἷς πόλεσι κρατεῖ τὸ πλῆθος, καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς νόμους δι' ἑαυτοῦ αἱρεῖται. Ἀριστοκρατία δὲ ἐστιν ἐν ᾗ μήθ' οἱ πλούσιοι, μήθ' οἱ

πένητες, μήθ' οἱ ἔνδοξοι ἄρχουσιν, ἀλλ' οἱ ἄριστοι τῆς πόλεως προστατοῦσιν. Ὀλιγαρχία δ' ἐστὶν, ὅταν ἀπὸ τιμημάτων αἱ ἀρχαὶ αἱρῶνται. Ἐλάττους γάρ εἰσιν οἱ πλούσιοι τῶν πενήτων. Τῆς δὲ βασιλείας, ἡ μὲν κατὰ νόμον, ἡ δὲ κατὰ γένος ἐστίν. Ἡ μὲν οὖν ἐν Καρχηδόνι, κατὰ νόμον· πολιτικὴ γάρ ἐστιν. 83. Ἡ δὲ ἐν Λακεδαίμονι καὶ Μακεδονίᾳ, κατὰ γένος. Ἀπὸ γάρ τινος γένους ποιοῦνται τὴν βασιλείαν. Τυραννὶς δέ ἐστιν ἐν ᾗ παρακρουσθέντες ἢ βιασθέντες ὑπό τινος ἄρχονται. Τῆς ἄρα πολιτείας ἡ μέν ἐστι δημοκρατία, ἡ δὲ ἀριστοκρατία, ἡ δὲ ὀλιγαρχία, ἡ δὲ βασιλεία, ἡ δὲ τυραννίς.

XLVIII. Τῆς δὲ δικαιοσύνης ἐστὶν εἴδη τρία Ἡ μὲν γὰρ αὐτῆς ἐστι περὶ θεούς· ἡ δὲ, περὶ ἀνθρώπους· ἡ δὲ, περὶ τοὺς ἀποιχομένους. Οἱ μὲν γὰρ θύοντες κατὰ νόμους, καὶ τῶν ἱερῶν ἐπιμελούμενοι, δῆλον ὅτι περὶ θεοὺς εὐσεβοῦσιν· οἱ δὲ δάνεια ἀποδιδόντες καὶ παρακαταθήκας, δικαιοπραγοῦσι περὶ ἀνθρώπους· οἱ δὲ τῶν μνημείων ἐπιμελούμενοι, δῆλον ὅτι περὶ τοὺς ἀποιχομένους. Τῆς ἄρα δικαιοσύνης, ἡ μὲν πρὸς θεούς ἐστιν, ἡ δὲ πρὸς ἀνθρώπους, ἡ δὲ περὶ τοὺς ἀποιχομένους.

XLIX. 84. Τῆς ἐπιστήμης εἴδη ἐστὶ τρία· τὸ μὲν γάρ ἐστι πρακτικόν· τὸ δὲ, ποιητικόν· τὸ δὲ, θεωρητικόν. Ἡ μὲν γὰρ οἰκοδομικὴ καὶ ναυπηγικὴ, ποιητικαί εἰσιν. Ἔστι γὰρ αὐτῶν ἰδεῖν ἔργον πεποιημένον· πολιτικὴ δὲ καὶ αὐλητικὴ, καὶ κιθαριστικὴ, καὶ αἱ τοιαῦται, πρακτικαί· οὐ γάρ ἐστιν οὐδὲν ἰδεῖν θεατὸν αὐτῶν πεποιημένον, ἀλλὰ πράττουσί τι. Ὁ μὲν γὰρ αὐλεῖ καὶ κιθαρίζει, ὁ δὲ πολιτεύεται· ἡ δὲ

γεωμετρική, καὶ ἁρμονική, καὶ ἀστρολογική, θεωρητικαί. Οὔτε γὰρ πράττουσιν, οὔτε ποιοῦσιν οὐθέν· ἀλλ' ὁ μὲν γεωμέτρης θεωρεῖ, πῶς πρὸς ἀλλήλας ἔχουσιν αἱ γραμμαί· ὁ δ' ἁρμονικὸς, τοὺς φθόγγους· ὁ δ' ἀστρολογικὸς, τὰ ἄστρα καὶ τὸν κόσμον. Τῶν ἄρα ἐπιστημῶν αἱ μέν εἰσι θεωρητικαὶ, αἱ δὲ πρακτικαὶ, αἱ δὲ ποιητικαί.

L. 85. Τῆς ἰατρικῆς ἐστιν εἴδη πέντε· ἡ μὲν, φαρμακευτική· ἡ δὲ, χειρουργική· ἡ δὲ, διαιτητική· ἡ δὲ, νοσογνωμονική· ἡ δὲ, βοηθητική. Ἡ μὲν φαρμακευτική, διὰ φαρμάκων ἰᾶται τὰς ἀῤῥωστίας· ἡ δὲ χειρουργική, διὰ τοῦ τέμνειν καὶ καίειν ὑγιάζει· ἡ δὲ διαιτητική, διὰ τοῦ διαιτᾶν ἀπαλλάττει τὰς ἀῤῥωστίας· ἡ δὲ νοσογνωμονική, διὰ τοῦ γνῶναι τὸ ἀῤῥώστημα· ἡ δὲ βοηθητική, διὰ τοῦ βοηθῆσαι, εἰς τὸ παραχρῆμα ἀπαλλάττει τῆς ἀλγηδόνος. Τῆς ἄρα ἰατρικῆς ἡ μέν ἐστι φαρμακευτική, ἡ δὲ χειρουργική, ἡ δὲ διαιτητική, ἡ δὲ βοηθητική, ἡ δὲ νοσογνωμονική.

LI. 86. Νόμου διαιρέσεις δύο· ὁ μὲν γὰρ αὐτοῦ, γεγραμμένος· ὁ δὲ, ἄγραφος. Ἔνι μὲν ἐν ταῖς πόλεσι πολιτευόμεθα, γεγραμμένος ἐστίν· ὁ δὲ κατὰ ἔθη γενόμενος, οὗτος ἄγραφος καλεῖται· οἷον, τὸ μὴ γυμνὸν πορεύεσθαι εἰς τὴν ἀγορὰν, μηδὲ γυναικεῖον ἱμάτιον περιβάλλεσθαι. Ταῦτα γὰρ οὐθεὶς νόμος κωλύει, ἀλλ' ὅμως οὐ πράττομεν, διὰ τὸ ἀγράφῳ νόμῳ κωλύεσθαι. Τοῦ ἄρα νόμου ἐστὶν ὁ μὲν, γεγραμμένος· ὁ δὲ, ἄγραφος.

LII. Ὁ λόγος διαρεῖται εἰς πέντε· ὧν εἷς μέν ἐστιν ὃν οἱ πολιτευόμενοι λέγουσιν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ὃς

καλεῖται πολιτικός. 87. Ἑτέρα δὲ διαίρεσις λόγου, ὃν οἱ ῥήτορες γράφουσιν, εἰς ἐπίδειξίν τε προφέρουσιν, εἰς ἐγκώμια καὶ ψόγους καὶ κατηγορίας. Τὸ δὴ τοιοῦτον εἶδος, ἐστὶ ῥητορικόν. Τρίτη δὲ διαίρεσις λόγου, ὃν οἱ ἰδιῶται διαλέγονται πρὸς ἀλλήλους· οὗτος δὴ ὁ τρόπος προσαγορεύεται ἰδιωτικός. Ἑτέρα δὲ διαίρεσις λόγου, ὃν οἱ κατὰ βραχὺ ἐρωτῶντες καὶ ἀποκρινόμενοι τοῖς ἐρωτῶσιν διαλέγονται· οὗτος δὲ καλεῖται ὁ λόγος διαλεκτικός. Πέμπτη δὲ διαίρεσις λόγου, ὃν οἱ τεχνῖται περὶ τῆς ἑαυτῶν διαλέγονται τέχνης· ὃς δὴ καλεῖται τεχνικός. Τοῦ λόγου ἄρα, τὸ μέν ἐστι πολιτικὸν, τὸ δὲ ῥητορικὸν, τὸ δὲ ἰδιωτικὸν. τὸ δὲ διαλεκτικὸν, τὸ δὲ τεχνικόν.

LIII. 88. Ἡ μουσικὴ εἰς τρία διαιρεῖται. Ἔστι γὰρ ἡ μὲν, διὰ τοῦ στόματος μόνον, οἷον ἡ ᾠδή· δεύτερον δὲ, διὰ τοῦ στόματος καὶ τῶν χειρῶν, οἷον ἡ κιθαρῳδία· τρίτον ἀπὸ τῶν χειρῶν μόνων, οἷον κιθαριστική. Τῆς ἄρα μουσικῆς ἐστι τὸ μὲν, ἀπὸ τοῦ στόματος μόνον· τὸ δ', ἀπὸ τοῦ στόματος καὶ τῶν χειρῶν· τὸ δ', ἀπὸ τῶν χειρῶν.

LIV. Διαιρεῖται δὲ ἡ εὐγένεια εἰς εἴδη τέτταρα· ἓν μὲν, ἐὰν ὦσιν οἱ πρόγονοι καλοὶ κἀγαθοὶ καὶ δίκαιοι, τοὺς ἐκ τούτων γεγενημένους, εὐγενεῖς φασιν εἶναι· ἄλλο δὲ, ἐὰν ὦσιν οἱ πρόγονοι δεδυναστευκότες καὶ ἄρχοντες γεγενημένοι, τοὺς ἐκ τούτων εὐγενεῖς φασιν εἶναι. Ἄλλο δὲ, ἐὰν ὦσιν οἱ πρόγονοι ὀνομαστοὶ, οἷον ἀπὸ στρατηγίας, ἀπὸ στεφανιτῶν ἀγώνων· καὶ τοὺς ἐκ τούτων γεγενημένους, εὐγενεῖς προσαγορεύομεν. 89. Ἄλλο εἶδος, ἐὰν αὐτός τις ᾖ γεννάδας τὴν ψυχὴν καὶ μεγαλόψυχος, καὶ τοῦτον εὐγενῆ φασι.

καὶ τῆς γε εὐγενείας αὕτη κρατίστη. Τῆς ἄρα εὐγενείας τὸ μὲν, ἀπὸ προγόνων ἐπιεικῶν, τὸ δὲ δυναστῶν, τὸ δὲ ἐνδόξων, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς αὐτοῦ παλοκἀγαθίας.

LV. Τὸ κάλλος διαιρεῖται εἰς τρία. Ἓν μὲν γὰρ αὐτοῦ ἐστιν ἐπαινετὸν, οἷον ἡ διὰ τῆς ὄψεως εὐμορφία· ἄλλο δὲ χρηστικὸν, οἷον ὄργανον καὶ οἰκία, καὶ τὰ τοιαῦτα πρὸς χρῆσιν εἰσὶ καλά. Τὰ δὲ πρὸς νόμους καὶ ἐπιτηδεύματα, καὶ τὰ τοιαῦτα, πρὸς ὠφέλειάν ἐστι καλά. Τοῦ ἄρα κάλλους τὸ μέν ἐστι πρὸς ἔπαινον, τὸ δὲ πρὸς χρῆσιν, τὸ δὲ πρὸς ὠφέλειαν.

LVI. 90. Ἡ ψυχὴ διαιρεῖται εἰς τρία. Τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς ἐστι λογικόν· τὸ δὲ, ἐπιθυμητικον· τὸ δὲ, θυμικόν. Τούτων δὲ τὸ μὲν λογικόν ἐστιν αἴτιον τοῦ βουλεύεσθαι, καὶ λογίζεσθαι, καὶ διανοεῖσθαι, καὶ πάντων τῶν τοιούτων· τὸ δ' ἐπιθυμητικὸν μέρος ἐστὶ τῆς ψυχῆς αἴτιον τοῦ ἐπιθυμεῖν, φαγεῖν, καὶ τοῦ πλησιάσαι, καὶ τῶν τοιούτων. Τὸ δὲ θυμικὸν μέρος αἴτιόν ἐστι τοῦ θαῤῥεῖν καὶ ἥδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι καὶ ὀργίζεσθαι. Τῆς ἄρα ψυχῆς ἐστι τὸ μὲν λογιστικὸν, τὸ δὲ ἐπιθυμητικὸν, τὸ δὲ θυμικόν.

LVII. Τῆς τελείας ἀρετῆς εἴδη τέτταρα· ἓν μὲν, φρόνησις· ἄλλο, δικαιοσύνη· τρίτον, ἀνδρεία· τέταρτον, σωφροσύνη. 91. Τούτων ἡ μὲν φρόνησις, αἰτία τοῦ πράττειν ὀρθῶς τὰ πράγματα· ἡ δὲ δικαιοσύνη, τοῦ ἐν ταῖς κοινωνίαις καὶ τοῖς συναλλάγμασι δικαιοπραγεῖν· ἡ δὲ ἀνδρεία, τοῦ ἐν τοῖς κινδύνοις καὶ φοβεροῖς μὴ ἐξίστασθαι ποιεῖν, ἀλλὰ μένειν· ἡ δὲ σωφροσύνη, τοῦ κρατεῖν τῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ ὑπὸ μη-

δεμιᾶς ἡδονῆς δουλοῦσθαι, ἀλλὰ κοσμίως ζῆν. Τῆς ἀρετῆς ἄρα τὸ μέν ἐστι φρόνησις, ἄλλο δικαιοσύνη, τρίτον ἀνδρεία, τέταρτον σωφροσύνη.

LVIII. Ἡ ἀρχὴ διαιρεῖται εἰς μέρη πέντε· ἓν μέν, εἰς τὸ κατὰ νόμον· ἓν δέ, εἰς τὸ κατὰ φύσιν· ἓν δέ, εἰς τὸ κατὰ ἔθος· τέταρτον, εἰς τὸ κατὰ γένος· πέμπτον δέ, κατὰ βίαν. 92. Οἱ μὲν οὖν ἐν ταῖς πόλεσιν ἄρχοντες ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἐπὰν αἱρεθῶσι, κατὰ νόμον ἄρχουσιν· οἱ δὲ κατὰ φύσιν, οἱ ἄρρενες, οὐ μόνον ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις· ἐπὶ πολὺ γὰρ τὰ ἄρρενα τῶν θηλειῶν πανταχοῦ ἄρχει. Ἡ δὲ τοῦ κατὰ ἔθος ἀρχὴ τοιαύτη ἐστίν, οἵαν οἱ παιδαγωγοὶ τῶν παίδων ἄρχουσι, καὶ οἱ διδάσκαλοι τῶν φοιτώντων. Κατὰ γένος δὲ ἀρχὴ τοιαύτη τὶς λέγεται, οἵαν οἱ Λακεδαιμόνιοι βασιλεῖς ἄρχουσιν· ἀπὸ γὰρ γένους τινὸς ἡ βασιλεία. Καὶ ἐν Μακεδονίᾳ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄρχουσι· καὶ γὰρ ἐκεῖ ἀπὸ γένους ἡ βασιλεία καθίσταται. Οἱ δὲ βιασάμενοι ἢ παρακρουσάμενοι ἄρχουσιν ἀκόντων τῶν πολιτῶν, ἡ τοιαύτη ἀρχὴ κατὰ βίαν λέγεται εἶναι. Τῆς ἀρχῆς ἄρα ἐστὶ τὸ μὲν κατὰ νόμον, τὸ δὲ κατὰ φύσιν, τὸ δὲ κατὰ ἔθος, τὸ δὲ κατὰ γένος, τὸ δὲ κατὰ βίαν.

LIX. 93. Τῆς ῥητορείας εἴδη ἐστὶν ἕξ. Ὅταν μὲν γὰρ κελεύωσι πολεμεῖν ἢ συμμαχεῖν πρός τινα, καλεῖται τὸ τοιοῦτον εἶδος προτρυπή. Ὅταν δὲ ἀξιῶσι μὴ πολεμεῖν μηδὲ συμμαχεῖν, ἀλλ' ἡσυχίαν ἄγειν, τὸ τοιοῦτον εἶδός ἐστιν ἀποτροπή. Τρίτον εἶδος τῆς ῥητορείας, ὅταν τις φάσκῃ ἀδικεῖσθαι ὑπό τινος, καὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον ἀποφαίνῃ· τὸ δὴ τοιοῦτον εἶ-

δος κατηγορία ὀνομάζεται. Τέταρτον εἶδος τῆς ῥητορείας ἀπολογία καλεῖται, ὅταν ἀποφαίνῃ αὐτὸν μηθὲν ἀδικοῦντα, μήτε ἄλλο ἄτοπον μηθὲν πράττοντα· τὸ δὴ τοιοῦτον ἀπολογίαν καλοῦσι. 94. Πέμπτον εἶδος ῥητορείας, ὅταν τις εὖ λέγῃ καὶ ἀποφαίνῃ καλὸν κἀγαθόν· τὸ δὴ τοιοῦτον εἶδος καλεῖται, ἐγκώμιον. Ἕκτον εἶδος, ὅταν τις ἀποφαίνῃ φαῦλον· τὸ δὴ τοιοῦτον εἶδος καλεῖται ψόγος. Τῆς ἄρα ῥητορείας τὸ μέν ἐστιν ἐγκώμιον, τὸ δὲ ψόγος, τὸ δὲ προτροπή, τὸ δὲ ἀποτροπή, τὸ δὲ κατηγορία, τὸ δὲ ἀπολογία. Τὸ ὀρθῶς λέγειν διαιρεῖται εἰς τέτταρα· ἓν μέν, ἃ δεῖ λέγειν· ἓν δέ, ὅσα δεῖ λέγειν· τρίτον, πρὸς οὓς δεῖ λέγειν· τέταρτον δέ, πηνίκα λέγειν δεῖ. Ἃ μὲν οὖν δεῖ λέγειν, ἃ μέλλει συμφέρειν τῷ λέγοντι καὶ ἀκούοντι· τὸ δὲ ὅσα δεῖ λέγειν, μὴ πλείω μηδὲ ἐλάττω τῶν ἱκανῶν. 95. Τὸ δὲ πρὸς οὓς δεῖ λέγειν, ἂν τε πρὸς πρεσβυτέρους ἁμαρτάνοντας διαλέγηται, ἁρμόττοντας δεῖ τοὺς λόγους διαλέγεσθαι ὡς πρεσβυτέροις· ἄν τε πρὸς νεωτέρους, ἁρμόττοντας δεῖ λέγεσθαι ὡς νεωτέροις· πηνίκα δὲ λέγειν ἐστὶ, μήτε προτέρῳ μήτε ὑστέρῳ· εἰ δὲ μή, διαμαρτήσεσθαι καὶ κακῶς ἐρεῖν.

LX. Ἡ εὐεργεσία διαιρεῖται εἰς τέτταρα. Ἢ γὰρ χρήμασιν, ἢ σώμασιν, ἢ ταῖς ἐπιστήμαις, ἢ τοῖς λόγοις. Τοῖς μὲν οὖν χρήμασιν, ὅταν δεομένῳ παραβοηθήσῃ τις εἰς χρημάτων λόγον εὐπορῆσαι· τοῖς δὲ σώμασιν εὖ ποιοῦσιν ἀλλήλους, ὅταν παραγενόμενοι τυπτομένοις παραβοηθῶσιν. 96. Οἱ δὲ παιδεύοντες καὶ ἰατρεύοντες, καὶ διδάσκοντες ἀγαθόν τι, οὗτοι ταῖς ἐπιστήμαις εὐεργετοῦσιν· ὅταν δ' εἰσέλθω-

δεμιᾶς ἡδονῆς δουλοῦσθαι, ἀλλὰ κοσμίως ζῆν. Τῆς ἀρετῆς ἄρα τὸ μέν ἐστι φρόνησις, ἄλλο δικαιοσύνη, τρίτον ἀνδρεία, τέταρτον σωφροσύνη.

LVIII. Ἡ ἀρχὴ διαιρεῖται εἰς μέρη πέντε· ἓν μέν, εἰς τὸ κατὰ νόμον· ἓν δέ, εἰς τὸ κατὰ φύσιν· ἓν δέ, εἰς τὸ κατὰ ἔθος· τέταρτον, εἰς τὸ κατὰ γένος· πέμπτον δέ, κατὰ βίαν. 92. Οἱ μὲν οὖν ἐν ταῖς πόλεσιν ἄρχοντες ὑπὸ τῶν πολιτῶν ἐπὰν αἱρεθῶσι, κατὰ νόμον ἄρχουσιν· οἱ δὲ κατὰ φύσιν, οἱ ἄρρενες, οὐ μόνον ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις· ἐπὶ πολὺ γὰρ τὰ ἄρρενα τῶν θηλειῶν πανταχοῦ ἄρχει. Ἡ δὲ τοῦ κατὰ ἔθος ἀρχὴ τοιαύτη ἐστὶν, οἵαν οἱ παιδαγωγοὶ τῶν παίδων ἄρχουσι, καὶ οἱ διδάσκαλοι τῶν φοιτώντων. Κατὰ γένος δὲ ἀρχὴ τοιαύτη τὶς λέγεται, οἵαν οἱ Λακεδαιμόνιοι βασιλεῖς ἄρχουσιν· ἀπὸ γὰρ γένους τινὸς ἡ βασιλεία. Καὶ ἐν Μακεδονίᾳ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄρχουσι· καὶ γὰρ ἐκεῖ ἀπὸ γένους ἡ βασιλεία καθίσταται. Εἰ δὲ βιασάμενοι ἢ παρακρουσάμενοι ἄρχουσιν ἀκόντων τῶν πολιτῶν, ἡ τοιαύτη ἀρχὴ κατὰ βίαν λέγεται εἶναι. Τῆς ἀρχῆς ἄρα ἐστὶ τὸ μὲν κατὰ νόμον, τὸ δὲ κατὰ φύσιν, τὸ δὲ κατὰ ἔθος, τὸ δὲ κατὰ γένος, τὸ δὲ κατὰ βίαν.

LIX. 93. Τῆς ῥητορείας εἴδη ἐστὶν ἕξ. Ὅταν μὲν γὰρ κελεύωσι πολεμεῖν ἢ συμμαχεῖν πρός τινα, καλεῖται τὸ τοιοῦτον εἶδος προτροπή. Ὅταν δὲ ἀξιῶσι μὴ πολεμεῖν μηδὲ συμμαχεῖν, ἀλλ' ἡσυχίαν ἄγειν, τὸ τοιοῦτον εἰδός ἐστιν ἀποτροπή. Τρίτον εἶδος τῆς ῥητορείας, ὅταν τις φάσκῃ ἀδικεῖσθαι ὑπό τινος, καὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον ἀποφαίνῃ· τὸ δὴ τοιοῦτον εἶ-

δος κατηγορία ὀνομάζεται. Τέταρτον εἶδος τῆς ῥητορείας ἀπολογία καλεῖται, ὅταν ἀποφαίνῃ αὐτὸν μηθὲν ἀδικοῦντα, μήτε ἄλλο ἄτοπον μηθὲν πράττοντα· τὸ δὴ τοιοῦτον ἀπολογίαν καλοῦσι. 94. Πέμπτον εἶδος ῥητορείας, ὅταν τις εὖ λέγῃ καὶ ἀποφαίνῃ καλὸν κἀγαθόν· τὸ δὴ τοιοῦτον εἶδος καλεῖται, ἐγκώμιον. Ἕκτον εἶδος, ὅταν τις ἀποφαίνῃ φαῦλον· τὸ δὴ τοιοῦτον εἶδος καλεῖται ψόγος. Τῆς ἄρα ῥητορείας τὸ μέν ἐστιν ἐγκώμιον, τὸ δὲ ψόγος, τὸ δὲ προτροπή, τὸ δὲ ἀποτροπή, τὸ δὲ κατηγορία, τὸ δὲ ἀπολογία. Τὸ ὀρθῶς λέγειν διαιρεῖται εἰς τέτταρα· ἓν μέν, ἃ δεῖ λέγειν· ἓν δέ, ὅσα δεῖ λέγειν· τρίτον, πρὸς οὓς δεῖ λέγειν· τέταρτον δέ, πηνίκα λέγειν δεῖ. Ἃ μὲν οὖν δεῖ λέγειν, ἃ μέλλει συμφέρειν τῷ λέγοντι καὶ ἀκούοντι· τὸ δὲ ὅσα δεῖ λέγειν, μὴ πλείω μηδὲ ἐλάττω τῶν ἱκανῶν. 95. Τὸ δὲ πρὸς οὓς δεῖ λέγειν, ἂν τε πρὸς πρεσβυτέρους ἁμαρτάνοντας διαλέγηται, ὑρμόττοντας δεῖ τοὺς λόγους διαλέγεσθαι ὡς πρεσβυτέροις· ἄν τε πρὸς νεωτέρους, ἁρμόττοντας δεῖ λέγεσθαι ὡς νεωτέροις· πηνίκα δὲ λέγειν ἐστὶ, μήτε προτέρῳ μήτε ὑστέρῳ· εἰ δὲ μή, διαμαρτήσεσθαι καὶ κακῶς ἐρεῖν.

LX Ἡ εὐεργεσία διαιρεῖται εἰς τέτταρα. Ἢ γὰρ χρήμασιν, ἢ σώμασιν, ἢ ταῖς ἐπιστήμαις, ἢ τοῖς λόγοις. Τοῖς μὲν οὖν χρήμασιν, ὅταν δεομένῳ παραβοηθήσῃ τις εἰς χρημάτων λόγον εὐπορῆσαι· τοῖς δὲ σώμασιν εὖ ποιοῦσιν ἀλλήλους, ὅταν παραγενόμενοι τυπτομένοις παραβοηθῶσιν. 96. Οἱ δὲ παιδεύοντες καὶ ἰατρεύοντες, καὶ διδάσκοντες ἀγαθόν τι, οὗτοι ταῖς ἐπιστήμαις εὐεργετοῦσιν· ὅταν δ' εἰσέλθω-

σιν εἰς δικαστήριον ἄλλος ὑπὲρ ἄλλου βοηθὸς, καὶ λόγον τινὰ ἐπιεικῆ εἴπῃ ὑπὲρ αὐτοῦ, οὗτος δὴ λόγῳ ἐνεργετεῖ. Τῆς ἄρα ἐνεργεσίας ἡ μέν ἐστι διὰ χρημάτων, ἡ δὲ διὰ σωμάτων, ἡ δὲ διὰ ἐπιστημῶν, τετάρτη διὰ λόγων.

LXI. Διαιρεῖται τὸ τέλος τῶν πραγμάτων εἰς τέτταρα εἴδη· ἓν μὲν κατὰ νόμον τέλος τὰ πράγματα λαμβάνει, ὅταν ψήφισμα γένηται, καὶ τοῦθ' ὃ νόμος τελεύτη· κατὰ φύσιν δὲ τέλος τὰ πράγματα λαμβάνει, ἥ τε ἡμέρα καὶ ὁ ἐνιαυτὸς, καὶ αἱ ὧραι· κατὰ τέχνην δὲ τέλος τὰ πράγματα λαμβάνει, οἷον ἡ οἰκοδομικὴ· οἰκίαν γάρ τις ἐπιτελεῖ· καὶ ἡ ναυπηγική· πλοῖα γάρ. 97. Κατὰ τύχην δὲ γίνεται τοῖς πράγμασι τέλος, ὅταν ἄλλως, καὶ μὴ ὡς ὑπολαμβάνει τὶς, ἀποβαίνῃ. Τοῦ τέλους ἄρα τῶν πραγμάτων τὸ μὲν κατὰ νόμον, τὸ δὲ κατὰ φύσιν, τὸ δὲ κατὰ τέχνην, τὸ δὲ κατὰ τύχην ἐστίν.

LXII. Ἡ δύναμις διαιρεῖται εἰς τέτταρα εἴδη· ἓν μὲν, ὃ δυνάμεθα τῇ διανοίᾳ λογίζεσθαι καὶ ὑποννοεῖν· ἕτερον δὲ, τῷ σώματι, οἷον πορεύεσθαι, καὶ διδόναι, καὶ λαμβάνειν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Τρίτον, ὃ δυνάμεθα πλήθει στρατιωτῶν καὶ χρημάτων, ὅθεν καλεῖται πολλὴν δύναμιν ἔχων βασιλεύς. Τετάρτη δὲ διαίρεσις δυνάμεως, πάσχειν, καὶ εὖ ποιεῖν καὶ κακῶς· οἷον, ἀῤῥωστεῖν καὶ παιδεύεσθαι δυνάμεθα, καὶ ὑγιεῖς γίνεσθαι, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. Τῆς ἄρα δυνάμεως, ἡ μεν ἐστιν ἐν διανοίᾳ, ἡ δ' ἐν τῷ σώματι, ἡ δ' ἐν τῷ στρατοπέδῳ καὶ χρήμασιν, ἡ δ' ἐν τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν.

LXIII. 98. Τῆς φιλανθρωπίας ἐστὶν εἴδη τρία·

ἓν μὲν διὰ τῆς προσηγορίας γινόμενον, οἷον ἐν οἷς τινὲς τὸν ἐντυχόντα πάντα προσαγορεύουσι, καὶ τὴν δεξιὰν ἐμβάλλοντες χαιρετίζουσιν. Ἄλλο εἶδος, ὅταν τις βοηθητικὸς ᾖ παντὶ τῷ ἀτυχοῦντι. Ἕτερον εἶδός ἐστι τῆς φιλανθρωπίας, ἐν ᾧ τινὲς φιλοδειπνισταὶ εἰσιν. Τῆς ἄρα φιλανθρωπίας τὸ μὲν ἐστι διὰ τοῦ προσαγορεύειν, τὸ δὲ διὰ τοῦ εὐεργετεῖν, τὸ δὲ διὰ τοῦ ἑστιᾶν καὶ φιλοσυνουσιάζειν.

LXIV. Ἡ εὐδαιμονία διαιρεῖται εἰς πέντε μέρη· ἡ μὲν γὰρ αὐτῆς, ἐστὶν εὐβουλία· ἡ δὲ, εὐαισθησία, καὶ ὑγίεια τοῦ σώματος· τρίτον, εὐτυχία ἐν ταῖς πράξεσι· τέταρτον, εὐδοξία παρὰ τοῖς ἀνθρώποις· πέμπτον, εὐπορία χρημάτων καὶ τῶν εἰς τὸν βίον χρησίμων. 99 Ἡ μὲν εὐβουλία γίνεται ἐκ παιδείας, καὶ ἐκ τοῦ πολλῶν ἔμπειρον γενέσθαι· ἡ δὲ εὐαισθησία, ἐκ τῶν τοῦ σώματος μελῶν· οἷον, ἐάν τις ὀφθαλμοῖς ὁρᾷ, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούῃ, καὶ τῇ ῥινὶ καὶ τῷ στόματι αἰσθάνηται ὧν δεῖ αἰσθάνεσθαι· τὸ δὴ τοιοῦτον εὐαισθησία. Ἡ δὲ εὐτυχία, ὅταν ἐφ' ἃ σκοπεῖ, πράξῃ κατ' ὀρθὸν ἃ δεῖ πράττειν τὸν σπουδαῖον. Εὐδοξία δ' ἐστὶν, ὅταν τις εὖ ἀκούῃ. Εὐπορία δ' ἐστὶν, ὅταν τις πρὸς τὰς ἐν τῷ βίῳ χρήσεις οὕτως ἔχῃ ὥστε καὶ φίλους εὖ ποιῆσαι, καὶ φιλοτίμως καὶ εὐπόρως ἀπολειτουργῆσαι. Ὧι δὲ ὑπάρχει πόντα ταῦτα, οὗτός ἐστιν εὐδαίμων τελέως. Τῆς ἄρα εὐδαιμονίας ἐστὶ τὸ μὲν εὐβουλία, τὸ δὲ εὐαισθησία, καὶ ὑγεία τοῦ σώματος, τὸ δὲ εὐτυχία, τὸ δὲ εὐδοξία, τὸ δὲ εὐπορία.

LXV. 100. Αἱ τέχναι εἰς τρία διαιροῦνται· ἡ μὲν πρώτη, ἡ δὲ δευτέρα, ἡ δὲ τρίτη. Πρώτη μὲν οὖν, ἡ μεταλλευτικὴ καὶ ὑλοτομική. Παρασκευαστι-

καὶ γάρ εἰσιν. Ἡ δὲ χαλκευτικὴ καὶ ἡ τεκτονικὴ, μεταχειρισταί εἰσιν. Ἐκ μὲν γὰρ τοῦ σιδήρου ἡ χαλκευτικὴ ὅπλα ποιεῖ, ἡ δὲ τεκτονικὴ ἐκ τῶν ξύλων αὐλοὺς καὶ λύρας. Ἡ δὲ χρηστικὴ, οἷον ἱππικὴ, τοῖς χαλινοῖς χρῆται, ἡ πολεμικὴ τοῖς ὅπλοις, ἡ μουσικὴ τοῖς αὐλοῖς καὶ τῇ λύρᾳ. Τέχνης ἄρα τρία εἴδη ἐστί· τὸ μέν τι πρῶτον, τὸ δέ τι δεύτερον, τὸ δέ τι τρίτον.

LXVI. 101. Τὸ ἀγαθὸν εἰς τέτταρα γένη διαιρεῖται· ὧν μὲν ἓν λέγομεν εἶναι τὸν τὴν ἀρετὴν ἔχοντα ἰδίᾳ ἀγαθόν· ἄλλο δὲ, αὐτὸ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν δικαιοσύνην λέγομεν ἀγαθὸν εἶναι· τρίτον δὲ, οἷον σιτία καὶ γυμνάσια τὰ πρόσφορα καὶ φάρμακα· τέταρτον δὲ φαμὲν εἶναι ἀγαθὸν, οἷον αὐλητικὴν, καὶ ὑποκριτικὴν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀγαθοῦ ὕρα τέτταρα εἴδη ἐστί· τὸ μὲν, τὸ τὴν ἀρετὴν ἔχειν· ἕτερον δὲ, αὐτὴ ἡ ἀρετή· τρίτον δὲ, σιτία καὶ γυμνάσια τὰ ὠφέλιμα· τέταρτον δὲ, αὐλητικὴν, καὶ ὑποκριτικὴν, καὶ ποιητικὴν, ἀγαθὸν λέγομεν εἶναι.

LXVII. 102. Τῶν ὄντων τὰ μέν ἐστι κακὰ, τὰ δὲ ἀγαθὰ, τὰ δὲ οὐδέτερα. Τούτων κακὰ μὲν λέγομεν ταῦτα, τὰ δυνάμενα βλάπτειν ἀεὶ, οἷον ἀκρασίαν καὶ ἀφροσύνην καὶ ἀδικίαν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Τὰ δὲ τούτοις ἐναντία ἀγαθά ἐστιν. Τὰ δὲ ἐνίοτε μὲν ὠφελεῖν, ἐνίοτε δὲ βλάπτειν, οἷον τὸ περιπατεῖν, καὶ τὸ καθῆσθαι, καὶ ἐσθίειν· ἢ ὅλως μήτε ὠφελῆσαι, μήτε βλάψαι δυνάμενα· ταῦτα γοῦν οὔτε ἀγαθά, οὔτε κακά ἐστι. Τῶν ἄρα ὄντων, τὰ μὲν ἀγαθὰ, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δὲ, οὐδέτερα τούτων.

LXVIII. 103. Εὐνομία διαιρεῖται εἰς τρία· ἓν μὲν, ἐὰν ὦσιν οἱ νόμοι σπουδαῖοι, εὐνομίαν φαμὲν

εἶναι· ἕτερον δὲ, ἐὰν τοῖς κειμένοις νόμοις ἐμμένωσιν οἱ πολῖται, καὶ τοῦτο φαμὲν εὐνομίαν εἶναι· τρίτον δὲ, ἐὰν, μὴ ὄντων τῶν νόμων, κατὰ ἔθη καὶ ἐπιτηδεύματα χρηστῶς πολιτεύωνται, καὶ τοῦτο εὐνομίαν προσαγορεύομεν. Τῆς εὐνομίας ἄρα ἓν μέν ἐστι νόμους σπουδαίους εἶναι· ἄλλο δὲ, ἐὰν τοῖς οὖσι νόμοις ἐμμένωσι· τρίτον δὲ, ἐὰν ἔθεσι καὶ ἐπιτηδεύμασι χρηστοῖς πολιτεύωνται. Διαιρεῖται ἡ ἀνομία εἰς τρία· ὧν ἓν μέν ἐστιν, ἐὰν ὦσιν οἱ νόμοι μοχθηροὶ, καὶ πρὸς ξένους καὶ πρὸς πολίτας· 104. ἕτερον δὲ, ἐὰν τοῖς ὑπάρχουσι μὴ πείθωνται· ἄλλο δὲ, ἐὰν ὅλως μηδεὶς ᾖ νόμος. Τῆς ἄρα ἀνομίας ἓν μέν ἐστι, τὸ μοχθηροὺς εἶναι τοὺς νόμους· ἄλλο δὲ, ἐὰν τοῖς οὖσι μὴ πείθωνται· τρίτον, ἐὰν μηδεὶς ᾖ νόμος.

LXXI. Τὰ ἐναντία διαιρεῖται εἰς τρία. Οἷον, ἀγαθὰ κακοῖς ἐναντία φαμὲν εἶναι· ὡς τὴν δικαιοσύνην τῇ ἀδικίᾳ, καὶ τὴν φρόνησιν τῇ ἀφροσύνῃ, καὶ τὰ τοιαῦτα. Κακὰ δὲ κακοῖς ἐναντία εἶναι, τὴν ἀσωτίαν, καὶ τὴν ἀνελευθερίαν, καὶ τὸ ἀδίκως στρεβλοῦσθαι τῷ δικαίως στρεβλοῦσθαι· καὶ τὰ τοιαῦτα κακὰ κακοῖς ἐναντία ἐστί. Τὸ δὲ βαρὺ τῷ κούφῳ, καὶ τὸ ταχὺ τῷ βραδεῖ, καὶ τὸ μέλαν τῷ λευκῷ, ὡς οὐδέτερα οὐδετέροις ἐναντία ἐστί. 105. Τῶν ἐναντίων ἄρα, τὰ μὲν ὡς ἀγαθὰ κακοῖς ἐναντία ἐστί· τὰ δὲ ὡς κακὰ κακοῖς· τὰ δὲ, ὡς οὐδετέροις οὐδέτερα.

LXX. Τῶν ἀγαθῶν γένη ἐστὶ τρία· τὰ μὲν γάρ ἐστιν ἑκτὰ, τὰ δὲ μεθεκτὰ, τὰ δὲ ὑπαρκτά. Τὰ μὲν οὖν ἑκτά ἐστιν, ὅσα ἐνδέχεται ἔχειν, οἷον ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡ ὑγίεια· μεθεκτὰ δὲ, ὅσα ἔχειν μὲν μὴ ἐν

καὶ γάρ εἰσιν. Ἡ δὲ χαλκευτικὴ καὶ ἡ τεκτονικὴ, μεταskευαστικαί εἰσιν. Ἐκ μὲν γὰρ τοῦ σιδήρου ἡ χαλκευτικὴ ὅπλα ποιεῖ, ἡ δὲ τεκτονικὴ ἐκ τῶν ξύλων αὐλοὺς καὶ λύρας. Ἡ δὲ χρηστικὴ, οἷον ἱππικὴ, τοῖς χαλινοῖς χρῆται, ἡ πολεμικὴ τοῖς ὅπλοις, ἡ μουσικὴ τοῖς αὐλοῖς καὶ τῇ λύρᾳ. Τέχνης ἄρα τρία εἴδη ἐστί· τὸ μὲν τι πρῶτον, τὸ δέ τι δεύτερον, τὸ δὲ τι τρίτον.

LXVI. 101. Τὸ ἀγαθὸν εἰς τέτταρα γένη διαιρεῖται· ὧν μὲν ἓν λέγομεν εἶναι τὸν τὴν ἀρετὴν ἔχοντα ἰδίᾳ ἀγαθόν· ἄλλο δὲ, αὐτὸ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν δικαιοσύνην λέγομεν ἀγαθὸν εἶναι· τρίτον δὲ, οἷον σιτία καὶ γυμνάσια τὰ πρόσφορα καὶ φόρμακα· τέταρτον δὲ φαμὲν εἶναι ἀγαθὸν, οἷον αὐλητικὴν, καὶ ὑποκριτικὴν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀγαθοῦ ἄρα τέτταρα εἴδη ἐστί· τὸ μὲν, τὸ τὴν ἀρετὴν ἔχειν· ἕτερον δὲ, αὐτὴ ἡ ἀρετή· τρίτον δὲ, σιτία καὶ γυμνάσια τὰ ὠφέλιμα· τέταρτον δὲ, αὐλητικὴν, καὶ ὑποκριτικὴν, καὶ ποιητικὴν, ἀγαθὸν λέγομεν εἶναι.

LXVII. 102. Τῶν ὄντων τὰ μέν ἐστι κακὰ, τὰ δὲ ἀγαθὰ, τὰ δὲ οὐδέτερα. Τούτων κακὰ μὲν λέγομεν ταῦτα, τὰ δυνάμενα βλάπτειν ἀεὶ, οἷον ἀκρασίαν καὶ ἀφροσύνην καὶ ἀδικίαν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Τὰ δὲ τούτοις ἐναντία ἀγαθά ἐστιν. Τὰ δὲ ἐνίοτε μὲν ὠφελεῖν, ἐνίοτε δὲ βλάπτειν, οἷον τὸ περιπατεῖν, καὶ τὸ καθῆσθαι, καὶ ἐσθίειν· ἢ ὅλως μήτε ὠφελῆσαι, μήτε βλάψαι δυνάμενα· ταῦτα γοῦν οὔτε ἀγαθὰ, οὔτε κακά ἐστι. Τῶν ἄρα ὄντων, τὰ μὲν ἀγαθὰ, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δὲ, οὐδέτερα τούτων.

LXVIII. 103. Εὐνομία διαιρεῖται εἰς τρία· ἓν μὲν, ἐὰν ὦσιν οἱ νόμοι σπουδαῖοι, εὐνομίαν φαμὲν

εἶναι· ἕτερον δὲ, ἐὰν τοῖς κειμένοις νόμοις ἐμμένωσιν οἱ πολῖται, καὶ τοῦτο φαμὲν εὐνομίαν εἶναι· τρίτον δὲ, ἐὰν, μὴ ὄντων τῶν νόμων, κατὰ ἔθη καὶ ἐπιτηδεύματα χρηστῶς πολιτεύωνται, καὶ τοῦτο εὐνομίαν προσαγορεύομεν. Τῆς εὐνομίας ἄρα ἓν μέν ἐστι νόμους σπουδαίους εἶναι· ἄλλο δὲ, ἐὰν τοῖς οὖσι νόμοις ἐμμένωσι· τρίτον δὲ, ἐὰν ἔθεσι καὶ ἐπιτηδεύμασι χρηστοῖς πολιτεύωνται. Διαιρεῖται ἡ ἀνομία εἰς τρία· ὧν ἓν μέν ἐστιν, ἐὰν ὦσιν οἱ νόμοι μοχθηροὶ, καὶ πρὸς ξένους καὶ πρὸς πολίτας· 104. ἕτερον δὲ, ἐὰν τοῖς ὑπάρχουσι μὴ πείθωνται· ἄλλο δὲ, ἐὰν ὅλως μηδεὶς ᾖ νόμος. Τῆς ἄρα ἀνομίας ἓν μέν ἐστι, τὸ μοχθηροὺς εἶναι τοὺς νόμους· ἄλλο δὲ, ἐὰν τοῖς οὖσι μὴ πείθωνται· τρίτον, ἐὰν μηδεὶς ᾖ νόμος.

LXXI. Τὰ ἐναντία διαιρεῖται εἰς τρία. Οἷον, ἀγαθὰ κακοῖς ἐναντία φαμὲν εἶναι· ὡς τὴν δικαιοσύνην τῇ ἀδικίᾳ, καὶ τὴν φρόνησιν τῇ ἀφροσύνῃ, καὶ τὰ τοιαῦτα. Κακὰ δὲ κακοῖς ἐναντία εἶναι, τὴν ἀσωτίαν, καὶ τὴν ἀνελευθερίαν, καὶ τὸ ἀδίκως στρεβλοῦσθαι τῷ δικαίως στρεβλοῦσθαι· καὶ τὰ τοιαῦτα κακὰ κακοῖς ἐναντία ἐστί. Τὸ δὲ βαρὺ τῷ κούφῳ, καὶ τὸ ταχὺ τῷ βραδεῖ, καὶ τὸ μέλαν τῷ λευκῷ, ὡς οὐδέτερα οὐδετέροις ἐναντία ἐστί. 105. Τῶν ἐναντίων ἄρα, τὰ μὲν ὡς ἀγαθὰ κακοῖς ἐναντία ἐστί· τὰ δὲ ὡς κακὰ κακοῖς· τὰ δὲ, ὡς οὐδετέροις οὐδέτερα.

LXX. Τῶν ἀγαθῶν γένη ἐστὶ τρία· τὰ μὲν γάρ ἐστιν ἑκτὰ, τὰ δὲ μεθεκτὰ, τὰ δὲ ὑπαρκτά. Τὰ μὲν οὖν ἑκτά ἐστιν, ὅσα ἐνδέχεται ἔχειν, οἷον ἡ δικαιοσύνη, καὶ ἡ ὑγίεια· μεθεκτὰ δὲ, ὅσα ἔχειν μὲν μὴ ἐν

δέχεται, μετασχεῖν δὲ αὐτῶν ἐνδέχεται· οἷον, αὐτὸ τὸ ἀγαθὸν ἔχειν μὲν οὐκ ἐνδέχεται, μετασχεῖν δὲ αὐτοῦ ἐνδέχεται. Ὑπαρκτὰ δέ, ὅσα μήτε μετασχεῖν ἐνδέχεται, ὑπάρχειν δὲ δεῖ· οἷον, τὸ σπουδαῖον εἶναι, καὶ δίκαιον εἶναι, ἀγαθόν ἐστι. Καὶ ταῦτα οὔτε ἔχειν οὔτε μετασχεῖν ἐστιν, ἀλλὰ ὑπάρχειν δεῖ, τὸ σπουδαῖον εἶναι, καὶ δίκαιον εἶναι. 106. Τῶν ἀγαθῶν ἄρα τὰ μέν ἐστιν ἑκτά, τὰ δὲ, μεθεκτά· τὰ δὲ, ὑπαρκτά.

LXXI. Ἡ συμβουλία διαιρεῖται εἰς τρία. Ἔστι γὰρ αὐτῆς, ἓν μὲν ἐκ τῶν παροιχομένων χρόνων λαμβανόμενον, ἓν δὲ ἐκ τῶν μελλόντων, ἓν δὲ ἐκ τῶν ἐνεστώτων. Τὰ μὲν οὖν ἐκ τῶν παροιχομένων, παραδείγματα· οἷον, τί ἔπαθον Λακεδαιμόνιοι πιστεύσαντες. Τὰ δὲ ἐκ τῶν παρόντων, οἷον, ἀποφαίνειν τείχη ἀσθενῆ, δειλοὺς ἀνθρώπους, σῖτον ὀλίγον. Τὰ δὲ ἐκ τῶν μελλόντων, οἷον, ταῖς ὑπονοίαις μὴ ἀδικεῖν τὰς πρεσβείας, ὅπως μὴ ἄδοξος ἡ Ἑλλὰς γένηται. Τῆς ἄρα συμβουλίας τὰ μέν ἐστιν ἐκ τῶν παροιχομένων, τὰ δ' ἐκ τῶν παρόντων, τὰ δ' ἐκ τῶν μελλόντων.

LXXII. 107. Ἡ φωνὴ διαιρεῖται εἰς δύο. Ἔν μὲν αὐτῆς ἐστιν ἔμψυχον, ἓν δὲ ἄψυχον· ἔμψυχον μέν, ἡ τῶν ζώων φωνή· ἄψυχον δέ, φθόγγοι καὶ ἤχοι. Τῆς ἐμψύχου φωνῆς ἡ μέν ἐστιν ἐγγράμματος, ἡ δὲ ἀγράμματος· ἐγγράμματος μέν, ἡ τῶν ἀνθρώπων· ἀγράμματος δέ, ἡ τῶν ζώων. Τῆς ἄρα φωνῆς ἡ μέν, ἔμψυχος· ἡ δέ, ἄψυχος.

LXXIII. Τῶν ὄντων τὰ μέν ἐστι μεριστά· τὰ δὲ, ἀμέριστα. Τούτων δὲ τῶν μεριστῶν τὰ μέν, ὁμοιομερῆ· τὰ δὲ, ἀνομοιομερῆ. Ἀμερῆ μὲν οὖν ἐστιν,

ὅσα μὴ ἔχει διαίρεσιν, μηδὲ ἔκ τινος σύγκειται· οἷον, ἥτε μονὰς, καὶ ἡ στιγμὴ, καὶ ὁ φθόγγος· μεριστὰ δὲ, ὅσα ἔκ τινος σύγκειται· οἷον, αἵτε συλλαβαὶ, καὶ συμφωνίαι, καὶ ζῶα, καὶ ὕδωρ, καὶ χρυσός. 108. Καὶ ὁμοιομερῆ μὲν, ὅσα ἐξ ὁμοίων σύγκειται, καὶ μηδὲν διαφέρει τὸ ὅλον τοῦ μέρους, εἰ μὴ τῷ πλήθει· οἷον, τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ χρυσίον, καὶ πᾶν τὸ τυχὸν, καὶ τὸ τοιοῦτον. Ἀνομοιομερῆ δὲ, ὅσα ἐξ ἀνομοίων μερῶν σύγκειται, οἷον οἰκία καὶ τὰ τοιαῦτα. Τῶν ὄντων ἄρα τὰ μέν ἐστι μεριστὰ, τὰ δὲ ἀμερῆ. Τῶν δὲ μεριστῶν, τὰ μὲν ὁμοιομερῆ, τὰ δὲ ἀνομοιομερῆ.

LXXIV. Τῶν ὄντων, τὰ μέν ἐστι καθ' ἑαυτὰ, τὰ δὲ πρός τι λέγεται. Τὰ μὲν οὖν καθ' ἑαυτὰ λεγόμενα, ἐστὶν ὅσα ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ μηδενὸς προσδεῖται· ταῦτα δ' ἂν εἴη οἷον ἄνθρωπος, ἵππος, καὶ τὰ ἄλλα ζῶα. Τούτων γὰρ οὐδὲν δι' ἑρμηνείας χωρεῖ. 109. Τῶν δὲ πρός τι λεγομένων, ὅσα προσδεῖται τινὸς ἑρμηνείας, οἷον τὸ μεῖζον τινὸς, καὶ τὸ θᾶττον τινὸς, καὶ τὸ κάλλιον, καὶ τὰ τοιαῦτα. Τό τε γὰρ μεῖζον, ἐλάττονός ἐστι μεῖζον, καὶ τὸ θᾶττον τινός ἐστι. Τῶν ὄντων ἄρα, τὰ μὲν αὐτὰ καθ' αὑτὰ λέγεται, τὰ δὲ πρός τι. Ὧδε καὶ τὰ πρῶτα διῄρει, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην.

LXXV. Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Πλάτων φιλόσοφος Ῥόδιος, μαθητὴς Παναιτίου, καθά φησι Σέλευκος ὁ γραμματικὸς ἐν πρώτῳ περὶ φιλοσοφίας· καὶ ἄλλος, περιπατητικὸς, μαθητὴς Ἀριστοτέλους· καὶ ἕτερος, Πραξιφάνους· καὶ ὁ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιητής.

LIBER QUARTUS

CAPUT I.

SPEUSIPPUS.

I. 1. Τὰ μὲν περὶ Πλάτωνος τοσαῦτα ἦν ἐς τὸ δυνατὸν ἡμῖν συναγαγεῖν, φιλοπόνως διειληφόσι τὰ λεγόμενα περὶ τἀνδρός.

II. Διεδέξατο δ' αὐτὸν Σπεύσιππος Εὐρυμέδοντος, Ἀθηναῖος. Τὸν δὲ δῆμον Μυῤῥινούσιος ἦν· ὃς ἦν υἱὸς τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Πωτώνης.

III. Καὶ ἐσχολάρχησεν ἔτη ὀκτώ, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς ὀγδόης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος. Χαρίτων τε ἀγάλματα ἀνέθηκεν ἐν τῷ μουσείῳ, τῷ ὑπὸ Πλάτωνος ἐν Ἀκαδημίᾳ ἱδρυσθέντι.

IV. Καὶ ἔμεινε μὲν ἐπὶ τῶν αὐτῶν Πλάτωνι δογμάτων· οὐ μὲν τό γε ἦθος διέμεινε τοιοῦτος. Καὶ γὰρ ὀργίλος καὶ ἡδυπαθῶν ἥττων ἦν. Φασὶ δὲ αὐτὸν ὑπὸ θυμοῦ τὸ κυνίδιον εἰς τὸ φρέαρ ῥίψαι· καὶ ὕφ' ἡδονῆς ἐλθεῖν εἰς Μακεδονίαν ἐπὶ τὸν Κασάνδρου γάμον.

V. 2. Ἐλέγοντο δὲ αὐτοῦ καὶ αἱ Πλάτωνος ἀκούειν μαθήτριαι, Λασθένεία τε ἡ Μαντινική, καὶ Ἀξιοθέα ἡ Φλιασία. Ὅτε καὶ Διονύσιος πρὸς αὐτὸν γράφων τωθαστικῶς, φησὶ, „Καὶ ἐκ τῆς Ἀρκαδικῆς σου μαθητρίας ἐστὶ τὴν φιλοσοφίαν καταμαθεῖν· καὶ

Πλάτων μὲν ἀτελεῖς φόρων τοὺς παρ' αὐτὸν φοιτῶντας ἐποίει· σὺ δὲ δασμολογεῖς, καὶ παρ' ἐκόντων καὶ ἀκόντων λαμβάνεις."

VI. *Οὗτος πρῶτος (καθά φησι Διόδωρος ἐν ἀπομνημονευμάτων πρώτῳ) ἐν τοῖς μαθήμασιν ἐθεάσατο τὸ κοινόν, καὶ συνῳκείωσε καθόσον ἦν δυνατὸν ἀλλήλοις· καὶ πρῶτος παρὰ Ἰσοκράτους τὰ καλούμενα ἀπόῤῥητα ἐξήνεγκεν, ὥς φησι Καινεύς.* 3. *Καὶ πρῶτος εὗρεν ᾧ τὰ φορμία τῶν φρυγάνων εὔογκα ποιοῦσιν.*

VII. *Ἤδη δὲ ὑπὸ παραλύσεως καὶ τὸ σῶμα διέφθαρτο· καὶ πρὸς Ξενοκράτη διεπέμπετο, παρακαλῶν αὐτὸν ἐλθεῖν, καὶ τὴν σχολὴν διαδέξασθαι.*

VIII. *Φασὶ δὲ ἐφ' ἁμαξίου αὐτὸν φερόμενον εἰς τὴν Ἀκαδημίαν συναντῆσαι Διογένει, καὶ Χαῖρε εἰπεῖν· τὸν δὲ φάναι, Ἀλλὰ μὴ σύ γε, ὅστις ὑπομένεις ζῆν τοιοῦτος ὤν.*

IX. *Καὶ τέλος ὑπὸ ἀθυμίας ἑκὼν τὸν βίον μετήλλαξε, γηραιὸς ὤν. Καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν,*

Ἀλλ' εἰ μὴ Σπεύσιππον ἐμάνθανον ὧδε θανεῖσθαι,
Οὐκ ἂν ἔπεισέ με τις τόδε λέξαι, ὡς ἄρ' ἔην ὃς
Οὐχὶ Πλάτωνι πρὸς αἵματος. Οὐ γὰρ ἀθυμῶν
Κάτθανεν ἄν, ἀλλὰ διά τι σφόδρα μικρόν.

4. *Πλούταρχος δέ φησιν, ἐν τῷ Λυσάνδρου βίῳ καὶ Σύλλα, φθειρσὶν ἐκζέσαι αὐτόν. Ἦν δὲ καὶ τὸ σῶμα διακεχυμένος, ὥς φησι Τιμόθεος ἐν τῷ περὶ βίων.*

X. *Οὗτος, φησὶ, πρὸς τὸν ἐρῶντα πλούσιον ἀμόρφου, ἔφη, Τί δέ σοι δεῖ τούτου; ἐγὼ γάρ σοι δέκα τηλάντων εὐμορφοτέραν εὑρήσω.*

XI. *Καταλέλοιπε δὲ πάμπλειστα ὑπομνήματα, καὶ διαλόγους πλείονας· ἐν οἷς καὶ Ἀρίστιππον τὸν Κυρηναῖον· Περὶ πλούτου, ά· Περὶ ἡδονῆς, ά· Περὶ δικαιοσύνης, ά· Περὶ φιλοσοφίας, ά· Περὶ φιλίας, ά· Περὶ θεῶν, ά· Φιλόσοφος, ά· πρὸς Κέφαλον, ά· Κέφαλος, ά· Κλεινόμαχος, ἢ Ἀυσίας, ά· Πολίτης, ά· Περὶ ψυχῆς, ά· Πρὸς Γύλαον, α· Ἀρίστιππος, ά· Τεχνῶν ἔλεγχος, ά· 5. ὑπομνηματικοὶ διάλογοι, Τεχνικὸν, ά· Διάλογοι τῶν περὶ τὴν πραγματείαν ὁμοίων, ά, β', γ', δ', ε', ς', ζ', η', θ', ι· Διαιρέσεις, καὶ πρὸς τὰ ὅμοια ὑποθέσεις. Περὶ γενῶν καὶ εἰδῶν παραδειγμάτων. Πρὸς τὸν Ἀμάριυρον· Πλάτωνος ἐγκώμιον· Ἐπιστολαὶ, πρὸς Δίωνα, Διονύσιον, Φίλιππον· Περὶ νομοθεσίας· Μαθηματικὸς, Μανδρόβουλος, Ἀυσίας, Ὅροι, Τάξεις ὑπομνημάτων, στίχοι μ', γ', δ', ο', ε'. Πρὸς τοῦτον γράφει καὶ Σιμωνίδης τὰς ἱστορίας, ἐν αἷς κατατετάχει τὰς πράξεις Δίωνός τε καὶ Βίωνος. Ἐν δευτέρῳ ἀπομνημονευμάτων Φαβωρῖνος φησὶν ὡς Ἀριστοτέλης αὐτοῦ τὰ βιβλία τριῶν ταλάντων ὠνήσατο.*

XII. *Γέγονε Σπεύσιππος καὶ ἕτερος, ἰατρὸς Ἡροφίλειος, Ἀλεξανδρεύς.*

CAPUT II.

XENOCRATES.

I. 6. *Ξενοκράτης, Ἀγαθήνορος, Χαλκηδόνιος. Οὗτος ἐκ νέου Πλάτωνος ἤκουσεν, καὶ εἰς Σικελίαν αὐτῷ συναπεδήμησεν.*

II. Ἦν δὲ τὴν φύσιν νωθρός· ὥστε φασὶ λέγειν τὸν Πλάτωνα, συγκρίνοντα αὐτὸν Ἀριστοτέλει, Τῷ μὲν μύωπος δεῖ, τῷ δὲ χαλινοῦ. Καὶ, Ἐφ' οἷον ἵππον οἷον ὄνον ἀλείφω.

III. Σεμνὸς δὲ τά τε ἄλλα Ξενοκράτης, καὶ σκυθρωπὸς ἀεὶ, ὥστε αὐτῷ λέγειν συνεχὲς τὸν Πλάτωνα, Ξενόκρατες, θύε ταῖς Χάρισι. Διῆγε τε ἐν Ἀκαδημίᾳ ταπλεῖστα. Καὶ εἴ ποτε μέλλοι ἐς ἄστυ ἀνιέναι, φασὶ τοὺς θορυβώδεις πάντας καὶ προυνείκους ὑποστέλλειν αὐτοῦ τῇ παρόδῳ. 7. Καί ποτε καὶ Φρύνην τὴν ἑταίραν ἐθελῆσαι πειρῶσαι αὐτὸν, καὶ δῆθεν διωκομένην ὑπό τινων καταφυγεῖν εἰς τὸ οἰκίδιον. Τὸν δὲ, ἕνεκα τοῦ ἀνθρωπίνου, εἰςδέξασθαι, καὶ ἑνὸς ὄντος κλινιδίου δεομένῃ μεταδοῦναι τῆς κατακλίσεως· καὶ τέλος πολλὰ ἐκλιπαροῦσα, ἅπρακτος ἀναστῆναι, λέγειν τε πρὸς τοὺς πυνθανομένους, ὡς οὐκ ἀπ' ἀνδρὸς ἀλλ' ἀπ' ἀνδριάντος ἀνασταίη. Ἔνιοι δὲ Λαΐδα φασὶ παρακατακλῖναι αὐτῷ τοὺς μαθητάς. Τὸν δὲ οὕτως εἶναι ἐγκρατῆ, ὥστε καὶ τομὰς καὶ καύσεις πολλάκις ὑπομεῖναι περὶ τὸ αἰδοῖον.

IV. Ἦν δὲ καὶ ἀξιόπιστος σφόδρα. Ὥστε, μὴ ἔξὸν ἀνώμοτον μαρτυρεῖν, τούτῳ μόνῳ συνεχώρουν Ἀθηναῖοι.

V. 8. Καὶ δὴ καὶ αὐταρκέστατος ἦν. Ἀλεξάνδρου γοῦν καὶ συχνὸν ἀργύριον ἀποστείλαντος αὐτῷ, τρισχιλίας Ἀττικὰς ἀφελὼν, τὸ λοιπὸν ἀπέπεμψεν, εἰπὼν, ἐκείνῳ πλειόνων δεῖν πλείονας τρέφοντι. Ἀλλὰ καὶ ὑπ' Ἀντιπάτρου πεμφθὲν μὴ προσέσθαι, ὥς φησι Μυρωνιανὸς ἐν ὁμοίοις. Καὶ χρυσῷ στεφάνῳ τιμηθέντα ἐπ' ἄθλῳ πολυποσίας, τοῖς κατασχοῦσι παρὰ

Διονυσίῳ, ἐξιόντα θεῖναι πρὸς τὸν ἱδρύμενον Ἑρμῆν, ἔνθαπερ τιθέναι καὶ τοὺς ἀνθίνους εἴωθεν. Λόγος δὲ αὐτὸν μετὰ καὶ ἄλλων πεμφθῆναι πρεσβευτὴν πρὸς Φίλιππον· καὶ τοὺς μὲν δώροις μαλθασσομένους, καὶ ἐς τὰς κλήσεις συνιέναι καὶ τῷ Φιλίππῳ λαλεῖν· τὸν δὲ, μηδέτερον τούτων ποιεῖν. Οὔτε γὰρ ὁ Φίλιππος αὐτὸν προσίετο διὰ τοῦτο. 9. *Ὅθεν ἐλθόντας τοὺς πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας, φάσκειν ὡς μάτην αὐτοῖς Ξενοκράτης συνελήλυθει· καὶ τοὺς ἑτοίμους εἶναι ζημιοῦν αὐτόν. Μαθόντας δὲ παρ' αὐτοῦ ὡς νῦν καὶ μᾶλλον φροντιστέον εἶναι τῆς πόλεως αὐτοῖς, (τοὺς μὲν γὰρ ἤδη ἐδωροδόκησεν ὁ Φίλιππος, ἐμὲ δὲ μηδενὶ λόγῳ ἐπαξόμενος·) φασὶ διπλασίως αὐτὸν τιμῆσαι· καὶ τὸν Φίλιππον δὲ λέγειν ὕστερον, ὡς μόνος εἴη Ξενοκράτης τῶν πρὸς αὐτὸν ἀφιγμένων ἀδωροδόκητος. Ἀλλὰ καὶ πρεσβεύων πρὸς Ἀντίπατρον περὶ αἰχμαλώτων Ἀθηναίων κατὰ τὸν Λαμιακὸν πόλεμον, καὶ κληθεὶς ἐπὶ δεῖπνον πρὸς αὐτὸν, προσηνέγκατο ταυτί,*

Ὦ Κίρκη, τίς γάρ κεν ἀνὴρ, ὃς ἐναίσιμος εἴη,
Πρὶν τλαίη πάσασθαι ἐδητύος ἠδὲ ποτῆτος,
Πρὶν λύσασθ' ἑτάρους καὶ ἐν ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι;

Καὶ τὸν, ἀποδεξάμενον τὴν εὐστοχίαν, εὐθὺς ἀνεῖναι.

VI. 10. *Στρουθίου δέ ποτε διοικομένου ὑπὸ ξέρακος, καὶ εἰςπηδήσαντος εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ, καταψήσας μεθῆκεν, εἰπών· τὸν ἱκέτην δεῖν μὴ ἐκδιδόναι. Σκωπτόμενος ὑπὸ Βίωνος, οὐκ ἔφη αὐτῷ ἀποκρινεῖσθαι· μηδὲ γὰρ τὴν τραγῳδίαν ὑπὸ τῆς*

κωμῳδίας σκωπτομένην ἀποκρίνεως ἀξιοῦν. Πρὸς δὲ τὸν μήτε μουσικὴν, μήτε γεωμετρίαν, μήτε ἀστρονομίαν μεμαθηκότα, βουλόμενον δὲ παρ' αὐτὸν φοιτᾶν· Πορεύου, ἔφη· λαβὰς γὰρ οὐκ ἔχεις φιλοσοφίας. Οἱ δὲ τοῦτο φασὶν εἰπεῖν, Παρ' ἐμοὶ γὰρ πόκος οὐ κνάπτεται. 11. Εἰπόντος δὲ Διονυσίου πρὸς Πλάτωνα ὡς ἀφαιρήσει τις αὐτοῦ τὸν τράχηλον, παρὼν οὗτος καὶ δείξας τὸν ἴδιον, Οὐκ ἄν γε, ἔφη, τις πρότερον τούτου.

VII. Φασὶ, καὶ Ἀντιπάτρου ποτὲ ἐλθόντος εἰς Ἀθήνας καὶ ἀσπασαμένου αὐτὸν, μὴ πρότερον ἀντιπροσαγορεῦσαι πρὶν ἢ τὸν λόγον ὃν ἔλεγε διαπεράνασθαι.

VIII. Ἀτυφότατος δὲ ὢν, πολλάκις ἑαυτῷ τῆς ἡμέρας διεμελέτα, καὶ ὥραν μίαν φασὶν ἀπένεμε σιωπῆ.

IX. Καὶ πλεῖστα ὅσα καταλέλοιπε συγγράμματα καὶ ἔπη, καὶ παραινέσεις· ἃ ἐστι ταῦτα. Περὶ φύσεως, α', β', γ'; δ', ε', ς'· Περὶ σοφίας, ς'· Περὶ πλούτου, α'· Ἀρκάς, α'· Περὶ τοῦ ἀορίστου, α'· Περὶ τοῦ παιδίου, α'· 12. Περὶ ἐγκρατείας, α'· Περὶ τοῦ ὠφελίμου, α'· Περὶ τοῦ ἐλευθέρου, α'· Περὶ θανάτου, α'· Περὶ ἑκουσίου, α'· Περὶ φιλίας, α', β'· Περὶ ἐπιεικείας, α'· Περὶ τοῦ ἐναντίου, α', β'· Περὶ εὐδαιμονίας, α', β'· περὶ τοῦ γράφειν, α'· Περὶ μνήμης, α'· Περὶ τοῦ ψεύδους, α'· Καλλικλῆς, α'· Περὶ φρονήσεως, α', β'· Οἰκονομικὸς, α'· Περὶ σωφροσύνης, α'· Περὶ δυνάμεως νόμου, α'· Περὶ πολιτείας, α'· Περὶ ὁσιότητος, α'· Ὅτι παραδοτὴ ἡ ἀρετὴ, α'· Περὶ τοῦ ὄντος, α'· Περὶ εἱμαρμένης, α'· Περὶ τῶν παθῶν,

α'· Περὶ βίων, α'· Περὶ ὁμονοίας, α'· Περὶ μαθητῶν, α', β'· Περὶ δικαιοσύνης, α'· Περὶ ἀρετῆς, α', β'· Περὶ εἰδῶν, α'· Περὶ ἡδονῆς, α', β'· Περὶ βίου, α'· Περὶ ἀνδρείας, α'· Περὶ τοῦ ἑνός, α'· Περὶ ἰδεῶν, α'· Περὶ τέχνης, α'· 13. Περὶ θεῶν, α', β'· Περὶ ψυχῆς, α', β'· Περὶ ἐπιστήμης, α'· Πολιτικός, α'· Περὶ ἐπιστημοσύνης, α'· Περὶ φιλοσοφίας, α'· Περὶ τῶν Παρμενίδου, α'· Ἀρχέδημος, ἢ Περὶ δικαιοσύνης, α'· Περὶ ἀγαθοῦ, α'· Τῶν περὶ τὴν διάνοιαν, α', β', γ', δ, ε', ς', ζ, η'· Λύσις τῶν πρὸς τοὺς λόγους, α', ι'· Φυσικῆς ἀκροάσεως, α', β', γ'. δ', ε', ς'· Κεφάλαιον, α'· Περὶ γενῶν καὶ εἰδῶν, α'· Πυθαγόρεια, α'· Λύσεις, α', β,· Διαιρέσεις, η'. Θέσεων βιβλία, κ', μ', γ'· Τῆς περὶ τὸ διαλέγεσθαι πραγματείας βιβλία, ιε', μ', α', β', ψ', μ'. Μετὰ τοῦτο βιβλία ιε', καὶἄλλα βιβλία ις'. Περὶ μαθημάτων τῶν περὶ τὴν λέξιν λογικῶν, βιβλία θ'· τῶν περὶ τὰ μαθήματα, βιβλία ς'. Τῶν περὶ τὴν διάνοιαν ἄλλα βιβλία δύο. Περὶ γεωμετρῶν, βιβλία ε'· ὑπομνημάτων, α'· ἐναντίων, α'· Περὶ ἀριθμῶν, α'· Ἀριθμῶν Θεωρία, α'· Περὶ διαστημάτων, α'· 14. Τῶν περὶ ἀστρολογίαν, ς'. Στοιχεῖα πρὸς Ἀλέξανδρον, περὶ βασιλείας, δ'· Πρὸς Ἀρύβαν· Πρὸς Ἡφαιστίωνα· Περὶ γεωμετρίας, α', β'. Στίχοι μ' κ' β' δ' σ' λ' θ'.

X. Ἀθηναῖοι δ' ὅμως αὐτὸν ὄντα τοιοῦτον ἐπίπρασκόν ποτε, τὸ μετοίκιον ἀδυνατοῦντα θεῖναι. Καὶ αὐτὸν ὠνεῖται Δημήτριος ὁ Φαληρεύς, καὶ ἑκάτερον ἀποκατέστησε· Ξενοκράτει μὲν τὴν ἐλευθερίαν, Ἀθηναίοις δὲ τὸ μετοίκιον. Τοῦτό φησι Μυρωνιανὸς ὁ

Ἀμαστριανὺς ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἱστορικῶν ὁμοίων κεφαλαίων.

XI. Διεδέξατο δὲ Σπεύσιππον, καὶ ἀφηγήσατο τῆς σχολῆς πέντε καὶ εἴκοσι ἔτη ἐπὶ Λυσιμαχίδου, ἀρξάμενος κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς δεκάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος.

XII. Ἐτελεύτα δὲ νυκτὸς, λεκάνῃ προσπαίσας, ἔτος ἤδη γεγονὼς δεύτερον καὶ ὀγδοηκοστόν. 15. Φαμὲν δὲ καὶ εἰς αὐτὸν οὕτωσὶ,

Χαλκῇ προσπταίσας λεκάνῃ ποτέ, καὶ τὸ μέτωπον
Πλήξας, ἔαχεν Ὦ σύντονον, εἶτ' ἔθανεν,
Ὁ πάντα πάντῃ Ξενοκράτης ἀνὴρ γεγώς.

XIII. Γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι Ξενοκράτεις ς'· ὅ τε τακτικὸς, ἀρχαῖος σφόδρα· καὶ ὁ συγγενὴς ἅμα καὶ πολίτης τῷ προειρημένῳ φιλοσόφῳ· φέρεται δὲ αὐτοῦ λόγος Ἀρσινοητικὸς, γεγραμμένος περὶ Ἀρσινόης ἀποθανούσης. Τέταρτος, φιλόσοφος, ἐλεγείαν γεγραφὼς οὐκ ἐπιτυχῶς· ἴδιον δέ. Ποιηταὶ μὲν γὰρ ἐπιβαλλόμενοι πεζογραφεῖν, ἐπιτυγχάνουσι· πεζογράφοι δὲ ἐπιτιθέμενοι ποιητικῇ, πταίουσι· δῆλον τὸ μὲν φύσεως εἶναι, τὸ δὲ τέχνης ἔργον. Πέμπτος, ἀνδριαντοποιός· ἕκτος ῥῆσματα γεγραφὼς, ὥς φησιν Ἀριστόξενος.

CAPUT III.

POLEMO.

I. 16. Πολέμων, Φιλοστράτου μὲν υἱὸς ἦν, Ἀθηναῖος, τὸν δῆμον Οἰηθεν. Νέος δ' ὢν, ἀκόλαστός τε καὶ διακεχυμένος ἦν οὕτως, ὥστε καὶ περιφέρειν ἀρ-

γύριον πρὸς τὰς ἐτοίμους λύσεις τῶν ἐπιθυμιῶν. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς στενωποῖς διέκρυπτεν. Ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀκαδημίᾳ πρός τινι τριώβολον εὑρέθη προσπεπλασμένον αὐτοῦ, διὰ τὴν ὁμοίαν τῇ προειρημένῃ πρόφασιν. Καί ποτε συνθέμενος τοῖς νέοις, καὶ ἐστεφανωμένος, μεθύων εἰς τὴν Ξενοκράτους ἦξε σχολήν. Ὁ δε, οὐδὲν διατραπείς, ἦρε τὸν λόγον ὁμοίως· ἦν δὲ περὶ σωφροσύνης· ἀκοῦον δὲ τὸ μειράκιον, κατ' ὀλίγον ἐθηράθη· καὶ οὕτως ἐγένετο φιλόπονος, ὡς ὑπερβάλλεσθαι τοὺς ἄλλους, καὶ αὐτὸν διαδέξασθαι τὴν σχολὴν, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς ἕκτης καὶ δεκάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος.

II. 17. Φησὶ δὲ Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος ἐν τοῖς βίοις, τὸν πατέρα αὐτοῦ πρῶτόν τε εἶναι τῶν πολιτῶν, καὶ ἁρματοτροφῆσαι.

III. Φυγεῖν δὲ τὸν Πολέμωνα καὶ δίκην κακώσεως ὑπὸ τῆς γυναικὸς, ὡς μειρακίοις συνόντα.

IV. Τοσοῦτον δὲ ἐπιτεῖναι τὸ ἦθος ἀρξάμενον φιλοσοφεῖν, ὥστ' ἐπὶ ταυτοῦ σχήματος τῆς μορφῆς πάντοτε μένειν. Ἀλλὰ καὶ τὴν φωνὴν ἀναλλοίωτος ἦν· διὸ καὶ θηραθῆναι Κράντορα ὑπ' αὐτοῦ. Κυνὸς γοῦν λυττῶντος, καὶ τὴν ἰγνύαν διασπάσαντος, μόνον μὴ ὠχριάσαι· καὶ ταραχῆς γενομένης ἐπὶ τῆς πόλεως, πυθόμενον τὸ γεγονὸς, ἄτρεπτον μεῖναι. Ἦν τε τοῖς θεάτροις ἀσυμπαθέστατος ἦν. 18. Νικοστράτου γοῦν ποτε, τοῦ ἐπικαλουμένου Κλυταιμνήστρα ἀναγινώσκοντός τι τοῦ ποιητοῦ αὐτῷ τε καὶ Κράτητι, τὸν μὲν συνδιατίθεσθαι, τὸν δ' ἕως καὶ μὴ ἀκοῦσαι. Καὶ ὅλως ἦν τοιοῦτος οἷόν φησι Μελάνθιος ὁ ζωγράφος ἐν τοῖς Περὶ ζωγραφικῆς. Φησὶ

γὰρ δεῖν αὐθάδειάν τινα καὶ σκληρότητα τοῖς ἔργοις ἐπιτρέχειν, ὁμοίως δὲ κἂν τοῖς ἤθεσιν. Ἔφασκε δὲ ὁ Πολέμων δεῖν ἐν τοῖς πράγμασι γυμνάζεσθαι, καὶ μὴ ἐν τοῖς διαλεκτικοῖς θεωρήμασι, καθάπερ ἁρμονικόν τι τέχνιον καταπιόντα, καὶ μελετήσαντα. Ὡς κατὰ μὲν τὴν ἐρώτησιν θαυμάζεσθαι, κατὰ δὲ τὴν διάθεσιν ἑαυτοῖς μάχεσθαι. Ἦν οὖν ἀστεῖός τις καὶ γενναῖος, παρῃτημένος ἃ φησιν Ἀριστοφάνης περὶ Εὐριπίδου,

Ὀξώτης καὶ στιλφώτης.

19. Ἅπερ, ὡς αὐτός φησι,

Καταπυγοσύνῃ ταῦτά ἐστι πρὸς κρέας μέγα.

V. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ καθίζων ἔλεγε πρὸ τὰς θέσεις, φασὶ, περιπατῶν δὲ ἐπεχείρει. Διὰ δὴ οὖν τὸ φιλογενναῖον ἐτιμᾶτο ἐν τῇ πόλει. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκπεπατηκὼς ἦν, διατρίβων ἐν τῷ κήπῳ, παρ' ὃν οἱ μαθηταὶ μικρὰ καλύβια ποιησάμενοι, κατῴκουν πλησίον τοῦ μουσείου καὶ τῆς ἐξέδρας.

VI. Ὡς ἐῴκει δὴ, ὁ Πολέμων κατὰ πάντα ἐζηλώκει τὸν Ξενοκράτην· καὶ ἐρασθῆναι αὐτοῦ φησὶν Ἀρίστιππος ἐν τετάρτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς. Ἀεὶ γοῦν ἐμέμνητο ὁ Πολέμων αὐτοῦ, τήν τε ἀκακίαν καὶ τὸν αὐχμὸν ἐνεδέδυτο τἀνδρὸς καὶ τὸ βάρος, οἱονεὶ Δώριός τις οἰκανομία.

VII. 20. Ἦν δὲ καὶ φιλοσοφοκλῆς, καὶ μάλιστα ἐν ἐκείνοις, ὅπου κατὰ τὸν κωμικὸν τὰ ποιήματα αὐτῷ κύων τις ἐδόκει συμποιεῖν Μολοττικός· καὶ ἔνθα ἦν, κατὰ τὸν Φρύνιχον, οὐ γαῦσις, οὐδ' ὑπόχυτος, ἀλλὰ πράμνιος. Ἔλεγεν οὖν τὸν μὲν Ὅμηρον, ἐπι-

κὸν εἶναι Σοφοκλέα· Ὅμηρον δὲ Σοφοκλέα τραγικόν.

VIII. Ἐτελεύτησε δὲ γηραιὸς ἤδη ὑπὸ φθίσεως, ἱκανὰ συγγράμματα καταλιπών. Καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν,

Οὐκ ἄϊεις; Πολέμωνα κεκεύθαμεν, ὃν θέτο τῇδε
Ἀῤῥωστία, τὸ δεινὸν ἀνθρώπων πάθος·
Οὐ μᾶλλον Πολέμωνα, τὸ σῶμα δέ. Τοῦτο γὰρ αὐτὸς
Μέλλων ἐς ἄστρα διαβαίνειν, θῆκεν χάμαι.

CAPUT IV.

CRATES.

I. 21. Κράτης, πατρὸς μὲν ἦν Ἀντιγένους, Θριάσιος δὲ τὸν δῆμον, καὶ ἀκροατὴς ἅμα καὶ ἐρώμενος Πολέμωνος. Ἀλλὰ καὶ διεδέξατο τὴν σχολὴν αὐτοῦ.

II. Καὶ οὕτως ἀλλήλῳ ὠφελείτην, ὥστε καὶ ζῶντε οὐ μόνον τῶν αὐτῶν ἦστην ἐπιτηδευμάτων, ἀλλὰ καὶ μέχρι σχεδὸν ἀναπνοῆς ἐξωμοιούσθην ἀλλήλοιν, καὶ θανόντε τῆς αὐτῆς ταφῆς ἐκοινωνείτην· ὅθεν Ἀνταγόρας εἰς ἄμφω τοῦτον ἐποίησε τὸν τρόπον,

Μνήματι τῷδε Κράτητα Θεουδέα καὶ Πολέμωνα
Ἔννεπε κρύπτεσθαι, ξεῖνε, παρερχόμενος·
Ἄνδρας ὁμοφροσύνῃ μεγαλήτορας, ὧν ἅπο μῦθος
Ἱερὸς ἤεισεν δαιμονίου στόματος.
Καὶ βίοτος καθαρὸς σοφίας ἐπὶ θεῖον ἑκόσμει
Λίῶνα, στρεπτοῖς δόγμασι πειθόμενος.

22. Ἔνθεν καὶ Ἀρκεσίλαον μετελθόντα παρὰ Θεοφράστου πρὸς αὐτοὺς λέγειν, ὡς εἶεν θεοί τινες ἢ λείψανα τοῦ χρυσοῦ γένους. Καὶ γὰρ ἦστην οὐ φι-

λοδημώδες· ἀλλ' οἷον Διονυσόδωρόν ποτέ φασι τὸν αὐλητὴν εἰπεῖν, σεμνυνόμενον ἐπὶ τῷ μηδένα τῶν κρουμάτων αὐτοῦ μητ' ἐπὶ τριήρους, μητ' ἐπὶ κρήνης ἀκηκοέναι, καθάπερ Ἰσμηνίου.

III. Συσσίτιον δέ φησιν αὐτῷ ὁ Ἀντίγονος εἶναι παρὰ Κράντορι, ὁμονόως συμβιούντων τούτων τε καὶ Ἀρκεσιλάου. Τὴν δὲ οἴκησιν Ἀρκεσίλαον μὲν ἔχειν μετὰ Κράντορος, Πολέμωνα δὲ σὺν Κράτητι μετὰ Λυσικλέους τινὸς τῶν πολιτῶν. Ἦν δὲ, φησὶν, ἐρώμενος, Κράτης μέν, ὡς προείρηται, Πολέμωνος, Ἀρκεσίλαος δὲ Κράντορος.

IV. 23. Τελευτῶν δὲ ὁ Κράτης, καθά φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν τρίτῳ τῶν χρονικῶν, ἀπέλιπε βιβλία, τὰ μὲν φιλοσοφούμενα, τὰ δὲ περὶ κωμῳδίας, τὰ δὲ λόγους δημηγορικοὺς καὶ πρεσβευτικούς.

V. Ἀλλὰ καὶ μαθητὰς ἐλλογίμους· ὧν Ἀρκεσίλαον, περὶ οὗ λέξομεν, (διήκουσε γὰρ καὶ τούτου·) καὶ Βίωνα τὸν Βορυσθενίτην, ὕστερον δὲ Θεοδώρειον ἀπὸ τῆς αἱρέσεως ἐπικαλούμενον· περὶ οὗ καὶ αὐτοῦ λέξομεν ἐχομένως Ἀρκεσιλάου.

VI. Γεγόνασι δὲ Κράτητες δέκα. Πρῶτος, ὁ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας ποιητής· δεύτερος, ῥήτωρ Τραλλιανὸς, Ἰσοκρότειος· τρίτος, ταφρωρύχος, Ἀλεξάνδρῳ συνών· τέταρτος, ὁ κύων, περὶ οὗ λέξομεν· πέμπτος, φιλόσοφος Περιπατητικός· ἕκτος, Ἀκαδημαϊκὸς, ὁ προειρημένος· ἕβδομος, Μαλώτης, γραμματικός· ὄγδοος, γεωμετρικὰ γεγραφώς· ἔννατος, ἐπιγραμμάτων ποιητής· δέκατος, Ταρσεὺς, φιλόσοφος Ἀκαδημαϊκός.

CAPUT V.

CRANTOR.

I. 24. Κράντωρ, Σολεύς, θαυμαζόμενος ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι, ἀπῆρεν εἰς Ἀθήνας, καὶ Ξενοκράτους διήκουσε, Πολέμωνι συσχολάζων.

II. Καὶ κατέλιπεν ὑπομνήματα εἰς μυριάδας στίχων τρεῖς· ὧν τινά τινες Ἀρκεσιλάῳ προσάπτουσι.

III. Φασὶ δὲ αὐτὸν ἐρωτηθέντα, τίνι θηραθείη ὑπὸ Πολέμωνος, εἰπεῖν, τῷ μήτε ὀξύτερον μήτε βαρύτερον ἀκοῦσαι φθεγγομένου.

IV. Οὗτος νοσήσας εἰς τὸ Ἀσκληπιεῖον ἀνεχώρησε, κἀκεῖ περιεπάτει. Οἱ δὲ, πανταχόθεν προσήεσαν αὐτῷ, νομίζοντες οὐ διὰ νόσον, ἀλλὰ βούλεσθαι αὐτόθι σχολὴν συστήσασθαι.

V. Ἦν ἦν καὶ Ἀρκεσίλαος, θέλων ὑπ' αὐτοῦ συσταθῆναι Πολέμωνι, καίπερ ἐρῶντος, ὡς ἐν τῷ περὶ Ἀρκεσιλάου λέξομεν. 25. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ὑγιάναντα διακούειν Πολέμωνος· ἐφ' ᾧ καὶ μάλιστα θαυμασθῆναι. Λέγεται δὲ καὶ τὴν οὐσίαν καταλιπεῖν Ἀρκεσιλάῳ, ταλάντων οὖσαν δυοκαίδεκα. Καὶ ἐρωτηθέντα πρὸς αὐτοῦ, ποῦ βούλεται ταφῆναι; εἰπεῖν,

Ἐν γῆς φίλοις μυχοῖσι κρυφθῆναι καλόν.

VI. Λέγεται δὲ καὶ ποιήματα γράψαι, καὶ ἐν τῇ πατρίδι ἐπὶ τῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἱερῷ σφαγισάμενος αὐτὰ θεῖναι. Καί φησι Θεαίτητος ὁ ποιητὴς οὕτωσὶ περὶ αὐτοῦ,

Ἤνδανεν ἀνθρώποις, ὁ δ' ἐπίπλεον ἤνδανε Μούσαις
Κράντωρ, καὶ γήρως ἦλυθεν οὔτι πρόσω.

Γῆ, σὺ δὲ τεθνειῶτα τὸν ἱερὸν ἄνδρ᾽ ὑποδέξῃ.
Ἡ ῥ᾽ ὄγε καὶ ζώει κεῖθι ἐνεὐθυμίῃ.

26. *Ἐθαύμαζε δὲ ὁ Κράντωρ πάντων δὴ μᾶλλον Ὁμηρον καὶ Εὐριπίδην, λέγων ἐργῶδες ἐν τῷ κυρίῳ τραγικῶς ἅμα καὶ συμπαθῶς γράψαι. Καὶ προσφέρετο τὸν στίχον τὸν ἐκ τοῦ Βελλεροφόντου,*

Οἵ μοι. Τί δ᾽ οἵ μοι; θνητά τοι πεπόνθαμεν.

Λέγεται δὲ καὶ Ἀνταγόραν τὸν ποιητὴν ὡς Κράντορος εἰς ἔρωτα πεποιημένα φέρεσθαι ταυτί,

Ἐν δοιῇ μοι θυμός, ὅ τοι γένος ἀμφιβόητον,
Ἤ σε θεῶν τὸν πρῶτον ἀειγενέων, Ἔρος, εἴπω,
Τῶν ὅσσους ἔρεβός τε πάλαι βασίλειά τε παῖδας
Γείνατο νὺξ, πελάγεσσιν ὑπ᾽ εὐρέος Ὠκεανοῖο·

27. *Ἤ σέ γε Κύπριδος υἷα περίφρονος, ἠὲ σε γαίης,*
Ἤ ἀνέμων· τοῖος σὺ κακὰ φρονέων ἀλάλησαι
Ἀνθρώπων, ἠδ᾽ ἐσθλά· τὸ καὶ σέο σῶμα διφυόν.

Ἦν δὲ καὶ δεινὸς ὀνοματοποιῆσαι. Τραγῳδὸν γοῦν ἀπελέκυτον εἶπεν ἔχειν φωνὴν, καὶ φλοιοῦ μεστήν. Καί τινος ποιητοῦ σκίφης μεστοὺς εἶναι τοὺς στίχους· καὶ τὰς Θεοφράστου θέσεις ὀστρέῳ γεγράφθαι. Θαυμάζεται δὲ αὐτοῦ μάλιστα βιβλίον τὸ περὶ πένθους.

VII. *Καὶ κατέστρεψε πρὸ Πολέμωνος καὶ Κράτητος, ὑδρωπικῇ διαθέσει νοσήσας. Καὶ ἔστιν εἰς αὐτὸν ἡμῶν,*

Ἐπέκλυσε καί σε, Κράντωρ, ἡ νόσων κακίστη,
Χ᾽ οὕτω κατῆλθες εἰς μέλαιναν Πλουτέως ἄβυσσον.
Καὶ σὺ μὲν ἐκεῖθι νῦν χαίρεις, λόγων δὲ σῶν
Χήρη ἔστηκεν Ἀκαδημία, καὶ Σόλοι, πατρὶς σεῦ.

CAPUT VI.

ARCESILAUS.

I. 28. Ἀρκεσίλαος, Σεύθου, ἢ Σκύθου, ὡς Ἀπολλόδωρος ἐν τρίτῳ χρονικῶν, Πιταναῖος τῆς Αἰολίδος.

II. Οὗτός ἐστιν ὁ τῆς μέσης Ἀκαδημίας κατάρξας πρῶτος, ἐπισχὼν τὰς ἀποφάσεις διὰ τὰς ἐναντιότητας τῶν λόγων. Πρῶτος δὲ καὶ ἐς ἑκάτερον ἐπεχείρησε, καὶ πρῶτος τὸν λόγον ἐκίνησε τὸν ὑπὸ Πλάτωνος παραδεδομένον· καὶ ἐποίησε δι' ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως ἐριστικώτερον.

III. Παρέβαλε δὲ Κράντορι τοῦτον τὸν τρόπον. Τέταρτος ἀδελφὸς ἦν, ὧν εἶχε, δύο μὲν ὁμοπατρίους, δύο δὲ ὁμομητρίους. Καὶ τῶν μὲν ὁμομητρίων πρεσβύτερον Πυλάδην, τῶν δὲ ὁμοπατρίων Μοιρέαν, ὃς ἦν αὐτῷ ἐπίτροπος. 29. Ἤκουσε δὲ καὶ ἀρχὰς μὲν Αὐτολύκου τοῦ μαθηματικοῦ, πολίτου τυγχάνοντος, πρὶν ἀπαίρειν εἰς Ἀθήνας, μεθ' οὗ καὶ εἰς Σάρδεις ἀπεδήμησεν· ἔπειτα Ξάνθου τοῦ Ἀθηναίου μουσικοῦ. Μεθ' ὃν Θεοφράστου διήκουσεν. Ἔπειτα μετῆλθεν εἰς Ἀκαδημίαν πρὸς Κράντορα. Μοιρέας μὲν γάρ, ὁ προειρημένος ἀδελφός, ἦγεν αὐτὸν ἐπὶ ῥητορικήν· ὁ δὲ φιλοσοφίας ἥρα. Καὶ αὐτοῦ Κράντωρ, ἐρωτικῶς διατεθείς, ἐπύθετο, τὰ ἐξ Ἀνδρομέδης Εὐριπίδου προσενεγκάμενος·

Ὦ παρθέν', εἰ σώσαιμί σ', εἴσῃ μοι χάριν;
καὶ ὃς τὰ ἑχύμενα,
Ἄγου με, ὦ ξένε, εἴτε δμῶσ' ἐθέλεις, εἴτ' ἄλοχον.

Ἐκ τούτου συνήστην ἀλλήλοιν. 30. Ἵνα καὶ τὸν Θεόφραστον κνιζόμενόν φασιν εἰπεῖν, ὡς εὐφυὴς καὶ

εὐεπιχείρητος ἀπελήλυθὼς τῆς διατριβῆς εἴη νεανίσκος.

IV. Καὶ γὰρ ἐν τοῖς λόγοις ἐμβριθέστατος καὶ φιλογράμματος ἱκανῶς γενόμενος, ἤπτετο καὶ ποιητικῆς. Καὶ αὐτοῦ φέρεται ἐπιγράμματα εἰς Ἄτταλον οὕτως ἔχοντα,

Πέργαμος οὐχ ὅπλοις κλεινὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἵπποις,
Πολλάκις αὐδᾶται Πίσσαν ἀνὰ ζαθέην.
Εἰ δὲ τὸν ἐκ Διόθεν θεμιτὸν θνατῶν νόον εἰπεῖν,
Ἔσσεται εἰσαῦθις πολλὸν ἀοιδοτέρη.

Ἀλλὰ καὶ εἰς Μηνόδωρον, τὸν Εὐδάμου, ἑνὸς τῶν συσχολαστῶν, ἐρώμενον,

31. Τηλοῦ μὲν Φρυγίη, τηλοῦ δ' ἱερὴ Θυάτειρα,
Ὦ Μηνόδωρε, σὴ πατρὶς Καδανάδη.
Ἀλλὰ γὰρ εἰς Ἀχέροντα τὸν οὐ φατὸν, ἴσα κέλευθα,
Ὡς δεινὸς ἀνδρῶν πάντοθεν μετρεύμενα.
Σῆμα δέ τοι τόδ' ἔρεξεν ἀριφραδὲς Εὔδαμος, ᾧ οὐ
Πολλῶν πενεστίων ἦσθα προσφιλέστερος.

Ἀπεδέχετο δὲ πάντων μᾶλλον Ὁμηρον, οὗ καὶ εἰς ὕπνον ἰὼν πάντως τὶ ἀνεγίνωσκεν. Ἀλλὰ καὶ ὀρθρου λίγων ἐπὶ τὸν ἐρώμενον ἀπιέναι, ὁπότ' ἂν βούλοιτο ἀναγνῶναι. Τόν τε Πίνδαρον ἔφασκε δεινὸν εἶναι φωνῆς ἐμπλῆσαι, καὶ ὀνομάτων καὶ ῥημάτων εὐπορίαν παρασχεῖν. Ἴωνα δὲ καὶ ἐχαρακτήριζε νέος ὤν.

V. 32. Διήκουσε δὲ καὶ Ἱππονίκου τοῦ γεωμέτρου. Ὃν καὶ ἔσκωψε, τὰ μὲν ὅλλα νωθρὸν ὄντα καὶ χασμώδη, ἐν δὲ τῇ τέχνῃ τεθεωρημένον, εἰπὼν τὴν

γεωμετρίαν αὐτοῦ χάσκοντος εἰς τὸ στόμα ἐμπτῆναι. Τοῦτον καὶ παρακόψαντα ἀναλαβὼν οἴκοι, ἐς τοσοῦτον ἐθεράπευσεν, ἐς ὅσον ἀποκαταστῆσαι.

VI. Κράτητος δὲ ἐκλιπόντος κατέσχε τὴν σχολήν, ἐκχωρήσαντος αὐτῷ Σωκρατίδου τινός.

VII. Διὰ δὲ τὸ περὶ πάντων ἐπέχειν, οὐδὲ βιβλίον, φασί τινες, συνέγραψεν. Οἱ δέ, ὅτι ἐφωράθη τινὰ κατορθῶν, ἃ φασιν οἱ μὲν ἐκδοῦναι, οἱ δὲ, κατακαῦσαι.

VIII. Ἐῴκει δὴ θαυμάζειν καὶ τὸν Πλάτωνα, καὶ τὰ βιβλία ἐκέκτητο αὐτοῦ. 33. Ἀλλὰ καὶ τὸν Πύῤῥωνα, κατά τινας, ἐζηλώκει.

IX. Καὶ τῆς διαλεκτικῆς εἶχετο, καὶ τῶν Ἐρετρικῶν ἥπτετο λόγων. Ὅθεν καὶ ἐλέγετο ἐπ' αὐτοῦ ὑπ' Ἀρίστωνος,

Πρόσθε Πλάτων, ὄπισθε δὲ Πύῤῥων, μέσσος Διόδωρος.

Καὶ ὁ Τίμων ἐπ' αὐτοῦ φησιν οὕτως,

Τῇ γὰρ ἔχων Μενέδημος ὑπὸ στέρνοισι μόλυβδον
Θήσεται, ἢ Πύῤῥωνα τὸ πᾶν κρέας, ἢ Διόδωρον.

Καὶ διαλιπὼν αὐτὸν πριεῖ λέγοντα,

Νήξομαι εἰς Πύῤῥωνα, καὶ εἰς σκολιὸν Διόδωρον.

X. Ἦν δὲ ἀξιωματικώτατος καὶ συνηγμένος, καὶ ἐν τῇ λαλιᾷ διαστατικὸς τῶν ὀνομάτων.

XI. Ἐπισκώπτης θ' ἱκανῶς καὶ παῤῥησιαστής. 34. Διὸ καὶ πάλιν ὁ Τίμων οὕτωσὶ περὶ αὐτοῦ,

Καὶ νέον οὐ λήσῃς ἐπιπλήξεσιν ἐγκαταμιγνύς.

Ὅθεν καὶ πρὸς τὸν θρασύτερον διαλεγόμενον νεανίσκον, Οὐ λήψεταί τις, ἔφη, τοῦτον ἀστραγάλῳ; Πρὸς δὲ τὸν αἰτίαν ἔχοντα περαίνεσθαι, ὡς ἀνήνεγκεν αὐ-

τῷ, ὅτι οὐ δοκεῖ ἕτερον ἑτέρου μεῖζον εἶναι, ἠρώτησεν, εἰ οὐδὲ τὸ δεκαδάκτυλον τοῦ ἑξαδακτύλου; Ἥμονος δέ τινος Χίου ἀειδοῦς ὄντος, καὶ ὑπολαμβάνοντος εἶναι καλοῦ, καὶ ἐν χλανίσιν ἀεὶ ἀναστρεφομένου, εἰπόντος, ἢ οὐ δοκεῖ αὐτῷ σοφὸς ἐρασθήσεσθαι; ἔφη, Πότερον ἐὰν οὐδὲ οὕτω καλὸς ᾖ τις ὥσπερ σύ; οὐδὲ ἂν οὕτω καλὰ ἱμάτια ἔχῃ; Ἐπεὶ δὲ καὶ παρακίναιδος ὤν, ὡς εἰς βαρὺν τὸν Ἀρκεσίλαον ἔφη,

35. Ἔξεστ' ἐρωτᾶν, πότνι', ἢ σιγὴν ἔχειν;

ἔφη ὑπολαβών,

Γύναι,

Τί μοι τραχεῖα καὶ οὐκ εἰθισμένως λαλεῖς,
Στωμύλου δὲ ἀγεννοῖς πράγματα αὐτῷ παρέχοντος, ἔφη,

Ἀκόλασθ' ὁμιλεῖν γίνεται δούλων τέκνα.

Λάλου δὲ πολλὰ φλυαροῦντος, οὐδὲ τίθης αὐτὸν χαλεπῆς τετυχηκέναι ἔφη. Τισὶ δὲ οὐδὲ ἀπεκρίνετο. Πρὸς δὲ τὸν δανειστικὸν καὶ φιλόλογον, εἰπόντα τὶ ἀγνοεῖν, ἔφη,

Λήθουσι γάρ τοι καὶ ἀνέμων διέξοδοι
Θήλειαν ὄρνιν, πλὴν ὅταν τόκος παρῇ.

Ἔστι δὲ ταῦτα ἐκ τοῦ Οἰνομάου τοῦ Σοφοκλέους. 36. Πρὸς Ἀλεξῖνον τινὰ διαλεκτικὸν, μὴ δυνάμενον κατ' ἀξίαν τῶν Ἀλεξίνου τὶ διηγήσασθαι, τὸ Φιλοξένῳ πρὸς τοὺς πλινθιακοὺς πραχθὲν εἶπεν· ἐκεῖνος γὰρ τὰ αὐτοῦ κακῶς ᾄδοντας τούτους καταλαβὼν, αὐτὸς τὰς πλίνθους αὐτῶν συνεπάτησεν, εἰπών, Ὡς ὑμεῖς τὰ ἐμὰ διαφθείρετε, κἀγὼ τὰ ὑμέτερα.

XII. Ἤχθετο οὖν δὴ τοῖς μὴ καθ' ὥραν τὰ μαθήματα ἀνειληφόσι. Φυσικῶς δέ πως ἐν τῷ διαλέ-

γεσθαι ἐχρῆτο τῷ, Φημὶ ἐγώ· καὶ, Οὐ συγκαταθήσεται τούτοις ὁ δεῖνα, εἰπὼν τοὔνομα. Ὃ καὶ πολλοὶ τῶν μαθητῶν ἐζήλουν, καὶ τὴν ῥητορείαν, καὶ πᾶν τὸ σχῆμα. 37. Ἦν δὲ καὶ εὐρεσιλογώτατος ἅπαντῆσαι εὐστόχως, καὶ ἐπὶ τὸ προκείμενον ἀνενεγκεῖν τὴν περίοδον τῶν λόγων, καὶ ἅπαντι συναρμόσασθαι καιρῷ. Πιστικός τε ὑπὲρ πάνθ' ὁντινοῦν. Παρὸ καὶ πλείους πρὸς αὐτὸν ἀπήντων εἰς τὴν σχολὴν, καίπερ ὑπ' ὀξύτητος αὐτοῦ ἐπιπληττόμενοι. Ἀλλ' ἔφερον ἡδέως. Καὶ γὰρ ἦν ἀγαθὸς σφόδρα, καὶ ἐλπίδων ὑποπιμπλὰς τοὺς ἀκούοντας. Ἔν τε τῷ βίῳ κοινωνικώτατος ἐγένετο. Καὶ εὐεργετῆσαι πρόχειρος ἦν, καὶ λαθεῖν τὴν χάριν ἀτυφώτατος. Εἰσελθὼν οὖν ποτε πρὸς Κτησίβιον νοσοῦντα, καὶ ἰδὼν ἀπορίᾳ θλιβόμενον, κρύφα βαλάντιον ὑπέθηκε τῷ προσκεφαλαίῳ· καὶ ὃς εὑρὼν, Ἀρκεσιλάου, φησὶ, τὸ παίγνιον. Ἀλλὰ καὶ ἄλλοτε χιλίας ἀπέστειλεν. 38. Ἀρχίαν δὲ τὸν Ἀρκάδα Εὐμενεῖ συστήσας, πολλῆς ἐποίησε τυχεῖν τῆς ἀξίας.

XIII. Ἐλευθέριός τε ὢν καὶ ἀφιλαργυρώτατος, εἰς τὰς ἀργυρικὰς δείξεις ἀπήντα πρῶτος καὶ ἐπὶ τὴν Ἀρχικράτους καὶ Καλλικράτους, τὰς χρυσιαίας παντὸς ἔσπευδε μᾶλλον. Συχνοῖς τε ἐπήρκει καὶ συνηράνιζε. Καί ποτε τινὸς ἀργυρώματα λαβόντος εἰς ὑποδοχὴν φίλων, καὶ ἀποσιεροῦντος, οὐκ ἀπῄτησεν, οὐδὲ προσεποιήθη. Οἱ δέ φασιν ἐπίτηδες χρῆσαι, καὶ ἀποδιδόντος, ἐπεὶ πένης ἦν, χαρίσασθαι. Ἦν μὲν οὖν αὐτῷ καὶ ἐν Πιτάνῃ περιουσία, ἀφ' ἧς ἀπέστειλεν αὐτῷ Πυλάδης ὁ ἀδελφός.

XIV. Ἀλλὰ καὶ ἐχορήγει αὐτῷ πολλὰ Εὐμενὴς ὁ

τοῦ Φιλεταίρου. Διὸ καὶ τούτῳ μόνῳ τῶν ἄλλων βασιλέων προσεφώνει. 39. Πολλῶν δὲ καὶ τὸν Ἀντίγονον θεραπευόντων, καὶ ὅτε ἤχοι ἀπαντῶντων, αὐτὸς ἡσύχαζε, μὴ βουλόμενος προεμπίπτειν εἰς γνῶσιν. Φίλος τε ἦν μάλιστα Ἱεροκλεῖ τῷ τὴν Μουνυχίαν ἔχοντι καὶ τὸν Πειραιᾶ· ἔν τε ταῖς ἑορταῖς κατῄει πρὸς αὐτὸν ἑκάστοτε. Καὶ δὴ καὶ πολλὰ ἐκείνου συμπείθοντος ὥστε ἀσπάσασθαι τὸν Ἀντίγονον, οὐκ ἐπείσθη, ἀλλὰ ἕως πυλῶν ἐλθὼν ἀνέστρεψε. Μετά τε τὴν Ἀντιγόνου ναυμαχίαν πολλῶν προσιόντων, καὶ ἐπιστόλια παρακλητικὰ γραφόντων, αὐτὸς ἐσιώπησεν. Ἀλλ' οὖν ὅμως ὑπὲρ τῆς πατρίδος εἰς Δημητριάδα ἐπρέσβευσε πρὸς Ἀντίγονον, καὶ οὐκ ἐπέτυχε.

XV. Τὸ πᾶν δὴ διέτριβεν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, τὸν πολιτισμὸν ἐκτοπίζων. 40. Καί ποτε καὶ δὴ καὶ Ἀθήνῃσιν ἐν τῷ Πειραιεῖ πρὸς τὰς θέσεις λίγων ἐχρόνισεν, οἰκείως ἔχων πρὸς Ἱεροκλέα. Ἔφ' ᾧ καὶ πρός τινων διεβάλλετο.

XVI. Πολυτελὴς δὲ ἄγαν ὤν (καὶ τί γὰρ ἄλλο ἢ ἕτερος Ἀρίστιππος;) ἐπὶ τὰ δεῖπνα πρὸς τοὺς ὁμοιοτρόπους μὲν, πλὴν ἀλλ' ἀπήντα. Καὶ Θεοδότῃ τε καὶ Φιλαίτῃ Ἡλιαίαις ἑταίραις συνῴκει φανερῶς. Καὶ πρὸς τοὺς διασύροντας προσεφέρετο τὰς Ἀριστίππου χρείας. Φιλομειράκιός τε ἦν καὶ καταφερής. Ὅθεν οἱ περὶ Ἀρίστωνα τὸν Χῖον Στωϊκοὶ ἐπεκάλουν αὐτὸν φθορέα τῶν νέων, καὶ παιδολόγον καὶ θρασὺν ἀποκαλοῦντες. 41. Καὶ γὰρ καὶ Δημητρίου τοῦ πλεύσαντος εἰς Κυρήνην, ἐπὶ πλέον ἐρασθῆναι λέγεται, καὶ Λεωχάρους τοῦ Μυρλεανοῦ. Ἔφ' ᾧ καὶ πρὸς

τοὺς κωμάσαντας εἰπεῖν, αὐτὸς μὲν θέλειν ἀνοῖξαι, ἐκεῖνον δὲ διακωλύειν.

XVII. Τούτου δὲ ἤρων καὶ Δημοχάρης ὁ Λάχητος, καὶ Πυθοκλῆς ὁ τοῦ Βουγέλου· οὓς καταλαβὼν, ὑπ' ἀνεξικακίας παραχωρεῖν ἔφη. Διὰ ταῦτα δὴ οὖν ἔδακνόν τε αὐτὸν οἱ προειρημένοι καὶ ἐπέσκωπτον, ὡς φίλοχλον καὶ φιλόδοξον. Μάλιστα δὲ ἐπετίθεντο αὐτῷ παρὰ Ἱερωνύμῳ τῷ περιπατητικῷ, ὁπότε συνάγοι τοὺς φίλους ἐς τὴν Ἀλκυονέως τοῦ Ἀντιγόνου υἱοῦ ἡμέραν, εἰς ἣν ἱκανὰ χρήματα ἀπέστειλεν ὁ Ἀντίγονος πρὸς ἀπόλαυσιν. 42. Ἔνθα καὶ παραιτούμενον ἑκάστοτε τὰς ἐπικυλικείους ἐξηγήσεις, καὶ πρὸς Ἀρίδηλον προτείνοντά τι θεώρημα, καὶ ἀξιοῦντα εἰς αὐτὸ λέγειν, εἶπεν, Ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο μάλιστα φιλοσοφίας ἴδιον, τὸ καιρὸν ἑκάστων ἐπίστασθαι. Εἰς δὲ τὸ διαβαλλόμενον αὐτῷ φίλοχλον καὶ Τίμων τά τε ἄλλα φησὶν, ἀτὰρ δὴ τοῦτον τὸν τρόπον·

Ὡς εἰπὼν, ὄχλοιο περίστασιν εἰσκατέδυνεν
Οἱ δέ μιν, ἠΰτε γλαῦκα πέρι σπιζοῖ, τερατοῦντο,
Ἠλίματον δεικνύντες, ὅθ' οὔνεκεν ὄχλῳ ἀρέσκεις·
Οὐ μέγα πρῆγμα τάλας τί πλατύνεαι, ἠλίθιος ὥς;

XVIII. Οὐ μὴν ἀλλ' οὕτως ἄτυφος ἦν, ὥστε τοῖς μαθηταῖς παρῄνει καὶ ἄλλων ἀκούειν. Καί τινος Χέου νεανίσκου μὴ εὐαριστουμένου τῇ διατριβῇ αὐτοῦ, ἀλλ' Ἱερωνύμου τοῦ προειρημένου, αὐτὸς ἀπαγαγὼν συνέστησε τῷ φιλοσόφῳ, παραινέσας εὐτακτεῖν. 43. Χάριεν δ' αὐτοῦ φέρεται κἀκεῖνο· πρὸς τὸν πυθόμενον, διὰ τί ἐκ μὲν τῶν ἄλλων μεταβαίνουσιν εἰς τὴν Ἐπικούρειον, ἐκ δὲ τῶν Ἐπικουρείων οὐδέποτε; ἔφη,

Ἐκ μὲν γὰρ ἀνδρῶν Γάλλοι γίνονται, ἐκ δὲ Γάλλων ἄνδρες οὐ γίνονται.

XIX. Λοιπὸν δὲ πρὸς τῷ τέλει γινόμενος ἅπαντα κατέλιπε Πυλάδῃ τῷ ἀδελφῷ τὰ αὑτοῦ· ἀνθ' ὧν ἐς Χῖον αὐτὸν προήγαγε, τὸν Μοιρέαν λανθάνων, κἀκεῖθεν εἰς Ἀθήνας ἀπήγαγε. Περιὼν δὲ οὔτε γύναιον ἐπηγάγετο, οὔτε ἐπαιδοποιήσατο. Τρεῖς τε διαθήκας ποιησάμενος, ἔθετο τὴν μὲν ἐν Ἐρετρίᾳ, παρὰ Ἀμφικριτον· τὴν δὲ Ἀθήνῃσι, παρά τινας τῶν φίλων· τὴν δὲ τρίτην ἀπέστειλεν εἰς οἶκον, πρὸς Θαυμασίαν, ἕνα τινὰ τῶν ἀναγκαίων, ἀξιώσας διατηρῆσαι· πρὸς ὃν καὶ γράφει ταυτί·

Ἀρκεσίλαος Θαυμασίᾳ χαίρειν.

44. Δέδωκα Διογένει διαθήκας ἐμαυτοῦ κομίσαι πρὸς σέ. Διὰ γὰρ τὸ πολλάκις ἀῤῥωστεῖν, καὶ τὸ σῶμα ἀσθενῶς ἔχειν, ἔδοξέ μοι διαθέσθαι, ἵν' εἴ τι γένοιτο ἀλλοῖον, μή τι σὲ ἠδικηκὼς ἀπίω, τὸν εἰς ἐμὲ ἐκτενῶς οὕτω πεφιλοτιμημένον. Ἀξιοπιστότατος δ' αἰεὶ τῶν ἐνθάδε σύ μοι τηρῶν αὐτὰς, διά τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς οἰκειότητα. Πειρῶ οὖν, μεμνημένος διότι σοι πίστιν τὴν ἀναγκαιοτάτην παρακατατίθεμαι, δίκαιος ἡμῖν εἶναι, ὅπως ὅσον ἐπὶ σοὶ τὰ κατ' ἐμὲ εὐσχημόνως ᾖ μοι διῳκημένα. Κεῖνται δὲ Ἀθήνῃσιν αὗται παρά τισι τῶν γνωρίμων, καὶ ἐν Ἐρετρίᾳ παρ' Ἀμφικρίτῳ.

XX. Ἐτελεύτησε δέ, ὥς φησιν Ἕρμιππος, ἄκρατον ἐμφορηθεὶς πολὺν, καὶ παρακόψας, ἤδη γεγονὼς ἔτος πέμπτον καὶ ἑβδομηκοστὸν, ἀποδεχθεὶς παρ' Ἀθηναίων ὡς οὐδείς. 45. Ἔστι καὶ εἰς τοῦτον ἡμῶν,

Ἀρκεσίλαε, τί μοι, τί τοσοῦτον ἄκρητον ἀφειδῶς

Ἔσπασας, ὥστε φρενῶν ἐκτὸς ὀλισθες ἐών;
Οἰκτείρω σ' οὐ τόσσον ἐπεὶ θάνες, ἀλλ' ὅτι Μούσας
Ἔτρισας, οὐ μετρίῃ χρησάμενος κύλικι.

XXI. Γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι τρεῖς Ἀρκεσίλαοι· ποιητὴς ἀρχαίας κωμῳδίας· ἄλλος ἐλεγείας· ἕτερος, ἀγαλματοποιός· εἰς ὃν καὶ Σιμωνίδης ἐποίησεν ἐπίγραμμα τουτί,

Ἀρτέμιδος τόδ' ἄγαλμα. Διηκόσιαι γὰρ ὁ μισθὸς
Δραχμαὶ ταὶ Πάριαι, τῶν ἐπίσημ' Ἄρατος.

Ἀσκητὸς δ' ἐποίησεν Ἀθηναίης παλάμῃσιν
Ἄξιος Ἀρκεσίλας υἱὸς Ἀριστοδίκου.

Ὁ δὲ προειρημένος φιλόσοφος, καθά φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς, ἤκμαζε περὶ τὴν εἰκοστὴν καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα.

CAPUT VII.

BION.

I. 46. Βίων τὸ μὲν γένος ἦν Βορυσθενίτης· ὧν τινων δὲ γονέων, καὶ ἀφ' οἵων πραγμάτων ἦξεν ἐπὶ φιλοσοφίαν, αὐτὸς Ἀντιγόνῳ διασαφεῖ. Ἑρμόλεω γὰρ αὐτὸν,

Τίς; πόθεν εἶς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆες;

αἰσθόμενος ὅτι προδιαβέβληται, φησὶ πρὸς αὐτόν· Ἐμοῦ ὁ πατὴρ μὲν ἦν ἀπελεύθερος, τῷ ἀγκῶνι ἀπομυσσόμενος, (διεθήλου δὲ τὰν ταριχέμπορον) γένος Βορυσθενίτης, ἔχων οὐ πρόσωπον, ἀλλὰ συγγραφὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου, τῆς τοῦ δεσπότου πικρίας σύμβολον· μήτηρ δέ, οἵαν ὃ τοιοῦτος ἂν γήμαι, ἀπ' οἰ-

κήματος. Ἔπειτα ὁ πατὴρ παρατελωνησάμενός τι, πανοίκιος ἐπράθη μεθ' ἡμῶν. Καί με ἀγοράζει τις ῥήτωρ νεώτερον ὄντα καὶ εὔχαριν· ὃς καὶ ἀποθνήσκων πατέλιπέ μοι πάντα. 47. Κἀγὼ καταπαύσας αὐτοῦ τὰ συγγράμματα καὶ πάντα συγξύσας, Ἀθήναζε ἦλθον καὶ ἐφιλουόφησα.

Ταύτης τοι γενεῆς τε καὶ αἵματος εὔχομαι εἶναι. Ταῦτά ἐστι κατ' ἐμέ. Ὥστε παυσάσθωσαν Περσαῖός τε καὶ Φιλωνίδης ἱστοροῦντες αὐτά· σκόπει δέ τε ἐξ ἐμαυτοῦ.

II. Καὶ ἦν ὡς ἀληθῶς ὁ Βίων τὰ μὲν ἄλλα πολύτροπος καὶ σοφιστὴς ποικίλος, καὶ πλείστας ἀφορμὰς δεδωκὼς τοῖς βουλομένοις καθιππάζεσθαι φιλοσοφίας. Ἔν τισι δὲ καὶ πότιμος, καὶ ἀπολαῦσαι τύφου δυνάμενος.

III. Πλεῖστά τε καταλέλοιπεν ὑπομνήματα, ἀλλὰ καὶ ἀποφθέγματα χρειώδη πραγματείαν ἔχοντα. Οἷον, ἀνειδιζόμενος ἐπὶ τῷ μὴ θηράσαι μειράκιον, Οὐκ εἰόν τε, εἰπεῖν, ἁπαλὸν τυρὸν ἀγκίστρῳ ἐπισπᾶσθαι. 48. Ἐρωτηθείς ποτε, τίς μᾶλλον ἀγωνιᾷ, ἔφη, Ὁ τὰ μέγιστα βουλόμενος εὐημερεῖν. Ἐρωτηθείς, εἰ γήμαι (ἀναφέρεται γὰρ καὶ τοῦτο εἰς αὐτὸν) ἔφη, Ἐὰν μὲν γήμῃς αἰσχράν, ἕξεις ποινήν· ἂν δὲ καλήν, ἕξεις κοινήν. Τὸ γῆρας ἔλεγεν ὅρμον εἶναι τῶν κακῶν· εἰς αὐτὸ γοῦν πάντα καταφεύγειν. Τὴν δόξαν, ἐτῶν μητέρα εἶναι. Τὰ κάλλος, ἀλλότριον ἀγαθόν. Τὸν πλοῦτον, νεῦρα πραγμάτων. Πρὸς τὸν τὰ χωρία κατεδηδοκότα, Τὸν μὲν Ἀμφιάραον, ἔφη, ἡ γῆ κατέπιε, σὺ δὲ τὴν γῆν. Μέγα κακὸν, τὸ μὴ δύνασθαι φέρειν κακόν. Κατεγίνωσκε δὲ καὶ τῶν τοὺς

ἀνθρώπους κατακαόντων μὲν ὡς ἀναισθήτους, παρακαόντων δὲ ὡς αἰσθανομένους. 49. Ἔλεγε δὲ συνεχὲς, ὅτι αἱρετώτερόν ἐστι τὴν ὥραν ἄλλῳ χαρίζεσθαι, ἢ ἀλλοτρίας ἀποδρέπεσθαι. Καὶ γὰρ εἰς σῶμα βλάπτεσθαι καὶ εἰς ψυχήν. Διέβαλε δὲ καὶ τὸν Σωκράτην, λέγων, ὡς εἰ μὲν εἶχεν Ἀλκιβιάδου χρείαν, καὶ ἀπείχετο, μάταιος ἦν· εἰ δὲ μὴ εἶχεν, οὐδὲν ἐποίει παράδοξον. Εὔκολον ἔφασκε τὴν εἰς ᾅδου ὁδόν· καταμύοντας γοῦν ἀπιέναι. Τὸν Ἀλκιβιάδην μεμφόμενος ἔλεγεν, ὡς νέος μὲν ὤν, τοὺς ἄνδρας ἀπάγοι τῶν γυναικῶν· νεανίσκος δὲ γενόμενος, τὰς γυναῖκας τῶν ἀνδρῶν. Ἐν Ῥόδῳ τὰ ῥητορικὰ διασκούντων Ἀθηναίων, τὰ φιλοσοφούμενα ἐδίδασκε. Πρὸς οὖν τὸν αἰτιασάμενον ἔφη, Πυροὺς ἑκόμισα, καὶ κριθὰς πωλῶ; 50. Ἔλεγε τοὺς ἐν ᾅδου μᾶλλον ἂν κολάζεσθαι, εἰ ὁλοκλήροις καὶ μὴ τετρημένοις ἀγγείοις ὑδροφόρουν. Πρὸς τὸν ἀδολέσχην, λιπαροῦντα συλλαβέσθαι αὐτῷ, Τὸ ἱκανόν σοι ποιήσω, φησὶν, ἐὰν παρακλήτους πέμψῃς, καὶ αὐτὸς μὴ ἔλθῃς. Πλέων μετὰ πονηρῶν, λῃσταῖς περιέπεσε. Τῶν δὲ, Ἀπολώλαμεν, εἰπόντων, ἐὰν γνωσθῶμεν, Ἐγὼ δὲ, φησὶν, ἐὰν μὴ γνωσθῶμεν. Τὴν δὲ οἴησιν ἔλεγε προκοπῆς ἐγκοπήν. Πρὸς πλούσιον μικρολόγον, Οὐχ οὗτος, ἔφη, τὴν οὐσίαν κέκτηται, ἀλλ' ἡ οὐσία τοῦτον. Ἔλεγε τοὺς μικρολόγους, τῶν μὲν ὑπαρχόντων ὡς ἰδίων ἐπιμελεῖσθαι· ὡς δὲ ἐξ ἀλλοτρίων, μηδὲν ὠφελεῖσθαι. Τῇ μὲν ἀνδρείᾳ νέους ὄντας ἔφη χρῆσθαι, τῇ δὲ φρονήσει γηράσκοντας ἀκμάζειν. 51. Τοσοῦτον διαφέρειν τὴν φρόνησιν τῶν ἄλλων ἀρετῶν, ὅσον τὴν ὅρασιν τῶν ἄλλων αἰσθή-

σεων. Μὴ δεῖν ἔφασκεν ὀνειδίζειν τὸ γῆρας, εἰς ὃ, ἔφη, πάντες εὐχόμεθα ἐλθεῖν. Πρὸς τὸν βάσκανον ἐσκυθρωπακότα, Οὐκ οἶδα, ἔφη, πότερόν σοι κακὸν γέγονεν, ἢ ἄλλῳ ἀγαθόν. Τὴν δυσσέβειαν πονηρὸν ἔλεγεν εἶναι σύνοικον τῇ παῤῥησίᾳ·

Δουλοῖ γὰρ ἄνδρα, κἂν θρασύστομός τις ᾖ.

Τοὺς φίλους, ὁποῖοί ἂν ὦσι, συντηρεῖν· ἵνα μὴ δοκοίημεν πονηροῖς κεχρῆσθαι, ἢ χρηστοὺς παρητῆσθαι.

IV. Οὗτος τὴν ἀρχὴν μὲν παρῆτεῖτο τὰ Ἀκαδημαϊκά, καθ' ὃν χρόνον ἤκουε Κράτητος· εἶτ' ἀνείλετο τὴν Κυνικὴν ἀγωγήν, λαβὼν τρίβωνα καὶ πήραν. 52. Καὶ τί γὰρ ἄλλο μετεσκεύασεν αὐτὸν πρὸς ἀπάθειαν; Ἔπειτα ἐπὶ τὰ Θεοδώρεια μετῆλθε, διακούσας Θεοδώρου τοῦ ἀθέου, κατὰ πᾶν εἶδος λόγου σοφιστεύοντος. Μεθ' ὃν Θεοφράστου διήκουσε τοῦ περιπατητικοῦ.

V. Ἦν δὲ καὶ θεατρικὸς, καὶ πολὺς ἐν τῷ γελοίῳ διαφορῆσαι, φορτικοῖς ὀνόμασι κατὰ τῶν πραγμάτων χρώμενος. Διὰ δὴ οὖν τὸ παντὶ εἶδει λόγου κεκρᾶσθαι, φασὶ λέγειν ἐπ' αὐτοῦ τὸν Ἐρατοσθένην, ὡς πρῶτος Βίων τὴν φιλοσοφίαν ἀνθινὰ ἐνέδυσεν.

VI. Εὐφυὴς γὰρ ἦν καὶ παρῳδῆσαι· οἷά ἐστιν αὐτοῦ καὶ ταῦτα,

Ὦ πέπον Ἀρχύτα, ψαλληγενὲς, ὀλβιότυφε,
Τῆς ὑπάτης ἔριδος πάντων ἐμπειρότατ' ἀνδρῶν.

VII. 53. Καὶ ὅλως καὶ μουσικὴν καὶ γεωμετρίαν διέπαιζεν.

VIII. Ἦν δὲ πολυτελής. Καὶ διὰ τοῦτο πόλιν ἐκ πόλεως ἤμειβεν, ἐνίοτε καὶ φαντασίαν ἐπιτεχνώμενος. Ἐν γοῦν Ῥόδῳ τοὺς ναύτας ἔπεισε σχολαστικὰς

ἐσθῆτας ἀναλαβεῖν, καὶ ἀκολουθῆσαι αὐτῷ· σὺν οἷς εἰςβάλλων εἰς τὸ γυμνάσιον, περίβλεπτος ἦν.

IX. Κἰώθει τε νεανίσκων τινῶν υἱοθεσίας ποιεῖσθαι, καὶ εἰς τὸ ἀποχρῆσθαι αὐτοῖς ἕξ τε τὰς ἡδονὰς, καὶ ὥστε φυλάττεσθαι ὑπ' εὐνοίας αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ φίλαυτος ἦν ἰσχυρῶς, καὶ πολὺς ἐγκείμενος τῷ, Κοινὰ τὰ φίλων. Παρ' ὃ καὶ οὐδεὶς μαθητὴς αὐτοῦ ἐπιγράφεται, τοσούτων αὐτῷ σχολασάντων· καίτοι τινὰς εἰς ἀναισχυντίας προῆγεν. 54. Ὁ γοῦν Βητίων, εἷς τῶν συνήθων αὐτῷ, πρὸς Μενέδημόν ποτε λέγεται εἰπεῖν, Ἐγώ τοι, ὦ Μενέδημε, νύκτωρ συνδέομαι Βίωνι, καὶ οὐδὲν ἄτοπον δοκῷ γε πεπονθέναι. Πολλὰ δὲ καὶ ἀθεώτερον προσιφέρετο τοῖς ὁμιλοῦσι, τοῦτο Θεοδώρειον ἀπολαύσας.

X. Καὶ ὕστερόν ποτε ἐμπεσὼν εἰς νόσον, ὡς ἔφασκον οἱ ἐν Χαλκίδι, (αὐτόθι γὰρ καὶ κατέστρεψε) περίαπτα λαβεῖν ἐπείσθη, καὶ μεταγινώσκειν ἐφ' οἷς ἐπλημμέλησεν ἐς τὸ θεῖον. Ἀπορίᾳ δὲ καὶ τῶν νοσοκομούντων δεινῶς διετίθετο, ἕως Ἀντίγονος αὐτῷ δύο θεράποντας ἀπέστειλε. Καὶ ἠκολούθει γε αὐτῷ ἐν φορείῳ, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ. Ἀλλὰ καὶ ὡς κατέστρεψε, καὶ ἡμεῖς αὐτὸν οὕτως ᾐτιασόμεθα·

55. Βίωνα τὸν Βορυσθενίτην, ὃν ἔφυσεν ἡ Σκυθὶς αἶα,
Λέγειν ἀκούομεν θεοὺς ὡς οὐδὲν εἰσιν ὄντως.
Κ' εἰ μὲν τὸ δόγμα τοῦτ' ἔχων ἔμιμνεν, ἦν ἂν εἰκὸς
Λέγειν, φρονεῖν ὅπως δοκεῖ· κακῶς μὲν, ἀλλ' ἔδοξε.

Νῦν δ' ἐς νόσον πεσὼν μακρὰν, καὶ μὴ θάνῃ δεδοικὼς,
Ὁ μὴ θεοὺς εἶναι λέγων, ὁ νηὸν οὐδὲ βλέψας,
56. Ὁ πολλὰ χλευάσας βροτοὺς, οἵπερ θεοῖς ἔθυον,
Οὐ μοῦνον ἐσχάρης ὕπερ, βωμῶν τε καὶ τραπέζης,
Κνίσσῃ, λίπει, θυήμασι, θεῶν ἔδαισε φῖνας,
Οὐδ' εἶπε μοῦνον, Ἥλιτον, σύγγνωτε τοῖς πρίν· ἀλλὰ
Καὶ γραῦ δῶκεν εὐμαρῶς τράχηλον εἰς ἐπῳδὴν,
Καὶ σκυτίσιν βραχίονας πεπεισμένος γ' ἴδησε·
57. Ῥᾳμνόν τε καὶ κλάδον δάφνης ὑπὲρ θύρην ἔθηκεν,
Ἅπαντα μᾶλλον, ἢ θανεῖν, ἕτοιμος ὢν ὑπουργεῖν.
Μωρὸς δ' ὃς ἤθελέν τινος μισθοῦ τὸ θεῖον εἶναι·
Ἴλις τῶν θεῶν ὄντων, ὅταν βίων θέλῃ νομίζειν.
Τοιγὰρ μάτην φρονῶν, ὅτ' ἦν ἅπας ὁ λέμβος ἀνθραξ,
Τὴν χεῖρα τείνας, ὦδέ πως, χαῦρ', εἶπε, χαῖρε, Πλουτεῦ.

XI. 58. *Γεγόνασι δὲ Βίωνες δέκα· πρῶτος, ὁ Φερεκύδει τῷ Συρίῳ συνακμάσας, οὗ φέρεται βιβλία δύο· ἔστι δὲ Προκοννήσιος. Δεύτερος, Συρακούσιος, τέχνας ῥητορικὰς γεγραφώς. Τρίτος, ὁ αὐτὸς οὗτος. Τέταρτος, Δημοκρίτειος, καὶ μαθηματικὸς Ἀβδηρίτης, Αἰθίδι γεγραφὼς καὶ Ἰάδι· οὗτος πρῶτος εἶπεν εἶναι τινὰς οἰκήσεις, ἔνθα γίνεσθαι ἓξ μηνῶν τὴν νύκτα καὶ ἓξ τὴν ἡμέραν. Πέμπτος, Σολεὺς, Αἰθιοπικὰ γεγραφώς. Ἕκτος, ῥητορικὸς, οὗ φέρεται ἐννέα βιβλία Μουσῶν ἐπιγραφόμενα. Ἕβδομος,*

μελικὸς ποιητής. Ὄγδοος, Μιλήσιος ἀνδριαντοποιός, οὗ μέμνηται καὶ Πολέμων. Ἔνατος, ποιητὴς τραγῳδίας τῶν Ταρσικῶν λεγομένων. Δέκατος, ἀγαλματοποιὸς, Κλαζομένιος, ἢ Χῖος· οὗ μέμνηται καὶ Ἱππώναξ.

CAPUT VIII.

LACYDES.

I. 59. Λακύδης Ἀλεξάνδρου, Κυρηναῖος· οὗτός ἐστιν ὁ τῆς νέας Ἀκαδημίας κατάρξας, Ἀρκεσίλαον διαδεξάμενος· ἀνὴρ σεμνότατος, καὶ οὐκ ὀλίγους ἐσχηκὼς ζηλωτάς.

II. Φιλόπονός τε ἐκ νέου, καὶ πένης μὲν, εὔχαρις δ' ἄλλως καὶ εὐόμιλος.

III. Τοῦτον φασὶ καὶ περὶ οἰκονομίαν γλυκύτατα ἐσχηκέναι. Ἐπειδὰν γάρ τι προέλοι τοῦ ταμείου, σφραγισάμενος πάλιν εἴσω τὸν δακτύλιον διὰ τῆς ὀπῆς ἐρρίπτει, ὡς μηδέποτε αὐτοῦ περιαιρεθείη, καί τι βασταχθείη τῶν ἀποκειμένων. Μαθόντα δὴ τοῦτο τὰ θεραπόντια ἀπεσφράγιζε, καὶ ὅσα ἐβούλετο ἐβάσταζεν· ἔπειτα τὸν δακτύλιον διὰ τῆς ὀπῆς ἐνίει εἰς τὴν στόαν· καὶ τοῦτο ποιοῦντα οὐδεπώποτε ἐφωράθη.

IV. 60. Ὁ γοῦν Λακύδης ἐσχόλαζεν ἐν Ἀκαδημίᾳ, ἐν τῷ κατασκευασθέντι κήπῳ ὑπὸ Ἀττάλου τοῦ βασιλέως· καὶ Λακύδειον ἀπ' αὐτοῦ προσηγορεύετο. Καὶ μόνος τῶν ἀπ' αἰῶνος ζῶν παρέδωκε τὴν σχολὴν Τηλεκλεῖ καὶ Εὐάνδρῳ, τοῖς Φωκεῦσι. Παρὰ δὲ

Εὐάνδρου διεδέξατο Ἡγησίνους Περγαμηνὸς, ἀφ' οὗ Καρνεάδης.

V. Χάριεν δ' εἰς τὸν Λακύδην ἀναφέρεται. Ἀττάλου γὰρ αὐτὸν μεταπεμπομένου φασὶν εἰπεῖν, τὰς εἰκόνας πόρρωθεν δεῖν θεωρεῖσθαι. Ὀψὲ δὲ αὐτῷ γεωμετροῦντι λέγει τὶς, Εἶτα νῦν καιρός; Εἶτα μηδὲ νῦν;

VI. 61. Ἐτελεύτησε δὲ σχολαρχεῖν ἀρξάμενος, τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς τετάρτης καὶ τριακοστῆς καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, τῆς σχολῆς ἀφηγησάμενος ἔξ πρὸς τοῖς εἴκοσιν ἔτη. Ἡ τελευτὴ δὲ αὐτῷ, παράλυσις ἐκ πολυποσίας. Καὶ αὐτῷ προσεπαίξαμεν ἡμεῖς οὕτωσί·

Καὶ σέο, Λακύδη, φάτιν ἔκλυον, ὡς ἄρα καὶ σὺ,
Βάκχον ἑλὼν, ἀΐδην ποσσὶν ἔσυρες ἄκροις.

Ἡ σαφὴς ἦν· Διόνυσος, ὅταν πολὺς ἐς δόμας ἔλθοι,
Λῦσε μέλη. Διὸ δὴ μήτε Λυαῖος ἔφυ;

CAPUT IX.

CARNEADES.

I. 62. Καρνεάδης, Ἐπικώμου ἢ Φιλοκωμου, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς, ὁ Κυρηναῖος.

II. Οὗτος τὰ τῶν Στωϊκῶν βιβλία ἀναγνοὺς, ἐπιμελῶς τὰ Χρυσίππου, ἐπιεικῶς αὐτοῖς ἀντέλεγε. Καὶ εὐημέρει τοσοῦτον, ὥστε ἐκεῖνο ἐπιλέγειν,

Εἰ μὴ γὰρ ἦν Χρύσιππος, οὐκ ἂν ἦν ἐγώ.

III. Φιλόπονος δὲ ἄγθρωπος γέγονεν, εἰ καί τις ἄλλος. Ἐν μὲν τοῖς φυσικοῖς ἥττον φερόμενος, ἐν δὲ τοῖς ἠθικοῖς μᾶλλον. Ὅθεν καὶ ἑκόμα καὶ ἔτρε-

φεν ὄνυχας, ἀσχολίᾳ τῇ περὶ τοὺς λόγους. Τοσοῦτον δὲ ἴσχυσεν ἐν φιλοσοφίᾳ, ὥστε καὶ τοὺς ῥήτορας ἀπολύσαντας ἐκ τῶν σχολῶν παρ' αὐτὸν ἰέναι, καὶ αὐτοῦ ἀκούειν.

IV. 63. Ἦν δὲ καὶ μεγαλοφωνότατος, ὥστε τὸν γυμνασίαρχον προσπέμψαι αὐτῷ μὴ οὕτω βοᾶν· τὸν δὲ εἰπεῖν, Καὶ δὸς μέτρον φωνῆς. Ὅθεν εὐστόχως ἐλόντα ἀμείψασθαι· φάναι γάρ, Μέτρον ἔχεις τοὺς ἀκούοντας.

V. Δεινῶς τε ἦν ἐπιπληκτικὸς, καὶ ἐν ταῖς ζητήσεσι δύσμαχος. Τά τε δεῖπνα λοιπὸν παρῃτεῖτο διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας.

VI. Οὗτός ποτε Μέντορος τοῦ Βιθυνοῦ μαθητοῦ ὄντος, καὶ παρ' αὐτὸν ἐλθόντος εἰς τὴν διατριβὴν, ὡς ἐπείρα αὐτοῦ τὴν παλλακὴν ὁ Μέντωρ, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, μεταξὺ λέγων παρῴδησεν εἰς αὐτὸν,

64. Πωλεῖταί τις δεῦρο γέρων, ἅλιος, νημερτής,
Μέντορι εἰδόμενος τὴν δέμας ἠδὲ καὶ αὐδήν·
Τοῦτον σχολῆς τῆςδ' ἐκκεκηρύχθαι λέγω.

Καὶ ὃς ἀναστὰς ἔφη,

Οἱ μὲν ἐκήρυσσον, τοὶ δ' ἠγείροντο μάλ' ὦκα.

VII. Δεινότερον δέ πως δοκεῖ περὶ τὴν τελευτὴν ἀνεστραφθαι, ὅτε συνεχὲς ἔλεγεν, Ἡ συστήσασα φύσις καὶ διαλύσει. Μαθών τε Ἀντίπατρον φάρμακον πιόντα ἀποθανεῖν, παρωρμήθη πρὸς τὸ εὐθαρσὲς τῆς ἀπαλλαγῆς, καί φησι, Δότε οὖν κἀμοί. Τῶν δὲ εἰπόντων, Τί; Οἰνόμελι, εἰπεῖν. Τελευτῶντος δ' αὐτοῦ φασιν ἔκλειψιν γενέσθαι σελήνης, συμπάθειαν, ὡς ἄν εἴποι τις, αἰνιττομένου τοῦ μεθ' ἥλιον καλλί-

στον τῶν ἄστρων. 65. Φησὶ δὲ Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς ἀπελθεῖν αὐτὸν ἐξ ἀνθρώπων ἔτει τετάρτῳ τῆς δευτέρας καὶ ἑξηκοστῆς καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, βιώσαντα ἔτη πέντε πρὸς τοῖς ὀγδοήκοντα.

VIII. Φέρονται δὲ αὐτοῦ ἐπιστολαὶ πρὸς Ἀριαράθην, τὸν Καππαδοκίας βασιλέα. Τὰ δὲ λοιπὰ αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ συνέγραψαν. Αὐτὸς δὲ κατέλιπε μηδέν. Ἔστι καὶ εἰς τοῦτον ἡμῶν τῷ λογαδικῷ καὶ Ἀρχεβουλείῳ μέτρῳ·

Τί με Καρνεάδην, τί με, Μοῦσα, θέλεις ἐλέγχειν;
Ἀμαθὴς ὃς οὔ τι κατοιδεν, ὅπως δαδοίκει
Τὸ θανεῖν· ὅτε καὶ φθισικὴν ποτ' ἔχων κακίστην
Νόσον, οὐκ ἔθελε λύσιν ἰσχέμεν· ἀλλ' ἀκούσας
Ὅτι φάρμακον Ἀντίπατρος πιὼν ἀπέβη,
66. Δότε τοίνυν, ἔφησε, τὶ κἀμοὶ πιεῖν· τί μέν τοι;
Δότ' οἰνόμελι. Σφόδρα τ' εἶχε πρόχειρα τουτί·
Φύσις ἡ συνέχουσά με καὶ διαλύσεται δή.
Καὶ ὁ μὲν οὐδὲν ἔλασσον ἔβη κατὰ γῆς, ἐνῆν δὲ
Τὰ πλέω κακὰ κἀρδ' ἔχοντα, μολεῖν ἐς ᾅδην.

IX. Λέγεται καὶ τὰς ὄψεις νυκτὸς ὑποχυθῆναι, καὶ ἀγνοεῖν· κελεῦσαί τε τὸν παῖδα λύχνον ἆραι. Εἰσκομίσαντος δὲ καὶ εἰπόντος, Κεκόμικα· Οὐκοῦν, εἰπεῖν, σὺ ἀναγίνωσκε.

X. Τούτου πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι γεγόνασι μαθηταὶ, ἐλλογιμώτατος δὲ Κλειτόμαχος· περὶ οὗ καὶ λεκτέον.

XI. Γέγονε μέντοι καὶ ἄλλος Καρνεάδης, ἐλεγείας ποιητὴς ψυχρός.

CAPUT X.

CLITOMACHUS.

I. 67. Κλειτόμαχος, Καρχηδόνιος. Οὗτος ἐκαλεῖτο μὲν Ἀσδρούβας, καὶ τῇ ἰδίᾳ φωνῇ κατὰ τὴν πατρίδα ἐφιλοσόφει.

II. Ἐλθὼν δ' εἰς Ἀθήνας ἤδη τετταράκοντα ἔτη γεγονὼς, ἤκουσε Καρνεάδου. Κἀκεῖνος ἀποδεξάμενος αὐτοῦ τὸ φιλόπονον, γράμματά τε ἐποίησε μαθεῖν, καὶ συνήσκει τὸν ἄνδρα. Ὁ δὲ εἰς τοσοῦτον ἦλασεν ἐπιμελείας, ὥστε ὑπὲρ τὰ τετρακόσια βιβλία συνέγραψε. Καὶ διεδέξατο τὸν Καρνεάδην, καὶ τὰ αὐτοῦ μάλιστα διὰ τῶν συγγραμμάτων ἐφώτισεν.

III. Ἀνὴρ ἐν ταῖς τριτὶν αἱρέσεσι διατρίψας, ἔν τε τῇ Ἀκαδημαϊκῇ, καὶ Περιπατητικῇ, καὶ Στωϊκῇ.

Καθόλου δὲ τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς ὁ Τίμων οὕτω διασύρει,

Οὐδ' Ἀκαδημαϊκῶν πλατυρημοσύνης ἀναλίστου.

Ἡμεῖς δὲ, τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς τοὺς ἀπὸ Πλάτωνος διεληλυθότες, ἔλθωμεν ἐπὶ τοὺς ἀπὸ Πλάτωνος Περιπατητικοὺς, ὧν ἦρξεν Ἀριστοτέλης.

LIBER QUINTUS.

CAPUT I.

ARISTOTELES.

I. 1. Ἀριστοτέλης, Νικομάχου καὶ Φαιστιάδος, Σταγειρίτης. Ὁ δὲ Νικόμαχος ἦν ἀπὸ Νικομάχου τοῦ Μαχάονος, τοῦ Ἀσκληπιοῦ, καθά φησιν Ἕρμιππος ἐν τῷ περὶ Ἀριστοτέλους. Καὶ συνεβίω Ἀμύντᾳ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ, ἰατροῦ καὶ φίλου χρείᾳ.

II. Οὗτος γνησιώτατος τῶν Πλάτωνος μαθητῶν, τραυλὸς τὴν φωνήν, ὥς φησι Τιμόθεος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ Περὶ βίων. Ἀλλὰ καὶ ἰσχνοσκελής, φασὶν, ἦν, καὶ μικρόμματος· ἐσθῆτί τε ἐπισήμῳ χρώμενος, καὶ δακτυλίοις, καὶ κουρᾷ.

III. Ἔσχε δὲ καὶ υἱὸν Νικόμαχον ἐξ Ἑρπυλλίδος τῆς παλλακῆς, ὥς φησι Τιμόθεος.

IV. 2. Ἀπέστη δὲ Πλάτωνος ἔτι περιόντος· ὥστε φασὶν ἐκεῖνον εἰπεῖν, Ἀριστοτέλης ἡμᾶς ἀπελάκτισε, καθαπερεὶ τὰ πωλάρια γεννηθέντα τὴν μητέρα. Φησὶ δ' Ἕρμιππος ἐν τοῖς βίοις, ὅτι, πρεσβεύοντος αὐτοῦ πρὸς Φίλιππον ὑπὲρ Ἀθηναίων, σχολάρχης ἐγένετο τῆς ἐν Ἀκαδημίᾳ σχολῆς Ξενοκράτης· ἐλθόντα δὴ αὐτὸν καὶ θεασάμενον ὑπ' ἄλλῳ τὴν σχολὴν, ἐλέσθαι περίπατον τὸν ἐν Λυκείῳ. Καὶ μέχρι μὲν ἀλείμματος ἀνακάμπτοντα, τοῖς μαθηταῖς συμφιλοσοφεῖν·

ὅθεν Περιπατητικὸν προσαγορευθῆναι. Οἱ δ', ὅτι ἐκ νόσου περιπατοῦντι Ἀλεξάνδρῳ συμπαρὼν διελέγετο ἅττα. 3. Ἐπειδὴ δὲ πλείους ἐγίνοντο ἤδη, καὶ ἐκάθισεν, εἰπών,

Αἰσχρὸν σιωπᾶν, Ξενοκράτη δ' ἐᾶν λέγειν.

Καὶ πρὸς Θέσιν συνεγύμναζε τοὺς μαθητάς, ἅμα καὶ ῥητορικῶς ἐτασκῶν.

V. Ἔπειτα μέντοι ἀπῆρε πρὸς Ἑρμείαν τὸν εὐνοῦχον, Ἀταρνέως ὄντα τύραννον, ὃν οἱ μὲν φασι παιδικὰ γενέσθαι αὐτοῦ· οἱ δέ, καὶ κηδεῦσαι αὐτῷ, δόντα τὴν θυγατέρα ἢ ἀδελφιδῆν, ὡς φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς περὶ ὁμωνύμων ποιητῶν τε καὶ συγγραφέων· ὃς καὶ δοῦλον Κυβούλου φησὶ γενέσθαι τὸν Ἑρμείαν, γένει Βιθυνὸν ὄντα, καὶ τὸν δεσπότην ἀνελόντα. Ἀρίστιππος δ' ἐν τῷ πρώτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς, φησὶν ἐρασθῆναι τὸν Ἀριστοτέλην παλλακίδος τοῦ Ἑρμείου. 4. Τοῦ δὲ συγχωρήσαντος, ἔγημέ τε αὐτὴν, καὶ ἔθυεν ὑπερχαίρων τῷ γυναίῳ, ὡς Ἀθηναῖοι τῇ Ἐλευσινίδι Δήμητρι. Τῷ τε Ἑρμείᾳ Παιᾶνα ἔγραψεν, ὃς ἔνδον γέγραπται.

VI. Ἐντεῦθέν τε γενέσθαι ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ Φιλίππῳ, καὶ λαβεῖν μαθητὴν παρ' αὐτοῦ τὸν υἱὸν Ἀλέξανδρον, καὶ αἰτῆσαι ἀναστῆσαι αὐτοῦ τὴν πατρίδα κατασκαφεῖσαν ὑπὸ Φιλίππου, καὶ τυχεῖν. Οἷς καὶ νόμους θεῖναι. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ σχολῇ νομοθετεῖν, μιμούμενον Ξενοκράτην· ὥστε κατὰ δίκα ἡμέρας ἄρχοντα ποιεῖν. Ἐπειδὴ δὲ ἐδόκει ἐπιεικῶς αὐτῷ συγγεγενῆσθαι Ἀλεξάνδρῳ, ἀπῆρεν εἰς Ἀθήνας, συστήσας αὐτῷ τὸν συγγενῆ Καλλισθένη τὸν Ὀλύνθιον. 5. Ὃν καὶ παῤῥησιαστικώτερον λαλοῦντα τῷ

βασιλεῖ, καὶ μὴ πειθόμενον αὐτῷ, φασὶν, ἐπιπλήξαντα εἰπεῖν,

Ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι, οἷ' ἀγορεύεις.

Καὶ δὴ καὶ ἐγένετο. Δόξας γὰρ Ἑρμολάῳ συμμετεσχηκέναι τῆς εἰς Ἀλέξανδρον ἐπιβουλῆς, ἐν σιδηρᾷ περιήγετο γαλεάγρᾳ, φθειριῶν καὶ ἀκόμιστος· καὶ τέλος λέοντι παραβληθεὶς, οὕτω κατέστρεψεν.

VII. Ὁ δ' οὖν Ἀριστοτέλης ἐλθὼν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ τρία πρὸς τοῖς δέκα τῆς σχολῆς ἀφηγησάμενος ἔτη, ὑπεξῆλθεν εἰς Χαλκίδα, Εὐρυμέδοντος αὐτὸν τοῦ ἱεροφάντου δίκην ἀσεβείας γραψαμένου, ἢ Δημοφίλου, (ὡς φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ) ἐπειδήπερ τὸν ὕμνον ἐποίησεν εἰς τὸν προειρημένον Ἑρμείαν. 6. Ἀλλὰ καὶ ἐπίγραμμα ἐπὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀνδριάντος, τοιοῦτον·

Τόνδε ποτ' οὐχ ὁσίως, παραβὰς μακάρων θέμιν ἁγνὴν,
Ἔκτεινεν Περσῶν τοξοφόρων βασιλεύς.
Οὐ φανερῶς λόγχῃ φονίοις ἐν ἀγῶσι κρατήσας,
Ἀλλ' ἀνδρὸς πίστει χρησάμενος δολίου.

Ἐνταῦθα δὴ πιὼν ἀκόνιτον ἐτελεύτησεν, ὥς φησιν Εὔμηλος ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν ἱστοριῶν, βιοὺς ἔτη ἑβδομήκοντα. Ὁ δ' αὐτός φησιν αὐτὸν καὶ Πλάτωνι τριακοντούτην συστῆναι· διαπίπτων. Βεβίωκε γὰρ τρία μὲν πρὸς τοῖς ἑξήκοντα· Πλάτωνι δὲ ἑπταικαιδεκέτης συνέστη. Ὁ δὲ ὕμνος ἔχει τοῦτον τὸν τρόπον,

7. Ἀρετὰ πολύμοχθε γένει βροτείῳ,
Θήραμα κάλλιστον βίῳ,
Σᾶς πέρι, παρθένε, μορφᾶς

Καὶ θανεῖν ζηλωτὸς ἐν Ἑλλάδι πότμος,
Καὶ πόνους τλῆναι μαλεροὺς, ἀκάμαντας.
Τοῖον ἐπὶ φρένα βάλλεις καρπόν τ' ἀθάνατον,
Χρυσοῦ τε πρέσσω καὶ γονέων,
Μαλακαυχητοῖό θ' ὕπνου.
Σοῦ δ' ἕνεκ' ἐκ Διὸς Ἡρακλέης
Λήδας τε κοῦροι πόλλ' ἀνέτλασαν, ἔργοις
Σὰν ἀγορεύοντες δύναμιν.
Σοῖς τε πόθοις Ἀχιλεὺς
Αἴας τ' Αἴδαο δόμους ἦλθον.

8. *Σᾶς δ' ἕνεκα φιλίου μορφᾶς*
Καὶ Ἀταρνέως ἔντροφος
Ἀιλίου χήρωσεν αὐγᾶς.
Τοιγὰρ ἀοίδιμος ἔργοις·
Ἀθάνατοί τέ μιν αὐξήσουσι Μοῦσαι,
Μναμοσύνας θύγατρες,
Διὸς ξενίου σέβας αὔξουσαι,
Φιλίας τε γέρας βεβαίου.

Ἔστι δ' οὖν καὶ εἰς τοῦτον ἡμῶν, οὕτως ἔχον·

Εὐρυμέδων ποτ' ἔμελλεν Ἀριστοτέλην ἀσεβείας
Γράψασθαι, ληοῦς μύστιδος ὢν πρόπολος.
Ἀλλὰ πιὼν ἀκόνιτον, ὑπέφυγε. Τοῦτ' ἀκονιτὶ
Ἦν ἄρα νικῆσαι συκοφάσεις ἀδίκους.

9. Τοῦτον πρῶτον Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ λόγον φησὶ δικανικὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ συγγράψαι ἐπ' αὐτῇ ταύτῃ τῇ δίκῃ, καὶ λέγειν, ὡς Ἀθήνησιν Ὄχνῃ ἐπ' ὄχνῃ γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ. Φησὶ δ' Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς, γεννηθῆναι μὲν αὐτὸν τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ἑνάτης καὶ ἐνενηκοστῆς Ὀλυμπιάδος· παραβαλεῖν δὲ Πλάτωνι, καὶ διε-

τρίψαι παρὰ αὐτὸν εἰκοσιν ἔτη, ἑπτακαιδεκέτη συστάντα, καὶ εἰς τε Μιτυλήνην ἐλθεῖν ἐπὶ ἄρχοντος Εὐβούλου, τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς ὀγδόης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος. Πλάτωνος δὲ τελευτήσαντος τῷ πρώτῳ ἔτει ἐπὶ Θεοφίλου, πρὸς Ἑρμείαν ἀπᾶραι, καὶ μεῖναι ἔτη τρία. 10. Ἐπὶ Πυθοδότου δ' ἐλθεῖν πρὸς Φίλιππον, τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς ἑνάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, Ἀλεξάνδρου πεντεκαίδεκα ἔτη ἤδη γεγονότος. Εἰς δ' Ἀθήνας ἀφικέσθαι τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς ἑνδεκάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος. Καὶ ἐν Λυκείῳ σχολάσαι ἔτη τρία πρὸς τοῖς δέκα, εἶτα ἀπᾶραι εἰς Χαλκίδα τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς τετάρτης καὶ δεκάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, καὶ τελευτῆσαι ἐτῶν τριῶν που καὶ ἑξήκοντα νόσῳ· ὅτε καὶ Δημοσθένην καταστρέψαι ἐν Χαλαυρίᾳ ἐπὶ Φιλοκλέους.

VIII. Λέγεται δὲ, διὰ τὴν Καλλισθένους πρὸς Ἀλέξανδρον σύστασιν, προσκροῦσαι τῷ βασιλεῖ· κἀκεῖνον ἐπὶ τῷ τοῦτον λυπῆσαι, Ἀναξιμένη μὲν αὐξῆσαι, πέμψαι δὲ καὶ Ξενοκράτει δῶρα. 11. Ἀπέσκωψε δ' εἰς αὐτὸν ἐπίγραμμα καὶ Θεόκριτος ὁ Χῖος, οὕτωσὶ ποιήσας, ὥς φησιν Ἀμβρύων ἐν τῷ περὶ Θεοκρίτου·

Ἑρμείου εὐνούχου ἠδ' Εὐβούλου ἅμα δούλου,
Σῆμα κενὸν κενόφρων τεῦξεν Ἀριστοτέλης.
Ἀλλὰ καὶ Τίμων αὐτοῦ καθήψατο, εἰπών,
Οὐδ' ἄρ' Ἀριστοτέλους εἰκαιοσύνης ἀλεγεινῆς.

Καὶ οὗτος μὲν ὁ βίος τοῦ φιλοσόφου.

IX. Ἡμεῖς δὲ καὶ διαθήκαις αὐτοῦ ἐντεύξομεν, οὕτω πως ἐχούσαις. Ἔσται μὲν εὖ· ἐὰν δέ τι συμ-

βαίνῃ, τάδε διέθετο Ἀριστοτέλης· ἐπίτροπον μὲν εἶναι πάντων καὶ διαπαντὸς Ἀντίπατρον. 12. Ἕως δ' ἂν Νικάνωρ καταλάβῃ, ἐπιμελεῖσθαι Ἀριστομένη, Τίμαρχον, Ἵππαρχον, Διοτέλη, Θεόφραστον, ἐὰν βούληται καὶ ἐνδέχηται αὐτῷ, τῶν τε παιδίων καὶ Ἑρπυλλίδος καὶ τῶν καταλελειμένων. Καὶ ὅταν ὥρα ᾖ τῇ παιδὶ, ἐκδόσθαι αὐτὴν Νικάνορι. Ἐὰν δὲ τῇ παιδὶ συμβῇ τι, (ὃ μὴ γένοιτο, οὐδὲ ἔστω,) πρὸ τοῦ γήμασθαι, ἢ ἐπειδὰν γήμηται, μήπω παιδίων ὄντων, Νικάνωρ κύριος ἔστω καὶ περὶ τοῦ παιδίου καὶ περὶ τῶν ἄλλων διοικεῖν ἀξίως καὶ αὐτοῦ καὶ ἡμῶν. Ἐπιμελείσθω δὲ Νικάνωρ καὶ τῆς παιδὸς καὶ τοῦ παιδὸς Νικομάχου, ὅπως ἂν ἀξιοῖ τὰ περὶ αὐτῶν, ὡς καὶ πατὴρ ὢν καὶ ἀδελφός. Ἐὰν δέ τι πρότερον συμβαίνῃ Νικάνορι, ὃ μὴ γένοιτο, ἢ πρὸ τοῦ λαβεῖν τὴν παῖδα, ἢ ἐπειδὰν λάβῃ, μήπω παιδίων ὄντων· ἐὰν μέν τι ἐκεῖνος τάξῃ, ταῦτα κύρια ἔστω. 13. Ἐὰν δὲ βούληται Θεόφραστος εἶναι μετὰ τῆς παιδὸς, καθάπερ πρὸς Νικάνορα· εἰ δὲ μὴ, τοὺς ἐπιτρόπους βουλευομένους μετὰ Ἀντιπάτρου, καὶ περὶ τῆς παιδὸς καὶ περὶ τοῦ παιδίου διοικεῖν ὅπως ἂν αὐτοῖς δοκῇ ἄριστα εἶναι. Ἐπιμελεῖσθαι δὲ τοὺς ἐπιτρόπους, καὶ Νικάνορα, μνησθέντας ἐμοῦ καὶ Ἑρπυλίδος, ὅτι σπουδαία περὶ ἐμὲ ἐγένετο, τῶν τε ἄλλων, καὶ ἐὰν βούληται ἄνδρα λαμβάνειν, ὅπως μὴ ἀναξίως ἡμῶν δοθῇ. Δοῦναι δ' αὐτῇ πρὸς τοῖς πρότερον δεδομένοις καὶ ἀργυρίου τάλαντον, ἐκ τῶν καταλελειμμένων, καὶ θεραπαίνας τρεῖς, ἐὰν βούληται, καὶ τὴν παιδίσκην ἣν ἔχει, καὶ παῖδα τὸν Πυῤῥαῖον. 14. Καὶ ἐὰν μὲν ἐν Χαλκίδι βούληται οἰκεῖν, τὸν ξενῶνα τὸν

πρὸς τῷ κήπῳ· ἐὰν δὲ ἐν Σταγείροις, τὴν πατρῴαν οἰκίαν. Ὁποτέραν δ' ἂν τούτων βούληται, κατασκευάσαι τοὺς ἐπιτρόπους σκεύεσιν οἷς ἂν δοκῇ κἀκείνοις καλῶς ἔχειν, καὶ Ἑρπυλίδι ἱκανῶς. Ἐπιμελείσθω δὲ Νικάνωρ καὶ Μύρμηκος τοῦ παιδίου, ὅπως ἂν ἀξίως ἡμῶν τοῖς ἰδίοις ἐπικομισθῇ, σὺν τοῖς ὑπάρχουσιν ἃ εἰλήφαμεν αὐτοῦ. Εἶναι δὲ καὶ Ἀμβρακίδα ἐλευθέραν, καὶ δοῦναι αὐτῇ, ὅταν ἡ παῖς ἐκδοθῇ, πεντακοσίας δραχμὰς, καὶ τὴν παιδίσκην ἣν ἔχει. Δοῦναι δὲ καὶ Θαλῇ πρὸς τῇ παιδίσκῃ ἣν ἔχει τῇ ὠνηθείσῃ, χιλίας δραχμὰς καὶ παιδίσκην. 15. Καὶ Σίμῳ χωρὶς τοῦ πρότερον ἀργυρίου αὐτῷ εἰς παῖδα ἄλλον, ἢ παῖδα πρίασθαι, ἢ ἀργύριον δοῦναι. Τύχωνα δὲ ἐλεύθερον εἶναι, ὅταν ἡ παῖς ἐκδοθῇ, καὶ Φίλωνα, καὶ Ὀλύμπιον, καὶ τὸ παιδίον αὐτοῦ. Μὴ πωλεῖν δὲ τῶν παιδίων μηδένα τῶν ἐμὲ θεραπευόντων, ἀλλὰ χρῆσθαι αὐτοῖς. Ὅταν δ' ἐν ἡλικίᾳ γένωνται, ἐλεύθερα ἀφεῖναι κατ' ἀξίαν. Ἐπιμελεῖσθαι δὲ καὶ τῶν ἐκδεδομένων εἰκόνων παρὰ Γρυλλίωνος, ὅπως ἐπιτελεσθεῖσαι ἀνατεθῶσιν, ἥτε Νικάνορος καὶ ἡ Προξένου, ἣν διενοούμην ἐκδοῦναι, καὶ ἡ τῆς μητρὸς τῆς Νικάνορος καὶ τὴν Ἀριμνήστου τὴν πεποιημένην ἀναθεῖναι, ὅπως μνημεῖον αὐτοῦ ᾖ, ἐπειδὴ ἄπως ἐτελεύτησε. 16. Καὶ τῆς μητρὸς τῆς ἡμετέρας τὴν Δήμητρα ἀναθεῖναι εἰς Νεμέαν, ἢ ὅπου ἂν δοκῇ. Ὅπου δ' ἂν ποιῶνται τὴν ταφὴν, ἐνταῦθα καὶ τὰ Πυθιάδος ὀστᾶ ἀνελόντας θεῖναι, ὥσπερ αὐτὴ προσέταξεν. Ἀναθεῖναι δὲ καὶ Νικάνορα σωθέντα, ἣν εὐχὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ἠυξάμην, ζῶα λίθινα τετραπήχη ἐν Σταγείρῳ

Διὶ σωτῆρι καὶ Ἀθηνᾷ σωτείρῃ. Τοῦτον ἴσχουσιν αὐτῷ αἱ διαθῆκαι τὸν τρόπον.

X. *Λέγεται δὲ καὶ λοπάδας αὐτοῦ πλείστας εὑρῆσθαι· καὶ Λύκωνα λέγειν, ὡς ἐν πυέλῳ θερμοῦ ἐλαίου λούοιτο, καὶ τοὔλαιον διαπωλοῖτο· ἔνιοι δὲ καὶ ἀσκίον θερμοῦ ἐλαίου ἐπιτιθέναι αὐτὸν τῷ στομάχῳ φασί· καὶ ὁπότε κοιμῷτο, σφαῖραν χαλκῆν βάλλεσθαι αὐτῷ εἰς τὴν χεῖρα, λεκάνης ὑποκειμένης· ἵν' ἐκπεσούσης τῆς σφαίρας εἰς τὴν λεκάνην, ὑπὸ τοῦ ψόφου ἐξεγείροιτο.*

XI. 17. *Ἀποφέρεται δ' εἰς αὐτὸν καὶ ἀποφθέγματα κάλλιστα ταυτί. Ἐρωτηθεὶς τί περιγίνηται κέρδος τοῖς ψευδομένοις; Ὅταν, ἔφη, λέγωσιν ἀλήθειαν, μὴ πιστεύεσθαι. Ὀνειδιζόμενός ποτε ὅτι πονηρῷ ἀνθρώπῳ ἐλεημοσύνην ἔδωκεν, Οὐ τὸν τρόπον, εἶπεν, ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον ἠλέησα. Συνεχὲς εἰώθει λέγειν πρός τε τοὺς φίλους καὶ τοὺς φοιτῶντας αὐτῷ, ἔνθα ἂν καὶ ὅπου διατρίβων ἔτυχεν, ὡς ἡ μὲν ὄρασις ἀπὸ τοῦ περιέχοντος ἀέρος λαμβάνει τὸ φῶς, ἡ δὲ ψυχὴ ἀπὸ τῶν μαθημάτων. Πολλάκις δὲ καὶ ἀποτεινόμενος, τοὺς Ἀθηναίους ἔφασκεν εὑρηκέναι πυρούς καὶ νόμους· ἀλλὰ πυροῖς μὲν χρῆσθαι, νόμοις δὲ μή.* 18. *Τῆς παιδείας ἔφη τὰς μὲν ῥίζας εἶναι πικράς, γλυκεῖς δὲ τοὺς καρπούς. Ἐρωτηθεὶς τί γηράσκει ταχύ; Χάρις, ἔφη. Ἐρωτηθεὶς τί ἐστιν ἐλπίς; Ἐγρηγορότος, εἶπεν, ἐνύπνιον. Διογένους ἰσχάδα αὐτῷ διδόντος, νοήσας ὅτι, εἰ μὴ λάβῃ, χρείαν εἴῃ μεμελετηκὼς, λαβών, ἔφη Διογένη μετὰ τῆς χρείας καὶ τὴν ἰσχάδα ἀπολωλεκέναι. Πάλιν δὲ διδόντος, λαβὼν καὶ μετεωρίσας, ὡς τὰ παιδία, εἰπών*

τε, Μέγας Διογένης, ἀπέδωκεν αὐτῷ. Τριῶν ἔφη δεῖν παιδείᾳ, φύσεως, μαθήσεως, ἀσκήσεως. Ἀκούσας ὑπό τινος λοιδορεῖσθαι, Ἀπόντα με, ἔφη, καὶ μαστιγούτω. Τὸ κάλλος παντὸς ἔλεγεν ἐπιστολίου συστατικώτερον. 19. Οἱ δὲ τοῦτο μὲν Διογένη φασὶν ὁρίσασθαι· αὐτὸν δὲ, ὥρον εἰπεῖν εὐμορφίας· Σωκράτη δὲ, ὀλιγοχρόνιον τυραννίδα· Πλάτωνα, προτέρημα φύσεως· Θεόφραστον, σιωπῶσαν ἀπάτην· Θεόκριτον, ἐλεφαντίνην ζημίαν· Κυρηναΐδην, ἀδορυφόρητον βασιλείαν. Ἐρωτηθεὶς, τίνι διαφέρουσιν οἱ πεπαιδευμένοι τῶν ἀπαιδεύτων, Ὅσῳ, εἶπεν, οἱ ζῶντες τῶν τεθνηκότων. Τὴν παιδείαν ἔλεγεν ἐν μὲν ταῖς εὐτυχίαις εἶναι κόσμον, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις καταφυγήν. Τῶν γονέων τοὺς παιδεύσαντας ἐντιμοτέρους εἶναι τῶν μόνον γεννησάντων. Τοὺς μὲν γὰρ, τὸ ζῆν· τοὺς δὲ, τὸ καλῶς ζῆν παρασχέσθαι. Πρὸς τὸν καυχώμενον ὡς ἀπὸ μεγάλης πόλεως εἴη, Οὐ τοῦτο, ἔφη, δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅς τις μεγάλης πατρίδος ἄξιός ἐστιν. 20 Ἐρωτηθεὶς τί ἐστι φίλος; ἔφη, Μία ψυχὴ δύο σώμασιν ἐνοικοῦσα. Τῶν ἀνθρώπων ἔλεγε τοὺς μὲν οὕτω φείδεσθαι ὡς ἀεὶ ζησομένους, τοὺς δὲ οὕτως ἀναλίσκειν ὡς αὐτίκα τεθνηξομένους. Πρὸς τὸν πυθόμενον, διὰ τί τοῖς καλοῖς πολὺν χρόνον ὁμιλοῦμεν; Τυφλοῦ, ἔφη, τὸ ἐρώτημα. Ἐρωτηθεὶς τί ποτ' αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας; ἔφη, Τὸ ἀνεπιτάκτως ποιεῖν ἃ τινες διὰ τὸν ἀπὸ τῶν νόμων φόβον ποιοῦσιν. Ἐρωτηθεὶς πῶς ἂν προκόπτοιεν οἱ μαθηταί; ἔφη, Ἐὰν τοὺς προέχοντας διώκοντες, τοὺς ὑστεροῦντας μὴ ἀναμένωσι. Πρὸς τὸν εἰπόντα ἀδουλέσχην, ἐπειδὴ πολλὰ αὐτοῦ κατήντλησε,

Μήτι σου κατεφλυάρησα; μὰ Δί', εἶπεν· οὐ γάρ σοι προσεῖχον. 21. *Πρὸς τὸν αἰτιασάμενον ὡς εἴη μὴ ἀγαθῷ ἔρανον δεδωκώς (φέρεται γὰρ καὶ οὕτω) Οὐ τῷ ἀνθρώπῳ, φησὶν, ἔδωκα, ἀλλὰ τῷ ἀνθρωπίνῳ.* Ἐρωτηθεὶς πῶς ἂν τοῖς φίλοις προσφεροίμεθα, ἔφη, Ὡς ἂν εὐξαίμεθα αὐτοὺς ἡμῖν προσφέρεσθαι. *Τὴν δικαιοσύνην ἔφη ἀρετὴν ψυχῆς διανεμητικὴν τοῦ καθ' ἀξίαν. Κάλλιστον ἐφόδιον τῷ γήρᾳ τὴν παιδείαν ἔλεγε. Φησὶ δὲ Φαβωρῖνος ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων, ὡς ἑκάστοτε λέγοι,* Ὦι φίλοι, οὐδεὶς φίλος. Ἀλλὰ *καὶ ἐν τῷ ἑβδόμῳ τῶν* Ἠθικῶν *ἐστι Καὶ ταῦτα μὲν εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται.*

XII. *Συνέγραψε δὲ πάμπλειστα βιβλία, ἃ ἀκόλουθον ἡγησάμην ὑπογράψαι, διὰ τὴν περὶ πάντας λόγους τἀνδρὸς ἀρετήν.* 22. *Περὶ δικαιοσύνης, α', β', γ', δ'. Περὶ ποιητῶν, α', β', γ'. Περὶ φιλοσοφίας, α', β', γ'. Πολιτικοῦ, α', β'. Περὶ ῥητορικῆς, Γρύλλος, α'. Νήρινθος, α'. Σοφιστὴς, α'. Μενέξενος, α'.* Ἐρωτικὸς, *α'. Συμπόσιον, α'. Περὶ πλούτου, α'. Προτρεπτικὸς, α'. Περὶ ψυχῆς, α'. Περὶ εὐχῆς, α'. Περὶ εὐγενείας, α'. Περὶ ἡδονῆς, α'.* Ἀλέξανδρος, *ἢ ὑπὲρ ἀποίκων, α'. Περὶ βασιλείας, α'. Περὶ παιδείας, α'. Περὶ ταγαθοῦ, α', β', γ'. Τὰ ἐκ τῶν νόμων Πλάτωνος, α', β', γ'. Τὰ ἐκ τῆς πολιτείας, α', β'. Οἰκονομικὸς, α'. Περὶ φιλίας, α'. Περὶ τοῦ πάσχειν, ἢ πεπονθέναι, α'. Περὶ ἐπιστημῶν, α'. Περὶ ἐριστικῶν, α', β'. Λύσεις ἐριστικαὶ, δ'. Διαιρέσεις σοφιστικαὶ, δ'. Περὶ ἐναντίων, α'. Περὶ εἰδῶν καὶ γενῶν, α'. Περὶ ἰδίων, α'.* 23. Ὑπομνήματα *ἐπιχειρηματικοῦ, γ'. Προτάσεις περὶ ἀρετῆς*

α′, β′, γ′. Ἔνστασις, α′. Περὶ τῶν ποσαχῶς λεγομένων, ἢ κατὰ πρόσθεσιν, α′. Περὶ παθῶν ὀργῆς, α′. Ἠθικῶν, α′, β′, γ′, δ′, ε′. Περὶ στοιχείων, α′, β′, γ′. Ὑπὲρ ἐπιστήμης, α′. Περὶ ἀρχῆς, α′. Διαιρέσεις ἑπτακαίδεκα. Διαιρετικῶν, α′. Ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως, α′, β′. Περὶ κινήσεως, α′, β′. Προτάσεις, α′. Προτάσεις ἐριστικαὶ, δ′. Συλλογισμοὶ, α′. Προτέρων ἀναλυτικῶν, α′, β′, γ′, δ′, ε′, ς′, ζ′, η′, θ′. Ἀναλυτικῶν ὑστέρων μεγάλων, α′, β′. Περὶ προβλημάτων, α′. Μεθοδικὰ, α′, β′, γ′, δ′, ε′, ς′, ζ′, η′. Περὶ τοῦ βελτίονος, α′. Περὶ τῆς ἰδέας, α′. Ὅροι πρὸ τῶν τοπικῶν, α′, β′, γ′, δ′, ε′, ς′, ζ′. Συλλογισμῶν, α′, β′. Συλλογιστικὸν, καὶ ὅροι, α′. 24. Περὶ τοῦ αἱρετοῦ καὶ τοῦ συμβεβηκότος, α′. Τὰ πρὸ τῶν τόπων, α′. Τοπικῶν πρὸς τοὺς ὅρους, α′, β′. Πάθη, α′. Διαιρετικὸν, α′. Μαθηματικὸν, α′. Ὁρισμοὶ, τρισκαίδεκα. Ἐπιχειρημάτων, α′, β′. Περὶ ἡδονῆς, α′. Προτάσεις, α′. Περὶ ἑκουσίου, α′. Περὶ καλοῦ, α′. Θέσεις ἐπιχειρηματικαὶ, πέντε καὶ εἴκοσι. Θέσεις ἐρωτικαὶ, τέτταρες. Θέσεις Φιλικαὶ, β′. Θέσεις περὶ ψυχῆς, α′. Πολιτικὰ, β′. Πολιτικῆς ἀκροάσεως, ὡς ἡ Θεοφράστου, α′, β′, γ′, δ′, ε′, ς′, ζ′, η′. Περὶ δικαίων, α′, β′. Τεχνῶν συναγωγὴ, α′, β′. Τέχνης ῥητορικῆς, α′, β′. Τέχνη, α′. Ἄλλη τέχνη, α′, β′. Μεθοδικὸν, α′. Τέχνης τῆς Θεοδέκτου εἰσαγωγῆς, α′. Πραγματεῖαι τέχνης ποιητικῆς, α′, β′. Ἐνθυμήματα ῥητορικά. Περὶ μεγέθους, α′. Ἐνθυμημάτων αἱρέσεις, α′. Περὶ λέξεως, α′, β′. 25. Περὶ συμβουλίας, α′. Συναγωγῆς, α′, β′. Περὶ φύσεως, α′, β′, γ′. Φυσικὸν, α′. Περὶ τῆς Ἀρχύτου

φιλοσοφίας, α', β', γ'. Περὶ τῆς Σπευσίππου καὶ Ξενοκράτους, α'. Τὰ ἐκ τοῦ Τιμαίου, καὶ τῶν Ἀρχυτείων, α'. Πρὸς τὰ Μελίσσου, α'. Πρὸς τὰ Ἀλκμαίωνος, α'. Πρὸς τοὺς Πυθαγορείους, α'. Πρὸς τὰ Γοργίου, α'. Πρὸς τὰ Ξενοκράτους, α'. Πρὸς τὰ Ζήνωνος, α'. Περὶ τῶν Πυθαγορείων, α'. Περὶ ζώων, α', β', γ', δ' ε', ς', ζ', η', θ'. Ἀνατομῶν, α', β', γ', δ', ε', ς', ζ', η'. Ἐκλογὴ ἀνατομῶν, α'. Ὑπὲρ τῶν συνθέτων ζώων, α'. Ὑπὲρ τῶν μυθολογουμένων ζώων, α'. Ὑπὲρ νοῦ μὴ γιννᾶν, α'. Περὶ φυτῶν, α', β'. Φυσιογνωμονικόν, α'. Ἰατρικά, β'. Περὶ μονάδος, α'. Σημεῖα χειμώνων, α'. 26 Ἀστρονομικόν, α'. Ὀπτικόν, α'. Περὶ κινήσεως, α'. Περὶ μουσικῆς, α'. Μνημονικόν, α'. Ἀπορημάτων Ὁμηρικῶν, α', β', γ', δ', ε', ς'. Ποιητικά, α'. Φυσικῶν κατὰ στοιχεῖον, ὀκτὼ πρὸς τοῖς τριάκοντα. Ἐπιτεθεαμένων προβλημάτων, α', β'. Ἐγκυκλίων, α', β'. Μηχανικόν, α'. Προβλήματα ἐκ τῶν Δημοκρίτου, α' β'. Περὶ τῆς λίθου, α'. Δικαιώματα, α', β'. Παραβολαί, α'. Ἄτακτα δεκαδύο. Ἐξηγημένα κατὰ γένος, τέτταρα καὶ δέκα. Ὀλυμπιονῖκαι, α'. Πυθιονῖκαι μουσικῆς, α'. Ῥυθικός, α'. Πυθιονικῶν ἔλεγχοι, α'. Νῖκαι Διονυσιακαί, α'. Περὶ τραγῳδιῶν, α'. Διδασκαλίαι, α'. Παροιμίαι, α'. Νόμος σύγκατικός, α'. Νόμων, α', β', γ', δ'. Κατηγοριῶν, α'. Περὶ ἑρμηνείας, α'. 27. Πολιτεῖαι πόλεων δυσῖν δεούσαιν ἑξήκοντα καὶ ἑκατόν, καὶ ἰδίᾳ δημοκρατικαί, ὀλιγαρχικαί, ἀριστοκρατικαί, καὶ τυραννικαί. Ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον. Σηλυμβρίων ἐπιστολαί. Πρὸς Ἀλέξανδρον τέτταρες ἐπιστολαί. Πρὸς Ἀντίπατρον, ἐννέα. Πρὸς Μίντορα, α'. Πρὸς Ἀρίστω-

να, α'. Πρὸς Ὀλυμπιάδα, α'. Πρὸς Ἡφαιστίωνα, α'. Πρὸς Θεμιστογόραν, μία. Πρὸς Φιλόξενον, α'. Πρὸς Δημόκριτον, α'. Ἔπη, ὧν ἀρχὴ, Ἄγνε θεῶν πρέσβευ· ἑκατηβόλε. Ἐλεγεῖα, ὧν ἀρχὴ, Καλλιτέκνου μητρὸς θύγατερ. Γίνονται αἱ πᾶσαι, μυριάδες στίχων τέτταρες καὶ τετταράκοντα, πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις καὶ διακοσίοις ἑβδομήκοντα.

XIII. Καὶ τοσαῦτα μὲν αὐτῷ πεπραγμάτευται βιβλία. 28. Βούλεται δ' ἐν αὐτοῖς τάδε. Διττὸν εἶναι τὸν κατὰ φιλοσοφίαν λόγον· τὸν μὲν, πρακτικόν· τὸν δὲ, θεωρητικόν. Καὶ τοῦ πρακτικοῦ, τόν τε ἠθικὸν, καὶ πολιτικόν· οὗ τά τε περὶ πόλιν καὶ τὰ περὶ οἶκον ὑπογεγράφθαι. Τοῦ δὲ θεωρητικοῦ, τόν τε φυσικὸν, καὶ λογικόν· οὗ τὸ λογικὸν, οὐχ ὁλομερῶς, ἀλλ' ὡς ὄργανον προσηρτῆσθαι. Καὶ τούτου διττοὺς ὑποθέμενος σκοποὺς, τό τε πιθανὸν, καὶ τὸ ἀληθὲς, διεσάφησε. Δύο δὲ πρὸς ἑκάτερον δυνάμεσιν ἐχρήσατο· διαλεκτικῇ μὲν καὶ ῥητορικῇ, πρὸς τὸ πιθανόν· ἀναλυτικῇ δὲ καὶ φιλοσοφίᾳ, πρὸς τὸ ἀληθές· οὐδὲν ὑπολειπόμενος οὔτε τῶν πρὸς εὕρεσιν, οὔτε τῶν πρὸς κρίσιν, οὔτε μὴν τῶν πρὸς χρῆσιν. 29. Πρὸς μὲν οὖν τὴν εὕρεσιν, τά τε τοπικὰ καὶ μεθοδικὰ, παρέδωκε προτάσεων πλῆθος· ἐξ ὧν πρὸς τὰ προβλήματα πιθανῶν ἐπιχειρημάτων οἷόν τε εὐπορεῖν. Πρὸς δὲ τὴν κρίσιν, τὰ ἀναλυτικὰ πρότερα καὶ ὕστερα. Διὰ μὲν οὖν τῶν προτέρων τὰ λήμματα κρίνεται· διὰ δὲ τῶν ὑστέρων ἡ συναγωγὴ ἐξετάζεται· πρὸς δὲ τὴν χρῆσιν, τά τε ἀγωνιστικὰ, καὶ τὰ περὶ ἐρωτήσεως, ἐριστικά τε, καὶ σοφιστικῶν ἐλέγχων τε καὶ συλλογισμῶν, καὶ τῶν

ὁμοίων τούτοις. Κριτήριον δὲ τῆς ἀληθείας, τῶν μὲν κατὰ φαντασίαν ἐνεργημάτων, τὴν αἴσθησιν ἀπεφήνατο· τῶν δὲ ἠθικῶν, τῶν περὶ πόλιν καὶ περὶ οἶκον καὶ περὶ νόμους, τὸν νοῦν. 30. Τέλος δὲ ἓν ἐξέθετο, χρῆσιν ἀρετῆς ἐν βίῳ τελείῳ· ἔφη δὲ καὶ τὴν εὐδαιμονίαν συμπλήρωμα ἐκ τριῶν ἀγαθῶν εἶναι· τῶν περὶ ψυχήν, ἃ δὴ καὶ πρῶτα τῇ δυνάμει καλεῖ· ἐκ δευτέρων δὲ, τῶν περὶ σῶμα, ὑγείας, καὶ ἰσχύος, καὶ κάλλους, καὶ τῶν παραπλησίων· τῶν δὲ ἐκτὸς, πλούτου, καὶ εὐγενείας καὶ δόξης, καὶ τῶν ὁμοίων. Τήν τε ἀρετὴν μὴ εἶναι αὐτάρκη πρὸς εὐδαιμονίαν· προσδεῖσθαι γὰρ τῶν τε περὶ σῶμα καὶ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν· ὡς κακοδαιμονήσοντος τοῦ σοφοῦ, κἂν ἐν πόνοις ᾖ, κἂν ἐν πενίᾳ καὶ τοῖς ὁμοίοις. Τὴν μέντοι κακίαν, αὐτάρκη πρὸς κακοδαιμονίαν, κἂν ὅτι μάλιστα παρῇ αὐτῇ τὰ ἐκτὸς ἀγαθὰ, καὶ τὰ περὶ σῶμα. 31. Τάς τε ἀρετὰς ἔφη μὴ ἀντακολουθεῖν. Ἐνδέχεσθαι γὰρ, φρόνιμόν τινα, καὶ ἑμοῖως δίκαιον ὄντα, ἀκόλαστον καὶ ἀκρατῆ εἶναι. Ἔφη δὲ τὸν σοφὸν μὴ εἶναι μὲν ἀπαθῆ, μετριοπαθῆ δέ. Τήν τε φιλίαν ὡρίζετο ἰσότητα εὐνοίας ἀντίστροφον. Ταύτας δὲ τὴν μὲν, εἶναι συγγενικήν· τὴν δὲ, ἐρωτικήν· τὴν δὲ, ξενικήν. Εἶναι δὲ καὶ τὸν ἔρωτα μὴ μόνον συνουσίας, ἀλλὰ καὶ φιλοσοφίας· καὶ ἐρασθήσεσθαι δὲ τὸν σοφὸν, καὶ πολιτεύσεσθαι, γαμήσειν τε μὴν καὶ βασιλεῖ συμβιῶναι. Βίων τε τριῶν ὄντων, θεωρητικοῦ, πρακτικοῦ, ἡδονικοῦ, τὸν θεωρητικὸν προέκρινεν. Εὔχρηστα δὲ καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα πρὸς ἀρετῆς ἀνάληψιν. 32. Ἦν τε τοῖς φυσικοῖς αἰτιολογικώτατος πάντων ἐγένετο, ὥστε καὶ περὶ τῶν ἐλαχίστων τὰς αἰτίας ἀποδι-

δόναι. Διόπερ καὶ οὐκ ὀλίγα βιβλία συνέγραψε φυσικῶν ἀπομνημονευμάτων. Τὸν δὲ θεὸν ἀσώματον ἀπέφαινε, καθὰ καὶ ὁ Πλάτων. Διατείνει δὲ αὐτοῦ τὴν πρόνοιαν μέχρι τῶν οὐρανίων, καὶ εἶναι ἀκίνητον αὐτόν· τὰ δὲ ἐπίγεια, κατὰ τὴν πρὸς ταῦτα συμπάθειαν οἰκονομεῖσθαι. Εἶναι δὲ παρὰ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα καὶ ἄλλο πέμπτον, ἐξ οὗ τὰ αἰθέρια συνεστάναι. Ἀλλοίαν δ' αὐτοῦ τὴν κίνησιν εἶναι· κυκλοφορικὴν γάρ Καὶ τὴν ψυχὴν δὲ ἀσώματον, ἐντελέχειαν οὖσαν τὴν πρώτην· σώματος γὰρ φυσικοῦ καὶ ὀργανικοῦ, δυνάμει ζωὴν ἔχοντος. 33. Διττὴ δ' αὕτη ἐστὶ κατ' αὐτόν. Λέγει δ' ἐντελέχειαν, ἧς ἐστιν εἶδός τι ἀσώματον· ἡ μὲν κατὰ δύναμιν, ὡς ἐν τῷ ηρῷ ὁ Ἑρμῆς, ἐπιτηδειότητα ἔχων ἐπιδέξασθαι τοὺς χαρακτῆρας· καὶ ὁ ἐν τῷ χαλκῷ ἀνδριάς. Καθ' ἕξιν δὲ λέγεται ἐντελέχεια, ἡ τοῦ συντετελεσμένου Ἑρμοῦ ἢ ἀνδριάντος. Σώματος δὲ φυσικοῦ, ἐπεὶ τῶν σωμάτων τὰ μέν ἐστι χειρόκμητα, ὡς τὰ ὑπὸ τεχνιτῶν γινόμενα, οἷον πύργος, πλοῖον· τὰ δὲ ὑπὸ φύσεως, ὡς φυτὰ, καὶ τὰ τῶν ζώων. Ὀργανικοῦ δὲ εἶπε, τουτέστι πρός τι κατεσκευασμένου, ὡς ἡ ὅρασις πρὸς τὸ ὁρᾶν, καὶ ἡ ἀκοὴ πρὸς τὸ ἀκούειν. Δυνάμει δὲ ζωὴν ἔχοντος, οἷον ἐν ἑαυτῷ. 34. Τὸ δυνάμει δὲ διττὸν, ἢ καθ' ἕξιν, ἢ κατ' ἐνέργειαν. Κατ' ἐνέργειαν μέν, ὡς ὁ ἐγρηγορὼς λέγεται ψυχὴν ἔχειν· κατὰ ἕξιν δ', ὡς ὁ καθεύδων· ἵν' οὖν καὶ οὗτος ὑποπίπτῃ, τὸ δυνάμει προσέθηκε. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα περὶ πολλῶν ἀπεφήνατο, ἅπερ μακρὸν ἂν εἴη καταριθμεῖσθαι. Τοῖς γὰρ ὅλοις φιλοπονώτατος ἐγένετο καὶ εὑρετικώτατος, ὡς δῆλον ἐκ τῶν προγεγραμμένων συγγραμμάτων, ἃ τὸν ἀριθμὸν

ἐγγὺς ἦκει τετρακοσίων, τὰ ὅσα γε ἀναμφίλεκτα. Πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλα εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται συγγράμματα αὐτοῦ, καὶ ἀποφθέγματα, ἀγράφου φωνῆς εὐστοχήματα.

XIV. Γεγόνασι δὲ Ἀριστοτέλεις ὀκτώ. 35. Πρῶτος, αὐτὸς οὗτος· δεύτερος, ὁ πολιτευσάμενος Ἀθήνησιν, οὗ καὶ δικανικοὶ φέρονται λόγοι χαρίεντες· τρίτος, περὶ Ἰλιάδος πεπραγματευμένος· τέταρτος, Στελιώτης ῥήτωρ, πρὸς τὸν Ἰσοκράτους Πανηγυρικὸν ἀντιγεγραφώς· πέμπτος, ὁ ἐπικληθεὶς Μῦθος, Αἰσχίνου τοῦ Σωκρατικοῦ γνώριμος· ἕκτος, Κυρηναῖος, γεγραφὼς περὶ ποιητικῆς· ἕβδομος, παιδοτρίβης, οὗ μέμνηται Ἀριστόξενος ἐν τῷ Πλάτωνος βίῳ· ὄγδοος, γραμματικὸς ἄσημος, οὗ φέρεται τέχνη περὶ πλεονασμοῦ.

XV. Τοῦ δὴ Σταγειρίτου γεγόνασι μὲν πολλοὶ γνώριμοι· διαφέρων δὲ μάλιστα Θεόφραστος, περὶ οὗ λεκτέον.

CAPUT II.

THEOPHRASTUS.

I. 36. Θεόφραστος Ἐρέσιος, Μελάντα κναφέως υἱός, ὥς φησιν Ἀθηνόδωρος ἐν ὀγδόῃ περιπάτων.

II. Οὗτος πρότερον μὲν ἤκουσε Λευκίππου τοῦ πολίτου ἐν τῇ πατρίδι, εἶτ' ἀκούσας Πλάτωνος, μετέστη πρὸς Ἀριστοτέλη. Κἀκείνου εἰς Χαλκίδα ὑποχωρήσαντος αὐτὸς διεδέξατο τὴν σχολὴν Ὀλυμπιάδι τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ.

III. Φέρεται δ' αὐτοῦ καὶ δοῦλος φιλόσοφος,

ὄνομα Πομπύλος, καθά φησι Μυρωνιανὸς Ἀμαστριανὸς ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ὁμοίων ἱστορικῶν κεφαλαίων.

IV. Ὁ δὲ Θεόφραστος γέγονεν ἀνὴρ συνετώτατος καὶ φιλοπονώτατος, καὶ καθά φησι Παμφίλη ἐν τῷ τριακοστῷ δευτέρῳ τῶν ὑπομνημάτων, διδάσκαλος Μενάνδρου τοῦ κωμικοῦ· 37. ἄλλως τε καὶ εὐεργητικὸς καὶ φιλόλογος.

V. Κάσσανδρος γοῦν αὐτὸν ἀπεδέχετο, καὶ Πτολεμαῖος ἔπεμψεν ἐπ' αὐτόν· τοσοῦτον δ' ἀποδοχῆς ἠξιοῦτο παρὰ Ἀθηναίοις, ὥστε Ἀγνωνίδης τολμήσας ἀσεβείας αὐτὸν γράψασθαι, μικροῦ καὶ προσῶφλεν. Ἀπήντων τε εἰς τὴν διατριβὴν αὐτοῦ μαθηταὶ πρὸς δισχιλίους. Οὗτος τά τε ἄλλα, καὶ περὶ δικαστηρίου τοιαῦτα διείληκται ἐν τῇ πρὸς Φανίαν τὸν Περιπατητικὸν ἐπιστολῇ. Οὐ γὰρ ὅτι πανήγυριν ἀλλ' οὐδὲ συνέδριον ῥᾴδιον, οἷόν τις βούλεται, λαβεῖν. Αἱ δὲ ἀναγνώσεις ποιοῦσιν ἐπανορθώσεις. Τὸ δὲ ἀναβάλλεσθαι πάντα καὶ ἀμελεῖν, οὐκέτι φέρουσιν αἱ ἡλικίαι. Ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ σχολαστικὸν ὠνόμακε. 38. Τοιοῦτος δὲ ὢν, ὅμως ἀπεδήμησε πρὸς ὀλίγον καὶ οὗτος, καὶ πάντες οἱ λοιποὶ φιλόσοφοι· Σοφοκλέους τοῦ Ἀμφικλείδου νόμον εἰσενεγκόντος, Μηδένα τῶν φιλοσόφων σχολῆς ἀφηγεῖσθαι, ἂν μὴ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δόξῃ· εἰ δὲ μή, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν. Ἀλλὰ αὖθις ἐπανῆλθον εἰς νέωτα, Φιλλίωνος τὸν Σοφοκλέα γραψαμένου παρανόμων. Ὅτι καὶ τὸν νόμον μὲν ἄκυρον ἐποίησαν Ἀθηναῖοι, τὸν δὲ Σοφοκλέα πέντε ταλάντοις ἐζημίωσαν· κάθοδόν τε τοῖς φιλοσόφοις ἐψηφίσαντο, ἵνα καὶ Θεόφραστος κατέλθῃ, καὶ ἐν τοῖς ὁμοίοις ᾖ.

VI. *Τοῦτον, Τύρταμον λεγόμενον, Θεόφραστον διὰ τὸ τῆς φράσεως θεσπέσιον Ἀριστοτέλης μετωνόμασεν.*

VII. 39. *Οὗ καὶ τοῦ υἱέος Νικομάχου φησὶν ἐρωτικῶς διατεθῆναι, καίπερ ὄντα διδάσκαλον, Ἀρέστιππος ἐν τετάρτῳ περὶ παλαιᾶς τρυφῆς.*

VIII. *Λέγεται δ' ἐπ' αὐτοῦ τε καὶ Καλλισθένους τὸ ὅμοιον εἰπεῖν Ἀριστοτέλην, ὅπερ Πλάτωνα; καθὰ προείρηται, φασὶν εἰπεῖν ἐπί τε Ξενοκράτους καὶ αὐτοῦ τούτου. Φάναι γὰρ, τοῦ μὲν Θεοφράστου καθ' ὑπερβολὴν ὀξύτητος πᾶν τὸ κοηθὲν ἑρμηνεύοντος, τοῦ δὲ νωθροῦ τὴν φύσιν ὑπάρχοντος, ὡς τῷ μὲν χαλινοῦ δέοι, τῷ δὲ κέντρου.*

IX. *Λέγεται δ' αὐτὸν καὶ ἴδιον κῆπον σχεῖν μετὰ τὴν Ἀριστοτέλους τελευτήν· Δημητρίου τοῦ Φαληρέως, ὃς ἦν καὶ γνώριμος αὐτῷ, τοῦτο συμπράξαντος.*

X. *Φέρεται δ' αὐτοῦ ἀποφθέγματα ταυτὶ χρειώδη. Θᾶττον ἔφη πιστεύειν δεῖν ἵππῳ ἀχαλίνῳ, ἢ λόγῳ ἀσυντάκτῳ.* 40. *Πρὸς δὲ τὸν ἐν τῷ συμποσίῳ σιωπῶντα τὸ ὅλον, ἔφη, Εἰ μὲν ἀμαθὴς εἶ, φρονίμως ποιεῖς· εἰ δὲ πεπαίδευσαι, ἀφρόνως. Συνεχῶς τε ἔλεγε, πολυτελὲς ἀνάλωμα εἶναι τὸν χρόνον.*

XI. *Ἐτελεύτα δὴ γηραιὸς, βιοὺς ἔτη πέντε καὶ ὀγδοήκοντα, ἐπειδήπερ ὀλίγον ἀνῆκε τῶν πόνων. Καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν,*

Οὐκ ἄρα τοῦτο μάταιον ἔπος μερόπων τινὶ λέχθη,
Ῥήγνυσθαι σοφίης τόξον ἀνιέμενον·
Δὴ γὰρ καὶ Θεόφραστος ἕως ἐπόνει μέν, ἄπηρος
Ἦν δέμας, εἶτ' ἀνιεὶς κάτθανε πηρομελής.

Φασὶ δ' αὐτὸν ἐρωτηθέντα ὑπὸ τῶν μαθητῶν εἴτι ἐπισκήπτει, εἰπεῖν, ἐπισκήπτειν μὲν ἔχειν οὐδέν, πλὴν ὅτι πολλὰ τῶν ἡδέων ὁ βίος διὰ τὴν δόξαν καταλαζονεύεται. 41. Ἡμεῖς γὰρ ὁπότ' ἀρχόμεθα ζῆν, τότ' ἀποθνήσκομεν. Οὐδὲν οὖν ἀλυσιτελέστερόν ἐστι φιλοδοξίας· ἀλλ' εὐτυχεῖτε, καὶ ἤτοι τὸν λόγον ἄφετε (πολὺς γὰρ ὁ πόνος) ἢ καλῶς αὐτῷ πρόσιτε· (μεγάλη γὰρ ἡ δόξα) τὸ δὲ κενὸν τοῦ βίου, πλέον τοῦ συμφέροντος. Ἀλλ' ἐμοὶ μὲν οὐκέτ' ἐκποιεῖ βουλεύεσθαι τί πρακτέον, ὑμεῖς δ' ἐπισκέψασθαι τί ποιητέον. Ταῦτα, φασὶν, εἰπὼν ἀπέπνευσε, καὶ αὐτὸν (ὡς ὁ λόγος) Ἀθηναῖοι πανδημεὶ παρέπεμψαν ποσὶ, τὸν ἄνδρα τιμήσαντες.

XII. Φαβωρῖνος δέ φησι γηράσαντα αὐτὸν ἐν φορείῳ περιφέρεσθαι. Καὶ τοῦτο λέγειν Ἔμπιπτον, πειρατιθέμενον ἱστορεῖν Ἀρκεσίλαον τὸν Πιταναῖον, ἐν οἷς ἔφασκε πρὸς Λακύδην τὸν Κυρηναῖον.

XIII. 42. Καταλέλοιπε δὲ βιβλία καὶ αὐτὸς ὅτι μάλιστα πάμπλειστα, ἃ καὶ αὐτὸς ἄξιον ἡγησάμην ὑπογράψαι διὰ τὸ πάσης ἀρετῆς πεπληρῶσθαι. Ἔστι δὲ τάδε. Ἀναλυτικῶν προτέρων, α', β', γ'. Ἀναλυτικῶν ὑστέρων, α', β', γ', δ', ε', ς'. ζ'. Περὶ ἀναλύσεως συλλογισμῶν, α'. Ἀναλυτικῶν ἐπιτομὴ, α'. Ἀνηγμένων τόπων, α', β'. Ἀγωνιστικὸν τῆς περὶ τοὺς ἐριστικοὺς λόγους θεωρίας. Περὶ αἰσθήσεων, α'. Πρὸς Ἀναξαγόραν, α'. Περὶ τῶν Ἀναξαγόρου, α'. Περὶ τῶν Ἀναξιμένους, α'. Περὶ τῶν Ἀρχελάου, α'. Περὶ ἁλῶν, νίτρου, στυπτηρίας, α'. Περὶ τῶν λιθουμένων, α', β'. Περὶ τῶν ἀτόμων γραμμῶν, α'. Ἀκροάσεως, α', β'. Περὶ ἀνέμων, α'. Ἀρετῶν διαφοραὶ, α'. Περὶ

βασιλείας, α'. Περὶ παιδείας βασιλέως, α'. Περὶ βίων, α', β', γ'. Περὶ γήρως, α'. 43. Περὶ τῆς Δημοκρίτου ἀστρολογίας, α'. Τῆς μεταρσιολεσχίας, α'. Περὶ τῶν εἰδώλων, α'. Περὶ χυμῶν, χρωῶν, σαρκῶν, α'. Περὶ τοῦ διακόσμου, α'. Περὶ τῶν ἀνθρώπων, α'. Τῶν Διογένους συναγωγὴ, α'. Διορισμῶν, α', β', γ'. Ἐρωτικὸς, α'. Ἄλλο περὶ ἔρωτος, α'. Περὶ εὐδαιμονίας, α'. Περὶ εἰδῶν, α', β'. Περὶ ἐπιλήψεως, α'. Περὶ ἐνθουσιασμοῦ, α'. Περὶ Ἐμπεδοκλέους, α'. Ἐπιχειρημάτων, α', β', γ', δ', ε', ς', ζ', η', θ', ι', ια', ιβ', ιγ', ιδ', ιε', ις', ιζ', ιη. Ἐνστάσεων, α', β', γ'. Περὶ ἑκουσίου, α'. Ἐπιτομὴ τῆς Πλάτωνος πολιτείας, α', β'. Περὶ ἑτεροφωνίας ζώων τῶν ὁμογενῶν, α'. Περὶ τῶν ἀθρόων φαινομένων, α'. Περὶ δακετῶν καὶ βλητικῶν, α'. Περὶ τῶν ζώων ὅσα λέγεται φρονεῖν, α'. Περὶ τῶν ἐν ξηρῷ διαμενόντων, α'. 44 Περὶ τῶν τὰς χρόας μεταβαλλόντων, α'. Περὶ τῶν φωλευόντων, α'. Περὶ ζώων, α', β', γ', δ', ε', ς', ζ'. Περὶ ἡδονῆς, ὡς Ἀριστοτέλης, α'. Περὶ ἡδονῆς ἄλλο, α'. Θέσεις, κδ'. Περὶ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, α'. Περὶ ἰλίγγων καὶ σκοτώσεων, α'. Περὶ ἱδρῶτος, α'. Περὶ καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως, α'. Καλλισθένης, ἢ Περὶ πένθους, α'. Περὶ κόπων, α'. Περὶ κινήσεως, α', β', γ'. Περὶ λίθων, α'. Περὶ λοιμῶν, α'. Περὶ λειποψυχίας, α'. Μεγαρικὸς, α'. Περὶ μελαγχολίας, α'. Περὶ μετάλλων, α', β'. Περὶ μέλιτος α'. Περὶ τῶν Μητροδώρου συναγωγῶν, α'. Μεταρσιολογικῶν. α', β'. Περὶ μέθης, α'. Νόμων. κατὰ στοιχεῖον, κδ'. Νόμων ἐπιτομῆς, α', β', γ', δ', ε', ς', ζ', η', θ', ι'. Πρὸς τοὺς ὁρισμούς, α'. Περὶ ὀδμῶν. 45. Περὶ οἴνου καὶ

ἐλαίου. Πρώτων προτάσεων, α', β', γ', δ', ε', ς', ζ', η', θ', ι', ια', ιβ', ιγ', ιδ', ιε', ις', ιζ', ιη'. Νομοθετῶν, α', β', γ'. Πολιτικῶν, α', β', γ'. δ'. ε', ς'. Πολιτικὸν πρὸς τοὺς καιροὺς, α', β', γ', δ'. Πολιτικῶν ἐθῶν. α', β', γ', δ'. Περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας, α'. Προβλημάτων συναγωγῆς, α', β', γ', δ', ε'. Περὶ παροιμιῶν, α'. Περὶ πήξεων καὶ τήξεων, α'. Περὶ πυρὸς, α', β'. Περὶ πνευμάτων, α'. Περὶ παραλύσεως, α'. Περὶ πνιγμοῦ, α'. Περὶ παραφροσύνης, α'. Περὶ παθῶν, α'. Περὶ σημείων, α'. Σοφισμάτων, α'. β'. Περὶ συλλογισμῶν λύσεως, α'. Τοπικῶν, α', β'. Περὶ τιμωρίας, α', β'. Περὶ τριχῶν, α'. Περὶ τυραννίδος, α'. Περὶ ὕδατος, α', β', γ'. Περὶ ὕπνου καὶ ἐνυπνίων, α'. Περὶ φιλίας, α', β', γ'. Περὶ φιλοτιμίας, α', β'. Περὶ φύσεως, α', β', γ'. 46. Περὶ φυσικῶν, α', β', γ', δ', ε', ς', ζ', η', θ', ι', ια', ιβ', ιγ', ιδ', ιε', ις', ιζ', ιη'. Περὶ φυσικῶν ἐπιτομῆς, α'. β'. Φυσικῶν, α', β', γ', δ', ε', ς', ζ', η'. Πρὸς τοὺς φυσικοὺς, α'. Περὶ φυσικῶν ἱστοριῶν, α', β', γ', δ', ε', ς', ζ', η', θ', ι'. Περὶ φυσικῶν αἰτιῶν, α', β', γ', δ', ε', ς', ζ', η'. Περὶ χυλῶν α', β', γ', δ', ε'. Περὶ ψευδοῦς ἡδονῆς, α'. Περὶ ψυχῆς, θέσις μία. Περὶ τῶν ἀτέχνων πίστεων, α'. Περὶ τῶν ἁπλῶν διαπορημάτων, α'. Ἁρμονικῶν, α'. Περὶ ἀρετῆς, α'. Ἀφορμαὶ ἢ ἐναντιώσεις, α'. Περὶ ἀποφάσεως, α'. Περὶ γνώμης, α'. Περὶ γελοίου, α'. Διλημμάτων, α', β'. Διαιρέσεις α', β'. Περὶ τῶν διαφορῶν, α'. Περὶ τῶν ἀδικημάτων, α'. Περὶ διαβολῆς, α'. Περὶ ἐπαίνου, α'. Περὶ ἐμπειρίας, α'. Ἐπιστολῶν, α', β', γ'. Περὶ τῶν αὐτομάτων ζώων α'. Περὶ ἐκκρίσεων, α'. 47. Ἐγκώμια θεῶν, α'. Περὶ ἑορτῶν α'.

Περὶ εὐτυχίας, α΄. Περὶ ἐνθυμημάτων, α΄. Περὶ εὑρημάτων, α΄, β΄. Ἠθικῶν σχολῶν, α΄. Ἠθικοὶ χαρακτῆρες, α΄. Περὶ θορύβου, α΄. Περὶ ἱστορίας, α΄. Περὶ κρίσεως συλλογισμῶν, α΄. Περὶ κολακείας, α΄. Περὶ θαλάττης, α΄. Πρὸς Κάσανδρον περὶ βασιλείας, α΄. Περὶ κωμῳδίας, α. Περὶ μετεώρων, α΄. Περὶ λέξεως, α΄. Λόγων συναγωγὴ, α΄. Λύσεις α΄. Περὶ μουσικῆς, α΄, β΄, γ΄. Περὶ μέτρων, α΄. Μεγακλῆς, α΄. Περὶ νόμων, α΄. Περὶ παρανόμων, α΄. Τῶν Ξενοκράτους συναγωγῆς, α΄. Ὁμιλητικὸς, α΄. Περὶ ὅρκου, α΄. Παραγέλματα ῥητορικῆς, α΄. Περὶ πλούτου, α΄. Περὶ ποιητικῆς, α΄. Προβλήματα πολιτικὰ, ἠθικὰ, φυσικὰ, ἐρωτικὰ, α΄. 48. Προοιμίων, α΄. Προβλημάτων συναγωγῆς, α΄. Περὶ τῶν προβλημάτων φυσικῶν, α΄. Περὶ παραδείγματος, α΄. Περὶ προθέσεως καὶ διηγήματος, α΄. Περὶ ποιητικῆς ἄλλο, α΄. Περὶ τῶν σοφῶν α΄. Περὶ συμβουλῆς, α΄. Περὶ σολοικισμῶν. α΄. Περὶ τέχνης ῥητορικῆς, α΄. Περὶ τεχνῶν ῥητορικῶν, εἴδη ιζ΄. Περὶ ὑποκρίσεως, α΄. Ὑπομνημάτων Ἀριστοτελικῶν ἢ Θεοφραστείων, α΄, β΄, γ΄, δ΄, ε΄, ς΄. Φυσικῶν δοξῶν, α΄, β΄. γ΄, δ΄, ε΄, ς΄, ζ΄, η΄, θ΄, ι΄, ια΄, ιβ΄, ιγ΄, ιδ΄, ιε΄, ις΄. Φυσικῶν ἐπιτομῆς, α΄. Περὶ χάριτος, α΄. Χαρακτῆρες ἠθικοί. Περὶ ψεύδους καὶ ἀληθοῦς, α΄. Τῶν περὶ τὸ θεῖον ἱστορίας, α΄ β΄, γ΄, δ΄, ε΄, ς΄. Περὶ Θεῶν, α΄, β΄, γ΄. Ἱστορικῶν γεωμετρικῶν, α΄, β΄, γ΄, δ΄. 49. Ἐπιτομῶν Ἀριστοτέλους περὶ ζώων, α΄, β΄, γ΄, δ΄, ε΄. ς΄. Ἐπιχειρημάτων, α΄, β΄. Θέσεις γ΄. Περὶ βασιλείας, α΄, β΄. Περὶ αἰτιῶν, α΄. Περὶ Δημοκρίτου, α΄. Περὶ διαβολῆς, α΄. Περὶ γενέσεως, α΄. Περὶ ζώων φρονήσεως καὶ ἤθους, α΄. Περὶ κινήσεως, α΄, β΄.

Περὶ ὕψους, α', β', γ', δ'. Πρὸς ὄρους, α', β'. Περὶ τοῦ δεδόσθαι, α'. Περὶ μείζονος καὶ ἐλάττονος, α'. Περὶ τῶν μουσικῶν, α'. Περὶ τῆς θείας εὐδαιμονίας, α'. Πρὸς τοὺς ἐξ Ἀκαδημίας, α'. Προτρεπτικὸς, α'. Πῶς ἄριστ' ἂν πόλις οἰκοῖτο, α'. Τὰ ὑπομνήματα, α'. Περὶ ῥήτορος τοῦ ἐν Σικελίᾳ, α'. Περὶ τῶν ὁμολογουμένων, α'. Περὶ τῶν προβλημάτων φυσικῶν, α'. Τίνες εἰ τρόποι τοῦ ἐπίστασθαι, α'. Περὶ τοῦ ψευδομένου, α', β', γ'. Τὰ πρὸ τῶν τόπων, α'. Πρὸς Αἰσχύλον, α'. 50. *Ἀστρολογικῆς ἱστορίας, α', β', γ', δ', ε', ς'. Ἀριθμητικῶν ἱστοριῶν, α'. Περὶ αὐξήσεως, α'. Ἀνίχαρος, α'. Περὶ δικανικῶν λόγων, α'. Περὶ διαβολῆς, α'. Ἐπιστολαὶ αἱ ἐπὶ τῷ Ἀστυκρέοντι, Φανίᾳ, Νικάνορι. Περὶ εὐσεβείας, α'. Εὐϊάδος, α'. Περὶ καιρῶν, α', β'. Περὶ οἰκείων λόγων, α'. Περὶ παίδων ἀγωγῆς, α'. Ἄλλο διάφορον, α'. Περὶ παιδείας, ἢ Περὶ ἀρετῶν, ἢ Περὶ σωφροσύνης, α'. Προτρεπτικὸς, α'. Περὶ ἀριθμῶν, α'. Ὁρισικὰ περὶ λέξεως συλλογισμῶν, α'. Περὶ οὐρανοῦ, α'. Πολιτικῶν, α', β'. Περὶ φύσεως, α'. Περὶ καρπῶν. Περὶ ζώων, ἃ γίνονται στίχων Μ' ν' γ' Β' ω' η'. Τοσαῦτα μὲν οὖν καὶ τῷδε τὰ βιβλία.*

XIV. 51. *Εὗρον δ' αὐτοῦ καὶ διαθήκας τοῦτον ἐχούσας τὸν τρόπον. Ἔστω μὲν εὖ· ἐὰν δέ τι συμβῇ, τάδε διατίθεμαι. Τὰ μὲν οἰκοι ὑπάρχοντα πάντα δίδωμι Μιλάντῃ καὶ Παγκράτει τοῖς υἱοῖς Δίοτος. Ἀπὸ δὲ τῶν παρ' Ἱππάρχου συμβεβλημένων, τάδε μοι βούλομαι γενέσθαι· πρῶτον μὲν τὰ περὶ τὸ μουσεῖον καὶ τὰς θεὰς συντελεσθῆναι, κἂν εἴ τι ἄλλο δύναται περὶ αὐτὰς ἐπικοσμηθῆναι πρὸς τὸ*

καλλιον. Ἔπειτα τὴν Ἀριστοτέλους εἰκόνα τεθῆναι εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ τὰ λοιπὰ ἀναθήματα, ὅσα πρότερον ὑπῆρχεν ἐν τῷ ἱερῷ· εἶτα τὸ στωΐδιον οἰκοδομηθῆναι τὸ πρὸς τῷ μουσείῳ μὴ χεῖρον ἢ πρότερον. Ἀναθεῖναι δὲ καὶ τοὺς πίνακας, ἐν οἷς αἱ τῆς γῆς περίοδοί εἰσιν, εἰς τὴν κάτω στοάν· 52. ἐπιγεγραφθῆναι δὲ καὶ τὸν βωμὸν, ὅπως ἔχῃ τὸ τέλειον καὶ τὸ εὔσχημον. Βούλομαι δὲ καὶ τὴν Νικομάχου εἰκόνα συντελεσθῆναι ἴσην. Τὸ μὲν τῆς πλάσεως ἔχει Πραξιτέλης· τὸ δ' ἄλλο ἀνάλωμα ἀπὸ τούτου γενέσθω. Σταθῆναι δὲ ὅπου ἂν δοκῇ τοῖς καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμελουμένοις τῶν ἐν τῇ διαθήκῃ γεγραμμένων. Καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν καὶ τὰ ἀναθήματα, τοῦτον ἔχέτω τὸν τρόπον. Τὸ δὲ χωρίον τὸ ἐν Σταγείροις ἡμῖν ὑπάρχον, δίδωμι Καλλίνῳ· τὰ δὲ βιβλία πάντα, Νηλεῖ· τὸν δὲ κῆπον, καὶ τὸν περίπατον, καὶ τὰς οἰκίας τὰς πρὸς τῷ κήπῳ πάσας δίδωμι τῶν γεγραμμένων φίλων ἀεὶ τοῖς βουλομένοις συσχολάζειν καὶ συμφιλοσοφεῖν ἐν αὐτῷ, 53. ἐπειδήπερ σὺ δυνατὸν ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐπιδημεῖν, μήτε ἐξαλλοτριοῦσι, μήτε ἐξιδιαζομένου μηδενός, ἀλλ' ὡς ἂν ἱερὸν κοινῇ κεκτημένοις, καὶ τὰ πρὸς ἀλλήλους οἰκείως καὶ φιλικῶς χρωμένοις, ὥσπερ προσῆκον καὶ δίκαιον. Ἔστωσαν δὲ οἱ κοινωνοῦντες, Ἵππαρχος, Νηλεὺς, Στράτων, Καλλῖνος, Δημότιμος, Δημάρατος, Καλλισθένης, Μελάντης, Παγκράτων, Νίκιππος. Ἐξεῖναι δὲ βουλομένῳ φιλοσοφεῖν καὶ Ἀριστοτέλει, τῷ Μειδίου καὶ Πυθιάδος υἱῷ, καὶ μετέχειν τούτων· καὶ αὐτοῦ πᾶσαν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι τοὺς πρεσβυτάτους, ὅπως ὅτι μάλιστα προαχθῇ κατὰ

φιλοσοφίαν. Θάψαι δὲ καὶ ἡμᾶς ὅπου ἂν δοκῇ μάλιστα ἀρμόττον εἶναι τοῦ κήπου, μηδὲν περίεργον περὶ τὴν ταφὴν, μήτε περὶ τὸ μνημεῖον ποιοῦντας. 54. Ὅπως δὲ συνείρηται, μετὰ τὰ περὶ ἡμᾶς συμβάντα, περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ μνημεῖον, καὶ τὸν κῆπον, καὶ τὸν περίπατον, θεραπευόμενα, συνεπιμελεῖσθαι καὶ Πόμπυλον τοῦτον ἐποικοῦντα αὐτὸν, καὶ τὴν τῶν ἄλλων ἐπιμέλειαν ποιούμενον. ἦν καὶ πρότερον· τῆς δὲ λυσιτελείας ἐπιμελεῖσθαι αὐτοὺς τοὺς ἔχοντας ταῦτα. Πομπύλῳ δὲ καὶ Θρέπτῃ πάλαι ἐλευθέροις οὖσι, καὶ ἡμῖν πολλὴν χρείαν παρεσχημένοις, εἴ τι πρότερον ἔχουσι παρ' ἡμῶν, καὶ εἴ τι αὐτοὶ ἐκτήσαντο, καὶ ἃ νῦν παρ' Ἱππάρχου αὐτοῖς συντέτακται, δισχιλίας δραχμὰς, ἀσφαλῶς οἶμαι δεῖν αὐτοῖς ὑπάρχειν ταῦτα, καθάπερ καὶ αὐτοῖς διελέχθην Μελάντῃ καὶ Παγκρέοντι πλειονάκις· καὶ πάντα μοι συγκατετίθεντο. Δίδωμι δ' αὐτοῖς καὶ Σωματάλην, καὶ τὴν παιδίσκην. 55. Τῶν δὲ παίδων, Μόλωνα μὲν, Κίμωνα, καὶ Παρμένοντα, ἤδη ἐλευθέρους ἀφίημι· Μάνην δὲ καὶ Καλλίαν παραμείναντας ἔτη τέτταρα ἐν τῷ κήπῳ, καὶ συνεργασαμένους καὶ ἀναμαρτήτους γενομένους, ἀφίημι ἐλευθέρους· τῶν δ' οἰκηματικῶν σκευῶν, ἀποδιδόντας Πομπύλῳ ὅσα ἂν δοκῇ τοῖς ἐπιμεληταῖς καλῶς ἔχειν, τὰ λοιπὰ ἐξαργυρίσαι. Δίδωμι δὲ καὶ Καρίωνα Δημοτίμῳ, Δίνακα δὲ Νιλεῖ· Εὔβιον δ' ἀποδόσθαι. Δότω δ' Ἵππαρχος Καλλίνῳ τρισχιλίας δραχμάς. Μελάντῃ δὲ καὶ Παγκρέοντι, εἰ μὲν μὴ ἐωρῶμεν Ἵππαρχον καὶ ἡμῖν πρότερον χρείαν παρεσχημένον, καὶ νῦν ἐν τοῖς ἰδίοις μάλα νεναυαγηκό-

τα, προσετάξαμεν ἂν μετὰ Μέλαντος καὶ Παγκρέοντος ἐξάγειν αὐτά. 56. Ἐπειδὴ δὲ οὗτε ἐκείνοις ἑώρων ῥᾴδιον ὄντα συνοικονομεῖν, λυσιτελέστερόν τε αὐτοῖς ὑπελάμβανον εἶναι τεταγμένον τὶ λαβεῖν παρὰ Ἱππάρχου· δότω Ἵππαρχος Μελάντῃ καὶ Παγκρέοντι, ἑκατέρῳ τάλαντον· διδόναι δ' Ἵππαρχον καὶ τοῖς ἐπιμεληταῖς εἰς τὰ ἀναλώματα, τὰ ἐν τῇ διαθήκῃ γεγραμμένα, κατὰ τοὺς ἑκάστου καιροὺς τῶν δαπανημάτων· οἰκονομήσαντα δὲ ταῦτα Ἵππαρχον ἀπηλλάχθαι τῶν συμβολαίων τῶν πρὸς ἐμὲ πάντων· καὶ εἴ τι ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος συμβέβληκεν Ἵππαρχος ἐν Χαλκίδι, Ἱππάρχου τοῦτό ἐστιν. Ἐπιμεληταὶ δὲ ἔστωσαν τῶν ἐν τῇ διαθήκῃ γεγραμμένων, Ἵππαρχος, Νηλεύς, Στράτων, Καλλῖνος, Δημότιμος, Καλλιστένης, Κτήσαρχος. 57. Αἱ διαθῆκαι κεῖνται ἀντίγραφα τῷ Θεοφράστου δακτυλίῳ σεσημασμένα, μία μὲν παρὰ Ἡγησίᾳ Ἱππάρχου· μάρτυρες, Κάλλιππος Πελανεύς, Φιλόμηλος Εὐωνυμεύς, Λύσανδρος Ὑβαίης, Φιλίων Ἀλωπεκῆθεν. Τὴν δ' ἑτέραν ἔχει Ὀλυμπιόδωρος· μάρτυρες δ' οἱ αὐτοί. Τὴν δ' ἑτέραν ἔλαβεν Ἀδείμαντος, ἀπήνεγκε δὲ Ἀνδροσθένης ὁ υἱός· μάρτυρες Ἀείμνηστος Κλεοβούλου, Ἀυσίστρατος Φίδωνος Θάσιος, Στράτων Ἀρκεσιλάου Λαμψακηνός, Θήσιππος Θησίππου ἐκ κεραμέων, Διοσκουρίδης Διονυσίου Ἐπικηφίσιος. Ὧδε ἔχουσιν αὐτῷ καὶ αἱ διαθῆκαι.

XV. Ἀκοῦσαι δ' αὐτοῦ καὶ Ἐρασίστρατον τὸν ἰατρὸν, εἰσὶν οἳ λέγουσι· καὶ εἰκός.

CAPUT III.

STRATO.

I. 58. *Διεδέξατο δ' αὐτοῦ τὴν σχολὴν Στράτων Ἀρκεσιλάου Λαμψακηνός, οὗ καὶ ἐν τοῖς διαθήκαις ἐμνημόνευσεν.*

II. *Ἀνὴρ λογιμώτατος, καὶ φυσικὸς ἐπικληθεὶς ἀπὸ τοῦ ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην παρ' ὀντινοῦν ἐπιμελέστατα διατετριφέναι.*

III. *Ἀλλὰ καὶ καθηγήσατο Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, καὶ ἔλαβε, φασὶ, παρ' αὐτοῦ τάλαντα ὀγδοήκοντα. Σχολαρχῆσαι δὲ, καθά φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς, ἤρξατο τῇ τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι, τῆς σχολῆς ἀφηγησάμενος ἔτη ὀκτωκαίδεκα.*

IV. *Φέρεται δ' αὐτοῦ καὶ βιβλία ταῦτα. Περὶ βασιλείας, τρία. Περὶ δικαιοσύνης, τρία. Περὶ ἀγαθοῦ, τρία. Περὶ θεῶν, τρία. Περὶ ἀρχῆς, τρία,* 59. *Περὶ βίων. Περὶ εὐδαιμονίας. Περὶ φιλοσοφίας. Περὶ ἀνδρείας. Περὶ τοῦ κενοῦ. Περὶ οὐρανοῦ. Περὶ τοῦ πνεύματος. Περὶ φύσεως ἀνθρωπίνης. Περὶ ζωογονίας. Περὶ μίξεως. Περὶ ὕπνου. Περὶ ἐνυπνίων. Περὶ ὄψεως. Περὶ αἰσθήσεως. Περὶ ἡδονῆς. Περὶ χρωμάτων. Περὶ νόσων. Περὶ κρίσεων. Περὶ δυνάμεων. Περὶ τῶν μεταλλικῶν μηχανημάτων. Περὶ λιμοῦ καὶ σκοτώσεων. Περὶ κούφου καὶ βαρέος. Περὶ ἐνθουσιασμοῦ. Περὶ χρόνου. Περὶ τροφῆς καὶ αὐξήσεως. Περὶ τῶν ἀπορουμένων ζώων. Περὶ τῶν μυθολογουμένων ζώων. Περὶ αἰτιῶν. Λύσις ἀπορουμένων. Τόπων προοίμια. Περὶ*

τοῦ συμβεβηκότος. Περὶ τοῦ ὄρου. 60. Περὶ τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον. Περὶ ἀδίκου. Περὶ τοῦ προτέρου καὶ ὑστέρου. Περὶ τοῦ προτέρου γένους. Περὶ τοῦ ἰδίου. Περὶ τοῦ μέλλοντος. Εὑρημάτων ἔλεγχοι δύο· Ὑπομνήματα, διστάζεται. Ἐπιστολαί, ὧν ἀρχὴ, Στράτων Ἀρσινόῃ εὖ πράττειν.

V. Τοῦτόν φασιν οὕτω γενέσθαι λεπτὸν, ὥστε ἀναισθήτως τελευτῆσαι. Καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτως ἔχον,

Λεπτὸς ἀνὴρ δέμας ἦν, εἰ μὴ προσεχρήσατο χρησμοῖς·
Στράτωνα τοῦτον φημί σοι Λαμψακηνόν·
Λάμψακος ὃν ποτ' ἔφυσεν. Ἀεὶ δὲ νόσοισι παλαίων,
Θνήσκει λαθών, υὐδ' ᾔσθετο τοῦ θανάτου.

VI. 61. Γέγονασι δὲ Στράτωνες ὀκτώ. Πρῶτος, Ἰσοκράτους ἀκροατής. Δεύτερος, αὐτὸς οὗτος. Τρίτος, ἰατρὸς, μαθητὴς Ἐρασιστράτου, ὡς δέ τινες, τρόφιμος. Τέταρτος, ἱστορικὸς, Φιλίππου καὶ Περσέως τῶν Ῥωμαίοις πολεμησάντων γεγραφὼς πράξεις. Ἕκτος, ποιητὴς ἐπιγραμμάτων. Ἕβδομος, ἰατρὸς ἀρχαῖος, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν. Ὄγδοος, περιπατητικὸς, βεβιωκὼς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

VII. Τοῦ δ' οὖν φυσικοῦ φέρονται καὶ διαθῆκαι τοῦτον ἔχουσαι τὸν τρόπον. Τάδε διατίθεμαι, ἐάν τι πάσχω. Τὰ μὲν οἴκοι καταλείπω πάντα Λαμπυρίωνι, καὶ Ἀρκεσιλάῳ. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀθήνησιν ὑπάρχοντός μοι ἀργυρίου, πρῶτον μὲν οἱ ἐπιμεληταὶ τὰ περὶ τὴν ἐκφορὰν ἐπιμεληθήτωσαν, καὶ ὅσα νομίζεται μετὰ τὴν ἐκφορὰν, μηθὲν μήτε περίεργον ποι-

οὔντος μήτ' ἀνελεύθεραν. 62. Ἐπιμεληταὶ δὲ ἔστωσαν τῶν κατὰ τὴν διαθήκην οἵδε, Ὀλυμπικὸς, Ἀριστείδης, Μνησιγένης, Ἱπποκράτης, Ἐπικράτης, Γοργύλος, Διοκλῆς, Λύκων, Ἀθάνης· καταλείπω δὲ τὴν μὲν διατριβὴν Λύκωνι, ἐπειδὴ τῶν ἄλλων οἱ μέν εἰσι πρεσβύτεροι, οἱ δὲ, ἄσχολοι. Καλῶς δ' ἂν ποιοῖεν καὶ οἱ λοιποὶ συγκατασκευάζοντες τοῦτο. Καταλείπω δ' αὐτῷ καὶ τὰ βιβλία πάντα, πλὴν ὧν αὐτοὶ γεγράφαμεν, καὶ τὰ σκεύη πάντα κατὰ τὸ συσσίτιον, καὶ τὰ στρώμματα, καὶ τὰ ποτήρια. Δότωσαν δὲ οἱ ἐπιμεληταὶ Ἐπικράτει πεντακοσίας δραχμὰς, καὶ τῶν παίδων ἕνα ὃν ἂν δοκῇ. 63. Ἀρκεσιλάῳ δὲ πρῶτον μὲν Λαμπυρίων καὶ Ἀρκεσίλαος ἀράσθωσαν τὰς συνθήκας, ἃς ἔθετο Δάϊππος ὑπὲρ Ἰραίου, καὶ μηδὲν ὀφειλέτω μήτε Λαμπυρίωνι, μήτε τοῖς Λαμπυρίωνος κληρονόμοις, ἀλλ' ἀπηλλάχθω παντὸς τοῦ συμβολαίου. Δότωσαν δ' αὐτῷ καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ ἀργυρίου πεντακοσίας δραχμὰς, καὶ τῶν παίδων ἕνα, ὃν ἂν δοκιμάζῃ Ἀρκεσίλαος, ἵπως ἂν πολλὰ συμπεπονηκὼς ἡμῖν, καὶ παρεσχημένος χρείας, ἔχῃ βίον ἱκανὸν, καὶ εὐσχήμων ᾖ. Ἀφίημι δὲ καὶ Διόφαντον ἐλεύθερον, καὶ Διοκλέα, καὶ Ἄβουν· Σιμμίαν δὲ ἀποδίδωμι Ἀρκεσιλάῳ. Ἀφίημι δὲ καὶ Δρόμωνα ἐλεύθερον. Ἐπειδὰν δὲ παραγένηται Ἀρκεσίλαος, λογισάσθω Ἰραιος μετ' Ὀλυμπικοῦ καὶ Ἐπικράτους, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμελητῶν, τὸ γεγονὸς ἀνάλωμα εἰς τὴν ἐκφοράν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ νομιζόμενα. 64. Τὸ δὲ περιὸν ἀργύριον νομισάσθω Ἀρκεσίλαος παρὰ Ὀλυμπικοῦ, μηδὲν ἐνοχλῶν αὐτὸν κατὰ τοὺς καιροὺς καὶ τοὺς χρόνους. Ἀράσθω δὲ καὶ τὰς συνθήκας Ἀρκε-

σίλαος, ἃς ἔθετο Στράτων πρὸς Ὀλυμπικὸν καὶ Ἀμεινίαν, τὰς κειμένας παρὰ Φιλοκράτει Τισαμένου. Τὰ δὲ περὶ τὸ μνημεῖον ποιείτωσαν ὡς ἂν δοκῇ Ἀρκεσιλάῳ καὶ Ὀλυμπικῷ καὶ Λύκωνι. Καὶ αἵδε μέν εἰσιν αἱ φερόμεναι αὐτοῦ διαθῆκαι, καθά που συνήγαγε καὶ Ἀρίστων ὁ οἰκεῖος.

VIII. Αὐτὸς δὲ ὁ Στράτων ἀνὴρ γέγονε (καθάπερ καὶ ἄνω δεδήλωται) πολλῆς τῆς ἀποδοχῆς ἄξιος, διατρίψας ἐν παντὶ λόγων εἴδει καὶ μάλιστά γε ἐν τῷ καλουμένῳ φυσικῷ, ὅπερ εἶδος ἀρχαιότερόν τε καὶ σπουδαιότερον.

CAPUT IV.

LYCON.

I. 65. Τοῦτον διεδέξατο Λύκων Ἀστυάνακτος, Τρωαδεύς, φραστικὸς ἀνήρ, καὶ περὶ παίδων ἀγωγῆς ἄκρως συντεταγμένος. Ἔφασκε γὰρ δεῖν παραζεύχθαι τοῖς παισὶ τὴν αἰδὼ καὶ φιλοτιμίαν, ὡς τοῖς ἵπποις μύωπα καὶ χαλινόν. Τὸ δ' ἐκφρασικὸν αὐτοῦ καὶ περιεγογὸς ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ φαίνεται κἀνθάδε. Φησὶ γὰρ τοῦτον τὸν τρόπον ἐπὶ παρθένου πενιχρᾶς, Βαρὺ γὰρ φορτίον πατρὶ πόρη, διὰ σπάνιν προικὸς ἐκτρέχουσα τὸν ἁρμαῖον τῆς ἡλικίας καιρόν. Διὸ δὴ καί φασιν Ἀντίγονον ἐπ' αὐτῇ τοῦτο εἰπεῖν, ὡς οὐκ ἦν ὥσπερ μήλου τὴν εὐωδίαν καὶ χάριν ἄλλοθί που μετενεγκεῖν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καθάπερ ἐπὶ τοῦ δένδρου, τῶν λεγομένων ἕκαστον ἴδοι θεωρεῖσθαι. 66. Τοῦτο δέ, ὅτι ἐν μὲν τῷ λέγειν γλυκύτατος ἦν· παρ' ὃ καί τινες τὸ γάμμα αὐτοῦ

τῷ ὀνόματι προσεπίθεσαν. Ἐν δὲ τῷ γράφειν ἀνόμοιος αὐτῷ. Ἀμέλει γοῦν καὶ ἐπὶ τῶν μεταγινωσκόντων, ἐπειδὴ μὴ ἔμαθον ὅτε καιρὸς, καὶ εὐχομένων, τοῦτον ἐκαλλιλέκτει τὸν τρόπον. Ἔλεγεν αὐτῶν κατηγορεῖν, ἀδυνάτῳ μηνύοντας εὐχῇ μετάνοιαν ἁγίας ἀδιόρθωτον. Τούς τε βουλευομένους ὀρθῶς, διαπίπτειν ἔφασκε τῷ λογισμῷ· οἱονεὶ στρεβλῷ κανόνι βασανίζοντας εὐθεῖαν φύσιν, ἢ πρόσωπον ὕδατι πλυδαττομένῳ, ἢ κατόπτρῳ διεστραμμένῳ· καὶ ἐπὶ μὲν τὸν ἐκ τῆς ἀγορᾶς στέφανον πολλοὺς ἀπιέναι· ἐπὶ δὲ τὸν Ὀλυμπιάσιν ἢ ὀλίγους, ἢ οὐδένα.

II. 67. *Πολλάκις τε πολλὰ συμβουλεύσας Ἀθηναίοις, τὰ μέγιστα αὐτοὺς ὠφέλησεν.*

III. Ἦν δὲ καὶ καθαρώτατος τὴν στολήν, ὡς ἀνυπερβλήτῳ χρῆσθαι μαλακότητι ἱματίων, καθάπερ φησὶν Ἕρμιππος. Ἀλλὰ καὶ γυμναστικώτατος ἐγένετο, καὶ εὐέκτης τὸ σῶμα, τήν τε πᾶσαν σχέσιν ἀθλητικὴν ἐπιφαίνων, ὠτοθλαδίας καὶ ἐμπικὴς ὤν, καθά φησιν Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ παλαῖσαι λέγεται τά τε ἐν τῇ πατρίδι Ἴλεια, καὶ σφαιρίσαι.

IV. Ὡς οὐκ ἄλλος τε ἦν φίλος τοῖς περὶ Εὐμενῆ καὶ Ἄτταλον, οἷς καὶ πλεῖστα ἐπεχορήγουν αὐτῷ. Ἐπειράθη δ' αὐτὸν σχεῖν καὶ Ἀντίοχος, ἀλλ' οὐκ ἔτυχεν. 68. Οὕτω δὲ ἦν ἐχθρὸς Ἱερωνύμῳ τῷ περιπατητικῷ, ὡς μόνον μὴ ἅπαντᾶν πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ἑτέραν ἡμέραν, περὶ ἧς ἐν τῷ Ἀρκεσιλάου βίῳ διειλέγμεθα.

V. Ἀφηγήσατο δὲ τῆς σχολῆς ἔτη τέτταρα πρὸς τοῖς τετταράκοντα, Στράτωνος αὐτὸν ἐν ταῖς διαθή-

καις καταλιπόντος, κατὰ τὴν ἑβδόμην καὶ εἰκοστὴν καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα.

VI. Οὗ μὴν ἀλλὰ καὶ Πανθοίδου διήκουσε τοῦ διαλεκτικοῦ.

VII. Ἐτελεύτησε δὲ γεγονὼς ἔτος τέταρτον καὶ ἑβδομηκοστὸν, νόσῳ ποδαγρικῇ καταπονηθείς. Καὶ ἔστιν καὶ ἡμῶν εἰς αὐτὸν,

Οὐ μὰ τὸν, οὐδὲ Λύκωνα παρήσομεν, ὅττι ποδαλ-
γὴς
Κάτθανε. Θαυμάζω τοῦτο μάλιστα δ' ἐγώ.
Τὴν οὕτως ἀΐθαο μακρὴν ὁδὸν, ἣν πρὶν ὁ πουσὶν
Ἀλλοτρίοις βαδίσας, ἔδραμε νυκτὶ μιῇ.

VIII. 69. Γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι Λύκωνες. Πρῶτος, Πυθαγορικός. Δεύτερος, αὐτὸς οὗτος. Τρίτος, ἐπῶν ποιητής. Τέταρτος, ἐπιγραμμάτων ποιητής.

IX. Τοῦ δὲ φιλοσόφου καὶ διαθήκαις ἐνετύχαμεν ταῖςδε. Τάδε διατίθεμαι περὶ τῶν κατ' ἐμαυτὸν, ἐὰν μὴ δυνηθῶ τὴν ὑφ' ὡσιν ταύτην ὑπενεγκεῖν. Τὰ μὲν ἐν οἴκῳ πάντα δίδωμι τοῖς ἀδελφοῖς Ἀστυάνακτι καὶ Λύκωνι. Καὶ οἶμαι δεῖν ἀποδοθῆναι ἀπὸ τούτων ὅσα κατακέχρημαι Ἀθήνησι, παρά τινος ἔχων ἢ ἐκπεπραχὼς· καὶ ἃ ἂν εἰς τὴν ἐκφορὰν ἀναλωθῇ, καὶ εἰς τἆλλα τὰ νομιζόμενα. 70. Τὰ δὲ ἐν ἄστει καὶ ἐν Αἰγίνῃ, δίδωμι Λύκωνι διὰ τὸ καὶ τοὔνομα φέρειν ἡμῶν, καὶ συνδιατετριφέναι πλείω χρόνον ἀρίστως πάνυ, καθάπερ δίκαιον ἦν τὸν υἱοῦ τάξιν ἐσχηκότα. Τὸν δὲ περίπατον καταλείπω τῶν γνωρίμων τοῖς βουλομένοις, Βούλωνι, Καλλίνῳ, Ἀρίστωνι, Ἀμφίωνι, Λύκωνι, Πύθωνι, Ἀριστομάχῳ, Ἡρακλείδῃ,

Λυκομήδει, Λύκωνι τῷ ἀδελφιδῷ. Προστησάτωσαν δ' αὐτοὶ ὅν ἂν ὑπολαμβάνωσι διαμένειν ἐπὶ τοῦ πράγματος, καὶ συνέξειν μάλιστα δυνήσεσθαι. Συγκατασκευαζέτωσαν δὲ καὶ οἱ λοιποὶ γνώριμοι, κἀμοῦ καὶ τοῦ τόπου χάριν. Περὶ δὲ τῆς ἐκφορᾶς καὶ καύσεως ἐπιμεληθήτωσαν Βούλων καὶ Καλλῖνος μετὰ τῶν συνήθων, ὅπως μήτ' ἀνελεύθερος γένηται, μήτε περίεργος. 71. Τῶν δὲ ἐν Αἰγίνῃ μοι γενομένων μερῶν μετὰ τὴν ἐμὴν ἀπόλυσιν καταχωρησάτω Λύκων τοῖς νεανίσκοις εἰς ἐλαιοχρηστίαν, ὅπως κἀμοῦ καὶ τοῦ τιμήσαντος ἐμὲ μνήμη γένηται διὰ τῆς χρείας αὕτη ἡ προσήκουσα. Καὶ ἀνδριάντα ἡμῶν ἀναθέτω. Τὸν δὲ τόπον, ὅπως ἁρμόττων ᾖ τῆς κατασκευῆς, ἐπιβλεψάτω καὶ συμπραγματευθήτω Διόφαντος καὶ Ἡρακλείδης Δημητρίου. Ἀπὸ δὲ τῶν ἐν ἄστει, Λύκων ἀποδότω πᾶσι παρ' ὧν προείληφα μετὰ τὴν ἀποδημίαν τὴν ἐκείνου. Παρακολουθοῦσι δὲ Βούλων καὶ Καλλῖνος, καὶ ἃ ἂν εἰς τὴν ἐκφορὰν ἀναλωθῇ, καὶ τὰ ἄλλα τὰ νομιζόμενα. Κομισάσθω δὲ ταῦτα ἀπὸ τῶν ἐν οἴκῳ κοινῇ καταλειπομένων ἀμφοτέροις ὑπ' ἐμοῦ. 72. Τιμησάτω δὲ καὶ τοὺς ἰατροὺς Πασίθεμιν καὶ Μειδίαν, ἀξίους ὄντας, καὶ διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τὴν περὶ ἐμέ, καὶ τὴν τέχνην, καὶ μείζονος ἔτι τιμῆς. Δίδωμι δὲ τῷ Καλλίνου παιδίῳ Θηρικλείων ζεῦγος, καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ βοΐσκων ζεῦγος, ψιλοτάπιδα, ἀμφίταπον, περίστρωμα, προσκεφάλαια δύο τὰ βέλτιστα τῶν καταλειπομένων· ὡς ἂν ἐφ' ὅσον ἀνήκει πρὸς τιμὴν, καὶ τούτων φανῶμεν μὴ ἀμνημονεύοντες. Περὶ δὲ τῶν θεραπευόντων ἐμαυτὸν οὕτως ἐξάγω. Δημητρίῳ μὲν ἐλευθέρῳ πά-

λαι ὄντι ἀφίημι τὰ λύτρα, καὶ δίδωμι πέντε μνας, καὶ ἱμάτιον καὶ χιτῶνα· ἵνα πολλὰ πεπονηκὼς μετ' ἐμοῦ, βίον εὐσχήμονα ἔχῃ. Κρίτωνι δὲ Χαλκηδονίῳ, καὶ τούτῳ λύτρα ἀφίημι, καὶ δίδωμι τέτταρας μνᾶς. Καὶ τὸν Μικρὸν ἀφίημι ἐλεύθερον· καὶ θρεψάτω Λύκων αὐτὸν καὶ παιδευσάτω, ἀπὸ τοῦ νῦν χρόνου ἕξ ἔτη. 73. Καὶ Χάρητα ἀφίημι ἐλεύθερον· καὶ θρεψάτω Λύκων αὐτόν. Καὶ δύο μνᾶς αὐτῷ δίδωμι, καὶ τὰ ἐμὰ βιβλία τὰ ἀνεγνωσμένα. Τὰ δ' ἀνέκδοτα Καλλίνῳ, ὅπως ἐπιμελῶς αὐτὰ ἐκδῷ. Δίδωμι δὲ καὶ Σύρῳ ἐλευθέρῳ ὄντι τέτταρας μνᾶς· καὶ τὴν Μηνοδώραν δίδωμι· καὶ εἴ τι μοι ὀφείλει, ἀφίημι αὐτῷ. Καὶ Ἱλαρᾷ πέντε μνᾶς, καὶ ἀμφίταπον, καὶ δύο προσκεφάλαια, καὶ περίστρωμα, καὶ κλίνην ἣν ἂν βούληται. Ἀφίημι δὲ ἐλευθέραν καὶ τὴν τοῦ Μικροῦ μητέρα, καὶ Νοήμονα, καὶ Λίωνα, καὶ Θέωνα, καὶ Εὐφράνορα, καὶ Ἑρμείαν. Καὶ Ἀγάθωνα, δύο ἔτη παραμείναντα ἀφεῖσθαι ἐλεύθερον· καὶ τοὺς φορεσφόρους, Ἀφελίωνα καὶ Ποσειδώνιον, τέτταρα ἔτη παραμείναντας. 74. Δίδωμι δὲ καὶ Δημητρίῳ, καὶ Κρίτωνι, καὶ Σύρῳ, κλίνην ἑκάστῳ, καὶ στρώματα τῶν καταλειπομένων, ἃ ἂν φαίνηται Λύκωνι καλῶς ἔχειν. Ταῦτα ἔστω αὐτοῖς, ἀποδείξασιν ὀρθῶς, ἐφ' ὧν ἕκαστοι τεταγμένοι εἰσί· περὶ δὲ τῆς ταφῆς, ἐάν τε αὐτοῦ βούληται Λύκων θάπτειν, ἐάν τε ἐν οἴκῳ, οὕτω ποιείτω. Πέπεισμαι γὰρ αὐτὸν οὐδὲν ἧττον ἐμοῦ συνορᾷν τὸ εὔσχημον. Ταῦτα δὲ πάντα οἰκονομήσαντι κύρια ἔστω ἡ δόσις τῶν ἐνταῦθα. Μάρτυρες, Καλλῖνος Ἑρμιονεύς, Ἄριστων Κεῖος, Εὐφρόνιος Παιανιεύς. Οὕτω μέντοι αὐτῷ συνετῶς τὰ πάντα πράτ-

τοντι, τά τε περὶ παιδείαν καὶ πάντας λόγους, οὐδὲν ἧττον καὶ τὰ τῶν διαθηκῶν τρόπον τινὰ καὶ σφόδρα οἰκονομικῶς τε καὶ ἐπιμελῶς ἴσχει· ὥστε καταῦθα ζηλωτέος.

CAPUT V.

DEMETRIUS.

L 75. Δημήτριος Φανοστράτου, Φαληρεύς· οὗτος ἤκουσεν μὲν Θεοφράστου.

II. Δημηγορῶν δὲ παρὰ Ἀθηναίοις, τῆς πόλεως ἐξηγήσατο ἔτη δέκα, καὶ εἰκόνων ἠξιώθη χαλκῶν ἑξήκοντα πρὸς ταῖς τριακοσίαις· ὧν αἱ πλείους ἐφ' ἵππων ἦσαν καὶ ἁρμάτων καὶ συνωρίδων, συντελεσθεῖσαι ἐν οὐδὲ τριακοσίαις ἡμέραις· τοσοῦτον ἐσπουδάσθη. Ἄρξασθαι δ' αὐτὸν τῆς πολιτείας φησὶ Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς ὁμωνύμοις, ὁπότε φυγὼν Ἀλέξανδρον εἰς Ἀθήνας ἦκεν Ἅρπαλος. Πολλὰ δὲ καὶ κάλλιστα τῇ πατρίδι ἐπολιτεύσατο. Καὶ γὰρ προσόδους καὶ κατασκευαῖς ἤυξησε τὴν πόλιν, καίπερ οὐκ εὐγενὴς ὤν.

III. 76. Ἦν γὰρ ἐκ τῆς Κόνωνος οἰκίας, ὡς Φαβωρῖνος ἐν πρώτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων φησίν.

IV. Ἀλλὰ ἀστῇ καὶ εὐγενεῖ συνῴκει Λαμία τῇ ἑρωμένῃ, καθάπερ ὁ αὐτὸς ἐν τῷ πρώτῳ φησίν.

V. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ Κλέωνος πεπονθέναι ἐν τῷ δευτέρῳ ἱστορεῖ.

VI. Δίδυμος δὲ ἐν συμποσιακοῖς, καὶ χαριτοβλέφαρον, καὶ λαμπετὼ καλεῖσθαι αὐτόν φησιν ἀπό τινος ἑταίρας.

VII. Λέγεται δὲ ἀποβαλόντα αὐτὸν τὰς ὄψεις ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, κομίσασθαι αὖθις παρὰ τοῦ Σαράπιδος. Ὅθεν καὶ τοὺς παιᾶνας ποιῆσαι τοὺς μέχρι νῦν ᾀδομένους.

VIII. Σφόδρα δὲ λαμπρὸς ὢν παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, ὅμως ἐπεσκοτίσθη καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ τὰ πάντα διεσθίοντος φθόνου. 77. Ἐπιβουλευθεὶς γὰρ ὑπό τινων, δίκην θανάτου οὐ παρὼν ἔφλεν. Οὐ μὴν ἐκυρίευσαν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸν ἐὸν ἀπήργαγον εἰς τὸν χαλκὸν, κατασπάσαντες αὐτοῦ τὰς εἰκόνας, καὶ τὰς μὲν ἀποδόμενοι, τὰς δὲ βυθίσαντες, τὰς δὲ κατακόψαντες εἰς ἀμίδας· (λέγεται γὰρ καὶ τοῦτο.) Μία δὲ μόνη σώζεται ἐν ἀκροπόλει. Φαβωρῖνος δὲ φησιν ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, τοῦτο ποιῆσαι τοὺς Ἀθηναίους, Δημητρίου κελεύσαντος τοῦ βασιλέως. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἐπέγραψαν ἀνομίας, ὡς Φαβωρῖνος. 78. Φησὶ δ' αὐτὸν Ἕρμιππος μετὰ τὸν Κασάνδρου θάνατον φοβηθέντα Ἀντίγονον, παρὰ Πτολεμαῖον ἐλθεῖν τὸν Σωτῆρα· κἀκεῖ χρόνον ἱκανὸν διατρίβοντα συμβουλεύειν τῷ Πτολεμαίῳ πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν βασιλείαν τοῖς ἐξ Εὐρυδίκης περιθεῖναι παισί. Τοῦ δὲ οὐ πεισθέντος, ἀλλὰ παραδόντος τὸ διάθημα τῷ ἐκ Βερενίκης, μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἀξιωθῆναι πρὸς τούτου παραφυλάττεσθαι ἐν τῇ χώρᾳ μέχρι τὶ δόξει περὶ αὐτοῦ. Ἐνταῦθα ἀθυμότερον διῆγε. Καί πως ὑπνώττων, ὑπ' ἀσπίδος τὴν χεῖρα δηχθεὶς τὸν βίον μετέθηκε· καὶ θάπτεται ἐν τῷ Βουσιρίτῃ νομῷ, πλησίον Διοσπόλεως. 79. Καὶ αὐτῷ ἐπεγράψαμεν ἡμεῖς (παρ' ἡμῖν)·

Ἀνεῖλεν ἀσπὶς τὸν σοφὸν Δημήτριον,
Ἰὸν ἔχουσα πολὺν
Ἄσμηκτον, οὐ στίλβουσα φῶς ἀπ' ὀμμάτων,
Ἀλλ' ἀΐδην μέλανα.

Ἡρακλείδης δ' ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν Σωτίωνος διαδοχῶν, τῷ Φιλαδέλφῳ τὴν βασιλείαν θέλειν ἐκχωρῆσαι τὸν Πτολεμαῖον· τὸν δ' ἀποτρέπειν, φάσκοντα, Ἂν ἄλλῳ δῷς, σὺ οὐχ ἕξεις. Ὀπηνίκα δ' ἐσυκοφαντεῖτο ἐν ταῖς Ἀθήναις (μανθάνω γὰρ καὶ τοῦτο) Μένανδρος ὁ κωμικὸς παρ' ὀλίγον ἠλθε κριθῆναι διὰ οὐδὲν ἄλλο ἢ ὅτι φίλος ἦν αὐτῷ. 80. Ἀλλ' αὐτὸν παρῃτήσατο Τελεσφόρος ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Δημητρίου.

IX. Πλήθει δὲ βιβλίων καὶ ἀριθμῷ στίχων σχεδὸν ἅπαντας παρελήλακε τοὺς κατ' αὐτὸν Περιπατητικούς, εὐπαίδευτος ὢν καὶ πολύπειρος παρ' ὀντινοῦν. Ὧν ἐστι τὰ μέν, ἱστορικά· τὰ δέ, πολιτικά· τὰ δέ, περὶ ποιητῶν· τὰ δέ, ῥητορικά· δημηγοριῶν τε καὶ πρεσβειῶν. Ἀλλὰ μὴν καὶ λόγων Αἰσωπείων συναγωγαὶ, καὶ ἄλλα πλείω. Ἔστι δὲ, τὰ Περὶ τῆς Ἀθήνῃσι νομοθεσίας, α', β', γ', δ', ε'. Περὶ τῶν Ἀθήνῃσι πολιτῶν, α', β'. Περὶ δημαγωγίας, α', β'. Περὶ πολιτικῆς, α', β'. Περὶ νόμων, α'. Περὶ ῥητορικῆς, α', β'. Στρατηγικῶν, α', β'. 81. Περὶ Ἰλιάδος, α', β'. Περὶ Ὀδυσσείας, α', β', γ', δ'. Πτολεμαῖος, α'. Ἐρωτικὸς, α'. Φαιδώνδας, α'. Μαίδων, α'. Κλέων, α'. Σωκράτης, α'. Ἀριστόμαχος, α'. Ἀρταξέρξης, α'. Ὁμηρικὸς, α'. Ἀριστείδης, α'. Προτρεπτικὸς, α'. Τὴν τῆς πολιτείας, α'. Περὶ τῆς δεκαετείας, α'. Περὶ τῶν Ἰώνων, α'. Πρεσβευτικὸς, α'. Περὶ πίστεως, α'. Περὶ χάριτος, α'. Περὶ

τύχης, α'. Περὶ μεγαλοψυχίας, α'. Περὶ γάμου, α'. Περὶ τοῦ δοκοῦ, α'. Περὶ εἰρήνης, α'. Περὶ νόμων, α'. Περὶ ἐπιτηδευμάτων, α'. Περὶ καιροῦ, α'. Διονύσιος, α'. Χαλκιδικὸς, α'. Ἀθηναίων καταδρομὴ, α'. Περὶ Ἀντιφάνους, α'. Προοίμιον ἱστορικὸν, α'. Ἐπιστολαὶ, α'. Ἐκκλησία ἔνορκος, α'. Περὶ γήρως, α'. Λίκαια, α'. Αἰσωπείων, α'. Χρειῶν, α'. 82. Χαρακτὴρ δὲ φιλόσοφος, εὐτονίᾳ ῥητορικῇ καὶ δυνάμει κεκραμένος.

X. Οὗτος, ἀκούσας ὅτι τὰς εἰκόνας αὐτοῦ κατέστρεψαν Ἀθηναῖοι, Ἀλλ' οὐ τὴν ἀρετὴν, ἔφη, δι' ἣν ἐκείνας ἀνέστησαν. Ἔλεγε μὴ μικρὸν εἶναι μέρος τὰς ὀφρῦς· ὅλῳ γοῦν ἐπισκοτῆσαι δύνασθαι τῷ βίῳ. Οὐ μόνον τὸν πλοῦτον ἔφη τυφλὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν ὁδηγοῦσαν αὐτὸν τύχην. Ὅσον ἐν πολέμῳ δύνασθαι σίδηρον, τοσοῦτον ἐν πολιτείαις ἰσχύειν λόγον. Ἰδών ποτε νεανίσκον ἄσωτον, Ἰδοὺ, ἔφη, τετράγωνος Ἑρμῆς, ἔχων σύρμα, κοιλίαν, αἰδοῖον, πώγωνα. Τῶν τετυφωμένων ἀνδρῶν ἔφη τὸ μὲν ὕψος δεῖν περιαιρεῖν, τὸ δὲ φρόνημα καταλιπεῖν. Τοὺς νέους ἔφη δεῖν ἐπὶ μὲν τῆς οἰκίας τοὺς γονεῖς αἰδεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς ὁδοῖς τοὺς ἀπαντῶντας, ἐν δὲ ταῖς ἐρημίαις ἑαυτούς. 93. Τοὺς φίλους ἐπὶ μὲν τὰ ἀγαθὰ παρακαλουμένους ἀπιέναι· ἐπὶ δὲ τὰς συμφορὰς, αὐτομάτους. Τοσαῦτα καὶ εἰς τοῦτον ἀναφέρεσθαι δοκεῖ.

XI. Γεγόνασι δὲ Δημήτριοι ἀξιόλογοι εἴκοσι· πρῶτος, Κυρηναῖος, ῥήτωρ, καὶ Θρασυμάχου πρεσβύτερος. Δεύτερος, αὐτὸς οὗτος. Τρίτος, Βυζάντιος, Περιπατητικός. Τέταρτος, καλούμενος γραφικὸς, καὶ σαφὴς διηγήσασθαι. Ἦν δὲ καὶ ὁ αὐτὸς ζω-

γράφος.) Πέμπτος, Ἀσπένδιος, μαθητὴς Ἀπολλωνίου τοῦ Σολέως. Ἕκτος, Καλατιανὸς, ὁ γεγραφὼς περὶ Ἀσίας καὶ Εὐρώπης εἴκοσι βίβλους. Ἕβδομος, Βυζάντιος, ἐν τρισκαίδεκα βιβλίοις γεγραφὼς τὴν Γαλατῶν διάβασιν ἐξ Εὐρώπης εἰς Ἀσίαν, καὶ ἐν ἄλλοις ὀκτὼ τὰ περὶ Ἀντίοχον καὶ Πτολεμαῖον, καὶ τὴν Λιβύης ὑπ' αὐτῶν διοίκησιν. 84. Ὄγδοος, ὁ διατρίψας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ σοφιστὴς, τέχνας γεγραφὼς ῥητορικάς. Ἔννατος, Ἀδραμυτηνὸς, γραμματικὸς, ἐπικληθεὶς Ἰξίων, διὰ τὸ ἀδικῆσαί τι δοκεῖν περὶ τὴν Ἥραν. Δέκατος, Κυρηναῖος, γραμματικὸς, ὁ ἐπικληθεὶς Στάμνος, ἀνὴρ ἀξιόλογος. Ἑνδέκατος, Σκήψιος, πλούσιος καὶ εὐγενὴς ἄνθρωπος, καὶ φιλόλογος ἄκρως. Οὗτος καὶ Μητρόδωρον προεβίβασε τὸν πολίτην. Δωδέκατος, γραμματικὸς, Ἐρυθραῖος, πολιτογραφηθεὶς ἐν Τήμνῳ. Τρισκαιδέκατος, Βιθυνὸς, Διφύλου τοῦ Στωϊκοῦ υἱὸς, μαθητὴς δὲ Παναιτίου τοῦ Ῥοδίου. Τεσσαρεσκαιδέκατος, ῥήτωρ Σμυρναῖος. 85. Καὶ οὗτοι μὲν λογικοί. Ποιηταὶ δὲ, πρῶτος, ἀρχαίαν κωμῳδίαν πεποιηκώς· δεύτερος, ἐπῶν ποιητὴς, οὗ μόνα σώζεται πρὸς τοὺς φθονεροὺς εἰρημένα τάδε,

Ζωὸν ἀτιμήσαντες, ἀποφθίμενον ποθέουσι·
Καί ποθ' ὑπὲρ τύμβοιο καὶ ἀπνόου εἰδώλοιο
Ἄστεα νείκος ἐτῆλθεν ἔριν δ' ἐστήσατο λαός.

Τρίτος, Ταρσικὸς σατυρογράφος. Τέταρτος ἰάμβους γεγραφὼς, πικρὸς ἀνήρ. Πέμπτος, ἀνδριαντοποιὸς, οὗ μέμνηται Πολέμων. Ἕκτος, Ἐρυθραῖος, ποικιλογράφος ἄνθρωπος, καὶ ἱστορικὰ καὶ ῥητορικὰ πεποίηκε βιβλία.

CAPUT VI.

HERACLIDES.

I. 86. Ἡρακλείδης Εὐθύφρονος, Ἡρακλεώτης τοῦ Πόντου, ἀνὴρ πλούσιος.

II. Ἀθήνῃσι δὲ παρέβαλε πρῶτον μὲν Σπευσίππῳ· ἀλλὰ καὶ τῶν Πυθαγορείων διήκουσε, καὶ τὰ Πλάτωνος ἐζηλώκει. Καὶ ὕστερον ἤκουσεν Ἀριστοτέλους, ὥς φησι Σωτίων ἐν διαδοχαῖς.

III. Οὗτος εὐθῆτί τε μαλακῇ ἐχρῆτο, καὶ ὑπέρογκος ἦν τὸ σῶμα, ὥστε αὐτὸν ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν μὴ Ποντικὸν, ἀλλὰ Πομπικὸν καλεῖσθαι. Πρᾷός τε ἦν τὸ βάδισμα καὶ σεμνός.

IV. Φέρεται δ' αὐτοῦ συγγράμματα κάλλιστά τε καὶ ἄριστα. Διάλογοι, ὧν ἠθικὰ μὲν, Περὶ δικαιοσύνης γ'. Ἓν δὲ, Περὶ σωφροσύνης. Περί τε εὐσεβείας, α'. Καὶ Περὶ ἀνδρείας, α'. 87. Κοινῶς τε Περὶ ἀρετῆς, α'. Περὶ εὐδαιμονίας, α'. Περὶ τῆς ἀρχῆς, α'. Καὶ Νόμων, α'. Καὶ τῶν συγγενῶν τούτοις. Περὶ ὀνομάτων, α'. Συνθῆκαι, α'. Ἀκούσιος ἐρωτικὸς, καὶ Κλεινίας, α'. Φυσικὰ δὲ, Περὶ νοῦ, Περὶ ψυχῆς, καὶ κατ' ἰδίαν Περὶ ψυχῆς, καὶ Περὶ φύσεως, καὶ Περὶ εἰδώλων, Πρὸς Δημόκριτον, Περὶ τῶν ἐν οὐρανῷ, α'. Περὶ τῶν ἐν ᾅδου. Περὶ βίων, α', β'. Αἰτίαι Περὶ νόσων, α'. Περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, α'. Πρὸς τὰ Ζήνωνος, α'. Πρὸς τὰ Μήτρωνος, α'. Γραμματικὰ δὲ, Περὶ τῆς Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου ἡλικίας, α', β'. Περὶ Ἀρχιλόχου καὶ Ὁμήρου, α', β'. Καὶ μουσικὰ δὲ, Περὶ τῶν παρ' Εὐριπίδῃ καὶ Σοφοκλεῖ, α', β', γ'. Περὶ μουσικῆς, α', β'. 88. Λύσεων Ὁμηρικῶν, α',

β'. Θεωρηματικὸν, α'. Περὶ τῶν τριῶν τραγῳδοποιῶν, α'. Χαρακτῆρες α'. Περὶ ποιητικῆς καὶ τῶν ποιητῶν, α'. Περὶ στοχασμοῦ, α'. Προοπτικῶν, α'. Ἡρακλείτου ἐξηγήσεις, δ'. Πρὸς τὸν Δημόκριτον ἐξηγήσεις, α'. Λύσεων ἐριστικῶν, α', β'. Ἀξίωμα, α'. Περὶ εἰδῶν, α'. Λύσεις, α'. Ὑποθῆκαι, α'. Πρὸς Διονύσιον, α'. Ῥητορικὰ δὲ, Περὶ τοῦ ῥητορεύειν, ἢ Πρωταγόρας. Ἱστορικὰ. Περὶ τῶν Πυθαγορείων, καὶ Περὶ εὑρημάτων. Τούτων τὰ μὲν κωμικῶς πέπλακεν, ὡς τὸ Περὶ ἡδονῆς. καὶ Περὶ σωφροσύνης· τὰ δὲ, τριγικῶς, ὡς τὸ Περὶ τῶν καθ' ᾅδην καὶ τὸ Περὶ εὐσεβείας, καὶ τὸ Περὶ ἐξουσίας. 89. Ἔστι δ' αὐτῷ καὶ μεσότης τὶς ὁμιλητικὴ φιλοσόφων τε καὶ στρατηγικῶν καὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν πρὸς ἀλλήλους διαλεγομένων. Ἀλλὰ καὶ γεωμετρικά ἐστιν αὐτοῦ καὶ διαλεκτικά. Ἄλλως τε καὶ ἐν ἅπασι ποικίλος τε καὶ διηρημένος τὴν λέξιν ἐστὶ. καὶ ψυχαγωγεῖν ἱκανῶς δυνάμενος.

V. Δοκεῖ δὲ καὶ τὴν πατρίδα τυραννουμένην ἐλευθερῶσαι, τὸν μόναρχον κτείνας, ὥς φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν Ὁμωνύμοις.

VI. Ὅς καὶ τοιόνδε ἱστορεῖ περὶ αὐτοῦ· θρέψαι αὐτὸν δράκοντα ἐκ νέου, καὶ αὐξηθέντα, ἐπεὶ τελευτᾶν ἔμελλε, κελεῦσαι τινὶ τῶν πιστῶν αὐτοῦ τὸ σῶμα κατακρύψαι, τὸν δὲ δράκοντα ἐπὶ τῆς κλίνης θεῖναι, ἵνα δόξειεν εἰς θεοὺς μεταβεβηκέναι. Ἐγένετο δὲ πάντα. 90. Καὶ μεταξὺ παραπεμπόντων τὸν Ἡρακλείδην τῶν πολιτῶν, καὶ εὐφημούντων, ὁ δράκων ὑκούσας τῆς ἐπιβοῆς. ἐξέδυ τῶν ἱματίων. καὶ διετάραξε τοὺς πλείστους. Ὕστερον μέντοι ἐξεκαλύφθη

πάντα, καὶ ὤφθη Ἡρακλείδης οὐχ οἷος ἐδόκει, ἀλλ' οἷος ἦν. Καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτως ἔχον,

Θῆλες ἀνθρώποισι λιπεῖν φάτιν, Ἡρακλείδη,
Ὅς ῥα θανὼν ἐγένου ζωὸς ἅπασι δράκων·
Ἀλλὰ διεψεύσθης, σεσοφισμένε. Δὴ γὰρ ὁ μὲν θὴρ
Ἦεν δρύκων, σὺ δὲ θὴρ, σὺ σοφὸς ὤν. ἰάλως.

Ταῦτα δέ φησι καὶ Ἱππόβοτος. 91. Ἕρμιππος δὲ, λιμοῦ κατασχόντος τὴν χώραν, φησὶν αἰτεῖν τοὺς Ἡρακλεώτας τὴν Πυθίαν λύσιν. Τὸν δὲ Ἡρακλείδην διαφθεῖραι χρήμασι τούς τε θεωροὺς, καὶ τὴν προειρημένην, ὥστ' ἀνειπεῖν, ἀπαλλαγήσεσθαι τῶν κακῶν, εἰ ζῶν μὲν Ἡρακλείδης ὁ Εὐθύφρονος χρυσῷ στεφάνῳ στεφανωθείη πρὸς αὐτῶν· ἀποθανὼν δὲ, ὡς ἥρως τιμῷτο. Ἐκομίσθη δῆθεν ὁ χρησμός. καὶ οὐδὲν ὤναντο οἱ πλάσαντες αὐτόν. Αὐτίκα γὰρ ἐν τῷ θεάτρῳ στεφανούμενος ὁ Ἡρακλείδης, ἀπόπληκτος ἐγένετο, οἵ τε θεωροὶ κατακυλισθέντες διεφθάρησαν. Ἀλλὰ καὶ ἡ Πυθία τὴν αὐτὴν ὥραν κατιοῦσα ἐς τὸ ἄδυτον, καὶ ἐπιστᾶσα ἐνὶ τῶν δρακόντων, δηχθεῖσα παραχρῆμα ἀπέπνευσε. Καὶ τὰ μὲν περὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ τοσαῦτα.

VII. 92. Φησὶ δ' Ἀριστόξενος ὁ μουσικὸς, καὶ τραγῳδίας αὐτὸν ποιεῖν, καὶ Θέσπιδος αὐτὰς ἐπιγράφειν. Χαμαιλέων τε τὰ παρ' ἑαυτῷ φησι κλέψαντα αὐτὸν, τὰ περὶ Ἡσιόδου καὶ Ὁμήρου γράψαι. Ἀλλὰ καὶ Αὐτόδωρος Ἐπικούρειος ἐπιτιμᾷ αὐτῷ, τοῖς περὶ δικαιοσύνης ἀντιλέγων. Ἔτι καὶ Διονύσιος ὁ Μεταθέμενος ἢ Σπίνθαρος, ὡς ἔνιοι, γράψας τὸν Παρθενοπαῖον, ἐπέγραψε Σοφοκλέους. Ὁ δὲ, πιστεύσας, εἴς τι τῶν ἰδίων συγγραμμάτων ἐχρῆτο

μαρτυρίοις ὡς Σοφοκλέους. 93. Αἰσθόμενος δ' ὁ Διονύσιος ἐμήνυσεν αὐτῷ τὸ γεγονός. Τοῦ δ' ἀρνουμένου καὶ ἀπιστοῦντος, ἐπέστειλεν ἰδεῖν τὴν παραστιχίδα· καὶ εἶχε Παγκάλως. Οὗτος δ' ἦν ἐρώμενος Διονυσίου· ὡς δ' ἔτι ἀπιστῶν ἔλεγε, κατὰ τὴν τύχην ἐνδέχεσθαι οὕτως ἔχειν, πάλιν ἀντιπέστειλεν ὁ Διονύσιος, ὅτι καὶ ταῦτα εὑρήσεις.

Γέρων πίθηκος οὐχ ἁλίσκεται πάγῃ·
Ἁλίσκεται μέν, μετὰ χρόνον δ' ἁλίσκεται.

Καὶ πρὸς τούτοις, Ἡρακλείδης γράμματα οὐκ ἐπίσταται, οὐδ' ἠσχύνθη.

VIII. Γεγόνασι δ' Ἡρακλεῖδαι τεσσαρεσκαίδεκα. Πρῶτος, αὐτὸς οὗτος. Δεύτερος, πολίτης αὐτοῦ, πυῤῥίχας καὶ φλυαρίας συντεταγμένος. 94. Τρίτος, Κυμαῖος, γεγραφὼς Περσικὰ ἐν πέντε βιβλίοις. Τέταρτος, Κυμαῖος, ῥήτωρ τέχνας γεγραφώς. Πέμπτος, Καλατιανὸς ἢ Ἀλεξανδρεὺς, γεγραφὼς τὴν διαδοχὴν ἐν ἓξ βιβλίοις, καὶ Δεμβευτικὸν λόγον, ὅθεν καὶ Δέμβος ἐκαλεῖτο. Ἕκτος, Ἀλεξανδρεὺς, γεγραφὼς τὰ Περσικὰ ἰδιώματα. Ἕβδομος, διαλεκτικὸς Βαρυλῆΐτης, κατ' Ἐπικούρου γεγραφώς. Ὄγδοος, ἰατρὸς τῶν ἀπὸ Ἰκεσίου. Ἔννατος, ἰατρὸς Ταραντῖνος, ἐμπειρικός. Δέκατος, ποιητικὸς, παραινέσεις γεγραφώς. Ἑνδέκατος, ἀνδριαντοποιὸς. Φωκαεύς. Δωδέκατος, ἐπιγραμμάτων ποιητὴς λιγυρός. Τρισκαιδέκατος, Μάγνης, Μιθριδατικὰ γεγραφώς. Τεσσαρεσκαιδέκατος, ἀστρολογούμενα συγγεγραφώς.

LIBER SEXTUS.

CAPUT I.

ANTISTHENES.

I. 1. *Ἀντισθένης Ἀντισθένους, Ἀθηναῖος. Ἐλέγετο δ' οὐκ εἶναι ἰθαγενής· ὅθεν πρὸς τὸν ὀνειδίζοντα εἰπεῖν, Καὶ ἡ μήτηρ τῶν θεῶν Φρυγία ἐστίν. Ἐδόκει γὰρ εἶναι Φράττης μητρός. Ὅθεν καὶ ἐν Ταναγρᾳ κατὰ τὴν μάχην εὐδοκιμήσας, ἔδωκε λέγειν Σωκράτει, ὡς οὐκ ἂν ἐκ δυοῖν Ἀθηναίοιν οὕτω γεγόνοι γενναῖος. Καὶ αὐτὸς δὲ τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ τῷ γηγενεῖς εἶναι σεμνυνομένους ἐκφαυλίζων, ἔλεγε μηδὲν εἶναι κοχλιῶν καὶ ἀττελέβων εὐγενεστέρους.*

II. *Οὗτος κατ' ἀρχὰς μὲν ἤκουσε Γοργίου τοῦ ῥήτορος. Ὅθεν τὸ ῥητορικὸν εἶδος ἐν τοῖς διαλόγοις ἐπιφέρει, καὶ μάλιστα ἐν τῇ Ἀληθείᾳ, καὶ τοῖς προτρεπτικοῖς. 2. Φησὶ δ' Ἕρμιππος, ὅτι προείλετο ἐν τῇ τῶν Ἰσθμίων πανηγύρει ψέξαι τε καὶ ἐπαινέσαι Ἀθηναίους, Θηβαίους Λακεδαιμονίους. Εἶτα μέντοι παραιτήσασθαι, εἰδόντα πλείστους ἐκ τῶν πόλεων ἀφιγμένους. Ὕστερον δὲ παρέβαλε Σωκράτει, καὶ τοσοῦτον ὤνατο αὐτοῦ, ὥστε παρῆγε τοῖς μαθηταῖς γενέσθαι αὐτῷ πρὸς Σωκράτην συμμαθητάς. Οἰκῶν τε ἐν Πειραιεῖ, καθ' ἑκάστην ἡμέραν τοὺς τεττεράκοντα σταδίους ἀνιὼν, ἤκουσε Σωκράτους.*

III. *Παρ' οὗ καὶ τὸ καρτερικὸν λαβὼν, καὶ τὸ ἀπαθὲς ζηλώσας, κατῆρξε πρῶτος τοῦ Κυνισμοῦ. Καὶ ὅτι ὁ πόνος ἀγαθὸν, συνέστησε διὰ τοῦ μεγάλου Ἡρακλέους καὶ τοῦ Κύρου· τὸν μὲν ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων, τὸν δὲ ἀπὸ τῶν βαρβάρων ἑλκύσας.*

IV. 3. *Πρῶτός τε ὥρισατο λόγον, εἰπὼν, Λόγος ἐστὶν ὁ τὸ τί ἦν, ἢ ἐστι, δηλῶν. Ἔλεγέ τε συνεχὲς, Μανείην μᾶλλον ἢ ἡσθείην. Καὶ, Χρὴ τοιαύταις πλησιάζειν γυναιξὶν, αἳ χάριν εἴσονται. Πρός τε τὰ Ποντικὸν μειράκιον, μᾶλλον φοιτᾶν αὐτῷ καὶ πυθόμενον τίνων αὐτῷ δεῖ, φησὶ, Βιβλιαρίου καὶ νοῦ, καὶ γραφείου καὶ νοῦ, καὶ πινακιδίου καὶ νοῦ· τὸν νοῦν παρεμφαίνων. Πρὸς δὲ τὸν ἐρώμενον ποδαπὴν γήμῃ, ἔφη, Ἂν μὲν καλὴν, ἕξεις κοινήν· ἂν δὲ αἰσχρὰν, ἕξεις ποινήν. Ἀκούσας ποτὲ ὅτι Πλάτων αὐτὸν κακῶς λέγει, Βασιλικὸν, ἔφη, καλῶς ποιοῦντα κακῶς ἀκούειν. 4. Μυούμενός ποτε τὰ Ὀρφικὰ, τοῦ ἱερέως εἰπόντος, ὅτι οἱ ταῦτα μυούμενοι πολλῶν ἀγαθῶν ἐν ᾅδου μετίσχουσι, Τί οὖν, ἔφη, οὐκ ἀποθνήσκεις; Ὀνειδιζόμενός ποτε ὡς οὐκ εἴη ἐκ δύο ἐλευθέρων, Οὐδὲ γὰρ ἐκ δύο, ἔφη παλαιστικῶν, ἀλλὰ παλαιστικός εἰμι. Ἐρωτώμενος διὰ τί ὀλίγους ἔχει μαθητάς; ἔφη, Ὅτι ἀργυρίᾳ αὐτοὺς ἐκβάλλω φάβδῳ. Ἐρωτηθεὶς διὰ τί πικρῶς τοῖς μαθηταῖς ἐπιπλήττει; Καὶ οἱ ἰατροὶ, φησὶ, τοῖς κάμνουσιν. Ἰδών ποτε μοιχὸν φεύγοντα, Ὦ δυστυχὴς, εἶπε, πηλίκον κίνδυνον ὀβολοῦ διαφυγεῖν ἐδύνασο. Κρεῖττον ἔλεγε καθά φησιν Ἑκάτων ἐν ταῖς χρείαις, εἰς κόρακας ἢ εἰς κόλακας ἐμπεσεῖν· οἱ μὲν γὰρ νεκροὺς, οἱ δὲ ζῶντας ἐσθίουσιν. 5. Ἐρωτηθεὶς τί μακαριώτερον ἐν ἀνθρώποις, ἔφη, Εὐ-*

τυχοῦντα ἀποθανεῖν. Γνωρίμου ποτὲ πρὸς αὐτὸν ἀποδυρομένου, ὡς εἴη τὰ ὑπομνήματα ἀπολωλεκὼς, Ἔδει γάρ, ἔφη, ἐν τῇ ψυχῇ αὐτὰ καὶ μὴ ἐν ταῖς χάρταις γράφειν. Ὥσπερ ὑπὸ τοῦ ἰοῦ τὸν σίδηρον, οὕτως ἔλεγε τοὺς φθονεροὺς ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἤθους κατεσθίεσθαι. Τοὺς βουλομένους ἀθανάτους εἶναι ἔφη δεῖν ζῆν εὐσεβῶς καὶ δικαίως. Τότ' ἔφη τὰς πόλεις ἀπόλλυσθαι, ὅταν μὴ δύνωνται τοὺς φαύλους ἀπὸ τῶν σπουδαίων διακρίνειν. Ἐπαινούμενός ποτε ὑπὸ πονηρῶν, ἔφη, Ἀγωνιῶ μή τι κακὸν εἴργασμαι. 6. Ὁμονοούντων ἀδελφῶν συμβίωσιν παντὸς ἔφη τείχους ἰσχυροτέραν εἶναι. Τοιαῦτα δεῖν ἔφη ποιεῖσθαι ἐφόδια, ἃ καὶ ναυαγήσαντι συγκολυμβήσει. Ὀνειδιζόμενός ποτε ἐπὶ τῷ πονηροῖς συγγενέσθαι, Καὶ οἱ ἰατροὶ, φησὶ, μετὰ τῶν νοσούντων εἰσὶν, ἀλλ' οὐ πυρέττουσιν. Ἄτοπον ἔφη, τοῦ μὲν σίτου αἴρας ἐκλέγειν, καὶ ἐν τῷ πολέμῳ τοὺς ἀχρείους, ἐν δὲ πολιτείᾳ τοὺς πονηροὺς μὴ παραιτεῖσθαι. Ἐρωτηθεὶς τί αὐτῷ περιγέγονεν ἐκ φιλοσοφίας, ἔφη, Τὸ δύνασθαι ἑαυτῷ ὁμιλεῖν. Εἰπόντος αὐτῷ τινος παρὰ πότον, ἆσον, Σύ μοι, φησὶν, αὔλησον. Διογένει χιτῶνα αἰτοῦντι, πτύξαι προσέταξε θοιμάτιον. 7. Ἐρωτηθεὶς τί τῶν μαθημάτων ἀναγκαιότατον, ἔφη, Τὸ κακὰ ἀπομαθεῖν. Παρεκελεύετό τε κακῶς ἀκούοντας παρτιρεῖν μᾶλλον ἢ εἰ λίθοις τὶς βάλλοιτο. Ἔσκωπτε Πλάτωνα ὡς τετυφωμένον. Πομπῆς οὖν γινομένης ἵππον θεασάμενος φρυαπτὴν φησὶ πρὸς τὸν Πλάτωνα, Ἐδόκεις μοι καὶ σὺ ἵππος ἂν εἶναι λαμπρυντής· τοῦτο δὲ, ἐπεὶ συνεχὲς ὁ Πλάτων ἵππον ἐπῄνει. Καί ποτ' ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν νουσοῦντα, καὶ

θεασάμενος λεκάνην, ἔνθα ὁ Πλάτων ἐμεμίκει, Χολὴν μέν, ἔφη, ὁρῶ ἐνταῦθα, τῦφον δὲ οὐχ ὁρῶ. 8. Συνεβούλευεν Ἀθηναίοις, τοὺς ὄνους ἵππους ψηφίσασθαι. Ἄλογον δὲ ἡγουμένων, Ἀλλὰ μὴν καὶ στρατηγοὶ, φησὶ, γίνονται παρ' ὑμῶν μηδὲν μαθόντες, μόνον δὲ χειροτονηθέντες. Πρὸς τὸν εἰπόντα, Πολλοί σε ἐπαινοῦσι, Τί γάρ, ἔφη, κακὸν πεποίηκα; Στρέψαντος αὐτοῦ τὸ διερρωγὸς τοῦ τρίβωνος εἰς τὸ προφανὲς, Σωκράτης ἰδὼν φησιν, Ὁρῶ σου διὰ τοῦ τρίβωνος τὴν φιλοδοξίαν. Ἐρωτηθεὶς ὑπό του (καθά φησι Φανίας ἐν τῷ περὶ τῶν Σωκρατικῶν) τί ποιῶν καλὸς κἀγαθὸς ἔσοιτο; ἔφη, Εἰ τὰ κακὰ ἃ ἔχεις, ὅτι φευκτά ἐστι μάθοις παρὰ τῶν εἰδότων. Πρὸς τὸν ἐπαινοῦντα τρυφήν, Ἐχθρῶν παῖδες, ἔφη, τρυφήσειαν. 9. Πρὸς τὸ παρασχηματίζον αὐτοῦ τῷ πλάστῃ μειράκιον, Εἰπέ μοι, φησὶν, εἰ φωνὴν λάβοι ὁ χαλκὸς, ἐπὶ τίνι ἂν σεμνυνθῆναι; Τοῦ δ' εἰπόντος, Ἐπὶ κάλλει· Οὐκ αἰσχύνῃ οὖν, ἔφη, τὰ ὅμοια γεγηθὼς ἀψύχῳ; Ποντικοῦ νεανίσκου πολυωρήσειν αὐτὸν ἐπαγγελλομένου, εἰ τὸ πλοῖον ἀφίκοιτο τῶν ταρίχων, λαβὼν αὐτὸν καὶ θύλακον κενὸν, πρὸς ἀλφιτόπωλιν ἦκε, καὶ σαξάμενος ἀπῆρε. Τῆς δὲ αἰτούσης τὸ διάφορον, Ὁ νεανίσκος, ἔφη, δώσει ἐὰν τὸ πλοῖον αὐτοῦ τῶν ταρίχων ἀφίκηται. Αὐτὸς καὶ Ἄνυτῳ τῆς φυγῆς αἴτιος γενέσθαι δοκεῖ, καὶ Μελίτῳ τοῦ θανάτου. 10. Ποντικοῖς γὰρ νεανίσκοις, κατὰ κλίος τοῦ Σωκράτους ἀφιγμένοις, περιτυχὼν, ἀπήγαγεν αὐτοὺς πρὸς τὸν Ἄνυτον, ὡπὼν ἐν ἤθει σοφώτερον εἶναι τοῦ Σωκράτους· ἐφ' ᾧ διαγανακτήσαντας τοὺς περιεστῶτας ἐκδιῶξαι αὐτόν. Εἰ δέ

ποθι θεάσαιτο γύναιον κεκοσμημένον, ἀπῆει ἐπὶ τὴν οἰκίαν αὐτῆς, καὶ ἐκέλευε τὸν ἄνδρα ἐξαγαγεῖν ἵππον καὶ ὅπλα· ὥστε εἰ μὲν ἔχοι ταῦτα, ἐᾶν τρυφᾶν· (ἀμύνεσθαι γὰρ τούτοις) εἰ δὲ μή, περιαιρεῖν τὸν κόσμον.

V. Ἤρεσκεν αὐτῷ καὶ τάδε. Διδακτὴν ἀπέδεικνυε τὴν ἀρετήν. Καὶ τοὺς αὐτοὺς εὐγενεῖς τοὺς καὶ ἐναρέτους. 11. Αὐτάρκη γὰρ τὴν ἀρετὴν εἶναι πρὸς εὐδαιμονίαν, μηδενὸς προσδεομένην, ὅτι μὴ Σωκρατικῆς ἰσχύος. Τήν τε ἀρετὴν τῶν ἔργων εἶναι, μήτε λόγων πλείστων δεομένην, μήτε μαθημάτων. Αὐτάρκη τε εἶναι τὸν σοφόν. Πάντα γὰρ αὐτοῦ εἶναι τὰ τῶν ἄλλων. Τήν τε ἀδοξίαν, ἀγαθόν, καὶ ἴσον τῷ πόνῳ. Καὶ τὸν σοφὸν οὐ κατὰ τοὺς κειμένους νόμους πολιτεύεσθαι, ἀλλὰ κατὰ τὸν τῆς ἀρετῆς. Γαμήσειν τε τεκνοποιΐας χάριν, ταῖς εὐφυεστάταις συνιόντα γυναιξί. Καὶ ἐρασθήσεσθαι δέ. Μόνον γὰρ εἰδέναι τὸν σοφὸν, τίνων χρὴ ἐρᾶν. 12. Ἀναγράφει δ' αὐτῷ καὶ Διοκλῆς ταυτί. Τῷ γὰρ σοφῷ ξένον οὐδὲν, οὐδ' ἄπο. Ἀξιέραστος ὁ ἀγαθός. Οἱ σπουδαῖοι, φίλοι. Συμμάχους ποιεῖσθαι τοὺς εὐψύχους ἅμα καὶ δικαίους. Ἀναφαίρετον ὅπλον, ἀρετή. Κρεῖττόν ἐστι μετ' ὀλίγων ἀγαθῶν πρὸς ἅπαντας τοὺς κακοὺς, ἢ μετὰ πολλῶν κακῶν πρὸς ὀλίγους ἀγαθοὺς μάχεσθαι. Προσέχειν δεῖν τοῖς ἐχθροῖς· πρῶτοι γὰρ τῶν ἁμαρτημάτων αἰσθάνονται. Τὸν δίκαιον περὶ πλείονος ποιεῖσθαι τοῦ συγγενοῦς. Ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἡ αὐτὴ ἀρετή. Τἀγαθὰ, καλά· τὰ κακὰ, αἰσχρά· τὰ πονηρὰ πάντα, νόμιζε ξενικά. 13. Τεῖχος ἀσφαλέστατον, φρόνησιν·

μήτε γὰρ καταῤῥεῖν, μήτε προδίδοσθαι. Τείχη κατασκευαστέον ἐν τοῖς αὐτῶν ἀναλώτοις λογισμοῖς.

VI. Διελέγετο δ' ἐν τῷ Κυνοσάργει μικρὸν ἄποθεν τῶν πυλῶν. Ὅθεν τινὲς καὶ τὴν Κυνικὴν φασιν ἐντεῦθεν ὀνομασθῆναι. Αὐτός τε ἐπεκαλεῖτο Ἀπλοκύων.

VII. Καὶ πρῶτος ἐδίπλωσε τὸν τρίβωνα, (καθά φησι Διοκλῆς) καὶ μόνῳ αὐτῷ ἐχρῆτο· βάκτρον τε ἀνέλαβε καὶ πήραν· πρῶτον δὲ καὶ Νεάνθης φησὶν διπλῶσαι ἱμάτιον· Σωσικράτης δ' ἐν τρίτῃ διαδοχῶν, Διόδωρον τὸν Ἀσπένδιον, καὶ πώγωνα καθεῖναι, καὶ βάκτρῳ καὶ πήρᾳ χρῆσθαι.

VIII. 14. Τοῦτον μόνον ἐκ πάντων Σωκρατικῶν Θεόπομπος ἐπαινεῖ. Καί φησι δεινόν τε εἶναι, καὶ δι' ὁμιλίας ἐμμελοῦς ὑπαγαγέσθαι πάνθ' ὁντινοῦν. Λῆλον δ' ἐκ τῶν συγγραμμάτων, κἀκ τοῦ Ξενοφῶντος συμποσίου. Δοκεῖ δὲ καὶ τῆς ἀνδρωδεστάτης Στωϊκῆς κατάρξαι. Ὅθεν καὶ Ἀθηναῖος ὁ ἐπιγραμματοποιός φησιν οὕτω περὶ αὐτῶν,

Ὦ Στοϊκῶν μύθων εἰδήμονες, ὦ πανάριστα
Δόγματα ταῖς ἱεραῖς ἐνθέμενοι σελίσι,
Τὰν ἀρετὰν ψυχᾶς ἀγαθὸν μόνον. Ἆδε γὰρ ἀνδρῶν
Μούνα καὶ βιότᾳ ῥύσατο καὶ πόλιας.
Σαρκὸς δ' ἡδυπάθημα, φίλον τέλος ἀνδράσιν ἄλλοις,
Ἅ μία τῶν Μνάμης ἤνυσε θυγατέρων.

15. Οὗτος ἡγήσατο καὶ τῆς Διογένους ἀπαθείας, καὶ τῆς Κράτητος ἐγκρατείας, καὶ τῆς Ζήνωνος καρτερίας, αὐτὸς ὑποθέμενος τῇ πόλει τὰ θεμέλια. Ὁ

δὲ Ξενοφῶν ἥδιστον μὲν εἶναι περὶ τὰς ὁμιλίας φησὶν αὐτὸν. ἐγκρατέστατον δὲ περὶ τἄλλα

IX. Φέρονται δ' αὐτοῦ συγγράμματα, τόμοι δέκα. Πρῶτος, ἐν ᾧ Περὶ λέξεως, ἢ Περὶ χαρακτήρων. Αἴας, ἢ Αἴαντος λόγος. Ὀδυσσεύς, ἢ Περὶ Ὀδυσσέως. Ὀρέστου ἀπολογία, περὶ τῶν δικογράφων. Ἰσογραφή, ἢ Δεσίας ἢ Ἰσοκράτης, πρὸς τὸν Ἰσοκράτους ἀμάρτυρον. Τόμος δεύτερος. ἐν ᾧ Περὶ ζώων φύσεως, Περὶ παιδοποιΐας, ἢ Περὶ γάμου, ἐρωτικός. Περὶ τῶν σοφιστῶν, φυσιογνωμονικός. 16. Περὶ δικαιοσύνης καὶ ἀνδρείας, προτρεπτικός, πρῶτος, δεύτερος, τρίτος. Περὶ Θεογνίδος, τέταρτος, πέμπτος. Τόμος τρίτος, ἐν ᾧ Περὶ ἀγαθοῦ, Περὶ ἀνδρείας, Περὶ νόμου ἢ Περὶ πολιτείας, Περὶ νόμου, ἢ περὶ καλοῦ καὶ δικαίου. Περὶ ἐλευθερίας καὶ δουλείας. Περὶ πίστεως. Περὶ ἐπιτρόπου, ἢ Περὶ τοῦ πείθεσθαι. Περὶ νίκης, οἰκονομικός. Τόμος δ', ἐν ᾧ Κῦρος, Ἡρακλῆς ὁ μείζων ἢ Περὶ ἰσχύος. Τόμος ε', ἐν ᾧ Κῦρος, ἢ Περὶ βασιλείας, Ἀσπασία. Τόμος ς', ἐν ᾧ ἀλήθεια, Περὶ τοῦ διαλέγεσθαι, ἀντιλογικός, Σάθων, περὶ τοῦ ἀντιλέγειν, α', β', γ'. Περὶ διαλέκτου. 17. Τόμος ζ', ἐν ᾧ Περὶ παιδείας ἢ ὀνομάτων, α', β' γ', δ', ε'. Περὶ τοῦ ἀποθανεῖν. Περὶ ζωῆς καὶ θανάτου. Περὶ τῶν ἐν ᾅδου. Περὶ ὀνομάτων χρήσεως, ἢ Ἐριστικός. Περὶ ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως. Περὶ δόξης καὶ ἐπιστήμης, α', β', γ', δ'. Περὶ φύσεως, α', β'. Ἐρώτημα περὶ φύσεως β'. Λόξαι, ἢ Ἐριστικός. Περὶ τοῦ μανθάνειν προβλήματα. Τόμος η', ἐν ᾧ Περὶ μουσικῆς. Περὶ ἐξηγητῶν. Περὶ Ὁμήρου. Περὶ ἀδικίας καὶ

ἀσεβείας, Περὶ Κάλχαντος, Περὶ κατασκόπου. Περὶ ἡδονῆς. Τόμος Θ', ἐν ᾧ Περὶ Ὀδυσσείας. Περὶ τῆς ῥάβδου. Ἀθηνᾶ, ἢ Περὶ Τηλεμάχου, Περὶ Ἑλένης καὶ Πηνελόπης. Περὶ Πρωτέως. Κύκλωψ, ἢ Περὶ Ὀδυσσέως. 18. Περὶ οἴνου χρήσεως, ἢ Περὶ μέθης, ἢ Περὶ τοῦ Κύκλωπος. Περὶ Κίρκης. Περὶ Ἀμφιαράου. Περὶ τοῦ Ὀδυσσέως καὶ Πηνελόπης, καὶ Περὶ τοῦ κυνός. Τόμος ι', ἐν ᾧ Ἡρακλῆς ἢ Μίδας. Ἡρακλῆς, ἢ Περὶ φρονήσεως, ἢ ἰσχύος. Κύριος, ἢ ἐρώμενος. Κύριοι, ἢ κατασκόποι, Μενέξενος, ἢ Περὶ τοῦ ἄρχειν, Ἀλκιβιάδης. Ἀρχέλαος, ἢ Περὶ βασιλείας. Καὶ ταῦτα μέν ἐστιν ἃ συνέγραψεν. Ὁ Τίμων δὲ διὰ τὸ πλῆθος ἐπιτιμῶν αὐτῷ, παντοφυῆ φλέδονά φησιν αὐτόν.

X. Ἐτελεύτησε δὲ ἀῤῥωστίᾳ, ὅτε καὶ Διογένης εἰσιὼν πρὸς αὐτὸν, ἔφη, Μήτι χρεία φίλου; Καί ποτε παρ' αὐτὸν ξιφίδιον ἔχων εἰσῆλθε. Τοῦ δ' εἰπόντος, Τίς ἂν ἀπολύσῃ με τῶν πόνων; δείξας τὸ ξιφίδιον ἔφη, Τοῦτο. 19. Καὶ ὅς· Τῶν πόνων, εἶπον, οὐ τοῦ ζῆν. Ἐδόκει γάρ πως μαλακώτερον φέρειν τὴν νόσον ὑπὸ φιλοζωΐας. Καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτως ἔχον,

Τὸν βίον ἦσθα κύων, Ἀντίσθενες, ὧδε πεφυκὼς
Ὥστε δακεῖν κραδίην ῥήμασιν, οὐ στόμασιν.
Ἀλλ' ἔθανες φθισικός. Τάχ' ἐρεῖ τις ἴσως, Τί δὲ τοῦτο;
Πάντως εἰς ᾅδην δεῖ τιν' ὁδηγὸν ἔχειν.

XI. Γεγόνασι δὲ καὶ ἄλλοι Ἀντισθένεις τρεῖς· Ἡρακλείτειος, εἷς· ἕτερος, Ἐφέσιος· καὶ Ῥόδιός τις ἱστορικός.

Ἐπειδὴ δὲ τοὺς ἀπ' Ἀριστίππου διεληλύθαμεν καὶ Φαίδωνος, νῦν ἑλκύσωμεν τοὺς ἀπ' Ἀντισθένους Κυνικούς τε καὶ Στωϊκούς. Καὶ ἐχέτω ὧδε.

CAPUT II.

DIOGENES.

I. 20. Διογένης, Ἱκεσίου τραπεζίτου, Σινωπεύς. Φησὶ δὲ Διοκλῆς, δημοσίαν αὐτοῦ τὴν τράπεζαν ἔχοντος τοῦ πατρὸς, καὶ παραχαράξαντος τὸ νόμισμα, φυγεῖν. Εὐβουλείδης δ' ἐν τῷ περὶ Διογένους, αὐτὸν Διογένη φησὶ τοῦτο πράξαι, καὶ συναλᾶσθαι τῷ πατρί. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸς περὶ αὐτοῦ φησιν ἐν τῷ Ποδάλῳ, ὡς παραχαράξαι τὸ νόμισμα. Ἔνιοι δ' ἐπιμελητὴν γενόμενον ἀναπεισθῆναι ὑπὸ τῶν τεχνιτῶν, καὶ ἐλθόντα εἰς Δελφοὺς, ἢ εἰς τὸ Δήλιον, ἐν τῇ πατρίδι Ἀπόλλωνος πυνθάνεσθαι, εἰ ταῦτα πράξει ἅπερ ἀναπείθεται. Τοῦ δὲ συγχωρήσαντος, τὸ πολιτικὸν νόμισμα, οὐ συνεὶς τὸ κέρμα, κιβδηλεύσας καὶ φωραθεὶς, ὡς μέν τινες, ἐφυγαδεύθη· ὡς δέ τινες, ἑκὼν ὑπεξῆλθε, φοβηθείς. 21. Ἔνιοι δέ φασι παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτὸν λαβόντα τὸ νόμισμα, διαφθεῖραι· καὶ τὸν μὲν, δεθέντα ἀποθανεῖν· τὸν δὲ, φυγεῖν, ἐλθεῖν τε εἰς Δελφούς· καὶ πυνθανόμενον οὐκ εἰ παραχαράξαι, ἀλλὰ τί ποιήσας ἐνδοξότατος ἔσται, οὕτω λαβεῖν τὸν χρησμὸν τοῦτον.

II. Γενόμενος δὲ Ἀθήνησιν Ἀντισθένει παρέβαλε. Τοῦ δὲ διωθουμένου, διὰ τὸ μηδένα προσίεσθαι, ἐξεβιάζετο τῇ προσεδρείᾳ. Καί ποτε τὴν βακτηρίαν ἐπανατεινομένου, αὐτῷ τὴν κεφαλὴν ὑπο-

σχὼν, Παῖε, εἶπεν, οὐ γὰρ εὑρήσεις οὕτω σκληρὸν ξύλον ᾧ με ἀπείρξεις, ἕως ἄν τι φαίνῃ λέγων. Τοὐντεῦθεν διήκουσεν αὐτοῦ, καὶ, ἅτε φυγὰς ὤν, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν εὐτελῆ βίον.

III. 22. Μὴν θεασάμενος διατρέχοντα (καθά φησι Θεόφραστος ἐν τῷ Μεγαρικῷ) καὶ μήτε κοίτην ἐπιζητοῦντα, μήτε σκότος εὐλαβούμενον, ἢ ποθοῦντά τι τῶν δοκούντων ἀπολαυστῶν, πόρον ἐξεῦρε τῆς περιστάσεως· τρίβωνα διπλώσας πρῶτος, κατά τινας, διὰ τὸ ἀνάγκην ἔχειν καὶ ἐνεύδειν αὐτῷ. Πήραν τε ἐκομίσατο, ἔνθα αὐτῷ τὰ σιτία ἦν. Καὶ παντὶ τόπῳ ἐχρῆτο εἰς πάντα, ἀριστῶν τε καὶ καθεύδων, καὶ διαλεγόμενος, ὅτε καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἔφασκε (δεικνὺς τὴν τοῦ Διὸς στοὰν) καὶ πομπεῖον αὐτῷ κατεσκευακέναι ἐνδιαιτᾶσθαι. 23. Βακτηρίᾳ δὲ ἐπηρείσατο ἀσθενήσας. Ἔπειτα μέντοι καὶ διαπαντὸς ἐφόρει, οὐ μὴν ἐν ἄστει, ἀλλὰ καθ' ὁδὸν αὐτῇ τε καὶ τῇ πήρᾳ, καθά φησιν Ὀλυμπιόδωρος ὁ Ἀθηναίων προστάτης, καὶ Πολύευκτος ὁ ῥήτωρ, καὶ Λυσανίας ὁ Αἰσχρίωνος. Ἐπιστείλας δέ τινι οἰκίδιον αὐτῷ προνοήσασθαι, καὶ βραδύνοντος, τὸν ἐν τῷ Μητρῴῳ πίθον ἔσχεν οἰκίαν, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς διασαφεῖ. Καὶ θέρους μὲν ἐπὶ ψάμμου ζεστῆς ἐκυλινδεῖτο, χειμῶνος δὲ ἀνδριάντας κεχιονισμένους περιελάμβανε, πανταχόθεν ἑαυτὸν συνασκῶν.

IV. 24. Δεινός τε ἦν καταβαρεῦσαι τῶν ἄλλων. Καὶ τὴν μὲν Εὐκλείδου σχολὴν, ἔλεγε χολήν· τὴν δὲ Πλάτωνος διατριβὴν, κατατριβήν· τοὺς δὲ Διονυσιακοὺς ἀγῶνας, μεγάλα θαύματα μωροῖς ἔλεγε· καὶ τοὺς δημαγωγοὺς, ὄχλου διακόνους.

Ἔλεγε δὲ καὶ ὡς ὅταν μὲν ἴδῃ κυβερνήτας ἐν τῷ βίῳ, καὶ ἰατροὺς, καὶ φιλοσόφους, συνετώτατον τῶν ζώων εἶναι τὸν ἄνθρωπον. Ὅταν δὲ πάλιν ὀνειροκρίτας καὶ μάντεις καὶ τοὺς προσέχοντας τούτοις, ἢ τοὺς ἐπὶ δόξῃ καὶ πλούτῳ πεφυσημένους, οὐδὲν ματαιότερον νομίζειν ἄνθρώπου. Συνεχέστερον νομίζειν ἔλεγεν, εἰς τὸν βίον παρασκευάζεσθαι δεῖν λόγον ἢ βράχον. 25. Καί ποτε Πλάτωνα ἐν δείπνῳ πολυτελεῖ κατανοήσας ἐλάας ἀψάμενον, Τί, φησιν, ὁ σοφὸς εἰς Σικελίαν πλεύσας τῶν τραπεζῶν τούτων χάριν, νῦν παρακειμένων οὐκ ἀπολαύεις; Καὶ ὅς, Ἀλλὰ νὴ τοὺς θεοὺς, φησὶ, Διόγενες, κρεῖ τὰ πολλὰ πρὸς ἐλάας καὶ τὰ τοιαῦτα ἐγενόμην. Ὁ δὲ, Τί οὖν ἔδει πλεῖν εἰς Συρακούσας; ἢ τότε ἡ Ἀττικὴ οὐκ ἔφερεν ἐλάας; Φαβωρῖνος δέ φησιν ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ Ἀριστιππον εἰπεῖν τοῦτο. Καὶ ἄλλοτε ἰσχάδας ἐσθίων ἀπήντα τε αὐτῷ, φησί τε, Ἔξεστί σοι μετασχεῖν. Τοῦ δὲ λαβόντος καὶ φαγόντος, ἔφη, Μετασχεῖν εἶπον, οὐ καταφαγεῖν. 26. Πατῶν αὐτοῦ ποτε στρώματα κεκληκότος φίλους παρὰ Διονυσίου, ἔφη, Πατῶ τὴν Πλάτωνος κενοσπουδίαν. Πρὸς ὃν ὁ Πλάτων, Ὅσον, ὦ Διόγενες, τοῦ τύφου διαφαίνεις, δοκῶν μὴ τετυφῶσθαι. Οἱ δὲ φασι τὸν Διογένην εἰπεῖν, Πατῶ τὸν Πλάτωνος τῦφον· τὸν δὲ φάναι, Ἑτέρῳ γε τύφῳ, Διόγενες. Σωτίων δ' ἐν τῷ τετάρτῳ φησὶ, τοῦτο πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν τὸν Πλάτωνα τὸν κύνα. Διογένης οἶνον ποτὲ ᾔτησεν αὐτὸν, τότε δὲ καὶ ἰσχάδας· ὁ δὲ, κεράμιον ὅλον ἔπεμψεν αὐτῷ· καὶ ὅς, Σὺ, φησὶν, ἐὰν ἐρωτηθῇς, δύο καὶ δύο πόσα ἐστὶν, εἴκοσι ἀποκρινῇ; Οὕτως οὔτε πρὸς τὰ αἰτού-

μενα δίδως, οὔτε πρὸς τὰ ἐρωτώμενα ἀποκρίνῃ. Ἔσκωψε δὲ ὡς ἀπεραντολόγον. 27. Ἐρωτηθεὶς, ποῦ τῆς Ἑλλάδος ἴδοι ἀγαθοὺς ἄνδρας; ἄνδρας μέν, εἶπεν, οὐδαμοῦ, παῖδας δὲ ἐν Λακεδαίμονι. Σπουδαιολογουμένῳ ποτὲ ὡς οὐδεὶς προσῄει, ἐπέβαλε τερετίζειν. Ἀθροισθέντων δὲ, ὠνείδισεν, ὡς ἐπὶ μὲν τοὺς φληναφους ἀφικνουμένων σπουδαίως, ἐπὶ δὲ τὰ σπουδαῖα βραδυνόντων ὀλιγώρως. Ἔλεγέ τε περὶ μὲν τοῦ παρορύττειν καὶ λακτίζειν, ἀγωνίζεσθαι τοὺς ἀνθρώπους, περὶ δὲ καλοκἀγαθίας οὐδένα. Τούς τε γραμματικοὺς ἐθαύμαζε, τὰ μὲν τοῦ Ὁδυσσέως κακὰ ἀναζητοῦντας, τὰ δὲ ἴδια ἀγνοοῦντας. Καὶ μὴν καὶ τοὺς μουσικοὺς τὰς μὲν ἐν τῇ λύρᾳ χορδὰς ἁρμόττεσθαι, ἀνάρμοστα δὲ ἔχειν τῆς ψυχῆς τὰ ἤθη. 28. Τοὺς μαθηματικοὺς ἀποβλέπειν μὲν πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, τὰ δ' ἐν ποσὶ πράγματα παρορᾶν. Τοὺς ῥήτορας τὰ δίκαια μὲν ἐσπουδακέναι λέγειν, πράττειν δὲ οὐδαμῶς. Ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς φιλαργύρους ψέγειν μὲν τὸ ἀργύριον, ὑπεραγαπᾶν δέ. Κατεγίνωσκε δὲ καὶ τῶν ἐπαινούντων μὲν τοὺς δικαίους, ὅτι χρημάτων ἐπάνω εἶεν, ζηλούντων δὲ τοὺς πολυχρημάτους. Ἐκίνει δ' αὐτὸν καὶ τὸ θύειν μὲν τοῖς θεοῖς ὑπὲρ ὑγιείας, ἐν αὐτῇ δὲ τῇ θυσίᾳ κατὰ τῆς ὑγιείας δειπνεῖν. Ἄγασθαι δὲ καὶ τῶν δούλων, οἳ λαβροφαγοῦντας ὁρῶντες τοὺς δεσπότας μηδὲν ἁρπάζοιεν τῶν ἐσθιομένων. 29. Ἐπῄνει τοὺς μέλλοντας γαμεῖν καὶ μὴ γαμεῖν· καὶ τοὺς μέλλοντας καταπλεῖν καὶ μὴ καταπλεῖν· καὶ τοὺς μέλλοντας πολιτεύεσθαι, καὶ μὴ πολιτεύεσθαι· καὶ τοὺς παιδοτροφεῖν, καὶ μὴ παιδοτροφεῖν· καὶ τοὺς παρασκευα-

ζομένους συμβιοῦν τοῖς δυνάσταις, καὶ μὴ προσιόντας. Ἔλεγε δὲ καὶ δεῖν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς φίλους ἐκτείνειν μὴ συγκεκαμμένους τοῖς δακτύλοις. Φησὶ δὲ Μένιππος ἐν τῇ Διογένους πράσει, ὡς ἁλοὺς καὶ πωλούμενος ἠρωτήθη, τί οἶδε ποιεῖν; ἀπεκρίνατο, Ἀνδρῶν ἄρχειν. Καὶ πρὸς τὸν κήρυκα, Κήρυσσε, ἔφη, εἴ τις ἐθέλει δεσπότην αὐτῷ πρίασθαι. Κωλυθεὶς καθίζεσθαι, Οὐδέν, ἔφη, διαφέρει· καὶ γὰρ τοὺς ἰχθῦς ὅπως ἂν κέοιντο πιπράσκεσθαι. 30. Θαυμάζειν τε ἔφη εἰ χύτραν μὲν καὶ λοπάδα ὠνούμενοι σκοποῦμεν· ἀνθρώπου δέ, μόνῃ τῇ ὄψει ἀρκεῖσθαι. Ἔλεγε τῷ Ξενιάδῃ τῷ πριαμένῳ αὐτὸν, δεῖν πείθεσθαι αὐτῷ, εἰ καὶ δοῦλος εἴη. Καὶ γὰρ ἰατρὸς ἢ κυβερνήτης εἰ δοῦλος εἴη, πείσθηναι δεῖν αὐτῷ.

V. Εὔβουλος δέ φησιν ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Διογένους πράσεις, οὕτως ἄγειν τοὺς παῖδας τοῦ Ξενιάδου, μετὰ τὰ λοιπὰ μαθήματα, ὥστε ἱππεύειν, τοξεύειν, σφενδονᾶν, ἀκοντίζειν. Ἔπειτα ἐν τῇ παλαίστρᾳ οὐκ ἐπέτρεπε τῷ παιδοτρίβῃ ἀθλητικῶς ἄγειν, ἀλλὰ αὐτὸς ἐρυθήματος χάριν καὶ εὐεξίας. Κατεῖχον δὲ οἱ παῖδες πολλὰ ποιητῶν καὶ συγγραφέων, καὶ τῶν αὐτοῦ Διογένους. 31. Πᾶσάν τε ἔφοδον σύντομον πρὸς τὸ εὐμνημόνευτον ἐπήσκει. Ἐν οἴκῳ τε ἐδίδασκε διακονεῖσθαι λιτῇ τροφῇ χρωμένους, καὶ ὕδωρ πίνοντας. Ἐν χρῷ κουρίας τε καὶ ἀκαλλωπίστους εἰργάζετο, καὶ ἀχίτωνας, καὶ ἀνυποδήτους, καὶ σιωπηλοὺς, καθ' αὑτοὺς βλέποντας ἐν ταῖς ὁδοῖς. Ἐξῆγε δ' αὐτοὺς καὶ ἐπὶ κυνηγεσίᾳ. Οἱ δὲ, καὶ αὐτοῦ Διογένους ἐπιμέλειαν ἐποιοῦντο, καὶ πρὸς τοὺς γονέας αἰτητικῶς εἶχον.

VI. Ὁ δ' αὐτός φησι παρὰ τῷ Ξενιάδῃ καὶ γηράσαι αὐτὸν, καὶ θανόντα ταφῆναι πρὸς τῶν υἱῶν αὐτοῦ. Ἔνθα καὶ πυνθανομένου τοῦ Ξενιάδου, πῶς αὐτὸν θάψειεν, ἔφη, Ἐπὶ πρόσωπον. 32. Τοῦ δὲ ἐρομένου, Διὰ τί; Ὅτι μετ' ὀλίγον, εἶπε, μέλλει τὰ κάτω ἀναστρέφεσθαι. Τοῦτο δὲ διὰ τὸ ἐπικρατεῖν ἤδη τοὺς Μακεδόνας, ἢ ἐκ ταπεινῶν ὑψηλοὺς γίνεσθαι. Εἰσαγαγόντος τινὸς αὐτὸν εἰς οἶκον πολυτελῆ, καὶ κωλύοντος πτύσαι, ἐπειδὴ ἐχρέμψατο, εἰς τὴν ὄψιν αὐτοῦ ἔπτυσεν, εἰπὼν χείρονα τόπον μὴ εὑρηκέναι. Οἱ δὲ τοῦτο Ἀριστίππου φασί. Φωνήσας ποτὲ, Ἰὼ ἄνθρωποι, συνελθόντων, καθίκετο τῇ βακτηρίᾳ, εἰπὼν, Ἀνθρώπους ἐκάλεσα, οὐ καθάρματα, ὥς φησιν Ἑκάτων ἐν τῷ πρώτῳ τῶν χρειῶν. Φασὶ δὲ καὶ Ἀλέξανδρον εἰπεῖν, ὡς εἴπερ Ἀλέξανδρος μὴ ἐγεγόνει, ἐθελῆσαι ἂν Διογένης γενέσθαι. 33. Ἀναπήρους ἔλεγεν οὐ τοὺς κωφοὺς καὶ τυφλούς, ἀλλὰ τοὺς μὴ ἔχοντας πήραν. Εἰσελθών ποτε ἡμιξύρητος εἰς νέων συμπόσιον (καθά φησι Μητροκλῆς ἐν ταῖς χρείαις) πληγὰς ἔλαβε. Μετὰ δὲ ἐγγράψας τὰ ὀνόματα τῶν πληξάντων, περιῆει ἐξημμένος· ὥστε αὐτοὺς ὕβρει περιέθηκε, καταγινωσκομένους καὶ ἐπιπληττομένους. Ἔλεγεν ἑαυτὸν κύνα εἶναι τῶν ἐπαινουμένων, ἀλλὰ μηδένα τολμᾷν τῶν ἐπαινούντων συνεξιέναι ἐπὶ τὴν θήραν. Πρὸς τὸν εἰπόντα, Πύθια νικῶ ἄνδρας, Ἐγὼ μὲν οὖν, εἶπεν, ἄνδρας, σὺ δὲ ἀνδράποδα. 34. Πρὸς τοὺς εἰπόντας, Γέρων εἶ, καὶ λοιπὸν ἄνες· Τί δὲ, ἔφη, εἰ δολιχὸν ἔδραμον, πρὸς τῷ τέλει ἔδει με ἀνεῖναι, καὶ μὴ μᾶλλον ἐπιτεῖναι; Κληθεὶς ἐπὶ δεῖπνον, οὐκ ἔφη παρίσεσθαι·

μηδὲ γὰρ πρώην αὐτῷ χάριν ἐγνωκέναι. Γυμνοῖς ποσὶ χιόνα ἐπάτει, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ἄνω προείρηται. Καὶ ὠμὰ δὲ κρέα ἐπεχείρησε φαγεῖν, ἀλλ' οὐ διήκησε. Κατελάβετό ποτε Δημοσθένην τὸν ῥήτορα ἐν πανδοκείῳ ἀριστῶντα. Τοῦ δ' ὑποχωροῦντος, Τοσούτῳ, ἔφη, μᾶλλον ἔσῃ ἐν τῷ πανδοκείῳ. Ξένων δέ ποτε θεάσασθαι θελόντων Δημοσθένην, τὸν μέσον δάκτυλον ἐκτείνας, Οὗτος ἡμῖν, ἔφη, ἐστὶν ὁ Ἀθηναίων δημαγωγός. 35. Ἐκβαλόντος δὲ ἄρτον τινὸς καὶ αἰσχυνομένου ἀνελέσθαι, βουλόμενος αὐτὸν νουθετῆσαι, κεράμου τράχηλον δήσας, ἕσυρε διὰ τοῦ Κεραμεικοῦ. Μιμεῖσθαι ἔλεγε τοὺς χοροδιδασκάλους. Καὶ γὰρ ἐκείνους ὑπὲρ τόνον ἐνδιδόναι, ἕνεκα τοῦ τοὺς λοιποὺς ἅψασθαι τοῦ προσήκοντος τόνου. Τοὺς πλείστους ἔλεγε παρὰ δάκτυλον μαίνεσθαι. Ἐὰν οὖν τις τὸν μέσον προτείνας πορεύηται, δόξει μαίνεσθαι· ἐὰν δὲ τὸν λιχανόν, οὐκέτι. Τὰ πολλοῦ ἄξια τοῦ μηδενὸς ἔλεγε πιπράσκεσθαι, καὶ ἔμπαλιν. Ἀνδριάντα γοῦν τρισχιλίων πιπράσκεσθαι, χοίνικα δὲ ἁλφίτων, δύο χαλκῶν. 36. Τῷ πριαμένῳ αὐτὸν Ξενιάδῃ φησὶ, Ἄγε ὅπως τὸ πραυσταπόμενον ποιήσῃς· τοῦ δ' εἰπόντος,

Ἄνω ποταμῶν χωροῦσι παγαί·

Ἰὶ δὲ ἰατρὸν, ἔφη, ἐπρίω νοσῶν, οὐκ ἂν αὐτῷ ἐπείθου, ἀλλ' εἶπες ἄν, ὡς ἄνω ποταμῶν χωροῦσι παγαί; Ἤθελέ τις παρ' αὐτῷ φιλοσοφεῖν. Ὁ δὲ οἱ σαπέρδην δοὺς φέρειν, ἐποίησεν ἀκολουθεῖν· ὡς δ' ὑπ' αἰδοῦς ῥίψας ἀπῆλθε, μετὰ χρόνον ὑπαντήσας αὐτῷ καὶ γελάσας λέγει, Τὴν σὴν καὶ ἐμὴν φιλίαν σαπέρδης διέλυσε. Διοκλῆς δ' οὕτως ἀναγράφει.

Εἰπόντος τινὸς αὐτῷ, Ἐπίταττε ἡμῖν, Διόγενες, ἀπαγαγὼν αὐτὸν, ἡμιωβολίου τυρὸν ἐδίδου φέρειν. Ἀρνησαμένου δὲ, Τὴν σὴν, ἔφη, καὶ ἐμὴν φιλίαν ἡμιωβολίου τυρίου διαλέλυκε. 37. Θεασάμενός ποτε παιδίον ταῖς χερσὶ πῖνον, ἐξέῤῥιψε τὴς πήρας τὴν κοτύλην, εἰπὼν, Παιδίον με νενίκηκεν εὐτελείᾳ. Ἐξέβαλε δὲ καὶ τὸ τρυβλίον, ὁμοίως παιδίον θεασάμενος, ἐπειδὴ κατέαξε τὸ σκεῦος, τῷ κοίλῳ ἄρτῳ τοῦ ψωμίου τὴν φακὴν ὑποδεχόμενον. Συνελαγίζετο δὲ καὶ οὕτως· Τῶν θεῶν ἐστι πάντα· φίλοι δὲ οἱ σοφοὶ τοῖς θεοῖς· κοινὰ δὲ τὰ τῶν φίλων· πάντα ἄρα ἐστὶ τῶν σοφῶν. Θεασάμενός ποτε γυναῖκα ἀσχημονέστερον τοῖς θεοῖς προσπίπτουσαν, βουλόμενος αὐτῆς περιελεῖν τὴν δεισιδαιμονίαν, (καθά φησι Ζωΐλος ὁ Περγαῖος) προσελθὼν εἶπεν, Οὐκ αὐλαβῆ, ὦ γύναι, μή ποτε θεοῦ ὄπισθεν ἑστῶτος (πάντα γάρ ἐστιν αὐτοῦ πλήρη) ἀσχημονήσῃς; 38. Τῷ Ἀσκληπιῷ ἀνέθηκε πλήκτην, ὃς τοὺς ἐπὶ στόμα πίπτοντας ἐπιτρέχων συνέτριβεν. Εἰώθει δὲ λέγειν τὰς τραγικὰς ἀρὰς αὐτῷ συνηντηκέναι· εἶναι γοῦν ἄπολις, ἄοικος, πατρίδος ἐστερημένος, πτωχὸς, πλανήτης, βίον ἔχων τοὐφημέραν. Ἔφασκε δὲ ἀντιτιθέναι τύχῃ μὲν θάρσος, νόμῳ δὲ φύσιν, πάθει δὲ λόγον. Ἐν τῷ Κρανείῳ ἡλιουμένῳ αὐτῷ Ἀλέξανδρος ἐπιστὰς φησιν, Ἀΐτησόν με ὃ θέλεις· καὶ ὅς, Ἀποσκότησόν μου, φησί. Μακρά τινος ἀναγινώσκοντος, καὶ πρὸς τῷ τέλει τοῦ βιβλίου ἄγραφον παραδείξαντος, Θαῤῥεῖτε, ἔφη, ἄνδρες· γῆν ὁρῶ. Πρὸς τὸν συλλογισάμενον ὅτι κέρατα ἔχει, ἀψάμενος τοῦ μετώπου, Ἐγὼ μὲν, ἔφη, οὐχ ὁρῶ. 39. Ὁμοίως καὶ πρὸς τὸν

εἰπόντα, ὅτι κίνησις οὐκ ἔστιν, ἀναστὰς περιεπάτει. Πρὸς τὸν λέγοντα περὶ τῶν μετεώρων, Ποσταῖος, ἔφη, πάρει ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ; Εὐνούχου μοχθηροῦ ἐπιγράψαντος ἐπὶ τὴν οἰκίαν, Μηδὲν εἰσίτω κακόν· Ὁ οὖν κύριος, ἔφη, τῆς οἰκίας ποῦ εἰσέλθοι; Τῷ μύρῳ τοὺς πόδας ἀλειψάμενος ἔφη, ἀπὸ μὲν τῆς κεφαλῆς εἰς τὸν ἀέρα ἀπιέναι τὸ μύρον, ἀπὸ δὲ τῶν ποδῶν εἰς τὴν ὄσφρησιν. Ἀξιούντων Ἀθηναίων μυηθῆναι αὐτὸν, καὶ λεγόντων, ὡς ἐν ᾅδου προεδρίας οἱ μεμυημένοι τυγχάνουσι, Γελοῖον, ἔφη, εἰ Ἀγησίλαος μὲν καὶ Ἐπαμεινώνδας ἐν τῷ βορβόρῳ διάξουσιν, εὐτελεῖς δέ τινες μεμυημένοι ἐν ταῖς μακάρων νήσοις ἔσονται. 40. Πρὸς τοὺς ἐρπίσαντας ἐπὶ τὴν τράπεζαν μῦς, Ἰδοὺ, φησὶ, καὶ Διογένης παρασίτους τρέφει. Πλάτωνος εἰπόντος αὐτὸν κύνα, Ναὶ, ἔφη, ἐγὼ γὰρ ἐπανῆλθον ἐπὶ τοὺς πεπρακότας. Ἐκ τοῦ βαλανείου ἐξιὼν, τῷ μὲν πυθομένῳ εἰ πολλοὶ ἄνθρωποι λοῦνται, ἠρνήσατο· τῷ δ', εἰ πολὺς ὄχλος, ὡμολόγησε. Πλάτωνος ὁρισαμένου, Ἄνθρωπός ἐστι ζῶον δίπουν, ἄπτερον, καὶ εὐδοκιμοῦντος, τίλας ἀλεκτρυόνα εἰσήνεγκεν εἰς τὴν σχολὴν αὐτοῦ, καί φησιν, Οὗτός ἐστιν ὁ Πλάτωνος ἄνθρωπος. Ὅθεν τῷ ὄρῳ προσετέθη Τὸ πλατυώνυχον. Πρὸς τὸν πυθόμενον, ποίᾳ ὥρᾳ δεῖ ἀριστᾶν· Εἰ μὲν πλούσιος, ἔφη, ὅταν θέλῃ· εἰ δὲ πένης, ὅταν ἔχῃ. 41. Ἐν Μεγαρεῦσιν ἰδὼν τὰ μὲν πρόβατα τοῖς δέρμασιν ἐσκεπασμένα, τοὺς δὲ παῖδας αὐτῶν γυμνοὺς, ἔφη, Ἀυσιτελέστερόν ἐστι Μεγαρέως εἶναι κριὸν ἢ υἱόν. Πρὸς τὸν ἐντιναξάντα αὐτῷ τὴν δοκὸν, εἶτα εἰπόντα, Φύλαξαι· Πάλιν γάρ με, ἔφη, παίειν μέλ-

λεις; Ἔλεγε τοὺς μὲν δημαγωγοὺς, ὄχλου διακόνους· τοὺς δὲ στεφάνους, δόξης ἐξανθήματα. Λύχνον μεθ' ἡμέραν ἅψας, ἄνθρωπον, φησὶ, ζητῶ. Εἱστήκει ποτὲ κατακρουνιζόμενος· τῶν δὲ περιεστώτων ἐλεούντων, παρὰν Πλάτων ἔφη, Εἰ βούλεσθε αὐτὸν ἐλεῆσαι, ἀπόστητε· ἐνδεικνύμενος φιλοδοξίαν αὐτοῦ. Ἐντρίψαντος αὐτῷ κόνδυλόν τινος, Ἡράκλεις, ἔφη, οἷόν με χρῆμα ἐλάνθανε, τὸ μετὰ περικεφαλαίας περιπατεῖν. 42. Ἀλλὰ καὶ Μειδίου κονδυλίσαντος αὐτὸν, καὶ εἰπόντος, Τρισχίλιαί σοι κεῖνται ἐπὶ τῇ τραπέζῃ, τῇ ἐξῆς πυκτικοὺς λαβὼν ἱμάντας, καὶ καταλοήσας αὐτὸν, ἔφη, Τρισχίλιαί σοι κεῖνται ἐπὶ τῇ τραπέζῃ. Λυσίου τοῦ φαρμακοπώλου πυθομένου εἰ θεοὺς νομίζει; Πῶς δὲ, εἶπεν, οὐ νομίζω, ὅπου καὶ σε θεοῖς ἐχθρὸν ὑπολαμβάνω; Οἱ δὲ, Θεόδωρον εἰπεῖν τοῦτο. Ἰδών τινα περιῤῥαινόμενον, ἐπεῖπεν, Ὦ κακόδαιμον, οὐκ ἐπίστασαι ὅτι ὥσπερ τῶν ἐν γραμματικῇ ἁμαρτημάτων περιῤῥαινόμενος οὐκ ἂν ἀπαλλαγείης, οὕτως οὐδὲ τῶν ἐν τῷ βίῳ; Ἐνεκάλει τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῆς τύχης, αἰτεῖσθαι λέγων αὐτοὺς ἀγαθὰ τὰ αὐτοῖς δοκοῦντα, καὶ οὐ τὰ κατὰ ἀλήθειαν. 43. Πρὸς δὲ τοὺς περὶ τὰ ὀνείρατα ἐπτοημένους ἔλεγεν, ὡς ὑπὲρ ὧν μὲν πράττουσιν ὕπαρ, οὐκ ἐπιστρέφονται· ὑπὲρ ὧν δὲ καθεύδοντες φαντασιοῦνται, πολυπραγμονοῦσιν. Ὀλυμπιάσι τοῦ κήρυκος ἀνειπόντος, Νικᾷ Διώξιππος ἀνδρας· Οὗτος μὲν δὴ ἀνδράποδα, ἄνδρας δὲ ἐγώ. Ἠγαπᾶτο δὲ καὶ πρὸς Ἀθηναίων. Μειρακίου γοῦν τὸν πίθον αὐτοῦ συντρίψαντος, τῷ μὲν πληγὰς ἔδοσαν, ἐκείνῳ δὲ ἄλλον παρέσχον. Φησὶ δὲ Διονύσιος ὁ

Στωϊκὸς, ὡς μετὰ Χαιρώνειαν συλληφθεὶς ἀπήχθη πρὸς Φίλιππον. Καὶ ἐρωτηθεὶς τίς εἴη, Κατάσκοπος, ἔφη, τῆς σῆς ἀπληστίας. Ὅθεν θαυμασθεὶς ἀφείθη. 44. Ἀλεξάνδρου ποτὲ πέμψαντος ἐπιστολὴν πρὸς Ἀντίπατρον εἰς Ἀθήνας διά τινος Ἀθλίᾳ, παρὼν ἔφη, Ἀθλίας παῤ Ἀθλίου δι' Ἀθλίου πρὸς Ἄθλιον. Περδίκκου ἀπειλήσαντος, εἰ μὴ ἔλθοι πρὸς αὐτὸν, ἀποκτενεῖν, ἔφη, Οὐδὲν μέγα· καὶ γὰρ κάνθαρος καὶ φαλάγγιον τοῦτ' ἂν πράξειεν. Ἐκεῖνο δὲ μᾶλλον ἀπειλεῖν ἠξίου, ὡς εἰ καὶ χωρὶς ἐμοῦ ζήσαι, εὐδαιμόνως ζήσοιτο. Ἐβόα πολλάκις λέγων, τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον ῥᾴδιον ὑπὸ τῶν θεῶν διεδόσθαι, ἀποκεκρύφθαι δὲ αὐτὸν ζητούντων μελίπηκτα, καὶ μύρα, καὶ τὰ παραπλήσια. Ὅθεν πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ οἰκείου ὑποδούμενον, Οὔπω, εἶπε, μακάριος εἶ, ἂν μή σε καὶ ἀπομύξῃ. Τοῦτο δὲ ἔσται, πληρωθέντων σοι τὰς χεῖρας. 45. Θεασάμενός ποτε τοὺς ἱεροὺς μνήμονας τῶν ταμίων τινὰ φιάλην ὑφῃρημένον ἄγοντας, ἔφη, Οἱ μεγάλοι κλέπται τὸν μικρὸν ἄγουσι. Θεασάμενός ποτε μειράκιον λίθους βάλλον ἐπὶ σταυρὸν, Εὖγε, εἶπε· τεύξῃ γὰρ τοῦ σκοποῦ. Πρὸς τὰ περιστάντα μειράκια, καὶ εἰπόντα, Βλέπομεν μὴ δάκῃς ἡμᾶς, Θαῤῥεῖτε, ἔφη, παιδία· κύων τευτλία οὐκ ἐσθίει. Πρὸς τὸν ἐπὶ τῇ λεοντῇ θρυπτόμενον, Παῦσαι, ἔφη, τὰ τῆς ἀρετῆς στρώματα καταισχύνων. Πρὸς τὸν μακαριζόμενον Καλλισθένη, καὶ λέγοντα, ὡς πολυτελῶν παρὰ Ἀλεξάνδρῳ μπέχει· Κακοδαίμων μὲν οὖν ἐστιν, εἶπεν, ὃς καὶ ἀριστᾷ καὶ δειπνεῖ, ὅταν Ἀλεξάνδρῳ δόξῃ. 46. Χρημάτων δεόμενος, ἀπαιτεῖν ἔλεγε τοὺς φίλους, οὐκ αἰτεῖν. Ἐπ' ἀγορᾶς

ποτε χειρουργῶν, Εἶθε, ἔφη, καὶ τὴν κοιλίαν ἦν παρατρίψαντα μὴ πειρῆν. Μειράκιον θεασάμενος μετὰ σατραπῶν ἐπὶ δεῖπνον ἀπιὸν, ἀποσπάσας ἀπήγαγε πρὸς τοὺς οἰκείους, καὶ ἐκέλευε τηρεῖν. Πρὸς τὸ κεκοσμημένον μειράκιον πυθόμενόν τι, ἔφη, οὐ πρότερον λέξειν αὐτῷ, εἰ μὴ ἀνασυράμενος δείξειε πότερον γυνή ἐστιν ἢ ἀνήρ. Πρὸς τὸ κοτταβίζον ἐν τῷ βαλανείῳ μειράκιον φησὶν, Οὐῳ βέλτιον, τοσούτῳ χεῖρον. Ἐν δείπνῳ προσερρίπτουν αὐτῷ τινες ὀστάρια ὡς κυνί· καὶ ὃς ἀπαλλαττόμενος προσούρησεν αὐτοῖς ὡς κύων. 47. Τοὺς ῥήτορας καὶ πάντας τοὺς ἐνδοξολογοῦντας, τρισανθρώπους ἀπεκάλει, ἀντὶ τοῦ τρισαθλίους. Τὸν πλούσιον ἀμαθῆ, πρόβατον εἶπε χρυσόμαλλον. Θεασάμενος ἐπὶ ἀκάτου οἰκίαν ἐπιγεγραμμένον, Πράσιμος, Ἥδειν, εἶπεν, ὅτι οὕτω κραιπαλῶσα ῥᾳδίως ἐξεμέσεις τὸν κεκτημένον. Πρὸς τὸ καταιτιώμενον μειράκιον τὸ πλῆθος τῶν ἐνοχλούντων, Παῦσαι γάρ, ἔφη, καὶ σὺ τὰ δείγματα τοῦ παυσχητιῶντος περιφέρων. Πρὸς τὸ ὑπαρὸν βαλανεῖον, Οἱ ἐνθάδε, ἔφη λουόμενοι, ποῖ λούονται; Παχέος κιθαρῳδοῦ πρὸς πάντων μεμφομένου, αὐτὸς μόνος ἐπῄνει. Ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί, ἔφη, Ὅτι ηλικοῦτος ὢν κιθαρῳδεῖ, καὶ οὐ ληστεύει. 48. Τὸν κιθαρῳδὸν ἀεὶ καταλειπόμενον ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν ἠσπάσατο, Χαῖρε ἀλέκτωρ. Τοῦ δὲ εἰπόντος, Διὰ τί; Ὅτι, ἔφη, ᾄδων πάντας ἐγείρεις. Μειρακίου διαδεικνυμένου πληρώσας τὸ προκόλπιον θέρμων ἄντικρυς ἔκαμπτε. Τοῦ δὲ πλήθους εἰς αὐτὸν ἀφορῶντος, θαυμάζειν ἔφη πῶς ἐκεῖνον ἀφέντες αὐτὸν ὁρῶσι. Λέγοντος δὲ αὐτῷ τινος ἰσχυρᾶς

δεισιδαίμονος, μιᾷ πληγῇ τὴν κεφαλήν σου διαῤῥήξω, Ἐγὼ δέ γε, εἶπε, παρὼν ἐξ ἀριστερῶν τρέμειν σε ποιήσω. Ἡγησίου παρακαλοῦντος χρῆσαί τι αὐτῷ τῶν συγγραμμάτων, Μάταιος, ἔφη, τυγχάνεις, ὦ Ἡγησία, ὃς ἰσχάδας μὲν γραπτὰς οὐχ αἱρῇ, ἀλλὰ τὰς ἀληθινάς· ἄσκησιν δὲ παριδὼν τὴν ἀληθινὴν, ἐπὶ τὴν γεγραμμένην ὁρμᾷς. 49. Πρός τε τὸν ὀνειδίσαντα αὐτῷ τὴν φυγὴν, Ἀλλὰ ταύτου γε ἕνεκεν, εἶπεν, ὦ κακόδαιμον, ἐφιλοσόφησα. Καὶ πάλιν, εἰπόντος τινὸς, Σινωπεῖς σου φυγὴν κατέγνωσαν, Ἐγὼ δέ γε, εἶπεν, ἐκείνων μονήν. Ἰδών ποτε Ὀλυμπιονίκην πρόβατα νέμοντα, Ταχέως, εἶπεν, ὦ βέλτιστε, μετέβης ἀπὸ τῶν Ὀλυμπίων ἐπὶ τὰ Νέμεα. Ἐρωτηθεὶς διὰ τί οἱ ἀθληταὶ ἀναίσθητοί εἰσιν; ἔφη, Ὅτι κρέασιν ὑείοις καὶ βοείοις ἀνῳκοδόμηνται. Ἥτις ποτὲ ἀνδριάντα· ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί τοῦτο ποιεῖ; Μελετῶ, εἶπεν, ἀποτυγχάνειν. Αἰτῶν τινα (καὶ γὰρ τοῦτο πρῶτον ἐποίησε διὰ τὴν ἀπορίαν) ἔφη, Εἰ μὲν καὶ ἄλλῳ δέδωκας, δὸς κἀμοί· εἰ δὲ μηδενὶ, ἀπὸ ἐμοῦ ἄρξαι. 50. Ἐρωτηθείς ποτε ὑπὸ τοῦ τυράννου, ποῖος ἂν εἴη ἀμείνων χαλκὸς εἰς ἀνδριάντα; ἔφη, Ἀφ' οὗ Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων ἐχαλκεύθησαν. Ἐρωτηθεὶς, πῶς χρῆται Διονύσιος τοῖς φίλοις; ἔφη, Ὡς θυλάκοις· τοὺς μὲν πλήρεις κρημνῶν, τοὺς δὲ κενοὺς ῥίπτων. Νεογάμου ἐπιγράψαντος ἐπὶ τὴν οἰκίαν, Ὁ τοῦ Διὸς παῖς Ἡρακλῆς Καλλίνικος ἐνθάδε κατοικεῖ, μηδὲν εἰσίτω κακόν· ἐπέγραψε, Μετὰ τὸν πόλεμον ἡ συμμαχία. Τὴν φιλαργυρίαν εἶπε μητρόπολιν πάντων τῶν κακῶν. Ἄσωτον θεασάμενος ἐν πανδοκείῳ ἐλάας ἐσθίοντα, ἔφη, Εἰ οὗ-

τως ἠριστας, οὐκ ἂν οὕτως ἐδείπνεις. 51. Τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας θεῶν ἔλεγε εἰκόνας εἶναι. Τὸν ἔρωτα, σχολαζόντων ἀσχολίαν. Ἐρωτηθεὶς, τί τῶν θηρίων κάκιστα δάκνει; ἔφη, Τῶν μὲν ἀγρίων, συκοφάντης, τῶν δὲ ἡμέρων κόλαξ. Ἰδών ποτε δύο κενταύρους κάκιστα ἐζωγραφημένους, ἔφη, Πότερος τούτων χείρων ἐστί; Τὸν πρὸς χάριν λόγον, ἔφη μελιτίνην ἀγχόνην εἶναι. Τὴν γαστέρα, χάρυβδιν ἔλεγε τοῦ βίου. Ἀκούσας ποτὲ ὅτι Διδύμων ὁ μοιχὸς συνελήφθη, Ἄξιος, ἔφη, ἐκ τοῦ ὀνόματος κρέμασθαι. Ἐρωτηθεὶς, διὰ τί τὸ χρυσίον χλωρόν ἐστιν; ἔφη, Ὅτι πολλοὺς ἔχει τοὺς ἐπιβουλεύοντας. Ἰδὼν γυναῖκα ἐν φορείῳ, Οὐ κατὰ τὸ θηρίον, ἔφη, ἢ γαλεάγρα. 52. Ἰδὼν δραπέτην ἐπὶ φρέατι καθήμενον, ἔφη, Μειράκιον, βλέπε μὴ ἐμπέσῃς. Ἰδὼν μειρακύλλιον ἱματιοκλέπτην ἐν τῷ βαλανείῳ, ἔφη, Ἐπ' ἀλειμμάτιον ἢ ἐπ' ἄλλο ἱμάτιον; Ἰδὼν ποτε γυναῖκας ἀπ' ἐλαίας ἀπηγχονισμένας, Εὖθε γάρ, ἔφη, πάντα τὰ δένδρα τοιοῦτον καρπὸν ἤνεγκεν. Ἰδὼν λωποδύτην, ἔφη,

. . . Τίπτε σὺ ὧδε, φέριστε,

Ἦ τινα συλήσων νεκύων καταιβάτων;

Ἐρωτηθεὶς εἰ παιδισκάριον ἢ παιδάριον ἔχοι; ἔφη, Οὔ. Τοῦ δὲ εἰπόντος, Ἐὰν οὖν ἀποθάνῃς, τίς σε ἐξοίσει; ἔφη, Ὁ χρῄζων τῆς οἰκίας. 53. Μειράκιον εὔμορφον ἀφυλάκτως ἰδὼν κοιμώμενον, νύξας, Ἐπέγειραι, ἔφη,

Μή τίς σοι εὕδοντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πήξῃ.

Πρὸς τὸν πολυτελῶς ὀψωνοῦντα,

Ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι, οἳ ἀγοράζεις.

Πλάτωνος περὶ ἰδεῶν διαλεγομένου, καὶ ὀνομάζοντος

τραπεζότητα καὶ κυαθότητα, Ἐγὼ, εἶπεν, ὦ Πλάτων, τράπεζαν μὲν καὶ κύαθον ὁρῶ· τραπεζότητα δὲ καὶ κυαθότητα, οὐδαμῶς· καὶ ὅς, Κατὰ λόγον, ἔφη· σὺ μὲν γὰρ κύαθος καὶ τράπεζα θεωρεῖται, ὀφθαλμοὺς ἔχεις· ᾧ δὲ τραπεζότης καὶ κυαθότης βλέπεται, νοῦν οὐκ ἔχεις. 54. Ἐρωτηθεὶς ὑπό τινος, Ποῖός τις σοι, Διόγενες, δοκεῖ Σωκράτης; εἶπε, Μαινόμενος. Ἐρωτηθεὶς ποίῳ καιρῷ δεῖ γαμεῖν; ἔφη, Τοὺς μὲν νέους μηδέποτε, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους μηδεπώποτε. Ἐρωτηθεὶς τί θέλοι κονδύλου λαβεῖν; Περικεφαλαίαν, ἔφη. Μειράκιον ἰδὼν καλλοπιζόμενον, ἔφη, Εἰ μὲν πρὸς ἄνδρας, ἀτυχεῖς· εἰ δὲ πρὸς γυναῖκας, ἀδικεῖς. Ἰδών ποτε μειράκιον ἐρυθριῶν, Θάῤῥει, ἔφη, τοιοῦτόν ἐστι τῆς ἀρετῆς τὸ χρῶμα. Δυοῖν ποτε νομικοῖν ἀκούσας, τοὺς δύο κατέκρινεν, εἰπὼν τὸν μὲν κεκλοφέναι, τὸν δὲ μὴ ἀπολωλεκέναι· ἐρωτηθεὶς ποῖον οἶνον ἡδέως πίνει; ἔφη, Τὸν ἀλλότριον. Πρὸς τὸν εἰπόντα, Πολλοί σου καταγελῶσιν, Ἀλλ' ἐγὼ, ἔφη, οὐ καταγελῶμαι. 55. Πρὸς τὸν εἰπόντα, κακὸν εἶναι τὸ ζῆν, Οὐ τὸ ζῆν, εἶπεν, ἀλλὰ τὸ κακῶς ζῆν. Πρὸς τοὺς συμβουλεύοντας τὸν ἀποδράντα αὐτοῦ δοῦλον ζητεῖν, Γελοῖον, ἔφη, εἰ Μάνης μὲν χωρὶς Διογένους ζῇ, Διογένης δὲ χωρὶς Μάνου οὐ δύναται. Ἀριστῶν ἑλάας, πλακοῦντος εἰσενεχθέντος, ῥίψας, φησὶν,

Ὦ ξένε, τυράννοις ἐκποδὼν μεθίστασο.

καὶ ἄλλοτε,

Μάστιξεν δ' ἐλύαν.

Ἐρωτηθεὶς, ποταπὸς εἴη κύων; ἔφη, Πεινῶν, Μελιταῖος· χορτασθεὶς δὲ, Μολυττικός. Τούτων, οὓς

ἐπαινοῦντες οἱ πολλοὶ οὐ τολμῶσι διὰ τὸν πόνον συνεξιέναι αὐτοῖς ἐπὶ τὴν θήραν· οὕτως οὐδὲ ἐμοὶ δύνασθε συμβιοῦν, διὰ τὸν φόβον τῶν ἀλγηδόνων. 56. Ἐρωτηθεὶς εἰ σοφοὶ πλακοῦντα ἐσθίουσι; Πάντ', εἶπεν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι. Ἐρωτηθεὶς διὰ τί προσαιτοῦσι μὲν ἐπιδιδόασι, φιλοσόφοις δὲ οὔ; ἔφη, Ὅτι χωλοὶ μὲν καὶ τυφλοὶ γενέσθαι ἐλπίζουσι· φιλοσοφῆσαι δέ, οὐδέποτε. Φιλάργυρον ἤτει· τοῦ δὲ βραδύνοντος, Ἄνθρωπε, εἶπεν, εἰς τροφήν σε αἰτῶ, οὐκ εἰς ταφήν. Ὀνειδιζόμενός ποτε ἐπὶ τῷ παραχαράξαι τὸ νόμισμα ἔφη, Ἦν ποτε χρόνος ἐκεῖνος, ὅτ' ἤμην ἐγὼ τοιοῦτος ὁποῖος σὺ νῦν· ὁποῖος δ' ἐγὼ νῦν, σὺ ἔσῃ οὐδέποτε. Καὶ πρὸς ἄλλον ἐπὶ τῷ αὐτῷ ὀνειδίσαντα, Καὶ γὰρ ἐνεύρουν θᾶττον, ἀλλὰ νῦν οὔ. 57. Εἰς Μύνδον ἐλθὼν, καὶ θεασάμενος μεγάλας τὰς πύλας, μικρὰν δὲ τὴν πόλιν, Ἄνδρες Μύνδιοι, ἔφη, κλείσατε τὰς πύλας, μὴ ἡ πόλις ὑμῶν ἐξέλθῃ. Θεασάμενός ποτε πορφυροκλέπτην πεφωραμένον, ἔφη,

Ἕλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.

Κρατερεῦ ἀξιοῦντος πρὸς αὐτὸν ἀπιέναι, Ἀλλὰ βούλομαι, ἔφη, ἐν Ἀθήναις ἅλα λείχειν, ἢ παρὰ Κρατερῷ τῆς πολυτελοῦς τραπέζης ἀπολαύειν. Ἀναξιμένει τῷ ῥήτορι παχεῖ ὄντι προσελθών, Ἐπίδος καὶ ἡμῖν, ἔφη, τοῖς πτωχοῖς τῆς γαστρός· καὶ γὰρ αὐτὸς κουφισθήσῃ, καὶ ἡμᾶς ὠφελήσεις. Διαλεγομένου ποτὲ αὐτοῦ, τάριχον προτείνας περιέπασε τοὺς ἀκροατάς. Ἀγανακτοῦντος δὲ, Τὴν Ἀναξιμένους, ἔφη, διάλεξιν ὀβολοῦ τάριχος διαλέλυκεν. 58. Ὀνειδιζόμενός ποτε ὅτι ἐν ἀγορᾷ ἔφαγεν, Ἐν ἀγορᾷ

φιλοσοφίας, ἔφη, Καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, τὸ γοῦν πρὸς πᾶσαν τύχην παρεσκευάσθαι. Ἐρωτηθεὶς πόθεν εἴη; Κοσμοπολίτης, ἔφη. Θυόντων τινῶν τοῖς θεοῖς ἐπὶ τῷ υἱὸν γενέσθαι, ἔφη, Περὶ δὲ τοῦ παθεῖν ἐκβῆ, οὐ θύετε; Ἐρανόν ποτε αἰτούμενος, πρὸς τὸ ἐρανάρχην ἔφη,

Τοὺς ἄλλους ἐνάριζ', ἀπὸ δ' Ἕκτορος ἴσχεο χεῖρας.

Τὰς ἑταίρας, ἔφη, βασιλέων εἶναι βασιλίσσας. Αἰτεῖ γὰρ ὅ τι ἂν δόξῃ αὐταῖς. Ψηφισαμένων Ἀθηναίων Ἀλέξανδρον Διόνυσον, Κρίνε, ἔφη, Σάραπιν ποιήσαντες Πρὸς τὸν ὀνειδίζοντα ὡς εἰς τόπους ἀκαθάρτους ᾠσίοι, Καὶ γὰρ ὁ ἥλιος, ἔφη, εἰς τοὺς ἀποπάτους ἀλλ' οὐ μαίνεται. 64. Ἐν ἱερῷ δειπνῶν, μεταξὺ ῥυπαρῶν ὄψων κωμῳδούντων, ἄρας αὐτοὺς ἔῤῥιψεν, εἰπών, εἰς ἱερὸν μηδὲν δεῖν ῥυπαρὸν εἰσιέναι. Πρὸς τὸν εἰπόντα, Οὐδὲν εἰδὼς φιλοσοφεῖς, ἔφη, Εἰ καὶ προαποιοῦμαι σοφίαν, καὶ τοῦτο φιλοσοφεῖν ἐστί. Πρὸς τὸν συνιστάντα παῖδα, καὶ λέγοντα ὡς εὐφυέστατός ἐστι, καὶ τὰ ἤθη κράτιστος. Τί οὖν, εἶπεν, ἐμοῦ χρῄζει; Τοὺς λέγοντας μὲν τὰ σπουδαῖα, μὴ ποιοῦντας δέ, ἔλεγε μηδὲν διαφέρειν κιθάρας· καὶ γὰρ ταύτην μήτε ἀκούειν μήτε αἰσθάνεσθαι. Εἰς θέατρον εἰσῄει ἐναντίος τοῖς ἐξιοῦσιν· ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί; Τοῦτο, ἔφη, παντὶ τῷ βίῳ ἐπιτηδεύω ποιεῖν. 65. Ἰδών ποτε νεανίσκον θηλυνόμενον, Οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, χείρονα τῆς φύσεως περὶ σεαυτοῦ βουλευόμενος; ἡ μὲν γάρ σε ἄνδρα ἐποίησε, σὺ δὲ σεαυτὸν βιάζῃ γυναῖκα εἶναι. Ἰδὼν ἄφρονα ψαλτήριον ἁρμοζόμενον, Οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, τοὺς μὲν φθόγγους

τῷ ξύλῳ προσαρμόττων, τὴν δὲ ψυχὴν εἰς τὰν βίον μὴ ἁρμόττων; Πρὸς τὸν εἰπόντα, Ἀνεπιτήδειος εἰμὶ πρὸς φιλοσοφίαν, Τί οὖν, ἔφη, ζῇς, εἰ τοῦ καλῶς ζῆν μὴ μέλει σοι; Πρὸς τὸν καταφρονοῦντα τοῦ πατρός, Οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, καταφρονῶν τούτου, δι' οὗ μέγα φρονεῖς; Ἰδὼν εὐπρεπῆ νεανίσκον ἀπρεπῶς λαλοῦντα, Οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, ἐξ ἐλεφαντίνου κολεοῦ μολιβδίνην ἕλκων μάχαιραν; 66. Ὀνειδιζόμενος ὅτι ἐν καπηλείῳ πίνει, Καὶ ἐν κουρείῳ, φησὶ, κείρομαι. Ὀνειδιζόμενος ὅτι παρὰ Ἀντιπάτρου τριβώνιον ἔλαβεν, ἔφη,

Οὔ τοι ἀπόβλητ' ἐστὶ θεῶν ἐρικυδέα δῶρα.

Πρὸς τὸν ἐνσείσαντα αὐτῷ δοκὸν, εἶτα εἰπόντα, Φύλαξαι· πλήξας αὐτὸν τῇ βακτηρίᾳ, εἶπε, Φύλαξαι. Πρὸς τὸν λιπαροῦντα τῇ ἑταίρᾳ, Τί θέλεις, ἔφη, τυχεῖν, ὦ ταλαίπωρε, οὗ τὸ ἀποτυχεῖν ἄμεινόν ἐστι. Πρὸς τὸν μυριζόμενον, Βλέπε, εἶπε, μὴ ἡ τῆς κεφαλῆς σου εὐωδία δυσωδίαν σου τῷ βίῳ παράσχῃ. Τοὺς μὲν οἰκέτας ἔφη δεσπόταις, τοὺς δὲ φαύλους ἐπιθυμίαις δουλεύειν. 67. Ἐρωτηθεὶς, διὰ τί ἀνδράποδα ἐκλήθη, Ὅτι, φησὶ, τοὺς πόδας ἀνδρῶν εἶχον, τὴν δὲ ψυχὴν ὁποίαν σὺ νῦν ὁ ἐξετάζων. Ἄσωτον ᾔτει μνᾶν· πυθομένου δὲ διὰ τί τοὺς μὲν ἄλλους ὀβολὸν αἰτεῖ, αὐτὸν δὲ μνᾶν; Ὅτι, εἶπε, παρὰ μὲν τῶν ἄλλων πάλιν ἐλπίζω λαβεῖν· παρὰ δὲ σοῦ, θεῶν ἐν γούνασι κεῖται, εἰ πάλιν λήψομαι. Ὀνειδιζόμενος ὅτι αὐτὸς αἰτεῖ, Πλάτωνος μὴ αἰτοῦντος, Κἀκεῖνος, εἶπεν, αἰτεῖ· ἀλλ'

Ἄγχι σχὼν κεφαλὴν, ἵνα μὴ πευθοίαθ' οἱ ἄλλοι.

Ἰδὼν τοξότην ἀφυῆ, παρὰ τὸν σκοπὸν ἐκάθισεν, ει-

πών, Ἵνα μὴ πληγῶ. Τοὺς ἐρῶντας ἔφη πρὸς ἡδονὴν ἀτυχεῖν. 68. Ἐρωτηθεὶς εἰ κακὸς ὁ θάνατος; Πῶς, εἶπε, κακὸς, οὗ παρόντος οὐκ αἰσθανόμεθα; Πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπιστάντα, καὶ εἰπόντα, Οὐ φοβῇ με; Τί γὰρ, εἶπεν, εἰ ἀγαθὸν, ἢ κακόν; Τοῦ δὲ εἰπόντος· Ἀγαθόν· Τίς οὖν, εἶπε, τὸ ἀγαθὸν φοβεῖται; Τὴν παιδείαν εἶπε, τοῖς μὲν νέοις σωφροσύνην, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις παραμυθίαν, τοῖς δὲ πένησι πλοῦτον, τοῖς δὲ πλουσίοις κόσμον εἶναι. Πρὸς Διδύμωνα τὸν μοιχὸν ἰατρεύοντά ποτε κόρης ὀφθαλμὸν, Ὅρα, φησὶ, μὴ τὸν ὀφθαλμὸν τῆς παρθένου ἰατρεύων, τὴν κόρην φθείρῃς. Εἰπόντος τινὸς, ὅτι ὑπὸ τῶν φίλων ἐπιβουλεύεται, Καὶ τί δεῖ πράττειν, ἔφη, εἰ δεήσει τοῖς φίλοις καὶ τοῖς ἐχθροῖς ὁμοίως χρῆσθαι; 69. Ἐρωτηθεὶς τί κάλλιστον ἐν ἀνθρώποις; ἔφη, Παῤῥησία. Εἰσελθὼν εἰς διδασκάλου, καὶ μούσας μὲν ἰδὼν πολλὰς, μαθητὰς δὲ ὀλίγους, Σὺν θεοῖς, ἔφη, διδάσκαλε, πολλοὺς μαθητὰς ἕξεις. Εἰώθει δὲ πάντα ποιεῖν ἐν τῷ μέσῳ, καὶ τὰ Δήμητρος καὶ τὰ Ἀφροδίτης. Καὶ τοιούτους τινὰς ἠρώτα λόγους, Εἰ τὸ ἀριστᾶν μηδὲν εἴη ἄτοπον, οὐδ' ἐν ἀγορᾷ ἐστιν ἄτοπον. Οὐκ ἔστι δὲ ἄτοπον τὸ ἀριστᾶν· οὐδ' ἄρα ἐν ἀγορᾷ ἐστιν ἄτοπον. Χειρουργῶν τε ἐν τῷ μέσῳ συνεχὲς, Εἴθε ἦν, ἔλεγε, καὶ τὴν κοιλίαν παρατριψάμενον τοῦ λιμοῦ παύσασθαι. Ἀναφέρεται δὲ καὶ ἄλλα εἰς αὐτὸν, ἃ μακρὸν ἂν εἴη καταλέγειν, πολλὰ ὄντα. 70. Διττὴν δὲ ἔλεγεν εἶναι τὴν ἄσκησιν· τὴν μὲν, ψυχικὴν· τὴν δὲ, σωματικήν· ταύτην καθ' ἣν ἐν γυμνασίᾳ συνεχεῖς γινόμεναι φαντασίαι, εὐλυσίαν πρὸς τὰ τῆς ἀρετῆς ἔργα πα-

ρέχονται. Εἶναι δὲ ἀτελῆ τὴν ἑτέραν χωρὶς τῆς ἑτέρας, οὐδὲν ἧττον εὐεξίας καὶ ἰσχύος ἐν τοῖς προσήκουσι γενομένης, ὡς περὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα. Παρετίθετο δὲ τεκμήρια τοῦ ῥᾳδίως ἀπὸ τῆς γυμνασίας ἐν τῇ ἀρετῇ καταγίνεσθαι. Ὁρῇν τε γὰρ ἔν τε ταῖς τέχναις ταῖς βαναύσοις καὶ ταῖς ἄλλαις, οὐ τὴν τυχοῦσαν ὀξυχειρίαν τοὺς τεχνίτας ἀπὸ τῆς μελέτης πεποιημένους. Τούς τε αὐλητὰς καὶ τοὺς ἀθλητάς, ὅσον ὑπερφέρουσιν ἑκάτεροι τῇ ἰδίᾳ πονήσει τῇ συνεχεῖ. Καὶ ὡς οὗτοι, εἰ μετήεγκαν τὴν ἄσκησιν καὶ ἐπὶ τὴν ψυχὴν, οὐκ ἂν ἀνωφελῶς καὶ ἀτελῶς ἐμόχθουν. 71. Οὐδέν γε μὴν ἔλεγε τοπαράπαν ἐν τῷ βίῳ χωρὶς ἀσκήσεως κατορθοῦσθαι, δυνατὴν δὲ ταύτην πᾶν ἐκνικῆσαι. Δέον οὖν, ἀντὶ τῶν ἀχρήστων πόνων τοὺς κατὰ φύσιν ἑλομένους, ζῆν εὐδαιμόνως, παρὰ τὴν ἄνοιαν κακοδαιμονοῦσι· καὶ γὰρ αὐτῆς τῆς ἡδονῆς ἡ καταφρόνησις ἡδυτάτη προμελετηθεῖσα. Καὶ ὥσπερ οἱ συνεθισθέντες ἡδέως ζῆν, ἀηδῶς ἐπὶ τοὐναντίον μετίασιν· οὕτω οἱ τοὐναντίον ἀσκηθέντες, ἥδιον αὐτῶν τῶν ἡδονῶν καταφρονοῦσι. Τοιαῦτα διελέγετο καὶ ποιῶν ἐφαίνετο, ὄντως νόμισμα παραχαράττων, μηδὲν οὕτω τοῖς κατὰ νόμον ὡς τοῖς κατὰ φύσιν διδοὺς· τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα τοῦ βίου λέγων διεξάγειν, ὅνπερ καὶ Ἡρακλῆς, μηδὲν ἐλευθερίας προκρίνων. 72. Πάντα τῶν σοφῶν εἶναι λέγων, καὶ τοιούτους λόγους ἐρωτῶν οἵους ἄνω προειρήκαμεν· Πάντα τῶν θεῶν ἐστι· φίλοι δὲ τοῖς σοφοῖς οἱ θεοί· κοινὰ δὲ τὰ τῶν φίλων· πάντα ἄρα τῶν σοφῶν. Περί τε τοῦ νόμου, ὅτι χωρὶς αὐτοῦ οὐχ οἷόν τε πολιτεύεσθαι· Οὐ γάρ, φησὶν,

ἄνευ πόλεως ὄφελός τι εἶναι ἀστείου· ἀστεῖον δὲ ἡ πόλις· νόμου δὲ ἄνευ, πόλεως οὐδὲν ὄφελος· ἀστεῖον ἄρα ὁ νόμος. Εὐγενείας δὲ καὶ δόξας, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα διέπαιζε, προκοσμήματα κακίας εἶναι λέγων· μόνην τε ὀρθὴν πολιτείαν εἶναι τὴν ἐν κόσμῳ. Ἔλεγε δὲ καὶ κοινὰς εἶναι δεῖν τὰς γυναῖκας· γάμον μηδὲν ὀνομάζων, ἀλλὰ τὸν πείσαντα τῇ πεισάσῃ συνεῖναι. Κοινοὺς δὲ διὰ τοῦτο καὶ τοὺς υἱέας. 73. Μηδέν τε ἄτοπον εἶναι ἐξ ἱεροῦ τι λαβεῖν, ἢ τῶν ζώων τινὸς γεύσασθαι. Μηδ' ἀνόσιον εἶναι τὸ καὶ τῶν ἀνθρωπείων κρεῶν ἅψασθαι, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἀλλοτρίων ἐθῶν. Καὶ τῷδε ὀρθῷ λόγῳ πάντα ἐν πᾶσιν εἶναι, καὶ διὰ πάντων ἴέναι λέγων. Καὶ ἐν τῷ ἄρτῳ κρέας εἶναι, καὶ ἐν τῷ λαχάνῳ ἄρτον. Καὶ ἐπὶ τῶν σωμάτων τῶν λοιπῶν, ἐν πᾶσι διά τινων ἀδήλων πόρων ὄγκων εἰσκρινομένων καὶ συναιμιζομένων·

VII. Ὡς δῆλον ἐν τῷ Θυέστῃ ποιεῖ. Εἴ γε αὐτοῦ αἱ τραγῳδίαι, καὶ μὴ Φιλίσκου τοῦ Αἰγινήτου ἐκείνου γνωρίμου; ἢ Πασιφῶντος τοῦ Λουκιανοῦ, ὃν φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ συγγράψαι.

VIII. Μουσικῆς τε καὶ γεωμετρικῆς, καὶ ἀστρολογίας, καὶ τῶν τοιούτων ἀμελεῖν, ὡς ἀχρήστων καὶ οὐκ ἀναγκαίων. 74. Εὐστοχώτατος δὲ ἐγένετο ἐν ταῖς ἀπαντήσεσι τῶν λόγων, ὡς δῆλον ἐξ ὧν προειρήκαμεν.

IX. Καὶ πρᾶσιν ἤνεγκε γενναιότατα. Πλέων γὰρ εἰς Αἴγιναν, καὶ πειραταῖς ἁλοὺς, ὧν ἦρξε Σκίρπαλος, εἰς Κρήτην ἀπαχθεὶς ἐπιπράσκετο. Καὶ

τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος τί οἶδε ποιεῖν, ἔφη, Ἀνθρώπων ἄρχειν. Ὅτε καὶ δείξας τινὰ Κορίνθιον εὐπάρυφον, τὸν προειρημένον Ξενιάδην, ἔφη· Τούτῳ με πώλει, οὗτος δεσπότου χῄζει. Ὠνεῖται δὴ αὐτὸν ὁ Ξενιάδης· καὶ ἀπαγαγὼν εἰς τὴν Κόρινθον, ἐπέστησε τοῖς ἑαυτοῦ παιδίοις, καὶ πᾶσαν ἐνεχείρισε τὴν οἰκίαν. Ὁ δὲ οὕτως αὐτὴν ἐν πᾶσι διετίθει, ὥστε ἐκεῖνος περιϊὼν, Ἀγαθὸς, ἔλεγε, δαίμων εἰς τὴν οἰκίαν μου εἰσελήλυθε. 75. Φησὶ δὲ Κλεομένης ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ παιδαγωγικῷ, τοὺς γνωρίμους λυτρώσασθαι αὐτὸν θελῆσαι· τὸν δὲ εὐηθεῖς αὐτοὺς εἰπεῖν· οὐδὲ γὰρ τοὺς λέοντας δούλους εἶναι τῶν τρεφόντων, ἀλλὰ τοὺς τρέφοντας τῶν λεόντων. Δούλου γὰρ τὸ φοβεῖσθαι. Τὰ δὲ θηρία φοβερὰ τοῖς ἀνθρώποις εἶναι.

X. Θαυμαστὴ δέ τις ἦν περὶ τὸν ἄνδρα πειθώ, ὥστε πάνθ' ὑντινοῦν ῥᾳδίως αἱρεῖν τοῖς λόγοις. Λέγεται γοῦν Ὀνησίκριτόν τινα Αἰγινήτην πέμψαι εἰς Ἀθήνας δυοῖν ὄντοιν υἱοῖν τὸν ἕτερον Ἀνδροσθένην· ὃν ἀκούσαντα τοῦ Διογένους, αὐτόθι προσμεῖναι. Τὸν δ' ἐπ' αὐτὸν καὶ τὸν ἕτερον ἀποστεῖλαι τὸν πρεσβύτερον, Φιλίσκον τὸν προειρημένον. 76. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸν Φιλίσκον κατασχεθῆναι. Τὸ τρίτον αὐτὸν ἀφικόμενον, μηδὲν ἧττον συνεῖναι τοῖς παισὶ φιλοσοφοῦντα. Τοιαύτη τις προσῆν ἴυγξ Διογένους τοῖς λόγοις. Ἤκουσε δὲ αὐτοῦ καὶ Φωκίων ὁ ἐπίκλην χρηστὸς, καὶ Στίλπων ὁ Μεγαρεὺς, καὶ ἄλλοι πλείους ἄνδρες πολιτικοί.

XI. Λέγεται δὲ πρὸς τὰ ἐννενήκοντα ἔτη βιοὺς τελευτῆσαι. Περὶ δὲ τοῦ θανάτου διάφοροι λέγον-

ται λόγοι. Οἱ μὲν γὰρ βοὸς πόδα φαγόντα ὠμὸν, κολερικῶς ληφθῆναι, καὶ ὧδε τελευτῆσαι. Οἱ δὲ, τὸ πνεῦμα συγκρατήσαντα· ὧν ἔστι καὶ Κερκίδας ὁ Μεγαλοπολίτης, ἢ Κρὴς, λέγων ἐν τοῖς μελιάμβοις οὕτως,

Οὐ μὰν ὁ πάρος γ' ἔα Σινωπεὺς τῆνος
Ὁ βακτροφόρας, διπλοείματος, αἰθεριβόσκας,
77. Ἀλλ' ἀνέβα χεῖλος ποτ' ὀδόντιος ἐρείσας,
Καὶ τὸ πνεῦμα συνδακών. Ἦν γὰρ ἀληθέως
Διογένης Ζανὸς γόνος, οὐράνιός τε κύων.

Ἄλλοι φασὶ πολύπουν κυσὶ συμμερίσασθαι βουλόμενον, οὕτω δηχθῆναι τοῦ ποδὸς τὸν τένοντα, καὶ καταστρέψαι. Οἱ μέντοι γνώριμοι αὐτοῦ (καθά φησιν Ἀντισθένης ἐν διαδοχαῖς) εἴκαζον τὴν τοῦ πνεύματος ἐγκράτησιν. Ἐτύγχανε μὲν γὰρ διάγων ἐν τῷ Κρανείῳ τῷ πρὸ τῆς Κορίνθου γυμνασίῳ. Κατὰ δὲ τὸ ἔθος, ἦκον οἱ γνώριμοι· καὶ αὐτὸν καταλαμβάνουσιν ἐγκεκαλυμμένον, οὐδ' εἴκασαν αὐτὸν κοιμώμενον. Οὐδὲ γὰρ ἦν τις νυκταλὸς καὶ ὑπνηλός. Ὅθεν ἀποπειράσαντες τὸν τρίβωνα, ἔκπνουν αὐτὸν καταλαμβάνουσι. Καὶ ὑπέλαβον τοῦτο πρᾶξαι, βουλόμενον λοιπὸν ὑπεξελθεῖν λοῦ βίου. 78. Ἔνθα καὶ στάσις, ὥς φασιν, ἐγένετο τῶν γνωρίμων, τίνες αὐτὸν θάψωσιν. Ἀλλὰ καὶ μέχρι χειρῶν ἦλθον. Ἀφικομένων δὲ τῶν πατέρων καὶ τῶν ὑπερεχόντων, ὑπὸ τούτοις ταφῆναι τὸν ἄνδρα, παρὰ τῇ πύλῃ τῇ φερούσῃ εἰς Ἰσθμόν. Ἐπίστησάν τε αὐτῷ κίονα, καὶ ἐπ' αὐτῷ λίθου Παρίου κύνα. Ὕστερον δὲ καὶ οἱ πολῖται αὐτοῦ χαλκαῖς εἰκόσιν ἐτίμησαν αὐτὸν, καὶ ἐπέγραψαν οὕτω,

Γ'ηράσκει καὶ χαλκὸς ὑπὸ χρόνου. Ἀλλὰ σὸν οὔτι
Κῦδος ὁ πᾶς αἰὼν, Διόγενες, καθελεῖ.
Μοῦνος ἐπεὶ βιοτᾶς αὐτάρκεια δόξαν ἔδειξας
Θνατοῖς, καὶ ζωῆς οἶμον ἐλαφροτάτην.

79. *Ἔστι καὶ ἡμῶν ἐν τῷ προκελευσματικῷ μέτρῳ,*

Διόγενες ἄγε, λέγε, τις ἔλαβέ σε μόρος
Εἰς ἄϊδος; Ἔλαβέ με κυνὸς ἄγριον ὀδάξ.

Ἔνιοι δὲ φασὶ τελευτῶντα αὐτὸν, καὶ ἐντείλασθαι ὅταφον ῥῖψαι, ὡς πᾶν θηρίον αὐτοῦ μετάσχοι· ἢ εἴς γε βύθρον συνῶσαι, καὶ ὀλίγην κόνιν ἐπαμῆσαι. Οἱ δὲ, εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἐμβαλεῖν, ἵνα τοῖς ἀδελφοῖς χρήσιμος γένηται. Δημήτριος δὲ ἐν τοῖς ὁμωνύμοις φησὶ, τῆς αὐτῆς ἡμέρας Ἀλέξανδρον μὲν ἐν Βαβυλῶνι, Διογένην δ' ἐν Κορίνθῳ τελευτῆσαι. Ἦν δὲ γέρων κατὰ τὴν τρίτην καὶ δεκάτην καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα.

XII. 80. *Φέρεται δ' αὐτοῦ βιβλία τάδε. Διάλογοι· Κεφαλίων, Ἰχθύας, Κολοιὸς, Πάρδαλις, Δῆμος Ἀθηναίων, Πολιτεία, Τέχνη ἠθική, Περὶ πλούτου, Ἐρωτικὸς, Θεόδωρος, Τψίας, Ἀρίσταρχος, Περὶ θανάτου, Ἐπιστολαί. Τραγῳδίαι ἑπτὰ, Ἑλένη, Θυέστης, Ἡρακλῆς, Ἀχιλλεὺς, Μήδεια, Χρυσιππος, Οἰδίπους. Σωσικράτης δ' ἐν τῷ πρώτῳ τῆς διαδοχῆς, καὶ Σάτυρος ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν βίων, οὐδὲν εἶναι Διογένους φασί. Τὰ τε τραγῳδάρια φησὶν ὁ Σάτυρος Φιλίσκου εἶναι τοῦ Αἰγινήτου, γνωρίμου τοῦ Διογένους. Σωτίων δ' ἐν τῷ ἑβδόμῳ ταῦτα μόνα φησὶ Διογένους εἶναι· Περὶ ἀρετῆς, περὶ ἀγαθοῦ, Ἐρωτικὸν, Πτωχὸν, Τολμᾶον, Πάρ-*

δαλιν, Κάσανδρον, Κεφαλίωνα, Φιλίσκον, Ἀρίσταρχον, Σίσυφον, Γανυμήδην, Χρείας, Ἐπιστολάς.

XIII. 81. *Γεγόνασι δὲ Διογένεις πέντε· πρῶτος, Ἀπολλωνιάτης, φυσικός. Ἀρχὴ δ' αὐτῷ τοῦ συγγράμματος ἥδε, Λόγου παντὸς ἀρχόμενον δοκεῖμοι χρεὼν εἶναι τὴν ἀρχὴν ἀναμφισβήτητον παρέχεσθαι. Δεύτερος, Σινωπεύς, ὁ γράψας τὰ περὶ Πελοπόννησον. Τρίτος, αὐτὸς οὗτος. Τέταρτος, Στωϊκὸς, γένος Σελευκεὺς, καλούμενος δὲ Βαβυλώνιος, διὰ τὴν γειτονίαν. Πέμπτος, Ταρσεὺς, γεγραφὼς περὶ ποιητικῶν ζητημάτων, ἃ λύειν ἐπιχειρεῖ.*

XIV. *Τὸν δὴ φιλόσοφον Ἀθηνόδωρος φησὶν ἐν ὁδῷ περιπάτων ἀεὶ στιλπνὸν φαίνεσθαι διὰ τὸ ἀλείφεσθαι.*

CAPUT III.

MONIMUS.

I. 82. *Μόνιμος, Συρακούσιος, μαθητὴς μὲν Διογένους, οἰκέτης δέ τινος τραπεζίτου Κορινθίου, καθά φησι Σωσικράτης. Πρὸς τοῦτον συνιὼν ἰφικνούμενος ὁ Ξενιάδης ὁ τὸν Διογένην ἐωνημένος, τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ τῶν ἔργων καὶ τῶν λόγων διηγούμενος, εἰς ἔρωτα τἀνδρὸς ἐνέβαλε τὸν Μόνιμον. Αὐτίκα γὰρ ἐκεῖνος μανίαν προσποιηθεὶς, τό τε κέρμα διεῤῥίπτει, καὶ πᾶν τὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἀργύριον, ἕως αὐτὸν ὁ δεσπότης παρῃτήσατο. Καὶ ὃς εὐθέως Διογένους ἦν. Παρηκολούθησε δὲ καὶ Κράτητι τῷ κυνικῷ συχνὰ, καὶ τῶν ὁμοίων εἴχετο, ὅτε καὶ μᾶλλον ὁρῶν αὐτὸν ὁ δεσπότης ἐδόκει μαίνεσθαι.*

II. Ἐγένετο δὲ ἀνὴρ ἐλλόγιμος, ὡς καὶ Μένανδρων αὐτοῦ τὸν κωμικὸν μεμνῆσθαι. 83. Ἔν τινι γοῦν τῶν δραμάτων ἐν τῷ Ἱπποκόμῳ εἶπεν οὕτως,

Μόνιμός τις ἦν ἄνθρωπος, ὦ Φίλων, σοφὸς,
Ἀδοξότερος, μικρὰν δὲ πήραν ἦν ἔχων.
Φιλ. Πήρας μὲν οὖν τρεῖς. Μεν. Ἀλλὰ καὶ εἰκόνος ῥῆμα
Ἐφθέγξατ', οὐδὲν ἐμφερὲς, μὰ τὸν Δία,
Τῷ γνῶθι σαυτὸν, οὐδὲ τοῖς βοωμένοις.
Τούτοις: ὑπὲρ δὲ ταῦθ', ὁ προσαιτῶν καὶ ῥυπῶν.
Τὸ γὰρ ὑπολῃφθὲν τῦφον εἶναι πᾶν ἔφη.

Οὗτος μὲν ἐμβριθέστατος ἐγένετο, ὥστε δόξης μὲν καταφρονεῖν, πρὸς δὲ ἀληθειαν παρορμᾶν.

III. Γέγραφε δὲ παίγνια σπουδῇ λελῃθυῖα μεμιγμένα, καὶ Περὶ ὁρμῶν δύο, καὶ Προτρεπτικόν.

CAPUT IV.

ONESICRITUS.

I. 84. Ὀνησίκριτος. Τοῦτον οἱ μὲν, Αἰγινήτην, Δημήτριος δὲ ὁ Μάγνης Ἀστυπαλέα φησὶ Καὶ οὗτος τῶν ἐλλογίμων Διογένους μαθητῶν.

II. Ἔοικε δέ τι ὅμοιον πεπονθέναι πρὸς Ξενοφῶντα. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ Κύρῳ συνεστράτευσεν, οὗτος δὲ Ἀλεξάνδρῳ. Καὶ ἐκεῖνος μὲν, Παιδείαν Κύρου· ὁ δὲ, Πῶς Ἀλέξανδρος ἤχθη, γέγραφε. Καὶ ὁ μὲν, ἐγκώμιον Κύρου· ὁ δὲ, Ἀλεξάνδρου πεποίηκε. Καὶ τῇ ἑρμηνείᾳ δὲ παραπλήσιος, πλὴν ὅτι ὡς ἀπόγραφος ἐξ ἀρχετύπου δευτερεύει.

III. Γέγονε καὶ Μένανδρος Διογένους μαθητὴς ὁ ἐπικαλούμενος Δρυμὸς, θαυμαστὴς Ὁμήρου· καὶ Ἡγησαῖος Σινωπεὺς, ὃ Κλοιὸς ἐπίκλην. Καὶ Φιλίσκος ὁ Αἰγινήτης, ὡς προειρήκαμεν.

CAPUT V.

CRATES.

I. 85. Κράτης Ἀσκώνδου, Θηβαῖος, καὶ οὗτος τῶν ἐλλογίμων τοῦ Κυνὸς μαθητῶν. Ἱππόβοτος δέ φησιν οὐ Διογένους αὐτὸν μαθητὴν γεγονέναι, ἀλλὰ Βρύσωνος τοῦ Ἀχαιοῦ.

II. Τούτου παίγνια φέρεται τάδε·

Πήρη τις πόλις ἐστὶ μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι τύφῳ,
Καλὴ καὶ πίειρα, περίῤῥυτος, οὐδὲν ἔχουσα,
Εἰς ἣν οὔτε τις εἰσπλεῖ ἀνὴρ μωρὸς παράσιτος,
Οὔτε λίχνος, πόρνης ἐπαγαλλόμενος πυγῇσιν·
Ἀλλὰ θύμον καὶ σκόρδα φέρει, καὶ σῦκα, καὶ ἄρτους,
Ἐξ ὧν οὐ πολεμοῦσι πρὸς ἀλλήλους· περὶ τούτων
Οὐχ ὅπλα κέκτηνται, περὶ πέρματος, οὐ περὶ δόξης.

86. Ἔστι καὶ ἐφημερὶς ἡ δρυλλουμένη, οὕτως ἔχουσα·

Τίθει μαγείρῳ μνᾶς δέκ', ἰατρῷ δραχμήν·
Κόλακι τάλαντα πέντε, συμβούλῳ κακόν·
Πόρνῃ τάλαντον, Φιλοσόφῳ τριώβολον.

Ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Θυρεπανοίκτης, διὰ τὸ εἰς πᾶσαν εἰσιέναι οἰκίαν, καὶ νουθετεῖν. Ἔστιν αὐτοῦ καὶ τόδε,

Ταῦτ' ἔχω, ὅσ' ἔμαθον καὶ ἐφρόντισα, καὶ μετὰ Μουσῶν
Σέμν' ἐδάην· τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια τῦφος ἔμαρψε.

καὶ ὅτι ἐκ φιλοσοφίας αὐτῷ περιγένοιτο,
Θέρμων τε χοΐνιξ, καὶ τὸ μηδενὸς μέλειν.
Φέρεται δ' αὐτοῦ κἀνεῖνο,
Ἔρωτα παύει λιμός· εἰ δὲ μή, χρόνος·
Ἐὰν δὲ τούτοις μὴ δύνῃ χρῆσθαι, βρόχος.

III. 87. Ἦκμαζε δὲ κατὰ τὴν τρίτην καὶ δεκάτην καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα.

IV. *Τοῦτόν φησιν Ἀντισθένης ἐν διαδοχαῖς θεασάμενον ἔν τινι τραγῳδίᾳ Τήλεφον σπυρίδιον ἔχοντα, καὶ ταῦλλα λυπρόν, αἴξαι ἐπὶ τὴν Κυνικὴν φιλοσοφίαν.* Ἐξαργυρισάμενόν τε τὴν οὐσίαν (καὶ γὰρ ἦν τῶν ἐπιφανῶν) ἀθροίσαντα πρὸς τὰ [ἑκατὸν] διακόσια τάλαντα, τοῖς πολίταις ἀνεῖναι ταῦτα. *Αὐτὸν δὲ καρτερῶς οὕτω φιλοσοφεῖν, ὥστε καὶ Φιλήμονα τὸν κωμικὸν αὐτοῦ μεμνῆσθαι. Φησὶ γοῦν·*

Καὶ τοῦ θέρους μὲν εἶχεν ἱμάτιον δασύ,
Ἵν' ἐγκρατὴς ᾖ, τοῦ δὲ χειμῶνος ῥάκος.

Φησὶ δὲ Διοκλῆς πεῖσαι αὐτὸν Διογένην τὴν οὐσίαν μηλόβοτον ἀνεῖναι, καὶ εἴ τι ἀργύριον εἴη, εἰς θάλατταν βαλεῖν. 88. *Καὶ Κράτητος μέν, φησὶν, ὁ οἶκος ὑπὸ Ἀλεξάνδρου, Ἱππαρχίας δὲ ὑπὸ Φιλίππου. Πολλάκις τε τῇ βακτηρίᾳ τῶν συγγενῶν τινὰς προσιόντας καὶ ἀποτρέποντας ἐδίωκε. Καὶ ἦν γενναῖος.*

V. *Φησὶ δὲ Δημήτριος ὁ Μάγνης, τραπεζίτῃ τινὶ παρακατατίθεσθαι τὸ ἀργύριον, συνθέμενον, εἰ μὲν οἱ παῖδες ἰδιῶται γενηθεῖεν, αὐτοῖς ἀποδοῦ-*

ναι· εἰ δὲ φιλόσοφοι, τῷ δήμῳ διανέῖμαι. Μηδενὸς γὰρ ἐκείνους δεήσεσθαι φιλοσοφοῦντας. Ἐρατοσθένης δέ φησιν, ἐξ Ἱππαρχίας, περὶ ἧς λέξομεν, γενομένου παιδὸς αὐτῷ ὄνομα Πασικλέους, ὃτ' ἐξ ἐφήβων ἐγένετο, ἀγαγεῖν αὐτὸν ἐπ' οἴκημα παιδίσκης, καὶ φάναι τοῦτον αὐτῷ πατρῷον εἶναι τὸν γάμον. 89. Τοὺς δὲ τῶν μοιχευόντων τραγικοὺς, φυγὰς καὶ φόνους ἔχειν ἔπαθλον, τούς τε τῶν ἑταίρας προσιόντων, κωμικούς. Καὶ ἐξ ἀσωτίας γὰρ καὶ μέθης μανίαν ἀπεργάζεσθαι.

VI. Τούτου γέγονε Πασιμλῆς ἀδελφὸς, μαθητὴς Εὐκλείδου.

VII. Χάριεν δ' αὐτοῦ Φαβωρῖνος ἐν δευτέρῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων φέρει. Φησὶ γὰρ, Παρακαλῶν περί του τὸν γυμνασίαρχον, τῶν ἰσχίων αὐτοῦ ἥπτετο. Ἀγανακτοῦντος δὲ, ἔφη, Τί γὰρ οὐχὶ καὶ ταῦτα σά ἐστι, καθάπερ καὶ τὰ γόνατα; Ἔλεγε τε ἀδύνατον εἶναι ἀδιάπτωτον εὑρεῖν, ἀλλ' ὥσπερ ἐν ῥοιᾷ, καὶ σαπρόν τινα κόκκον εἶναι. Νικόδρομον ἐξερεθίσας τὸν κιθαρῳδὸν ὑπωπιάσθη· προσθεὶς οὖν πιττάκιον τῷ μετώπῳ, ἐπέγραψε, Νικόδρομος ἐποίει. 90. Τὰς πόρνας ἐπίηδες ἐλοιδόρει, συγγυμνάζων ἑαυτὸν πρὸς τὰς βλασφημίας. Δημήτριον τὸν Φαληρέα πέμψαντα αὐτῷ ἄρτους καὶ οἶνον, ὠνείδισεν, εἰπών, Εὖδε γὰρ αἱ κρῆναι καὶ ἄρτους ἔφερον. Δῆλον οὖν ὡς ὕδωρ ἔπινεν. Ὑπό τῶν Ἀθήνῃσιν ἀστυνόμων ἐπιτιμηθεὶς ὅτι σινδόνα ἠμφίεστο, ἔφη, Καὶ Θεόφραστον ὑμῖν δείξω σινδόνα περιβεβλημένον. Ἀπιστούντων δὲ, ἀπήγαγεν ἐπὶ κουρεῖον, καὶ ἔδειξε κειρόμενον. Ἐν Θήβαις ὑπὸ

τοῦ γυμνασιάρχου μαστιγωθεὶς (οἱ δὲ ἐν Κορίνθῳ ὑπ' Εὐθυκράτους) καὶ ἑλκόμενος τοῦ ποδὸς, ἐπέλεγεν ἀφροντιστῶν,

Εἵλκε ποδὸς τεταγὼν διὰ βηλοῦ θεσπεσίοιο.

91. Διοκλῆς δέ φησιν ἐλχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ Μενεδήμου τοῦ Ἐρετρικοῦ. Ἐπειδὴ γὰρ εὐπρεπὴς ἦν καὶ ἐδόκει χρησιμεύειν Ἀσκληπιάδῃ τῷ Φλιασίῳ, ἁψάμενος αὐτοῦ τῶν μηρῶν ὁ Κράτης, ἔφη, Ἔνδον Ἀσκληπιάδης· ἐφ' ᾧ δυσχεράναντα τὸν Μενέδημον, ἕλκειν αὐτόν· τὸν δὲ, τοῦτο ἐπιλέγειν.

VIII. Ζήνων δ' αὖθ' ὁ Κιττιεὺς ἐν ταῖς χρείαις, καὶ κώδιον αὐτόν φησί ποτε προσράψαι τῷ τρίβωνι ἀνεπιτρεπτοῦντα. Ἦν δὲ καὶ τὴν ὄψιν αἰσχρὸς, καὶ γυμναζόμενος ἐγελᾶτο. Εἰώθει δὲ λέγειν, ἐπαίρων τὰς χεῖρας, Θάῤῥει, Κράτης, ὑπὲρ ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ λοιποῦ σώματος.

IX. 92. Τούτους δὲ ὄψει τοὺς καταγελῶντας ἤδη καὶ συνεσπασμένους ὑπὸ νόσου, καὶ σε μακαρίζοντας, αὐτοὺς δὲ καταμεμφομένους ἐπὶ τῇ ἀργίᾳ. Ἔλεγε δὲ, μέχρι τούτου δεῖν φιλοσοφεῖν, μέχρις ἂν δόξωσιν οἱ στρατηγοὶ εἶναι ὀηλάται. Ἐρήμους ἔλεγε τοὺς μετὰ κολάκων ὄντας, ὥσπερ τοὺς μόσχους, ἐπειδὰν μετὰ λύκων ὦσιν· οὔτε γὰρ ἐκείνοις τοὺς προσήκοντας, οὔτε τούτοις συνεῖναι, ἀλλὰ τοὺς ἐπιβουλεύοντας.

X. Συναισθανόμενος ὅτι ἀποθνήσκει, ἐπῇδε πρὸς ἑαυτὸν λέγων,

. . . στείχεις δὴ, φίλε κύρτων,
Βαίνεις τ' εἰς ἄϊδαο δόμους, κυφὸς διὰ γῆρας.
Ἦν γὰρ κυφὸς ὑπὸ χρόνου,

XI. 93. *Πρὸς Ἀλέξανδρον πυθόμενον εἰ βούλεται αὐτοῦ τὴν πατρίδα ἀνορθωθῆναι; ἔφη, Καὶ τί δεῖ; πάλιν γὰρ ἴσως Ἀλέξανδρος ἄλλος αὐτὴν κατασκάψει.*

Ἔχειν δὲ πατρίδα τὴν ἀδοξίαν,
Καὶ τὴν πενίαν δ' αὖ, ἀνάλωτον τῇ τύχῃ.

Καὶ,

Διογένους
Εἶναι πολίτης, ἀνεπιβουλεύτου φθόνῳ.

Μέμνηται αὐτοῦ καὶ Μένανδρος ἐν Διδύμοις οὕτως,

Συμπεριπατήσεις γὰρ τρίβων' ἔχουσ' ἐμοὶ,
Ὥσπερ Κράτητι τῷ κυνικῷ ποθ' ἡ γυνή.

XII *Καὶ θυγατέρα ἐξέδωκε μαθηταῖς αὐτοῦ,*
Κείνοις ἐπὶ πείρᾳ δοὺς τριήκονθ' ἡμέρας·
ὡς αὐτὸς ἔφη.

CAPUT VI.

METROCLES.

I. 94. *Μαθητὴς αὐτοῦ Μητροκλῆς, ἀδελφὸς Ἱππαρχίας, ὃς πρότερον ἀκούων Θεοφράστου τοῦ περιπατητικοῦ, τοσοῦτον διέφθαρτο, ὥστε ποτὲ μελετῶν καὶ μεταξύ πως ἀποπαρδὼν, ὑπ' ἀθυμίας οἴκοι κατάκλειστος ἦν, ἀποκαρτερεῖν βουλόμενος. Μαθὼν δὴ ὁ Κράτης εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν παρακληθείς, καὶ θέρμους ἐπίτηδες βεβρωκώς. Ἔπειθε μὲν αὐτὸν καὶ διὰ τῶν λόγων μηδὲν φαῦλον πεποιηκέναι· τέρας γὰρ ἂν γεγονέναι εἰ μὴ καὶ τὰ πνεύματα κατὰ φύσιν ἀπεκρίνετο. Τέλος δὲ καὶ ἀποπαρδὼν αὐτὸν*

ἀνέῤῥωσεν, ἀφ' ὁμοιότητος τῶν ἔργων παραμυθησάμενος. Τοὐντεῦθεν ἤκουεν αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ἀνὴρ ἱκανὸς ἐν φιλοσοφίᾳ.

II. 95. Οὗτος τὰ ἑαυτοῦ συγγράμματα κατακαὼν, ὥς φησιν Ἑκάτων ἐν πρώτῳ χρειῶν, ἐπέλεγε,

Ταῦθ' ἕστ' ὀνείρων νεῳτέρων φαντάσματα·

οἷον λῆρος. Οἱ δ', ὅτι τὰς Θεοφράστου ἀκροάσεις καταφλέγων ἐπέλεγε·

Ἥφαιστε, πρίμολ' ὧδε, θέτις νύ τι σεῖο χατίζει.

III. Οὗτος ἔλεγε τῶν πραγμάτων τὰ μὲν, ἀργυρίου ὠνητὰ εἶναι, οἷον οἰκίαν· τὰ δὲ χρόνου καὶ ἐπιμελείας, ὡς παιδείαν. Τὸν πλοῦτον, βλαβερὸν, εἰ μή τις ἀξίως αὐτῷ χρῷτο.

IV. Ἐτελεύτα δὴ ὑπὸ γήρως ἑαυτὸν πνίξας.

V. Μαθηταὶ δ' αὐτοῦ Θεόμβροτος καὶ Κλεομένης. Θεομβρότου, Δημήτριος ὁ Ἀλεξανδρεύς· Κλεομένους, Τίμαρχος Ἀλεξανδρεὺς, καὶ Ἐχεκλῆς Ἐφέσιος. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ἐχεκλῆς Θεομβρότου διήκουσεν, οὐ Μενέδημος, περὶ οὗ λέξομεν. Ἐγένετο καὶ Μήτροπος Σκηπτεὺς ἐν αὐτοῖς ἐπιφανής.

CAPUT VII.

HIPPARCHIA.

I. 96. Ἐθηράθη δὲ τοῖς λόγοις καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Μητροκλέους, Ἱππαρχία. Μαρωνῖται δ' ἦσαν ἀμφότεροι.

II. Καὶ ἦρα τοῦ Κράτητος καὶ τῶν λόγων καὶ τοῦ βίου, οὐδενὸς τῶν μνηστευομένων ἐπιστρεφομένη,

οὐ πλούτου, οὐκ εὐγενείας, οὐ κάλλους· ἀλλὰ πάντα ἦν Κράτης αὐτῇ. Καὶ δὴ καὶ ἠπείλει τοῖς γονεῦσιν ἀναιρήσειν αὐτήν, εἰ μὴ τούτῳ δοθείη. Κράτης μὲν οὖν παρακαλούμενος ὑπὸ τῶν γονέων αὐτῆς ἀποτρέψαι τὴν παῖδα, πάντα ἐποίει. Καὶ τέλος μὴ πεισθων, ἀναστὰς καὶ ἀποθέμενος τὴν ἑαυτοῦ σκευὴν ἄντικρυς αὐτῆς, ἔφη, Ὅ μὲν νυμφίος, οὗτος· ἡ δὲ κτῆσις, αὕτη· πρὸς ταῦτα βουλεύου. Οὐδὲ γὰρ ἔσεσθαι κοινωνὸς, εἰ μὴ καὶ τῶν αὐτῶν ἐπιτηδευμάτων γενηθείης. 97. Εἵλετο παῖς, καὶ ταὐτὸν ἀναλαβοῦσα σχῆμα συμπεριήει τἀνδρὶ, καὶ ἐν τῷ φανερῷ συνεγίνετο, καὶ ἐπὶ τὰ δεῖπνα ἀπῄει.

III. Ὅτε καὶ πρὸς Λυσίμαχον εἰς τὸ συμπόσιον ἦλθεν. Ἔνθα Θεόδωρον τὸν ἐπίκλην Ἄθεον ἐπήλεγξε, σόφισμα προτείνασα τοιοῦτον, Ὅ ποιῶν Θεόδωρος, οὐκ ἂν ἀδικεῖν λέγοιτο, οὐδ' Ἱππαρχία ποιοῦσα τοῦτο, ἀδικεῖν λέγοιτ' ἄν. Θεόδωρος δὲ τύπτων ἑαυτὸν, οὐκ ἀδικεῖ· οὐδ' ἄρα Ἱππαρχία Θεόδωρον τύπτουσα, ἀδικεῖ. Ὁ δὲ πρὸς μὲν τὸ λεχθὲν οὐδὲν ἀπήντησεν, ἀνέσυρε δ' αὐτῆς ἱμάτιον. Ἀλλ' οὔτε κατεπλάγη Ἱππαρχία, οὔτε διεταράχθη ὡς γυνή. 98. Ἀλλὰ καὶ εἰπόντος αὐτοῦ αὐτῇ,

Τίς τὰς παρ' ἰστοῖς ἐκλιποῦσα κερκίδας;

Ἐγὼ, φησὶν, εἰμὶ, Θεόδωρε. Ἀλλὰ μὴ κακῶς σοι δοκῶ βεβουλεῦσθαι περὶ ἐμαυτῆς, εἰ τὸν χρόνον ὃν ἔμελλον ἱστοῖς προσαναλώσειν, τοῦτον εἰς παιδείαν κατεχρησάμην; Καὶ ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα μυρία τῆς φιλοσόφου.

IV. Φέρεται δὲ τοῦ Κράτητος βιβλίον Ἐπιστολαὶ, ἐν αἷς ἄριστα φιλοσοφεῖ, τὴν λέξιν ἔστιν ὅτε

παραπλησίως Πλάτωνι. Γέγραφε καὶ τραγῳδίας, ὑψηλότατον ἐχούσας φιλοσοφίας χαρακτῆρα. Οἷόν ἐστι κἀκεῖνο,

Οὐχ εἷς πάτρας μοι πύργος, οὐ μία στέγη,
Πάσης δὲ χέρσου καὶ πόλισμα καὶ δόμος
Ἕτοιμος ἡμῖν ἐνδιαιτᾶσθαι πάρα.

Ἐτελεύτησε δὲ γηραιὸς, καὶ ἐτάφη ἐν Βοιωτίᾳ.

CAPUT VIII.

MENIPPUS.

I. 99. Μένιππος, καὶ οὗτος Κυνικὸς, τὸ ἀνέκαθεν ἦν Φοίνιξ, δοῦλος, ὥς φησιν Ἀχαϊκὸς ἐν ἠθικοῖς· Διοκλῆς δὲ, καὶ τὸν δεσπότην αὐτοῦ Ποντικὸν εἶναι καὶ Βάτωνα καλεῖσθαι. Ἀτηρότερον δὲ αἰτῶν ὑπὸ φιλαργυρίας, ἴσχυσε Θηβαῖος γενέσθαι.

II. Φέρει μὲν οὖν σπουδαῖον οὐδέν. Τὰ δὲ βιβλία αὐτοῦ πολλοῦ καταγέλωτος γέμει, καί τι ἴδιον τοῖς Μελεάγρου τοῦ κατ' αὐτὸν γενομένου. Φησὶ δ' Ἕρμιππος ἡμεροδανειστὴν αὐτὸν γεγονέναι καὶ καλεῖσθαι. Καὶ γὰρ ναυτικῷ τόκῳ δανείζειν καὶ ἐξενεχυριάζειν· ὥστε πάμπλειστα χρήματα ἀθροίζειν.

III. 100. Τέλος δὲ ἐπιβουλευθέντα, πάντων στερηθῆναι, καὶ ὑπ' ἀθυμίας βρόχῳ τὸν βίον μεταλλάξαι. Καὶ ἡμεῖς ἐπαίξαμεν εἰς αὐτὸν,

Φοίνικα τὸ γένος, ἀλλὰ Κρητικὸν κύνα
Ἡμεροδανειστὴν, (τοῦτο γὰρ ἐπεκλήζετο)
Οἶσθα Μένιππον ἴσως,
Θήβησιν οὗτος ὡς διωρύχει ποτέ,

Καὶ πάντ' ἀπέβαλεν. Εἰ δ' ἐνόει φύσιν κυνός, Αὐτὸν ἂν ἐκρίμασεν;

IV. Ἔνιοι δὲ τὰ βιβλία αὐτοῦ οὐκ αὐτοῦ εἶναι, ἀλλὰ Διονυσίου καὶ Ζωπύρου τῶν Κολοφωνίων, οἳ τοῦ παίζειν ἕνεκα συγγράφοντες, ἐδίδοσαν αὐτῷ ὡς εὖ δυναμένῳ διαθέσθαι.

V. 101. Γεγόνασι δὲ Μένιπποι ἕξ. Πρῶτος, ὁ γράψας τὰ περὶ Ανδῶν, καὶ Ξάνθον ἐπιτεμόμενος. Δεύτερος, αὐτὸς οὗτος. Τρίτος, Στρατονικεὺς σοφιστὴς, Κὰρ τὸ ἀνέκαθεν. Τέταρτος, ἀνδριαντοποιός. Πέμπτος καὶ ἕκτος, ζωγράφοι· μέμνηται δ' ἀμφοτέρων Ἀπολλόδωρος.

VI. Τὰδ' οὖν τοῦ Κυνικοῦ βιβλία ἐστὶ δεκατρία, Νεκυία, Διαθῆκαι, Ἐπιστολαὶ πεπομψευμέναι ἀπὸ τοῦ τῶν θεῶν προσώπου, Πρὸς τοὺς φυσικοὺς καὶ γραμματικοὺς, καὶ γονὰς Ἐπικούρου, καὶ τὰς θρησκευομένας ὑπ' αὐτῶν εἰκάδας, καὶ τἆλλα.

CAPUT IX.

MENEDEMUS.

I. 102. Μενέδημος, Κωλώτου τοῦ Λαμψακηνοῦ μαθητής.

II. Οὗτος (καθά φησιν Ἱππόβοτος) εἰς τοσοῦτον τερατείας ἦλασεν, ὥστε Ἐριννύος ἀναλαβὼν σχῆμα περιῄει, λέγων ἐπίσκοπος ἀφῖχθαι ἐξ ᾅδου τῶν ἁμαρτανομένων, ὅπως πάλιν κατιὼν ταῦτα ἀπαγγέλοι τοῖς ἐκεῖ δαίμοσιν. Ἦν δὲ αὐτῷ ἡ ἐυθὴς αὕτη· χιτὼν φαιὸς ποδήρης, περὶ αὐτῷ ζώνη φοινικῆ· πῖλος Ἀρκαδικὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἔχων ἐνυφασμένα

τὰ δώδεκα στοιχεῖα. Ἐμβάται τραγικοὶ, πώγων ὑπερμεγέθης, ῥάβδος ἐν τῇ χειρὶ μειλίνη.

III. 103. Καὶ οὗτοι μὲν οἱ βίοι τῶν Κυνικῶν ἑκάστου. Προσυπογράψομεν δὲ καὶ τὰ κοινῇ ἀρέσκοντα αὐτοῖς, αἵρεσιν καὶ ταύτην εἶναι ἐγκρίνοντες τὴν φιλοσοφίαν, οὐ, καθά φασί τινες, ἔνστασιν βίου. Ἀρέσκει οὖν αὐτοῖς τὸν λογικὸν καὶ τὸν φυσικὸν τόπον περιαιρεῖν, ἐμφερῶς Ἀρίστωνι τῷ Χίῳ· μόνῳ δὲ προσέχειν τῷ ἠθικῷ, καὶ ὅπερ τινὲς ἐπὶ Σωκράτους, τοῦτο Διοκλῆς ἐπὶ Διογένους ἀναγράφει, τοῦτον φάσκων λέγειν, Δεῖ ζητεῖν,

Ὅ, τι τοι ἐν μεγάροισι κακὸν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται.

Παραιτοῦνται δὲ καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα. Γράμματα γοῦν μὴ μανθάνειν ἔφασκεν ὁ Ἀντισθένης τοὺς σώφρονας γενομένους, ἵνα μὴ διαστρέφοιντο τοῖς ἀλλοτρίοις. 104. Περιαιροῦσι δὲ καὶ γεωμετρίαν, καὶ μουσικὴν, καὶ πάντα τὸ τοιαῦτα. Ὁ γοῦν Διογένης πρὸς τὸν ἐπιδεικνύντα αὐτῷ ὡροσκόπιον, Χρήσιμον, ἔφη, τὸ ἔργον πρὸς τὸ μὴ ὑστερῆσαι δείπνου. Πρὸς τὸν ἐπιδεικνύντα αὐτῷ μουσικὴν, ἔφη,

Γνώμαις γὰρ ἀνδρῶν εὖ μὲν οἰκοῦνται πόλεις,
Εὖ δ' οἶκος, οὐ ψαλμοῖσι καὶ τιρετίσμασιν.

Ἀρέσκει δ' αὐτοῖς καὶ τέλος εἶναι τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν (ὡς Ἀντισθένης φησὶν ἐν τῷ Ἡρακλεῖ) ὁμοίως τοῖς Στωϊκοῖς· ἐπεὶ καὶ κοινωνία τις ταῖς δυσὶ ταύταις αἱρέσεσίν ἐστιν. Ὅθεν καὶ τὸν κυνισμὸν εἰρήκασι σύντομον ἐπ' ἀρετὴν ὁδόν. Καὶ οὕτως ἔβίω καὶ Ζήνων ὁ Κιττιεύς. 105. Ἀρέσκει δ' αὐτοῖς καὶ λιτῶς

βιοῦν, αὐτάρκεσι χρωμένοις σιτίοις, καὶ τρίβωσι μόνοις, πλούτου καὶ δόξης καὶ εὐγενείας καταφρονοῦσιν. Ἔνιοί τε γοῦν καὶ βοτάναις, καὶ παντάπασιν ὕδατι χρῶνται ψυχρῷ, σκέπαις τε ταῖς τυχούσαις καὶ πίθοις. Καθάπερ Διογένης, ὃς ἔφασκε θεῶν μὲν ἴδιον εἶναι, μηδενὸς δεῖσθαι· τῶν δὲ θεοῖς ὁμοίων, τὸ ὀλίγων χρῄζειν. Ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς καὶ τὴν ἀρετὴν διδακτὴν εἶναι, καθά φησιν Ἀντισθένης ἐν τῷ Ἡρακλεῖ· καὶ ἀναπόβλητον ὑπάρχειν. Ἀξιέραστόν τε τὸν σοφὸν, καὶ ἀναμάρτητον, καὶ φίλον τῷ ὁμοίῳ, τύχῃ τε μηδὲν ἐπιτρέπειν. Τὰ δὲ μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας, ἀδιάφορα λέγουσιν, ὁμοίως Ἀρίστωνι τῷ Χίῳ. Καὶ οὗτοι μὲν οἱ κυνικοί. Μετιτέον δὲ ἐπὶ τοὺς Στωϊκοὺς, ὧν ἦρξε Ζήνων, μαθητὴς γενόμενος Κράτητος.

DIOGENIS LAERTII

DE

VITIS PHILOSOPHORUM

LIBRI X

CUM INDICE RERUM.

PARSONS LIBRARY
University
MICH

AD

OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM

ACCURATE EDITI.

EDITIO STEREOTYPA C. TAUCHNITII.
NOVA IMPRESSIO.

TOM. II. LIB. VII—X.

LIPSIAE
SUMPTIBUS OTTONIS HOLTZE.
1870.

IMPRESSERUNT METZGER & WITTIG, LIPSIAE.

DIOGENIS LAERTII
DE
VITIS PHILOSOPHORUM
LIBER SEPTIMUS.

CAPUT I.
ZENO.

I. 1 *Ζήνων, Μναυέου ἢ Δημέου, Κιττιεὺς, ἀπὸ Κύπρου πολίσματος Ἑλληνικοῦ, Φοινικας ἐποίκους ἐσχηκότος.*

II. *Τὸν τράχηλον ἐπὶ θάτερα νενευκὼς ἦν, ὥς φησι Τιμόθεος ὁ Ἀθηναῖος ἐν τῷ περὶ βίων. Καὶ Ἀπολλώνιος δέ φησιν ὁ Τύριος, ὅτι ἰσχνὸς ἦν, ὑπομήκης, μελάγχρως, (ὅθεν τὶς αὐτὸν εἶπεν Αἰγυπτίαν κλῆματίδα, καθά φησι Χρύσιππος ἐν πρώτῳ παροιμιῶν) παχύκνημός τε, καὶ ἀπαγὴς, καὶ ἀσθενής· διὸ καί φησι Περσαῖος ἐν ὑπομνήμασι συμποτικοῖς, τὰ πλεῖστα αὐτὸν δεῖπνα παραιτεῖσθαι. Ἔχαιρε δὲ, φασὶ, σύκοις χλωροῖς, καὶ ἡλιοκαίαις.*

III. 2. *Διήκουσε δὲ, καθάπερ προείρηται, Κράτητος· εἶτα καὶ Στίλπωνος ἀκοῦσαι φασὶν αὐτὸν καὶ Ξενοκράτους ἔτη δέκα, ὡς Τιμοκράτης ἐν τῷ Λίωνι, ἀλλὰ καὶ Πολέμωνος. Ἑκάτων δέ φησι καὶ Ἀπολλώ-*

νιος ὁ Τύριος ἐν πρώτῳ περὶ Ζήνωνος, χρηστηριαζομένου αὐτοῦ τί πράττων ἄριστα βιώσεται, ἀποκρίνασθαι τὸν θεὸν, εἰ συγχρωτίζοιτο τοῖς νεκροῖς. Ὅθεν ξυνέντα, τὰ τῶν ἀρχαίων ἀναγινώσκειν. Τῷ γοῦν Κράτητι παρέβαλε τοῦτον τὸν τρόπον. Πορφύραν ἐμπεπορευμένος ἀπὸ τῆς Φοινίκης, πρὸς τῷ Πειραιεῖ ἐναυάγησεν. Ἀνελθὼν δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας ἤδη τριακοντούτης, ἐκάθισε παρά τινα βιβλιοπώλην. 3. Ἀναγινώσκοντος δὲ ἐκείνου τὸ δεύτερον τῶν Ξενοφῶντος ἀπομνημονευμάτων, ἡσθεὶς ἐπύθετο ποῦ διατρίβοιεν οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες. Εὐκαίρως δὲ παριόντος Κράτητος, ὁ βιβλιοπώλης δείξας αὐτὸν, φησὶ, Τούτῳ παρακολούθησον. Ἐντεῦθεν ἤκουε τοῦ Κράτητος, ἄλλως μὲν εὔτονος πρὸς φιλοσοφίαν, αἰδήμων δὲ ὡς πρὸς τὴν Κυνικὴν ἀναισχυντίαν. Ὅθεν ὁ Κράτης, βουλόμενος αὐτῷ καὶ τοῦτο θεραπεῦσαι, δίδωσι χύτραν φακῆς διὰ τοῦ Κεραμεικοῦ φέρειν. Ἐπεὶ δὲ εἶδεν αὐτον αἰδούμενον καὶ παρακαλύπτοντα, παίσας τῇ βακτηρίᾳ καταῤῥήγνυσι τὴν χύτραν. Φεύγοντος δὲ αὐτοῦ, καὶ τῆς φακῆς κατὰ τῶν σκελῶν ῥεούσης, φησὶν ὁ Κράτης, Τί φεύγεις, φοινικίδιον; οὐδὲν δεινὸν πέπονθας. 4. Ἕως μὲν οὖν τινὸς ἤκουε τοῦ Κράτητος.

IV. Ὅτε καὶ τὴν πολιτείαν αὐτοῦ γράψαντος, τινὲς ἔλεγον παίζοντες, ἐπὶ τῆς τοῦ κυνὸς οὐρᾶς αὐτὴν γεγραφέναι. Γέγραφε δὲ πρὸς τῇ πολιτείᾳ καὶ τάδε· Περὶ τοῦ κατὰ φύσιν βίου, Περὶ ὁρμῆς, ἢ Περὶ ἀνθρώπου φύσεως, Περὶ παθῶν. Περὶ τοῦ καθήκοντος, Περὶ νόμου, Περὶ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, Περὶ ὄψεως, Περὶ τοῦ ὅλου, Περὶ σημείων,

Πυθαγορικά, Καθολικά, Περὶ λέξεων, Προβλημάτων Ὁμηρικῶν πέντε, Περὶ ποιητικῆς ἀκροάσεως. Ἔστι δ' αὐτοῦ καὶ Τεχνικαὶ λύσεις, καὶ Ἔλεγχοι δύο, Ἀπομνημονεύματα, Κράτητος ἠθικά. Καὶ τάδε μὲν τὰ βιβλία.

V. *Τελευταῖον δὲ ἀπέστη, καὶ τῶν προειρημένων ἤκουσεν ἕως ἐτῶν εἴκοσιν· ἵνα καὶ φασὶν αὐτὸν εἰπεῖν, Νῦν εὐπλόηκα, ὅτε νεναυάγηκα. Οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ Κράτητος τοῦτ' αὐτὸν εἰπεῖν.* 5. *Ἄλλοι δὲ, διατρίβοντα ἐν ταῖς Ἀθήναις ἀκοῦσαι τὴν ναυαγίαν, καὶ εἰπεῖν, Εὖγε ποιεῖ ἡ τύχη προσελαύνουσα ἡμᾶς φιλοσοφίᾳ. Ἔνιοι δὲ, διαθέμενον Ἀθήνησι τὰ φορτία, οὕτω τραπῆναι πρὸς φιλοσοφίαν.*

VI. *Ἀνακάμπτων δὲ ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾷ τῇ καὶ Πεισιανακτείῳ καλουμένῃ, ἀπὸ δὲ τῆς γραφῆς τῆς Πολυγνώτου, ποικίλῃ, διέθετο τοὺς λόγους, βουλόμενος καὶ τὸ χωρίον ἀπερίστατον ποιῆσαι. Ἐτὶ γὰρ τῶν τριάκοντα, τῶν πολιτῶν πρὸς τοὺς χιλίους τετρακοσίους ἀνῄρηντο ἐν αὐτῷ.*

VII. *Προσῆσαν δὴ λοιπὸν ἀκούοντες αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο Στωϊκοὶ ἐκλήθησαν καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ ὁμοίως, πρότερον Ζηνώνειοι καλούμενοι, καθά φησι καὶ Ἐπίκουρος ἐν ἐπιστολαῖς. Καὶ πρότερόν γε Στωϊκοὶ ἐκαλοῦντο οἱ διατρίβοντες ἐν αὐτῇ ποιηταί, καθά φησι καὶ Ἐρατοσθένης ἐν ὀγδόῃ περὶ τῆς ἀρχαίας κωμῳδίας· οὗ καὶ τὸν λόγον ἐπὶ πλεῖον ηὔξησαν.* 6. *Ἐτίμων δὴ οὖν Ἀθηναῖοι σφόδρα τὸν Ζήνωνα οὕτως, ὥστε καὶ τῶν τειχῶν αὐτῷ τὰς κλεῖς παρακαταθέσθαι, καὶ χρυσῷ στεφάνῳ τιμῆσαι, καὶ χαλκῇ εἰκόνι. Τοῦτο δὲ καὶ τοὺς πολίτας αὐτοῦ ποιῆσαι,*

κόσμον ἡγουμένους τὴν τἀνδρὸς εἰκόνα. Ἀντεποιοῦντο δ' αὐτοῦ καὶ οἱ ἐν Σιδῶνι Κιττιεῖς.

VIII. Ἀπεδέχετο αὐτὸν καὶ Ἀντίγονος, καὶ εἴ ποτε Ἀθήναζε ἥκοι, ἤκουεν αὐτοῦ· πολλά τε παρεκάλει ἀφικέσθαι ὡς αὐτόν. Ὁ δὲ τοῦτο μὲν παρῃτήσατο, Περσαῖον δὲ ἕνα τῶν γνωρίμων ἀπέστειλεν, ὃς ἦν Δημητρίου μὲν υἱὸς, Κιττιεὺς δὲ τὸ γένος, καὶ ἥκμαζε κατὰ τὴν τριακοστὴν καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα, ἤδη γέροντος ὄντος Ζήνωνος. Ἡ δὲ ἐπιστολὴ τοῦ Ἀντιγόνου τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον, καθὰ καὶ Ἀπολλώνιος ὁ Τύριος ἐν τοῖς περὶ Ζήνωνός φησι.

7. *Βασιλεὺς Ἀντίγονος Ζήνωνι φιλοσόφῳ χαίρειν.*

Ἐγὼ τύχῃ μὲν καὶ δόξῃ νομίζω προτερεῖν τοῦ σοῦ βίου, λόγων δὲ καὶ παιδείας καθυστερεῖν, καὶ τῆς τελείας εὐδαιμονίας, ἣν σὺ κέκτησαι. Διόπερ ἔκρινα προσφωνῆσαί σοι παραγενέσθαι πρὸς ἐμέ, πεπεισμένος σε μὴ ἀντερεῖν πρὸς τὸ ἀξιούμενον. Σὺ οὖν πειράθητι ἐκ παντὸς τρόπου συμμίξαι μοι, διειληφὼς τοῦτο, διότι οὐχ ἑνὸς ἐμοῦ παιδευτὴς ἔσῃ, πάντων δὲ Μακεδόνων συλλήβδην. Ὁ γὰρ τὸν τῆς Μακεδονίας ἄρχοντα καὶ παιδεύων καὶ ἄγων ἐπὶ τὰ κατὰ ἀρετὴν, φανερός ἐστι καὶ τοὺς ὑποτεταγμένους παρασκευάζων πρὸς εὐανδρίαν. Οἷος γὰρ ἂν ὁ ἡγούμενος ᾖ, τοιούτους εἰκὸς ὡς ἐπιτοπολὺ γίνεσθαι καὶ τοὺς ὑποτεταγμένους.

Καὶ ὁ Ζήνων ἀντιγράφει ὧδε·

8. *Βασιλεῖ Ἀντιγόνῳ Ζήνων χαίρειν.*

Ἀποδέχομαί σου τὴν φιλομάθειαν, καθόσον τῆς ἀληθινῆς καὶ εἰς ὄνησιν τεινούσης, ἀλλ' οὐχὶ τῆς

δημώδους καὶ εἰς διαστροφὴν ἠθῶν, ἀντέχῃ παιδείας. Ὁ γὰρ φιλοσοφίας ὀρεγόμενος, ἐκκλίνων δὲ τὴν πολυθρύλλητον ἡδονὴν, ἣ τινῶν θηλύνει νέων ψυχάς, φανερὸς εἶ οὐ μόνον φύσει πρὸς εὐγένειαν κλίνων, ἀλλὰ καὶ προαιρέσει. Φύσις δὲ εὐγενὴς μετρίαν ἄσκησιν προσλαβοῦσα, ἔτι δὲ τὸν ἀφθόνως διδάξοντα, ῥᾳδίως ἔρχεται πρὸς τὴν τελείαν ἀνάληψιν τῆς ἀρετῆς. 9. Ἐγὼ δὲ συνέχομαι σώματι ἀσθενεῖ διὰ γῆρας. Ἐτῶν γάρ εἰμι ὀγδοήκοντα, διόπερ οὐ δύναμαί σοι συμμίξαι. Ἀποστέλλω δέ σοι τινὰς τῶν ἐμαυτοῦ συσχολαστῶν, οἳ τοῖς μὲν κατὰ ψυχὴν οὐκ ἀπολείπονται ἐμοῦ· τοῖς δὲ κατὰ σῶμα, προτεροῦσιν. Οἷς συνὼν, οὐδενὸς καθυστερήσεις τῶν πρὸς τὴν τελείαν εὐδαιμονίαν ἡκόντων.

Ἀπέστειλε δὲ Περσαῖον καὶ Φιλονίδην τὸν Θηβαῖον, ὧν ἀμφοτέρων Ἐπίκουρος μνημονεύει, ὡς συνόντων Ἀντιγόνῳ, ἐν τῇ πρὸς Ἀριστόβουλον τὸν ἀδελφὸν ἐπιστολῇ.

X. Ἔδοξε δέ μοι καὶ τὸ ψήφισμα τὸ περὶ αὐτοῦ τῶν Ἀθηναίων ὑπογράψαι. 10. Καὶ ἔχει ὧδε·

Ψήφισμα.

Ἐπ' Ἀῤχενίδου ἄρχοντος, ἐπὶ τῆς Ἀκαμαντίδος, πέμπτης πρυτανείας, Μαιμακτηριῶνος δεκάτῃ ὑστέρᾳ, τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ τῆς πρυτανείας, ἐκκλησία κυρία τῶν προέδρων ἐπεψήφισεν, Ἵππων, Κρατιστοτέλης, Ξυμπετέων, καὶ οἱ συμπρόεδροι, Θράσων Θράσωνος Ἀνακαιεὺς εἶπεν. Ἐπειδὴ Ζήνων Μνασέου, Κιττιεὺς, ἔτη πολλὰ κατὰ φιλοσοφίαν ἐν τῇ πόλει γενόμενος, ἔν τε τοῖς λοιποῖς ἀνὴρ ἀγαθὸς ὢν διετέλεσε, καὶ τοὺς εἰς σύστασιν αὐτῷ τῶν νέων πορευο-

μένους παρακαλῶν, ἐπ' ἀρετὴν καὶ σωφροσύνην παρώρμα, πρὸς τὰ βέλτιστα παράδειγμα τὸν ἴδιον βίον ἐκθεὶς ἅπασιν, ἀκόλουθον ὄντα τοῖς λόγοις οἷς διελέγετο· 11. τύχῃ τῇ ἀγαθῇ δεδόχθαι τῷ δήμῳ, ἐπαινέσαι μὲν Ζήνωνα Μνασέου Κιττιέα, καὶ στεφανῶσαι χρυσῷ στεφάνῳ κατὰ τὸν νόμον, ἀρετῆς ἕνεκα καὶ σωφροσύνης· οἰκοδομῆσαι δὲ αὐτῷ καὶ τάφον ἐπὶ τοῦ Κεραμεικοῦ δημοσίᾳ. Τῆς δὲ ποιήσεως τοῦ στεφάνου, καὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ τάφου, χειροτονῆσαι τὸν δῆμον ἤδη τοὺς ἐπιμελησομένους πέντε ἄνδρας ἐξ Ἀθηναίων. Ἐγγράψαι δὲ τὸ ψήφισμα τὸν γραμματέα τοῦ δήμου, ἐν στήλαις δυσί. Καὶ ἐξεῖναι αὐτῷ θεῖναι τὴν μὲν, ἐν Ἀκαδημίᾳ· τὴν δὲ, ἐν Λυκείῳ. Τὸ δ' ἀνάλωμα τὸ εἰς τὰς στήλας γινόμενον μερίσαι τὸν ἐπὶ τῆς διοικήσεως· ὅπως ἅπαντες ἴδωσιν ὅτι ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων τοὺς ἀγαθοὺς, καὶ ζῶντας τιμᾷ καὶ τελευτήσαντας. 12. Ἐπὶ δὲ τὴν οἰκοδομὴν κεχειροτόνηται Θράσων Ἀνακαιεὺς, Φιλοκλῆς Περραιεὺς, Φαῖδρος Ἀναφλύστιος, Μέδων Ἀχαρνεὺς, Μίκυθος Συμπαλλητεὺς, Δίων Ποιανιεύς. Καὶ τὸ ψήφισμα μὲν ὧδε ἔχει.

X. Φασὶ δ' Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος οὐκ ἀρνεῖσθαι αὐτὸν εἶναι Κιττιέα. Τῶν γὰρ εἰς τὴν ἐπισκευὴν τοῦ λουτρῶνος συμβαλλομένων εἷς ὤν, καὶ ἀναγραφόμενος ἐν τῇ στήλῃ, Ζήνωνος τοῦ φιλοσόφου, ἠξίωσε καὶ τὸ Κιττιεὺς προσθεῖναι.

XI. Ποιήσας δέ ποτε κοῖλον ἐπίθημα τῇ ληκύθῳ περιέφερε, νόμισμα, λύσιν ἑτοίμην τῶν ἀναγκαίων ἵν' ἔχοι Κράτης ὁ διδάσκαλος. 13. Φασὶ δ'

αὐτὸν ὑπὲρ χίλια τάλαντα ἔχοντα ἐλθεῖν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ταῦτα δανείζειν ναυτικῶς.

XII. Ἤσθιε δὲ ἀρτίδια, καὶ μέλι, καὶ ὀλίγον εὐώδους οἰναρίου ἔπινε.

XIII. Παιδαρίοις τε ἐχρῆτο σπανίως, ἅπαξ ἢ δὶς που παιδισκαρίῳ τινὶ, ἵνα μὴ δοκοίη μισογύνης εἶναι. Σύν τε Περσαίῳ τὴν αὐτὴν οἰκίαν ᾤκει. Καὶ αὐτοῦ αὐλητρίδιον εἰσαγαγόντος πρὸς αὐτὸν, ἀποσπάσας πρὸς τὸν Περσαῖον αὐτὸ ἀπήγαγεν.

XIV. Ἴν τε, φασὶν, εὐσυμπερίφορος, ὡς πολλάκις Ἀντίγονον τὸν βασιλέα ἐπικωμάσαι αὐτῷ, καὶ πρὸς Ἀριστοκλέα τὸν κιθαρῳδὸν ἅμα αὐτῷ ἐλθεῖν ἐπὶ κῶμον, εἶτα μέντοι ὑποδῦναι.

XV. 14. Ἐξέκλινε δέ φασι καὶ τὸ πολυδημῶδες, ὥστ' ἐπ' ἄκρου καθίζεσθαι τοῦ βάθρου, κερδαίνοντα τὸ γοῦν ἕτερον μέρος τῆς ἐνοχλήσεως. Οὐ μὴν οὐδὲ μετὰ πλειόνων δύο ἢ τριῶν περιεπάτει. Ἐνίους δὲ καὶ χαλκὸν εἰσέπραττε τοὺς περιϊσταμένους τὸ διδόναι μὴ ἐνοχλεῖν, καθά φησι Κλεάνθης ἐν τῷ περὶ χαλκοῦ. Πλειόνων τε περιστάντων αὐτὸν, δείξας ἐν τῇ στοᾷ κατ' ἄκρου τὸ ξύλινον περιφερὲς τοῦ βωμοῦ, ἔφη, Τοῦτο ποτὲ ἐν μέσῳ ἔκειτο· διὰ δὲ τὸ ἐμποδίζειν, ἰδίᾳ ἐτέθη. Καὶ ὑμεῖς μὲν ἐκ τοῦ μέσου βαστάσαντες αὐτοὺς, ἧττον ἡμῖν ἐνοχλήσετε.

XVI. Δημοχάρους δὲ τοῦ Λάχητος ἀσπαζομένου αὐτὸν, καὶ φάσκοντος λέγειν καὶ γράφειν ὧν ἂν χρείαν ἔχῃ πρὸς Ἀντίγονον, ὡς ἐκείνου πάντα παρέξοντος, ἀκούσας οὐκέτ' αὐτῷ συνδιέτριψε. 15. Λέγεται δὲ καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ Ζήνωνος εἰπεῖν τὸν Ἀντίγονον, οἷον εἴη θέατρον ἀπολωλεκώς. Ὅθεν

καὶ διὰ Θράσωνος πρεσβευτοῦ παρὰ τῶν Ἀθήνηθεν ᾔτησεν αὐτῷ τὴν ἐν Κεραμεικῷ ταφήν. Ἐρωτηθεὶς δὲ διὰ τί θαυμάζει αὐτόν; Ὅτι, ἔφη, πολλῶν καὶ μεγάλων αὐτῷ διδομένων ὑπ' ἐμοῦ, οὐδέποτε ἐχαυνώθη, οὐδὲ ταπεινὸς ὤφθη.

XVII. Ἦν δὲ καὶ ζητητικὸς, καὶ περὶ πάντων ἀκριβολογούμενος. Ὅθεν καὶ ὁ Τίμων ἐν τοῖς Σίλλοις φησὶν οὕτω,

Καὶ Φοίνισσαν ἴδον λιχνόγραυν σκιερῷ ἐνὶ τύφῳ
Πάντων ἱμείρουσαν, ὁ δ' ἔρρει γύργαθος ὥς τις,
Μικρὸς ἐὼν, νοῦν δ' εἶχεν ἐλάσσονα σκινδαψοῖο.

16. Ἐπιμελῶς δὲ καὶ πρὸς Φίλωνα τὸν διαλεκτικὸν διεκρίνετο, καὶ συνεσχόλαζεν αὐτῷ. Ὅθεν καὶ θαυμασθῆναι ὑπὸ Ζήνωνος τοῦ νεωτέρου, οὐχ ἧττον Διοδώρου τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ.

XVIII. Ἦσαν δὲ περὶ αὐτὸν καὶ γυμνοῤῥύπαροι τινὲς, ὥς φησι καὶ ὁ Τίμων,

Ὄφρα πενεστάων σύναγεν νέφος, οἳ περὶ πάντων
Πτωχότατοί τ' ἦσαν καὶ κουφότατοι βροτοὶ ἀστῶν.

Αὐτὸν δὲ στυγνόν τε εἶναι καὶ πικρὸν, καὶ τὸ πρόσωπον συνεσπασμένον. Ἦν εὐτελής τε σφόδρα, καὶ βαρβαρικῆς ἐχόμενος μικρολογίας, προσχήματι οἰκονομίας.

XIX. Εἰ δέ τινα ἐπισκώπτοι, περιεσταλμένως, καὶ οὐκ ἄδην, ἀλλὰ πόῤῥωθεν. Λέγω δὲ οἷον ἐπὶ τοῦ καλλωπιζομένου ποτὲ ἔφη. 17. Ὀχετίον γάρ τι ὀκηρῶς αὐτοῦ ὑπερβαίνοντος. Δικαίως, εἶπεν, ὑφορᾷ τὸν πηλόν· οὐ γάρ ἐστιν ἐν αὐτῷ κατροπτρίσασθαι. Ὡς δὲ Κυνικός τις οὐ φήσας ἔλαιον ἔχειν ἐν τῇ ληκύθῳ, προσήτησεν αὐτὸν, οὐκ ἔφη δώσειν. Ἀπελ-

θόντα μέντοι ἐκέλευε σκέψασθαι, ὁπότερος εἴη ἀναιδέστερος. Ἐρωτικῶς δὲ διακείμενος Χρεμωνίδου, παρακαθιζόντων αὐτοῦ τε καὶ Κλεάνθους, ἀνέστη. Θαυμάζοντος δὲ τοῦ Κλεάνθους, ἔφη, Καὶ τῶν ἰατρῶν ἀκούω τῶν ἀγαθῶν, κράτιστον εἶναι φάρμακον πρὸς τὰ φλεγμαίνοντα, ἡσυχίαν. Δυοῖν δ' ὑπερανακειμένοιν ἐν πύτῳ, καὶ τοῦ ὑπὲρ αὐτὸν τὸν ὑφ' ἑαυτὸν σκιμαλίζοντος τῷ ποδὶ, αὐτὸς ἐκεῖνον τῷ γόνατι. Ἐπιστραφέντος δὲ, Τί οὖν οἴει τὸν ὑποκάτω σου πάσχειν ὑπὸ σοῦ; 18. Πρὸς δὲ τὸν φιλόπαιδα, Οὔτε τοὺς διδασκάλους, ἔφη, φρένας ἔχειν, ἀεὶ διατρίβοντας ἐν παιδαρίοις, οὔτε ἐκείνους. Ἔφασκε δὲ τοὺς μὲν τῶν ἀσολοίκων λόγους, καὶ ἀπηρτισμένους, ὁμοίους εἶναι τῷ ἀργυρίῳ τῷ Ἀλεξανδρινῷ· εὐοφθάλμους μὲν καὶ περιγεγραμμένους, καθὰ καὶ τὸ νόμισμα, οὐδὲν δὲ διὰ ταῦτα βελτίονας. Τοὺς δὲ τοὐναντίον ἀφωμοίου τοῖς Ἀττικοῖς τετραδράχμοις, εἰκῇ μὲν κεκομμένους, καὶ σολοίκους, καθέλκειν μέντοι πολλάκις τὰς κεκαλλιγραφημένας λέξεις. Ἀρίστωνος δὲ τοῦ μαθητοῦ πολλὰ διαλεγομένου οὐκ εὐφυῶς, ἕνια δὲ καὶ προπετῶς καὶ θρασέως, Ἀδύνατον, εἶπεν, εἰ μή σε ὁ πατὴρ μεθύων ἐγέννησεν. Ὅθεν αὐτὸν καὶ λάλον ἀπεκάλει, βραχυλόγος ὤν. 19. Πρὸς δὲ τὸν ὀψοφάγον, μηδὲν τοῖς συμβιωταῖς καταλιπόντα, παρατεθέντος ποτὲ μεγάλου ἰχθύος, ὥρας οἷός τ' ἦν κατεσθίειν. Ἐμβλέψαντι δὲ, Τί οὖν, ἔφη, τοὺς συμβιωτὰς οἴει πάσχειν καθ' ἡμέραν, εἰ σὺ μὴ δύνασαι μίαν ἡμέραν ἐνεγκεῖν τὴν ἐμὴν ὀψοφαγίαν; Μειρακίου δὲ περιεργότερον παρὰ τὴν ἡλικίαν ἐρωτῶντος ζήτημά τι, προσήγαγε πρὸς κάτο-

πτρον, καὶ ἐκέλευσεν ἐμβλέψαι. Ἔπειτ' ἠρώτησεν εἰ δοκεῖ αὐτῷ ἁρμόττοντα εἶναι ὄψει τοιαύτη ζητήματα. Πρὸς δὲ τὸν φάσκοντα ὡς ταπολλὰ αὐτῷ Ἀντισθένης οὐκ ἀρέσκει, χρείαν Συφοκλέους προενεγκάμενος, ἠρώτησεν εἴ τινα καὶ καλὰ ἔχειν αὐτῷ δοκεῖ. Τοῦ δ' οὐκ εἰδέναι φήσαντος, Εἶτ' οὐκ αἰσχύνῃ, ἔφη, εἰ μέν τι κακὸν ἦν εἰρημένον ὑπ' Ἀντισθένους, τοῦτ' ἐκλεγόμενος καὶ μνημονεύων· εἰ δέ τι καλὸν, οὐδ' ἐπιβαλλόμενος κατέχειν; 20. Εἰπόντος δέ τινος ὅτι μικρὰ αὐτῷ δοκεῖ τὰ λογάρια τῶν φιλοσόφων, Λέγεις, εἶπε, ταληθῆ· δεῖ μέντοι καὶ τὰς συλλαβὰς αὐτῶν βραχείας εἶναι, εἰ δυνατόν. Λέγοντος δέ τινος αὐτῷ περὶ Πολέμωνος, ὡς ἄλλα προθέμενος, ἄλλα λέγει, σκυθρωπάσας ἔφη, Πόσου γὰρ ἠγάπας τὰ διδόμενα; Λῶν δὲ ἔφη τὸν διαλεγόμενον, ὥσπερ τοὺς ὑποκριτὰς, τὴν μὲν φωνὴν καὶ τὴν δύναμιν μεγάλην ἔχειν· τὸ μέντοι στόμα μὴ διέλκειν· ὃ ποιεῖν τοὺς πολλὰ μὲν λαλοῦντας, ἀδύνατα δέ. Τοῖς εὖ λεγομένοις οὐκ ἔφη δεῖν καταλείπεσθαι τόπον, ὥσπερ τοῖς ἀγαθοῖς τεχνίταις εἰς τὸ θεάσασθαι· τοὐναντίον δὲ τὸν ἀκούοντα οὕτω πρὸς τοῖς λεγομένοις γίνεσθαι, ὥστε μὴ λαμβάνειν χρόνον εἰς τὴν ἐπισημείωσιν. 21. Νεανίσκου πολλὰ λαλοῦντος, ἔφη, Τὰ ὦτά σου εἰς τὴν γλῶτταν συνεῤῥύηκε. Πρὸς τὸν καλὸν, εἰπόντα ὅτι οὐ δοκεῖ αὐτῷ ἐρασθήσεσθαι ὁ σοφὸς, Οὐδὲν, ἔφη, ὑμῶν ἀθλιώτερον ἔσεσθαι τῶν καλῶν. Ἔλεγε δὲ καὶ τῶν φιλοσόφων τοὺς πλείστους, τὰ μὲν πολλὰ ἀσόφους εἶναι, τὰ δὲ μικρὰ καὶ τυχηρὰ, ἀμαθεῖς. Καὶ προεφέρετο τὰ τοῦ Καφησίου· ὃς, ἐπιβαλλομένου τινὸς τῶν μαθητῶν μεγάλα φυσᾷν, πατάξας εἶπεν,

ὡς οὐκ ἐν τῷ μεγάλῳ, τὸ εὖ κείμενον εἴη· ἀλλ' ἐν τῷ εὖ, τὸ μέγα. Νεανίσκου δέ τινος θρασύτερον διαλεγομένου, Οὐκ ἂν εἴποιμι, ἔφη, μειράκιον, ἃ ἐπέρχεταί μοι. 22. Ῥοδίου δέ τινος καλοῦ καὶ πλουσίου, ἄλλως δὲ μηδὲν, προσκειμένου αὐτῷ, μὴ βουλόμενος ἀνέχεσθαι, πρῶτον μὲν ἐπὶ τὰ κεκονιμένα τῶν βάθρων ἐκάθιζεν αὐτὸν, ἵνα μολύνῃ τὴν χλανίδα· ἔπειτα εἰς τὸν τῶν πτωχῶν τόπον, ὥστε συνανατρίβεσθαι τοῖς ῥάκεσιν αὐτῶν. Καὶ τέλος ἀπῆλθεν ὁ νεανίσκος. Πάντων ἔλεγεν ἀπρεπέστερον εἶναι τὸν τῦφον, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν νέων. Μὴ τὰς φωνὰς καὶ τὰς λέξεις δεῖν ἀπομνημονεύειν, ἀλλὰ περὶ τὴν διάθεσιν τῆς χρείας τὸν νοῦν ὀσχολεῖσθαι, μὴ ὥσπερ ἔψησίν τινα, ἢ σκευασίαν ἀναλαμβάνοντας. Δεῖν τε ἔλεγε τοὺς νέους πάσῃ κοσμιότητι χρῆσθαι, καὶ πορείᾳ, καὶ σχήματι, καὶ περιβολῇ. Συνεχές τε προεφέρετο τοὺς ἐπὶ τοῦ Καπανέως Εὐριπίδου στίχους, ὅτι

23. Βίος μὲν ἦν [αὐτῷ,] ἥκιστα δ' ὄλβῳ γαῦρος ἦν,
Φρόνημα δ' οὔτι μεῖζον εἶχεν, ἢ πένης [ἀνήρ.]

Ἔλεγε δὲ μηδὲν εἶναι τῆς οἰήσεως ἀλλοτριώτερον πρὸς κατάληψιν τῶν ἐπιστημῶν. Μηδενός τε ἡμᾶς οὕτως εἶναι ἐνδεεῖς ὡς χρόνου. Ἐρωτηθείς τίς ἐστι φίλος; Ἄλλος, ἔφη, ἐγώ. Δοῦλον ἐπὶ κλοπῇ φασιν, ἐμαστίγου· τοῦ δ' εἰπόντος, Εἱμαρτό μοι κλέψαι· Καὶ δαρῆναι, ἔφη. Τὸ κάλλος εἶπε τῆς φωνῆς ἄνθος εἶναι. Οἱ δὲ, τοῦ κάλλους τὴν φωνήν. Τῶν γνωρίμων τινὸς παιδάριον μεμωλωπισμένον θεασάμενος, πρὸς αὐτὸν, Ὁρῶ σου, ἔφη, τοῦ θυμοῦ τὰ ἴχνη. Πρὸς τὸν κεχρισμένον τῷ μύρῳ, Τίς ἐστιν,

ἔφη, ὁ γυναικὸς ὄζων; Διονυσίου δὲ τοῦ Μεταθεμένου εἰπόντος αὐτῷ, διὰ τί αὐτὸν μόνον οὐ διορθοῖ; ἔφη, Οὐ γάρ σοι πιστεύω. Πρὸς τὸ φλυαροῦν μειράκιον, Διὰ τοῦτο, εἶπε, δύο ὦτα ἔχομεν, στόμα δὲ ἕν, ἵνα πλείω μὲν ἀκούωμεν, ἧττονα δὲ λέγωμεν. 24. Ἐν συμποσίῳ κατακείμενος σιγῇ, τὴν αἰτίαν ἠρωτήθη. Ἔφη οὖν τῷ ἐγκαλέσαντι ἀπαγγεῖλαι πρὸς τὸν βασιλέα, ὅτι παρῆν τις σιωπᾶν ἐπιστάμενος. Ἦσαν δὲ οἱ ἐρωτήσαντες παρὰ Πτολεμαίου πρεσβεις ἀφικόμενοι, καὶ βουλόμενοι μαθεῖν, τί εἴποιεν περὶ αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα. Ἐρωτηθεὶς πῶς ἔχει πρὸς λοιδορίαν, Καθάπερ, εἶπεν, εἰ πρεσβευτὴς ἀναπόκριτος ἀποστέλλοιτο. Φησὶ δ' Ἀπολλώνιος ὁ Τύριος, ἕλκοντος αὐτὸν Κράτητος τοῦ ἱματίου ἀπὸ Στίλπωνος, εἰπεῖν, Ὦ Κράτης, λαβὴ φιλοσόφων ἐστὶν ἐπιδέξιος ἡ διὰ τῶν ὤτων· πείσας οὖν, ἕλκε τοῦτον. Εἰ δέ με βιάζῃ, τὸ μὲν σῶμα παρά σοι ἔσται, ἡ δὲ ψυχὴ παρὰ Στίλπωνι.

XX. 25. Συνδιέτριψε δὲ καὶ Διοδώρῳ, καθά φησιν Ἱππόβοτος· παρ' ᾧ καὶ τὰ διαλεκτικὰ ἐξεπόνησεν. Ἤδη δὲ προκόπτων εἰσῄει καὶ πρὸς Πολέμωνα ὑπ' ἀτυφίας. Ὥστε φασὶ λέγειν ἐκεῖνον, Οὐ λανθάνεις, ὦ Ζήνων, ταῖς κηπαίαις παρεισρέων θύραις, καὶ τὰ δόγματα κλέπτων φοινικικῶς μεταμφιεννύς. Καὶ πρὸς τὸν δείξαντα δὲ αὐτῷ διαλεκτικὸν ἐν τῷ θερίζοντι λόγῳ ἑπτὰ διαλεκτικὰς ἰδέας, πυθέσθαι πόσας εἰσπράττεται μισθοῦ· ἀκούσαντα δὲ ἑκατόν, διακοσίας αὐτῷ δοῦναι. Τοσοῦτον ἤσκει φιλομάθειαν.

XXI. Φασὶ δὲ καὶ πρῶτον καθῆκον ὠνομακέ-

νκι, καὶ λόγον περὶ αὐτοῦ πεποιηκέναι. Τούς τε Ἡσιόδου στίχους μεταγράφειν οὕτω,

Κεῖνος μὲν πανάριστος ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται·
Ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει.

26. Κρείττονα γὰρ εἶναι τὸν ἀκοῦσαι καλῶς δυνάμενον τὸ λεγόμενον καὶ χρῆσθαι αὐτῷ, τοῦ δι' αὐτοῦ τὸ πᾶν συννοήσαντος. Τῷ μὲν γὰρ εἶναι μόνον τὸ συνεῖναι· τῷ δ' εὖ πεισθέντι προσεῖναι καὶ τὴν πρᾶξιν.

XXII. Ἐρωτηθεὶς, φησὶ, διὰ τί αὐστηρὸς ὢν, ἐν τῷ πότῳ διαχεῖται; ἔφη, Καὶ οἱ θέρμοι πικροὶ ὄντες βρεχόμενοι γλυκαίνονται. Φησὶ δὲ καὶ Ἑκάτων ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν χρειῶν, ἀνίεσθαι αὐτὸν ἐν ταῖς τοιαύταις κοινωνίαις. Ἔλεγέ τε κρεῖττον εἶναι τοῖς ποσὶν ὀλισθεῖν ἢ τῇ γλώττῃ. Τὸ εὖ, γίνεσθαι μὲν παρὰ μικρὸν, οὐ μὴν μικρὸν εἶναι. Οἱ δὲ, Σωκράτους τοῦτο εἶναι.

XXIII. Ἦν δὲ καρτερικώτατος καὶ λιτώτατος, ἀπύρῳ τροφῇ χρώμενος, καὶ τρίβωνι λεπτῷ. Ὥστε λέγεσθαι ἐπ' αὐτοῦ,

27. Τὸν δ' οὔτ' ἂρ χειμὼν κρυόεις, οὐκ ὄμβρος ἀπείρων,
Οὐ φλὸξ ἠελίοιο δαμάζεται, οὐ νόσος αἰνὴ,
Οὐχ ὡς τὶς δήμου ἐναρίθμιος, ἀλλ' ὅγ' ἀτειρὴς
Ἀμφὶ διδασκαλίῃ τέταται νύκτας τε καὶ ἦμαρ.

XXIV. Οἵγε μὴν Κωμικοὶ ἐλάνθανον ἐπαινοῦντες αὐτὸν διὰ τῶν σκωμμάτων. Ἵνα καὶ Φιλήμων φησὶν οὕτως ἐν δράματι Φιλοσόφοις,

Εἰς ἄρτον ὄψον ἰσχὰς, ἐπιπιεῖν ὕδωρ.
Φιλοσοφίαν καινὴν γὰρ οὗτος φιλοσοφεῖ,
Πεινῆν διδάσκει, καὶ μαθητὰς λαμβάνει.

Οἱ δὲ, Ποσειδίππου. Ἤδη δὲ καὶ εἰς παροιμίαν σχεδὸν ἐχώρησεν. Ἐλέγετο γοῦν ἐπ' αὐτῷ, Τοῦ φιλοσόφου Ζήνωνος ἐγκρατέστερος. Ἀλλὰ καὶ Ποσείδιππος Μεταφερομένοις,

28. Ὥστ' ἐν ἡμέραις δέκα
Εἶναι δοκεῖν Ζήνωνος ἐγκρατέστερον.

XXV. Τῷ γὰρ ὄντι πάντας ὑπερεβάλλετο τῷ τε εἴδει τούτῳ, καὶ τῇ σεμνότητι, καὶ δὴ νὴ Δία καὶ μακροβιότητι. Ὀκτὼ γὰρ πρὸς τοῖς ἐνενήκοντα βιοὺς ἔτη κατέστρεψεν, ἄνοσος καὶ ὑγιὴς διατελέσας. Περσαῖος δέ φησιν ἐν ταῖς ἠθικαῖς σχολαῖς, δύο καὶ ἑβδομήκοντα ἐτῶν τελευτῆσαι αὐτόν. Ἐλθεῖν δὲ Ἀθήναζε δύο καὶ εἴκοσι ἐτῶν. Ὁ δ' Ἀπολλώνιός φησιν ἀφηγήσασθαι τῆς σχολῆς αὐτὸν ἔτη δυοῖν δέοντα ἑξήκοντα.

XXVI. Ἐτελεύτα δὴ οὕτως. Ἐκ τῆς σχολῆς ἀπιὼν προσέπταισε, καὶ τὸν δάκτυλον περιέῤῥηξε. Παίσας δὲ τὴν γῆν τῇ χειρὶ, φησὶ τὸ ἐκ τῆς Νιόβης.

29. Ἔρχομαι, τί μ' αὖθις;

καὶ παραχρῆμα ἐτελεύτησεν, ἀποπνίξας ἑαυτόν. Ἀθηναῖοι δ' ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ Κεραμεικῷ, καὶ ψηφίσμασι τοῖς προειρημένοις ἐτίμησαν, τὴν ἀρετὴν αὐτῷ προσμαρτυροῦντες. Καὶ Ἀντίπατρος ὁ Σιδώνιος ἐποίησεν οὕτως·

Τῆνος ὅδε Ζήνων Κιτίῳ φίλος, ὅς ποτ' Ὄλυμπον
Ἔδραμεν, οὐκ Ὄσσῃ Πήλιον ἐνθέμενος.
Οὐ δὲ τάγ' Ἡρακλῆος ἀέθλια, τὰν δὲ πότ' ἄστρα
Ἀτραπιτὸν μούνας εὗρε σαοφροσύνας.

Καὶ ἄλλο Ζηνόδοτος ὁ Στωϊκὸς, Διογένους μαθητής·

30. Ἔκτισας αὐτάρκειαν, ἀφεὶς κενεαυχέα πλοῦτον,

Ζήνων, σὺν πολιῷ σεμνὸς ἐπισκυνίῳ.
Ἄρσενα γὰρ λόγον εὗρες, ἀναθλήσω δὲ προνοίᾳ
Αἴρεσιν, ἀτρέστου ματέρ' ἐλευθερίας.
Εἰ δὲ πάτρα Φοίνισσα, τίς ὁ φθόνος; ἦν καὶ ὁ Κάδμος
Κεῖνος, ἀφ' οὗ γραπτὰν Ἑλλὰς ἔχει σελίδα.

Καὶ κοινῇ δὲ καὶ περὶ πάντων τῶν Στωϊκῶν Ἀθήναιος ὁ ἐπιγραμματοποιός φησιν οὕτως·

Ὦ Στοϊκῶν μύθων εἰδήμονες, ὦ πανάριστα
Δόγματα ταῖς ἱεραῖς ἐνθέμενοι σελίσι;
Τὰν ἀρετὰν ψυχᾶς ἀγαθὸν μόνον· ἅδε γὰρ ἀνδρῶν
Μούνα καὶ βιοτὰν ῥύσατο καὶ πόλιας,
Σαρκὸς δ' ἀδυπάθημα, φίλον τέλος ἀνδράσιν ἄλλοις,
Ἃ μία τῶν Μνήμης ἤνυσε θυγατέρων.

31. Εἴπομεν ὡς ἐτελεύτα ὁ Ζήνων, καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ παμμέτρῳ τοῦτον τὸν τρόπον·

Τὸν Κιτιᾶ Ζήνωνα θανεῖν λόγος, ὡς ὑπὸ γήρως
Πολλὰ καμὼν ἐλύθη· οἱ δέ, μένων ἄσιτος·
Οἱ δ', ὅτι προσκόψας πόδ' ἔφη, χερὶ γαῖαν ἁλοίσας,
Ἔρχομαι αὐτόματος δή· τί καλεῖς με, μόρε;

Ἔνιοι γὰρ καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τελευτῆσαι φασὶν αὐτόν. Καὶ περὶ μὲν τῆς τελευτῆς ταῦτα.

XXVII. Φησὶ δὲ Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς ὁμωνύμοις, τὸν πατέρα αὐτοῦ Μνασίαν πολλάκις, ἅτε ἔμπορον, Ἀθήναζε παραγίνεσθαι, καὶ πολλὰ τῶν Σωκρατικῶν βιβλίων ἀποφέρειν ἔτι παιδὸς ὄντι τῷ Ζήνωνι. 32. Ὅθεν καὶ ἐν τῇ πατρίδι συγκεκροτη-

σθαι. Καὶ οὕτως ἐλθόντα εἰς Ἀθήνας, Κράτητι παραβαλεῖν. Δοκεῖ δὲ (φησὶ) καὶ τὸ τέλος αὐτὸς ὁρίσαι τῶν πλανωμένων περὶ τὰς ἀποφάσεις. Ὕμνυε δὲ (φασὶ) καὶ κάππαριν, καθάπερ Σωκράτης τὸν κύ α.

XXVIII. Ἔνιοι μέντοι (ἐξ ὧν εἰσιν οἱ περὶ Κάσσιον τὸν Σκεπτικὸν) ἐν πολλοῖς κατηγοροῦντες τοῦ Ζήνωνος, πρῶτον μὲν τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν ἄχρηστον ἀποφαίνειν, λέγοντα ἐν ἀρχῇ τῆς πολιτείας δεύτερον, ἐχθροὺς, καὶ πολεμίους, καὶ δούλους, καὶ ἀλλοτρίους, λέγειν αὐτὸν ἀλλήλων εἶναι πάντας τοὺς μὴ σπουδαίους, καὶ γονεῖς τέκνων, καὶ ὀδελφοὺς ἀδελφῶν, οἰκείους οἰκείων. 33. Πάλιν ἐν τῇ πολιτείᾳ, παριστάντα πολίτας, καὶ φίλους, καὶ οἰκείους, καὶ ἐλευθέρους τοὺς σπουδαίους μόνον. Ὥστε τοῖς Στωϊκοῖς οἱ γονεῖς καὶ τὰ τέκνα ἐχθροί· οὐ γάρ εἰσι σοφοί. Κοινάς τε τὰς γυναῖκας δογματίζειν, ὁμοίως Πλάτωνι ἐν τῇ πολιτείᾳ. Καὶ κατὰ τοὺς διακοσίους, μήτε ἱερὰ, μήτε δικαστήρια, μήτε γυμνάσια ἐπὶ ταῖς πόλεσιν οἰκοδομεῖσθαι. Περί τε νομίσματος οὕτως γράφειν, Νόμισμα δ' οὐτ' ἀλλαγῆς ἕνεκεν οἴεσθαι δεῖν κατασκευάζειν, οὔτε ἀποδημίας ἕνεκεν. Καὶ ἐσθῆτι δὲ τῇ αὐτῇ κελεύει χρῆσθαι ἄνδρας καὶ γυναῖκας, καὶ μηθὲν μόριον ἀποκεκρύφθαι.

XXIX. 34. Ὅτι δ' αὐτοῦ ἐστιν ἡ Πολιτεία, καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ πολιτείας φησί. Περί τε ἐρωτικῶν διήλεκται, κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιγραφομένης Ἐρωτικῆς τέχνης. Ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς διατριβαῖς τὰ παραπλήσια γράφει. Τοιουτότροπε τινά ἐστι παρὰ τῷ Κασσίῳ, ἀλλὰ καὶ Ἰσιδώρῳ τῷ Περ-

γαμηνῷ ῥήτορι· ὃς καὶ ἐκτμηθῆναι φησὶν ἐκ τῶν βιβλίων τὰ κακῶς λεγόμενα παρὰ τοῖς Στωϊκοῖς ὑπ᾽ Ἀθηνοδώρου τοῦ Στωϊκοῦ, πιστευθέντος τὴν ἐν Περγάμῳ βιβλιοθήκην· εἶτα ἀντιτεθῆναι αὐτὰ, φωραθέντος τοῦ Ἀθηνοδώρου, καὶ κινδυνεύσαντος. Καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν ἀθετουμένων αὐτοῦ.

XXX. 35. *Γεγόνασι δὲ Ζήνωνες ὀκτώ· πρῶτος, ὁ Ἐλεάτης, περὶ οὗ λέξομεν· δεύτερος, αὐτὸς οὗτος· τρίτος, Ῥόδιος, τὴν ἐντόπιον γεγραφὼς ἱστορίαν ἐνιαίαν· τέταρτος, ἱστορικὸς, τὴν Πυῤῥόνου γεγραφὼς ἱστορίαν εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπιτομὴν τῶν πεπραγμένων Ῥωμαίοις τε καὶ Καρχηδονίοις· πέμπτος, Χρυσίππου μαθητὴς, βιβλία μὲν ὀλίγα γεγραφὼς, μαθητὰς δὲ πλείστους καταλελοιπώς· ἕκτος, ἰατρὸς Ἡροφίλειος, νοῆσαι μὲν ἱκανὸς, γραψαι δὲ ἄτονος· ἕβδομος, γραμματικὸς, οὗ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἐπιγράμματα φέρεται. Ὄγδοος, Σιδώνιος τὸ γένος, φιλόσοφος Ἐπικούρειος, καὶ νοῆσαι καὶ ἑρμηνεῦσαι σαφῆς.*

XXXI. 36. *Μαθηταὶ δὲ Ζήνωνος πολλοὶ μὲν, ἔνδοξοι δὲ, Περσαῖος Δημητρίου Κιττιεὺς, ὃν οἱ μὲν, γνώριμον αὐτοῦ· οἱ δὲ, οἰκέτην ἕνα τῶν εἰς βιβλιογραφίαν πεμπομένων αὐτῷ παρὰ Ἀντιγόνου, οὗ καὶ τροφεὺς ἦν τοῦ παιδὸς Ἀλκυονέως. Διάπειραν δή ποτε βουληθεὶς λαβεῖν αὐτοῦ ὁ Ἀντίγονος, ἐποίησεν αὐτῷ πλαστῶς ἀγγελθῆναι, ὡς εἴη τὰ χωρία αὐτοῦ πρὸς τῶν πολεμίων ἁφῃρημένα· καὶ σκυθρωπάσαντος, Ὁρᾷς, ἔφη, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ πλοῦτος ἀδιάφορον; Βιβλία δὲ αὐτοῦ φέρεται τάδε· Περὶ βασιλείας. Πολιτεία Λακωνική. Περὶ γάμου. Περὶ ἀσεβείας.*

Θυέστης. Περὶ ἐρώτων. Προτρεπτικοί. Διατριβῶν, Χρειῶν τέσσαρα. Ἀπομνημονεύματα. Πρὸς τοὺς Πλάτωνος νόμους, ἑπτά. 37. Ἀρίστων Μιλτιάδους, Χῖος, ὁ τὴν ἀδιαφορίαν εἰσηγησάμενος. Ἥριλλος Καρχηδόνιος, ὁ τὴν ἐπιστήμην τέλος εἰπών. Διονύσιος, ὁ μεταθέμενος εἰς τὴν ἡδονήν. Διὰ γὰρ σφοδρὰν ὀφθαλμίαν ὤκνησεν ἔτι λέγειν τὸν πόνον ἀδιάφορον· οὗτος ἦν Ἡρακλεώτης. Σφαῖρος Βοσποριανός. Κλεάνθης Φανίου Ἄσιος, ὁ διαδεξάμενος τὴν σχολήν. Ὃν καὶ ἀφωμοίου ταῖς σκληροκήροις δέλτοις, αἷς μόλις μὲν γράφονται, διατηροῦσι δὲ τὰ γραφέντα. Διήκουσε δ' ὁ Σφαῖρος καὶ Κλεάνθους μετὰ τὴν Ζήνωνος τελευτήν. Καὶ λέξομεν περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ περὶ Κλεάνθους. 38. Ἦσαν δὲ Ζήνωνος μαθηταὶ καὶ οἵδε, (καθά φησιν Ἱππόβοτος) Ἀθηνόδωρος Σολεύς· Φιλωνίδης Θηβαῖος· Καλλιππος Κορίνθιος· Ποσειδώνιος Ἀλεξανδρεύς· Ζήνων Σιδώνιος.

XXXII. Κοινῇ δὲ περὶ πάντων τῶν Στωϊκῶν δογμάτων ἔδοξέ μοι ἐν τῷ Ζήνωνος εἰπεῖν βίῳ, διὰ τὸ τοῦτον κτίστην γενέσθαι τῆς αἱρέσεως. Ἔστι μὲν οὖν αὐτοῦ καὶ τὰ προσεγεγραμμένα βιβλία πολλὰ, ἐν οἷς ἐλάλησεν ὡς οὐδεὶς τῶν Στωϊκῶν. Τὰ δὲ δόγματα κοινῶς ἐστι τάδε. Λελέχθω δ' ἐπὶ κεφαλαίων, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ποιεῖν εἰώθαμεν.

XXXIII. 39. Τριμερῆ φασὶν εἶναι τὸν κατὰ φιλοσοφίαν λόγον. Εἶναι γὰρ αὐτοῦ τὸ μέν τι, φυσικόν· τὸ δέ, ἠθικόν· τὸ δέ, λογικόν. Οὕτω δὲ πρῶτος διεῖλε Ζήνων ὁ Κιττιεὺς ἐν τῷ Περὶ λόγου, καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ λόγου, καὶ ἐν τῇ

πρώτῃ τῶν φυσικῶν, καὶ Ἀπολλόδωρος ὁ Ἐφίλλος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν εἰς τὰ δόγματα εἰσαγωγῶν, καὶ Εὔδρομος ἐν τῇ ἠθικῇ στοιχειώσει, καὶ Διογένης ὁ Βαβυλώνιος, καὶ Ποσειδώνιος. Ταῦτα δὲ τὰ μέρη ὁ μὲν Ἀπολλόδωρος τόπους καλεῖ· ὁ δὲ Χρύσιππος καὶ Εὔδρομος, εἴδη· ἄλλοι, γένη. 40. Εἰκάζουσι δὲ ζῴῳ τὴν φιλοσοφίαν, ὀστοῖς μὲν καὶ νεύροις τὸ λογικὸν προσεμοιοῦντες· τοῖς δὲ σαρκώδεσι, τὸ ἠθικόν· τῇ δὲ ψυχῇ, τὸ φυσικόν. Ἢ πάλιν ὠῷ· τὰ μὲν γὰρ ἐκτὸς, εἶναι τὸ λογικόν· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα, τὸ ἠθικόν· τὰ δ' ἐσωτάτω, τὸ φυσικόν. Ἢ ἀγρῷ παμφόρῳ· οὗ τὸν μὲν περιβεβλημένον φραγμὸν εἶναι, τὸ λογικόν· τὸν δὲ καρπὸν, τὸ ἠθικόν· τὴν δὲ γῆν, ἢ τὰ δένδρα, τὸ φυσικόν. Ἢ πόλει καλῶς τετειχισμένῃ, καὶ κατὰ λόγον διοικουμένῃ, καὶ οὐθὲν μέρος τοῦ ἑτέρου προκεκρίσθαι, (καθά τινες αὐτῶν φασιν) ἀλλὰ μεμίχθαι αὐτά. Καὶ τὴν παράδοσιν μικτὴν ἑποίουν. Ἄλλοι δὲ πρῶτον μὲν τὸ λογικὸν τάττουσι· δεύτερον δὲ, τὸ φυσικόν· καὶ τρίτον, τὸ ἠθικόν. Ὧν ἐστι Ζήνων ἐν τῷ Περὶ λόγου, καὶ Χρύσιππος, καὶ Ἀρχέδημος, καὶ Εὔδημος· 41. ὁ γὰρ Πτολεμαεὺς Διογένης ἀπὸ τῶν ἠθικῶν ἄρχεται· ὁ δ' Ἀπολλόδωρος, δεύτερα τὰ ἠθικά· Παναίτιος δὲ καὶ Ποσειδώνιος, ἀπὸ τῶν φυσικῶν ἄρχονται, καθά φησι Φανίας ὁ Ποσειδωνίου γνώριμος, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ποσειδωνείων σχολῶν. Ὁ δὲ Κλεάνθης ἓξ μέρη φησί· διαλεκτικὸν, ῥητορικὸν, ἠθικὸν, πολιτικὸν, φυσικὸν, θεολογικόν. Ἄλλοι δὲ οὐ τοῦ λόγου ταῦτα μέρη φασὶν, ἀλλ' αὐτῆς τῆς φιλοσοφίας· ὡς Ζήνων ὁ Ταρσεύς.

XXXIV. Τὸ δὲ λογικὸν μέρος φασὶν ἔνιοι εἰς δύο διαιρεῖσθαι ἐπιστήμας, εἰς ῥητορικὴν, καὶ εἰς διαλεκτικήν. Τινὲς δὲ καὶ εἰς τὸ ὁρικὸν εἶδος, τὸ περὶ κανόνων καὶ κριτηρίων. Ἔνιοι δὲ τὸ ὁρικὸν παραδιαιροῦσι. 42. Τὸ μὲν οὖν περὶ κανόνων καὶ κριτηρίων παραλαμβάνουσι πρὸς τὸ τὴν ἀλήθειαν εὑρεῖν· (ἐν αὐτῷ γὰρ τὰς τῶν φαντασιῶν διαφορὰς ἀπευθύνουσι) καὶ τὸ ὁρικὸν δὲ ὁμοίως πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας. Διὰ γὰρ τῶν ἐννοιῶν τὰ πράγματα λαμβάνεται. Τὴν τε ῥητορικὴν ἐπιστῆμην οὖσαν, τοῦ εὖ λέγειν περὶ τῶν ἐν διεξόδῳ λόγων, καὶ τὴν διαλεκτικὴν τοῦ ὀρθῶς διαλέγεσθαι περὶ τῶν ἐν ἐρωτήσει καὶ ἀποκρίσει λόγων. Ὅθεν καὶ οὕτως αὐτὴν ὁρίζονται, ἐπιστήμην ἀληθῶν καὶ ψευδῶν καὶ οὐδετέρων. Καὶ τὴν μὲν ῥητορικὴν αὐτὴν εἶναι λέγουσι τριμερῆ· τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς, εἶναι συμβουλευτικόν· τὸ δὲ, δικανικόν· τὸ δὲ, ἐγκωμιαστικόν. 43. Εἶναι δ' αὐτῆς τὴν διαίρεσιν, εἴς τε τὴν εὕρεσιν, καὶ εἰς τὴν φράσιν, καὶ εἰς τὴν τάξιν, καὶ εἰς τὴν ὑπόκρισιν. Τὸν δὲ ῥητορικὸν λόγον, εἴς τε τὸ προοίμιον, καὶ εἰς τὴν διήγησιν, καὶ τὰ πρὸς τοὺς ἀντιδίκους, καὶ τὸν ἐπίλογον.

XXXV. Τὴν διαλεκτικὴν διαιρεῖσθαι, εἴς τε τὸν περὶ τῶν σημαινομένων καὶ τῆς φωνῆς τόπον. Καὶ τὸν μὲν τῶν σημαινομένων, εἴς τε τὸν περὶ τῶν φαντασιῶν τόπον, καὶ τῶν ἐκ τούτων ὑφισταμένων λεκτῶν, ἀξιωμάτων, καὶ αὐτοτελῶν, καὶ κατηγορημάτων, καὶ τῶν ὁμοίων ὀρθῶν καὶ ὑπτίων, καὶ γενῶν καὶ εἰδῶν· ὁμοίως δὲ καὶ λόγων καὶ τρόπων καὶ συλλογισμῶν, καὶ τῶν παρὰ τὴν φωνὴν καὶ τὰ πράγ-

ματα σοφισμάτων. 44. Ὧν εἶναι ψευδομένους λόγους, καὶ ἀληθεύοντας, καὶ ἀποφάσκοντας, σωρείτας τε καὶ τοὺς ὁμοίους τούτοις, ἐλλιπεῖς καὶ ἀπόρους, καὶ περαίνοντας, καὶ ἐγκεκαλυμμένους, κερατίδας τε καὶ οὔτιδας καὶ θερίζοντας. Εἶναι δὲ τῆς διαλεκτικῆς ἴδιον τόπον καὶ τὸν προειρημένον περὶ αὐτῆς τῆς φωνῆς, ἐν ᾧ δείκνυται ἡ ἐγγράμματος φωνή, καὶ τίνα τὰ τοῦ λόγου μέρη· καὶ περὶ σολοικισμοῦ, καὶ βαρβαρισμοῦ, καὶ ποιημάτων, καὶ ἀμφιβολιῶν, καὶ περὶ ἐμμελοῦς φωνῆς, καὶ περὶ μουσικῆς, καὶ περὶ ὅρων (κατά τινας) καὶ διαιρέσεων, καὶ λέξεων. 45. Εὐχρηστοτάτην δὲ φασιν εἶναι τὴν περὶ τῶν συλλογισμῶν θεωρίαν· τὸ γὰρ ἀποδεικτικὸν ἐμφαίνειν, ὅπερ συμβάλλεσθαι πολὺ πρὸς διόρθωσιν τῶν δογμάτων· καὶ τάξιν καὶ μνήμην τὸ ἐπιστατικὸν κατάλημμα ἐμφαίνειν. Εἶναι δὲ τὸν λόγον αὐτὸν συστημάτων καὶ ἐπιφορᾶς· τὸν δὲ συλλογισμὸν, λόγον συλλογιστικὸν ἐκ τούτων. Τὴν δὲ ἀπόδειξιν, λόγον, διὰ τῶν μᾶλλον καταλαμβανομένων, τὸ ἧττον καταλαμβανόμενον περὶ πάντων. Τὴν δὲ φαντασίαν εἶναι τύπωσιν ἐν ψυχῇ, τοῦ ὀνόματος οἰκείως μετενηνεγμένου ἀπὸ τῶν τύπων ἐν τῷ κηρῷ ὑπὸ τοῦ δακτυλίου γινομένων. 46. Τῆς δὲ φαντασίας, τὴν μὲν, καταληπτικήν· τὴν δὲ, ἀκατάληπτον. Καταληπτικὴν μὲν, ἣν κριτήριον εἶναι τῶν πραγμάτων φασὶ, τὴν γινομένην ἀπὸ ὑπάρχοντος κατ' αὐτὸ τὸ ὑπάρχον, ἐναπεσφραγισμένην καὶ ἐναπομεμαγμένην. Ἀκατάληπτον δὲ, τὴν μὴ ἀπὸ ὑπάρχοντος· ἢ ἀπὸ ὑπάρχοντος μὲν, μὴ κατ' αὐτὸ δὲ τὸ ὑπάρχον τὴν μήτραν ἔχουσαν, μηδὲ

ἔκτυπον. Αὐτὴν δὲ τὴν διαλεκτικὴν ἀναγκαίαν εἶναι, καὶ ἀρετὴν ἐν εἴδει περιέχουσαν ἀρετάς· τήν τε ἀπροπτωσίαν, ἐπιστήμην τοῦ πότε δεῖ συγκατατίθεσθαι, καὶ μή· τὴν δὲ ἀνεικαιότητα, ἰσχυρὸν λόγον πρὸς τὸ εἰκός, ὥστε μὴ ἐνδιδόναι αὐτῷ. 47. Τὴν δὲ ἀνελεγξίαν, ἰσχὺν ἐν λόγῳ, ὥστε μὴ ἀπάγεσθαι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἀντικείμενον. Τὴν δὲ ἀματαιότητα, ἕξιν ἀναφέρουσαν τὰς φαντασίας ἐπὶ τὸν ὀρθὸν λόγον. Αὐτήν τε τὴν ἐπιστήμην φασὶν ἢ κατάληψιν ἀσφαλῆ, ἢ ἕξιν ἐν φαντασιῶν προσδέξει, ἀμετάπτωτον ὑπὸ λόγου. Οὐκ ἄνευ δὲ τῆς διαλεκτικῆς θεωρίας τὸν σοφὸν ἄπτωτον ἔσεσθαι ἐν λόγῳ· τό, τε γὰρ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος διαγινώσκεσθαι ὑπ' αὐτῆς, καὶ τὸ πιθανὸν, τό, τε ἀμφιβόλως λεγόμενον διευκρινεῖσθαι. Χωρίς τε αὐτῆς, οὐκ εἶναι ὁδῷ ἐρωτᾶν καὶ ἀποκρίνασθαι. 48. Διατείνειν δὲ τὴν ἐν ταῖς ἀποφάσεσι προπέτειαν καὶ ἐπὶ τὰ γινόμενα, ὥστε εἰς ἀκοσμίαν καὶ εἰκαιότητα τρέπεσθαι τοὺς ἀγυμνάστους ἔχοντας τὰς φαντασίας. Οὐκ ἄλλως τε ὀξὺν, καὶ ἀγχίνουν, καὶ τὸ ὅλον δεινὸν ἐν λόγοις φανήσεσθαι τὸν σοφόν· τοῦ γὰρ αὐτοῦ εἶναι ὀρθῶς διαλέγεσθαι καὶ διαλογίζεσθαι, καὶ τοῦ αὐτοῦ πρός τε τὰ προκείμενα διαλεχθῆναι, καὶ πρὸς τὸ ἐρωτώμενον ἀποκρίνασθαι, ἅπερ ἐμπείρου διαλεκτικῆς ἀνδρὸς εἶναι. Ἐν οὖν τοῖς λογικοῖς ταὐτά τε αὐτοῖς δοκεῖν κεφαλαιωδῶς.

XXXVI. Καὶ, ἵνα καὶ κατὰ μέρος εἴπωμεν καὶ τάδε, ἅπερ αὐτῶν εἰς τὴν εἰσαγωγικὴν τείνει τέχνην, καὶ αὐτὰ ἐπὶ λέξεως τίθησι Διοκλῆς ὁ Μάγνης ἐν τῇ ἐπιδρομῇ τῶν φιλοσόφων, λέγων οὕτως· 49.

Ἀρέσκει τοῖς Στωϊκοῖς τὸν περὶ φαντασίας καὶ αἰσθήσεως προτάττειν λόγον, καθότι τὸ κριτήριον, ᾧ ἡ ἀλήθεια τῶν πραγμάτων γινώσκεται, κατὰ γένος φαντασία ἐστὶ, καὶ καθότι ὁ περὶ συγκαταθέσεως, καὶ ὁ περὶ καταλήψεως καὶ νοήσεως λόγος προάγων τῶν ἄλλων, οὐκ ἄνευ φαντασίας συνίσταται. Προηγεῖται γὰρ ἡ φαντασία· εἶθ' ἡ διάνοια, ἐκλαλητικὴ ὑπάρχουσα, ὃ πάσχει ὑπὸ τῆς φαντασίας, τοῦτο ἐκφέρει λόγῳ. 50. Διαφέρει δὲ φαντασία καὶ φάντασμα. Φάντασμα μὲν γάρ ἐστι δόκησις διανοίας, οἷα γίνεται κατὰ τοὺς ὕπνους· φαντασία δέ ἐστι τύπωσις ἐν ψυχῇ, τουτέστιν, ἀλλοίωσις, ὡς ὁ Χρύσιππος ἐν τῇ δυωδεκάτῃ Περὶ ψυχῆς ὑφίσταται. Οὐδὲ γὰρ δεκτέον τὴν τύπωσιν οἱονεὶ τύπον σφραγιστῆρος· ἐπεὶ ἀνένδεκτόν ἐστι πολλοὺς τύπους κατὰ τὸ αὐτὸ περὶ τὸ αὐτὸ γίνεσθαι· νοεῖται δὲ ἡ φαντασία ἡ ἀπὸ ὑπάρχοντος κατὰ τὸ ὑπάρχον ἐναπομεμαγμένη, καὶ ἐναποτετυπωμένη, καὶ ἐναπεσφραγισμένη, οἷα οὐκ ἂν γένοιτο ἀπὸ μὴ ὑπάρχοντος. 51. Τῶν δὲ φαντασιῶν, κατ' αὐτοὺς, αἱ μέν εἰσιν αἰσθητικαί· αἱ δ', οὔ. Αἰσθητικαὶ μὲν, αἱ δι' αἰσθητηρίου ἢ αἰσθητηρίων λαμβανόμεναι· οὐκ αἰσθητικαὶ δὲ, αἱ διὰ τῆς διανοίας, καθάπερ τῶν ἀσωμάτων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν λόγῳ λαμβανομένων. Τῶν δὲ αἰσθητικῶν ἀπὸ ὑπαρχόντων μετὰ εἴξεως καὶ συγκαταθέσεως γίνονται. Εἰσὶ δὲ τῶν φαντασιῶν καὶ ἐμφάσεις, αὗ ὡς αἱ ἀπὸ ὑπαρχόντων γινόμεναι. Ἔτι τῶν φαντασιῶν αἱ μέν εἰσι λογικαί· αἱ δὲ ἄλογοι. Λογικαὶ μὲν, αἱ τῶν λογικῶν ζώων· ἄλογοι δε, αἱ τῶν ἀλόγων. Αἱ μὲν οὖν λογικαὶ, νοήσεις εἰσίν· αἱ δ'

ἄλογοι, οὐ τετυχήκασιν ὀνόματος. Καὶ αἱ μέν εἰσι τεχνικαί· αἱ δὲ ἄτεχνοι. Ἄλλως γοῦν θεωρεῖται ὑπὸ τεχνίτου εἰκών, καὶ ἄλλως ὑπὸ ἀτέχνου. 52. Αἴσθησις δὲ λέγεται κατὰ τοὺς Στωϊκούς, τό, τε ἀφ' ἡγεμονικοῦ πνεῦμα, καὶ ἐπὶ τὰς αἰσθήσεις διῆκον, καὶ ἡ δι' αὐτῶν κατάληψις, καὶ ἡ περὶ τὰ αἰσθητήρια κατασκευή, καθ' ἣν τινες πηροὶ γίνονται. Καὶ ἡ ἐνέργεια δὲ αὖσθησις καλεῖται. Ἡ δὲ κατάληψις γίνεται κατ' αὐτοὺς αἰσθήσει μέν, ὡς λευκῶν καὶ μελάνων, καὶ τραχέων καὶ λείων· λόγῳ δὲ τῶν δι' ἀποδείξεως συναγομένων, ὥσπερ τὸ τοὺς θεοὺς εἶναι καὶ προνοεῖν τούτους. Τῶν γὰρ νοουμένων, τὰ μὲν κατὰ περίπτωσιν ἐνοήθη· τὰ δὲ, καθ' ὁμοιότητα· τὰ δὲ, κατ' ἀναλογίαν· τὰ δὲ, κατὰ μετάθεσιν· τὰ δὲ, κατὰ σύνθεσιν· τὰ δὲ, κατ' ἐναντίωσιν. 53. Κατὰ περίπτωσιν μὲν οὖν ἐνοήθη τὰ αἰσθητὰ· καθ' ὁμοιότητα δὲ, τὰ ἀπό τινος παρακειμένου, ὡς Σωκράτης ἀπὸ τῆς εἰκόνος· κατὰ ἀναλογίαν δὲ, αὐξητικῶς μὲν ὡς ὁ Τιτυὸς καὶ Κύκλωψ, μειωτικῶς δὲ, ὡς ὁ Πυγμαῖος. Καὶ τὸ κέντρον δὲ τῆς γῆς κατ' ἀναλογίαν ἐνοήθη, ἀπὸ τῶν μικροτέρων σφαιρῶν. Κατὰ μετάθεσιν δὲ, οἷον ὀφθαλμοὶ ἐπὶ τοῦ στήθους. Κατὰ σύνθεσιν δὲ ἐνοήθη Ἱπποκένταυρος· καὶ κατ' ἐναντίωσιν, θάνατος. Νοεῖται δὲ κατὰ μετάβασίν τινα, ὡς τὰ λεκτὰ καὶ ὁ τύπος· φυσικῶς δὲ νοεῖται δίκαιόν τι καὶ ἀγαθόν· καὶ κατὰ στέρησιν, οἷον ἄχειρ. Τοιάδε τινὰ καὶ περὶ φαντασίας καὶ αἰσθήσεως καὶ νοήσεως δογματίζουσι.

XXXVII. 54. Κριτήριον δὲ τῆς ἀληθείας φασὶ τυγχάνειν· τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν. τουτέστι,

τὴν ἀπὸ ὑπάρχοντος, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῇ δυωδεκάτῃ τῶν φυσικῶν, καὶ Ἀντίπατρος καὶ Ἀπολλόδωρος. Ὁ μὲν γὰρ Βοηθὸς κριτήρια πλείονα ἀπολείπει, νοῦν καὶ αἴσθησιν, καὶ ὄρεξιν καὶ ἐπιστήμην· ὁ δὲ Χρύσιππος διαφερόμενος πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ λόγου, κριτήριά φησιν εἶναι αἴσθησιν καὶ πρόληψιν. Ἔστι δ' ἡ πρόληψις, ἔννοια φυσικὴ τῶν καθόλου. Ἄλλοι δέ τινες τῶν ἀρχαιοτέρων Στωϊκῶν τὸν ὀρθὸν λόγον κριτήριον ἀπολείπουσιν, ὡς ὁ Ποσειδώνιος ἐν τῷ περὶ κριτηρίου φησί.

XXXVIII. 55. Τῆς δὲ διαλεκτικῆς θεωρίας συμφώνως δοκεῖ τοῖς πλείστοις ἀπὸ τοῦ περὶ φωνῆς ἐνάρχεσθαι τόπου. Ἔστι δὲ φωνὴ, ἀὴρ πεπληγμένος, ἢ τὸ ἴδιον αἰσθητὸν ἀκοῆς, ὥς φησι Διογένης ὁ Βαβυλώνιος ἐν τῇ Περὶ φωνῆς τέχνῃ. Ζώου μὲν ἐστι φωνὴ, ἀὴρ ὑπὸ ὁρμῆς πεπληγμένος· ἀνθρώπου δὲ, ἔστιν ἔναρθρος καὶ ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένη, ὡς ὁ Διογένης φησίν· ἥτις ἀπὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν τελειοῦται· καὶ σῶμα δ' ἐστὶν ἡ φωνὴ, κατὰ τοὺς Στωϊκούς, ὥς φησιν Ἀρχέδημός τε ἐν τῇ Περὶ φωνῆς, καὶ Διογένης, καὶ Ἀντίπατρος, καὶ Χρύσιππος ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν φυσικῶν. 56. Πᾶν γὰρ τὸ ποιοῦν, σῶμά ἐστι· ποιεῖ δὲ ἡ φωνὴ προσιοῦσα τοῖ ἀκούουσιν ἀπὸ τῶν φωνούντων. Λέξις δέ ἐστι, κατὰ τοὺς Στωϊκούς, (ὥς φησιν ὁ Διογένης) φωνὴ ἐγγράμματος· οἷον, ἡμέρα ἐστί. Λόγος δέ ἐστι φωνὴ σημαντικὴ, ἀπὸ διανοίας ἐκπεμπομένη. Διάλεκτος δέ, ἐστι λέξις κεχαραγμένη ἐθνικῶς τε καὶ Ἑλληνικῶς· ἢ λέξις ποταπὴ, τουτέστι, ποιὰ, κατὰ διάλεκτον· οἷον, κατὰ μὲν τὴν Ἀττίδα, θάλαττα· κατὰ δὲ τὴν

Ἰάδα, ἡμέρη. Τῆς δὲ λέξεως στοιχεῖά ἐστι τὰ εἴκοσι τέσσαρα γράμματα. Τριχῶς δὲ λέγεται τὸ γράμμα· τό, τε στοιχεῖον, ᾧ, τε χαρακτὴρ τοῦ στοιχείου, καὶ τὸ ὄνομα, οἷον, ἄλφα. 57. Φωνήεντα δέ ἐστι τῶν στοιχείων ἑπτά, α, ε, η, ι, ο, υ, ω, ἄφωνα δὲ, ἓξ· β, γ, δ, κ, π, τ· διαφέρει δὲ φωνὴ καὶ λέξις, ὅτι φωνὴ μὲν καὶ ὁ ἦχός ἐστι· λέξις δὲ, τὸ ἔναρθρον μόνον. Λέξις δὲ λόγου διαφέρει, ὅτι λόγος ἀεὶ σημαντικός ἐστι· λέξις δὲ καὶ ἀσήμαντος, ὡς ἡ Βλίτρι· λόγος δὲ, οὐδαμῶς. Διαφέρει δὲ καὶ τὸ λέγειν τοῦ προφέρεσθαι· προφέρονται μὲν γὰρ αἱ φωναὶ, λέγεται δὲ τὰ πράγματα, ἃ δὴ καὶ λεκτὰ τυγχάνει.

XXXIX. Τοῦ δὲ λόγου ἐστὶ μέρη πέντε, ὥς φησι Διογένης τε ἐν τῷ Περὶ φωνῆς, καὶ Χρύσιππος· ὄνομα, προσηγορία, ῥῆμα, σύνδεσμος, ἄρθρον· (ὁ δ' Ἀντίπατρος καὶ τὴν μεσότητα τίθησιν ἐν τοῖς Περὶ λέξεων καὶ τῶν λεγομένων.) 58. Ἔστι δε προσηγορία νέν, κατὰ τὸν Διογένην, μέρος λόγου σημαῖνον κοινὴν ποιότητα· οἷον, ἄνθρωπος, ἵππος. Ὄνομα δέ ἐστι μέρος λόγου δηλοῦν ἰδίαν ποιότητα· οἷον, Διογένης, Σωκράτης. Ῥῆμα δέ ἐστι μέρος λόγου σημαῖνον ἀσύνθετον κατηγόρημα, ὡς ὁ Διογένης, ἢ ὡς τινες, στοιχεῖον λόγου ἄπτωτον, σημαῖνον τὶ συντακτὸν περί τινος ἢ τινῶν, οἷον Γράφω, Λέγω. Σύνδεσμὸς δέ ἐστι μέρος λόγου ἄπτωτον, συνδοῦν τὰ μέρη τοῦ λόγου. Ἄρθρον δέ ἐστι στοιχεῖον λόγου πτωτικὸν, διορίζον τὰ γένη τῶν ὀνομάτων, καὶ τοὺς ἀριθμούς, οἷον, ὁ, ἡ, τὸ, οἱ, αἱ, τά.

XL. 59. Ἀρεταὶ δὲ λόγου εἰσὶ πέντε, Ἑλληνισμὸς, σαφήνεια, συντομία, πρέπον, κατασκευή. Ἑλληνι-

σμὸς μὲν οὖν ἐστι φράσις ἀδιάπτωτος, ἐν τῇ τεχνικῇ καὶ μὴ εἰκαίᾳ συνηθείᾳ. Σαφήνεια δέ ἐστι λέξις γνωρίμως παριστῶσα τὸ νοούμενον. Συντομία δέ ἐστι λέξις αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα περιέχουσα πρὸς δήλωσιν τοῦ πράγματος. Πρέπον δέ ἐστι λέξις, οἰκεία τῷ πράγματι. Κατασκευὴ δέ ἐστι λέξις, ἐκπεφευγυῖα τὸν ἰδιωτισμόν. Ὁ δὲ βαρβαρισμὸς ἐκ τῶν κακιῶν λέξις ἐστὶ παρὰ τὸ ἔθος τῶν εὐδαιμονούντων Ἑλλήνων. Σολοικισμὸς δέ ἐστι λόγος ἀκαταλλήλως συντεταγμένος.

XLI. 60. Ποίημα δέ ἐστιν (ὡς ὁ Ποσειδωνιός φησιν ἐν τῇ Περὶ λέξεως εἰσαγωγῇ) λέξις ἔμμετρος ἢ εὔρυθμος μετασκευῆς, τὸ λογοειδὲς ἐκβεβηκυῖα, τὸ εὔρυθμον δὲ εἶναι τὸ Γαῖα μεγίστη, καὶ Διὸς αἰθήρ. Ποίησις δέ ἐστι σημαντικὸν ποίημα, μίμησιν περιέχον θείων καὶ ἀνθρωπείων.

XLII. Ὅρος δέ ἐστιν (ὡς φησιν Ἀντίπατρος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ ὅρων) λόγος κατὰ ἀνάλυσιν ἀπαρτιζόντως ἐκφερόμενος· ἢ (ὡς ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ ὅρων) καὶ ἡ ἀπόδοσις. Ὑπογραφὴ δέ ἐστι λόγος τυπωδῶς εἰσάγων εἰς τὰ πράγματα, ἢ ὅρος ἁπλούστερον τὴν τοῦ ὅρου δύναμιν προσεννεγεγμένος. Γένος δέ ἐστι πλειόνων καὶ ἀναφαιρέτων ἐννοημάτων σύλληψις, οἷον Ζῷον· τοῦτο γὰρ περιείληφε τὰ κατὰ μέρος ζῶα. 61. Ἔννοημα δέ ἐστι φάντασμα διανοίας, οὔτε τι ὄν, οὔτε ποιόν· ὡσανεὶ δέ τι ὄν, καὶ ὡσανεὶ ποιὸν, οἷον γίνεται ἀνατύπωμα ἵππου καὶ μὴ παρόντος. Εἶδος δέ ἐστι τὸ ὑπὸ γένους περιεχόμενον, ὡς ὑπὸ τοῦ ζώου ὁ ἄνθρωπος περιέχεται. Γενικώτατον δέ ἐστιν, ὃ, γένος ὂν, γένος οὐκ ἔχει,

οἷον, τὸ ὄν. Εἰδικώτατον δέ ἐστιν, ὃ, εἶδος ὄν, εἴδος οὐκ ἔχει, ὥσπερ ὁ Σωκράτης.

XLIII. Διαίρεσις δέ ἐστι γένους, ἡ εἰς τὰ προσεχῆ εἴδη τομή· οἷον, τῶν ζώων τὰ μέν, ἐστὶ λογικά· τὰ δέ, ἄλογα. Ἀντιδιαίρεσις δέ ἐστι, γένους εἰς εἴδος τομὴ κατὰ τοὐναντίον, ὡς ἂν κατὰ ἀπόφασιν· οἷον, τῶν ὄντων, τὰ μέν ἐστιν ἀγαθά· τὰ δ' οὐκ ἀγαθά. Ὑποδιαίρεσις δέ ἐστι διαίρεσις ἐπὶ διαιρέσει· οἷον, τῶν ὄντων τὰ μέν ἐστιν ἀγαθά, τὰ δ' οὐκ ἀγαθά· καὶ τῶν οὐκ ἀγαθῶν, τὰ μέν ἐστι κακά, τὰ δὲ ἀδιάφορα. 62. Μερισμὸς δέ ἐστι, γένους εἰς τόπους κατάταξις, (ὡς ὁ Κρίνις) οἷον, τῶν ἀγαθῶν τὰ μέν ἐστι περὶ ψυχήν· τὰ δὲ περὶ σῶμα.

XLIV. Ἀμφιβολία δέ ἐστι λέξις δύο ἢ καὶ πλείονα πράγματα σημαίνουσα λεκτικῶς καὶ κυρίως, καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔθνος· ὥσθ' ἅμα τὰ πλείονα ἐκλέξασθαι κατὰ ταύτην τὴν λέξιν· οἷον, Αὐλητρὶς πέπτωκε. Δηλοῦνται γὰρ δι' αὐτῆς, τὸ μέν, τοιοῦτον, Οἰκία τρὶς πέπτωκε· τὸ δὲ τοιοῦτον, Αὐλήτρια πέπτωκε.

XLV. Διαλεκτικὴ δέ ἐστιν (ὡς φησι Ποσειδώνιος) ἐπιστήμη ἀληθῶν καὶ ψευδῶν καὶ οὐδετέρων. Τυγχάνει δ' αὐτὴ (ὡς ὁ Χρύσιππός φησι) περὶ σημαίνοντα καὶ σημαινόμενα. Ἐν μὲν οὖν τῇ περὶ φωνῆς θεωρίᾳ τοιαῦτα λέγεται τοῖς Στωϊκοῖς.

XLVI. 63. Ἐν δὲ τῷ περὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν σημαινομένων τόπῳ τέτακται ὁ περὶ λεκτῶν καὶ αὐτοτελῶν, καὶ ἀξιωμάτων καὶ συλλογισμῶν λόγος, καὶ ὁ περὶ ἐλλιπῶν τε καὶ κατηγορημάτων, καὶ ὀρθῶν καὶ ὑπτίων.

XLVII. Φασὶ δὲ τὸ λεκτὸν εἶναι τὸ κατὰ φαν-

τασίαν λογικὴν ὑφιστάμενον. Τῶν δὲ λεκτῶν τὰ μὲν λέγουσιν εἶναι αὐτοτελῆ οἱ Στωϊκοί, τὰ δ' ἐλλιπῆ. Ἐλλιπῆ μὲν οὖν ἐστι τὰ ἀναπάρτιστον ἔχοντα τὴν ἐκφοράν· οἷον, Γράφει· ἐπιζητοῦμεν γὰρ, Τίς; Αὐτοτελῆ δ' ἐστὶ, τὰ ἀπηρτισμένην ἔχοντα τὴν ἐκφοράν· οἷον, Γράφει Σωκράτης. Ἐν μὲν οὖν τοῖς ἐλλιπέσι λεκτοῖς τέτακται τὰ κατηγορήματα· ἐν δὲ τοῖς αὐτοτελέσι, τὰ ἀξιώματα, καὶ οἱ συλλογισμοὶ, καὶ τὰ ἐρωτήματα, καὶ τὰ πύσματα. 64. Ἔστι δὲ τὸ κατηγόρημα, τὸ κατά τινος ἀγορευόμενον, ἢ πρᾶγμα συντακτὸν περί τινος ἢ τινων (ὡς οἱ περὶ Ἀπολλόδωρόν φασιν) ἢ λεκτὸν ἐλλιπὲς, συντακτὸν ὀρθῇ πτώσει πρὸς ἀξιώματος γένεσιν. Τῶν δὲ κατηγορημάτων τὰ μέν ἐστι συμβάματα, οἷον τὸ διὰ πέτρας πλεῖν. Καὶ τὰ μέν ἐστι τῶν κατηγορημάτων ὀρθά, ἃ δ' ὕπτια, ἃ δ' οὐδέτερα. Ὀρθὰ μὲν οὖν ἐστι, τὰ συντασσόμενα μιᾷ τῶν πλαγίων πτώσεων, πρὸς κατηγορήματος γένεσιν· οἷον, Ἀκούει, Ὁρᾷ, Διαλέγεται. Ὕπτια δέ ἐστι τὰ συντασσόμενα τῷ παθητικῷ μορίῳ· οἷον, Ἀκούομαι, Ὁρῶμαι. Οὐδέτερα δ' ἐστὶ τὰ μηδ' ἑτέρως ἔχοντα· οἷον, Φρονεῖν, Περιπατεῖν. Ἀντιπεπονθότα δέ ἐστιν ἐν τοῖς ὑπτίοις, ἀνύπτια ὄντα. 65. Ἐνεργήματα δέ ἐστιν, οἷον Κείρεται· ἐμπεριέχει γὰρ ἑαυτὸν ὁ κειρόμενος. Πλάγιαι δὲ πτώσεις εἰσὶ, γενικὴ, καὶ αἰτιατική.

XLVIII. Ἀξίωμα δέ ἐστιν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἢ ψεῦδος, ἢ πρᾶγμα αὐτοτελὲς, ἀποφαντὸν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ· ὡς ὁ Χρύσιππός φησιν ἐν τοῖς διαλεκτικοῖς ὅροις. Ἀξίωμά ἐστι, τὸ ἀποφαντὸν ἢ καταφαντὸν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ· οἷον, Ἡμέρα ἐστὶ, Δίων περιπατεῖ·

ὠνόμασται δὲ τὸ ἀξίωμα ἀπὸ τοῦ ἀξιοῦσθαι ἢ ἀθετεῖσθαι· ὃ γὰρ λέγων Ἡμέρα ἐστὶν, ἀξιοῖν δοκεῖ τὸ ἡμέραν εἶναι. Οὔσης μὲν οὖν ἡμέρας, ἀληθὲς γίνεται τὸ προκείμενον ἀξίωμα· μὴ οὔσης δὲ ψεῦδος. 66. Διαφέρει δὲ ἀξίωμα, καὶ ἐρώτημα, καὶ πύσμα, προστακτικὸν, καὶ ὁρκικὸν, καὶ ἀρατικὸν, καὶ ὑποθετικὸν, καὶ προσαγορευτικὸν, καὶ πρᾶγμα ὅμοιον ἀξιώματι. Ἀξίωμα μὲν γάρ ἐστιν, ὃ λέγοντες, ἀποφαινόμεθα ὅπερ ἢ ἀληθὲς ἐστιν ἢ ψεῦδος. Ἐρώτημα δὲ ἐστι πρᾶγμα αὐτοτελὲς μὲν, ὡς καὶ τὸ ἀξίωμα· αἰτητικὸν δὲ ἀποκρίσεως· οἷον, Ἆρά γε ἡμέρα ἐστί; τοῦτο δὲ οὔτε ἀληθὲς ἐστιν, οὔτε ψεῦδος· ὥστε τὸ μὲν, Ἡμέρα ἐστὶν, ἀξίωμά ἐστι· τὸ δὲ, Ἆρά γε ἡμέρα ἐστίν; ἐρώτημα. Πύσμα δέ ἐστι πρᾶγμα πρὸς ὃ συμβολικῶς οὐκ ἔστιν ἀποκρίνεσθαι, ὡς ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος, ναί· ἀλλὰ εἰπεῖν, Οἰκεῖ ἐν τῷδε τόπῳ. 67. Προστακτικὸν δέ ἐστι πρᾶγμα ὃ λέγοντες προστάσσομεν· οἷον,

Σὺ μὲν βάδιζε τὰς ἐπ᾽ Ἰνάχου ῥοάς.

Προσαγορευτικὸν δέ ἐστι πρᾶγμα, ὃ εἰ λέγοι τις, προσαγορεύοι ἄν, οἷον,

Ἀτρείδη, κύδιστε, ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγάμεμνον.

Ὅμοιον δέ ἐστιν ἀξιώματι, ὃ τὴν εἰσφορὰν ἔχον ἀξιωματικὴν παρά τινος μορίου πλεονασμὸν ἢ πάθος, ἔξω πίπτει τοῦ γένους τῶν ἀξιωμάτων· οἷον,

Καλός γ᾽ ὁ παρθενών. —

Ὡς Πριαμίδησιν ἐμφερὴς ὁ βουκόλος.

68. Ἔστι δὲ καὶ ἐπαπορητικόν τι πρᾶγμα, διεννοχὸς ἀξιώματος, ὃ εἰ λέγοι τις, ἀπορροίη ἄν·

Ἆρ᾽ ἔστι συγγενές τι λύπη καὶ βίος;

Οὔτε δὲ ἀληθῆ ἐστιν οὔτε ψευδῆ τὰ ἐρωτήματα, καὶ τὰ πύσματα καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια, τῶν ἀξιωμάτων ἢ ἀληθινῶν ἢ ψευδῶν ὄντων. Τῶν ἀξιωμάτων τὰ μέν ἐστιν ἁπλᾶ, τὰ δ' οὐχ ἁπλᾶ, ὥς φασιν οἱ περὶ Χρύσιππον, ἢ Ἀρχέδημον, καὶ Ἀθηνόδωρον, καὶ Ἀντίπατρον, καὶ Κρίνιν. Ἁπλᾶ μὲν οὖν ἐστι τὰ συνεστῶτα ἐξ ἀξιώματος μὴ διαφορουμένου, ἢ ἐξ ἀξιωμάτων· οἷον τὸ Ἡμέρα ἐστίν. Οὐχ ἁπλᾶ δέ ἐστι, τὰ συνεστῶτα ἐξ ἀξιώματος διαφορουμένου, ἢ ἐξ ἀξιωμάτων. 69. Ἐξ ἀξιώματος μὲν διαφορουμένου, οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστίν· ἐξ ἀξιωμάτων δὲ, οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστιν. Ἐν δὲ τοῖς ἁπλοῖς ἀξιώμασίν ἐστι τὸ ἀποφατικὸν, καὶ τὸ ἀρνητικὸν· καὶ τὸ στερητικὸν, καὶ τὸ κατηγορικόν· καὶ τὸ καταγορευτικὸν, καὶ τὸ ἀόριστον. Ἐν δὲ τοῖς οὐχ ἁπλοῖς τὸ συνημμένον, καὶ τὸ παρασυνημμένον· καὶ τὸ συμπεπλεγμένον, καὶ τὸ διεζευγμένον, καὶ τὸ αἰτιῶδες, καὶ τὸ διασαφοῦν τὸ μᾶλλον, καὶ τὸ διασαφοῦν τὸ ἧττον. Καὶ ἀξιώματος καὶ ἀποφατικὸν μέν, οἷον, Οὐχὶ ἡμέρα ἐστίν. Εἶδος δὲ τούτου τὸ ὑπεραποφατικόν. Ὑπεραποφατικὸν δέ ἐστιν ἀποφατικὸν ἀποφατικοῦ· οἷον, Οὐχὶ ἡμέρα ἐστί. Τίθησι δὲ τὸ Ἡμέρα ἐστίν. 70. Ἀρνητικὸν δέ ἐστι, τὸ συνεστὸς ἐξ ἀρνητικοῦ μορίου καὶ κατηγορήματος· οἷον, Οὐδεὶς περιπατεῖ. Στερητικὸν δέ ἐστι, τὸ συνεστὸς ἐκ στερητικοῦ μορίου καὶ ἀξιώματος κατὰ δύναμιν. Οἷον, Ἀφιλάνθρωπός ἐστιν οὗτος. Κατηγορικὸν δέ ἐστι τὸ συνεστὸς ἐκ πτώσεως ὀρθῆς καὶ κατηγορήματος· οἷον, Δίων περιπατεῖ. Καταγορευτικὸν δέ ἐστι, τὸ συνεστὸς ἐκ πτώσεως ὀρθῆς δεικτικῆς καὶ κατηγορήματος· οἷον,

Οὗτος περιπατεῖ. Ἀόριστον δέ ἐστι, τὸ συνεστὸς ἐξ ἀορίστου μορίου, ἢ ἀορίστων μορίων· οἷον, Τὶς περιπατεῖ, Ἐκεῖνος κινεῖται. 71. Τῶν δ' οὐχ ἁπλῶν ἀξιωμάτων συνημμένον μέν ἐστιν, (ὡς ὁ Χρύσιππος ἐν ταῖς διαλεκτικαῖς φησι, καὶ Διογένης ἐν τῇ διαλεκτικῇ τέχνῃ,) τὸ συνεστὸς διὰ τοῦ Εἰ συναπτικοῦ συνδέσμου. Ἐπαγγέλλεται δὲ ὁ σύνδεσμος οὗτος ἀκολουθεῖν τὸ δεύτερον τῷ πρώτῳ· οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι. Παρασυνημμένον δέ ἐστιν (ὡς ὁ Κρίνις φησὶν ἐν τῇ διαλεκτικῇ τέχνῃ) ἀξίωμα ὃ ὑπὸ τοῦ Ἐπεὶ συνδέσμου παρασυνῆπται, ἀρχόμενον ἀπ' ἀξιώματος καὶ λῆγον εἰς ἀξίωμα· οἷον, Ἐπεὶ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστιν. Ἐπαγγέλλεται δὲ ὁ σύνδεσμος, ἀκολουθεῖν τε τὸ δεύτερον τῷ πρώτῳ, καὶ τὸ πρῶτον ὑφεστάναι. 72. Συμπεπλεγμένον δέ ἐστιν ἀξίωμα, ὃ ὑπό τινων συμπλεκτικῶν συνδέσμων συμπέπλεκται· οἷον, Καὶ ἡμέρα ἐστὶ, καὶ φῶς ἐστι. Διεζευγμένον δέ ἐστιν, ὃ ὑπὸ τοῦ Ἦτοι, διαζευκτικοῦ συνδέσμου, διέζευκται· οἷον, Ἦτοι ἡμέρα ἐστὶν, ἢ νύξ ἐστιν. Ἐπαγγέλλεται δὲ ὁ σύνδεσμος οὗτος τὸ ἕτερον τῶν ἀξιωμάτων ψεῦδος εἶναι. Αἰτιῶδες δέ ἐστιν ἀξίωμα, τὸ συντασσόμενον διὰ τοῦ Διότι· οἷον, Διότ' ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστιν. Οἱονεὶ γὰρ αἴτιόν ἐστι τὸ πρῶτον τοῦ δευτέρου. Διασαφοῦν δὲ τὸ μᾶλλον ἀξίωμά ἐστι, τὸ συνταττόμενον ὑπὸ τοῦ διασαφοῦντος τὸ μᾶλλον συνδέσμου, καὶ μεταξὺ τῶν ἀξιωμάτων τασσομένου· οἷον, Μᾶλλον ἡμέρα ἐστὶν ἢ νύξ ἐστι. 73. Διασαφοῦν δὲ τὸ ἧττον ἀξίωμά ἐστι, τὸ ἐναντίον τῷ προκειμένῳ· οἷον, Ἧττον νύξ ἐστιν ἢ ἡμέρα ἐστίν. Ἔτι τῶν ἀξιωμάτων κατά τε ἀλήθειαν καὶ ψεῦδος

ἀντικείμενα ἀλλήλοις ἐστὶν, ὧν τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου ἐστὶν ἀποφατικόν· οἷον, τὸ Ἡμέρα ἐστὶ, καὶ τὸ, Οὐχ ἡμέρα ἐστί. Συνημμένον οὖν ἀληθές ἐστιν, οὗ τὸ ἀντικείμενον τοῦ λήγοντος μάχεται τῷ ἡγουμένῳ· οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι· τοῦτο ἀληθές ἐστι. Τὸ γὰρ Οὐχὶ φῶς, ἀντικείμενον τῷ λήγοντι, μάχεται τῷ ἡγουμένῳ, Ἡμέρα ἐστί. Συνημμένον δὲ ψεῦδός ἐστιν, οὗ τὸ ἀντικείμενον τοῦ λήγοντος οὐ μάχεται τῷ ἡγουμένῳ· οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, Δίων περιπατεῖ. Τὸ γὰρ οὐχὶ Δίων περιπατεῖ, οὐ μάχεται τῷ Ἡμέρα ἐστί. 74. Παρασυνημμένον δὲ ἀληθές μέν ἐστιν, ὃ ἀρχόμενον ἀπὸ ἀληθοῦς εἰς ἀκόλουθον λήγει· οἷον, ἐπεὶ ἡμέρα ἐστὶν, ἥλιός ἐστιν ὑπὲρ γῆς. Ψεῦδος δὲ ἢ ἀπὸ ψεύδους ἄρχεται, ἢ μὴ εἰς ἀκόλουθον λήγει· οἷον, Ἐπεὶ νύξ ἐστι, Δίων περιπατεῖ, ἂν ἡμέρας οὔσης λέγηται. Ἀϊτιῶδες δὲ ἀληθὲς μέν ἐστιν, ὃ ἀρχόμενον ἀπὸ ἀληθοῦς εἰς ἀκόλουθον λήγει, οὐ μὴν ἔχει τῷ λήγοντι τὸ ἀρχόμενον ἀκόλουθον· οἷον, Διότι ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι. Τῷ μὲν γὰρ Ἡμέρα ἐστὶν, ἀκολουθεῖ τὸ Φῶς ἐστι· τῷ δὲ Φῶς ἐστιν, οὐχ ἕπεται τὸ Ἡμέρα ἐστίν. Ἀϊτιῶδες δὲ ψεῦδός ἐστιν, ὃ ἤτοι ἀπὸ ψεύδους ἄρχεται, ἢ μὴ εἰς ἀκόλουθον λήγει, ἢ ἔχει τῷ λήγοντι τὸ ἀρχόμενον ἀνακόλουθον· οἷον, Διότι νύξ ἐστι, Δίων περιπατεῖ. 75. Πιθανὸν δέ ἐστιν ἀξίωμα, τὸ ἄγον εἰς συγκατάθεσιν· οἷον, Εἴ τίς τι ἔτεκεν, ἐκείνη ἐκείνου μήτηρ ἐστί. Ψεῦδος δὲ τοῦτο· οὐ γὰρ ὄρνις ὠοῦ ἐστι μήτηρ. Ἔτι τε τὰ μέν, ἐστι δυνατά· τὰ δὲ, ἀδύνατα· καὶ τὰ μέν, ἀναγκαῖα· τὰ δ', οὐκ ἀναγκαῖα. Δυνατὸν μέν, τὸ ἐπιδεκτικὸν τοῦ ἀληθὲς εἶναι, τῶν ἐκτὸς μὴ

ἐναντιουμένων εἰς τὸ ἀληθὲς εἶναι· οἷον, Ζῇ Διοκλῆς. Ἀδύνατον δέ, ὃ μὴ ἐστιν ἐπιδεκτικὸν τοῦ ἀληθὲς εἶναι· οἷον, γῆ ἵπταται. Ἀναγκαῖον δέ ἐστιν, ὅπερ ἀληθὲς ὄν, οὐκ ἐστιν ἐπιδεκτικὸν τοῦ ψεῦδος εἶναι· ἢ ἐπιδεκτικὸν μέν ἐστι, τὰ δ' ἐκτὸς αὐτῷ ἐναντιοῦται πρὸς τὸ ψεῦδος εἶναι· οἷον, Ἡ ἀρετὴ ὠφελεῖ. Οὐκ ἀναγκαῖον δέ ἐστιν, ὃ καὶ ἀληθές ἐστιν, καὶ ψεῦδος οἷόν τε εἶναι, τῶν ἐκτὸς μηδὲν ἐναντιουμένων· οἷον τὸ, Περιπατεῖ Δίων. 76. Εὔλογον δέ ἐστιν ἀξίωμα τὸ πλείονας ἀφορμὰς ἔχον εἰς τὸ ἀληθὲς εἶναι οἷον, Βιώσομεν αὔριον. Καὶ ἄλλαι δέ εἰσι διαφοραὶ ἀξιωμάτων, καὶ μεταπτώσεις αὐτῶν ἐξ ἀλλήλων εἰς ψεύδη καὶ ἀντίστροφα περὶ ὧν ἐν τῷ πλάτει λέγομεν.

XLIX. Λόγος δέ ἐστιν (ὡς οἱ περὶ τὸν Κρῖνιν φασὶ) τὸ συνεστηκὸς ἐκ λήμματος ἢ λημμάτων, καὶ προσλήψεως, καὶ ἐπιφορᾶς· οἷον ὁ τοιοῦτος, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι. Ἡμέρα δέ ἐστι· φῶς ἄρα ἐστὶ. Λῆμμα μὲν γάρ ἐστι τὸ, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι· πρόσληψις τὸ, Ἡμέρα δέ ἐστιν· ἐπιφορὰ δὲ τὸ, Φῶς ἄρα ἐστί. Τρόπος δέ ἐστιν, οἱονεὶ σχῆμα λόγου· οἷον ὁ τοιοῦτος, Εἰ τὸ α', τὸ β'. Ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον. 77. Λογότροπος δέ ἐστι, τὸ ἐξ ἀμφοτέρων σύνθετον· οἷον, Εἰ ζῇ Πλάτων, ἀναπνεῖ Πλάτων· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· τὸ ἄρα δεύτερον. Παρεισήχθη δὲ ὁ λογότροπος ὑπὲρ τοῦ ἐν ταῖς μακροτέραις συντάξεσι τῶν λόγων μηκέτι τὴν πρόσληψιν, μακρὰν οὖσαν, καὶ τὴν ἐπιφορὰν λέγειν, ἀλλὰ συντόμως ἐπενεγκεῖν, τὸ δὲ α', τὸ ἄρα β'. Τῶν δὲ λόγων οἱ μέν εἰσιν ἀπέραντοι, οἱ δὲ περαντικοί. Ἀπέραντοι μέν, ὧν τὸ ἀντικείμε-

νον τῆς ἐπιφορᾶς μάχεται τῇ διὰ τῶν λημμάτων συμπλοκῇ· οἷον οἱ τοιοῦτοι, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι. Ἡμέρα δέ ἐστι· περιπατεῖ ἄρα Δίων. 78. Τῶν δε περαντικῶν λόγων οἱ μὲν ὁμωνύμως τῷ γένει λέγονται περαντικοὶ, οἱ δὲ συλλογιστικοί. Συλλογιστικοὶ μὲν οὖν εἰσιν οἱ ἤτοι ἀναπόδεικτοι ὄντες, ἢ ἀναγόμενοι ἐπὶ τοὺς ἀναποδείκτους, κατά τι τῶν θεμάτων, ἤ τινα· οἷον οἱ τοιοῦτοι· Εἰ περιπατεῖ Δίων, κινεῖται ἄρα Δίων. Περαντικοὶ δέ εἰσιν εἰδικῶς, οἱ συνάγοντες μὴ συλλογιστικῶς· οἷον, οἱ τοιοῦτοι, Ψεῦδός ἐστι τὸ, ἡμέρα ἐστὶ, καὶ νύξ ἐστιν· ἡμέρα δέ ἐστιν, οὐκ ἄρα νύξ ἐστιν. Ἀσυλλόγιστοι δ' εἰσὶν, οἱ παρακείμενοι μὲν πιθανῶς τοῖς συλλογιστικοῖς, οὐ συνάγοντες δέ· οἷον Εἰ ἵππος ἐστὶ Δίων, ζῷόν ἐστι Δίων· ἀλλὰ μὴν ἵππος οὐκ ἔστι Δίων· οὐκ ἄρα ζῷόν ἐστι Δίων. 79. Ἔτι τῶν λόγων οἱ μὲν ἀληθεῖς εἰσιν, οἱ δὲ ψευδεῖς· ἀληθεῖς μὲν οὖν εἰσι λόγοι, οἱ δι' ἀληθῶν συνάγοντες, οἷον, Εἰ ἡ ἀρετὴ ὠφελεῖ, ἡ κακία βλάπτει. Ψευδεῖς δέ εἰσιν οἱ τῶν λημμάτων ἔχοντές τι ψεῦδος, ἢ ἀπέραντοι ὄντες· οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστιν· ἡμέρα δέ ἐστι· ζῇ ἄρα Δίων. Καὶ δυνατοὶ δ' εἰσὶ λόγοι καὶ ἀδύνατοι, καὶ ἀναγκαῖοι καὶ οὐκ ἀναγκαῖοι. Εἰσὶ δὲ καὶ ἀναπόδεικτοί τινες, τῷ μὴ χρῄζειν ἀποδείξεως· ἄλλοι μὲν παρ' ἄλλοις, παρὰ δὲ τῷ Χρυσίππῳ πέντε, δι' ὧν πᾶς λόγος τλέκεται· οἵ τινες λαμβάνονται ἐπὶ τῶν περαντικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν συλλογιστικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν τροπικῶν. 80. Ἁρῶτος δέ ἐστιν ἀναπόδεικτος, ἐν ᾧ πᾶς λόγος συντάσσεται ἐκ συνημμένου καὶ τοῦ ἡγουμένου, ἀφ' οὗ ἄρχεταί τι συνημμένον, καὶ τὸ λῆγον ἐπιφέρει· οἷον, Εἰ τὸ α',

τὸ β'. Ἀλλὰ μὴν τὸ α' · τὸ ἄρα β'. Δεύτερος δ' ἐστὶν ἀναπόδεικτος, ὁ διὰ συνημμένου καὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ λήγοντος, τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἡγουμένου ἔχων συμπέρασμα· οἷον, Εἰ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστιν· ἀλλὰ μὴν νύξ ἐστιν· οὐκ ἄρα ἡμέρα ἐστίν. Ἡ γὰρ πρόσληψις γίνεται ἐκ τοῦ ἀντικειμένου τῷ λήγοντι, καὶ ἡ ἐπιφορὰ ἐκ τοῦ ἀντικειμένου τῷ ἡγουμένῳ. Τρίτος δ' ἐστὶν ἀναπόδεικτος, ὁ δι' ἀποφατικῆς συμπλοκῆς καὶ ἑνὸς τῶν ἐν τῇ συμπλοκῇ ἐπιφέρων τὸ ἀντικείμενον τοῦ λοιποῦ· οἷον, Οὐχὶ τέθνηκε Πλάτων, καὶ ζῇ Πλάτων· ἀλλὰ μὴν τέθνηκε Πλάτων· οὐκ ἄρα ζῇ Πλάτων. 81. Τέταρτος δέ ἐστιν ἀναπόδεικτος, ὁ διὰ διεζευγμένου καὶ ἑνὸς τῶν ἐν τῷ διεζευγμένῳ τὸ ἀντικείμενον τοῦ λοιποῦ ἔχων συμπέρασμα· οἷον, Ἤτοι τὸ πρῶτον, ἢ τὸ δεύτερον· ἀλλὰ μὴν τὸ πρῶτον· οὐκ ἄρα τὸ δεύτερον. Πέμπτος δέ ἐστιν ἀναπόδεικτος, ἐν ᾧ πᾶς λόγος συντάσσεται ἐκ διεζευγμένου καὶ ἑνὸς τῶν ἐν τῷ διεζευγμένῳ ἀντικειμένου, καὶ ἐπιφέρει τὸ λοιπόν· οἷον, Ἤτοι ἡμέρα ἐστὶν, ἢ νύξ ἐστιν, οὐχὶ δὲ νύξ ἐστιν· ἡμέρα ἄρα ἐστίν. Ἐπ' ἀληθεῖ δὲ ἀληθὲς ἕπεται κατὰ τοὺς Στωϊκούς· ὡς τῷ ἡμέρα ἐστὶ, τὸ φῶς ἐστι. Καὶ ψεύδει ψεῦδος· ὡς τῷ νύξ ἐστι ψεῦδει, τὸ σκότος ἐστί. Καὶ ψεύδει ἀληθές· ὡς τῷ Ἵπτασθαι τὴν γῆν, τὸ Εἶναι τὴν γῆν. Ἀληθεῖ μέν τι ψεῦδος οὐκ ἀκολουθεῖ· τῷ γὰρ Εἶναι τὴν γῆν τὸ Πέτεσθαι τὴν γῆν οὐκ ἀκολουθεῖ. 82. Καὶ ἄποροι δέ τινες εἰσὶ λόγοι ἐγκεκαλυμμένοι καὶ διαλελη-θότες, καὶ σωρεῖται, καὶ κερατίδες, καὶ οὔτιδες. Ἔστι δὲ ἐγκεκαλυμμένος, οἷον ὁ τοιοῦτος· Οὐχὶ τὰ

μὲν δύο ὀλίγα ἐστὶν, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τρία, οὐχὶ δὲ καὶ ταῦτα μὲν, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τέσσαρα, καὶ οὕτω μέχρι τῶν δέκα· τὰ δὲ δύο ὀλίγα ἐστὶ, καὶ τὰ δέκα ἄρα. Οὕτις δέ ἐστι λόγος συντακτικὸς, καὶ ἐξ ἀορίστου καὶ ὡρισμένου συνεστὼς, πρόσληψιν δὲ καὶ ἐπιφορὰν ἔχων· οἷον, Εἴ τίς ἐστιν ἐνταῦθα, οὐκ ἔστιν ἐκεῖνος ἐν Ῥόδῳ.

L 83. Καὶ τοιοῦτοι μὲν ἐν τοῖς λογικοῖς οἱ Στωϊκοὶ, ἵνα μάλιστα κρατύνωσι διαλεκτικὸν ἀεὶ εἶναι τὸν σοφόν. Πάντα γὰρ τὰ πράγματα διὰ τῆς ἐν λόγοις θεωρίας ὁρᾶσθαι, ὅσα τε τοῦ φυσικοῦ τόπου τυγχάνει, καὶ αὖ πάλιν ὅσα τοῦ ἠθικοῦ. Εἰς μὲν γὰρ τὸ λογικὸν τί δεῖ λέγειν περί τε ὀνομάτων ὀρθότητος, ὅπως διέταξαν οἱ νόμοι ἐπὶ τοῖς ἔργοις, οὐκ ἂν ἔχειν εἰπεῖν. Δυοῖν δὲ οὔσαιν συνηθείαιν ταῖν ὑποπιπτούσαιν ἐν τῇ ἀρετῇ, ἡ μὲν, τί ἕκαστόν ἐστι τῶν ὄντων σκοπεῖ· ἡ δὲ, τί καλεῖται. Καὶ ἅδε καὶ αὐτοῖς ἔχει τὸ λογικόν.

LI. 84. Τὸ δὲ ἠθικὸν μέρος τῆς φιλοσοφίας διαιροῦσιν εἴς τε τὸν περὶ ὁρμῆς, καὶ εἰς τὸν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν τόπον, καὶ εἰς τὸν περὶ παθῶν. Καὶ περὶ ἀρετῆς, καὶ περὶ τέλους, περί τε τῆς πρώτης ἀξίας, καὶ τῶν πράξεων, καὶ περὶ τῶν καθηκόντων, προτροπῶν τε καὶ ἀποτροπῶν. Καὶ οὕτω δ' ὑποδιαιροῦσιν οἱ περὶ Χρύσιππον, καὶ Ἀρχέδημον, καὶ Ζήνωνα τὸν Ταρσέα, καὶ Ἀπολλόδωρον, καὶ Διογένην, καὶ Ἀντίπατρον, καὶ Ποσειδώνιον. Ὁ μὲν γὰρ Κιττιεὺς Ζήνων, καὶ ὁ Κλεάνθης, ὡς ἂν ἀρχαιότεροι, ἀφελέστερον περὶ τῶν πραγμάτων διέλαβον. Οὗτοι δὲ διεῖλον καὶ τὸν λογικὸν καὶ τὸν φυσικόν.

LII. 85. *Τὴν δὲ πρώτην ὁρμὴν φασι τὸ ζῶον ἴσχειν ἐπὶ τὸ τηρεῖν ἑαυτό, οἰκειούσης αὐτῷ τῆς φύσεως ἀπ' ἀρχῆς· καθά φησιν ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ τελῶν, πρῶτον οἰκεῖον λέγων εἶναι παντὶ ζῴῳ τὴν αὑτοῦ σύστασιν, καὶ τὴν ταύτης συνείδησιν. Οὔτε γὰρ ἀλλοτριῶσαι εἰκὸς ἦν αὑτοῦ τὸ ζῶον, οὔτε ποιῆσαι ἂν αὐτό, μήτε ἀλλοτριῶσαι μήτε οὐκ οἰκειῶσαι. Ἀπολείπεται τοίνυν λέγειν, συστησαμένην αὐτὸ οἰκείως πρὸς ἑαυτό. Οὕτω γὰρ τά τε βλάπτοντα διωθεῖται, καὶ τὰ οἰκεῖα προσίεται. Ὃ δὲ λέγουσί τινες, πρὸς ἡδονὴν γίγνεσθαι τὴν πρώτην ὁρμὴν τοῖς ζώοις, ψεῦδος ἀποφαίνουσιν.* 86. *Ἐπιγέννημα γάρ φασιν, εἰ ἄρα ἐστὶν ἡδονὴν εἶναι, ὅταν αὐτὴν καθ' αὑτὴν ἡ φύσις ἐπιζητήσασα, τὰ ἐναρμόζοντα τῇ συστάσει ἀποβάλῃ. Ὃν τρόπον ἀφιλαρύνεται τὰ ζῶα, καὶ θάλλει τὰ φυτά. Οὐδέν τε (φασὶ) διήλλαξεν ἡ φύσις ἐπὶ τῶν φυτῶν καὶ ἐπὶ τῶν ζώων, ὅτι χωρὶς ὁρμῆς καὶ αἰσθήσεως κἀκεῖνα οἰκονομεῖ, καὶ ἐφ' ἡμῶν τινα φυτοειδῶς γίνεται. Ἐκ περιττοῦ δὲ τῆς ὁρμῆς τοῖς ζώοις ἐπιγενομένης, ᾗ συγχρώμενα πορεύεται πρὸς τὰ οἰκεῖα, τούτοις μὲν τῷ κατὰ φύσιν τὸ κατὰ τὴν ὁρμὴν διοικεῖσθαι. Τοῦ δὲ λόγου τοῖς λογικοῖς κατὰ τελειοτέραν προστασίαν δεδομένου, τὸ κατὰ λόγον ζῆν ὀρθῶς γίνεσθαι τοῖς κατὰ φύσιν. Τεχνίτης γὰρ οὗτος ἐπιγίνεται τῆς ὁρμῆς.*

LIII. 87 *Διόπερ πρῶτος ὁ Ζήνων ἐν τῷ Περὶ ἀνθρώπου φύσεως, τέλος εἶπε τὸ ὁμολογουμένως τῇ φύσει ζῆν, ὅπερ ἐστὶ κατ' ἀρετὴν ζῆν. Ἄγει γὰρ πρὸς ταύτην ἡμᾶς ἡ φύσις· ὁμοίως δὲ καὶ Κλεάν-*

Θης ἐν τῷ Περὶ ἡδονῆς, καὶ Ποσειδώνιος, καὶ Ἑκάτων ἐν τοῖς Περὶ τελῶν. Πάλιν δ' ἴσον ἐστὶ τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν τῷ κατ' ἐμπειρίαν τῶν φύσει συμβαινόντων ζῆν, ὥς φησι Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ τελῶν. Μέρη γάρ εἰσιν αἱ ἡμέτεραι φύσεις τῆς τοῦ ὅλου. 88. Διόπερ τέλος γίνεται τὸ ἀκολούθως τῇ φύσει ζῆν· ὅπερ ἐστὶ κατ' ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν τῶν ὅλων, οὐδὲν ἐνεργοῦντας ὧν ἀπαγορεύειν εἴωθεν ὁ νόμος ὁ κοινός, ὅπερ ἐστὶν ὁ ὀρθὸς λόγος διὰ πάντων εὐχόμενος, ὁ αὐτὸς ἐν τῷ Διῒ καθηγεμόνι τούτῳ τῆς τῶν ὄντων διοικήσεως ὄντι. Εἶναι δ' αὐτὸ τοῦτο τὴν τοῦ εὐδαίμονος ἀρετήν, καὶ εὔροιαν βίου, ὅταν πάντα πράττηται κατὰ τὴν συμφωνίαν τοῦ παρ' ἑκάστῳ δαίμονος πρὸς τὴν τοῦ ὅλου διοικητοῦ βούλησιν. Ὁ μὲν οὖν Διογένης τέλος φησὶ ῥητῶς, τὸ εὐλογιστεῖν ἐν τῇ τῶν κατὰ φύσιν ἐκλογῇ. Ἀρχέδημος δὲ, τὸ πάντα τὰ καθήκοντα ἐπιτελοῦντα ζῆν. 89. Φύσιν δὲ Χρύσιππος μὲν ἑξακούει, ᾗ ἀκολούθως δεῖ ζῆν, τήν τε κοινὴν, καὶ ἰδίως τὴν ἀνθρωπίνην. Ὁ δὲ Κλεάνθης τὴν κοινὴν μόνην ἐκδέχεται φύσιν, ᾗ ἀκολουθεῖν δεῖ, οὐκέτι δὲ καὶ τὴν ἐπὶ μέρους. Τὴν τε ἀρετὴν, διάθεσιν εἶναι ὁμολογουμένην· καὶ αὐτὴν, δι' αὐτὴν εἶναι αἱρετὴν, οὐ διά τινα φόβον ἢ ἐλπίδα, ἤ τι τῶν ἔξωθεν. Ἐν αὐτῇ τε εἶναι τὴν εὐδαιμονίαν, ἅτε οὔσῃ ψυχῇ πεποιημένῃ πρὸς τὴν ὁμολογίαν παντὸς τοῦ βίου. Διαστρέφεσθαι δὲ τὸ λογικὸν ζῷον, ποτὲ μὲν, διὰ τὰς τῶν ἔξωθεν πραγματειῶν πιθανότητας· ποτὲ δὲ, διὰ τὴν κατήχησιν τῶν συνόντων· ἐπεὶ ἡ φύσις ἀφορμὰς δίδωσιν ἀδιαστρόφους.

LIV. 90. Ἀρετὴ δέ τοι ἡ μέν τις κοινῶς παντὶ τελείωσις, ὥσπερ ἀνδριάντος, καὶ ἡ ἀθεώρητος, ὥσπερ ὑγίεια· καὶ ἡ θεωρηματικὴ, ὡς φρόνησις. Φησὶ γὰρ ὁ Ἑκάτων ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ ἀρετῶν, ἐπιστημονικὰς μὲν εἶναι καὶ θεωρηματικὰς, τὰς ἐχούσας τὴν σύστασιν ἐκ θεωρημάτων, ὡς φρόνησιν καὶ δικαιοσύνην· ἀθεωρήτους δὲ τὰς κατὰ παρέκτασιν θεωρουμένας ταῖς ἐκ τῶν θεωρημάτων συνεστηκυίαις, καθάπερ ὑγίειαν καὶ ἰσχύν. Τῇ γε σωφροσύνῃ τεθεωρημένῃ ὑπαρχούσῃ συμβαίνει ἀκολουθεῖν, καὶ παρεκτείνεσθαι τὴν ὑγίειαν, καθάπερ τῇ ψαλίδος οἰκοδομίᾳ τὴν ἰσχὺν ἐπιγίνεσθαι. 91. Καλοῦνται δ' ἀθεώρητοι, ὅτι μὴ ἔχουσι συγκαταθέσεις, ἀλλ' ἐπιγίνονται, καὶ περὶ φαύλους γίγνονται· ὡς ὑγίεια, ἀνδρεία. Τεκμήριον δὲ τὸ ὑπαρκτὴν εἶναι τὴν ἀρετὴν φησιν ὁ Ποσειδώνιος ἐν τῷ πρώτῳ τοῦ ἠθικοῦ λόγῳ, τὸ γενέσθαι ἐν προκοπῇ τοὺς περὶ Σωκράτην, Διογένην, καὶ Ἀντισθένην. Εἶναι δὲ καὶ τὴν κακίαν ὑπαρκτὴν διὰ τὸ ἀντικεῖσθαι τῇ ἀρετῇ. Διδακτήν τε εἶναι αὐτὴν (λέγω δὲ τὴν ἀρετὴν) καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ τέλους φησὶ, καὶ Κλεάνθης, καὶ Ποσειδώνιος ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς, καὶ Ἑκάτων. Ὅτι δὲ διδακτή ἐστι, δῆλον ἐκ τοῦ γίνεσθαι ἀγαθοὺς ἐκ φαύλων. 92. Πανάιτιος μὲν οὖν δύο φησὶν ἀρετὰς, θεωρητικὴν καὶ πρακτικήν· ἄλλοι δὲ τρεῖς, λογικὴν, καὶ φυσικὴν, καὶ ἠθικήν. Τέτταρας δὲ οἱ περὶ Ποσειδώνιον· καὶ πλείονας, οἱ περὶ Κλεάνθην, καὶ Χρύσιππον, καὶ Ἀντίπατρον. Ὁ μὲν γὰρ Ἀπολλοφάνης μίαν λέγει, τὴν φρόνησιν. Τῶν δὲ ἀρετῶν, τὰς μὲν, πρώτας, τὰς δὲ, ταύταις ὑποτεταγ-

μένας. Πρώτας μὲν τάσδε, φρόνησιν, ἀνδρείαν, δικαιοσύνην, σωφροσύνην· ἐν εἴδει δὲ τούτων, μεγαλοψυχίαν, ἐγκράτειαν, καρτερίαν, ἀγχίνοιαν, εὐβουλίαν. Καὶ τὴν μὲν φρόνησιν, εἶναι ἐπιστήμην κακῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ οὐδετέρων, τὴν δὲ δικαιοσύνην, ἐπιστήμην ὧν αἱρετέον καὶ εὐλαβητέον, καὶ οὐδετέρων. 93. Τὴν δὲ μεγαλοψυχίαν, ἐπιστήμην ἣ ἕξιν ὑπεράνω ποιοῦσαν τῶν συμβαινόντων κοινῇ, φαύλων τε καὶ σπουδαίων· τὴν δὲ ἐγκράτειαν, διάθεσιν ἀνυπέρβατον τῶν κατ' ὀρθὸν λόγον, ἣ ἕξιν ἀήττητον ἡδονῶν· τὴν δὲ καρτερίαν, ἐπιστήμην ἣ ἕξιν ὧν ἐμμενετέον, καὶ μή, καὶ οὐδετέρων· τὴν δὲ ἀγχίνοιαν, ἕξιν εὑρετικὴν τοῦ καθήκοντος ἐκ τοῦ παραχρῆμα· τὴν δὲ εὐβουλίαν, ἐπιστήμην τοῦ σκοπεῖσθαι ποῖα καὶ πῶς πράττοντες, πράξομεν συμφερόντως. Ἀνάλογον δὲ καὶ τῶν κακιῶν τὰς μὲν εἶναι πρώτας· τὰς δὲ, ὑπὸ ταύτας· οἷον ἀφροσύνην μὲν, καὶ δειλίαν, καὶ ἀδικίαν, καὶ ἀκολασίαν ἐν ταῖς πρώταις· ἀκρασίαν δὲ, καὶ βραδύνοιαν, καὶ κακοβουλίαν, ἐν ταῖς ὑπὸ ταύτας. Εἶναι δὲ ἀνοίας τὰς κακίας, ὧν αἱ ἀρεταὶ ἐπιστῆμαι.

LV. 94. Ἀγαθὸν δὲ κοινῶς μὲν, τὸ τὶ ὄφελος· ἰδίως δὲ, ἤτοι ταὐτὸν, ἢ οὐχ ἕτερον ὠφελείας. Ὅθεν αὐτήν τε τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ μετέχον αὐτῆς ἀγαθὸν τριχῶς οὕτω λέγεσθαι. Οἷον, τὸ ἀγαθὸν ἀφ' οἷ συμβαίνει, ὡς τὴν πρᾶξιν τὴν κατ' ἀρετήν· ὑφ' οὗ δὲ, ὡς τὸν σπουδαῖον τὸν μετέχοντα τῆς ἀρετῆς. Ἄλλως δὲ οὕτως ἰδίως ὁρίζονται τὸ ἀγαθὸν, τὸ τέλειον κατὰ φύσιν λογικοῦ; ἢ ὡς λογικοῦ. Τοιοῦτον δ' εἶναι τὴν ἀρετήν. Ὥστε μετέχοντα, τάς τε πρά-

ξεις τὰς κατ' ἀρετὴν, καὶ τοὺς σπουδαίους, εἶναι. Ἐπιγεννήματα δὲ, τήν τε χαρὰν, καὶ τὴν εὐφροσύνην, καὶ τὰ παραπλήσια. 95. Ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν κακιῶν τὸ μὲν εἶναι ἀφροσύνην, δειλίαν, ἀδικίαν, καὶ τὰ παραπλήσια· μετέχοντα δὲ κακιῶν, τάς τε πράξεις τὰς κατὰ κακίαν καὶ τοὺς φαύλους. Ἐπιγεννήματα δὲ, τήν τε δυσθυμίαν καὶ τὴν δυσφροσύνην, καὶ τὰ ὅμοια.

LVI. Ἔτι τῶν ἀγαθῶν, τὰ μὲν εἶναι περὶ ψυχὴν, τὰ δὲ ἐκτός· τὰ δ' οὔτε περὶ ψυχὴν, οὔτε ἐκτός. Τὰ μὲν περὶ ψυχὴν, ἀρετὰς, καὶ τὰς κατὰ ταύτας πράξεις· τὰ δ' ἐκτὸς, τό τε σπουδαίαν ἔχειν πατρίδα, καὶ σπουδαῖον φίλον, καὶ τὴν τούτων εὐδαιμονίαν. Τὰ δ' οὔτε ἐκτὸς, οὔτε περὶ ψυχὴν, τὸ αὐτὸν ἑαυτῷ εἶναι σπουδαῖον καὶ εὐδαίμονα. 96. Ἀνάπαλιν δὲ, καὶ τῶν κακιῶν τὰ μὲν περὶ ψυχὴν εἶναι, τὰς κακίας, καὶ τὰς κατ' αὐτὰς πράξεις· τὰ δὲ ἐκτὸς, τὸ ἄφρονα πατρίδα ἔχειν, καὶ ἄφρονα φίλον, καὶ τὴν τούτων κακοδαιμονίαν· τὰ δὲ οὔτε ἐκτὸς, οὔτε περὶ ψυχὴν, τὸ αὐτὸν ἑαυτῷ εἶναι φαῦλον καὶ κακοδαίμονα.

LVII. Ἔτι τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἶναι τελικὰ, τὰ δὲ ποιητικά· τὰ δὲ, τελικὰ καὶ ποιητικά. Τὸν μὲν οὖν φίλον, καὶ τὰς ἀπ' αὐτοῦ γινομένας ὠφελείας, ποιητικὰ εἶναι ἀγαθά· θάρσος δὲ, καὶ φρόνημα, καὶ ἐλευθερίαν, καὶ τέρψιν, καὶ εὐφροσύνην, καὶ ἀλυπίαν, καὶ πᾶσαν τὴν κατ' ἀρετὴν πρᾶξιν, τελικά. 97. Ποιητικὰ δὲ καὶ τελικὰ εἶναι ἀγαθά· καθὸ μὲν γὰρ ἀποτελοῦσι τὴν εὐδαιμονίαν, ποιητικά ἐστιν ἀγαθά· καθὸ δὲ συμπληροῦσιν αὐτὴν, ὥστε

μέρη αὐτῆς γίνεσθαι, τελικά. Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν κακῶν τὰ μὲν εἶναι τελικά, τὰ δὲ ποιητικά, τὰ δὲ ἀμφοτέρως ἔχοντα. Τὸν μὲν ἐχθρὸν, καὶ τὰς ἀπ' αὐτοῦ γενομένας βλάβας, ποιητικὰ εἶναι· κατάπληξιν δὲ, καὶ ταπεινότητα, καὶ δουλείαν, καὶ ἀτερπίαν, καὶ δυσθυμίαν, καὶ περιλυπίαν, καὶ πᾶσαν τὴν κατὰ κακίαν πρᾶξιν, εἶναι τελικά· ἀμφοτέρως δὲ ἔχοντα, ἐπεὶ, καθὸ μὲν ἀποτελοῦσι τὴν κακοδαιμονίαν, ποιητικά ἐστι· καθὸ δὲ συμπληροῦσιν αὐτὴν, ὥστε μέρη αὐτῆς γίνεσθαι, τελικά.

LVIII. 98. Ἔτι τῶν περὶ ψυχὴν ἀγαθῶν τὰ μὲν εἰσιν ἕξεις, τὰ δὲ διαθέσεις· τὰ δ' οὔτε ἕξεις, οὔτε διαθέσεις· διαθέσεις μὲν, αἱ ἀρεταί· ἕξεις δὲ τὰ ἐπιτηδεύματα· οὔτε δὲ ἕξεις, οὔτε διαθέσεις, αἱ ἐνέργειαι. Κοινῶς δὲ τῶν ἀγαθῶν μικτὰ μέν ἐστιν εὐτεκνία καὶ εὐγηρία· ἁπλοῦν δ' ἐστὶν ἀγαθὸν, ἐπιστήμη. Καὶ ἀεὶ μὲν παρόντα, αἳ ἀρεταί· οὐκ ἀεὶ δὲ, οἷον χαρὰ, περιπάτησις.

LIX. Πᾶν δὲ ἀγαθὸν συμφέρον εἶναι, καὶ δέον, καὶ λυσιτελὲς, καὶ χρήσιμον, καὶ εὔχρηστον, καὶ καλὸν, καὶ ὠφελιμον, καὶ αἱρετὸν, καὶ δίκαιον. 99. Συμφέρον μὲν, ὅτι φέρει τοιαῦτα, ὧν συμβαινόντων ὠφελούμεθα. Δέον δὲ, ὅτι συνέχει ἐν οἷς χρή. Λυσιτελὲς δὲ, ὅτι λύει τὰ τελούμενα εἰς αὐτὸ, ὥστε τὴν ἀντικατάλλαξιν τὴν ἐκ τῆς πραγματείας ὑπεραίρειν τῇ ὠφελείᾳ. Χρήσιμον δὲ, ὅτι χρείαν ὠφελείας παρέχεται. Εὔχρηστον δὲ, ὅτι τὴν χρείαν ἐπαινετὴν ἀπεργάζεται. Καλὸν δὲ, ὅτι συμμέτρως ἔχει πρὸς τὴν ἑαυτοῦ χρείαν. Ὠφέλιμον δὲ, ὅτι τοιοῦτόν ἐστιν ὥστε ὠφελεῖν. Αἱρετὸν δὲ, ὅτι τοιοῦτόν ἐστι

ὥστε εὐλόγως αὐτὸ αἱρεῖσθαι. *Δίκαιον δὲ, ὅτι νόμῳ ἐστὶ σύμφωνον, καὶ κοινωνίας ποιητικόν.* 100. *Καλὸν δὲ λέγουσι τὸ τέλειον ἀγαθὸν, παρὰ τὸ πάντας ἀπέχειν τοὺς ἐπιζητουμένους ἀριθμοὺς ὑπὸ τῆς φύσεως, ἢ τὸ τελείως σύμμετρον. Εἴδη δὲ εἶναι τοῦ καλοῦ τέτταρα, δίκαιον, ἀνδρεῖον, κόσμιον, ἐπιστημονικόν· ἐν γὰρ τοῖςδε τὰς καλὰς πράξεις συντελεῖσθαι. Ἀνάλογον δὲ καὶ τοῦ αἰσχροῦ εἶναι εἴδη τέτταρα· τό, τε ἄδικον, καὶ τὸ δειλὸν, καὶ ἄκοσμον, καὶ ἄφρον. Λέγεσθαι δὲ τὸ καλὸν μοναχῶς μὲν, τὸ ἐπαινετοὺς παρεχόμενον τοὺς ἔχοντας ἀγαθὸν ἐπαίνου ἄξιον· ἑτέρως δὲ, τὸ εὖ πεφυκέναι πρὸς τὸ ἴδιον ἔργον· ἄλλως δὲ, τὸ ἐπικοσμοῦν, ὅταν λέγωμεν μόνον τὸν σοφὸν, ἀγαθὸν καὶ καλὸν εἶναι.* 101. *Λέγουσι δὲ μόνον τὸ καλὸν, ἀγαθὸν εἶναι, καθά φησιν Ἑκάτων ἐν τῷ τρίτῳ Περὶ ἀγαθῶν, καὶ Χρύσιππος ἐν τοῖς Περὶ τοῦ καλοῦ. Εἶναι δὲ τοῦτο ἀρετὴν, καὶ τὸ μετέχον ἀρετῆς· ᾧ ἐστιν ἴσον, τὸ πᾶν ἀγαθὸν, καλὸν εἶναι. Καὶ τὸ ἰσοδυναμεῖν τῷ καλῷ τὸ ἀγαθόν· ὅπερ ἴσον ἐστὶ τούτῳ. Ἐπεὶ γάρ ἐστιν ἀγαθὸν, καλόν ἐστιν· ἔστι δὲ καλόν· ἀγαθὸν ἄρα ἐστὶ.*

LX. *Δοκεῖ δὲ πάντα τὰ ἀγαθὰ ἴσα εἶναι, καὶ πᾶν ἀγαθὸν ἐπ' ἄκρον εἶναι αἱρετὸν, καὶ μήτε ἄνεσιν, μήτε ἐπίτασιν δέχεσθαι. Τῶν δὲ ὄντων φησὶ τὰ μὲν, ἀγαθὰ εἶναι· τὰ δὲ, κακά· τὰ δὲ οὐδέτερα.* 102. *Ἀγαθὰ μὲν οὖν τάς τε ἀρετὰς, φρόνησιν, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν, σωφροσύνην, καὶ τὸ λοιπά· κακὰ δὲ, τὰ ἐναντία, ἀφροσύνην, ἀδικίαν, καὶ τὰ λοιπά· οὐδέτερα δὲ, ὅσα μήτε ὠφελεῖ μήτε βλάπτει·*

οἷον ζωή, ὑγίεια, ἡδονή, κάλλος, ἰσχύς, πλοῦτος, δόξα, εὐγένεια· καὶ τὰ τούτοις ἐναντία, θάνατος, νόσος, πόνος, αἶσχος, ἀσθένεια, πενία, ἀδοξία, δυσγένεια, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια· καθά φησιν Ἑκάτων ἐν ἑβδόμῳ Περὶ τέλους, καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἠθικῇ, καὶ Χρύσιππος. Μὴ γὰρ εἶναι ταῦτα ἀγαθὰ, ἀλλ' ἀδιάφορα, κατ' εἶδος προηγμένα. 103. Ὡς γὰρ ἴδιον θερμοῦ τὸ θερμαίνειν, οὐ τὸ ψύχειν, οὕτω καὶ ἀγαθοῦ τὸ ὠφελεῖν, οὐ τὸ βλάπτειν. Οὐ μᾶλλον δὲ ὠφελεῖ ἢ βλάπτει ὁ πλοῦτος, καὶ ἡ ὑγίεια· οὐκ ἄρα ἀγαθὸν οὔτε πλοῦτος οὔτε ὑγίεια. Ἔτι τέ φασιν, ᾧ ἐστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι, τοῦτο οὐκ ἐστιν ἀγαθόν· πλούτῳ δὲ καὶ ὑγιείᾳ ἔστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι· οὐκ ἄρα ἀγαθὸν πλοῦτος καὶ ὑγίεια. Ποσειδώνιος μέντοι καὶ ταῦτά φησι τῶν ἀγαθῶν εἶναι· ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἡδονὴν ἀγαθόν φασιν, Ἑκάτων τε ἐν τῷ ἐννεακαιδεκάτῳ Περὶ ἀγαθῶν, καὶ Χρύσιππος ἐν τοῖς Περὶ ἡδονῆς· εἶναι γὰρ καὶ αἰσχρὰς ἡδονάς· μηδὲν δὲ αἰσχρὸν, εἶναι ἀγαθόν. 104. Ὠφελεῖν δέ ἐστι κινεῖν ἢ ἴσχειν κατ' ἀρετήν· βλάπτειν δὲ, κινεῖν, ἢ ἴσχειν, κατὰ κακίαν. Διχῶς δὲ λέγεσθαι ἀδιάφορα, ἅπαξ μέν, τὰ μήτε πρὸς εὐδαιμονίαν, μήτε πρὸς κακοδαιμονίαν συνεργοῦντα, ὡς ἔχει πλοῦτος, ὑγίεια, ἰσχὺς, δόξα, καὶ τὰ ὅμοια· ἐνδέχεται γὰρ καὶ χωρὶς τούτων εὐδαιμονεῖν, τῆς ποιᾶς αὐτῶν χρήσεως εὐδαιμονικῆς οὔσης ἢ κακοδαιμονικῆς. Ἄλλως δὲ λέγεται ἀδιάφορα, τὰ μήτε ὁρμῆς, μήτε ἀφορμῆς κινητικά· ὡς ἔχει τὸ ἀρτίας ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τρίχας ἢ περιττὰς, ἢ ἐκτεῖναι τὸν δάκτυλον, ἢ συστεῖλαι· τῶν προτέρων ἀδιαφόρων

οὐκέθ' οὕτω λεγομένων. Ὁρμῆς γάρ ἐστιν ἐκεῖνα καὶ ἀφορμῆς κινητικά. 105. Διὸ τὰ μὲν αὐτῶν ἐκλέγεται, τῶν οὐδετέρων ἐπίσης ἐχόντων πρὸς αἵρεσιν καὶ φυγήν.

LXI. Τῶν ἀδιαφόρων τὰ μὲν λέγουσι προηγμένα, τὰ δὲ ἀποπροηγμένα. Προηγμένα μέν, τὰ ἔχοντα ἀξίαν· ἀποπροηγμένα δέ, τὰ ἀναξίαν ἔχοντα. Ἀξίαν δέ, τὴν μέν τινα λέγουσι σύμβλησιν πρὸς τὸν ὁμολογούμενον βίον, ἥτις ἐστὶ περὶ πᾶν ἀγαθόν· τὴν δέ, εἶναι μέσην τινὰ δύναμιν ἢ χρείαν συμβαλλομένην πρὸς τὸν κατὰ φύσιν βίον, ὅμοιον εἰπεῖν, ἧν τινα προσφέρεται πρὸς τὸν κατὰ φύσιν βίον, πλοῦτος ἢ ὑγίεια· τὴν δ' εἶναι ἀξίαν, ἀμοιβὴν δοκιμαστοῦ, ἣν ἂν ὁ ἔμπειρος τῶν πραγμάτων τάξῃ· ὅμοιον εἰπεῖν, ἀμείβεσθαι πυροὺς πρὸς τὰς σὺν ἡμιόνῳ κριθάς. 106. Προηγμένα μὲν οὖν εἶναι ἃ καὶ ἀξίαν ἔχει· οἷον, ἐπὶ μὲν τῶν ψυχικῶν, εὐφυΐαν, τέχνην, προκοπήν, καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν σωματικῶν, ζωὴν, ὑγίειαν, ῥώμην, εὐεξίαν, ἀρτιότητα, κάλλος· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκτὸς, πλοῦτον, δόξαν, εὐγένειαν, καὶ τὰ ὅμοια. Ἀποπροηγμένα δὲ, ἐπὶ μὲν τῶν ψυχικῶν, ἀφυΐαν, ἀτεχνίαν, καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν σωματικῶν, θάνατον, νόσον, ἀσθένειαν, κακεξίαν, πήρωσιν, αἶσχος, καὶ τὰ ὅμοια· ἐπὶ δὲ τῶν ἐκτὸς, πενίαν, ἀδοξίαν, δυσγένειαν, καὶ τὰ παραπλήσια. Οὔτε δὲ προήχθη, οὔτε ἀποπροήχθη, τὰ οὐδετέρως ἔχοντα. 107. Ἔτι τῶν προηγμένων τὰ μὲν, δι' αὐτὰ προῆκται, τὰ δὲ, δι' ἕτερα· τὰ δὲ, καὶ δι' αὐτὰ καὶ δι' ἕτερα. Δι' αὐτὰ μὲν, εὐφυΐα, προκοπή, καὶ τὰ ὅμοια· δι' ἕτερα δὲ, πλοῦτος, εὐγένεια, καὶ

τὰ ὅμοια· διὰ αὐτὰ δὲ καὶ διὰ ἕτερα, ἰσχὺς, εὐαισθησία. ἀρτιότης. Διὰ αὐτὰ μὲν, ὅτι κατὰ φύσιν ἐστί· διὰ ἕτερα δὲ, ὅτι περιποιεῖ χρείας οὐκ ὀλίγας. Ὁμοίως δὲ ἔχει καὶ τὸ ἀποπροηγμένον, κατὰ τὸν ἐναντίον λόγον.

LXII. Ἔτι δὲ καθῆκον φασὶν εἶναι ὃ πραχθὲν, εὔλογόν τε ἴσχει ἀπολογισμόν· οἷον, τὸ ἀκόλουθον ἐν τῇ ζωῇ, ὅπερ καὶ ἐπὶ τὰ φυτὰ καὶ ζῶα διατείνει. Ὁρᾶσθαι γὰρ καὶ ἐπὶ τούτων καθήκοντα. 108. Κατωνομάσθαι δὲ οὕτως ὑπὸ πρώτου Ζήνωνος τὸ καθῆκον, ἀπὸ τοῦ κατά τινας ἥκειν, τῆς προσωνομασίας εἰλημμένης. Ἐνέργημα δὲ αὐτὸ εἶναι, ταῖς κατὰ φύσιν κατασκευαῖς οἰκεῖον. Τῶν γὰρ καθ' ὁρμὴν ἐνεργουμένων τὰ μὲν, καθήκοντα εἶναι· τὰ δὲ, παρὰ τὸ καθῆκον. Καθήκοντα μὲν οὖν εἶναι, ὅσα λόγος αἱρεῖ ποιεῖν· ὡς ἔχει, γονεῖς τιμᾶν, ἀδελφοὺς, πατρίδα, συμπεριφέρεσθαι φίλοις. Παρὰ τὸ καθῆκον δὲ, ὅσα μὴ αἱρεῖ λόγος· ὡς ἔχει τὰ τοιαῦτα, γονέων ἀμελεῖν, συγγενῶν ἀφροντιστεῖν, φίλοις μὴ συνδιατίθεσθαι, πατρίδος ὑπερορᾶν, καὶ τὰ παραπλήσια. 109. Οὔτε δὲ καθήκοντα, οὔτε παρὰ τὸ καθῆκον, ὅσα οὔτε αἱρεῖ λόγος πράττειν, οὔτε ἀπαγορεύει· οἷον κάρφος ἀνελέσθαι, γραφεῖον κρατεῖν, στλεγγίδα, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις. Καὶ τὰ μὲν εἶναι καθήκοντα, ἄνευ περιστάσεως· τὰ δὲ, περιστατικά. Καὶ ἄνευ μὲν περιστάσεως, τάδε, ὑγιείας ἐπιμελεῖσθαι, καὶ αἰσθητηρίων, καὶ τὰ ὅμοια· κατὰ περίστασιν δὲ, τὸ πηροῦν ἑαυτὸν, καὶ τὴν κτησιν διαῤῥιπτεῖν. Ἀνάλογον δὲ καὶ τῶν παρὰ τὸ καθῆκον. Ἔτι τῶν καθηκόντων, τὰ μὲν ἀεὶ καθήκει, τὰ δὲ

οὐκ ἀεί· καὶ ἀεὶ μὲν καθήκει, τὸ κατ' ἀρετὴν ζῆν· οὐκ ἀεὶ δὲ, τὸ ἐρωτᾶν, τὸ ἀποκρίνεσθαι, καὶ περιπατεῖν, καὶ τὰ ὅμοια. Ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν παρὰ τὸ καθῆκον. 110. Ἔστι δὲ καὶ ἐν τοῖς μέσοις τὶ καθῆκον, ὡς τὸ πείθεσθαι τοὺς παῖδας τοῖς παιδαγωγοῖς.

LXIII. Φασὶ δὲ τὴν ψυχὴν εἶναι ὀκταμερῆ· μέρη γὰρ αὐτῆς, τά τε πέντε αἰσθητήρια, καὶ τὸ φωνητικὸν ὄργανον, καὶ τὸ διανοητικὸν, ὅπερ ἐστὶν αὐτὴ ἡ διάνοια· καὶ τὸ γεννητικόν. Ἐκ δὲ τῶν ψευδῶν ἐπιγίνεσθαι τὴν διαστροφὴν ἐπὶ τὴν διάνοιαν, ἀφ' ἧς πολλὰ πάθη βλαστάνειν, καὶ ἀκαταστασίας αἴτια. Ἔστι δὲ αὐτὸ τὸ πάθος, κατὰ Ζήνωνα, ἡ ἄλογος καὶ παρὰ φύσιν ψυχῆς κίνησις, ἢ ὁρμὴ πλεονάζουσα. Τῶν δὲ παθῶν τὰ ἀνωτάτω (καθά φησιν Ἑκάτων ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ παθῶν, καὶ Ζήνων ἐν τῷ Περὶ παθῶν) εἶναι γένη τέτταρα, λύπην, φόβον, ἐπιθυμίαν, ἡδονήν. 111. Δοκεῖ δὲ αὐτοῖς τὰ πάθη κρίσεις εἶναι, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ παθῶν· ἥ τε γὰρ φιλαργυρία. ὑπόληψίς ἐστι τοῦ τὸ ἀργύριον καλὸν εἶναι, καὶ ἡ μέθη δὲ, καὶ ἡ ἀκολασία ὁμοίως, καὶ τὰ ἄλλα. Καὶ τὴν μὲν λύπην, εἶναι συστολὴν ἄλογον· εἴδη δὲ αὐτῆς, ἔλεον, φθόνον, ζῆλον, ζηλοτυπίαν, ἄχθος, ἐνόχλησιν, ἀνίαν, ὀδύνην, σύγχυσιν. Ἔλεον μὲν οὖν εἶναι λύπην, ὡς ἐπὶ ἀναξίως κακοπαθοῦντι· φθόνον δὲ, λύπην ἐπ' ἀλλοτρίοις ἀγαθοῖς· ζῆλον δὲ, λύπην ἐπὶ τῷ ἄλλῳ παρεῖναι ὧν αὐτὸς ἐπιθυμεῖ· ζηλοτυπίαν δὲ, λύπην ἐπὶ τῷ ἄλλῳ παρεῖναι ἃ καὶ αὐτὸς ἔχει. 112. Ἄχθος δὲ, λύπην βαρύνουσαν· ἐνό-

χλησιν, λύπην στενοχωροῦσαν, καὶ δυσχωρίαν παρασκευάζουσαν· ἀνίαν, λύπην ἐκ διαλογισμῶν μένουσαν, ἢ ἐπιτεινομένην· ὀδύνην, λύπην ἐπίπονον· σύγχυσιν, λύπην ἄλογον, ἀποκναίουσαν καὶ κωλύουσαν τὰ παρόντα συνορᾶν. Ὁ δὲ φόβος, ἐστὶ προσδοκία κακοῦ. Εἰς δὲ τὸν φόβον ἀνάγεται καὶ ταῦτα, δεῖμα, ὄκνος, αἰσχύνη, ἔκπληξις, θόρυβος, ἀγωνία. Δεῖμα μὲν οὖν ἐστι φόβος δέος ἐμποιῶν· αἰσχύνη δὲ, φόβος ἀδοξίας· ὄκνος δὲ, φόβος μελλούσης ἐνεργείας· ἔκπληξις δὲ, φόβος ἐκ φαντασίας ἀσυνήθους πράγματος· 113. θόρυβος δὲ, φόβος μετὰ κατεπείξεως φωνῆς· ἀγωνία δὲ, φόβος ἀδήλου πράγματος. Ἐπιθυμία δέ ἐστιν ἄλογος ὄρεξις. Ὑφ' ἣν τάττεται καὶ ταῦτα, σπάνις, μῖσος, φιλονεικία, ὀργὴ, ἔρως, μῆνις, θυμός. Ἔστι δὲ ἡ μὲν σπάνις ἐπιθυμία τις ἐν ἀποτεύξει, καὶ οἷον κεχωρισμένη ἐκ τοῦ πράγματος, τεταμένη δὲ διακενῆς ἐπ' αὐτὸ καὶ σπωμένη. Μῖσος δέ ἐστιν ἐπιθυμία τις τοῦ κακῶς εἶναί τινὶ, μετὰ προκοπῆς τινος καὶ παρατάσεως· φιλονεικία δὲ, ἐπιθυμία τις περὶ αἱρέσεως· ὀργὴ δὲ, ἐπιθυμία τιμωρίας, τοῦ δοκοῦντος ἠδικηκέναι οὐ προσηκόντως· ἔρως δέ ἐστιν ἐπιθυμία τις, οὐχὶ περὶ σπουδαίους· ἔστι γὰρ ἐπιβολὴ φιλευποιΐας διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον· 114. μῆνις δέ ἐστιν ὀργὴ πεπαλαιωμένη καὶ ἐπίκοτος, ἐπιτηρητικὴ δέ· ὅπερ ἐμφαίνεται διὰ τῶνδε·

Εἴπερ γάρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψῃ,
Ἀλλά γε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον ὄφρα τελέσσῃ.

Ὁ δὲ θυμός ἐστιν ὀργὴ ἀρχομένη. Ἡδονὴ δέ ἐστιν ἄλογος ἔπαρσις, ἐφ' αἱρετῷ δοκοῦντι ὑπάρχειν. Ὑφ'

ἦν τάττεται κήλησις, ἐπιχαιρεκακία, τέρψις, διάχυσις. Κήλησις μὲν οὖν ἐστιν, ἡδονὴ δι' ὤτων κατακλῶσα· ἐπιχαιρεκακία δὲ, ἡδονὴ ἐπ' ἀλλοτρίοις κακοῖς· τέρψις δὲ, οἷον τρέψις, προτροπὴ τῆς ψυχῆς ἐπὶ τὸ ἀνειμένον· διάχυσις δὲ, ἀνάλυσις ἀρετῆς. 115. Ὡς δὲ λέγεταί τινα ἐπὶ τοῦ σώματος ἀῤῥωστήματα, οἷον, ποδάγραι, καὶ ἀρθρίτιδες· οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς, φιλοδοξία, καὶ φιληδονία, καὶ τὰ παραπλήσια. Τὸ γὰρ ἀῤῥώστημα, ἐστὶ νόσημα μετὰ ἀσθενείας· τὸ δὲ νόσημα, οἴησις σφόδρα δοκοῦντος αἱρετοῦ. Καὶ ὡς ἐπὶ τοῦ σώματος εὐεμπτωσίαι τινὲς λέγονται· οἷον κατάῤῥους καὶ διάῤῥοια· οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς εἰσιν εὐκαταφορίαι, οἷον φθονερία, ἀνελεημοσύνη, ἔριδες, καὶ τὰ παραπλήσια. Εἶναι δὲ καὶ εὐπαθείας φασὶ τρεῖς, χαρὰν, εὐλάβειαν, βούλησιν. 116. Καὶ τὴν μὲν χαρὰν ἐναντίαν φασὶν εἶναι τῇ ἡδονῇ, οὖσαν εὔλογον ἔπαρσιν· τὴν δὲ εὐλάβειαν, τῷ φόβῳ, οὖσαν εὔλογον ἔκκλισιν· φοβηθήσεσθαι μὲν γὰρ τὸν σοφὸν οὐδαμῶς, εὐλαβηθήσεσθαι δέ. Τῇ δὲ ἐπιθυμίᾳ ἐναντίαν φασὶν εἶναι τὴν βούλησιν, οὖσαν εὔλογον ὄρεξιν. Καθάπερ οὖν ὑπὸ τὰ πρῶτα πάθη πίπτει τινὰ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑπὸ τὰς πρώτας εὐπαθείας· καὶ ὑπὸ μὲν τὴν βούλησιν, εὔνοιαν, εὐμένειαν, ἀσπασμὸν, ἀγάπησιν· ὑπὸ δὲ τὴν εὐλάβειαν, αἰδῶ, ἁγνείαν· ὑπὸ δὲ τὴν χαρὰν, τέρψιν, εὐφροσύνην, εὐθυμίαν.

LXIV. 117. Φασὶ δὲ καὶ ἀπαθῆ εἶναι τὸν σοφὸν, διὰ τὸ ἀνέμπτωτον εἶναι. Εἶναι δὲ καὶ ἄλλον ἀπαθῆ τὸν φαῦλον, ἐν ἴσῳ λεγόμενον τῷ σκληρῷ καὶ ἀτρέπτῳ. Ἄτυφόν τε εἶναι τὸν σοφόν· ἴσως γὰρ

ἔχειν πρός τε τὸ ἔνδοξον καὶ τὸ ἄδοξον· εἶναι δὲ καὶ ἄλλον ἄτυφον, κατὰ τὸν εἰκαῖον τεταγμένον, ὃς ἐστι φαῦλος. Καὶ αὐστηροὺς δὲ φασιν εἶναι πάντας τοὺς σπουδαίους, τῷ μήτε αὐτοὺς πρὸς ἡδονὴν ὁμιλεῖν, μήτε παρ' ἄλλων τὰ πρὸς ἡδονὴν προσδέχεσθαι. Καὶ ἄλλον δὲ εἶναι αὐστηρὸν, παραπλησίως λεγόμενον τῷ αὐστηρῷ οἴνῳ, ᾧ πρὸς μὲν φαρμακοποιΐαν χρῶνται, πρὸς δὲ πρόποσιν οὐ πάνυ. 118. Ἀκιβδήλους τοὺς σπουδαίους, φυλακτικούς τε εἶναι τοῦ ἐπὶ τὸ βέλτιον αὐτοὺς παριστάνειν, διὰ παρασκευῆς τῆς τὰ φαῦλα μὲν ἀποκρυπτούσης, τὰ δὲ ὑπάρχοντα ἀγαθὰ φαίνεσθαι ποιούσης. Ἁπλάστους δὲ εἶναι· περιῃρηκέναι γὰρ ἐν τῇ φωνῇ τὸ πλάσμα, καὶ ἐν τῷ εἴδει. Ἀπραγμονάς τε εἶναι· ἐκκλίνειν γὰρ τὸ πράττειν τι παρὰ τὸ καθῆκον· καὶ οἰνωθήσεσθαι μὲν, οὐ μεθυσθήσεσθαι δέ. Ἔτι δὲ οὐδὲ μανήσεσθαι. Προσπεσεῖσθαι μέντοι ποτὲ αὐτῷ φαντασίας ἀλλοκότους, διὰ μελαγχολίαν ἢ λήρησιν, οὐ κατὰ τὸν τῶν αἱρετῶν λόγον, ἀλλὰ παρὰ φύσιν. Οὐδὲ μὴν λυπηθήσεσθαι τὸν σοφὸν, διὰ τὸ τὴν λύπην, ἄλογον εἶναι συστολὴν ψυχῆς, ὡς Ἀπολλόδωρός φησιν ἐν τῇ ἠθικῇ. 119. Θείους τε εἶναι· ἔχειν γὰρ ἐν ἑαυτοῖς οἱονεὶ θεόν. Τὸν δὲ φαῦλον, ἄθεον. Διττὸν δὲ εἶναι τὸν ἄθεον· τόν τε ἐναντίως τῷ θείῳ λεγόμενον, καὶ τὸν ἐξουθενητικὸν τοῦ θείου· ὅπερ οὐκ εἶναι περὶ πάντα φαῦλον. Θεοσεβεῖς τε τοὺς σπουδαίους· ἐμπείρους γὰρ εἶναι τῶν περὶ θεῶν νομίμων· εἶναί τε τὴν εὐσέβειαν ἐπιστήμην θεῶν θεραπείας. Ἀλλὰ μὴν καὶ θύειν αὐτοὺς θεοῖς, ἁγνούς τε ὑπάρχειν· ἁγνεύειν γὰρ τὰ περὶ τοὺς

θεοὺς ἁμαρτήματα. Καὶ τοὺς θεοὺς ἄγασθαι αὐτούς· ὁσίους τε γὰρ εἶναι καὶ δικαίους πρὸς τὸ θεῖον. Μόνους τε ἱερέας τοὺς σοφούς· ἐπεσκέφθαι γὰρ περὶ θυσιῶν, ἱδρύσεων, καθαρμῶν, τῶν ἄλλων τῶν πρὸς θεοὺς οἰκείων. 120. Δοκεῖ δὲ αὐτοῖς καὶ γονέας σεβήσεσθαι, καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς ἐν δευτέρᾳ μοίρᾳ μετὰ τοὺς θεούς. Φασὶ δὲ καὶ τὴν πρὸς τὰ τέκνα φιλοστοργίαν φυσικὴν εἶναι αὐτοῖς, καὶ ἐν φαύλοις μὴ εἶναι· ἀρέσκει τε αὐτοῖς ἴσα ἡγεῖσθαι τὰ ἁμαρτήματα, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν ἠθικῶν ζητημάτων, καὶ Περσαῖος, καὶ Ζήνων. Εἰ γὰρ ἀληθὲς ἀληθοῦς μᾶλλον οὐκ ἔστιν, οὐδὲ ψεῦδος ψεύδους· οὕτως οὐδὲ ἀπάτη ἀπάτης, οὐδὲ ἁμάρτημα ἁμαρτήματος. Καὶ γὰρ ὁ ἑκατὸν σταδίους ἀπέχων Κανώβου, καὶ ὁ ἕνα, ἐπίσης οὐκ εἰσὶν ἐν Κανώβῳ· οὕτω καὶ ὁ πλεῖον καὶ ὁ ἔλαττον ἁμαρτάνων, ἐπίσης οὐκ εἰσὶν ἐν τῷ κατορθοῦν. 121. Ἡρακλείδης μέντοι ὁ Ταρσεὺς Ἀντιπάτρου τοῦ Ταρσέως γνώριμος, καὶ Ἀθηνόδωρος, ἄνισα φασὶ τὰ ἁμαρτήματα. Πολιτεύεσθαι φασὶ τὸν σοφὸν, ἂν μή τι κωλύῃ, ὥς φησι Χρύσιππος ἐν πρώτῳ Περὶ βίων. Καὶ γὰρ κακίαν ἐφέξειν, καὶ ἐπ᾽ ἀρετὴν παρορμήσειν. Καὶ γαμήσειν (ὡς ὁ Ζήνων φησὶν ἐν πολιτείᾳ) καὶ παιδοποιήσεσθαι. Ἔτι τε μὴ δοξάσειν τὸν σοφὸν, τουτέστι ψευδεῖ μὴ συγκαταθήσεσθαι μηδενί. Κυνιεῖν τε αὐτόν· εἶναι γὰρ τὸν κυνισμὸν σύντομον ἐπ᾽ ἀρετὴν ὁδὸν, ὡς Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἠθικῇ. Γεύσεσθαί τε καὶ ἀνθρωπίνων σαρκῶν, κατὰ περίστασιν. Μόνον τε, ἐλεύθερον· τοὺς δὲ φαύλους, δούλους. Εἶναι γὰρ τὴν ἐλευθερίαν,

ἐξουσίαν αὐτοπραγίας. Τὴν δὲ δουλείαν, στέρησιν αὐτοπραγίας. 122. Εἶναι δὲ καὶ ἄλλην δουλείαν τὴν ἐν ὑποτάξει, καὶ τρίτην τὴν ἐν κτήσει τε καὶ ὑποτάξει, ἣ ἀντιτίθεται ἡ δεσποτεία, φαύλη οὖσα καὶ αὕτη. Οὐ μόνον δὲ ἐλευθέρους εἶναι τοὺς σοφούς, ἀλλὰ καὶ βασιλέας, τῆς βασιλείας οὔσης ἀρχῆς ἀνυπευθύνου, ἥτις περὶ μόνους ἂν τοὺς σοφοὺς σταίη, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ τοῦ κυρίως κεχρῆσθαι Ζήνωνα τοῖς ὀνόμασιν. Ἐγνωκέναι γάρ φησι δεῖν τὸν ἄρχοντα περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν· μηδένα δὲ τῶν φαύλων ἐπίστασθαι ταῦτα. Ὁμοίως δὲ καὶ ἀρχικοὺς, δικαστικούς τε καὶ ῥητορικοὺς μόνους εἶναι· τῶν δὲ φαύλων οὐδένα. Ἔτι καὶ ἀναμαρτήτους, τῷ ἀπεριπτώτους εἶναι ἁμαρτήματι. 123. Ἀβλαβεῖς τε εἶναι· οὐ γὰρ ἄλλους βλάπτειν, οὔτε αὐτούς. Ἐλεήμονάς τε μὴ εἶναι, συγγνώμην τε ἔχειν μηδενί· μὴ γὰρ παριέναι τὰς ἐκ τοῦ νόμου ἐπιβαλλούσας κολάσεις· ἐπεὶ τό γε εἴκειν, καὶ ὁ ἔλεος, αὐτή τε ἡ ἐπιείκεια, οὐδεμιᾷ ἐστι ψυχῇ πρὸς κολάσεις προσποιουμένῃ χρηστότητα, μηδὲ οἴεσθαι σκληροτέρας αὐτὰς εἶναι. Ἔτι γε τὸν σοφὸν οὐδὲν θαυμάζειν τῶν δοκούντων παραδόξων. οἷον χαρώνεια, καὶ ἀμπώτιδας, καὶ πηγὰς θερμῶν ὑδάτων, καὶ πυρὸς ἀναφυσήματα. Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐν ἐρημίᾳ (φασὶ) βιώσεται ὁ σπουδαῖος· κοινωνικὸς γὰρ φύσει καὶ πρακτικός. Τὴν μέντοι ἄσκησιν ἀποδέξεται ὑπὲρ τῆς τοῦ σώματος ὑπομονῆς. 124. Εὔξεταί τε (φασὶν) ὁ σοφὸς, αἰτούμενος τὰ ἀγαθὰ παρὰ τῶν θεῶν, καθά φησι Ποσειδώνιος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ καθηκόντων, καὶ Ἑκάτων ἐν τρισκαιδεκάτῳ Περὶ παραδόξων.

Λέγουσι δὲ καὶ τὴν φιλίαν ἐν μόνοις τοῖς σπουδαίοις εἶναι, διὰ τὴν ὁμοιότητα. Φασὶ δὲ αὐτὴν κοινωνίαν τινὰ εἶναι τῶν κατὰ τὸν βίον, χρωμένων ἡμῶν τοῖς φίλοις ὡς ἑαυτοῖς. Δι' αὐτόν τε αἱρετὸν τὸν φίλον ἀποφαίνονται, καὶ τὴν πολυφιλίαν ἀγαθόν. Ἔν τε τοῖς φαύλοις μὴ εἶναι φιλίαν. Μηδενί τε τῶν φαύλων φιλονεικεῖν, πάντας τε ἰοὺς ἄφρονας μαίνεσθαι. Οὐ γὰρ φρονίμους εἶναι, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἴσην τῇ ἀφροσύνῃ μανίαν πάντα πράττειν. 125. Πάντας τε εὖ ποιεῖν τὸν σοφὸν, ὡς καὶ πάντα φαμὲν τὰ αὐλήματα εὖ αὐλεῖν τὸν Ἰσμηνίαν. Καὶ τῶν σοφῶν δὲ πάντα εἶναι· δεδωκέναι γὰρ αὐτοῖς παντελῆ ἐξουσίαν τὸν νόμον. Τῶν δὲ φαύλων εἶναί τινὰ λέγεται, ὃν τρόπον καὶ τῶν ἀδίκων, ἄλλως μὲν τῆς πόλεως, ἄλλως δὲ τῶν χρωμένων φαμέν.

LXV. Τὰς δὲ ἀρετὰς λέγουσιν ἀντακολουθεῖν ἀλλήλαις, καὶ τὸν μίαν ἔχοντα, πάσας ἔχειν. Εἶναι γὰρ αὐτῶν τὰ θεωρήματα κοινὰ, καθάπερ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ ἀρετῶν φησιν, Ἀπολλόδωρος δὲ ἐν τῇ φυσικῇ κατὰ τὴν ἀρχαίαν, Ἑκάτων δὲ ἐν τῷ τρίτῳ Περὶ ἀρετῶν. 126. Τὸν γὰρ ἐνάρετον, θεωρητικόν τε εἶναι, καὶ ποιητικὸν τῶν πρακτέων· τὰ δὲ πρακτέα καὶ αἱρετέα ἐστὶ, καὶ ὑπομονητέα καὶ ἀπονεμητέα καὶ ἐμμενητέα. Ὥστε εἰ τὰ μὲν αἱρετικῶς ποιεῖ, τὰ δὲ ὑπομονητικῶς, τὰ δὲ ἀπονεμητικῶς, τὰ δὲ ἐμμενητικῶς, φρόνιμός τε ἐστὶ καὶ ἀνδρεῖος, καὶ δίκαιος, καὶ σώφρων. Κεφαλαιοῦσθαί τε ἑκάστην τῶν ἀρετῶν περί τι ἴδιον κεφάλαιον· οἷον, τὴν ἀνδρείαν περὶ τὰ ὑπομονητέα, τὴν φρόνησιν περὶ τὰ ποιητέα, καὶ μή, καὶ οὐδέτερα· ὁμοίως τε καὶ τὰς

ἄλλας περὶ τὰ οἰκεῖα τρέπεσθαι. Ἕπονται δὲ τῇ μὲν φρονήσει εὐβουλία καὶ σύνεσις· τῇ δὲ σωφροσύνῃ, εὐταξία, καὶ κοσμιότης· τῇ δὲ δικαιοσύνῃ, ἰσότης, καὶ εὐγνωμοσύνη· τῇ δὲ ἀνδρείᾳ, ἀπαραλλαξία, καὶ εὐτονία. 127. Ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς μηδὲν μέσον εἶναι ἀρετῆς καὶ κακίας· τῶν Περιπατητικῶν μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας εἶναι λεγόντων τὴν προκοπήν. Ὡς γὰρ δεῖν φασὶν ἢ ὀρθὸν εἶναι ξύλον ἢ στρεβλόν, οὕτως ἢ δίκαιον ἢ ἄδικον· οὔτε δὲ δικαιότερον, οὔτε ἀδικώτερον. Καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. Καὶ μὴν τὴν ἀρετὴν Χρύσιππος μὲν, ἀποβλητήν· Κλεάνθης δὲ, ἀναπόβλητον. Ὁ μὲν, ἀποβλητὴν, διὰ μέθην καὶ μελαγχολίαν· ὁ δὲ, ἀναπόβλητον, διὰ βεβαίους καταλήψεις. Καὶ αὐτὴν δὲ αἱρετὴν εἶναι. Αἰσχυνόμεθα γοῦν ἐφ' οἷς κακῶς πράττομεν, ὡς ἂν μόνον τὸ καλὸν εἰδότες ἀγαθόν. Αὐτάρκη τε εἶναι αὐτὴν πρὸς εὐδαιμονίαν, καθά φησι Ζήνων καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ ἀρετῶν, καὶ Ἑκάτων ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ ἀγαθῶν· 128. Εἰ γὰρ (φησὶν) αὐτάρκης ἐστὶν ἡ μεγαλοψυχία πρὸς τὸ πάντων ὑπεράνω ποιεῖν, ἔστι δὲ μέρος ἀρετῆς, αὐτάρκης ἐστὶ καὶ ἡ ἀρετὴ πρὸς εὐδαιμονίαν, καταφρονοῦσα καὶ τῶν δοκούντων ὀχληρῶν. Ὁ μέν τοι Παναίτιος καὶ Ποσειδώνιος οὐκ αὐτάρκη λέγουσι τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ χρείαν εἶναι φασὶ καὶ ὑγιείας, καὶ ἰσχύος, καὶ χορηγίας. Ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς καὶ διαπαντὸς χρῆσθαι τῇ ἀρετῇ, ὡς οἱ περὶ Κλεάνθην φασίν. Ἀναπόβλητος γάρ ἐστι, καὶ πάντοτε τῇ ψυχῇ χρῆται οὐδαμῇ τελείᾳ ὁ σπουδαῖος.

LXVI. Φύσει τε τὸ δίκαιον εἶναι, καὶ μὴ θέσει,

ὡς καὶ τὸν νόμον καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ καλοῦ. 129. Δοκεῖ δὲ αὐτοῖς μήτε τὴν διαφωνίαν ἀφίστασθαι φιλοσοφίας· ἐπεὶ τῷ λόγῳ τούτῳ προλείψειν ὅλον τὸν βίον, ὡς καὶ Ποσειδώνιός φησιν ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς. Εὐχρηστεῖν δὲ καὶ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα φησὶν ὁ Χρύσιππος. Ἔτι ἀρέσκει αὐτοῖς μηδὲν εἶναι ἡμῖν δίκαιον πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα, διὰ τὴν ἀνομοιότητα, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ δικαιοσύνης, καὶ Ποσειδώνιος ἐν πρώτῳ Περὶ καθηκόντος. Καὶ ἐρασθήσεσθαι δὲ τὸν σοφὸν τῶν νέων, τῶν ἐμφαινόντων διὰ τοῦ εἴδους τὴν πρὸς ἀρετὴν εὐφυΐαν, ὥς φησι Ζήνων ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ βίων, καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ ἠθικῇ. 130. Εἶναι δὲ τὸν ἔρωτα, ἐπιβολὴν φιλευποιΐας, διὰ κάλλος ἐμφαινόμενον· καὶ μὴ εἶναι συνουσίας, ἀλλὰ φιλίας. Τὸν γοῦν Θρασωνίδην, καί περ ἐν ἐξουσίᾳ ἔχοντα τὴν ἐρωμένην, διὰ τὸ μισεῖσθαι, ἀπέχεσθαι αὐτῆς. Εἶναι οὖν τὸν ἔρωτα φιλίας, ὡς καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ ἔρωτος φησί· καὶ μὴ εἶναι ἐπίμεμπτον αὐτόν. Εἶναι δὲ καὶ τὴν ὥραν ἄνθος ἀρετῆς. Βίων δὲ τριῶν ὄντων, θεωρητικοῦ, καὶ πρακτικοῦ, καὶ λογικοῦ, τὸν τρίτον φασὶν αἱρετέον· γεγονέναι γὰρ ὑπὸ τῆς φύσεως ἐπίτηδες τὸ λογικὸν ζῶον πρὸς θεωρίαν καὶ πρᾶξιν. Εὐλόγως τέ φασιν ἐξάξειν ἑαυτὸν τοῦ βίου τὸν σοφὸν, καὶ ὑπὲρ πατρίδος καὶ ὑπὲρ φίλων, κἂν ἐν σκληροτέρᾳ γένηται ἀλγηδόνι, ἢ πηρώσεσιν, ἢ νόσοις ἀνιάτοις. 131. Ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς καὶ κοινὰς εἶναι τὰς γυναῖκας δεῖν παρὰ τοῖς σοφοῖς· ὥστε τὸν ἐντυχόντα τῇ

εντυχούσῃ χρῆσθαι, καθά φησι Ζήνων ἐν τῇ πολιτείᾳ, καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ Περὶ πολιτείας, ἀλλά τε Διογένης ὁ Κυνικὸς, καὶ Πλάτων. Πάντας τε παῖδας ἐπίσης στέρξομεν πατέρων τρόπον, καὶ ἡ ἐπὶ μοιχείᾳ ζηλοτυπία περιαιρεθήσεται. Πολιτείαν δὲ ἀρίστην, τὴν μικτὴν ἔκ τε δημοκρατίας καὶ βασιλείας καὶ ἀριστοκρατίας. Καὶ ἐν μὲν τοῖς ἠθικοῖς δόγμασιν οἱ Στωϊκοί τοι ταῦτα λέγουσι, καὶ τούτων πλείω μετὰ τῶν οἰκείων ἀποδείξεων. Ταῦτα δὲ ὡς ἐν κεφαλαίοις ἡμῖν διαλελέχθω, καὶ στοιχειωδῶς.

LXVII. 132. Τὸν δὲ φυσικὸν λόγον διαιροῦσιν εἴς τε τὸν περὶ σωμάτων τόπον, καὶ περὶ ἀρχῶν, καὶ στοιχείων, καὶ θεῶν, καὶ τεράτων, καὶ τόπου, καὶ κενοῦ. Καὶ οὕτω μὲν εἰδικῶς. Γενικῶς δὲ εἰς τρεῖς τόπους, τόν τε περὶ κόσμου, καὶ τὸν περὶ τῶν στοιχείων, καὶ τρίτον τὸν αἰτιολογικόν. Τὸν δὲ περὶ τοῦ κόσμου διαιρεῖσθαι φασὶν εἰς δύο μέρη. Μιᾷ γὰρ σκέψει ἐπικοινωνεῖν αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν μαθηματικῶν, καθ' ἣν ζητοῦσι περί τε τῶν ἀπλανῶν καὶ τῶν πλανωμένων· οἷον, εἰ ὁ ἥλιός ἐστι τηλικοῦτος ἡλίκος φαίνεται, καὶ ὁμοίως εἰ ἡ σελήνη· καὶ περὶ δινήσεως, καὶ τῶν ὁμοίων τούτοις ζητημάτων. 133. Ἑτέραν δὲ αὐτοῦ σκέψιν εἶναι ἥτις μόνοις τοῖς φυσικοῖς ἐπιβάλλει, καθ' ἣν ζητεῖται ἥ τε οὐσία αὐτοῦ, καὶ εἰ ὁ ἥλιος, καὶ οἱ ἀστέρες ἐξ ὕλης καὶ εἴδους, καὶ εἰ γεννητὸς ἢ ἀγέννητος, καὶ εἰ ἔμψυχος, ἢ ἄψυχος, καὶ εἰ φθαρτὸς ἢ ἄφθαρτος, καὶ εἰ προνοίᾳ διοικεῖται, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν. Τόν τε αἰτιολογικὸν, εἶναι καὶ αὐτὸν διμερῆ· μιᾷ δὲ αὐτοῦ ἐπισκέψει ἐπικοινωνεῖν τὴν τῶν ἰατρῶν ζήτησιν, καθ' ἣν ζητοῦσι

περί τε τοῦ ἡγεμονικοῦ τῆς ψυχῆς καὶ τῶν ἐν ψυχῇ γινομένων, καὶ περὶ σπερμάτων καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων. Τοῦ δ' ἑτέρου καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν μαθημάτων ἀντιποιεῖσθαι· οἷον, πῶς ὁρῶμεν, τίς ἡ αἰτία τῆς κατοπτρικῆς φαντασίας· ὅπως νέφη συνίστανται, καὶ βρονταὶ, καὶ ἴριδες, καὶ ἅλως, καὶ κομῆται, καὶ τὰ παραπλήσια.

LXVIII. 134. Δοκεῖ δ' αὐτοῖς ἀρχὰς εἶναι τῶν ὅλων δύο, τὸ ποιοῦν καὶ τὸ πάσχον. Τὸ μὲν οὖν πάσχον, εἶναι τὴν ἄποιον οὐσίαν τὴν ὕλην· τὸ δὲ ποιοῦν, τὸν ἐν αὐτῇ λόγον τὸν θεόν. Τοῦτον γὰρ ὄντα ἀΐδιον διὰ πάσης αὐτῆς δημιουργεῖν ἕκαστα. Τίθησι δὲ τὸ δόγμα τοῦτο Ζήνων μὲν ὁ Κιττιεὺς ἐν τῷ Περὶ οὐσίας, Κλεάνθης δὲ ἐν τῷ Περὶ τῶν ἀτόμων, Χρύσιππος δὲ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν πρὸς τῷ τέλει, Ἀρχέδημος δ' ἐν τῷ Περὶ στοιχείων, καὶ Ποσειδώνιος ἐν τῷ δευτέρῳ τοῦ φυσικοῦ λόγου. Διαφέρειν δέ φασιν ἀρχὰς καὶ στοιχεῖα· τὰς μὲν γὰρ, εἶναι ἀγεννήτους καὶ ἀφθάρτους· τὰ δὲ στοιχεῖα, κατὰ τὴν ἐκπύρωσιν φθείρεσθαι. Ἀλλὰ καὶ σώματα εἶναι τὰς ἀρχὰς καὶ ἀμόρφους· τὰ δὲ, μεμορφῶσθαι. 135. Σῶμα δ' ἐστὶ (φησὶν Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ φυσικῇ) τὸ τριχῇ διαστατὸν, εἰς μῆκος, εἰς πλάτος, εἰς βάθος· τοῦτο δὲ καὶ στερεὸν σῶμα καλεῖται. Ἐπιφάνεια δ' ἐστὶ σώματος πέρας, ἢ τὸ μῆκος καὶ πλάτος μόνον ἔχον, βάθος δὲ οὔ. Ταύτην δὲ Ποσειδώνιος ἐν τρίτῳ Περὶ μετεώρων, καὶ κατ' ἐπίνοιαν καὶ καθ' ὑπόστασιν ἀπολείπει. Γραμμὴ δ' ἐστὶν ἐπιφανείας πέρας, ἢ μῆκος ἀπλατὲς, ἢ τὸ μῆκος μόνον ἔχον. Στιγμὴ δ' ἐστὶ γραμμῆς πέρας, ἥτις ἐστὶ σημεῖον

ἐλάχιστον. Ἕν τε εἶναι θεὸν καὶ νοῦν, καὶ εἱμαρμένην καὶ Δία, πολλαῖς τε ἑτέραις ἐνομασίαις προσονομάζεσθαι. 136. Κατ᾽ ἀρχὰς μὲν οὖν καθ᾽ αὑτὸν ὄντα, τρέπειν τὴν πᾶσαν οὐσίαν δι᾽ ἀέρος εἰς ὕδωρ· καὶ ὥσπερ ἐν τῇ γονῇ τὸ σπέρμα περιέχεται, οὕτω καὶ τοῦτον σπερματικὸν λόγον ὄντα τοῦ κόσμου, τοιόνδε ὑπολιπέσθαι ἐν τῷ ὑγρῷ, εὐεργὸν αὐτῷ ποιοῦντα τὴν ὕλην πρὸς τὴν τῶν ἑξῆς γένεσιν· εἶτα ἀπογεννᾶν πρῶτον τὰ τέσσαρα στοιχεῖα, πῦρ, ὕδωρ, ἀέρα, γῆν. Λέγει δὲ περὶ αὐτῶν Ζήνων τε ἐν τῷ Περὶ τοῦ ὅλου, καὶ Χρύσιππος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν, καὶ Ἀρχέδημος ἔν τινι Περὶ στοιχείων.

LXIX. Ἔστι δὲ στοιχεῖον, ἐξ οὗ πρώτου γίνεται τὰ γινόμενα, καὶ εἰς ὃ ἔσχατον ἀναλύεται. 137. Τὰ δὴ τέτταρα στοιχεῖα εἶναι ὁμοῦ τὴν ἄποιον οὐσίαν τὴν ὕλην. Εἶναι δὲ τὸ μὲν πῦρ, τὸ θερμόν· τὸ δὲ ὕδωρ, τὸ ὑγρόν· τόν τε ἀέρα, τὸ ψυχρόν· καὶ τὴν γῆν, τὸ ξηρόν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἔτι ἐν τῷ ἀέρι εἶναι τὸ αὐτὸ μέρος. Ἀνωτάτω μὲν οὖν εἶναι τὸ πῦρ, ὃν δὴ αἰθέρα καλεῖσθαι, ἐν ᾧ πρώτην τὴν τῶν ἀπλανῶν σφαῖραν γεννᾶσθαι, εἶτα τὴν τῶν πλανωμένων· μεθ᾽ ἣν τὸν ἀέρα· εἶτα τὸ ὕδωρ· ὑποστάθμην δὲ πάντων τὴν γῆν, μέσην ἁπάντων οὖσαν.

LXX. Λέγουσι δὲ κόσμον τριχῶς· αὐτόν τε τὸν θεὸν, τὸν ἐκ τῆς ἁπάσης οὐσίας ἰδίως ποιόν, ὃς δὴ ἄφθαρτός ἐστι καὶ ἀγέννητος, δημιουργὸς ὢν τῆς διακοσμήσεως, κατὰ χρόνων ποιὰς περιόδους, ἀναλίσκων εἰς ἑαυτὸν τὴν ἅπασαν οὐσίαν, καὶ πάλιν ἐξ ἑαυτοῦ γεννῶν. 138. Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν διακόσμησιν τῶν ἀστέρων, κόσμον εἶναι λέγουσι· καὶ τρίτον,

τὸ συνεστηκὸς ἐξ ἀμφοῖν. Καὶ ἔστι κόσμος ὁ ἰδίως ποιὸς τῆς τῶν ὅλων οὐσίας, ἢ (ὡς φησι Ποσειδώνιος ἐν τῇ μετεωρολογικῇ στοιχειώσει) σύστημα ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς, καὶ τῶν ἐν τούτοις φύσεων· ἢ σύστημα ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων, καὶ τῶν ἕνεκα τούτων γεγονότων. Οὐρανὸς δέ ἐστιν ἡ ἐσχάτη περιφέρεια, ἐν ᾗ πᾶν ἵδρυται τὸ θεῖον. Τὸν δὴ κόσμον οἰκεῖσθαι κατὰ νοῦν καὶ πρόνοιαν, καθά φησι Χρύσιππος ἐν τοῖς Περὶ προνοίας, καὶ Ποσειδώνιος ἐν τρισκαιδεκάτῳ Περὶ θεῶν, εἰς ἅπαν αὐτοῦ μέρος διήκοντος τοῦ νοῦ, καθάπερ ἐφ' ἡμῶν τῆς ψυχῆς. Ἀλλ' ἤδη δι' ὧν μὲν μᾶλλον, δι' ὧν δὲ ἧττον. 139. Δι' ὧν μὲν γὰρ ὡς ἕξις κεχώρηκεν, ὡς διὰ τῶν ὀστῶν καὶ τῶν νεύρων· δι' ὧν δὲ ὡς νοῦς, ὡς διὰ τοῦ ἡγεμονικοῦ. Οὕτω δὴ καὶ τὸν ὅλον κόσμον ζῶον ὄντα καὶ ἔμψυχον καὶ λογικὸν, ἔχειν ἡγεμονικὸν μὲν τὸν αἰθέρα, καθά φησιν Ἀντίπατρος ὁ Τύριος ἐν τῷ ὀγδόῳ Περὶ κόσμου. Χρύσιππος δὲ ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ προνοίας, καὶ Ποσειδώνιος ἐν τῷ Περὶ θεῶν, τὸν οὐρανόν φασι τὸ ἡγεμονικὸν τοῦ κόσμου. Κλεάνθης δὲ, τὸν ἥλιον. Ὁ μέντοι Χρύσιππος, διαφορώτερον πάλιν, τὸ καθαρώτερον τοῦ αἰθέρος ἐν ταὐτῷ· ὃ καὶ πρῶτον θεὸν λέγουσιν αἰσθητικῶς ὥσπερ κεχωρηκέναι διὰ τῶν ἐν ἀέρι, καὶ διὰ τῶν ζώων ἁπάντων καὶ φυτῶν· 140. διὰ δὲ τῆς γῆς αὐτῆς, καθ' ἕξιν. Ἕνα τὸν κόσμον εἶναι, καὶ τοῦτον πεπερασμένον, σχῆμα ἔχοντα σφαιροειδές. Πρὸς γὰρ τὴν κίνησιν ἁρμοδιώτατον τὸ τοιοῦτον· καθά φησι Ποσειδώνιος ἐν ιε' τοῦ φυσικοῦ λόγου, καὶ οἱ περὶ Ἀντίπατρον ἐν τοῖς Περὶ κόσμου. Ἔξωθεν δὲ αὐτοῦ περικεχυμένον

εἶναι τὸ κενὸν ἄπειρον· ὅπερ ἀσώματον εἶναι· ἀσώματον δὲ τὸ οἷόν τε κατέχεσθαι ὑπὸ σωμάτων οὐ κατεχομένου. Ἐν δὲ τῷ κόσμῳ μηδὲν εἶναι κενὸν, ἀλλ' ἡνῶσθαι αὐτόν· τοῦτο γὰρ ἀναγκάζειν τὴν τῶν οὐρανίων πρὸς τὰ ἐπίγεια σύμπνοιαν καὶ συντονίαν· (φησὶ δὲ περὶ τοῦ κενοῦ Χρύσιππος μὲν ἐν τῷ Περὶ κενοῦ, καὶ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν τεχνῶν, καὶ Ἀπολλοφάνης ἐν τῇ φυσικῇ, καὶ Ἀπολλόδωρος, καὶ Ποσειδώνιος ἐν δευτέρῳ τοῦ φυσικοῦ λόγου) 141. εἶναι δὲ καὶ ταῦτα ἀσώματα, ὅμοια. Ἔτι δὲ καὶ τὸν χρόνον ἀσώματον, διάστημα ὄντα τῆς τοῦ κόσμου κινήσεως. Τούτου δὲ τὸν μὲν παρωχηκότα καὶ τὸν μέλλοντα, ἄπειρους· τὸν δὲ ἐνεστῶτα, πεπερασμένον. Ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς καὶ φθαρτὸν εἶναι τὸν κόσμον, ἅτε γεννητὸν τῷ λόγῳ τῶν δι' αἰσθήσεως νοουμένων, οὗ τε τὰ μέρη φθαρτά ἐστι καὶ τὸ ὅλον. Τὰ δὲ μέρη τοῦ κόσμου φθαρτά· (εἰς ἄλληλα γὰρ μεταβάλλει·) φθαρτὸς ἄρα ὁ κόσμος. Καὶ εἴ τι ἐπιδεκτικόν ἐστι τῆς ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταβολῆς, φθαρτόν ἐστι. Καὶ ὁ κόσμος δέ· ἐξαυχμοῦται γὰρ καὶ ἐξυδατοῦται. 142. Γίνεσθαι δὲ τὸν κόσμον, ὅταν ἐκ πυρὸς ἡ οὐσία τραπῇ δι' ἀέρος εἰς ὑγρότητα, εἶτα τὸ παχυμερὲς αὐτοῦ συστὰν ἀποτελεσθῇ γῆ, τὸ δὲ λεπτομερὲς ἐξαερωθῇ, καὶ τοῦτ' ἐπιπλέον λεπτυνθὲν πῦρ ἀπογεννήσῃ· εἶτα κατὰ μίξιν ἐκ τούτων, φυτά τε, καὶ ζῶα, καὶ τὰ ἄλλα γένη. Περὶ δὴ οὖν τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς τοῦ κόσμου φησὶ Ζήνων μὲν ἐν τῷ Περὶ ὅλου, Χρύσιππος δὲ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φυσικῶν, καὶ Ποσειδώνιος ἐν α' Περὶ κόσμου, καὶ Κλεάνθης, καὶ Ἀντίπατρος ἐν τῷ ι' Περὶ κόσμου.

Παναίτιος δὲ ἄφθαρτον ἀπεφήνατο τὸν κοσμον Ὅτι δὲ καὶ ζῶον ὁ κόσμος, καὶ λογικὸν, καὶ ἔμψυχον, καὶ νοερὸν, καὶ Χρύσιππός φησιν ἐν α΄ Περὶ προνοίας, καὶ Ἀπολλόδωρός φησιν ἐν τῇ φυσικῇ, καὶ Ποσειδώνιος. 143. *Ζῶον μὲν οὖτως ὄντα, οὐσίαν ἔμψυχον αἰσθητικήν. Τὸ γὰρ ζῶον τοῦ μὴ ζώου κρεῖττον· οὐδὲν δὲ τοῦ κόσμου κρεῖττον· ζῶον ἄρα ὁ κόσμος. Ἔμψυχον δὲ, ὡς δῆλον ἐκ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς, ἐκεῖθεν οὔσης ἀποσπάσματος. Βοηθὸς δὲ φησιν οὐκ εἶναι ζῶον τὸν κόσμον. Ὅτι τε εἷς ἐστι, Ζήνων φησὶν ἐν τῷ Περὶ τοῦ ὅλου, καὶ Χρύσιππος, καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ φυσικῇ, καὶ Ποσειδώνιος ἐν α΄ τοῦ φυσικοῦ λόγου. Τὸ δὲ πᾶν λέγεται (ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος) ὅ, τε κόσμος, καὶ καθ' ἕτερον τρόπον τὸ ἐκ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἔξωθεν κενοῦ, σύστημα. Ὁ μὲν οὖν κόσμος πεπερασμένος ἐστὶ· τὸ δὲ κενὸν, ἄπειρον.*

LXXI. 144. *Τῶν δὲ ἄστρων, τὰ μὲν ἀπλανῆ συμπεριφέρεσθαι τῷ ὅλῳ οὐρανῷ, τὰ δὲ πλανώμενα κατ' ἰδίας κινεῖσθαι κινήσεις. Τὸν δὲ ἥλιον λοξὴν τὴν πορείαν ποιεῖσθαι διὰ τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου, ὁμοίως καὶ τὴν σελήνην, ἑλικοειδῆ. Εἶναι δὲ τὸν μὲν ἥλιον εἰλικρινὲς πῦρ, καθά φησι Ποσειδώνιος ἐν τῷ ιζ΄ Περὶ μετεώρων· καὶ μείζονα τῆς γῆς, ὡς ὁ αὐτὸς ἐν τῷ ις΄ τοῦ φυσικοῦ λόγου· ἀλλὰ καὶ σφαιροειδῆ (ὡς οἱ περὶ αὐτὸν τοῦτον φασὶν) ἀναλόγως τῷ κόσμῳ. Πῦρ μὲν οὖν εἶναι, ὅτι τὰ πυρὸς πάντα ποιεῖ· μείζω δὲ τῆς γῆς, τῷ πᾶσαν ὑπ' αὐτοῦ φωτίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. Καὶ τὸ τὴν γῆν δὲ κωνοειδῆ σκιὰν ἀποτελεῖν, τὸ μείζονα εἶναι σημαίνει.*

Πάντοθεν δὲ βλέπεσθαι, διὰ τὸ μέγεθος. 145. *Γεωδεστέραν δὲ τὴν σελήνην, ἅτε καὶ προσγειοτέραν οὖσαν. Τρέφεσθαι δὲ τὰ ἔμπυρα ταῦτα καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα· τὸν μὲν ἥλιον, ἐκ τῆς μεγάλης θαλάττης νοερὸν ὄντα ἀναμμα· τὴν δὲ σελήνην ἐκ ποτίμων ὑδάτων, ἀερομιγῆ τυγχάνουσαν, καὶ πρόσγειον οὖσαν, ὡς ὁ Ποσειδώνιος ἐν τῷ ἕκτῳ τοῦ φυσικοῦ λόγου· τὰ δ' ἄλλα ἀπὸ τῆς γῆς. Δοκεῖ δὲ αὐτοῖς σφαιροειδῆ εἶναι καὶ τὰ ἄστρα, καὶ τὴν γῆν ἀκίνητον οὖσαν. Τὴν δὲ σελήνην οὐκ ἴδιον ἔχειν φῶς, ἀλλὰ παρ' ἡλίου λαμβάνειν ἐπιλαμπομένην. Ἐκλείπειν δὲ τὸν μὲν ἥλιον, ἐπιπροσθούσης αὐτῷ σελήνης, κατὰ τὸ πρὸς ἡμᾶς μέρος, ὡς Ζήνων ἀναγράφει ἐν τῷ Περὶ ὅλου.* 146. *Φαίνεται γὰρ ὑπερχομένη ταῖς συνόδοις, καὶ ἀποκρύπτουσα αὐτὸν, καὶ πάλιν παραλλάττουσα. Γνωρίζεται δὲ τοῦτο διὰ λεκάνης ὕδωρ ἐχούσης. Τὴν δὲ σελήνην, ἐμπίπτουσαν εἰς τὸ τῆς γῆς σκίασμα. Ὅθεν καὶ ταῖς πανσελήνοις ἐκλείπειν μόναις, καίπερ κατὰ διάμετρον ἰσταμένην κατὰ μῆνα τῷ ἡλίῳ· ὅτι κατὰ λοξοῦ ὡς πρὸς τὸν ἥλιον κινουμένη, παραλλάττει τῷ πλάτει, ἢ βορειοτέρα, ἢ νοτιωτέρα γινομένη. Ὅταν μέντοι τὸ πλάτος αὐτῆς κατὰ τὸν ἡλιακὸν, καὶ τὸν διὰ μέσων γένηται, εἶτα διαμετρήσῃ τὸν ἥλιον, τότε ἐκλείπει. Κινεῖται δὲ τὸ πλάτος αὐτῆς κατὰ τὸν διὰ μέσων ἐν χηλαῖς, καὶ σκορπίῳ, καὶ κριῷ, καὶ ταύρῳ, ὡς οἱ περὶ τὸν Ποσειδώνιον.*

LXXII. 147. *Θεὸν δὲ, εἶναι ζῶον ἀθάνατον, λογικὸν, τέλειον, ἢ νοερὸν ἐν εὐδαιμονίᾳ, κακοῦ παντὸς ἀνεπίδεκτον, προνοητικὸν κόσμου τε καὶ τῶν ἐν*

κόσμῳ· μὴ εἶναι μέντοι ἀνθρωπόμορφον. Εἶναι δὲ τὸν μὲν, δημιουργὸν τῶν ὅλων, καὶ ὥσπερ πατέρα πάντων· κοινῶς τε, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ τὸ διῆκον διὰ πάντων, ὃ πολλαῖς προσηγορίαις προσονομάζεται κατὰ τὰς δυνάμεις. Δία μὲν γάρ φασι, δι' ὃν τὰ πάντα· Ζῆνα δὲ καλοῦσι, παρ' ὅσον τοῦ ζῆν αἴτιός ἐστιν, ἢ διὰ τοῦ ζῆν κεχώρηκεν· Ἀθηνᾶν δὲ, κατὰ τὴν εἰς αἰθέρα διάτασιν τοῦ ἡγεμονικοῦ αὐτοῦ· Ἥραν δὲ, κατὰ τὴν εἰς ἀέρα· καὶ Ἥφαιστον, κατὰ τὴν εἰς τὸ τεχνικὸν πῦρ· καὶ Ποσειδῶνα, κατὰ τὴν εἰς τὸ ὑγρόν· καὶ Δήμητραν, κατὰ τὴν εἰς γῆν· ὁμοίως δὲ καὶ τὰς ἄλλας προσηγορίας, ἐχόμενοί τινος οἰκειότητος, ἀπέδοσαν. 148. Οὐσίαν δὲ Θεοῦ Ζήνων μέν φησι τὸν ὅλον κοσμον, καὶ τὸν οὐρανόν· ὁμοιως δὲ καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ ια' Περὶ Θεῶν, καὶ Ποσειδωνιος ἐν πρώτῳ Περὶ Θεῶν· καὶ Ἀντίπατρος ἐν ζ Περὶ κόσμου, ἀεροειδῆ φησιν αὐτοῦ τὴν οὐσίαν. Βοηθὸς δὲ ἐν τῇ Περὶ φύσεως, οὐσίαν Θεοῦ τὴν τῶν ἁπλανῶν σφαῖραν.

LXXIII. Φύσιν δὲ, ποτὲ μὲν ἀποφαίνονται τὴν συνεχουσαν τὸν κόσμον, ποτὲ δὲ τὴν φύουσαν τὰ ἐπὶ γῆς. Ἔστι δὲ φύσις, ἕξις ἐξ αὐτῆς κινουμένη κατὰ σπερματικοὺς λογους, ἀποτελοῦσά τε καὶ συνέχουσα τὰ ἐξ αὐτῆς ἐν ὡρισμένοις χρόνοις, καὶ τοιαῦτα δρῶσα ἀφ' οἵων ἀπεκρίθη. 149. Ταύτην δὲ καὶ του συμφέροντος στοχαζεσθαι καὶ ἡδονῆς, ὡς δῆλον ἐκ τῆς τοῦ ἀνθρωπου δημιουργίας.

LXXIV. Καθ' εἱμαρμένην δέ φασι τὰ πάντα γίνεσθαι Χρύσιππος ἐν τοῖς Περὶ εἱμαρμενης, καὶ Ποσειδώνιος ἐν δευτέρῳ Περὶ εἱμαρμένης, καὶ Ζήνων·

Βοηθὸς δὲ ἐν ια' Περὶ εἱμαρμένης. *Ἔστι δὲ εἱμαρμένη αἰτία τῶν ὄντων εἰρομένη, ἢ λόγος καθ' ὃν ὁ κόσμος διεξάγεται.*

LXXV. *Καὶ μὴν καὶ μαντικὴν ὑφεστάναι πᾶσαν φασὶν, ἣ καὶ πρόνοιαν εἶναι· καὶ αὐτὴν καὶ τέχνην ἀποφαίνουσι διά τινας ἐκβάσεις, ὥς φησι Ζήνων τε καὶ Χρύσιππος ἐν τῷ β' Περὶ μαντικῆς, καὶ Ἀθηνόδωρος καὶ Ποσειδώνιος ἐν τῷ ιβ' τοῦ φυσικοῦ λόγου, καὶ ἐν τῷ ε' Περὶ μαντικῆς.* *Ὁ μὲν γὰρ Παναίτιος ἀνυπόστατον αὐτήν φησιν.*

LXXVI. 150. *Οὐσίαν δέ φασι τῶν ὄντων ἁπάντων τὴν πρώτην ὕλην, ὡς καὶ Χρύσιππος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν φυσικῶν, καὶ Ζήνων.* *Ὕλη δέ ἐστιν ἐξ ἧς ὁτιδηποτοῦν γίνεται.* *Καλεῖται δὲ διχῶς, οὐσία τε καὶ ὕλη, ἥ τε τῶν πάντων, καὶ ἡ τῶν ἐπὶ μέρους.* *Ἡ μὲν οὖν τῶν ὅλων, οὔτε πλείων οὔτε ἐλάττων γίνεται· ἡ δὲ τῶν ἐπὶ μέρους, καὶ πλείων καὶ ἐλάττων.*

LXXVII. *Σῶμα δέ ἐστι κατ' αὐτοὺς, ἡ οὐσία καὶ πεπερασμένη, καθά φησιν Ἀντίπατρος ἐν δευτέρῳ Περὶ οὐσίας, καὶ Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ φυσικῇ.* *Καὶ ἀπαθητὴ δέ ἐστιν, ὡς ὁ αὐτός φησιν.* *Εἰ γὰρ ἦν ἄτρεπτος, οὐκ ἂν τὰ γινόμενα ἐξ αὐτῆς ἐγίνετο.* *Ἔνθεν κἀκεῖνο ὅτι τομὴ εἰς ἄπειρόν ἐστιν.* *Οὐκ ἄπειρον δέ φησιν αὐτὴν ὁ Χρύσιππος.* **151.** *Οὐ γάρ ἐστι τὶ ἄπειρον, εἰς ὃ γίνεται ἡ τομή· ἀλλὰ ἀκατάληκτός ἐστι.*

LXXVIII. *Καὶ τὰς κράσεις δὲ διόλου γίνεσθαι (καθά φησιν ὁ Χρύσιππος ἐν τῇ τρίτῃ τῶν φυσικῶν) καὶ μὴ κατὰ περιγραφὴν καὶ παράθεσιν· καὶ γὰρ*

εἰς πέλαγος ὀλίγος οἶνος βληθεὶς, ἐπὶ ποσὸν ἀντιπαρεκταθήσεται, εἶτα συμφθαρήσεται.

LXXIX. Φασὶ δὲ εἶναί τινας δαίμονας, ἀνθρώπων συμπάθειαν ἔχοντας, ἐπόπτας τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων· καὶ ἥρωας, τὰς ὑπολελειμένας τῶν σπουδαίων ψυχάς.

LXXX. Τῶν δὲ ἐν ἀέρι γινομένων, χειμῶνα μὲν εἶναι φασὶ τὸν ὑπὲρ γῆς ἀέρα κατεψυγμένον, διὰ τὴν τοῦ ἡλίου πρόσω ἄφοδον· ἔαρ δὲ, τὴν εὐκρασίαν τοῦ ἀέρος, κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς πορείαν. 152. Θέρος δὲ, τὸν ὑπὲρ γῆς ἀέρα, καταθαλπόμενον τῇ τοῦ ἡλίου πρὸς ἄρκτον πορείᾳ· μετόπωρον δὲ, τῇ παλινδρομίᾳ τοῦ ἡλίου ἀφ' ἡμῶν γίνεσθαι, παρὰ τοὺς τόπους ἀφ' ὧν ῥέουσι.

LXXXI. Τῆς δὲ γενέσεως αὐτῶν αἴτιον γίνεσθαι τὸν ἥλιον, ἐξατμίζοντα τὰ νέφη. Ἶριν δὲ, εἶναι αὐγὰς ἀφ' ὑγρῶν νεφῶν ἀνακεκλασμένας, ἢ (ὡς Ποσειδώνιός φησιν ἐν τῇ μετεωρολογικῇ) ἔμφασις ἡλίου τμήματος ἢ σελήνης, ἐν νέφει δεδροσισμένῳ, κοίλῳ καὶ συνεχεῖ πρὸς φαντασίαν, ὡς ἐν κατόπτρῳ φανταζομένη κατὰ κύκλου περιφέρειαν. Κομήτας δὲ, καὶ πωγωνίας, καὶ λαμπαδίας, πυρὰ εἶναι ὑφεστῶτα, πάχους ἀέρος εἰς τὸν αἰθερώδη τόπον ἀνενεχθέντος. 153. Σέλας δὲ, πυρὸς ἀθρόου ἔξαψιν ἐν ἀέρι, φερομένου ταχέως, καὶ φαντασίαν μήκους ἐμφαίνοντος. Ὑετὸν δὲ, ἐκ νέφους μεταβολὴν εἰς ὕδωρ, ἐπειδὰν ἢ ἐκ γῆς ἢ ἐκ θαλάττης ἀνενεχθεῖσα ὑγρασία ἀφ' ἡλίου μὴ τυγχάνῃ κατεργασίας· καταψυχθὲν δὲ τοῦτο πάχνην καλεῖσθαι. Χάλαζαν δὲ, νέφος πεπηγὸς, ὑπὸ πνεύματος διατρυφθέν. Χιόνα δὲ,

ὑγρὸν ἐκ νέφους πεπηγότος, ὡς Ποσειδώνιος ἐν τῷ ὀγδόῳ τοῦ φυσικοῦ λόγου. Ἀστραπὴν δὲ, ἔξαψιν νεφῶν παρατριβομένων, ἢ ῥηγνυμένων ὑπὸ πνεύματος· ὡς Ζήνων ἐν τῷ Περὶ ὅλου. Βροντὴν δὲ, τὸν τούτων ψόφον, ἐκ παρατρίψεως ἢ ῥήξεως. 154. Κεραυνὸν δὲ, ἔξαψιν σφοδρὰν μετὰ πολλῆς βίας πίπτουσαν ἐπὶ γῆς, νεφῶν παρατριβομένων ἢ ῥηγνυμένων· οἱ δὲ, συστροφὴν πυρώδους ἀέρος βιαίως καταφερομένην. Τυφῶνα δὲ, κεραυνὸν πολὺν, βίαιον καὶ πνευματώδη, ἢ πνεῦμα καπνῶδες ἐῤῥωγότος νέφους. Πρηστῆρα, νέφος περιχυθὲν πυρὶ μετὰ πνεύματος εἰς τὰ κοιλώματα τῆς γῆς, ἢ καθειρχθέντος πνεύματος ἐν τῇ γῇ, καθά φησι Ποσειδώνιος ἐν τῇ ἡ. Εἶναι δ' αὐτῶν τοὺς μὲν, σεισματίας· τοὺς δὲ χασματίας· τοὺς δὲ, καυματίας· τοὺς δὲ, βρασματίας.

LXXXII. 155. Ἀρέσκει δὲ αὐτοῖς καὶ τὴν διακόσμησιν ὧδε ἔχειν. Μέσην τὴν γῆν κέντρου λόγον ἐπέχουσαν· μεθ' ἣν τὸ ὕδωρ σφαιροειδὲς, ἔχον τὸ αὐτὸ κέντρον τῇ γῇ· ὥστε τὴν γῆν ἐν ὕδατι εἶναι. Μετὰ τὸ ὕδωρ δὲ, ἀέρα ἐσφαιρωμένον.

LXXXIII. Κύκλους δὲ εἶναι ἐν τῷ οὐρανῷ πέντε· ὧν πρῶτον, ἀρκτικὸν, ἀεὶ φαινόμενον· δεύτερον, τροπικὸν θερινόν· τρίτον, ἰσημερινόν· τέταρτον, χειμερινὸν τροπικόν· πέμπτον, ἀνταρκτικὸν, ἀφανῆ. Λέγονται δὲ παράλληλοι, καθότι οὐ συμβαίνουσιν εἰς ἀλλήλους· γράφονται μέντοι περὶ τὸν αὐτὸν πόλον. Ὁ δὲ ζωδιακὸς, λοξός ἐστιν, ὡς ἐπιὼν τοὺς παραλλήλους. 156. Ζῶναι τε ἐπὶ τῆς γῆς εἰσὶ πέντε· πρώτη, βόρειος, καὶ ὑπὲρ τὸν ἀρκτικὸν κύ-

κλον, ἀοίκητος διὰ ψύχος· δευτέρα, εὔκρατος· τρίτη, ἀοίκητος ὑπὸ καυμάτων, ἣ διακεκαυμένη καλουμένη· τετάρτη, ἡ ἀντεύκρατος· πέμπτη, νότιος, ἀοίκητος διὰ ψύχος.

LXXXIV. Δοκεῖ δὲ αὐτοῖς τὴν μὲν φύσιν εἶναι πῦρ τεχνικὸν, ὁδῷ βαδίζον εἰς γένεσιν, ὅπερ ἐστὶ πνεῦμα πυροειδὲς καὶ τεχνοειδές· τὴν δὲ ψυχὴν, αἰσθητικήν. Ταύτην δὲ εἶναι τὸ συμφυὲς ἡμῖν πνεῦμα. Διὸ καὶ σῶμα εἶναι, καὶ μετὰ θάνατον ἐπιμένειν, φθαρτὴν δὲ εἶναι. Τὴν δὲ τῶν ὅλων, ἄφθαρτον, ἧς μέρη εἶναι τὰς ἐν τοῖς ζώοις. 157. Ζήνων δὲ ὁ Κιττιεὺς, καὶ Ἀντίπατρος ἐν τοῖς Περὶ ψυχῆς, καὶ Ποσειδώνιος, πνεῦμα ἔνθερμον εἶναι τὴν ψυχήν. Τούτῳ γὰρ ἡμᾶς εἶναι ἐμπνόους, καὶ ὑπὸ τούτου κινεῖσθαι. Κλεάνθης μὲν οὖν πάσας ἐπιδιαμένειν μέχρι τῆς ἐκπυρώσεως· Χρύσιππος δὲ, τὰς τῶν σοφῶν μόνον. Μέρη δὲ ψυχῆς λέγουσιν ὀκτὼ, τὰς πέντε αἰσθήσεις, καὶ τοὺς ἐν ἡμῖν σπερματικοὺς λόγους, καὶ τὸ φωνητικὸν, καὶ τὸ λογιστικόν. Ὄρᾶν δὲ, τοῦ μεταξὺ τῆς ὁράσεως καὶ τοῦ ὑποκειμένου φωτὸς, ἐντεινομένου κωνοειδῶς· καθά φησι Χρύσιππος ἐν δευτέρῳ τῶν φυσικῶν, καὶ Ἀπολλόδωρος. Γίνεσθαι μέντοι τὸ κωνοειδὲς τοῦ ἀέρος πρὸς τῇ ὄψει· τὴν δὲ βάσιν, πρὸς τῷ ὁρωμένῳ· ὡς διὰ βακτηρίας οὖν τοῦ τεθέντος ἀέρος τὸ βλεπόμενον ἀναγγέλλεσθαι. 158. Ἀκούειν δὲ, τοῦ μεταξὺ τοῦ τε φωνοῦντος καὶ τοῦ ἀκούοντος ἀέρος, πληττομένου σφαιροειδῶς, εἶτα κυματουμένου, καὶ ταῖς ἀκοαῖς προσπίπτοντος, ὡς κυματοῦται τὸ ἐν τῇ δεξαμενῇ ὕδωρ κατὰ κύκλους ὑπὸ τοῦ ἐμβληθέντος λίθου. Τὸν δὲ ὕπνον γίνε

σθαι, ἐκλυομένου τοῦ αἰσθητικοῦ τόνου περὶ τὸ ἡγεμονικόν. Αἰτίας δὲ τῶν παθῶν ἀπολείπουσι τὰς περὶ τὸ πνεῦμα τροπάς.

LXXXV. Σπέρμα δὲ λέγουσιν εἶναι, τὸ οἷόν τε γεννᾶν τοιαῦτα ἀφ' οἵου καὶ αὐτὸ ἀπεκρίθη. Ἀνθρώπου δὲ σπέρμα, ὃ μεθίησιν ὁ ἄνθρωπος μεθ' ὑγροῦ συγκιρνᾶσθαι τοῖς τῆς ψυχῆς μέρεσι, κατὰ μιγμοῦ τοῦ τῶν προγόνων λόγον. 159. Εἶναι δὲ αὐτὸ Χρύσιππός φησιν ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν φυσικῶν, πνεῦμα κατὰ τὴν οὐσίαν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν εἰς τὴν γῆν καταβαλλομένων απερμάτων, ἃ παλαιωθέντα οὐκ ἔτι φύεται, ὡς δῆλον διαπεπνευκυίας αὐτοῖς τῆς δυνάμεως. Καὶ ἀφ' ὅλων δὲ τῶν σωμάτων αὐτό φασι καταφέρεσθαι οἱ περὶ τὸν Σφαῖρον. Πάντων γοῦν γεννητικὸν εἶναι τῶν τοῦ σώματος μερῶν. Τὸ δὲ τῆς θηλείας ἄγονον ἀποφαίνονται· ἄτονόν τε γὰρ εἶναι καὶ ὀλίγον, καὶ ὑδατῶδες, ὡς ὁ Σφαῖρος φησίν.

LXXXVI. Ἡγεμονικὸν δὲ εἶναι τὸ κυριώτατον τῆς ψυχῆς, ἐν ᾧ αἱ φαντασίαι καὶ αἱ ὁρμαὶ γίνονται, καὶ ὅθεν ὁ λόγος ἀναπέμπεται· ὅπερ εἶναι ἐν καρδίᾳ. 160. Ταῦτα μὲν καὶ τὰ φυσικά, τὸ ὅσον ἡμῖν ἀποχρώντως ἔχειν δοκεῖ, στοχαζομένοις τῆς συμμετρίας τοῦ συγγράμματος. Ἃ δέ τινες ἐξ αὐτῶν διηνέχθησαν, ἔστι τάδε.

CAPUT II.

ARISTO.

I. Ἀρίστων ὁ Χῖος, ὁ φάλανθος, ἐπικαλούμενος Σειρήν, τέλος ἔφησεν εἶναι τὸ ἀδιαφόρως ἔχοντα ζῆν

πρός τι μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας, μηδὲ ἠντινοῦν ἐν αὐτοῖς παραλλαγὴν ἀπολείποντα, ἀλλ' ἐπίσης ἐπὶ πάντων ἔχοντα. Εἶναι γὰρ ὅμοιον τῷ ἀγαθῷ ὑποκριτῇ τὸν σοφόν· ὃς ἄν τε Θερσίτου ἄν τε Ἀγαμέμνονος πρόσωπον ἀναλάβῃ, ἑκάτερον ὑποκρίνεται προσηκόντως.

II. Τόν τε φυσικὸν τόπον καὶ τὸν λογικὸν ἀνῄρει, λέγων, τὸν μὲν εἶναι ὑπὲρ ἡμᾶς, τὸν δ' οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· μόνον δὲ τὸν ἠθικὸν εἶναι πρὸς ἡμᾶς.

III. 161. Ἐοικέναι δὲ τοὺς διαλεκτικοὺς λόγους τοῖς ἀραχνίοις, ἃ καίτοι δοκοῦντα τεχνικόν τι ἐμφαίνειν, ἄχρηστά ἐστιν.

IV. Ἀρετάς τε οὔτε πολλὰς εἰσῆγεν, ὡς ὁ Ζήνων, οὔτε μίαν πολλοῖς ὀνόμασι καλουμένην (ὡς οἱ Μεγαρικοὶ) ἀλλὰ καὶ τὸ πρός τι πως ἔχειν.

V. Οὕτως δὲ φιλοσοφῶν καὶ ἐν Κυνοσάργει διαλεγόμενος, ἴσχυσεν αἱρετιστὴς ἀκοῦσαι. Μιλτιάδης οὖν καὶ Διφιλος Ἀριστώνειοι προσηγορεύοντο.

VI. Ἦν δέ τις πειστικὸς, καὶ ὄχλῳ πεποιημένος· ὅθεν ὁ Τίμων φησὶ περὶ αὐτοῦ·

Καί τις Ἀρίστωνος γέννης ἄπο αἰμύλου ἔλκων.

162. Παριβαλὼν δὲ Πολέμωνι, φησὶ Διοκλῆς ὁ Μάγνης, μετέθετο, Ζήνωνος ἀῤῥωστίᾳ μακρᾷ περιπεσόντος. Μάλιστα δὲ προσεῖχε Στωϊκῷ δόγματι, τῷ τὸν σοφὸν ἀδόξαστον εἶναι. Πρὸς ὃ Περσαῖος ἐναντιούμενος, διδύμων ἀδελφῶν τὸν ἕτερον ἐποίησεν αὐτῷ παρακαταθήκην δοῦναι, ἔπειτα τὸν ἕτερον ἀπολαβεῖν· καὶ οὕτως ἀπορούμενον διήλεγξεν. Ἀπετείνετο δὲ πρὸς Ἀρκεσίλαον· ὅτε θεασάμενος ταῦρον τερατώδη μήτραν ἔχοντα, Οἴμοι, ἔφη, δέδοται

Ἀρκεσιλάῳ ἐπιχείρημα κατὰ τῆς ἐναργείας. 163. Πρὸς δὲ τὸν φάμενον Ἀκαδημαϊκὸν οὐδὲν καταλαμβάνειν, Ἦρ' οὐδὲ τὸν πλησίον σου καθήμενον ὁρᾷς, εἶπεν· ἀρνησαμένου δὲ,

Τίς δέ σ' ἐτύφλωσεν (ἔφη); τίς ἀφείλετο λαμπάδος αὐγάς;

VII. Βιβλία δὲ αὐτοῦ φέρεται τάδε. Προτρεπτικῶν β'. Περὶ τῶν Ζήνωνος δογμάτων διάλογοι. Σχολῶν, ς'. Περὶ σοφίας διατριβῶν, ζ'. Ἐρωτικαὶ διατριβαί. Ὑπομνήματα ὑπὲρ κενοδοξίας. Ὑπομνημάτων, κε'. Ἀπομνημονευμάτων, γ'. Χρειῶν, ια'. Πρὸς τοὺς ῥήτορας. Πρὸς τὰς Ἀλεξίνου ἀντιγραφάς. Πρὸς τοὺς διαλεκτικούς, γ'. Πρὸς Κλεάνθην ἐπιστολῶν, δ'. Παναίτιος δὲ καὶ Σωσικράτης μόνας αὐτοῦ τὰς ἐπιστολὰς φασί· τὰ δὲ ἄλλα, τοῦ περιπατητικοῦ Ἀρίστωνος.

VIII. 164. Τοῦτον λόγος φαλακρὸν ὄντα ἐγκαυθῆναι ὑπὸ ἡλίου, καὶ ὧδε τελευτῆσαι. Προσεπαίξαμεν δὲ αὐτῷ τόνδε τὸν τρόπον τῷ ἰάμβῳ τῷ χωλῷ,

Τί δὴ γέρων ὢν καὶ φάλανθος, ὦ 'ρίστων,
Τὸ βρέγμα δῶκας ἡλίῳ κατοπτῆσαι;
Σὺ γὰρ τὸ θερμὸν πλεῖον ἢ δέον ζητῶν,
Τὸν ψυχρὸν ὄντως εὗρες οὐ θέλων ἄδην.

IX. Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Ἀρίστων Ἰλιήτης Περιπατητικός· ὁ δέ τις, μουσικὸς Ἀθηναῖος· τέταρτος, ποιητὴς τραγῳδίας· πέμπτος, Ἀλαιεύς, τέχνας γεγραφὼς ῥητορικάς· ἕκτος, Ἀλεξανδρεὺς Περιπατητικός.

CAPUT III.

HERILLUS.

I. 165. Ἡριλλος δὲ ὁ Καρχηδόνιος τέλος εἶπε τὴν ἐπιστήμην, ὅπερ ἐστὶ ζῆν ἀεὶ πάντα ἀναφέροντα πρὸς τὸ μετ' ἐπιστήμης ζῆν, καὶ μὴ τῇ ἀγνοίᾳ διαβεβλημένον. Εἶναι δὲ τὴν ἐπιστήμην; ἕξιν ἐκ φαντασιῶν πρὸς δεξιὰν ὑποπτώτων ὑπὸ λόγον. Ποτὲ δὲ ἔλεγε μηθὲν εἶναι τέλος, ἀλλὰ καὶ τὰς περιστάσεις καὶ τὰ πράγματα ἀλλάττεσθαι αὐτό· ὡς καὶ τὸν αὐτὸν χαλκὸν ἢ Ἀλεξάνδρου γινόμενον ἀνδριάντα, ἢ Σωκράτους. Διαφέρειν δὲ τέλος καὶ ὑποτελίδα. Τῆς μὲν γὰρ καὶ τοὺς μὴ σοφοὺς στοχάζεσθαι, τοῦ δὲ, μόνον τὸν σοφόν. Τὰ δὲ μεταξὺ ἀρετῆς καὶ κακίας, ἀδιάφορα εἶναι.

II. Ἔστι δὲ τὰ βιβλία αὐτοῦ, ὀλιγόστιχα μὲν, δυνάμεως δὲ μεστὰ, καὶ περιέχοντα ἀντιῤῥήσεις πρὸς Ζήνωνα.

III. 166. Λέγεται δὲ ὅτι παιδὸς ὄντος αὐτοῦ ἠράσθησαν ἱκανοὶ, οὓς ἀποτρέψαι βουλόμενος ὁ Ζήνων ἠνάγκασε ξυρᾶσθαι Ἡριλλον· οἱ δὲ ἀπειράτεντο.

IV. Τὰ δὲ βιβλία ἐστὶ τάδε· Περὶ ἀσκήσεως, Περὶ παθῶν, Περὶ ὑπολήψεως, Νομοθέτης, Μαιευτικὸς, Ἀντιφέρων διδάσκαλος, Διασκευάζων, Εὐθύνων, Ἑρμῆς, Μήδεια, Διάλογοι θέσεων ἠθικῶν.

CAPUT IV.

DIONYSIUS.

I. *Διονύσιος δὲ ὁ Μεταθέμενος τέλος εἶπε τὴν ἡδονὴν, διὰ περίστασιν ὀφθαλμίας. Ἀλγήσας γὰρ ἐπιπόνως, ὤκνησεν εἰπεῖν τὸν πόνον ἀδιάφορον.*

II. *Ἦν δὲ παῖς μὲν Θεοφάντου, πόλεως δὲ Ἡρακλείας.*

III. *Ἤκουσε δὲ (καθά φησι Διοκλῆς) πρῶτον μὲν Ἡρακλείδου τοῦ πολίτου, ἔπειτα Ἀλεξίνου καὶ Μενεδήμου, τελευταῖον δὲ Ζήνωνος.* 167. *Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν φιλογράμματος ὤν, παντοδαποῖς ἐπεχείρει ποιήμασιν· ἔπειτα δὲ καὶ Ἄρατον ἀπεδέχετο, ζηλῶν αὐτόν. Ἀποστὰς δὲ τοῦ Ζήνωνος, πρὸς τοὺς Κυρηναϊκοὺς ἀπετράπη, καὶ εἴς τε τὰ χαμαιτυπεῖα ὑπεισήει, καὶ τἄλλα ἀπαρακαλύπτως ἡδυπάθει.*

IV. *Βιοὺς δὲ πρὸς τὰ ὀγδοήκοντα, ἀσιτίᾳ κατέστρεψε.*

V. *Βιβλία δὲ αὐτοῦ φέρεται τάδε· Περὶ ἀπαθείας, β'. Περὶ ἀσκήσεως, β'. Περὶ ἡδονῆς, δ'. Περὶ πλούτου, καὶ χάριτος, καὶ τιμωρίας. Περὶ ἀνθρώπων χρήσεως, Περὶ εὐτυχίας, Περὶ ἀρχαίων βασιλέων, Περὶ τῶν ἐπαινουμένων, Περὶ βαρβαρικῶν ἐθῶν.*

Καὶ οὗτοι μὲν οἱ διενεχθέντες. Διεδέξατο δὲ τὸν Ζήνωνα Κλεάνθης, περὶ οὗ λεκτέον.

CAPUT V.

CLEANTHES.

I. 168. Κλεάνθης Φανίου, Ἄσσιος. Οὗτος πρῶτον ἦν πύκτης, ὥς φησιν Ἀντισθένης ἐν διαδοχαῖς. Ἀφικόμενος δὲ εἰς Ἀθήνας, τέσσαρας ἔχων δραχμὰς (καθά φασί τινες) καὶ Ζήνωνι παραβαλὼν, ἐφιλοσόφησε γενναιότατα, καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἔμεινε δογμάτων.

II. Διεβοήθη δὲ ἐπὶ φιλοπονίᾳ, ὥς γε πένης ὢν ἄγαν ὥρμησε μισθοφορεῖν, καὶ νύκτωρ μὲν ἐν τοῖς κήποις ἤντλει, μεθ' ἡμέραν δὲ ἐν τοῖς λόγοις ἐγυμνάζετο· ὅθεν καὶ Φρεάντλης ἐκλήθη. Φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ εἰς δικαστήριον ἀχθῆναι, λόγους δώσοντα, πόθεν ἐς τοσοῦτον εὐέκτης ὢν διαζῇ· ἔπειτα ἀποφυγεῖν, τόν τε κηπουρὸν μάρτυρα παρασχόντα, παρ' ὃν ἤντλει, καὶ τὴν ἀλφιτόπωλιν παρ' ἣ τὰ ἄλφιτα ἔπεττεν. 169. Ἀποδεξαμένους δὲ αὐτὸν τοὺς Ἀρεωπαγίτας, ψηφίσασθαι δέκα μνᾶς δοθῆναι· Ζήνωνα δὲ κωλύσαι λαβεῖν. Φασὶ δὲ καὶ Ἀντίγονον αὐτῷ τρισχιλίας δοῦναι. Ἡγούμενόν τε τῶν ἐφήβων ἐπί τινα θέαν, ὑπ' ἀνέμου παραγυμνωθῆναι, καὶ ὀφθῆναι ἀχίτωνα· ἐφ' ᾧ κροκωτῷ τιμηθῆναι ὑπὸ Ἀθηναίων, καθά φησι Δημήτριος ὁ Μάγνης ἐν τοῖς ὁμωνύμοις. Ἐθαυμάσθη οὖν δὴ καὶ διὰ τόδε. Φασὶ δὲ καὶ Ἀντίγονον αὐτοῦ πυθέσθαι ὄντα ἀκροατὴν, διὰ τί ἀντλεῖ; Τὸν δ' εἰπεῖν, Ἀντλῶ γὰρ μόνον; τί δ', οὐχὶ σκάπτω; τί δ', οὐκ ἄρδω, καὶ πάντα ποιῶ φιλοσοφίας ἕνεκα; Καὶ γὰρ ὁ Ζήνων αὐτὸν συνεγύμναζεν εἰς τοῦτο, καὶ ἐκέλευεν ὀβολὸν φέρειν ἀποφορᾶς. 170. Καί ποτε ἀθροισθὲν τὸ κέρμα ἐκόμισεν εἰς μέ-

σον τῶν γνωρίμων, καί φησι, Κλεάνθης μὲν καὶ ἄλλον Κλεάνθην δύναιτ' ἂν τρέφειν, εἰ βούλοιτο· οἱ δὲ ἔχοντες ὅθεν τραφήσονται, παρ' ἑτέρων ἐπιζητοῦσι τὰ ἐπιτήδεια, καίπερ ἀνειμένως φιλοσοφοῦντες. Ὅθεν δὴ καὶ δεύτερος Ἡρακλῆς ὁ Κλεάνθης ἐκαλεῖτο.

III. Ἦν δὴ πονικὸς μέν, ἀφύσικος δὲ, καὶ βραδὺς ὑπερβαλλόντως. Διὸ καὶ Τίμων περὶ αὐτοῦ φησιν οὕτως,

Τίς δ' οὗτος κτίλος ὣς ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν,
Μωλύτης, ἐπέων φίλος, Ἄσσιος, ὅλμος, ἄτολμος;

IV. Καὶ σκωπτόμενος δὲ ὑπὸ τῶν συμμαθητῶν ἠνείχετο, καὶ ὄνος ἀκούων προσεδέχετο· λέγων αὐτὸς μόνος δύνασθαι βαστάζειν τὸ Ζήνωνος φορτίον. 171. Καί ποτε ὀνειδιζόμενος ὡς δειλὸς, Διὰ τοῦτο, εἶπεν, ὀλίγα ἁμαρτάνω. Προκρίνων δὲ τὸν ἑαυτοῦ βίον τοῦ τῶν πλουσίων, ἔλεγεν, ἐν ᾧ σφαιρίζουσιν ἐκεῖνοι, τὴν σκληρὰν καὶ ἄκαρπον αὐτὸς ἐργάζεσθαι, σκάπτων. Πολλάκις δὲ καὶ ἑαυτῷ ἐπέπληττεν· ὃν ἀκούσας Ἀρίστων, Τίνι, ἔφη, ἐπιπλήττεις; Καὶ ὃς γελάσας, Πρεσβύτῃ, φησὶ, πολιὰς μὲν ἔχοντι, νοῦν δὲ μή. Εἰπόντος δέ τινος Ἀρκεσίλαον μὴ ποιεῖν τὰ δέοντα, Παῦσαι, ἔφη, καὶ μὴ ψέγε. Εἰ γὰρ καὶ λόγῳ τὸ καθῆκον ἀναιρεῖ, τοῖς γοῦν ἔργοις αὐτὸ τιθεῖ. Καὶ ὁ Ἀρκεσίλαος, Οὐ κολακεύομαι, φησί. Πρὸς ὃν ὁ Κλεάνθης, Ναὶ, ἔφη, σὲ κολακεύω, φάμενος ἄλλα μὲν λέγειν, ἕτερα δὲ ποιεῖν. 172. Ἐρομένου τινὸς τί ὑποτίθεσθαι δεῖ τῷ υἱῷ; Τὸ ἐκ τῆς Ἠλέκτρας, ἔφη,

Σίγα, σίγα, λεπτὸν ἴχνος.

Λάκωνός τινος εἰπόντος, ὅτι ὁ πόνος ἀγαθόν, διαχυθείς φησιν,

Αἵματος εἷς ἀγαθοῖο, φίλον τέκος.

Φησὶ δὲ ὁ Ἑκάτων ἐν ταῖς χρείαις, εὐμόρφου μειρακίου εἰπόντος, Εἰ ὁ εἷς τὴν γαστέρα τύπτων γαστρίζει, καὶ ὁ εἷς τοὺς μηροὺς τύπτων μηρίζει, ἔφη, Σὺ μὲν τοὺς διαμηρισμοὺς ἔχε, μειράκιον· αἱ δ' ἀνάλογοι φωναὶ τὰ ἀνάλογα οὐ πάντως σημαίνουσι καὶ πράγματα. Μειρακίῳ ποτὲ διαλεγόμενος, ἐπύθετο εἰ αἰσθάνεται· τοῦ δ' ἐπινεύσαντος, Διὰ τί οὖν, εἶπεν, ἐγὼ οὐκ αἰσθάνομαι ὅτι αἰσθάνῃ; 173. *Σωσιθέου τοῦ ποιητοῦ ἐν θεάτρῳ εἰπόντος πρὸς αὐτὸν παρόντα,*

Οὓς ἡ Κλεάνθους μωρία βοηλατεῖ.

ἔμεινεν ἐπὶ ταυτοῦ σχήματος. Ἐφ' ᾧ ἀγασθέντες οἱ ἀκροαταὶ, τὸν μὲν ἐκρότησαν, τὸν δὲ Σωσίθεον ἐξέβαλον. Μεταγινώσκοντα δὲ αὐτὸν ἐπὶ τῇ λοιδορίᾳ προσήκατο, εἰπὼν ἄτοπον εἶναι, τὸν μὲν Διόνυσον καὶ τὸν Ἡρακλέα φλυαρουμένους ὑπὸ τῶν ποιητῶν μὴ ὀργίζεσθαι, αὐτὸν δὲ ἐπὶ τῇ τυχούσῃ βλασφημίᾳ δυσχεραίνειν. Ἔλεγε δὲ καὶ τοὺς ἐκ τοῦ περιπάτου ὅμοιόν τι πάσχειν ταῖς λύραις, αἳ καλῶς φθεγξάμεναι αὐτῶν οὐκ ἀκούουσι. Λέγεται δὲ, φάσκοντος αὐτοῦ, κατὰ Ζήνωνα, καταληπτὸν εἶναι τὸ ἦθος ἐξ εἴδους, νεανίσκους τινὰς εὐτραπέλους ἀγαγεῖν πρὸς αὐτὸν κίναιδον ἐσκληραγωγημένον ἐν ἀγορᾷ, καὶ ἀξιοῦν ἀποφαίνεσθαι περὶ τοῦ ἤθους· τὸν δὲ, διαπορούμενον, κελεῦσαι ἀπιέναι τὸν ἄνθρωπον· ὡς δὲ ἀπιὼν ἐκεῖνος ἔπταρεν, Ἔχω, εἶπεν, αὐτὸν, ὁ Κλεάνθης· μαλακός ἐστι. 174. *Πρὸς δὲ τὸν μοιχὸν καὶ ἑαυτῷ λαλοῦντα, Οὐ φαύλῳ, ἔφη,*

ἀνθρώπῳ λαλεῖς. Ὀνειδίσαντος αὐτῷ τινος εἰς τὸ γῆρας, Κἀγώ, ἔφη, ἀπιέναι βούλομαι· ὅταν δὲ πανταχόθεν ἐμαυτὸν ὑγιαίνοντα περινοῶ καὶ γράφοντα καὶ ἀναγινώσκοντα, πάλιν μένω. Τοῦτον φασὶν εἰς ὄστρακα καὶ βοῶν ὠμοπλάτας γράφειν ἅπερ ἤκουε παρὰ τοῦ Ζήνωνος, ἀπορίᾳ κερμάτων ὥστε ὠνήσασθαι χαρτία.

V. Τοιοῦτος δὲ ὢν, ἐξίσχυσε, πολλῶν καὶ ἄλλων ὄντων ἀξιολόγων Ζήνωνος μαθητῶν, αὐτὸς διαδέξασθαι τὴν σχολήν.

VI. Βιβλία δὲ κάλλιστα καταλέλοιπεν, ἃ ἐστι τάδε. Περὶ χρόνου. Περὶ τῆς τοῦ Ζήνωνος φυσιολογίας, δύο. Τῶν Ἡρακλείτου Ἐξηγήσεις, τέσσαρα. Περὶ αἰσθήσεως. Περὶ τέχνης. Πρὸς Δημόκριτον. Πρὸς Ἀρίσταρχον. Πρὸς Ἥριλλον. Περὶ ὁρμῆς, δύο. Ἀρχαιολογία. 175. Περὶ θεῶν. Περὶ γιγάντων. Περὶ ὑμεναίων. Περὶ τοῦ ποιητοῦ. Περὶ τοῦ καθήκοντος, γ'. Περὶ εὐβουλίας. Περὶ χάριτος. Προτρεπτικός. Περὶ ἀρετῶν. Περὶ εὐφυΐας. Περὶ Γοργίππου. Περὶ φθονερίας. Περὶ ἔρωτος. Περὶ ἐλευθερίας. Ἐρωτικὴ τέχνη. Περὶ τιμῆς. Περὶ δόξης. Πολιτικός. Περὶ βουλῆς. Περὶ νόμων. Περὶ τοῦ δικάζειν. Περὶ ἀγωγῆς. Περὶ τοῦ λόγου, γ'. Περὶ τέλους. Περὶ καλῶν. Περὶ πράξεων. Περὶ ἐπιστήμης. Περὶ βασιλείας. Περὶ φιλίας. Περὶ συμποσίου. Περὶ τοῦ ὅτι ἡ αὐτὴ ἀρετὴ καὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικός. Περὶ τοῦ τὸν σοφὸν σοφιστεύειν. Περὶ χρειῶν. Διατριβῶν, β'. Περὶ ἡδονῆς. Περὶ ἰδίων. Περὶ τῶν ἀπόρων. Περὶ διαλεκτικῆς. Περὶ τρόπων. Περὶ κατηγορημάτων. Ταῦτα αὐτῷ τὰ βιβλία.

VII. 176. *Καὶ τελευτᾷ τόνδε τὸν τρόπον· διῳδησεν αὐτῷ τὸ οὖλον· ἀπαγορευσάντων δὲ τῶν ἰατρῶν, δύο ἡμέρας ἀπέσχετο τροφῆς. Καὶ πᾶς ἔσχε καλῶς· ὥστε τοὺς ἰατροὺς αὐτῷ πάντα τὰ συνήθη συγχωρεῖν. Τὸν δὲ μὴ ἀνασχέσθαι, ἀλλ' εἰπόντα ἤδη αὐτῷ προῳδοιπορῆσθαι, καὶ τὰς λοιπὰς ἀνασχόμενον, τελευτῆσαι· ταυτὰ Ζήνωνι (καθά φασι τινὲς) π' ἔτη βιώσαντα, καὶ ἀκούσαντα Ζήνωνος ἔτη ἐννεακαίδεκα. Ἐπαίξαμεν δὲ καὶ ἡμεῖς πρὸς αὐτὸν οὕτως,*

Αἰνῶ Κλεάνθην, ἀλλὰ μᾶλλον ἀΐδην.
Ἰδὼν γὰρ αὐτὸν πρέσβυν, οὐκ ἠνέσχετο
Μὴ οὐ τὸ λοιπὸν ἄνεσιν ἐν φθιτοῖς ἔχειν,
Τοσοῦτον ἀντλήσαντα τοῦ βίου χρόνον.

CAPUT VI.

SPHAERUS.

I. 177. *Τούτου, καθάπερ προειρήκαμεν, ἤκουσε μετὰ Ζήνωνα καὶ Σφαῖρος ὁ Βοσποριανός·*

II. *Ὃς προκοπὴν ἱκανὴν περιποιησάμενος ἐν λόγῳ, εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπῆρει πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Φιλοπάτορα. Λόγου δέ ποτε γενομένου περὶ τοῦ δοξάσειν τὸν σοφὸν, καὶ τοῦ Σφαίρου εἰπόντος ὡς οὐ δοξάσει, βουλόμενος ὁ βασιλεὺς ἐλέγξαι αὐτὸν, κηρίνας ῥόας ἐκέλευσε παρατεθῆναι· τοῦ δὲ Σφαίρου ἀπατηθέντος, ἀνεβόησεν ὁ βασιλεὺς ψευδεῖ συγκατατεθεῖσθαι αὐτὸν φαντασίᾳ. Πρὸς ὃν ὁ Σφαῖρος εὐστόχως ἀπεκρίνατο, εἰπὼν, οὕτως συγκατατεθεῖσθαι οὐχ ὅτι ῥόαι εἰσὶν, ἀλλ' ὅτι εὔλογόν ἐστι*

ῥόας αὐτὰς εἶναι· διαφέρειν δὲ τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν τοῦ εὐλόγου. Πρὸς δὲ Μνησίστρατον, κατηγοροῦντα αὐτοῦ ὅτι Πτολεμαῖον οὐ φησι βασιλέα εἶναι, οὐκ εἶναι ἔφη, τοιοῦτον δὲ ὄντα τὸν Πτολεμαῖον, καὶ βασιλέα εἶναι.

III. 178. *Βιβλία δὲ γέγραφε τάδε. Περὶ κόσμου, β'. Περὶ στοιχείων σπέρματος. Περὶ τύχης. Περὶ ἐλαχίστων. Πρὸς τὰς ἀτόμους καὶ τὰ εἴδωλα. Περὶ αἰσθητηρίων. Περὶ Ἡρακλείτου ε' διατριβῶν. Περὶ τῆς ἠθικῆς διατάξεως. Περὶ καθήκοντος. Περὶ ὁρμῆς. Περὶ παθῶν, β'. Διατριβῶν. Περὶ βασιλείας. Περὶ Λακωνικῆς πολιτείας. Περὶ Λυκούργου καὶ Σωκράτους, γ'. Περὶ νόμου. Περὶ μαντικῆς. Διαλόγους ἐρωτικούς. Περὶ τῶν Ἐρετριακῶν φιλοσόφων. Περὶ ὁμοίων. Περὶ ὅρων. Περὶ ἕξεως. Περὶ τῶν ἀντιλεγομένων, τρεῖς. Περὶ λόγου. Περὶ πλούτου. Περὶ δόξης. Περὶ θανάτου. Τέχνης διαλεκτικῆς, β'. Περὶ κατηγορημάτων. Περὶ ἀμφιβολιῶν. Ἐπιστολάς.*

CAPUT VII.

CHRYSIPPUS.

I. 179. *Χρύσιππον Ἀπολλωνίου, Σολεὺς ἢ Ταρσεύς, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς, μαθητὴς Κλεάνθους. Οὗτος πρότερον μὲν δολιχὸν ἤσκει, ἔπειτα ἀκούσας Ζήνωνος, ἢ Κλεάνθους, (ὡς Διοκλῆς καὶ οἱ πλείους) ἔτι τε ζῶντος ἀπέστη αὐτοῦ, καὶ οὐχ ὁ τυχὼν ἐγένετο κατὰ φιλοσοφίαν.*

II. *Ἀνὴρ εὐφυὴς καὶ ὀξύτατος ἐν παντὶ μέρει,*

οὕτως ὥστε καὶ ἐν τοῖς πλείστοις διηνέχθη πρὸς Ζήνωνα, ἀλλὰ καὶ πρὸς Κλεάνθην, ᾧ καὶ πολλάκις ἔλεγε μόνης τῆς τῶν δογμάτων διδασκαλίας χρῄζειν, τὰς δὲ ἀποδείξεις αὐτὸν εὑρήσειν. Μετενόει μέντοι, ὁπότε πρὸς αὐτὸν ἀποτείνοιτο· ὥστε συνεχὲς προφέρεσθαι ταῦτα,

Ἐγὼ δὲ τἄλλα μακάριος πέφυκ' ἀνὴρ,
Πλὴν εἰς Κλεάνθην· τοῦτο δ' οὐκ εὐδαιμονῶ.

180. Οὕτω δ' ἐπίδοξος ἐν τοῖς διαλεκτικοῖς ἐγένετο, ὥστε δοκεῖν τοὺς πλείους, ὅτι εἰ παρὰ θεοῖς ἦν ἡ διαλεκτική, οὐκ ἂν ἦν ἄλλη ἢ ἡ Χρυσίππειος. Πλεονάσας δὲ τοῖς πράγμασι, τὴν λέξιν οὐ κατώρθωσε.

III. Πονικώτατός τε παρ' ὀντινοῦν γέγονεν, ὡς δῆλος ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ. Τὸν ἀριθμὸν γὰρ ὑπὲρ πέντε καὶ ἑπτακόσιά ἐστιν. Ἐπλήθυνε δὲ αὐτὰ, πολλάκις ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ δόγματος ἐπιχειρῶν, καὶ πᾶν τὸ ὑποπεσὸν γράφων καὶ διορθούμενος πλεονάκις· πλείστῃ τε τῶν μαρτυριῶν παραθέσει χρώμενος. Ὥστε καὶ ἐπειδή ποτε ἔν τινι τῶν συγγραμμάτων παρ' ὀλίγον τὴν Εὐριπίδου Μήδειαν ὅλην παρετίθετο, καί τις μετὰ χεῖρας εἶχε τὸ βιβλίον, πρὸς τὸν πυθόμενον τί ἄρα ἔχοι, ἔφη, Χρυσίππου Μήδειαν. 181. Καὶ Ἀπολλόδωρος δέ, ὁ Ἀθηναῖος, ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν δογμάτων βουλόμενος παριστάνειν, ὅτι τὰ Ἐπικούρου οἰκείᾳ δυνάμει γεγραμμένα, καὶ ἀπαράθετα ὄντα, μυρίῳ πλείω ἐστὶ τῶν Χρυσίππου βιβλίων, φησὶν οὕτως αὐτῇ τῇ λέξει, Εἰ γάρ τις ἀφέλοι τῶν Χρυσίππου βιβλίων ὅσ' ἀλλότρια παρατέθειται, κενὸς αὐτῷ ὁ χάρτης καταλελείψεται. Καὶ ταῦτα μὲν Ἀπολλόδωρος. Ἡ δὲ παρεδρεύουσα πρε-

σβύτις αὐτῷ (ὥς φησι Διοκλῆς) ἔλεγεν ὡς πεντακοσίους γράφει στίχους ἡμερησίους. Ἑκάτων δέ φησιν ἐλθεῖν αὐτὸν ἐπὶ φιλοσοφίαν, τῆς οὐσίας αὐτοῦ τῆς πατρῴας εἰς τὸ βασιλικὸν ἀναληφθείσης.

IV. 182. Ἦν δὲ καὶ τὸ σωμάτιον εὐτελής· ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἐν κεραμεικῷ, ὃς σχεδόν τι ὑποκέκρυπται τῷ πλησίον ἵππει· ὅθεν αὐτὸν ὁ Καρνεάδης Κρύψιππον ἔλεγεν. Οὗτος ὀνειδισθεὶς ὑπό τινος, ὅτι οὐχὶ παρὰ Ἀρίστωνι μετὰ πολλῶν σχολάζοι, Εἰ τοῖς πολλοῖς, εἶπε, προσεῖχον, οὐκ ἂν ἐφιλοσόφησα.

V. Πρὸς δὲ τὸν κατεξανιστάμενον Κλεάνθους διαλεκτικὸν, καὶ προτείνοντα αὐτῷ σοφίσματα, Πέπαυσο, εἶπε, παρέλκων τὸν πρεσβύτερον ἀπὸ τῶν πραγματικωτέρων, ἡμῖν δὲ τοῖς νέοις ταῦτα προτίθει. Πάλιν δὲ, ἐπεί τις ζητῶν καταμόνας αὐτῷ διελέγετο εὐσταθῶς, ἐπεὶ δὲ θεωρῶν προσιόντα ὄχλον ἤρχετο φιλονεικεῖν, ἔφη,

Οἶμοι, κασίγνητ', ὄμμα σὸν ταράσσεται,
Ταχὺς δὲ μετέθου λύσσαν ἀρτίως φρονῶν.

183. Ἐν μέντοι ταῖς οἰνώσεσιν ἡσύχαζε παραφερόμενος τοῖς σκέλεσιν· ὥστ' εἰπεῖν τὴν δούλην, Χρυσίππου μόνα τὰ σκέλη μεθύει. Οὕτω δ' ἦν φρονηματίας, ὥστ' ἐρομένου τινός, Τίνι συστήσω τὸν υἱόν; εἰπεῖν, Ἐμοί· εἰ γὰρ ὑπελάμβανον εἶναί τινα ἐμοῦ βελτίονα, παρ' αὐτῷ ἂν ἐγὼ ἐφιλοσόφουν. Ὅθεν φασὶν ἐπ' αὐτοῦ λεχθῆναι,

Οἷος πέπνυται, τοὶ δ' ὡς σκιαὶ ἀΐσσουσι.

καὶ

Εἰ μὴ γὰρ ἦν Χρύσιππος, οὐκ ἂν ἦν στοά.

VI. Τέλος δὲ Ἀρκεσιλάῳ καὶ Λακύδῃ, καθά φησι Σωτίων ἐν τῷ ὀγδόῳ, παραγενομένοις ἐν Ἀκαδημίᾳ συνεφιλοσόφησε. 184. Δι' ἣν αἰτίαν, καὶ κατὰ τῆς συνηθείας, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς οἷον ἐπεχείρησε, καὶ περὶ μεγεθῶν καὶ πληθῶν τῇ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν ἐνστάσει χρησάμενος.

VII. Τοῦτον ἐν τῷ Ἰδιείῳ σχολάζοντα φησὶν Ἕρμιππος ἐπὶ θυσίαν ὑπὸ τῶν μαθητῶν κληθῆναι· ἔνθα προσενεγκάμενον γλυκὺν ἄκρατον, καὶ ἱλιγγιάσαντα, πεμπταῖον ἀπελθεῖν ἐξ ἀνθρώπων. τρία καὶ ἑβδομήκοντα βιώσαντα ἔτη κατὰ τὴν τρίτην καὶ τετταρακοστὴν καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα, καθά φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς. Καί ἐστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν,

Ἰλλιγγίασε Βάκχον ἐκπιὼν χανδὸν
Χρύσιππος, οὐδ' ἐφείσατ' οὐδὲ τῆς στοᾶς,
Οὐδ' ἧς πάτρης, οὐ τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἦλθε δῶμ'
Ἐς ἀΐδεω.

185. Ἔνιοι δέ φασι γέλωτι συσχεθέντα αὐτὸν τελευτῆσαι. Ὄνου γὰρ τὰ σῦκα αὐτῷ φαγόντος, εἰπόντα τῇ γραῒ διδοῦναι ἄκρατον ἐπιῤῥοφῆσαι τῷ ὄνῳ, ὑπερκαγχάσαντα τελευτῆσαι.

VIII. Δοκεῖ δὲ ὑπερόπτης τις γεγονέναι. Τοσαῦτα γοῦν συγγράψας, οὐδενὶ τῶν βασιλέων προσπεφώνηκεν. Ἠρκεῖτό τε γραϊδίῳ μόνῳ, καθὰ καὶ Δημήτριος ἐν ὁμωνύμοις φησί. Πτολεμαίου τε πρὸς Κλεάνθην ἐπιστείλαντος, ἢ αὐτὸν ἐλθεῖν, ἢ πέμψαι τινά, Σφαῖρος μὲν ἀπῆλθε, Χρύσιππος δὲ περιεῖδε.

IX. Μεταπεμψάμενος δὲ τοὺς τῆς ἀδελφῆς υἱεῖς,

Ἀριστοκρέοντα καὶ Φιλοκράτην, συνεκρότησε. Καὶ πρῶτος ἐθάρρησε σχολὴν ἔχειν ὕπαιθρον ἐν Λυκείῳ, καθάπερ ὁ προειρημένος Δημήτριος ἱστορεῖ.

X. 186. Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Χρύσιππος Κνίδιος, ἰατρὸς, παρ' οὗ φησιν αὐτὸς Ἐρασίστρατος τὰ μάλιστα ὠφελῆσθαι. Καὶ ἕτερος, υἱὸς τούτου, ἰατρὸς Πτολεμαίου, ὃς διαβληθεὶς περιήχθη, καὶ μαστιγούμενος ἐκολάσθη· ἄλλος, μαθητὴς Ἐρασιστράτου· καί τις, γεωργικὰ γεγραφώς.

XI. Ὁ δὴ φιλόσοφος καὶ τοιούτους τινὰς ἠρώτα λόγους. Ὁ λέγων τοῖς ἀμυήτοις τὰ μυστήρια, ἀσεβεῖ· ὁ ἱεροφάντης τοῖς ἀμυήτοις λέγει· ἀσεβεῖ ἄρ' ὁ ἱεροφάντης. Ἄλλο· Ὃ οὐκ ἔστιν ἐν τῇ πόλει, οὐδὲ τοῦτο ἐν τῇ οἰκίᾳ· οὐκ ἔστι δὲ φρέαρ ἐν τῇ πόλει· οὐδ' ἄρα ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ἄλλο· Ἔστι δέ γε τὶς κεφαλή· ἐκείνην δὲ οὐκ ἔχεις· ἔστι δέ γε τὶς κεφαλὴ, οὐκ ἄρα ἔχεις κεφαλήν. 187. Ἄλλο· Εἴ τις ἐστὶν ἐν Μεγάροις, οὐκ ἔστιν ἐν Ἀθήναις· ἄνθρωπος δὲ ἐστιν ἐν Μεγάροις· οὐκ ἄρα ἐστὶν ἄνθρωπος ἐν Ἀθήναις. Καὶ πάλιν· Εἴ τι λαλεῖς, τοῦτο σοῦ διὰ τοῦ στόματος διέρχεται· ἅμαξαν δὲ λαλεῖς· ἅμαξα ἄρα διὰ τοῦ στόματός σου διέρχεται. Καὶ, Εἴ τι οὐκ ἀπέβαλες, τοῦτο ἔχεις· κέρατα δὲ οὐκ ἀπέβαλες· κέρατα ἄρα ἔχεις. Οἱ δὲ Εὐβουλίδου τοῦτο φασίν.

XII. Εἰσὶ δὲ οἳ κατατρέχουσι τοῦ Χρυσίππου ὡς πολλὰ αἰσχρῶς καὶ ἀῤῥήτως ἀναγεγραφότος. Ἐν μὲν γὰρ τῷ Περὶ τῶν ἀρχαίων φυσιολόγων συγγράμματι αἰσχρῶς τὰ περὶ τὴν Ἥραν καὶ τὸν Δία ἀναπλάττει, λέγων κατὰ τοὺς ἑξακοσίους στίχους ἃ μηδεὶς ἠτυχηκὼς μολύνειν τὸ στόμα, εἴποι ἄν. 188.

Αἰσχροτάτην γὰρ (φασὶ) ταύτην ἀναπλάττει ἱστορίαν, εἰ καὶ ἐπαινεῖ ὡς φυσικὴν, χαμαιτύπαις μᾶλλον πρέπουσαν ἢ θεοῖς. Ἔτι τε τὰ παρὰ τοῖς περὶ πινάκων γράψασι κατακεχωρισμένην. Μήτε γὰρ παρὰ Πολέμωνι, μήτε παρ' Ὑψικράτει, ἀλλὰ μηδὲ παρ' Ἀντιγόνῳ εἶναι· ὑπ' αὐτοῦ δὲ πεπλάσθαι. Ἐν δὲ τῷ Περὶ πολιτείας, καὶ μητράσι λέγει συνέρχεσθαι, καὶ θυγατράσι, καὶ υἱοῖς. Τὰ δ' αὐτὰ φησι καὶ ἐν τῷ Περὶ τῶν μὴ δι' ἑαυτὰ αἱρετῶν, εὐθὺς ἐν ἀρχῇ. Ἐν δὲ τῷ γ' Περὶ δικαίου, κατὰ τοὺς χιλίους στίχους, καὶ τοὺς ἀποθανόντας κατεσθίειν κελεύων. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ Περὶ βίου καὶ πορισμοῦ, προνοεῖν λέγων ὅπως πορίστεον τῷ σοφῷ. 189. Καί τοι τίνος χάριν πορίστεον αὐτῷ; Εἰ μὲν γὰρ τοῦ ζῆν ἕνεκεν, ἀδιάφορον τὸ ζῆν· εἰ δὲ ἡδονῆς, καὶ αὕτη ἀδιάφορος· εἰ δὲ τῆς ἀρετῆς, αὐτάρκης αὕτη πρὸς εὐδαιμονίαν. Καταγέλαστοι δὲ καὶ οἱ τρόποι τοῦ πορισμοῦ, οἷον οἱ ἀπὸ βασιλέως· εἴκειν γὰρ αὐτὸν δεήσει. Καὶ οἱ ἀπὸ φιλίας· λημμάτιος γὰρ ὤνιος ἡ φιλία ἔσται. Καὶ οἱ ἀπὸ σοφίας· μισθαρνήσει γὰρ ἡ σοφία. Καὶ ταῦτα μὲν ἐγκαλεῖται. Ἐπεὶ δὲ ἐνδοξότατα βιβλία ἐστὶν αὐτῷ, ἔδοξέ μοι καὶ τὴν πρὸς εἶδος ἀναγραφὴν αὐτῶν ἐνταῦθα καταχωρίσαι, Καὶ ἔστι τάδε. Λογικοῦ τόπου Θέσεις, Λογικὰ, καὶ τῶν τοῦ φιλοσόφου σκεμμάτων, Ὅρων διαλεκτικῶν πρὸς Μητρόδωρον, ς'. Περὶ τῶν κατὰ τὴν διαλεκτικὴν ὀνομάτων πρὸς Ζήνωνα, α'. 190. Τέχνη διαλεκτικὴ πρὸς Ἀρισταγόραν, α'. Συνημμένων πιθανῶν, πρὸς Διοσκουρίδην, δ'. Λογικοῦ τόπου τοῦ περὶ τὰ πράγματα, σύνταξις πρώτη. Περὶ ἀξιωμά-

των, α΄. Περὶ τῶν οὐχ ἁπλῶν ἀξιωμάτων, α΄. Περὶ τοῦ συμπεπλεγμένου, πρὸς Ἀθηνάδην, α΄, β΄. Περὶ ἀποφαντικῶν πρὸς Ἀρισταγόραν, γ΄. Περὶ τῶν καταγορευτικῶν, πρὸς Ἀθηνόδωρον, α΄. Περὶ τῶν κατὰ στέρησιν λεγομένων, β΄. Πρὸς Θέαρον, α΄. Περὶ τῶν ἀρίστων ἀξιωμάτων πρὸς Δίωνα, α΄, β΄, γ΄. Περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀορίστων, α΄, β΄, γ΄, δ΄. Περὶ τῶν κατὰ χρόνους λεγομένων, α΄, β΄. Περὶ συντελικῶν ἀξιωμάτων, β΄. Σύνταξις δευτέρα. Περὶ ἀληθοῦς διεζευγμένου, πρὸς Γοργιππίδην, α΄. Περὶ ἀληθοῦς συνημμένου, πρὸς Γοργιππίδην, α΄, β΄, γ΄, δ΄. 191. Διαίρεσις πρὸς Γοργιππίδην, α΄. Πρὸς τὸ περὶ ἀκολούθων, α΄. Περὶ τοῦ διὰ τριῶν, πάλιν πρὸς Γοργιππίδην, α΄. Περὶ δυνατῶν, πρὸς Κλεῖτον, δ΄. Πρὸς τὸ περὶ σημασιῶν Φίλωνος, α΄. Περὶ τοῦ τίνα ἐστὶ τὰ ψευδῆ, α΄. Σύνταξις τρίτη. Περὶ προσταγμάτων, β΄. Περὶ ἐρωτήσεων, β΄. Περὶ πεύσεως, δ΄. Ἐπιτομὴ περὶ ἐρωτήσεως καὶ πεύσεως, α΄. Ἐπιτομὴ περὶ ἀποκρίσεων α΄. Ζητήσεως, β΄. Περὶ ἀποκρίσεως, δ΄. Σύνταξις τετάρτη. Περὶ τῶν κατηγορημάτων πρὸς Μητρόδωρον, ι΄. Περὶ ὀρθῶν καὶ ὑπτίων πρὸς Φίλαρχον, α΄. Περὶ τῶν συναμμάτων πρὸς Ἀπολλωνίδην, α΄. Πρὸς Πάσυλον περὶ κατηγορημάτων, δ΄. Σύνταξις πέμπτη. 192. Περὶ τῶν πέντε πτώσεων, α΄. Περὶ τῶν κατὰ τὸ ὑποκείμενον ὡρισμένων ἐκφορῶν, α΄. Περὶ παρεμφάσεως πρὸς Στησαγόραν, β΄. Περὶ τῶν προσηγορικῶν, β΄. Λογικοῦ τόπου περὶ τὰς λέξεις καὶ τὸν κατ' αὐτὰς λόγον. Σύνταξις πρώτη. Περὶ τῶν ἐνικῶν καὶ πληθυντικῶν ἐκφορῶν, ς΄. Περὶ λέξεων, πρὸς Σωσιγένην καὶ Ἀλέξανδρον, ε΄.

Περὶ τῆς κατὰ τὰς λέξεις ἀνωμαλίας πρὸς Δίωνα, δ'. Περὶ τῶν πρὸς τὰς φωνὰς σωρειτῶν λόγων, γ'. Περὶ σολοικισμῶν, α'. Περὶ σολοικιζόντων λόγων πρὸς Διονύσιον, α'. Λόγοι παρὰ τὰς συνηθείας, α'. Λέξεις πρὸς Διονύσιον, α'. Σύνταξις δευτέρα. Περὶ τῶν στοιχείων τοῦ λόγου καὶ τῶν λεγομένων, ε'. 193. Περὶ τῆς συντάξεως τῶν λεγομένων, δ'. Περὶ τῆς συντάξεως καὶ στοιχείων τῶν λεγομένων πρὸς Φίλιππον, γ'. Περὶ τῶν στοιχείων τοῦ λόγου πρὸς Νικίαν, α'. Περὶ τοῦ πρὸς ἕτερα λεγομένου, α'. Σύνταξις τρίτη. Πρὸς τοὺς μὴ διαιρουμένους, β'. Περὶ ἀμφιβολιῶν πρὸς Ἀπολλᾶν, δ'. Περὶ τῶν τροπικῶν ἀμφιβολιῶν, α'. Περὶ συνημμένης τροπικῆς ἀμφιβολίας, β'. Πρὸς τὸ περὶ ἀμφιβολιῶν Πανθοίδου, β'. Περὶ τῆς εἰς τὰς ἀμφιβολίας εἰσαγωγῆς, ε'. Ἐπιτομὴ τῶν πρὸς Ἐπικράτην ἀμφιβολιῶν, α'. Συνημμένα πρὸς τὴν εἰσαγωγὴν τῶν εἰς τὰς ἀμφιβολίας, β'. Λογικοῦ τόπου, πρὸς τοὺς λόγους καὶ τοὺς τρόπους συντάξεις. Πρώτη, τέχνη λόγων καὶ τρόπων πρὸς Διοσκουρίδην, ε'. Περὶ τῶν λόγων, γ'. 194. Περὶ τρόπων συστάσεως πρὸς Στησαγόραν, β'. Σύγκρισις τῶν τροπικῶν ἀξιωμάτων, α'. Περὶ ἀντιστρεφόντων λόγων καὶ συνημμένων, α'. Πρὸς Ἀγάθωνα, ἢ Περὶ τῶν ἑξῆς προβλημάτων, α'. Περὶ τοῦ τὰ συλλογιστικά τινος μετ' ἄλλου τε καὶ μετ' ἄλλων, α'. Περὶ τῶν ἐπιφορῶν πρὸς Ἀριστοκράτην, α'. Περὶ τοῦ τάττεσθαι τὸν αὐτὸν λόγον ἐν πλείοσι τρόποις, α'. Πρὸς τὰ ἀντειρημένα τῷ τὸν αὐτὸν λόγον ἐν συλλογιστικῷ καὶ ἀσυλλογίστῳ τετάχθαι τρόπῳ, β'. Πρὸς τὰ ἀντειρημένα ἐν ταῖς τῶν συλλογισμῶν ἀναλύσεσι, γ'.

Πρὸς τὸ περὶ τρόπων, Φίλωνος, πρὸς Τιμόστρατον, α΄. Λογικὰ συνημμένα, πρὸς Τιμοκράτην καὶ Φιλομαθῆ. Εἰς τὰ περὶ λόγων, καὶ περὶ τρόπων, α΄. 195. *Σύνταξις δευτέρα. Περὶ τῶν περαινόντων λόγων, πρὸς Ζήνωνα, α΄. Περὶ τῶν πρώτων καὶ ἀναποδείκτων συλλογισμῶν πρὸς Ζήνωνα, α΄. Περὶ τῆς ἀναλύσεως τῶν συλλογισμῶν, α΄. Περὶ τῶν παρελκόντων λόγων, πρὸς Πάσυλον, β΄. Περὶ τῶν εἰς τοὺς σολοικισμοὺς θεωρημάτων, α΄. Περὶ συλλογισμῶν εἰσαγωγικῶν, πρὸς Ζήνωνα, α΄. Τῶν πρὸς εἰσαγωγὴν τρόπων, πρὸς Ζήνωνα, γ΄. Περὶ τῶν κατὰ ψευδῆ σχήματα συλλογισμῶν, ε΄. Λόγοι συλλογιστικοὶ κατὰ ἀνάλυσιν ἐν τοῖς ἀναποδείκτοις, α΄. Τροπικὰ ζητήματα, πρὸς Ζήνωνα καὶ Φιλομαθῆ, α΄. Τοῦτο δοκεῖ ψευδεπίγραφον. Σύνταξις τρίτη. Περὶ τῶν μεταπιπτόντων λόγων, πρὸς Ἀθηνάδην, α΄. Ψευδεπίγραφον. Λόγοι μεταπίπτοντες πρὸς τὴν μεσότητα, γ΄.* 196. *Ψευδεπίγραφα. Πρὸς τοὺς Ἀμεινίου διαζευκτικούς, α΄. Σύνταξις τετάρτη. Περὶ ὑποθέσεων, πρὸς Μελέαγρον, γ΄. Λόγοι ὑποθετικοὶ εἰς τοὺς νόμους, πρὸς Μελέαγρον πάλιν, α΄. Λόγοι ὑποθετικοὶ πρὸς εἰσαγωγὴν, β΄. Λόγοι ὑποθετικοὶ θεωρημάτων, β΄. Λύσις τῶν Ἡδύλλου ὑποθετικῶν, β΄. Λύσις τῶν Ἀλεξάνδρου ὑποθετικῶν, γ΄. Ψευδεπίγραφα. Περὶ ἐκθέσεων, πρὸς Λαοδάμαντα, α΄. Σύνταξις πέμπτη. Περὶ τῆς εἰς τὸν ψευδόμενον εἰσαγωγῆς, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, α΄. Λόγοι ψευδόμενοι πρὸς εἰσαγωγὴν, α΄. Περὶ τοῦ ψευδομένου, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, ς΄. Σύνταξις ἕκτη. Πρὸς τοὺς νομίζοντας καὶ ψευδῆ καὶ ἀληθῆ εἶναι, α΄.* 197. *Πρὸς τοὺς διὰ τομῆς*

διαλύοντας τὸν ψευδόμενον λόγον, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, β'. Ἀπόδειξις πρὸς τὸ μὴ δεῖν τέμνειν τὰ ἀόριστα, α'. Πρὸς τὰ ἀντειρημένα τῆς κατὰ τῆς τομῆς τῶν ἀορίστων, πρὸς Πάσυλον, γ'. Λύσις κατὰ τοὺς ἀρχαίους, πρὸς Διοσκουρίδην, α'. Περὶ τῆς τοῦ ψευδομένου λύσεως, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, γ'. Λύσις τῶν Ἡδύλλου ὑποθετικῶν, πρὸς Ἀριστοκρέοντα καὶ Ἀπολλᾶν, α'. Σύνταξις ἑβδόμη. Πρὸς τοὺς φάσκοντας τὰ λήμματα ἔχειν ψευδῆ τὸν ψευδόμενον λόγον, α'. Περὶ ἀποφάσκοντος, πρὸς τὸν Ἀριστοκρέοντα, β'. Λόγοι ἀποφάσκοντες, πρὸς Γυμνασίαν, α'. Περὶ τοῦ παρὰ μικρὸν λόγου, πρὸς Στησαγόραν, β'. Περὶ τῶν εἰς τὰς ὑπολήψεις λόγων καὶ ἡσυχαζόντων, πρὸς Ὀνήτορα, β'. 198. Περὶ τοῦ ἐγκεκαλυμμένου, πρὸς Ἀριστόβουλον, β'. Περὶ τοῦ διαλεληθότος, πρὸς Ἀθηνάδην, α'. Σύνταξις ὀγδόη. Περὶ τοῦ οὔτιδος, πρὸς Μενεκράτην, η'. Περὶ τῶν ἐξ ἀορίστου καὶ ὡρισμένου λόγων, πρὸς Πάσυλον, β'. Περὶ οὔτιδος λόγου, πρὸς Ἐπικράτην, α'. Σύνταξις ἐννάτη. Περὶ τῶν σοφισμάτων, πρὸς Ἡρακλείδην καὶ Πόλλιν, β'. Περὶ τῶν ἀπόρων διαλεκτικῶν λόγων, πρὸς Διοσκουρίδην, ε'. Πρὸς τὸ Ἀρκεσιλάου μεθόδιον, πρὸς Σφαῖρον, α'. Σύνταξις δεκάτη. Κατὰ τῆς συνηθείας, πρὸς Μητρόδωρον, ς'. Περὶ τῆς συνηθείας, πρὸς Δορυγιππίδην, ζ'. Λογικοῦ τόπου τὰ τῶν προειρημένων τεττάρων διαφορῶν ἐκτὸς ὄντα, καὶ περιέχοντα σποράδην καὶ οὐ σωματικὰς ζητήσεις λογικάς. Περὶ τῶν καταλεγομένων ζητημάτων λθ'. Ὁμοῦ τὰ πάντα τοῦ λογικοῦ, τια'. 199. Ἠθικοῦ λόγου τοῦ περὶ τὴν διόρθωσιν τῶν ἠθικῶν ἐννοιῶν, σύνταξις πρώτη.

Ὑπογραφὴ τοῦ λόγου τοῦ πρὸς Θεόσπορον, α΄. Θέσεις ἠθικαὶ, α΄. Πιθανὰ λήμματα εἰς τὰ δόγματα, πρὸς Φιλομαθῆ, γ΄. Ὅρων τῶν τοῦ ἀστείου, πρὸς Μητρόδωρον, β΄. Ὅρων τῶν τοῦ φαύλου, πρὸς Μητρόδωρον, β΄. Ὅρων τῶν πρὸς Μητρόδωρον τῶν κατὰ γένος, ζ΄. Ὅρων τῶν κατὰ τὰς ἄλλας τέχνας, πρὸς Μητρόδωρον, α΄, β΄. Σύνταξις δευτέρα· Περὶ τῶν ὁμοίων πρὸς Ἀριστοκλέα, γ΄. Περὶ τῶν ὅρων, πρὸς Μητρόδωρον, ζ΄. Σύνταξις τρίτη. Περὶ τῶν οὐκ ὀρθῶς τοῖς ὅροις ἀντιλεγομένων, πρὸς Λαοδάμαντα, ζ΄ 200. Πιθανὰ εἰς τοὺς ὅρους πρὸς Διοσκουρίδην, β΄. Περὶ εἰδῶν καὶ γενῶν πρὸς Γοργιππίδην, β΄. Περὶ τῶν διαιρέσεων, α΄. Περὶ τῶν ἐναντίων πρὸς Διονύσιον β΄. Πιθανὰ πρὸς τὰς διαιρέσεις, καὶ τὰ γένη καὶ τὰ εἴδη. Περὶ τῶν ἐναντίων, α΄. Σύνταξις τετάρτη. Περὶ τῶν ἐτυμολογικῶν πρὸς Διοκλέα, ζ΄. Ἐτυμολογικῶν πρὸς Διοκλέα, δ΄. Σύνταξις πέμπτη. Περὶ παροιμιῶν πρὸς Ζηνόδοτον, β΄. Περὶ ποιημάτων πρὸς Φιλομαθῆ, α΄. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ τῶν ποιημάτων ἀκούειν, β΄. Πρὸς τοὺς Κριτικοὺς, πρὸς Διόδωρον, α΄. 201. Ἠθικοῦ τόπου· περὶ τῶν κοινῶν λόγων, κατὰ τὰς ἐκ τούτου συνισταμένας τέχνας καὶ ἀρετάς. Σύνταξις πρώτη. Πρὸς τὰς ἀναζωγραφήσεις, πρὸς Τιμώνακτα, α΄. Περὶ τοῦ πῶς ἕκαστα λέγομεν καὶ διανοούμεθα, α΄. Περὶ τῶν ἐννοιῶν πρὸς Λαοδάμαντα, β΄. Περὶ ὑπολήψεως πρὸς Πυθώνακτα, α΄, β΄. Ἀποδείξεις πρὸς τὸ μὴ δοξάσειν τὸν σοφόν, α΄. Περὶ καταλήψεως καὶ ἐπιστήμης καὶ ἀγνοίας, δ΄. Περὶ λόγου, β΄. Περὶ τῆς χρήσεως τοῦ λόγου πρὸς Λεπτίναν. Σύνταξις δευτέρα· Περὶ τοῦ ἐγκρίνειν

τοὺς ἀρχαίους τὴν διαλεκτικὴν, σὺν ταῖς ἀποδείξεσι, πρὸς Ζήνωνα, β'. 202. Περὶ τῆς διαλεκτικῆς, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, δ'. Περὶ τῶν ἀντιδιαλεγομένων τοῖς διαλεκτικοῖς, γ'. Περὶ τῆς ῥητορικῆς πρὸς Διοσκουρίδην, δ'. Σύνταξις τρίτη. Περὶ ἕξεως πρὸς Κλέωνα, γ'. Περὶ τέχνης, καὶ ἀτεχνίας, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, δ'. Περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀρετῶν, πρὸς Διόδωρον, δ'. Περὶ τοῦ ποίας εἶναι τὰς ἀρετὰς, α'. Περὶ ἀρετῶν, πρὸς Πόλλιν, β'. Ἠθικοῦ τόπου, Περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, σύνταξις πρώτη. Περὶ τοῦ καλοῦ καὶ ἡδονῆς, πρὸς Ἀριστοκρέοντα, ι'. Ἀπόδειξις πρὸς τὸ μὴ εἶναι τὴν ἡδονὴν τέλος, δ'. Ἀπόδειξις πρὸς τὸ μὴ εἶναι τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν, δ'. Περὶ τῶν λεγομένων.

LIBER OCTAVUS.

CAPUT I.

PYTHAGORAS.

I. 1. Ἐπεὶ δὲ τὴν Ἰωνικὴν φιλοσοφίαν τὴν ἀπὸ Θαλοῦ, καὶ τοὺς ἐν ταύτῃ διαγενομένους ἄνδρας ἀξιολόγους διεληλύθαμεν, φέρε καὶ περὶ τῆς Ἰταλικῆς διαλάβωμεν, ἧς ἦρξε Πυθαγόρας Μνησάρχου δακτυλιογλύφου, ὥς φησιν Ἑρμιππος· ἢ, ὡς Ἀριστόξενος, Τυῤῥηνὸς, ἀπὸ μιᾶς τῶν νήσων ἃς κατέσχον Ἀθηναῖοι Τυῤῥηνοὺς ἐκβαλόντες. Ἔνιοι δὲ, υἱὸν μὲν εἶναι Μαρμάκου τοῦ Ἱππάσου, τοῦ Εὐθύφρονος, τοῦ Κλεωνύμου, φυγάδος ἐκ Φλιοῦντος· οἰκεῖν δὲ

ἐν Σάμῳ τὸν Μάρμακον, ὅθεν Σάμιον τὸν Πυθαγόραν λέγεσθαι. 2. Συστῆναι δὲ εἰς Λέσβον ἐλθόντα Φερεκύδῃ, ὑπὸ Ζωΐλου τοῦ θείου. Καὶ τρία ποτήρια κατασκευασάμενος ἀργυρᾶ, δῶρον ἀπήνεγκεν ἑκάστῳ τῶν ἱερέων εἰς Αἴγυπτον. Ἔσχε δὲ ἀδελφοὺς, πρεσβύτερον μὲν, Εὔνομον· μέσον δὲ Τυρρηνόν· καὶ δοῦλον Ζάμολξιν, ᾧ Γέται θύουσι, Κρόνον νομίζοντες, ὥς φησιν Ἡρόδοτος.

II. Οὗτος ἤκουσε μὲν (καθὰ προειρηται) Φερεκύδου τοῦ Συρίου· μετὰ δὲ τὴν ἐκείνου τελευτὴν, ἦκεν εἰς Σάμον, καὶ ἤκουσεν Ἑρμοδάμαντος τοῦ ἀπογόνου Κρεοφίλου, ἤδη πρεσβυτέρου.

III. Νέος δὲ ὢν καὶ φιλομαθὴς, ἀπεδήμησε τῆς πατρίδος, καὶ πάσας ἐμυήθη τὰς τε Ἑλληνικὰς καὶ βαρβαρικὰς τελετάς. 3. Ἐγένετο οὖν ἐν Αἰγύπτῳ, ὁπηνίκα καὶ Πολυκράτης αὐτὸν Ἀμάσιδι συνέστησε δι' ἐπιστολῆς, καὶ ἐξέμαθε τὴν φωνὴν αὐτῶν, καθά φησιν Ἀντιφῶν ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν ἀρετῇ πρωτευσάντων: καὶ παρὰ Χαλδαίοις ἐγένετο καὶ Μάγοις. Εἶτα ἐν Κρήτῃ σὺν Ἐπιμενίδῃ κατῆλθεν εἰς τὸ Ἰδαῖον ἄντρον, ἀλλὰ καὶ ἐν Αἰγύπτῳ εἰς τὰ ἄδυτα· καὶ τὰ περὶ θεῶν ἐν ἀπορρήτοις ἔμαθεν. Εἶτα ἐπανῆλθεν εἰς Σάμον, καὶ εὑρὼν τὴν πατρίδα τυραννουμένην ὑπὸ Πολυκράτους, ἀπῆρεν εἰς Κρότωνα τῆς Ἰταλίας· κἀκεῖ νόμους θεὶς τοῖς Ἰταλιώταις, ἐδοξάσθη σὺν τοῖς μαθηταῖς· οἳ περὶ τοὺς τριακοσίους ὄντες, ᾠκονόμουν ἄριστα τὰ πολιτικὰ, ὥστε σχεδὸν ἀριστοκρατίαν εἶναι τὴν πολιτείαν.

IV. 4. Τοῦτον φησὶν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς περὶ αὑτοῦ τάδε λέγειν· ὡς εἴη ποτὲ γεγονὼς Αἰθα-

λίδης, καὶ Ἑρμοῦ υἱὸς νομισθείη· τὸν δὲ Ἑρμῆν εἰπεῖν αὐτῷ ἐλέσθαι ὅ, τι ἂν βούληται, πλὴν ἀθανασίας. Αἰτήσασθαι οὖν, ζῶντα καὶ τελευτῶντα μνήμην ἔχειν τῶν συμβαινόντων. Ἓν μὲν οὖν τῇ ζωῇ, πάντων διαμνημονεῦσαι· ἐπεὶ δὲ ἀποθάνοι, τηρῆσαι τὴν αὐτὴν μνήμην. Χρόνῳ δὲ ὕστερον, εἰς Εὔφορβον ἐλθεῖν, καὶ ὑπὸ Μενέλεω τρωθῆναι. Ὁ δὲ Εὔφορβος ἔλεγεν, ὡς Αἰθαλίδης ποτὲ γεγόνοι· καὶ ὅτι παρ' Ἑρμοῦ τὸ δῶρον λάβοι, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς περιπόλησιν, ὡς περιειπολήθη, καὶ εἰς ὅσα φυτὰ καὶ ζῶα περιεγένετο, καὶ ὅσα ἡ ψυχὴ ἐν τῷ Ἅιδῃ ἔπαθε, καὶ αἱ λοιπαὶ τίνα ὑπομένουσιν. 5. Ἐπειδὴ δὲ Εὔφορβος ἀποθάνοι, μεταβῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς Ἑρμότιμον, ὃς καὶ αὐτὸς πίστιν δοῦναι θέλων, ἐπανῆλθεν εἰς Βραγχίδας· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερὸν, ἐπέδειξεν ἣν Μενέλαος ἀνέθηκεν ἀσπίδα. Ἔφη γὰρ αὐτὸν, ὅτ' ἀπέπλευσεν ἐκ Τροίας, ἀναθεῖναι τῷ Ἀπόλλωνι τὴν ἀσπίδα, διασεσηπυῖαν ἤδη· μόνον δὲ διαμένειν τὸ ἐλεφάντινον πρόσωπον. Ἐπειδὴ δὲ Ἑρμότιμος ἀπέθανε, γενέσθαι Πύῤῥον τὸν Δήλιον ἁλιέα· καὶ πάντα πάλιν μνημονεύειν, πῶς πρόσθεν Αἰθαλίδης, εἶτα Εὔφορβος, εἶτα Ἑρμότιμος, εἶτα Πύῤῥος γένοιτο. Ἐπειδὴ δὲ Πύῤῥος ἀπέθανε, γενέσθαι Πυθαγόραν, καὶ πάντων τῶν εἰρημένων μεμνῆσθαι.

V. 6. Ἔνιοι μὲν οὖν Πυθαγόραν μηδὲ ἓν καταλιπεῖν σύγγραμμα φασὶ, διαπαίζοντες. Ἡράκλειτος γοῦν ὁ φυσικὸς μονονουχὶ κέκραγε, καί φησι· Πυθαγόρης Μνησάρχου ἱστορίην ἤσκησεν ἀνθρώπων μάλιστα πάντων. Καὶ ἐκλεξάμενος ταύτας τὰς συγ-

γραφὰς, ἐποιήσατο ἑαυτοῦ σοφίην, πολυμαθίην, κακοτεχνίην. Οὕτω δὲ εἶπεν, ἐπειδήπερ ἐναρχόμενος ὁ Πυθαγόρας τοῦ φυσικοῦ συγγράμματος, λέγει ὧδε, Οὐ μὰ τὸν ἀέρα τὸν ἀναπνέω, οὐ μὰ τὸ ὕδωρ τὸ πίνω, οὐ κατοίσω ψόγον περὶ τοῦ λόγου τοῦδε. Γέγραπται δὲ τῷ Πυθαγόρᾳ συγγράμματα τρία· παιδευτικὸν, πολιτικὸν, φυσικόν. 7. Τὸ δὲ φερόμενον ὡς Πυθαγόρου, Λύσιδός ἐστι τοῦ Ταραντίνου Πυθαγορικοῦ, φυγόντος εἰς Θήβας, καὶ Ἐπαμεινώνδα καθηγησαμένου. Φησὶ δὲ Ἡρακλείδης ὁ τοῦ Σαραπίωνος ἐν τῇ Σωτίωνος ἐπιτομῇ, γεγραφέναι αὐτὸν καὶ περὶ τοῦ ὅλου ἐν ἔπεσι. Δεύτερον, τὸν ἱερὸν λόγον, οὗ ἡ ἀρχὴ,

Ὦ νέοι, ἀλλὰ σέβεσθε μεθ' ἡσυχίας τάδε πάντα.

Τρίτον, Περὶ ψυχῆς· τέταρτον, Περὶ εὐσεβείας· πέμπτον, Ἡθαλῆ τὸν Ἐπιχάρμου τοῦ Κώου πατέρα· ἕκτον, Κρότωνα, καὶ ἄλλους. Τὸν δὲ μυστικὸν λόγον, Ἱππάσου φασὶν εἶναι, γεγραμμένον ἐπὶ διαβολῇ Πυθαγόρου· πολλοὺς δὲ καὶ ὑπὸ Ἄστωνος τοῦ Κροτωνιάτου γραφῆναι Πυθαγόρᾳ. 8. Φησὶ δὲ καὶ Ἀριστόξενος, τὰ πλεῖστα τῶν ἠθικῶν δογμάτων λαβεῖν τὸν Πυθαγόραν παρὰ Θεμιστοκλείας τῆς ἀδελφῆς. Ἴων δὲ ὁ Χῖος ἐν τοῖς τριαγμοῖς, φησὶν αὐτὸν ἔνια ποιήσαντα ἀνενεγκεῖν εἰς Ὀρφέα. Αὐτοῦ λέγουσι καὶ τοὺς κατασκοπιάδας, οὗ ἡ ἀρχὴ, Μὴ ἀναίδευ μηδενί.

VI. Σωσικράτης δὲ ἐν διαδοχαῖς φησὶν αὐτὸν ἐρωτηθέντα ὑπὸ Λέοντος τοῦ Φλιασίων τυράννου, τίς εἴη; Φιλόσοφος, εἰπεῖν. Καὶ τὸν βίον ἐοικέναι πανηγύρει. Ὡς οὖν εἰς ταύτην οἱ μὲν, ἀγωνιούμενοι,

οἱ δὲ, κατ' ἐμπορίαν, οἱ δὲ γε βέλτιστοι, ἔρχονται θεαταί· οὕτως ἐν τῷ βίῳ, οἱ μὲν ἀνδραποδώδεις, ἔφη, φύονται, δόξης καὶ πλεονεξίας θηραταί· οἱ δὲ, φιλόσοφοι, τῆς ἀληθείας. Καὶ τάδε μὲν, ὦδε. 9. Ἐν δὲ τοῖς τρισὶ συγγράμμασι τοῖς προειρημένοις φέρεται Πυθαγόρου τάδε καθολικῶς. Οὐκ ἐᾷ εὔχεσθαι ὑπὲρ ἑαυτῶν, διὰ τὸ μὴ εἰδέναι τὸ συμφέρον. Τὴν μέθην ἐν ἄνθει νοὸς βλάβην καλεῖ. Καὶ πλησμονὴν πᾶσαν ἀποδοκιμάζει, λέγων μὴ παραβαίνειν μήτε τῶν πόνων μήτε τῶν σιτίων μηδένα τὴν συμμετρίαν. Καὶ περὶ ἀφροδισίων δέ φησιν οὕτως· Ἀφροδίσια χειμῶνος ποιέεσθαι, μὴ θέρεος· φθινοπώρου δὲ καὶ ἦρος, κουφότερα· βαρέα δὲ πᾶσαν ὥραν, καὶ ἐς ὑγείην οὐκ ἀγαθὰ εἶναι. Ἀλλὰ καὶ ποτε ἐρωτηθεὶς πότε δεῖ πλησιάζειν; Ὅτε βούλει γενέσθαι σαυτοῦ ἀσθενέστερος, εἶπεν.

VII. 10. Διαιρεῖται δὲ καὶ τὸν τοῦ ἀνθρώπου βίον οὕτως. Παῖς, εἴκοσι ἔτεα· νεηνίσκος, εἴκοσι· νεηνίης, εἴκοσι· γέρων, εἴκοσιν. Αἱ δὲ ἡλικίαι πρὸς τὰς ὥρας ὧδε σύμμετροι· παῖς, ἔαρ· νεηνίσκος, θέρος· νεηνίης, φθινόπωρον· γέρων, χειμών. Ἔστι δὲ αὐτῷ, ὁ μὲν νεηνίσκος, μειράκιον· ὁ δὲ νεηνίης, ἀνήρ.

VIII. Εἶπέ τε πρῶτος (ὥς φησι Τίμαιος) κοινὰ τὰ φίλων εἶναι· καὶ φιλίαν, ἰσότητα. Καὶ αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ κατετίθεντο τὰς οὐσίας, εἰς ἓν ποιούμενοι. Πενταετίαν τε ἡσύχαζον, μόνον τῶν λόγων κατακούοντες, καὶ οὐδέπω Πυθαγόραν ὁρῶντες, εἰς ὃ δοκιμασθεῖεν. Τοὐντεῦθεν δὲ ἐγίνοντο τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ τῆς ὄψεως μετεῖχον. Ἀπείχοντο δὲ καὶ

σορου κυπαρισσίνης, διὰ τὸ τοῦ Διὸς σκῆπτρον ἐντεῦθεν πεποιῆσθαι, ὥς φησιν Ἕρμιππος ἐν δευτέρῳ Περὶ Πυθαγόρου.

IX. 11. Καὶ γὰρ καὶ σεμνοπρεπέστατος λέγεται γενέσθαι. Καὶ αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ δόξαν εἶχον περὶ αὐτοῦ, ὡς εἴη Ἀπόλλων ἐξ Ὑπερβορέων ἀφιγμένος. Λέγεται δὲ αὐτοῦ ποτὲ παραγυμνωθέντος, τὸν μηρὸν ὀφθῆναι χρυσοῦν· καὶ ὅτι Νέσσος ὁ ποταμὸς διαβαίνοντα αὐτὸν προσαγορεύσαι, πολὺς ἦν ὁ φάσκων.

X. Τίμαιός τε φησὶν ἐν δεκάτῃ ἱστοριῶν, λέγειν αὐτὸν τὰς συνοικούσας ἀνδράσι, θεῶν ἔχειν ὀνόματα, κόρας, νύμφας, εἶτα μητέρας καλουμένας.

XI. Τοῦτον καὶ γεωμετρίαν ἐπὶ πέρας ἀγαγεῖν, Μοίριδος πρῶτον εὑρόντος τὰς ἀρχὰς τῶν στοιχείων αὐτῆς, ὥς φησιν Ἀντικλείδης ἐν δευτέρῳ περὶ Ἀλεξάνδρου. 12. Μάλιστα δὲ σχολάσαι τὸν Πυθαγόραν περὶ τὸ ἀριθμητικὸν εἶδος αὐτῆς· τόν τε κανόνα τὸν ἐκ μιᾶς χορδῆς εὑρεῖν. Οὐκ ἠμέλησε δὲ οὐδὲ ἰατρικῆς. Φησὶ δὲ Ἀπολλόδωρος ὁ λογιστικὸς ἑκατόμβην θῦσαι αὐτὸν, εὑρόντα ὅτι τοῦ ὀρθογωνίου τριγώνου ἡ ὑποτείνουσα πλευρὰ ἴσον δύναται ταῖς περιεχούσαις. Καὶ ἔστιν ἐπίγραμμα, οὕτως ἔχον,

Ἡνίκα Πυθαγόρης τὸ περικλεὲς εὕρατο γράμμα,
Κεῖν' ἐφ' ὅτῳ κλεινὴν ἤγαγε βουθυσίην.

XII. Λέγεται δὲ καὶ πρῶτος κρέασιν ἀσκῆσαι ἀθλητάς· καὶ πρῶτόν γε Εὐρυμένην, (καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν τρίτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων) τῶν πρότερον ἰσχάσι ξηραῖς καὶ τυροῖς ὑγροῖς, ἀλλὰ καὶ πυροῖς σωμασκούντων αὐτούς, καθάπερ ὁ αὐτὸς Φαβωρῖνος ἐν ὀγδόῃ παντοδαπῆς ἱστορίας φησίν. 13.

Οἱ δὲ, Πυθαγόραν ἀλείπτην τινὰ, τοῦτον σιτίσαι τὸν τρόπον, μὴ τοῦτον. Τοῦτον γὰρ καὶ τὸ φονεύειν ἀπαγορεύειν, μὴ ὅτι γε ἅπτεσθαι τῶν ζώων, κοινὸν δίκαιον ἡμῖν ἐχόντων ψυχῆς. Καὶ τόδε μὲν ἦν τὸ πρόσχημα· τὸ δ' ἀληθὲς, τῶν ἐμψύχων ἀπηγόρευεν ἅπτεσθαι, συνασκῶν καὶ συνεθίζων εἰς εὐκολίαν βίου τοὺς ἀνθρώπους· ὥστε εὐπορίστους αὐτοῖς εἶναι τὰς τροφὰς, ἄπυρα προσφερομένοις, καὶ λιτὸν ὕδωρ πίνουσιν. Ἐντεῦθεν γὰρ καὶ σώματος ὑγίειαν, καὶ ψυχῆς ὀξύτητα περιγίνεσθαι. Ἀμέλει καὶ βωμὸν προσκυρῆσαι μόνον ἐν Δήλῳ τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ γενέτορος, ὅς ἐστιν ὄπισθεν τοῦ Κερατίνου, διὰ τὸ πυροὺς, καὶ κριθὰς, καὶ τὰ πόπανα μόνα τίθεσθαι ἐπ' αὐτοῦ ἄνευ πυρός· ἱερεῖον δὲ μηδὲν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Δηλίων πολιτείᾳ. 14. *Πρῶτόν τέ φασι τοῦτον ἀποφῆναι τὴν ψυχὴν, κύκλον ἀνάγκης ἀμείβουσαν, ἄλλοτε ἄλλοις ἐνδεῖσθαι ζώοις.*

XIII. *Καὶ πρῶτον εἰς τοὺς Ἕλληνας μέτρα καὶ σταθμὰ εἰσηγήσασθαι, καθά φησιν Ἀριστόξενος ὁ μουσικός.*

XIV. *Πρῶτόν τε, Ἕσπερον καὶ Φωσφόρον τὸν αὐτὸν εἰπεῖν, ὥς φησι Παρμενίδης.*

XV. *Οὕτω δὲ ἐθαυμάσθη, ὥστε ἔλεγον τοὺς γνωρίμους αὐτοῦ, παντοίας θεοῦ φωνάς. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ γραφῇ φησι δι' ἑπτὰ καὶ διακοσίων ἐτέων ἐξ ἀΐδεω παραγεγενῆσθαι ἐς ἀνθρώπους. Τοιγὰρ καὶ προσεκαρτέρουν αὐτῷ, καὶ τῶν λόγων ἕνεκα προσῆεσαν καὶ Λευκανοὶ καὶ Πευκέτιοι, Μεσάπιοί τε καὶ Ῥωμαῖοι.* 15. *Μέχρι δὲ Φιλολάου οὐκ ἦν τι γνῶναι Πυθαγόρειον δόγμα· οὗτος δὲ μόνος ἐξή-*

νεγκε τὰ διαβόητα τρία βιβλία, ἃ Πλάτων ἐπέστειλεν ἑκατὸν μνῶν ἐωνηθῆναι. Τῶν τε ἑξακοσίων οὐκ ἐλάττους ἐπὶ τὴν νυκτερινὴν ἀκρόασιν ἀπήντων αὐτοῦ· καὶ εἴ τινες ἀξιωθεῖεν αὐτὸν θεάσασθαι, ἔγραφον πρὸς τοὺς οἰκείους, ὡς μεγάλου τινὸς τετυχηκότες. Μεταποντῖνοί γε μὴν τὴν μὲν οἰκίαν αὐτοῦ, Δήμητρος ἱερὸν ἐκάλουν· τὸν στενωπὸν δὲ, μουσεῖον, ὡς φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπαῖς ἱστορίαις. Ἔλεγόν τε καὶ οἱ ἄλλοι Πυθαγόρειοι, μὴ εἶναι πρὸς πάντας πάντα ῥητὰ, ὡς φησιν Ἀριστόξενος ἐν δεκάτῃ παιδευτικῶν νόμων. 16. Ἔνθα καὶ Ξενόφιλον τὸν Πυθαγορικὸν, ἐρωτηθέντα, πῶς ἂν μάλιστα τὸν υἱὸν παιδεύσειεν, εἰπεῖν, εἰ πόλεως εὐνομουμένης γενηθείη. Ἄλλους τε πολλοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἀπεργάσασθαι καλούς τε καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας· ἀτὰρ καὶ Ζάλευκον καὶ Χαρώνδαν τοὺς νομοθέτας.

XVI. Ἱκανός τε γὰρ ἦν φιλίας ἐργάτης τά τε ἄλλα, καὶ εἴ τινα πύθοιτο τῶν συμβόλων αὐτοῦ κεκοινωνηκότα, εὐθύς τε προσηταιρίζετο, καὶ φίλον κατεσκεύαζεν.

XVII. 17. Ἦν δὲ αὐτῷ τὰ σύμβολα τάδε· Πῦρ μαχαίρᾳ μὴ σκαλεύειν, Ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν, Ἐπὶ χοίνικος μὴ καθίζειν, Καρδίην μὴ ἐσθίειν, Φορτίον συγκαθαιρεῖν, καὶ μὴ συνεπιτιθέναι, Τὰ στρώματα ἀεὶ συνδεδεμένα ἔχειν, Ἐν δακτυλίῳ εἰκόνα θεοῦ μὴ περιφέρειν, Χύτρας ἴχνος συγχεῖν ἐν τῇ τέφρᾳ, Ἐλαδίῳ εἰς θάκον μὴ ὀμόργνυσθαι, Πρὸς ἥλιον τετραμμένον μὴ μιχεῖν, Ἐκτὸς λεωφόρου μὴ βαδίζειν, Μὴ ῥᾳδίως δεξιὰν ἐμβάλλειν, Ὁμοροφίους χελιδόνας μὴ ἔχειν, Γαμψώνυχα μὴ τρέφειν, Ἀπονυχίσμασι καὶ κου-

ραῖς μὴ ἐπουρεῖν, μηδὲ ἐφίστασθαι. Ὀξεῖαν μάχαιραν ἀποστρέφειν, Ἀποθημοῦντα ἐπὶ τοῖς ὅροις ἀνεπιστρεπτεῖν. 18. Ἤθελε δὲ αὐτῷ, τὸ μὲν Πῦρ μαχαίρᾳ μὴ σκαλεύειν, δυναστῶν ὀργὴν καὶ οἰδοῦντα θυμὸν μὴ κινεῖν· τὸ δὲ Ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν, τουτέστι, τὸ ἴσον καὶ δίκαιον μὴ ὑπερβαίνειν. Ἐπί τε χοίνικος μὴ καθίζειν, ἐν ἴσῳ τοῦ ἐνεστῶτος φροντίδα ποιεῖσθαι καὶ τοῦ μέλλοντος· ἡ γὰρ χοίνιξ, ἡμερήσιος τροφή. Διὰ δὲ τοῦ Καρδίαν μὴ ἐσθίειν, ἐδήλου μὴ τὴν ψυχὴν ἀνίαις καὶ λύπαις κατατήκειν. Διὰ δὲ τοῦ, Εἰς ἀποδημίαν βαδίζοντα μὴ ἐπιστρέφεσθαι, παρῄνει τοῖς ἀπαλλαττομένοις τοῦ βίου, μὴ ἐπιθυμητικῶς ἔχειν τοῦ ζῆν, μηδὲ ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα ἡδονῶν ἐπάγεσθαι. Καὶ τὰ ἄλλα πρὸς ταῦτα λοιπόν ἐστιν ἐκλαμβάνειν, ἵνα μὴ παρέλκωμεν.

XVIII. 19. Παντὸς δὲ μᾶλλον ἀπηγόρευε μήτε ἐρυθῖνον ἐσθίειν, μήτε μελάνουρον, καρδίας τε ἀτέχεσθαι καὶ κυάμων. Ἀριστοτέλης δέ φησι, καὶ μήτρας καὶ τρίγλης ἐνίοτε. Αὐτὸν δε ἀρκεῖσθαι, μέλιτι μόνῳ (φασί τινες) ἢ κηρίῳ, ἢ ἄρτῳ, οἴνου δὲ μεθ' ἡμέραν μὴ γεύεσθαι. Ὄψον τε τὰ πολλὰ λαχάνοις ἐφθοῖς καὶ ὠμοῖς, τοῖς δὲ θαλαττίοις σπανίως. Στολὴ δὲ αὐτῷ λευκὴ, καθαρὰ, καὶ στρώματα λευκὰ ἐξ ἐρίων. Τὰ γὰρ λινᾶ οὕτω εἰς ἐκείνους ἀφῖκτο τοὺς τόπους. Οὐδὲ πώποτε ἐγνώσθη οὔτε διαχωρῶν, οὔτε ὀφρυδισιάζων, οὔτε μεθυσθείς. 20. Ἀπείχετο καταγέλωτος καὶ πάσης ἀρεσκείας, οἷον σκωμμάτων καὶ διηγημάτων φορτικῶν. Ὀργιζόμενός τε, οὔτε οἰκέτην ἐκόλαζεν, οὔτε ἐλεύθερον. Ἐκάλει δὲ τὸ νουθετεῖν, πελαργᾶν. Μαντικῇ τε ἐχρῆτο τῇ διὰ τῶν κλη-

University o

δόνων τε καὶ οἰωνῶν· ἥκιστα δὲ διὰ τῶν ἐμπύρων, ἔξω τῆς διὰ λιβάνου. Θυσίαις τε ἐχρῆτο ἀψύχοις. Οἱ δέ φασιν ὅτι ἀλέκτορσι μόνον καὶ ἐρίφοις καὶ γαλαθηνοῖς, τοῖς λεγομένοις ἁπαλίαις, ἥκιστα δὲ ἄρνασιν. Ὅ γε μὴν Ἀριστόξενος, πάντα μὲν τὰ ἄλλα συγχωρεῖν αὐτὸν ἐσθίειν ἔμψυχα, μόνων δὲ αὐτὸν ἀπέχεσθαι ἀροτῆρος βοὸς καὶ κριοῦ.

XIX. 21. Ὁ δ' αὐτός φησιν (ὡς προείρηται) καὶ τὰ δόγματα λαβεῖν αὐτὸν παρὰ τῆς ἐν Δελφοῖς Θεμιστοκλείας. Φησὶ δὲ Ἱερώνυμος κατελθόντα αὐτὸν εἰς ᾅδου, τὴν μὲν Ἡσιόδου ψυχὴν ἰδεῖν πρὸς κίονι χαλκῷ δεδεμένην καὶ τρίζουσαν· τὴν δὲ Ὁμήρου, κρεμαμένην ἀπὸ δένδρου, καὶ ὄφεις περὶ αὐτὴν, ἀνθ' ὧν εἶπε περὶ θεῶν. Κολαζομένους δὲ καὶ τοὺς μὴ θέλοντας συνεῖναι ταῖς αὑτῶν γυναιξί. Καὶ δὴ καὶ διὰ τοῦτο τιμηθῆναι ὑπὸ τῶν ἐν Κρότωνι. Φησὶ δὲ Ἀρίστιππος ὁ Κυρηναῖος ἐν τῷ Περὶ φυσιολογιῶν, Πυθαγόραν αὐτὸν ὀνομασθῆναι, ὅτι τὴν ἀλήθειαν ἠγόρευεν οὐχ ἧττον τοῦ Πυθίου. 22. Λέγεται παρεγγυᾶν αὐτὸν ἑκάστοτε τοῖς μαθηταῖς, τάδε λέγειν εἰς τὸν οἶκον εἰσιοῦσι·

Πῆ παρέβην; τί δ' ἔρεξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη; Σφάγιά τε θεοῖς προσφέρειν κωλύειν, μόνον δὲ τὸν ἀναίμακτον βωμὸν προσκυνεῖν. Μηδὲ ὀμνύναι θεούς· ἀσκεῖν γὰρ αὐτὸν δεῖν ἀξιόπιστον παρέχειν. Τούς τε πρεσβυτέρους τιμᾶν δεῖν, τὸ προηγούμενον τῷ χρόνῳ τιμιώτερον ἡγουμένους, ὡς ἐν κόσμῳ μὲν, ἀνατολὴν δύσεως· ἐν βίῳ δὲ, ἀρχὴν τελευτῆς· ἐν ζωῇ δὲ, γένεσιν φθορᾶς. 23. Καὶ θεοὺς μὲν δαιμόνων προτιμᾶν· ἥρωας δὲ, ἀνθρώπων· ἀνθρώπων δὲ μά-

λιστα, γονέας. Ἀλλήλοις τε ὁμιλεῖν, ὡς τοὺς μὲν φίλους. ἐχθροὺς μὴ ποιῆσαι· τοὺς δ' ἐχθροὺς, φίλους ἐργάσασθαι. Ἴδιόν τε μηδὲν ἡγεῖσθαι. Νόμῳ βοηθεῖν, Ἀνομίᾳ πολεμεῖν, Φυτὸν ἥμερον μήτε φθείρειν, μήτε σίνεσθαι· ἀλλὰ μηδὲ ζῶον, ὃ μὴ βλάπτει ἀνθρώπους· Λιβῶ καὶ εὐλάβειαν εἶναι, μήτε γέλωτι κατέχεσθαι, μήτε σκυθρωπάζειν. Φεύγειν σαρκῶν πλεονασμὸν, Ὀδοιπορίης ἄνεσιν καὶ ἐπίτασιν ποιεῖσθαι, Μνήμην ἀσκεῖν, Ἐν ὀργῇ μήτε τι λέγειν, μήτε πράσσειν, 24. Μαντικὴν πᾶσαν τιμᾶν, Ἰλιάδῃ χρῆσθαι πρὸς λύραν, Ὕμνῳ τε θεῶν καὶ ἀνδρῶν ἀγαθῶν εὔλογον χάριν ἔχειν. Τῶν δὲ κυάμων ἀπηγόρευεν ἔχεσθαι, διὰ τὸ πνευματώδεις ὄντας, μᾶλλον μετέχειν τοῦ ψυχικοῦ. Καὶ ἄλλως, κοσμιωτέρας ἀπεργάζεσθαι τὰς γαστέρας, μὴ παραληφθέντας· καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὰς καθύπνους φαντασίας, λείας καὶ ἀταράχους ἀποτελεῖν. Φησὶ δὲ καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐν ταῖς τῶν φιλοσόφων διαδοχαῖς, καὶ ταῦτα εὑρηκέναι ἐν Πυθαγορικοῖς ὑπομνήμασιν. 25. Ἀρχὴν μὲν τῶν ἁπάντων, μονάδα· ἐκ δὲ τῆς μονάδος, ἀόριστον δυάδα, ὡς ἂν ὕλην τῇ μονάδι αἰτίῳ ὄντι ὑποστῆναι· ἐκ δὲ τῆς μονάδος καὶ τῆς ἀορίστου δυάδος, τοὺς ἀριθμούς· ἐκ δὲ τῶν ἀριθμῶν, τὰ σημεῖα· ἐκ δὲ τούτων, τὰς γραμμάς· ἐξ ὧν, τὰ ἐπίπεδα σχήματα· ἐκ δὲ τῶν ἐπιπέδων τὰ στερεὰ σχήματα· ἐκ δὲ τούτων, τὰ στερεὰ σώματα, ὧν καὶ τὰ στοιχεῖα εἶναι τέτταρα, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα· ἃ μεταβάλλειν δὲ καὶ τρέπεσθαι δι' ὅλων, καὶ γίνεσθαι ἐξ αὐτῶν κόσμον ἔμψυχον, νοερὸν, σφαιροειδῆ, μέσην περιέχοντα τὴν γῆν, καὶ αὐτὴν σφαιροειδῆ, καὶ περιοικουμένην. 26. Εἶναι

δὲ καὶ Ἀντίποδας· καὶ τὰ ἡμῖν κάτω, ἐκείνοις ἄνω. Ἰσόμοιρά τε εἶναι ἐν τῷ κόσμῳ, φῶς, καὶ σκότος, καὶ θερμόν, καὶ ψυχρόν, καὶ ξηρόν, καὶ ὑγρόν· ὧν κατ' ἐπικράτειαν θερμοῦ μέν, θέρος γίνεσθαι· ψυχροῦ δὲ, χειμῶνα· ἐὰν δὲ ἰσομοιρῇ, τὰ κάλλιστα εἶναι τοῦ ἔτους, οὗ τὸ μὲν θάλλον, ἔαρ ὑγιεινόν· τὸ δὲ φθίνον, φθινόπωρον νοσερόν. Ἀλλὰ καὶ τῆς ἡμέρας θάλλειν μὲν τὴν ἕω, φθίνειν δὲ τὴν ἑσπέραν· ὅθεν καὶ νοσερωτέραν εἶναι. Τόν τε περὶ τὴν γῆν ἀέρα, ἄσειστον καὶ νοσερὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα θνητά· τὸν δὲ ἀνωτάτω, ἀεικίνητόν τε εἶναι, καὶ καθαρὸν, καὶ ὑγιῆ· καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, ἀθάνατα, καὶ διὰ τοῦτο θεῖα. 27. Ἥλιόν τε καὶ σελήνην, καὶ τοὺς ἄλλους ἀστέρας, εἶναι θεούς· ἐπικρατεῖ γὰρ τὸ θερμὸν ἐν αὐτοῖς, ὅπερ ἐστὶ ζωῆς αἴτιον. Τὴν τε σελήνην λάμπεσθαι ὑφ' ἡλίου. Καὶ ἀνθρώπων εἶναι πρὸς θεοὺς συγγένειαν, κατὰ τὸ μετέχειν ἄνθρωπον θερμοῦ. Διὸ καὶ προνοεῖσθαι τὸν θεὸν ἡμῶν. Εἱμαρμένην τε τῶν ὅλων εἶναι, καὶ τὰ κατὰ μέρος, αἰτίαν τῆς διοικήσεως. Διήκειν τε ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνα διὰ τοῦ αἰθέρος τοῦ τε ψυχροῦ καὶ παχέος. Καλοῦσι δὲ τὸν μὲν ἀέρα, ψυχρὸν αἰθέρα· τὴν δὲ θάλασσαν καὶ τὸ ὑγρὸν, παχὺν αἰθέρα. Ταύτην δὲ τὴν ἀκτῖνα καὶ εἰς τὰ βάθη δύεσθαι· καὶ διὰ τοῦτο, ζωοποιεῖν πάντα. 28. Καὶ ζῇν μὲν πάντα ὅσα μετέχει τοῦ θερμοῦ· διὸ καὶ τὰ φυτὰ ζῶα εἶναι. Ψυχὴν μέντοι μὴ ἔχειν πάντα. Εἶναι δὲ τὴν ψυχὴν, ἀπόσπασμα αἰθέρος, καὶ τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, τῷ συμμετέχειν ψυχροῦ αἰθέρος. Διαφέρειν τε ψυχὴν ζωῆς· ἀθάνατόν τε εἶναι αὐτὴν, ἐπειδήπερ

καὶ τὸ ἀφ᾽ οὗ ἀπέσπασται, ἀθάνατόν ἐστι. Τὰ δὲ ζῶα γεννᾶσθαι ἐξ ἀλλήλων, ἀπὸ σπερμάτων. Τὴν δὲ ἐκ γῆς γένεσιν, ἀδύνατον ὑφίστασθαι. Τὸ δὲ σπέρμα εἶναι σταγόνα ἐγκεφάλου, περιέχουσαν ἐν ἑαυτῇ θερμὸν ἀτμόν. Ταύτην δὲ προσφερομένην τῇ μήτρᾳ, ἀπὸ μὲν τοῦ ἐγκεφάλου, ἰχῶρα καὶ ὑγρὸν καὶ αἷμα προΐεσθαι, ἐξ ὧν σάρκας τε καὶ νεῦρα, καὶ ὀστᾶ, καὶ τρίχας, καὶ τὸ ὅλον συνίστασθαι σῶμα· ἀπὸ δὲ τοῦ ἀτμοῦ, ψυχὴν καὶ αἴσθησιν. 29. Μορφοῦσθαι δὲ τὸ μὲν πρῶτον, παγὲν ἐν ἡμέραις τεσσαράκοντα· κατὰ δὲ τοὺς τῆς ἁρμονίας λόγους, ἐν ἑπτὰ, ἢ ἐννέα, ἢ δέκα τὸ πλεῖστον μησὶ τελεωθὲν ἀποκυΐσκεσθαι τὸ βρέφος. Ἔχειν δὲ ἐν αὑτῷ πάντας τοὺς λόγους τῆς ζωῆς, ὧν εἰρομένων, συνέχεσθαι κατὰ τοὺς τῆς ἁρμονίας λόγους, ἑκάστων ἐν τεταγμένοις καιροῖς ἐπιγινομένων. Τὴν τε αἴσθησιν κοινῶς, καὶ κατ᾽ εἶδος τὴν ὅρασιν, ἀτμόν τινα εἶναι ἄγαν θερμόν. Καὶ διὰ τοῦτο λέγεται δι᾽ ἀέρος ὁρᾶν, καὶ δι᾽ ὕδατος· ἀντερείδεσθαι γὰρ τὸ θερμὸν ἀπὸ τοῦ ψυχροῦ. Ἐπεί τοι εἰ ψυχρὸς ἦν ὁ ἐν τοῖς ὄμμασιν ἀτμὸς, διειστήκει ἂν πρὸς τὸν ὅμοιον ἀέρα· νῦν δὲ, ἔστιν ἐν οἷς ἡλίου πύλας καλεῖ τοὺς ὀφθαλμούς. Τὰ δ᾽ αὐτὰ καὶ περὶ τῆς ἀκοῆς, καὶ τῶν λοιπῶν αἰσθήσεων δογματίζειν. 30. Τὴν δὲ ἀνθρώπου ψυχὴν διαιρεῖσθαι τριχῇ, εἴς τε νοῦν, καὶ φρένας, καὶ θυμόν. Νοῦν μὲν οὖν εἶναι καὶ θυμὸν, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις· φρένας δὲ, μόνον ἐν ἀνθρώπῳ. Εἶναι δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ψυχῆς, ἀπὸ καρδίας μέχρι ἐγκεφάλου. Καὶ τὸ μὲν ἐν τῇ καρδίᾳ μέρος αὐτῆς, ὑπάρχειν θυμόν· φρένας δὲ καὶ νοῦν, τὰ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ.

Σταγονας δὲ εἰδέναι ἀπὸ τούτων, τὰς αἰσθήσεις. Καὶ τὸ μὲν φρόνιμον, ἀθάνατον· τὰ δὲ λοιπὰ, θνητά. Τρέφεσθαί τε τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ αἵματος. Τοὺς δὲ λόγους, ψυχῆς ἀνέμους εἶναι. Ἀόρατόν τε εἶναι αὐτὴν καὶ τοὺς λόγους· ἐπεὶ καὶ ὁ αἰθὴρ, ἀόρατος. 31. Δεσμά τε εἶναι τῆς ψυχῆς, τὰς φλέβας, καὶ τὰς ἀρτηρίας, καὶ τὰ νεῦρα. Ὅταν δὲ ἰσχύῃ, καὶ καθ' αὑτὴν γενομένη ἠρεμῇ, δεσμὰ γίνεσθαι αὐτῆς τοὺς λόγους καὶ τὰ ἔργα. Ἐκριφθεῖσαν δὲ αὐτὴν ἐπὶ γῆς, πλάζεσθαι ἐν τῷ ἀέρι, ὁμοίαν τῷ σώματι. Τὸν δὲ Ἑρμῆν, ταμίαν εἶναι τῶν ψυχῶν· καὶ διὰ τοῦτο Πομπέα λέγεσθαι, καὶ Πυλαῖον, καὶ Χθόνιον, ἐπειδήπερ οὗτος εἰσπέμπει ἀπὸ τῶν σωμάτων τὰς ψυχὰς, ἀπό τε γῆς καὶ ἐκ θαλάττης. Καὶ ἄγεσθαι μὲν τὰς καθαρὰς ἐπὶ τὸν ὕψιστον· τὰς δὲ ἀκαθάρτους μήτε ἐκείναις πελάζειν, μήτε ἀλλήλαις, δεῖσθαι δ' ἐν ἀῤῥήκτοις δεσμοῖς ὑπὸ Ἐρινύων. 32. Εἶναί τε πάντα τὸν ἀέρα ψυχῶν ἔμπλεων· καὶ τούτους, δαίμονάς τε καὶ ἥρωας νομίζεσθαι· καὶ ὑπὸ τούτων πέμπεσθαι ἀνθρώποις τούς τε ὀνείρους, καὶ τὰ σημεῖα νόσου τε καὶ ὑγιείας· καὶ οὐ μόνον ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ προβάτοις, καὶ τοῖς ἄλλοις κτήνεσιν. Εἵς τε τούτους γίνεσθαι τούς τε καθαρμοὺς, καὶ ἀποτροπιασμοὺς, μαντικήν τε πᾶσαν, καὶ κληδόνας, καὶ τὰ ὅμοια. Μέγιστον δὲ φησι τῶν ἐν ἀνθρώποις εἶναι, τὴν ψυχὴν πεῖσαι ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν, ἢ ἐπὶ τὸ κακόν. Εὐδαιμονεῖν ἄνθρωπον ὅταν ἀγαθὴ ψυχὴ προσγένηται· μηδέποτε δὲ ἡρεμεῖν, μηδὲ τὸν αὐτὸν ῥόον κρατεῖν. 33. Ὅρκιόν τε εἶναι τὸν δίκαιον· καὶ διὰ τοῦτο Δία Ὅρκιον λέγεσθαι. Τήν τε ἀρετὴν, ἁρμονίαν εἶναι, καὶ

τὴν ὑγίειαν, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἅπαν, καὶ τὸν θεόν· διὸ καὶ καθ' ἁρμονίαν συνεστάναι τὰ ὅλα. Φιλίαν τε εἶναι, ἐναρμόνιον ἰσότητα. Τιμὰς θεοῖς δεῖν νομίζειν καὶ ἥρωσιν, μὴ τὰς ἴσας· ἀλλὰ θεοῖς ἀεὶ, μετ' εὐφημίας. λευχειμονοῦντας καὶ ἁγνεύοντας· ἥρωσι δὲ, ἀπὸ μέσου ἡμέρας. Τὴν δὲ ἁγνείαν εἶναι διὰ καθαρμῶν, καὶ λουτρῶν, καὶ περιῤῥαντηρίων. Καὶ διὰ τοῦ αὐτὸν καθαρεύειν ἀπό τε κηδους, καὶ λέχους, καὶ μιάσματος παντὸς, καὶ ἀπέχεσθαι βρωτῶν θνησειδίων τε κρεῶν, καὶ τριγλῶν, καὶ μελανούρων, καὶ ὠῶν, καὶ τῶν ὠοτόκων ζώων, καὶ κυάμων, καὶ τῶν ἄλλων, ὧν παρακελεύονται καὶ οἱ τὰς τελετὰς ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπιτελοῦντες. 34. Φησὶ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Περὶ τῶν κυάμων, παραγγέλλειν αὐτὸν ἀπέχεσθαι τῶν κυάμων ἤτοι ὅτι αἰδοίοις εἰσὶν ὅμοιοι, ἢ ὅτι ᾅδου πύλαις· (ἀγόνατον γὰρ μόνον) ἢ ὅτι φθείρει, ἢ ὅτι τῇ τοῦ ὅλου φύσει ὅμοιον, ἢ ὅτι ὀλιγαρχικόν· κληροῦνται γοῦν αὐτοῖς. Τὰ δὲ πεσόντα μὴ ἀναιρεῖσθαι, ὑπὲρ τοῦ ἐθίζεσθαι μὴ ἀκολάστως ἐσθίειν· ἢ ὅτι ἐπὶ τελευτῇ τινος. Ἀριστοφάνης δὲ τῶν ἡρώων φησὶν εἶναι τὰ πίπτοντα, λέγων ἐν τοῖς ἥρωσι,

Μὴ γεύεσθ' ἅττ' ἂν καταπέσῃ τῆς τραπέζης ἐντός·
ἀλεκτρυόνος μὴ ἅπτεσθαι λευκοῦ, ὅτι ἱερὸς τοῦ Ζηνὸς καὶ ἱκέτης, (τὸ δὲ λευκὸν ἦν τῶν ἀγαθῶν) τῷ τε Μηνὶ ἱερός· σημαίνει γὰρ τὰς ὥρας. Τῶν ἰχθύων μὴ ἅπτεσθαι, ὅσοι ἱεροί· μὴ γὰρ δεῖν τὰ αὐτὰ τετάχθαι θεοῖς καὶ ἀνθρώποις, ὥσπερ οὐδὲ ἐλευθέροις καὶ δούλοις. 35. Καὶ τὸ μὲν λευκὸν, τῆς ταγαθοῦ φύσεως· τὸ δὲ μέλαν, τοῦ κακοῦ. Ἄρτον μὴ καταγνύειν, (ὅτι ἐπὶ ἕνα οἱ πάλαι τῶν φίλων ἐφοίτων καθά-

περ καὶ νῦν οἱ βάρβαροι·) μηδὲ διαιρεῖν, ὃς συνάγει αὐτούς. Οἱ δὲ, πρὸς τὴν ἐν ᾄδου κρίσιν· οἱ δὲ, ἐς πόλεμον δειλίαν ποιεῖν· οἱ δὲ, ἐπεὶ ἀπὸ τούτου ἄρχεται τὸ ὅλον. Καὶ τῶν σχημάτων τὸ κάλλιστον σφαῖραν εἶναι τῶν στερεῶν· τῶν δὲ ἐπιπέδων, κύκλον. Γῆρας καὶ πᾶν τὸ μειούμενον, ὅμοιον· καὶ αὔξην καὶ νεότητα, ταυτόν. Ὑγίειαν, τὴν τοῦ εἴδους διαμονήν· νόσον, τὴν τούτου φθοράν. Περὶ τῶν ἁλῶν, ὅτι δεῖ παρατίθεσθαι πρὸς ὑπόμνησιν τοῦ δικαίου· οἱ γὰρ ἅλες πᾶν σώζουσιν ὅ τι ἂν παραλάβωσι. Καὶ γεγόνασιν ἐκ τῶν καθαρωτάτων, ὕδατος καὶ θαλάττης. 36. Καὶ ταῦτα μὲν φησιν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς Πυθαγορικοῖς ὑπομνήμασιν εὑρηκέναι· καὶ τὰ ἐκείνων ἐχόμενα, ὁ Ἀριστοτέλης.

XX. Τὴν δὲ σεμνοπρέπειαν τοῦ Πυθαγόρου καὶ Τίμων ἐν τοῖς Σίλλοις, δάκνων αὐτὸν, ὅμως οὐ παρέλιπεν, εἰπὼν οὕτω,

Πυθαγόρην τε γόητος ἀποκλίναντ' ἐπὶ δόξαν,
Θήρῃ ἐπ' ἀνθρώπων, σεμνηγορίης ὀαριστήν.

Περὶ δὲ τοῦ ἄλλοτε ἄλλον αὐτὸν γεγενῆσθαι, Ξενοφάνης ἐν ἐλεγείᾳ προσμαρτυρεῖ, ἧς ἀρχὴ,

Νῦν οὖν τ' ἄλλον ἔπειμι λόγον, δείξω δὲ κέλευθον.

Ὃ δὲ περὶ αὐτοῦ φησιν, οὕτως ἔχει,

Καὶ ποτέ μιν στυφελιζομένου σκύλακος παριόντα
Φασὶν ἐποικτεῖραι, καὶ τόδε φάσθαι ἔπος·
Παῦσαι, μηδὲ ῥάπιζ'· ἐπεὶ ἦ φίλου ἀνέρος ἐστὶ
Ψυχὴ, τὴν ἔγνων φθεγξαμένης ἀΐων.

37. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Ξενοφάνης. Ἔσκωψε δὲ αὐτὸν Κρατῖνος μὲν ἐν Πυθαγοριζούσῃ· ἀλλὰ καὶ ἐν Ταραντίνοις φησὶν οὕτως,

Ἔθος ἐστὶν αὐτοῖς, ἂν τιν' ἰδιώτην ποθὲν
Λάβωσιν εἰσελθόντα, διαπειρώμενον
Τῆς τῶν λόγων ῥώμης, ταράττειν καὶ κυκᾶν
Τοῖς ἀντιθέτοις, τοῖς πέρασι, τοῖς παρισώμασι,
Τοῖς ἀποπλάνοις, τοῖς μεγέθεσιν, νουβυστικῶς.

Μνησίμαχος Ἀλκμαίωνι·

Ὡς Πυθαγοριστῇ θύομεν τῷ Λοξίᾳ,
Ἔμψυχον οὐδὲν ἐσθίοντες παντελῶς.

38. Ἀριστοφῶν Πυθαγοριστῇ·

Ἔφη τε καταβὰς εἰς δίαιταν τῶν κάτω,
Ἰδεῖν ἑκάστους· διαφέρειν δὲ πάμπολυ
Τοὺς Πυθαγοριστὰς τῶν νεκρῶν. Μόνοισι γὰρ
Τούτοισι τὸν Πλούτωνα συσσιτεῖν ἔφη,
Δι' εὐσέβειαν. Β. Εὐχερῆ θεὸν λέγεις,
Εἰ τοῖς ῥύπου μεστοῖσιν ἥδεται ξυνών.

Ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ·

Ἐσθίουσί τε
Λάχανά τε, καὶ πίνουσιν ἐπὶ τούτοις ὕδωρ.
Φθεῖρας δὲ καὶ τρίβωνα, τήν τ' ἀλουσίαν,
Οὐδεὶς ἂν ὑπομείνειε τῶν νεωτέρων.

XXI. 39. Ἐτελεύτα δ' ὁ Πυθαγόρας τοῦτον τὸν τρόπον· συνεδρεύοντες μετὰ τῶν συνήθων ἐν τῇ Μύλωνος οἰκίᾳ τούτου, ὑπό τινος τῶν μὴ παραδοχῆς ἀξιωθέντων, διὰ φθόνον ὑποπρησθῆναι τὴν οἰκίαν συνέβη· τινὲς δ' αὐτοὺς τοὺς Κροτωνιάτας τοῦτο πρᾶξαι, τυραννίδος ἐπίθεσιν εὐλαβουμένους. Τὸν δὴ Πυθαγόραν καταληφθῆναι διεξιόντα· καὶ πρός τινι χωρίῳ γενόμενος πλήρει κυάμων, αὐτόθι ἔστη, εἰπών, ἁλῶναι μᾶλλον ἢ πατῆσαι· ἀναιρεθῆναι δὲ κρεῖττον· ἢ λαλῆσαι· καὶ ἄδε πρὸς τῶν διωκόντων

ἀποσφαγῆναι. Οὕτω δὲ καὶ τοὺς πλείους τῶν ἑταίρων αὐτοῦ διαφθαρῆναι, ὄντας πρὸς τετταράκοντα· διαφυγεῖν δ' ὀλιγίστους· ὧν ἦν καὶ Ἀρχύτας ὁ Ταραντῖνος, καὶ Λύσις ὁ προειρημένος. 40. Φησὶ δὲ Δικαίαρχος τὸν Πυθαγόραν ἀποθανεῖν καταφυγόντα εἰς τὸ ἐν Μεταποντίῳ ἱερὸν τῶν Μουσῶν, τετταράκοντα ἡμέρας ἀσιτήσαντα. Ἡρακλείδης δέ φησιν ἐν τῇ τῶν Σατύρου βίων ἐπιτομῇ, μετὰ τὸ θάψαι Φερεκύδην ἐν Δήλῳ ἐπανελθεῖν εἰς Ἰταλίαν, καὶ πανδαισίαν εὑρόντα Μύλωνος τοῦ Κροτωνιάτου εἰς Μεταπόντιον ἐξελθεῖν, κἀκεῖ τὸν βίον καταστρέψαι ἀσιτίᾳ, μὴ βουλόμενον περαιτέρω ζῆν. Ἕρμιππος δέ φησι, πολεμούντων Ἀκραγαντίνων καὶ Συρακουσίων, ἐξελθεῖν μετὰ τῶν συνήθων τὸν Πυθαγόραν, καὶ προστῆναι τῶν Ἀκραγαντίνων. Τροπῆς δὲ γενομένης περικάμπτοντα αὐτὸν τὴν τῶν κυάμων χώραν, ὑπὸ τῶν Συρακουσίων ἀναιρεθῆναι· τοὺς τε λοιποὺς, ὄντας πρὸς τοὺς πέντε καὶ τριάκοντα, ἐν Τάραντι κατακαυθῆναι, θέλοντας ἀντιπολιτεύεσθαι τοῖς προεστῶσι. 41. Καὶ ἄλλο τι περὶ Πυθαγόρου φησὶν ὁ Ἕρμιππος· λέγει γὰρ ὡς γενόμενος ἐν Ἰταλίᾳ, κατὰ γῆς οἰκίσκον ποιήσαι, καὶ τῇ μητρὶ ἐντείλαιτο τὰ γινόμενα εἰς δέλτον γράφειν, σημειουμένην καὶ τὸν χρόνον· ἔπειτα καθιέναι αὐτῷ, ἐφ' ἂν ἀνέλθῃ· τοῦτο ποιῆσαι τὴν μητέρα. Τὸν δὲ Πυθαγόραν μετὰ χρόνον ἀνελθεῖν ἰσχνὸν καὶ κατεσκελετευμένον. Εἰσελθόντα τε εἰς τὴν ἐκκλησίαν, φάσκειν ὡς ἀφῖκται ἐξ Ἅιδου· καὶ δὴ καὶ ἀνεγίνωσκεν αὐτοῖς τὰ συμβεβηκότα. Οἱ δὲ, σαινόμενοι τοῖς λεγομένοις, ἐδάκρυόν τε καὶ ὤμωζον, καὶ ἐπίστευον εἶ-

ναι τὸν Πυθαγόραν θεῖόν τινα· ὥστε καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῷ παραδοῦναι, ὡς καὶ μαθησομένας τι τῶν αὐτοῦ· τὰς καὶ Πυθαγορικὰς κληθῆναι. Καὶ ταῦτα μὲν Ἑρμιππος.

XXII. 42. *Ἦν δὲ τῷ Πυθαγόρᾳ καὶ γυνὴ, Θεανὼ ὄνομα, Βροντίνου τοῦ Κροτωνιάτου θυγάτηρ. Οἱ δὲ, γυναῖκα μὲν εἶναι Βροντίνου, μαθήτριαν δὲ Πυθαγόρου. Ἦν αὐτῷ καὶ θυγάτηρ Δαμὼ, ὡς φησι Λύσις ἐν ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Ἵππαρχον, περὶ Πυθαγόρου λέγων οὕτως, „Λέγοντι δὴ πολλοί τοι καὶ δαμοσίᾳ φιλοσοφέν. Ὅπερ ἀπαξιῶν Πυθαγόρας, ὅς γε τᾷ Δαμοῖ, τᾷ ἑαυτοῦ θυγατρὶ παρακαταθέμενος τὰ ὑπομνήματα, ἐκέλευσε μηδενὶ τῶν ἐκτὸς τᾶς οἰκίας παραδιδόμεν. Ἃ δὲ, δυναμένα πολλῶν χρημάτων ἀποδίδοσθαι τὼς λόγως, οὐκ ἐβουλήθη. Πενίαν γὰρ καὶ τὰς τῶ πατρὸς ἐπισκήψιας ἐνόμιζε χρυσῶ τιμιωτέρας εἶναι. Καὶ ταῦτα γυνά.“* 43. *Ἦν καὶ Τηλαυγὴς υἱὸς αὐτοῦ, ὃς καὶ διεδέξατο τὸν πατέρα, καὶ (κατά τινας) Ἐμπεδοκλέους καθηγήσατο. Ἱππόβοτός γέ τοι φησὶ λέγειν Ἐμπεδοκλέα Τηλαυγεῖ,*

— Κλυτὲ κοῦρε Θεανοῦς Πυθαγόρεώ τε.

Σύγγραμμα δὲ φέρεται τοῦ Τηλαυγοῦς οὐδέν· τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ Θεανοῦς τινά. Ἀλλὰ καί φασιν αὐτὴν ἐρωτηθεῖσαν, ποσταία γυνὴ ἀπ᾽ ἀνδρὸς καθαρεύει; φάναι, Ἀπὸ μὲν τοῦ ἰδίου, παραχρῆμα· ἀπὸ δὲ τοῦ ἀλλοτρίου, οὐδέποτε. Τῇ δὲ πρὸς τὸν ἴδιον ἄνδρα μελλούσῃ πορεύεσθαι, παρῄνει, ἅμα τοῖς ἐνδύμασι καὶ τὴν αἰσχύνην ἀποτίθεσθαι, ἀνισταμένην τε πάλιν ἅμα αὐτοῖσιν ἀναλαμβάνειν· ἐρωτηθεῖσα, Ποῖα; ἔφη, Ταῦτα δὶ ἃ γυνὴ κέκλημαι.

XXII. 44. Ὁ γοῦν Πυθαγόρας, ὡς μὲν Ἡρακλείδης φησὶν ὁ τοῦ Σαραπίωνος, ὀγδοηκοντούτης ἐτελεύτα, κατὰ τὴν ἰδίαν ὑπογραφὴν τῶν ἡλικιῶν· ὡς δὲ οἱ πλείους, ἔτη βιοὺς ἐννενήκοντα. Καὶ ἡμῶν ἐστιν εἰς αὐτὸν πεπαιγμένα οὕτως ἔχοντα,

Οὐ μόνος ἐμψύχων ἄπεχες χέρας, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς·
Τίς γὰρ ὃς ἐμψύχων ἥψατο, Πυθαγόρα;
Ἀλλ᾽ ὅταν ἐρηθῇ τι, καὶ ὀπτηθῇ καὶ ἁλισθῇ,
Δὴ τότε καὶ ψυχὴν οὐκ ἔχον ἐσθίομεν.

Ἄλλο·

Ἦν ἄρα Πυθαγόρης τοῖος σοφὸς, ὥστε μὲν αὐτὸς
Μὴ ψαύειν κρειῶν, καὶ λέγειν ὡς ἄδικον·
Σιτίζειν δ᾽ ἄλλους, ἄγαμαι σοφόν. Αὐτὸς ἔφα μὲν
Οὐκ ἀδικεῖν, ἄλλους δ᾽ αὐτὸς ἔα γ᾽ ἀδικεῖν.

45. Καὶ ἄλλο·

Τὰς φρένας ἦν ἐθέλῃς τὰς Πυθαγόραο νοῆσαι,
Ἀσπίδος Εὐφόρβου βλέψον ἐς ὀμφαλόον.
Φησὶ γὰρ, Οὗτος ἐγὼν ἦν πρόβροτος· ὃς δ᾽ ὅτε οὐκ ἦν,
Φάσκεν ὅτ᾽ ἦν δήπου, οὐκ ἂν ἔην ὅτε ἦν.

Καὶ ἄλλο, ὡς ἐτελεύτα·

Αἶ, αἶ, Πυθαγόρης τί τόσον κυάμους ἐσεβάσθη;
Καὶ θάνε φοιτηταῖς ἄμμιγα τοῖς ἰδίοις.
Χωρίον ἦν κυάμων· ἵνα μὴ τούτους δὲ πατήσῃ,
Ἐξ Ἀκραγαντίνων κάτθαν᾽ ἐνὶ τριόδῳ.

XXIV. Ἤκμαζε δὲ κατὰ τὴν ἑξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα, καὶ αὐτοῦ τὸ σύστημα διέμεινε μέχρι γενεῶν ἑννεακαίδεκα. 46. Τελευταῖοι γὰρ ἐγένοντο τῶν Πυθαγορείων, οὓς καὶ Ἀριστόξενος εἶδε, Ξενόφιλός τε ὁ Χαλκιδεὺς, ἀπὸ Θρᾴκης, καὶ Φάντων ὁ Φλιάσιος,

καὶ Ἐχεκράτης, καὶ Διοκλῆς, καὶ Πολύμναστος, Φλιάσιοι καὶ αὐτοί. Ἦσαν δὲ ἀκροαταὶ Φιλολάου καὶ Εὐρύτου τῶν Ταραντίνων.

XXV. Γεγόνασι δὲ Πυθαγόραι τέτταρες περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, οὐ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντες· εἷς μὲν Κροτωνιάτης, τυραννικὸς ἄνθρωπος· ἕτερος Φλιάσιος, σωμασκητής, ἀλείπτης, ὡς φασί τινες· τρίτος, Ζακύνθιος, οὗ φασιν εἶναι τὰ ἀπόῤῥητα τῆς φιλοσοφίας, αὐτῶν διδάσκαλος· ἐφ' οὗ καὶ τὸ Αὐτὸς ἔφα, παροιμιακὸν εἰς τὸν βίον ἦλθεν. 47. Οἱ δὲ καὶ ἄλλον ἀνδριαντοποιὸν Ῥηγῖνον γεγονέναι φασὶ Πυθαγόραν, πρῶτον δοκοῦντα ῥυθμοῦ καὶ συμμετρίας ἐστοχάσθαι· καὶ ἄλλον, ἀνδριαντοποιὸν Σάμιον· καὶ ἕτερον, ῥήτορα μοχθηρόν· καὶ ἰατρὸν ἄλλον, τὰ περὶ κήλης γεγραφότα, καί τινα περὶ Ὁμήρου συντεταγμένον· καὶ ἕτερον, Δωρικὰ πεπραγματευμένον, ὡς Διονύσιος ἱστορεῖ. Ἐρατοσθένης δέ φησι (καθὸ καὶ Φαβωρῖνος ἐν τῇ ἡ παντοδαπῆς ἱστορίας παρατίθεται) τοῦτον εἶναι τὸν πρῶτον ἐντέχνως πυκτεύσαντα, ἐπὶ τῆς ὀγδόης καὶ τετταρακοστῆς Ὀλυμπιάδος, κομήτην, καὶ ἁλουργίδα φοροῦντα. Ἐκριφθῆναί τε ἐκ τῶν παίδων, καὶ χλευασθέντα, αὐτίκα προσβῆναι τοὺς ἄνδρας, καὶ νικῆσαι. 48. Ἁπλοῦν δὲ τοῦτῳ καὶ τοὐπίγραμμα, ὅπερ ἐποίησε Θεαίτητος,

Πυθαγόρην, τινὰ Πυθαγόρην, ὦ ξεῖνε, κομήτην,
Αἰδόμενον πύκτην εἰ κατέχεις Σάμιον,
Πυθαγόρης ἐγώ εἰμι. Τὰ δ' ἄργα μου εἴ τιν' ἔροιο
Ἠλείων, φήσεις αὐτὸν ἄπιστα λέγειν.

Τοῦτον ὁ Φαβωρῖνός φησιν ὅροις χρήσασθαι διὰ τῆς μαθηματικῆς ὕλης, ἐπὶ πλέον δὲ Σωκράτην, καὶ τοὺς

ἐκείνῳ πλησιάσαντας· καὶ μετὰ ταῦτα, Ἀριστοτέλην, καὶ τοὺς Στωϊκούς. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν οὐρανὸν πρῶτον ὀνομάσαι κόσμον, καὶ τὴν γῆν στρογγύλην· ὡς δὲ Θεόφραστος, Παρμενίδην· ὡς δὲ Ζήνων, Ἡσίοδον. 49. Τούτῳ φασὶν ἀντιπαρατάσσεσθαι Κύδωνα, καθάπερ Ἀντίδοκον Σωκράτει. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀθλητοῦ Πυθαγόρου καὶ τοῦτο ἐλέγετο τὸ ἐπίγραμμα,

Οὗτος πυκτεύσων ἐς Ὀλύμπια παισὶν ἄνηβος
Ἦλυθε Πυθαγόρας, ὁ Κράτεω, Σάμιος.

XXVI. Ὁ δὲ φιλόσοφος καὶ ὧδε ἐπέστειλε.

Πυθαγόρας Ἀναξιμένει.

Καὶ σύ, ὦ λῷστε, εἰ μηδὲν ἀμείνων ἦς Πυθαγόρεω γενεήν τε καὶ κλέος, μεταναστὰς ἂν ᾤχεο ἐκ Μιλήτου· νῦν δὲ κατερύκει σε ἡ πατρόθεν εὐκλεια· καὶ ἐμέ τε ἂν κατέρυκεν Ἀναξιμένει ἐοικότα. Εἰ δ' ὑμεῖς οἱ ὀνηϊστοὶ τὰς πόλεις ἐκλείψετε, ἀπὸ μὲν αὐτέων ὁ κόσμος αἱρεθήσεται, ἐπικινδυνώτερα δ' αὐτῇσι τὰ ἐκ Μήδων. 50. Οὔτε δὲ αἰεὶ καλὸν αἰθερολογεῖν, μελεδωνόν τε εἶναι τῇ πατρίδι κάλλιον. Καὶ ἐγὼ δὲ οὐ πάντα περὶ τοὺς ἐμεωῦτοῦ μύθους, ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμοις, οὓς διαφέρουσιν εἰς ἀλλήλους Ἰταλιῶται.

Ἐπειδὴ δὲ περὶ Πυθαγόρου διεληλύθαμεν, ῥητέον περὶ τῶν ἐλλογίμων Πυθαγορικῶν· μεθ' οὓς περὶ τῶν σποράδην κατά τινας φερομένων· ἔπειθ' οὕτως ἐξάψομεν τὴν διαδοχὴν τῶν ἀξίων λόγου, ἕως Ἐπικούρου, καθὰ καὶ προειρήκαμεν. Περὶ μὲν οὖν Θεανοῦς καὶ Τηλαυγοῦς διειλέγμεθα. Λεκτέον δὲ νῦν περὶ Ἐμπεδοκλέους πρῶτον· κατά γάρ τινας, Πυθαγόρου διήκουσεν.

CAPUT II.

EMPEDOCLES.

I. 51. Ἐμπεδοκλῆς, ὥς φησιν Ἱππόβοτος, Μέτωνος ἦν υἱὸς τοῦ Ἐμπεδοκλέους, Ἀκραγαντῖνος. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Τίμαιος ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τῶν ἱστοριῶν, ἐπίσημον ἄνδρα γεγονέναι τὸν Ἐμπεδοκλέα, τὸν πάππον τοῦ ποιητοῦ· ἀλλὰ καὶ Ἕρμιππος τὰ αὐτὰ τούτῳ φησίν. Ὁμοίως καὶ Ἡρακλείδης ἐν τῷ περὶ νόσων, ὅτι λαμπρᾶς ἦν οἰκίας ἱπποτροφηκότος τοῦ πάππου. Λέγει δὲ καὶ Ἐρατοσθένης ἐν τοῖς Ὀλυμπιονίκαις, τὴν πρώτην καὶ ἑβδομηκοστὴν Ὀλυμπιάδα νενικηκέναι τὸν τοῦ Μέτωνος πατέρα· μάρτυρι χρώμενος Ἀριστοτέλει. 52. Ἀπολλόδωρος δὲ ὁ γραμματικὸς ἐν τοῖς χρονικοῖς φησιν, ὡς ἦν Μέτωνος μὲν υἱός. Εἰς δὲ Θουρίους αὐτὸν νεωστὶ παντελῶς ἐκτισμένους Γλαῦκος ἐλθεῖν φησιν. Εἶθ' ὑποβάς, „Οἱ δ' ἱστοροῦντες ὡς οἴκοθεν πεφευγὼς εἰς τὰς Συρακούσας, μετ' ἐκείνων ἐπολέμει πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, τελέως ἀγνοεῖν μοι δοκοῦσιν. Ἦ γὰρ οὐκ ἔτ' ἦν, ἢ παντελῶς ὑπεργεγηρακώς· ὅπερ οὐ φαίνεται. Ἀριστοτέλης γὰρ αὐτόν, ἔτι τε Ἡράκλειτον, ἑξήκοντα ἐτῶν φησι τετελευτηκέναι. Ὁ δὲ πρώτην καὶ ἑβδομηκοστὴν Ὀλυμπιάδα νενικηκὼς κέλητι, τούτου πάντως ἦν ὁμώνυμος, ὥσθ' ἅμα καὶ τὸν χρόνον ὑπὸ τοῦ Ἀπολλοδώρου σημαίνεσθαι. 53. Σάτυρος δὲ ἐν τοῖς βίοις φησὶν, ὅτι Ἐμπεδοκλῆς υἱὸς μὲν ἦν Ἐξαινέτου, κατέλιπε δὲ καὶ αὐτὸς υἱὸν Ἐξαίνετον. Ἐπί τε τῆς αὐτῆς Ὀλυμπιάδος τὸν μὲν ἵππῳ κέλητι νενικηκέναι· τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ, πάλῃ, ἢ (ὡς Ἡρ[illegible]

κλείδης ἐν τῇ ἐπιτομῇ) δρόμῳ. Ἐγὼ δὲ εὗρον ἐν τοῖς ὑπομνήμασι Φαβωρίνου, ὅτι καὶ βοῦν ἔθυσε τοῖς θεωροῖς ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐκ μέλιτος καὶ ἀλφίτων· καὶ ἀδελφὸν ἔσχε Καλλικρατίδην. Τηλαυγὴς δὲ ὁ Πυθαγόρου παῖς, ἐν τῇ πρὸς Φιλόλαον ἐπιστολῇ φησι τὸν Ἐμπεδοκλέα Ἀρχινόμου εἶναι υἱόν. 54. Ὅτι δὲ ἦν Ἀκραγαντῖνος ἐκ Σικελίας, αὐτὸς ἐναρχόμενος τῶν καθαρμῶν φησιν,

Ὦ φίλοι, οἳ μέγα ἄστυ κατὰ ξανθοῦ Ἀκράγαντος
Ναίετ' ἀν' ἄκρα πόλεως.

Καὶ τὰ μὲν περὶ τοῦ γένους αὐτοῦ τάδε.

II. Ἀκοῦσαι δ' αὐτὸν Πυθαγόρου Τίμαιος διὰ τῆς ἑνάτης ἱστορεῖ, λέγων ὅτι καταγνωσθεὶς ἐπὶ λογοκλοπείᾳ τότε, (καθὰ καὶ Πλάτων) τῶν λόγων ἐκωλύθη μετέχειν. Μεμνῆσθαι δὲ καὶ αὐτὸν Πυθαγόρου λέγοντα,

Ἦν δέ τις ἐν κείνοισιν ἀνὴρ περιώσια εἰδώς,
Ὅς δὴ μήκιστον πραπίδων ἐκτήσατο πλοῦτον.

Οἱ δὲ τοῦτο εἰς Παρμενίδην αὐτὸν λέγειν ἀναφέροντα. 55. Φησὶ δὲ Νεάνθης ὅτι μέχρι Φιλολάου καὶ Ἐμπεδοκλέους ἐκοινώνουν οἱ Πυθαγορικοὶ τῶν λόγων. Ἐπεὶ δ' αὐτὸς διὰ τῆς ποιήσεως ἐδημοσίευεν αὐτά, νόμον ἔθεντο μηδενὶ μεταδώσειν ἑποποιῷ. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Πλάτωνα φασὶ παθεῖν· καὶ γὰρ τοῦτον κωλυθῆναι. Τίνος μέντοι γε αὐτῶν ἤκουσεν ὁ Ἐμπεδοκλῆς, οὐκ εἶπεν. Τὴν γὰρ προφερομένην πρὸς Τηλαυγοῦς ἐπιστολήν, ὅτι μετέσχεν Ἱππάσου καὶ Βροντίνου, μὴ εἶναι ἀξιόπιστον. Ὁ δὲ Θεόφραστος Παρμενίδου φησὶ ζηλωτὴν αὐτὸν γενέσθαι, καὶ μιμητὴν ἐν τοῖς ποιήμασι· καὶ γὰρ ἐκεῖνον ἐν ἔπεσι τὸν

περὶ φύσεως λόγον ἐξενεγκεῖν. 56. Ἕρμιππος δὲ, οὐ Παρμενίδου, Ξενοφάνους δὲ γεγονέναι ζηλωτήν· ᾧ καὶ συνδιατρῖψαι, καὶ μιμήσασθαι τὴν ἑποποιΐαν. Ὕστερον δὲ τοῖς Πυθαγορικοῖς ἐντυχεῖν. Ἀλκιδάμας δ' ἐν τῷ φυσικῷ φησι, κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Ζήνωνα καὶ Ἐμπεδοκλέα ἀκοῦσαι Παρμενίδου· εἶθ' ὕστερον ἀποχωρῆσαι. Καὶ τὸν μὲν Ζήνωνα κατ' ἰδίαν φιλοσοφῆσαι· τὸν δὲ, Ἀναξαγόρου διακοῦσαι καὶ Πυθαγόρου. Καὶ τοῦ μὲν τὴν σεμνότητα ζηλῶσαι τοῦ τε βίου καὶ τοῦ σχήματος, τοῦ δὲ τὴν φυσιολογίαν.

III. 57. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ σοφιστῇ φησι, πρῶτον Ἐμπεδοκλέα ῥητορικὴν εὑρεῖν· Ζήνωνα δὲ, διαλεκτικήν. Ἐν δὲ τῷ περὶ ποιητῶν φησιν, ὅτι καὶ Ὁμηρικὸς ὁ Ἐμπεδοκλῆς, καὶ δεινὸς περὶ τὴν φράσιν γέγονε, μεταφορικός τε ὤν, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς περὶ ποιητικὴν ἐπιτεύγμασι χρώμενος. Καὶ δὴ ὅτι γράψαντος αὐτοῦ καὶ ἄλλα ποιήματα, τήν τε τοῦ Ξέρξου διάβασιν, καὶ προοίμιον εἰς Ἀπόλλωνα, ταῦθ' ὕστερον κατέκαυσεν ἀδελφή τις αὐτοῦ ἢ θυγάτηρ, (ὥς φησιν Ἱερώνυμος) τὸ μὲν προοίμιον, ἄκουσα· τὰ δὲ Περσικὰ βουληθεῖσα, διὰ τὸ ἀτελείωτα εἶναι. 58. Καθόλου δέ φησι καὶ τραγῳδίας αὐτὸν γράψαι, καὶ πολιτικά. Ἡρακλείδης δὲ ὁ τοῦ Σαραπίωνος, ἑτέρου φησὶν εἶναι τὰς τραγῳδίας· Ἱερώνυμος δέ φησιν αὐτὸν τρισὶ καὶ τετταράκοντα ἐντετυχηκέναι. Νεάνθης δὲ, νέον ὄντα γεγραφέναι τὰς τραγῳδίας, καὶ αὐτὸν ἔπειτα αὐταῖς ἐντετυχηκέναι. Φησὶ δὲ Σάτυρος ἐν τοῖς βίοις, ὅτι καὶ ἰατρὸς ἦν καὶ ῥήτωρ ἄριστος. Γοργίαν γοῦν τὸν Λεοντῖνον αὐτοῦ γενέσθαι μαθητήν.

ἄνδρα ὑπερέχοντα ἐν ῥητορικῇ, καὶ τέχνην ἀπολελοιπότα· ὃν φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς, ἐννέα πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἔτη βιῶναι.

IV. 59. Τοῦτον φησὶν ὁ Σάτυρος λέγειν, ὡς αὐτὸς παρείη τῷ Ἐμπεδοκλεῖ γοητεύοντι. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸν διὰ τῶν ποιημάτων ἐπαγγέλλεσθαι τοῦτό τε καὶ ἄλλα πλείω, δι' ὧν φησὶ,

Φάρμακα δ' ὅσσα γεγᾶσι κακῶν, καὶ γήραος ἄλκαρ,
Πεύσῃ· ἐπεὶ μούνῳ σοὶ ἐγὼ κρανέω τάδε πάντα.
Παύσεις δ' ἀκαμάτων ἀνέμων μένος, οἵτ' ἐπὶ γαῖαν
Ὀρνύμενοι πνοιαῖσι καταφθινύθουσιν ἄρουραν.
Καὶ πάλιν ἢν κ' ἐθέλῃσθα, παλίντιτα πνεύματ' ἐπάξεις.
Θήσεις δ' ἐξ ὄμβροιο κελαινοῦ καίριον αὐχμὸν
Ἀνθρώποις, θήσεις δὲ καὶ ἐξ αὐχμοῖο θερείου
Ῥεύματα δενδρεόθρεπτα τὰ δ' ἐν θέρει ἀήσαντα.
Ἄξεις δ' ἐξ ἀΐδαο καταφθιμένου μένος ἀνδρός.

V. 60. Φησὶ δὲ καὶ Τίμαιος ἐν τῇ ιη΄ κατὰ πολλοὺς τρόπους τεθαυμάσθαι τὸν ἄνδρα. Καὶ γὰρ ἐτησίων ποτὲ σφοδρῶς πνευσάντων, ὥστε τοὺς καρποὺς λυμῆναι, κελεύσας ὄνους ἐκδαρῆναι, καὶ ἀσκοὺς ποιῆσαι, πρὸς τοὺς λόφους καὶ τὰς ἀκρωρείας διέτεινε, πρὸς τὸ συλλαβεῖν τὸ πνεῦμα. Λήξαντος δὲ, Κωλυσανέμαν κληθῆναι.

VI. Ἡρακλείδης δὲ ἐν τῷ περὶ νόσων φησὶ καὶ Παυσανίᾳ ὑφηγήσασθαι αὐτὸν τὰ περὶ τὴν ἄπνοιν. Ἦν δ' ὁ Παυσανίας, (ὥς φησιν Ἀρίστιππος καὶ Σάτυρος) ἐρώμενος αὐτοῦ, ᾧ δὴ καὶ τὰ περὶ φύσεως προσπεφώνηκεν οὕτως,

61. *Παυσανία, σὺ δὲ κλῦθι, δαίφρανος Ἀγχίτου*
υἱέ.

Ἀλλὰ καὶ ἐπίγραμμα εἰς αὐτὸν ἐποίησε,
Παυσανίην ἰητρὸν ἐπώνυμον Ἀγχίτου υἱὸν,
Φῶτ' Ἀσκληπιάδην πατρὶς ἔθρεψε Γέλα,
Ὃς πολλοὺς μογεροῖσι μαραινομένους καμάτοισι
Φῶτας ἀπέστρεψεν Φερσεφόνης ἀδύτων.
Τὴν γοῦν ἄπνουν ὁ Ἡράκλειτος φησὶ τοιοῦτόν τι
εἶναι, ὡς τριάκοντα ἡμέρας συντηρεῖν ἄπνουν καὶ
ἄσηπτον τὸ σῶμα· ὅθεν καὶ εἶπεν αὐτὸν καὶ ἰατρὸν,
καὶ μάντιν, λαμβάνων ἅμα καὶ ἀπὸ τούτων τῶν στίχων·

62. *Ὦ φίλοι, οἳ μέγα ἄστυ κατὰ ξανθοῦ Ἀκράγαντος*
Ναίετ' ἄκρην πόλεως, ἀγαθῶν μελεδήμονες ἔργων,
Χαίρετ'· ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκ ἔτι θνητὸς,
Πωλεῦμαι μετὰ πᾶσι τετιμένος, ὥσπερ ἔοικε,
Ταινίαις τε περίστεπτος, στέφεσιν τε θαλείης.
Τοῖσιν ἅμ' εὖτ' ἂν ἵκωμαι ἐς ἄστεα τηλεθόωντα,
Ἀνδράσιν ἠδὲ γυναιξὶ σεβίζομαι· οἳ δ' ἅμ' ἕπονται
Μύριοι, ἐξερέοντες, ὅπη πρὸς κέρδος ἀταρπός.
Οἱ μὲν μαντοσυνέων κεχρημένοι, οἳ δέ τι νούσων
Παντοίων ἐπύθοντο κλύειν εὐηκέα βάξιν.

VII. 63. *Μέγαν δὲ τὸν Ἀκράγαντα εἰπεῖν φησι Ποταμίλλα, ἐπεὶ μυριάδες αὐτὸν κατῴκουν ὀγδοήκοντα. Ὅθεν τὸν Ἐμπεδοκλέα εἰπεῖν, τρυφώντων αὐτῶν, Ἀκραγαντῖνοι τρυφῶσι μὲν ὡς αὔριον ἀποθανούμενοι, οἰκίας δὲ κατασκευάζονται ὡς πάντα τὸν χρόνον βιωσόμενοι.*

VIII. *Αὐτοὺς δὲ τούτους τοὺς καθαρμοὺς ἐν*

Ὀλυμπίᾳ ῥαψῳδῆσαι λέγεται Κλεομένην τὸν ῥαψῳδόν· ὡς καὶ Φαβωρῖνος ἐν ἀπομνημονεύμασι.

IX. Φησὶ δ' αὐτὸν καὶ Ἀριστοτέλης ἐλεύθερον γεγονέναι, καὶ πάσης ἀρχῆς ἀλλότριον, εἴ γε τὴν βασιλείαν αὐτῷ διδομένην παρητήσατο, (καθάπερ Ξάνθος ἐν τοῖς περὶ αὐτοῦ λέγει) τὴν λιτότητα δηλονότι πλέον ἀγαπήσης. 64. Τὰ δ' αὐτὰ καὶ Τίμαιος εἴρηκε, τὴν αἰτίαν ἅμα παρατιθέμενος τοῦ δημοτικὸν εἶναι τὸν ἄνδρα. Φησὶ γὰρ ὅτι κληθεὶς ὑπό τινος τῶν ἀρχόντων, καὶ προβαίνοντος τοῦ πότου, ὡς τὸ δεῖπνον οὐκ εἰσεφέρετο, τῶν δ' ἄλλων ἡσυχαζόντων, μισοπονήρως διατεθεὶς ἐκέλευσεν εἰσφέρειν. Ὁ δὲ κεκληκὼς ἀναμένειν ἔφη τὸν τῆς βουλῆς ὑπηρέτην. Ὡς δὲ παρεγένετο, ἐγενήθη συμποσίαρχος, τοῦ κεκληκότος δηλονότι καταστήσαντος, ὃς ὑπεγράφετο τυραννίδος ἀρχήν· ἐκέλευσε γὰρ ἢ πίνειν, ἢ καταχεῖσθαι τῆς κεφαλῆς. Τότε μὲν οὖν ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἡσύχασε· τῇ δ' ὑστεραίᾳ εἰσαγαγὼν εἰς δικαστήριον, ἀπέκτεινε καταδικάσας ἀμφοτέρους, τόν τε κλήτορα καὶ τὸν συμποσίαρχον. Ἀρχὴ μὲν οὖν αὕτη τῆς πολιτείας ἦδε. 65. Πάλιν δὲ Ἄκρωνος τοῦ ἰατροῦ τόπον αἰτοῦντος παρὰ τῆς βουλῆς εἰς κατασκευὴν πατρῴου μνήματος, διὰ τὴν ἐν τοῖς ἰατροῖς ἀκρότητα, παρελθὼν ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐκώλυσε, τά τε ἄλλα περὶ ἰσότητος διαλεχθεὶς, καίτοι καὶ τοιοῦτον ἐρωτήσας· Τί δὲ ἐπιγράψομεν ἐλεγεῖον; ἢ τοῦτο;

Ἄκρον ἰητρὸν Ἄκρων Ἀκραγαντῖνον πατρὸς ἄκρου
Κρύπτει κρημνὸς ἄκρος πατρίδος ἀκροτάτης.

Τινὲς δὲ τὸν δεύτερον στίχον οὕτω προφέρονται,

Ἀκροτάτης κορυφῆς τύμβος ἄκρος κατέχει.

Τοῦτον τινὲς Σιμωνίδου φασὶν εἶναι. 66. *Ὕστερον δ' ὁ Ἐμπεδοκλῆς καὶ τὸ τῶν χιλίων ἄθροισμα κατέλυσε συνεστὼς ἐπὶ ἔτη τρία. Ὥστε οὐ μόνον ἦν τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ τῶν τὰ δημοτικὰ φρονούντων. Ὁ γέ τοι Τίμαιος ἐν τῇ πρώτῃ καὶ δευτέρᾳ, (πολλάκις γὰρ αὐτοῦ μνημονεύει) φησὶν ἐναντίαν τῇ πολιτείᾳ ἐσχηκέναι γνώμην αὐτὸν φαίνεσθαι. Ὅπου δὲ ἀλαζόνα καὶ φίλαυτον ἐν τῇ ποιήσει ἴδοι τις ἄν· φησὶ γοῦν,*

Χαίρετ', ἐγὼ δ' ὑμῖν θεὸς ἄμβροτος, οὐκ ἔτι θνητὸς,

Πωλεῦμαι·

καὶ τὰ ἑξῆς. Καθ' ὃν δὲ χρόνον ἐπεδήμει Ὀλυμπιάσιν, ἐπιστροφῆς ἠξιοῦτο πλείονος, ὥστε μηδενὸς ἑτέρου μνεῖαν γίνεσθαι ἐν ταῖς ὁμιλίαις τοσαύτην ὅσην Ἐμπεδοκλέους.

X. 67. *Ὕστερον μέντοι τοῦ Ἀκράγαντος οἰκιζομένου, ἀντέστησαν αὐτοῦ τῇ καθόδῳ οἱ τῶν ἐχθρῶν ἀπόγονοι. Διόπερ εἰς Πελοπόννησον ἀποχωρήσας ἐτελεύτησεν. Οὐ παρῆκε δὲ οὐδὲ τοῦτον ὁ Τίμων, ἀλλ' ὥδ' αὐτοῦ καθάπτεται, λέγων,*

— — — καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἀγοραίων
Κηλητὴς ἐπέων· ὅσα δ' ἔσθενε, τοσσάδε εἶλεν
Ἄρχων, ὃς διέθηκ' ἀρχὰς ἐπιδευέας ἄλλων.

XI. *Περὶ δὲ τοῦ θανάτου αὐτοῦ διάφορός ἐστιν ὁ λόγος. Ἡρακλείδης μὲν γὰρ τὰ περὶ τῆς ἄπνου διηγησάμενος, ὡς ἐδοξάσθη Ἐμπεδοκλῆς ἀποστείλας τὴν νεκρὰν ἄνθρωπον ζῶσαν, φησὶν ὅτι θυσίαν συνετέλει πρὸς τῷ Πεισιάνακτος ἀγρῷ. Συνεκέκλητο δὲ τῶν φίλων τινές, ἐν οἷς καὶ Παυσανίας.* 68. *Εἶτα*

μετὰ τὴν εὐωχίαν οἱ μὲν ἄλλοι χωρισθέντες ἀνεπαύοντο, οἱ μὲν ὑπὸ τοῖς δένδροις, ὡς ἀγροῦ παρακειμένου, οἱ δ' ὅπη βούλοιντο· αὐτὸς δ' ἔμεινεν ἐπὶ τοῦ τόπου ἐφ' οὗπερ κατεκέκλιτο. Ὡς δὲ ἡμέρας γενηθείσης ἐξανέστησαν, οὐχ εὑρέθη μόνος, ζητουμένου δὲ, καὶ τῶν οἰκετῶν ἀνακρινομένων, καὶ φασκόντων μὴ εἰδέναι, εἷς τις ἔφη μέσων νυκτῶν φωνῆς ὑπερμεγέθους ἀκοῦσαι προσκαλουμένης Ἐμπεδοκλέα· εἶτα ἐξαναστὰς ἑωρακέναι φῶς οὐράνιον, καὶ λαμπάδων φέγγος, ἄλλο δὲ μηδέν· τῶν δὲ ἐπὶ τῷ γενομένῳ ἐκπλαγέντων, καταβὰς ὁ Παυσανίας ἔπεμψέ τινας ζητήσοντας. Ὕστερον δὲ ἐκωλύθη πολυπραγμονεῖν, φάσκων εὐχῆς ἄξια συμβεβηκέναι, καὶ θύειν αὐτῷ δεῖν, καθαπερεὶ γεγονότι θεῷ. 69. Ἕρμιππος δέ φησι Πάνθειάν τινα Ἀκραγαντίνην, ἀπηλπισμένην ὑπὸ τῶν ἰατρῶν, θεραπεῦσαι αὐτὸν, καὶ διὰ τοῦτο τὴν θυσίαν ἐπιτελεῖν, τοὺς δὲ κληθέντας εἶναι πρὸς τοὺς ὀγδοήκοντα. Ἱππόβοτος δέ φησιν ἐξαναστάντα αὐτὸν ὠδευκέναι ὡς ἐπὶ τὴν Αἴτνην· εἶτα παραγενόμενον, ἐπὶ τοὺς κρατῆρας τοῦ πυρὸς ἐναλέσθαι καὶ ἀφανισθῆναι· βουλόμενον τὴν περὶ αὐτοῦ φήμην βεβαιῶσαι ὅτι γεγόνοι θεός. Ὕστερον δὲ γνωσθῆναι, ἀναῤῥιπισθείσης αὐτοῦ μιᾶς τῶν κρηπίδων. Χαλκᾶς γὰρ εἴθιστο ὑποδεῖσθαι. Πρὸς τοῦτο ὁ Παυσανίας ἀντέλεγε. 70. Διόδωρος δὲ ὁ Ἐφέσιος περὶ Ἀναξιμάνδρου γράφων, φησὶν ὅτι τοῦτον ἐζηλώκει, πραγικὸν ἀσκῶν τῦφον, καὶ σεμνὴν ἀναλαβὼν ἐσθῆτα. Τοῖς δὲ Σελινουντίοις ἐμπεσόντος λοιμοῦ διὰ τὰς ἀπὸ τοῦ περικειμένου ποταμοῦ δυσωδίας, ὥστε καὶ αὐτοὺς φθείρεσθαι, καὶ τὰς

γυναῖκας δυστοκεῖν, ἐπινοῆσαι τὸν Ἐμπεδοκλέα, καὶ δύο τινὰς ποταμοὺς τῶν σύνεγγυς ἐπαγαγεῖν ἰδίαις δαπάναις· καὶ καταμίξαντα γλυκᾶναι τὰ ῥεύματα. Οὕτω δὴ λήξαντος τοῦ λοιμοῦ, καὶ τῶν Σελινουντίων εὐωχουμένων ποτὲ παρὰ τῷ ποταμῷ, ἐπιφανῆναι [illegible] τὸν Ἐμπεδοκλέα. Τοὺς δ' ἐξαναστάντας προσκυνεῖν καὶ προσεύχεσθαι, καθαπερεὶ θεῷ. Ταύτην οὖν θέλοντα διαβεβαιῶσαι τὴν διάληψιν, εἰς τὸ πῦρ ἐναλέσθαι. 71. Τούτοις δ' ἐναντιοῦται Τίμαιος, ῥητῶς λέγων ὡς ἐξεχώρησεν εἰς Πελοπόννησον, καὶ τὸ σύνολον οὐκ ἐπανῆλθεν· ὅθεν αὐτοῦ καὶ τὴν τελευτὴν ἄδηλον εἶναι. Πρὸς δὲ τὸν Ἡρακλείδην καὶ ἐξ ὀνόματος ποιεῖται τὴν ἀντίῤῥησιν ἐν τῇ τετάρτῃ. Συρακούσιόν τε γὰρ εἶναι τὸν Πείσιανακτα, καὶ ἀγρὸν οὐκ ἔχειν ἐν Ἀκράγαντι. Παυσανίου μέν τε μνημεῖον πεποιηκέναι τοῦ φίλου, τοιούτου διαδοθέντος λόγου, ἢ ἀγαλμάτιόν τι, ἢ σηκόν, οἷα θεοῦ· καὶ γὰρ πλούσιον εἶναι. Πῶς οὖν, φησὶν, εἰς τοὺς κρατῆρας ἥλατο, ὢν σύνεγγυς ὄντων οὐδὲ μνείαν ποτὲ ἐπεποιήκατο; Τετελεύτηκεν οὖν ἐν Πελοποννήσῳ. 72. Οὐδὲν δὲ παράδοξον τάφον αὐτοῦ μὴ φαίνεσθαι· μηδὲ γὰρ ἄλλων πολλῶν. Τοιαῦτα τινὰ εἰπὼν ὁ Τίμαιος, ἐπιφέρει, Ἀλλὰ διὰ παντός ἐστιν Ἡρακλείδης τοιοῦτος παραδοξολόγος, καὶ ἐκ τῆς σελήνης πεπτωκέναι ἄνθρωπον λέγων. Ἱππόβοτος δέ φησιν, ὅτι ἀνδριὰς ἐγκεκαλυμμένος Ἐμπεδοκλέους ἔκειτο πρότερον μὲν ἐν Ἀκράγαντι, ὕστερον δὲ πρὸ τοῦ Ῥωμαίων βουλευτηρίου, ἀκάλυφος, δηλονότι μεταθέντων αὐτὸν ἐκεῖ Ῥωμαίων. Γραπταὶ μὲν γάρ εἰσι τινες, καὶ νῦν [illegible]οιφέρονται. Νεάνθης δ' ὁ Κυζικηνὸς, ὁ καὶ π[illegible]

τῶν Πυθαγορικῶν εἰπών, φησὶ Μέτωνος τελευτήσαντος τυραννίδος ἀρχὴν ὑποφύεσθαι. Εἶτα τὸν Ἐμπεδοκλέα πεῖσαι τοὺς Ἀκραγαντίνους παύσασθαι μὲν τῶν στάσεων, ἰσότητα δὲ πολιτικὴν ἀσκεῖν. 73. Ἔτι τε πολλὰς τῶν πολιτίδων ἀπροίκους ὑπαρχούσας αὐτὸν προικίσαι, διὰ τὸν παρόντα πλοῦτον· διὸ δὴ πορφύραν τε ἀναλαβεῖν αὐτὸν, καὶ στρόφιον ἐπιθέσθαι χρυσοῦν, ὡς Φαβωρῖνος ἐν ἀπομνημονευμάτων πρώτῳ· ἔτι τε ἐμβάδας χαλκᾶς, καὶ στέμμα Δελφικόν. Κόμη τε ἦν αὐτῷ βαθεῖα, καὶ παῖδες ἀκόλουθοι, καὶ αὐτὸς ἀεὶ σκυθρωπὸς ἐφ' ἑνὸς σχήματος ἦν Τοιοῦτος δὴ προῆει, τῶν πολιτῶν ἐντυχόντων, καὶ τοῦτο ἀξιωσάντων οἱονεὶ βασιλείας τινὸς παράσημον. Ὕστερον δὲ, διά τινα πανήγυριν πορευόμενον ἐφ' ἁμάξης ὡς εἰς Μεσσήνην, πεσεῖν, καὶ τὸν μηρὸν κλᾶσαι· νοσήσαντα δ' ἐκ τούτου, τελευτῆσαι ἐτῶν ζ' καὶ ο'. Εἶναι δ' αὐτοῦ καὶ τάφον ἐν Μεγάροις. 74. Περὶ δὲ τῶν ἐτῶν Ἀριστοτέλης διαφέρεται. Φησὶ γὰρ ἐκεῖνος ξ' ἐτῶν αὐτὸν τελευτῆσαι· οἱ δὲ, θ' καὶ ρ'. Ἦκμασε δὲ κατὰ τὴν δ' καὶ π' Ὀλυμπιάδα. Δημήτριος δὲ ὁ Τροιζήνιος ἐν τῷ κατὰ σοφιστῶν βιβλίῳ φησὶν αὐτὸν, καθ' Ὅμηρον,

Ἀψάμενον βρόχον αἰπὺν ἀφ' ὑψηλοῖο κρανείης
Αὐχένι ἀποκρεμάσαι, ψυχὴν δ' Ἄϊδόσδε κατελθεῖν.

Ἐν δὲ τῷ προειρημένῳ Τηλαυγοῦς ἐπιστολίῳ, λέγεται αὐτὸν εἰς θάλατταν ὑπὸ γήρως ὀλισθήσαντα τελευτῆσαι. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ θανάτου καὶ τοσαῦτα. Φέρεται δὲ καὶ ἡμῶν εἰς αὐτὸν ἐν τῇ Παμμέτρῳ σκωπτικὸν μὲν, τοῦτον δ' ἔχον τὸν τρόπον,

75. *Καὶ σύ ποτ' Ἐμπεδόκλεις διερῇ φλογὶ σῶμα καθῆρας,*
Πῦρ ἀπὸ κρητήρων ἔκπιες ἀθανάτων.
Οὐκ ἐρέω δ' ὅτι σαυτὸν ἐκὼν βάλες ἐς ῥόον Αἴτνης,
Ἀλλὰ λαθεῖν ἐθέλων ἔμπεσες οὐκ ἐθέλων.

Καὶ ἄλλο,

Ναὶ μὴν Ἐμπεδοκλῆα θανεῖν λόγος, ὥς ποθ' ἁμάξης
Ἔκπεσε, καὶ μηρὸν κλάσσατο δεξιτερόν.
Εἰ δὲ πυρὸς κρατῆρας ἐσήλατο, καὶ πίε τὸ ζῆν,
Πῶς ἂν ἔτ' ἐν Μεγάροις δείκνυτο τοῦδε τάφος;

XII. 76. *Ἐδόκει δὲ αὐτῷ τάδε· Στοιχεῖα μὲν εἶναι τέτταρα, πῦρ, ὕδωρ, γῆν, ἀέρα· φιλίαν τε ᾗ συγκρίνεται, καὶ νεῖκος ᾧ διακρίνεται. Φησὶ δ' οὕτω,*

Ζεὺς ἀργὴς, Ἥρη τε φερέσβιος, ἠδ' Ἀϊδωνεύς,
Νῆστίς θ', ἣ δακρύοις ἐπιπικροῖ ὄμμα βρότειον.

Δία μὲν, τὸ πῦρ λέγων· Ἥρην δὲ, τὴν γῆν· Ἀϊδωνέα δὲ, τὸν ἀέρα· Νῆστιν δὲ, τὸ ὕδωρ. Καὶ ταῦτα, φησὶν, ἀλλαττόμενα διαμπερὲς οὐδαμοῦ λήγει, ὡς ἂν ἀϊδίου τῆς τοιαύτης διακοσμήσεως οὔσης. Ἐπιφέρει γοῦν·

Ἄλλοτε μὲν φιλότητι συνερχόμεν' εἰς ἓν ἅπαντα,
Ἄλλυτε δ' αὖ δίχ' ἕκαστα φορεύμενα νείκεος ἔχθει.

77. *Καὶ τὸν μὲν ἥλιον φησὶ πυρὸς ἄθροισμα μέγα, καὶ τῆς σελήνης μείζω· τὴν δὲ σελήνην, δισκοειδῆ· αὐτὸν δὲ τὸν οὐρανὸν, κρυσταλλοειδῆ. Καὶ τὴν ψυχὴν παντοῖα εἴδη ζώων καὶ φυτῶν ἐνδύεσθαι. Φησὶ γοῦν,*

Ἤδη γάρ ποτ' ἐγὼ γενόμην κοῦρός τε, κόρη τε,
Θάμνος τ', οἰωνός τε, καὶ ἐξ ἁλὸς ἔμπυρος ἰχθύς.

XIII. *Τὰ μὲν οὖν περὶ φύσεως αὐτῷ, καὶ οἱ κα-*

θαρμοὶ, εἰς ἔπη τείνουσι πεντακισχίλια· ὁ δὲ ἰατρικὸς λόγος εἰς ἔπη ἑξακόσια. Περὶ δὲ τῶν τραγῳδιῶν προειρήκαμεν.

CAPUT III.

EPICHARMUS.

I. 78. *Ἐπίχαρμος Ἡλοθαλοῦς, Κῷος. Καὶ οὗτος ἤκουσε Πυθαγόρου. Τριμηνιαῖος δ' ὑπάρχων, ἀπηνέχθη τῆς Σικελίας εἰς Μέγαρα. Ἐντεῦθεν δὲ εἰς Συρακούσας, ὥς φησι καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς συγγράμμασι. Καὶ αὐτῷ ἐπὶ τοῦ ἀνδριάντος ἐπιγέγραπται τόδε,*

Εἴ τι παραλλάσσει φαέθων μέγας ἅλιος ἄστρων,
Καὶ πόντος ποταμῶν μείζον' ἔχει δύναμιν·
Φησὶ τοσοῦτον ἐγὼ σοφίᾳ προέχειν Ἐπίχαρμον,
Ὅν πατρὶς ἐστεφάνωσ' ἄδε Συρηκοσίων.

II. *Οὗτος ὑπομνήματα καταλέλοιπεν, ἐν οἷς φυσιολογεῖ, γνωμολογεῖ, ἰατρολογεῖ· καὶ παραστιχίδια τοῖς πλείστοις τῶν ὑπομνημάτων πεποίηκεν, οἷς διασαφεῖ, ὅτι αὐτοῦ ἐστὶ τὰ συγγράμματα.*

III. *Βιοὺς δὲ ἔτη ἐνενήκοντα, κατέστρεψεν τοῦ ζῆν.*

CAPUT IV.

ARCHYTAS.

I. 79. *Ἀρχύτας Μνησαγόρου, Ταραντῖνος, ὡς δὲ Ἀριστόξενος, Ἑστιαίου, Πυθαγορικὸς καὶ αὐτός.*

II. *Οὗτός ἐστιν ὁ Πλάτωνα ῥυσάμενος δι' ἐπιστολῆς, παρὰ Διονυσίου μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι.*

καὶ φυσιολογεῖ ἐνίοτε, λέγων, Δύο τὰ πολλά ἐστι τῶν ἀνθρωπίνων. Δοκεῖ δὲ πρῶτος φυσικὸν λόγον συγγεγραφέναι, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, καὶ τὴν σελήνην καθόλου ταύτην ἔχειν ἀΐδιον φύσιν.

II. Ἦν δὲ Πειρίθου υἱός, ὡς αὐτὸς ἐναρχόμενος τοῦ συγγράμματος φησίν. Ἄλκμαίων Κροτωνιάτης τάδε ἔλεξε, Πειρίθου υἱός· Βροντίνῳ καὶ Δέοντι καὶ Βαθύλλῳ. Περὶ τῶν ἀφανέων, περὶ τῶν θνητῶν σαφήνειαν μὲν θεοὶ ἔχοντι· ὡς δὲ ἀνθρώποις τεκμαίρεσθαι· καὶ τὰ ἑξῆς. Ἔφη δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἀθάνατον, καὶ κινεῖσθαι αὐτὴν συνεχῶς, ὡς τὸν ἥλιον.

CAPUT VI.

HIPPASUS.

I. 84. Ἵππασος, Μεταποντῖνος, καὶ αὐτὸς Πυθαγορικός.

II. Ἔφη δὲ χρόνον ὡρισμένον εἶναι τῆς τοῦ κόσμου μεταβολῆς, καὶ πεπερασμένον εἶναι τὸ πᾶν καὶ ἀεικίνητον.

III. Φησὶ δ' αὐτὸν Δημήτριος ἐν ὁμωνύμοις, μηδὲν καταλιπεῖν σύγγραμμα.

IV. Γεγόνασι δὲ Ἵππασοι δύο· οὗτός τε, καὶ ἕτερος, γεγραφὼς ἐν ε' βιβλίοις Λακώνων πολιτείαν· ἦν δὲ καὶ αὐτὸς Λάκων.

CAPUT VII.

PHILOLAUS.

I. Φιλόλαος Κροτωνιάτης, Πυθαγορικός. Παρὰ τούτου Πλάτων ὠνήσασθαι τὰ βιβλία τὰ Πυθαγορικὰ Δίωνι γράφει.

II. Ἐτελεύτα δὲ νυμισθεὶς ἐπιτίθεσθαι τυραννίδι. Καὶ ἡμῶν ἐστιν εἰς αὐτὸν,

Τὴν ὑπόνοιαν πᾶσι μάλιστα λέγω θεραπεύειν.
Εἰ γὰρ καὶ μὴ δρᾷς, ἀλλὰ δοκῇς, ἀτυχεῖς.
Οὕτω καὶ Φιλόλαον ἀνεῖλε Κρότων ποτὲ πάτρῃ,
Ὡς μιν ἔδοξε θέλειν δῶμα τύραννον ἔχειν.

III. 85. Δοκεῖ δὲ αὐτῷ πάντα ἀνάγκῃ καὶ ἁρμονίᾳ γίνεσθαι. Καὶ τὴν γῆν κινεῖσθαι κατὰ κύκλον, πρῶτον εἰπεῖν· οἱ δὲ, Ἱκέταν Συρακούσιον φασίν.

IV. Γέγραφε δὲ βιβλίον ἕν, ὅ φησιν Ἕρμιππος λέγειν τινὰ τῶν συγγραφέων, Πλάτωνα τὸν φιλόσοφον παραγενόμενον εἰς Σικελίαν πρὸς Διονύσιον ὠνήσασθαι παρὰ τῶν συγγενῶν τοῦ Φιλολάου, ἀργυρίου Ἀλεξανδρηνῶν μνῶν μ΄. Καὶ ἐντεῦθεν μεταγεγραφέναι τὸν Τίμαιον. Ἕτεροι δὲ λέγουσι τὸν Πλάτωνα λαβεῖν αὐτὸ παρὰ Διονυσίου, παραιτησάμενον ἐκ τῆς φυλακῆς νεανίσκον ἀπηγμένον τῶν τοῦ Φιλολάου μαθητῶν. Τοῦτον φησὶν Δημήτριος ἐν ὁμωνύμοις, πρῶτον ἐκδοῦναι τῶν Πυθαγορικῶν περὶ φύσεως, ὧν ἡ ἀρχὴ ἥδε, Φύσις δὲ ἐν τῷ κόσμῳ ἁρμόχθη ἐξ ἀπείρων τε καὶ περαινόντων, καὶ ὅλος κόσμος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα.

CAPUT VIII.

EUDOXUS.

I. 86. *Εὔδοξος Αἰσχίνου, Κνίδιος, ἀστρόλογος, γεωμέτρης, ἰατρὸς, νομοθέτης.*

II. *Οὗτος τὰ μὲν γεωμετρικὰ Ἀρχύτα διήκουσε· τὰ δὲ ἰατρικὰ, Φιλιστίωνος τοῦ Σικελιώτου, καθὰ Καλλίμαχος ἐν τοῖς πίναξι φησί. Σωτίων δ' ἐν ταῖς διαδοχαῖς λέγει, καὶ Πλάτωνος αὐτὸν ἀκοῦσαι. Γενόμενον γὰρ ἐτῶν γ' που καὶ κ', καὶ στενῶς διακείμενον, κατὰ κλέος τῶν Σωκρατικῶν εἰς Ἀθήνας ἀπᾶραι σὺν Θεομέδοντι τῷ ἰατρῷ, τρεφόμενον ὑπ' αὐτοῦ· οἳ δὲ, καὶ παιδικὰ ὄντα, καὶ καταχθέντα δὲ εἰς τὸν Πειραιέα, ὁσημέραι ἀνιέναι Ἀθήναζε, καὶ ἀκούσαντα τῶν σοφιστῶν αὐτόθι, ὑποστρέφειν. 87. Δύο δὴ μῆνας διατρίψαντα, οἴκαδε ἐπανελθεῖν, καὶ πρὸς τῶν φίλων ἐρανισθέντα εἰς Αἴγυπτον ἀπᾶραι μετὰ Χρυσίππου τοῦ ἰατροῦ, συστατικὰς φέροντα παρ' Ἀγησιλάου πρὸς Νεκτάναβιν. Τὸν δὲ τοῖς ἱερεῦσιν αὐτὸν συστῆσαι. Καὶ τέτταρας μῆνας πρὸς ἐνιαυτῷ διατρίψαντα αὐτόθι ξυρόμενόν τε ἤβην καὶ ὀφρῦς, τὴν ὀκταετηρίδα κατά τινας συγγράψαι· ἐντεῦθέν τε γενέσθαι ἐν Κυζίκῳ καὶ τῇ Προποντίδι σοφιστεύοντα. Ἀλλὰ καὶ παρὰ Μαυσωλὸν ἀφικέσθαι. Ἔπειθ' οὕτως ἐπανελθεῖν Ἀθήναζε, πάνυ πολλοὺς περὶ ἑαυτὸν ἔχοντα μαθητὰς, ὥς φασι τινές, ὑπὲρ τοῦ Πλάτωνα λυπῆσαι, ὅτι τὴν ἀρχὴν αὐτὸν παρεπέμψατο.* 88. *Τινὲς δέ φασι καὶ συμπόσιον ἔχοντι τῷ Πλάτωνι, αὐτὸν τὴν ἡμικύκλιον κατάκλισιν, πολλῶν ὄντων,*

εἰσηγήσασθαι. Φησὶ δ' αὐτὸν Νικόμαχος ὁ Ἀριστοτέλους τὴν ἡδονὴν λέγειν τὸ ἀγαθόν.

III. Ἀπεδέχθη δὲ ἐν τῇ πατρίδι μεγαλοτίμως, ὡς τό γε περὶ αὐτοῦ ψήφισμα γενόμενον δηλοῖ. Ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐπιφανέστατος ἐγένετο, γράψας τοῖς ἰδίοις πολίταις νόμους, ὥς φησιν Ἕρμιππος ἐν τετάρτῃ περὶ τῶν ἑπτὰ σοφῶν, καὶ ἀστρολογούμενα, καὶ ἕτερ' ἄττα ἀξιόλογα. Ἔσχε δὲ καὶ θυγατέρας τρεῖς, Ἀκτίδα, Φιλτίδα, Δελφίδα. 89. Φησὶ δ' αὐτὸν Ἐρατοσθένης ἐν τοῖς πρὸς Βάτωνα, καὶ κυνῶν διαλόγους συνθεῖναι. Οἱ δὲ, γεγραφέναι μὲν Αἰγυπτίους τῇ αὐτῶν φωνῇ· τοῦτον δὲ μεθερμηνεύσαντα ἐκδοῦναι τοῖς Ἕλλησι. Τούτου διήκουσε Χρύσιππος Ἐρίνεω Κνίδιος τά τε περὶ θεῶν καὶ κόσμου καὶ τῶν μετεωρολογουμένων· τὰ δὲ ἰατρικὰ παρὰ Φιλιστίωνος τοῦ Σικελιώτου. Κατέλιπε δὲ καὶ ὑπομνήματα κάλλιστα.

IV. Τούτου γέγονε παῖς Ἀρισταγόρας, οὗ Χρύσιππος Ἀεθλίου μαθητής· οὗ τὰ θεραπεύματα φέρεται ὁρατικά, τῶν φυσικῶν θεωρημάτων ὑπὸ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ πεσόντων.

V. 90. Γεγόνασι δὲ Εὔδοξοι τρεῖς· αὐτὸς οὗτος· ἕτερος, Ῥόδιος, ἱστορίας γεγραφώς· τρίτος, Σικελιώτης, παῖς Ἀγαθοκλέους, ποιητὴς κωμῳδίας, νίκας ἑλὼν ἀστικὰς μὲν τρεῖς, ληναϊκὰς δὲ πέντε, καθά φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς. Εὑρίσκομεν δὲ καὶ ἄλλον ἰατρὸν Κνίδιον, περὶ οὗ φησιν Εὔδοξος ἐν γῆς περιόδῳ, ὡς εἴη παραγγέλλων ἀεὶ, συνεχὲς κινεῖν τὰ ἄρθρα πάσῃ γυμνασίᾳ· ἀλλὰ καὶ τὰς αἰσθήσεις ὁμοίως.

VI. Ὁ δὲ αὐτός φησι τὸν Κνίδιον Εὔδοξον ἀκμάσαι κατὰ τὴν γ' καὶ ρ' Ὀλυμπιάδα, εὑρεῖν τε τὰ περὶ τὰς καμπύλας γραμμάς. Ἐτελεύτησε δὲ τρίτον ἄγων καὶ ν' ἔτος. Ὅτε δὲ συνεγένετο ἐν Αἰγύπτῳ Ἰχόνουφι τῷ Ἡλιουπολίτῃ, ὁ Ἄπις αὐτοῦ θοιμάτιον περιελιχμήσατο. Ἔνδοξον οὖν αὐτὸν ἀλλ' ὀλιγοχρόνιον ἔφασαν οἱ ἱερεῖς ἔσεσθαι, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν ἀπομνημονεύμασιν. 91. Ἔστι δὲ καὶ ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτως ἔχον·

Ἐν Μέμφει λόγος ἐστὶ, προμαθεῖν τὴν ἰδίην
Εὔδοξον ποτὲ μοῖραν παρὰ τοῦ καλλίκερω
Ταύρου. Κ' οὐδὲν ἔλεξε. Βοῦ γὰρ πόθεν λόγος;
Φύσις οὐκ ἔδωκε μόσχῳ λάλον Ἄπιδι στόμα
Παρὰ δ' αὐτὸν λέχριος στὰς ἐλιχμήσατο στολήν,
Προφανῶς τοῦτο διδάσκων· ἀποδύσῃ βιοτὴν·
ὅσον οὔ-
πω. Διὸ καὶ οἱ ταχέως
Ἦλθε μόρος, δεκάκις
Πέντ' ἐπὶ τρεῖς
Εἰσιδόντι Πλειάδας.

Τοῦτον ἀντὶ Εὐδόξου Ἔνδοξον ἐκάλουν διὰ τὴν λαμπρότητα τῆς φήμης.

Ἐπειδὴ δὲ περὶ τῶν ἐλλογίμων Πυθαγορικῶν διεληλύθαμεν, ἤδη περὶ τῶν σποράδην, ὡς φασι, διαλεχθῶμεν. Λεκτέον δὲ πρῶτον περὶ Ἡρακλείτου.

LIBER NONUS.

CAPUT I.

HERACLITUS.

I. 1. Ἡράκλειτος Βλύσωνος, ἢ (ὥς τινες) Ἡρακλέοντος, Ἐφέσιος. Οὗτος ἤκμαζε μὲν κατὰ τὴν ἐνάτην καὶ ἑξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα.

II. Μεγαλόφρων δὲ γέγονε παρ' ὀντιναοῦν, καὶ ὑπερόπτης· ὡς καὶ ἐκ τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ δῆλον, ἐν ᾧ φησι, Πολυμαθίη νόον οὐ διδάσκει. Ἡσίοδον γὰρ ἂν ἐδίδαξε καὶ Πυθαγόρην, αὖθίς τε Ξενοφάνεά τε καὶ Ἑκαταῖον. Εἶναι γὰρ ἓν τὸ σοφὸν ἐπίστασθαι γνώμην, ἥτε οἱ ἐγκυβερνήσει πάντα διὰ πάντων. Τόν τε Ὅμηρον ἔφασκεν ἄξιον ἐκ τῶν ἀγώνων ἐκβάλλεσθαι καὶ ῥαπίζεσθαι, καὶ Ἀρχίλοχον ὁμοίως. 2. Ἔλεγε δὲ καὶ, Τβριν χρὴ σβεννύειν μᾶλλον ἢ πυρκαϊήν. Καὶ· Μάχεσθαι χρὴ τὸν δῆμον ὑπὲρ τοῦ νόμου, ὅκως ὑπὲρ τείχεος. Καθάπτεται δὲ καὶ τῶν Ἐφεσίων, ἐπὶ τῷ τὸν ἑταῖρον ἐκβαλεῖν Ἑρμόδωρον· ἐν οἷς φησιν, Ἄξιον Ἐφεσίοις ἡβηδὸν ἀποθανεῖν πᾶσι, καὶ τοῖς ἀνήβοις τὴν πόλιν καταλιπεῖν, οἵ τινες Ἑρμόδωρον ἐωυτῶν ὀνηϊστὸν ἐξέβαλον λέγοντες, Ἡμέων μηδὲ εἷς ὀνηϊστὸς ἔστω· εἰ δέ τις τοιοῦτος, ἄλλῃ τε καὶ μετ' ἄλλων. Ἀξιούμενος δὲ καὶ νόμους θεῖναι πρὸς αὐτῶν, ὑπερεῖδε, διὰ τὸ ἤδη κεκρατῆσθαι τῇ πονηρᾷ πολιτείᾳ τὴν πόλιν. 3.

Ἀναχωρήσας δὲ εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος μετὰ τῶν παίδων ἠστραγάλιζε. Περιστάντων δ' αὐτὸν τῶν Ἐφεσίων, Τί, ὦ κάκιστοι, θαυμάζετε; ἔφη· ἢ οὐ κρεῖττον τοῦτο ποιεῖν, ἢ μεθ' ὑμῶν πολιτεύεσθαι;

III. Καὶ τέλος, μισανθρωπήσας καὶ ἐκπατήσας, ἐν τοῖς ὄρεσι διῃτᾶτο, πόας σιτούμενος καὶ βοτάνας. Καὶ μέντοι καὶ διὰ τοῦτο περιτραπεὶς εἰς ὕδερον, κατῆλθεν εἰς ἄστυ, καὶ τῶν ἰατρῶν αἰνιγματωδῶς ἐπυνθάνετο, εἰ δύναιντο ἐξ ἐπομβρίας αὐχμὸν ποιῆσαι; Τῶν δὲ μὴ συνιέντων, αὐτὸν εἰς βούστασιν κατορύξας, τῇ τῶν βολβίτων ἀλέᾳ ἤλπισεν ἐξατμισθήσεσθαι. Οὐδὲν δ' ἀνύων οὐδ' οὕτως, ἐτελεύτα, βιοὺς ἔτη ξ'. Καὶ ἔστιν εἰς αὐτὸν ἡμῶν οὕτως ἔχον,

4. Πολλάκις Ἡράκλειτον ἐθαύμασα, πῶς ποτε, τὸ ζῆν
Ὧδε διατλήσας δύσμορος, εἶτ' ἔθανεν.
Σῶμα γὰρ ἀρδεύσασα κακὴ νόσος ὕδατι, φέγγος
Ἔσβεσεν ἐκ βλεφάρων, καὶ σκότον ἠγάγετο.

Ἑρμιππος δέ φησι λέγειν αὐτὸν τοῖς ἰατροῖς, εἴ τις δύναται ἔντερα ταπεινώσας ὑγρὸν ἐξεράσαι; Ἀπειπόντων δὲ, θεῖναι αὐτὸν εἰς τὸν ἥλιον, καὶ κελεύειν τοὺς παῖδας βολβίτοις καταπλάττειν· οὕτω δὴ κατατεινόμενον, δευτεραῖον τελευτῆσαι, καὶ ταφῆναι ἐν τῇ ἀγορᾷ. Νεάνθης δ' ὁ Κυζικηνός φησι, μὴ δυνηθέντα αὐτὸν ἀποσπάσαι τὰ βόλβιτα, μεῖναι, καὶ διὰ τὴν μεταβολὴν ἀγνοηθέντα, κυνόβρωτον γενέσθαι.

IV. 5. Γέγονε δὲ θαυμάσιος ἐκ παίδων, ὅτε καὶ νέος ὢν ἔφασκε μηδὲν εἰδέναι· τέλειος μέντοι γενόμενος, πάντα ἐγνωκέναι. Ἤκουσέ τε οὐδενὸς, ἀλλ'

αὐτὸν ἔφη διζήσασθαι, καὶ μαθεῖν πάντα παρ' ἑαυτοῦ. Σωτίων δὲ φησιν εἰρηκέναι τινὰς Ξενοφάνους αὐτὸν ἀκηκοέναι. Λέγειν τε Ἀρίστωνα ἐν τῷ περὶ Ἡρακλείτου, καὶ τὸν ὕδερον αὐτὸν θεραπευθῆναι· ἀποθανεῖν δὲ ἄλλῃ νόσῳ. Τοῦτο δὲ καὶ Ἱππόβοτός φησι.

V. Τὸ δὲ φερόμενον αὐτοῦ βιβλίον ἐστὶ μὲν ἀπὸ τοῦ συνέχοντος περὶ φύσεως· διῄρηται δὲ εἰς τρεῖς λόγους, εἴς τε τὸν περὶ τοῦ παντὸς, καὶ πολιτικὸν, καὶ θεολογικόν. 6. Ἀνέθηκε δὲ αὐτὸ εἰς τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερόν· ὥς μέν τινες, ἐπιτηδεύσας ἀσαφέστερον γράψαι, ὅπως οἱ δυνάμενοι προσίοιεν αὐτῷ, καὶ μὴ ἐκ τοῦ δημώδους εὐκαταφρόνητον ᾖ. Τοῦτον δὲ καὶ ὁ Τίμων ὑπογράφει, λέγων,

Τοῖς δ' ἔνι κοκκυστὴς ὀχλολοίδορος Ἡράκλειτος
Αἰνικτὴς ἀνόρουσε.

Θεόφραστος δέ φησιν ὑπὸ μελαγχολίας τὰ μὲν, ἡμιτελῆ, τὰ δὲ ἄλλοτε ἄλλως ἔχοντα γράψαι. Σημεῖον δ' αὐτοῦ τῆς μεγαλοφροσύνης Ἀντισθένης φησὶν ἐν διαδοχαῖς· ἐκχωρῆσαι γὰρ τἀδελφῷ τῆς βασιλείας. Τοσαύτην δὲ δόξαν ἔσχε τὸ σύγγραμμα, ὥς καὶ αἱρετιστὰς ἀπ' αὐτοῦ γενέσθαι τοὺς κληθέντας Ἡρακλειτείους.

VI. 7. Ἐδόκει δὲ αὐτῷ καθολικῶς μὲν τάδε. Ἐκ πυρὸς τὰ πάντα συνεστάναι, καὶ εἰς τοῦτο ἀναλύεσθαι· πάντα τε γίνεσθαι καθ' εἱμαρμένην, καὶ διὰ τῆς ἐναντιοτροπῆς ἡρμόσθαι τὰ ὄντα. Καὶ πάντα ψυχῶν εἶναι καὶ δαιμόνων πλήρη. Εἴρηκε δὲ καὶ περὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συνισταμένων πάντων παθῶν. Ὅτι τε ὁ ἥλιός ἐστι τὸ μέγεθος οἷος φαίνεται.

Λέγεται δὲ καὶ ψυχῆς περατέον, ὃν οὐκ ἂν ἐξεύροι ὁ πᾶσαν ἐπιπορευόμενος ὁδόν· οὕτω βαθὺν λόγον ἔχει. Τήν τε οἴησιν, ἱερὰν νόσον ἔλεγε· καὶ τὴν ὅρασιν, ψεύδεσθαι. Λαμπρῶς τε ἐνίοτε ἐν τῷ συγγράμματι καὶ σοφῶς ἐκβάλλει· ὥστε καὶ τὸν νωθέστατον ῥᾳδίως γνῶναι, καὶ διάρμα ψυχῆς λαβεῖν· ἥτε βραχύτης καὶ τὸ βάρος τῆς ἑρμηνείας ἀσύγκριτον. 8. *Καὶ τὰ ἐπὶ μέρους δὲ αὐτῷ ὧδε ἔχει τῶν δογμάτων. Πῦρ εἶναι στοιχεῖον, καὶ πυρὸς ἀμοιβὴν τὰ πάντα ἀραιώσει καὶ πυκνώσει τὰ γινόμενα. Σαφῶς δὲ οὐδὲν ἐκτίθεται. Γίνεσθαι πάντα κατ' ἐναντιότητα, καὶ ῥεῖν τὰ ὅλα ποταμοῦ δίκην. Πεπερᾶσθαί τε τὸ πᾶν, καὶ ἕνα εἶναι κόσμον. Γεννᾶσθαί τε αὐτὸν ἐκ πυρὸς, καὶ πάλιν ἐκπυροῦσθαι κατά τινας. Περιόδους ἐναλλὰξ τὸν σύμπαντα αἰῶνα. Τοῦτο δὲ γίνεσθαι καθ' εἱμαρμένην. Τῶν δὲ ἐναντίων τὸ μὲν ἐπὶ τὴν γένεσιν ἄγον, καλεῖσθαι πόλεμον καὶ ἔριν· τὸ δ' ἐπὶ τὴν ἐκπύρωσιν, ὁμολογίαν καὶ εἰρήνην, καὶ τὴν μεταβολὴν ὁδὸν ἄνω κάτω· τόν τε κόσμον γίνεσθαι κατὰ ταύτην.* 9. *Πυκνούμενον γὰρ τὸ πῦρ ἐξυγραίνεσθαι, συνιστάμενόν τε γίνεσθαι ὕδωρ· πηγνύμενον δὲ τὸ ὕδωρ, εἰς γῆν τρέπεσθαι· καὶ ταύτην ὁδὸν ἐπὶ τὸ κάτω εἶναι. Πάλιν τε αὐτὴν τὴν γῆν χεῖσθαι, ἐξ ἧς τὸ ὕδωρ γίνεσθαι· ἐκ δὲ τούτου, τὰ λοιπὰ σχεδὸν πάντα, ἐπὶ τὴν ἀναθυμίασιν ἀνάγων τὴν ἀπὸ τῆς θαλάττης. Αὕτη δέ ἐστιν ἡ ἐπὶ τὸ ἄνω ὁδός. Γίνεσθαι δὲ ἀναθυμιάσεις ἀπό τε γῆς καὶ θαλάττης, ἃς μὲν, λαμπρὰς καὶ καθαράς· ἃς δὲ, σκοτεινάς. Αὔξεσθαι δὲ τὸ μὲν πῦρ, ὑπὸ τῶν λαμπρῶν· τὸ δὲ ὑγρὸν, ὑπὸ τῶν ἑτέρων. Τὸ δὲ*

περιέχον ὁποῖόν ἐστιν, οὐ δηλοῖ. Εἶναι μέντοι ἐν αὐτῷ σκάφας ἐπεστραμμένας κατὰ κοῖλον πρὸς ἡμᾶς· ἐν αἷς ἀθροιζομένας τὰς λαμπρὰς ἀναθυμιάσεις ἀποτελεῖν φλόγας, ἃς εἶναι τὰ ἄστρα. 10. Λαμπροτάτην δὲ εἶναι τὴν τοῦ ἡλίου φλόγα καὶ θερμοτάτην. Τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ἄστρα πλεῖον ἀπέχειν ἀπὸ γῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἧττον λάμπειν καὶ θάλπειν· τὴν δὲ σελήνην προσγειοτέραν οὖσαν, μὴ διὰ τοῦ καθαροῦ φέρεσθαι τόπου. Τὸν μέν τοι ἥλιον ἐν διαυγεῖ καὶ ἀμιγεῖ κεῖσθαι, καὶ σύμμετρον ἀφ' ἡμῶν ἔχειν διάστημα. Τοιγάρτοι μᾶλλον θερμαίνειν τε καὶ φωτίζειν. Ἐκλείπειν τε ἥλιον καὶ σελήνην, ἄνω στρεφομένων τῶν σκαφῶν. Τούς τε κατὰ μῆνα τῆς σελήνης σχηματισμοὺς γίνεσθαι, στρεφομένης ἐν αὐτῇ κατὰ μικρὸν τῆς σκάφης. Ἡμέραν τε καὶ νύκτα γίνεσθαι, καὶ μῆνας, καὶ ὥρας ἐτείους, καὶ ἐνιαυτούς, ὑετούς τε καὶ πνεύματα, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, κατὰ τὰς διαφόρους ἀναθυμιάσεις. 11. Τὴν μὲν γὰρ λαμπρὰν ἀναθυμίασιν, φλογωθεῖσαν ἐν τῷ κύκλῳ τοῦ ἡλίου, ἡμέραν ποιεῖν· τὴν δὲ ἐναντίαν ἐπικρατήσασαν, νύκτα ἀποτελεῖν. Καὶ ἐκ μὲν τοῦ λαμπροῦ τὸ θερμὸν αὐξανόμενον, θέρος ποιεῖν· ἐκ δὲ τοῦ σκοτεινοῦ τὸ ὑγρὸν πλεονάζον χειμῶνα ἀπεργάζεσθαι. Ἀκολούθως δὲ τούτοις καὶ περὶ τῶν ἄλλων αἰτιολογεῖ. Περὶ δὲ τῆς γῆς οὐδὲν ἀποφαίνεται, ποία τις ἐστὶν, ἀλλ' οὐδὲ περὶ τῶν σκαφῶν. Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι αὐτῷ τὰ δοκοῦντα.

VII. Τὰ δὲ περὶ Σωκράτους, καὶ ὅσα ἐντυχὼν τῷ συγγράμματι εἶπον, κομίσαντος Εὐριπίδου (καθά φησιν Ἀρίστων) ἐν τῷ περὶ Σωκράτους εἰρήκαμεν.

12. *Σέλευκος μέντοι φησὶν ὁ γραμματικὸς, Κρότωνα τινὰ ἱστορεῖν ἐν τῷ Κατακολυμβητῇ Κράτητά τινα πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα κομίσαι τὸ βιβλίον· ὃν καὶ εἰπεῖν, Δηλίου τινὸς δεῖσθαι κολυμβητοῦ, ὃς οὐκ ἀποπνιγήσεται ἐν αὐτῷ. Ἐπιγράφουσι δὲ αὐτὸ, οἱ μὲν, Μούσας, οἱ δὲ, Περὶ φύσεως· Διόδοτος δὲ, Ἀκριβὲς οἰάκισμα πρὸς στάθμην βίου. Ἄλλοι, Γνώμην ἠθῶν, τρόπου κόσμον ἑνὸς τῶν ξυμπάντων.*

VIII. *Φασὶ δὲ αὐτὸν ἐρωτηθέντα, διὰ τί σιωπᾷ, φάναι, Ἵν' ὑμεῖς λαλῆτε.*

IX. *Ἐπόθησε δὲ αὐτοῦ καὶ Δαρεῖος μετασχεῖν, καὶ ἔγραψεν ὧδε πρὸς αὐτόν·*

13. *Βασιλεὺς Δαρεῖος πατρὸς Ὑστάσπεω, Ἡράκλειτον Ἐφέσιον σοφὸν ἄνδρα προσαγορεύει, χαίρειν.*

Καταβέβλησαι λόγον Περὶ φύσιος δυσνόητόν τε καὶ δυσεξήγητον. Ἔν τισι μὲν οὖν ἑρμηνευόμενος κατὰ λέξιν σὴν, δοκεῖ δύναμίν τινα περιέχειν θεωρίας κόσμου τε τοῦ σύμπαντος, καὶ τῶν ἐν τούτῳ γινομένων· ἅπερ ἐστὶν ἐν θειοτάτῃ κείμενα κινήσει. Τῶν δὲ πλείστων ἐποχὴν ἔχοντα· ὥστε καὶ τοὺς ἐπιπλεῖστον μετεσχηκότας συγγραμμάτων, διαπορεῖσθαι τῆς ὀρθῆς δοκούσης γεγράφθαι παρά σοι διηγήσεως. Βασιλεὺς οὖν Δαρεῖος Ὑστάσπους βούλεται τῆς σῆς ἀκροάσεως μετασχεῖν καὶ παιδείας Ἑλληνικῆς. Ἔρχου δὴ συντόμως πρὸς ἐμὴν ὄψιν καὶ βασίλειον οἶκον. 14. *Ἕλληνες γὰρ ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνεπισήμαντοι σοφοῖς ἀνδράσιν ὄντες, παρορῶσι τὰ καλῶς ὑπ' αὐτῶν ἐνδεικνύμενα πρὸς σπουδαίαν ἀκοὴν καὶ μά-*

θησιν. Παρ' ἐμοὶ δὲ ὑπάρχει σοι πᾶσα μὲν προεδρία, καθ' ἡμέραν δὲ καλὴ καὶ σπουδαία προσαγόρευσις, καὶ βίος εὐδόκιμος σαῖς παραινέσεσιν.

Ἡράκλειτος Ἐφέσιος βασιλεῖ Δαρείῳ πατρὸς Ὑστάσπεω, χαίρειν.

Ὁκόσοι τυγχάνουσιν ὄντες ἐπιχρόνιοι, τῆς μὲν ἀληθείης καὶ δικαιοπραγμοσύνης ἀπέχονται, ἀπληστίῃ δὲ καὶ δοξοκοπίῃ προσέχουσι, κακῆς ἕνεκα ἀνοίης. Ἐγὼ δὲ ἀμνηστίην ἔχων πάσης πονηρίης, καὶ κόρον φεύγων παντὸς οἰκειουμένου φθόνου, καὶ διὰ τὸ περιΐστασθαι ὑπερηφανίας, οὐκ ἂν ἀφικοίμην εἰς Περσῶν χώρην ὀλίγοις ἀρκεόμενος, κατ' ἐμὴν γνώμην.

15. *Τοιοῦτος μὲν ὁ ἀνὴρ καὶ πρὸς βασιλέα.*

X. *Δημήτριος δέ φησιν ἐν τοῖς ὁμωνύμοις, καὶ Ἀθηναίων αὐτὸν ὑπερφρονῆσαι, δόξαν ἔχοντα παμπλείστην καταφρονούμενόν τε ὑπὸ τῶν Ἐφεσίων, ἑλέσθαι μᾶλλον τὰ οἰκεῖα. Μέμνηται αὐτοῦ καὶ ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος ἐν τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ.*

XI. *Πλεῖστοί τε εἰσὶν ὅσοι ἐξήγηνται αὐτοῦ τὸ σύγγραμμα. Καὶ γὰρ Ἀντισθένης καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς Κλεάνθης τε ὁ Ποντικὸς καὶ Σφαῖρος ὁ Στωϊκός· πρὸς δέ, Παυσανίας ὁ κληθεὶς Ἡρακλειτιστής, Νικομήδης τε, καὶ Διονύσιος. Τῶν δὲ γραμματικῶν, Διόδοτος, ὃς οὔ φησι περὶ φύσεως εἶναι τὸ σύγγραμμα, ἀλλὰ περὶ πολιτείας· τὰ δὲ περὶ φύσεως ἐν παραδείγματος εἴδει κεῖσθαι.* 16. *Ἱερώνυμος δέ φησι καὶ Σκυθῖνον, τὸν τῶν ἰάμβων ποιητὴν, ἐπιβάλλεσθαι τὸν ἐκείνου λόγον διὰ μέτρου ἐκβαλεῖν.*

XII. *Πολλά τε εἰς αὐτὸν ἐπιγράμματα φέρεται, ἀτὰρ δὴ καὶ τόδε*

Ἡράκλειτος ἐγώ· τί με ὧν κάτω ἕλκετ', ἄμουσοι;
Οὐχ ὑμᾶν ἐπόνουν, τοῖς δέ μ' ἐπισταμένοις.
Εἷς ἐμοὶ ἄνθρωπος τρισμύριοι· οἱ δ' ἀνάριθμοι
Οὐδείς· ταῦτ' αὐδῶ καὶ παρὰ Περσεφόνῃ.

Καὶ ἄλλο τοιόνδε,

Μὴ ταχὺς Ἡρακλείτου ἐπ' ὀμφαλὸν εἵλεο βίβλον
Τοὐφεσίου· μάλα τοι δύσβατος ἀτραπιτός.
Ὀρφνὴ καὶ σκότος ἐστὶν ἀλάμπετον. Ἦν δέ σε μύστης
Εἰσαγάγῃ, φανεροῦ λαμπρότερ' ἠελίου.

XIII. 17. Γεγόνασι δὲ Ἡράκλειτοι πέντε· πρῶτος, αὐτὸς οὗτος· δεύτερος, ποιητὴς λυρικός, οὗ ἐστι τῶν δώδεκα θεῶν ἐγκώμιον· τρίτος, ἐλεγείας ποιητὴς Ἁλικαρνασσεύς, εἰς ὃν Καλλίμαχος πεποίηκεν οὕτως,

Εἶπέ τις, Ἡράκλειτε, τεὸν μόρον, ἐς δ' ἐμὲ δάκρυ
Ἦγαγεν· ἐμνήσθην δ', ὁσσάκις ἀμφότεροι
Ἥλιον ἐν λέσχῃ κατεδύσαμεν. Ἀλλὰ σὺ μέν που,
Ξεῖν' Ἁλικαρνασσεῦ, τετράπαλαι σποδιή.
Αἱ δὲ τεαὶ ζώουσιν ἀηδόνες, ἦσιν ὁ πάντων
Ἁρπακτὴρ Ἅιδης οὐκ ἐπὶ χεῖρα βαλεῖ.

Τέταρτος, Λέσβιος, ἱστορίαν γεγραφὼς Μακεδονικήν. Πέμπτος, σπουδογελοῖος, ἀπὸ κιθαρῳδίας μεταβεβηκὼς εἰς τὸ εἶδος.

CAPUT II.

XENOPHANES.

I. 18. Ξενοφάνης Δεξιοῦ, ἢ (ὡς Ἀπολλόδωρος) Ὀρθομένους, Κολοφώνιος, ἐπαινεῖται πρὸς τοῦ Τίμωνος. Φησὶ γοῦν,

Ξεινοφάνην ὑπότυφον, Ὁμηραπάτην, ἐπικόπιην. Οὗτος, ἐκπεσὼν τῆς πατρίδος, ἐν Ζάγκλῃ τῆς Σικελίας διέτριβε, καὶ ἐν Κατάνῃ.

II. *Διήκουσε δὲ κατ' ἐνίους μὲν, οὐδενός· κατ' ἐνίους δὲ, Βότωνος Ἀθηναίου· ἢ (ὥς τινες) Ἀρχελάου. Καὶ (ὡς Σωτίων φησὶ) κατ' Ἀναξίμανδρον ἦν.*

III. *Γέγραφε δὲ καὶ ἐν ἔπεσι καὶ ἐλεγείας καὶ ἰάμβους, καθ' Ἡσιόδου καὶ Ὁμήρου, ἐπικόπτων αὐτῶν τὰ περὶ θεῶν εἰρημένα. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐρραψῴδει τὰ ἑαυτοῦ. Ἀντιδοξάσαι τε λέγεται Θαλῆ καὶ Πυθαγόρᾳ, καθάψασθαι δὲ καὶ Ἐπιμενίδου. Μακροβιώτατός τε γέγονεν, ὥς που καὶ αὐτός φησιν·*

19. *Ἤδη δ' ἑπτά τ' ἔασι καὶ ἑξήκοντ' ἐνιαυτοὶ*
Βλητρίζοντες ἐμὴν φροντίδ' ἀν' Ἑλλάδα γῆν.
Ἐκ γενέτης δὲ τό τ' ἦσαν ἐείκοσι πέντε τε πρὸς τοῖς,
Εἴπερ ἐγὼ περὶ τῶνδ' οἶδα λέγειν ἐτύμως.

Φησὶ δὲ τέτταρα εἶναι τῶν ὄντων στοιχεῖα, κόσμους δ' ἀπείρους, ἀπαραλλάκτους δέ. Τὰ νέφη συνίστασθαι τῆς ὑφ' ἡλίου ἀτμίδος ἀναφερομένης, καὶ αἱρούσης αὐτὰ εἰς τὸ περιέχον. Οὐσίαν θεοῦ, σφαιροειδῆ, μηδὲν ὅμοιον ἔχουσαν ἀνθρώπῳ. Ὅλον δὲ ὁρᾶν, καὶ ὅλον ἀκούειν, μὴ μέντοι ἀναπνεῖν. Σύμπαντά τε εἶναι, νοῦν, καὶ φρόνησιν, καὶ ἀΐδιον. Πρῶτός τε ἀπεφήνατο, ὅτι πᾶν τὸ γινόμενον φθαρτόν ἐστι· καὶ ἡ ψυχὴ, πνεῦμα. Ἔφη δὲ καὶ τὰ πολλὰ ἥττω νοῦ εἶναι. Καὶ τοῖς τυράννοις ἐντυγχάνειν, ἢ ὡς ἥκιστα, ἢ ὡς ἥδιστα. 20. *Ἐμπεδοκλείους δὲ εἰπόντος αὐτῷ, ὅτι ἀνεύρετός ἐστιν ὁ σοφὸς, Εἰκότως, ἔφη· σοφὸν γὰρ εἶναι δεῖ τὸν ἐπιγνωσόμενον τὸν σοφόν. Φησὶ δὲ Σωτίων, πρῶτον αὐτὸν εἰπεῖν*

ἀκατάληπτα εἶναι τὰ πάντα, πλανώμενος. Ἐποιησε δὲ καὶ Κολοφῶνος κτίσιν, καὶ τὸν εἰς Ἐλέαν τῆς Ἰταλίας ἀποικισμὸν, ἔπη δισχίλια, καὶ ἥκμαζε κατὰ τὴν ἑξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα.

IV. Φησὶ δὲ Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐν τῷ περὶ γήρως, καὶ Παναίτιος ὁ Στωϊκὸς ἐν τῷ περὶ εὐθυμίας, ταῖς ἰδίαις χερσὶ θάψαι τοὺς υἱεῖς αὐτὸν, καθάπερ καὶ Ἀναξαγόραν. Δοκεῖ δὲ πεπρᾶσθαι ὑπὸ τῶν Πυθαγορικῶν Παρμενίσκου καὶ Ὀρεστάδου, καθά φησι Φαβωρῖνος ἐν ἀπομνημονευμάτων πρώτῳ.

V. Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Ξενοφάνης, Λέσβιος ποιητὴς ἰάμβων. Καὶ οὗτοι μὲν οἱ σποράδην.

CAPUT III.

PARMENIDES.

I. 21. Ξενοφάνους δὲ διήκουσε Παρμενίδης Πύρητος, Ἐλεάτης. Τοῦτον Θεόφραστος ἐν τῇ ἐπιτομῇ, Ἀναξιμάνδρου φησὶν ἀκοῦσαι. Ὅμως δ' οὖν ἀκούσας καὶ Ξενοφάνους, οὐκ ἠκολούθησεν αὐτῷ. Ἐκοινώνησε δὲ καὶ Ἀμεινίᾳ, καὶ Διοχαίτῃ τῷ Πυθαγορικῷ, (ὡς ἔφη Σωτίων) ἀνδρὶ πένητι μὲν, καλῷ δὲ καὶ ἀγαθῷ, ᾧ καὶ μᾶλλον ἠκολούθησε. Καὶ ἀποθανόντος ἡρῷον ἱδρύσατο. Γένους τε ὑπάρχων λαμπροῦ καὶ πλούσιος, ὑπὸ Ἀμεινίου, ἀλλ' οὐχ ὑπὸ Ξενοφάνους εἰς ἡσυχίαν προετράπη.

II. Πρῶτος δὲ οὗτος τὴν γῆν ἀπέφηνε σφαιροειδῆ, καὶ ἐν μέσῳ κεῖσθαι. Δύο τε εἶναι στοιχεῖα, πῦρ, καὶ γῆν· καὶ τὸ μὲν, δημιουργοῦ τάξιν ἔχειν· τὴν δὲ, ὕλης. 22. Γένεσίν τε ἀνθρώπων ἐξ ἡλίου πρῶ-

τον γενέσθαι. Αὐτὸν δὲ ὑπάρχειν τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, ἐξ ὧν τὰ πάντα συνεστάναι. Καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τὸν νοῦν ταὐτὸν εἶναι, καθὰ μέμνηται καὶ Θεόφραστος ἐν τοῖς φυσικοῖς, πάντων σχεδὸν ἐκτιθέμενος τὰ δόγματα. Διισήν τε ἔφη εἶναι τὴν φιλοσοφίαν· τὴν μὲν, κατὰ ἀλήθειαν· τὴν δὲ, κατὰ δόξαν· διὸ καί φησί που,

— — — χρεὼ δέ σε πάντα πυθέσθαι
Ἠμὲν ἀληθείης εὐπειθέος ἀτρεκὲς ἦτορ,
Ἠδὲ βροτῶν δόξας, τῶν οὐκ ἔτι πίστις ἀληθής.

III. Καὶ αὐτὸς δὲ διὰ ποιημάτων φιλοσοφεῖ, καθάπερ Ἡσίοδός τε καὶ Ξενοφάνης, καὶ Ἐμπεδοκλῆς. Κριτήριον δὲ τὸν λόγον εἶπε. Τάς τε αἰσθήσεις μὴ ἀκριβεῖς ὑπάρχειν. Φησὶ γοῦν,

Μή σε θεὸς πολύπειρον ὁδὸν κατὰ τήνδε βιάσθω,
Νωμᾶν ἄσκοπον ὄμμα καὶ ἠχήεσσαν ἀκουὴν,
Καὶ γλῶσσαν, κρῖναι δὲ λόγῳ πολύδηριν ἔλεγχον.

23. Διὸ καὶ περὶ αὐτοῦ φησιν ὁ Τίμων,

Παρμενίδου τε βίην μεγαλόφρονα, τὴν πολύδοξον,
Ὅς ῥ' ἐπὶ φαντασίας ἀπάτης ἀνενείκατο ὦσεις.

Εἰς τοῦτον καὶ Πλάτων τὸν διάλογον γέγραφε, Παρμενίδην ἐπιγράψας, ἢ Περὶ ἰδεῶν. Ἤκμαζε δὲ κατὰ τὴν ἑνάτην καὶ ἑξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα. Καὶ δοκεῖ πρῶτος πεφωρακέναι, τὸν αὐτὸν εἶναι Ἕσπερον καὶ Φωσφόρον, ὡς φησὶ Φαβωρῖνος ἐν πέμπτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων· οἱ δὲ, Πυθαγόραν. Καλλίμαχος δέ φησι μὴ εἶναι αὐτοῦ τὸ ποίημα.

IV. Λέγεται δὲ καὶ νόμους θεῖναι τοῖς πολίταις, ὥς φησι Σπεύσιππος ἐν τῷ περὶ φιλοσόφων. Καὶ

πρῶτος ἐρωτῆσαι τὸν Ἀχιλλέα λόγον, ὡς Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ.

V. Γέγονε δὲ καὶ ἕτερος Παρμενίδης, ῥήτωρ τεχνογράφος.

CAPUT IV.

MELISSUS.

I. 24. Μέλισσος Ἰθαγενοῦς, Σάμιος. Οὗτος ἤκουσε Παρμενίδου. Ἀλλὰ καὶ εἰς λόγους ἦλθεν Ἡρακλείτῳ, ὅτε καὶ συνέστησεν αὐτὸν τοῖς Ἐφεσίοις ἀγνοοῦσι, καθάπερ Ἱπποκράτης Δημόκριτον Ἀβδηρίταις.

II. Γέγονε δὲ καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ, καὶ ἀποδοχῆς παρὰ τοῖς πολίταις ἠξιωμένος. Ὅθεν ναύαρχος αἱρεθεὶς, ἔτι καὶ μᾶλλον ἐθαυμάσθη, διὰ τὴν οἰκείαν ἀρετήν.

III. Ἐδόκει δὲ αὐτῷ τὸ πᾶν ἄπειρον εἶναι, καὶ ἀναλλοίωτον, καὶ ἀκίνητον, καὶ ἕν, ὅμοιον ἑαυτῷ, καὶ πλῆρες. Κίνησίν τε μὴ εἶναι, δοκεῖν δὲ εἶναι. Ἀλλὰ καὶ περὶ θεῶν ἔλεγε μὴ δεῖν ἀποφαίνεσθαι· μὴ γὰρ εἶναι γνῶσιν αὐτῶν.

IV. Φησὶ δ' Ἀπολλόδωρος ἠκμακέναι αὐτὸν κατὰ τὴν τετάρτην καὶ ὀγδοηκοστὴν Ὀλυμπιάδα.

CAPUT V.

ZENO.

I. 25. Ζήνων, Ἐλεάτης. Τοῦτον Ἀπολλόδωρος φησὶν εἶναι ἐν χρονικοῖς, Πύριθος· τὸν δὲ Παρμενίδην, φύσει μὲν, Τελευταγόρου· θέσει δὲ, Παρμενίδου.

II. *Περὶ τούτου καὶ Μελίσσου Τίμων φησὶ ταῦτα· Ἀμφοτερογλώσσου τε μέγα σθένος οὐκ ἀλαπαδνὸν Ζήνωνος πάντων ἐπιλήπτορος, ἠδὲ Μελίσσου Πολλῶν φαντασμῶν ἐπάνω, παύρων γε μὲν εἴσω. Ὁ δὴ Ζήνων διακήκοε Παρμενίδου, καὶ γέγονεν αὐτοῦ παιδικά.*

III. *Καὶ εὐμήκης ἦν, καθά φησι Πλάτων ἐν τῷ Παρμενίδῃ, ὁ δ' αὐτὸς ἐν τῷ σοφιστῇ καὶ Ἐλεατικὸν Παλαμήδην αὐτὸν καλεῖ.*

IV. *Φησὶ δὲ Ἀριστοτέλης εὑρετὴν αὐτὸν γενέσθαι διαλεκτικῆς, ὥσπερ Ἐμπεδοκλέα ῥητορικῆς. Γέγονε δὲ ἀνὴρ γενναιότατος, καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ καὶ ἐν πολιτείᾳ.* 26. *Φέρεται γοῦν αὐτοῦ βιβλία πολλῆς συνέσεως γέμοντα.*

V. *Καθελεῖν δὲ θελήσας Νέαρχον τὸν τύραννον (οἱ δὲ, Διομέδοντα) συνελήφθη, καθά φησιν Ἡρακλείδης ἐν τῇ Σατύρου ἐπιτομῇ. Ὅτε καὶ ἐξεταζόμενος τοὺς συνειδότας, καὶ περὶ τῶν ὅπλων, ὧν ἦγεν εἰς Λιπώραν, πάντας ἔφη αὐτοῦ τοὺς φίλους αὐτὰ ταῦτα συνειδέναι· βουλόμενος αὐτὸν ἔρημον καταστῆσαι. Εἶτα περί τινων εἰπὼν ἔχειν τινὰ εἰπεῖν αὐτῷ πρὸς τὸ οὖς· καὶ δακὼν, οὐκ ἀνῆκεν ἕως ἂν ἀπεκεντήθη, ταὐτὸν Ἀριστογείτονι τῷ τυραννοκτόνῳ παθών.* 27. *Δημήτριος δέ φησιν ἐν τοῖς ὁμωνύμοις τὸν μυκτῆρα αὐτὸν ἀποτραγεῖν. Ἀντισθένης δὲ ἐν ταῖς διαδοχαῖς φησὶ μετὰ τὸ μηνύσαι τοὺς φίλους, ἐρωτηθῆναι πρὸς τοῦ τυράννου, εἴ τις ἄλλος εἴη· τὸν δὲ εἰπεῖν, Σὺ ὁ τῆς πόλεως ἀλητήριος. Πρός τε τοὺς παρεστῶτας φάναι, Θαυμάζω ὑμῶν τὴν δειλίαν, εἰ τούτων ἕνεκεν ὧν νῦν ἐγὼ ὑπομένω, δουλεύετε*

τῷ τυράννῳ· καὶ τέλος, ἀποτραγόντα τὴν γλῶτταν προσπτύσαι αὐτῷ. Τοὺς δὲ πολίτας παρορμηθέντας, αὐτίκα τὸν τύραννον καταλεῦσαι. Ταῦτα δὲ σχεδὸν οἱ πλείους λαλοῦσιν. Ἕρμιππος δέ φησιν, εἰς ὅλμον αὐτὸν βληθῆναι, καὶ κατακοπῆναι. Καὶ εἰς αὐτὸν ἡμεῖς εἴπομεν οὕτως,

28. Ἤθελες, ὦ Ζήνων, καλὸν ἤθελες, ἄνδρα τύραννον
Κτείνας, ἐκλῦσαι δουλοσύνας Ἐλέαν.
Ἀλλ' ἐδάμης. Δὴ γάρ σε λαβὼν ὁ τύραννος, ἐν ὅλμῳ
Κόψε· τί τοῦτο λέγω; σῶμα γάρ, οὐχὶ δέ σε.

VI. Γέγονε δὲ τά τ' ἄλλα ἀγαθὸς ὁ Ζήνων, ἀλλὰ καὶ ὑπεροπτικὸς τῶν μειζόνων, κατ' ἴσον Ἡρακλείτῳ. Καὶ γὰρ οὗτος τὴν πρότερον μὲν Τλην, ὕστερον δὲ Ἐλέαν, Φωκαέων οὖσαν ἀποικίαν, αὐτοῦ δὲ πατρίδα, πόλιν εὐτελῆ, καὶ μόνον ἄνδρας ἀγαθοὺς τρέφειν ἐπισταμένην, ἠγάπησε μᾶλλον τῆς Ἀθηναίων μεγαλαυχίας· οὐκ ἐπιδημήσας τὰ πολλὰ πρὸς αὐτούς, ἀλλ' αὐτόθι καταβιούς.

VII. 29. Οὗτος καὶ τὸν Ἀχιλλέα πρῶτος λόγον ἠρώτησε· Φαβωρῖνος δέ φησι Παρμενίδην, καὶ ἄλλους συχνούς.

VIII. Ἀρέσκει δὲ αὐτῷ τάδε· Κόσμους εἶναι· κενόν τε μὴ εἶναι· γεγενῆσθαι δὲ τὴν τῶν πάντων φύσιν ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, καὶ ξήρου, καὶ ὑγροῦ, λαμβανόντων αὐτῶν εἰς ἄλληλα τὴν μεταβολήν. Γένεσίν τε ἀνθρώπων ἐκ γῆς εἶναι, καὶ ψυχὴν κρᾶμα ὑπάρχειν ἐκ τῶν προειρημένων, κατὰ μηδενὸς τούτων ἐπικράτησιν.

IX. *Τοῦτόν φασι λοιδορούμενον ἀγανακτῆσαι· αἰτιασαμένου δέ τινος, φάναι, Ἐὰν λοιδορούμενος μὴ προσποιῶμαι, οὐδὲ ἐπαινούμενος ἡσθήσομαι.*

X. *Ὅτι δὲ γεγόνασι Ζήνωνες ὀκτὼ, ἐν τῷ Κιττιεῖ διειλέγμεθα. Ἤκμαζε δὲ οὗτος κατὰ τὴν ἑνάτην καὶ ἑβδομηκοστὴν Ὀλυμπιάδα.*

CAPUT VI.

LEUCIPPUS.

I. 30. *Λεύκιππος, Ἐλεάτης· ὡς δέ τινες, Ἀβδηρίτης· κατ' ἐνίους δὲ, Μήλιος.*

II. *Οὗτος ἤκουσε Ζήνωνος. Ἤρεσκε δὲ αὐτῷ, ἄπειρα εἶναι τὰ πάντα, καὶ εἰς ἄλληλα μεταβάλλειν· τό, τε πᾶν εἶναι κενὸν, καὶ πλήρες σωμάτων. Τούς τε κόσμους γίνεσθαι σωμάτων εἰς τὸ κενὸν ἐμπιπτόντων, καὶ ἀλλήλοις περιπλεκομένων· ἔκ τε τῆς κινήσεως, κατὰ τὴν αὔξησιν αὐτῶν, γίνεσθαι τὴν τῶν ἀστέρων φύσιν. Φέρεσθαι δὲ τὸν ἥλιον ἐν μείζονι κύκλῳ περὶ τὴν σελήνην. Τὴν γῆν ὀχεῖσθαι, περὶ τὸ μέσον δινουμένην· σχῆμά τε αὐτῆς τυμπανοειδὲς εἶναι. Πρῶτός τε ἀτόμους ἀρχὰς ὑπεστήσατο. Κεφαλαιωδῶς μὲν ταῦτα. Ἐπὶ μέρους δὲ ὧδε ἔχει.*

III. 31. *Τὸ μὲν πᾶν, ἄπειρόν φησιν, ὡς προείρηται. Τούτου δὲ τὸ μὲν, πλῆρες εἶναι· τὸ δὲ, κενόν. Καὶ στοιχεῖα φησὶ, κόσμους τε ἐκ τούτων ἀπείρους εἶναι, καὶ διαλύεσθαι εἰς ταῦτα. Γίνεσθαι δὲ τοὺς κόσμους οὕτω· φέρεσθαι κατ' ἀποτομὴν ἐκ τῆς ἀπείρου πολλὰ σώματα, παντοῖα τοῖς σχήμασιν, εἰς μέγα κενόν· ἅπερ ἀθροισθέντα δίνην ἀπεργάζε-*

σθαι μίαν, καθ' ἣν προσκρούοντα καὶ παντοδαπῶς κυκλούμενα, διακρίνεσθαι χωρὶς τὰ ὅμοια πρὸς τὰ ὅμοια. Ἰσοῤῥόπων δὲ διὰ τὸ πλῆθος μηκέτι δυναμένων πως περιφέρεσθαι, τὰ μὲν λεπτὰ χωρεῖν εἰς τὸ ἔξω κενὸν, ὥστερ διαττόμενα· τὰ δὲ λοιπὰ, συμμένειν, καὶ περιπλεκόμενα συγκατατρέχειν ἄλληλα, καὶ ποιεῖν τε πρῶτον σύστημα σφαιροειδές. 32. Τοῦτο δὲ οἷον ὑμένα ἀφίστασθαι, περιέχοντα ἐν ἑαυτῷ παντοῖα σώματα· ὧν κατὰ τὴν τοῦ μέσου ἀντέρεισιν περιδινουμένων, λεπτὸν γίνεσθαι τὸν πέριξ ὑμένα, συῤῥέόντων ἀεὶ τῶν συνεχῶν κατ' ἐπίψαυσιν τῆς δίνης. Καὶ οὕτω γενέσθαι τὴν γῆν, συμμενόντων τῶν ἐνεχθέντων ἐπὶ τὸ μέσον. Αὐτόν τε πάλιν τὸν περιέχοντα, οἷον ὑμένα, αὔξεσθαι κατὰ τὴν ἐπέκρυσιν τῶν ἔξωθεν σωμάτων. Δίνῃ τε φερόμενον αὐτὸν ὧν ἂν ἐπιψαύσῃ, ταῦτα ἐπικτᾶσθαι. Τούτων δέ τινα συμπλεκόμενα ποιεῖν σύστημα· τὸ μὲν πρῶτον, κάθυγρον καὶ πηλῶδες, ξηρανθέντα καὶ περιφερόμενα σὺν τῇ τοῦ ὅλου δίνῃ· εἶτ' ἐκπυρωθέντα, τὴν τῶν ἀστέρων ἀποτελέσαι φύσιν. 33. Εἶναι δὲ τὸν τοῦ ἡλίου κύκλον, ἐξώτατον· τὸν δὲ τῆς σελήνης, προσγειότατον· τοὺς δὲ τῶν ἄλλων, μεταξὺ τούτων. Καὶ πάντα μὲν τὰ ἄστρα διὰ τὸ τάχος τῆς φορᾶς, τὸν δὲ ἥλιον ὑπὸ τῶν ἀστέρων ἐκπυροῦσθαι. Τὴν δὲ σελήνην τοῦ πυρὸς ὀλίγον μεταλαμβάνειν. Ἐκλείπειν δὲ ἥλιον καὶ σελήνην, τῷ κεκλίσθαι τὴν γῆν πρὸς μεσημβρίαν. Τὰ δὲ πρὸς ἄρκτον ἀεί τε νίφεσθαι, καὶ κατάψυχρα εἶναι, καὶ πήγνυσθαι. Καὶ τὸν μὲν ἥλιον ἐκλείπειν σπανίως, τὴν δὲ σελήνην, συνεχῶς· διὰ τὸ ἀνίσους εἶναι τοὺς κύκλους αὐτῶν. Εἶναί τε, ὥσπερ

γενέσεις κόσμου, οὕτω καὶ αὐξήσεις, καὶ φθίσεις, καὶ φθορὰς, κατά τινα ἀνάγκην, ἣν ὁποία ἐστὶν οὐ διασαφεῖ.

CAPUT VII.

DEMOCRITUS.

I. 34. *Δημόκριτος, Ἡγησιστράτου· οἱ δὲ, Ἀθηνοκρίτου· τινὲς, Δαμασίππου· Ἀβδηρίτης, ἢ (ὡς ἔνιοι) Μιλήσιος.*

II. *Οὗτος Μάγων τινῶν διήκουσε, καὶ Χαλδαίων, Ξέρξου τοῦ βασιλέως ἐπιστάτας τῷ πατρὶ αὐτοῦ καταλιπόντος, ἡνίκα ἐξενίσθη παρ' αὐτοῦ (καθά φησι καὶ Ἡρόδοτος) παρ' ὧν τά τε περὶ θεολογίας καὶ ἀστρολογίας ἔμαθεν, ἔτι παῖς ὤν. Ὕστερον δὲ Λευκίππῳ παρέβαλε, καὶ Ἀναξαγόρᾳ, κατά τινας, ἔτεσιν ὢν αὐτοῦ νεώτερος τετταράκοντα. Φαβωρῖνος δέ φησιν ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, λέγειν Δημόκριτον περὶ Ἀναξαγόρου, ὡς οὐκ εἴησαν αὐτοῦ αἱ δόξαι αἵ τε περὶ ἡλίου καὶ σελήνης, ἀλλὰ ἀρχαῖαι· τὸν δὲ ὑφηρῆσθαι.* 35. *Διασύρειν τε αὐτοῦ τὰ περὶ τῆς διακοσμήσεως καὶ τοῦ νοῦ, ἐχθρῶς ἔχοντα πρὸς αὐτὸν, ὅτι δὴ μὴ προσήκατο αὐτόν. Πῶς οὖν (κατά τινας) ἀκήκοεν αὐτοῦ; Φησὶ δὲ Δημήτριος ἐν ὁμωνύμοις, καὶ Ἀντισθένης ἐν διαδοχαῖς, ἀποδημῆσαι αὐτὸν καὶ εἰς Αἴγυπτον, πρὸς τοὺς ἱερέας, γεωμετρίαν μαθησόμενον, καὶ πρὸς Χαλδαίους εἰς τὴν Περσίδα, καὶ εἰς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν γενέσθαι. Τοῖς τε Γυμνοσοφισταῖς φασί τινες συμμῖξαι αὐτὸν ἐν Ἰνδίᾳ, καὶ εἰς Αἰθιοπίαν ἐλθεῖν.*

III. *Τρίτον τε ὄντα ἀδελφὸν, νείμασθαι τὴν οὐσίαν. Καὶ οἱ μὲν πλείους φασὶ τὴν ἐλάττω μοῖραν ἐλέσθαι, τὴν ἐν ἀργυρίῳ, χρείαν ἔχοντα κατ' ἀποδημίαν, τοῦτο κἀκείνων δολίως ὑποπτευσάντων.* 36. *Ὁ δὲ Δημήτριος ὑπὲρ ἑκατὸν τάλαντά φησιν εἶναι αὐτῷ τὸ μέρος, ἅπαντα δὲ καταναλῶσαι.*

IV. *Λέγει δὲ ὅτι τοσοῦτον ἦν φιλόπονος, ὥστε τοῦ περικήπου δωμάτιόν τι ἀποτεμόμενος, κατάκλειστος ἦν· καί ποτε τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πρὸς θυσίαν βοῦν ἀγαγόντος, καὶ αὐτόθι προσδήσαντος, ἱκανὸν χρόνον μὴ γνῶναι, ἕως αὐτὸν ἐκεῖνος διαναστήσας, προφάσει τῆς θυσίας, καὶ τὰ περὶ τὸν βοῦν διηγήσατο.*

V. *Δοκεῖ δὲ (φησὶ) καὶ Ἀθήναζε ἐλθεῖν, καὶ μὴ σπουδάσαι γνωσθῆναι, δόξης καταφρονῶν· καὶ εἰδέναι μὲν Σωκράτην, ἀγνοεῖσθαι δὲ ὑπ' αὐτοῦ. Πλῆθον γὰρ, φησὶν, εἰς Ἀθήνας, καὶ οὔτις με ἔγνωκεν.* 37. *Εἴπερ οἱ Ἀντερασταὶ Πλάτωνός εἰσι, (φησὶ Θράσυλλος) οὗτος ἂν εἴη ὁ παραγενόμενος ἀνώνυμος, τῶν περὶ Οἰνοπίδην καὶ Ἀναξαγόραν ἕτερος, ἐν τῇ πρὸς Σωκράτην ὁμιλίᾳ διαλεγόμενος περὶ φιλοσοφίας, ᾧ (φησὶν) ὡς πεντάθλῳ ἔοικε ὁ φιλόσοφος. Καὶ ἦν ὡς ἀληθῶς ἐν φιλοσοφίᾳ πένταθλος. Τὰ γὰρ φυσικὰ, καὶ τὰ ἠθικὰ, ἀλλὰ καὶ τὰ μαθηματικὰ, καὶ τοὺς ἐγκυκλίους λόγους, καὶ περὶ τεχνῶν πᾶσαν εἶχεν ἐμπειρίαν. Τούτου ἐστὶ καὶ τὸ, Λόγος ἔργου σκιή. Δημήτριος δὲ ὁ Φαληρεὺς ἐν τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ, μηδὲ ἐλθεῖν φησιν αὐτὸν εἰς Ἀθήνας. Τοῦτο δὲ καὶ μεῖζον, εἴ γε τοσαύτης πόλεως ὑπερεφρόνησεν, οὐκ ἐκ τόπου δόξαν λαβεῖν βουλόμενος, ἀλλὰ τόπῳ δόξαν περιθεῖναι προελόμενος.*

VI. 38. Δῆλον δὲ καὶκ τῶν συγγραμμάτων, οἷος ἦν. Δοκεῖ δὲ (φησὶν ὁ Θράσυλλος) ζηλωτὴς γεγονέναι καὶ τῶν Πυθαγορικῶν. Ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ Πυθαγόρου μέμνηται, θαυμάζων αὐτὸν ἐν τῷ ὁμωνύμῳ συγγράμματι. Πάντα δὲ δοκεῖν παρὰ τούτου λαβεῖν, καὶ αὐτοῦ δ' ἂν ἀκηκοέναι, εἰ μὴ τὰ τῶν χρόνων ἐμάχετο. Πάντως μέντοι τῶν Πυθαγορικῶν τινος ἀκοῦσαι φησὶν αὐτὸν Γλαῦκος ὁ Ῥηγῖνος, κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αὐτῷ γεγονώς. Φησὶ δὲ καὶ Ἀπολλόδωρος ὁ Κυζικηνός, Φιλολάῳ αὐτὸν συγγεγονέναι. Ἦσκει δὲ (φησὶν ὁ Ἀντισθένης) καὶ ποικίλως δοκιμάζειν τὰς φαντασίας, ἐρημάζων ἐνίοτε, καὶ τοῖς τάφοις ἐνδιατρίβων.

VII. 39. Ἐλθόντα δέ φησιν αὐτὸν ἐκ τῆς ἀποδημίας, ταπεινότατα διάγειν, ἅτε πᾶσαν τὴν οὐσίαν καταναλωκότα· τρέφεσθαί τε διὰ τὴν ἀπορίαν ὑπὸ τἀδελφοῦ Δαμάστου. Ὡς δὲ προεἰπών τινα τῶν μελλόντων εὐδοκίμησε, λοιπὸν ἐνθέου δόξης παρὰ τοῖς πλείστοις ἠξιώθη. Νόμου δὲ ὄντος τὸν ἀναλώσαντα τὴν πατρῴαν οὐσίαν, μὴ ἀξιοῦσθαι ταφῆς ἐν τῇ πατρίδι, φησὶν ὁ Ἀντισθένης συνέντα, μὴ ὑπεύθυνος γενηθείη πρός τινων φθονούντων καὶ συκοφαντούντων, ἀναγνῶναι αὐτοῖς τὸν μέγαν Διάκοσμον, ὃς ἁπάντων τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων προέχει· καὶ πεντακοσίοις ταλάντοις τιμηθῆναι· μὴ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ χαλκαῖς εἰκόσι. Καὶ τελευτήσαντα αὐτὸν, δημοσίᾳ ταφῆναι, βιώσαντα ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη. 40. Ὁ δὲ Δημήτριος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ φησιν ἀναγνῶναι τὸν μέγαν Διάκοσμον, ὃν μόνον ἑκατὸν ταλάντων τιμηθῆναι. Ταῦτα δὲ καὶ Ἱππόβοτός φησιν.

VIII. Ἀριστόξενος δ' ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ὑπομνήμασί φησι, Πλάτωνα θελῆσαι συμφλέξαι τὰ Δημοκρίτου συγγράμματα, ὁπόσα ἠδυνήθη συναγαγεῖν· Ἀμύκλαν δὲ καὶ Κλεινίαν τοὺς Πυθαγορικοὺς κωλύσαι αὐτόν, ὡς οὐδὲν ὄφελος· παρὰ πολλοῖς γὰρ εἶναι τὰ βιβλία ἤδη. Καὶ δῆλον δέ· πάντων γὰρ σχεδὸν τῶν ἀρχαίων μεμνημένος ὁ Πλάτων, οὐδαμοῦ Δημοκρίτου διαμνημονεύει, ἀλλ' οὐδὲ ἔνθα ἀντειπεῖν τι αὐτῷ δέοι· δῆλον εἰδὼς ὡς πρὸς τὸν ἄριστον οὕτω τῶν φιλοσόφων ἔσοιτο· ὅν γε καὶ Τίμων τοῦτον ἐπαινέσας τὸν τρόπον ἔχει,

Οἷον Δημόκριτόν τε, περίφρονα, ποιμένα μύθων,
Ἀμφίνοον λέσχην, ἃ μετὰ πρώτοισιν ἀνέγνων.

IX. 41. Γέγονε δὲ τοῖς χρόνοις (ὡς αὐτός φησιν ἐν τῷ μικρῷ Διακόσμῳ) νέος κατὰ πρεσβύτην Ἀναξαγόραν, ἔτεσιν αὐτοῦ νεώτερος τετταράκοντα. Συντετάχθαι δέ φησι τὸν μικρὸν Διάκοσμον ἔτεσιν ὕστερον τῆς Ἰλίου ἁλώσεως τριάκοντα καὶ ἑπτακοσίοις. Γεγόνοι δ' ἂν (ὡς μὲν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς) κατὰ τὴν ὀγδοηκοστὴν Ὀλυμπιάδα· ὡς δὲ Θράσυλλος ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Τὰ πρὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Δημοκρίτου βιβλίων, κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἑβδόμης καὶ ἑβδομηκοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἐνιαυτῷ (φησὶ) πρεσβύτερος ὢν Σωκράτους. Εἴη ἂν οὖν κατὰ Ἀρχέλαον τὸν Ἀναξαγόρου μαθητὴν, καὶ τοὺς περὶ Οἰνοπίδην. Καὶ γὰρ τούτου μέμνηται. 42. Μέμνηται δὲ καὶ περὶ τῆς τοῦ ἑνὸς δόξης τῶν περὶ Παρμενίδην καὶ Ζήνωνα, ὡς κατ' αὐτὸν μάλιστα διαβεβοημένων· καὶ Πρωταγόρα τοῦ Ἀβδηρίτου, ὃς ὁμολογεῖται κατὰ Σωκράτην γεγονέναι.

X. Φησὶ δὲ Ἀθηνόδωρος ἐν ᾗ Περιπάτων, ἐλθόντος Ἱπποκράτους πρὸς αὐτὸν, κελεῦσαι κομισθῆναι γάλα, καὶ θεασάμενον τὸ γάλα, εἰπεῖν, εἶναι αἰγὸς πρωτοτόκου καὶ μελαίνης. Ὅθεν τὴν ἀκρίβειαν αὐτοῦ θαυμάσαι τὸν Ἱπποκράτην. Ἀλλὰ καὶ κόρης ἀκολουθούσης τῷ Ἱπποκράτει, τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρᾳ ἀσπάσασθαι οὕτω, Χαῖρε κόρη· τῇ δ' ἐχομένῃ, Χαῖρε γύναι. Καὶ ἦν ἡ κόρη τῆς νυκτὸς διεφθαρμένη.

XI. 43. Τελευτῆσαι δὲ τὸν Δημόκριτόν φησιν Ἕρμιππος τοῦτον τὸν τρόπον. Ἤδη ὑπέργηρων ὄντα, πρὸς τῷ καταστρέφειν εἶναι. Τὴν οὖν ἀδελφὴν λυπεῖσθαι, ὅτι ἐν τῇ τῶν Θεσμοφορίων ἑορτῇ μέλλοι τεθνήξεσθαι, καὶ τῇ θεῷ τὸ καθῆκον αὐτὴν οὐ ποιήσειν· τὸν δὲ θαῤῥεῖν εἰπεῖν, καὶ κελεῦσαι αὐτῷ προσφέρειν ἄρτους θερμοὺς ὁσημέραι· τούτους δὴ ταῖς ῥισὶ προσφέρων, διεκράτησεν αὐτὸν τὴν ἑορτήν. Ἐπεὶ δὲ παρῆλθον αἱ ἡμέραι (τρεῖς δὲ ἦσαν) ἀλυπότατα τὸν βίον προήκατο, ὥς φησιν Ἱππαρχος, ἐνέα πρὸς τοῖς ἑκατὸν ἔτη βιούς. Ἡμεῖς τε εἰς αὐτὸν ἐν τῇ Παμμέτρῳ τοῦτον ἐποιήσαμεν τὸν τρόπον,

Καί τις ἔφυ σοφὸς ὧδε, τίς ἔργον ἔρεξε τοσοῦτον,
Ὅσσον ὁ παντοδαὴς μήνυσε Δημόκριτος;
Ὃς θάνατον παρεόντα τρὶ' ἤματα δώμασιν ἔσχε,
Καὶ θερμοῖς ἄρτων ἄσθμασιν ἐξένισε.

Τοιοῦτος μὲν ὁ βίος τἀνδρός.

XII. Δοκεῖ δὲ αὐτῷ τάδε· 44. Ἀρχὰς εἶναι τῶν ὅλων ἀτόμους, καὶ κενόν· τὰ δ' ἄλλα πάντα νενομίσθαι δοξάζεσθαι. Ἀπείρους τε εἶναι κόσμους, καὶ γενητοὺς, καὶ φθαρτούς. Μηδέν τε ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γίνεσθαι, μηδὲ εἰς τὸ μὴ ὂν φθείρεσθαι.

Καὶ τὰς ἀτόμους δὲ ἀπείρους εἶναι κατὰ μέγεθος καὶ πλῆθος· φέρεσθαι δ' ἐν τῷ ὅλῳ δινουμένας. Καὶ οὕτω πάντα τὰ συγκρίματα γεννᾶν, πῦρ, ὕδωρ, ἀέρα, γῆν. Εἶναι γὰρ καὶ ταῦτα ἐξ ἀτόμων τινῶν συστήματα· ἅπερ εἶναι ἀπαθῆ καὶ ἀναλλοίωτα διὰ τὴν στερρότητα. Τόν τε ἥλιον καὶ τὴν σελήνην ἐκ τοιούτων δινῶν καὶ περιφερῶν ὄγκων συγκεκρίσθαι, καὶ τὴν ψυχὴν ὁμοίως· ἣν καὶ νοῦν, ταὐτὸν εἶναι. Ὁρᾶν δ' ἡμᾶς κατ' εἰδώλων ἐμπτώσεις. 45. *Πάντα τε κατ' ἀνάγκην γίνεσθαι, τῆς δίνης αἰτίας οὔσης τῆς γενέσεως πάντων, ἣν ἀνάγκην λέγει. Τέλος δὲ εἶναι τὴν εὐθυμίαν, οὐ τὴν αὐτὴν οὖσαν τῇ ἡδονῇ, ὡς ἔνιοι παρακούσαντες ἐξεδέξαντο, ἀλλὰ καθ' ἣν γαληνῶς καὶ εὐσταθῶς ἡ ψυχὴ διάγει, ὑπὸ μηδενὸς ταραττομένη φόβου, ἢ δεισιδαιμονίας, ἢ ἄλλου τινὸς πάθους. Καλεῖ δ' αὐτὴν καὶ εὐεστὼ, καὶ πολλοῖς ἄλλοις ὀνόμασι. Ποιητὰ δὲ νόμιμα εἶναι. Φύσει δὲ ἄτομα καὶ κενόν. Καὶ ταῦτα μὲν αὐτῷ ἐδόκει.*

XIII. *Τὰ δὲ βιβλία αὐτοῦ καὶ Θράσυλλος ἀναγέγραφε κατὰ τάξιν οὕτως, ὥσπερεὶ καὶ τὰ Πλάτωνος, κατὰ τετραλογίαν.* 46. *Ἔστι δὲ ἠθικὰ μὲν τάδε. Πυθαγόρης, Περὶ τῆς τοῦ σοφοῦ διαθέσεως, Περὶ τῶν ἐν ᾅδου, Τριτογένεια (τοῦτο δέ ἐστιν, ὅτι τρία γίνεται ἐξ αὐτῆς, ἃ πάντα τὰ ἀνθρώπινα συνέχει) Περὶ ἀνδραγαθίας, ἢ Περὶ ἀρετῆς, Ἀμαλθείας κέρας, Περὶ εὐθυμίας, Ὑπομνημάτων ἢ οἴκων. Ἡ γὰρ Εὐεστὼ οὐχ εὑρίσκεται. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ ἠθικά. Φυσικὰ δὲ, τάδε· Μέγας Διάκοσμος, ὃν οἱ περὶ Θεόφραστον Λευκίππου φασὶν εἶναι· Μικρὸς Διάκοσμος, Κοσμογραφίη. Περὶ τῶν πλανήτων. Πε-*

ρὶ φύσεως πρῶτον. Περὶ ἀνθρώπου φύσεως, ἢ Περὶ σαρκὸς, β΄. Περὶ νοῦ. Περὶ αἰσθήσεων. Ταῦτά τινες ὁμοῦ γράφοντες, Περὶ ψυχῆς ἐπιγράφουσι. Περὶ χυμῶν. Περὶ χροῶν. 47. Περὶ τῶν διαφερόντων ῥησμῶν. Περὶ ἀμειψιῤῥυσμιῶν, Κρατυντήρια, ὅπερ ἐστὶν ἐπικρατικὰ τῶν προειρημένων. Περὶ εἰδώλου, ἢ Περὶ προνοίας. Περὶ λοιμῶν κανὼν, α΄, β΄, γ΄. Ἀποῤῥημάτων. Ταῦτα καὶ περὶ φύσεως. Τὰ δὲ ἀσύντακτα, ἐστὶ τάδε. Αἰτίαι οὐρανίαι. Αἰτίαι ἀέριοι. Αἰτίαι ἐπίπεδοι. Αἰτίαι περὶ πυρὸς καὶ τῶν ἐν πυρί. Αἰτίαι περὶ φωνῶν. Αἰτίαι περὶ σπερμάτων, καὶ φυτῶν, καὶ καρπῶν. Αἰτίαι περὶ ζώων, γ΄. Αἰτίαι σύμμικτοι. Περὶ τῆς λίθου. Ταῦτα καὶ τὰ ἀσύντακτα. Μαθηματικὰ δὲ τάδε. Περὶ διαφορᾶς γνώμης, ἢ Περὶ ψαύσεως κύκλου καὶ σφαίρας, Περὶ γεωμετρίας. Γεωμετρικόν. Ἀριθμοί. Περὶ ἀλόγων γραμμῶν καὶ ναστῶν, β΄. Ἐκπετάσματα. 48. Μέγας ἐνιαυτὸς, ἢ ἀστρονομίη. Παράπηγμα. Ἀμίλλα. Κλεψύδρας. Οὐρανογραφίη. Γεωγραφίη. Πολογραφίη. Ἀκτινογραφίη. Τοσαῦτα καὶ τα μαθηματικά. Μουσικὰ δὲ τάδε. Περὶ ῥυθμῶν καὶ ἁρμονίης. Περὶ ποιήσεως. Περὶ καλλοσύνης ἐπέων. Περὶ εὐφώνων καὶ δυσφώνων γραμμάτων. Περὶ Ὁμήρου, ἢ ὀρθοεπείης, καὶ γλώσσεων. Περὶ ἀοιδῆς. Περὶ ῥημάτων. Ὀνομαστικόν. Τοσαῦτα καὶ τὰ μουσικά. Τεχνικὰ δὲ τάδε· Προγνωσις. Περὶ διαίτης, ἢ Διαιτητικόν, ἢ ἰατρικὴ γνώμη. Αἰτίαι περὶ ἀκαιριῶν καὶ ἐπικαιριῶν. Περὶ γεωργίης, ἢ Γεωμετρικόν. Περὶ ζωγραφίης, Τακτικόν, καὶ Ὁπλομαχικόν. Τοσαῦτα καὶ τάδε. Τάττουσι δέ τινες κατ' ἰδίαν ἐκ τῶν ὑπομνημάτων καὶ ταῦτα. 49. Τὸ Πε-

ρὶ τῶν ἐν Βαβυλῶνι ἱερῶν γραμμάτων. Περὶ τῶν ἐν Μερόῃ ἱερῶν γραμμάτων. Περὶ ἱστορίης. Χαλδαϊκὸς λόγος. Φρύγιος λόγος. Περὶ πυρετοῦ, καὶ τῶν ἀπὸ νόσου βησσόντων, Νομικὰ αἴτια, Χερνικά, ἢ Προβλήματα. Τὰ δ' ἄλλα ὅσα τινὲς ἀναφέρουσιν εἰς αὐτὸν, τὰ μὲν ἐκ τῶν αὐτοῦ διεσκεύασται, τὰ δ' ὁμολογουμένως ἐστὶν ἀλλότρια. Ταῦτα καὶ περὶ τῶν βιβλίων αὐτοῦ, καὶ τοσαῦτα.

XIV. *Γεγόνασι δὲ Δημόκριτοι ἕξ. Πρῶτος, αὐτὸς οὗτος. Δεύτερος, Χῖος μουσικὸς, κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον. Τρίτος, ἀνδριαντοποιὸς, οὗ μέμνηται Ἀντίγονος. Τέταρτος, περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Ἐφέσῳ γεγραφὼς, καὶ τῆς πόλεως Σαμοθράκης. Πέμπτος, ποιητὴς ἐπιγραμμάτων σαφὴς καὶ ἀνθηρός. Ἕκτος, Περγαμηνὸς, ἀπὸ ῥητορικῶν λόγων.*

CAPUT VIII.

PROTAGORAS.

I. 50. *Πρωταγόρας Ἀρτέμωνος, ἢ (ὡς Ἀπολλόδωρος καὶ Δίνων ἐν Περσικοῖς) Μαιανδρίου, Ἀβδηρίτης, καθά φησιν Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς ἐν τοῖς περὶ νόμων· (ὃς καὶ Θουρίοις νόμους γράψαι φησὶν αὐτὸν) ὡς δ' Εὔπολις ἐν Κόλαξι, Τήϊος. Φησὶ γὰρ,*

Ἔνδοθι μέν ἐστι Πρωταγόρας ὁ Τήϊος.

Οὗτος καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος λόγους ἀναγινώσκοντες ἠρανίζοντο· καὶ Πλάτων ἐν τῷ Πρωταγόρᾳ φησὶ, βαρύφωνον εἶναι τὸν Πρόδικον.

II. *Διήκουσε δὲ ὁ Πρωταγόρας Δημοκρίτου,*

ἐκαλεῖτό τε σοφία, ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ.

III. 51. *Πρῶτος ἔφη δύο λόγους εἶναι περὶ παντὸς πράγματος, ἀντικειμένους ἀλλήλοις· οἷς καὶ συνηρώτα, πρῶτος τοῦτο πράξας. Ἀλλὰ καὶ ἤρξατό που τοῦτον τὸν τρόπον· Πάντων χρημάτων μέτρον, ἄνθρωπος· τῶν μὲν ὄντων, ὡς ἔστι· τῶν δὲ οὐκ ὄντων, ὡς οὐκ ἔστιν. Ἔλεγέ τε μηδὲν εἶναι ψυχὴν παρὰ τὰς αἰσθήσεις (καθὰ καὶ Πλάτων φησὶν ἐν Θεαιτήτῳ) καὶ πάντα εἶναι ἀληθῆ. Καὶ ἄλλαχοῦ δὲ τοῦτον ἤρξατο τὸν τρόπον, Περὶ μὲν θεῶν οὐκ ἔχω εἰδέναι, εἴθ' ὡς εἰσὶν, εἴθ' ὡς οὐκ εἰσίν. Πολλὰ γὰρ τὰ κωλύοντα εἰδέναι, ἥ τε ἀδηλότης, καὶ βραχὺς ὢν ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου.* 52. *Διὰ ταύτην δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ συγγράμματος ἐξεβλήθη πρὸς Ἀθηναίων· καὶ τὰ βιβλία αὐτοῦ κατέκαυσαν ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὑπὸ κήρυκα ἀναλεξάμενοι παρ' ἑκάστου τῶν κεκτημένων.*

IV. *Οὗτος πρῶτος μισθὸν εἰσεπράξατο μνᾶς ἑκατόν· καὶ πρῶτος μέρη χρόνου διώρισε, καὶ καιροῦ δύναμιν ἐξέθετο, καὶ λόγων ἀγῶνας ἐποιήσατο, καὶ σόφισμα τοῖς πραγματολογοῦσι προσήγαγε. Καὶ τὴν διάνοιαν ἀφεὶς, πρὸς τοὔνομα διελέχθη, καὶ τὸ νῦν ἐπιπόλαιον γένος τῶν ἐριστικῶν ἐγέννησεν. Ἵνα καὶ Τίμων φησὶ περὶ αὐτοῦ,*

Πρωταγόρης τ' ἐπίμικτος ἐριζέμεναι εὖ εἰδώς.

53. *Οὗτος καὶ τὸ Σωκρατικὸν εἶδος τῶν λόγων πρῶτος ἐκίνησε, καὶ τὸν Ἀντισθένους λόγον, τὸν πειρώμενον ἀποδεικνύειν, ὡς οὐκ ἔστιν ἀντιλέγειν, οὗτος πρῶτος διείλεκται, καθά φησι Πλάτων ἐν Εὐθυδήμῳ. Καὶ πρῶτος κατέδειξε τὰς πρὸς τὰς θέσεις ἐπι-*

χειρήσεις, ὥς φησιν Ἀρτεμίδωρος ὁ διαλεκτικὸς ἐν τῷ πρὸς Χρύσιππον. Καὶ πρῶτος τὴν καλουμένην τύλην, ἐφ' ἧς τὰ φορτία βαστάζουσιν, εὗρεν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ παιδείας. Φορμοφόρος γὰρ ἦν, ὡς καὶ Ἐπίκουρός που φησί. Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ῥῆθη πρὸς Δημόκριτον, ξύλα δεδεκὼς ὀφθείς. Διεῖλέ τε τὸν λόγον πρῶτος εἰς τέτταρα· εὐχωλὴν, ἐρώτησιν, ἀπόκρισιν, ἐντολήν. 54. Οἱ δὲ, εἰς ἑπτά· διήγησιν, ἐρώτησιν, ἀπόκρισιν, ἐντολὴν, ἀπαγγελίαν, εὐχωλὴν, κλῆσιν, οὓς καὶ πυθμένας εἶπε λόγων. Ἀλκιδάμας δὲ τέτταρας λόγους φησί· φάσιν, ἀπόφασιν, ἐρώτησιν, προσαγόρευσιν.

V. Πρῶτον δὲ τῶν λόγων ἑαυτοῦ ἀνέγνω τὸν περὶ θεῶν, οὗ τὴν ἀρχὴν ἄνω παρεθέμεθα. Ἀνέγνω δὲ Ἀθήνησιν ἐν τῇ Εὐριπίδου οἰκίᾳ, ἢ (ὥς τινες) ἐν τῇ Μεγακλείδου· ἄλλοι, ἐν Λυκείῳ, μαθητοῦ τὴν φωνὴν αὐτῷ χρήσαντος Ἀρχαγόρου τοῦ Θεοδότου. Κατηγόρησε δὲ αὐτοῦ Πυθόδωρος Πολυζήλου, εἷς τῶν τετρακοσίων. Ἀριστοτέλης δ' Εὔαθλόν φησιν.

VI. 55. Ἔστι δὲ τὰ σωζόμενα αὐτοῦ βιβλία τάδε. Τέχνη ἐριστικῶν. Περὶ πάλης. Περὶ τῶν μαθημάτων. Περὶ πολιτείας. Περὶ φιλοτιμίας. Περὶ ἀρετῶν. Περὶ τῆς ἐν ἀρχῇ καταστάσεως. Περὶ τῶν ἐν ᾅδου. Περὶ τῶν οὐκ ὀρθῶς τοῖς ἀνθρώποις πραυσομένων. Προτακτικός. Δίκη ὑπὲρ μισθοῦ. Ἀντιλογιῶν δύο. Καὶ ταῦτα μὲν αὐτῷ τὰ βιβλία. Γέγραφε δὲ καὶ Πλάτων εἰς αὐτὸν διάλογον.

VII. Φησὶ δὲ Φιλόχορος, πλέοντος αὐτοῦ ἐς Σικελίαν, τὴν ναῦν καταποντισθῆναι, καὶ τοῦτο αἰνίττεσθαι Εὐριπίδην ἐν τῷ Ἰξίονι. Ἔνιοι κατὰ τὴν

ὁδὸν τελευτῆσαι αὐτὸν, βιώσαντα ἔτη πρὸς τὰ ἑνενήκοντα. 56. Ἀπολλόδωρος δέ φησιν ἑβδομήκοντα· σοφιστεῦσαι δὲ τεσσαράκοντα ἔτη, καὶ ἀκμάζειν κατὰ τὴν τετάρτην καὶ ὀγδοηκοστὴν Ὀλυμπιάδα. Ἔστι καὶ εἰς τοῦτον ἡμῶν οὕτως ἔχον,

Καίσου, Πρωταγόρη, φάτιν ἔκλυον, ὡς ἄρ' Ἀθηνῶν
Ἐκ ποτ' ἰὼν, καθ' ὁδὸν, πρήσβυς ἐὼν, ἔθανες.
Εἵλετο γάρ σε φυγεῖν Κέκροπος πόλις. Ἀλλὰ σὺ μέν που
Παλλάδος ἄστυ φύγες, Πλουτέα δ' οὐκ ἔφυγες.

VIII. *Λέγεται δέ ποτε αὐτὸν ἀπαιτοῦντα τὸν μισθὸν Εὔαθλον τὸν μαθητὴν, ἐκείνου εἰπόντος, Ἀλλ' οὐδέπω νενίκηκα, εἰπεῖν, Ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἂν νικήσω, ὅτι ἐγὼ ἐνίκησα, λαβεῖν με ἔδει· ἐὰν δὲ σὺ, ὅτι σύ.*

IX. *Γέγονε δὲ καὶ ἄλλος Πρωταγόρας, ἀστρολόγος, εἰς ὃν καὶ Εὐφορίων ἐπικήδειον ἔγραψε· καὶ τρίτος, Στωϊκὸς φιλόσοφος.*

CAPUT IX.

DIOGENES APOLLONIATES.

I. 57. *Διογένης, Ἀπολλοθέμιδος, Ἀπολλωνιάτης, ἀνὴρ φυσικὸς καὶ ἄγαν ἑλλόγιμος. Ἤκουσε δὲ (φησὶν Ἀντισθένης) Ἀναξιμένους. Ἦν δὲ ἐν τοῖς χρόνοις κατὰ Ἀναξαγόραν. Τοῦτόν φησιν ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος ἐν τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ, διὰ μέγαν φθόνον μικροῦ κινδυνεῦσαι Ἀθήνησιν.*

II. *Ἐδόκει δὲ αὐτῷ τάδε· Στοιχεῖον εἶναι τὸν ἀέρα· κόσμους ἀπείρους· καὶ κενὸν ἄπειρον. Τόν*

τε ἀέρα, πυκνούμενον καὶ ἀραιούμενον, γεννητικὸν εἶναι τῶν κόσμων. Οὐδὲν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γίνεσθαι, οὐδὲ εἰς τὸ μὴ ὂν φθείρεσθαι. Τὴν γῆν, στρογγύλην, ἠρηρεισμένην ἐν τῷ μέσῳ, τὴν σύστασιν εἰληφυῖαν κατὰ τὴν ἐκ τοῦ θερμοῦ περιφοράν, καὶ πῆξιν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ. Ἀρχὴ δὲ αὐτῷ τοῦ συγγράμματος ἥδε, Λόγου παντὸς ἀρχόμενον, δοκεῖ μοι χρεὼν εἶναι τὴν ἀρχὴν ἀναμφισβήτητον παρέχεσθαι· τὴν δὲ ἑρμηνείαν, ἁπλῆν καὶ σεμνήν.

CAPUT X.

ANAXARCHUS.

I. 58. Ἀνάξαρχος, Ἀβδηρίτης. Οὗτος διήκουσε Διομένους τοῦ Σμυρναίου· οἱ δὲ, Μητροδώρου τοῦ Χίου, ὃς ἔλεγε μηδὲ αὐτο τοῦτο εἰδέναι ὅτι οὐδὲν οἶδε. Μητρόδωρος δὲ, Νέσσου τοῦ Χίου, οἱ δὲ Δημοκρίτου φασὶν ἀκοῦσαι.

II. Ὁ δ' οὖν Ἀνάξαρχος καὶ Ἀλεξάνδρῳ συνῆν, καὶ ἤκμαζε κατὰ τὴν δεκάτην καὶ ἑκατοστὴν Ὀλυμπιάδα, καὶ εἶχεν ἐχθρὸν Νικοκρέοντα, τὸν Κύπρου τύραννον. Καί ποτε ἐν συμποσίῳ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐρωτήσαντος αὐτὸν, τί ἄρα δοκεῖ τὸ δεῖπνον; εἰπεῖν φασιν, Ὦ βασιλεῦ, πάντα πολυτελῶς· ἓν δὲ λοιπὸν κεφαλὴν σατράπου τινὸς παρατεθεῖσθαι· ἀποῤῥίπτων πρὸς τὸν Νικοκρέοντα. 59. Ὁ δὲ, μνησικακήσας, μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ βασιλέως, ὅτε πλέων ἀκουσίως προσηνέχθη τῇ Κύπρῳ ὁ Ἀνάξαρχος, συλλαβὼν αὐτὸν καὶ εἰς ὅλμον βαλὼν, ἐκέλευσε σιδηροῖς ὑπέροις

τύπτεσθαι. Τὸν δὲ, οὐ φροντίσαντα τῆς τιμωρίας, εἰπεῖν ἐκεῖνο δὴ τὸ περιφερόμενον, Πτίσσε τὸν Ἀναξάρχου θύλακον, Ἀνάξαρχον δὲ οὐ πλήττεις. Κελεύσαντος δὲ τοῦ Νικοκρέοντος καὶ τὴν γλῶτταν αὐτοῦ ἐκτμηθῆναι, λόγος ἀποτραγόντα ἐμπτύσαι αὐτῷ. Καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτως,

Πτίσσετε μᾶλλον, ἔτι καὶ μᾶλλον· θύλακός ἐστι·
Πτίσσετ᾽· Ἀνάξαρχος δ᾽ ἐν Διός ἐστι πάλαι.
Καί σε διαστεῖλαι λιγέως δυσνεφῆ τάδε λέξει
Ῥήματα Περσεφόνη, ἔῤῥε, μυλωθρὲ κακέ.

III. 60. Οὗτος διὰ τὴν ἀπάθειαν καὶ εὐκολίαν τοῦ βίου, Εὐδαιμονικὸς ἐκαλεῖτο· καὶ ἦν ἐκ τοῦ ῥᾴστου δυνατὸς σωφρονίζειν. Τὸν γοῦν Ἀλέξανδρον, οἰόμενον εἶναι θεὸν, ἐπέτρεψεν. Ἐπειδὴ γὰρ ἔκ τινος πληγῆς εἶδεν αὐτῷ καταῤῥέον αἷμα, δείξας τῇ χειρὶ πρὸς αὐτόν φησι, Τοῦτὶ μὲν αἷμα, καὶ οὐχ ἰχώρ,

— — — οἷος πέρ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσι.

Πλούταρχος δὲ αὐτὸν Ἀλέξανδρον τοῦτο λέξαι πρὸς τοὺς φίλους φησίν. Ἄλλα καὶ ἄλλοτε προπίνοντα αὐτῷ τὸν Ἀνάξαρχον, δεῖξαι τὴν κύλικα, καὶ εἰπεῖν,

Βληθήσεταί τις θεῶν βροτησίᾳ χερί.

CAPUT XI.

PYRRHO.

I. 61. Πύῤῥων, Ἠλεῖος, Πλειστάρχου μὲν ἦν υἱὸς, καθὰ καὶ Διοκλῆς ἱστορεῖ.

II. Ὡς φησι δὲ Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς, πρότερον ἦν ζωγράφος, καὶ ἤκουσε Δρύσωνος τοῦ Στίλπωνος, ὡς Ἀλέξανδρος ἐν διαδοχαῖς. Εἶτα Ἀναξάρχῳ

ξυνακολουθῶν πανταχοῦ, ὥστε καὶ τοῖς Γυμνοσοφισταῖς ἐν Ἰνδίᾳ συμμίξαι, καὶ τοῖς Μάγοις.

III. Ὅθεν γενναιότατα δοκεῖ φιλοσοφῆσαι, τὸ τῆς ἀκαταληψίας καὶ ἐποχῆς εἶδος εἰσαγαγών, ὡς Ἀσκάνιος ὁ Ἀβδηρίτης φησίν. Οὐδὲν γὰρ ἔφασκεν οὔτε καλὸν, οὔτε αἰσχρὸν, οὔτε δίκαιον, οὔτε ἄδικον. Καὶ ὁμοίως ἐπὶ πάντων, μηδὲν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ, νόμῳ δὲ καὶ ἔθει πάντα τοὺς ἀνθρώπους πράττειν· οὐ γὰρ μᾶλλον τόδε ἢ τόδε εἶναι ἕκαστον. 62. Ἀκόλουθος δ' ἦν καὶ τῷ βίῳ, μηδὲν ἐκτρεπόμενος, μηδὲν φυλαττόμενος, ἅπαντα ὑφιστάμενος, ἁμάξας, εἰ τύχοι, καὶ κρημνοὺς, καὶ κύνας, καὶ ὅσα τοιαῦτα, μηδὲν τοῖς αἰσθήσεσιν ἐπιτρέπων. Σώζεσθαι μέντοι (καθά φασιν οἱ περὶ τὸν Καρύστιον Ἀντίγονον) ὑπὸ τῶν γνωρίμων παρακολουθούντων. Αἰνεσίδημος δέ φησι φιλοσοφεῖν μὲν αὐτὸν κατὰ τὸν τῆς ἐποχῆς λόγον, μὴ μέντοι γε ἀπροοράτως ἕκαστα πράττειν. Ὁ δὲ πρὸς τὰ ἐνενήκοντα ἔτη κατεβίω.

IV. Ἀντίγονος δέ φησιν ὁ Καρύστιος, ἐν τῷ περὶ Πύρρωνος, τάδε περὶ αὐτοῦ· ὅτι τὴν ἀρχὴν ἄδοξός τε ἦν καὶ πένης, καὶ ζωγράφος· σώζεσθαί τε αὐτοῦ ἐν Ἠλιδι ἐν τῷ γυμνασίῳ λαμπαδιστὰς, μετρίως ἔχοντας. 63. Ἐκπατεῖν τε αὐτὸν, καὶ ἐρημάζειν, σπανίως ποτὲ ἐπιφαινόμενον τοῖς οἴκοι. Τοῦτο δὲ ποιεῖν, ἀκούσαντα Ἰνδοῦ τινος ὀνειδίζοντος Ἀναξάρχῳ, ὡς οὐκ ἂν ἕτερόν τινα διδάξαι οὗτος ἀγαθὸν, αὐτὸς αὐλὰς βασιλικὰς θεραπεύων. Ἀεί τε εἶναι ἐν τῷ αὐτῷ καταστήματι· ὥστε εἰ καί τις αὐτὸν καταλίποι μεταξὺ λέγοντα, αὐτὸν διαπεραίνειν τὸν λόγον· καίτοι κεκινημένον ὄντα ἐν νεότητι. Πολλάκις (φησὶ)

καὶ ἀπεδήμει, μηδενὶ προειπών, καὶ συνεπορεύετο οἷς τισιν ἤθελεν. Καί ποτε Ἀναξάρχου ἐς τέλμα ἐμπεσόντος, παρῆλθεν οὐ βοηθήσας. Τινῶν δὲ αἰτιωμένων, αὐτὸς Ἀνάξαρχος ἐπῄνει τὸ ἀδιάφορον καὶ ἄστοργον αὐτοῦ. 64. Καταληφθεὶς δέ ποτε καὶ ἑαυτῷ λαλῶν, καὶ ἐρωτηθεὶς τὴν αἰτίαν, ἔφη, μελετᾶν χρηστὸς εἶναι. Ἔν τε ταῖς ζητήσεσιν ὑπ᾽ οὐδενὸς κατεφρονεῖτο, διὰ τὸ ἐξοδικῶς λέγειν καὶ πρὸς ἐρώτησιν. Ὅθεν καὶ Ναυσιφάνην, ἤδη νεανίσκον ὄντα, θηραθῆναι. Ἔφασκε γοῦν γίνεσθαι δεῖν τῆς μὲν διαθέσεως τῆς Πυῤῥωνείου· τῶν δὲ λόγων, τῶν ἑαυτοῦ. Ἔλεγέ τε πολλάκις καὶ Ἐπίκουρον θαυμάζοντα τὴν Πυῤῥώνος ἀναστροφὴν, συνεχὲς αὐτοῦ πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ.

V. Οὕτω δὲ αὐτὸν ὑπὸ τῆς πατρίδος τιμηθῆναι, ὥστε καὶ ἀρχιερέα καταστῆσαι αὐτὸν, καὶ δι᾽ ἐκεῖνον πᾶσι τοῖς φιλοσόφοις ἀτέλειαν ψηφίσασθαι. Καὶ δὴ καὶ ζηλωτὰς εἶχε πολλοὺς τῆς ἀπραγμοσύνης. Ὅθεν καὶ ὁ Τίμων περὶ αὐτοῦ φησιν οὕτως ἐν τῷ Πύθωνι, καὶ ἐν τοῖς Σίλλοις,

65. Ὦ γέρον, ὦ Πύῤῥων, πῶς ἢ πόθεν ἔκδυσιν εὗρες
Λατρείης, δοξῶν τε κενοφροσύνης τε σοφιστῶν,
Καὶ πάσης ἀπάτης, πειθοῦς τ᾽ ἀπελύσαο δεσμά,
Οὐδὲ μέλει σοι ταῦτα μεταλλήσειν, τίνος αὖραι
Ἑλλάδ᾽ ἔχουσι, πόθεν τε καὶ εἰς ὃ κυρεῖ τὸ ἕκαστα,
Καὶ πάλιν ἐν τοῖς Ἰνδαλμοῖς,
Τοῦτό μοι, ὦ Πύῤῥων, ἱμείρεται ἦτορ ἀκοῦσαι,
Πῶς ποτ᾽ ἀνὴρ ἔῤ᾽ ἄγεις ῥᾷστα μεθ᾽ ἡσυχίας,
Μοῦνος ἐν ἀνθρώποισι θεοῦ τρόπον ἡγεμονεύων;

Ἀθηναῖοι δὲ καὶ πολιτείᾳ αὐτὸν ἐτίμησαν, (καθά φησι Διοκλῆς) ἐπὶ τῷ Κότυν τὸν Θρᾷκα διαχρήσασθαι.

VI. 66. Εὐσεβῶς δὲ καὶ τῇ ἀδελφῇ συνεβίω, μαίᾳ οὔσῃ, καθά φησιν Ἐρατοσθένης ἐν τῷ περὶ πλούτου καὶ πενίας, ὅτι καὶ οὗτος φέρων εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπίπρασκεν ὀρνίθια, εἰ τύχοι, καὶ χοιρίδια· καὶ τὰ ἐπὶ τῆς οἰκίας καθάροι ἀδιαφόρως. Λέγεται δὲ καὶ δέλφακα λούειν αὐτὸς ὑπὸ ἀδιαφορίας. Καὶ χολήσας τι περὶ τῆς ἀδελφῆς, (Φιλίστα δὲ ἐκαλεῖτο) πρὸς τὸν λαβόμενον εἰπεῖν, ὡς οὐκ ἐν γυναίῳ ἡ ἐπίδειξις τῆς ἀδιαφορίας. Καὶ κυνός ποτε ἐπενεχθέντος διασοβηθέντα, εἰπεῖν πρὸς τὸν αἰτιασάμενον, ὡς χαλεπὸν εἴη ὁλοσχερῶς ἐκδῦναι ἄνθρωπον· διαγωνίζεσθαι δὲ ὡς οἷόν τε, πρῶτον μὲν τοῖς ἔργοις πρὸς τὰ πράγματα· εἰ δὲ μή, τῷ γε λόγῳ. 67. Φασὶ δὲ καὶ σηπτικῶν φαρμάκων, καὶ τομῶν, καὶ καύσεων ἐπί τινος ἕλκους αὐτῷ προσενεχθέντων, ἀλλὰ μηδὲ τὰς ὀφρῦς συναγαγεῖν. Καὶ ὁ Τίμων δὲ διασαφεῖ τὴν διάθεσιν αὐτοῦ, ἐν οἷς πρὸς Πύθωνα διέξεισιν. Ἀλλὰ καὶ Φίλων ὁ Ἀθηναῖος, γνώριμος αὐτοῦ γεγονὼς, ἔλεγεν ὡς ἐμέμνητο μάλιστα μὲν Δημοκρίτου, εἶτα δὲ καὶ Ὁμήρου, θαυμάζων αὐτὸν, καὶ συνεχὲς λέγων,

Οἵη περ φύλλων γενεὴ, τοιήδε καὶ ἀνδρῶν.

Καὶ ὅτι φησὶ καὶ μυίαις καὶ ὀρνέοις εἰκάζε τοὺς ἀνθρώπους. Προσφέρεσθαι δὲ καὶ ταῦτα,

Ἀλλὰ φίλος, θάνε καὶ σύ. Τίη ὀλοφύρεαι αὔτως;
Κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων.

68. Καὶ ὅσα συντείνει εἰς τὸ ἀσέβαιον, καὶ κενό-

σπουδον ἅμα καὶ παιδαριῶδες τῶν ἀνθρώπων. Ποσειδώνιος δὲ καὶ τοιοῦτό τι διέξεισι περὶ αὐτοῦ. Τῶν γὰρ ἐμπλεόντων ἐσκυθρωπακότων ὑπὸ χειμῶνος, αὐτὸς γαληνὸς ὢν ἀνέῤῥωσε τὴν ψυχὴν, δείξας ἐν τῷ πλοίῳ χοιρίδιον ἐσθίον, καὶ εἰπὼν, ὡς χρὴ τὸν σοφὸν ἐν τοιαύτῃ καθεστάναι ἀταραξίᾳ. Μόνος δὲ Νουμήνιος καὶ δογματίσαι φησὶν αὐτόν.

VII. Τούτου πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ μαθηταὶ γεγόνασιν ἑλλόγιμοι· ὧν Εὐρύλοχος· οὗ φέρεται ἐλάσσωμα τόδε. Φασὶ γὰρ ὡς οὕτω παρωξύνθη ποτὲ, ὥστε τὸν ὀβελίσκον ἅρας μετὰ τῶν κρεῶν, ἕως τῆς ἀγορᾶς ἐδίωκε τὸν μάγειρον. 69. Καὶ ἐν Ἤλιδι καταπονούμενος ὑπὸ τῶν ζητούντων ἐν τοῖς λόγοις, ἀπορῥήξας ἱμάτιον, διενήξατο τὸν Ἀλφειόν. Ἦν οὖν πολεμιώτατος τοῖς σοφισταῖς, ὡς καὶ Τίμωνά φασιν. Ὁ δὲ Φίλων τὰ πλεῖστα διελέγετο· ὅθεν καὶ περὶ τούτου φησὶν οὕτως,

Ἤτον ἀπάνθρωπον, καὶ ἀπόσχολον, αὐτολαλητόν,
Οὐκ ἐμπαζόμενον δόξης ἐρίδων τε, Φίλωνα.

Πρὸς τούτοις, διήκουσε τοῦ Πυῤῥώνος Ἑκαταῖός τε ὁ Ἀβδηρίτης, Καὶ Τίμων ὁ Φλιάσιος ὁ τοὺς σίλλους πεποιηκώς, περὶ οὗ λέξομεν. Ἔτι τε Ναυσιφάνης Τήϊος, οὗ φασί τινες ἀκοῦσαι Ἐπίκουρον.

VIII. Οὗτοι πάντες Πυῤῥώνειοι μὲν ἀπὸ τοῦ διδασκάλου, ἀπορητικοὶ δὲ καὶ σκεπτικοὶ, καὶ ἔτι ἐφεκτικοὶ, καὶ ζητητικοὶ, ἀπὸ τοῦ οἷον δόγματος προσηγορεύοντο. 70. Ζητητικὴ μὲν οὖν φιλοσοφία, ἀπὸ τοῦ πάντοτε ζητεῖν τὴν ἀλήθειαν· σκεπτικὴ δὲ, ἀπὸ τοῦ σκέπτεσθαι ἀεὶ, καὶ μηδέποτε εὑρίσκειν· ἐφεκτικὴ δὲ, ἀπὸ τοῦ μετὰ τὴν ζήτησιν πάθους, λέγω δὲ

τὴν ἐποχήν· ἀπορητικὴ δὲ, ἀπὸ τοῦ τοὺς δογματικοὺς ἀπορεῖν καὶ αὐτούς. Πυῤῥώνειοι δὲ, ἀπὸ Πύῤῥωνος. Θεοδόσιος δὲ ἐν τοῖς σκηπτικοῖς κεφαλαίοις, οὗ φησι δεῖν Πυῤῥώνειον καλεῖσθαι τὴν σκεπτικήν. Εἰ γὰρ τὸ καθ' ἑκάτερον κίνημα τῆς διανοίας ἀληπτόν ἐστιν, οὐκ εἰσόμεθα τὴν Πύῤῥωνος διάθεσιν. Μὴ εἰδότες δὲ, οὐ Πυῤῥώνειοι καλοίμεθ' ἄν· πρὸς τὸ μηδὲ πρῶτον εὑρηκέναι τὴν σκεπτικὴν Πύῤῥωνα, μηδὲ ἔχειν τι δόγμα. Λέγοιτο δ' ἂν Πυῤῥώνειος ὁμοτρόπως. 71. Ταύτης δὲ τῆς αἱρέσεως ἔνιοί φασιν Ὅμηρον κατάρξαι, ἐπεὶ περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων παρ' ὄντιν' ἄλλοτε ἄλλως ἀποφαίνεται, καὶ οὐδὲν ὁρικῶς δογματίζει περὶ τὴν ἀπόφασιν. Ἐπεὶ καὶ τὰ τῶν ἑπτὰ σοφῶν, σκεπτικὰ εἶναι· οἷον τὸ, Μηδὲν ἄγαν· καὶ, Ἐγγύα, πάρα δ' ἄτα. Δηλοῦσθαι τῷ βεβαίως καὶ πεπεισμένως διεγγυωμένῳ ἑπακολουθεῖν ἄτην. Ἀλλὰ καὶ Ἀρχίλοχον καὶ Εὐριπίδην σκεπτικῶς ἔχειν, ἐν οἷς Ἀρχίλοχος μέν φησι,

Τοῖος ἀνθρώποισι νοῦς, Γλαῦκε, Λεπτίνεω παῖ,
Γίνεται θνητοῖς, ὁκοίην Ζεὺς ἐφ' ἡμέρην ἄγει.

Εὐριπίδης δὲ,

Τί δῆτα τούτους τοὺς ταλαιπώρους φθονεῖν
Βροτοὺς λέγουσι; σοῦ γὰρ ἐξηρτήμεθα,
Ἀρῶμέν τε τοιαῦθ' ἃ σύ γε τυγχάνεις θέλων.

72. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ξενοφάνης, καὶ Ζήνων ὁ Ἐλεάτης, καὶ Δημόκριτος, κατ' αὐτοὺς σκεπτικοὶ τυγχάνουσιν. Ἐν οἷς Ξενοφάνης μέν φησι,

Καὶ τὸ μὲν οὖν σαφὲς οὔτις ἀνὴρ ἴδεν, οὐδέ τις ἔσται
Εἰδώς.

Ζήνων δὲ τὴν κίνησιν ἀναιρεῖ, λέγων· Τὸ κινούμενον οὔτε ἐν ᾧ ἐστι τόπῳ κινεῖται, οὔτε ἐν ᾧ μή ἐστι. Δημόκριτος δὲ τὰς ποιότητας ἐκβαλών· ἵνα φησὶ, Νόμῳ ψυχρὸν, νόμῳ θερμόν· αἰτίῃ δὲ ἄτομα καὶ κενόν. Καὶ πάλιν, Αἰτίῃ δὲ οὐδὲν ἴδμεν· ἐν βυθῷ γὰρ ἡ ἀλήθεια. Καὶ Πλάτωνα τὸ μὲν ἀληθὲς θεοῖς τε καὶ θεῶν παισὶν ἐκχωρεῖν· τὸν δὲ εἰκότα λόγον ζητεῖν. Καὶ Εὐριπίδην λέγειν,

73. Τίς δ' οἶδεν, εἰ τὸ ζῆν μέν ἐστι κατθανεῖν,
Τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν νομίζεται βροτοῖς;

Ἀλλὰ καὶ Ἐμπεδοκλέα οὕτως· Ἐπεὶ οὐδ' ἑρκτὰ τάδ' ἀνδράσιν, οὔτ' ἐπακουστὰ, οὔτε νόῳ περιληπτά. Καὶ ἐπάνω, Αὐτὸ μόνον πεισθὲν τῷ προσέκυρσεν ἕκαστος. Ἔτι μὲν Ἡράκλειτον, Μὴ εἰκῇ περὶ τῶν μεγίστων συμβαλώμεθα. Καὶ Ἱπποκράτην ἔπειτα ἐνδοιαστῶς καὶ ἀνδρωπίνως ἀποφαίνεσθαι. Καὶ πρὶν Ὅμηρον,

Στρεπτὴ δὲ γλῶσσ' ἐστὶ βροτῶν, πολέες δ' ἔνι μῦθοι.

Καὶ,

— — — ἐπέων δὲ πολὺς νόμος ἔνθα καὶ ἔνθα.

Καὶ,

Ὁπποῖόν κ' εἴπησθα ἔπος, τοῖόν κ' ἐπακούσαις.

74. τὴν ἰσοσθένειαν λέγων καὶ ἀντίθεσιν τῶν λόγων. Διετέλων δὲ οἱ σκεπτικοὶ τὰ τῶν αἱρέσεων δόγματα πάντα ἀνατρέποντες, αὐτοὶ δὲ οὐδὲν ἀποφαίνοντες δογματικῶς· ἕως δὲ τοῦ προφέρεσθαι τὰ τῶν ἄλλων, καὶ διηγεῖσθαι, μηδὲν ὁρίζοντες, μηδ' αὐτὸ τοῦτο. Ὥστε καὶ τὸ μὴ ὁρίζειν ἀνῄρουν, λέγοντες· οἷον, Οὐδὲν ὁρίζομεν, (ἐπεὶ ὥριζον ἄν) προφερόμεθα δὲ (φασὶ) τὰς ἀποφάσεις εἰς μήνυσιν

τῆς ἀπροπτωσίας. Ὡς εἰ καὶ νεύσαντας τοῦτο, ἐνεδέχετο δηλῶσαι. Διὰ τῆς οὖν Οὐδὲν ὁρίζομεν φωνῆς, τὸ τῆς ἀῤῥεψίας πάθος δηλοῦται· ὁμοίως δὲ καὶ διὰ τῆς Οὐδὲν μᾶλλον, καὶ διὰ τῆς Παντὶ λόγῳ λόγος ἀντίκειται, καὶ ταῖς ὁμοίαις. 75. Λέγεται δὲ τὸ Οὐδὲν μᾶλλον, καὶ θετικῶς, ὡς ὁμοίων τινῶν ὄντων, οἷον, Οὐδὲν μᾶλλον ὁ πειρατὴς κακός ἐστιν ἢ ὁ ψεύστης· ὑπὸ δὲ τῶν σκεπτικῶν οὐ θετικῶς ἀλλ' ἀναιρετικῶς λέγεται. Ὡς ὑπὸ τοῦ ἀνασκευάζοντος καὶ λέγοντος, Οὐ μᾶλλον ἡ Σκύλλα γέγονεν ἢ ἡ Χίμαιρα. Αὐτὸ δὲ τὸ μᾶλλον, ποτὲ μὲν συγκριτικῶς ἐκφέρεται, ὡς ὅταν φῶμεν, Μᾶλλον τὸ μέλι γλυκὺ ἢ τὴν σταφίδα· ποτὲ δὲ θετικῶς καὶ ἀναιρετικῶς· ὡς ὅταν φῶμεν, Μᾶλλον ἡ ἀρετὴ ὠφελεῖ ἢ βλάπτει. Σημαίνομεν γὰρ ὅτι ἡ ἀρετὴ ὠφελεῖ, βλάπτει δ' οὔ. 76. Ἀναιροῦσι δὲ οἱ σκεπτικοὶ καὶ αὐτὴν τὴν Οὐδὲν μᾶλλον φωνήν. Ὡς γὰρ οὐ μᾶλλόν ἐστι πρόνοια ἢ οὐκ ἔστιν, οὕτω καὶ τὸ Οὐδὲν μᾶλλον, οὐ μᾶλλόν ἐστιν ἢ οὐκ ἔστι. Σημαίνει οὖν ἡ φωνὴ (καθά φησι καὶ Τίμων ἐν τῷ Πύθωνι) τὸ μηδὲν ὁρίζειν, ἀλλὰ ἀπροσθετεῖν. Ἡ δὲ Παντὶ λόγῳ φωνὴ, καὶ αὕτη συνάγει τὴν ἐποχήν. Τῶν μὲν γὰρ πραγμάτων διαφωνούντων, τῶν δὲ λόγων ισοσθενούντων, ἀγνωσία τῆς ἀληθείας ἐπακολουθεῖ· καὶ αὐτῷ δὲ τούτῳ τῷ λόγῳ λόγος ἀντίκειται· ὃς καὶ οὗτος μετὰ τὸ ἀνελεῖν τοὺς ἄλλους, αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ περιτραπεὶς ἀπόλλυται· κατ' ἴσον τοῖς καθαρτικοῖς, ἃ τὴν ὕλην προεκκρίναντα, καὶ αὐτὰ ὑπεκκρίνεται καὶ ἐξαπόλλυται. 77. Πρὸς ὃ φασιν οἱ δογματικοὶ, μὴ ἄρειν τὸν λόγον, ἀλλὰ προσεπισχυρίζειν. Μόνον οὖν διακόνοις ἐχρῶν

το τοῖς λόγοις. Οὐ γὰρ οἷόν τε ἦν μὴ λόγῳ λόγον ἀνελεῖν. Καθ' ὃν τρόπον εἰώθαμεν λέγειν, τόπον μὴ εἶναι, καὶ δεῖ πάντως τὸν τόπον εἰπεῖν. Ἀλλ' οὐ δογματικῶς, ἀποδεικτικῶς δέ. Καὶ μηδὲν γίνεσθαι κατ' ἀνάγκην, καὶ δεῖ τὴν ἀνάγκην εἰπεῖν. Τοιούτῳ τινὶ τρόπῳ τῆς ἑρμηνείας ἐχρῶντο· οἷα γὰρ φαίνεται τὰ πράγματα, μὴ τοιαῦτα εἶναι τῇ φύσει, ἀλλὰ μόνον φαίνεσθαι. Ζητεῖν τε ἔλεγον οὐχ ἅπερ νοοῦσιν (ὅ τι γὰρ νοεῖται, δῆλον) ἀλλ' ὧν ταῖς αἰσθήσεσι μετέχουσιν. 78. Ἔστιν οὖν ὁ Πυῤῥώνειος λόγος, μνήμη τις τῶν φαινομένων, ἢ τῶν ὁπωσοῦν νοουμένων, καθ' ἣν πάντα πᾶσι συμβάλλεται, καὶ συγκρινόμενα, πολλὴν ἀνωφέλειαν καὶ ταραχὴν ἔχοντα εὑρίσκεται, καθά φησιν Αἰνεσίδημος ἐν τῇ εἰς τὰ Πυῤῥώνεια ὑποτυπώσει. Πρὸς δὲ τὰς ἐν ταῖς σκέψεσιν ἀντιθέσεις, προαποδεικνύντες καθ' οὓς τρόπους πείθει τὰ πράγματα, κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἀνῄρουν τὴν περὶ αὐτῶν πίστιν. Πείθειν γὰρ τάδε κατ' αἴσθησιν συμφώνως ἔχοντα, καὶ τὰ μηδέποτε ἢ σπανίως οὖν μεταπίπτοντα, τά τε συνήθη καὶ τὰ νόμοις διεσταλμένα καὶ τέρποντα καὶ τὰ θαυμαζόμενα. 79. Ἐδείκνυσαν οὖν ἀπὸ τῶν ἐναντίων τοῖς πείθουσιν, ὅσας τὰς πιθανότητας.

IX. Αἱ δ' ἀπορίαι κατὰ τὰς συμφωνίας τῶν φαινομένων ἢ νοουμένων, ἃς ἀπεδίδοσαν, ἦσαν κατὰ δέκα τρόπους, καθ' οὓς τὰ ὑποκείμενα παραλλάττοντα ἐφαίνετο. Τούτους δὲ τοὺς δέκα τρόπους καθ' οὓς τίθησιν, εἷς πρῶτος, ὁ παρὰ τὰς διαφορὰς τῶν ζώων πρὸς ἡδονήν, καὶ ἀλγηδόνα, καὶ βλάβην καὶ ὠφέλειαν. Συνάγεται δὲ δι' αὐτοῦ, τὸ μὴ τὰς αὐτὰς

ἀπὸ τῶν αὐτῶν προσπίπτειν φαντασίας. καὶ τὸ διότι τῇ τοιαύτῃ μάχῃ ἀκολουθεῖ τὸ ἐπέχειν. Τῶν γὰρ ζώων τὰ μὲν χωρὶς μίξεως γίνεσθαι, ὡς τὰ πυρίβια, καὶ ὁ Ἀράβιος φοίνιξ, καὶ εὐλαί· τὰ δ' ἐξ ἐπιπλοκῆς, ὡς ἄνθρωποι, καὶ τὰ ἄλλα. 80. Καὶ τὰ μὲν οὕτως, τὰ δ' οὕτως συγκέκριται. Διὸ καὶ τῇ αἰσθήσει διαφέρει, ὡς κίρκοι μὲν, ὀξύτατοι· κύνες δὲ, ὀσφρητικώτατοι. Εὔλογον οὖν τοῖς διαφόροις τοὺς ὀφθαλμοὺς, διάφορα καὶ τὰ φαντάσματα προσπίπτειν. Καὶ τῇ μὲν αἰγὶ τὸν θαλλὸν εἶναι ἐδώδιμον, ἀνθρώπῳ δὲ, πικρόν· καὶ τὸ κώνειον ὄρτυγι μὲν τρόφιμον, ἀνθρώπῳ δὲ θανάσιμον· καὶ ὁ ἀπόπατος ὑὶ μὲν ἐδώδιμος, ἵππῳ δὲ οὔ. Δεύτερος, ὁ παρὰ τὰς τῶν ἀνθρώπων φύσεις, κατὰ ἔθνη καὶ συγκρίσεις. Δημοφῶν γ' οὖν ὁ Ἀλεξάνδρου τραπεζοκόμος, ἐν σκιᾷ ἐθάλπετο, ἐν ἡλίῳ δὲ ἐῤῥίγου. 81. Ἄνδρων δὲ ὁ Ἀργεῖος (ὥς φησιν Ἀριστοτέλης) διὰ τῆς ἀνύδρου Λιβύης ὥδευεν ἄποτος. Καὶ ὁ μὲν ἰατρικῆς, ὁ δὲ γεωργίας, ἄλλος ἐμπορείας ὀρέγεται· καὶ ταὐτὰ οὓς μὲν βλάπτει, οὓς δὲ ὠφελεῖ· ὅθεν ἐφεκτέον. Τρίτος, παρὰ τὰς τῶν αἰσθητικῶν πόρων διαφοράς. Τὸ γοῦν μῆλον, ὁράσει μὲν ὠχρὸν, γεύσει δὲ γλυκὺ, ὀσφρήσει δὲ εὐώδες ὑποπίπτει. Καὶ ἡ αὐτὴ δὲ μορφὴ παρὰ τὰς διαφορὰς τῶν κατόπτρων ἀλλοία θεωρεῖται. Ἀκολουθεῖ οὖν μὴ μᾶλλον εἶναι τοῖον τὸ φαινόμενον, ἢ ἄλλοῖον. 82. Τέταρτος, ὁ παρὰ τὰς διαθέσεις, καὶ κοινῶς, παραλλαγάς· οἷον, ὑγίειαν, νόσον, ὕπνον, ἐγρήγορσιν, χαρὰν, λύπην, νεότητα, γῆρας, θάρσος, φόβον, ἔνδειαν, πλήρωσιν, μῖσος, φιλίαν, θερμασίαν, ψύξιν· παρὰ τὸ πνεῖν, παρὰ τὸ πιεσθῆναι τοὺς πόρους.

Ἀλλοῖα οὖν φαίνεται τὰ προσπίπτοντα παρὰ τὰς ποιὰς διαθέσεις. Οὐδὲ γὰρ οἱ μαινόμενοι παρὰ φύσιν ἔχουσι. Τί γὰρ μᾶλλον ἐκεῖνοι ἢ ἡμεῖς; Καὶ γὰρ ἡμεῖς τὸν ἥλιον ὡς ἑστῶτα βλέπομεν. Θέων δὲ ὁ Τιθωρεὺς ὁ Στωϊκὸς, κοιμώμενος περιεπάτει ἐν τῷ ὕπνῳ, καὶ Περικλέως δοῦλος ἐπὶ τοῦ στέγους ἄκρου. 83. Πέμπτος, παρὰ τὰς ἀγωγὰς, καὶ τοὺς νόμους, καὶ τὰς μυθικὰς πίστεις, καὶ τεχνικὰς συνθήκας, καὶ δογματικὰς ὑπολήψεις. Ἐν τούτῳ περιέχεται τὰ περὶ καλῶν καὶ αἰσχρῶν, περὶ ἀληθῶν καὶ ψευδῶν, περὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν, περὶ θεῶν, καὶ γενέσεως, καὶ φθορᾶς τῶν φαινομένων πάντων. Τὸ γοῦν αὐτὸ παρ' οἷς μὲν δίκαιον, παρ' οἷς δὲ ἄδικον· καὶ ἄλλοις μὲν ἀγαθὸν, ἄλλοις δὲ κακόν. Πέρσαι μὲν γὰρ οὐκ ἄτοπον ἡγοῦνται· θυγατρὶ μίγνυσθαι· Ἕλληνες δὲ, ἔκθεσμον· καὶ Μασσαγέται μὲν (ὥς φησι καὶ Εὔδοξος ἐν τῇ πρώτῃ τῆς περιόδου) κοινὰς ἔχουσι τὰς γυναῖκας· Ἕλληνες δὲ, οὔ. 84. Κίλικές τε λῃστείᾳ ἔχαιρον, ἀλλ' οὐχ Ἕλληνες. Θεούς τε ἄλλοι ἄλλους ἡγοῦνται· καὶ οἱ μὲν προνοεῖσθαι, οἱ δ' οὔ. Θάπτουσι δὲ Αἰγύπτιοι μὲν, ταριχεύοντες· Ῥωμαῖοι δὲ, καίοντες· Παίονες δὲ, εἰς τὰς λίμνας ῥιπτοῦντες· ὅθεν περὶ ταλήθους ἡ ἐποχή. Ἕκτος, ὁ παρὰ τὰς μίξεις καὶ κοινωνίας, καθ' ὃν εἰλικρινῶς οὐδὲν καθ' αὑτὸ φαίνεται, ἀλλὰ σὺν ἀέρι, σὺν φωτὶ, σὺν ὑγρῷ, σὺν στερεῷ, θερμότητι, ψυχρότητι, κινήσει, ἀναθυμιάσεσιν, ἄλλαις δυνάμεσιν. Ἡ γοῦν πορφύρα διάφορον ὑποφαίνει χρῶμα ἐν ἡλίῳ, καὶ σελήνῃ, καὶ λύχνῳ· καὶ τὸ ἡμέτερον χρῶμα, ἀλλοῖον ὑπὸ τῇ μεσημβρίᾳ φαίνεται, καὶ ὁ ἥλιος. 85. Καὶ ὁ ἐν ἀέρι ὑπὸ δυοῖν κουφι-

ζόμενος λίθος, ἐν ὕδατι ῥᾳδίως μετατίθεται· ἤτοι βαρὺς ὢν καὶ ὑπὸ τοῦ ὕδατος κουφιζόμενος, ἢ ἐλαφρὸς ὢν καὶ ὑπὸ τοῦ ἀέρος βαρυνόμενος. Ἀγνοοῦμεν οὖν τὸ κατ' ἰδίαν, ὡς ἔλαιον ἐν μύρῳ. Ἑβδομος, ὁ παρὰ τὰς ὑποστάσεις καὶ ποιὰς θέσεις, καὶ τοὺς τόπους, καὶ τὰ ἐν τοῖς τόποις. Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον τὰ δοκοῦντα εἶναι μεγάλα, μικρὰ φαίνεται· τὰ τετράγωνα, στρογγύλα· τὰ ὁμαλὰ, ἐξοχὰς ἔχοντα· τὰ ὀρθὰ, κεκλασμένα· τὰ ὠχρὰ, ἑτερόχροα. Ὁ γοῦν ἥλιος παρὰ τὸ διάστημα πόρρωθεν φαίνεται· καὶ τὰ ὄρη πόρρωθεν ἀεροειδῆ καὶ λεῖα, ἐγγύθεν δὲ τραχέα. 86. Ἔτι ὁ ἥλιος ἀνίσχων μὲν, ἀλλοῖος· μεσουρανῶν δὲ, οὐχ ὅμοιος. Καὶ τὸ αὐτὸ σῶμα ἐν μὲν ἄλσει, ἀλλοῖον· ἐν δὲ ψιλῇ γῇ, ἕτερον. Καὶ ἡ εἰκὼν παρὰ τὴν ποιὰν θέσιν· ὅ τε τῆς περιστερᾶς τράχηλος, παρὰ τὴν στροφήν. Ἐπεὶ οὖν οὐκ ἔνι ἔξω τόπων καὶ θέσεων ταῦτα κατανοῆσαι, ἀγνοεῖται ἡ φύσις αὐτῶν. Ὄγδοος, ὁ παρὰ τὰς ποσότητας αὐτῶν, ἢ θερμότητας ἢ ψυχρότητας, ἢ ταχύτητας ἢ βραδύτητας, ἢ ὠχρότητας, ἢ ἑτεροχροιότητας. Ὁ γοῦν οἶνος, μέτριος μὲν ληφθεὶς ῥώννυσι, πλείων δὲ παρίησιν· ὁμοίως καὶ ἡ τροφὴ, καὶ ὅμοια. 87. Ἔνατος, ὁ παρὰ τὸ ἐνδελεχὲς, ἢ ξένον, ἢ σπάνιον. Οἱ γοῦν σεισμοὶ παρ' οἷς συνεχῶς ἀποτελοῦνται, οὐ θαυμάζονται· οὐδ' ὁ ἥλιος, ὅτι καθ' ἡμέραν ὁρᾶται. Τὸν ἔνατον Φαβωρῖνος ὄγδουον· Σέξτος δὲ καὶ Αἰνεσίδημος, δέκατον. Ἀλλὰ καὶ τὸν δέκατον Σέξτος ὄγδοόν φησι· Φαβωρῖνος δὲ ἔνατον. Δέκατος, ὁ κατὰ τὴν πρὸς ἄλληλα σύμβλησιν· καθάπερ τὸ κοῦφον, παρὰ τὸ βαρύ· τὸ ἰσχυρὸν, παρὰ τὸ ἀσθενές·

τὸ μεῖζον, παρὰ τὸ ἔλαττον· τὸ ἄνω, παρὰ τὸ κάτω. Τὸ γοῦν δεξιὸν, φύσει μὲν οὐκ ἔστι δεξιὸν, κατὰ δὲ τὴν ὡς πρὸς τὸ ἕτερον σχέσιν νοεῖται. Μετατεθέντος γοῦν ἐκείνου. 88. Ὁμοίως καὶ πατὴρ καὶ ἀδελφὸς, ὡς πρός τι· καὶ ἡμέρα, ὡς πρὸς τὸν ἥλιον· καὶ πάντα ὡς πρὸς τὴν διάνοιαν. Ἄγνωστα οὖν τὰ πρός τι ὡς καθ' ἑαυτά. Καὶ οὗτοι μὲν οἱ δέκα τρόποι.

X. Οἱ δὲ περὶ Ἀγρίππαν τούτοις ἄλλους πέντε προσεισάγουσι· τόν τε ἀπὸ τῆς διαφωνίας, καὶ τὸν εἰς ἄπειρον ἐκβάλλοντα, καὶ τὸν πρός τι, καὶ τὸν ἐξ ὑποθέσεως, καὶ τὸν δι' ἀλλήλων. Ὁ μὲν οὖν ἀπὸ τῆς διαφωνίας, ὃ ἂν προτεθῇ ζήτημα παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ἢ τῇ συνηθείᾳ, πλείστης μάχης καὶ ταραχῆς πλῆρες ἀποδεικύει· ὁ δὲ εἰς ἄπειρον ἐκβάλλων, οὐκ ἐᾷ βεβαιοῦσθαι τὸ ζητούμενον, διὰ τὸ ἄλλο ἀπ' ἄλλου τὴν πίστιν λαμβάνειν, καὶ οὕτως εἰς ἄπειρον. 89. Ὁ δὲ πρός τι, οὐδὲν φησι καθ' ἑαυτὸ λαμβάνεσθαι, ἀλλὰ μεθ' ἑτέρου· ὅθεν ἄγνωστα εἶναι. Ὁ δ' ἐξ ὑποθέσεως τρόπος συνίσταται, οἰομένων τινῶν τὰ πρῶτα τῶν πραγμάτων αὐτόθεν δεῖν λαμβάνειν ὡς πιστὰ, καὶ μὴ αἰτεῖσθαι· (ὅ ἐστι μάταιον· τὸ ἐναντίον γάρ τις ὑποθήσεται.) Ὁ δὲ δι' ἀλλήλων τρόπος συνίσταται, ὅταν τὸ ὀφεῖλον τοῦ ζητουμένου πράγματος εἶναι βεβαιωτικὸν, χρείαν ἔχῃ τῆς ἐκ τοῦ ζητουμένου πίστεως. Οἷον, εἰ τὸ εἶναι πόρους τις βεβαιοῖ, διὰ τὸ ἀπορρροίας γίνεσθαι, αὐτὸ παραλαμβάνει πρὸς βεβαίωσιν τὸ ἀπορρροίας γίνεσθαι.

XI. 90. Ἀνήρουν δ' οὗτοι καὶ πᾶσαν ἀπόδειξιν, καὶ κριτήριον, καὶ σημεῖον, καὶ αἴτιον· καὶ κίνησιν, καὶ μάθησιν, καὶ γένεσιν, τὸ φύσει τι εἶναι ἀγαθὸν

ἢ κακόν. Πᾶσα γὰρ ἀπόδειξις (φασὶν) ἢ ἐξ ἀποδεδειγμένων σύγκειται χρημάτων, ἢ ἐξ ἀναποδείκτων. Εἰ μὲν οὖν ἐξ ἀποδεδειγμένων, κἀκεῖνα δεήσεταί τινος ἀποδείξεως, κἀντεῦθεν εἰς ἄπειρον· εἰ δὲ ἐξ ἀναποδείκτων, ἤτοι πάντων, ἢ τινῶν, ἢ καὶ ἑνὸς μόνου δισταζομένου, καὶ τὸ ὅλον εἶναι ἀναπόδεικτον. Εἰ δὲ δοκεῖ (φασὶν) ὑπάρχειν τινὰ, μηδεμιᾶς ἀποδείξεως δεόμενα, θαυμαστοὶ τῆς γνώμης, εἰ μὴ συνίασιν ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο πρῶτον, ὡς ἄρα ἐξ αὐτῶν ἔχει τὴν πίστιν, ἀποδείξεως χρεία. 91. Οὐδὲ γὰρ τὸ τέτταρα εἶναι τὰ στοιχεῖα, ἐκ τοῦ τέτταρα εἶναι τὰ στοιχεῖα, βεβαιωτέον. Πρὸς τῷ, καὶ τῶν κατὰ μέρος ἀποδείξεων ἀπιστουμένων ἄπιστον εἶναι καὶ τὴν γενικὴν ἀπόδειξιν. Ἵνα τε γνῶμεν ὅτι ἔστιν ἀπόδειξις, κριτηρίου δεῖ· καὶ ὅτι ἐστὶ κριτήριον, ἀποδείξεως δεῖ· ὅθεν ἑκάτερα ἀκατάληπτα ἀναπεμπόμενα ἐπ᾽ ἄλληλα. Πῶς ἂν οὖν καταλαμβάνοιτο τὰ ἄδηλα, τῆς ἀποδείξεως ἀγνοουμένης; Ζητεῖται δὲ οὐκ, εἰ φαίνεται τοιαῦτα, ἀλλ᾽ εἰ καθ᾽ ὑπόστασιν οὕτως ἔχει. Εὐήθεις δὲ τοὺς δογματικοὺς ἀπέφαινον. Τὸ γὰρ ἐξ ὑποθέσεως περαινόμενον, οὐ σκέψεως ἀλλὰ θέσεως ἔχει λόγον· τοιούτῳ δὲ λόγῳ καὶ ὑπὲρ ἀδυνάτων ἐστὶν ἐπιχειρεῖν. 92. Τοὺς δὲ οἰομένους μὴ δεῖν ἐκ τῶν κατὰ περίστασιν κρίνειν τἀληθὲς, μηδ᾽ ἐκ τῶν κατὰ φύσιν νομοθετεῖν, ἔλεγον αὐτοῖς μέτρα τῶν πάντων ὁρίζειν, οὐχ ὁρῶντες ὅτι πᾶν τὸ φαινόμενον, κατὰ ἀντιπερίσασιν καὶ διάθεσιν φαίνεται. Ἤτοι γοῦν πάντα ἀληθῆ ῥητέον, ἢ πάντα ψευδῆ. Εἰ δ᾽ ἔνιά ἐστιν ἀληθῆ, τίνι διακριτέον; Οὔτε γὰρ αἰσθήσει τὰ κατὰ αἴσθησιν, πάντων ἴσων αὐτῇ φαινομένων, οὔτε νοή-

οει, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Ἄλλη δὲ παρὰ ταύτας εἰς ἐπίκρισιν δύναμις οὐχ ὁρᾶται. Ὁ οὖν (φασὶ) περί τινος διαβεβαιούμενος αἰσθητοῦ ἢ νοητοῦ, πρότερον ὀφείλει τὰς περὶ τούτων δόξας καταστῆσαι. Οἱ μὲν γὰρ ταῦτα, οἱ δὲ ταῦτα ἀνῃρήκασι. 93. Δεῖ δὲ ἢ δι' αἰσθητοῦ. ἢ νοητοῦ κριθῆναι. Ἑκάτερα δὲ ἀμφισβητεῖται. Οὐ τοίνυν δυνατὸν τὰς περὶ αἰσθητῶν ἢ νοητῶν ἐπικρῖναι δόξας, εἴτε διὰ τὴν ἐν ταῖς νοήσεσι μάχην ἀπαιτητέον, πᾶσιν ἀναιρεθήσεται τὸ μέτρον, ᾧ δοκεῖ τὰ πάντα διακριβοῦσθαι. Πᾶν οὖν ἴσον ἡγήσονται. Ἔτι φησὶν ὁ συζητῶν ἡμῖν. Τὸ φαινόμενον πιστόν ἐστιν, ἢ οὔ· εἰ μὲν οὖν πιστόν ἐστιν, οὐδὲν ἔξει λέγειν πρὸς τὸν ᾧ φαίνεται τοὐναντίον· ὡς γὰρ αὐτὸς πιστὸς τὸ φαινόμενον λέγων, οὕτω καὶ ὁ ἐναντίος. Εἰ δ' ἄπιστον, καὶ αὐτὸς ἀπιστηθήσεται, τὸ φαινόμενον λέγων. 94. Τό τε πεῖθον οὐχ ὑπολη πτέον ἀληθὲς ὑπάρχειν. Οὐ γὰρ πάντας τὸ αὐτὸ πείθειν, οὐδὲ τοὺς αὐτοὺς συνεχές. Γίνεται δὲ καὶ παρὰ τὸ ἐκτὸς ἡ πιθανότης, παρὰ τὸ ἔνδοξον τοῦ λέγοντος, ἢ παρὰ τὸ φροντιστικὸν, ἢ παρὰ τὸ αἰμύλον, ἢ παρὰ τὸ σύνηθες, ἢ παρὰ τὸ κεχαρισμένον. Ἀνήρουν δὲ καὶ τὸ κριτήριον, λόγῳ τοιῷδε. Ἥτοι κέκριται καὶ τὸ κριτήριον, ἢ ἄκριτόν ἐστιν. Ἀλλ' εἰ μὲν ἄκριτόν ἐστιν, ἄπιστον καθέστηκε, καὶ διημάρτηκε τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ψεύδους· εἰ δὲ κέκριται, ἓν τῶν κατὰ μέρος γενήσεται κρινόμενον· ὥστ' ἂν τὸ αὐτὸ καὶ κρίνειν, καὶ κρίνεσθαι, τὸ κεκρικὸς τὸ κριτήριον ὑφ' ἑτέρου κριθήσεται, κἀκεῖνο ὑπὸ ἄλλου, καὶ οὕτως εἰς ἄπειρον. 95. Πρὸς τῷ καὶ διαφωνεῖσθαι τὸ κριτήριον· τῶν μὲν, τὸν ἄνθρωπον κριτήριον εἶ-

ναι λεγόντων, τῶν δὲ, τὰς αἰσθήσεις· ἄλλων, τὸν λόγον· ἐνίων, τὴν καταληπτικὴν φαντασίαν. Καὶ ὁ μὲν ἄνθρωπος καὶ πρὸς αὐτὸν διαφωνεῖται, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους· ὡς δῆλον ἐκ τῶν διαφόρων νόμων καὶ ἐθῶν. Αἱ δὲ αἰσθήσεις ψεύδονται· ὁ δὲ λόγος, διάφωνος. Ἡ δὲ καταληπτικὴ φαντασία ὑπὸ νοῦ κρίνεται, καὶ ὁ νοῦς ποικίλως τρέπεται. Ἄγνωστον οὖν ἐστι τὸ κριτήριον, καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἀλήθεια. 96. Σημεῖόν τε οὐκ εἶναι. Εἰ γάρ ἐστι (φασὶ) σημεῖον, ἤτοι αἰσθητόν ἐστιν, ἢ νοητόν. Αἰσθητὸν μὲν οὖν οὐκ ἔστιν· ἐπεὶ τὸ αἰσθητὸν κοινόν ἐστι· τὸ δὲ σημεῖον, ἴδιον. Καὶ τὸ μὲν αἰσθητὸν κατὰ διαφοράν· τὸ δὲ σημεῖον, τῶν πρός τι. Νοητὸν δὲ οὐκ ἔστιν· ἐπεὶ εἴ ἐστι νοητὸν, ἤτοι φαινόμενόν ἐστι φαινομένου, ἢ ἀφανὲς ἀφανοῦς, ἢ ἀφανὲς φαινομένου, ἢ φαινόμενον ἀφανοῦς. Οὐδὲν δὲ τούτων ἐστίν· οὐκ ἄρα ἐστὶ σημεῖον. Φαινόμενον μὲν οὖν φαινομένου οὐκ ἔστιν, ἐπεὶ τὸ φαινόμενον οὐ δεῖται σημείου· ἀφανὲς δὲ ἀφανοῦς οὐκ ἔστιν, ἐπειδὴ δεῖ φαίνεσθαι τὸ ἐκκαλυπτόμενον ὑπό τινος. 97. Ἀφανὲς δὲ φαινομένου οὐ δύναται, καθότι δεῖ φαίνεσθαι τῷ ἑτέρῳ, παρέξον ἀφορμὴν ἀποκαλύψεως. Φαινόμενον δὲ ἀφανοῦς οὐκ ἔστιν, ὅτι τὸ σημεῖον, τῶν πρός τι ὄν, συγκαταλαμβάνεσθαι ὀφείλει τῷ οὗ ἐστι σημεῖον· τὸ δὲ μὴ ἔστιν. Οὐδὲν ἄρα τῶν ἀδήλων ἂν καταλαμβάνοιτο· διὰ γὰρ τῶν σημείων λέγεται τὰ ἄδηλα καταλαμβάνεσθαι. Ἀναιροῦσι δὲ τὸ αἴτιον ὧδε· τὸ αἴτιον τῶν πρός τι ἔστι· πρὸς γὰρ τῷ αἰτιατῷ ἐστι· τὰ δὲ πρός τι ἐπινοεῖται μόνον, ὑπάρχει δὲ οὔ. Καὶ τὸ αἴτιον οὖν ἐπινοοῖτο ἂν μόνον. 98. Ἐπεὶ εἴπερ

ἔστιν αἴτιον, ὀφείλει ἔχειν τὸ οὗ λέγεται αἴτιον, ἐπεὶ οὐκ ἔσται αἴτιον. Καὶ ὥσπερ ὁ πατὴρ, μὴ παρόντος τοῦ πρὸς ὃν λέγεται πατὴρ, οὐκ ἂν εἴη πατὴρ, οὕτωσὶ δὲ καὶ τὸ αἴτιον. Οὐ πάρεστι δὲ πρὸς ὃ νοεῖται τὸ αἴτιον· (οὔτε γὰρ γενέσει, οὔτε φθορᾷ, οὔτε ἄλλῳ τινὶ) οὐκ ἄρα ἐστὶν αἴτιον. Καὶ μὴν εἰ ἔστιν αἴτιον, ἤτοι σῶμα σώματός ἐστιν αἴτιον, ἢ ἀσώματον ἀσωμάτου· οὐδὲν δὲ τούτων· οὐκ ἄρα ἐστὶν αἴτιον. Σῶμα μὲν οὖν σώματος οὐκ ἂν εἴη αἴτιον, ἐπείπερ ἀμφότερα τὴν αὐτὴν ἔχει φύσιν. Καὶ εἰ τὸ ἕτερον αἴτιον λέγεται, παρ' ὅσον ἐστὶ σῶμα, καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα ὄν, αἴτιον γενήσεται. 99. Κοινῶς δὲ ἀμφοτέρων αἰτίων ὄντων, οὐδὲν ἔσται τὸ πάσχον. Ἀσώματον δὲ ἀσωμάτου οὐκ ἂν εἴη αἴτιον, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Ἀσώματον δὲ σώματος οὐκ ἔστιν αἴτιον· ἐπεὶ οὐδὲν ἀσώματον ποιεῖ σῶμα. Σῶμα δὲ ἀσωμάτου οὐκ ἂν εἴη αἴτιον· ὅτι τὸ γενόμενον, τῆς πασχούσης ὕλης ὀφείλει εἶναι. Μηδὲν δὲ πάσχον, διὰ τὸ ἀσώματον εἶναι, οὐδ' ἂν ὑπό τινος γένοιτο. Οὐκ ἔστι τοίνυν αἴτιον. Ὅτι συνεισάγεται τὸ ἀνυποστάτους εἶναι τὰς τῶν ὅλων ἀρχάς. Δεῖ γὰρ εἶναί τι τὸ ποιοῦν καὶ δρῶν. Ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κίνησίς ἐστι. Τὸ γὰρ κινούμενον, ἤτοι ἐν ᾧ ἐστι τόπῳ κινεῖται, ἢ ἐν ᾧ μὴ ἔστιν. Καὶ ἐν ᾧ μέν ἐστι τόπῳ οὐ κινεῖται· ἐν ᾧ δὲ οὐκ ἔστιν, οὐδὲ κινεῖται. Οὐκ ἔστιν οὖν κίνησις. 100. Ἀνῄρουν δὲ καὶ μάθησιν. Εἴπερ (φασὶ) διδάσκεταί τι, ἤτοι τὸ ὂν τῷ εἶναι διδάσκεται· ἢ τὸ μὴ ὄν, τῷ μὴ εἶναι. Οὔτε δὲ τὸ ὂν τῷ εἶναι διδάσκεται· (ἡ γὰρ τῶν ὄντων φύσις πᾶσι φαίνεται καὶ γινώσκεται) οὔτε τὸ μὴ ὄν, τῷ μὴ ὄντι. Τῷ γὰρ

μὴ ὄντι οὐδὲν συμβέβηκεν. Ὥστε οὔτε τὸ διδάσκεσθαι. Οὐδὲ μὴν γένεσίς ἐστι, φασὶν. Οὔτε γὰρ τὸ ὂν γίνεται· (ἔστι γὰρ) οὔτε τὸ μὴ ὄν· (οὐδὲ γὰρ ὑφέστηκε) τὸ δὲ μὴ ὑφεστὼς, μηδὲ ὄν, οὐδὲ τὸ γίνεσθαι εὐτύχηκε. 101. Φύσει τε μὴ εἶναι ἀγαθὸν ἢ κακόν. Εἰ γάρ τι ἐστὶ φύσει ἀγαθὸν καὶ κακὸν, πᾶσιν ὀφείλει ἀγαθὸν ἢ κακὸν ὑπάρχειν, ὥσπερ ἡ χιὼν πᾶσι ψυχρόν. Κοινὸν δὲ οὐδὲν πάντων ἀγαθὸν ἢ κακόν ἐστιν. Οὐκ ἄρα ἐστὶ φύσει ἀγαθὸν ἢ κακόν. Ἤτοι γὰρ πᾶν τὸ ὑπό τινος δοξαζόμενον ῥητέον ἀγαθὸν, ἢ οὐ πᾶν. Καὶ πᾶν μὲν οὐ ῥητέον, ἐπεὶ τὸ αὐτὸ ὑφ᾽ οὗ μὲν δοξάζεται ἀγαθὸν ὡς ἡ ἡδονὴ ὑπὸ Ἐπικούρου· ὑφ᾽ οὗ δὲ κακὸν, ὡς ὑπὸ Ἀντισθένους. Συμβήσεται τοίνυν τὸ αὐτὸ, ἀγαθόν τε εἶναι καὶ κακόν. Εἰ δ᾽ οὐ πᾶν λέγοιμεν τὸ ὑπό τινος δοξαζόμενον ἀγαθὸν, δεήσει ἡμᾶς διακρίνειν τὰς δόξας. Ὅπερ οὐκ ἐνδεχόμενόν ἐστι, διὰ τὴν ἰσοσθένειαν τῶν λόγων. Ἄγνωστον οὖν τὸ φύσει ἀγαθόν. 102. Ἔστι δὲ καὶ τὸν ὅλον τῆς συναγωγῆς αὐτῶν τρόπον συνιδεῖν ἐκ τῶν ἀπολειφθεισῶν συντάξεων.

XII. Αὐτὸς μὲν γὰρ ὁ Πύῤῥων οὐδὲν ἀπέλιπεν, οἱ μέντοι συνήθεις αὐτοῦ, Τίμων καὶ Αἰνεσίδημος καὶ Νουμήνιος καὶ Ναυσιφάνης, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι.

XIII. Οἷς ἀντιλέγοντες οἱ δογματικοὶ φασιν. αὐτοὺς καταλαμβάνεσθαι καὶ δογματίζειν· ἐν ᾧ γὰρ δοκοῦσι διελέγχειν, καταλαμβάνονται. Καὶ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ κρατύνουσι καὶ δογματίζουσι. Καὶ γὰρ ὅτε φασὶ μηδὲν ὁρίζειν, καὶ παντὶ λόγῳ λόγον ἀντικεῖσθαι, αὐτὰ ταῦτα καὶ ὁρίζονται καὶ δογματίζουσι.

Πρὸς οὓς ἀποκρίνονται· 103. Περὶ μὲν ὧν ὡς ἄνθρωποι πάσχομεν, ὁμολογοῦμεν. Καὶ γὰρ ὅτι ἡμέρα ἐστὶ, καὶ ὅτι ζῶμεν, καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν ἐν τῷ βίῳ φαινομένων, διαγινώσκομεν· περὶ δὲ ὧν οἱ δογματικοὶ διαβεβαιοῦνται τῷ λόγῳ, φάμενοι κατειληφθαι, ἐπέχομεν περὶ τούτων ὡς ἀδήλων· μόνα δὲ τὰ πάθη γινώσκομεν. Τὸ μὲν γὰρ ὅτι ὁρῶμεν, ὁμολογοῦμεν, καὶ τὸ ὅτι τόδε νοοῦμεν, γινώσκομεν· πῶς δὲ ὁρῶμεν, ἢ πῶς νοοῦμεν, ἀγνοοῦμεν. Καὶ ὅτι τόδε λευκὸν φαίνεται, διηγηματικῶς λέγομεν, οὐ διαβεβαιούμενοι εἰ καὶ ὄντως ἐστί. 104. Περὶ δὲ τῆς Οὐδὲν ὁρίζω φωνῆς, καὶ τῶν ὁμοίων, λέγομεν ὡς οὐ δογμάτων· οὐ γὰρ εἰσιν ὅμοια τῷ λέγειν ὅτι σφαιροειδής ἐστιν ὁ κόσμος. Ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν, ἄδηλον· αἱ δὲ, ἐξομολογήσεις εἰσί. Ἐν ᾧ οὖν λέγομεν μηδὲν ὁρίζειν, οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ὁριζόμεθα. Πάλιν οἱ δογματικοὶ φασι καὶ τὸν βίον αὐτοὺς ἀναιρεῖν, ἐν ᾧ πάντα ἐκβάλλουσιν, ἐξ ὧν ὁ βίος συνέστηκεν. Οἱ δὲ ψεύδεσθαί φασιν αὐτούς. Οὐ γὰρ τὸ ὁρᾶν ἀναιρεῖν, ἀλλὰ τὸ πῶς ὁρᾶν ἀγνοεῖν. Καὶ γὰρ τὸ φαινόμενον τιθέμεθα, οὐχ ὡς καὶ τοιοῦτον ὄν· καὶ ὅτι πῦρ καίει αἰσθανόμεθα· εἰ δὲ φύσιν ἔχει καυστικὴν, ἐπέχομεν. 105. Καὶ ὅτι κινεῖταί τις βλέπομεν, καὶ ὅτι φθείρεται· πῶς δὲ ταῦτα γίνεται, οὐκ ἴσμεν. Μόνον οὖν (φασὶν) ἀνθιστάμεθα πρὸς τὰ παρυφιστάμενα τοῖς φαινομένοις ἄδηλα. Καὶ γὰρ ὅτε τὴν εἰκόνα ἐξοχὰς λέγομεν ἔχειν, τὸ φαινόμενον διασαφοῦμεν· ὅταν δὲ εἴπωμεν μὴ ἔχειν αὐτὴν ἐξοχὰς, οὐκ ἔτι ὃ φαίνεται, ἕτερον δὲ λέγομεν· ὅθεν καὶ ὁ Τί-

μων ἐν τῷ Πύθωνί φησι, μὴ ἐκβεβηκέναι τὴν συνήθειαν. Καὶ ἐν τοῖς ἰνδαλμοῖς οὕτω λέγει,

Ἀλλὰ τὸ φαινόμενον παντὶ σθένει οὑπερ ἂν ἔλθῃ.

Καὶ ἐν τοῖς περὶ αἰσθήσεών φησι, Τὸ μὲν ὅτι ἐστὶ γλυκὺ, οὐ τίθημι· τὸ δὲ ὅτι φαίνεται, ὁμολογῶ. 106. Καὶ Αἰνεσίδημος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Πυῤῥώνειων λόγων οὐδέν φησιν ὁρίζειν τὸν Πύῤῥωνα δογματικῶς, διὰ τὴν ἀντιλογίαν, τοῖς δὲ φαινομένοις ἀκολουθεῖν. Ταὐτὰ δὲ λέγει κἀν τῷ κατὰ σοφίας, κἀν τῷ περὶ ζητήσεως. Ἀλλὰ καὶ Ζεῦξις ὁ Αἰνεσιδήμου γνώριμος ἐν τῷ περὶ διττῶν λόγων, καὶ Ἀντίοχος ὁ Λαοδικεὺς καὶ Ἀπελλᾶς ἐν τῷ Ἀγρίππᾳ, τιθέασι τὰ φαινόμενα μόνα. Ἔστιν οὖν κριτήριον κατὰ τοὺς σκεπτικοὺς τὸ φαινόμενον, ὡς καὶ Αἰνεσίδημός φησιν. Οὕτω δὲ καὶ Ἐπίκουρος. Δημόκριτος δὲ, μηδὲν εἶναι τῶν φαινομένων· τὰ δὲ, μὴ εἶναι. 107. Πρὸς τοῦτο τὸ κριτήριον τῶν φαινομένων οἱ δογματικοί φασιν, ὅτι ὅτε ἀπὸ τῶν αὐτῶν διάφοροι προσπίπτουσι φαντασίαι, ὡς ἀπὸ τοῦ πύργου ἢ στρογγύλου, ἢ τετραγώνου, ὁ σκεπτικὸς εἰ οὐδετέραν προκρίνῃ, ἀπρακτήσει· εἰ δὲ τῇ ἑτέρᾳ κατακολουθήσει, οὐκέτι τὸ ἰσοσθενὲς (φασὶ) τοῖς φαινομένοις ἀποδώσει. Πρὸς οὓς οἱ σκεπτικοί φασιν, ὅτι ὅτε προσπίπτουσιν ἀλλοῖαι φαντασίαι, ἑκατέρας ἑροῦμεν φαίνεσθαι· καὶ διὰ τοῦτο τὰ φαινόμενα τιθέναι ὅτι φαίνεται. Τέλος δὲ οἱ σκεπτικοί φασι τὴν ἐποχὴν, ἢ σκιᾶς τρόπον ἐπακολουθεῖ ἡ ἀταραξία, ὥς φασιν οἵ τε περὶ τὸν Τίμωνα καὶ Αἰνεσίδημον. 108. Οὔτε γὰρ τάδε ἐλοίμεθα, ἢ ταῦτα φευξοίμεθα ὅσα περὶ ἡμᾶς ἐστι. Τὰ δὲ ὅσα περὶ ἡμᾶς οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ

κατ' ἀνάγκην, οὐ δυνάμεθα φεύγειν· ὡς τὸ πειρᾶν, διψᾶν, ἀλγεῖν· οὐκ ἔστι γὰρ λόγῳ περιελεῖν ταῦτα. Λεγόντων δὲ τῶν δογματικῶν, πῶς δυνήσεται βιοῦν ὁ σκεπτικὸς μὴ φεύγων τὸ, εἰ καὶ κελευσθείη, κρεουργεῖν τὸν πατέρα; φασὶν οἱ σκεπτικοὶ περὶ τῶν δογματικῶν, πῶς δυνήσεται βιοῦν δογματικὸς ζητήσεων ἀπέχων, οὐ περὶ τῶν βιωτικῶν καὶ τηρητικῶν; Ὥστε καὶ αἱρούμεθά τι κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ φεύγομεν, καὶ νόμοις χρώμεθα. Τινὲς δὲ, καὶ τὴν ἀπάθειαν, ἄλλοι δὲ τὴν πραότητα τέλος εἰπεῖν φασι τοὺς σκεπτικούς.

CAPUT XII.

TIMON.

I. 109. Ἀπολλωνίδης ὁ Νικαεὺς, ὁ παρ' ἡμῶν, ἐν τῷ πρώτῳ τῶν εἰς τοὺς Σίλλους ὑπομνημάτων, ἃ προσφωνεῖ Τιβερίῳ Καίσαρι, φησὶ τὸν Τίμωνα εἶναι πατρὸς μὲν Τιμάρχου, Φλιάσιον δὲ τὸ γένος· νέον δὲ καταλειφθέντα, χορεύειν, ἔπειτα καταγνόντα, ἀποδημῆσαι εἰς Μέγαρα πρὸς Στίλπωνα· κἀκείνῳ συνδιατρίψαντα αὖθις ἐπανελθεῖν οἴκαδε καὶ γῆμαι· εἶτα πρὸς Πύῤῥωνα εἰς Ἦλιν ἀποδημῆσαι μετὰ γυναικός, κἀκεῖ διατρίβειν. ἕως αὐτῷ παῖδες ἐγένοντο· ὧν τὸν μὲν πρεσβύτερον, Ξάνθον ἐκάλεσε, καὶ ἰατρικὴν ἐδίδαξε, καὶ διάδοχον τοῦ βίου κατέλιπεν. 110. Ὁ δὲ Τίμων ἐλλόγιμος ἦν, ὡς καὶ Σωτίων ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ φησίν. Ἀπορῶν μέντοι τροφῶν, ἀπῆρεν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ τὴν Προποντίδα· ἐν Χαλκηδόνι τε σοφιστεύων ἐπιπλέον ἀποδοχῆς ἠξιώθη· ἐντεῦθεν τε

πορισάμενος, ἀπῆρεν εἰς Ἀθήνας· κἀκεῖ διέτριβε μέχρι καὶ τελευτῆς, ὀλίγον χρόνον εἰς Θήβας διαδραμών. Ἐγνώσθη δὲ καὶ Ἀντιγόνῳ τῷ βασιλεῖ καὶ Πτολεμαίῳ τῷ Φιλαδέλφῳ, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς ἰάμβοις αὐτοῦ μαρτυρεῖ.

II. *Ἦν δὲ (φησὶν Ἀντίγονος) καὶ φιλοπότης, καὶ ἀπὸ τῶν φιλοσόφων ἐσχόλαζε. Καὶ γὰρ ποιήματα συνέγραφε, καὶ ἔπη, καὶ τραγῳδίας, καὶ σατύρους, καὶ δράματα κωμικὰ τριάκοντα, τραγικὰ δὲ ἑξήκοντα, Σίλλους τε καὶ κιναίδους.* 111. *Φέρεται δὲ αὐτοῦ καὶ καταλογάδην βιβλία, εἰς ἐπῶν τείνοντα μυριάδας δύο, ὧν καὶ Ἀντίγονος ὁ Καρύστιος μέμνηται, ἀναγεγραφὼς αὐτοῦ καὶ αὐτὸς τὸν βίον. Τῶν δὲ Σίλλων τρία ἐστίν· ἐν οἷς, ὡς ἂν σκεπτικὸς ὤν, πάντας λοιδορεῖ καὶ σιλλαίνει τοὺς δογματικούς, ἐν παρῳδίας εἴδει.* [2]*Ὧν τὸ μὲν πρῶτον αὐτοδιήγητον ἔχει τὴν ἑρμηνείαν· τὸ δὲ δεύτερον καὶ τρίτον ἐν διαλόγου σχήματι. Φαίνεται γοῦν ἀνακρίνων Ξενοφάνην τὸν Κολοφώνιον περὶ ἑκάστων· ὁ δὲ, αὐτοδιηγούμενός ἐστι. Καὶ ἐν μὲν τῷ δευτέρῳ, περὶ τῶν ἀρχαιοτέρων· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, περὶ τῶν ὑστέρων.* [3]*Ὅθεν δή αὐτῷ τινες καὶ ἐπίλογον ἐπέγραψαν.* 112. *Τὸ δὲ πρῶτον ταῦτα περιέχει πράγματα, πλὴν ὅτι μονοπρόσωπός ἐστιν ἡ ποίησις. Ἀρχὴ δὲ αὐτῷ ἥδε,*

[4]*Ἕσπετε νῦν μοι ὅσοι πολυπράγμονες ἐστὲ σοφισταί.*

III. *Ἐτελεύτησε δὲ ἐγγὺς ἐτῶν ἐνενήκοντα, ὥς φησιν ὁ Ἀντίγονος, καὶ Σωτίων ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ. Τοῦτον ἐγὼ καὶ ἑτερόφθαλμον ἤκουσα ἐπεὶ καὶ αὐτὸς αὑτὸν Κύκλωπα ἐκάλει.*

IV. *Γέγονε δὲ καὶ ἕτερος Τίμων, ὁ μισάνθρωπος.*

V. Ὁ δ' οὖν φιλόσοφος καὶ φιλόκηπος ἦν σφόδρα καὶ ἰδιοπράγμων, ὥς καὶ Ἀντίγονός φησι. Λόγος γοῦν εἰπεῖν Ἱερώνυμον τὸν περιπατητικὸν ἐπ' αὐτοῦ, ὡς παρὰ τοῖς Σκύθαις καὶ οἱ φεύγοντες τοξεύουσι καὶ οἱ διώκοντες· οὕτω τῶν φιλοσόφων οἱ μὲν διώκοντες θηρῶσι τοὺς μαθητάς, οἱ δὲ φεύγοντες, καθάπερ καὶ ὁ Τίμων.

VI. 113. Ἦν δὲ καὶ ὀξὺς νοῆσαι, καὶ διαμυκτηρίσαι· φιλογράμματός τε, καὶ τοῖς ποιηταῖς μύθους γράψαι ἱκανός, καὶ δράματα συνδιατιθέναι. Μετεδίδου δὲ τῶν τραγῳδιῶν Ἀλεξάνδρῳ καὶ Ὁμήρῳ. Θορυβούμενός τε ὑπὸ τῶν θεραπαινῶν καὶ κυνῶν, ἐποίει μηδὲν, σπουδάζων περὶ τὸ ἡρέμα ζῆν. Φασὶ δὲ καὶ Ἄρατον πυθέσθαι αὐτοῦ πῶς τὴν Ὁμήρου ποίησιν ἀσφαλῶς κτήσαιτο; τὸν δὲ εἰπεῖν, Εἰ τοῖς ἀρχαίοις ἀντιγράφοις ἐντυγχάνοι, καὶ μὴ τοῖς ἤδη διωρθωμένοις. Εἰκῆ τε αὐτῷ ἔκειτο τὰ ποιήματα, ἐνίοτε ἡμίβρωτα. 114. Ὥστε καὶ Ζωπύρῳ τῷ ῥήτορι ἀναγινώσκοντι ἐπιτυλίττειν, καὶ κατὰ τὸ ἐπελθὸν διεξιέναι· ἐλθόντα τε ἐφ' ἡμισείας, οὕτως εὑρεῖν τὸ ἀπόσπασμα, τέως ἀγνοοῦντα. Τοσοῦτον ἦν ἀδιάφορος· ἀλλὰ καὶ εὔρως, ὡς μηδὲ ἀριστᾶν συγχωρεῖν. Φασὶ δὲ αὐτὸν Ἀρκεσίλαον θεασάμενον διὰ τῶν Κερκώπων ἰόντα, εἰπεῖν, Τί σὺ δεῦρο, ἔνθα περ ἡμεῖς οἱ ἐλεύθεροι; Συνεχές τε ἐπιλέγειν εἰώθει πρὸς τοὺς, τὰς αἰσθήσεις μετ' ἐπιμαρτυροῦντος τοῦ νοῦ ἐγκρίνοντας, Συνῆλθεν Ἀτταγᾶς τε καὶ Νουμήνιος. Εἰώθει δὲ καὶ παίζειν τοιαῦτα. Πρὸς οὖν τὸν θαυμάζοντα πάντα, ἔφη, Τί δ' οὐ θαυμάζεις ὅτι τρεῖς ὄντες τέτταρας ἔχομεν ὀφθαλμούς; Ἦν δὲ αὐτὸς ἑτερόφθαλμος, καὶ

ὁ Διοσκουρίδης, μαθητὴς αὐτοῦ· καὶ ὁ πρὸς ὃν ἔλεγεν, ὑγιής. 115. Ἐρωτηθεὶς δέ ποτε ὑπὸ Ἀρκεσιλάου, διὰ τί παρείη ἐκ Θηβῶν; ἔφη, Ἵνα ὑμᾶς ἀναπεπταμένους ὁρῶν γελῶ. Ὅμως δὲ καθαπτόμενος Ἀρκεσιλάου ἐν τοῖς Σίλλοις ἐπήνεσεν αὐτὸν τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἀρκεσιλάου περὶ δείπνου.

VII. Τούτου διάδοχος (ὡς μὲν Μηνόδοτός φησι) γέγονεν οὐδείς· ἀλλὰ διέλιπεν ἡ ἀγωγὴ, ἕως αὐτὴν Πτολεμαῖος ὁ Κυρηναῖος ἀνεκτήσατο. Ὡς δὲ Ἱππόβοτός φησι καὶ Σωτίων, διήκουσαν αὐτοῦ Διοσκουρίδης Κύπριος, καὶ Νικόλοχος Ῥόδιος, καὶ Εὐφράνωρ Σελευκεὺς, Πραΰλος τε ἀπὸ Τρωάδος· ὃς οὕτω καρτερικὸς ἐγένετο, καθά φησι Φύλαρχος ἱστορῶν, ὥστε ἀδίκως ὑπομεῖναι ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ κολασθῆναι, μηδὲ λόγου τοὺς πολίτας καταξιώσας. 116. Εὐφράνορος δὲ διήκουσεν Εὔβουλος Ἀλεξανδρεύς· οὗ Πτολεμαῖος, οὗ Σαρπηδών, καὶ Ἡρακλείδης. Ἡρακλείδου δὲ Αἰνεσίδημος Κνώσσιος, ὃς καὶ Πυῤῥωνείων λόγων ὀκτὼ συνέγραψε βιβλία· οὗ Ζεύξιππος ὁ Πολίτης, οὗ Ζεῦξις ὁ Ἰωνιόπους, οὗ Ἀντίοχος Λαοδικεὺς ἀπὸ Λύκου. Τούτου δὲ Μηνόδοτος ὁ Νικομηδεὺς, ἰατρὸς ἐμπειρικὸς, καὶ Θειώδας Λαοδικεύς. Μηνοδότου δὲ, Ἡρόδοτος Ἀριέως Ταρσεύς· Ἡροδότου δὲ διήκουσε Σέξτος ὁ ἐμπειρικὸς, οὗ καὶ τὰ δέκα τῶν σκεπτικῶν, καὶ ἄλλα κάλλιστα. Σέξτου δὲ διήκουσε Σατορνῖνος ὁ Κυθηνᾶς, ἐμπειρικὸς καὶ αὐτός.

LIBER DECIMUS.

CAPUT I.

EPICURUS.

I. 1. Ἐπίκουρος Νεοκλέους καὶ Χαιρεστράτης, Ἀθηναῖος, τὸν δῆμον Γαργήττιος, γένους τοῦ τῶν Φιλαϊδῶν, ὡς φησι Μητρόδωρος ἐν τῷ περὶ εὐγενείας. Τοῦτον φασὶν ἄλλοι τε καὶ Ἡρακλείδης ἐν τῇ Σωτίωνος ἐπιτομῇ, κληρουχησάντων Ἀθηναίων τὴν Σάμον, ἐκεῖ τραφῆναι· ὀκτωκαιδεκαέτη δὲ ἐλθεῖν εἰς Ἀθήνας, Ξενοκράτους μὲν ἐν Ἀκαδημίᾳ, Ἀριστοτέλους δ' ἐν Χαλκίδι διατρίβοντος. Τελευτήσαντος δὲ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐκπεσόντων ὑπὸ Περδίκκου, μετελθεῖν εἰς Κολοφῶνα πρὸς τὸν πατέρα.

II. 2. Χρόνον δέ τινα διατρίψαντα αὐτόθι καὶ μαθητὰς ἀθροίσαντα, πάλιν ἐπανελθεῖν εἰς Ἀθήνας, ἐπὶ Ἀναξικράτους· καὶ μέχρι μέν τινος κατ' ἐπιμιξίαν τοῖς ἄλλοις φιλοσοφεῖν, ἔπειτα ἰδίᾳ πως τὴν ἀπ' αὐτοῦ κληθεῖσαν αἵρεσιν συστήσαντα. Ἐφάψασθαί τε φιλοσοφίας αὐτός φησιν, ἔτη γεγονὼς τέτταρα καὶ δέκα. Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Ἐπικούρειος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τοῦ Ἐπικούρου βίου, φησὶν ἐλθεῖν αὐτὸν ἐπὶ φιλοσοφίαν καταγνόντα τῶν σοφιστῶν καὶ γραμματιστῶν, ἐπειδὴ μὴ ἐδυνήθησαν ἑρμηνεῦσαι αὐτῷ τὰ περὶ τοῦ παρ' Ἡσιόδῳ χάους. Φησὶ δὲ Ἕρμιππος

γραμματιστὴν Βοιωτὸν αὐτὸν γεγενῆσθαι. Ἔπειτα μετὰ ταῦτα περιτυχεῖν τοῖς Δημοκρίτου βιβλίοις, καὶ φιλοσοφῆσαι οὕτως. Ἀπ. Ἀλ. καὶ τὸν Τιμωνα φάσκειν περὶ αὐτοῦ

Τοῦτος αὖ φυσικῶν καὶ κίνητος ἐκ Σάμοιο ἔβλωσε,
Γραμματιστὴς κακὸς ἐσχατιῆς ζωὸς ἐὼν.

Συνεφιλοσόφουν δὲ αὐτῷ πρωτίστως μὲν οἱ ἀδελφοὶ τρεῖς ὄντες, Νεοκλῆς, Χαιρέδημος, Ἀριστόβουλος· καθά φησι Φανόδημος ὁ Ἐπικούρειος ἐν τῷ δεκάτῳ τῆς τῶν φιλοσόφων συντάξεως. Ἀλλὰ καὶ δοῦλος Μὶς ὄνομα, καθά φησι Μιρωνιανὸς ἐν τοῖς ἱστορικοῖς κεφαλαίοις.

III. Διότιμος δὲ ὁ Στωϊκὸς διαμενῶν ἔχων πρὸς αὐτόν, πικρότατα αὐτὸν διαβέβληκεν, ἐπιστολὰς φέρων πεντήκοντα ἀσελγεῖς, ὡς Ἐπικούρου· καὶ τὰ εἰς Χρύσιππον ἀναφερόμενα ἐπιστόλια, ὡς Ἐπικούρου συντάξας. 4. Ἀλλὰ καὶ οἱ περὶ Ποσειδώνιον τὸν Στωϊκόν, καὶ Νικόλαος, καὶ Σωτίων ἐν τῷ δωδεκάτῳ τῶν ἐπιγραφομένων Διωκλείων ἐλέγχων, ὧν ἐστι περὶ τῆς κδ΄· καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεύς. Καὶ γὰρ αὐτὸν τῇ μητρὶ περιῖόντα εἰς τὰ οἰκίδια, καθαρμοὺς ἀναγινώσκειν· καὶ σὺν τῷ πατρὶ γράμματα διδάσκειν λυπρόν τινος μισθαρίου. Ἀλλὰ καὶ τῶν ἀδελφῶν ἕνα προαγωγεύειν, Λεοντίῳ τε συνεῖναι τῇ ἑταίρᾳ· τὰ δὲ Δημοκρίτου περὶ τῶν ἀτόμων, καὶ Ἀριστίππου περὶ τῆς ἡδονῆς, ὡς ἴδια λέγειν. Μὴ εἶναί τε γνησίως αὐτόν, ὡς Τιμοκράτης φησὶ, καὶ Ἡρόδοτος ἐν τῷ περὶ Ἐπικούρου ἐφηβείας. Μίθρην τε αἰσχρῶς κολακεύειν, τὸν Λυσιμάχου διοικητὴν, ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς Παιᾶνα καὶ ἄνακτα καλοῦντα. 5. Ἀλ-

λὰ καὶ Ἰδομενέα καὶ Ἡρόδοτον καὶ Τιμοκράτην, τοὺς ἔκπυστα αὐτοῦ τὰ κρύφια ποιήσαντας, ἐγκωμιάζειν καὶ κολακεύειν. Αὐτὸ τοῦτο ἔν τε ταῖς ἐπιστολαῖς, πρὸς μὲν Λεόντιον, Παιὰν ἄναξ, φίλον Λεοντάριον, οἷον κροτοθορύβου ἡμᾶς ἐνέπλησεν ἀναγνόντας σου τὸ ἐπιστόλιον; Πρὸς δὲ Θεμίσταν τὴν Λέοντος γυναῖκα, Οἷός τε, φησὶν, εἰμὶ, ἐὰν μὴ ὑμεῖς πρός με ἀφίκησθε, αὐτὸς τρικύλιστος, ὅπου ἂν ὑμεῖς καὶ Θεμίστα παρακαλῆτε, ὠθεῖσθαι. Πρὸς δὲ Πυθοκλέα ὡραῖον ὄντα, Καθεδοῦμαι, φησὶ, προσδοκῶν τὴν ἱμερτὴν καὶ ἰσόθεόν σου εἴσοδον. Καὶ πάλιν πρὸς Θεμίσταν γράφων, νομίζει αὐτῇ παραινεῖν, καθά φησι Θεόδοτος, ὡς ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν πρὸς Ἐπίκουρον. 6. Καὶ ἄλλαις δὲ πολλαῖς ἑταίραις γράφειν, καὶ μάλιστα Λεοντίῳ, ἧς καὶ Μητρόδωρον ἐρασθῆναι. Ἔν τε τῷ περὶ τέλους γράφειν οὕτως, Οὐ γὰρ ἔγωγε ἔχω τί νοήσω τἀγαθὸν, ἀφαιρῶν μὲν τὰς διὰ χυλῶν ἡδονὰς, ἀφαιρῶν δὲ καὶ τὰς δι' ἀφροδισίων, καὶ τὰς δι' ἀκροαμάτων, καὶ τὰς διὰ μορφᾶς. Ἔν τε τῇ πρὸς Πυθοκλέα ἐπιστολῇ γράφειν, Παιδείαν δὲ πᾶσαν, μακάριοι, φεύγετε. Ἐπίκτητός τε κιναιδολύγον αὐτὸν καλεῖ, καὶ τὰ μάλιστα λοιδορεῖ. Καὶ μὴν καὶ Τιμοκράτης, ὁ Μητροδώρου μὲν ἀδελφὸς, μαθητὴς δὲ αὐτοῦ, τῆς σχολῆς ἐκφοιτήσας, ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις εὐφραντοῖς, φησὶν, αὐτὸν δὶς τῆς ἡμέρας ἐμεῖν ὑπὸ τρυφῆς. Ἑαυτόν τε διηγεῖται μόγις ἐκφυγεῖν ἰσχύσαι τὰς νυκτερινὰς ἐκείνας φιλοσοφίας, καὶ τὴν μυστικὴν ἐκείνην συναγωγήν. 7. Τόν τε Ἐπίκουρον πολλὰ κατὰ τὸν λόγον ἠγνοηκέναι, καὶ πολὺ μᾶλλον κατὰ τὸν βίον, τό τε σῶμα ἐλεεινῶς διακεῖσθαι,

γραμματοδιδάσκαλον αὐτὸν γεγενῆσθαι. Ἔπειτα μέντοι περιτυχόντα τοῖς Δημοκρίτου βιβλίοις, ἐπὶ φιλοσοφίαν ἄῖξαι. 3. Διὸ καὶ τὸν Τίμωνα φάσκειν περὶ αὐτοῦ,

Ὕστατος αὖ φυσικῶν καὶ κύντατος, ἐκ Σάμου ἐλθὼν,
Γραμμαδιδασκαλίδης, ἀναγωγότατος ζωόντων.

Συνεφιλοσόφουν δὲ αὐτῷ προτρεψαμένῳ καὶ οἱ ἀδελφοὶ τρεῖς ὄντες, Νεοκλῆς, Χαιρέδημος, Ἀριστόβουλος· καθά φησι Φιλόδημος ὁ Ἐπικούρειος ἐν τῷ δεκάτῳ τῆς τῶν φιλοσόφων συντάξεως. Ἀλλὰ καὶ δοῦλος Μὺς ὄνομα, καθά φησι Μυρωνιανὸς ἐν τοῖς ἱστορικοῖς κεφαλαίοις.

III. Διότιμος δὲ ὁ Στωϊκὸς δυσμενῶς ἔχων πρὸς αὐτὸν, πικρότατα αὐτὸν διαβέβληκεν, ἐπιστολὰς φέρων πεντήκοντα ἀσελγεῖς, ὡς Ἐπικούρου· καὶ τὰ εἰς Χρύσιππον ἀναφερόμενα ἐπιστόλια, ὡς Ἐπικούρου συντάξας. 4. Ἀλλὰ καὶ οἱ περὶ Ποσειδώνιον τὸν Στωϊκὸν, καὶ Νικόλαος, καὶ Σωτίων ἐν τῷ δωδεκάτῳ τῶν ἐπιγραφομένων Διωκλείων ἐλέγχων, ὅς ἐστι περὶ τῆς κδ΄· καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασσεύς. Καὶ γὰρ σὺν τῇ μητρὶ περιϊόντα αὐτὸν ἐς τὰ οἰκίδια, καθαρμοὺς ἀναγινώσκειν· καὶ σὺν τῷ πατρὶ γράμματα διδάσκειν λυπροῦ τινος μισθαρίου. Ἀλλὰ καὶ τῶν ἀδελφῶν ἕνα προαγωγεύειν, Λεοντίῳ τε συνεῖναι τῇ ἑταίρᾳ· τὰ δὲ Δημοκρίτου περὶ τῶν ἀτόμων, καὶ Ἀριστίππου περὶ τῆς ἡδονῆς, ὡς ἴδια λέγειν. Μὴ εἶναί τε γνησίως αὐτὸν, ὡς Τιμοκράτης φησὶ, καὶ Ἡρόδοτος ἐν τῷ περὶ Ἐπικούρου ἐφηβείας. Μίθρην τε αἰσχρῶς κολακεύειν, τὸν Λυσιμάχου διοικητὴν, ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς Παῖδα καὶ ἄνακτα καλοῦντα. 5. Ἀλ-

λὰ καὶ Ἰδομενέα καὶ Ἡρόδοτον καὶ Τιμοκράτην, τοὺς ἔκπυστα αὐτοῦ τὰ κρύφια ποιήσαντας, ἐγκωμιάζειν καὶ κολακεύειν. Αὐτὸ τοῦτο ἔν τε ταῖς ἐπιστολαῖς, πρὸς μὲν Λεόντιον, Παιὰν ἄναξ, φίλον Λεοντάριον, οἷον κροτοθορύβου ἡμᾶς ἐνέπλησεν ἀναγνόντας σου τὸ ἐπιστόλιον; Πρὸς δὲ Θεμίσταν τὴν Λέοντος γυναῖκα, Οἷός τε, φησὶν, εἰμὶ, ἐὰν μὴ ὑμεῖς πρός με ἀφίκησθε, αὐτὸς τρικύλιστος, ὅπου ἂν ὑμεῖς καὶ Θεμίστα παρακαλῆτε, ὠθεῖσθαι. Πρὸς δὲ Πυθοκλέα ὡραῖον ὄντα, Καθεδοῦμαι, φησὶ, προσδοκῶν τὴν ἡμερτὴν καὶ ἰσόθεόν σου εἴσοδον. Καὶ πάλιν πρὸς Θεμίσταν γράφων, νομίζει αὐτῇ παραινεῖν, καθά φησι Θεόδοτος, ὡς ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν πρὸς Ἐπίκουρον. 6. Καὶ ἄλλαις δὲ πολλαῖς ἑταίραις γράφειν, καὶ μάλιστα Λεοντίῳ, ἧς καὶ Μητρόδωρον ἐρασθῆναι. Ἔν τε τῷ περὶ τέλους γράφειν οὕτως, Οὐ γὰρ ἔγωγε ἔχω τί νοήσω τἀγαθὸν, ἀφαιρῶν μὲν τὰς διὰ χυλῶν ἡδονὰς, ἀφαιρῶν δὲ καὶ τὰς δι' ἀφροδισίων, καὶ τὰς δι' ἀκροαμάτων, καὶ τὰς διὰ μορφᾶς. Ἔν τε τῇ πρὸς Πυθοκλέα ἐπιστολῇ γράφειν, Παιδείαν δὲ πᾶσαν, μακάριοι, φεύγετε. Ἐπίκτητός τε κιναιδολύγον αὐτὸν καλεῖ, καὶ τὰ μάλιστα λοιδορεῖ. Καὶ μὴν καὶ Τιμοκράτης, ὁ Μητροδώρου μὲν ἀδελφὸς, μαθητὴς δὲ αὐτοῦ, τῆς σχολῆς ἐκφοιτήσας, ἐν τοῖς ἐπιγραφομένοις εὑρήσεις, φησὶν, αὐτὸν δὶς τῆς ἡμέρας ἐμεῖν ὑπὸ τρυφῆς. Ἑαυτόν τε διηγεῖται μόγις ἐκφυγεῖν ἰσχύσαι τὰς νυκτερινὰς ἐκείνας φιλοσοφίας, καὶ τὴν μυστικὴν ἐκείνην συναγωγήν. 7. Τόν τε Ἐπίκουρον πολλὰ κατὰ τὸν λύγον ἠγνοηκέναι, καὶ πολὺ μᾶλλον κατὰ τὸν βίον, τό τε σῶμα ἐλεεινῶς διακεῖσθαι,

ὡς πολλῶν ἐτῶν μὴ δύνασθαι ἀπὸ τοῦ φορείου διαναστῆναι· μνᾶν τε ἀναλίσκειν ἡμερησίαν εἰς τὴν τράπεζαν, ὡς αὐτὸς ἐν τῇ πρὸς Λεόντιον ἐπιστολῇ γράφει, καὶ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς ἐν Μιτυλήνῃ φιλοσόφους. Συνεῖναί τε αὐτῷ τε καὶ Μητροδώρῳ ἑταίρας καὶ ἄλλας, Μαρμάριον καὶ Ἡδεῖαν, καὶ Ἐρώτιον, καὶ Νικίδιον.

IV. Καὶ ἐν ταῖς ἑπτὰ καὶ τριάκοντα βίβλοις ταῖς περὶ φύσεως, τὰ πλεῖστα ταῦτα λέγειν, καὶ ἀντιγράφειν ἐν αὐταῖς, ἄλλοις τε καὶ Ναυσιφάνει τὰ πλεῖστα, καὶ αὐτῇ λέξει φάσκειν οὕτως, Ἀλλ' εἴ τις ἄλλος, εἶχε κἀκεῖνος, ὠδίνων τὴν ἀπὸ τοῦ στόματος καύχησιν, τὴν σοφιστικὴν, καθάπερ καὶ ἄλλοι τῶν ἀνδραπόδων. 8. Καὶ αὐτὸν Ἐπίκουρον ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς περὶ Ναυσιφάνους λέγειν· ταῦτα ἤγαγεν αὐτὸν εἰς ἔκστασιν τοιαύτην, ὥστε μοι λοιδορεῖσθαι, καὶ ἀποκαλεῖν διδάσκαλον. Πλεύμονά τε αὐτὸν ἐκάλει, καὶ ἀγρίμματον, καὶ ἀπατεῶνα, καὶ πόρνον· τούς τε περὶ Πλάτωνα, Διονυσοκόλακας, καὶ αὐτὸν Πλάτωνα, χρυσοῦν· καὶ Ἀριστοτέλην, ἄσωτον, καταφαγόντα τὴν πατρῴαν οὐσίαν, στρατεύεσθαι, καὶ φαρμακοπωλεῖν· φορμοφόρον τε Πρωταγόραν, καὶ γραφέα Δημοκρίτου, καὶ ἐν κώμαις γράμματα διδάσκειν· Ἡράκλειτόν τε, κυκητήν· καὶ Δημόκριτον, Ληρόκριτον· καὶ Ἀντίδωρον, Σαννίδωρον· τοὺς δὲ Κυρηναϊκοὺς ἐχθροὺς τῆς Ἑλλάδος· καὶ τοὺς διαλεκτικούς, πολυφθονερούς· Πύῤῥωνα δὲ, ἀμαθῆ καὶ ἀπαίδευτον.

V. Μεμήνασι δὲ οὗτοι. 9. Τοῦ δ' ἀνδρὸς μάρτυρες ἱκανοὶ τῆς ἀνυπερβλήτου πρὸς πάντας εὐγνω-

μοσύνης, ἥ τε πατρὶς χαλκαῖς εἰκόσι τιμήσασα, οἵ τε φίλοι, τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ὡς μηδ' ἂν πόλεσιν ὅλαις μετρεῖσθαι δύνασθαι· οἵ τε γνώριμοι πάντες, ταῖς δογματικαῖς αὐτοῦ σειρῆσι προκατασχεθέντες, πλὴν Μητροδώρου τοῦ Στρατονικέως πρὸς Καρνεάδην ἀποχωρήσαντος, τάχα βαρυνθέντος ταῖς ἀνυπερβλήτοις αὐτοῦ χρηστότησιν· ἥ τε διαδοχή, πασῶν σχεδὸν ἐκλιπουσῶν τῶν ἄλλων, ἐσαεὶ διαμένουσα, καὶ ἀνηρίθμους ἀρχὰς ἀποκύουσα, ἄλλην ἐξ ἄλλης, τῶν γνωρίμων. 10. Ἥ τε πρὸς τοὺς γονέας εὐχαριστία, καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εὐποιΐα, πρός τε τοὺς οἰκέτας ἡμερότης, ὡς δῆλον κἀκ τῶν διαθηκῶν αὐτοῦ· καὶ ὅτι αὐτοὶ συνεφιλοσόφουν αὐτῷ, ὧν ἦν ἐνδοξότατος ὁ προειρημένος Μῦς· καθόλου δὲ ἡ πρὸς πάντας αὐτοῦ φιλανθρωπία. Τῆς μὲν γὰρ πρὸς θεοὺς ὁσιότητος, καὶ πρὸς πατρίδα φιλίας. ἄλεκτος ἡ διάθεσις. Ὑπερβολὴ γὰρ ἐπιεικείας, οὐδὲ πολιτείας ἥψατο. Καὶ χαλεπωτάτων δὲ καιρῶν κατασχόντων τηνικαῦτα τὴν Ἑλλάδα, αὐτόθι καταβιῶναι, δὶς ἢ καὶ τρὶς ἐπὶ τοὺς περὶ τὴν Ἰωνίαν τόπους διαδραμόντα πρὸς τοὺς φίλους, οἳ καὶ πανταχόθεν πρὸς αὐτὸν ἀφικνοῦντο, καὶ συνεβίουν αὐτῷ ἐν τῷ κήπῳ, καθάφησι καὶ Ἀπολλόδωρος· ὃν καὶ ὀγδοήκοντα μνῶν πρίασθαι.

VI. 11. Διοκλῆς δὲ ἐν τῇ τρίτῃ τῆς ἐπιδρομῆς φησιν εὐτελέστατα καὶ λιτότατα διαιτώμενοι. Κοτύλῃ γοῦν (φησὶν) οἰνιδίου ἠρκοῦντο· τὸ δὲ πᾶν ὕδωρ ἦν αὐτοῖς ποτόν. Τόν τε Ἐπίκουρον μὴ ἀξιοῦν εἰς τὸ κοινὸν κατατίθεσθαι τὰς οὐσίας, καθάπερ τὸν Πυθαγόραν, κοινὰ τὰ τῶν φίλων λέγοντα. Ἀπιστούντων γὰρ εἶναι τὸ τοιοῦτον· εἰ δ' ἀπίστων, οὐ-

δὲ φίλων. Αὐτός τε φησὶν ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς, ὕδατι μόνον ἀρκεῖσθαι, καὶ ἄρτῳ λιτῷ. Καὶ, πέμψον μοι τυροῦ (φησὶ) κυθρίδου, ἵν' ὅταν βούλωμαι πολυτελέσασθαι, δύνωμαι. Τοιοῦτος ἦν ὁ τὴν ἡδονὴν εἶναι τέλος δογματίζων. Ὃν καὶ Ἀθήναιος δι' ἐπιγράμματος οὕτως ὑμνεῖ,

12. Ἄνθρωποι μοχθεῖτε τί χείρονα, καὶ διὰ κέρδος
Ἄπληστον νεικῶν ἄρχετε καὶ πολέμων;
Τᾶς φύσιος δ' ὁ πλοῦτος ὅρον τινὰ βαιὸν ἐπίσχει·
Αἱ δὲ κεναὶ κρίσιες τὰν ἀπέραντον ὁδόν.
Τοῦτο Νεοκλῆος πινυτὸν τέκος, ἢ παρὰ Μουσῶν
Ἔκλυεν, ἢ Πυθοῦς ἐξ ἱερῶν τριπόδων.

Εὐόμεθα δὲ καὶ μᾶλλον προϊόντες, ἔκ τε τῶν δογμάτων, ἔκ τε τῶν ῥημάτων αὐτοῦ.

VII. Μάλιστα δὲ ἀπεδέχετο (φησὶ Διοκλῆς) τῶν ἀρχαίων Ἀναξαγόραν, (καίτοι ἔν τισιν ἀντειρηκὼς αὐτῷ) καὶ Ἀρχέλαον τὸν Σωκράτους διδάσκαλον. Ἐγύμναζε δὲ (φησὶ) τοὺς γνωρίμους, καὶ διὰ μνήμης ἔχειν τὰ ἑαυτοῦ συγγράμματα. 13. Τοῦτον, Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς, Λυσιφάνους ἀκοῦσαι φησὶ καὶ Πραξιφάνους· αὐτὸς δὲ οὔ φησιν, ἀλλ' ἑαυτοῦ, ἐν τῇ πρὸς Εὐρύδικον ἐπιστολῇ. Ἀλλ' οὐδὲ Λεύκιππόν τινα γεγενῆσθαι φησὶ φιλόσοφον, οὔτ' αὐτὸς οὔθ' Ἕρμαχος. Ὃν ἔνιοί φασι, καὶ Ἀπολλόδωρος ὁ Ἐπικούρειος, δ·διδάσκαλον Δημοκρίτου γεγενῆσθαι. Δημήτριος δέ φησιν ὁ Μάγνης, καὶ Ξενοκράτους αὐτὸν ἀκοῦσαι.

VIII. Κέχρηται δὲ λέξει κυρίᾳ κατὰ τῶν πραγμάτων, ἣν, ὅτι ἰδιωτάτη ἐστὶν, Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικὸς αἰτιᾶται. Σαφὴς δ' ἦν οὕτως, ὡς καὶ ἐν

τῷ περὶ τῆς ῥητορικῆς ἀξιοῦ, μηδὲν ἄλλο ἢ σαφήνειαν ἀπαιτεῖν. 14. Καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ἀντὶ τοῦ Χαίρειν, Εὖ πράττειν· καὶ, Σπουδαίως ζῆν ἄριστον. Οἱ δέ φασιν ἐν τῷ Ἐπικούρου βίῳ, τὸν κανόνα γράψαι αὐτὸν ἐκ τοῦ Ναυσιφάνους τριπόδος, οὗ καὶ ἀκοῦσαι φασὶν αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ Παμφίλου τοῦ Πλατωνικοῦ ἐν Σάμῳ.

IX. Ἄρξασθαί τε φιλοσοφεῖν ἐτῶν ὑπάρχοντα δυοκαίδεκα· ἀφηγήσασθαι δὲ τῆς σχολῆς, ἐτῶν ὄντα δύο πρὸς τοῖς τριάκοντα. Ἐγεννήθη δὲ (φησὶν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς) κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἐννάτης καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἐπὶ Σωσιγένους ἄρχοντος, μηνὸς Γαμηλιῶνος ἑβδόμῃ, ἔτεσιν ὕστερον τῆς Πλάτωνος τελευτῆς ἑπτά. 15. Ὑπάρχοντα δὲ αὐτὸν ἐτῶν δύο καὶ τριάκοντα, ἐν Μιτυλήνῃ καὶ Λαμψάκῳ, πρῶτον συστήσασθαι σχολὴν ἐπὶ ἔτη πέντε· ἔπειθ' οὕτως εἰς Ἀθήνας μετελθεῖν, καὶ τελευτῆσαι κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἑβδόμης, καὶ εἰκοστῆς, καὶ ἑκατοστῆς Ὀλυμπιάδος, ἐπὶ Πυθαράτου, ἔτη βιώσαντα δύο πρὸς τοῖς ἑβδομήκοντα· τήν τε σχολὴν διαδέξασθαι Ἕρμαχον Ἀγεμάρχου Μιτυληναῖον. Τελευτῆσαι δὲ αὐτὸν λίθῳ τῶν οὔρων ἐπισχεθέντων, (ὡς φησι καὶ Ἕρμαχος ἐν ἐπιστολαῖς) ἡμέρας νοσήσαντα τετταρακαίδεκα. Ὅτε καί φησιν Ἑρμιππος ἐμβάντα αὐτὸν εἰς πύελον χαλκῆν, κεκραμένην ὕδατι θερμῷ, καὶ αἰτήσαντα ἄκρατον, ῥοφῆσαι. 16. Τοῖς τε φίλοις παραγγείλαντα τῶν δογμάτων μεμνῆσθαι, οὕτω τελευτῆσαι. Καὶ ἔστιν ἡμῶν εἰς αὐτὸν οὕτω,

Χαίρετε, καὶ μέμνησθε τὰ δόγματα. Τοῦτ' Ἐπίκουρος
Ὕστατον εἶπε φίλοις οἷσιν ἀποφθίμενος.
Θερμὴν ἐς πύελον γὰρ ἐσήλυθε, καὶ τὸν ἄκρατον
Ἔσπασεν, εἶτ' ἀΐδην ψυχρὸν ἐπεσπάσατο.
Οὗτος μὲν ὁ βίος τἀνδρός, ἦδε δὲ ἡ τελευτή.

X. *Καὶ διέθετο ὧδε· Κατὰ τάδε δίδωμι τὰ ἐμαυτοῦ πάντα Ἀμυνομάχῳ Φιλοκράτους Βατῆθεν, καὶ Τιμοκράτει Δημητρίου Ποταμίῳ, κατὰ τὴν ἐν τῷ Μητρῴῳ ἀναγεγραμμένην ἑκατέρῳ δόσιν,* 17. *ἐφ' ᾧ τε τὸν μὲν κῆπον καὶ τὰ προσόντα αὐτῷ παρέξουσιν Ἑρμάχῳ Ἀγεμάρχου Μιτυληναίῳ, καὶ τοῖς συμφιλοσοφοῦσιν αὐτῷ, καὶ οἷς ἂν Ἕρμαχος καταλίπῃ διαδόχοις τῆς φιλοσοφίας, ἐνδιατρίβειν κατὰ φιλοσοφίαν. Καὶ ἀεὶ δὲ τοῖς φιλοσοφοῦσιν ἀπὸ ἡμῶν, ὅπως ἂν συνδιασώσωσιν Ἀμυνομάχῳ καὶ Τιμοκράτει κατὰ τὸ δυνατὸν τὴν ἐν τῷ κήπῳ διατριβήν, παρακατατίθεμαι· τοῖς τ' αὐτῶν κληρονόμοις, ἐν ᾧ ἂν τρόπῳ ἀσφαλέστατον ᾖ, ὅπως ἂν κἀκεῖνοι διατηροῖεν τὸν κῆπον, καθάπερ καὶ αὐτοί, οἷς ἂν οἱ ἀπὸ ἡμῶν φιλοσοφοῦντες παραδιδῶσι. Τὴν δὲ οἰκίαν τὴν ἐν Μελίτῃ παρεχέτωσαν Ἀμυνόμαχος καὶ Τιμοκράτης ἐνοικεῖν Ἑρμάχῳ καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ φιλοσοφοῦσιν, ἕως ἂν Ἕρμαχος ζῇ.* 18. *Ἐκ δὲ τῶν γινομένων προσόδων τῶν δεδομένων ἀφ' ἡμῶν Ἀμυνόμαχῳ καὶ Τιμοκράτει, κατὰ τὸ δυνατὸν μεριζέσθωσαν μεθ' Ἑρμάχου σκοπούμενοι, εἴς τε τὰ ἐναγίσματα τῷ τε πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ ἡμῖν εἰς τὴν εἰθισμένην ἄγεσθαι γενέθλιον ἡμέραν, ἑκάστου ἔτους τῇ προτέρᾳ δεκάτῃ τοῦ Γαμηλιῶνος. Ἔτι δὲ*

καὶ εἰς τὴν γινομένην σύνοδον ἑκάστου μηνὸς ταῖς εἰκάσι, τῶν συμφιλοσοφούντων ἡμῖν, εἰς τὴν ἡμῶν τε καὶ Μητροδώρου μνήμην κατατεταγμένην. Συντελείτωσαν δὲ καὶ τὴν τῶν ἀδελφῶν ἡμέραν τοῦ Ποσειδεῶνος, καθάπερ καὶ ἡμεῖς. Συντελείτωσαν δὲ καὶ τὴν Πολυαίνου τοῦ Μεταγειτνιῶντος. 19. Ἐπιμελείσθω δὲ καὶ Ἀμυνόμαχος καὶ Τιμοκράτης τοῦ υἱοῦ τοῦ Μητροδώρου Ἐπικούρου, καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Πολυαίνου, φιλοσοφούντων αὐτῶν, καὶ συζώντων μεθ' Ἑρμάχου. Ὡσαύτως δὲ τῆς θυγατρὸς τῆς Μητροδώρου τὴν ἐπιμέλειαν ποιείσθωσαν· καὶ εἰς ἡλικίαν ἐλθοῦσαν ἐκδότωσαν ᾧ ἂν Ἕρμαχος ἕληται τῶν φιλοσοφούντων μετ' αὐτοῦ, οὔσης αὐτῆς εὐτάκτου, καὶ πειθαρχούσης Ἑρμάχῳ. Διδότωσαν δὲ Ἀμυνόμαχος καὶ Τιμοκράτης ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν ἡμῖν προσόδων, εἰς τροφὴν τούτοις, ὅ τι ἂν αὐτοῖς κατ' ἐνιαυτὸν ἐπιδέχεσθαι δοκῇ, σκοπούμενοι μεθ' Ἑρμάχου. 20. Ποιείσθωσαν δὲ μεθ' ἑαυτῶν καὶ Ἕρμαχον κύριον τῶν προσόδων, ἵνα μετ' αὐτοῦ, συγκαταγεγηρακότος ἡμῖν ἐν φιλοσοφίᾳ, καὶ καταλελειμμένου ἡγεμόνος τῶν συμφιλοσοφούντων ἡμῖν, ἕκαστα γένηται. Τὴν δὲ προῖκα τῷ θήλει παιδίῳ, ἐπειδὰν εἰς ἡλικίαν ἔλθῃ, μερισάτωσαν Ἀμυνόμαχος καὶ Τιμοκράτης, ὅσον ἂν ἐπιδέχηται ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων ἀφαιροῦντες, μετὰ τῆς Ἑρμάχου γνώμης· ἐπιμελείσθωσαν δὲ καὶ Νικάνορος, καθάπερ καὶ ἡμεῖς, ἵν' ὅσοι τῶν συμφιλοσοφούντων ἡμῖν χρείαν ἐν τοῖς ἰδίοις παρεσχημένοι, καὶ τὴν πᾶσαν οἰκειότητα ἐνδεδειγμένοι, συγκαταγηράσκειν μεθ' ἡμῶν προείλοντο ἐν φιλοσοφίᾳ, μηδενὸς τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς καθεστήκωσιν κατὰ

ἑταῖραν ἀναλαβών, εἶχε παλλακήν. Ἦν δὲ καὶ ἀκατάπληκτος πρός τε τὰς ὀχλήσεις καὶ τὸν θάνατον, ὡς Ἐπίκουρος ἐν τῷ πρώτῳ Μητροδώρῳ φησί. Φασὶ δὲ καὶ πρὸ ἑπτὰ ἐτῶν αὐτοῦ τελευτῆσαι, πεντηκοστὸν τρίτον ἔτος ἄγοντα. Καὶ αὐτὸς Ἐπίκουρος ἐν ταῖς προειρημέναις διαθήκαις, ὡς προαποθανόντος αὐτοῦ δηλονότι, ἐπισκήπτει περὶ τῆς ἐπιμελείας αὐτοῦ τῶν παίδων. Ἔσχε δὲ καὶ τὸν προειρημένον οἰκεῖόν τινα, ἀδελφὸν τοῦ Μητροδώρου, Τιμοκράτην. 24. Βιβλία δ' ἐστὶ τοῦ Μητροδώρου τάδε. Πρὸς τοὺς ἰατρούς, τρία. Περὶ αἰσθήσεων, πρὸς Τιμοκράτην. Περὶ μεγαλοψυχίας. Περὶ τῆς Ἐπικούρου ἀῤῥωστίας. Πρὸς τοὺς διαλεκτικούς. Πρὸς τοὺς σοφιστὰς ἐννέα. Περὶ τῆς ἐπὶ σοφίαν πορείας. Περὶ τῆς μεταβολῆς. Περὶ πλούτου. Πρὸς Δημόκριτον. Περὶ εὐγενείας.

XII. Ἦν καὶ Πολύαινος, Ἀθηνοδώρου Λαμψακηνὸς, ἐπιεικὴς καὶ φιλικὸς, ὡς οἱ περὶ Φιλόδημόν φασι.

XIII. Καὶ ὁ διαδεξάμενος αὐτὸν Ἕρμαχος Ἀγεμάρχου, Μιτυληναῖος ἀνὴρ, πατρὸς μὲν πένητος, τὰς δὲ ἀρχὰς προσέχων ῥητορικοῖς. Φέρεται καὶ τούτου βιβλία κάλλιστα τάδε. 25. Ἐπιστολικὰ περὶ Ἐμπεδοκλέους κβ'. Περὶ τῶν μαθημάτων, πρὸς Πλάτωνα, πρὸς Ἀριστοτέλην. Ἐτελεύτα δὲ παρὰ Λυσίᾳ, γενόμενος ἱκανὸς ἀνήρ.

XIV. Λεοντεύς τε Λαμψακηνὸς ὁμοίως, καὶ ἡ τούτου γυνὴ Θεμίστα, πρὸς ἣν καὶ γέγραφεν ὁ Ἐπίκουρος.

XV. Ἔτι τε Κολώτης, καὶ Ἰδομενεὺς, καὶ αὐτοὶ Λαμψακηνοί. Καὶ οὗτοι μὲν ἐλλόγιμοι, ὧν ἦν καὶ

τὴν ἡμετέραν δύναμιν. 21. Δοῦναι δὲ τὰ βιβλία τὰ ὑπάρχοντα ἡμῖν πάντα Ἑρμάχῳ· ἐὰν δέ τι τῶν ἀνθρωπίνων περὶ Ἕρμαχον γίνηται, πρὸ τοῦ τὰ Μητροδώρου παιδία εἰς ἡλικίαν ἐλθεῖν, δοῦναι Ἀμυνόμαχον καὶ Τιμοκράτην, ὅπως ἂν εὐτακτούντων αὐτῶν ἕκαστα γένηται τῶν ἀναγκαίων, κατὰ τὸ δυνατὸν, ἀπὸ τῶν καταλελειμμένων ὑφ' ἡμῶν προσόδων. Καὶ τῶν λοιπῶν ἁπάντων ὡς συντετάχαμεν ἐπιμελείσθωσαν, ὅπως δὴ κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον ἕκαστα γίγνηται. Ἀφίημι δὲ τῶν παίδων ἐλεύθερον Μῦν, Νικίαν, Λύκωνα. Ἀφίημι δὲ καὶ Φαίδριον ἐλευθέραν. 22. Ἤδη δὲ τελευτῶν γράφει πρὸς Ἰδομενέα τήνδε ἐπιστολήν. Τὴν μακαρίαν ἄγοντες καὶ ἅμα τελευτῶντες ἡμέραν τοῦ βίου, ἐγράφομεν ὑμῖν ταυτί· στραγγουρία τε παρηκολουθήκει, καὶ δυσεντερικὰ πάθη, ὑπερβολὴν οὐκ ἀπολείποντα τοῦ ἐν ἑαυτοῖς μεγέθους. Ἀντιπαρετάττετο δὲ πᾶσι τούτοις τὸ κατὰ ψυχὴν χαῖρον ἐπὶ τῇ τῶν γεγονότων ἡμῖν διαλογισμῶν μνήμῃ. Σὺ δὲ ἀξίως τῆς ἐκ μειρακίου παραστάσεως πρὸς ἐμὲ καὶ φιλοσοφίαν, ἐπιμελοῦ τῶν παίδων Μητροδώρου. Καὶ διέθετο μὲν ὧδε.

XI. Μαθητὰς δὲ ἔσχε πολλοὺς μὲν, σφόδρα δὲ ἐλλογίμους, Μητρόδωρον, καὶ Ἀθήναιον, καὶ Τιμοκράτην, καὶ Σάνδην Λαμψακηνόν· ὃς ἀφ' οὗ τὸν ἄνδρα ἔγνω, οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ πλὴν ἐξ μηνῶν εἰς τὴν οἰκίαν, ἔπειτα ἐπανῆλθε. 23. Γέγονε δὲ ἀγαθὸς κατὰ πάντα, καθὰ καὶ Ἐπίκουρος ἐν προηγουμέναις γράφει. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ ἐν τῷ τρίτῳ Τιμοκράτης. Τοιοῦτος δὲ ὤν, καὶ τὴν ἀδελφὴν Βατίδα ἐξέδοτο Ἰδομενεῖ, καὶ Λεόντιον τὴν Ἀττικὴν

ἑταῖραν ἀναλαβών, εἶχε παλλακήν. Ἦν δὲ καὶ ἀκατάπληκτος πρός τε τὰς ὀχλήσεις καὶ τὸν θάνατον, ὡς Ἐπίκουρος ἐν τῷ πρώτῳ Μητροδώρῳ φησί. Φασὶ δὲ καὶ πρὸ ἑπτὰ ἐτῶν αὐτοῦ τελευτῆσαι, πεντηκοστὸν τρίτον ἔτος ἄγοντα. Καὶ αὐτὸς Ἐπίκουρος ἐν ταῖς προειρημέναις διαθήκαις, ὡς προαποθανόντος αὐτοῦ δηλονότι, ἐπισκήπτει περὶ τῆς ἐπιμελείας αὐτοῦ τῶν παίδων. Ἔσχε δὲ καὶ τὸν προειρημένον οἰκεῖόν τινα, ἀδελφὸν τοῦ Μητροδώρου, Τιμοκράτην. 24. Βιβλία δ' ἐστὶ τοῦ Μητροδώρου τάδε. Πρὸς τοὺς ἰατρούς, τρία. Περὶ αἰσθήσεων, πρὸς Τιμοκράτην. Περὶ μεγαλοψυχίας. Περὶ τῆς Ἐπικούρου ἀῤῥωστίας. Πρὸς τοὺς διαλεκτικούς. Πρὸς τοὺς σοφιστὰς ἐννέα. Περὶ τῆς ἐπὶ σοφίαν πορείας. Περὶ τῆς μεταβολῆς. Περὶ πλούτου. Πρὸς Δημόκριτον. Περὶ εὐγενείας.

XII. Ἦν καὶ Πολύαινος, Ἀθηνοδώρου Λαμψακηνὸς, ἐπιεικὴς καὶ φιλικὸς, ὡς οἱ περὶ Φιλόδημόν φασι.

XIII. Καὶ ὁ διαδεξάμενος αὐτὸν Ἕρμαχος Ἀγεμάρχου, Μιτυληναῖος ἀνὴρ, πατρὸς μὲν πένητος, τὰς δὲ ἀρχὰς προσέχων ῥητορικοῖς. Φέρεται καὶ τούτου βιβλία κάλλιστα τάδε. 25. Ἐπιστολικὰ περὶ Ἐμπεδοκλέους κβ'. Περὶ τῶν μαθημάτων, πρὸς Πλάτωνα, πρὸς Ἀριστοτέλην. Ἐτελεύτα δὲ παρὰ Λυσίᾳ, γενόμενος ἱκανὸς ἀνήρ.

XIV. Λεοντεύς τε Λαμψακηνὸς ὁμοίως, καὶ ἡ τούτου γυνὴ Θεμίστα, πρὸς ἣν καὶ γέγραφεν ὁ Ἐπίκουρος.

XV. Ἔτι τε Κολώτης, καὶ Ἰδομενεὺς, καὶ αὐτοὶ Λαμψακηνοί. Καὶ οὗτοι μὲν ἐλλόγιμοι, ὧν ἦν καὶ

Πολύστρατος, ὁ διαδεξάμενος Ἕρμαχον· ὃν διεδέξατο Διονύσιος, ὃν Βασιλίδης. Καὶ Ἀπολλόδωρος δὲ, ὁ Κηποτύραννος, γέγονεν ἐλλόγιμος, ὃς ὑπὲρ τετρακόσια συνέγραψε βιβλία. Δύο τε Πτολεμαῖοι Ἀλεξανδρεῖς, ὅ τε Μέλας καὶ ὁ Λευκός· Ζήνων τε ὁ Σιδώνιος, ἀκροατὴς Ἀπολλοδώρου, πολυγράφος ἀνήρ· 26. *καὶ Δημήτριος ὁ ἐπικληθεὶς Λάκων· Διογένης τε ὁ Ταρσεὺς, ὁ τὰς ἐπιλέκτους σχολὰς συγγράψας· καὶ Ὠρίων, καὶ ἄλλοι οὓς οἱ γνήσιοι Ἐπικούρειοι σοφιστὰς ἀποκαλοῦσιν.*

XVI. *Ἦσαν δὲ καὶ ἄλλοι Ἐπίκουροι τρεῖς, ὅ τε Λεοντέως υἱὸς καὶ Θεμίστας. Ἕτερος, Μάγνης· τέταρτος, ὁπλομάχος.*

XVII. *Γέγονε δὲ πολυγραφώτατος ὁ Ἐπίκουρος, πάντας ὑπερβαλλόμενος πλήθει βιβλίων. Κύλινδροι μὲν γὰρ πρὸς τριακοσίους εἰσί. Γέγραπται δὲ μαρτύριον ἔξωθεν ἐν αὐτοῖς οὐδέν· ἀλλ' αὗται εἰσὶν Ἐπικούρου φωναί. Ἐζήλου δὲ αὐτὸν Χρύσιππος ἐν πολυγραφίᾳ· καθά φησι Καρνεάδης, παράσιτον αὐτοῦ τῶν βιβλίων ἀποκαλῶν. Εἰ γάρ τι γράψαι ὁ Ἐπίκουρος, ἐφιλονείκει τοσοῦτο γράψαι ὁ Χρύσιππος.* 27. *Καὶ διὰ τοῦτο καὶ πολλάκις ταὐτὰ γέγραφε, τῷ μὴ ἐπελθεῖν· καὶ ἀδιόρθωτα εἴλκε, τῷ ἐπείγεσθαι. Καὶ τὰ μαρτύρια τοσαῦτα ἐστὶν, ὡς ἐκείνων μόνων γέμειν τὰ βιβλία· καθάπερ καὶ παρὰ Ζήνωνί ἐστιν εὑρεῖν, καὶ παρὰ Ἀριστοτέλει. Καὶ τὰ συγγράμματα μὲν Ἐπικούρῳ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα, ὧν τὰ βέλτιστά ἐστι τάδε. Περὶ φύσεως, λζ'. Περὶ ἀτόμων καὶ κενοῦ. Περὶ ἔρωτος. Ἐπιτομὴ τῶν πρὸς τοὺς φυσικούς. Πρὸς τοὺς Μεγαρικοὺς διαπορίαι.*

Κύριαι δόξαι. Περὶ αἱρέσεων. Περὶ φυτῶν. Περὶ τέλους. Περὶ κριτηρίου, ἢ κανών. Χαιρέδημος, ἢ Περὶ θεῶν. Περὶ ὁσιότητος, ἢ Ἡγησιάναξ. Περὶ βίων, δ'. 28. *Περὶ δικαιοπραγίας. Νεοκλῆς πρὸς Θεμίσταν. Συμπόσιον. Εὔρυλοχος. Πρὸς Μητρόδωρον. Περὶ τοῦ ὁρᾶν. Περὶ τῆς ἐν τῇ ἀτόμῳ γωνίας. Περὶ ἁφῆς. Φερὶ εἱμαρμένης. Περὶ παθῶν δόξαι, πρὸς Τιμοκράτην. Προγνωστικόν. Προτρεπτικός. Περὶ εἰδώλων. Περὶ φαντασίας. Ἀριστόβουλος. Περὶ μουσικῆς. Περὶ δικαιοσύνης, καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν. Περὶ δώρων καὶ χάριτος. Πολυμήδης. Τιμοκράτης, γ'. Μητρόδωρος, ε'. Ἀντίδωρος, β'. Περὶ νόσων δόξαι, πρὸς Μίθρην. Καλλιστόλαις. Περὶ βασιλείας. Ἀναξιμένης. Ἐπιστολαί.*

XVIII. *Ἐπιτομὴν δὲ αὐτῶν, τίνα δοκεῖ ἐν αὐτοῖς, ἐκθέσθαι πειράσομαι, τρεῖς ἐπιστολὰς αὐτοῦ παραθέμενος, ἐν αἷς πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ φιλοσοφίαν ἐπιτέτμηται.* 29. *Θήσομαι δὲ καὶ τὰς κυρίας αὐτοῦ δόξας, καὶ εἴτι ἔδοξεν ἐκλογῆς ἀξίως ἀνεφθέγχθαι. Ὥστε σὲ πανταχόθεν καταμαθεῖν τὸν ἄνδρα, κἀμὲ κρίνειν, εἰ οἶδα κρίνειν. Τὴν μὲν οὖν πρώτην ἐπιστολὴν γράφει πρὸς Ἡρόδοτον, περὶ τῶν φυσικῶν· δευτέραν, πρὸς Πυθοκλέα, ἥ τις ἐστὶ περὶ μεταρσίων· τὴν τρίτην, πρὸς Μενοικέα· ἔστι δ' ἐν αὐτῇ τὰ περὶ βίων. Ἀρκτέον δὴ ἀπὸ τῆς πρώτης, ὀλίγα προειπόντα περὶ τῆς διαιρέσεως τῆς καθ' αὐτὸν φιλοσοφίας.*

XIX. *Διαιρεῖται τοίνυν εἰς τρία· τό τε κανονικὸν, καὶ φυσικὸν, καὶ ἠθικόν.* 30. *Τὸ μὲν οὖν κανονικὸν ἐφόδους ἐπὶ τὴν πραγματείαν ἔχει, καὶ ἔστιν*

ἐν ἑνὶ τῷ ἐπιγραφομένῳ κανών. Τὸ δὲ φυσικὸν, τὴν περὶ φύσεως θεωρίαν πᾶσαν, καὶ ἔστιν ἐν ταῖς περὶ φύσεως βίβλοις λζ', καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς κατὰ στοιχεῖον. Τὸ δὲ ἠθικὸν. τὰ περὶ αἱρέσεως καὶ φυγῆς. Ἔστι δὲ καὶ ἐν ταῖς περὶ βίων βίβλοις, καὶ ἐν ἐπιστολαῖς, καὶ ἐν τῷ περὶ τέλους. Εἰώθασι μέντοι τὸ κανονικὸν ὁμοῦ τῷ φυσικῷ συντάττειν. Καλοῦσι δὲ αὐτὸ Περὶ κριτηρίου, καὶ ἀρχῆς, καὶ στοιχειωτικόν· τὸ δὲ φυσικὸν, Περὶ γενέσεως, καὶ φθορᾶς, καὶ περὶ φύσεως· τὸ δὲ ἠθικὸν, Περὶ αἱρετῶν καὶ φευκτῶν, καὶ περὶ βίων, καὶ τέλους.

XX. 31. Τὴν διαλεκτικὴν δὲ ὡς παρέλκουσαν ἀποδοκιμάζουσιν. Ἀρκεῖν γὰρ τοὺς φυσικοὺς χωρεῖν κατὰ τοὺς τῶν πραγμάτων φθόγγους. Ἐν τοίνυν τῷ κανόνι λέγει ὁ Ἐπίκουρος, κριτήρια τῆς ἀληθείας εἶναι τὰς αἰσθήσεις, καὶ τὰς προλήψεις, καὶ τὰ πάθη· οἵ δ' Ἐπικούρειοι, καὶ τὰς φανταστικὰς ἐπιβολὰς τῆς διανοίας. Λέγει δὲ καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἡρόδοτον ἐπιτομῇ, καὶ ἐν ταῖς κυρίαις δόξαις. Πᾶσα γὰρ (φησὶν) αἴσθησις ἄλογός ἐστι, καὶ μνήμης οὐδεμιᾶς δεκτική· οὔτε γὰρ ὑφ' αὑτῆς κινεῖται, οὔτε ὑφ' ἑτέρου κινηθεῖσα, δύναταί τι προσθεῖναι ἢ ἀφελεῖν. Οὐδ' ἔστι τὸ δυνάμενον αὐτὰς διελέγξαι. 32. Οὔτε γὰρ ἡ ὁμοιογενὴς αἴσθησις τὴν ὁμοιογενῆ, διὰ τὴν ἰσοσθένειαν· οὔθ' ἡ ἀνομοιογενὴς τὴν ἀνομοιογενῆ. Οὐ γὰρ τῶν αὐτῶν εἰσι κριτικαί. Οὔθ' ἡ ἑτέρα τὴν ἑτέραν· πάσαις γὰρ προσέχομεν. Οὔτε μὴν ὁ λόγος· πᾶς γὰρ λόγος ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων ἤρτηται. Καὶ τὸ τὰ ἐπαισθήματα δὲ ὑφεστάναι, πιστοῦται τὴν τῶν αἰσθήσεων ἀλήθειαν. Ὑφέστηκε

δὲ τό, τε ὁρᾶν ἡμᾶς καὶ ἀκούειν, ὥσπερ τὸ ἀλγεῖν. Ὅθεν καὶ περὶ τῶν ἀδήλων ἀπὸ τῶν φαινομένων χρὴ σημειοῦσθαι. Καὶ γὰρ καὶ ἐπίνοιαι πᾶσαι ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων γεγόνασι κατά τε περίπτωσιν καὶ ἀναλογίαν, καὶ ὁμοιότητα. καὶ σύνθεσιν, συμβαλλομένου τι καὶ τοῦ λογισμοῦ. Τά τε τῶν μαινομένων φαντάσματα, καὶ τὰ κατ' ὄναρ, ἀληθῆ· κινεῖ γάρ· τὸ δὲ μὴ ὂν, οὐ κινεῖ.

XXI. 33. Τὴν δὲ πρόληψιν λέγουσιν οἱονεὶ κατάληψιν, ἢ δόξαν ὀρθὴν, ἢ ἔννοιαν, ἢ καθολικὴν νόησιν ἐναποκειμένην, τουτέστι μνήμην τοῦ πολλάκις ἔξωθεν φανέντος· οἷον τὸ, Τοιοῦτον ἐστὶν ἄνθρωπος. Ἅμα γὰρ τῷ ῥηθῆναι ἄνθρωπος, εὐθὺς κατὰ πρόληψιν καὶ ὁ τύπος αὐτοῦ νοεῖται, προηγουμένων τῶν αἰσθήσεων. Πᾶν οὖν πρᾶγμα ὀνόματι τῷ πρώτως ἐπιτεταγμένῳ, ἐναργὲς ἐστι. Καὶ οὐκ ἂν ἐζητήσαμεν τὸ ζητούμενον, εἰ μὴ πρότερον ἐγνώκειμεν αὐτό. Οἷον, Τὸ πόρρω ἑστὸς, ἵππος ἐστὶν ἢ βοῦς. Λεῖ γὰρ κατὰ πρόληψιν ἐγνωκέναι ποτὲ ἵππου καὶ βοὸς μορφήν. Οὐδ' ἂν ὀνομάσαιμέν τι, μὴ πρότερον αὐτοῦ κατὰ πρόληψιν τὸν τύπον μαθόντες. Ἐναργεῖς οὖν εἰσὶν αἱ προλήψεις.

XXII. Καὶ τὸ δοξαστὸν, ἀπὸ προτέρου τινὸς ἐναργοῦς ἤρτηται. Ἐφ' ὃ ἀναφέροντες λέγομεν· οἷον, Πόθεν ἴσμεν εἰ τοῦτό ἐστιν ἄνθρωπος; 34. Τὴν δὲ δόξαν, καὶ ὑπόληψιν λέγουσιν. Ἀληθῆ τέ φασι καὶ ψευδῆ· ἂν μὲν γὰρ ἐπιμαρτυρῆται, ἢ μὴ ἀντιμαρτυρῆται, ἀληθῆ εἶναι· ἐὰν δὲ μὴ ἐπιμαρτυρῆται ἢ ἀντιμαρτυρῆται, ψευδῆ τυγχάνειν. Ὅθεν τὸ προσμένον εἰσήχθη· οἷον, τὸ προσμεῖναι καὶ ἐγ-

γὺς γενέσθαι τῷ πύργῳ, καὶ μαθεῖν ὁποῖος ἐγγὺς φαίνεται.

XXIII. *Πάθη δὲ λέγουσιν εἶναι δύο, ἡδονὴν καὶ ἀλγηδόνα· ἱστάμενα περὶ πᾶν ζῶον. Καὶ τὴν μέν, οἰκεῖον· τὴν δὲ, ἀλλότριον· δι' ὧν κρίνεσθαι τὰς αἱρέσεις καὶ φυγάς. Τῶν τε ζητήσεων εἶναι τὰς μὲν περὶ τῶν πραγμάτων· τὰς δὲ, περὶ ψιλὴν τὴν φωνήν. Καὶ ταῦτα δὲ περὶ τῆς διαιρέσεως, καὶ τοῦ κριτηρίου στοιχειωδῶς.*

XXIV. *Ἀνιτέον δὲ ἐπὶ τὴν ἐπιστολήν·*

Ἐπίκουρος Ἡροδότῳ χαίρειν.

35. *Τοῖς μὴ δυναμένοις, ὦ Ἡρόδοτε, ἕκαστα τῶν περὶ φύσεως ἡμῖν ἀναγεγραμμένων ἐξακριβοῦν, μηδὲ τὰς μείζους τῶν συντεταγμένων βίβλων διαθρεῖν, ἐπιτομὴν τῆς ὅλης πραγματείας, εἰς τὸ κατασχεῖν τῶν ὁλοσχερεστάτων δοξῶν τὴν μνήμην ἱκανῶς, αὐτοῖς παρεσκεύασα· ἵνα παρ' ἑκάστους τῶν καιρῶν ἐν τοῖς κυριωτάτοις βοηθεῖν αὐτοῖς δύναιντο, καθ' ὅσον ἂν ἐφάπτωνται τῆς περὶ φύσεως θεωρίας. Καὶ τοὺς προβεβηκότας δὲ ἱκανῶς ἐν τῇ τῶν ὅλων ἐπιβλέψει, τὸν τύπον τῆς ὅλης πραγματείας τὸν κατεστοιχειωμένον δεῖ μνημονεύειν. Τῆς γὰρ ἀθρόας ἐπιβολῆς πυκνὸν δεόμεθα· τῆς δὲ κατὰ μέρος, οὐχ ὁμοίως.* 36. *Βαδιστέον μὲν οὖν καὶ ἐπ' ἐκεῖνα, καὶ συνεχῶς ἐν τῇ μνήμῃ τοσοῦτον ποιητέον. ἀφ' οὗ ἥ τε κυριωτάτη ἐπιβολὴ ἐπὶ τὰ πράγματα ἔσται, καὶ δὴ καὶ τὸ κατὰ μέρος ἀκρίβωμα πᾶν ἐξευρεθήσεται, τῶν ὁλοσχερεστάτων τύπων ἐμπεριειλημμένων, καὶ μνημονευομένων· ἐπεὶ καὶ τοῦ τετελεσιουργημένου τοῦτο κυριώτατον τυγχάνει, τὸ ταῖς*

ἐπιβολαῖς ὀξέως δύνασθαι χρῆσθαι. καὶ πρὸς ἁπλᾶ στοιχειώματα καὶ φωνὰς συναγομένων. Οὐ γὰρ οἷόν τε τὸ πύκνωμα τῆς συνεχοῦς τῶν ὅλων περιοδείας εἰδέναι, μὴ δυνάμενον διὰ βραχέων φωνῶν ἅπαν ἐμπεριλαβεῖν ἐν αὐτῷ ὃν καὶ κατὰ μέρος πρότερον ἐξακριβωθέν. 37. Ὅθεν δὴ πᾶσι χρησίμης οὔσης, τοῖς ᾠκειωμένοις φυσιολογίᾳ, τῆς τοιαύτης ὁδοῦ, παρεγγυώντων συνεχὲς ἐνεργημα ἐν φυσιολογίᾳ, καὶ τῶν μάλιστα τούτῳ ἐγγαληνιζώντων τῷ βίῳ, ποιήσασθαι δεῖ καὶ τοιαύτην τινὰ ἐπιτομὴν καὶ στοιχείωσιν τῶν ὅλων δοξῶν. Πρῶτον μὲν οὖν τὰ ὑποτεταγμένα τοῖς φθόγγοις (ὦ Ἡρόδοτε) δεῖ εἰληφέναι, ὅπως ἂν τὰ δοξαζόμενα, ἢ ζητούμενα, ἢ ἀπορούμενα ἔχωμεν εἰς ὃ ἀνάγοντες ἐπικρίνειν, καὶ μὴ ἄκριτα πάντα ἡμῖν εἰς ἄπειρον ἀποδεικνύωσιν, ἢ κενοὺς φθόγγους ἔχωμεν. 38. Ἀνάγκη γὰρ τὸ πρῶτον ἐνσόημα καθ' ἕκαστον φθόγγον βλέπεσθαι, καὶ μηθὲν ἀποδείξεως προσδεῖσθαι, εἴπερ ἕξομεν τὸ ζητούμενον, ἢ ἀπορούμενον, καὶ δοξαζόμενον ἐφ' ὃ ἀνάξομεν. Εἴγε κατὰ τὰς αἰσθήσεις δεῖ πάντα τηρεῖν, καὶ ἁπλῶς κατὰ τὰς παρούσας ἐπιβολὰς, εἴτε διανοίας, εἴθ' ὁτουδήποτε τῶν κριτηρίων. Ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ὑπάρχοντα πάθη· ὅπως ἂν καὶ τὸ προσμένον καὶ τὸ ἄδηλον ἔχωμεν οἷς σημειωσόμεθα. Ταῦτα δὲ διαλαβόντες συνορᾶν ἤδη δεῖ περὶ τῶν ἀδήλων. Πρῶτον μὲν, ὅτι οὐδὲν γίνεται ἐκ τοῦ μὴ ὄντος. Πᾶν γὰρ ἐκ παντὸς ἐγίνετ' ἄν, σπερμάτων γε οὐδὲν προσδεόμενον. 39. Καὶ εἰ ἐφθείρετο δὲ τὸ ἀφανιζόμενον εἰς τὸ μὴ ὄν, πάντα ἂν ἀπολώλει τὰ πράγματα, οὐκ ὄντων τῶν εἰς ἃ διελύετο. Καὶ μὴν καὶ τὸ πᾶν

ἀεὶ τοιοῦτον ἦν οἷον νῦν ἐστι, καὶ ἀεὶ τοιοῦτον ἔσται. Οὐθὲν γάρ ἐστιν εἰς ὃ μεταβάλλει. Παρὰ γὰρ τὸ πᾶν οὐθέν ἐστιν, εἰς ὃ ἂν εἰσελθὸν αὐτὸ τὴν μεταβολὴν ποιήσαιτο. Ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτο καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐπιτομῇ φησι κατ' ἀρχήν· καὶ ἐν τῇ πρώτῃ περὶ φύσεως. Τὸ πᾶν ἐστι σῶμα· τὰ μὲν γὰρ σώματα ὡς ἔστιν, καὶ αὐτὴ ἡ αἴσθησις ἐπὶ πάντων μαρτυρεῖ, καθ' ἣν ἀναγκαῖον τὸ ἄδηλον τῷ λογισμῷ τεκμαίρεσθαι, ὥσπερ προεῖπον τὸ πρόσθεν· 40. εἰ μὴ ἦν ὃ κενὸν καὶ χώραν καὶ ἀναφῆ φύσιν ὀνομάζομεν, οὐκ ἂν εἶχε τὰ σώματα ὅπου ἦν, οὐδὲ δι' οὗ ἐκινεῖτο, καθάπερ φαίνεται κινούμενα. Παρὰ δὲ ταῦτα οὐθὲν οὔτε ἐπινοηθῆναι δύναται, οὔτε περιληπτῶς οὔτε ἀναλόγως τοῖς περιληπτοῖς, ὡς καθ' ὅλας φύσεις λαμβανόμενα, καὶ μὴ ὡς τὰ τούτων συμπτώματα, ἢ συμβεβηκότα, λεγόμενα. Καὶ μὴν καὶ ταὐτὸ τοῦτο καὶ ἐν τῇ πρώτῃ περὶ φύσεώς φησι, καὶ ἐν τῇ τεσσαρακαιδεκάτῃ καὶ πεντεκαιδεκάτῃ, καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐπιτομῇ. Τῶν σωμάτων τὰ μέν ἐστι συγκρίσεις, τὰ δ' ἐξ ὧν αἱ συγκρίσεις πεποίηνται. 41. Ταῦτα δέ ἐστιν ἄτομα καὶ ἀμετάβλητα, εἴπερ μὴ μέλλει πάντα εἰς τὸ μὴ ὂν φθαρήσεσθαι· ἀλλ' ἰσχύοντα ὑπομένειν, ἐν ταῖς διαλύσεσι τῶν συγκρίσεων, πλήρη τὴν φύσιν ὄντα, καὶ οὐκ ἔχοντα ὅπη ἢ ὅπως διαλυθήσεται. Ὥστε τὰς ἀρχὰς, ἀτόμους ἀναγκαῖον εἶναι σωμάτων φύσεις. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ πᾶν, ἄπειρόν ἐστι. Τὸ γὰρ πεπερασμένον, ἄκρον ἔχει· τὸ δὲ ἄκρον, παρ' ἕτερόν τι θεωρεῖται· ὥστε τὸ οὐκ ἔχον ἄκρον, πέρας οὐκ ἔχει· πέρας δὲ οὐκ ἔχον, ἄπειρον ἂν εἴη, καὶ οὐ πεπερασμένον. Καὶ μὴν καὶ τῷ πλή-

θει τῶν σωμάτων ἄπειρόν ἐστι τὸ πᾶν, καὶ τῷ μεγέθει τοῦ κενοῦ. 42. Εἴτε γὰρ ἦν τὸ κενὸν ἄπειρον, τὰ δὲ σώματα ὡρισμένα, οὐδαμοῦ ἂν ἔμενε τὰ σώματα, ἀλλ' ἐφέρετο κατὰ τὸ ἄπειρον κενὸν διεσπαρμένα οὐκ ἔχοντα τὰ ὑπερείδοντα καὶ στέλλοντα κατὰ τὰς ἀντικοπάς. Εἴτε τὸ κενὸν ἦν ὡρισμένον, τὰ δὲ σώματα ἄπειρα· οὐκ ἂν εἶχε τὰ ἄπειρα σώματα ὅπου ἂν ἔστη. Πρός τε τούτοις, τὰ ἄτομα τῶν σωμάτων καὶ μεστὰ, ἐξ ὧν καὶ αἱ συγκρίσεις γίνονται, καὶ εἰς ἃ διαλύονται, ἀπερίληπτά ἐστι ταῖς διαφοραῖς τῶν σχημάτων· οὐ γὰρ δυνατὸν γενέσθαι τὰς τοσαύτας διαφορὰς τῶν σχημάτων ἐκ τῶν ἀτόμων περιειλημμένων. Καὶ καθ' ἑκάστην δὲ σχημάτισιν ἁπλῶς ἄπειροί εἰσιν ἄτομοι, ταῖς δὲ διαφοραῖς οὐχ ἁπλῶς ἄπειροι, ἀλλὰ μόνον ἀπερίληπτοι. 43. Οὐδὲ γάρ, φησιν ἐνδοτέρω, εἰς ἄπειρον τὴν τομὴν τυγχάνειν. Λέγει δὲ, ἐπειδὴ αἱ ποιότητες μεταβάλλονται, εἰ μέλλει τις μὴ καὶ τοῖς μεγέθεσιν ἁπλῶς εἰς ἄπειρον αὐτὰς ἐκβάλλειν. Κινοῦνταί τε συνεχῶς αἱ ἄτομοι. Φησὶ δὲ ἐνδοτέρω, καὶ ἰσοταχῶς αὐτὰς κινεῖσθαι, τοῦ κενοῦ τὴν ἴξιν ὁμοίαν παρεχομένου καὶ τῇ κουφοτάτῃ καὶ τῇ βαρυτάτῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ αἱ μὲν, εἰς μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων διΐστανται· αἱ δὲ, αὐτὸν τὸν παλμὸν ἴσχουσιν, ὅταν τύχωσιν ἐπὶ τὴν περιπλοκὴν κεκλιμέναι, ἢ στεγαζόμεναι παρὰ τῶν πλεκτικῶν. 44. Ἥ τε γὰρ τοῦ κενοῦ φύσις, ἡ διορίζουσα ἑκάστην ἄτομον, τοῦτο παρασκευάζει, τὴν ὑπέρεισιν οὐχ οἷά τε οὖσα ποιεῖσθαι· ἥ τε στερεότης ἡ ὑπάρχουσα αὐταῖς κατὰ τὴν σύγκρουσιν, τὸν ἀποπαλμὸν ποιεῖ, ἐφ' ὁπόσον ἂν ἡ περιπλοκὴ τὴν ἀποκατάστασιν ἐκ τῆς συγ-

κρούσεως διδῷ. Ἀρχὴ δὲ τούτων οὐκ ἔστιν, αἰτίων τῶν ἀτόμων οὐσῶν καὶ τοῦ κενοῦ. Φησὶ δ' ἐνδοτέρω, μηδὲ ποιότητα τινὰ περὶ τὰς ἀτόμους εἶναι, πλὴν σχήματος, καὶ μεγέθους, καὶ βάρους· τὸ δὲ χρῶμα παρὰ τὴν θέσιν τῶν ἀτόμων ἀλλάττεσθαι, ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῶν στοιχειώσεων φησι. Πᾶν τε μέγεθος μὴ εἶναι περὶ αὐτάς· οὐδέποτε γοῦν ἄτομος ὤφθη αἰσθήσει. 45. Αὕτη δ' ἡ φωνὴ, τούτων πάντων μνημονευομένων, τὸν ἱκανὸν τύπον ὑποβάλλει τῆς τῶν ὄντων φύσεως ἐπινοίαις. Ἀλλὰ μὴν καὶ κόσμοι ἄπειροι εἰσὶν, εἴθ' ὅμοιοι τούτῳ, εἴτ' ἀνόμοιοι. Αἵ τε γὰρ ἄτομοι ἄπειροι οὖσαι (ὡς ἄρτι ἀπεδείχθη) φέρονται καὶ πορρώτατω. Οὐ γὰρ κατηνάλωνται αἱ τοιαῦται ἄτομοι, ἐξ ὧν ἂν γένοιτο κόσμος, ἢ ὑφ' ὧν ἂν ποιηθείη, οὔτ' εἰς ἕνα, οὔτ' εἰς πεπερασμένους, οὔθ' ὅσοι τοιοῦτοι, οὔθ' ὅσοι διάφοροι τούτῳ. Ὥστε οὐδὲν τὸ ἐμποδίζον ἐστὶ πρὸς τὴν ἀπειρίαν τῶν τοιούτων κόσμων. 46. Καὶ μὴν καὶ τύποι ὁμοιοσχήμονες τοῖς στερεμνίοις εἰσὶ, λεπτότησιν ἀπέχοντες μακρὰν τῶν φαινομένων. Οὔτε γὰρ ἀποστάσεις ἀδυνατοῦσιν ἐν τῷ περιέχοντι γίνεσθαι τοιαῦται, οὔτε ἐπιτηδειότητες, κατὰ τὰς κατεργασίας τῶν κοιλωμάτων καὶ λεπτοτήτων γίνεσθαι, οὔτε ἀπόῤῥοιαι τὴν ἐξῆς θέσιν καὶ βάσιν διατηροῦσαι, ἥνπερ καὶ ἐν τοῖς στερεμνίοις εἶχον. Τούτους δὲ τοὺς τύπους εἴδωλα προσαγορεύομεν. Καὶ μήν καὶ ἡ διὰ τοῦ κενοῦ φορὰ κατὰ μηδεμίαν ἀπάντησιν τῶν ἀντικοψάντων γινομένη, πᾶν μῆκος περιληπτὸν ἐν ἀπερινοήτῳ χρόνῳ συντελεῖ. Βραδύτητος γὰρ καὶ τάχους ἀντικοπὴ καὶ οὐκ ἀντικοπὴ, ὁμοίωμα λαμβάνει. 47. Οὐ μὴν

οὐδὲ ἅμα κατὰ τοὺς διὰ λόγου θεωρητοὺς χρόνους τὸ κάτω φερόμενον σῶμα ἐπὶ τοὺς πλείους τόπους ἀφικνεῖται (ἀδιανόητον γὰρ καὶ τοῦτο) συναφικνούμενον ἐν αἰσθητῷ χρόνῳ ὅθεν δήποθεν τοῦ ἀπείρου, οὐκ ἐξ οὗ ἂν περιλάβωμεν τὴν φορὰν τόπου ἔσται ἀφιστάμενον. Ἀντικοπῇ γὰρ ὅμοιον ἔσται, κἂν μέχρι τοσούτου τὸ τάχος τῆς φορᾶς μὴ ἀντικοπτόμενον καταλίπωμεν. Χρήσιμον δὴ καὶ τοῦτο κατασχεῖν τὸ στοιχεῖον, εἴθ' ὅτι τὰ χρηστὰ εἴδωλα ταῖς λεπτότησιν ἀνυπερβλήτοις κέχρηται. Ὅτι μηθὲν ἀντιμαρτυρεῖ τῶν φαινομένων, ὅθεν καὶ τάχη ἀνυπέρβλητα ἔχει, πάντα πόρον σύμμετρον ἔχοντα· πρὸς τῷ τῷ ἀπείρῳ αὐτῶν μηθὲν ἀντικόπτειν, ἢ ὀλίγα ἀντικόπτειν, πολλαῖς δὲ καὶ ἀπείροις εὐθὺς ἀντικόπτειν τι. 48. Πρός τε τούτοις, ὅτι ἡ γένεσις τῶν εἰδώλων ἅμα νοήματι συμβαίνει. Καὶ γὰρ ῥεῦσις ἀπὸ τῆς τῶν σωμάτων ἐπιπολῆς συνεχὴς συμβαίνει, οὐκ ἐπίδηλος αἰσθήσει διὰ τὴν ἀνταναπλήρωσιν, σώζουσα τὴν ἐπὶ τοῦ στερεμνίου θέσιν καὶ τάξιν τῶν ἀτόμων ἐπὶ πολὺν χρόνον· εἰ καὶ ἐνίοτε συγχεομένη ὑπάρχει. Καὶ συστάσεις ἐν τῷ περιέχοντι ὀξεῖαι, διὰ τὸ μὴ δεῖν κατὰ βάθος τὸ συμπλήρωμα γίνεσθαι. Καὶ ἄλλοι δὲ τρόποι τινὲς γεννητικοὶ τῶν τοιούτων φύσεών εἰσιν. Οὐθὲν γὰρ τούτων ἀντιμαρτυρεῖ ταῖς αἰσθήσεσιν, ἂν βλέπῃ τις, τίνα τρόπον τὰς ἐνεργείας τὰ εἴδωλα ποιεῖται, ἵνα καὶ τὰς συμπαθείας ἀπὸ τῶν ἔξωθεν πρὸς ἡμᾶς ἀνοίσῃ. 49. Δεῖ δὲ καὶ νομίζειν, ἐπεισιόντος τινὸς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, τὰς μορφὰς ὁρᾶν ἡμᾶς καὶ διανοεῖσθαι. Οὐ γὰρ ἂν ἄλλως ἀποσφραγίσαιτο τὰ ἔξωθεν τὴν ἑαυτῶν φύσιν, τοῦ τε χρώμα-

τος καὶ τῆς μορφῆς, ἢ διὰ τοῦ ἀέρος τοῦ μεταξὺ ἡμῶν τε κἀκείνων, καὶ διὰ τῶν ἀκτίνων, ἢ οἵων δή ποτε ῥευμάτων, ἀφ' ἡμῶν πρὸς ἐκεῖνα παραγινομένων. Ὥστε ὁρᾶν ἡμᾶς, τύπων τινῶν ἐπεισιόντων ἡμῖν ἀπὸ τῶν πραγμάτων, ἀπὸ χροῶν τε καὶ ὁμοιομόρφων, κατὰ τὸ ἐναρμόττον μέγεθος, εἰς τὴν ὄψιν ἢ τὴν διάνοιαν, ὠκέως ταῖς φοραῖς χρωμένων. 50. Εἶτα διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τοῦ ἑνὸς καὶ συνεχοῦς τὴν φαντασίαν ἀποδιδόντες, καὶ τὴν συμπάθειαν ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου σώζοντες κατὰ τὸν ἐκεῖθεν σύμμετρον ἐπερεισμόν, ἐκ τῆς κατὰ βάθος ἐν τῷ στερεμνίῳ τῶν ἀτόμων πλάσεως, καὶ ἣν ἂν λάβωμεν φαντασίαν, ἐπιβλητικῶς τῇ διανοίᾳ ἢ τοῖς αἰσθητηρίοις, εἴτε μορφῆς, εἴτε συμβεβηκότων. Μορφὴ δέ ἐστιν αὕτη τοῦ στερεμνίου, γινομένη κατὰ τὸ ἐξῆς πύκνωμα, ἢ ἐγκατάλειμμα τοῦ εἰδώλου. Τὸ δὲ ψεῦδος καὶ τὸ διημαρτημένον, ἐν τῷ προσδοξαζομένῳ ἀεί ἐστιν ἐπιμαρτυρηθήσεσθαι, ἢ μὴ ἀντιμαρτυρηθήσεσθαι. Εἴτ' οὐκ ἐπιμαρτυρουμένου κατὰ τὴν κίνησιν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς συνημμένην τῇ φανταστικῇ ἐπιβολῇ, διάλειψιν δὲ ἐχούσῃ, καθ' ἣν τὸ ψεῦδος γίνεται. 51. Ἥ τε γὰρ ὁμοιότης τῶν φαντασμάτων οἱονεὶ ἐν εἰκόνι λαμβανομένων, ἢ καθ' ὕπνους γινομένων, ἢ κατ' ἄλλας τινὰς ἐπιβολὰς τῆς διανοίας, ἢ τῶν λοιπῶν κριτηρίων, οὐκ ἄν ποτε ὑπῆρχε τοῖς οὖσί τε καὶ ἀληθέσι προσαγορευομένοις, εἰ μὴ ἦν τινα καὶ ταῦτα πρὸς ὃ βάλλομεν. Τὸ δὲ διημαρτημένον οὐκ ἂν ὑπῆρχεν, εἰ μὴ ἐλαμβάνομεν καὶ ἄλλην τινὰ κίνησίν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς, συνημμένην μέν, διάλειψιν δὲ ἔχουσαν. Κατὰ δὲ ταύτην τὴν συνημμένην τῇ φανταστικῇ ἐπιβολῇ,

διάλειψιν δὲ ἔχουσαν, ἐὰν μὲν μὴ ἐπιμαρτυρηθῇ ἢ ἀντιμαρτυρηθῇ, τὸ ψεῦδος γίνεται· ἐὰν δὲ ἐπιμαρτυρηθῇ ἢ μὴ ἀντιμαρτυρηθῇ, τὸ ἀληθές. 52. Καὶ ταύτην οὖν σφόδρα γε δεῖ τὴν δόξαν κατέχειν, ἵνα μήτε τὰ κριτήρια ἀναιρῆται τὰ κατὰ τὰς ἐνεργείας, μήτε τὸ διημαρτημένον ὁμοίως βεβαιούμενον πάντα συνταράττῃ. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἀκούειν γίνεται, πνεύματός τινος φερομένου ἀπὸ τοῦ φωνοῦντος, ἢ ἠχοῦντος, ἢ ψοφοῦντος, ἢ ὅπως δή ποτε ἀκουστικὸν πάθος παρασκευάζοντος. Τὸ δὲ ῥεῦμα τοῦτο εἰς ὁμοιομερεῖς ὄγκους διασπείρεται, ἅμα τινὰ διασώζοντας συμπάθειαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἑνότητα ἰδιότροπον διατείνουσαν πρὸς ὃ ἀποστέλλεται, καὶ τὴν ἐπαίσθησιν τὴν ἀπ' ἐκείνου ὡς τὰ πολλὰ ποιοῦσαν· εἰδὲ μή γε, τὸ ἔξωθεν μόνον ἔνθηλον παρασκευάζουσαν. 53. Ἄνευ γὰρ ἀναφερομένης τινὸς ἐκεῖθεν συμπαθείας, οὐκ ἂν γένοιτο ἡ τοιαύτη ἐπαίσθησις. Οὐκ αὐτὸν οὖν δεῖ νομίζειν τὸν ἀέρα ὑπὸ τῆς προϊεμένης φωνῆς, ἢ καὶ τῶν ὁμογενῶν, σχηματίζεσθαι. Πολλὴν γὰρ ἔνδειαν ἕξει τοῦτο πάσχειν ὑπ' ἐκείνης· ἀλλ' εὐθὺς τὴν γινομένην πληγὴν ἐν ἡμῖν ὅταν φωνὴν ἀφίωμεν, τοιαύτην ἔκ τινων ὄγκων ῥεύματος πνευματώδους ἀποτελεστικῶν ποιεῖσθαι, ἢ τὸ πάθος τὸ ἀκουστικὸν ἡμῖν παρασκευάζει. Καὶ μὴν καὶ τὴν ὀσμὴν νομιστέον, ὥςπερ καὶ τὴν ἀκοήν, οὐκ ἄν ποτε πάθος οὐδὲν ἐργάσασθαι, εἰ μὴ ὄγκοι τινὲς ἦσαν ἀπὸ τοῦ πράγματος ἀποφερόμενοι, σύμμετροι πρὸς τὸ τοῦτο τὸ αἰσθητήριον κινεῖν· οἱ μὲν τοῖοι, τεταραγμένως καὶ ἀλλοτρίως· οἱ δὲ τοῖοι, ἀταράχως καὶ οἰκείως ἔχοντες. 54. Καὶ μὴν καὶ τὰς ἀτόμους νομιστέον

μηδεμίαν ποιότητα τῶν φαινομένων προσφέρεσθαι, πλὴν σχήματος, καὶ βάρους, καὶ μεγέθους, καὶ ὅσα ἐξ ἀνάγκης σχήματος συμφυῆ ἐστι. Ποιότης γὰρ πᾶσα μεταβάλλει· αἱ δὲ ἄτομοι, οὐδὲν μεταβάλλουσιν. Ἐπειδήπερ δεῖ τι ὑπομένειν ἐν ταῖς διαλύσεσι τῶν συγκρίσεων στερεὸν καὶ ἀδιάλυτον, ὃ τὰς μεταβολὰς οὐκ εἰς τὸ μὴ ὂν ποιήσεται, οὐδ' ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἀλλὰ κατὰ μεταθέσεις ἐν πολλοῖς· ἐπὶ τινῶν δὲ, κατὰ προσόδους καὶ ἀφόδους. Ὅθεν ἀναγκαῖον τὰ μὴ μετατιθέμενα ἄφθαρτα εἶναι, καὶ τὴν τοῦ μεταβάλλοντος φύσιν οὐκ ἔχοντα, ὄγκους δὲ καὶ σχηματισμοὺς ἰδίους· τοῦτο γὰρ καὶ ἀναγκαῖον ὑπομένειν. 55. Καὶ γὰρ ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν μετασχηματιζομένοις κατὰ τὴν προαίρεσιν τὸ σχῆμα ἐνυπάρχον λαμβάνεται· αἱ δὲ ποιότητες, αἱ οὐκ ἐνυπάρχουσαι ἐν τῷ μεταβάλλοντι, οὐχ ὥσπερ ἐκεῖνο καταλείπονται, ἀλλ' ἐξ ὅλου τοῦ σώματος ἀπόλλυνται. Ἱκανὰ οὖν τὰ ὑπολειπόμενα ταῦτα τὰς τῶν συγκρίσεων διαφορὰς ποιεῖν· ἐπειδήπερ ὑπολείπεσθαί γέ τινα ἀναγκαῖον, καὶ μὴ εἰς τὸ μὴ ὂν πάντα φθείρεσθαι. Ἀλλὰ μηδὲ δεῖ νομίζειν, πᾶν μέγεθος ἐν ταῖς ἀτόμοις ὑπάρχειν, ἵνα μὴ τὰ φαινόμενα ἀντιμαρτυρῇ· παραλλαγὰς δέ τινας μεγεθῶν νομιστέον εἶναι. Βέλτιον γὰρ, καὶ τούτου προσόντος, τὰ κατὰ τὰ πάθη καὶ τὰς αἰσθήσεις γινόμενα, ἀποδοθήσεται. 56. Πᾶν δὲ μέγεθος ἐνυπάρχον, οὔτε χρήσιμόν ἐστι πρὸς τὰς τῶν ποιοτήτων διαφορὰς, ἁρῖχθαί τε ἀμέλει καὶ πρὸς ἡμᾶς ὁρατὰς ἀτόμους· ὃ οὐ θεωρεῖται γινόμενον, οὔθ' ὅπως ἂν γένοιτο ὁρατὴ ἄτομος, ἐστὶν ἐπινοῆσαι. Πρὸς δὲ τούτοις οὐ δεῖ νομίζειν ἐν τῷ ὡρισμένῳ σώ-

ματι ἀπείρους ὄγκους εἶναι, οὐδ' ὁπηλικουσοῦν. Ὥστε οὐ μόνον τὴν εἰς ἄπειρον τομὴν ἐπὶ τοὔλαττον, ἀναιρετέον (ἵνα μὴ πάντα ἀσθενῇ ποιῶμεν, καὶ ὡς ταῖς περιλήψεσι τῶν ἀθρόων εἰς τὸ μὴ ὂν ἀναγκαζώμεθα τὰ ὄντα, θλίβοντες, καταναλίσκειν) ἀλλὰ καὶ τὴν μετάβασιν μὴ νομιστέον γενέσθαι ἐν τοῖς ὡρισμένοις εἰς ἄπειρον, μηδὲ ἐπὶ τοὔλαττον. 57. Οὔτε γὰρ σαφῶς, ἐπειδὰν ἅπαξ τις εἴπῃ ὅτι ἄπειροι ὄγκοι ἔν τινι ὑπάρχουσιν, ἢ ὁπηλικοιοῦν, ἐστὶ νοῆσαι πῶς τ' ἂν ἔτι πεπερασμένον τοῦτο εἴη τὸ μέγεθος. Πηλίκοι γὰρ τινές, δῆλον ὡς οὐκ ἄπειροί εἰσιν ὄγκοι· καὶ τοὐναντίον ἐξ ὧν ὁπηλίκοι ἄν ποτε ὦσιν, ἄπειρον ἂν ἦν καὶ τὸ μέγεθος, ἄκρον τε ἔχοντες τὸ ὑπὸ πεπερασμένου διαληπτόν. Εἰ μὴ καὶ καθ' ἑαυτὸ θεωρητέον, οὐκ ἔστι μὴ καὶ τὸ ἑξῆς τούτου τοιοῦτον νοεῖν. Καὶ οὕτω κατὰ τὸ ἑξῆς εἰς τὸ ἔμπροσθεν βαδίζοντα, εἰς τὸ ἄπειρον ὑπάρχειν κατὰ τοιοῦτον ἀφικνεῖσθαι τῇ ἐννοίᾳ. 58. Τότε ἐλάχιστον τὸ ἐν τῇ αἰσθήσει δεῖ κατανοεῖν, ὅτι οὔτε τοιοῦτόν ἐστιν οἷον τὸ τὰς μεταβάσεις ἔχον, οὔτε πάντῃ πάντων ἀνόμοιον, ἀλλ' ἔχον μέν τινα κοινότητα τῶν μεταβάντων, διάλειψιν δὲ μερῶν οὐκ ἔχον. Ἀλλ' ὅτε διὰ τὴν τῆς κοινότητος προσεμφέρειαν οἰηθῶμεν διαλήψεσθαί τι αὐτοῦ, τὸ μὲν ἐπὶ τάδε, τὸ δὲ ἐπ' ἐκεῖνα, τὸ ἴσον ἡμῖν δεῖ προσπίπτειν. Ἑξῆς τε θεωροῦμεν ταῦτα ἀπὸ τοῦ πρώτου καταρχόμενοι. Καὶ οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ, οὐδὲ μέρεσι μερῶν ἁπτόμενα, ἀλλὰ ἐν τῇ ἰδιότητι τῇ ἑαυτῶν, τὰ μεγέθη καταμετροῦντα, τὰ πλείω πλεῖον, καὶ τὰ ἐλάττω ἔλαττον. Ταύτῃ τῇ ἀναλογίᾳ νομιστέον καὶ τὸ ἐν τῇ ἀτόμῳ ἐλάχιστον κεχρῆσθαι. 59. Μικρότητι

γὰρ ἐκεῖνο δῆλον ὡς διαφέρει τοῦ κατὰ τὴν αἴσθησιν θεωρουμένου, ἀναλογίᾳ δὲ τῇ αὐτῇ κεχρῆσθαι. Ἐπείπερ καὶ ὅτι μέγεθος ἔχει ἡ ἄτομος κατὰ τὴν ἐνταῦθα ἀναλογίαν κατηγορήσαμεν, μικρόν τι μόνον, μακρὸν ἐκβάλλοντες. Ἔτι τε τὰ ἐλάχιστα καὶ ἀμιγῆ πέρατα δεῖ νομίζειν τῶν μηκῶν εἶναι τὸ καταμέτρημα ἐξ αὐτῶν πρῶτον τοῖς μείζοσι καὶ ἐλάττοσι παρασκευάζοντα τῇ διὰ λόγου θεωρίᾳ ἐπὶ τῶν ἀοράτων. Ἡ γὰρ κοινότης ἡ ὑπάρχουσα αὐτοῖς πρὸς τὰ ἀμετάβολα, ἱκανὴ τὸ μέχρι τούτου συντελέσαι. Συμφόρησιν δὲ ἐκ τούτων κίνησιν ἐχόντων οὐχ οἷόν τε γενέσθαι. 60. Καὶ μὴν κατὰ τοῦ ἀπείρου, ὡς μὲν ἀνωτάτω ἢ κατωτάτω, οὐ δεῖ κατηγορεῖν τὸ ἄνω ἢ κάτω· ἴσμεν τοι τὸ ὑπὲρ κεφαλῆς, ὅθεν ἂν θῶμεν εἰς ἄπειρον ἄγειν ὄν, μηδέποτε φανεῖσθαι τοῦτο ἡμῖν· ἢ τὸ ὑποκάτω τοῦ νοηθέντος, εἰς ἄπειρον ἕμα ἄνω τε εἶναι καὶ κάτω πρὸς τὸ αὐτό· τοῦτο γὰρ ἀδύνατον διανοηθῆναι. Ὥστ' ἔστι μίαν λαβεῖν φοράν, τὴν ἄνω νοουμένην εἰς ἄπειρον· καὶ μίαν τὴν κάτω. Ἂν καὶ μυριάκις πρὸς τοὺς πόδας τῶν ἐπάνω τὸ παρ' ἡμῶν φερόμενον ἐπὶ τοὺς ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν τόπους ἀφικνῆται, ἢ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῶν ὑποκάτω τὸ παρ' ἡμῶν κάτω φερόμενον. Ἡ γὰρ ὅλη φορὰ οὐθὲν ἧττον ἑκατέρα ἑκατέρᾳ ἀντικειμένη ἐπ' ἄπειρον νοεῖται. 61. Καὶ μὴν καὶ ἰσοταγεῖς ἀναγκαῖον τὰς ἀτόμους εἶναι, ὅταν διὰ τοῦ κενοῦ εἰσφέρωνται, μηδενὸς ἀντικόπτοντος. Οὔτε γὰρ τὰ βαρέα θᾶττον οἰσθήσεται τῶν μικρῶν καὶ κούφων, ὅταν γε δὴ μηδὲν ἀπαντᾷ αὐτοῖς· οὔτε τὰ μικρὰ τῶν μεγάλων, πάντα πόρον σύμμετρον ἔχοντα, ὅταν μηθὲν μηδὲ ἐκείνοις ἀντικόπτῃ. Οὔθ' ἡ εἰς

τὸ πλάγιον διὰ τῶν κρούσεων φορὰ, οὔθ' ἡ κάτω διὰ τῶν ἰδίων βαρῶν. Ἐφ' ὁπόσον γὰρ ἂν κατίσχῃ ἑκάτερα ἑκατέρων, ἐπὶ τοσοῦτον ἅμα νοήματι τὴν φορὰν σχήσειν, ἕως ἂν μηδὲν ἀντικόψῃ, ἢ ἐκ τοῦ ἰδίου βάρους, πρὸς τὴν τοῦ πλήξαντος δύναμιν. 62. Ἀλλὰ μηδὲ κατὰ τὰς συγκρίσεις θάττων ἑτέρας οἰσθήσεται, τῶν ἀτόμων ἰσοταχῶν οὐσῶν, τῷ ἐφ' ἕνα τόπον φέρεσθαι τὰς ἐν τοῖς ἀθροίσμασιν ἀτόμους, καὶ κατὰ τὸν ἐλάχιστον συνεχῆ χρόνον· εἰ δὲ μὴ ἐφ' ἕνα τόπον, κατὰ τοὺς λόγῳ θεωρητοὺς χρόνους, ἐὰν πυκνὸν ἀντικόπτωσιν, ἕως ἂν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν τὸ συνεχὲς τῆς φορᾶς γένηται. Τὸ γὰρ προσδοξαζόμενον περὶ τοῦ ἀοράτου, ὡς ἄρα καὶ οἱ διὰ λόγου θεωρητοὶ χρόνοι τὸ συνεχὲς τῆς φορᾶς ἕξουσιν, οὐκ ἀληθές ἐστιν ἐπὶ τῶν τοιούτων· ἐπεὶ τό γε θεωρούμενον πᾶν, ἢ κατ' ἐπιβολὴν λαμβανόμενον τῇ διανοίᾳ, ἀληθές ἐστιν. 63. Μετὰ δὲ ταῦτα δεῖ συνορᾶν περὶ τῆς ψυχῆς, ἀναφέροντα ἐπὶ τὰς αἰσθήσεις καὶ τὰ πάθη. Οὕτω γὰρ ἡ βεβαιοτάτη πίστις ἔσται, ὅτι ἡ ψυχὴ σῶμά ἐστι λεπτομερὲς, παρ' ὅλον τὸ ἄθροισμα παρεσπαρμένον· προσεμφερέστατον δὲ πνεύματι, θερμοῦ τινὰ κρᾶσιν ἔχοντι. Καὶ πῇ μὲν, τούτῳ προσεμφερὲς, πῇ δὲ, ἐκείνῳ. Ἔστι δὲ κατὰ μέρος πολλὴν παραλλαγὴν εἰληφὸς τῇ λεπτομερείᾳ καὶ αὐτῶν τούτων· συμπαθὲς δὲ τούτῳ μᾶλλον καὶ τῷ λοιπῷ ἀθροίσματι· τοῦτο δὲ πᾶν αἱ δυνάμεις τῆς ψυχῆς δηλοῦσι, καὶ τὰ πάθη, καὶ αἱ εὐκινησίαι, καὶ αἱ διανοήσεις, καὶ ὧν στερούμενοι θνήσκομεν. Καὶ μὴν καὶ ὅτι ἔχει ἡ ψυχὴ τῆς αἰσθήσεως τὴν πλείστην αἰτίαν, δεῖ κατέχειν. 64. Οὐ μὴν εἰλήφει ἂν ταύτην, εἰ μὴ ὑπὸ

τοῦ λοιποῦ ἀθροίσματος ἐστεγάζετό πως. Τὸ δὲ λοιπὸν ἄθροισμα παρασκευάσαν ἐκείνῃ τὴν αἰτίαν ταύτην, μετείληφε καὶ αὐτὸ τοιούτου συμπτώματος παρ' ἐκείνης, οὐ μέντοι πάντων ὧν ἐκείνη κέκτηται· διὸ ἀπαλλαγείσης τῆς ψυχῆς, οὐκ ἔχει τὴν αἴσθησιν. Οὐ γὰρ αὐτὸ ἐν ἑαυτῷ ταύτην ἐκέκτητο τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἑτέρῳ ἅμα συγγεγενημένῳ αὐτὴν ἡ φύσις παρεσκεύαζεν, ὃ διὰ τῆς συντελεσθείσης περὶ αὐτῷ δυνάμεως, κατὰ τὴν κίνησιν σύμπτωμα αἰσθητικὸν εὐθὺς ἀποτελοῦν ἑαυτῷ, ἀπεδίδου κατὰ τὴν ὁμούρυσιν καὶ συμπάθειαν, καὶ ἐκείνῳ, καθάπερ εἶπον. 65. Διὸ δὴ καὶ ἐνυπαρχούσης τῆς ψυχῆς οὐδέποτε ἄλλου τινὸς μέρους ἀπηλλαγμένου, παναισθησία· ἀλλὰ κἂν αὕτη ξυναπόληται τοῦ στεγάζοντος λυθέντος, εἴθ' ὅλου εἴτε καὶ μέρους τινός, οὗ ἂν περ διαμένῃ τὸ ὀξὺ κατὰ τὴν αἴσθησιν. Τὸ δὲ λοιπὸν ἄθροισμα διαμένον, καὶ ὅλον καὶ κατὰ μέρος, οὐκ ἔχει τὴν αἴσθησιν ἐκείνης ἀπηλλαγμένης, ὅσον ποτέ ἐστι τὸ συντεῖνον τῶν ἀτόμων πλῆθος εἰς τὴν τῆς ψυχῆς φύσιν. Καὶ μὴν καὶ λυομένου τοῦ ὅλου ἀθροίσματος, ἡ ψυχὴ διασπείρεται, καὶ οὐκέτι ἔχει τὰς αὐτὰς δυνάμεις, οὐδὲ κινεῖται· ὥστ' οὐδ' αἴσθησιν κέκτηται. 66. Οὐ γὰρ οἷόν τε νοεῖν αὐτὴν αἰσθανομένην, μὴ ἐν τούτῳ τῷ συστήματι ταῖς κινήσεσι ταύταις χρωμένην, ὅταν τὰ στεγάζοντα καὶ περιέχοντα μὴ τοιαῦτα ᾖ, οἷα ἐν οἷς νῦν οὖσα ἔχει ταύτας τὰς κινήσεις. Ἀλλὰ μὴν καὶ τόδε λέγει ἐν ἄλλοις, καὶ ἐξ ἀτόμων αὐτὴν συγκεῖσθαι λειοτάτων καὶ στρογγυλοτάτων, πολλῷ τινι διαφερουσῶν τῶν τοῦ πυρός· καὶ τὸ μέντοι αὐτῆς ἄλογον εἶναι, ὃ τῷ λοιπῷ παρεσπάρη σώματι· τὸ δὲ

λογικὸν, ὃ ἐν τῷ θώρακι, ὡς δῆλον ἔκ τε τῶν φόβων καὶ τῆς χαρᾶς. Ὕπνόν τε γίνεσθαι πονουμένων τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν τῶν παρ' ὅλην τὴν σύγκρισιν παρεσπαρμένων, ἢ ἐγκατεχομένων, ἢ διαφορουμένων, εἶτα συμπιπτόντων σὺν τοῖς ἐσπαρμένοις. 67. Τό, τε σπέρμα ἀφ' ὅλων τῶν σωμάτων φέρεσθαι. Ὃ γε δεῖ προσκατανοεῖν ὅτι οὐκ ἀσώματον· λέγει γὰρ κατὰ τὴν πλείστην ὁμιλίαν τοῦ ὀνόματος, καὶ μὴ ἐπὶ τοῦ καθ' ἑαυτὸ νοηθέντος πρῶτον· καθ' ἑαυτὸ δὲ οὐκ ἔστι νοῆσαι τὸ ἀσώματον, πλὴν ἐπὶ τοῦ κενοῦ. Τὸ δὲ κενὸν οὔτε ποιῆσαι, οὔτε παθεῖν δύναται, ἀλλὰ κίνησιν μόνον δι' ἑαυτοῦ τοῖς σώμασι παρέχεται. Ὥσθ' οἱ λέγοντες ἀσώματον εἶναι τὴν ψυχὴν, ματαιάζουσιν. Οὐθὲν γὰρ ἂν ἐδύνατο ποιεῖν, οὔτε πάσχειν, εἰ ἦν τοιαύτη· νῦν δ' ἐναργῶς ἀμφότερα ταῦτα διαλαμβάνομεν περὶ τὴν ψυχὴν τὰ συμπτώματα. 68. Ταῦτα οὖν πάντα τὰ διαλογίσματα περὶ ψυχῆς ἀνάγων τις ἐπὶ τὰ πάθη καὶ τὰς αἰσθήσεις, μνημονεύων τῶν ἐν ἀρχῇ ῥηθέντων, ἱκανῶς κατόψεται τοῖς τύποις ἐμπεριειλημμένα, εἰς τὸ τὰ κατὰ μέρος ἀπὸ τούτων ἐξακριβοῦσθαι βεβαίως. Ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ σχήματα, καὶ τὰ χρώματα, καὶ τὰ μεγέθη, καὶ τὰ βάρεα, καὶ ὅσα ἄλλα κατηγορεῖται κατὰ τοῦ σώματος, ὡς ἂν εἰς αὐτὸ βεβηκότα, καὶ πᾶσιν ἐνόντα, ἢ τοῖς ὁρατοῖς, καὶ κατὰ τὴν αἴσθησιν αὐτὴν γνωστοῖς, οὔθ' ὡς καθ' ἑαυτάς εἰσι φύσεις, δοξαστέον· (σὺ γὰρ δυνατὸν ἐπινοῆσαι τοῦτο) 69. οὔθ' ὅλως ὡς οὐκ εἰσὶν, οὔθ' ὡς ἕτερα τινὰ προσυπάρχοντα τούτῳ ἀσώματα, οὔθ' ὡς μόρια τούτου, ἀλλ' ὡς τὸ ὅλου μὲν ἐκ τούτων πάντων τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἔχον

ἀΐδιον, οὐχ οἷόν τ' εἶναι συμπεφορημένον· ὥσπερ ὅταν ἐξ αὐτῶν τῶν ὄγκων μεῖζον ἄθροισμα συστῇ, ἤτοι τῶν πρώτων ἢ τῶν τοῦ ὅλου μεγεθῶν, τοῦ δέ τινος ἐλαττόνων· ἀλλὰ μόνον (ὡς λέγω) ἐκ τούτων ἁπάντων τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἔχον ἀΐδιον. Καὶ ἐπιβολὰς μὲν ἔχοντα ἰδίας πάντα ταῦτά ἐστι νοεῖν, καὶ διαλείψεις· συμπαρακολουθοῦντος δὲ τοῦ ἀθρόου, καὶ οὐδαμῆ ἀποσχιζομένου, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀθρόαν ἔννοιαν τοῦ σώματος κατηγορίαν εἰληφότος. 70. Καὶ μὴν καὶ τοῖς σώμασι συμπίπτει πολλάκις καὶ οὐκ ἀΐδιόν τι παρακολουθεῖν, οὔτ' ἐν τοῖς ἀοράτοις, καὶ οὔτε ἀσώματα. Ὥστε δὴ κατὰ τὴν πλείστην φορὰν, τούτῳ τῷ ὀνόματι χρώμενοι, φανερὸν ποιοῦμεν τὰ συμπτώματα οὔτε τὴν τοῦ ὅλου φύσιν ἔχειν, ἣν συλλαβόντες κατὰ τὸ ἀθρόον, σῶμα προσαγορεύομεν· οὔτε τὴν τῶν ἀΐδιον παρακολουθούντων, ὧν ἄνευ, σῶμα οὐ δυνατὸν νοεῖσθαι. Κατ' ἐπιβολὰς δ' ἄν τινας παρακολουθοῦντος τοῦ ἀθρόου, ἕκαστα προσαγορευθείη. 71. Ἀλλ' ὅτε δή ποτε ἕκαστα συμβαίνοντα θεωρεῖται, οὐκ ἀΐδιον τῶν συμπτωμάτων παρακολουθούντων καὶ οὐκ ἐξελατέον ἐκ τοῦ ὄντος ταύτην τὴν ἐνάργειαν, ὅτι οὐκ ἔχει τὴν τοῦ ὅλου φύσιν ᾧ τι συμβαίνει, ὃ δὴ καὶ σῶμα προσαγορεύομεν, οὐδὲ τὴν τῶν ἀΐδιον παρακολουθούντων, οὐδ' αὖ καθ' αὑτὰ ὑφιστάναι νομιστέον. Οὐδὲ γὰρ τοῦτο διανοητέον, οὔτ' ἐπὶ τούτων, οὔτ' ἐπὶ τῶν ἀϊδίων συμβεβηκότων. Ἀλλ' ὅπερ καὶ φαίνεται, συμπτώματα πάντα τὰ σώματα νομιστέον, καὶ οὐκ ἀΐδιον παρακολουθοῦντα, οὐδ' αὖ φύσεως καθ' ἑαυτὰ τάγμα ἔχοντα· ἀλλ' ὃν τρόπον αὐτὴ ἡ αἴσθησις τὴν

ἰδιότητα ποιεῖ, θεωρεῖται. 72. Καὶ μὴν καὶ τόδε γε δεῖ προσκατανοῆσαι σφοδρῶς· τὸν γὰρ δὴ χρόνον οὐ ζητητέον, ὥσπερ καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἐν ὑποκειμένῳ ζητοῦμεν, ἀνάγοντες ἐπὶ τὰς βλεπομένας παρ' ἡμῖν αὐτοῖς προλήψεις· ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἐνέργημα, καθ' ὃ τὸν πολὺν ἢ ὀλίγον χρόνον ἀναφωνοῦμεν, συγγενικῶς τοῦτο περιφέροντες, ἀναλογιστέον. Καὶ οὔτε διαλέκτους, ὡς βελτίους μεταληπτέον, ἀλλ' αὐταῖς ταῖς ὑπαρχούσαις κατ' αὐτοῦ χρηστέον· οὔτε ἄλλό τι καθ' ἑαυτοῦ κατηγορητέον, ὡς τὴν αὐτὴν οὐσίαν ἔχοντος τῷ ἰδιώματι τούτῳ· (καὶ γὰρ τοῦτο ποιοῦσι τινές) ἀλλὰ μόνον ὡς συμπλέκομεν τὸ ἴδιον τούτῳ καὶ παραμετροῦμεν, μάλιστα ἐπιλογιστέον. 73. Καὶ γὰρ τοῦτο οὐκ ἀποδείξεως προσδεῖται, ἀλλ' ἐπιλογισμοῦ· ὅτι ταῖς ἡμέραις καὶ ταῖς νυξὶ συμπλέκομεν χρόνον, καὶ τοῖς τούτων μέρεσιν. Ὡσαύτως δὲ καὶ τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς ἀπαθείαις, καὶ κινήσεσι, καὶ στάσεσιν, ἴδιόν τι σύμπτωμα περὶ ταῦτα πάλιν αὐτὸ τοῦτο ἐννοοῦντες καθὸ χρόνον ὀνομάζομεν. Φησὶ δὲ καὶ ἐν τῇ β' τοῦτο περὶ φύσεως, καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐπιτομῇ. Ἐπί τε τοῖς προειρημένοις, [Τοὺς κόσμους δεῖν κατὰ πᾶσαν σύγκρισιν πεπερασμένην,] τὸ ὁμοειδὲς τοῖς θεωρουμένοις πυκνῶς ἔχουσαν, (νομίζειν γεγονέναι ἀπὸ τοῦ ἀπείρου, πάντων τούτων ἐκ συστροφῶν ἰδίων ἀποκεκριμένων,) καὶ μειζόνων καὶ ἐλαττόνων· καὶ πάλιν διαλύεσθαι πάντα, τὰ μὲν, θᾶττον, τὰ δὲ, βραδύτερον· καὶ τὰ μὲν ὑπὸ τῶν τοιῶνδε, τὰ δὲ, ὑπὸ τοιῶνδε τοῦτο πάσχοντα. 74. Δῆλον οὖν ὡς καὶ φθαρτούς φησι τοὺς κόσμους, μεταβαλλόντων τῶν μερῶν. Καὶ ἐν ἄλλοις, τὴν γῆν τῷ ἀέρι ἐποχεῖσθαι.

Ἔτι δὲ καὶ τοὺς κόσμους οὔτε ἐξ ἀνάγκης δεῖν νομίζειν ἕνα σχηματισμὸν ἔχοντας, ἀλλὰ καὶ διαφόρους αὐτοὺς, ἐν τῇ ιβ΄ περὶ τούτου φησίν. Οὓς μὲν γὰρ, σφαιροειδεῖς εἶναι, καὶ ὠοειδεῖς ἄλλους, καὶ ἀλλοισχήμονας ἑτέρους· οὐ μέντοι πᾶν σχῆμα ἔχειν. Οὐδὲ ζῶα εἶναι ἀποκριθέντα ἀπὸ τοῦ ἀπείρου. Οὐδὲ γὰρ ἂν ἀποδείξειεν οὐδεὶς, ὡς μὲν τῷ τοιούτῳ κόσμῳ ἐμπεριελήφθη τὰ τοιαῦτα σπέρματα, ἐξ ὧν ζῶά τε καὶ φυτὰ, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα θεωρούμενα συνίσταται· ἐν δὲ τῷ τοιούτῳ, οὐκ ἂν ἐδυνήθη. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐντραφῆναι. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ γῆς νομιστέον. 75. Ἀλλὰ μὴν ὑποληπτέον καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν πολλὰ καὶ παντοῖα ὑπὸ τῶν αὐτὴν περιεστώτων πραγμάτων διδαχθῆναί τε καὶ ἀναγκασθῆναι· τὸν δὲ λογισμὸν τὰ ὑπὸ ταύτης παρεγγυηθέντα, καὶ ὕστερον ἐπακριβοῦν· καὶ προσεξευρίσκειν ἐν μέν τισι, θᾶττον· ἐν δέ τισι, βραδύτερον· καὶ ἐν μέν τισι, κατὰ περιόδους καὶ χρόνους μείζους ἀπὸ τῶν τοῦ ἀπείρου· ἐν δέ τισι, κατ' ἐλάττους. Ὅθεν καὶ τὰ ὀνόματα ἐξ ἀρχῆς μὴ θέσει γενέσθαι, ἀλλ' αὐτὰς τὰς φύσεις τῶν ἀνθρώπων, καθ' ἕκαστα ἔθνη ἴδια πασχούσας πάθη, καὶ ἴδια λαμβανούσας φαντάσματα, ἰδίως τὸν ἀέρα ἐκπέμπειν, στελλόμενον ὑφ' ἑκάστων τῶν παθῶν καὶ τῶν φαντασμάτων, ὡς ἂν ποτε καὶ ἡ παρὰ τοὺς τόπους τῶν ἐθνῶν διαφορὰ εἴη. 76. Ὕστερον δὲ κοινῶς καθ' ἕκαστα ἔθνη τὰ ἴδια τεθῆναι, πρὸς τὸ τὰς δηλώσεις ἧττον ἀμφιβόλους γενέσθαι ἀλλήλοις, καὶ συντομωτέρως δηλουμένας· τινὰ δὲ καὶ οὐ συνορώμενα πράγματα εἰσφέροντας, τοὺς συνειδότας παρεγγυῆσαι τινὰς φθόγγους· ὧν τοὺς

μὲν, ἀναγκασθέντας ἀναφωνῆσαι· τοὺς δὲ, τῷ λογισμῷ ἑλομένους κατὰ τὴν πλείστην αἰτίαν, οὕτως ἑρμηνεῦσαι. Καὶ μὴν ἐν τοῖς μετεώροις, φορὰν καὶ τροπὴν, καὶ ἔκλειψιν, καὶ ἀνατολὴν, καὶ δύσιν, καὶ τὰ σύστοιχα τούτοις, μήτε λειτουργοῦντος τινὸς νομίζειν δεῖ γίνεσθαι, καὶ διατάττοντος, ἢ διατάξαντος, καὶ ἅμα τὴν πᾶσαν μακαριότητα ἔχοντος μετ' ἀφθαρσίας. 77. Οὐ γὰρ συμφωνοῦσι πραγματεῖαι, καὶ φροντίδες, καὶ ὀργαὶ, καὶ χάριτες μακαριότητι, ἀλλ' ἀσθενείᾳ, καὶ φόβῳ, καὶ προσδεήσει τῶν πλησίον ταῦτα γίνεται. Μήτε αὖ πυρώδη τινὰ συνεστραμμένα, τὴν μακαριότητα κεκτημένα, κατὰ βούλησιν τὰς κινήσεις ταύτας λαμβάνειν· ἀλλὰ πᾶν τὸ σέμνωμα τηρεῖν, κατὰ πάντα ὀνόματα φερόμενα ἐπὶ τὰς τοιαύτας ἐννοίας, ἐὰν μηδὲν ὑπεναντίον ἐξ αὐτῶν τῷ σεμνώματι δόξῃ. Εἰ δὲ μὴ, τὸν μέγιστον τάραχον ἐν ταῖς ψυχαῖς αὕτη ὑπεναντιότης παρασκευάσει. Ὅθεν δὴ κατὰ τὰς ἐξ ἀρχῆς ἐναπολήψεις τῶν συστροφῶν τούτων ἐν τῇ τοῦ κόσμου γενέσει, δεῖ δοξάζειν, καὶ τὴν ἀνάγκην ταύτην καὶ περίοδον συντελεῖσθαι. 78. Καὶ μὴν καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν κυριωτάτων αἰτίαν ἐξακριβῶσαι, φυσιολογίας ἔργον εἶναι δεῖ νομίζειν, καὶ τὸ μακάριον ἐν τῇ περὶ τῶν μετεώρων γνώσει, ἐνταῦθα πεπτωκέναι. Καὶ ἐν τῷ τίνες φύσεις, αἱ θεωρούμεναι κατὰ τὰ μετέωρα ταυτὶ, καὶ ὅσα συγγενῆ πρὸς τὴν εἰς ταῦτα ἀκρίβειαν. Ἔτι δὲ καὶ τὸ πλεοναχῶς ἐν τοῖς τοιούτοις εἶναι, καὶ τὸ ἐνδεχομένως, καὶ ἄλλως πως ἔχειν, ἀλλ' ἁπλῶς μὴ εἶναι ἐν ἀφθάρτῳ καὶ μακαρίᾳ φύσει τῶν διακρισιν ὑποβαλλόντων, ἢ τάραχον μηθέν· καὶ τοῦτο καταλαβεῖν τῇ διανοίᾳ ἐστὶν,

ἁπλῶς οὕτως εἶναι. 79. Τὸ δ' ἐν τῇ ἱστορίᾳ πεπτωκὸς τῆς δύσεως καὶ ἀνατολῆς, καὶ τροπῆς καὶ ἐκλείψεως, καὶ ὅσα συγγενῆ τούτοις, μηθὲν ἧττον πρὸς τὸ μακάριον τῆς γνώσεως συντείνειν, ἀλλ' ὁμοίως τοὺς φόβους ἔχειν τοὺς ταῦτα κατιδόντας, τίνες δὲ αἱ φύσεις ἀγνοοῦντας, καὶ τίνες αἱ κυριώταται αἰτίαι· καὶ εἰ μὲν προῄδεισαν ταῦτα, τάχα δὲ καὶ πλείους. Ὅταν τὸ θάμβος ἐκ τῆς τούτων προκατανοήσεως μὴ δύνηται τὴν λύσιν λαμβάνειν, κατὰ τὴν ἐπὶ τῶν κυριωτάτων οἰκονομίαν. Διὸ δὴ καὶ πλείους αἰτίας εὑρίσκομεν τροπῶν, καὶ δύσεων, καὶ ἀνατολῶν, καὶ ἐκλείψεων, καὶ τῶν τοιουτοτρόπων, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς κατὰ μέρος γινομένοις. 80. Καὶ οὐ δεῖ νομίζειν, τὴν ὑπὲρ τούτων χρείας πραγματείαν ἀκρίβειαν μὴ ἀπειληφέναι, ὅση πρὸς τὸ ἀτάραχον καὶ μακάριον ἡμῶν συντείνει. Ὥστε μὴ παραθεωροῦντας ποσαχῶς παρ' ἡμῖν τὸ ὅμοιον γίνεται, αἰτιολογητέον ὑπέρ τε τῶν μετεώρων καὶ παντὸς τοῦ ἀδήλου, καταφρονοῦντας τῶν τόδε μοναχῶς ἔχον ἢ γινόμενον γνωριζόντων, οὔτε τὸ πλεοναχῶς συμβαῖνον κατὰ τὴν ἐκ τῶν ἀποστημάτων φαντασίαν παραδιδόντων, ἔτι τε ἀγνοούντων καὶ ἐν ποίοις οὐκ ἔστιν ἀταρακτῆσαι. Ἂν οὖν οἰώμεθα καὶ ὧδί πως ἐνδεχόμενον αὐτὸ γίνεσθαι, καὶ ἐφ' οἷοις ὁμοίως ἐστὶν ἀταρακτῆσαι, αὐτὸ τὸ ὅτι πλεοναχῶς γίνεται γνωρίζοντες, ὥσπερ κἂν ὅτι ὧδί πως γίνεται εἰδῶμεν, ἀταρακτήσομεν. 81. Ἐπὶ δὲ τούτοις ὅλως ἅπασιν, ἐκεῖνο δεῖ κατανοεῖν, ὅτι τάραχος ὁ κυριώτατος ταῖς ἀνθρωπίναις ψυχαῖς γίνεται ἐν τῷ ταῦτα μακάριά τε δοξάζειν καὶ ἄφθαρτα, καὶ ὑπεναντίας ἔχειν τούτοις βουλήσεις ἅμα καὶ πράξεις,

καὶ αἰτίας, καὶ ἐν τῷ αἰώνιόν τι δεινὸν καὶ προσδοκᾶν, καὶ ὑποπτεύειν κατὰ τοὺς μύθους, εἴτε κατὰ ταύτην τὴν ἀναισθησίαν τι ἐν τῷ τεθνάναι φοβουμένους, ὥσπερ οὖσαν τὴν ψυχὴν κατ' αὐτούς, εἴτε καὶ ἐν τῷ μὴ δοξάσαι ταῦτα, πάσχειν δ' ἄλλα ἀλόγῳ γέ τινι παραστάσει· ὅθεν τοὺς μὴ ὁρίζοντας τὸ δεινὸν, τὴν ἴσην ἢ καὶ ἐπιτεταμένην ταραχὴν λαμβάνειν, τοῖς εἰκαίοις οἳ ἐδόξαζον ταῦτα. 82. Ἡ δὲ ἀταραξία, τὸ τούτων πάντων ἀπολελύσθαι, καὶ συνεχῆ μνήμην ἔχειν τῶν ὅλων καὶ κυριωτάτων. Ὅθεν τοῖς πᾶσι προσεκτέον τοῖς παροῦσι, καὶ ταῖς αἰσθήσεσι, κατὰ μὲν τὸ κοινὸν ταῖς κοιναῖς· κατὰ δὲ τὸ ἴδιον, ταῖς ἰδίαις, καὶ πάσῃ τῇ παρούσῃ καθ' ἕκαστον, τῶν κριτηρίων ἐναργείᾳ. Ἂν γὰρ τούτοις προσέχωμεν, τὸ ὅθεν ὁ τάραχος καὶ ὁ φόβος ἐγίνετο, ἐξαιτιολογήσομεν ὀρθῶς καὶ ἀπολύσομεν, ὑπέρ τε μετεώρων αἰτιολογοῦντες, καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἀεὶ παρεμπιπτόντων, καὶ ὅσα φοβεῖ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους ἐσχάτως. Ταῦτά σοι, ὦ Ἡρόδοτε, ἔστι κεφαλαιωδέστατα ὑπὲρ τῆς τῶν ὅλων φύσεως ἐπιτετμημένα. 83. Ὥστε ἂν γένοιτο οὗτος ὁ λόγος δυνατὸς, καὶ κατασχεθείη μετὰ ἀκριβείας, οἶμαι (ἐὰν μὴ καὶ πρὸς ἅπαντα βαδίσῃ τὶς τῶν κατὰ μέρος ἀκριβωμάτων) ἀσύμβλητον αὐτὸν πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους ἀδρότητα λήψεσθαι. Καὶ γὰρ καὶ καθαρὰ ἀφ' ἑαυτοῦ ποιήσει πολλὰ τῶν κατὰ μέρος ἐξηκριβωμένων κατὰ τὴν ὅλην πραγματείαν ἡμῖν, καὶ αὐτὰ ταῦτα ἐν μνήμῃ τιθέμενος, συνεχῶς ἑαυτῷ βοηθήσει. Τοιαῦτα γάρ ἐστιν, ὥστε καὶ τοὺς τὰ κατὰ μέρος ἤδη ἐξακριβώσαντας ἱκανῶς, ἢ καὶ τελείως εἰς τὰς τοιαύτας ἀναλύσαντας

τομὴν ἔχουσα ἀπὸ τοῦ ἀπείρου, καὶ καταλήγουσα ἐν πέρατι, ἢ ἀραιῷ ἢ πυκνῷ· καὶ οὗ λυομένου, πάντα τὰ ἐν αὐτῷ σύγχυσιν λήψεται. Ἡ καταλήγουσα ἢ ἐν περιαγομένῳ, ἢ ἐν στάσιν ἔχοντι, κατὰ στρογγύλην ἢ τρίγωνον ἢ οἱανδήποτε περιγραφήν. Πανταχῶς γὰρ ἐνδέχεται· τῶν γὰρ φαινομένων οὐδὲν ἀντιμαρτυρεῖ τῷδε τῷ κόσμῳ, ἐν ᾧ λῆγον οὐκ ἔστι καταλαβεῖν. 89. Ὅτι δὲ καὶ τοιοῦτοι κόσμοι εἰσὶν ἄπειροι τὸ πλῆθος, τῇ διανοίᾳ ἐστὶ καταλαβεῖν. Καὶ ὅτι καὶ ὁ τοιοῦτος δύναται κόσμος γίνεσθαι καὶ ἐν κόσμῳ καὶ μετακοσμίῳ, ὃ λέγομεν μεταξὺ κόσμων διάστημα, ἐν πολυκένῳ τόπῳ, καὶ οὐκ ἐν μεγάλῳ εἰλικρινεῖ καὶ ἀκένῳ. Καθάπερ τινά φασιν ἐπιτηδείων τινῶν σπερμάτων, ῥυέντων ἀφ' ἑνὸς κόσμου ἢ μετακοσμίου, ἢ καὶ ἀπὸ πλειόνων, κατὰ μικρὸν προσθέσεις τε καὶ διαρθρώσεις καὶ μεταστάσεις ποιούντων ἐπ' ἄλλον τόπον, ἂν οὕτω τύχῃ, καὶ ἐπαρδεύσεις ἔκ τινων ἐχόντων ἐπιτηδείους, ἕως τελειώσεως καὶ διαμονῆς, ἐφ' ὅσον τὰ ὑποβληθέντα θεμέλια τὴν προσδοχὴν δύναται ποιεῖσθαι. 90. Οὐ γὰρ ἀθροισμὸν δεῖ μόνον γενέσθαι, καὶ δίνησιν ἐν ᾧ ἐνδέχεται κόσμον γίνεσθαι κενῷ κατὰ τὸ δοξαζόμενον ἐξ ἀνάγκης· αὔξεσθαί τε, ἕως ἂν ἑτέρῳ προσκρούσῃ, καθάπερ τῶν φυσικῶν καλουμένων φησί τις. Τοῦτο γὰρ μαχόμενόν ἐστι τοῖς φαινομένοις. Ἥλιός τε καὶ σελήνη, καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα, οὐ καθ' αὑτὰ γενόμενα, ὕστερον ἐμπεριελαμβάνετο ὑπὸ τοῦ κόσμου. Ὁμοίως δὲ καὶ γῇ καὶ θάλαττα, καὶ ὅσα γε δὴ ζώων ἄλλα εὐθὺς διεπλάττετο, καὶ αὔξησιν ἐλάμβανεν, κατὰ προσκρίσεις καὶ δινήσεις λεπτομερῶν τι-

νων φύσεων, ἤτοι πνευματωδῶν, ἢ πυροειδῶν, ἤτοι συναμφοτέρων. Καὶ γὰρ ταῦτα οὕτως ἡ αἴσθησις ὑποβάλλει. 91. Τὸ δὲ μέγεθος ἡλίου τε καὶ τῶν λοιπῶν ἄστρων, κατὰ μέντοι πρὸς ἡμᾶς, τηλικοῦτόν ἐστιν ἡλίκον ὁπότε φαίνεται. Τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐνδεκάτῃ περὶ φύσεως. Εἰ γὰρ (φησὶ) τὸ μέγεθος διὰ τὸ διάστημα ἀπυρεβλήκει, πολλῷ ἂν μᾶλλον τὴν χρόαν· ἄλλο γὰρ τούτῳ συμμετρώτερον διάστημα οὐθέν ἐστι· κατὰ δὲ τὸ κατ' αὐτό, ἤτοι μεῖζον τοῦ ὁρωμένου, ἢ ἔλαττον μικρῷ, ἢ τηλικοῦτον ὡς χ' ὁρᾶται. Οὕτω γὰρ καὶ τὰ παρ' ἡμῖν πυρὰ ἐξ ἀποστήματος θεωρούμενα, κατὰ τὴν αἴσθησιν θεωρεῖται. Καὶ πᾶν δὲ τὸ εἰς τοῦτο τὸ μέρος ἕστημα, ῥᾳδίως διαλυθήσεται, ἐάν τις τοῖς ἐναργήμασι προσέχῃ, ὅπερ ἐν τοῖς περὶ φύσεως βιβλίοις δείκνυμεν. 92. Ἀνατολὰς καὶ δύσεις ἡλίου καὶ σελήνης, καὶ τῶν λοιπῶν ἄστρων, καὶ κατὰ ἄναψιν γενέσθαι δύνασθαι, καὶ κατὰ σβέσιν, τοιαύτης οὔσης περιστάσεως. Καὶ καθ' ἑτέρους τινὰς τρόπους, ὡς τὰ προειρημένα, ἀποτελεῖσθαι. Οὐδὲν γὰρ τῶν φαινομένων ἀτιμαρτυρεῖ. Κατ' ἐμφάνειάν τε ὑπὲρ γῆς, καὶ πάλιν ἐπιπροσθέτησιν τὸ προειρημένον δύναιτ' ἂν συντελεῖσθαι· οὐδὲ γάρ τι τῶν φαινομένων ἀντιμαρτυρεῖ. Τάς τε κινήσεις αὐτῶν, οὐκ ἀδύνατον μὲν γίνεσθαι κατὰ τὴν τοῦ ὅλου οὐρανοῦ δίνην, ἢ τούτου μὲν στάσιν, αὐτῶν δὲ δίνην, κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ γενέσει τοῦ κόσμου ἀνάγκην ἀπογεννηθεῖσαν ἐπ' ἀνατολῇ· 93. εἶτα τῇ θερμασίᾳ κατά τινα ἐπινέμησιν τοῦ πυρὸς, ἀεὶ ἐπὶ τοὺς ἑξῆς τόπους ἰόντος. Τροπὰς ἡλίου καὶ σελήνης, ἐνδέχεται μὲν γίνεσθαι κατὰ

λόξωσιν οὐρανοῦ, οὕτω τοῖς χρόνοις κατηναγκασμένου. Ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ ἄερος ἀντέξωσιν, ἢ καὶ ὕλης ἐπιτηδείας ἀεὶ ἐχομένης, καὶ τῆς μὲν, ἐμπιπραμένης· τῆς δὲ, καταλιπούσης· ἢ καὶ ἐξ ἀρχῆς τοιαύτην δίνην κατειληφῆναι τοῖς ἄστροις τούτοις, ὥσθ' οἷόν τε ἕλικα κινεῖσθαι. Πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα καὶ τὰ τούτοις συγγενῆ, γίνεσθαι ἐνδέχεται, καὶ οὐδὲν τῶν ἐναργημάτων διαφωνεῖ, ἐάν τις ἀεὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων μερῶν, ἐχόμενος τοῦ δυνατοῦ, εἰς τὸ σύμφωνον τοῖς φαινομένοις ἕκαστον τούτων δύνηται ἀπάγειν, μὴ φοβούμενος τὰς ἀνδραποδώδεις τῶν ἀστρολόγων τεχνητείας. 94. Κενώσεις τε σελήνης καὶ πάλιν πληρώσεις, καὶ κατὰ στροφὴν τοῦ σώματος τούτου δύναιντ' ἂν γίνεσθαι, καὶ κατὰ σχηματισμοὺς ἀέρος ὁμοίως· ἔτι τε καὶ κατὰ προσθετήσεις· καὶ κατὰ πάντας τρόπους, καθ' οὓς καὶ τὰ παρ' ἡμῖν φαινόμενα ἐκκαλεῖται εἰς τὰς τούτου τοῦ εἴδους ἀποδώσεις, ἐὰν μή τις τὸν μοναχῇ τρόπον κατηγαπηκὼς, τοὺς ἄλλους κενῶς ἀποδοκιμάζῃ. Οὔτε θεωρητικὸς τί δυνατὸν ἀνθρώπῳ θεωρῆσαι, καὶ τί ἀδύνατον, καὶ διὰ τοῦτο ἀδύνατα θεωρεῖν ἐπιθυμῶν. Ἔτι τε ἐνδέχεται τὴν σελήνην ἐξ ἑαυτῆς ἔχειν τὸ φῶς· ἐνδέχεται δὲ, ἀπὸ τοῦ ἡλίου. 95. Καὶ γὰρ παρ' ἡμῖν θεωρεῖται πολλὰ μὲν ἐξ ἑαυτῶν ἔχοντα, πολλὰ δὲ ἀφ' ἑτέρων. Καὶ οὐδὲν ἐμποδοστατεῖ τῶν ἐν τοῖς μετεώροις φαινομένων, ἐάν τις τοῦ πλεοναχοῦ τρόπου ἀεὶ μνήμην ἔχῃ, καὶ τὰς ἀκολούθους αὐτοῖς ὑποθέσεις ἅμα καὶ αἰτίας συνθεωρῇ, μὴ ἀναβλέπων εἰς τὰ ἀνακόλουθα ταῦτα, καὶ καταῤῥέπῃ ἄλλο τε ἄλλως ἐπὶ τὸν μοναχὸν τρόπον. Ἡ δὲ ἔμφασις τοῦ

προσώπου ἐν αὐτῇ, δύναται μὲν γίνεσθαι καὶ κατὰ παραλλαγὴν μερῶν, καὶ κατ' ἐπιπροσθέτησιν· καὶ κατὰ πάντας τρόπους, ὅσοι ἂν θεωροῖντο τὸ σύμφωνον τοῖς φαινομένοις κεκτημένοι. 96. Ἐπὶ πάντων γὰρ τῶν μετεώρων τὴν τοιαύτην ἰχνεύειν οὐ προσθετέον. Ἤν γάρ τισι μαχομένοις τοῖς ἐναργήμασιν, οὐδέποτε δυνήσεται ἀταραξίας γνησίου μεταλαβεῖν. Ἔκλειψις ἡλίου καὶ σελήνης δύναται μὲν γίνεσθαι καὶ κατὰ σβέσιν, καθάπερ καὶ παρ' ἡμῖν τοῦτο θεωρεῖται γινόμενον· καὶ ἔτι κατ' ἐπιπροσθέτησιν ἄλλων τινῶν, ἢ γῆς, ἢ οὐρανοῦ, ἤ τινος ἑτέρου τοιούτου. Καὶ ὧδε τοὺς οἰκείους ἀλλήλοις τρόπους συνθεωρητέον, καὶ τὰς ἅμα συγκρίσεις τινῶν ὅτι οὐκ ἀδύνατον γινεσθαι. Ἐν δὲ τῇ δυωδεκάτῃ περὶ φύσεως ταῦτα λέγει, καὶ τὸν ἥλιον ἐκλείπειν σελήνης ἐπισκοτούσης· σελήνην δὲ, τοῦ τῆς γῆς σκιάσματος ἐμπίπτοντος, ἀλλὰ κατ' ἀναχώρησιν. 97. Τοῦτο δὲ καὶ Διογένης ὁ Ἐπικούρειος ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἐπιλέκτων. Ἔτι τε τάξις περιόδου, καθάπερ ἔνια καὶ παρ' ἡμῖν τῶν τυχόντων γίνεται, λαμβανέσθω, καὶ ἡ θεία φύσις πρὸς ταῦτα μηδαμῇ προσαγέσθω, ἀλλὰ ἀλειτούργητος διατηρείσθω, καὶ ἐν τῇ πάσῃ μακαριότητι. Ὡς, εἰ τοῦτο μὴ πραχθήσεται, ἅπασα ἡ τῶν μετεώρων αἰτιολογία ματαία ἔσται, καθάπερ τισὶν ἤδη ἐγίνετο οὐ δυνατοῦ τρόπου ἐφαψαμένοις, εἰς δὲ τὸ μάταιον ἐκπεσοῦσι, τῷ καθ' ἕνα τρόπον μόνον οἴεσθαι γίνεσθαι, τοὺς δὲ ἄλλους ἅπαντας τοὺς κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον ἐκβάλλειν, εἴς τε τὸ ἀδιανόητον φερομένοις· καὶ τὰ φαινόμενα, ἃ δεῖ σημεῖα ἀποδέχεσθαι, μὴ δυναμένης συνθεωρεῖν. 98. Μήκη

νυκτῶν καὶ ἡμερῶν παραλλάττοντα, καὶ παρὰ τὸ ταχείας ἡλίου κινήσεις γίνεσθαι, καὶ πάλιν βραδείας ὑπὲρ γῆς· ἢ παρὰ τὸ μήκη τόπων παραλλάττοντα, καὶ τύπους τινὰς περαιοῦντα τάχιον, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν τάχιον, ἢ καὶ βραδύτερόν τινα θεωρεῖται, οἷς συμφώνως δεῖ λέγειν ἐπὶ τῶν μετεώρων. Οἱ δὲ τὸ ἓν λαμβάνοντες, τοῖς τε φαινομένοις μάχονται, καὶ τοῦ τί δυνατὸν ἀνθρώπῳ θεωρῆσαι, διαπεπτώκασιν. Ἐπισημασίαι δύνανται γενέσθαι καὶ κατὰ συγκυρήσεις καιρῶν, καθάπερ ἐν τοῖς ἐμφανέσι παρ' ἡμῖν ζώοις, καὶ παρ' ἑτέροις, ὥσει ἀέρος καὶ μεταβολῆς. Ἀμφότερα γὰρ ταῦτα οὐ μάχεται τοῖς φαινομένοις. 99. Ἔτι δὲ ποίοις παρὰ τοῦτο ἢ τοῦτο τὸ αἴτιον γίνεται, οὐκ ἔστι συνιδεῖν. Νέφη γίνεσθαι καὶ συνίστασθαι δύναται καὶ παρὰ πιλήσεις ἀέρος, ἢ πνευμάτων συνώσεις· καὶ παρὰ περιπλοκὰς ἀλλήλοις ἀτόμων, καὶ ἐπιτηδείων εἰς τὸ τοῦτο τελέσαι· καὶ κατὰ ῥευμάτων συλλογὴν ἀπό τε γῆς καὶ ὑδάτων, καὶ κατ' ἄλλους δὲ τρόπους πλείους αἱ τῶν τοιούτων συστάσεις οὐκ ἀδυνατοῦσι συντελεῖσθαι. Ἤδη δ' ἐπ' αὐτῶν, ἢ μὲν, θλιβομένων, ἢ δὲ, μεταβαλλόντων, ὕδατα δύναται συντελεῖσθαι. 100. Ἔτι τε πνεύματα, κατὰ ἀποφορὰν ἀπὸ ἐπιτηδείων τόπων, καὶ δι' ἀέρος κινουμένων, βιαιοτέρας ἐπαρδεύσεως γινομένης ἀπό τινων ἀθροισμάτων, ἐπιτηδείων εἰς τὰς τοιαύτας ἐπιπέμψεις. Βροντὰς ἐνδέχεται γίνεσθαι, καὶ κατὰ πνεύματος ἐν τοῖς κοιλώμασι τῶν νεφῶν ἀνείλησιν, καθάπερ ἐν τοῖς ἡμετέροις ἀγγείοις· καὶ παρὰ πυρὸς πεπνευματωμένου βόμβον ἐν αὐτοῖς· καὶ κατὰ ῥήξεις δὲ νεφῶν, καὶ διαστάσεις. Καὶ κατὰ παρα-

τριψεις δὲ νεφῶν καὶ κατάξεις πῆξιν εἰληφότων κρυσταλλοειδῆ, καὶ τὸ ὅλον καὶ τοῦτο τὸ μέρος πλεοναχῶς γίνεσθαι λέγειν, ἐκκαλεῖται τὰ φαινόμενα. 101. Καὶ ἀστραπαὶ δ' ὡσαύτως γίνονται κατὰ πλείους τρόπους· καὶ γὰρ κατὰ παράτριψιν καὶ σύγκρουσιν νεφῶν ὁ πυρὸς ἀποτελεστικὸς σχηματισμὸς ἐξολισθαίνων ἀστραπὴν γεννᾷ· καὶ κατ' ἐκπιεσμὸν ἐκ τῶν νεφῶν ὑπὸ πνευματωδῶν σωμάτων, ἃ τὴν λαμπηδόνα ταύτην παρασκευάζει, καὶ κατ' ἐκπιεσμὸν, θλίψεως τῶν νεφῶν γινομένης, εἴθ' ὑπ' ἀλλήλων, εἴθ' ὑπὸ πνευμάτων· καὶ κατὰ ἐμπερίληψιν δὲ τοῦ ἀπὸ τῶν ἄστρων κατεσπειραμένου φωτὸς, εἶτα συνελαυνομένου ὑπὸ τῆς κινήσεως νεφῶν τε καὶ πνευμάτων, καὶ διεκπίπτοντος διὰ τῶν νεφῶν ἢ κατὰ διήθησιν τῶν νεφῶν τοῦ λεπτομερεστάτου φωτός· ἢ τῷ ὑπὸ τοῦ πυρὸς νέφη συνειλέχθαι, καὶ τὰς βροντὰς ἀποτελεῖσθαι· καὶ κατὰ τὴν τούτου κίνησιν, καὶ κατὰ τὴν τοῦ πνεύματος ἐκπύρωσιν, τὴν γινομένην διά τε συντονίαν φορᾶς, καὶ διὰ σφοδρὰν κατείλησιν. 102. Καὶ κατὰ ῥήξεις δὲ νεφῶν ὑπὸ πνευμάτων, καὶ ἔκπτωσιν τῶν πυρὸς ἀποτελεστικῶν ἀτόμων, καὶ τὸ τῆς ἀστραπῆς φάντασμα ἀποτελουσῶν· καὶ ἄλλους δὲ πλείους τρόπους ῥᾳδίως ἔσται καθορᾶν τὸν ἐχόμενον καὶ τῶν φαινομένων καὶ τὸ τούτοις ὅμοιον δυνάμενον συνθεωρεῖν. Προτερεῖ δὲ ἀστραπὴ βροντῆς, ἐν τοιᾷδέ τινι περιστάσει νεφῶν, διὰ τὸ ἅμα τῷ τὸ πνεῦμα ἐμπίπτειν, ἐξωθεῖσθαι τὸν ἀστραπῆς ἀποτελεστικὸν σχηματισμόν· ὕστερον δὲ τὸ πνεῦμα ἀνειλούμενον, τὸν βόμβον ἀποτελεῖν τοῦτον· καὶ κατ' ἐκπύρωσιν δι' ἀμφοτέρων, ἅμα τῷ τάχει συντονωτέρῳ κεχρῆσθαι

πρὸς ἡμᾶς τὴν ἀστραπήν. 103. Ὑστερεῖν δὲ τὴν βροντὴν, καθάπερ ἐπ' ἐνίων ἐξ ἀποστήματος θεωρουμένων, καὶ πληγάς τινας ποιουμένων. Κεραυνοὺς ἐνδέχεται γίνεσθαι, καὶ κατὰ πλείονας πνευμάτων συλλογὰς, καὶ κατ' αὐτῶν ἀνείλησιν, ἰσχυράν τε ἐκπύρωσιν· καὶ κατὰ ῥῆξιν μέρους, καὶ ἔκπτωσιν ἰσχυροτέραν αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς κάτω τόπους· τὸ μὲν πολὺ πρὸς ὄρος τι ὑψηλὸν, ἐν ᾧ μάλιστα κεραυνοὶ πίπτουσιν· ἢ τῆς ῥήξεως γινομένης διὰ τὸ τοὺς ἐξῆς τόπους πυκνοτέρους εἶναι, διὰ πίλησιν τῶν νεφῶν, καὶ κατὰ ταύτην δὲ τὴν τοῦ πυρὸς ἔκπτωσιν ἀνειλουμένων. Καθὰ καὶ βροντὴν ἐνδέχεται γίνεσθαι, πλείονος γενομένου πυρὸς καὶ πνευματωθέντος ἰσχυρότερον, καὶ ῥήξαντος τὸ νέφος, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ὑποχωρεῖν εἰς τὰ ἑξῆς, τῷ πίλησιν γίνεσθαι ἀεὶ πρὸς ἄλληλα. 104. Καὶ κατ' ἄλλους δὲ τρόπους πλείονας ἐνδέχεται κεραυνοὺς ἀποτελεῖσθαι. Μόνον ὁ μῦθος ἀπέστω. Ἀπέσται δὲ, ἐάν τις καλῶς τοῖς φαινομένοις ἀκολουθῶν, περὶ τῶν ἀφανῶν σημειῶται. Πρηστῆρας ἐνδέχεται γίνεσθαι καὶ κατὰ θέσιν νέφους εἰς τοὺς κάτω τόπους, ἀλλοειδῶς ὑπὸ πνεύματος ἀθρόου ὠσθέντος· καὶ διὰ τοῦ πνεύματος πολλοῦ φερομένου, ἅμα καὶ τὸ νέφος εἰς τὸ πλησίον ὠθοῦντος τοῦ ἐκτὸς πνεύματος· καὶ κατὰ περίστασιν δὲ πνεύματος εἰς κύκλον ἀέρος τινὸς ἐπισυνωθουμένου ἄνωθεν· καὶ ῥεύσεως πολλῆς πνευμάτων γενομένης, καὶ οὐ δυναμένης εἰς τὰ πλάγια διαῤῥυῆναι, διὰ τὴν πέριξ τοῦ ἀέρος πίλησιν. 105. Καὶ ἕως μὲν γῆς τοῦ πρηστῆρος καθιεμένου, στρόβιλοι γίνονται, ὡς ἂν καὶ ἡ ἀπογέννησις κατὰ

τὴν κίνησιν τοῦ πνεύματος γίνηται· ἕως δὲ θαλάττης, δῖνοι ἀποτελοῦνται. Σεισμοὺς ἐνδέχεται γίνεσθαι, καὶ κατὰ πνεύματος ἐν τῇ γῇ ἀπόληψιν, καὶ παρὰ μικροὺς ὄγκους αὐτῆς παράθεσιν, καὶ συνεχῆ κίνησιν, ὅταν κραδασμὸν τῇ γῇ παρασκευάζῃ, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦτο ἔξωθεν ἐμπεριλαμβάνῃ· ἢ ἐκ τοῦ πίπτειν εἰς ἐδάφη, ἢ εἰς ἀντροειδεῖς τόπους τῆς γῆς ἐκ πνευμάτων τὸν πεπιλημένον ἀέρα. Κατὰ ταύτην δὲ τὴν διάδοσιν τῆς κινήσεως ἐκ τῶν πτώσεων ἐδαφῶν πολλῶν, καὶ πάλιν ἀνταπόδοσιν ὅταν πυκνώμασι σφοδροτέροις τῆς γῆς ἀπαντήσῃ, ἐνδέχεται σεισμοὺς ἀποτελεῖσθαι. 106. Καὶ κατ' ἄλλους δὲ τρόπους πλείους τὰς κινήσεις ταύτας τῆς γῆς γίνεσθαι. Τὰ δὲ πνεύματα συμβαίνει γίνεσθαι κατὰ χρόνον, ἀλλοφυλίας τινὸς ἀεὶ καὶ κατὰ μικρὸν παρεισδυομένης· καὶ καθ' ὕδατος ἀφθόνου συλλογήν. Τὰ δὲ ὀλίγα πνεύματα γίνεται καὶ ὀλίγων πεσόντων εἰς τὰ πολλὰ κοιλώματα, διαδόσεως τούτων γινομένης. Χάλαζα συντελεῖται μὲν κατὰ πῆξιν ἰσχυροτέραν· πάντοθεν δὲ πνευματωδῶν περίστασιν τινῶν καὶ καταμέρισιν·. καὶ κατὰ πῆξιν μετριωτέραν, ὑδατοειδῶν τινῶν ὁμοῦ ῥῆξιν, τήν τε σύνωσιν αὐτῶν ποιουμένων· ἢ καὶ διὰ ῥῆξιν, πρὸς τὸ κατὰ μέρη συνίστασθαι· πηγνύμενα δὲ κατὰ ἀθρότητα. 107. Ἡ δὲ περιφέρεια οὐκ ἀδυνάτως μὲν ἔχει γίνεσθαι, πάντοθεν τῶν ἄκρων ἀποτηκομένων, καὶ ἐν τῇ συστάσει πάντοθεν, ὡς λέγεται, καὶ τὰ μέρη ὁμαλῶς περιϊσταμένων, εἴτε ὑδατοειδῶν τινῶν, εἴτε πνευματωδῶν. Χιόνα δὲ ἐνδέχεται συντελεῖσθαι, καὶ ὕδατος λεπτοῦ ἐκχεομένου ἐκ τῶν νεφῶν διὰ πόρων συμ-

μέτρων· καὶ θλίψεως ἐπιτηδείων νεφῶν, καὶ ὑπὸ πνεύματος σποράς· εἶτα τούτου πῆξιν ἐν τῇ φορᾷ λαμβάνοντος, διά τινα ἰσχυρὰν ἐν τοῖς κατώτερον τόποις τῶν νεφῶν ψυχρασίας περίστασιν. Καὶ κατὰ πῆξιν δ' ἐν τοῖς νέφεσιν, ὁμαλὴν ἀραιότητα ἔχουσιν, τοιαύτη πρόεσις ἐκ τῶν νεφῶν γίνοιτο ἄν, πρὸς ἄλληλα θλιβομένων καὶ ὑδατοειδῶν συμπαρακειμένων· ἃ οἱονεὶ σύνωσιν ποιούμενα, χάλαζαν ἀποτελεῖ. Ὅ μάλιστα γίνεται ἐν τῷ ἀέρι. 108. Καὶ κατὰ τρίψιν δὲ νεφῶν πῆξιν εἰληφότων, ἀποτέλεσιν ἀναλαμβάνει τὸ τῆς χιόνος τοῦτο ἄθροισμα. Καὶ κατ' ἄλλους δὲ τρόπους ἐνδέχεται χιόνα συντελεῖσθαι. Δρόσος συντελεῖται καὶ κατὰ σύνοδον πρὸς ἄλληλα ἐκ τοῦ ἀέρος τῶν τοιούτων, ἃ τῆς τοιαύτης ὑγρασίας ἀποτελεστικὰ γίνεται· καὶ κατὰ φορὰν δέ, ἢ ἀπὸ νοτερῶν τόπων, ἢ ὕδατα κεκτημένων, ἐν οἷς τόποις μάλιστα δρόσος συντελεῖται· εἶτα σύνοδον τούτων εἰς τὸ αὐτὸ λαβόντων, καὶ ἀποτέλεσιν ὑγρασίας, καὶ πάλιν φορὰν ἐπὶ τοὺς κάτω τόπους, (καθάπερ ὁμοίως καὶ παρ' ἡμῖν ἐπὶ πλειόνων συντελεῖται τοιαῦτά τινα.) 109. Πάχνη δὲ συντελεῖται, τῶν δρόσων τούτων πῆξιν τινὰ ποιὰν λαβόντων διὰ περίστασιν τινὰ ἀέρος ψυχροῦ. Κρύσταλλος συντελεῖται, καὶ κατ' ἔκθλιψιν μὲν τοῦ περιφεροῦς σχηματισμοῦ ἐκ τοῦ ὕδατος, σύνωσιν δὲ τῶν σκαληνῶν καὶ ὀξυγωνίων τῶν ἐν τῷ ὕδατι ὑπαρχόντων· καὶ κατὰ τὰ ἔξωθεν δὲ τῶν τοιούτων πρόσκρισιν, ἃ συνελασθέντα πῆξιν τῷ ὕδατι παρεσκεύασε, ποσὰ τῶν περιφερῶν ἐκθλίψαντα. Ἶρις γίνεται κατὰ πρόσλαμψιν ὑπὸ τοῦ ἡλίου πρὸς ἀέρα ὑδατοειδῆ· ἢ κατά τινα φύσιν ἰδίαν τοῦ

τε φωτὸς καὶ τοῦ ἀέρος, ἢ τὰ τῶν χρωμάτων τούτων ἰδιώματα ποιήσει, εἴτε πάντα, εἴτε μονοειδές· ἀφ' οὗ πάλιν ἀπολάμποντος τὰ ὁμοροῦντα τοῦ ἀέρος χρῶσιν ταύτην λήψεται, οἵαν θεωροῦμεν κατὰ πρόσλαμψιν πρὸς τὰ μέρη. 110. Τὸ δὲ τῆς περιφερείας τοῦτο φάντασμα γίνεται, διὰ τὸ διάστημα πάντοθεν ἴσον ὑπὸ τῆς ὄψεως θεωρεῖσθαι· ἢ σύνωσιν τοιαύτην λαμβανουσῶν τῶν ἐν τῷ ἀέρι ἀτόμων· ἢ ἐν τοῖς νέφεσιν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀέρος προσφερομένου πρὸς τὴν σελήνην, ἀποφερομένων ἀτόμων, περιφέρειάν τινα καθίεσθαι εἰς τὴν σύγκρισιν ταύτην. Ἅλως περὶ τὴν σελήνην γίνεται, καὶ παρὰ πυρὸς πάντοθεν προσφερομένου πρὸς τὴν σελήνην. Καὶ τὰ ἀπ' αὐτῆς ἀποφερόμενα ῥεύματα ὁμαλῶς ἀναστέλλοντος ἐπὶ τοσοῦτον, ἐφ' ὅσον κύκλῳ περιστήσῃ τὸ νεφοειδὲς τοῦτο, καὶ μὴ τὸ παράπαν διακρίνῃ· ἢ καὶ τὸ πέριξ ἀέρα αὐτῆς ἀναστέλλοντος συμμέτρως πάντοθεν, εἰς τὸ τὸ περιφερὲς περὶ αὐτὴν καὶ παχυμερὲς περιστῆσαι. 111. Ὃ γίνεται κατὰ μέρη τινά, ἤτοι ἔξωθεν βιασαμένου τινὸς ῥεύματος, ἢ τῆς θερμασίας ἐπιτηδείων πυκνωμάτων ἐπιλαμβανομένης, εἰς τὸ τοῦτο ἀπεργάσασθαι. Κομῆται ἀστέρες γίνονται, ἤτοι πυρὸς ἐν τόποις τισὶ διὰ χρόνων τινῶν ἐν τοῖς μετεώροις συστρεφομένου· ἢ καὶ περιστάσεως γινομένης, ἰδίαν τινὰ κίνησιν διὰ χρόνων τοῦ οὐρανοῦ ἔχοντος ὑπὲρ ἡμᾶς, ὥστε τὰ τοιαῦτα ἄστρα ἀναφανῆναι· ἢ αὐτὰ ἐν χρόνοις τισὶν ὁρμῆσαι διά τινα περίστασιν, καὶ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς τόπους ἐλθεῖν καὶ ἐκφανῆ γενέσθαι. Τήν τε ἀφάνισιν τούτων γίνεσθαι παρὰ τὰς ἀντικειμένας ταύταις αἰτίας, ὅτε τινὰ ἀναστρέ-

φεται αὐτῶν. 112. Ὃ συμβαίνει, οὐ μόνον τῷ τὸ μέρος τοῦτο τοῦ κόσμου ἑστάναι, περὶ ὃ τὸ λοιπὸν περιστρέφεται, (καθάπερ τινὲς φασὶν) ἀλλὰ καὶ τῷ δίνην ἀέρος ἔγκυκλον αὐτῷ περιεστάναι, ἢ κωλυτικὴ γίνεται τοῦ περιπολεῖν, ὡς καὶ τὰ ἄλλα· ἢ καὶ διὰ τὸ ἐξῆς μὲν αὐτῆς ὕλην ἐπιτηδείαν μὴ εἶναι, ἐν δὲ τούτῳ τῷ τόπῳ ἐν ᾧ κείμενα θεωρεῖται. Καὶ καὶ ἄλλους πλείονας τρόπους τοῦτο δυνατὸν συντελεῖσθαι, ἐάν τις δύνηται τὸ σύμφωνον τοῖς φαινομένοις συλλογίζεσθαι. Τινὰ τῶν ἄστρων πλανᾶσθαι, εἰ οὕτω ταῖς κινήσεσι χρώμενα συμβαίνει, τινὰ δὲ μὴ κινεῖσθαι. 113. Ἐνδέχεται μὲν καὶ παρὰ τὰ κύκλῳ κινούμενα ἐξ ἀρχῆς οὕτω κατηναγκάσθαι, ὥστε τὰ μὲν κατὰ τὴν αὐτὴν δίνην φέρεσθαι ὁμαλῆν οὖσαν, τὰ δὲ, κατ' αὐτὴν ἅμα τισὶν ἀνωμαλίαις χρωμένην· ἐνδέχεται δὲ καὶ καθ' οὓς τόπους φέρεται, οὗ μὲν παρεκτάσεις ἀέρος εἶναι ὁμαλὰς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνωθούσας κατὰ τὸ ἐξῆς, ὁμαλῶς τε ἐκκαούσας· οὗ δὲ ἀνωμάλους οὕτως, ὥστε τὰς θεωρουμένας παραλλαγὰς συντελεῖσθαι. Τὸ δὲ μίαν αἰτίαν τούτων ἀποδιδόναι, πλεοναχῶς τῶν φαινομένων ἐκκαλουμένων μανικὸν καὶ οὐ καθηκόντως πραττόμενον ὑπὸ τῶν τὴν ματαίαν ἀστρολογίαν ἐζηλωκότων, καὶ εἰς τὸ κενὸν αἰτίας τινῶν ἀποδιδόντων, ὅταν τὴν θείαν φύσιν μηδαμῇ λειτουργιῶν ἀπολύωσι. 114. Τινὰ ἄστρα ἀπολειπόμενα τινῶν θεωρεῖσθαι συμβαίνει, καὶ παρὰ τὸ βραδύτερον συμπεριφέρεσθαι τὸν αὐτὸν κύκλον περιϊόντα· καὶ παρὰ τὸ τὴν ἐναντίαν κινεῖσθαι, ἀντισπώμενα ὑπὸ τῆς αὐτῆς δίνης· καὶ παρὰ τὸ περιφέρεσθαι, τὰ μὲν διὰ πλείονος τόπου, τὰ δὲ δι' ἐλάτ-

τονος, τὴν αὐτὴν δίνην περικυκλοῦντα. Τὸ δὲ ἁπλῶς ἀποφαίνεσθαι περὶ τούτων, καθῆκόν ἐστι τοῖς τερατεύεσθαί τι πρὸς τοὺς πολλοὺς βουλομένοις. Οἱ λεγόμενοι ἀστέρες ἐκπίπτειν, καὶ παρὰ μέρος, καὶ παρὰ τρίψιν ἑαυτῶν δύνανται συντελεῖσθαι· καὶ παρὰ ἔκπτωσιν οὗ ἂν ἡ ἐκπνευμάτωσις γίνεται, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἀστραπῶν ἐλέγομεν. 115. Καὶ κατὰ σύνοδον δὲ ἀτόμων πυρὸς ἀποτελεστικῶν, συμφιλίας γενομένης εἰς τὸ τοῦτο τελέσαι· καὶ κατὰ κίνησιν οὗ ἂν ἡ ὁρμὴ κατὰ τὴν σύνοδον ἐξ ἀρχῆς γένηται· καὶ κατὰ πνεύματος δὲ συλλογὴν ἐν πυκνώμασί τισιν ὁμιχλοειδέσι, κατ' ἐκπύρωσιν τούτων, διὰ τὴν κατείλησιν· εἶτ' ἐπέκρηξιν τῶν περιεχόντων, καὶ ἐφ' ὃν ἂν τόπον ἡ ὁρμὴ γένηται, τῆς φορᾶς εἰς τοῦτον φερομένης. Καὶ ἄλλοι δὲ τρόποι εἰς τὸ τοῦτο τελέσαι ἀμύθητοί εἰσιν. Αἱ δ' ἐπισημασίαι αἱ γινόμεναι ἐπί τισι ζώοις, κατὰ συγκύρημα γίνονται τοῦ καιροῦ. Οὐ γὰρ τὰ ζῶα ἀνάγκην τινὰ προσφέρεται τοῦ ἀποτελεσθῆναι χειμῶνα· οὐδὲ κάθηταί τις θεία φύσις παρατηροῦσα τὰς τῶν ζώων τούτων ἐξόδους, κἄπειτα τὰς ἐπισημασίας ταύτας ἀποτελεῖ. 116. Οὐδὲ γὰρ τὸ τυχὸν ζῶον, κἂν μικρῷ χαριέστερον ᾖ, εἰς τοιαύτην μωρίαν ἐκπέσῃ, μὴ ὅτι τὸ παντελῆ εὐδαιμονίαν κεκτημένον. Ταῦτα δὴ πάντα, ὦ Πυθόκλεις, μνημόνευσον. Κατὰ πολύ τε γὰρ τοῦ μύθου ἐκβήσῃ, καὶ τὰ ὁμογενῆ τούτοις συνορᾷν δυνήσῃ. Μάλιστα δὲ σεαυτὸν ἀπόδος εἰς τὴν τῶν ἀρχῶν, καὶ ἀπειρίας, καὶ τῶν συγγενῶν τούτοις θεωρίαν· ἔτι δὲ κριτηρίων καὶ παθῶν, καὶ οὗ ἕνεκεν ταῦτα ἐκλογιζόμεθα. Ταῦτα γὰρ μάλιστα συνθεωρούμενα, ῥᾳδίως τὰς ὑπὲρ

τῶν κατὰ μέρος αἰτίας συνορᾶν ποιήσει. Οἱ δὲ ταῦτα μὴ καταγαπήσαντες, ἢ μὴ μάλιστα, οὔτε αὐτὰ ταῦτα καλῶς συνθεωρήσαιεν ἂν, οὔτε οὗ ἕνεκεν δεῖ θεωρεῖν ταῦτα περιεποιήσαντο. Ταῦτα αὐτῷ καὶ περὶ τῶν μετεώρων δοκεῖ.

XXVI. 117. *Περὶ δὲ τῶν βιωτικῶν, καὶ ὅπως χρὴ τὰ μὲν ἡμᾶς ἐκφεύγειν, τὰ δ' αἱρεῖσθαι, οὕτωσὶ γράφει. Πρότερον δὲ διέλθωμεν ἃ τε αὐτῷ δοκεῖ περὶ τοῦ σοφοῦ, καὶ τοῖς ἀπ' αὐτοῦ. Βλάβας ἐξ ἀνθρώπων, ἢ διὰ μῖσος, ἢ διὰ φθόνον, ἢ διὰ κατιφρόνησιν γίνεσθαι· ὧν τὸν σοφὸν λογισμῷ περιγίνεσθαι· ἀλλὰ καὶ τὸν ἅπαξ γενόμενον σοφὸν, μηκέτι τὴν ἐναντίαν λαμβάνειν διάθεσιν, μηδ' ἐπαλλάττειν ἑκόντα. Πάθεσι μέλλειν συσχεθήσεσθαι· οὐδὲν ἐμποδισθήσεσθαι πρὸς τὴν σοφίαν. Οὐδὲ μὴν ἐκ πάσης σώματος ἕξεως σοφὸν γενήσεσθαι· οὐδ' ἐν παντὶ ἔθνει.* 118. *Κἂν στρεβλωθῇ δ' ὁ σοφὸς, εἶναι αὐτὸν εὐδαίμονα. Μόνον τε χάριν ἕξειν τὸν σοφὸν, φίλοις καὶ παροῦσι, καὶ ἀποῦσιν ὁμοίως. Διά τε ὁδοῦ ὅτε μέν τις στρεβλοῦται, ἔνθα καὶ μύξει καὶ οἰμώξει. Γυναικί τε οὐ μιγήσεσθαι τὸν σοφὸν ἢ οἱ νόμοι ἀπαγορεύουσιν, ὥς φησι Διογένης ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν Ἐπικούρου ἠθικῶν δογμάων. Οὔτε κολάσειν οἰκέτας, ἐλεήσειν μέν τοι, καὶ συγγνώμην τινὶ ἕξειν τῶν σπουδαίων. Ἐρασθήσεσθαι τὸν σοφὸν οὐ δοκεῖ αὐτοῖς. Οὐδὲ ταφῆς φροντιεῖν. Οὐδὲ θεόπεμπτον εἶναι τὸν ἔρωτα, ὡς Διογένης ἐν τῷ ιβ' φησίν. Οὐδὲ ῥητορεύσειν καλῶς. Συνουσίῃ δὲ, φασὶν, ὤνησε μὲν οὐδέποτε· ἀγαπητὸν δὲ, εἰ μὴ καὶ ἔβλαψεν.* 119. *Καὶ μὴν καὶ γαμήσειν καὶ τεκνοποιή-*

σειν τὸν σοφὸν, ὡς Ἐπίκουρος ἐν ταῖς διαπορίαις, καὶ ἐν ταῖς περὶ φύσεως. Κατὰ περίστασιν δέ ποτε βίου οὗ γαμήσειν, καὶ διατραπήσεσθαί τινας. Οὐδὲ μῆνιν τηρήσειν ἐν μέθῃ, φησὶν ὁ Ἐπίκουρος ἐν τῷ συμποσίῳ· οὐδὲ πολιτεύεσθαι, ὡς ἐν τῇ πρώτῃ περὶ βίων· οὐδὲ τυραννεύσειν· οὐδὲ κυνιεῖν· ὡς ἐν τῇ δευτέρᾳ περὶ βίων· οὐδὲ πτωχεύσειν· ἀλλὰ καὶ πηρωθεὶς τὰς ὄψεις, μεθέξειν αὐτὸν τοῦ βίου, ὡς ἐν τῇ αὐτῇ φησι· καὶ λυπηθήσεσθαι δὲ τὸν σοφὸν, ὡς ὁ Διογενης ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν ἐπιλέκτων, καὶ δικάσεσθαι, καὶ συγγράμματα καταλείψειν· οὐ πανηγυριεῖν δὲ. 120. Κτήσεως προνοήσεσθαι, καὶ τοῦ μέλλοντος. Φιλαγρήσειν, τύχῃ τε ἀντιτάξεσθαι, φίλον τε οὐδένα κτήσεσθαι. Εὐδοξίας ἐπὶ τοσοῦτον προνοήσεσθαι, ἐφ' ὅσον μὴ καταφρονηθήσεσθαι. Μᾶλλόν τε εὐφρανθήσεσθαι τῶν ἄλλων ἐν ταῖς θεωρίαις. Ἁμαρτήματα ἄνισα εἶναι. Καὶ τὴν ὑγίειαν τισὶ μὲν, ἀγαθόν, τισὶ δὲ ἀδιάφορον. Τὴν δὲ ἀνδρείαν φύσει μὴ γίνεσθαι· λογισμῷ τε τοῦ συμφέροντος καὶ τὴν φιλίαν διὰ τὰς χρείας. Δεῖν μέν τοι προκατάρχεσθαι (καὶ γὰρ τὴν γῆν σπείρομεν) συνίστασθαι δὲ αὐτὴν κατὰ κοινωνίαν ἐν ταῖς ἡδοναῖς. 121. Τὴν εὐδαιμονίαν διχῇ νοεῖσθαι, τήν τε ἀκροτάτην, οἵα ἐστὶ περὶ τὸν θεόν, ἐπίτασιν οὐκ ἔχουσαν· καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, ἔχουσαν προσθήκην καὶ ἀφαίρεσιν ἡδονῶν. Εἰκόνας τε ἀναθήσειν εἰ ἔχοι· ἀδιαφόρως ἕξειν ἂν μὴ σχοίη. Μόνον τε τὸν σοφὸν ὀρθῶς ἂν περί τε μουσικῆς καὶ ποιητικῆς διαλέξεσθαι. Ποιήματά τε ἐνεργεῖν, οὐκ ἂν ποιῆσαι. Οὐ κινεῖται τε ἑτέρου ἕτερον σοφώτερον. Χρηματίσεσθαί τε, ἀλλ'

ἀπὸ μόνης σοφίας ἀπορήσαντα. Καὶ μόναρχον ἐν καιρῷ θεραπεύσειν. Καὶ ἐπιχαρίσεσθαί τινι ἐπὶ τῷ διορθώματι. Καὶ σχολὴν κατασκευάσειν· ἀλλ᾽ οὐχ ὥστε ὀχλαγωγῆσαι· καὶ ἀναγνώσεσθαι ἐν πλήθει, ἀλλ᾽ οὐχ ἑκόντα· δογματιεῖν τε, καὶ οὐκ ἀπορήσειν. Καὶ καθ᾽ ὕπνους ὅμοιον ἔσεσθαι, καὶ ὑπὲρ φίλου ποτὲ τεθνήξεσθαι. Ταῦτα δοκεῖ αὐτοῖς περὶ τοῦ σοφοῦ.

XXVII. *Μετιτέον δὲ ἐπὶ τὴν ἐπιστολήν.*

Ἐπίκουρος Μενοικεῖ χαίρειν.

122. *Μήτε νέος τὶς ὢν μελλέτω φιλοσοφεῖν· μήτε γέρων ὑπάρχων κοπιάτω φιλοσοφῶν. Οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδείς ἐστιν, οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαίνειν. Ὁ δὲ λέγων ἢ μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν ὥραν, ἢ παρεληλυθέναι τὴν ὥραν, ὅμοιός ἐστι τῷ λέγοντι, πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μὴ παρεῖναι τὴν ὥραν, ἢ μηκέτι εἶναι. Ὥστε φιλοσοφητέον καὶ γέροντι καὶ νέῳ· τῷ μὲν, ὅπως γηράσκων νεάζῃ τοῖς ἀγαθοῖς, διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων. τῷ δὲ, ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ᾖ, διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων. Μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιοῦντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς, πάντα ἔχομεν· ἀπούσης δὲ, πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν.* 123. *Ἃ δέ σοι συνεχῶς παρήγγελον, ταῦτα καὶ πράττε καὶ μελέτα, στοιχεῖα τοῦ καλῶς ζῆν ταῦτ᾽ εἶναι διαλαμβάνων· πρῶτον μὲν, τὸν θεὸν, ζῶον ἄφθαρτον καὶ μακάριον νομίζων, ὡς ἡ κοινὴ τοῦ θεοῦ νόησις ὑπεγράφη· μηθὲν μήτε τῆς ἀφθαρσίας ἀλλότριον, μήτε τῆς μακαριότητος ἀνοίκειον αὐτῷ πρόσαπτε· πᾶν δὲ τὸ φυλάττειν αὐτοῦ δυνάμενον τὴν μετὰ ἀφθαρ-*

σίας μακαριότητα, περὶ αὐτὸν δόξαζε. Θεοὶ μὲν γάρ εἰσιν. Ἐναργὴς μὲν γάρ ἐστιν αὐτῶν ἡ γνῶσις. Οἵους δ' αὐτοὺς οἱ πολλοὶ νομίζουσιν, οὐκ εἰσίν· οὐ γὰρ φυλάττουσιν αὐτοὺς οἵους νομίζουσιν. Ἀσεβὴς δὲ, οὐχ ὃ τοὺς τῶν πολλῶν θεοὺς ἀναιρῶν, ἀλλ' ὃ τὰς τῶν πολλῶν δόξας θεοῖς προσάπτων. 124. Οὐ γάρ προλήψεις εἰσὶν, ἀλλ' ὑπολήψεις ψευδεῖς αἱ τῶν πολλῶν ὑπὲρ θεῶν ἀποφάσεις· ἔνθεν αἱ μέγισται βλάβαι, αἴτιαι τοῖς κακοῖς ἐκ θεῶν ἐπάγονται· καὶ ὠφέλειαι, τοῖς ἀγαθοῖς. Ταῖς γὰρ ἰδίαις οἰκειούμενοι διὰ παντὸς ἀρεταῖς τοὺς ὁμοίους ἀποδέχονται, πᾶν τὸ μὴ τοιοῦτον, ὡς ἀλλότριον νομίζοντες. Συνέθιζε δὲ ἐν τῷ νομίζειν μηδὲν πρὸς ἡμᾶς εἶναι τὸν θάνατον· ἐπεὶ πᾶν ἀγαθὸν καὶ κακὸν ἐν αἰσθήσει· στέρησις δέ ἐστιν αἰσθήσεως, ὁ θάνατος. Ὅθεν γνῶσις ὀρθὴ τοῦ μηθὲν εἶναι πρὸς ἡμᾶς τὸν θάνατον, ἀπολαυστὸν ποιεῖ τὸ τῆς ζωῆς θνητόν· οὐκ ἄπειρον προστιθεῖσα χρόνον, ἀλλὰ τὸν τῆς ἀθανασίας ἀφελομένη πόθον. 125. Οὐθὲν γάρ ἐστιν ἐν τῷ ζῆν δεινὸν, τῷ κατειληφότι γνησίως τὸ μηδὲν ὑπάρχειν ἐν τῷ μὴ ζῆν δεινόν. Ὥστε μάταιος ὁ λέγων δεδιέναι τὸν θάνατον, οὐχ ὅτι λυπήσει παρὼν, ἀλλ' ὅτι λυπεῖ μέλλων. Ὃ γὰρ παρὸν, οὐκ ἐνοχλεῖ· προσδοκώμενον, κενῶς λυπεῖ. Τὸ φρικωδέστατον οὖν τῶν κακῶν ὁ θάνατος, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· ἐπειδήπερ ὅταν μὲν ἡμεῖς ὦμεν, ὁ θάνατος οὐ πάρεστιν· ὅταν δὲ ὁ θάνατος παρῇ, τοθ' ἡμεῖς οὐκ ἐσμέν. Οὔτε οὖν πρὸς τοὺς ζῶντας ἐστὶν, οὔτε πρὸς τοὺς τετελευτηκότας· ἐπειδήπερ περὶ οὓς μὲν, οὐκ ἔστιν· οἱ δ', οὐκέτι εἰσίν. Ἀλλ' οἱ πολλοὶ τὸν θάνατον, ὁτὲ μὲν ὡς μέγι-

στον τῶν κακῶν φεύγουσιν· ὁτὲ δὲ, ὡς ἀνάπαυσιν τῶν ἐν τῷ ζῆν ζητοῦσιν. 126. Ὁ σοφὸς οὖν οὔτε φοβεῖται τὸ μὴ ζῆν· οὔτε γὰρ αὐτῷ προσίσταται τὸ ζῆν. Οὔτε δοξάζεται κακὸν εἶναι τὸ μὴ ζῆν. Ὥσπερ δὲ τὸ σιτίον οὐ τὸ πλεῖον πάντως, ἀλλὰ τὸ ἥδιστον αἱρεῖται· οὕτω καὶ χρόνον οὐ τὸν μήκιστον, ἀλλὰ τὸν ἥδιστον καρπίζεται. Ὁ δὲ παραγγέλλων τὸν μὲν νέον καλῶς ζῆν, τὸν δὲ γέροντα καλῶς καταστρέφειν. εὐήθης ἐστὶν, οὐ μόνον διὰ τὸ τῆς ζωῆς ἀσπαστὸν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν αὐτὴν εἶναι μελέτην τοῦ καλῶς ζῆν, καὶ τοῦ καλῶς ἀποθνήσκειν. Πολὺ δὲ χείρων καὶ ὁ λέγων,

— — — Καλὸν μὲν μὴ φῦναι,
Φύντα δ' ὅπως ὤκιστα πύλας Ἄϊδαο περῆσαι.

127. Εἰ μὲν γὰρ πεποιθὼς τοῦτο φησὶ, πῶς οὐκ ἀπέρχεται ἐκ τοῦ ζῆν; Ἕν ἑτοίμῳ γὰρ αὐτῷ τοῦτ' ἔστιν, εἴπερ ἦν βεβουλευμένον αὐτῷ βεβαίως· εἰ δὲ μωκώμενος, μάταιος ἐν τοῖς οὐκ ἐπιδεχομένοις. Μνημονευτέον δὲ ὡς τὸ μέλλον, οὔτε ἡμέτερον, οὔτε πάντως οὐχ ἡμέτερον, ἵνα μήτε πάντως προσμένωμεν αὐτὸ ὡς ἐσόμενον, μήτε ἀπελπίζωμεν ὡς πάντως οὐκ ἐσόμενον. Ἀναλογιστέον δὲ ὡς τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν εἰσὶ φυσικαὶ, αἱ δὲ, κεναί. Καὶ τῶν φυσικῶν αἱ μὲν ἀναγκαῖαι· αἱ δὲ φυσικαὶ μόνον. Τῶν δὲ ἀναγκαίων, αἱ μὲν πρὸς εὐδαιμονίαν εἰσὶν ἀναγκαῖαι, αἱ δὲ, πρὸς τὴν τοῦ σώματος ἀοχλησίαν· αἱ δὲ, πρὸς αὐτὸ τὸ ζῆν. 128. Τούτων γὰρ ἁπλανὴς θεωρία πᾶσαν αἵρεσιν, καὶ φυγὴν ἐπαναγαγεῖν οἶδεν ἐπὶ τὴν τοῦ σώματος ὑγίειαν, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἀταραξίαν. Ἐπεὶ τοῦτο τοῦ μακαρίως ζῆν ἐστὶ τέλος. Τούτου

γὰρ χάριν ἅπαντα πράττομεν; ὅπως μήτε ἀλγῶμεν, μήτε ταρβῶμεν. Ὅταν δὲ ἅπαξ τοῦτο περὶ ἡμᾶς γένηται, λύεται πᾶς ὁ τῆς ψυχῆς χειμὼν, οὐκ ἔχοντος τοῦ ζώου βαδίζειν ὡς πρὸς ἐνδέον τι, καὶ ζητεῖν ἕτερον ᾧ τὸ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἀγαθὸν συμπληρωθήσεται. Τότε γὰρ ἡδονῆς χρείαν ἔχομεν, ὅταν ἐκ τοῦ μὴ παρεῖναι τὴν ἡδονὴν ἀλγῶμεν· ὅταν δὲ μὴ ἀλγῶμεν, οὐκέτι τῆς ἡδονῆς δεόμεθα. Καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἡδονὴν ἀρχὴν καὶ τέλος λέγομεν εἶναι τοῦ μακαρίως ζῆν. 129. Ταύτην γὰρ ἀγαθὸν πρῶτον καὶ συγγενικὸν ἔγνωμεν, καὶ ἀπὸ ταύτης καταρχόμεθα πάσης αἱρέσεως καὶ φυγῆς, καὶ ἐπὶ ταύτην καταντῶμεν, ὡς κανόνι τῷ πάθει πᾶν ἀγαθὸν κρίνοντες. Καὶ ἐπεὶ πρῶτον ἀγαθὸν τοῦτο καὶ σύμφυτον, διὰ τοῦτο καὶ οὐ πᾶσαν ἡδονὴν αἱρούμεθα· ἀλλ' ἔστιν ὅτε πολλὰς ἡδονὰς ὑπερβαίνομεν, ὅταν πλεῖον ἡμῖν τὸ δυσχερὲς ἐκ τούτων ἕπηται· καὶ πολλὰς ἀλγηδόνας ἡδονῶν κρείττους νομίζομεν, ἐπειδὰν μείζων ἡμῖν ἡδονὴ παρακολουθῇ, πολὺν χρόνον ὑπομείνασι τὰς ἀλγηδόνας. Πᾶσα οὖν ἡδονὴ διὰ τὸ φύσιν ἔχειν οἰκείαν, ἀγαθόν· οὐ πᾶσα μέν τοι αἱρετή· καθάπερ καὶ ἀλγηδὼν πᾶσα, κακόν· οὐ πᾶσα δὲ ἀεὶ φευκτή πεφυκυῖα. 130. Τῇ μέν τοι συμμετρήσει, καὶ συμφερόντων καὶ ἀσυμφόρων βλέψει, ταῦτα πάντα κρίνειν καθήκει. Χρώμεθα γὰρ τῷ μὲν ἀγαθῷ, κατά τινας χρόνους, ὡς κακῷ· τῷ δὲ κακῷ, τὸ ἔμπαλιν, ὡς ἀγαθῷ. Καὶ τὴν αὐτάρκειαν δὲ ἀγαθὸν μέγα νομίζομεν, οὐχ ἵνα πάντως τοῖς ὀλίγοις χρώμεθα· ἀλλ' ὅπως, ἐὰν μὴ ἔχωμεν τὰ πολλὰ, τοῖς ὀλίγοις χρώμεθα, πεπεισμένοι γνησίως ὅτι ἥδιστα πολυτε-

λείας ἀπολαύουσιν οἱ ἥκιστα ταύτης δεόμενοι. Καὶ ὅτι τὸ μὲν φυσικὸν πᾶν, εὐπόριστόν ἐστι· τὸ δὲ κενὸν, δυσπόριστον. Οἵ τε λιτοὶ χυλοὶ ἴσην πολυτελεῖ διαίτῃ τὴν ἡδονὴν προσφέρουσιν, ὅταν ἅπαν τὸ ἀλγοῦν κατ' ἔνδειαν ἐξαιρεθῇ· 131. καὶ μάζα καὶ ὕδωρ τὴν ἀκροτάτην ἀποδιδοῦσιν ἡδονὴν, ἐπειδὰν ἐνδέων τὶς αὐτὰ προσενέγκηται. Τὸ συνεθίζειν οὖν ἐν ταῖς ἁπλαῖς καὶ οὐ πολυτελέσι διαίταις, καὶ ὑγιείας ἐστὶ συμπληρωτικὸν, καὶ πρὸς τὰς ἀναγκαίας τοῦ βίου χρήσεις ἄοκνον ποιεῖ τὸν ἄνθρωπον. Καὶ τοῖς πολυτελέσιν ἐκ διαλειμμάτων προσερχομένους, κρείττονας ἡμᾶς διατίθησι, καὶ πρὸς τὴν τύχην ἀφόβους παρασκευάζει. Ὅταν οὖν λέγωμεν ἡδονὴν τέλος ὑπάρχειν, οὐ τὰς τῶν ἀσώτων ἡδονὰς, καὶ τὰς τῶν ἐν ἀπολαύσει κειμένας λέγομεν, ὥς τινες ἀγνοοῦντες καὶ οὐχ ὁμολογοῦντες, ἢ κακῶς ἐνδεχόμενοι, νομίζουσιν, ἀλλὰ τὸ μήτε ἀλγεῖν κατὰ σῶμα, μήτε ταράττεσθαι κατὰ ψυχὴν συνείροντες. 132. Οὐ γὰρ πότοι καὶ κῶμοι, οὐδ' ἀπολαύσεις παίδων καὶ γυναικῶν, οὐδ' ἰχθύων καὶ τῶν ἄλλων ὅσα φέρει πολυτελὴς τράπεζα, τὸν ἡδὺν γεννᾷ βίον, ἀλλὰ νήφων λογισμὸς, καὶ τὰς αἰτίας ἐξερευνῶν πάσης αἱρέσεως καὶ φυγῆς, καὶ τὰς δόξας ἐξελαύνων, ἀφ' ὧν πλεῖστος τὰς ψυχὰς καταλαμβάνει Θόρυβος. Τούτων δὲ πάντων ἀρχὴ καὶ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν, ἡ φρόνησις. Διὸ καὶ φιλοσοφίας τὸ τιμιώτερον ὑπάρχει ἡ φρόνησις, ἐξ ἧς αἱ λοιπαὶ πᾶσαι πεφύκασιν ἀρεταί· διδάσκουσαι ὡς οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν, ἄνευ τοῦ φρονίμως, καὶ καλῶς, καὶ δικαίως· οὐδὲ φρονίμως, καὶ καλῶς, καὶ δικαίως, ἄνευ τοῦ ἡδέως. Συμπεφύκασι γὰρ αἱ ἀρε-

ταὶ τῷ ζῆν ἡδέως· καὶ τὸ ζῆν ἡδέως τούτων ἐστὶν ἀχώριστον. 133. Ἐπεὶ, τίνα νομίζεις εἶναι κρείττονα τοῦ καὶ περὶ θεῶν ὅσια δοξάζοντος, καὶ περὶ θανάτου διαπαντὸς ἀφόβως ἔχοντος, καὶ τὸ τῆς φύσεως ἐπιλελογισμένου τέλος; Καὶ τὸ μὲν τῶν ἀγαθῶν πέρας, ὡς ἔστιν εὐσυμπλήρωτόν τε καὶ εὐπόριστον, διαλαμβάνοντος· τὸ δὲ τῶν κακῶν, ὡς ἢ χρόνους ἢ πόνους ἔχει βραχεῖς· τὴν δὲ εἱμαρμένην ὑπό τινων δεσπότιν εἰσαγομένην πάντων, ἀγγέλλοντος, μὴ εἶναι· ἀλλὰ τὰ μὲν ἀπὸ τύχης· τὰ δὲ παρ' ἡμῶν· διὰ τὸ τὴν μὲν ἀνάγκην, ἀνυπεύθυνον εἶναι, τὴν δὲ τύχην, ἄστατον ὁρᾶν. Τὸ δὲ παρ' ἡμῶν, αὐδέσποτον· ᾧ καὶ τὸ μεμπτὸν καὶ τὸ ἐναντίον παρακολουθεῖν πέφυκεν. 134. Ἐπεὶ κρεῖττον ἦν τῷ περὶ θεῶν μύθῳ κατακολουθεῖν, ἢ τῇ τῶν φυσικῶν εἱμαρμένῃ δουλεύειν. Ὁ μὲν γὰρ ἐλπίδα παραιτήσεως ὑπογράφει θεῶν διὰ τιμῆς· ἡ δὲ ἀπαραίτητον ἔχει τὴν ἀνάγκην. Τὴν δὲ τύχην, οὔτε θεὸν, ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσιν, ὑπολαμβάνων· (οὐθὲν γὰρ ἀτάκτως θεῷ πράττεται) οὔτε ἀβέβαιον αἰτίαν, (οἴεται μὲν γὰρ ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἐξ ταύτης πρὸς τὸ μακαρίως ζῆν ἀνθρώποις μὴ δίδοσθαι) ἀρχὰς μέντοι μεγάλων ἀγαθῶν ἢ κακῶν ὑπὸ ταύτης χορηγεῖσθαι. 135. Κρεῖττον εἶναι νομίζων εὐλογίστως ἀτυχεῖν, ἢ ἀλογίστως εὐτυχεῖν. Βέλτιον γὰρ τὸ κριθὲν ἐν ταῖς πράξεσι καλῶς, μὴ ὀρθωθῆναι διὰ ταύτης. Ταῦτα οὖν καὶ τὰ τούτοις συγγενῆ μελέτα διαπαντὸς, ἡμέρας καὶ νυκτὸς, πρὸς σεαυτὸν, καὶ πρὸς τὸν ὅμοιον σεαυτῷ, καὶ οὐδέποτε οὔθ' ὕπαρ οὔτ' ὄναρ διαταραχθήσῃ, ζήσῃ δὲ ὡς θεὸς ἐν ἀνθρώποις. Οὐθὲν γὰρ ἔοικε θνητῷ ζῴῳ

ζῶν ἄνθρωπος ἐν ἀθανάτοις ἀγαθοῖς. Μαντικὴν δὲ ἅπασαν ἐν ἄλλοις ἀναιρεῖ, ὡς καὶ ἐν τῇ μικρᾷ ἐπιτομῇ. Καί φησι, μαντικὴ ὡς ἀνύπαρκτος· εἰ δὲ καὶ ὑπαρκτὴ, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς ἡγητέον τὰ γινόμενα. Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν βιωτικῶν· καὶ ἐπὶ πλείω διείλεκται ἀλλαχόθι.

XXVIII. 136. Διαφέρεται δὲ πρὸς τοὺς Κυρηναϊκοὺς περὶ τῆς ἡδονῆς. Οἱ μὲν γὰρ τὴν καταστηματικὴν οὐκ ἐγκρίνουσι, μόνην δὲ τὴν ἐν κινήσει. Ὁ δὲ, ἀμφοτέραν, ψυχῆς καὶ σώματος, ὥς φησιν ἐν τῷ περὶ αἱρέσεως καὶ φυγῆς, καὶ ἐν τῷ περὶ τέλους, καὶ ἐν τῷ πρώτῳ περὶ βίων, καὶ ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἐν Μιτυλήνῃ φίλους ἐπιστολῇ. Ὁμοίως δὲ καὶ Διογένης ἐν τῇ ἑπτακαιδεκάτῃ τῶν ἐπιλέκτων, καὶ Μητρόδωρος ἐν τῷ Τιμοκράτει, λέγουσιν οὕτως· νοουμένης δὲ ἡδονῆς τῆς τε κατὰ κίνησιν καὶ τῆς καταστηματικῆς. Ὁ δ' Ἐπίκουρος ἐν τῷ περὶ αἱρέσεων οὕτω λέγει· Ἡ μὲν γὰρ ἀταραξία καὶ ἀπονία, καταστηματικαί εἰσιν ἡδοναί· ἡ δὲ χαρὰ καὶ εὐφροσύνη, κατὰ κίνησιν ἐνεργείᾳ βλέπονται.

XXIX. 137. Ἔτι πρὸς τοὺς Κυρηναϊκοὺς διαφέρεται. Οἱ μὲν γὰρ, χείρους τὰς σωματικὰς ἀλγηδόνας λέγουσι τῶν ψυχικῶν· (κολάζεσθαι γοῦν τοὺς ἁμαρτάνοντας σώματι) ὁ δὲ, τὰς ψυχικάς. Τὴν γοῦν σάρκα διὰ τὸ παρὸν μόνον χειμάζειν· τὴν δὲ ψυχὴν, καὶ διὰ τὸ παρελθὸν, καὶ τὸ παρὸν, καὶ τὸ μέλλον. Οὕτως οὖν καὶ μείζονας ἡδονὰς εἶναι τῆς ψυχῆς. Ἀποδείξει δὲ χρῆται τοῦ τέλος εἶναι τὴν ἡδονὴν, τῷ τὰ ζῶα, ἅμα τῷ γεννηθῆναι, τῇ μὲν εὐα-

ρεστεῖσθαι, τῷ δὲ πόνῳ προσκρούειν φυσικῶς, καὶ χωρὶς λόγου. Αὐτοπαθῶς οὖν φεύγομεν τὴν ἀλγηδόνα· ἵνα καὶ ὁ Ἡρακλῆς καταβιβρωσκόμενος ὑπὸ τοῦ χιτῶνος,

— — — βοᾖ

Δάκνων, ἰΐζων· ἀμφὶ δ' ἔστενον πέτραι,
Λοκρῶν τ' ὄρειοι πρῶνες, Εὐβοίας τ' ἄκρα.

XXX. 138. Διὰ δὲ τὴν ἡδονὴν καὶ τὰς ἀρετὰς δεῖν αἱρεῖσθαι, οὐ δι' αὐτάς· ὥσπερ τὴν ἰατρικὴν διὰ τὴν ὑγίειαν· καθά φησι καὶ Διογένης ἐν τῇ εἰκοστῇ τῶν ἐπιλέκτων, ὃς καὶ διαγωγὴν λέγει τὴν ἀρετήν. Ὁ δ' Ἐπίκουρος καὶ ἀχώριστόν φησι τῆς ἡδονῆς τὴν ἀρετὴν μόνην· τὰ δ' ἄλλα χωρίζεσθαι, οἷον βρωτά.

XXXI. Καὶ φέρε οὖν δὴ νῦν τὸν κολοφῶνα (ὡς ἂν εἴπη τὶς) ἐπιθῶμεν τοῦ παντὸς συγγράμματος, καὶ τοῦ βίου τοῦ φιλοσόφου, τὰς κυρίας αὐτοῦ δόξας παραθέμενοι, καὶ ταύταις τὸ πᾶν σύγγραμμα κατακλείσαντες· τέλει χρησάμενοι τῇ τῆς εὐδαιμονίας ἀρχῇ.

139. α'. Τὸ μακάριον καὶ ἄφθαρτον, οὔτε αὐτὸ πράγματα ἔχει, οὔτε ἄλλῳ παρέχει· ὥστε οὔτε ὀργαῖς, οὔτε χάρισι συνέχεται. Ἐν ἀσθενεῖ γὰρ πᾶν τὸ τοιοῦτον. Ἐν ἄλλοις δέ φησι· τοὺς θεοὺς λόγῳ θεωρητοὺς εἶναι· οὓς μέν, κατ' ἀριθμὸν ὑφεστῶτας· οὓς δὲ, κατὰ ὁμοειδίαν ἐκ τῆς συνεχοῦς ἐπιῤῥύσεως τῶν ὁμοίων εἰδώλων ἐπὶ τὸ αὐτό, ἀποτετελεσμένους ἀνθρωποειδῶς.

β'. Ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· τὸ γὰρ διαλυθὲν, ἀναισθητεῖ· τὸ δὲ ἀναισθητοῦν, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς.

γ'. Ὅρος τοῦ μεγέθους τῶν ἡδονῶν, ἡ παντὸς

τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξαίρεσις. Ὅπου δ' ἂν τὸ ἡδόμενον ἐνῇ, καθ' ὃν ἂν χρόνον ᾖ, οὐκ ἔστι τὸ ἀλγοῦν, ἢ τὸ λυπούμενον, ἢ τὸ συναμφότερον.

140. δ'. Οὐ χρονίζει τὰ ἀλγοῦν συνεχῶς ἐν τῇ σαρκί· ἀλλὰ τὸ μὲν ἄκρον, τὸν ἐλάχιστον χρόνον πάρεστι· τὸ δὲ μόνον ὑπερτεῖνον τὸ ἡδόμενον κατὰ σάρκα, οὐ πολλὰς ἡμέρας συμβαίνει. Αἱ δὲ πολυχρόνιοι τῶν ἀῤῥωστιῶν πλεονάζον ἔχουσι τὸ ἡδόμενον ἐν τῇ σαρκί, ἢπερ τὸ ἀλγοῦν.

ε'. Οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν, ἄνευ τοῦ φρονίμως, καὶ καλῶς, καὶ δικαίως· οὐδὲ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως, ἄνευ τοῦ ἡδέως. Ὅτῳ οὖν μὴ ὑπάρχει τὸ ζῆν φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως, οὐκ ἔστι τοῦτον ἡδέως ζῆν.

ς'. Ἕνεκα τοῦ θαῤῥεῖν ἐξ ἀνθρώπων, ἐστὶ κατὰ φύσιν ἀρχὴ καὶ βασιλεία ἀγαθὸν, ἐξ ὧν ἂν ποτε τοῦτό τις οἷός τ' ᾖ παρασκευάζεσθαι.

141. ζ'. Ἔνδοξοι καὶ περίβλεπτοι τινὲς ἐβουλήθησαν γενέσθαι, τὴν ἐξ ἀνθρώπων ἀσφάλειαν οὕτω νομίζοντες περιποιήσεσθαι. Ὥστε εἰ μὲν ἀσφαλὴς ὁ τῶν τοιούτων βίος, ἀπέλαβον τὸ τῆς φύσεως ἀγαθόν· εἰ δὲ μὴ ἀσφαλὴς, οὐκ ἔχουσιν οὗ ἕνεκα ἐξ ἀρχῆς παρὰ τὸ τῆς φύσεως οἰκεῖον ὠρέχθησαν.

η'. Οὐδεμία ἡδονὴ καθ' ἑαυτὴν κακόν· ἀλλὰ τὰ τινῶν ἡδονῶν ποιητικὰ, πολλαπλασίους ἐπιφέρει τὰς ὀχλήσεις τῶν ἡδονῶν.

142. θ'. Εἰ κατεπυκνοῦτο πᾶσα ἡδονὴ, καὶ χρόνῳ κατὰ περίεδον τὸ ἄθροισμα ὑπῆρχεν ἐπὶ τὰ κυριώτατα μέρη τῆς φύσεως, οὐκ ἂν ποτε διέφερον ἀλλήλων αἱ ἡδοναί.

ί. Εἰ τὰ ποιητικὰ τῶν περὶ τοὺς ἀσώτους ἡδονῶν ἔλυε τοὺς φόβους τῆς διανοίας, τούς τε περὶ μετεώρων, καὶ θανάτου, ἀλγηδόνων· ἔτι τε τὸ πέρας τῶν ἐπιθυμιῶν ἐδίδασκεν ἂν, καὶ οὐκ ἄν ποτε εἴχομεν ὅ, τι μεμψαίμεθα αὐτοῖς, πανταχόθεν εἰσπληρουμένοις τῶν ἡδονῶν, ὡς οὐδαμόθεν οὔτε τὸ ἀλγοῦν, οὔτε τὸ λυπούμενον, ἔχουσιν, ὅπερ ἐστὶ τὸ κακόν.

ια. Εἰ μηθὲν ἡμᾶς αἱ περὶ τῶν μετεώρων ὑποψίαι ἠνώχλουν, καὶ αἱ περὶ θανάτου, μήποτε πρὸς ἡμᾶς (εἴ τι ἔτι τετόλμηκα νοεῖν τοὺς ὅρους τῶν ἀλγηδόνων καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν) οὐκ ἂν προσεδεόμεθα φυσιολογίας.

143. ιβ. Οὐκ ἦν τὸν φοβούμενον ὑπὲρ τῶν κυριωτάτων λύειν, μὴ κατειδότα, τίς ἡ τοῦ σύμπαντος φύσις, ἀλλ' ὑποπτευόμενόν τι τῶν κατὰ τοὺς μύθους. Ὥστε οὐκ ἦν ἄνευ φυσιολογίας, ἀκεραίας τὰς ἡδονὰς ἀπολαμβάνειν.

ιγ. Οὐδὲν ὄφελος ἦν τὴν κατ' ἀνθρώπους ἀσφάλειαν κατασκευάζεσθαι, τῶν ἄνωθεν ὑπόπτων καθεστώτων, καὶ τῶν ὑπὸ γῆς, καὶ ἁπλῶς τῶν ἐν τῷ ἀπείρῳ.

ιδ. Τῆς ἀσφαλείας, τῆς ἐξ ἀνθρώπων, γινομένης μέχρι τινός· δυνάμει τε ἐξοριστικῇ, καὶ εὐπορίᾳ εἰλικρινεστάτῃ, γίνεται ἡ ἐκ τῆς ἡσυχίας, καὶ ἐκχωρήσεως τῶν πολλῶν ἀσφάλεια..

144. ιε. Ὁ τῆς φύσεως πλοῦτος καὶ ὥρισται, καὶ εὐπόριστός ἐστιν· ὁ δὲ τῶν κενῶν δοξῶν, εἰς ἄπειρον ἐκπίπτει.

ις. Βραχεῖα σοφῷ τύχη παρεμπίπτει, τὰ δὲ μέγιστα καὶ κυριώτατα ὁ λογισμὸς διῴκηκε, καὶ κατὰ τὸν συνεχῆ χρόνον τοῦ βίου διοικεῖ, καὶ διοικήσει.

ιζ'. Ὁ δίκαιος, ἀταρακτότατος· ὁ δ' ἄδικος, πλείστης ταραχῆς γέμων.

ιη'. Οὐκ ἐπαύξεται ἡ ἡδονὴ ἐν τῇ σαρκὶ, ἐπειδὰν ἅπαξ τὸ κατ' ἔνδειαν ἀλγοῦν ἐξαιρεθῇ, ἀλλὰ μόνον ποικίλλεται.

ιθ'. Τῆς δὲ διανοίας τὸ πέρας τὸ κατὰ τὴν ἡδονὴν, ὑπεγέννησεν ἥ τε τούτων αὐτῶν ἐκλόγησις, καὶ τῶν ὁμογενῶν τούτοις, ὅσα τοὺς μεγίστους φόβους παρεσκεύαζε τῇ διανοίᾳ.

145. κ'. Ὁ ἄπειρος χρόνος ἴσην ἔχει τὴν ἡδονὴν καὶ ὁ πεπερασμένος, ἐάν τις αὐτῆς τὰ πέρατα καταμετρήσῃ τῷ λογισμῷ.

κα'. Εἰ μὲν ἡ σὰρξ ἀπέλαβε τὰ πέρατα τῆς ἡδονῆς ἄπειρα, καὶ ἄπειρος ἂν αὐτὴν χρόνος παρεσκεύασεν.

κβ'. Εἰ δὲ ἡ διάνοια τοῦ τῆς σαρκὸς τέλους καὶ πέρατος λαβοῦσα τὸν ἐπιλογισμὸν, καὶ τοὺς ὑπὲρ τοῦ αἰωνίου φόβους ἐκλύσασα, τὸν παντελῆ βίον παρεσκεύασε, καὶ οὐθὲν ἔτι τοῦ ἀπείρου χρόνου προσεδεήθη ἄν· ἀλλ' οὔτε ἔφυγε τὴν ἡδονὴν, οὐδ' ἡνίκα τὴν ἐξαγωγὴν ἐκ τοῦ ζῆν τὰ πράγματα παρεσκεύαζεν, ἀλλ' ὡς ἐλλείπουσά τι τοῦ ἀορίστου βίου κατέστρεφεν.

146. κγ'. Ὁ τὰ πέρατα τοῦ βίου κατειδὼς, οἶδεν, ὡς εὐπόριστόν ἐστι τὸ τὸ ἀλγοῦν κατ' ἔνδειαν ἐξαιροῦν, καὶ τὸ τὸν ὅλον βίον παντελῆ καθιστάν· ὥστε οὐδὲν προσδεῖται πραγμάτων ἀγῶνας κεκτημένων.

κδ'. Τὸ ὑφεστηκὸς δὲ τέλος δεῖ ἐπιλογίζεσθαι, κατὰ πᾶσαν τὴν ἐνόργειαν, ἐφ' ἣν τὰ δοξαζόμενα

ἀνάγομεν· εἰ δὲ μή, πάντα ἀκρισίας καὶ ταραχῆς ἔσται μεστά.

κε'. Εἰ μάχῃ πάσαις ταῖς αἰσθήσεσιν, οὐχ ἕξεις οὐδ' ἃς ἂν αὐτῶν φῇς διεψεῦσθαι, οὐδὲ πρός τι, ποιούμενος τὴν ἀναγωγήν, κρίνῃς.

147. κς'. Εἴ τινα ἐκβάλλῃς ἁπλῶς αἴσθησιν, καὶ μὴ διαιρῇς εἰς τὸ δοξαζόμενον, κατὰ τὸ προσμενόμενον, καὶ τὸ παρὸν ἤδη κατὰ τὴν αἴσθησιν καὶ τὰ πάθη, καὶ πᾶσαν φανταστικὴν ἐπιβολὴν τῆς διανοίας· συνταράξεις καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις τῇ ματαίᾳ δόξῃ, ὥστε τὸ κριτήριον ἅπαν ἐκβαλεῖς.

κζ'. Εἰ δὲ βεβαιώσεις καὶ τὸ προσμενόμενον ἅπαν ἐν ταῖς δοξαστικαῖς ἐννοίαις, καὶ τὸ μὴ τὴν ἐπιμαρτύρησιν ἔχον οὐκ ἐκλείψεις, τὸ διεψευσμένον· ὡς τετηρηκὼς ἔσῃ πᾶσαν ἀμφισβήτησιν καὶ πᾶσαν ἐπίκρισιν τοῦ ὀρθῶς, ἢ μὴ ὀρθῶς.

148. κη'. Εἰ μὴ παρὰ πάντα καιρὸν ἐπανοίσεις ἕκαστον τῶν πραττομένων ἐπὶ τὸ τέλος τῆς φύσεως, ἀλλὰ προαναστρέψεις, εἴτε φυγὴν εἴτε δίωξιν ποιούμενος εἰς ἄλλό τι· οὐκ ἔσονταί σοι τοῖς λόγοις αἱ πράξεις ἀκόλουθοι.

κθ'. Ὧν ἡ σοφία παρασκευάζεται εἰς τὴν τοῦ ὅλου βίου μακαριότητα, πολὺ μέγιστόν ἐστιν ἡ τῆς φιλίας κτῆσις. Καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς τοῖς ὡρισμένοις ἀσφάλειαν φιλίας μάλιστα κτήσει δεῖ νομίζειν συντελουμένην.

λ'. Ἡ αὐτὴ γνώμη θαρρεῖν τε ἐποίησεν ὑπὲρ τοῦ μηθὲν αἰώνιον εἶναι δεινὸν, μηδὲ πολυχρόνιον.

149. λα'. Τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μέν εἰσι φυσικαὶ καὶ ἀναγκαῖαι· αἱ δὲ φυσικαὶ καὶ οὐκ ἀναγκαῖαι·

αἱ δὲ, οὔτε φυσικαὶ, οὔτε ἀναγκαῖαι, ἀλλὰ πρὸς κενὴν δόξαν γινόμεναι. Φυσικὰς καὶ ἀναγκαίας ἡγεῖται ὁ Ἐπίκουρος, τὰς ἀλγηδόνας ἀπολυούσας, ὡς ποτῶν ἐπὶ δίψους· φυσικὰς δὲ καὶ οὐκ ἀναγκαίας, τὰς ποικιλλούσας μόνον τὴν ἡδονὴν, μὴ ὑπεξαιρουμένας δὲ τὸ ἄλγημα· ὡς πολυτελῆ σιτία. Οὔτε δὲ φυσικὰς, οὔτε ἀναγκαίας· ὡς στεφάνους, καὶ ἀνδριάντων ἀναθέσεις.

λβ'. Τῶν ἐπιθυμιῶν ὅσαι μὴ ἐπ' ἀλγοῦν ἐπανάγουσιν ἐὰν μὴ συμπληρωθῶσιν, οὐκ εἰσὶν ἀναγκαῖαι, ἀλλ' εὐδιάχυτον τὴν ὄρεξιν ἔχουσιν, ὅταν δυσπόριστοι, ἢ βλάβης ἀπεργαστικαὶ, δόξωσιν εἶναι.

λγ'. Ἐν αἷς τῶν φυσικῶν ἐπιθυμιῶν, μὴ ἐπ' ἀλγοῦν δὲ ἐπαναγουσῶν ἐὰν μὴ συντελεσθῶσιν, ὑπάρχει ἡ σπουδὴ σύντονος, πρὸς κενὴν δόξαν αὗται γίνονται, καὶ παρὰ τὴν ἑαυτῶν φύσιν· (οὐ διὰ χρείαν τινὰ, ἀλλὰ πρὸς τὴν τοῦ ἀνθρώπου κενοδοξίαν.)

150. λδ'. Τὸ τῆς φύσεως δίκαιον, ἐστὶ σύμβολον τοῦ συμφέροντος, εἰς τὸ μὴ βλάπτειν ἀλλήλους, μηδὲ βλάπτεσθαι.

λε'. Ὅσα τῶν ζώων μὴ ἠδύνατο συνθήκας ποιεῖσθαι τὰς ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν ἄλληλα, μηδὲ βλάπτεσθαι· πρὸς ταῦτα οὐθέν ἐστιν οὐδὲ δίκαιον, οὐδὲ ἄδικον. Ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἐθνῶν ὅσα μὴ ἠδύνατο, ἢ μὴ ἐβούλετο τὰς συνθήκας ποιεῖσθαι, τὰς ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν ἀλλήλους, μηδὲ βλάπτεσθαι.

λς'. Οὐκ ἦν τι καθ' ἑαυτὸ δικαιοσύνη, ἀλλ' ἢ ἐν ταῖς μετ' ἀλλήλων συστροφαῖς, καθ' ἑμιλίας δή ποτε ἔδει τόπους συνθήκην τινὰ ποιεῖσθαι ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν, ἢ βλάπτεσθαι.

151. λζ'. Ἡ ἀδικία, οὐ καθ' ἑαυτὴν κακόν, ἀλλ' ἐν τῷ κατὰ τὴν ὑποψίαν φόβῳ, εἰ μὴ λήσει ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἐφεστηκότας κολαστάς.

λη'. Οὐκ ἔστι τὸν λάθρα τι ποιοῦντα ὧν συνέθεντο πρὸς ἀλλήλους, εἰς τὸ μὴ βλάπτειν. μηδὲ βλάπτεσθαι, πιστεύειν ὅτι λήσει, κἂν μυριάκις ἐπὶ τοῦ παρόντος λανθάνῃ. Μέχρι γὰρ καταστροφῆς ἄδηλον εἰ καὶ λήσει.

λθ'. Κατὰ μὲν τὸ κοινὸν, πᾶσι τὸ δίκαιον τὸ αὐτό· (συμφέρον γάρ τι ἦν ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους κοινωνίᾳ) κατὰ δὲ τὸ ἴδιον, χώρας καὶ ὅσων δή ποτε αἰτιῶν, οὐ πᾶσι συνέπεται τὸ αὐτὸ δίκαιον εἶναι.

152. μ'. Τὸ κὲν ἐπιμαρτυρούμενον ὅτι συμφέρει ἐν ταῖς χρείαις τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας, τῶν νομισθέντων εἶναι δικαίων ὄν, τοῦτο ἔχει τοῦ δικαίου χώραν, ἐάν τε τὸ αὐτὸ πᾶσι γένηται, ἐάν τε μὴ τὸ αὐτό.

μα'. Ἐὰν νομοτεθῆταί τι, μὴ ἀποβαίνῃ δὲ κατὰ τὸ συμφέρον τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας, οὐκέτι τοῦτο τὴν τοῦ δικαίου φύσιν ἔχει. Κἂν μεταπίπτῃ τὸ κατὰ τὸ δίκαιον συμφέρον, χρόνον δέ τινα εἰς τὴν πρόληψιν ἐναρμόττῃ· οὐδὲν ἧττον κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἦν δίκαιον, ὅτε συνέφερεν, τοῖς μὴ φωναῖς κεναῖς ἑαυτοὺς συνταράττουσιν, ἀλλὰ πλεῖστα πράγματα βλέπουσιν.

153. μβ'. Ἔνθα μὴ καινῶν γενομένων τῶν περιεστώτων πραγμάτων, ἀνεφάνη μὴ ἁρμόττοντα εἰς τὴν πρόληψιν τὰ νομισθέντα δίκαια ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων, οὐκ ἦν ταῦτα δίκαια. Ἔνθα δὲ καινῶν γενομένων τῶν περιεστώτων πραγμάτων, οὐκέτι συνέ-

φερε τὰ αὐτὰ δίκαια κείμενα· ἐνταῦθα δὴ τότε μὲν ἦν δίκαια, ὅτε συνέφερεν εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν τῶν συμπολιτευομένων· ὕστερον δὲ οὐκ ἦν ἔτι δίκαια, ὅτε μὴ συνέφερεν.

154. μγ'. Ὁ τὸ μάλιστα θαῤῥοῦν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ἄριστα συστησάμενος, οὗτος τὰ μὲν δυνατὰ, ὁμόφυλα κατεσκευάσατο· τὰ δὲ μὴ δυνατὰ, ἀλλόφυλα, οἷς ἀνεπίμικτος ἐγένετο, καὶ ἐξωρίσατο ὅσα τούτων μὴ λυσιτελεῖ πράττειν.

μδ'. Ὅσοι τὴν δύναμιν ἔσχον τοῦ τὸ θαῤῥεῖν μάλιστα ἐκ τῶν ὁμορούντων παρασκευάσασθαι· οὗτοι καὶ ἐβίωσαν μετ' ἀλλήλων ἥδιστον, βεβαιότατον πίστωμα ἔχοντες, καὶ πληρεστάτην οἰκειότητα ἀπολαβόντες, οὐκ ὠδύροντο ὡς πρὸς ἔλεον, τὴν τοῦ τελευτήσαντος προκαταστροφήν.

INDEX RERUM.

(Prior numerus tomum, alter paginam praebet.)

A.

Abdera, unde Anaxarchus, Democritus, quos vide.
Academia a quo dicta, I, 131. vetus, I, 7. media, I, 7. nova, I, 7.
Academica secta a quo appellata, I, 146.
Academici philosophi, I, 8.
Academus heros, seu Ecademus, I, 131.
Accipiter Aegyptiis cultus, I, 5.
Achaeus satyricus, I, 123.
Achaicus citatus, I, 293.
Ἀκέφαλοι dialogi, I, 89.
Acron medicus, II, 117.
Acusilaus, I, 19.
Ἀδιαφορίαν quis primus invexerit, II, 18.
Adimantus, Theophrasti amicus, I, 232.
Aegineta: Onesicritus.
Aegyptii omnes medici, I, 131.
Aegyptiorum philosophia, I, 5. sepeliendi mos, II 170.
Aegyptius palmes, vide Zeno Cittieus.
Aegyptus aditus a Cleobulo, I, 42. Democrito, II, 147. Eudoxo, II, 128. Euripide, I, 130. Platone, ib. Pythagora, II, 91. Solone, I, 20. 23. Thalete, I, 11. 12. 20.
Aenesidemus cit. I, 160. II, 170. 178. ἐν τῷ περὶ ζητήσεως, I, 178. ἐν τῶν Πυῤῥωνείων α', II, 178. ἐν τῇ εἰς τὰ Πυῤῥώνεια ὑποτυπώσει, II, 167.
Aenigma Cleobuli, I, 43.
Aër elementum secundum Diogenem Apollon. II, 157. Empedoclem, II, 122. Platonem, I, 157. 158. 159. Stoicos, II, 59. sq. Anaximenem, I, 62.
Aeschines philosophus, Socratis discipulus, I, 88. eius dialogi, I, 89. citatus, I, 91.

Aeschines octo, I, 90.
Aeschrio, Lysaniae pater, I, 259.
Aeschylus tragicus, I, 81. tertium actorem adiecit, I, 151.
Aesopus floruit circa Ol. quinquagesimam secundam, I, 33.
Aestas quid, II, 66. quando, II, 101.
Aetates anni temporibus accommodatae, II, 94.
Aethalides, quaere Pythagoras.
Aether quid, II, 60. 101.
Aethiops, Aristippi discipulus, I, 99.
Agamemnonius, v. Crates.
Agasyrthus, v. Pittacus.
Agathon, I, 74. 142.
Agesilaus imp., I, 86.
Agrigentum cur amplum, II, 117.
Agrigentinus: Empedocles.
Agrigentinorum delitiae, II, 117.
Agrippa Scepticus, II, 171.
Aiax, I, 22.
Aidoneus, II, 122.
Alcaeus citatus, I, 14. 38.
Alcibiades, I, 71.
Alcidamas cit. ἐν τῷ Φυσικῷ, II, 114.
Alcimus orator, I, 113. 135. eius operis: Τὰ πρὸς Ἀμύνταν, locus, I, 132—135.
Alcmaeon Crotoniata, phil. Pythagoricus, II, 125.
Alexander M. rex Mac. I, 1. eius dictum, I, 263. magnificentia, I, 265. iactantia, I, 275. deum se esse arbitratur, II, 159.
Alexander scriptor, cit. ἐν ταῖς τῶν φιλοσόφων διαδοχαῖς, I, 57. 69. 109. 130. 203. II, 79.
Alexinus Eliensis, Eubulidis discipulus, I, 110.
Alexis Platonis amasius, I, 142.
Alexis poeta cit. Ἀγκυλίωνι, I, 140. Μερόπιδι, ib. Ὀλυμπιοδώρῳ, ib. Παρασίτῳ, ib.
Alexon cit. μυθικῶν ϑ', I, 13.
Altaria deo anonymo posita, post Athenarum in peste expiationem factam ab Epimenide, I, 54.
Alter Hercules, v. Cleanthes.
Alyattes rex, I, 39. 40. 45. eius filius, I, 38.
Ἀματαιότης quid, II, 22.
Ambryon cit. ἐν τῷ περὶ Θεοκρίτου, I, 211.
Amici servandi, I, 177.
Amicitia quid Aristoteli, I, 220. quid Pythagorae, II,

94. amicitiae species, I, 161. 220.
Amipsias cit. I, 74.
Amor, quid Diogeni, I, 271.
Amphibolia Stoicorum, II, 28.
Amphiarai fanum, I, 127.
Amphicrates cit. ἐν τῷ περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν, I, 106.
Amphion, Lyconis phil. amicus, I, 238.
Amphis comicus citatur bis, I, 140.
Amyntas, Mac. rex, I, 207.
Ἀναλογητικοί, I, 8.
Anacharsis, I, 49. ei quid mirabile visum apud Graecos, I, 51. eius epistola, ib.
Anaxagoras, a Lino dogma suum sumsit, I, 3. eius vita, I, 63. sqq. cit. ib.
Anaxagorae tres, I, 68.
Anaxandrides comicus cit. I, 139.
Anaxarchus, phil. Abderites, II, 158. sq.
Anaxilas cit. I, 140.
Anaxilaus cit. I, 52.
Anaxilides cit. ἐν τῷ γ' περὶ φιλοσόφων, I, 128.
Anaximander Milesius Thaletis disc. I, 6. eius vita, I, 61.
Anaximenes, I, 62. cit. I, 18.
Anaximenes rhetor, I, 273.
Ancora a quo inventa, I, 51.
Andron citatus, I, 14. 58.
Ἀνελεγξία quid, II, 22.
Ἀνεικαιότης quid, II, 22.
Anima quid Aristoteli, I, 221. Empedocli, II, 122. Epicuro, II, 209. Parmenidi, II, 140. Platoni, I, 156. Protagorae, II, 155. Pythagorae, II, 101. sq. Xenophani, II, 139.
Animae immortalitas, I, 11. partes, I, 165. transmigratio, I, 5. vincula, II, 103. ubi et omnis Pythagorae de anima theoria.
Animarum omnia plena esse dixit Thales, I, 11.
Animae sensus varius, I, 133.
Animalia Aegyptiis loco deorum, I, 5.
Animalis vox quid, II, 25.
Animalium generatio Archelao unde, I, 68.
Animantium genera, I, 159.
Anitus exterminatus, I, 80.
Anni dies, tempora et vicissitudines a quo inventae, I, 12.
Ἀννικέριοι philosophi, I, 99.
Anniceris Platonis redemtor, I, 100.
Antagoras cit. I, 184. 187.
Anticlides cit. II, 95.
Anticipatio naturalis quid, II, 25.
Antigonus rex, I, 193. eius ad Zenonem epistola, II,

4. eius de Zenone mortuo dictum, II, 7.
Antigonus cit. I, 185. II, 154.
Antigonus Carystius cit. I, 124. 127. 237. II, 6. 160. 180. ἐν τοῖς Βίοις, I, 182. ἐν τῷ περὶ Ζήνωνος, I, 156. ἐν τῷ περὶ Πύῤῥωνος, II, 160.
Antileo cit. I, 129.
Antiochus Laodicenus, II, 182. cit. II, 178.
Antipater Tyrius, cit. ἐν τοῖς περὶ Κόσμου, ter, II, 60. 64. ἐν περὶ Οὐσίας, II, 65. ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς, II, 68.
Antipater Cyrenaeus, I, 99.
Antipater Tarsensis, II, 52.
Antipodas, et alia in philosophia quis primus nominaverit, I, 139.
Antipodes esse, II, 101.
Antiphon cit. II, 91.
Antisthenes phil. I, 9. ei. vita, I, 250 — 258.
Antisthenes cit. II, 149. 157. ἐν ταῖς Διαδοχαῖς, I, 18. 78. 104. 282. 287. II, 74. 133. 143. 147.
Antisthenes Cynicus citat. Ἡρακλεῖ, I, 295. Σάθωνι, I, 143.
Anytus Socratis adversarius, I, 78. 80.
Anus domesticae probrum in Thaletem, I, 15.
Apellas citatus, II, 178.
Apollodorus citatus, I, 62. II, 138. 142. 154. 157. ἐν τῇ Ἠθικῇ, II, 45. 53. 56. ἐν περὶ Νομοθετῶν, I, 26. ἐν τῷ περὶ φιλοσόφων αἱρέσεων, I, 27. ἐν τῇ φυσικῇ κατὰ τὴν ἀρχαίαν, II, 54. 58. 61. ἐν τοῖς Χρονικοῖς, I, 17.
Apollodorus Athen. cit. ἐν συναγωγῇ δογμάτων, II, 80.
Apollodorus Epicur. cit. II, 183. 187. 188. ἐν περὶ τοῦ Ἐπικούρου βίου α', II, 183.
Apollodorus Ephillus cit. II, 19. 25. 29. 37.
Apollodorus Cyzicenus cit. II, 149.
Apollodorus λογιστικὸς cit. I, 11. II, 95.
Apolloniates: Diogenes, Timon.
Apollonius cit. II, 4. 12. 14.
Apologetici, I, 8.
Aporetici, II, 163.
Ἀπροπτωσία quid, II, 22.
Aqua quid Thaleti, I, 12.
Arae sine nomine Athenis, I, 54.
Aratus poeta, I, 122. II, 73. 182.
Arcadia, I, 45.
Arcesilaus phil., mediae Academiae auctor, I, 7. ei. vita, I, 188 — 196.
Arcesilaus citatus, I, 225.

Archelaus philosophus, I, 68.
Archedemus cit. II, 19. 31. 37. 39. περὶ στοιχείων, II, 59. περὶ φωνῆς, II, 25.
Archepolis donatio, I, 124.
Archetimus cit. I, 18.
Archilochus cit. II, 164.
Archytas Tarentinus, philosophus Pythagoricus, II, 123. ei. epistola ad Dionysium, I, 137. ad Platonem, II, 124. eius studium et inventum, II, 125.
Areopagus, I, 54. 106. 114. II, 74.
Areta, Aristippi filia, philosophans, I, 94. 99.
Ariarathus, rex Cappad. I, 205. ad quem epistola Carneadis, ib.
Arimanius, Pluto, I, 4.
Aristagoras Milesius, I, 33.
Aristides, I, 73. 113.
Aristippus Cyrenaicus, I, 91 — 99. cit. ἐν τῷ περὶ φυσιολογιῶν, II, 99.
Aristippus μητροδίδακτος, I, 99.
Aristippus cit. II, 115. περὶ τῆς ἡδονῆς, II, 184. περὶ παλαιᾶς τρυφῆς, I, 46. 71. 83. 140. 183. 208. 224.
Aristo Argius palaestrita, I, 129.
Aristo peripateticus, II, 71.
Aristo Chius, Stoicus, I, 296. cit. I, 193. 295.
Aristo Platonis pater, I, 128.
Aristonii philosophi, II, 70.
Aristocratia quid, II, 91.
Aristogiton tyrannicida, II, 143.
Ariston cit. I, 190. II, 132. I, 237.
Aristophanes cit. I, 70. 73. 183. Ἥρωσι, II, 104. Νεφέλαις, I, 69.
Aristophon cit. II, 106.
Aristoteles, I, 207 — 222. Alexandri praeceptor, ib. 208. quando natus, ib. 210. eius sententiae, ib. 214 testamentum, ib. 212. libri ab eo scripti, ib. 216.
Aristoteles citatus, I, 11. 47. 72. 73. 81. 144. 234. II. 98. 104. 112. 117. 143. 156. 168. 194. 221. ἐν Δηλίων πολιτείᾳ, II, 96. ἐν ἐπιτομῇ τῶν ῥητορικῶν, I, 107. ἐν τῶν ἠθικῶν ζ, I, 216. ἐν τῷ περὶ κυάμων, II, 104. ἐν τῷ μαγικῷ, I, 1. περὶ παιδείας, II, 156. ποιητικῆς γ', I, 82. περὶ τῶν ποιητῶν, II, 114. I, 148. σοφιστῆ, II, 114. περὶ φιλοσοφίας, I, 4.
Aristotelis Magicus liber, I, 1.
Aristoteles quidam, cogn. Mythus, I, 90.

Aristoxenus cit. I, 19. 70. 131. 144. II, 90. 93. 123. 125. ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ὑπομνήμασι, II, 150. ἐν παιδευτικῶν νόμων ι', II, 97. ἐν τῷ Πλάτωνος βίῳ, I, 222. ἐν τῷ περὶ Πυθαγόρου καὶ τῶν γνωρίμων αὐτοῦ, I, 58. ἐν τοῖς σποράδην, I, 52.
Arius pagus, I, 54.
Ἀῤῥεψία morbus, II, 166.
Artaphernes satrapa, I, 96.
Artemidorus cit. II, 155.
Artium genera, I, 169.
Ascanius cit. II, 160.
Asclepiades, Menedemi amicus, seu Pylades, I, 124.
Asdrubal, v. Clitomachus.
Asia, I, 131.
Assus: unde Cleanthes.
Asteriscus Platonis, I, 155.
Astra, II, 62. sq. II, 101. 146.
Astrapsyci, oriental. philosophi post Magos, I, 2.
Astrologia, I, 5. 163. 280. nautica, opus Phoci Samii, I, 11. astrol. exercuit Thales, ib.
Astydamantis imago posita Athenis, I, 80.
Athenas qui primus Physica invexerit, I, 68. ibi lex de philosophis, I, 223. eas Diocratis damnati poenitet, Anus 9.
in Thasiensium poenitentia, I, 80. de Aenone decretum, II, 5.
Athenienses philosophi: Aeschines, Antisthenes, Archelaus, Crates, Crito, Epicurus, Glaucon, Plato, Polemo, Socrates, Solon, Speusippus, Simon, Xenophon.
Athenaeus citatus, I, 255. II, 15.
Atlas Libys, I, 1.
Atomi infiniti, II, 152. 202.
Attalus rex, I, 202.
Avaritia quid Stoicis, II, 48. sq.
Aures in pedibus quis habuerit, I, 96.
Autodorus cit. I, 248.
Autolycus, I, 188.
Autumnus quid, II, 66.
Ἄξίωμα quid, II, 30.
Axiothea Phliasia audivit Platonem, I, 174

B.

Babylonius dictus quidam, I, 284.
Babylonii, I, 1.
Baculus a quo primum gestus, I, 255. 259.
Barbari, I, 1.
Barbarismus, II, 27.
Bathyclis Arcadis phiala, I, 13.
Batis, Epicurisoror, II, 192.

Baton Ponticus, quaere Menippus.
Beneficentiae genera, I, 167.
Bias Prienaeus, I, 39—42. ei tripus addicitur, I, 39 eius callide factum in obsessa patria, I, 39. negligit tyrannum, I, 40. eius integritas, ib. eius obitus, ib. 40. sententiae, ib. 41. commemoratur in ep. Thaletis ad Solonem, I, 20.
Bion philosophus, Borysthenites, I, 196. eius commentaria, ib. 197. sententiae, ib. obitus, ib. 199.
Biones decem, I, 200.
Boethi iudicia, II, 25. *περὶ εἱμαρμένης*, II, 65. *περὶ φύσεως*, II, 64.
Bona omnia paria Stoicis, II, 44.
Bonum quotuplex, I, 170.
Bonorum genera, I, 161.
Borysthenita: Bion.
Bosporus, unde Sphaerus.
Boton philosophus Athen. II, 138.
Byzantium, unde Demetrius, I, 70. 244. unde Theodorus quidam, I, 107.

C

Caduidas, Scytharum rex, Anacharsis frater, I, 49.
Caelum, causa totius generationis Platoni, I, 158. quaere Summas.
Caeneus cit. I, 175.
Callias comicus, cit. I, 69.
Callimachus Cyrenaeus, cit. I, 11. 13. 37. II, 128. 138. 141.
Callisthenes Olynthicus, cognatus Aristotelis, ab hoc Alexandro commendatus, I, 208. propter libertatem regi invisus, ib. 209.
Canon, Epicuri liber, II, 196.
Carneades Cyrenaeus, I, 203.
Carneades alius, poeta frigidus, I, 205.
Carthaginienses: Clitomachus, Herillus.
Cassius, II, 16.
Καθῆκον, quid? II, 12.
Cebes Thebanus, I, 119.
Celtae Druides, I, 1.
Cepas edere iubere, proverbium in summo contemptu, I, 40.
Cephisodorus, mag. equitum sub Agesilao, I, 86.
Ceramicus, locus Athenis, a figulis sic dictus, II, 2.
Cerannium, scribendi signum in philosophiae institutione Platonica, I, 155.
Κεραυλίη, argumentatio II, 21. sq. I, 110. 111.

Κερκίδας, poeta Cretensis, in Meliambis, I, 282.
Chabrias dux, I, 138.
Chalcedon, unde Xenocrates.
Chalcis, I, 209. 212. 222. 232. II, 182.
Chaldaei, I, 3. astronomi, ib. 3. eorum *προρρήσεις*, ib.
Chamaeleon cit. I, 147. 248.
Χαριτοβλέφαρος, v. Demetrius Phalereus.
Χαίρειν, I, 153. II, 189.
Χειράδες, I, 38.
Χειρόπους, I, 38.
Chersonesus ab Atheniensibus vindicata, suadente Solone, I, 22.
Chilo philosophus, Lacedaemonius, I, 31 — 34. eius praecepta, I, 32. obitus, I, 33. eius ad Periandrum epistola, ib. 34. de eo epigramma, I, 19. eius versus, I, 32.
Chilonia brevitas, I, 33.
Chria Aristippi, I, 99.
Choerilus citatus, I, 11.
Chrysippus philosoph. Stoicus, II, 79. eius quinque et septingenta volumina, ib. 80. 84. imago in Ceramico posita, II, 81. *Κριψιππος* vocatus, ib. eius obitus, ib. 82. interrogatiunculae, ib. 83. Chrysippus cit. II, 31. 35. 37. 39. 40. 45. 55. 56. *περὶ ἀρετῶν*, II, 54. *περὶ ἀρχαίων φυσιολόγων*, II, 83. *περὶ βίων*, II, 52. 56. *περὶ βίου καὶ προισμοῦ*, II. 84. *ἐν ταῖς διαλεκτικαῖς*, II, 29. *περὶ δικαιοσύνης*, II, 56. *περὶ δικαίου*, II, 84. *περὶ τῶν μὴ δι' ἑαυτὰ αἱρετῶν*, II, 84. *περὶ εἱμαρμένης*, II, 64. *περὶ ἔρωτος*, II, 56. *περὶ ἡδονῆς*, II, 45. *περὶ ἠθικῶν ζητημάτων*, II, 52. *περὶ θεῶν*, II, 64. *περὶ τοῦ καλοῦ*, II, 56. *περὶ κενοῦ*, II, 61. *περὶ τοῦ κυρίως κεχρῆσθαι Ζήνωνα ὀνόμασι*, II, 53. *περὶ λόγου*, II, 18. *περὶ μαντικῆς*, II, 65. *περὶ ὅρων*, II, 27. *περὶ παροιμιῶν*, II, 1. *περὶ πολιτείας*, II, 84. *περὶ προνοίας*, II, 60. *περὶ τελῶν*, II. 40. *φυσικῶν*, II, 19. *περὶ ψυχῆς*, II, 23.
Cilicum latrocinia, II, 169.
Cittieus: Zeno.
Civilitatis species, I, 161.
Clazomenae, unde Anaxagoras.
Cleanthes phil. Stoicus, II, 74. *φρεάντλης* voc., ib. 78.
Cleanthes cit. II, 37. 39. 40. 55. 60. *ἐν τῷ περὶ τῶν ἀτόμων*, I, 58. *περὶ ἡδονῆς*, II, *περὶ χαλκοῦ*, II, 7.
Clearchus Solensis, I, 5. cit. *ἐν τῷ περὶ παιδείας*, I, 5.

Cleobulina, vates, I, 42.
Cleobulina, Thaletis mater, I, 10.
Cleobulus phil. I, 42 — 45. Aegyptum venit, I, 42. scripsit carmina, ib. eius aenigma de anno, I, 43. eius sententiae, I, 43. sq. mors, I, 44. epistola ad Solonem, I, 44. sq.
Cleomenes cit. ἐν τῷ παιδαγωγικῷ, I, 281.
Cleon, demagogus, a quo Anaxagoras accusatus, I, 66. epistolis inscribebat χαίρειν, I, 153.
Clinomachus, Euclidis Megarensis discipulus, I, 112.
Clitarchus, cit. I, 3.
Clitomachus phil. Carthaginiensis, I, 206. eius volumina, ib.
Cnidus, unde Eudoxus.
Cobriae, philosophi orientaliuni, I, 2.
Cogitatio quid, II, 27.
Colophon, unde Xenophanes.
Cometae, II, 66.
Comicus quidam cit. I, 110.
Commentaria a quo primum inscripta, I, 83.
Compositio quid, II, 27.
Coniunctio quid Stoicis, II, 26.
Consiliorum genera sec. Platonem, I, 172.
Contentiones philosophorum inter se, I, 82.
Contrariorum genera, I, 171.
Κόραι et nymphae Pythagoricae, II, 95.
Corinthius: Periander.
Corycius mons, I, 58.
Corpus quid Stoicis, II, 25.
Coruscatio quid Stoicis, II, 67.
Cos, unde Epicharmus.
Cotys Thrax, II, 162.
Cranium, gymnasium, I, 282.
Crantor, philosophus Solensis, I, 186. eius commentaria, ib. poemata, ib. obitus, I, 187.
Cratea, impudica femina, I, 46.
Crates, phil. Atheniensis, I, 184. eius libri, I, 185. discipuli, ib.
Crates citatus, I, 119.
Crates, phil. Thebanus, I, 286. eius de vera patria memorabile responsum, I, 290. eius epistol. liber, I, 292.
Cratetes decem, I, 185.
Cratinus poeta, cit. I, 6. Κλεοβουλίναις, I, 42. Πυθαγοριζούσῃ, II, 105. Ταραντίνοις, II, 106. Χείρωσι, I, 28. ψευδυποβολιμαίῳ, I, 140.

Cratylus Heracliticus, quem audivit Plato, I, 130.
Creta, unde Epimenides.
Crinis, cit. II, 28. 31. 32. 34.
Critias, I, 72. 128.
Crito phil. Atheniensis, I, 116. eius dialogi, I, 117.
Croesus, I, 18. 23. 36. 45. ad eum epistola Pittaci, I, 38. Solonis, I, 31. Anacharsidis, I, 51.
Croton cit. II, 135.
Crotoniatae: Alcmaeon, Philolaus.
Ctesippus, I, 116.
Cubus, inventum Archytae, II, 125.
Cumae, I, 35. 249.
Cydon, adversarius Pythagorae, I, 82. II, 111.
Κυκητής, v. Heraclitus.
Cylindri Epicuri, II, 194.
Cylonium scelus, I, 54.
Cynici philosophi, I, 258—296. eorum decreta, I, 295.
Cynismus quid, I, 295.
Κυνοσάργες, gymnasium, I, 255. II, 70.
Cyprus, I, 23. 121. II, 1. 158. 182.
Cypselus, Periandri pater, I, 45.
Cypselus, Periandri filius, I, 18.
Cyrenaici: Antipater, Aristippus, Lacydes, Carneades.
Cyrenaici, I, 8. et 99. eorum opiniones, I, 100.
Cyrus rex, I, 12.
Cyri *παιδεία*, I, 285.
Cytherae insula, I, 33.
Cyzicus, I, 47. II, 128. 132. 149. 220.

D.

Daedachus Platonicus, I, 14.
Daemones, II, 103.
Damagetus, Chilonis pater, I, 31.
Damasius, Atheniensium princeps, cuius tempore septem sapientes, I, 10.
Damo, Pythagorae filia, II, 108.
Damon, Socratis magister, I, 69.
Damon Cyrenaeus, qui de Philosophis scripsit, cit. I, 18.
Darii regis ad Heraclitum epistola, II, 136.
Decima a Pisistrato Atheniensibus imposita, I, 24.
Deinon cit. I, 4. *Περσικά*, II, 154.
Decorum quid Stoicis, II, 27.
Deficientia quid Stoicis, II, 29.
Definitio quid Stoicis, II, 27.
Delius natator, I, 71.

Delphi urbs, I, 13. 18. 84, bis. 209. 258. II, 99. 121.
Demarati consilium, I, 33.
Demetrii XX, I, 244.
Demetrius Magnesius, citatus, I, 85. 86. 87. 285. II, 148. 188. ἐν τοῖς περὶ ὁμωνύμων ποιητῶν τε καὶ συγγραφέων, I, 17. 37. 56. 208. 241. 247. 283. 287. II, 15. 74. 82. 83. 126. 127. 137. 143. 147.
Demetrius Byzantius cit. I, 70.
Demetrius Phalereus, I, 241. eius imagines, una excepta deiectae, I, 242. mors, ib. opera, I, 243. cit. I, 81. ἐν τῇ τῶν ἀρχόντων ἀναγραφῇ, I, 10. 64. περὶ γήρως, I, 67. 139. Σωκράτους ἀπολογίᾳ, II, 137. 157.
Democritus, phil. Milesius, II, 147. πένταθλος in philosophia, II, 148. eius obitus, II, 151. Democritus citatus, I, 10. II, 164. 178. περὶ ἀτόμων, II, 184. μικρῷ διακόσμῳ II, 150.
Democriti sex, II, 154.
Demodicus Alerius, I, 40.
Demonstratio quid, II, 21.
Demophon, Alexandri mensis praefectus, II, 168.
Demosthenis volubilitas, I, 110. qualis obitus, I, 211.
Descriptio quid Stoicis, II, 27.
Deus Platoni qualis, I, 158. qualis Aristoteli, I, 221. qualis Stoicis, II, 63.
Dei effigies Aegyptiis incognita, I, 5.
Deorum proprium, I, 296.
Dialectica a quo coepit, I, 8. ei quid proprium, ib. ea quid sit, II, 20. quotuplex, ib. Stoicis quid, II, 28.
Διαλεκτικοί, I, 8.
Diacosmus magnus, II, 149.
Diacosmus parvus, II, 150.
Dialogus unde compositus. I, 148.
Dialogos quis primus introduxerit, I, 138.
Dicaearchus citatus, I, 18. 144. 147. II, 107. ἐν περὶ βίων, I, 130.
Dicere ac pronunciare quid differant, II, 26.
Dictio quid Stoicis, II, 26.
Dictionis elementa quot, II, 26.
Didymus citatus, I, 241.
Dieuchidas cit. I, 25.
Dii ut plurimum ignei, I, 159.
Dii verendi, I, 55.
Dimylus princeps, I, 66.
Dinarchus cit. I, 85.
Diochaetas Pythagoricus, II, 140.
Diocles citatus, I, 254. 255.

258. 264. 287. 289. 293. 295. II, 73. 79. 81. 159. 162. 188. ἐν τοῖς βίοις τῶν φιλοσόφων, I, 85. 98. Diocles Magnesius, ἐν τῇ ἐπιδρομῇ τῶν φιλοσόφων, II, 22. 70. 187.
Diodorus, philosophus, Iaseus, Cronus cognominatus, I, 111.
Diodorus citatus, I, 175. II, 119.
Diodotus citatus, II, 135.
Diogenes Apolloniates, philosophus, II, 157.
Diogenes citatus, II, 37. 39. Babylonius, II, 19. 25. 26. 32. Epicureus, II, 223. 232.
Diogenes Sinopensis, Cynicus, I, 258. eius perseverantia, ib. pallium duplicatum, I, 259. pera, ib. baculus, ib. dolium, ib. laborum tolerantia, ib. acre ludicium in despiciendis aliis, I, 260. sq. cur in faciem sepeliri voluerit, I, 263. canis laudatorum, ib. eius vilitas II, 265. ratiocinatio, ib. parasiti, I, 266. canis a Platone vocatus, ib. qualis canis, I, 273. cur canis, II, 275. eius auditores, I, 281. ei. obitus, ib. sepulcrum, I, 282. statuae, ib. volumina, I, 283. discipuli, I, 285.
Diogenes Sin. citatus, II, 57. I, 258.
Diogenes quinque, I, 284.
Diomedon, v. Nearchus.
Dion, I, 129. 132. 136. 137. 138. 139. 141. 147. II, 127.
Dionysius Metathemenus, II, 12. 18. eius vita, II, 73. idem citatus, I, 249.
Dionysius Syracusanus, senior, I, 89. 90. 91. 93. 132. 138. 142. 174. II, 127. 186.
Dionysius Syrac. iunior, I, 137. 179. 274. scribit ad Speusippum, I, 174. ad eum Archytas, I, 137. II, 124.
Dionysius cit. II, 111.
Dionysius Halic. cit. II, 184.
Dionysius Carthag. cit. I, 109.
Dionysius Spintharus cit. I, 249.
Dionysius Stoicus cit. I, 268.
Dionysius Corinthi, proverb. I, 142.
Dionysodorus cit. I, 80.
Dioscorides, I, 29.
Diotimus cit. II, 184.
Diphylus, I, 133. 245.
Disciplina quid quibuslibet Diogeni, I, 278.
Disciplinae species, I, 162.
Dividua, I, 172.
De divinis rebus primus auctor Pherecydes, I, 20.
Divitiae, bonum Platoni, I.

161. caecae Demetrio, I, 244. causae malorum Socrati, I, 75.
Doctus quomodo differat ab indocto, I, 93. 215. nihil perdit, I, 114.
Dogma Academicorum, vide Plato et Platonici. Epicureorum, v. Epicurus. Peripateticorum, v. Peripatetici. Stoicorum, v. Stoici, etc.
Dogmata quae vocantur, I, 149.
Dogmatici philosophi, I, 7.
Dogmatistae quid proprium, I, 149.
Dolor secundum Cyrenaicos, I, 100. sq. Epicurum, I, 101. II, 238. Hegesiacos, I, 103. Stoicos, II, 51.
Doricus modus in musica, I, 183.
Druides Celtarum, I, 3.
Duces asinarii, I, 289.
Duris cit. I, 10.

E.

Ebrios ex Pittaci lege duplici incommodo esse afficiendos, I, 35.
Ecademia antiquitus scriptum, I, 131.
Echecles Ephesius, I, 291.
Eclectici, I, 9.
Educatio qualis Diogeni, I, 262. Lyconi, I, 236.
Elea, hinc Phaedo, Parmenides, Leucippus, Pyrrho.
Electra, modus argumentandi, I, 110.
Elementa vocalia quot, II, 26.
Elementum quid, II, 59.
Elenchus artium Speusippi, I, 176.
Elenctice, I, 9.
Elenctici, I, 8.
Eleusinia sacra, I, 208.
Eliaci philosophi, I, 108.
Elienses philosophi, I, 8.
Eloquentiam tantum valere in republica, quantum in bello ferrum, I, 244.
Empedocles philosoph. Agrigentinus, II, 112. *Κωλυοανέμας* dictus, II, 115. eius iactantia et amor sui, II, 118. eius placita, II, 122. versus scripsit ultra quinque millia, II, 123.
Empedocles citatus, II, 113. 122. 165.
Encomium, I, 167.
Ἕνη καὶ νέα, I, 26.
Ens quotuplex, I, 172. II, 44.
Ἐντελέχεια, I, 221.
Epaminondas, I, 86.
Ephectica philosophia, II, 168.
Ephectici, I, 7.
Ephesus, unde Heraclitus.
Ephorus cit. I, 46. 47. 86.

Epicharmus Cous, philosophus Pythagoraeus, II, 123.
Epicharmus comicus, cuius locum v. I, 132.
Epictetus citatus, II, 185.
Epicurea secta, I, 9.
Epicurus philosophus Atheniensis, II, 183. eius scorta, ib. 186. dogmaticae Sirenes, ib. 187. natalis, ib. 189. schola, ib. obitus, vita, finis, testamentum, ib. et 190. epistola ad Idomeneum, II, 192. discipuli, ib. monumenta, 193. ex eius schola nobiliores, ib. optima et praeclara volumina, 194. eius philosophiae divisio, 195. eius epistolae tres, in quibus de philosophia sua ipse exponit, II, 198. 218. 234—240. Quibus in rebus differat a Cyrenaicis, II, 240. sq. Dogmata Epicuri exponit Diogenes, II, 241 — 248.
Epicurus citatus, II, 156. 178. *ἐν τῷ περὶ αἱρέσεων*, II, 240. sq. *ἐν τῷ περὶ αἱρέσεων καὶ φυγῆς*, ib. *περὶ βίων*, II, 233. *ἐν ταῖς διαπορίαις*, II, 233. *ἐν ἐπιστολαῖς*, II, 3. 5. 186. *πρὸς Βὐρύδικον*, II, 188. *πρὸς Θεμίσταν*, II, 185. *πρὸς Ἰδομενέα*, II, 192. *πρὸς Λεόντιον*, II, 185. *πρὸς τοὺς ἐν Μιτυλήνῃ φιλοσόφους*, II, 186 *πρὸς Πυθοκλέα*, II, 185. *ἐν ἐπιτομῇ πρὸς Ἡρόδοτον*, II, 196. *ἐν ἐπιστολῇ μεγάλῃ*, II, 198. sq. *ἐν ἐπιστολῇ μικρᾷ*, II, 218. 234. *ἐν τῷ κανόνι*, II, 196. *ἐν ταῖς κυρίαις δόξαις*, ib. *ἐν Μετροδώρῳ*, II, 193. *ἐν στοιχειώσεων ιβ'*, in epist. ad Herodotum, II, 198. sqq. *ἐν τῷ συμποσίῳ*, II, 233. *ἐν τῷ περὶ τέλους*, Sect. 3, 28. *ἐν Τιμοκράτης γ'*, Sect. 11. *περὶ φύσεως*, II, 233.
Epicurei philosophi, I, 8. eorum dogmata, II, 195. sqq.
Epimenides, philos. Cnossius, I, 53. eius opera, I, 54. epistola ad Solonem, I, 55. Aeacus dictus, I, 56. Cretensibus instar dei, ib. Curetis appellatione honoratus, ib.
Epimenides alii tres, I, 57.
Erasistratus cit. II, 83.
Eratosthenes cit. I, 58. 288. II, 110. *περὶ ἀρχαίας κωμῳδίας*, II, 3. *πρὸς Βάτωνα*, II, 129. *ὀλυμπιονίκαις*, II, 112. *περὶ πλούτου καὶ πενίας*, II, 162.
Eresii: Theophrastus, Phanias.
Eretrici, I, 8. a quo dicti, I, 108.

Eretriensis: Menedemus.
Eristhenea, I, 45.
Eristici phil. I, 109.
Eruditio quid praestet, I, 205.
Ethice a quo inventa, I, 7. 70. eius sectae, I, 8. quid ei proprium, ib. eius phil. propria nomina quaere in Summis.
Ethici philosophi, I, 8.
Evagoras, Cleobuli pater, I, 42.
Evander, I, 202.
Evanthes cit. I, 13.
Euanthes Milesius, I, 13.
Evathlus, II, 156. 157.
Eubulides Milesius, I, 110. Aristotelis adversarius, ib. eius auditores, I, 111.
Eubulides citatus, I, 80. 258.
Eubulus cit. I, 262.
Euclides philosophus, I, 109.
Eudaemonici philos., I, 8.
Eudemus Rhodius cit. I, 5.
Εὖ διάγειν Epicurus proposuit epistolis, I, 153.
Eudoxus Gnidius, philosophus Pythagoricus, II, 128. eius opus, II, 129. obitus, II, 130. ἔνδοξος appellatus ib.
Eudoxi quatuor, II, 129.
Eudoxus cit. I, 4. 13. II, 129. 169.
Eudromus cit. II, 19.
Evidentia, quid Stoicis, II, 25.
Eumelus cit. I, 209.
Eumolpus, Musaei pater, I, 2.
Euphantus cit. I, 126.
Euphorbus Phryx, I, 11. v. Pythagoras.
Euphorion cit. I, 144.
Euphorus cit. I, 18.
Euphranor, Timonis discipulus, II, 182.
Εὖ πράττειν, I, 153. Epicuri, II, 189.
Εὐθυμία quid Democrito, II, 152.
Euripides cit. I, 26. II, 11. 165. Ἀνδρομέδῃ, I, 188. Αὐγῇ, I, 76. Βελλεροφόντῃ, I, 187. Ἴξίονι, II, 156. Αὐτολύκῳ, I, 154. Παλαμήδει, I, 81. Φαέθοντι, I, 65.
Euthyphro cit. I, 52.
Examnius, Thaletis pater, I, 10.
Execestidas, Solonis pater, I, 21.
Exercitatio quotuplex Diogeni, I, 278.

F.

Fabis cur abstinendum, II, 104.
Facile quid Thaleti, I, 16.
Faculae, II, 66.
Fantasia quid? II, 23. eius genera, ib.

Fantasma quid? II, 23.
Fatum quid? II, 64. 101.
Felicitas quotuplex, I, 169. quid Aristoteli, I, 220.
Figuli rota a quo inventa, I, 51.
Finis bonorum, I, 160. finis rerum quotuplex, I, 168.
Fixae stellae, II, 62.
Fortitudo, I, 3. 166. 199. II, 55.
Fortuna, I, 44. 47. 244.
Frigidum, I, 68. II, 144.

G.

Galatarum Druidae, I, 1.
Galli gallinacei Midae, I, 75.
Gastro, v. Pittacus.
Γαύρις Pittacus, I, 38.
Genera philosophiae, II, 19.
Genitivus casus, II, 29.
Genus quid Stoicis, II, 27.
Geometria, I, 6. 13. 76. 163. 280. 295. II, 95.
Glaucon, Platonis frater, I, 74. 129.
Glauconis phil. Athen. dialogi, I, 118.
Glaucus cit. II, 112.
Glaucus Rheginus cit. II, 149.
Glycon, v. Lycon.
Gnomon a quo inventus, I, 61.
Gnurus Scytha, pater Anacharsis, I, 49.
Gorgias Leontinus, I, 83 90. 250. II, 114.
Graeci primo parvis, subinde maioribus poculis potantes, I, 50.
Graecorum intemperantia, I, 274. item temperantia, II, 169.
Graecismus quid Stoicis, II, 26.
Grammaticae vim primus speculatus Plato, I, 139.
Grammaticalia Stoicorum, II, 29. sqq.
Gratiae vestitae in arce Athenarum, opus Socratis, I, 70.
Gratiarum signa a Speusippo in Academia dicata, I, 174.
Grylli honesta mors, I, 86.
Gymnosophistae, I, 1. 3. mortis contemtores, I, 3.

H.

Halicarnassus, unde Heraclitus poeta, elegiarum scriptor, II, 138.
Halys fluvius, I, 17.
Harmonia Pythagorae, II, 102. 103. 104. Philolai, II, 127. Platoni, I, 163.
Hecataeus cit. I, 5.
Hecaton cit. II, 1. 40. 81. *περὶ ἀγαθῶν*, II, 44. 45 55. *περὶ ἀρετῶν* II, 55. *περὶ παθῶν*, II, 48. *περὶ πα-*

ραδόξων, II, 53. περὶ τελῶν, II, 45. ἐν τοῖς χρείαις, I, 251. 263. 291. II, 13. 76.
Hegesaeus, I, 286. discipulus Diogenis, ib.
Hegesias πεισιθάνατος, I, 99.
Hegesiaci philosophi, I, 99.
Hegesinus Pergamenus, successor Evandri in Academia, et antecessor Carneadis, I, 203.
Hegesipolis, I, 122.
Helena rapta, I, 14.
Heliotropium Pherecydis, I, 58.
Hephaestus, filius Nili, auctor philosophiae, I, 1. quot anni ab hoc ad Alexandrum, ib.
Heraclidae, e quibus ortus Periander, I, 45.
Heraclides Ponticus, philosophus, I, 6. 45. eius vita, I, 246. Pompicus dictus Atticis, ib. eius monumenta, ib. eius draco seu impostura, I, 247. obitus, I, 248. Heraclides citatus, I, 12. 47. 80. 112. 116. 125. 127. 139. II, 91. 93. 114. ἐν τῇ περὶ ἄπνου, I, 6. II, 118. περὶ ἀρχῆς, I, 45. ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν Σατύρου βίων, II, 107. 143. ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν τοῦ Σωτίωνος, I, 243. II, 93. 109. 113. 183. περὶ νόμων, II, 154. περὶ νόσων, II, 112. 115.
Heraclides Serapionis cit. II, 91. 93. 109. 114. 143. Fortasse tamen idem cum Heraclide Pontico, etsi is Euthyphronis filius dicatur, I, 246.
Heraclides Tarsensis cit. II, 52.
Heraclides alii XIV, I, 249.
Heraclitus Ephesius phil II, 130. eius obitus, ib. 132 liber, ib. placita, ib. 133 epistola ad Darium, ib. 136.
Heraclitus cit. I, 11. 35. 42. 130. II, 92. 116. 165.
Heracliti quinque, II, 138.
Heraclitii qui, II, 133.
Hercules, I, 39. 251. 270. II, 14. 76. Cleanthes alter Hercules, II, 75. ab Hercule Cleobulus, I, 42. Hercules ex Iove, I, 210.
Herillus philosophus Carthaginiensis, II, 72.
Hermachus Epicur. II, 189. 192. 194. cit. II, 189.
Hermias eunuchus, I, 208.
Hermippus scriptor cit. I, 33. 49. 51. 57. 78. 110. 116. 129. 195. 225. 242. 248. 250. 293. II, 82. 90. 107. 112. 114. 119. 127. 132. 143. 151. 183. 189. de Magis, I, 4. περὶ Ἀριστοτέλους,

I, 207. ἐν τοῖς βίοις, I, 15. 67. 207. περὶ Θεοφράστου, I, 86. περὶ Πυθαγόρου, II, 95. περὶ τῶν σοφῶν, I, 19. II, 129.
Hermodorus cit. I, 2. 109. 130.
Hermogenes, I, 116. 130.
Herodotus, Ariei fil., Tarsensis, II, 182.
Herodotus cit. I, 5. 10. 11. II, 91. 147. περὶ Ἐπικούρου ἐφηβείας II, 184. ἐν τῇ α', I, 31. 46.
Hesiodus, I, 6. 17. 82. 111. 138. 141. 248. II, 131. cit. II, 13. 183.
Hestiaeus, I, 147. II, 123.
Hieronymus Rhodius, cit. I, 12. 73. peripateticus, I, 194. 257. II, 181. citatus, I, 67. 99. 108. 114. 137.
Hipparchia, philosophans femina, Metroclis soror, I, 290.
Hipparchus cit. II, 151.
Hippasus Metapontinus, Pythagoricus, II, 126.
Hippasi duo, II, 126.
Hippias cit. I, 11.
Hippobotus cit. I, 9. 19. 100. 248. 286. 294. II, 12. 18. 108. 112. 119. 132. 149. 182.
Hippocrates, cit. II, 165.
Hipponax cit. I, 40. 42. 52. 202.
Histrio unus inventus a Thespide, alter Aeschylo tertius Sophocle, I, 151.
Homerus epicus Sophocles, I, 184. Scepticae sectae princeps, II, 164. eius poema de virtute et iustitia, I, 66.
Homerus poeta cit. I, 43. 130. 221. II, 162. 164.
Hominis vox quid, II, 25.
Hominum generatio Archelao qualis, I, 69.
Honesta quae, I, 134.
Horomasdes, I, 4.
Horoscopium inventum ab Anaximandro, I, 61. eius quis usus? I, 295.
Hostanae, Magorum successores, I, 2.
Humanae vitae terminus Soloni quis, I, 25.
Humana aetas secundum Pythagoram distincta, II, 94.
Humanitas quotuplex ex mente Platonis, I, 168.
Hyems, II, 66.
Hyle, II, 144.
Hyperborei, II, 95.
Hyrradius, Pittaci pater, I, 34.

I.

Iactare digitos quis solitus, I, 71.
Iasius: Diodorus.

Icesius, Diogenis pater, trapezita, I, 258.
Ichtyas, ad quem Diogenes librum scripsit, I, 112.
Idea Platonis, I, 134. 155.
Idea, I, 134.
Idomeneus, II, 185. 192. 193. cit. I, 70. 88. 143.
Ἱερομνήμονες, magistratus, I, 268.
Ignis, quid Empedocli, II, 122. Heraclito, II, 134. Parmenidi, II, 140. Platoni, I, 157. Stoicis, II, 59.
Immortalitas animae contenditur Thalete, I, 11.
Indifferentia, I, 269.
Indigentia quid, II, 49.
Individua, I, 173.
Inductio quid et quotuplex, I, 150.
Inductio per consequens quotuplex, I, 150. per contrarium, ib.
Initiati, I, 266. non fuerunt Epaminondas et Agesilaus, ib.
Inquisitionis modum per resolutionem quis primus introduxerit, I, 138.
Intelligibile quid Platoni, I, 132.
Ion cit. I, 59. 71. II, 93.
Ionica philosophia, I, 6. a quo ceperit initium, ib. Ionicorum philosophorum successio, I, 7.
Iphicrates dux I, 75.
Ἱππαρχικὸς Xenophontis, I, 87.
Ipse dixit, proverbium de Pythagora, II, 110.
Iris, II, 66.
Isis, I, 5.
Isidorus cit. II, 16.
Ismenias tibicen, I, 185. II, 54.
Isocrates, cuius disc. Arcas, I, 90. sex annis maior Platone, I, 129. a Platone hospitio acceptus, I, 131.
Istrus cit. I, 88.
Isthmus, ubi ludi, I, 130. 250.
Italica philosophia, I, 6. 7. a quo coepit, II, 90.
Iudaeorum origo, I, 5.
Iudicium quid Chrysippo, II, 25.
Iudicium Scepticorum, II, 178.
Iugulare mortuos, proverb. I, 124.
Iupiter Eliensis, I, 18.
Iupiter Horomasdes Magorum, I, 4.
Iupiter iurator, II, 103.
Iusta quae, I, 134.
Iustitiae genera, I, 162.
Iustus Tiberiensis cit. I, 79.
Iuvenibus quid conveniat, II, 11.

L.

Labor, quibus bonum sit, I, 251.
Lacaena, Helena, I, 14.
Lacedaemonius, Chilo.
Lacydes, philosophus Cyrenaeus, novae auctor Academiae, I, 7. 202. eius lepidum dictum, I, 203. eius obitus, ib.
Lacydium dictum Academia, I, 202.
Lais, scortum, a Xenocrate reiecta, I, 177.
Lamia, amica Demetrii Phalerei, I, 241.
Lampadistae, Pyrrhonis opus pictorium Elide in gymnasio, II, 160.
Lampsacus, unde Strato.
Lapis de coelo cadens, I, 66.
Lastenia vates, I, 174.
Lasus sapiens, I, 19.
Leander Milesius, I, 13
Leandrius cit. I, 13. 19.
Legislatoris quid proprium, I, 149.
Lemma quid, II, 34.
Lemocritus, v. Democritus.
Leon, Sicyoniorum tyrannus, I, 6.
Leonteus, II, 193.
Leucippus phil. II, 145.
Lex quotuplex, I, 163.
Liberi qui soli Zenoni, II, 16.
Lindus, unde Cleobulus.
Linus sapiens, I, 2. eius opera, ib. mors, I, 3.
Lobon Argivus, I, 16. cit. I, 55.
Loci philosophiae, II, 19.
Locus, maximum Thaleti, I, 16.
Logica, I, 219. II, 18. sq.
Longotropos quid Stoicis, II, 34.
Luna, Aegyptiis dea, I, 5. eius defectus Epicuro, II, 223.
Lupinorum vis, I, 290. natura, II, 13.
Lyceum, I, 207. 211.
Lyco, philos. Troadensis, I, 236. sqq.
Lyco cit. I, 214.
Lycones alii, I, 238.
Lycophron, Periandri f. I, 45.
Lycophron, poeta trag. I, 122.
Lyra Socrati tractata, I, 75.
Lysias, I, 79. 90. 139. cit. ἀπολογίᾳ τοῦ Σωκράτους, I, 79. ἐν τῷ κατὰ Νικίου, I, 25.
Lysis cit. II, 108.
Lysis, Periandri uxor, I, 45.

M.

Magica qui scripsere, cit. I, 4. 5.
Μαγικὸς, Aristot. liber, 1. 4.

Magi, I, 1. eorum philosophia et omnis cultus, I, 4.
Magistratus quotuplex, I, 166.
Manes, Diogenis servus, I, 272. Theophrasti, I, 231.
Manethus, scriptor Φυσικῶν, I, 5.
Marathoniae pugnae duces, I, 25.
Massagetarum uxores communes, II, 169.
Mausoli sepulcrum, I, 65.
Medicinae species, I, 163.
Megabyzus, Dianae sacerdos, I, 84.
Megarenses phil.: Euclides, Stilpo.
Megarici philosophi a quo denominati, I, 8.
Melanchrus, Lesbi tyrannus, I, 34.
Melanthius pictor, qui de arte pingendi scripsit, I, 182.
Meleager cit. I, 102.
Melissa, Periandri uxor, I, 45.
Melissus, phil. Samius, II, 142.
Melitus accusator Socratis, I, 78. 79. morte damnatus, I, 80. 253.
Melleus laqueus, I, 271.
Menander comicus cit. I, 285.
Menedemus Coloti, I, 294.
Menedemus, philosophus Eretriens. I, 119. eius gravitas, ib. 120. summa cum Asclepiade coniunctio, ib. 124. imago, I, 122.
Menelaus, I, 14.
Menippus, Cynicus, Phoenix, I, 293. eius scripta, ib. 294.
Menippus cit. I, 262.
Menippi sex, I, 294.
Menodotus, unus e successoribus Timonis philosophi, II, 182. cit. I, 107. II, 182.
Mens velocissimum Thaleti, I, 16.
Mensis, aenigma Pamphilae, I, 43. Mensi sacer gallus, II, 104. mensis ultima dies τριακὰς dicta a Thalete, I, 11.
Metempsychosis Platonis, I, 156. Pythagorae, II, 92.
Meteororum summa, ex Epicuri philosophia, II, 218. sqq.
Metrocles philosoph., Maronites, I, 290. eius obitus, ib. discipuli, ib.
Metrocles cit. I, 263.
Metrodorus Atheniensis, Epicureus, II, 192.
Metrodorus cit. II, 183. 240.
Midae regis epigramma, I, 42.
Midas tonsor, I, 75.

Milesii philosophi: Thales, Anaximander, Anaximenes.
Mimnermo sexagesimus annus fatalis, I, 27.
Mimnermus cit. I, 27.
Minerva Phidiae, I, 114.
Minyes cit. I, 12.
Mithridatis in Platonem honor, I, 139.
Mnesilochus cit. I, 69.
Mnesimachus poeta cit. Alcmaeone, II, 106.
Monas Pythagorae, omnium principium, II, 100.
Monimus, philosophus Syracusanus, I, 284. 285.
Mos sepeliendi apud Athenienses, I, 22.
Mundus Aegyptiorum, I, 5. Thaletis, I, 12. patria Theodoro, I, 105. Platonis, I, 157. mundi infiniti Epicuro, II, 202.
Μουνυχία apud Athenienses, I, 56.
Mus, servus Epicuri, philosophiae studiosus, II, 184.
Musaeus, Athenis clarus, I, 2.
Musicae genera, I, 164.
Musici egregii inconcinnis moribus I, 261.
Mutae literae quot, II, 26.
Myronianus citatus, *ἐν τοῖς ἱστορικοῖς κεφαλαίοις*, I, 56. 145. 177. 180. 223. II, 184.
Myson Cheneus, philosophus, I, 14. eius vita, I, 52. hominum osor, ib.
Mythras, Lysimachi dispensator, I, 106. II, 184.

N.

Natura, II, 64.
Nausiphanes, discipul. Pyrrhonis, praeceptor Epicuri, successor Democriti, I, 7. II, 161. 163. 176. 186.
Nautica astrologia Phoci Samii, I, 11.
Neanthes Cyzicenus, I, 47. II, 120.
Neanthes cit. II, 120.
Nearchus tyrannus, II, 143.
Necessitas, fortissimum, I, 16. 36. omnium directrix, II, 127. 152.
Neleus quidam Thaleti coaevus, I, 10. Nestoris pater, I, 128. Theophrasti amicus, I, 230.
Nestis, aqua, II, 122.
Nicanor, I, 212. sqq. II, 191.
Nice, unde Timon phil.
Nicocreon, Cypri tyrannus, II, 158.
Nicomachus, Aristotelis filius, I, 207. 212. 224. cit. II, 129.
Nicolaus, II, 184.
Nilus Aegyptius, I, 1.
Nilus quando excrescit, I, 17.
Nobilitatis species, I, 164.

Noctuam Athenas, prov. I, 148.
Nomen quid Stoicis, II, 26.
Nosce te ipsum, I, 18.
Νοσογνωμικὴ medicina, I, 163.
Nubes unde, ex mente Xenocratis, II, 139.
Numenius cit. II, 163.
Nymphae, vide Κόραι, sub C litera.

O.

Obelus periestigmenus Platonis, I, 155.
Obliqui casus, II, 29.
Ochus Phoenix, I, 1.
Oetaeus vicus, I, 52.
Oleum, vesaniae pharmacum Anaxarchi, I, 50.
Olympiodorus cit. I, 259.
Onesicritus, philosoph. Cynicus, I, 285.
Onetor cit. I, 113. 132.
Opinio quid, I, 149.
Oratio quid Stoicis, II, 25. orationis genera, I, 163. partes secundum Stoicos, II, 26. virtutes, II, 27. vitia, ib.
Orationis rhetoricae divisio, II, 20.
Oratoriae campos qui primi aperuerint, I, 70.
Oratoriae species, I, 166.
Ὡροσκοπία. I, 61.
Orpheus Thrax, I, 3.
Orphica mysteria, I, 251.
Ὀρθογώνιον triangul. quis invenerit, II, 96.
Osiris, I, 5.

P.

Παιὰν ἄναξ, Epicuri, II, 185.
Paeones, qui mortuos habeant, II, 169.
Pallium quis philosophorum primus duplicaverit, I, 255, 259. quis eius simplicis usum primus habuerit, I, 255.
Pamphile, cit. I, 11, 31. 35. 43. 47. 72. 138. 223.
Panaetius Rhodius, II, 19. 245. cit. I, 90. 99. 100. 144. II, 40. 55. 62. 71. 139.
Paraebates Cyrenaicus, I, 100. 123.
Parmenides phil. Eleates, II, 140.
Parmenides cit. II, 96.
Parmenides, orator, II, 141.
Partitio quid Stoicis, II, 28.
Pasiphon, I, 89.
Passionum affectuumque animi vocabula, quaere in singulis Sectis.
Patriae praecipuorum philosophorum, quaere: Athenienses, Abdera, Agrigent. Aegina, Assus, Apolloniates, Bosporus, Borysthenita, Croton, Clazomenae, Chalcedonius, Cittieus, Cyrenaici, Cos, Carthago,

Corinthus, Creta, Cnidus, Colophon, Eretria, Eresius, Elea, Elienses, Ephesus, Iaseus, Lampsacus, Lindus, Miletus, Megarenses, Priene, Phoenix, Phalereus, Pontus, Scythia, Solenses, Sinope, Syracusae, Samius, Stagirae, Syria, Tarsus, Thebani, Tarentum, Troas.
PausaniasHeraclites, II, 137.
Pazatae orientales philosophi, I, 2.
Penelopes proci, I, 97.
Penelopes ancillae, I, 97.
Percontatio, II, 30.
Perdiccas, II, 183.
Perdix, quinquaginta drachmis emta, I, 91.
Perfecta quae Stoicis, II, 29.
Perfectae virtutis species, I, 165.
Periander Corinthius, I, 45. sq. eius uxor ac liberi, I, 45. eius filius ab Corcyraeis necatus, I, 45. mors incerta, I, 45. tyrannis, I, 46. cenotaphium, ib. sententiae, I, 47. epistolae, I, 48.
Periandri duo, I, 47.
Peripatetici philosophi, I, 8. eorum dogmata, v. Aristoteles.
Περίπατος in Lyceo.
Persaeus, cit. I, 89. II, 1. 14. 52.
Persarum regnum ab Alexandro eversum, I, 2.
Persarum intemperantia, II, 169.
Pestis quomodo Athenis expiata, I, 54.
Phaedon, I, 108.
Phaedrus a Platone amatus, I, 141. quid scripserit, I, 144.
Phalantus, II, 69.
Phalereus: Demetrius.
Phanias cit. I, 91.
Phanodicus cit. I, 14. 39.
Phantasia, ex sent. Zenonis, II, 23.
Phavorinus cit. I, 144. 225. II, 144. 170. *ἐν ὑπομνημονεύμασι*, I, 37. 72. 78. 79. 136. 139. 145. 154. 241. 288. II, 95. 117. 130. 140. 141. 221. *ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ*, I, 61. 66. 70. 79. 129. 136. 138. 200. 204. 209. 242. 260. 280. II, 95. 97. 110. 126. 141. 147. 155.
Φαῦλος Platoni quid, I, 154.
Pherecydes, philosoph. Syrius, I, 57. eius libellus, I, 58. incerta mors, I, 58 primus de divinis rebus scripsit, I, 20. ad eum epistola Thaletis, ib.
Pherecydes duo, I, 58.
Phiala Bathyclis, I, 13.
Philaidarum familia, II, 183.

Φιλαλήθεις vocati quidam, I, 8.
Philemon comicus poeta, I, 287. II, 13.
Philippus, Amyntae filius, I, 86.
Philippus citatus, I, 113.
Philiscus, I, 280. 281. 283. 286.
Philista, Pyrrhonis soror, II, 162.
Philo cit. I, 145. II, 162.
Philochorus, I, 81. II, 156.
Philodemus, II, 184. 193.
Philolaus Crotoniata, phil. Pythagoricus, II, 127. affectae tyrannidis suspectus, ib. eius opinio, ib. liber, ib.
Philosophari quid Diogeni, I, 276.
Philosophia a quibus initia sumserit, I, 23. a quo primum ita appellata, I, 6. quid Platoni, I, 154. eius tripartita ratio, II, 19. eius partes, II, 19.
Philosophiam non a barbaris ortam, I, 1. 2. 3. sqq.
Philosophiae partes, I, 8. quot Epicuro, II, 195.
Philosophiae quid proprium, I, 194. eius duplex ratio, I, 219.
Philosophorum duo genera, seu *διαδοχαὶ*, ab Anaximandro et a Pythagora, I, 6.
Philosophorum plures appellationes, I, 8.
Philosophorum historiam primus scripsit Xenophon, I, 83.
Phlego, citatus, I, 54.
Phoenix: Menippus.
Phosphorus, I, 34. i. q. Hesperus, II, 96. 141.
Phryne nobile scortum, tentat Xenocratem, I, 177.
Phrynichus cit. I, 183.
Phrynon Atheniensium dux, I, 35.
Phylarchus cit. II, 182.
Physica et quid ei proprium, I, 8.
Physici philosophi, I, 8.
Physicorum aliquis cit. II, 220.
Physon, v. Pittacus.
Pindarus, cuius adversarius Amphimenes quidam Cous, I, 82. Pindari laus, I, 189.
Πεισιανάκτειος portus, II, 13.
Pisistratus tyrannus, I, 22. 53. 60. eius astutia, I, 30.
Pisistratus Ephesius, scriptor, I, 89.
Pittacus Mitylenaeus, I, 34 — 38. liberat patriam, I, 34. eius in bello factum, I, 34. legislator fit Mitylenaeis, I, 35. eius dictum: *πλέον ἥμισυ παντός*, I, 35. carminis fragmentum, I,

36. de eo versus Callimachi, I, 37. quae ei cognomina indiderit Alcaeus, I, 38. eius uxor superba, I, 38. eius dicta, I, 35. 36. opera, I, 36. mors, I, 37. sententia, I, 37. epistola ad Croesum, I, 38.
Pittacius ager, I, 35.
Pittacus alter legislator, I, 37.
Planetae, I, 158. II, 66. 230.
Plantae animatae Pythagorae, II, 101.
Plato, veteris Academiae auctor, I, 7. eius vita, I, 128—173. discipuli, I, 147. dialogi LVI, I, 152. librorum expositio, I, 155. epigrammata amatoria, I, 141. imago Musis dicata, I, 139. ad Archytam responsum, II, 124. statua, I, 139. librorum notae, I, 155. epistolae, I, 153. mensalitas et cyathitas, I, 271. homo, I, 266. epitaphia, I, 146. testamentum, I, 145.
Plato citatus, I, 10. 47. 74. II, 57. 150. 165. ἐν Ἀντερασταῖς, I, 129. II, 148. ἐν Βιθυδήμῳ, I, 75. II, 155. ἐν ἠθικοῖς ὑπομνημονεύμασι, I, 143. ἐν Θεαιτήτῳ, I, 69. II, 155. ἐν Λύσιδι, I, 143. ἐν Μένωνι, I, 78. ἐν Παρμενίδῃ, II, 143. ἐν Πολιτείᾳ, II, 125. ἐν Πρωταγόρᾳ, I, 19. 36. 53. II, 154. ἐν τῷ Σοφιστῇ, II, 143. ἐν Συμποσίῳ, I, 74. ἐν τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ, I, 144. ἐν Φαίδωνι, ἐν τῷ περὶ ψυχῆς, I, 143. 144.
Platones alii quatuor, I, 173.
Platonicorum dogmata, I, 156. sq.
Plistanus, Phaedonis successor in Eliaca schola, I, 108.
Plutarchus citatus, II, 159. I, 175.
Pluto Arimanius Magorum, I, 4.
PoculaGraecorum olim parva, v. Graeci etc.
Poema, quid Stoicis, II, 27.
Poesis, quid Stoicis, II, 27.
Pogoniae, ignes meteori, II, 66.
Polemo, philosophus Atheniensis, I, 181. urbanus, adiuncta mira constantia, I, 183. eius obitus, I, 184.
Polemo citatus, I, 107. 147. 202. 245.
Polyaenus, I, 108. II. 191.
Polycrates, Samiorum tyrannus, I, 61.
Posidonius, I, 240. II, 18. 19. 184. cit. II, 19. 28. 39. 45. 55. 60. II, 163. περὶ εἱμαρμένης, II, 64. ἠθικοῦ λόγου α', II, 40. περὶ θεῶν, II, 60.

64. *περὶ καθηκόντων*, II, 53. 56. *περὶ κόσμου*, II, 61. *περὶ κριτηρίου*, II, 25. *περὶ λέξεως εἰσαγωγῆς*, I, 27. *περὶ μαντικῆς*, II, 65. *περὶ μετεωρολογικῆς*, II, 60. 66. *ἐν τοῖς προτρεπτικοῖς*, II, 41. 56. *περὶ τελῶν φυσικοῦ λόγου*, II, 60. 61. 65. 67.
Potamilla citata, II, 116.
Potamon Alexandrinus, I, 9.
Potidaea, I, 71.
Potentia quotuplex, I, 168.
Πρακτική, I, 219.
Praylus a Troade, II, 182. eius constantia, ib.
Praedicatum quid Stoicis, II, 29.
Praxiphanes cit. I, 131.
Priene, I, 39.
Prienaca causa, I, 40.
Principium Anaxagorae, I, 64. Anaximandri, I, 61. diversum ab elementis Stoicis, II, 58. Platonis, I, 157. Stoicorum, II, 59. Thaletis, I, 12. Zenonis Eleatis, II, 144.
Procleus, Epidauriensium tyrannus, I, 45. ad eum ep. Periandri, I, 48.
Prodicus, II, 154.
Πρόληψις Epicuri, II, 197. Stoicorum, II, 25.
Propositio quid, I, 149.
Protagoras philosophus, II, 154. sapientia vocatus, II, 155. eius philosophia, ib. inventum, II, 156. libri, ib. obitus, ib.
Protagoras cit. I, 144.
Protagorae alii duo, II, 157.
Προσμένειν Epicureorum, II, 197.
Providentia dei, I, 139.
Prudentia, I, 41. 101. 165. 198. 254. II, 40. 55.
Prytaneum, I, 80.
Prytanaeus: Arcesilaus.
Ptolemaeus, Lagi fil. I, 106.
Ptolemaeus Leucus, Epicureus, II, 194.
Ptolemaeus Melas, Epicureus, II, 194.
Ptolemaeus Philadelphus, I, 233.
Ptolemaeus Philopator, II, 78.
Ptolemaeus Soter, I, 111. 113.
Pueris tria necessaria, I, 215.
Pulcritudinis species, I, 165.
Pulcritudo quid Zenoni, II, 11. quid Platoni, I, 160.
Pylades et Orestes, I, 161.
Pyrrho, philosophus Eleaticus, II, 159. eius commentum, II, 160. philosophia, ib. Pontifex in patria, II, 161. Dei instar inter homines, ib. eius indifferentia, II, 162. discipuli, II,

163. furor, ib. dogmatis sectae, ib. ratio, II, 167.
Pyrrhonii philosophi, I, 9.
Pythagoras, II, 90. eius volumina, II, 93. sententiae, II, 98. victus, ib. vestis, ib. dogmata, II, 99. obitus, II, 109. epistola, II, 111. primus philosophiam appellavit, I, 6.
Pythagoras pugil, II, 111.
Pythagorae alii multi, II, 110.
Pythocles, ab Epicuro adamatus, II, 185. ad eum epistola Epicuri, II, 218.

Q.

Quadrilogia Platonis, I, 152.
Quamdiu philosophandum Cratetis iudicio, I, 289.
Quid eximium habeant philosophi, iudicio Aristippi, I, 92.
Quid facile, quidve difficile I, 16.
Quies, I, 32. 47. 75.
Quis felix, I, 17.

R.

R literam aegre pronuntiabat Eubulides, I, 110.
Recta quae Stoicis, II, 29.
Recte dicere quotuplex, I, 167.
Regnum quotuplex, I, 162.
Reipublicae quinque species, I, 161.
Respublica recta, I, 280.
Retis iactus emtus, I, 13. 14.
Rhetorica quid, II, 20.
Rhetoricae vis et officium, I, 151.
Romanorum sepeliendi mos, II, 169.

S.

Sabinus cit. I, 147.
Sagaris, Homeri aemulus, I, 82.
Samii: Pythagoras, Melissus.
Sanitas, I, 161. II, 45.
Sapientes qui habiti, I, 6, de eorum numero et ordine, I, 6. sapiens primus vocatus Thales, I, 10. sapientes septem, et de eorum numero etc. controversiae apud antiquos, I, 18. sq. ad eos epistola Periandri, I, 48.
Σαράπους, I, 38.
Satyrus cit. I, 39. 73. 132. II, 115. bis.
Scalena triangula quis invenerit, I, 11.
Scandix quid, I, 106.
Sceptica philosophia quae II, 163. eius cultores, I, 9.
Sceptici quid contenderint, II, 165. sq.
Σκεπτική, I, 9.

Scientia quid, II, 72.
Scirpalus, piratarum princeps, I, 280.
Scorta regum, reginae, Diogeni, I, 276.
Scytha: Anacharsis.
Scythici dialogi, I, 117.
Scythicum dicendi genus, I, 49.
Secta quid, I, 9.
Sectae philosophicae, I, 9.
Σεισάχθεια Solonis, I, 21.
Seleucus grammaticus cit. I, 173. II, 135.
Semen quid, II, 69.
Σεμνόθεοι, I, 1.
Sempiternorum natura, I, 132.
Sensibile quid Platoni, I, 132.
Sensus quid Stoicis, II, 24.
Sermo quotuplex, I, 163. a quo primo definitus, I, 251.
Sextus empiricus, II, 182.
Sextus cit. II. 170.
Silenus cit. I, 66.
Simmias Thebanus phil. I, 118.
Simon phil. Athen. I, 117.
Simones alii tres, I, 118.
Simonides I, 82. cit. I, 36. 43. 196. II, 118.
Simus, quaestor Dionysii, I, 95.
Sinopenses: Diogenes, Hegesaeus.
Siren, Aristonis cognomen, II, 69.
Socrates, I, 69. in oratoria acer, I, 70. primus philosophorum damnatus moritur, I, 70. ethices inventor, I, 70. eius iuramentum, II, 16. obitus, I, 80. patientia, I, 71. constantia, I, 72. frugalitas, I, 72. uxores, ib.
Socrates alii quatuor, I, 82.
Socratici philosophi, I, 8.
Socratici sermones, I, 118.
Socratici nobilissimi, I, 82.
Sol, Aegyptiis deus, I, 5. gleba aurea Euripidi, I, 65. ei, defectus quid Epicuro, II, 223. eius magnitudinem mensus Thales, I, 11.
Solenses fuerunt Clearchus et Crantor, et sec. quosdam Chrysippus.
Solii, I, 23.
Soli, civitas, I, 23.
Σολοικίζειν, I, 23. II, 27.
Soloecismus quid Stoicis, II, 27.
Solon, Salaminius, I, 21 — 31. σεισάχθειαν introducit, I, 21. eius insigne de Salamine facinus, I, 21. quibus artibus probaverit Salaminem antiquitus esse Atheniensium, I, 22. Athenienses eum sibi imperare cupiunt, I, 22. Deponit arma ante curiam, I, 23. Abit in Aegyptum, Cyprum, ad Croesum, in Ciliciam, I,

23. ibi condit urbem Solos, I, 23. Scribit ad Athenienses elegos de Pisistrati imperio, I, 23. ad eum Pisistrati epistola, I, 24. ad eum epistola Thaletis, I, 20. leges condidit circa Ol. XLVI. I, 28. responsum Croeso, I, 23. leges, I, 25. sqq. opera, I, 26. mors, I, 28. sententiae, apophthegma, I, 29. eius epistolae, I, 29. 30. 31.
Somnus Epimenidis, I, 53.
Σοφία, I, 6. σοφοί, ib.
Sophilus cit.
Sophistae, sapientes et poetae, I, 6.
Sophocles Homerus tragicus, I, 184.
Sophocles cit. II, 10. I, 191.
Soritae, II, 21.
Sosibius cit. I, 57.
Sosicrates cit. I, 17.
Sotion scriptor eius Διαδοχή, I, 4.
Species philosophiae, II, 19.
Species quid Stoicis, II, 27.
Spes quid Aristoteli, I, 214.
Speusippus, phil. Athen., I, 174.
Speusippus cit. ἐν τῷ Πλάτωνος περιδείπνῳ, I, 128. περὶ φιλοσόφων, II, 141.
Sphaera Anaximandri, I, 61.
Sphaerus Bosporanus, phil. Stoicus, II, 78.
Stagirites Aristoteles.
Stilpo phil. Megarensis, I, 112. ei. dialogi, I, 116.
Stoici philosophi, I, 8. cur ita vocati, II, 3. eorum dogma, II, 18.
Strato, phil. Lampsacenus, Physicus dictus, I, 233. Ptolem. Philadelphi praeceptor, ib. ei. libri, ib. tenuitas mira, I, 234. testamenta, ib.
Stratones alii, I, 234.
Stylus Platonis quotuplex, I, 148.
Subdivisio quid Stoicis, II, 27.
Summa rerum omnium naturalium secundum Epicureos, II. 198—218.
Summa philosophiae Stoicae, II, 18.
Summa philosophiae Academicae, v. Plato, Platonici.
Summa philosophiae Peripateticae, v. Aristoteles et Peripatetici.
Supina quae Stoicis, II, 29.
Syracusae, unde Monimus.
Syrus: Pherecydes.

T.

Tarentinus: Archytas.
Tarsenses: Antipater, Chrysippus, Herodotus Ariei fil.

Telauges, I, 7. II, 108. cit. II, 113. 221.
Telus Atheniensis, I, 23.
Tempus, I, 158.
Terra, elementum, I, 157. sq. II, 59. 122. 140. rotundam dixit Pythagoras, II, 111. globosam Parmenides, II, 140. item Anaximander, I, 61. fidelem Pittacus, I, 36. tympani similem Leucippus, II, 145. immutabilem Plato, I, 157. in orbem moveri Philolaus dixit, II, 127. circa se verti Leucippus, II, 145.
Teutamus, Biantis pater, I, 39. 42.
Teutamium sacellum, I, 42.
Thales Milesius, I, 10. sqq. eius opiniones et sententiae, I, 11. 12. 16. 17. tripodem dicat Apollini, I, 13. Secundum alios phialam, ib. Non duxit uxorem, I, 12. Vasis oleareis sibi pecuniam parit, I, 12. annum divisit 365 diebus, I, 12. sidera speculaturus incidit in foveam, I, 15. Eius est: Nosce te ipsum, I, 18. quando natus, I, 17. eius mors, I, 18. epistolae, I, 19. 20.
Thaletes alii quinque, I, 17.
Theaetetus poeta cit. I, 186. II, 110.
Theano, Pythagorae uxor philosophans, II, 108.
Thebani: Crates, Cebes, Simmias.
Thelidarum familia, I, 10.
Theocritus Chius cit. I, 211.
Theodorus philosoph., primo ἄθεος, deinde θεὸς vocatus, I, 99. ei. philosoph. I, 104.
Theodori viginti, I, 107.
Theodorus cit. I, 91.
Theodorii philosophi, I, 99. 104.
Theodosius cit. II, 164.
Theodotus cit. II, 185.
Theon Tithoreus, Stoicus, II, 169.
Theopemptus cit. I, 139.
Theophanes cit. I, 107.
Theophrastus, Eresius, I, 222. eius bina auditorum millia, I, 223. sententiae, I, 224. obitus, ib. opera, I, 225. testamentum, I, 229.
Theophrastus cit. II, 111. 113. 133. ἐν τῇ ἐπιτομῇ, II, 140. ἐν τῷ Μεγαρικῷ, I, 259. πρὸς Φανίαν ἐπιστολῇ, I, 223. Φυσικοῖς, II, 140.
Theopompus cit. Φιλιππικα, I, 4. ἐν τοῖς Θαυμασίοις, I, 56. 57. cet. I, 53. 57. 145. 255.
Theopropidarum familia, I, 119.

Theori corrupti, I, 248.
Θεωρητική, I, 219.
Theseis Pythostrati, I, 88.
Thespis, I, 151.
Thrasybulus, Milesiorum tyrannus, I, 12. 14. 46. ei. epistola, I, 48.
Thrasylaus v. Thrasyllus.
Thrasyllus cit. I, 128. 151. 153. II, 148. 149. 152.
Thyrion, Bathyclis fil. I, 13.
Θυωρὸς mensa, I, 58.
Timaeus cit. II, 94. 95. 112. 113. 115. 117. 120. I, 56.
Timocrates cit. II, 1. 185. 192.
Timon Nicaeus, phil. II, 179. eius opera, II, 180. frugalitas, II, 181. unoculus, II, 182. auditores, ib.
Timon citatus, I, 86. 89. 91. 109. 119. 131. 139. 190. 194. 211. 257. II, 8. 70. 75. 118. 133. 138. 141. 142. 150. 155. 163. 178. ἐν τοῖς περὶ αἰσθήσεων, II, 178. Ἀρκεσιλάου περὶ δείπνου, II, 182. ἐν τοῖς Ἰάμβοις, II, 180. ἐν τοῖς Ἰνδαλμοῖς, II, 178. πρὸς Πύθωνα, II, 178. Σίλλοις, I, 16. 63. 70. II, 8. 105. 161. 184.
Timon alius, hominum osor, II, 180.
Timotheus cit. I, 130. 175. 207. II, 1.
Tragoedia consummata, I, 151.
Τριακάς, I, 11.
Tripodis inventi fabula seu historia, I, 12. sqq. de ea re variae sententiae, I, 14.
Triloquia Platonis, I, 153.
Troas, unde Lyco philosophus.
Τύλη ad portanda onera, inventum Pythagorae, II, 155.
Tyranni qui, I, 166.
Tyrannis quando dicatur, I, 162.
Θυρεπανοίκτης, v. Crates Thebanus.
Τυρόβια, animalia, II, 168.

V.

Vascula in ventrem tumentia qui fierent, a quo primum inventum, I, 175.
Vellere crines quis solitus, I, 71.
Venus aurea Delphis, I, 275.
Ver, II, 66.
Verbum quid Stoicis, II, 26.
Virtutes orationis quot Stoicis, II, 26.
Virtutis species, I, 165.
Virtutum ac vitiorum propria nomina, v. in dogmatis philosophicis.
Ulysses apud Inferos quid viderit, I, 97.
Voluptas quid Stoicis, II, 50.

Vox quid, I, 69. quotuplex, I, 172. Stoicis, II, 25.
Ursae minoris inventor Thales, I, 11.
Vulcanus, Nili Aegyptii filius, I, 1.

X.

Xanthippe, Socratis uxor morosa, I, 77.
Xanthus Lydius cit. I, 2.
Xanthus, cit. de Empedocle II, 117.
Xenocrates philos., Chalcedonius, I, 176. eius continentia, I, 177. scripta, I, 179. obitus, I, 181.
Xenocrates alii quinque, I, 181.
Xenophanes Colophonius, II, 138. eius opera, ib. philosophia, II, 139. obitus, ib.
Xenophanes cit. I, 11
Xenophanes poeta, II, 105. 140. 164.
Xenophon Athen. I, 83. ei. obitus, I, 86. opera, I, 87. Musa Attica vocatus, ib.
Xenophon cit. I, 74. 81. ἠθικοῖς ὑπομνημονεύμασι, I, 143. ἐν Κύρου παιδείᾳ, ib. ἐν συμποσίῳ, I, 75. 143. ἐν Σωκρ. ἀπολογίᾳ, ib.
Xenophontes septem, I, 88.
Xerxes, I, 2.

Y.

Ὑπομνηματικοὶ διάλογοι, Speusippi, I, 176.

Z.

Zaleucus legislator, II, 97.
Zamolxis, I, 1. II, 91.
Zeno Citticus, (e Cittio in ins. Cypro) philosophus Stoicae sectae auctor, II, 1—69. eius ad Antigonum epistola, II, 4. sepultura, II, 6. victus, II, 7. obitus, II, 14. epitaphia, ib. iuramentum, II, 16. volumina, II, 17. discipuli, II, 18.
Zenone continentior, prov. II, 14.
Zeno Eleates (e Velia urbe Italiae oriundus) II, 142. dialecticae inventor, II, 143. eius obitus, II, 144. placita, II, 144.
Zeno, Stoicus cit. II, 111. 134. περὶ λόγου, II, 18. περὶ ἀνθρώπου φύσεως, II, 38. περὶ τοῦ ὅλου, II, 59. περὶ οὐσίας, II, 58. περὶ παθῶν, II, 48. ἐν πολιτείᾳ, II, 52.
Zeno Eleates cit. II, 164.
Zeno Tarsensis cit. II, 37.
Zenones octo, II, 17. 144.
Zenonii, v. Stoici.
Zenodotus cit. II, 14.
Zetetica philosoph., II, 163.

Zeuxippus Polites, II, 182.
Zeuxis γωνιόπους, II, 182.
Zeuxis cit. II, 178.
Zopyrus orator, II, 181.
Ζοφοροδορκίδες, I, 38.
Zoroaster Persa, Magoru
princeps, I, 2. astroru
cultor, I, 4. ab eo ad Tr
iae excidium quot an
fuerint, I, 2.